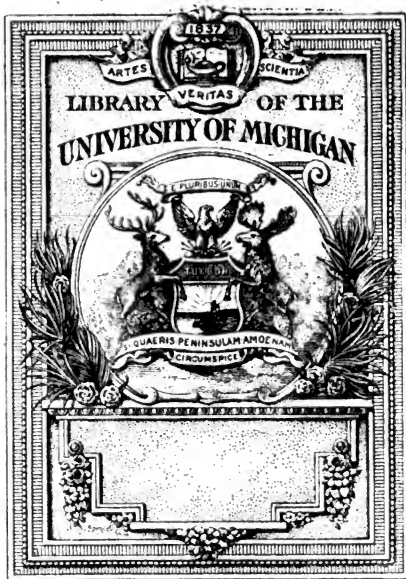

**C. Plini
Secundi
Naturalis
historiae libri
XXXVI.**

Pliny (the Elder.)

DIESES BUCH GEHÖRT

DIE HELLENISCHE KULTUR

DARGESTELLT VON

FRITZ BAUMGARTEN, FRANZ POLAND, RICHARD WAGNER

Mit 7 farbigen Tafeln, 2 Karten und gegen 400 Abbildungen im Text
und auf 2 Doppeltafeln

[X u. 491 S.] gr. 8. 1905. geb. M. 10. —, in Leinw. geb. M. 12. —

Dem Bedürfnis nach einer zusammenfassenden Darstellung der griechischen und (in einem zweiten in Vorbereitung befindlichen Bande) der römischen Kultur in weiterem Umfange, als sie bisher vorliegt, soll dies Werk Rechnung tragen. Die Verfasser, die sämtlich im praktischen Schuldienst stehen, haben es als ihre Aufgabe angesehen, die gesicherten Ergebnisse der neueren Forschung in einer für jeden Gebildeten faßlichen und lesbaren Form darzubieten, unter besonderer Berücksichtigung der Bedürfnisse und der Ergebnisse des Unterrichts in den Oberklassen unserer höheren Schulen. Dem geschriebenen Wort tritt ergänzend und weiterführend ein reichhaltiger Bilderschmuck zur Seite, der um so weniger fehlen durfte, je lebendiger und unmittelbarer gerade das Kulturleben des Altertums uns durch seine Denkmäler veranschaulicht wird.

„Die Aufgabe, die hier zu lösen war, bestand darin, alles, was über das innere und äußere Leben der Hellenen in Schrift und Stein, in Wort und Bild überliefert ist, in der neuesten und besten wissenschaftlichen Erkenntnis anzunehmen, kritisch zu sichten und zu einer schön abgerundeten, einheitlichen Darstellung zu verarbeiten. Und diese Aufgabe haben die Verfasser glänzend gelöst.“
(Rektor Prof. Dr. Muff-Pforta in der Neuen Preuß. (Kreuz-)Zeitung)

„Wenn die Bearbeiter ihr Triumvirat mit dem Bestreben begründen, auf diese Weise dem überreichen Stoffe nach allen Richtungen hin eine möglichst sichere Grundlage zu geben, was oben die Kräfte eines einzelnen übersteigt, so soll ihnen gern zugestanden werden, daß sie dies Ziel in einer alle ähnlichen Handbücher weit hinter sich lassenden Höhe erreicht haben, und zwar nicht dadurch die Arbeitsteilung die Einheitlichkeit der Auffassung und des Stiles, die Einheit hätte. . . . Haben die Herausgeber Geschmack, Geschick und Urteil in der Auswahl der Bilder bewiesen, so hat die Verlagsbuchhandlung für die sorgfältige Herstellung in geradezu vorbildlicher Weise gesorgt. Die 33 farbigen Abbildungen sind Autotypien, an denen auch der verwöhnteste Kunstgenosse seine Wünsche haben kann und die der Laie in solcher Vollkommenheit vergewöhnen in den Handbüchern der antiken Kulturgeschichte suchen wird.“

(Literar. Centralblatt. 1905. Nr. 13.)

„Das Buch war geradezu ein Bedürfnis. Nach den reichen Ergebnissen, die in den letzten Jahrzehnten Ausgrabungen, Entdeckungen und Papyrusfunde in Griechenland, auf den Inseln, in Kleinasien und Ägypten gebracht haben, brauchten wir eine Darstellung, die wieder auf der Höhe der Zeit stand. Und diese haben uns die drei Verfasser in dem neuen Fache gegeben. . . . So tritt das Bedeutende klarer vor die Augen, daß der Leser erhält ein Verständnis der Ewigkeitswert der griechischen Kultur.“

(Straßburger Post. 17. Dezember 1905.)

Verlag von B. G. Teubner in Leipzig.

Benseler-Kaegi: griech. Schulwörterbuch

12. Aufl. [VIII u. 981 S.] Lex.-8. Dauerhaft in Halbfranz geb. M. 8.—

Das griechische Wörterbuch von Benseler-Kaegi darf in der zwölften Auflage erneut den Anspruch erheben, das reichhaltigste, den Bedürfnissen der Schulen am besten entsprechende Wörterbuch zu sein. • Der Schriftstellerkreis ist viel größer als der anderer Schulwörterbücher; insbesondere sind in der neuesten Auflage das **Wilamowitzsche griechische Lesebuch** vollständig und die griechischen Lyriker in **Auswahl** berücksichtigt. • Ebenso zeichnet sich das Buch durch **übersichtliche systematische Bearbeitung der Eigennamen** und durch **selbständige Durcharbeitung des Formenmaterials und der Orthographie** aus. • In der **Etymologie** gibt Benseler nur wissenschaftlich Begründetes, zugleich für den Schüler **Verständliches und Nützlich**es und enthält sich alles Unhaltbaren und alles überflüssigen gelehrten Beiwerkes, wie es andere Wörterbücher bieten.

Heinichen-Wagener: latein. Schulwörterb.

7. Aufl. [XXIX u. 926 S.] Lex.-8. Dauerhaft in Halbfranz geb. M. 7.50

Die „Süddeutschen Schulblätter“ 1898, 1 urteilen: „Wir werden die Frage „**Welches lateinische Schulwörterbuch** sollen wir unsern Schülern empfehlen?“ dahin beantworten: „Empfehlung verdient nur ein Schulwörterbuch, welches mit allem überflüssigen Ballast gründlich aufräumt, somit sich auf das Nötige beschränkt und dies in einer Anordnung und einer Darstellung bietet, welche dem Schüler die gesuchte Hilfe auch wirklich an die Hand gibt und ihn geistig fördert.“ . . . Seitdem die von Wagener besorgte Neubearbeitung des **Heinichenschen Lexikons** erschienen ist, trage ich kein Bedenken, dieses Buch zu empfehlen. . . . Die Verlagsbuchhandlung hat das Buch auch äußerlich vortrefflich ausgestattet, so daß es eine Zierde der angehenden Bibliothek jedes Sekundarers bilden kann.“

Benseler: deutsch-griechisches Wörterbuch . . . geb. M. 10.50

Heinichen: deutsch-lateinisches Wörterbuch. . . geb. M. 6.50

Sonder-Wörterbücher zu

Cäsar. Von H. Ebeling. 2. Aufl., von J. Langs. Geb. M. 1.60

Nepos. Von H. Maacke. 11. Aufl. Geb. M. 1.30. Mit dem Texte des Nepos zusammengeb. M. 1.20

Homer. Von G. Aufenrieth. 10. Aufl., von A. Kaegi. Geb. M. 3.60

Ovids Metamorphosen. V. J. Siebelis. 5. Aufl., von Fr. Polle. Geb. M. 2.70; geb. M. 3.10

— — — Kleine Ausgabe, bearbeitet von Stange. Geb. M. 2.50

Phädrus. V. A. Schaubach. 5. Auflage. 64 h. M. —.60 — Mit dem Texte d. Phädrus M. —.90

Xenophons Anabasis. V. F. Vollbrecht. 10. Aufl. Gebunden M. 2.20

Xenophons Hellenika. V. K. Thiemann. 4. Aufl. Geb. M. 1.00, geb. M. 1.90

Siebelis' Hierocinium papilionum. Von A. Schaubach. 11. Aufl. Gebunden M. —.80

C. PLINI SECUNDI
NATURALIS HISTORIAE

LIBRI XXXVII

POST LVDOVICI IANI OBITVM

RECOGNOVIT ET SCRIPTVRAE DISCREPANTIA ADIECTA

EDIDIT

CAROLVS MAYHOFF

VOL. I. LIBRI I—VI

MCMVI

LIPSIAE

IN AEDIBVS B. G. TEVBNERI

LIPSIÆ: TYPIS B. G. TEUBNERI

PRAEFATIO

Absolute tandem hoc volumine desinit Teubneriana Naturalis Historiae editio prima sui parte destituta esse totumque opus nunc prostat in novam formam aequabili consilio redactum. hoc ne iam prius efficerem quam primi voluminis etiamtum a Iano curati exemplaria omnia vendita essent, obstabant praeter occupationes alias, quas enarrare hoc loco nihil refert, rei ipsius difficultas laborque multo maior et operosior quam in ullo ceterorum voluminum. nec tamen me paenitet morae huius inopinatae: interea enim subsidia sane quam exoptata mihi contigerunt et Rückii libellis de excerptoribus aliquot Plinii eximia cum diligentia et doctrina compositis utilibusque ad illustrandas quasdam codicum necessitudines nonnihil adhuc occultas et Detlefseni nova librorum geographicorum editione uberiores apparatus critici copias e scriniorum latebris prolatas continente. quam quidem hoc ipso anno in publicum prodiisse ante quam tyothetae inchoato iam opere ad meae editionis librum III accederent, mihi gratulor, etsi infinitus inde labor commentarii amplificandi vel etiam retexendi subeundus fuit. nam haud pauca quae in textu novaveram confirmata consensu verius quam praerepta mihi cognovi licuitque scripturae varietatem, quam nondum plene compertam habere multis locis me piguerat, ita supplere, ut vix quidquam ex iis desideres, quae ad codicum memoriam et textus conformationem examinandam pertineant. in his nonnulla vel omitti sine fraude poterant, nisi minus recte ea adhuc prodita et corrigenda utiliter esse ex collationibus codicum **R** et **F** a Iano et a me ipso factis didicissem. increvit praeterea commentarii amplitudo perpetua fere mentione priorum editionum, quarum lectiones

a*

idcirco adscripsi, ut intellegatur subsidia a primis editoribus adhibita, quamvis temporum decursu depravata, originem tamen traxisse e codicibus vetustioris quem nunc novimus ordinis et permultas hodie revocatas esse lectiones a Silligio saepiusque etiam a Iano, tenui illis et nimis angusto apparatu utentibus, inmerito abiectas, simul ut caveatur ne legentes, si forte locos Plinianos ex superiore aliqua editione citatos invenerint, inopes consilii haereant in verbis nunc plus minusve mutatis. itemque emendationum vel coniecturarum memoratu dignarum auctores principes referre mihi curae fuit, ut Plinius ipse (praef. 21) benignum esse ait et plenum ingenui pudoris fateri per quos profeceris: quo pacto vera tandem elucet emendationis per quattuor saecula propagatae imago, quam Sillig creberrima Dalecampii mentione obscuravit, ac manifeste apparet quantum debeatur cum vetustissimis editoribus, qui quasi silvam incultam dumetisque densam, qualis horret in codicibus mendosissime scriptis, strenue ac sollerter perviam reddiderunt peregrinari cupientibus, tum mirandae eruditioni et sagacitati Hermolai Barbari et Gelenii, qui vulgati quem vocant textus conditores praecipui exstiterunt, ut omittam hoc loco quae posteri deinceps praestiterint. quibus quanto inferiora sint quae mihi contigit praestare, peractum cum maxime opus intuenti in mentem venit inprimisque veniam mihi rogandam esse sentio, si in litterarum campo inmenso et ultra unius hominis prospectum longe dilatato multa me fugerint ad interpretanda aut emendanda Plinii verba ab aliis recte observata.

Reliquum est ut memori animo palam hoc loco debitas gratias agam Carolo Rück et Ottoni Rossbach, qui humanissime studia mea adiuverunt, et viris clarissimis regias bibliothecas publicas Leidensem, Vindobonensem, Dresdensensem moderantibus, quorum insigni liberalitate factum est, ut codices huc transmissos omni qua opus est cura excutere mihi liceret.

Scribebam Dresdae m. Dec. MCMV.

CONSPECTVS CODICVM

De codicum manu scriptorum, quibus Plinii Naturalis Historia ad nos propagata est, origine et auctoritate uberrime disputavit qui primus plerosque ipse inspexit examinavitque et cognationem per plures stirpes deductam accuratius quam antea id factum erat definivit, D. Detlefsen in mus. Rhen. XV p. 265—288. 367—390 et in philol. XXVIII p. 284—337, postea in praef. edit. vol. IV p. V sqq. et in diurn. litt. Ienens. 1874 n. 26 p. 395 sqq., quibus adde Herm. XXXII (1897) p. 331 sqq. et novae editionis librorum geographicorum p. VII—XI. praeterea cfr. quae exposuerunt Carolus Welzhofer in progr. gymn. Ludov. Monac. a. 1878, quod inscribitur 'Ein Beitrag zur Handschriftenkunde der Nat. hist. des Plinius', et in commentatione de Beda Plinii excerptore p. 25—41 eius libri, qui Guilielmo Christ a discipulis gratulantibus dedicatus inscribitur 'Abhandlungen aus dem Gebiet der class. Altertumswissenschaft', Vrlichs in Bursiani annal. litt. antiqu. 1878 II p. 267—272, Carolus Rück in compluribus libellis infra indicandis.

Operis Pliniani amplitudo incolumitati eius gravissimum intulit impedimentum. codicum melioris notae nullus fere totum opus integrum servavit. antiquissimi optimique temporum iniuria detruncati paucos quisque libros vel librorum fragmenta continent; posteriores vero, qui omnes aut plerosque libros complectuntur, partim ipsi quoque non leviter mutilati, permultis lacunis indiligentia scribarum ortis et omni genere errorum mendorumque laborant. itaque ubi deficit vetustissimorum certius fundamentum, iniqua est negotii critici condicio, ut saepe dubitationi locus relinquatur, maximeque in his libris primis, qui plus sex milibus nominum geographicorum largissimam errandi et depravandi materiam praebuerunt.

Atque in his quidem libris I—VI habemus

I. ORDINIS VETVSTIORVM

unum codicem praestantissimum, sed neque integrum neque vitiorum, ut consentaneum est, expertem,

A: *codicem Leidensem Vossianum fol. n. IV*, extremo saeculo IX litteris Anglosaxonicis scriptum, origine ducta ex exemplari in Britannia (ut conicere licet) quondam adservato, quod multis locis pleniorum et puriorem contextum servaverat quam recentiorum ordinis archetypus. continet is codex nunc 30 foliis binarum columnarum partes has: II 196—III 65. 92—IV 76. 86—107. 117—V 25. 125—136. VI 40—51, foliis quae fuerant interiecta deperditis. in fine libri IV subscriptio exstat: *Feliciter Iunius Laurentius relegi*. correctus est nonnullis locis a manu non multo seriore (**A**²) ex ipso, ut videtur, exemplari, unde transcriptus erat, raro a tertia manu recentiore (**A**³). primus eum adhibuit Sillig collatione usus quam Nauta fecerat; denuo contulit Detlefsen.

Ad hunc proxime accedunt originis quadam communione non dubia, sed quae distincte demonstrari vix queat, excerpta aliquot medio aevo in eadem Britannia facta, in qua terra tunc homines eruditos opus Plinianum studiose lectitasse et tamquam pretiosae scientiae fontem uberrimum in suos rivulos deduxisse illustria docent exempla Bedae Venerabilis, qui tota capita a Plinio mutuatus est suisque libris inseruit, aliorumque, de quibus breviter egit Rück in progr. gymn. Ludov. Monac. a. 1903 p. 5 sqq. huius generis sunt

- 1) **m:** *excerpta* ('*Eboracensia*') astronomica e libris II et XVIII ad fidem decem codicum (4 Monacensium, 1 Vindobonensis, 1 Montepessulani, 2 Bernensium, 2 Parisinorum) a Carolo Rück edita in libello qui inscribitur 'Auszüge aus der Naturgeschichte des C. Plinius Secundus in einem astronomisch-komputistischen Sammelwerke des 8. Jahrhunderts' (progr. gymn. Ludov. Monac. a. 1888) p. 34—50. quae e libro II excerpta sunt sub quattuor titulis complectuntur p. 34—43 a) §§ 12. 32. 34—36. 38—44, b) §§ 83. 84, c) §§ 59—61. 69. 70. 63. 64, d) §§ 62. 67—69. 71. 75—78. 80. 78. 79. 76. 77. de aliis codicibus eadem fere excerpta continentibus, inprimis duobus Harleianis et Cottoniano, cfr. Rück in actis acad. litt. Bavar. a. 1898 II p. 204—209.
- 2) **y** (i): *excerpta* astronomica, physica, geographica e libris II. III. IV. VI, quae ex duobus codicibus, *Vossiano Latino*

*in quarto n. 69 (y) saeculi IX et Parisino Latino 4860, olim Colbert. 240, Broterio Reg. IV (i) saeculi X, idem Rück edidit in actis litt. Bavar. l. l. p. 257—287 (vel libro Monachii a. 1888 seorsum expresso qui inscribitur 'Die Nat. hist. des Plinius im Mittelalter'). com-
 plectuntur sub 70 titulis partes has: II 10. 12. 13. 32—44. 46. 47—49. 51—53. 56—58. 82. 83. 85. 89—91. 94. 96—101. 105—107. 109—111. 114—116. 122—130. 135—137. 142—146. 149—151. 154. 155. 160—162. 186—190. 192—197. 212—219. 224. 232—235. III 88. II 236. 242—247. III 3. 4. IV 102—104. VI 81—83. 86—91. II 184—186. 220—223. 172. duos hos codices consentientes adnotavi sigla y, dissentientem aliquoties Parisinum sigla i. hunc ipsum iam Detlefsen in apparatus receperat nota *Par.* insignitum.*

- 3) o: *excerpta quae Robertus Crickladensis saeculo XII in usum regis Henrici II composuit ex omnibus Naturalis Historiae libris. de eius vita ac studiis quae indagari poterant explicavit et excerptorum e libris II—VII contextum ex duobus codicibus, Londinensi musei Britannici et Guelferbyitano, edidit Rück in actis acad. litt. Bavar. a. 1902 II p. 195—285, progr. gymn. Ludov. Monac. a. 1903, progr. gymn. Neuburg. a. 1905. expilatae autem a Roberto sunt aut totae aut partiatim paragraphi hae: II 1. 3—6. 8—13. 14—20. 22—29. 32. 34—38. 40—50. 53. 56. 58. 62. 66. 79. 82. 83. 85. 87. 89—94. 96—105. 107—116. 119—122. 125—133. 135—139. 142—150. 152—158. 160—163. 166—177. 179—181. 183—187. 189. 190. III 1—3. 5. 6. 8. 30. 31. 78. 80. 84—86. 92—94. 97. 103. 105. 112. 117—119. 123. IV 1. 4. 7. 10. 12. 14. 19. 20. 28. 30—33. 39—42. 44. 47. 49—51. 53. 58. 65. 75. 76. 79. 88—96. 98—100. 102—122. V 1—3. 5—7. 11. 14—18. 22—26. 31. 34—39. 41—48. 51—55. 57. 58. 60—62. 65—74. 76. 77. 79. 83—85. 88—91. 97—99. 103—105. 113. 124. 125. 140. 141. 143. 145. 148. 149. VI 1. 2. 4. 23—26. 30. 32—35. 41. 43. 45—47. 49—51. 53. 54. 56. 59. 65—68. 70. 71. 73—77. 81. 83—91. 105. 107. 109. 112. 114—117. 120. 121. 127. 131. 133. 155. 147. 155. 161. 162. 171. 173. 176. 182. 183. 185. 187. 188. 192. 195—198. 200. 203—205. 208. 210—219. conscripsit sua Robertus, ut ipse ait, 'ipsius Plinii integerrimis verbis' et, quantum fieri poterat, summa cura ac fide reddidit quae invenerat in suo exemplari ex vetusto illo archetypo oriundo, sed experto iam, ut mihi videtur, vigentibus tot saecula doctrinae studiis emendatricem manum hominis alicuius in litteris*

antiquis pro illorum temporum indole non mediocriter versati, qui hic illic a coniecturis vel etiam a minutis additamentis explendae poliendaeve orationis causa non abhorruerant. in univcrsum meminisse conveniat excerptores omnes non tam transcribere librariorum more Plinium voluisse quam eruditionis Plinianae copias legentibus commode atque utiliter patefacere.

Ex eiusdem stirpis exemplari in Francogalliam ex Britannia translato in codice *Parisino Lat. 6795* ab altera manu saeculi XII

E: suppletæ sunt deficientes olim partes III—IV 5 et VI 88—148. 153—220, eandemque prodit maxima pars correctionum (**E***) quæ in eo codice cernuntur; item ex similibus exemplaribus aliis haustæ sunt correctiones in codicibus **FRD**, de quibus cfr. quæ infra dicentur.

Haec subsidia recte perpensa in usu critico primarium locum obtinent præcipueque in locis dubiis, nisi certis argumentis possunt erroris vel interpolationis coargui, iure summae auctoritatis esse existimantur. ceterum quæ integra in iis et bona sunt etiam per insequentium saeculorum codices quosdam, quamvis obscurata interdum accrescente mendorum numero, magna tamen ex parte propagata esse ad eam aetatem, qua typis exprimi editiones coeptæ sunt, ex veterum editionum lectionibus apparet.

II. ORDINIS RECENTIORVM

stirps prima, quæ agnosci possit, est codex deperditus, cuius libri II—V traiectis quibusdam quaternionibus mira iusti ordinis confusione turbati sunt, quam traiectionem Detlefsen in mus. Rhen. XV p. 270 sqq. 368 sqq. accuratissime descripsit et illustravit. transit ea nescientibus primo librariis in complura exemplaria inde deducta, cumque eadem iam Dicuili Hiberniæ monachi (qui a. 825 libellum de mensura orbis terræ conscripsit) Plinianos 'codices nimis dissipaverit', quod ex indiciiis probabilibus conclusit Detlefsen in Herm. XXXII p. 326, archetypus ille videtur ipse quoque in Britannia olim fuisse. ex huius originis exemplaribus in Francogalliam apportatis ortæ sunt codicum familiae duæ propriis lacunis et lectionibus aliarumque rerum varietate seiunctæ, consensu quidem inter singulos sæpe ita variante, ut cognationis rationem ac gradum difficile sit certo definire.

1. Prioris familiae sunt

D: *codex Vaticanus Latinus 3861*, membranaceus, saeculi XI, quondam integer et in unum coniunctus cum codice *Leidensi Vossiano fol. n. LXI (V)*, qui continet XX 186 — XXXVI 97, nunc divulsus ab eo et dimidiam tantum Naturalem Historiam usque ad XIX 156 complectens.

primis quaternionibus deperditis continet II 187—IV 67. 70—VI 220. correctus est ab altera manu (D²) e codice vetusto in ultimo demum libri VI folio inde a 211; quae tertia manus saeculi XVI aliquot locis correxit mentione non digna sunt. post Ianum, qui ex libro V § 1—34 et § 43—153 excerpserat, codicem totum contulit Detlefsen. — Ex eodem exemplari eodem fere tempore transcriptus est formaque et habitu illi persimilis

- F: *codex Leidensis Lipsii n. VII*, membranaceus, bipartitis paginis scriptus. initio mutilus incipit a I ind XI (77) *risus natura* et continet omnes deinceps libros usque ad XXXVII 199 *primum pondere*. his primis sex libris assidua cura correctus est a manu altera saeculi XII (F²) e codice ordinis vetustiorum, de qua re copiosius dixi in appendice p. 527 sqq. usui critico codicem hunc primus adhibuit totumque contulit Detlefsen, qui postea eum ex ipso D descriptum esse sibi persuasit statuitque eundem esse Chiffletianum diu desideratum (cfr. append. p. 525. 526). ipse iterum contuli et, ut in tali re accidere solet, nonnulla rectius enotavi. — Minus arto vinculo cum D iungitur
- R: *codex Florentinus Riccardianus*, membranaceus, saeculo fere XI binis paginarum columnis scriptus, compluribus locis mutilus — interierunt enim mediis libri XIV—XX. XXIII. XXIV et ultimus XXXVII — aliisque e codice alterius familiae suppletus. incipit a praefat. § 27 *illud est quod* et continuatur usque ad I ind. XXXIV med., deinde continet huius voluminis II 26 *credi ex usu uitae* — VI 220. collatione a Iano facta Sillig in editione usus est eamque bibliothecae regiae Dresdensi mandavit; qua perpetuo inspecta errores illius haud paucos sustuli, ita ut adnotationem meam, ubi a Silligiana discedat, pro vera haberi velim. correctiones autem, quae passim inveniuntur a manu altera, interdum etiam tertia, aut in spatio raso aut litteris detortis aliisque superscriptis factae, Ian raro ita indicavit, ut utrius manus sint discernatur. in plurimis quidem vestigia apparent codicis ex ordine vetustiorum (R²), sed aliae speciem coniecturae prae se ferunt.

2. Alterius familiae sunt

- E: *codex Parisinus Latinus 6795* (Silligio et Iano a, Harduino *Regius I*), membranaceus, saeculo XI binis paginarum columnis scriptus, in primis quaternionibus

umore ac situ et remediis quoque ad resuscitandas litteras evanidas inlitis adeo foedatus, ut amplae partes iam legi non possint, inde a libro XXI subinde mutilus deficientibus aliquot foliis, in fine detruncatus post XXXII 135. huius voluminis totum textum continet, ac praefatio quidem et I—III 38. 70—131. IV 6—VI 88 prioris manus sunt, alterius, quae correxit et supplevit, partes interiectae, exceptis paucis paragraphis VI 148—152, quas tertia manus margini ascripsit. contulerunt praefationem et I Dübner, II et V Ian, praef. I. III. IV. VI Detlefsen, correctionum tamen generibus duobus non significatis: admixtae enim sunt iis, quae saeculo XII e codice ordinis vetustiorum factae sunt (**E**²), aliae, quae tertiam illam manum multo recentiorem (saeculi XV vel XVI) ostendunt, et in his ita comparatae, ut eas ex impressis demum editionibus inlatae esse suspicio sit. hanc aliqua ex parte iustam esse cognovi beneficio Ottonis Rossbach, qui opera sua ultro mihi oblata plus ducentas lectiones e libris II et V a me delectas in ipso codice **E** scrutatus est et subtilissime describendo explanavit. tertiam manum ait per se agnosci plerumque posse (id quod vidit etiam Rück de Rob. Crickl. exc. l. l. p. 216 n. 3 nec negavit Detlefsen in diurn. litt. Jenens. 1874 p. 395) ac ne opus quidem esse confirmandi causa simul evolvi

- e:** *codicem Parisinum Latinum 6796 A* (Silligio et Iano **b**): is enim cum ex **E** ab altera manu iam correcto paulo post cum fide descriptus sit, immunis est a tertiae interpolationibus. ubi evanuit vel obscurata est codicis **E** scriptura, ex **e** lectiones iure substituuntur suntque suis locis adnotatae e collationibus Iani et Detlefseni.

Adiungitur huic familiae, sed ex alio exemplari derivatus et saepius cum **F** vel **R** consentiens proprium et separatum locum tenet

- a:** *codex Vindobonensis CCXXXIV* (Silligio et Iano **ω**), olim monasterii S. Blasii in Nigra Silva, membranaceus, saeculo XII vel XIII — a. 1278 d. 8. Maii 'fuit accommodatus Rudolpho Constantiae episcopo', ut testatur primae paginae inscriptio — binis columnis scriptus, in duos divisus tomos, quorum prior praefationem et I—XX, alter sequentes libros usque ad XXXVII 203 *quecumque ambitu*[r mari] continet. inde a libro X saepe textus partes plus minusve amplae data opera, ut videtur, a librariis praetermissae sunt; huius vero primi voluminis textus nihil fere detrimenti accepit, nisi quod VI 90—95 interciderunt, columna vel pagina una 41 versuum errore neglecta. praefationem et in-

dices aliasque quasdam partes excussit usuique critico adhibuit Detlefsen; ego textum totum contuli. — Si ex paucis quas Beatus Rhenanus tradidit lectionibus coniecturam facere licet, *Murbacensis* codex nunc obliteratus tam similis fuit Vindobonensi a, ut prope gemini fratres appellari queant.

Iam codicum **ADFRE** (plerumque etiam a) discrepantiae adnotatio a me ita instituta est, ut siglae eorum, qui quoque loco constanter ac perpetuo collati sint, in superiore paginae margine adscriptae inveniuntur et in commentarii notis unius tantum plurimum ex his mentione facta certo concludi possit, in reliquis (*r*) exstare lectionem in textum receptam. alia ratio est excerptorum (*myo*), quae cum continuae ac plenae orationis partes haud ita magnas easque saepe etiam decurtatas praebere soleant, non potuerunt sine molesta incommoditate cum illis copulari separatimque ibi tantum commemorata sunt, ubi discrepant, verum ex horum quoque lectionibus vix ulla, quae alicuius momenti sit, omissa est. omnino variarum lectionum in geographicis maxime libris III—VI infinita saepe abundantia fuit, etsi ne sic quidem omnes adnotatae sunt; coerceri eas modicis finibus in libro II licuit, quia et codices, quae est ibi orationis et argumenti indoles, paulo minus vitiose scripti sunt et exclusis quas singuli aperte falsas habent nihil tamen, quod iure desideretur, ab apparatu critico abest.

Praeter hos codices, qui pro fundamento sunt recensiois criticae, aliorum quoque scripturas sparsim adnotavi, quae quidem subsidia, praesertim ubi meliora desunt, ut in praefatione et initio libri II, prorsus reici non debent; aliis locis id factum est, ut quae ratio inter eos et meliores illos intercedat exemplis aliquot ostendatur.

Ex iis cum ordine recentiorum et artissimo vinculo cum codice **F** cohaerent

d: *codex Parisinus Latinus 6797* (Harduino *Regius II*), membranaceus, saeculi XIII, totum Plinii opus usque ad XXXVII 199 *primum pondere* continens, ultimo tamen libro adiecto ab altera manu, quae correxit ceterorum quoque textum partim e codice alienae originis. libros omnes praeter XXXIII—XXXVI in usum Silligii contulit Ian.

T: *codex Toletanus*, membranaceus, saeculi XIII, excepto ultimo omnes libros continens. a Pintiano quondam diligenter excussus et adhibitus est, collatus in Silligii usum a duobus presbyteris Hispanis (cfr. edit. Sill. vol. I praef. p. X).

f: *codex Chiffletianus*, a Dalecampio in editione passim ita adhibitus, ut insigniores eius lectiones margini adscriberet, postea oblitteratus. quem eundem ac codicem **F** esse censet Detlefsen: cfr. supra.

Cum familia codicum **Ea** videtur cohaerere

q: *codicis* (miscellanei) *Parisiensis Latini 7701* pars saeculo XIII scripta. quae Naturalis Historiae initium usque ad I ind. XXXII med. continet. lectiones, quae ad praefationem adnotatae sunt, excerpit Detlefsen.

Ad ordinem vetustiorum variis propinquitatis gradibus redeunt codices quinque, ac primum duo Britannici:

l: *codex Arundelianus 98*, Londini in museo Britannico adservatus et saeculo XII ascriptus, I—XVIII continens: cfr. vol. III p. XI. ad praefationem Londini a. 1728 editam adhibuit Davides Durandus; reliquas lectiones debeo Victori Ryssel.

Ox: *codex Oxoniensis 274* in bibliotheca Novi Collegii adservatus, eiusdem fere saeculi, I—XIX continens. disseruit de eo in Classical Review VII p. 451 sqq. I. Grafton Milne, qui hunc et Arundelianum cum eo, ex quo Robertus sua excerpit, planissime consentire dixit denotavitque observatam iam antea similitudinem, quae cum utroque est

p: *codici Pollingano Latino 11301 Monacensi* (Silligio **P**), a. 1459 in Italia scripto, de quo cfr. edit. Sill. vol. I praef. p. XXI, Welzhofer 'Beitrag' p. 82—89. postquam Ian praefationem et II 1—137. V 1—30. VI 1—64 contulit, ego II 138—248. VI 65—220 aliasque partes quasdam excerpit et plerasque lectiones adnotavi, quo magis eluceat consensio cum **E^o** passim conspicua, quamvis peculiaribus mendis erroribusve interdum occultata. ceterum moneo numeros fere omnes non notis, sed nominibus numeralibus a librario indicatos esse.

Salmant.: *codex Salmanticensis*, libros I—XV continens, semivetus, ut ait Pintianus, qui cum in observationibus Plinianis a. 1544 non raro laudavit.

z: *codex a Dalecampio excerptus et in editionis margine sigla M vel Man. notatus* (Silligio **r**). de huius cum **F²** similitudine exposui append. p. 528; praeterea cfr. Vrlichs in Eo II (1866) p. 359, Detlefsen in philol. XXVIII p. 301, Welzhofer l. l. p. 36.

Huc pertinent fortasse — nam certior deest notitia — duo

k: *codices Cracovienses*, quos brevis significavit Io. Trojanski in ind. schol. hib. Cracov. a. 1841, speciminis gratia praef. 1—15 plene exscriptis. alter (**k**) est.

membranaceus, saeculo XIII assignatus, Bononiae a. 1459 emptus, alter (**k**¹), chartaceus ignotae originis, saeculo XIV scriptus esse existimatur. lectiones eorum ad praefationem adnotavi.

Denique uno loco — I ind. IX (35—42) citavi

pal. Chat.: pauca folia *codicis rescripti* saeculi IV vel V, quae in Cassiani Institutorum codice 24 bibliothecae Seminarii Magni Augustodunensis detecta Aemilius Chatelain descripsit in *Journal des savants* a. 1900 p. 44—48.

Restat ut pauca addam de libro I, quo continentur *indices*; horum enim singularis est et a ceteris libris diversa condicio critica, quam qui penitus cognoscere volent, iis satis habeo commendasse quae subtilissime, ut solet, disputavit Detlefsen in philol. XXVIII p. 701—716.

Atque a Plinio quidem ipso indices libro primo comprehensi et praefationi (cfr. § 33) subiuncti sunt: quae ratio servatur hodie in codicibus **dT**. in antiquissimis autem codicibus, ut commodo lectorum provideretur, indices ita fuerunt duplicati, ut et coniunctim scripti in libro I et separatim suo quisque libro praemissi exstarent. cuius rei exempla sunt codices **FRE**, in quibus illi ante singulos libros iterantur (**F^aR^aE^a**). in reliquis vero aut deperditus est liber I, ut in **MOBD(V)**, aut omissus, ut in **a**, et supersunt — quatenus sunt integri — modo **M^aO^aB^aD^a(V^a)a^a**: sic igitur rectius, ut errores praecaverentur, notari oportuit, nisi brevitatis causa potius visum esset siglis uti simplicibus. desunt indices toti in codice **p**. sed ne in **FRE** quidem omnium memoria duplex durat incolumis: nam interierunt in iis posterior pars indicis XXXIII et prior XXXIV, praeterea desunt indices in **F** II—XI (77), in **R** XXXV—XXXVII, in **E** autem multa iam legi non possunt; desunt in **F^a** II et III, in **R^a** II(?). XIV—XIX. XXI (cuius loco est XX). XXIII. XXIV. XXXVII, in **E^a** II. III. V. VI. VIII—XIII. XV—XIX. XXI (cuius loco est XX). XXII. XXIV ultimique inde a XXXIII. (de **M** cfr. vol. II p. XXXIII, de **O** et **B** vol. V p. VIII et IV). codicum, quorum siglas in superiore paginarum margine indicavi, plenis collationibus uti mihi licuit (**a** usque ad XXI); reliquorum lectiones desumpsi ex editione Detlefseni ex instituto — id quod valde dolendum est — parcissimum delectum praebentis.

Tali igitur subsidiorum condicione et ob magnam multitudinem nominum numerorumque saepe incredibilem in modum corruptorum ac lemmatum ordine quoque interdum turbato vel mutato — id quod in **dT** consilio et cum quadam constantia factum est, quo magis indices cum librorum textu conciliarentur —, non mirum est librum I omnium maxime operosa ac

molesta negotia edituro facessere. ego etsi operam dedi, ut codicum scripturam fideliter tuerer et nomina ac numeros leni medela probabiliter emendarem librorum textu assidue collato numerisque, quoad eius fieri posset, computando exploratis, memini tamen, quantum absit ut Plinii manum restituisse videar: hoc unum spero, non fore ut mea opera omnino sterilis et inanis fuisse iudicetur. praecedere hac via primus coepit, ut significavi p. 97, Harduinus Parisinos quosdam codices secutus, sed lemmata alia transposuit, alia mutavit multisque ab ipso fictis et interiectis supplevit quae abesse ei videbantur. re de integro suscepta pluribus melioribusque subsidiis Sillig severius se codicum auctoritate astrinxit et, quamquam singula multa non recte administravit parum perspecta codicum ratione intricata, universa tamen recensionis fundamenta stabilivit. nonnulla deinde Ian correxit, in aliis erravit, cum codicibus dT nimium tribueret, iure ob id reprehensus ab Vrlichsio in Fleckeiseni annal. I XXI p. 257 sqq. postremo Detlefsen apparatu magnopere amplificato usus ad antiquam indicum formam proxime accessit, relictis tamen quibusdam, in quibus ultra Iani placita non progressus est. veteres quidem ante Harduinum editores auctorum tantummodo indices e codicibus integros fere receperant, argumentorum lemmata varie mutando et augendo aut amputando aliterve ordinando interpolata dederant, ut plane novi et alieni indices circumferrentur, quos verisimile est — nisi fallunt vestigia in ultimis libris codicis a obvia — in exemplari aliquo ab homine docto medii aevi suo arbitrio confectos esse.

NOTARVM EXPLICATIO

a. = ante.

add. = addit, addunt, addito.

coni. = coniecit, coniectura.

corr. = correxit, correctura.

del. = delevi, delevit, deleteo.

dist. = distinxi, distinxit.

lac. = lacunam.

ll. = libri manu scripti **ADF**

RdEa, quotquot quoque loco collati et uniuscuiusque paginae in margine superiore siglis indicati sunt.

om. = omisit, omisso.

praem. = praemisso.

r = reliqui codices praeter eos, qui ad eandem lectionem adnotati sunt.

ras. = rasura.

v = veteres editores vel lectio vulgata inde a vetustissimis editionibus usque ad hanc aut ad eam, quae una adnotata est, velut *va.G* = veteres ante Gelenium; *va.G(H)* = veterum ante Gelenium lectio, revocata ab Harduino.

- B* = Hermolai Barbari castigationes Pinianae. Romae 1492. 1493.
- Bas.* = Basileensis editio (Erasmi) 1525.
- Ber.* = Parmensis editio (Philippi Beroaldi) 1476.
- Brot.* = Broterii editio Parisina 1779.
- C* = Io. Caesarii editio Coloniensis 1524.
- D¹* = Detlefseni editionis Berolinensis vol. I. 1866.
- D²* = eiusdem Die geogr. Bücher d. Nat. Hist. d. C. Plin. Sec. Berlin 1904 [1905].
- Dal.* = Dalecampii editio Lugdunensis (1587) 1606.
- vet. Dal.* (Silligio K) = coniectura incerti hominis docti vel vetustioris alicuius editionis lectio a Dalecampio ad marginem enotata.
- G* = Gelenii editio Basileensis 1554. (Eiusdem castigationes sive annotationes 1535).
- Gron.* = Gronovii (I. F.) in aliquot libros C. Plinii Secundi notae (1669). v. Sill. edit. vol. VI.
- H* = Harduini editio Parisina (1685) 1741.
- Hack.* = Hackiana editio. Lugd. Bat. 1668.
- J¹* = Iani editionis Teubnerianae vol. I. Lipsiae 1854.
- J²* = eiusdem editio altera 1870.
- L* = Lugdunensis editio (I. N. Victorii) 1563.
- P* = Pintiani in C. Plinii nat. hist. libros omnes observationes. (Salmanticae 1544) Lugduni 1593.
- Rhen.* = Beati Rhenani in C. Plin. annotationes. Basileae 1526.
- S* = Silligii editionis vol. I. Hamburgi et Gothae 1851.
- Salm.* = Salmasii Plinianae exercitationes in Solini polyhistora. (Parisiis 1629). Traiecti ad Rhenum 1689.
- U cum numero* = Vrlichsii vindiciarum Plinianarum vol. I. Gryphisw. 1853. *U sine numero* = chrestomathia Pliniana. Berolini 1857.
- Ven.* = Veneta editio (I. B. Palmarii) 1499.
- Verc.* = Alexandri Benedicti editio. Venetiae 1507.
-
- Brunn* (Henr.): de auctorum indicibus Plinianis. Bonnae 1856.
- D It.* = Detlefsen, Die Beschreibung Italiens in d. Nat. Hist. d. Plin. Leipzig 1901.
- DKN* = eiusdem Kurze Notizen über einige Quellschriftsteller d. Plin. in progr. gymn. Tychopol. 1881.
- DME* = eiusdem Die Masse der Erdteile nach Plin. in progr. gymn. Tychopol. 1883.
- DUZ* = eiusdem Untersuchungen über d. Zusammensetzung d. Naturgesch. d. Plin. Berlin 1899.
- Fels* (Alb.): de codicum antiquorum, in quibus Plini nat. hist. propagata est, fatis, fide atque auctoritate. Gottingae 1861.
- luc.* = mea lucubrationum Plinianarum capita III. Neostrelitiae 1865. — *nov. luc.* = meae novae lucubrationes Plinianae. Lipsiae 1874.
- MGGm* = Müller (Carolus) ad Geographos Graecos minores.
- M Pt* = idem ad Ptolemaei Geographiam.

- CFW Müller*: Krit. Bemerkgn. zu Plinius' nat. hist. Breslau 1888. — *grat.*: Festschrift z. 50j. Doktorjubiläum Ludwig Friedländer dargebracht von s. Schülern. Leipzig 1895. (p. 543—554).
- Müller* (Joh.) *emend.*: Emendationen zur nat. hist. des Plinius. I. Wien 1877. *de stilo*: Der Stil des älteren Plinius Innsbruck 1883.
- Münzer* (F.): Beiträge zur Quellenkritik d. Naturgesch. d. Plin. Berlin 1897.
- Nissen* (Henr.): Italische Landeskunde I. II. Berlin 1883. 1902.
- Rück 1*: Auszüge aus d. Naturgesch. d. Plin. etc. in progr. gymn. Ludov. Monac. 1888.
- Rück 2*: Die Nat. Hist. d. Plin. im Mittelalter. München 1898.
- Rück 3*: Das Exzerpt d. Nat. Hist. d. Plin. von Robert v. Cricklade. München 1902.
- Tom. 1* = Tomaschek in Zeitschr. f. d. österr. Gymnasien 1867.
- Tom. 2* = idem ibidem 1874.
- Beda*: Mignii Patrol. tom. XC sqq.
- Dic.* = Dicuili liber de mens. orbis terrae ed. Parthey. Berolini 1870.
- G Gm* = Geographi Graeci minores ed. Car. Müllerus. Parisiis 1882.
- G Lm* = Geographi Latini minores ed. Alex. Riese. Heilbronnae 1878.
- Geogr. Rav.* = Ravennatis anonymi cosmographia ed. Pinder et Parthey. Berolini 1860.
- MCap.* = Martianus Capella ed. Eyssenhardt. Lipsiae 1866.
- Ptol.* = Claudii Ptolemaei Geographia ed. Car. Müllerus. Parisiis 1883. 1901.
- St Byz.* = Stephanus Byzantius ed. Meineke. Berolini 1849.

C. PLINI SECVNDI
NATVRALIS HISTORIAE
LIBRI I—VI

PLINIVS SECVNDVS
VESPASIANO CAESARI SVO S.

Libros Naturalis Historiae, novicium Camenis 1
Quiritium tuorum opus, natos apud me proxima fetura
5 licentiore epistula narrare constitui tibi, iucundissime Im-
perator; sit enim haec tui praefatio, verissima, dum ma-
ximi consenescit in patre. namque tu solebas nugas
esse aliquid meas putare, ut obiter emolliam Catullum
conterraneum meum (agnoscis et hoc castrense verbum):
10 ille enim, ut scis, permutatis prioribus syllabis duriusculum
se fecit quam volebat existimari a Veraniolis suis et Fa-
bulis. simul ut hac mea petulantia fiat quod proxime 2
non fieri questus es in alia procaci epistula nostra, ut in
quaedam acta exeat sciantque omnes quam ex aequo tecum

§ 1: (v. 7) Catull. 1, 3. 4. — (v. 11) idem 12, 17.

1 C. Plinius **kva.S** 2 cesari **dT** (*subscr. in R.*) *cfr. II 89. ind. auct. II. (XXXIII). X 120. domino e. om. r. (tota inscriptione omissa Incipit prologus a)* 4 natus **aMurb.** -tum **pva.S** 6 maximi **B(D).** -me **dTeaqlJ².** -mo **pkv(H)**
7 nugas **D cum Hauptio** (*Herm. I p. 128.*) meas **Ge Catullo.** *om. ea. putare rv(S)* 8 aliquid esse **dT** | meas **om. G** | putare **D cum Hauptio.** putare (-re eē **a**) nugas **eaG.** nugas **rv(S)** | obiter **kB(D).** obicere (-rē **a**) **ll.v(H)** | emolliam **Gcum Rhen.(D).** molliam (-ia in **a**) **ll.B.** molliar **pk¹v(H)** 10 syllabis (**sillaqk**) **ll.v(D).** sittis 1. saetabis **H cum Alciato** 11 quem p. quoniam **kH** | uernaculis **d^sepklzva. Verc.** | suis **Verc.** tuis **ll.v** | fabullis **Verc.** famulis **ll.v** 12 in (*pro ut*) **k** 14 exeat *cod. Prag. Gcum Rhen.(J).* exeant **ll.v(H).** -am **Ven.**

- 3 vivat imperium. triumphalis et censorius tu sexiesque
 consul ac tribuniciae potestatis particeps et, quod his no-
 bilius fecisti, dum illud patri pariter et equestri ordini
 praestas, praefectus praetorii eius omniaque haec rei pu-
 blicae es: nobis quidem qualis in castrensi contubernio, 5
 nec quicquam in te mutavit fortunae amplitudo, nisi ut
 4 prodesse tantundem posses et velles. itaque cum ceteris
 in veneratione tui pateant omnia alia, nobis ad colendum
 te familiarius audacia sola superest: hanc igitur tibi im-
 putabis et in nostra culpa tibi ignosces. perfricui faciem 10
 nec tamen profeci, quoniam alia via occurris ingens et
 5 longius etiam summoves ingenii fascibus. fulgurare in nullo
 umquam verius dicta vis eloquentiae, tribunicia potestas
 facundiae. quanto tu ore patris laudes tonas! quanto
 fratris amas! quantus in poetica es! o magna fecunditas 15
 animi! quem ad modum fratrem quoque imitareris exco-
 gitasti.
- 6 Sed haec quis possit intrepidus aestimare subiturus
 ingenii tui iudicium, praesertim lacescitum? neque enim
 similis est condicio publicantium et nominatim tibi dican- 20
 tium. tum possem dicere: 'Quid ista legis, Imperator?
 humili vulgo scripta sunt, agricularum, opificum turbae,
 denique studiorum otiosis. quid te iudicem facis? cum
 hanc operam condicerem, non eras in hoc albo. maiorem

1 sextumque *va. (Rhen.) G* 4 \bar{p} (*pro publicae*) **Ea Murb.**
 5 *es ego. es et Rhen. est et Ea Murb. et rv* | qualis **pkv.** -li **Ea**
Murb. -le **dTq** 6 nec **apk¹v.** ne **r** | nisi *G.* in his (iis *v*)
 nisi *ll.v.* cunctis nisi *D* 7 prodesset **Eak** | tantum idem *D* |
 posses **pk¹v.** -sset *ll* | et *v(G)D.* ut *ll. Ven. (H)* | quom **k**
 8 uenerationem **dq(?) Ven.** | alia *ego. illa ll.v* 12 ingenii **d²lv.**
 -ntis *r.* -tibus **k. om. p** | fulgurare *Müller emend. I p. 3.* -gorari
pk. -ati *deal.* -gurati **T.** -rat **qv** | ullo **ES** 13 uis **deqv.**
 bis *r* | tribunicia potestas *D cum Mommseno (Herm. I p. 128).*
 -ciae -tatis *ll.v* 14 facundia *va. S* 15 amas *ll.v.* famas *D.*
mendum nondum sublatum 18 posset **pk** 23 cum *v.* quom
 (**q?**) *D.* quam **dTea.** quia **pk¹** 24 hunc **dTa** | cum dicerem
E²epkl | non eras *v.* noenias **l.** noemas **qk¹.** neonias **T.** neomas
d. nēnias e. nenias Ea. uen- **pk** | aluo **Ea**

te sciebam, quam ut descensurum huc putarem.' praeterea 7
 est quaedam publica etiam eruditorum reiectio. utitur illa
 et M. Tullius extra omnem ingenii aleam positus et, quod
 miremur, per advocatum defenditur: nec doctissimis.
 5 Manium Persium haec legere nolo, Iunium Congium
 volo. quod si hoc Lucilius, qui primus condidit stili
 nasum, dicendum sibi putavit, Cicero mutuandum, prae-
 sertim cum de re publica scriberet, quanto nos causatius
 ab aliquo iudice defendimur? sed haec ego mihi nunc 8
 10 patrocinia ademi nuncupatione, quoniam plurimum refert,
 sortiatur aliquis iudicem an eligat, multumque apparatus
 interest apud invitatum hospitem et oblatum. cum apud 9
 Catonem, illum ambitus hostem et repulsis tamquam hono-
 ribus inemptis gaudentem, flagrantibus comitiis pecunias
 15 deponerent candidati, hoc se facere, quod tum pro innocentia
 ex rebus humanis summum esset, profitebantur. inde illa
 nobilis M. Ciceronis suspiratio: O te felicem, M. Porci,
 a quo rem inprobam petere nemo audet! cum 10
 20 Gracchus, hoc adtestabatur vel inimico iudici se probari

§ 7: Cic. de or. II 6, 25. de fin. I 3, 7.

3 ingenii aleam v. -nitaliam ll 4 haec doctissimum
 va. H 5 nam Gaium L Müller Lucil. sat. p. 78 | Laelium va. H |
 congium (codd. B) D. cfr. Herm. XXXII p. 332. -gum ll. H. deci-
 mum ve Cic. de orat. II 6, 25 7 nasum v. nasum quasi abusionem
 et uituperationem. primus enim satyricum carmen scripsit in
 quo utique uituperatio unius cuiusque continetur. Nasum autem
 dixit quod uituperationis signum uel maxime declarandum ll |
 si cicero E³ va. D 8 re prescriberet (-rē a) Ta. cfr. p. 2, 4 | excu-
 satius T (cfr. XXXVII 200) 9 defendimur pkl Ber. -mus ll. H.
 diffidimus v(G) | haec & (?) E. haec coni. ORossbach 11 hunc
 (pro an) Eea 13 illud dea 14 inēptis (anon. ap. Rhen.) J.
 ineptis ll. v(H). indeptis (B) G 15 deponere Ea. -one d |
 quod tum om. va. S | cum T. an tum testimonium? de dictione
 cfr. VII 109. 111. 112. 114. 116. 127 | pro ll. v. populo Romano
 coni. D Herm. l. l. 16 ex ego. & E. om. r S. quod in v | esset lv.
 esse ll 18 audebat p 20 uel pkl v(H). se uel ll. G | se
 prob- pkl Ber. (H). ad (ab dTq) se probari ll. se approbari C.
 -re v. se [posse] prob- l

- posse. adeo summum quisque causae suae iudicem facit
 11 quemcumque, cum eligit. unde provocatio appellatur. te
 quidem in excelsissimo generis humani fastigio positum,
 summa eloquentia, summa eruditione praeditum, religiose
 adiri etiam a salutantibus scio, et ideo curant, quae tibi 5
 dicantur ut digna sint. verum dis lacte rustici multaeque
 gentes et mola litant salsa qui non habent tura, nec ulli
 fuit vitio deos colere quoquo modo posset.
- 12 Meae quidem temeritati accessit hoc quoque, quod
 levioris operae hos tibi dedicavi libellos. nam nec ingenii 10
 sunt capaces, quod alioqui in nobis perquam mediocre
 erat, neque admittunt excessus aut orationes sermonesve
 aut casus mirabiles vel eventus varios, iucunda dictu aut
 13 legentibus blanda sterili materia: rerum natura, hoc est
 vita, narratur, et haec sordidissima sui parte ac plurimarum 15
 rerum aut rusticis vocabulis aut externis, immo barbaris
 14 etiam, cum honoris praefatione ponendis. praeterea iter
 est non trita auctoribus via nec qua peregrinari animus
 expetat. nemo apud nos qui idem temptaverit, nemo apud
 Graecos qui unus omnia ea tractaverit. magna pars 20

§ 11: (v. 7) cfr. XII 83. — § 12: (v. 10 sqq.) cfr. Mela I, 1.

2 cum *om.lzva.H(D)* | elegit *d²E¹apMurb.G* | inde *apk*
 5 ideo (adeo *p*) *ll.D.* ideo subit *H.* ideo immensa praeter ceteras
 subit *v* | curant *ego.* -ra ut *ll.v.* -raui *pk1* 6 dicentur *p* | ut
ego. tū *ll.* cum *pk1v.* con[digna] *Ber.* te *G.* tui *D.* de dictione
cfr. Müller de stilo p.17.18 | uerum dis *TqzS.* -rundis *d¹Eea.*
 -rendis *p.* -recundis *kl^aad marg.* uerum et dis *d²v* 7 gentis
Eea.S. -tes supplicant *va.J* | litant *ORossbach.* tantum *ll.v.om.T* |
 salsa litant *pkd³v* | qui *ll.v.* quia *coni.J* | habent tura
dTv. -ntur *Eea.* -nt *pk1* 10 cum (*pro nec*) *dT* 11 capa-
 cis *d* | alioqui in *CFW Müller p.21. cfr. XIV50.* -quin *dpk1v.*
 -qui *rD* 13 aut *v.* apud *ll* | causas *pk1z* | non alia iucunda
va.S | ac *ego klzva.G.* et *p* 14 sterilis *D(ad seqq. referens)*
 15 ut hec *dEea* | ac *ego.* a.. *E.* aut *ekl.* ut *daqv.om.pz*
 16 ac (*pro priore* aut) *pk¹* 17 etiam *dTa Murb.G. om.vv. dist.*
ego | iter est *Bas.* interest *ll.v* 18 qua *v.* qua re *ll* 19 ex-
 petat *Bas.* -tet *p.* -ectet (-ecter *a*) *ll.v* | qui idem (*Rhen.*) *G.*
 quidem *ll.* quidem qui *v*

studiorum amoenitates quaerimus; quae vero tractata ab aliis dicuntur immensae subtilitatis, obscuris rerum tenebris premuntur. ante omnia attingenda quae Graeci τῆς ἐγκυκλίου παιδείας vocant, et tamen ignota aut incerta
 5 ingeniis facta; alia vero ita multis prodita, ut in fastidium sint adducta. res ardua vetustis novitatem dare, novis
 15 auctoritatem, obsoletis nitorem, obscuris lucem, fastiditis gratiam, dubiis fidem, omnibus vero naturam et naturae sua omnia. itaque etiam non assecutis voluisse abunde
 10 pulchrum atque magnificum est.

Equidem ita sentio, peculiarem in studiis causam
 16 eorum esse, qui difficultatibus victis utilitatem iuvandi praetulerint gratiae placendi, idque iam et in aliis operibus ipse feci et profiteor mirari me T. Livium, auctorem
 15 celeberrimum, in historiarum suarum, quas repetit ab origine urbis, quodam volumine sic orsum: iam sibi satis gloriae quaesitum, et potuisse se desiderare, ni animus inquires pasceretur opere. profecto enim populi gentium victoris et Romani nominis gloriae, non
 20 suae, composuisse illa decuit. maius meritum esset operis amore, non animi causa, perseverasse et hoc populo Romano praestitisse, non sibi. \overline{XX} rerum dignarum cura 17
 — quoniam, ut ait Domitius Piso, thesauros oportet esse, non libros — lectione voluminum circiter \overline{II} , quorum pauca

§ 16: Liv. fragm. 55 (Hertz).

1 tractata q(?)kv. -cta/// e. -cta r | ab illis p 2 dicuntur om. E¹ | rerum in deaqD. librorum in con. D Herm. l. l.
 3 ante (añ) ego. an ll. iam v. erant ORossbach | ἐγκυκλίου MHertz. encyclo da Ber. eneydio l. eido p. idio v. encyclo rB. cfr. Seneca ep. 88, 23 5 ut multis e¹. ita multis ita a 6 sint k¹lv. om. r | ducta l. adducantur dTq 8 et naturam d¹T
 9 sua J cum Durando. suam d¹T. suae rv | omnia v. -ibus ll. uim pklz. omnianis d³. -ia. Nobis (Rhen.)S | utique D (errore) | assuetis d¹. assecuti (abs- a)ea | soluisse eapl 13 praetulerint al. -erunt rv 14 profitea. E | mirari me T. TG. -ri et ll. -ri T. (Rhen.)S. me mirari pv 16 iam sibi satis pv. satis iam sibi l(?)G. iam sibi ll 17 potius sese dap. -us se lz | desinere ni va.S. -iderent a. -iderare ut d²plz 18 inquires Tv. -iesce dEeq. in quiete aplzD 24 ex lectione lva.S

admodum studiosi attingunt propter secretum materiae, ex
 exquisitis auctoribus centum inclusimus XXXVI voluminibus,
 adiectis rebus plurimis, quas aut ignoraverant priores aut
 18 postea invenerat vita. nec dubitamus multa esse quae et
 nos praeterierint. homines enim sumus et occupati officiis 5
 subsicivisque temporibus ista curamus, id est nocturnis,
 ne quis vestrum putet his cessatum horis. dies vobis
 impendimus, cum somno valetudinem computamus, vel hoc
 solo praemio contenti, quod, dum ista, ut ait M. Varro,
 musinamur, pluribus horis vivimus. profecto enim vita 10
 19 vigilia est. quibus de causis atque difficultatibus nihil
 auso promittere hoc ipsum tu praestas, quod ad te scribimus.
 haec fiducia operis, haec est indicatura. multa valde
 pretiosa ideo videntur, quia sunt templis dicata.
 20 Vos quidem omnes, patrem, te fratremque, diximus 15
 opere iusto, temporum nostrorum historiam orsi a fine
 Aufidii. ubi sit ea, quaeres. iam pridem peracta sancitur
 et alioqui statutum erat heredi mandare, ne quid ambitioni
 dedisse vita iudicaretur. proinde occupantibus locum faveo,
 ego vero et posteris, quos scio nobiscum decertaturos, sicut 20
 21 ipsi fecimus cum prioribus. argumentum huius stomachi
 mei habebis quod in his voluminibus auctorum nomina
 praetexui. est enim benignum, ut arbitror, et plenum
 ingenui pudoris fateri per quos profeceris, non ut plerique
 22 ex iis, quos attigi, fecerunt. scito enim conferentem 25

§ 22: Cic. de re publ. I 43, 66. Cic. fragm. p. 489 (Orelli).
 Cic. de off. III 2, 7.

1 ex om. deal 7 quid uestris (Rhen.) G | putetis Ta Murb.
 (Rhen.) G 10 musitamur p. -mus dT. mussinamur l. -itamur
 va. G 13 haec q(?) B(S). hoc p. nec dea Murb. lv(C) | haec
 est sed dea Murb. lva.(B)S 14 sint E 15 uos dTq D.
 nos rv 17 Aufidii (add. Bassi e Plin. ep. III 5, 6) codd. recc. v.
 aut fidei dq. aut fide r. om. p | pacta lva. C. per acta (i. e. testa-
 mentum) D | sancitur plv (Brot.). -tum D. sancitur ea. sectatur
 dT. sarcitur H. seruatur con. J 18 alioquin p | statum dea |
 mandare heredi dT | ne quid lv. neque ll. ne p 24 profeceris
 lv. -rit ll. feceris p 25 attigi dB. -ici aqplv. ethici e |
 fecerunt qp v. ferunt ll | conferente da Murb. -te me p

auctores me deprehendisse a iuratissimis ex proximis veteres transcriptos ad verbum neque nominatos, non illa Vergiliana virtute, ut certarent, non Tuliana simplicitate, qui de re publica Platonis se comitem profitetur, in consolatione filiae Crantorem, inquit, sequor, item Panaetium de officiis, quae volumina ediscenda, non modo in manibus cotidie habenda, nosti. obnoxii profecto animi et infelicis ingenii est deprehendi in furto malle quam mutuum reddere, cum praesertim sors fiat ex usura.

10 Inscriptionis apud Graecos mira felicitas: κηρίον 24
 inscribere, quod volebant intellegi favum, alii κέρασ
 Ἀμαλθείας, quod copiae cornu, ut vel lactis gallinacei
 sperare possis in volumine haustum; iam ἴα, Μοῦσαι,
 πανδέκται, ἐγχειρίδια, λειμών, πίναξ, χρεδίων: inscrip-
 15 tiones, propter quas vadimonium deserere possit; at cum
 intraveris, di deaeque, quam nihil in medio invenies!
 nostri graviore Antiquitatum, Exemplorum Artium-
 que, facetissimi Lucubrationum, puto quia Bibaculus
 erat et vocabatur. paulo minus asserit Varro in satiris

§§ 24—26: cfr. Gellius praef. 5—9.

1 ex ego. et ll.v 2 nominatos v. dom- ll. damna- p.
 3 Tulliana D. tuliana a³ ad marg. Cecil- ll. Ciceroniana v
 6 ediscenda (Rhen.) S. eius disc- (edisc- v) ll.v 7 cottidie a
 12 velut lva. G 13 spectare ea q1 | posses p | iam ἴα (con. H)
 Brot. iamiam ll.v. iam p (Rhen.) G. ἰωνία S | musae B. mos eq1
 Murb. v. nos dT. uos a p. ἰαμὸς Rhen. ἴαμος O Rossbach
 14 enchiridialmon p. -asmon va. B | χρεδίων S. χρεδίων H. sche-
 dion dTq. chidion el. chyd- a. tidion p. (pinacidion v) | in-
 scriptionis apD 15 possit plv. -is ll 16 inquam d
 17 grauiore ego. grossiore plJ. -ris dea Murb. crassiore v.
 de mendo cfr. Iind. XI(90). XXIX 132. XXV 53 cum II 135. XI 229.
 XXVII 105 med. XXXIV 131. XXXVI 65 extr. 178 (ubi B² ter)
 dist. va. B | antiquitatum d. -tum rv | artiumque quam va. H
 18 lucubrationum B(D). -nem ll.v(G) | puto del.(B)H | quia
 ll. Murb. p1S. qui ait codd. rec. v. qui (Rhen.) G. ut qui ait B.
 ut qui H | Bibaculus v(H). ut bac- ea Murb. plz. uiuac- dTqJ.
 Antias ciuis (Rhen.) G 19 eram pra. G | uocabant p. -bar
 va. G | paulo minus ll. H. -lo nimis B e codd. pantomimus v.
 Valerius primus (Rhen.) G | asserit ll.v(Brot.). serio H. astruit
 con. Rhen. | satyri sui a Murb.

- 25 suis *Sesculixæ* et *Flexitabula*. apud Graecos desit
nugari Diodorus et βιβλιοθήκης historiam suam inscripsit.
Apion quidem grammaticus — hic quem Tiberius Caesar
cymbalum mundi vocabat, cum *propriae* famae tympanum
potius videri posset — immortalitate donari a se scripsit 5
- 26 ad quos aliqua componebat. me non paenitet nullum
festivorem excogitasse titulum et, ne in totum videar
Graecos insectari, ex illis mox velim intellegi *pingendi*
*fingendi*que conditoribus, quos in libellis his invenies ab-
soluta opera et illa quoque, quae mirando non satiamur, 10
pendenti titulo inscripsisse, ut *APELLES FACIEBAT* aut
POLYCLITUS, tamquam inchoata semper arte et imperfecta,
ut contra iudiciorum varietates superesset artificii regressus
ad veniam velut emendaturo quicquid desideraretur, si non
- 27 esset interceptus. quare plenum verecundiae illud, quod 15
omnia opera tamquam novissima inscribere et tamquam
singulis fato adempti. tria non amplius, ut opinor, ab-
solute traduntur inscripta *ILLE FECIT*, quae suis locis
reddam. quo apparuit summam artis securitatem auctori
placuisse, et ob id magna invidia fuere omnia ea. 20
- 28 Ego plane meis adici posse multa confiteor, nec his
solis, sed et omnibus quos edidi, ut obiter caveam istos
Homeromastigas (ita enim verius dixerim), quoniam audio
et Stoicos et dialecticos Epicureosque — nam de grammaticis
semper expectavi — parturire adversus libellos, quos de 25

1 sesculixæ *D.* -xem *BeNonio*. sustulit *ll.va.G* | flexitabula
H. flexiab- *eal.* flaxiab- *dq.* flaxib- *T.* flexibilia *p.* -bula *v.* -las
G | desit *dea* 2 bibliothecis *a Murb.* *plva.B* 3 quidam
eaplva.B 4 quum *Bas.* quom (*Rhen.*) *D.* qm̄ (quoniam) *ll.v*
4 *propriae Scum Durando.* prae *de Murb.* pre *Taq.* publicae
(*i.e. p.*) *plv.cfr.p.2,4* 5 posse *Ea* 6 ūo (*pro nō*) *p* | ullum
T Eal 8 imitari *dT* | mox *ll. (Rhen.) S.* nos *v.* | pingendi
*fingendi*que *G.* pingique (...geque *E*) *ll.v.* 14 desideretur
Ea Murb. G 15 id *p.* illud est *R²lva.S(D)* | quod *R²plv.*
quam *r.om.T* 16 et *om.pl* 17 aliquid singulis *plzva. (Rhen.) G* |
fato *Rpl (Rhen.) G.* -to sit *z.v.* fati *r* | adempti *dRa Murb. (Rhen.) G.*
-tu *Ee.* -tum *plzv* | absolute quae *plva.G.* quae abs- *z*
22 et *om.p* | an omnibus libris? | quae *lva.J* | obiter *Rv(S).*
ob id *rH* 24 epicureosque *l.* -os quoque *rv* | *dist. Rhen.*

grammatica edidi, et subinde abortus facere iam decem
 annis, cum celerius etiam elephantum pariant. ceu vero 29
 nesciam adversus Theophrastum, hominem in eloquentia
 tantum, ut nomen divinum inde invenerit, scripsisse etiam
 5 feminam, et proverbium inde natum suspensio arborem
 eligendi. non queo mihi temperare quo minus ad hoc 30
 pertinentia ipsa censorii Catonis verba ponam, ut appareat
 etiam Catoni de militari disciplina commentanti, qui
 sub Africano, immo vero et sub Hannibale didicisset
 10 militare et ne Africanum quidem ferre potuisset, qui
 imperator triumphum reportasset, paratos fuisse istos, qui
 obtreptione alienae scientiae famam sibi aucupantur:
 Quid enim? ait in eo volumine, scio ego, quae scripta
 sunt si palam proferantur, multos fore qui vitili-
 15 tigent, sed ii potissimum, qui verae laudis expertes
 sunt. eorum ego orationes sibi praeterfluere. nec 31
 Plancus inlepidus, cum diceretur Asinius Pollio orationes
 in eum parere, quae ab ipso aut libertis post mortem
 Planci ederentur, ne respondere posset: cum mortuis
 20 non nisi larvas luctari. quo dicto sic repercussit illas,
 ut apud eruditos nihil impudentius iudicetur. ergo securi 32
 etiam contra vitiligitores, quos Cato eleganter ex vitii

§ 30: Catonis quae exstant ed. Jordan p. 80.

2 ceu vero nesciam (RE?) B. ceu beronis (her- p) etiam
 da Murb. pl. C. Tuberonis etiam v 3 in om. p 6 eligende
 (eleg- R¹) R. -dum pz. -dam lva. (Rhen.) G | temperari R | qui
 minus a. quin Ez. quia (quin p) minus pl 7 censoris R¹
 8 comenanti R¹. comminanti Eeal. concernenti p 12 aliene
 (-ine R¹) R. -na Ea Murb. l. S. -nam p 13 ait in eo (R?) Rhen.
 attineo d. attineo Eeal. -nto p. ad te in eo va. G 14 pro
 multos spat. vac. in R | qui multos R² | utilitigent Fabricius Camers
 ap. B. vitii lit- d. utiligent R. ut eligant (-gat e) ea Murb. l.
 ita reprobent ut eligant pz. inuiti legant v 15 hii da. hi
 R² Ep. om. R¹ | experti Eea 16 rationes p | siui Jordan et D.
 sibi ll. S. sino v. ibi J | praeterfluere R² supra scr. v(D). cfr. Cic.
 Tusc. V 33, 96. praetereo d² plz S. om. R¹. praeter r. praeterire
 ORossbach 17 orationis da 18 libertis E. -ris rv
 19 ne Rv. non dT. nec r | posset Rv. -sse r. potuit p
 22 vitiligitores p. vitii (vitii a) lit- dEa. utelit- R

et litigatoribus composuit — quid enim illi aliud quam litigant aut litem quaerunt? —, exequemur reliqua propositi. 33 quia occupationibus tuis publico bono parcendum erat, quid singulis contineretur libris, huic epistulae subiunxi summaque cura, ne legendos eos haberes, operam dedi. 5 tu per hoc et aliis praestabis ne perlegant, sed, ut quisque desiderabit aliquid, id tantum quaerat et sciat quo loco inveniat. hoc ante me fecit in litteris nostris Valerius Soranus in libris, quos ἐποπτιδῶν inscripsit.

1 illi d² cum ras. p1 v. om. R¹. illud r | quam quod p 4 contine . . tur E. -neatur lva. Brot. 5 ne legendos codd. rec. Brot. nec leg- eapl. ne nec leg- d. negleg- R. ne perleg- v | habere E1. om. p 7 desiderabit dTplz (Rhen.) S. -auit Rea Murb. -auerit v 9 soranus R²1 v. sola- r. om. p | libros R¹a | epothiton p. epop. . cum R | inscripsit R²1 v. scri- r

C. PLINI SECVNDI
 NATVRALIS HISTORIAE
 LIBER I

<p>LIBRO II CONTINENTVR</p> <p>An finitus sit mundus et an unus (1)</p> <p>de forma eius (2)</p> <p>5 de motu eius. cur mundus dicatur (3)</p> <p>de elementis (4)</p> <p>de deo (5)</p> <p>de siderum errantium na- tura (6)</p> <p>10 de lunae et solis defectibus. de nocte (7)</p> <p>de magnitudine siderum (8)</p> <p>quae quis invenerit in ob- servatione caelesti (9. 10)</p> <p>15 de lunae motu (11)</p> <p>errantium motus et luminum canonica (12)</p>	<p>quare eadem altiora, alias propiora videantur (13. 14)</p> <p>catholica siderum errantium (15)</p> <p>quae ratio colores eorum mutet (16)</p> <p>25 solis motus. dierum inae- qualitatis ratio (17)</p> <p>quare fulmina Iovi adsignen- tur (18)</p> <p>intervalla siderum (19)</p> <p>30 de sideribus musica (20)</p> <p>de mundo geometrica (21)</p> <p>de repentinis sideribus. de cometis. natura et situs et genera eorum (22. 23)</p> <p>35 Hipparchea de sideribus ag- noscendis (24)</p>
---	---

2 finiatvr adT | sit om. RadT | an sit dT 5 eius om.
 RdT S J | cur—dicatur om. Rad¹T 11 de luna et sole a |
 De defectibus Eea 15 cae//// R. add. quando recurrant solis
 ac lunae defectus dH 19 quae (que a) eadT va. G | altiora
 U. H. alias altiora v. altiora alias J D 35 hipparchia (ipa- R)
 RdT. yparcia a | adgnoscentibus a. agnasc- R. om. H

- de caelestibus prodigiis per exempla historica
lampades, bolides (25)
trabes caelestes, chasma caeli 35
5 (26)
de caeli coloribus
de flamma caelesti (27)
de coronis caelestibus
de circulis repentinis (28.29) 40
10 plures soles (31)
plures lunae (32)
dierum *modo* noctibus lux
(33)
clipei ardentes (34) 45
15 ostentum caeli semel notatum
(35) |
de discursu stellarum (36)
de stellis quae Castores vocantur (37) 50
20 de aëre (38)
de statis tempestatibus (39—41)
de caniculae ortu (40)
vis temporum anni stata (41) 55
25 de incertis tempestatibus. de imbribus et quare lapidibus pluat (42)
de tonitribus et fulgetris (43)
qua ratione echo reddatur. 60
30 ventorum genera, naturae, observationes (44—48)
ecnephias, typhon (49)
turbines, presteres, vertices, alia prodigiosa genera tempestatum (50)
de fulminibus (51—56)
quibus in terris non cadant et quare genera fulgurum et miracula (52)
Etrusca observatio in iis et Romana (53)
de fulminibus evocandis (54) catholica fulgurum (55)
quae numquam feriantur (56)
lacte pluisse, sanguine, carne, ferro, lana, lateribus coctis (57)
50 *portenta* (58)
de lapidibus caelo cadentibus. Anaxagorea de his (59)
arcus caelestis (60)
natura grandinis, nivis, pruinæ, nebulae, roris. nubium imagines (61)
proprietas caeli in locis (62)
natura terrae (63)
de forma eius (64)
an sint antipodes. quomodo aqua terrae innexa. quae ratio fluminum (65. 66)

3 faces lampades d(?) *va. D* 4 casma **RaT** 12 dierum modo *ego. dierum ll.v. diurna D* | lux noctibus (-cte *v*) *H*
14 clypei *ava. S* 26 et (*om. Ra*) quare—pluat *ll.v(D). post aere (20) transp. Brot.* 28 fulguris **ea** 41 in his **R²H**. his **R¹**. nis **a** 44 catholica fulgurum (-gorum **R**) *post Romana ponunt RaT. om. ed* 50 *portenta ego. frumento ll. D. om. v*

- an circumdatus terrae oce- 30 portenta terrarum semel tra-
anus (67) dita (85)
quae portio terrae habitetur 35 miracula terrae motus (86)
(68) quibus locis maria recesserint.
5 mediam esse mundi terram 40 insularum enascentium
(69) ratio (87. 88)
de obliquitate zonarum (70) quae et quibus temporibus
de inaequalitate climatum(71) enatae sint (89)
ubi eclipses non appareant 45 quas terras interruperint
10 et quare (72) maria (90)
quae ratio diurnae lucis in 40 quae insulae continenti ad-
terris (73) iunctae sint (91)
gnomonica de ea re (74) quae terrae in totum mari
ubi et quando nullae umbrae, permutatae (92)
15 ubi bis anno. ubi in con- quae terrae ipsae se minu-
trarium umbrae ferantur (75. 45 erint (93)
76) urbes haustae mari (94)
[ubi longissimi dies, ubi de spiraculis (95)
brevissimi] (77) de terris semper trementibus.
20 de primo horologio (78) de insulis semper fluctuan-
quo modo observentur dies 50 tibus (96)
(79) quibus locis non inpluat (97)
differentia gentium ad ratio- acervata terrarum miracula
nem mundi (80) (98)
25 de terrae motibus. de terrae qua ratione aestus maris
hiatibus. signa motus futuri 55 accedant et recedant (99)
(81—83) ubi aestus extra rationem
auxilia contra motus futuros idem faciant (100)
(84) miracula maris (101—105)

7 undarum Eea 8 limatum R¹. liminum Eea

9 eclipsis REaTD | appareat aT 13 ea re eJ². are (et
iterat. aere) a. eadem re RdT(?)v. terra D 14 umbrae
ferantur om. R¹e¹a 18 ubi—breuissimi om. Ra. uncos pos. D
21 obstruetur Ra 23—p 4, 19 om. a 44 se minuerint D
cum U. seminauerint ed. . . . uerint R. se sorbuerunt (-rint
Brot.) v 47 piaculis (-las R¹)Red 49 de insulis—fluctuan-
tibus om. R¹dT 51 ///pluat E. pluat eTra.H

- quae potentia lunae ad terrena et marina (102)
 quae solis (103)
 quare salsum mare (104)
 5 ubi altissimum mare (105)
 mirabilia fontium et fluminum (106)
 ignium et aquarum iuncta miracula (107—110)
 10 de maltha (108)
 de naphtha (109)
 quae loca semper ardeant (110)
 ignium per se miracula (111)
 15 terrae universae mensura (112)
 harmonica mundi ratio (113)
 Summa: res et historiae et observationes CCCCXVII

EX AVCTORIBV8

- 20 M. Varrone. Sulpicio Gallo. Tito Caesare Imperatore. Q. Tuberone. Tullio Tirone. L. Pisone. T. Livio. Cornelio
 25 Nepote. Seboso. Caelio Antipatro. Fabiano. Antiate. Muciano. Caecina qui de Etrusca disciplina. Tarquitio
 qui item. Iulio Aquila qui
 30 item. Sergio Plauto.

EXTERNIS

- Hipparcho. Timaeo. Sosigene. Petosiri. Nechepso. Pythagoricis. Posidonio. Anaximandro. Epigene. Eudoxo. Democrito. Critodemo. Thrasylo. Serapione gnomonico. Euclide. Coerano philosopho. Dicaearcho. Archimede. Onesicrito. Eratosthene. Pythea. Herodoto. Aristotele. Ctesia. Artemidoro Ephesio. Isidoro Characeno. Theopompo.

L. III CONTINENTVR

- 45 situs, gentes, maria, oppida, portus, montes, flumina, mensurae, populi qui sunt aut fuerunt
 Baeticae (3)
 50 Hispaniae citerioris (4)
 Narbonensis provinciae (5)
 Italiae usque Locros (6—10)
 Tiberis, Roma (9)
 insularum LXIII, in his

2 maria H 15 mensurae eT 28 tarquinio item R¹E¹a
 29 iulio RTv(H). liuio a. l. iulio ed. leiulio E. L. B 30 plauto
 R²G. planco dT. platone r. paulo L. -llo D. cfr. ind. XVIII.
 om. v(S) 31 Externis: Platone va. G(L) 32 Timarcho
 va. L 33 Nechepso S coll. II 88. Nece- TB. neodepso Ra.
 neocle- ed. neoce- v 34 Anaximandro L. casim- v. chasum-
 Eea. charm- RdT 37 Nemonico a. gnomonico — philosopho
 post Epigene pon. dTva. D 40 typhea Ee. thy- a. tipea R
 47 ad R. aut qui AR²D 53 romam AE. (Roma Tiberis a)

- Baliarium (11)
 Corsicae (12)
 Sardiniae (13)
 Siciliae (14)
 5 Italiae Locris usque Raven-
 nam (15—20)
 de Pado (20)
 Italiae trans Padum (21. 22)
 Histriae (23)
 10 Alpium et gentium Alpinarum
 (24)
 Illyrici, Liburniae (25)
 Dalmatiae (26)
 Noricorum (27)
 15 Pannoniae (28)
 Moesiae (29)
 iusularum Ionii et Hadriatici
 (30)
 Summa: oppida et gentes ...
 20 Summa: flumina clara ...
 Summa: montes clari ...
 Summa: insulae ...
 Summa: quae intercidere op-
 pida aut gentes ...
 25 Summa: res et historiae et 50
 observationes. ...
- EX AVCTORIBVS
- TurranoGracile. CornelioNe-
 pote. T. Livio. Catone censorio.
 30 M. Agrippa. M. Varrone. Divo
 Augusto. Varrone Atacino.
 Antiate. Hygino. L. Vetere.
 PomponioMela. Curione patre.
 Caelio. Arruntio. Seboso.
 35 Licinio Muciano. Fabricio
 Tusco. L. Ateio. Ateio Capi-
 tone. Verrio Flacco. L. Pisone.
 Gelliano. Valeriano.
- EXTERNIS
- 40 Artemidoro. Alexandro poly-
 histore. Thucydide. Theo-
 phrasto. Isidoro. Theopompo.
 Metrodoro Scepsio. Callicrate.
 Xenophonte Lampsaceno. Dio-
 doro Syracusano. Nympho-
 doro. Calliphane. Timagene.
- L. IIII CONTINENTVR
- situs, gentes, maria, oppida,
 portus, montes, flumina, men-
 surae, populi qui sunt aut
 fuerunt

p. 14, 54 LXIII AR²E²d²H. excipit r. om. v

5 italia R. -iae a H. om. A 8 italie a. -lia AR²E¹eS 9 His-
 triae v, post Illyrici pon. ll 16 moesiae om. R¹E¹a 17 Adriatici
 maris R(?) H 19 gentes XXVI va. H. desunt numeri omnes in ll
 21 summa montes AH. -mi mo- rv | eclari R¹. ///cl- E. praecl-
 va. H 22 summa insulae AH. -mae ins- rv (eodemque vitio etiam
 in seqq. libris passim peccatum est) 23 intercedere R¹E. -cetera a
 26 observationes CCCXXVI va. D 28 Turrano AJ. Tura- v.
 -annio Bas. terranio R¹e. -alio a. -aneo dT. tirranio R². tera- E |
 Gracile d²TH(J). -li AS. graculo Ee v. -la B. gratulo d¹.
 cra- Ra 36 Lategio Ea | Ateio add. D cum Ritschelio (parerg.
 Plaut. I p. 374). cfr. ind. IV 38 Gelliano e d H coll. III 108. Cell-
 r. C. Ael- v 50 aut qui D

Epiri (1—4)	Lusitaniae (35)
Achaiae (5—10)	insularum in mari Atlantico
Graeciae (11—13)	30 (36)
Thessaliae (14. 15)	universae Europae mensura
5 Magnesiae (16)	(37)
Macedoniae (17)	Summa: oppida et gentes ...
Thraciae (18)	Summa: flumina clara ...
insularum ante eas terras 35	Summa: montium clari ...
(19—23), inter quas	Summa: insulae ...
10 Creta (20)	Summa: quae intercidere oppida aut gentes ...
Euboea (21)	Summa: res et historiae et
Cyclades (22)	40 observationes ...
Sporades (23)	
Hellesponti, Ponti, Maeotidis	
15 (24)	EX AVCTORIBVS
Daciae, Sarmatiae, Scythiae	Catone censorio. M. Varrone.
(25. 26)	M. Agrippa. Divo Augusto.
insularum Ponti (27)	Varrone Atacino. Cornelio
Germaniae (28. 29)	45 Nepote. Hygino. L. Vetere.
20 insularum in Gallico oceano	Mela Pomponio. Licinio Muciano.
XCVI, quas inter Britannia	Fabricio Tusco. Ateio
(30)	Capitone. Ateio philologo.
Belgicae Galliae (31)	
Lugdunensis Galliae (32)	EXTERNIS
25 Aquitanicae Galliae (33)	50 Polybio. Hecataeo. Hellanico.
citerioris Hispaniae ab oceano	Damaste. Eudoxo. Dicaearcho.
(34)	Timosthene. Eratosthene.

2 achaeiae AJ. -aye a. -aiae atticae rS 8 inter (pro ante) dTvaH 10 crete Ra. -tae H.om.F^aR^a 11 euboeae Ra. -oeae H.om.F^aR^a 12 cyclades om.F^aR^a. -dum H 13 sporai Ra. -adum H 14 ponti ll.v(D). om. dTH 20 insule a 21 XCVI quas inter om. dTva.H | brittannie Ra. -ae F^aH. sed cfr. IV 102 25 aquitanicae galliae AR³H. -nia v. om. r 26 oceano ll.v(D). -no gallico R(?)H. cfr. D UZ p. 25 35 clarorum a. -ra E¹. -ri LE² 37 intercedere F^aR¹E. -riere a 39 res et a. res rv 42 M. (Marco a) uarrone. Catone Censorio (om. a) Tava.S 46 mela pōpeio a. pomponio mela dTva.S 52 Erastosthene om.F^aRdT

	Ephoro. Cratete grammatico.	25	insularum circa Africam (7)
	Serapione Antiochense. Callimacho. Artemidoro. Apollodoro. Agathocle. Timaeo		aversorum Africae (8)
			Aegypti (9—11)
5	Siculo. Myrsilo. Alexandro polyhistore. Thucydide. Dosiade. Anaximandro. Philistide		Chorae, Thebaidis, Nili Arabiae quae est ad mare
	Mallote. Dionysio. Aristide.	30	Aegyptium (12)
	Callidemo. Menaechmo. Aglaosthene. Anticlide. Heraclide.		Idumaeae, Syriae, Palaestines, Samariae (13. 14)
10	Philemone. Xenophonte. Pythea. Isidoro. Philonide. Xenogora. Astynomo. Staphylo.		Iudaeae (15)
	Aristocrito. Metrodoro. Cleobulo. Posidonio.	35	Phoenices (17)
			Syriae Coeles, Syriae Antiochiae (18. 19)
			Euphratis (20. 21)
15			Ciliciae et iunctarum gentium (22)
		40	Isauricae, Omanadum (23)
			Pisidiae (24)
			Lycaoniae (25)
			Pamphyliae (26)
			Tauri montis (27)
		45	Lyciae (28)
20	Mauretianarum (1)		Cariae (29)
	Numidiae (2)		Ioniae (31)
	Africae (3)		Aeolidis (32)
	Syrtium (4)		Troadis et iunctarum gentium (33)
	Cyrenaicae (5. 6)	50	

L. V CONTINENTVR

	situs, gentes, maria, oppida, portus, montes, flumina, mensurae, populi qui sunt aut fuerunt	45	
20	Mauretianarum (1)		
	Numidiae (2)		
	Africae (3)		
	Syrtium (4)		
	Cyrenaicae (5. 6)	50	

1 eforo R^a. epof- a. ephof- R 4 timaeo (-aco a) ll. D.
 eumacho v. -cho timaeo T(?) H. cfr. ind. VI 5 myrsilo H. -sylo
 A. mursilo R². -scio R¹a. -seio R^a. musseio F^adT. musico v
 8 molete R^a. -laetae F^a 9 aglaosthene Scum Reinesio. aglo-
 dH. ego- A. eclō- R^a. aeclō- F^a. aedo- Tv. aclostene a. glo- R
 19 aut qui D 20 mauretianarum F^a1R S. maurit- rv(D)
 25 insule a 28 chorae om. dTva. D. cfr. VI 212. XIII 42
 31 syriae et (del. v) idumaeae dTva. D | palestinus E. -ne R^a.
 -nae F^aH 38 et om. F^a1a | adiunctarum A(?) SJ. -tae rv |
 gentium A. S. -tes rv 40 omanadum ll. D. homan- v. homon- C
 49 troades F^aa | iunctae R^a. iniu- F^aR^a. adiu- dTv. -tarum
 S | gentium A. S. -tes rH

insularum ante Asiam C CXII

(34—39). in iis

Cypri (35)

Rhodi, Coi (36)

5 Sami (37)

Chii (38)

Lesbi (39)

Hellespontus, Mysia (40)

Phrygia (41)

10 Galatia et iunctae gentes (42)

Bithynia (43)

Summa: oppida et gentes ...

Summa: flumina clara ...

Summa: montium clari ...

15 Summa: insulae C XVIII

Summa: quae intercidere oppida aut gentes ...

Summa: res et historiae et observationes ...

20 EX AVCTORIBVS

Agrippa. Suetonio Paulino.

M. Varrone. Varrone Atacino.

Cornelio Nepote. Hygino. L. 50

Veteri. Mela. Domitio Corbu-

25 lone. Licinio Muciano. Claudio

Caesare. Arruntio. Livio filio.

Seboso. actis triumphorum.

EXTERNIS

Iuba rege. Hecataeo. Hellenico.

30 Damaste. Dicaearcho. Baetone.

Timosthene. Philonide. Xena-

gora. Astynomo. Staphylo.

Dionysio. Aristotele. Aristocrito.

Ephoro. Eratosthene.

35 Hipparcho. Panaetio. Sera-

pione Antiocheno. Callimacho.

Agathocle. Polybio. Timaeo

mathematico. Herodoto. Myr-

40 Metrodoro. Posidonio qui

περίπλουv aut περιήγησιν.

Sotade. Pyrrandro. Aristarcho

Sicyonio. Eudoxo. Antigene.

Callicrate. Xenophonte Lamp-

saceno. Diodoro Syracusano.

Hannone. Himilcone. Nym-

phodoro. Calliphane. Artemi-

doro. Megasthene. Isidoro.

Cleobulo. Aristocreonte.

L. VI CONTINENTVR

situs, gentes, maria, oppida,

portus, montes, flumina, men-

surae, populi qui sunt aut

fuerunt

1 insulae *va. H* | C CII *D* (*UZ p. 26*). C CXII *ll. H. om. v*
 4 Rhodi Coi *D. rodi co. rhodi R. chodi coi rodi A. chodii (co-*
R^a) choi rhodi (ro- a) F^a R^a a. similia r. Rhodi H. -dus v
 10 iniunctae *RT. adiu- d(?) H. om. v* 15 C XVIII *ll. v(S)*. C XVII
d T Brot. CCCXVIII con. H. CCVIII con. D(UZ p. 27) 18 res
(om. et) RT va. S (ut fere semper) 30 bethone *a. bione T va. H*
 33 Dionysio *errore pos. post Aristotele C, post Aristocrito S*
 38 missile *F^a. -ssolo a* 41 perihegesis *F^a a* 42 pyr-
 randro *R². pyra- AF^a R¹ d. -runchro e. periandro T v. pindaro*
a D 53 aut qui *F^a R^a a D*

	Ponti, Mariandynorum (1)	situs ab oceano Eoo. Seres
	Paphlagonum (2)	(20)
	Cappadocum (3. 8)	Indi (21—23)
	Themiscyrena regio et in ea 30	Ganges (22)
5	gentes. Heniochi (4)	Indus (23)
	regio Colica et gentes. Achae-	Taprobane (24)
	orum gentes. ceterae eodem	Ariani et iunctae gentes (25)
	tractu gentes (5)	navigaciones in Indiam (26)
	Bosporus Cimmerius (6)	35 Carmania (27)
10	Maeotis. gentes circa Mae-	sinus Persicus (28)
	otim (7)	Parthorum regna (29)
	Armenia minor, Armenia	Mesopotamia (30. 31)
	maior (9)	Tigris (31)
	Cyrus fluvius, Araxes fluvius 40	Arabia (32)
15	(10)	sinus maris Rubri (33)
	Albania, Hiberia (11) et iunc-	Trogodytice (34)
	tae portae Casasiae (12)	Aethiopia (35)
	insulae in Ponto (13)	insulae Aethiopici maris (36)
	gentes a Scythico oceano (14) 45	de insulis Fortunatis (37)
20	Caspium et Hyrcanium mare	terrae per mensuras con-
	(15)	paratae (38)
	Adiabene (16)	digestio terrarum in paralle-
	Media, portae Caspiae (17)	los et umbras pares (39)
	gentes circa Hyrcanium mare 50	Summa: oppida MCXCV
25	(18)	Summa: gentes DLXXVI
	Scytharum gentes (19)	Summa: flumina clara CXV

1 mariandinos F^aR^aa 4 themiscyrae B. -scidena F^aR^aEa.
 -stide v 5 post gentes add. Colchi Phasis Ecriticere regio et
 in ea gentes R² in marg. cfr. VI 12—14 6 colica BEH.
 chol. a. colchica R^adTv. cholch-DF^a | gentes, ceterae H. D. cet- S.
 et cet- H(J) 10 gens a. et gentes BEd(?)H 16 albania
 om.R¹a | heberia F^a | et om.R¹ 17 iunctae gentes. portae
 R²EdT(?)H. portae v 20 Hyrcanium H. -nium (-ntum a)
 oceanum F^aRa. -num et oceanum dT 27 ad Seres add. cene-
 sabis R¹a. Genesabes F^a. gentes ab iis (habes R^a)R²R^a
 33 Ariani—gentes om. H. ante Tapobrane pos. v 50 sqq. de
 numeris cfr. D(UZp.28) | MCCXVT. CCCXIVR. CXCVEava. H
 51 DLXVI va. H 52 XCV T. CXC v. CLXXX Bas. (errore)

Summa: montes clari XXXVIII

Summa: insulae CVIII

Summa: quae interciderere op-
pida aut gentes XCV

5 Summa: res et historiae et ob-
servationes MMCCXIII.

EX AVCTORIBVS

M. Agrippa. M. Varrone. Var-
rone Atacino. Cornelio Ne-
10 pote. Hygino. L. Vetere. Mela
Pomponio. Domitio Corbu-
lone. Licinio Muciano. Claudio
Caesare. Arruntio. Seboso.
Fabricio Tusco. T. Livio
15 filio. Seneca. Nigidio.

EXTERNIS

Iuba rege. Hecataeo. Hella-
nico. Damaste. Eudoxo. Dicae-
archo. Baetone. Timosthene.
20 Patrocle. Demodamante. Cli-
tarcho. Eratosthene. Alexan-
dro Magno. Ephoro. Hip-
parcho. Panaetio. Callimacho.
Artemidoro. Apollodoro. Aga-
25 thocle. Polybio. Timaeo Sicu-
lo. Alexandro polyhistore. Isi-
doro. Amometo. Metrodoro.
Posidonio. Onesicrito. Near-

cho. Megasthene. Diogneto.
30 Aristocreonte. Bione. Dalione.
Simonide minore. Basile.
Xenophonte Lampsaceno.

L. VII CONTINENTVR

gentium mirabiles figurae (2)
prodigiosi partus (3)
de homine generando. pari-
endi tempora per industria
exempla a mensibus VII ad
XIII (4)
40 signa sexus in gravidis per-
tinentia ante partum (5)
monstruosi partus (6)
excisi utero (7)
qui sint vopisci (8)
de conceptu hominum. de
45 generatione hominum (9)
similitudinum exempla (10)
numerosissimae subolis ex-
empla (11)
ad quos annos generatio (12)
mensum in feminis mira-
cula (13)
quae ratio generandi (14)
historica circa dentes. his-
55 torica circa infantes (15)

3 interiere a 4 gentes (om. num.) a 5 hystorie. CV a |
et om. R a 6 II. milia CCXLIII R¹. -XIII d 15 F. (i.e. filio)
DF^a d D cum U. om. rv 22 Ephodoro Ea 25 timaeo (Vmaeo
Ea) ll. D. Vinaco v. Eumacho B. -cho, Timaeo H. cfr. ind. IV
30 daltone F^a. daldone Ea. dial. va. H 34 naturę a
37 temporum R | per industria ll. v (D). perillu- H 38 VI
F^a a 39 duodecim a 45 hominum om. d T va. S. -inis R
47. 48. 50 ordinavit H. 50. 48. 47 colloc. ll 50 annos
om. R¹. animos F^a R^a a 51 mensium a d T H

- magnitudinum exempla (16) 30 pictura, sculptura aeraria,
 praeproperi infantes (17) marmoraria, eboraria, cae-
 insignia corporum (18) latura (39)
 vires eximiae (19) pretia hominum insignia (40)
 5 velocitas praecipua (20) de felicitate summa (41)
 visus eximii (21) 35 raritas continuationis in fa-
 auditus miraculum (22) miliis (42)
 patientia corporis (23) varietatis exempla mirabilia.
 memoria (24) bis proscriptus (43)
 10 vigor animi (25) honorum exempla mirabilia
 clementia, animi magnitudo 40 (44)
 (26) decem res in uno felicissi-
 rerum gestarum claritas sum-
 ma (27) mae (45)
 15 tres summae virtutes in eo-
 dem, innocentia summa (28) 45 divi Augusti adversa (46)
 fortitudo summa (29) quos di felicissimos iudica-
 ingenia praecipua (30) verint (47)
 qui sapientissimi (31) quem viventem ut deum coli
 20 praecepta vitae utilissima (32) iusserint. fulgur mirabile (48)
 de divinatione (33) 49 de spatiis vitae longissimis
 vir optimus iudicatus (34) (49)
 matronae pudicissimae (35) 50 de varietate nascendi (50)
 summae pietatis exempla in morbis exempla varia (51)
 25 (36) de morte (52)
 artibus excellentes (37—39) 55 qui elati revixerint (53)
 astrologia, [grammatica], subitae mortis exempla (54)
 medicina (37) de sepultura (55)
 geometria, architectura (38) de manibus, de anima (56)
 in quibus rebus primi gen-

1 magnitudinum — 2 infantes *om.* F^aa 6 eximius *D. de*
uisus plur. num. cfr. XXXVII 101. XI 142 7 auditus —
 8 corporis *om.* R¹a 27 grammatica R^aead. *m. in marg. v. om. r.*
uncis inclusit D. cfr. VII 123 29 geometrica R¹Ea 30 ae-
raria del. J. sed cfr. VII 125 extr. 31 marmoraria R¹R^a. -orea
 F^aa | eboraria a 35 continuitatis a. -nuatis F^a 37 varietas
 F^aRa. -tates E 41 felicissimo E 44 difficillimos E
 53 elati *v. clari ll*

tium consensus. de antiquis
litteris (58)

quando primum tonsores (59)

quando primum horologia (60)

5 Summa: res et historiae et 30
observationes DCCXLVII.

EX AVCTORIBVS

Verrio Flacco. Gnaeo Gellio.

Licinio Muciano. Masurio Sa-

10 bino. Agrippina Claudi. M.

Cicerone. Asinio Pollione.

M. Varrone. Messala Rufo.

Nepote Cornelio. Vergilio. T.

Livio. Cordo. Melisso. Seboso.

15 Cornelio Celso. Maximo Va-

lerio. Trogo. Nigidio Figulo.

Pomponio Attico. Pediano

Asconio. Fabiano. Catone cen-

sorio. actis. Fabio Vestale.

sthene. Ctesia. Taurone.

Eudoxo. Onesicrito. Clitarcho.

Duride. Artemidoro. Hippo-

crate medico. Asclepiade me-

dico. Hesiodo. Anacreonte.

Theopompo. Hellanico. Da-

maste. Ephoro. Epigene.

Beroso. Petosiri. Nechepso.

Alexandro polyhistore. Xeno-

35 phonte. Callimacho. Demo-

crito. Diyllo historico. Stra-

tone qui contra Ephori

εὐρήματα scripsit. Heraclide

Pontico. Asclepiade qui

40 τραγωδοῦμενα. Philoste-

phano. Hegesia. Archemacho.

Thucydide. Mnesigitone. Xe-

nagora. Metrodoro Scepsio.

Anticlide. Critodemo.

20 EXTERNIS

Herodoto. Aristeia. Baetone. 45

Isigono. Cratete. Agathar-

chide. Calliphane. Aristotele.

Nymphodoro. Apollonide.

25 Phylarcho. Damone. Mega-

L. VIII CONTINENTVR

de elephantis (1—11)

de sensu eorum (1)

quando primum iuncti (2)

de docilitate eorum (3)

8 galleo F^a. albino a 11 pollione om. a 12 M. uarone
a. om. R¹ EdT va. S | post Messala comma del. Brunn p. 13

13 T. DdD. th. F^a. om. rv 14 Leuio D. lae- F^a 15 Maximo

Valerio, Trogo om. F^a 16 post Trogo iteraverunt Cornelio

celso BR^aE (item a, qui tamen 18 Vergilio — 15 Cornelio om.)

17 Pompeio a 18 ascanio F^aREa | fabiano om. R¹. fabino

Eva. H 25 philarco F^aR^aEa. -rgo R 32 hepho . . E.

heporo F^aR^a. hepp- a. defodoro R 33 nechepso S. nece- ll. B.

neoce- v. cfr. ind. II 36 diyllo historico H. dyillo (duilio v)

polystore (vel -stero. -histore v) historico ll. v 38 theoremata

va. H | scripsit om. a 40 tragodomenas F^aR^aa 41 Arche-

macho Brunn l. l. coll. VII 207. archim- ll. va. D

- mirabilia in factis eorum (4) 25 quis primus leontomachiam
 de natura ferarum ad peri- Romae, quis plurimos in
 cula sua intellegenda (5) ea leones donaverit (20)
 quando primum in Italia visi quis primus Romanorum
 5 elephantum (6) iunxerit. mirabilia in leo-
 pugnae eorum (7) 30 num factis (21)
 quibus modis capiantur (8) a dracone agnitus et serva-
 quibus domentur (9) tus (22)
 de partu eorum et reliqua de pantheris (23. 24)
 10 natura (10) senatusconsultum et leges
 ubi nascantur. discordia 35 de Africanis. quis primus
 eorum et draconum (11) Romae Africanas et quando;
 de sollertia animalium (12) quis plurimas (24)
 de draconibus (13) de tigribus. quando primum
 15 mirae magnitudines serpen- Romae visa tigris. de natura
 tium (14) 40 earum *fetu capto* (25)
 de Scythicis animalibus. de de camelis. genera eorum
 septentrionalibus, de bisonti- (26)
 bus, uris (15) de camelopardali. quando
 20 alce, achli, bonaso (16) primum Romae visa (27)
 de leonibus (17—21) 45 de chama. de cephis (28)
 quomodo gignantur (17) de rhinocerote (29)
 quae genera eorum (18) de lynce et sphingibus. de
 quae propria naturae (19) crocoticis. de cercopithecis (30)

5 elephantum a 7 quibus — capiantur *om.R¹E* 15 et
 mire a | magnitudinis *F^aR ad H. om.E* | serpentibus; a. -tes *H*
 17 de Scythicis — septentrionalibus *om.a. (ordinem mutavit H)*
 18 de *om.R* | uisontibus *F^aRR^aa* 19 Veris *R.* De uris *R^aa.*
 uiriis *DF^a. om.r H* 20 De alce a | acli *F^aR²* (cl *in ras.*). aci d.
 ace a | bonaso *H.* -ace d*T.* -acae *R.* sonace *R^aa.* -cae *DF^a*
 24 propria (*U*) *D.* -iae *ll.H* 27 domauerit a. -rint *F^a.* *add.*
 quis primus (-um *F^aT*) leones domauerit (-muerit *R²*) *F^aRR^aT*
 28 quis — iunxerit *om.d H(J).* *add.* quis primus leones do-
 muerit *S* 36 et quando *om.d TH* 38 tigribus et *DF^aS*
 40 fetu capto *ego.* de catho *DF^aa.* de chato *R^a.* *om.r H.* de
 catulis *D coll. VIII 66* 45 chama a. thama *R^a.* chao *RE va.S* |
 cephis a. thepis *R^a.* cephis *RE.* cheppis *F^a* 47 et *om.F^aE.*
 de a | sphingibus *F^aREa*

- Aethiopiae terrestria animalia de cervis (50)
 (31) 30 de chamaeleonte (51)
 item Indiae. bestia visu inter- de reliquis colorem mutanti-
 ficiens (32) bus, tarandro, lycaone, thoe (52)
 5 de basiliscis serpentibus (33) de hystrice (53)
 de lupis. unde fabula versip- de ursis. de fetu eorum (54)
 pellium (34) 35 de muribus Ponticis et Alpi-
 serpentium genera (35) nis (55)
 de ichneumone (36) irenaceis (56)
 10 de crocodilo (37) leontophono. lynces (57)
 de scinco (38) meles, sciuri (58)
 de hippopotamio (39) 40 de cocleis (59)
 quis primus ostenderit eum de lacertis (60)
 Romae et crocodilum (40) canum natura (61—63)
 15 medicinae ab animalibus re- exempla eorum circa domi-
 pertae (41) nos. qui procliorum causa
 prognostica periculorum ex 45 canes habuerint.
 animalibus (42) de generatione eorum (62)
 gentes ab animalibus sub- contra rabiem remedia (63)
 20 latae (43) equorum natura (64—67)
 de hyaenis (44—45) de ingeniis equorum. mira-
 de corocottis. de mantichoris 50 bilia quadrigarum.
 (45) generatio equorum (66)
 de onagris (46) vento concipientes (67)
 25 de aquaticis et iisdem ter- de asinis. generatio in his
 restribus (47—49) (68)
 de fibris, de lutris. de vitulo 55 mularum natura et reliquo-
 marino, de stellionibus rum iumentorum (69)

1 aethiopiae F^aREa. indiae rH 3 indiae F^aREa. aethio-
 piae rH 6 uersipelliū D cum U. -elio E. -ellio r. -llis TH
 12 hippopotamio (hypp- F^a)DF^aD. -mo REd(?)v. yppo-
 tamio a 25 de castoreo. de aquaticis dTva.D 27 De
 uitulo marino. De fibris (fri- F^a). De litris (lut- a)F^aRa
 30 cameleone R 32 tarando aTva.J 35 de muribus —
 Alpinis om.R 37 hirenaceis R. eren- R^a. feren- a. fraen- F^a.
 erinatiis E. -aceis va.J 38 leontophona ad. -thopona F^aRE
 42 naturae F^aRR^aaH 48 equarum F^aR^aR^aa. eorum S
 51 equarum a 56 iumentorum. generatio in his dTS

de bubus (70. 71)
 generatio eorum.
 Apis in Aegypto (71)
 pecorum natura (72—75)
 5 generatio eorum. genera lanae et colorum (73)
 genera vestium (74)
 caprarum natura et generatio (76)
 10 suum item (77)
 de feris subus.
 quis primus vivaria bestiarum instituerit (78)
 de simiis (80)
 15 de leporum generibus (81)
 de semiferis animalibus (82)
 quae quibus locis animalia non sint (83)
 ubi et quae advenis tantum noceant. ubi et quae
 20 indigenis tantum (84)
 Summa: res et historiae et observationes DCCLXXXVII.

EX AVCTORIBVS

25 Muciano. Procilio. Verrio
 Flacco. L. Pisone. Cornelio
 Valeriano. Catone censorio.
 Fenestella. Trogo. actis. Colu-

mella. Vergilio. Varrone.
 30 Lucilio. Metello Scipione.
 Cornelio Celso. Nigidio.
 Trebio Nigro. Pomponio Mela.
 Mamilio Sura.

EXTERNIS

35 Iuba rege. Polybio. Herodoto.
 Antipatro. Aristotele. Demetrio physico. Democrito. Theophrasto. Euanthe. Scopas qui
 Ὀλυμπιονίκας. Hierone rege.
 40 Attalo rege. Philometore rege.
 Ctesia. Duride. Philisto.
 Archyta. Phylarcho. Amphilocho Athenaeo. Anaxipoli
 Thasio. Apollodoro Lemnio.
 45 Aristophane Milesio. Antigono
 Cymaeo. Agathocle Chio.
 Apollonio Pergameno. Aristandro Athenaeo. Bacchio
 Milesio. Bione Solense. Chae-
 50 rea Athenaeo. Diodoro
 Prieneo. Dione Colophonio.
 Epigene Rhodio. Euagone
 Thasio. Euphronio Athenaeo.
 Hegesia Maroneo. Menandris
 Prieneo et Heracleote. Mene-
 crate poeta. Androtione qui

2 earum a 10 generatio suum a. suum item post 6 colorum
 pon. E 14 de simiis — generibus om. R 16 de — animalibus
 ante de simiis pon. E d va. D 23 DCCLXXXVIII R va. H
 30 lucio RT va. H 38 scopas De coni. J. cfr. VIII 82.
 apoca ll. -cha v. Agriopa G 39 olympionicas G. -ces F^aR^aa.
 -ce E. -ce R. -ca v. -ca scripsit dT 40 Attalo rege om. F^aa T.
 rege om. S | Philometro T. -tre F^a | rege om. J. item v a. Brot.
 cfr. Brunn p. 15 51 prieneo (pyrre-a) ll. v. -naeo L 54 men-
 andri E. -dro dT va. G. cfr. ind. XI 55 prienaeco F^aL

de agricultura scripsit.
Aeschrione qui item. Lysimacho qui item. Dionysio
qui Magonem transtulit. Diophane qui ex Dionysio epitomas fecit. Archelao rege. Nicandro.

L. IX CONTINENTVR

aquatilium naturae.

- 10 quare maxima in mari animalia (1)
Indici maris beluae (2)
quae in quoque oceano maximae (3)
15 de Tritonum et Nereidum figuris. de elephantorum marinorum figuris (4)
de balaeis, de orcis (5)
an spirent pisces, an dormiant (6)
20 de delphinis (7—10)
quos amaverint (8)

- quibus in locis societate cum hominibus piscentur (9)
alia circa eos mira (10)
de thyrionibus (11)
de testudinibus (12. 13)
quae genera aquatiliu testudinum et quo modo capiuntur (12)
30 quis primus testudinem secare instituerit (13)
digestio aquatiliu per species (14)
35 de vitulis marinis sive phocis. quae pilo careant et quo modo pariant (15)
quot genera piscium (16)
qui maximi pisces (17)
cordylae, pelamydes, thynni. membratim ex his salsura. apolecti, cybia (18)
amiae, scombri (19)
qui non sint pisces in Ponto.
45 qui intrent, qui alia redeant (20)

2 Lysimacho qui item F^aR^e²dTH. om. rv 5 epitomas ego. -ma RR^av. -ona E. -ictoma F^a. -istema a. -itomen B. de r non constat. cfr. Wölfflini arch. XIII p. 97 8 continentur REv. om. a. -etur rH 9 naturae R²v. -ra rH. cfr. ind. X. XII. XV. XVI al. 13 in oceano quoque a. et quo oceano R | maxima Ea 16 marinorumq. a. et arietum marinorum R² 18 ballenis H 25 quae alia ES 26 thyrionibus D (UZ p. 73 n. 1). thriys- R. trys- E. thyres- F^aR^a. tyres- d. om. a. turs- Tv. cfr. XXXII 145 28 aquatilibus testudinibus E 31 quis — instituerit om. a (item in seqq. complura lemmata solus om.) | primum F^aR^aE 33 digestio zH. -tium R²Ea. -tum R¹. -tium DF^adT. om. v. cfr. de mendo ind. X (13) 35 de vitulis — phocis om. ad 40 cordulae F^aR. -le et a 41 salsura. melandrya dTH. 45 alias dTH | redeunt a

- quare pisces extra aquam 25 digestio piscium in figuras
 exiliant. gladius piscis (21) corporum. rhomborum et pas-
 esse auguria ex piscibus (22) serum differentia. de longis
 in quo genere piscium mares piscibus (36)
 5 non sint (23) de piscium pinnis et natandi
 qui calculum in capite ha- 30 ratione (37)
 beant. qui lateant hieme. qui anguillae (38)
 hieme non capiuntur nisi murenæ (39)
 statis diebus (24) planorum piscium genera (40)
 10 qui aestate lateant. qui side- echeneis. effectus eius (41)
 rentur pisces (25) 35 qui pisces colorem mutant (42)
 de mugile (26) de hirundine. de pisce qui
 de acipensere (27) noctibus lucet. de cornuta.
 de lupo, de asello (28) de dracone marino (43)
 15 de scaro, de mustela (29) de piscibus sanguine caren-
 mullorum genera. sargus (30) 40 tibus. qui pisces molles
 mirabilia piscium pretia (31) appellantur (44)
 non ubique eadem genera de saepia. de lolligine. de
 placere cenitari (32) pectunculis. qui volent extra
 20 de branchis. de squamis (33) aquam (45)
 vocales et sine branchis pis- 45 de polypis (46—48)
 ces (34) de navigatore polypo (47)
 qui in terram exeant. tempora de navigatore nauplio (49)
 capturae (35) crusta intecti (50—52)

2 claudius RE 3 et (pro ex) R² 6 habent F^aa
 9 aestatis RE. statutis T. his tantis F^a. -tum ad 17 pretia
 R²dTH. genera r 19 cenitari ego. cemiati E. -aci R. gemiati
 F^a. -aci DR^aa. om. dTH(J¹). coracini S. generatim D (cum sqq.
 iungens). geminatis J² 26 corporum ll.v. -ris d(?)H | rhom-
 borum — differentia post 33 genera pon. RE pal. Chat. | rumborum
 F^a. -porum a 27 de longis piscibus post 30 ratione pon. RE
 pal. Chat. 29 pennis F^aEa 33 genera. Item. a 34 echeneis H.
 echin'is a. -ineus T. -nis F^aRd pal. Chat. ex binis E | effectus
 eius R² in marg. J². et feltu aerius R¹. et fatu (feltu E) ecrius
 DF^adE. et fetu eerinus a. ET RE . . . R . . . pal. Chat. om. T. effectus-
 que eius (U)D. et ueneficia eius H 35 mutant colorem pal.
 Chat. 37 cornuta ego. -to ll. H. om. v. cfr. IX 82 et XXXII 145
 40 pisces DF^aa D. -cium r(?)H 43 uolitent R² | qui —
 aquam post 42 saepia pon. dTS, post 35 mutant H. om. v

- de locustis (50) Tyrio, de hysgino, de cocco
 cancrorum genera. de pinotere. de echinis. de coc- 30 de pina et pinotere (66)
 leis. de pectinibus (51) de sensu aquatiliū. torpedo,
 5 concharum genera (52) pastinaca, scolopendrae, gla-
 quanta luxuriae materia mari nis. de ariete pisce (67)
 sit (53) de iis quae tertiam naturam
 de margaritis (54—59) 35 habent animalium et fruticum.
 quomodo nascantur et ubi de urticis (68)
 10 (54) de spongeis. quae genera
 quomodo inveniuntur (55) earum et ubi nascantur.
 quae genera unionum (56) animal esse eas (69)
 quae observanda in iis. quae 40 de caniculis (70)
 natura eorum (57) de iis quae silicea testa clu-
 15 exempla circa eos (58) duntur. quae sine sensu ullo
 quando primum in usum in mari. de reliquis sordium
 venerint Romae (59) animalibus (71)
 muricum natura (60—65) 45 de venenatis marinis (72)
 de purpuris (60) de morbis piscium (73)
 20 quae nationes purpurae (61) de generatione eorum (74—77)
 quomodo ex his lanae tin- mira generationum (74)
 quantur (62) qui intra se et ova pariant
 quando purpurae usus Ro- 50 et animal (75)
 mae, quando lati clavi et quorum in partu rumpatur
 25 praetextae (63) venter, dein coeat (76)
 de conchyliatis vestibus (64) qui volvas habeant. qui
 de amethysto tinguendo, de ipsi se ineant (77)

2 de pinotere — 5 genera om. R¹E | pinothera F^aR²adT.
 -re H 6 luxuria (-iae R²) materiae R. materia luxuriae a |
 maris R^a. in mari TH 9 nascuntur E 11 inveniuntur v.
 -iuntur ll 16 usu F^aRE 17 uenerunt RE 20 quae
 nationes purpurae H. om. a. post 25 vestibis pon. r 21 ex
 his ll. H. an suco ex iis? 28 hysgino H. hyschyno R². esch- T.
 sch- R¹d. scyno F^aE. scino a 30 pina J. pinna ll. v | pino-
 there (-oshere F^a)F^aR^a. pinno- va. H(S) 34 qui Ea
 37 spongiis Ea va. S 41 eis E. his r H | qui a | siliceam testam
 cludantur RE 48 mira generationum om. d H 51 — 54 om.
 a 51 quomodo F^a 53 qui ipsi se ineant om. E

- quae longissima vita piscium
 (78)
 quis primus vivaria piscium
 instituerit. de ostreis (79)
 5 quis murenarum vivaria in- 30
 stituerit. insignia piscinarum
 (81)
 quis primus coclearum vivaria
 instituerit (82)
 10 pisces terreni (83)
 de muribus in Nilo (84) 35
 quo modo capiantur anthiae
 pisces (85)
 de stellis marinis (86)
 15 de dactylorum miraculis (87)
 de inimiciis inter se aqua- 40
 tilium et amicitiiis (88)
 Summa: res et historiae et
 observationes DCL.
 20
 EX AVCTORIBVS 45
 Turranio Gracile. Trogo.
 Maecenate. Alfio Flavio. Cor-
 nelio Nepote. Laberio mimo-
 grapho. Fabiano. Fenestella.
 25 Muciano. Aelio Stilone. Se- 50
 bosio. Melisso. Seneca. Cice-
 rone. Macro Aemilio. Messala
 Corvino. Trebio Nigro. Nigidio.

EXTERNIS

Aristotele. Archelao rege.
 Callimacho. Democrito. Theo-
 phrasto. Thrasylo. Hegesi-
 demo. Sudine. Alexandro
 polyhistore.

L. X CONTINENTVR

volucrum naturae.
 de struthocamelo (1)
 phoenice (2)
 aquilarum genera (3)
 40 natura earum (4)
 quando legionum signa esse
 coeperint (5)
 de aquila quae in rogam
 virginis se misit (6)
 45 vultur (7)
 avis sanqualis. inmusulus (8)
 accipitres (9—11)
 buteo (9)
 in quibus locis societate acci-
 pitres et homines aucupen-
 tur (10)

1 qui F^aRa 3 quis — instituerit om.a | qui primum F^a
 5 quis murenarum — instituerit om.R¹R^a | insignia pisci-
 narum om.REH 18 et 19 om.a 19 DC F^adT 22 flauio
 a dB(H) 25 sebosio D. seuoso a. F. seuo- E. p. sebo- R.
 Fyauoro D. Eya- F^a. statio sebosio dT(?) v. cfr. ind. II. III. V
 28 Treuonio nigro F^a 33 Sudine R²D. cfr. Brunn p. 16. -dino
 (-dyno R¹) r. Cudino v. Cydnio B. Cythnio G 37 strutio.
 Camelo a. structo- F^a. -thiocamelo H 38 de phoenice Tva. D.
 et Ponice a 45 de uulture aTH. uulture F^aRd. an uultures?
 46 sangualis R. -guinalis F^aR^aa. (sanqualis anuis H)

- quae avis sola a suo genere interimatur. quae avis singula ova pariat (11)
 milui (12)
 5 digestio avium per genera (13)
 de inauspicatis avibus. cornices quibus mensibus non sint inauspicatae (14)
 de corvis (15)
 10 de bubone (16)
 aves quarum vita aut notitia intercidit (17)
 quae a cauda nascantur (18)
 de noctuis (19)
 15 de pico Martio (20)
 de iis quae uncos ungues habent (21)
 de iis quae digitos habent (22—25)
 20 de pavonibus (22)
 quis primus pavonem cibi causa occiderit. quis farcire instituerit (23)
 de gallinaceis (24)
 25 quo modo castrentur. de galinaceo locuto (25)
- de ansere (26)
 quis primus iecur anserinum instituerit (27)
 30 de Commageno (28)
 chenaloperes, chenerotes, tetraones, otides (29)
 grues (30)
 de ciconiis (31)
 35 de palmipede reliquo genere (32. 33)
 de oloribus (33)
 de avibus peregrinis quae veniunt
 40 coturnices, glottides, cychramus, otus (33)
 de avibus nostris quae discedunt, et quo abeant
 hirundines, turdi, merulae,
 45 sturni (34)
 de avibus quae plumas amittunt in occultatione
 turtur, palumbis (35)
 quae avium perennes, quae
 50 semestres, quae trimestres.
 garguli, upupae (36)
 Memnonides (37)

5 Digestiū a. degesto F^a 1 6 de inauspicatis avibus *ll. S(D)*.
om. dTH(J) | cornices. inauspicatae aves *dTH(J)* | *dist. D*
 11 de avibus R¹ES 13 quae — nascantur *om. R* | a *om. E* |
 nascuntur F^aR^aa 16 quae ES. qui *rH* 18 lemma *om. a d*
TH | qui R 21 primus *Ev(D)*. -um *rH*. *cf. X 45*
 22 quis — instituerit *om. a* | quis primus R 28 primus *v.* -um
ll. H | iocur ES | anā a. an augere? *cf. X 52* 29 instituerit S.
 -uit *ll. H*. comederit *v* 31 Thenerotes F^a | tetraiones (The- F^a)
 R¹a. -atones E 35 lemma *om. va. D. ante* 27 de ansere *pon.*
dTS 38 quae veniunt *om. a* 42 de — abeant *om. E*. de
 — 47 occultatione *om. a* | descendunt F^a 43 habeant F^a
 48 de turture a | palumbis *ll. S*. -bes *dH*. -bus T. *add.* sturno-
 rum et hirundinum uolatus *d(?)H* 51 garguli F^aR^d. -le a

- Meleagrides** (38) apodes sive cypseli (55)
Seleucides (39) de pastu avium. caprimulgi,
 ibis (40) 30 platea (56)
 quae quibus locis aves non de ingeniis avium.
 5 sint (41) carduelis, taurus, anthus (57)
 quae mutant colorem et vo- de avibus quae locuntur (58
 cem (42—45) —60)
 de oscinum genere (42) 35 psittaci (58)
 de luscinis (43) picae glandares (59)
 10 de melancoryphis. propter corvum loquentem
 erithaci, phoenicuri (44) seditio populi Romani (60)
 oenanthe, chlorio (45) Diomediae (61)
 tempus avium geniturae (46) 40 quae animalia nihil discant (62)
 halcyones. dies earum na- de potu avium. de porphy-
 15 vigabiles (47) rione (63)
 de reliquo aquaticarum ge- himantopodes (64)
 nere (48) de pastu avium (65. 66)
 sollertia avium in nidis (49 45 onocrotali (66)
 —51) de peregrinis avibus.
 20 hirundinum opera mira. ri- Phalerides, Phasianae, Numi-
 pariae (49) dicae (67. 68)
 acanthyllis (50) phoenicopteri, attagenae,
 merops. de perdicibus (51) 50 phalacrocoraces, pyrrhocor-
 de columbis. opera earum races, lagopodes (68)
 25 mirabilia et pretia (52. 53. 54) de novis avibus.
 differentiae volatus avium et bibiones (69)
 incessus (54) de fabulosis avibus (70)

6 — 8 de oscinum generibus (-re T J) et quae mutant —
 uocem d T H J 10. 11 *dist. ego.* 11 erithacis H(S). *cf.*
X 86. -tachis Brot. eraitaci R^a. -tachi r. siceritacis d. siceteri- T |
 phoenicuri (fen- a) R E a. -ris r H 12 oenante RT. -ate E.
 denate F^a. om. a | Chlorie a 14 Altiones F^a 22 acanthyllis
 H(S) coll. X 96. -thillis Brot. agathyllis d T. -ylis R E. -illis F^a.
 -illis a 23 de perdicibus — 32 anthus om. a 25 mira R
 26 auium om. d T H (J) 28 cypseli T H. egypt. F^a. aegy- R E d
 32 carduelus R 35 Sittacy F^a | pice glandares. De perdi-
 cibus a 39 Diomediae U. J. -deae H 40 discunt F^a R
 43 himantopodes R² v(S). om. a. hemat- d T. haemat- H. hima-
 topedes r 53 bubones R E. om. a. uipiones S. *cf.* X 135

- qui gallinas farcire institu-
erint, quique hoc primi *con-*
sules vetuerint (71)
quis primus aviaria institu-
5 erit. 30
de Aesopi patina (72)
generatio avium (73—80)
quae praeter aves ova gignant (73)
10 ovorum genera et naturae (74) 35
vitia et remedia incubantium (75)
Augustae ex ovis augurium (76)
15 quales gallinae optima (77) 40
morbi earum et remedia (78)
ardeolarum genera (79)
quae sint ova urina, quae
cynosura, quae hypenemia.
20 quo modo optime servantur 45
ova (80)
quae volucrum sola animalia
pariat et lacte nutriat (81)
quae terrestrium ova pariant.
25 serpentium generatio (82) 50
- terrestrium omnium generatio (83—87)
quae sit animalium in uteris
positio (84)
quorum animalium origo adhuc
incerta sit (85)
de salamandris (86)
quae nascantur ex non genitis.
quae nata nihil gignant.
in quibus neuter sexus sit (87)
de sensibus animalium (88—90)
tactus omnibus esse. item
gustatus. quibus visus praecipuus,
quibus odoratus, quibus auditus.
de talpis. an ostreis auditus (88)
qui ex piscibus clarissime
audiant (89)
qui ex piscibus maxime
odorentur (90)
diversitas animalium in pastu
(91—93)
quae venenis vivant, (92)
quae terra. quae fame aut
siti non intereant (93)

1 qui *ll. J²*. quis *v* | instituerint *J² coll. X 139*. -uerit *dTr*.
-uit *ll* 2 que hoc *om. RES* | consules (*U*) *D*. censores *ll. v*.
uncis inclusit J² 3 uetuer *Ra*. -runt *r* 4 qui *E* | instituit *F^a*
17 ardiolarum genera *E*. post 19 hypenemia *pon. r* 18 sint
oua urina quae *om. E*. ur- quae *om. S* 19 quinosura *F^aRE*.
q. uino- *a. om. dT* 21 oua *om. RE* 25 genera *dTH*
28 sint *RdT* 29 posito *F^a*. -ta *R² e corr.* porrecta *dT*
33 nascantur *dTH*. -scentur *F^aRa*. -scentur *E* 34 gignat *F^a*
35 in — sit *om. a* 37 tactus — auditus *om. a* | tactus
(-tuus *D*. -tum *Brot.*) — gustatus (-tuus *D*. -tum *R Brot.*) *ll. Brot.*
(*D*). quibus tactus praecipuus, quibus gustatus *dTJ. om. H*
38 praecipuus *om. dTJ* 40. 41 a *nr̄is RE* 42 qui —
audiant *om. E* | quae *R¹* (*item infra*) 48 uenenis seruant *R*.
-na (-ni *E¹*) superant *E*

de diversitate potus (94)
 quae inter se dissideant (95) 25
 amicitiam animalium esse et
 affectus animalium. exempla
 5 affectus serpentium (96)
 de somno animalium (97)
 quae somnient (98)
 Summa: res et historiae et
 observationes DCCXCIII.

10 EX AVCTORIBVS

Manilio. Cornelio Valeriano. ac-
 tis. Umbricio Meliore. Masurio
 Sabino. Antistio Labeone. Tro-
 go. Cremutio. M. Varrone.
 15 Macro Aemilio. Melisso. Mu-
 ciano. Nepote. Fabio Pictore.
 T. Lucretio. Cornelio Celso.
 Horatio. Deculone. Hygino. Sa-
 sernis. Nigidio. Mamilio Sura.

20 EXTERNIS

Homero. Phemonoe. Philemo-
 ne. Boetho qui ὀρνιθογορίαν.
 Hyla qui de auguriis. Aristo-

tele. Theophrasto. Callimacho.
 Aeschylo. Hierone rege. Phi-
 lometore rege. Archyta Ta-
 rentino. Amphilocho Athe-
 niense. Anaxipoli Thasio.
 Apollodoro Lemnio. Aristo-
 30 phane Milesio. Antigono Cy-
 maeo. Agathocle Chio. Apol-
 lonio Pergameno. Aristandro
 Athenaeo. Bacchio Milesio.
 Bione Solense. Chaerea Athe-
 niense. Diodoro Prieneo. Dizo-
 ne Colophonio. Democrito.
 35 Diophane Nicaeense. Epigene
 Rhodio. Euagone Thasio.
 Euphronio Athenaeo. Iuba.
 40 Androtione qui de agricultura.
 Aeschrione qui item. Lysi-
 macho qui item. Dionysio qui
 Magonem transtulit. Diophane
 qui ex Dionysio epitomas
 45 fecit. Nicandro. Onesicrito.
 Phylarcho. Hesiodo.

2 dissident F^a 3 amicitia F^a R^a | esse om. R^a 9 DCCXXIII
 v. a. H. om. d 11 manilio R d v. mami- r 12 umbrico RE
 18 deculone F^a R² T S. cfr. XXXV 70. Necu- a. desulono R¹. -ne G.
 delusione E v (uel sulone add. E²). D. Eculeone d(?) H 19 Saser-
 nis om. a 22 boetho — auguriis om. a | boetho F^a E T v (D).
 cfr. X 7. -eto R. betho d. Boeo (P) H 23 hyla T(?) B. illa
 (-ae d) ll. v 25 Aeschylo om. a (item infra alia multa) | Philo-
 metro rege E. om. R 33 Atheniense d(?) H 35 pirieo E.
 prieo F^a | Dinone Brunn p. 17. 18. Dione ll. v. cfr. indd. XIV. XV.
 XVII. XVIII 41 Lysimacho qui item om. Eva. H. qui item
 om. a 43 transtulit — Dionysio om. F^a a 44 epitomas ego.
 -ma RE v (J²). -thoma F^a a. -tomen B. cfr. ind. VIII

- L. XI CONTINENTVR
insectorum animalium
genera. subtilitas in his re-
bus naturae (1)
5 an spirent. an habeant san- 30
guinem (2)
de corpore eorum (3)
de apibus (4—23)
qui ordo in opere earum (5)
10 quid sit in eo commosis. 35
quid sit pissoceros. quid
sit propolis (6)
quid erithace sive sandaraca
sive cerinthos (7)
15 ex quibus floribus opera 40
fiant (8)
apium studio capti (9)
de fucis (11)
quae natura mellis (12)
20 quae optima mella (13) 45
quae genera mellis in sin-
gulis locis (14)
quomodo probentur. de erice
sive tetralice sive sisyro (15)
25 quomodo apes generent (16) 50
- quae regum in iis ratio (17)
aliquando et laetum omen
esse examinum (18)
genera apium (19)
de morbis apium (20)
quae inimica apibus (21)
de continendis apibus (22)
de reparandis (23)
de vespis, crabronibus. quae
animalia ex alieno suum
faciant (24)
de bombyce Assyria (25—27)
de bombyliis, necydalis.
quae prima invenerit bom-
bycinam vestem (26)
de bombyce Coa. quo modo
conficiatur Coa vestis (27)
de araneis (28. 29)
qui ex iis texant. quae mate-
riae natura ad texendum (28)
generatio araneorum (29)
de scorpionibus (30)
de stellionibus (31)
de cicadis. sine ore esse
et sine exitu cibi (32)

7 de corpore eorum *om. a* 10 in eo *dTH. om. a.* in ea *r* |
comosis *a.* commosis *F^a 2.* -unis *F^a 1* 11. 12 quid sit *bis om. H.*
et (*bis*) *a* | pissoceros *TH.* di-*r* (*item XI 16*) 13 sandaraca *TH.*
-*che R².* sandrace (*sadr- a*) *da.* -cae *F^a.* -che *R¹E* 14 geren-
thos *F^a d.* genihos *E.* -ios *R. om. a* 16 non fiant *dT.* ex quibus
— fiant *post* 17 capti *pon. ll* 17 studia et (*om. capti*) *a.* *add.*
ratio operis *d(?) r a. D. cfr. XI 20* 23 herice *E.* heredice *F^a a*
24 tetralice *S.* -adice *RET H.* teradice *F^a d. om. a* | sisyro *H.* sysiro
T. sisuro *Ed.* -rro *F^aR^a.* susuro *R. om. a* 26 regum in iis *D.*
-*minis F^aR^eEd.* regim- *Tv. om. a* 34 uespis *ll.* -pis et *dTv*
38 bombilis *R².* -bicis *R¹.* -bycis *a.* -bytis *F^a.* -bysis *E.* | *dist. J* |
necydalis *H.* -llis *d.* nycidalis *T.* Nicidalus *R.* nucyd- *E.* Nycid- *a.*
-*allus F^aR^a* 39 quis primum (-*us v*) *adTv a. H* 46 arane-
arum *Ea dH* 50 et *ll. D. om. dTH*

- de pinnis insectorum (33) quae apices habeant, quae
 de scarabaeis. lampyrides. 25 cristas (44)
 reliqua scarabaeorum generis cornuum genera. quibus mo-
 (34) bilia (45)
 5 de locustis (35) de capitibus. quibus nulla (46).
 de formicis (36) de capillo (47)
 chrysalides, asilus, papiliones 30 de ossibus capitis (48)
 (37) de cerebro (49)
 de vis animalibus quae ex ligno de auribus. quae aures non
 10 aut in ligno nascuntur (38) habeant. quae sine auribus et
 sordium hominis animalia. sine foraminibus audiant (50)
 quod animal minimum. aesta- 35 de facie. de fronte. de su-
 tis animalia (39) perciliis (51)
 animal cui cibi exitus non de oculis (52—57)
 15 sit (40) quae sine oculis animalia.
 tineae, cantharides, culices. quae singulos tantum oculos
 nivis animal (41) 40 habeant (52)
 ignium animal, pyralis sive de diversitate oculorum (53)
 pyrotocum (42) quae ratio visus. noctu
 20 hemerobion (43) videntes (54)
 animalium omnium per de natura pupillae. quae non
 singula membra naturae 45 coniveant. quibus eruti oculi
 et historiae (44—97) renascantur (55)

1 pennis RE¹ a v a. H 3 reliq. rum M. -iqua eorum con. J² |
 generis MF^aR. -ra rH 7 chrysalides H. Chrisalides T. cri-
 salide d. Trysallide (Tris- R^a. -ally a)ll | asilus MD. om. a v.
 -lo r | Papilyones a. om. v. asilo (-lus J) papiliones post 3 generis
 pon. dTJ 9 is M. his rH 10 nasc. M. -cantur F^aD
 12 quod — animalia om. a | minimum. aestatis M (coni. S)J. -me
 aestatis R²R^a. -mae aetatis r. -mum. etiam in cera H
 15 est E(?) va. D 16 tineae dTH. -niae (tynięa)ll 18 ignium
 animal om. ME | pyralis R(?) Tva. D. alilique M 19 pyrotocum
 ego. -olocum M. pirotoe R^a. paratoe F^aR^ad. -te a. -tio R¹E.
 pyrato R²T. -rota J. -rotos D cum B (ad XI 119). -raustes v
 21 omnium om. RE 23 et historiae om. a 28 et quibus
 d²TH 32 quae — habeant (-ent Ma) in E evanida. om. dTH
 34 audiunt a 39 singulos tantum om. a | oculos tantum dTH
 42 uisus MF^aR^aD. -suum R. -sum E 45 coniveant MR²R^aH.
 concueceant R^a. co////ant R¹. conluueant E. -luceant r

- de palpebris
 quibus non sint, quibus ab
 altera tantum parte sint (56)
 quibus genae non sint (57)
- 5 de malis (58)
 de naribus (59)
 buccis, labris, mento, ma-
 xillis (60)
 de dentibus (61—64)
- 10 quae genera eorum.
 quibus non utraque parte
 sint, quibus cavi (61)
 de serpentium dentibus. de
 veneno earum.
- 15 cui volucris dentes (62)
 mirabilia dentium (63)
 aetas ruminantium ab iis (64)
 de lingua
 quae sine ea. de ranarum
- 20 sono.
 de palato (65)
 de tonsillis.
 uva, epiglossis.
 arteriae, gula (66)
- 25 cervix, collum, spina (67)
- guttur, fauces, stomachus
 (68)
 de corde (69—71)
 sanguine, animo (69)
- 30 quibus maxima corda, qui-
 bus minima, quibus bina (70)
 quando in extis aspici coepta
 (71)
 de pulmone
- 35 quibus maximus, quibus mi-
 nimus.
 quibus nihil aliud quam pulmo
 intus.
 quae causa velocitatis ani-
 malium (72)
- 40 de iocinere (73—76)
 de capite extorum. harus-
 picum circa id observationes.
 quibus animalibus et in
 quibus locis bina iocinera (73)
 de felle
 ubi et quibus geminum.
 quibus animalium non sit.
 quibus animalium aliubi
 quam in iocinere (74)
- 50

2 et quibus dTH | quibus ab — parte sint om.a 3 parte
 tantum MJ² | sint ll.D. om.dTH 7 buccis MD. De bu-
 rH | De labris a | mento MD. -tis rH 14 earum MEaD.
 eor-rH 17 aetas — iis om.a | ruminantium ll.D. anima- d(?) H.
 ueterinorum coni.J² ex XI 168 | iis R. is M. his rH 19 et
 quae dTH (item 72.74.78.80.95 al.) · 32 auspici R. -icia a.
 42 de capite — obseruationes om.dTH 43 corda Ea | id
 MED. /// RR^a. om.a. ea F^aS. (add. extorum E, -rum haruspi-
 cum R¹ falso iterantes) | obseruationes om.R¹Ea 44 et in
 quibus locis om.a 45 bina om.M 47 ubi et MJ². et a.
 ubi (ibi F^a) et in rH 47. 48 geminum. quibus om.a
 48 sint M 49 quibus — iocur (p. 37, 3) om.a | animalium
 om.dTH | aliubi MJ². alibi rH

- quae vis eius (75) de natura utriusque.
 quibus crescat cum luna et quae non pinguescant (85)
 decrescat iocur. de medullis. quibus non
 haruspicum circa ea obser- 30 sint (86)
 5 vationes et prodigia mira. de ossibus. de spinis.
 (76) quibus nec ossa nec spinae.
 praecordia. risus natura (77) cartilagines (87)
 de ventre. quibus nullus. de nervis. quae sine nervis
 quae sola vomant (78) 35 (88)
 10 lactes, hillae, alvus, colon. arteriae, venae (89—92)
 quare quaedam insatiabilia quae nec venas nec arterias
 animalia (79) habeant.
 de omento. de splene. de sanguine. de sudore (89)
 quibus animalium non sint 40 quorum celerrime sanguis
 15 (80) spissetur, quorum non coeat.
 de renibus quibus crassissimus, quibus
 ubi quaterni animalibus. tenuissimus, quibus nullus
 quibus nulli (81) (90)
 20 pectus, costae (82) 45 quibus certis temporibus
 vesica. quibus animalium anni nullus (91)
 non sit. an in sanguine principatus
 ilia. de membranis (83) (92)
 uterus. de locis. de volvis. de tergo (93)
 de suum volva, sumine (84) 50 de pilis et vestitu tergoris.
 25 quae adipem, quae sebum quibus os intus et pedes sub-
 habeant. tus hirti (94)

3 iocur **MJ^a**. iecor **F^a**. iecur *rH*. *cf.* XI 196 7 risuus
FR^aD. -uum **RdT**. rituus **F^a**. rictus **a** 12 animantia **E**
 14 sint **M**. sit *rH*. *cf.* XI 204 20 animalium **MFE**. -ibus *rH*
 21 sint **MR^aE** 22 ilia *om. a.* illa **F**. ilia — 23 locis
om. dTH 24 sumine *om. a.* de su- **R(?)dT** 25 quae
 — utriusque *om. a* | quae adipem *om. H* | sebum **MD**. seuum
 (sae- **E**) *rH* 27 de natura utriusque *om. dTH* 32 spinae
 (ipi- **M**) *D*. spina (ypi- **F**) *rH* 38 habeant **FF^adTS**. -ent
MrH 40 quorum — 47 principatus *om. a* 42 grassissi-
 mus **R^a**. grassim- **F^a**. grauissim- **FR¹E** 51 quibus — hirti
om. av. a. D | os *D cum Moneo*. eos **FR^aRE**. *om. M*. pili *dT* | intus
 in os *dT* | et **MR²R^adT**. *om. r* | hirti **MR²R^a**. hir/// **R¹**. hyru **FE**.
 haru **F^a2**. aru **F^a1**. *om. dT*

	de mammis		volucrum pedes (107)
	quae volucrum mammas ha-		pedes animalium a binis
	beant.	30	ad centenos.
	notabilia animalium in ube-		de pumilionibus (108)
5	ribus (95)		de genitalibus.
	de lacte (96. 97)		de hermaphroditis (109)
	quod solum animal sugat		de testibus.
	in cursu.	35	trium generum semiviri
	de colostris. de caseis. ex		(110)
10	quibus non fiant.		de caudis (111)
	de coagulo.		de vocibus animalium (112)
	genera alimenti ex lacte (96)		de agnascentibus membris
	genera caseorum (97)	40	(113)
	differentiae membro-		vitalitatis et morum notae
15	rum hominis a reliquis		ex membris hominum (114)
	animalibus (98—113)		de anima. de victu (115)
	de brachiis, de digitis (99)		quae veneno pasta ipsa non
	de simiarum similitudine	45	pereant et gustata necent(116)
	(100)		quibus de causis homo non
20	de unguibus (101)		concoquat
	de genibus et poplitibus(102)		de remediis cruditatum (117)
	in quibus membris corporis		quem ad modum corpulentia
	humani religio (103)	50	contingat
	varices (104)		quem ad modum minuatur
25	de gressu. de pedibus et		(118)
	cruribus (105)		quae gustu famem et sitim
	de unguis (106)		sedent (119)

4 animalium M(d?)H. -lia r | in uberibus om.a 7 quod
 — cursu om.dTH 9 ex — fiant om.a 10 fiant MJ². fiat rv
 14 differentia Mva.H 15 hominis Mv(D). -num rH
 17 de brachis. de digitis H. de brachiis T. de digitis .
 de brachiis dH 22 in quibus — 24 varices om.a | in
 om.FR¹E 23 religio M. ac rel- E. sacrel- F¹R. sacrilegio
 F²F^aR^a. sacra religio dTH. sit rel- D 30 centenos MR²H.
 -esimos r 45 necent RTS. necant EH. nocent F^aR^ad. noe-
 cant F. om.a 47 concoqueat FR¹E. coquat a 48 crudi-
 titatum FF^aE. -tum rH 50 continguat F¹. non cont- F^a
 51 quomodo dTH 53 sitimque (om. et) dTH

Summa: res et historiae et observationes MMDCC.

EX AVCTORIBVS

- M. Varrone. Hygino. Scrofa.
 5 Saserna. Celso Cornelio. Aemilio Macro. Vergilio. Columella. Iulio Aquila qui de Etrusca disciplina scripsit. Tarquitio qui item. Umbricio Meliore
 10 qui item. Catone censorio. Domitio Calvino. Trogo. Melisso. Fabiano. Muciano. Nigidio. Mamilio. Oppio.

EXTERNIS

- 15 Aristotele. Democrito. Neoptolemo qui μελιτουργικά. Aristomacho qui item. Philisco qui item. Nicandro. Menecrate. Dionysio qui Ma-
 20 gonem transtulit. Empedocle. Callimacho. Attalo rege. Apol-

lodoro qui de bestiis venenatis. Hippocrate. Herophilo. Erasistrato. Asclepiade. Themisone. Posidonio Stoico. Menandris Prieneo et Hera-
 cleote. Euphronio Athenaeo. Theophrasto. Hesiodo. Philometore rege.

L. XII CONTINENTVR

arborum naturae.
 honor earum (1. 2)
 de peregrinis arboribus (3—63)
 35 platanus (3—5)
 quando primum in Italiam et unde (3)
 natura earum (4)
 miracula ex iis (5)
 chamaeplatani.
 quis primus viridiarum tondere instituerit (6)

1 Summa et sqq. om. a 2 MMDCC D. CCCDCC FE.
 ///CCC- RR^a 1. ///CCCLXX R^a 2. M.CCC.DCC. Alibi II.CCLXX
 F^a d. MM.CCLXX Tv. an MCDCC? cfr. num. ind. XVI 9 me-
 riore FE. -one R¹. miliori F^a. om. a va. S 12 fabonio (fauo- v)
 fabiano Eva. H 13 manilio va. H(S). cfr. Brunn p. 19
 16 meliturgica H. -gia B. om. a. meliscurgis F^a. melisurgit' B.
 -git r. mella v 17 philisco FD. cfr. Brunn p. 19. -scho E.
 -sto R d v. om. F^a a T 23 Erophilo FT. -pylo F^a RE. eriphilo
 va. H. om. a 26 menandro a va. G | prieneo (-naeo D) et d T D.
 -net FF^a RE. -nense et G. -nense v. Prianete a | heracleote G.
 -lyde a. -liden (era- FF^a E) r. -de v. -densi d. -liensi T. -se J².
 cfr. XXXV 61 et ind. VIII 32 lemma om. a 36 italiam M D.
 -lia rv 41 primus M D. -um rv | uiridaria T va. S(J). -dia F^a d
 42 post instituerit habent quo in loco arborum nullis folia
 decidant (-dunt R^a) II, omissis duabus archetypi paginis et per-
 specto errore, sed non correcto. del. v. cfr. p. 40, 37

- malum Assyrium. quo modo 20 saccaron (17)
 seratur (7) arbores Arianae gentis, item
 Indiae arbores (8—17) Gedrosiae, item Hyrcaniae (18)
 quando primum hebenus item Bactriae.
 5 Romae visa. bdellium sive brochum sive
 quae genera eius (9) 25 malachan sive maldacum.
 spina Indica (10) scordasti.
 ficus Indica (11) in omnibus odoribus aut con-
 Indicarum arborum formae dimentis dicuntur adultera-
 10 sine nominibus. tiones, experimenta, pretia (19)
 liniferae Indorum arbores. 30 Persidis arbores (20)
 arbor pala. pomum ariera Persici maris insularum ar-
 (12. 13) bores.
 piperis arbores. gossypinum arbor (21)
 15 genera piperis. bregma. cynas arbor.
 zingiberi sive zimpiberi (14) 35 ex quibus arboribus lintea
 caryophyllon. lycium sive in oriente fiant (22)
 pyxacanthum Chironium (15) quo in loco arborum nullis
 machir (16) folia decidant (23)

1 assurium **FF^aR¹E** 4 hebenus romae **MJ². om. a.** ro-
 heb- *rv(S)*. romae **dTH** 5 uisa ebenus **dTH** 9 formosae
R¹E¹D. -monsae **F** 11 indiae **dTH** | arbor — ariera **om. E¹,**
post 8 ficus Indica *pon. dTva. D(J²)* 12 pomum **MR²dTH.**
 domum **FR¹E².** -mumum **F^a.** monium **R^a** | ariera *ll. J².* -ena **H.**
 -ene **d.** -iana **T. om. v. cfr. XII 24** 14 pinues arbores **E² in**
 marg. om. E¹ 15 bregma **MR^aJ.** -ecma *rH. om. a* | singiberi
RTS. -giueri **FF^ad.** sinuueri **E. om. a** 16 zimpiberi **TH.**
 zinp- **M.** zimpiperi **R^a.** sinpiueri (-ideri **R²) R. om. a.** limp- **r**
 17 caryophyllon **MTH.** cario (*vel chareo*) phillon **r** | lycium
dTH. lic- **F^aR².** luc- **r** 18 pyxacanthum **TH.** pillac- **R².**
 pyxachanium **R^a.** pyxa **M.** pixathum **r** 19 machir **Mv(J²).**
cfr. § 32. om. a. machir **rC** 20 saccaron **MJ². om. a.** stracta- **R^a.**
 sacta- **r.** saccha- **TH** 24 brochum **MR^aD.** -chon **TH.** -cū **R².**
 -cons **d.** broch **F^a.** broc **r** 25 maldacum **MD. cfr. § 35.**
 -dachion **R^a.** -dadium **R².** malodacum **F^adTH.** malud- (-atium **R¹) r**
 26 scordasti **MD.** -dacu (sor- **E¹) E. om. a.** -dacti **rH**
 33 gossypinum **R^aR².** gossidi- **R¹** gorsidi- **E.** corsidi- **a.** cossidi- **r**
 34 cynas **MF^aD. om. a.** chin- **F.** chyn- **rH. cfr. § 39**
 35 lintea **MR^aD. om. E¹a.** lina (lana **R¹) rH** 37 quo — deci
 dant **d² in ras. TH om. ll. cfr. p. 39, 42**

quibus modis constant arborum fructus (24)	cancamum, tarum (44)
de costo (25)	serichatum, gabalium (45)
de nardo. differentiae eius 30	myrobalanus (46)
5 XII (26)	phoenicobalanus (47)
asaron (27)	de calamo odorato
amomum, amomis (28)	de iunco odorato (48)
cardamomum (29)	Hammoniacum (49)
de turifera regione (30—32) 35	sphagnos (50)
10 de arboribus, quae tus	cypros (51)
ferunt (31)	aspalathos sive erysisceptron
quae natura turis et quae	(52)
genera (32)	maron (53)
de murra (33—35)	40 de balsamo, opobalsamo, xylo-
15 de arboribus quae ferunt	balsamo (54)
eam (34)	styrax (55)
natura et genera murrae (35)	galbanum (56)
de mastiche (36)	de panace (57)
de ladano, storbo (37)	spondylion (58)
45 20 enhaemo (38)	de malobathro (59)
bratus arbor (39)	de omphacio (60)
stobrum arbor (40)	bryon, oenanthe, massaris (61)
de felicitate Arabiae (41)	elate vel spathe (62)
de cinnamo, cinnamomo, xylo-	cinnamum comacum (63)
50 25 cinnamo (42)	Summa: res et historiae et
casia (43)	observationes CCCCLXVIII.

1 maribus (*pro modis*) M¹. mor- M². *an* in Arabia rebus?

14 murra (*semper*) MFR^aJ². myrra rS. -rrha dTH

18 masthice FR. -tice R^a. -ce a. -tyce F^aE 19 storbo R^aJ²
(*coll.* M § 74). scorbo MD. storlobo R². stobolo Ea dTH. stolobo r

20 enhaemo MED. -mon rH 24 cinnamomo om. FR¹EaH

28 sericathum M. -teum r | gabalium TH. -arium R^a. caraballium R². cabalium d. -allum r 36 erysisceptron R.S. -tro

FE. -trum F^adTH(J). erycissceptro M. sceptron a 38 maran

R^a. etiaron Ea Ecia- F. ecya- R 47 bryon dTH. brion R^aR².

dryon F^a. drison a. dryson r 49 comacum F^adTH. -arum r.

dist. J 51 CCCCLXVIII R^aR¹. -XVIII FF^aE H(D). uel

CDLXIX R² *in marg.* CCC a. DCCCLXXIII dTv(S)

EX AVCTORIBVS

- M. Varrone. Muciano. Vergilio.
 Fabiano. Seboso. Pomponio
 Mela. Fabio Proculo. Hygino. 25
 5 Trogo. Claudio Caesare. Cor-
 nelio Nepote. Sextio Nigro
 qui Graece de medicina scrip-
 sit. Cassio Hemina. L. Pisone.
 Tuditano. Antiatae. 30

Aristomacho. Alexandro poly-
 histore. Iuba. Apollodoro qui
 de odoribus. Heraclide medi-
 co. Botrye medico. Arche-
 demo item. Dionysio item.
 Democle item. Euphrone item.
 Mueside item. Diagora item.
 Iolla item. Heraclide Taren-
 30 tino. Xenocrate Ephesio.

10 EXTERNIS

- Theophrasto. Herodoto. Cal-
 listhene. Isigono. Clitarcho.
 Anaximene. Duride. Nearcho.
 Onesicrito. Polycito. Olym-
 15 piodoro. Diogneto. Nicobule.
 Anticlido. Charete Mytilenaeo. 35
 Menaechmo. Dorotheo Athe-
 naeo. Lyco. Antaeo. Ehippo.
 Dinone. Adimanto. Ptolemaeo
 20 Lagi. Marsya Macedone. Zoilo
 item. Democrito. Amphilocho. 40

L. XIII CONTINENTVR

de peregrinis arboribus.
 de unguentis (1—5)
 quando coeperint (1)
 genera eorum et compositio-
 nes XXI (2)
 diaspasmata, magmata. pro-
 batio unguenti (3)
 quanta in unguentis luxu-
 ria (4)

3 Fabio (flauio *ll. v*) proculo *ll. v(U)*. Fabio Procilio *Brunn*
p. 21. Flauio, Procilio *H (commate del. D)*. *cfr. ind. XIII et de*
mendo XIV. XV (Fabio Dossenno) 7 scripsit **FR²TH(D)**.
om. r S 14 Polycito *Brunn cum Passovio (opus. p. 223)*. -crito
ll. v 15 Nicobule *Brunn ex Athenaeo X p. 434^c. XII p. 537^d.*
-lo ll. v 19 Dinone **R^aR²D**. *cfr. ind. XIII et Brunn l. l.* Dione
DF^aadTS. chone *r*. Chaerea *v* | adimanto **R^aR²D**. *om. a.* ade-
 mode (-ocle **R¹**) *r*. Democle *v* 20 Lagi *J. cfr. ind. XIII. om. a.*
-ga F^a. -go *rv*. -gu *S* | Marsua **F^aFE** 24 odoribus scripsit
R²Tva.S 25 Botrye *Brunn coll. ind. XIII*. Boerasse **DF^aF**.
 ber- d. berosse *a*. boecrasse **E²**. -sso **E¹**. -ssa **R. om. Tva. D** |
 Archedemo *om. a.* Archid- *Tva. J cfr. ind. XXXIII (B)* 27 De-
 mode **R^a**. -medo **R**. -moclido **TG(S)**. -mocede *H(D)*. *cfr. indd.*
XXXIII—XXXV et D UZ p. 79 | Euphrone **F^aR^adTv(S)**. coph-
FRE. om. a. Euphronio *H. cfr. indd. X. XIV. XV* 28 Mneside
om. a. opsenide **FRE**. Obs- *va. H* 30 Ephesio *ll. v(H)D*. -sio,
 Eratosthene *C(S)* 36 XXI **R^aR²**. XII *r H. om. v* 37 probatio
 — unguenti (*praem. et*) **d²TH**. *post in usu (p. 43, 2) pon. r*

- quando primum Romanis in usu (5)
- de palmis (6—9)
- de natura earum (7) 30
- 5 quo modo serantur (8) genera fructus earum et insignia XLVIII (9)
- Syriae arbores pistacia, cottana, Damascena, 35
- 10 myxae (10) cedrus.
- quae arbores trium annorum fructum pariter habeant (11)
- terebinthus (12) 40
- 15 rhuus (13) Aegypti arbores. ficus Alexandrina (14)
- ficus Cypria (15) siliqua ceraunia (16) 45
- 20 Persica arbor. quibus arboribus assidue subnascantur fructus (17)
- cuci (18) spina Aegyptia (19) 50
- 35 cummum genera VIII sarcocolla (20) de papyro (21—27)
- de chartae usu. quando coeperit (21)
- quo modo fiat (22)
- genera eius VIII (23)
- probatio chartarum (24)
- vitia chartarum (25)
- de glutino chartarum (26)
- de libris Numae (27)
- Aethiopiae arbores (28)
- Atlantica arbor (29)
- de citri arbore (29—31)
- 40 de citreis mensis (29)
- quae probentur aut vituperentur in iis (30)
- malum citreum (31)
- lotos (32)
- 45 Cyrenaicae arbores. paliurus (33)
- Punici mali genera VIII balaustium (34)
- Asiae et Graeciae arbores 50 (35—47)
- epicactis. erice. granum Cnidium sive thymelaea sive

3 palmis R^aR²dTv. calamis r 5 quo modo — XLVIII
 om. a v a. H 6 fructus dT. -tuus FF^aD. -tuum RES. om. R^av
 7 XLVIII ego. cfr. §40. XXXVIII R^a. XVIII F^a. CLIV (an
 XLIX?) R² in marg. XVIII rS. om. H. (XVII coni. D UZ p. 33)
 10 myxae R^a. -xe R². muxae F^aFE. -xe ad. musae R¹. myxa
 TH. 11 cedrus H. om. a. -um r 15 rhus dTH. om. a
 19 ceraunia Tv. -nium R^aad². -nium. Ceriminium r 21 assi-
 due R². -uae R^a. om. r H 22 subnascantur FR^adTH(J). -catur
 rS(D). om. a 25 VIII F^aFRES(D). VII a. VIII dTH(J)
 51 epicactis M. epigactis R² e corr. epipa- S cum B (ex §114).
 52 gnidium MFR² e corr. T | siue — cneorum om. a | thyme-
 laea MH. -leas R². thimelea R^aT. -malea (thy- R¹) r

- chamelaea sive pyrosachne sive cnestor sive cneorum (35)
 tragion, tragacantha (36) 25
 5 sive brya, ostrys (37)
 euonymos (38)
 leon arbor (39)
 andrachle (40)
 coccygia, aphaece (41)
 10 ferula (42)
 thapsia (43)
 capparis sive cynosbaton sive ophios staphyle (44)
 saripha (45)
 15 spina regia (46)
 cytisus (47)
 arbores et frutices in mari nostro (48. 49)
 item in Rubro (50) 40
 20 item in Indico (51)
 item in Trogodytico.
 phycos, grasson sive zoster,

bryon marinum, Isidos plocamos, Chariton blepharon (52)
 Summa: res et historiae et observationes CCCCLXVIII.

EX AVCTORIBVS

M. Varrone. Muciano. Vergilio. Fabiano. Seboso. Pomponio
 30 Mela. Fabio Proculo. Hygino. Trogo. Claudio Caesare. Cornelio Nepote. Sextio Nigro qui Graece de medicina scripsit. Cassio Hemina. L. Pisone.
 35 Tuditano. Antiate.

EXTERNIS

Theophrasto. Herodoto. Callisthene. Isigono. Clitarcho. Anaximene. Duride. Nearcho.
 40 Onesicrito. Polycrito. Olymiodoro. Diogneto. Nicobule. Anticlide. Charete Mytilenaeo. Menaechmo. Dorotheo Athe-

1 chamelaea S -lea T. thamelea M. cam- d. thamela siue chamelea (ca- F^aR. tha- E) r. om. R^aH 2 cnestor R^aJ² (cfr. M §114). -orem d. gnestor (g et tor e corr.) R². inestor M. en- D. cnestrum TH. cneum FE. one- DF^a 6 euonymus dTH. de -mo a 7 Leon MR²R^aD. con E. Eon rH 9 aphaece TH. afarche R². athrarce M. aparcho a. -che r 13 ophios MR^aR¹. ophyos FE. opheos R². opyos F^a. om. a. ophio dTH. opheo v | staphyle D(?)v(D). ita- M. stra- R². staphile F^aR^a. -pyle R¹E. -pile F. -phylon dTH. om. a 19 item in — Trogodytico U. D. post bryon marinum pon. dTH | item in rubro U. S. in mari ru- dTH(J) 22 phycos et seqq. om. a va. H | grasson (-scon M. crasson F) U. D. prason H cum B (ex §135) 23 isid//os R. -dis EdTH 26 CCCCLXVIII M. 30 flauo R^a. -uio R²D. cfr. ind. auct. XII | Proculo U. -cilio S. om. v 31 Trogo om. M. Trogo, Proculo (-cilio H) va. S 33 scripsit om. ad 40 Polycrito DF^aR^adH. om. r v. cfr. ind. XII 41 Nicobulo (Nicab- R^a) MR^aR^aD. Dico- r. Cleo v. cfr. ind. XII

- niense. Lyco. Antaeo. Ehippo. quibus modis serantur.
 Dinone. Adimanto. Ptolemaeo de uvarum natura et cura (3)
 Lagi. Marsya Macedone. Zoilo vitium et uvarum genera
 item. Democrito. Amphilocho. 20 XCI (4)
 5 Aristomacho. Alexandro poly- insignia culturae et vine-
 histore. Iuba. Apollodoro qui arum (5)
 de odoribus scripsit. Hera- de inventione mulsi (6)
 clide medico. Botrye item. vina generosa L (8)
 Archedemo item. Dionysio 25 vina generosa transmarina
 10 item. Democle item. Euphrone XXXVIII (9)
 item. Mneside item. Diagora de vino Opimiano (16)
 item. Iolla item. Heraclide Ta- notabilia circa apothecas (16)
 rentino. Xenocrate Ephesio. de natura vini (7)
 30 vini salsi genera VII (10)
 de passi et hepsematum et
 dulcium generibus XVII (11)
 secundari vini genera III (12)
 quam nuper coeperint vina
 35 generosa in Italia (13)

L. XIV CONTINENTVR

- 15 frugiferae arbores.
 de vitium natura (2)

- 1 Antaeo dTv. -theo ll 2 Dinone MR^aR²D. Dione rv
 3 Lagi J. -gio ll. -go Tv. -gu S | Marsua F^aFE 5 Ari-
 stomacho MD. post polyhistore pon.rv. cfr.ind.XII 6 Iuba
 rege RT(?)va.D 7 scripsit MTv(D). om.rS 8 Botrye item
 MJ². -rye (-rio a) medico rv 9 Archedemo J. Archid. ll.v
 10 Democle M. -odem R^a. -oclide (-chide E¹. -clyde a)rv(S).
 -ocede H(D). cfr.ind.XII | Euphronio H. cfr.ind.XII et XIV. XV
 15 frugiferae MR²J². cfr.XII 14 et ind.XV(1). fructi- rH.
 om.v 17 et quibus Mva.H(J²) | serantur MR²J². ferañ R¹.
 ferant rv. om.a. cfr.ind.XIII(8), de mendo ind.XVII(9)
 18. 19. cura. uitium dist.MD. uit- cura a 19 et uvarum
 MR²D. et ear- r. ear- H 20 LXXXI M. al. LXXX.. R² in
 marg.XV dT. tredecim a 21 et om.Tva.D 23 de — mulsi
 om.va.J 24 uina — L om.R | L om.Mva.H 25 uina om.D |
 generosa transmarina MR. tra- gen- r. tra- dTv 26 XXXVII
 M. XXVIII D(UZ p.37). om.va.H 27 de uino Optimiano
 FR¹ET. om.M. Not. c. ap. De u. Op. post antiqui (p.46,3), De
 natura uini post 23 mulsi pon.dTv.a.D(J²) 31 passi et M.
 -sso a dTS. -sso et rH(J). om.v | hepsematum M. eps- F^aa. hepse-
 mate H. epse- T. pse- (-to R) r | et MdTS. et o F^aa. to RE.
 o F 32 XIII F^aava.H. XVIII FE

- de vino observationes a Romulo rege (14) 25 Summa: res et historiae et observationes DX.
- quibus vinis usi antiqui (15)
- quando primum vini quattuor genera apposita (17)
- ex labrusca usus V
- qui frigidissimus natura sucus (18)
- vini fictici genera LXVI (19)
- 10 hydromeli sive apomeli sive melicraton (20)
- oxymeli (21)
- vini prodigiosa genera XII (22)
- quibus vinis ad sacra uti 15 fas non sit (23)
- quibus generibus musta condiant (24. 25)
- de pice, resinis (25)
- de vasis viniariis (27)
- 20 de aceto. de faece (26)
- de cellis (27)
- de ebrietate (28)
- ex aqua et frugibus vini 45 vim fieri (29)
- EX AVCTORIBVS
- Cornelio Valeriano. Vergilio. Celso. Catone censorio. Sarnis patre et filio. Scrofa. M. Varrone. D. Silano. Fabio Pictore. Trogo. Hygino. Flacco Verrio. Graecino. Attico Iulio. Columella. Masurio Sabino. Fenestella. Tergilla. Maccio Plauto. Fabio Dossenno. Scaevola. L. Aelio. Ateio Capitone. Cotta Messalino. L. Pisone. Pompeio Lenaeco. Fabiano. Sextio Nigro. Vibio Rufino.
- EXTERNIS
- Hesiodo. Theophrasto. Aristotele. Democrito. Hierone rege. Philometore rege. Attalo

1 uino observationes **M D.** om. **R**¹. uini -tione *rv* 5 apposita *ego. cfr. XIV 97. om. d T.* posita (postea **a**) *rv* 6 **V M D.** **V**; **R**². uel **DF^aT.** et **d H.** Quin **F.** Quis **R¹E** 7 qui **M D.** quis *r H* | naturae sucus **F R E.** -rae usus **M** 9 facticii **R^a R²** | **LXIII a** 10 apomeli (opo- **F^a**) **DF^aT D.** -lis **M.** -licen **F d E.** pomelicen **R².** poli- **R¹.** yopomelli **a. om. v** 13 uino **M** | prodigiosa **M v.** -osi *r H* 15 fas non sit **M D.** non sit fas *r H* 16 condiantur **R².** -diunt **E** 19 de — uinariis *post faece pon. d T H. om. v* 33 attico iulio **M D.** iulio att- *rv* 36 Mactio **DF^aE a S.** M. Accio **M R d T H.** M. Actio **F Bas.** Mactio *v* | Planco *va. G* | Fabio **M R² L (D).** Flauio *rv (H).* *cfr. § 92. comma pos. L (H), rursus del. Dal. (D cum U)* | Dossenno **M R² D.** -eno **R¹ d T H.** Dossinno **DF^a.** -ino **a.** Dorsinno **F E.** -seno *G.* -sinio *v* 37 L. Aelio **M D D cum U.** laelio **F^a R².** lelio **a d.** haelio *r.* Aelio *v* 41 Vibio **M R² B.** Bibio *rv* | Rufino **M R² B (D).** -fono **R¹.** -fo *rv (G)* 45. p. 47, 1 Philometore rege Attalo rege **M.**

- rege. Archyta. Xenophonte. Amphilocho Athenaeo. Anaxipoli Thasio. Apollodoro Lemnio. Aristophane Milesio. Antigono Cymaeo. Agathocle 25 Chio. Apollonio Pergameno. Aristandro Athenaeo. Bacchio Milesio. Bione Solense. Chae-rea Atheniense. Cheresto item. 10 Diodoro Prieneo. Dinone 30 Colophonio. Epigene Rhodio. Euagone Thasio. Euphronio Athenaeo. Androtione qui de agricultura scripsit. Aesch- 15 rione qui item. Lysimacho 35 qui item. Dionysio qui Ma-gonem transtulit. Diophane qui ex Dionysio epitomas fecit. Asclepiade medico. 20 Erasistrato item. Commiade 40 qui de conditura vini scripsit. Aristomacho qui item. Hicesio
- qui item. Themisone medico. Onesicrito. Iuba rege.
-
- L. XV CONTINENTVR
- naturae frugiferarum arborum.
de olea (1—8)
quamdiu apud Graecos tantum fuerit.
quando primum in Italia, Hispania, Africa esse coeperit (2)
de oleo. nationes et bonitates olei (3)
quae natura olivae et olei incipientis (2)
olivarum genera XV (4)
de natura olei (5)
cultura olearum. de servandis olivis. quo modo faciendum oleum (6)

Attalo rege a. Attalo rege (rege del. H) Philometore rege rv

2 Atheniense M. cfr. de his nominibus Varro r. r. I 1, 8—10. Colum. I 1, 8—11 7 Athenaeo D. cfr. Brunnp. 26 et ind. XV.

niense M (Varro). Athenaeo (atheo a) Botrye (-ryc F^a. -ric a) item r B 9 Cheresto R². -risto (-te R¹) rv. Chaeristo H. (Cherestus vel Chaer- Varro, Chrestus Colum.). cfr. ind. XV

10 Prienense M. priensi R² | Dinone MR² D. Dione (Dyone a) rv (item Varro, Colum.). cfr. ind. X 12 Euphrone va. H. cfr. ind. XII

13 Atheniense M (Varro) 15 Lysimacho qui item om. M 18 epitomas M. -ma F^a d v (J²). ephthoma a. aephitoma FE. epitomen r(?) B. cfr. ind. VIII

20 Erasistrato — 23 medico om. FR¹ Eva. D. Themisone medico om. F^a a T. medico om. d. cfr. Brunnp. 26 | connade R² 22 Icesio a. -ssio R² T 23 themi-

stone M¹ 26 natura FRE 30 fuerit MH (D). -rint r S

32 esse coeperint F^a a d T J. coeperint esse FRES 34 de oleo — 35 olei post incipientis pon. d T H 36 naturae H

42 faciendum MFRE v (S). -dum sit r H (D)

- olei fictici genera XLVIII. 25 ficorum genera XXVIII (19)
 cici arbor sive croto sive de ficis historica (20)
 sibi sive sesamon (7) de caprifigatione (21)
 de amurca (8) mespilae genera III (22)
 5 pomorum omnium ge- sorvorum genera III (23)
 nera et natura (9—34) 30 nucum genera VIII (24)
 nucum pinearum genera III castanearum genera VIII (25)
 (9) siliquae (26)
 struthiorum genera III de carnosis pomis.
 10 cotoneorum genera III (10) de moris (27)
 Punicorum genera VIII 35 de unedone (28)
 Persicorum genera VII (11) acinorum naturae
 prunorum genera XII (12) bacarum naturae (29)
 de perseae (13) cerasorum genera VIII (30)
 15 malorum genera XXX corna. lentisci (31)
 quo quaeque tempore ex- 40 sucorum differentiae XIII
 terna poma venerint in (32. 33)
 Italiam et unde (14) myrtus (35—38)
 quae novissime (15) historica de myrto (36. 38)
 20 pirorum genera XLI (16) genera eius XI (37)
 de insitorum varietate et 45 laurus. genera eius XIII
 fulgurum piatione (17) (39. 40)
 de pomis servandis et uvis Summa: res et historiae et
 (18) observationes DXX.

1 facticii R². fruct- F^a | LXXXVIII F^a a d T 2 cici — sesamon *om. va. Brot.* cici d T H. cicii M. cibi (Quot cibi a) r | croto *Brot. ex § 25.* crocon a. cruoso F^a. cruto r 3 sibi (siui a) ll. sili *J cum Salm.* seseli S. trixis B 5 omnium *om. a d T H* 6 naturae F^a d T v a. S (J) 9 struthiorum M. -tiorum E. -ciorum F. -tionum R². *lemma post* 11 punicatorum gen. *pon. ER² in marg., post cotoneorum gen. F H. om. r v | XIII M* 11 III F R E. *lemma om. va. D* 12 VIII R² e corr. VI H. III v 13 XI F^a v a. H 15 XXIX v a. H 20 XII M F E 25 XXXI F^a 28 mespilae M F E D. -le R. -li T. -la F^a a. -lorum d (?) H. *cfr. XVII 67. 221* 29 soruorum M J² (*sic M semper*). *om. F^a.* sorbo- r v 30 VIII M R² in marg. F^a a D. XI r H (J²) 31 VIII F^a 1 R v. VII M F^a 2 a. XVIII r H 37 bacarum naturae M D. *om. r H.* de baccis v 38 cerasiorum T 40 XIII F R E S 45 et genera M. om. E 48 DXXV R

EX AVCTORIBVS

Fenestella. Fabiano. Vergilio.
 Cornelio Valeriano. Celso. ²⁵
 Catone censorio. Sasernis pa-
⁵ tre et filio. Scrofa. M. Varrone.
 D. Silano. Fabio Pictore.
 Trogo. Hygino. Flacco Verrio.
 Graecino. Attico Iulio. Colum- ³⁰
 mella. Masurio Sabino. Ter-
¹⁰ gilla. Cotta Messalino. L.
 Pisone. Pompeio Lenaeo.
 Maccio Plautu. Fabio Dos-
 senno. Scaevola. L. Aelio. ³⁵
 Ateio Capitone. Sextio Nigro.
¹⁵ Vibio Rufino.

EXTERNIS

Hesiodo. Theophrasto. Ari- ⁴⁰
 stotele. Democrito. Hierone
 rege. Philometore rege. Attalo
²⁰ rege. Archyta. Xenophonte.
 Amphilocho Athenaeo. Anaxi-
 poli Thasio. Apollodoro Lem-

nio. Aristophane Milesio. Anti-
 gono Cymaeo. Agathocle Chio.
 Apollonio Pergameno. Arist-
 andro Athenaeo. Bacchio Mi-
 lesio. Bione Solense. Chaerea
 Athenaeo. Cheresto item.
 Diodoro Prieneo. Dinone
 Colophonio. Epigene Rhodio.
 Euagone Thasio. Euphronio
 Athenaeo. Androtione qui de
 agricultura scripsit. Aes-
 chrione qui item. Lysimacho
 qui item. Dionysio qui Ma-
 gonem transtulit. Diophane
 qui ex Dionysio epitomas
 fecit. Asclepiade medico.
 Erasistrato item. Commiade
 qui de conditura vini scrip-
 sit. Aristomacho qui item.
 Hicesio qui item. Themis-
 sone medico. Onesicrito.
 Iuba rege.

12 M. Accio **MRd**T. *cfr. ind. XIV* | Fabio **ML**(D). Fauius
DF^aa. flauio *rv*(H). *cfr. ind. XIV* 12. 13 Dosseno **DF^a**a.D.
 -eno **MRd**H. dorsene **F²E**v. -one **F¹**. -eno C 13 Ielio **F^aFE**.
 Ielio **R²a**d. Ieliao **R¹**. Aelio (*vel* Helio) *va. D* 15 Rufino *ll. v*(D).
 Rufo G 17 Hesiodo Theophrasto **MR²** *in marg. D*. Theo-
 phrasto hesimio (-mo a) **DF^a**a.d. Hesiodo *rv* 19 Attalo Philo-
 metore rege *HS* 21 Athen. **M**. aten. **F^a**a. *cfr. ind. XIV*
 23 Antigono — Aristandro Athen. (*sic*) *iteravit M* 28 atheni **F^a**.
 -niense **M**. achenio a | Cheresto **M**. -sio **E**. chaer- **R**. char- **F^a**a.
 cherosio **F**. Cheristo *v*. Chaer- *L. cfr. ind. XIV* 29 Prien.
MF^aa | Dinone **MDF^a**a.D. Dione *rv. cfr. ind. X* 31 euphrone d
 32 Atheniense **M** 34 Lysimacho qui item *om. dT va. S(J)*.
cfr. ind. X. XIV. XVII. XVIII 37 epitomas (ephi- **F^a**) **M²F^a**a.
 -ma **M¹RdJ²**. -mem **E²**. -nem **E¹**. -men **Fv. cfr. ind. VIII**
 40 scripsit **MdJ²**. *om. rv*

L. XVI CONTINENTVR

- silvestrium arborum natura.
 gentes sine arbore (1) 35
 5 miracula in septentrionali regione arborum (2)
 de glandiferis (3—13)
 de civica corona (3)
 de coronarum origine (4) 40
 10 qui frondea corona donati (5)
 glandium genera XIII (6)
 de fago (7)
 de reliquis glandibus 45
 15 de carbone (8)
 de galla (9)
 quam multa praeter glandem ferant eadem arbores (10—13) 50
 20 cachrys (11)
 coccum (12)
 agaricum (13)
 quarum arborum cortices in usu (14) 55
 25 de scandulis (15)
 de pinu (16)
 pinastro (17)
 picea, abiete (18)
 larice, taeda (19)
 30 taxo (20)
- quibus modis fiat pix liquida. quo modo cedrium fiat (21)
 quibus modis spissa pix fiat. quibus coquatur resina (22)
 zopissa (23)
 quarum arborum materiae in pretio (24—29)
 fraxini genera IIII (24)
 tiliae genera II (25)
 aceris genera X (26)
 bruscum, molluscum, staphylodendron (27)
 buxi genera III (28)
 ulmorum genera VI (29)
 arborum natura per situs (30. 31)
 quae montanae
 quae campestres (30)
 quae siccanae
 50 quae aquaticae
 quae communes (31)
 divisio generum (32)
 quibus folia non decidunt. de rhododendro
 55 quibus non omnia folia cadant. quibus in locis nulli arborum (33)
 de natura foliorum cadentium (34)
 60 quibus foliorum varii colores. populorum genera III

2 natura E 12 XII D UZp.48 26 pino F^aadTH
 34 coquatur DF²F^aEav(S)D. cogatur RdTJ. coatur F¹.
 del.H 36 materia ETva.H(S) 38 IIII Ev. III r 40 Xu.v.
 V D UZp.49 44 VI D UZp.50. IV rH 48.49 quae campe-
 pestres quae siccanae om.FR¹E 56 In quibus a. quibus
 FREva.H | nullae FREva.G

- quorum foliorum figura mu- biferae. triferae (50)
 tetur (35) quae celerrime senescant
 quae folia versentur omnibus 30 quae tardissime.
 annis (36) praecoces fructus. serotini
 5 foliorum e palmis cura et (51)
 usus (37) in quibus plura rerum genera
 foliorum mirabilia (38) gignantur
 ordo naturae in satis (39) 35 crataegum (52)
 quae arbores numquam flo- differentiae arborum per cor-
 10 reant pora et ramos (53—56)
 de iuniperis (40) lotos sive faba Graeca (53)
 de conceptu arborum. de de ramis (54)
 germinatione. de partu (41) 40 cortice (55)
 quo ordine floreant (42) radicibus (56)
 15 de cornu. quo quaeque tem- arbores quae sponte resur-
 pore ferant (43) rexerint (57)
 anniferae. in triennium fe- quibus modis [sponte] nas-
 rentes (44) cantur arbores (58)
 quae fructum non ferant naturae differentiae non
 20 quae infelices existimentur omnia ubique generantis (58
 (45) —60)
 quae facillime perdant fru- ubi quae non nascantur (59)
 ctum aut florem (46) 50 de cupressis (60)
 quae ubique non ferant (47) nasci saepe ex terra quae
 25 quo modo quaeque ferant (48) ante nata non sint (61)
 quibus fructus ante quam de hedera. genera eius XX
 folium nascatur (49) (62)

1 figurae mutantur F^aR²adTH 15 quo quaeque Tv.
 quoque quo (quae R) FREd. Quoque F^a. Quo a 20 felices
 R¹Ea 24 quae — ferant om. Eva. H | ubique (= et ubi) FRa.
 ubi rH. an potius ubi quae, ut infra 49? 25 quo — ferant
 om. Fd¹REva. H | Quae a | quaeque DF^aad²D. om. TH 27 folia
 nascantur dTH(J¹) 30 tardius FR¹E 31 praecoces —
 serotini om. va. S(J) 42 resurrexerunt FB. surrexerint a.
 -runt E 44 uncos pos. J coll. § 134 | nascantur F^aav(S). -cuntur
 rH 46 differentia F^aRa 47 ubique F^aadTH. et ubi R.
 aut ibi FE | generant R. -tur E. -tis. Quae ubiq; generantur a
 49 ubi F^adTH. ut a. uel r

- smilax (63) 30 teredinum genera (80)
 de aquaticis (64—71) de materiis fabrilia (82)
 de calamis. harundinum de glutinanda materia (83)
 genera XXVIII (64) de laminis sectilibus (84)
 5 de sagittariis (65) et arborum durantium vetustas
 scriptoriis (64) et 35 (85—89)
 fistulatoriis calamis (66) ab Africano priore sata
 de Orchomenia harundine in urbe Roma D annorum
 et aucupatoria et piscatoria arbor (85)
 10 (66) ab urbe condita arbores (86)
 de vinitoria harundine 40 vetustiores urbe in subur-
 de alno (67) banis (87)
 desalice. genera eius VIII (68) ab Agamemnone satae ar-
 quae praeter salicem ad- bores
 15 ligando utilia (69) a primo anno belli Troiani
 de scirpis, candelis, cannis, 45 arbores
 tegulo (70) ab Ili appellatione arbores
 de sabucis, de rubis (71) apud Troiam antiquiores
 de arborum sucis (72) bello Troiano (88)
 20 de natura materiaram (73) item Argis
 de arboribus caedendis (74. 75) 50 ab Hercule satae
 de magnitudine arborum ab Apolline satae
 de materiis architectonica arbor antiquior quam Athe-
 de sappino (76) nae (89)
 25 igniaria e ligno (77) quae genera arborum minime
 quae cariem non sentiant, 55 durent (90)
 quae rimam (78) arbores ex eventu nobiles (91)
 historica de perpetuitate ma- quae sedem nascendi suam
 teriarum (79) non habeant (92)

1 smilax a. smyll- F^a. zmil- S 4 XXVII R¹F^aadT.
 XXXVII R². (numeravi aut 18 aut 33) 13 VIII REv. om. F. VII rJ
 14 adligando D¹F. alli- F^adTH. cfr. § 176. -da a. hd ligandū
 D²E D. ...llig- R 17 teguliso F. -lis RE¹H 18 sambucis
 R(?) v a. D 20 de natura — 24 de sappino mutato ordine
 habent dTH. an De magnitudine arborum post De sappino ponendū?
 24 sappino F^a. cfr. § 193. 196. 61. sapinno FR¹E. sapino
 R²dTv 25 alieno FR¹. e alieno E 33 laminis R^adTH.
 lammi- FE. lamnis F^aS 42—52 dist. U

quae in arboribus vivant et
in terra nasci non possint.
genera earum VIII

5 cassytas, hyphear, stelis, hip-
pophæston

de visci et similium natura
(93)

de visco faciendo (94)

10 Summa: res et historiae et
observationes MCXXXV

EX AVCTORIBVS

M. Varrone. Fetiale. Nigidio.

Cornelio Nepote. Hygino. Ma-
5 surio. Catone. Muciano. L. Pi-

15 sone. Trogo. Calpurnio Basso.
Cremutio. Sextio Nigro. Corne-

lio Boccho. Vitruvio. Graecino.

EXTERNIS

Alexandro polyhistore. He-
20 siodo. Theophrasto. Demo-

crito. Homero. Timaeo mathe-
matico.

L. XVII CONTINENTVR

sativarum arborum na-
25 turæ.

arborum pretia mirabilia (1)
caeli natura ad arbores

quam partem caeli spectare
vineae debeant (2)

30 qualis terra optima (3)

de terrae, qua Graeci, *Brit-*
tanniae et Galliae laetant,

generibus VIII (4)

de cineris usu (5)

35 de fimo (6)

quae sata uberiozem terram
faciant, quae urant (7)

quibus modis fimo utendum (8)

40 quibus modis arbores se-
rantur (9—21)

semine nascentia (10)

quae numquam degenerent
(11)

plantis nascentia (12)

45 avolsione nascentia *et* sur-
culo (13)

2 non possint *ll. S. cfr. § 244.* possint *H (J¹ errore) D*

3 earum *R² H.* eorum *r (an recte?) om. dTv* 4 cassytas *FRJ²*

coll. Hesychii καύτας. -ssitas *E.* -ssitias *F^a a.* casthas *d.* cady-

tas *T(?) H cum B,* qui § 244 sic e *Theophr. (pro castas ll) | hi-*

phhear *a.* hytear *FRE | Istelis FRE | hippophæston d(?) H.*

-pheston *T.* hypophæcton (*hi- a*) *F^a a.* -pacthon *r. hic inserunt*

uisi tria genera *dTH et Sthelin (esth- d) hyppear (yphear d) dT.*

sthelis, hyphear SJ 10 CCC.XXXV *F^a a.* CXXXV *FE va. H.*

////C- R 28 vineae spectare *E* 31 terrae qua *ego.* -ra quae

FRE. -ris quas *r H.* -ra qua (quam *v*) *S | Graeci Britanniae ego.*

graeciae (gretiae R) ll. H. -cia *coni. U.* -ci *J.* *Britannia v. cfr. § 42*

32 laetant *F^a FES.* lctant *R.* lectant *a.* iactant *dTH.* amat *v*

33 generibus *ll.* -ra *H* 39 ferant *dTH.* *cfr. ind. XIV(3)*

45 nascentia & *ego.* -ntia *a dTH.* -ns *a a.* -ntur *a F^a.* -ntur *r.*

-ntia *D*

- de seminariis. de transfere- vinearum ratio et arbustorum
 rendis seminariis (14) 30 (35. 36)
 de ulmis serendis (15) ne uvae ab animalibus in-
 de scrobibus (16) festentur (36)
 5 de intervallis arborum (17) morbi arborum (37)
 de umbra (18) prodigia ex arboribus (38)
 de stillicidiis (19) 35 medicinae arborum (39—47)
 quae tarde crescant, quae quo modo rigandum (40)
 celeriter (20) mirabilia de riguis (41)
 10 propagine nascentia (21) de scariphatione (42)
 de insitione (22—26) quo modo circumforan-
 quo modo inventa sit (22) 40 dum
 genera insitionum (24) castratio arborum (43)
 inoculatio (23) caprificatio (44)
 15 emplastratio (26) quae putationis (45)
 de vite inserenda (25) quae stercorationis vitia ar-
 ramo nascentia (27) 45 boribus (46)
 quae taleis et quo modo medicamenta (47)
 serantur (28) Summa: res et historiae et
 20 olearum cultura (29. 30) observationes MCCCLXXX
 operum surcularium per tem-
 pora anni digestio (30)
 de ablaqueandis et adcumu-
 landis (31) 50 EX AVCTORIBV8
 25 de salicto (32) 50 Cornelio Nepote. Catone cen-
 harundineta (33) sorio. M. Varrone. Celso.
 de ceteris ad perticas et palos Vergilio. Hygino. Sasernis
 caeduis (34) patre et filio. Scrofa. Cal-
 purnio Basso. Trogo. Aemilio

10 nascentes FRES. -tes sint a 13 inserendi FR¹E
 v a. H(S) 14 inoculatio om. v, post 12 inuenta sit pon. dTH(J²)
 15. 16 de vite inserenda. emplastratio dTva. D 18 taleis
 TH. etalis d. talis ll 21 Operum surcularium F^a dTH.
 Quorum surculorum (sircularum E². sulc- F. surcarum R¹) r
 38 scariphatione ego coll. §251. stercoratione ll. D. om. v
 39 circumforandum ego. -odiendum ll. S. om. v 44 quae ster-
 corationis ego coll. §258. om. ll. D. de stercoratione dTv
 48 MCCCLXXX (om. MF^a) dTS. -XXXI (Min ras. R²) r H. DLXXXI v
 50 censorio Ev. -re r

Macro. Graecino. Columella. tomas fecit. Aristandro qui
Attico Iulio. Fabiano. Mamilio de portentis scripsit.
Sura. Dessio Mundo. C. Epi-
dio. L. Pisone.

5

EXTERNIS

L. XVIII CONTINENTVR

- Hesiodo. Theophrasto. Aristo- 30 naturae frugum.
tele. Democrito. Theopompo. antiquorum studium in agri-
Hierone rege. Philometore cultura (1)
rege. Attalo rege. Archelao quae prima Romae corona.
10 rege. Archyta. Xenophonte. de spicea corona (2)
Amphilocho Atheniense. Ana- 35 de iugero (3)
xipoli Thasio. Apollodoro quotiens et quibus tempo-
Lemnio. Aristophane Milesio. ribus fuerit summa vilitas
Antigono Cymaeo. Agathocle annonae (4)
15 Chio. Apollonio Pergameno. qui inlustres de agricultura
Bacchio Milesio. Bione So- 40 scripserint (5)
lense. Chaerea Atheniense. quae observanda in agro pa-
Cheresto item. Diodoro Prie- rando (6)
neo. Dinone Colophonio. Epi- de villarum positione (7)
20 gene Rhodio. Euagone Thasio. praecepta antiquorum de agro
Euphronio Athenaeo. Andro- 45 colendo (8)
tione qui de agricultura genera frugum (9)
scripsit. Aeschrione qui item. naturae per genera frumenti
Lysimacho qui item. Dionysio (10—29)
25 qui Magonem transtulit. Dio- de farre (11)
phane qui ex Dionysio epi- 50 tritico (12)

3 Dessio **REdD**. Desio *r*. Decio *v*. Dosino *B*. Dorseno
T(?)C. Doss- *H*. *cfr. DKNp.4. an Dexio?* | Epidico **FETva.H**
9 Archelao rege *om. JD. sed cfr. ind. XVIII* 18 Cheresio
F^a. -ecto *v*. -risto *C*. Chaer- *L. cfr. ind. XIV. XV* | Prieneo
(-noe **F**) *ll. C.* -naeo *G.* -nio *v* 19 Dinone **R²D**. Didone **FR¹E**.
Diodone **DF^aa**. Dione **dT(?)v** 26 epitoma *ll. v(J²)*. -men *B*.
cfr. ind. VIII 27 scripsit **Rd. om. rv** 30 naturae frugum
RdH(J). *om. rS* 31 studia **a** 34 de spicea (piscea **E**)
corona *ll. S.* spicea **dTH. om. v** 39 de *del. va. H* 40 scripse-
rint **B**. praeceperint **dH. om. rv(S)** 47 lemma *om. F^a* | naturae
FdT.S. -ra *rH*

	hordeo (13—15. 18)	de rapis (34)
	polenta (14)	napis (35)
	ptisana (15)	lupino (36)
	trago (16)	30 pabularia (37—43)
5	amylo (17)	vicia (37)
	siligine, similagine (20)	ervum (38)
	arinca sive olyra	silicia (39)
	semine sive zea (29)	secale sive asia (40)
	de reliquis in oriente gene-	35 farrago (41)
10	ribus (19)	de ocino. ervilia (42)
	de pisturis (23)	medica (43)
	de sesima	de avena. morbi frugum (44)
	de erysimo sive irione	remedia (45)
	de hormino (22)	40 quid in quoque terrae generum debeat seri (46)
15	milio (24)	diversitas gentium in sationibus (47)
	panico (25)	vomerum genera (48)
	de fermentis (26)	45 ratio arandi (49)
	panis faciendi ratio et genera (27)	de occando, runcando, sariendo. de cratitione (50)
20	quando pistorum initium Romae (28)	de summa fertilitate soli (51)
	de leguminibus (30—33. 36)	ratio saepius anno serendi
	faba (30)	50 idem arvum (52)
	ciceris genera (32)	stercoratio (53)
25	faseoli (33)	seminum probatio (54)
	pisum (31)	

1 hordeo (or- R) *ll. D. add. oryza H* 3 ptisana d(?) *H. tisana F^aaTJ². tysina R. tisina FE* 8 zea siue semine dT. *om. H* 11 de pisturis *ll. D. post hormino pon. dTH* 12 sesama dTH 14 hormino d(?) *H. orm- (-mio R) r* 18 genera *FREv(S). origo F^aadTH* 23 fabis a. faba. De lente. De piso dTH 25 faseoli TH. Fasse- R². passiole (-lo d) F^aad. bassi- FE. Base- R¹ 26 pisum *om. dTH. De pisis a. add. Alibi Passalet pisenatim F^aa* 30 pabularia *om. va. J. post* 34 asia *pos. S* 32 eruum F^adTv. her- a. herbum r. erb- D 35 farrago *ll. D. -go. cracca dTH* 36 ocimo *EJ. ocymo dTH. cfr. §148. XVII 196. 198* 50 idem aruū *DF^aa(U)D. idem aru FE. item arui R. om. dTH*

quantum ex quoque genere frumenti in iugero serendum (55)	nebulis (83)
de temporibus serendi (56	ignibus terrestribus (84)
5 —61)	80 aquis (85)
digestio siderum in dies	ab ipsis tempestatibus (86)
et notae terrestres rerum	ab animalibus aquatilibus
in agro agendarum (57)	a volucris (87. 88)
quid quoque mense in agro	a quadrupedibus (88)
10 fieri oporteat (62—74)	35 Summa: res et historiae et observationes MMLX
de papavere (61)	
de faeno (67)	
causae sterilitatum et re- media (69. 70)	
15 de messibus (72)	
de frumento servando (73)	
de vindemia et autumnii operibus (74)	
lunaris ratio (75)	
20 ventorum ratio (76)	
limitatio agrorum (77)	
prognostica (78—90)	
a sole (78)	
a luna (79)	
25 stellis (80)	
tonitribus (81)	
nubibus (82)	

EX AVCTORIBVS

Masurio Sabino. Cassio He-
mina. Verrio Flacco. L. Pisone.
40 Cornelio Celso. Turrano Gra-
cile. D. Silano. M. Varrone.
Catone censorio. Scrofa. Sa-
sernis patre et filio. Domitio
Calvino. Hygino. Vergilio. Tro-
45 go. Ovidio. Graecino. Colu-
mella. Tuberone. L. Tarutio
qui Graece de astris scripsit.
Caesare dictatore qui item.
Sergio Plauto. Sabino Fabiano.
50 M. Cicerone. Calpurnio Basso.
Ateio Capitone. Mamilio Sura.
Attio qui Praxidicam scrip-
sit.

7 notae D. noctae F. -te DF^aa. noct E. -tes rv | terrestres.
De papavere dTSJ. om. v 9 et quid dTva. D 11 de pa-
pavere om. dTva. D 13 sterilitatum FF^a. -tum rv | et F^aRaT.
om. rH 26 De tonitruis a 32 ab aquatilibus RdT(?)H
34 quadrupedibus U. D. -bus. ab herbis. a cibis dTH
36 MDCCCVIII (-VIII dT). Alibi MMLX F^aa dT 38 masurio
F^aD. mass- rv 40 Turanio a. Taur- E 46 Tarutio DF^adTH.
-untio (Taur- E) r. Aruntio v 49 Plauto DF^a. Paulo rv.
cfr. ind. II et D KN p. 5. 6 52 Attio F^aaS. Attico FE. Accio
Ra(?)H. Actio Tv | Praxidicā ORibbeck (mus. Rhen. 1886 p. 631).
-dios F^a. -dicas d. -dica rB. om. v | scripsit om. Tva. S

EXTERNIS

Hesiodo. Theophrasto. Aristotele. Democrito. Hierone rege. Philometore rege. Attalo rege.
 5 Archelao rege. Archyta. Xenophonte. Amphilocho Athenaeo. Anaxipoli Thasio. Apollodoro Lemnio. Aristophane Milesio. Antigono Cymaeo. Agathocle
 10 Chio. Apollonio Pergameno. 35 Aristandro Athenaeo. Bacchio Milesio. Bione Solense. Chaerea Atheniense. Cheresto item. Diodoro Prieneo. Dinone Colophonio. Epigene Rhodio. 40
 Euagone Thasio. Euphronio Athenaeo. Androtione qui de agricultura scripsit. Aeschri-
 one qui item. Lysimacho qui
 20 item. Dionysio qui Magonem 45 transtulit. Diophane qui ex Dionysio epitomas fecit. Thalete. Eudoxo. Philippo. Calippo. Dositheo. Parmenisco.
 25 Metone. Critone. Oenopide. 50 Conone. Euctemone. Harpalo. Hecataeo. Anaximandro. So-

sigene. Hipparcho. Arato. Zoroastre. Archibio.

L. XIX CONTINENTVR

lini natura et miracula (1—6)
 genera eius excellentia XVII
 (2)
 quo modo seratur et perficiatur (3)
 quando primum in theatris vela (6)
 de sparti natura (7—9)
 quo modo perficiatur (8)
 quando primum usus eius (9)
 de eriophoro bulbo (10)
 quae sine radice nascantur et vivant
 quae nascantur et seri non possint (11)
 misy, iton, geranion (12)
 de tuberibus (13)
 pezicae (14)
 de laserpicio et lasere
 maspetum. magydaris (15. 16)
 de rubia (17)
 de radícula (18)

8 Aristophane Milesio. Apollodoro Lemnio FREdTv a. D
 9 Cymaeo a. mycae F. mic- RE 13 Chaeresto F. -risto
 R(?) G 14 Prieneo R(?) L | Dinone DF^a D. Dieno F. Dione rv
 18 scripsit om. Ea 22 epitoma ll. v (J²). -men B. cfr. ind.
 VIII 23 Callippo Bas. (Brunn p. 29). Cali- ll. v (H) 25 Me-
 tone H. Metio- F^a. Melito- rv 26 Conone DF^a d (Brunn) D.
 Oenone FEa. ..mone R. Zenone Tv 32 XVII D UZ p. 57.
 om. F^a. XXVII (-VIII F) r 34 et R D. om. r. quo modo dTv
 40 primū F^a a T. -um in r. -us d(?) H 46 misu FRE.
 Oisu a

hortorum gratia (19. 20)	morbi hortensiorum (57)
digestio terra enascentium	remedia (58. 59)
praeter fruges et frutices (21) 25	quibus modis formicae ne-
natura et genera et historiae	centur
5 nascentium in hortis rerum	contra urucas remedia, con-
X. (22—37)	tra culices
de omnium earum radicibus,	quibus salsae aquae prosint.
floribus, foliis	30 ratio rigandi hortos (60)
quibus hortensiorum folia	de sucis et saporibus horten-
10 cadant (31)	siorum
quoto quaeque die nascan-	de piperitide et libanotide
tur (35)	et zmyrnio (61. 62)
seminum natura. quo modo 35	Summa: res et historiae et
quaeque serantur (36)	observationes MCXLVIII
15 quorum singula genera, quo-	
rum plura sint (37)	
natura et genera et historiae	EX AVCTORIBVS
ad condimenta in horto	Maccio Plauto. M. Varrone.
satarum rerum XXIII(38—55) 40	D. Silano. Catone censorio.
20 lacrima sua nascens (48)	Hygino. Vergilio. Muciano.
ferulacea genera III	Celso. Columella. Calpurnio
cannabis (56)	Basso. Mamilio Sura. Sabinio
	Tirone. Licinio Macro. Q. Bir-

1 genera **Ea**. cura *va. H* 2 terra enascentium *J. terrae*
(-rre a. -rra **F^a**) nasc. *ll. v* 4 naturae **FRE** 6 X *D UZ*
p. 57. XX ll. v 9 quibus **F^a ad TH**. quaecius **F**. quae citius **RE**
13 seminum — serantur *om. R* | quo modo quaeque (quo-
que **F^a**. die *add. Ea*) serantur *ll. D. post* 10 cadant *pon. dTS.*
om. J 17 natura — historiae *ll. v. om. D* 18 ad condimenta
ll. v(D). om. dTH 20 lacrima sua *coni. J²*. -mas **FRE**. -ma
DF^a a D. -mę d. *om. Tv* | nascens *ego coll. ind. XXI(11) et XIX*
162. *XXI 24*. nascentes d. -tia **DF^a a D**. -scuntur **FR**. -scantur **E**.
om. Tv 22 cannabis *H*. de ca- *ll* 27 urucas **F^a**. erucas
Rd va. S(J) | remedium **FEaT** 34 zmyrnio *S*. -na **F^a**. zmirneo
T. -na d. smyrnio *H*. -na **RE**. myr- **F**. smir- **a** 36 *M om.*
F^a a 38 *M. Accio F^a Rd H*. *M. auctio a. Maucio F. Mauccio*
E. cfr. ind. XIV 39 *D. Silano om. FRE d* 42 *Sabinio D*
KN p. 5. -no ll. v 43 *Aemilio Macro Unger (de Valgio Rufo*
p. 211), prob. Brunn p. 31 | birrio *ll. D*. hirrio *codd. H*. hirtio
T(?) v. cfr. D KN p. 3

rio. Vibio Rufino. Caesennio
qui κηπουρικὰ scripsit. Ca-
stritio item. Firmo item. Po-
tito item.

5 EXTERNIS

Herodoto. Theophrasto. Demo-
crito. Aristomacho. Menandro
qui βιόχρηστα scripsit. Ana-
xilao.

10 L. XX CONTINENTVR

medicinae ex iis quae in
hortis seruntur.

cucumere silvestri XXVI (2)
elaterio XXVII (3)

15 anguino cucumere sive er-
ratico V (4)

cucumere sativo VIII (5)
pepone XI (6)

cucurbita *silvestri* sompho
20 I (7)

colocynthide XIII (8)

rapis VIII (9)

rapo silvestri I (10)

napis sive bunio sive buni-
25 ade V (11)

raphano sativo XLIII (13).

armoracia I (12)

pastinaca

hibisco sive plistolochia sive

30 moloche agria XI (14)

staphylino sive pastinaca er-
ratica XXII (15)

gingidio I (16)

sisere XI (17)

35 sile XII (18)

inula XI (19)

caepa XXVII (20)

porro sectivo XXXII (21)

porro capitato XXXVIII (22)

40 alio LXI (23)

lactuca XLII

caprina IIII (24)

caesapo I

1 Bibio *ll* | Rutino F^a. Rufo RT(?) *G. cfr. ind. XIV*

3 Firmio Ra | Potito DF^a a D. Pitio FRE d. Peritio E^a (?). Petreio
TL. -richo *H. cfr. D KN p. 7* 8 biocherasta (-cer- a) FRE a.

-creta F^a d. -crea *va. B* 13 cucumere siluestri R^a v. -res -tres *r* |

XX R^a 14 XXVI R^a 17 cucumere satiuo *H. om. R^a. -res*

-uos *r* 19 siluestri (sv̄ri) *ego. XVI R^a. XVII *r* v. siue *DcumU**

21 XIII *ego. X H. X alibi XIII (XII R^a. XVI F^a a) ll*

26 raphano satiuo *om. R^a. -anis dTS* | II alibi XLIII *ll. similiter*

in hoc et seqq. libris fere semper gemini numeri scripti sunt, quos

hic omnes apponere longum est. item R^a suis numeris saepe differt

a ceteris 27 armoraciae R^a d. -atae *r* 28 pastinaca *ego*

coll. § 29. -ca V H. -ca V alibi II (duo a) ll 29 plistolochia Fa

dT. pist- (-chia H) EH. phistolocaea R 32 XX R^a. an XXV?

33 gingidio *H. -dion RdT. gigg- r* | I *om. FE dTH*

36 XII a. *om. R^a. an IX?* 37 caepae FRE. cepē F^a. -pe aT.

caepis d(?) H 41 XXXIV R^a

isati I	apio XVII (44)
lactuca silvatica VII (25)	apiastro sive melissophyllo
hieracia XVII (26)	25 (45)
beta XXIII (27)	olusatro sive hipposelino XI
5 limonio sive neuroide III (28)	oreoselino II. heleoselino I
intubo quae ambubaia III (29)	(46)
cichorio sive chresto sive	petroselino I. buselino I (47)
pancratio XII (30)	30 ocimo XXVIII (48)
hedypnoide III (31)	eruca XII (49)
10 seris generibus II medicinae	nasturcio XLII (50)
VII (32)	ruta LXXXIII (51)
brassica LXXXVII (33)	mentastro XX (52)
cyma (35)	35 menta XLI (53)
brassica silvestri XXVII (36)	puleio XXV (54)
15 lapsana I (37)	puleio silvestri XVIII (55)
marina brassica I (38)	nepeta VIII (56)
scilla XXIII (39)	cumino XVI
bulbis XXX (40)	40 cumino silvestri XXVI (57)
bulbine I. bulbo vomitorio (41)	ami X (58)
20 asparago sativo XVII (42)	cappari XVIII (59)
corruda sive ormino sive Li-	ligustico sive panace III (60)
byco XXIII (43)	cunila bubula V (61)

1 issati F^aFE d. -api R^a | I H. XXI R^a. I alibi XX r
5 III F^aR^aa. III rH 6 quae ambubaia E^a(?) D. quae am-
bula J. om. r | III dTS 8 pancratio J. -tio quae ambubaia
(ambob- RE a. ambubai X R^a. -uba d. -ulia F^a. -ubula T. am-
bula S) rH 10 seris — VII om. R¹ | gen. FF^aR^aa J. genera
R²E H | II D U Z p. 61. III (tis R^a) U. H. cfr. §76 12 LXXX R^a
14 XXXVII (-VIII F^aa) alibi XXVII F^aR² in marg. a. om. R¹
17 XXIII alibi XXIII U. XXIII H 18 XXX H. XXX.
Bulbis (-bi R) siluestres (-tribus a) U 19 bulbine dTH.
-bone U 20 sativo om. dTH(J) | XVII F^aa D. XVI R^a. om. r H
27 oreoselino H. orto- F^aRR^aa. orito- F. horto- EdT.
ortho- S | helioselino F^aR^aa dTS. hio- r. add. oreoselino (-num
FE) I RFE. oleo- F^aa 30 XXVIII ego. XXXVIII R^a. XXXV H.
-V alibi XXXVIII r 31 XII R^aS. XII (XI FEH) alibi XXII r
32 nasturtio R d(?) v 36 pulegio aT v a. S 37 XVIII R^a.
-III FE a. H. -II rS 39 XVI R^a. XLVIII F^aH. -VIII alibi
XLIII r 40 XXVI U. H. -VII dTJ. XXII R^a 41 ami U. J.
ammi H. om. v 42 XIII R^a. an XVI? 43 III R^a. III rH

- cunila gallinacea sive origano (75)
 V (62) 20 papavere albo II
 cunilagine VIII (63) papavere nigro VIII
 cunila molli II de sopore. de opio. contra
 5 libanotide II (64) potiones quas ἀνωδύνουσι et
 cunila sativa III ληξιπυρέτους et πεπτικὰς
 cunila montana VII (65) 25 et κοιλιακάς vocant
 piperitide sive siliquastro papavere silvestri II. meconio
 V (66) (76)
 10 origano oniti sive prasio VI (67) papavere rhoea II (77)
 tragorigano VIII (68) papavere ceratiti sive glaucio
 origano Heraclio, generum III, 30 sive paralio V (78) ♀
 medicinae XXX (69) papavere Heraclio sive aphro-
 lepidio III (70) de II. διὰ κωδυῶν (79)
 15 git sive melanthio XXIII (71) papavere tithymalo sive pa-
 aneso sive aniceto LXI (72. 73) ralio III
 aneto VIII (74) 35 quo modo sucus herbarum
 sacopenio sive sagapeno XIII colligendus (80)

3 VIII *ll. H. an III?* 4. 5 II (*bis*) R^a. III (*bis*) rH 6 III *ll. H.*
an II? 10 V dTJ 12 origano *om. dTJ coll. §177* | generum
ego. -ra R(?) H. g. F. gen. F^a J. om. r | VIII E^a 13 XXVIII R^a.
an XXXIII? 14 I a. *an V?* 15 XXXIII E. *an XXIII?*
 16 *sive ll. H. III R^a | an LXVI?* 17 anetho H.
 18 socopemo FE^a. scop- R | XIII *ll. H. an XIII?* *add. Epopa-*
nace albo III FRE a d¹. (cfr. opopanace §264) 20 II *ego. III H.*
 III alibi II *ll* 24 pepticas F^a H. pat- R^a. rept- r 26 papa-
 uere siluestri II *ego. -tri III ll. om. dTH* | meconio R^a. -nio
 (-nte F^a. Neconte a) I rH 28 rhoea H. rhyas R^a. rhas F^a.
 rias a. roas E¹. ruas r 29 papauere H. -er *ll. add. siluestre*
dT. -tri H | ceratiti H. -titis F^a R^a. -tis R. cerraticis FE. err- a.
 ceratytide d. -atium T | glaucio H. -ion (-um a) *ll* 30 paralio
 H. -lium *ll* | V *ego. VI dH. X T. VI alibi III r* 31 papa-
 uere aH. -er r. *add. siluestre dT. -ri H* | Heraclio H. -ium *ll* |
 aphrode *ego coll. §207. affrodi a. aphrody F^a. aproti E. -rot. FR.*
 aphron dT. -ro H 32 II *ego. III ll. H. om. dT* | diacodion
 FRH. -conion E. acodyon F^a. -dion a. dicadyon d. -dion T
 33 papauere J. -eri F. -er rH | tithymalo J. -lon dT.
 -lum *vel -llum ll* | paralio J. -lium H. -llium R. pharalium F.
 -lium E. -clium F^a. artalion (-th- d) dT 35 *lemma om. dT*
 H(J). *post 26 meconio pos. Brot., post 21 nigro VIII v*

porcilaca XLV. pepli XLV (81)	' adarca XLVIII (88)
coriandro XXI (82)	marrubio sive prasio sive
atriplice XIII (83)	20 linostropho sive philopaede
malva malope XLVI	sive philochare XXVIII (89)
5 malva malache I	serpyllo XVIII (90)
malva althaea sive plistolochia	sisymbrio sive Thymbraeo
XVIII (84)	XIII (91)
lapatho silvestri sive oxalide	25 lini semine XXVII (92)
sive lapatho canterino sive	blito VI (93)
10 rumice I	meo Athamantico sive Atha-
oxylapatho VII	manico VII (94)
hydrolapatho II	feniculo XXIII (95)
hippolapatho VI (85)	30 hippomaratho sive myrsineo
lapatho sativo XXI	V (96)
15 bulapatho I (86)	cannabi VII (97)
sinapi, generum III, medicinae	ferula VIII (98)
XLVIII (87)	carduo sive scolymo VI (99)

1 portulaca a v a. H | XLV. pepli XLV ego. XLV (XLII F^aa)
 Leptis XLV alibi peplis (plebis a. pephlim dT) ll. quae et peplis
 XXV (XLV Brot.) H 2 coriandrum F^aa 3 atriplice dTH
 -plex ll | XIII E Brot. 4 XLVI R^a. XIII (XVI F^aa) alibi XLII
 (XLV a) r. XIII H 6 plistolochia J. -cia EdTH. -cię F.
 -ofocia R^a. phistolacia R. phisto- r 7 XVIII ego. XIII R^a.
 LVIII F^a. LVIII rH 8 oxallide F^aa. pallide r. om. v a. H
 9 cantherino dTH. om. v 10 I dTH. om. ll. an VI?
 11 oxylapatho (oxi- a) ll. v. om. hic et post hippolapatho pon. dTH |
 VII ego. III alibi VII (III FE) ll. III H 12 II ll. H. an VI?
 13 VI ll. H. an VII? 14 XXI ll. H. XXIII dT. an XVII
 16 generum ego. gen. aJ. -nera rH | III a 17 XLVIII
 FRE. XLVIII F^aa H. -III alibi XLVII dT 18 XLVII EdT
 22 XVIII F^aEdTH(S). -III r Brot. an XVII? 24 XIII R^a.
 XXXIII (XXXII a) alibi XIII r. XXIII dTH 25 XXVII R^a.
 XXX rH. an XXVIII? 26 an V? 27 meo athamantico
 (ada- dT) dTH. meotha- F. miotha- R. Macota- a. Machotha- F^a.
 Athamantico XXII. Miotha- E. om. v | siue athamanico ll. siue
 abath- dT. om. v 28 VII F^aEH. VII. Athamantico (athra- dT)
 XXII r. om. v 29 XXIII a. om. R¹. XXII rH 30 hippomaratho
 ego coll. §255.258. -to ll. -thro H | myrsineo H. -eum dT. myr-
 seneo F. mirs- RR^aa. mys- E. mis- F^a 31 V ll. H. III R^a.
 an III? 32 VII R^a. VIII F^aFRdT. VIII rH 33 an VIII?

theriacae compositio (100) ^r
Summa: medicinae et histo-
riae et observationes MDCVI

EX AUCTORIBVS

- 5 Catone censorio. M. Varrone.
Pompeio Lenaeo. C. Valgio.
Hygino. Sextio Nigro qui
Graece scripsit. Iulio Basso
qui item. Celso. Antonio
10 Castore.

EXTERNIS

- Democrito. Theophrasto. Or-
pheo. Menandro qui βίόχη-
ρα scripsit. Pythagora. Ni-
15 candro.

- MEDICIS Hippocrate. Chry- 40
sippo. Diocle. Ophione. He-
raclide. Hicesio. Dionysio.
Apollodoro Citiense. Apollo-
20 doro Tarentino. Praxagora.
Plistonico. Medio. Dieuche. 45
Cleophanto. Philistione. As-
clepiade. Crateua. Petronio
Diodoto. Iolla. Erasistato.
25 Diagora. Andrea. Mneside.

Epicharmo. Damione. Dalione.
Sosimene. Tlepolemo. Me-
trodoro. Solone. Lyco. Olym-
piade Thebana. Philino. Pe-
30 tricho. Miccione. Glauca.
Xenocrate.

L. XXI CONTINENTVR

naturae florum et coro-
namentorum.

- 35 de strophiolis. sarta (2)
qui invenerint miscere flores.
quando primum corollae ap-
pellatae et quare (3)
quis primus coronas foliis ar-
genteis et aureis dederit
quare corollaria dicta. de
lemniscis. quis primus cae-
laverit eos (4)
quantus honor coronarum
apud antiquos fuerit (5)
severitas antiquorum in co-
ronis (6)
quem floribus honoraverit
populus Romanus (7)

2 medicinae *ll.v(D)*. res *dTH* 3 MDCVI **RS**. MCVI
(-VII **F**. -V *dT*) alibi MDCVI **FE dT**. DCLX alibi DCVI **F^aa**.
MCVII *Brot*. MDCLX *H*. -CVII *v* 14 Nicandro *om.F^aa H*
16 Hippocrate *S. om.R^a*. Nicandro. Hipp-*rv*. Hipp-*Nic-H*
17 Ophione *va.B (D cum Brunnio p.36)*. Ophione **FR dT**.
Oplone *r*. Opione *B*. Ophelione *H* 29 Petricho **F^aR^adTH**.
-chio *a*. -iclo *R*. -iclio *r*. -idio *v*. -treio *L* 30 Miccione **FR**
EdT(Brunn)D. -ctione *rv*. -ctone *H* | Clauca **FR**. -udia **Eva.B**.
Gauccia **F^a**. -eua *a* 39 primus *H*. -um *ll.v(S)* | coronam
Eva.H(S). -na **FR** 42 primus *ego*. -um *ll.H. om.v*
48 plus **E**. pluribus **E^s** | honorauerit **F^aFR dT**. corona- (**VE?**) *H*

- pactiles coronae combretum (16) med. I (77)
 de subtilibus coronis 25 crocum (17). med. XX (81)
 de nardinis. de Sericis (8) ubi optimi flores. qui flores
 Cleopatrae reginae factum in Troianis temporibus in usu
 5 coronis .(9) (17)
 de rosa. gen. eius XII (10). de natura odorum (18)
 med. XXXII (73) 30 iris (19). med. XLI (83)
 lili gen. III (11). med. XXI saliunca (20) med. II (83)
 (74) polium sive teuthrion (21)
 10 lacrima sua nascens (11) med. XVIII (84)
 narcissi gen. III (12). med. qui flos alium colorem mane
 XVI (75) 35 habeat, alium meridie, alium
 quorum semen tinguatur, ut sole occidente (21)
 infecta nascantur (13) vestium aemulatio cum flo-
 15 quem ad modum quae- ribus (22)
 que nascantur, serantur, amarantus (23)
 colantur sub singulis 40 cyanus (24). med. II (84)
 generibus (14—37) holochrysos (24) med. III (85)
 violae colores III (14). med. petilium. bellio (25)
 20 XVII (76) chrysocome sive chrysitis (26).
 luteae gen. V (14) med. X (76) med. VI (85).
 caltha. regius flos (15) 45 qui frutices flore coronent (27)
 baccar (16). med. XVII (77) qui folio (28).

3 siricis E. syr- F. siritis F^a 1 4 in coronis om. FRE
 6 de rosa in coronis FR²Eva. H 7 XXXII S. om. E¹H.
 XXXII (XXIII Vd^T) alibi XXXIII r 8 XXI F^aFRETH.
 XVI Vd. XXIII J 10 lacrima sua nascens cod. Salm. cfr. §24.
 -mas nascens F^a. -ma nascens R²T D. -manscens R¹E. -mascens F.
 om. Vd H 11 medicinae XVI om. Vd H. an XIV? 20 XVIII
 FE² in marg. om. E¹ Brot. XXVIII H 21 V ll. H. III D U Z
 p. 64 22 caltha ego. de caltha dTH(J). de acalta r. ia.
 caltha S cum Salm. 23 baccar ll. J². coll. §29. 132. -cchar S.
 de bacchare dTv. (item saepius de praem. dTv) 24 cobretum
 VFR. combetrum E. cob- F^a. (add. de asaro dTH) 27 in
 usu om. Eva. J 31 II ll. S. III dTH(J) 32 teuthrion VH.
 -trion F^adT. theutrium FR. -trū E. -thrium D 33 XVIII
 FRE S. -III r H(J). errore add. genera V (recte II) S 34 qui
 — occidente (cad- R) ll. D. om. v 42 bellium F^aFR. bdellium
 VE. (de)bellio dTH

- melothrum. spiraea. origanum. (35). med. XI (93)
 cneorum sive casia, gen. II. nyctegreton sive chenamyche
 melissophyllum sive melit- 25 sive nyctalops (36)
 taena (29). med. XXI (86) quo ordine temporum flores
 5 melilotos quae sertula Cam- nascantur (38. 39)
 pana (29. 37). med. XIII (87) anemone coronaria sive phre-
 trifoli gen. III (30). med. III nion (38) med. X (94)
 (88). myophonum (30) 30 oenanthe herba (38) med. VI
 thymi genera II (31). med. (95). melanium. heliochrysos
 10 XXXIII (89). flore nascentia, (38) med. XI (96)
 non semine (31) lychnis (39). med. VII (98)
 conyza (32) gladiolus. hyacinthus (38)
 Iovis flos. hemerocalles (33). 35 med. VIII (97)
 med. III (90) tiphyon. pothi gen. II. or-
 15 Helenium (33) med. V (91) sinae gen. II (39)
 phlox. quae ramis et folio vicapervica sive chamae-
 odorata (33) daphne (39) med. III (99)
 habrotonum (34). med. XXII 40 quae semper vireat herba (39)
 (92). Adonium. genera II ipsa quam longa cuique vita flo-
 20 se propagantia (34) rum (40)
 leucanthemum (34) med. I (93) quae propter apes serenda
 amaracum sive sampsuchum inter flores. cerintha (41)

1 origanum *H.* triga- dT. thrica- RE². trica- r 3 meli-
 tena FRE. -tina VF^ad 4 XXII R 5 Campana EH. -na
 siue melilotum rD 6 med. XII R. om. Eva. D 7 med.
 — 9 gen. II om. R 9 II D UZ p. 66 n. 1. III II. H
 10 XXXIII ego. XXVIII VF^adTH. -III rS 12 conyza om.
 VFRE 15 an VI? 16 folia E. -liis J. cfr. §59 18 abro-
 tanum RE. -tonum H 19 dist. ego 22 amaracum ego. -ci gen.
 II II. H | siue sampsuchum om. H 23 XI ego. LX S. IX H.
 LX alibi VIII (VIII FE) r 24 cenamiche VF^ad. gena- FR.
 genemyche E 28 frenion FE. p̄nion R. eremion r. om. H
 30 an V? 31 melanium ego coll. §65. meliantum d. -tium T.
 melant- F^a. -thium rH. add. med. XI II. H. del. J², huc trans-
 lata e sqq. ratus. cfr. ind. XXII (26). XX (71) | hellocrysos F.
 -crisos RE. elicrysos d. melichr- VF^a 33 lychnis FRE. lich- F^a.
 ante tiphyon pon. dTH 36 tiphyon T. -phion F. thiph- RE.
 tith- r | orsine F^aFT. an orsini? cfr. §67 38 uincaperuinea
 VR(?) va. J². cfr. §68. 172 41 florum uita dTH(D)

- de pabulo apium. de morbis earum et remediis (42. 43)
 de venenato melle et remediis eius (44)
 5 de melle insano (45)
 de melle quod muscae non attingunt (46)
 de alvariis. de alvis et cura earum (47)
 10 si famem apes sentiant (48)
 de cera facienda
 quae optima eius genera
 de cera Punica (49)
 sponte nascentium herbarum in quibuscumque
 15 gentibus usus, naturae, miracula (50—108)
 fraga. tamnum.
 ruscum (50) med. III (100)
 20 batis gen. II (50) med. II (101)
- pastinaca pratensis. lupus salictarius (50)
 colocasia (51). med. II (102)
 anthalium (52)
 25 *anthyllium* sive *anthyllum* (52)
 med. VI (103)
 oetum. quae radices nihil supra terram gignant: arachidne, aracos (52)
 candryala. hypochoeris. caucalis. enthriscum. scandix, eadem tragopogon. parthenium sive leucanthes sive amaracum sive *perdicium* sive
 35 muralis (52) med. VIII (104)
trychnum sive *strychnum* sive *halicacabum* sive *callias* sive *dorycnion* sive *manicon* sive *peritton* sive *neuras* sive *morio* sive *moly* (52) med. III (105)

1 apum V d T 8 alueariis V² R E v a. D | alueis V²
 9 earum V F^a d T. eor- r v 15 quibusque V F^a d T H (J¹)
 20 battis F R d 23 *post* med. II *add.* de cichorio d T S. cichorium *H. om. D. cfr. ind. XX (30)* 24 anthialium F R. anthya- E. antia- F^a. antya- d 25 *anthyllium* *ego coll. § 175.* siue anticellium (antec- d T. anticensium R) *U. S. om. H* | antyllum R E d T. -tillum r 26 *an VII?* 27 quae— gignant *om. H* 28 super V F^a R | arachidne *ego.* -na *H.* archenide (-chaen- F) *U* 29 aracos d H. -chos V F^a T. abachos r 30 candrialia R E T. chondrylla B § 89 | hypochoeris *H.* -prochroris R. -pochoris r
 31 enthriscum R d. -thyrscum V F^a. -thrisicum F T. -tristum E. anthriscum (B) *H* 32 eadem *U. S. om. H.* come eadem *coni. J² coll. § 89* | traseopocon F E. thra- R. *om. H* 34 amaracum *ego coll. § 163.* -cus *S.* amanacum (-cus E. -dis R) *U. om. H* | perdicium *Se § 176.* pelleuchion (peleu- R) F R E. -eution V F^a. calitha d T. *om. H* 34 siue muralis — 38 manicon *om. F R¹ E H*
 37 halicacabum *S.* ali- R². alii- V F^a d T | callias *ego.* -ada *Se Diosc. IV 72.* calittis R². calitha F^a d T *J. om. V.* (*item § 177 scribendum erit callian*) 38 manicon *S.* mari- V F^a d T 39 perithon (par- V F^a) *U* 40 moly m T. -lim F^a d. -lion V. -lin r | III *ego.* VIII *U. S*

- corchorus (52) med. VI (106) caules: coronopus. anchusa.
 aphace. achynops. epipetron. anthemis. phyllanthes.
 quae numquam floreat, quae 25 crepis. lotos (59)
 semper (52) differentiae herbarum
 per folia:
 5 cneci gen. III (53). med. III (107) quibus folia non cadant.
 aculeati generis herbae quae particulatim floreant (60)
 (54—58)
 erynge. glycyrriza (54) 30 heliotropium, adiantum, her-
 tribulus (54. 58) bae quarum medicinae se-
 quenti libro (29. 30) dicentur
 10 anonis (58) (60)
 pheos sive stoebe. hippo-
 phaes (54) spicatarum genera:
 urticae gen. III. lamium. 35 stanyops. alopecuros. stele-
 scorpio (55) phuros sive ortyx sive plan-
 tago. thryallis (61)
 15 acorna. leucacanthos. chalceos. perdicium. ornithogale (62)
 cnecos. polyacanthos. onopy- post annum nascentes
 xos. helxine. scolymos. chamae-
 leon. tetralix. *atractylis* sive 40 a summo florentes, item ab
 phonos. acanthice mastiche (56) imo (63)
 20 cactus. [tenica, pappum, as- lappa herba quae intra se
 calia] (57) parit. *Opuntia* e folio radicem
 herbarum genera per faciens (64)

1 an V? 2 achynops *ego e* § 89. acynops d. -pis R. -pos R H |
 piretron FRE 3 floreat *ego*. -ant ll. H. *cfr.* § 89 extr. 5 cneci
 H. Neci R. gne- FE. greci r | gen. III *ego coll.* § 90. gen. IIII
 VF•dT H. geniū r | med. VII F•. om. V d 10 anosis F•. ono-
 nis d(?) H. *cfr.* § 91. 98 13 VI E. III FR 15 acorna ll. D.
 carduus, acorna H | chalceos cnecos He § 94. -cionecos F. -ecus
 VR. -etus E. calchionecos F• d 16 onopyxos H. -phycos d T J².
 -phygos VF•. -phrycos r 17 elxine T. helsine r 18 tetra-
 lix T(?) H. petralis FRE d. -rus r | *atractylis Salm. om. ll. v* | siue
 phonos *ego huc posui*, post acorna *pon. ll. H. cfr.* § 95 20 cactus
ego. -tus S. ectacos (-cus V T d. -cus siue H) cactus ll. H. *de mendo*
cfr. § 97 Et cactus quoque | *uncos ego posui*. tenica (fen- T) ll.
 pternix He § 97. -ica S. ternica J² | pappum (-ptum F•) alibi
 tappum (ra- R) ll. pappus H. -um S 24 phyllanthes R(?) H.
 philanthus E. phyllantus (py- FF•) r. *cfr.* § 99 35 stanyops S.
 -opos H. -ntobs FE. -niobs r | stelephuros H. stelophiros T.
 stellepyros VF•. stello- FR d. sello- E 37 thryallis He § 101.
 pyralis E. -allis (par- R) r

- iasine. chondrylla. picris: vocant III (80)
 quae toto anno floreat (65) [Syrium] crocomagma, med.
 quibus flos ante quam caules II (82)
 exeant, quibus caulis ante pesoluta. med. I (108)
 5 quam flos. quae ter floreat (66) 25 Graecorum nominum in pon-
 cypiros (67) med. VIII (69). deribus et mensuris inter-
 thesium (67). pretatio (109)
 asphodelus sive hastula regia. Summa: medicinae et historiae
 anthericus sive albucum (68) et observationes DCCXXX
 10 iunci gen. VI. med. III (69)
 cyperus. med. XIII 30 EX AVCTORIBVS
 cyperis Catone censorio. M. Varrone.
 cypira (70) Masurio. Antiate. Caepione.
 holoschoenos (71) Vestino. Vibio Rufino. Hy-
 15 med. ex iunco odorato sive gino. Pomponio Mela. Pom-
 teuchte X (72) 35 peio Lenaeo. Cornelio Celso.
 med. ex asaro VIII (78) Calpurnio Basso. C. Valgio. Li-
 med. ex Gallico nardo VIII cinio Macro. Sextio Nigro qui
 (79) Graece scripsit. Iulio Basso
 20 med. ex herba quam phun qui item. Antonio Castore.

1 iasine ego. las- *ll.* iasione **TH** | chondrylla ego e §105.
 cond- *H.* chryndilla **dT.** chrin- **F^a.** crin- **V.** cyndrilla **r** | picris *H.*
 pigris *ll.* 1. 2 *dist.* ego | floreat *ll.* -ret **dTH.** *cfr.* §89 cum §105
 3 flos *ll.* *D.* flos exeat **dTH** 5 quater **FE.** quae **R** | flo-
 reat **EJ²** *coll.* §106. -ant *rv* 8 astula *ll.* 9 siue albucum
ll. *S.* *del.* *H.* *add.* Amuletum **R.** -tum. asian **FE.** -tum asian alibi
 oispant (oistant **F^a**) *r.* pistana *v* (*cfr.* §111. 112). *del.* *H.* 11 an
 XIII? | cyperos **T.** -rus **Rd** 13 cypira **VEH.** -pera *r*
 14 holoschoenos *H.* olyschenos (olis- **E**) *ll.* 16 teuchte *H.*
 theu- **VF^a.** -cite **T.** thecite **Rd.** tetite **F.** thetitae **E** | an IX?
 17 medicinae ex asaro VIII *om.* **dT.** an VII? 18 an VII?
 20 phun *J²* *coll.* §136. XII45. phyri **R.** phin **E dT.** uin **F.** fin *r.*
 phu *H.* 22 uncus ego posui. Syrium *ll.* *H.* *om.* **d²T.** an ex
 croco collyrium? *cfr.* §138 *extr.* syrium, lilii sucus, commemoratur
 §127 | post med. II *add.* Bolete (-to **R.** *om.* **d²T**) acenos
 med. II *ll.* *del.* *v* 24 pesoluta **TS.** pers- *v.* pesolui (re- **VF^a**) *r*
 32 Caepione **VF^aH.** Caeli- **FE d.** Celi- **RT.** C. Helio *v*
 33 Vestino *v.* Crist- **R.** cryst- **F.** Chyst- **E¹.** Chryst- **E².** Cri-
 spino **r** | Vlpio **FRE d va.** *B* | Rufino *ll.* *v* (*D*). Rufo *S* 36 C. Val-
 gio *H.* Publio. uargio (uor- **V**) *ll.* P. Largio *v.* *cfr.* *ind.* XX

EXTERNIS

25 tricho. Miccione. Glaucia.
Xenocrate.

Theophrasto. Democrito. Orpheo. Pythagora. Magone. Menandro qui βιόχρηστα scripsit. Nicandro. Homero. Hesiodo. Musaeo. Sophocle. Anaxilao.

MEDICIS Mnesitheo qui de coronis. Callimacho qui item. 30

10 Phania physico. Timaristo.

Simo. Hippocrate. Chryssippo. Diocle. Ophione. Heraclide. Hicesio. Dionysio. Apollodoro Citiense. Apollodoro 35

15 Tarentino. Praxagora. Plistonico. Medio. Dieuche. Cleophanto. Philistione. Asclepiade. Crateua. Petronio Diodoto. Iolla. Erasistrato. Dia- 40

20 gora. Andrea. Mneside. Epicharmo. Damione. Dalione. Sosimene. Tlepolemo. Metrodoro. Solone. Lyco. Olym- 45

piade Thebana. Philino. Pe-

gora. Andrea. Mneside. Epicharmo. Damione. Dalione. Sosimene. Tlepolemo. Metrodoro. Solone. Lyco. Olym- 45

piade Thebana. Philino. Pe-

gora. Andrea. Mneside. Epicharmo. Damione. Dalione. Sosimene. Tlepolemo. Metrodoro. Solone. Lyco. Olym- 45

L. XXII CONTINENTVR

auctoritas herbarum(1-7)
gentes herbis formae gratia
uti (2)

herbis infici vestes, item
pigmento *Gallicae* cortinae.
de sagminibus. de verbenis
et clarigatione (3)

de corona graminea. de raritate eius (4)

qui soli corona ea donati (5)
qui solus centurio (6)

medicinae ex reliquis
coronamentis:

erynge sive eryngio *quae*
centum capita XXX (8. 9)

acano I (10)

glycyrriza sive adipso XV
stomatice I (11)

4 biochresta *B(H)*. -crestas VF^a. -crea *v.* diochresta TL.
-sia FE. -cresia d. chochresia R. *cfr. ind. XIX. XX* 8 Mnesitheo d(?) *H.* -estheo *rv* 10 Timaristo *B.* -ito *ll.* -antho *v*
11 Simo (Sy- R) *ante* Timaristo *pon. v* 12 Ophione *Tv(D)*.
Opi- RB. Hopi- FE d. Hopini- VF^a. Ophelione *H. cfr. ind. XX*
24 Philino — Xenocrate *om. VF^a* 25 Miccione *R d D.*
Micti- FET *v.* -tone *H. cfr. ind. XX* 27 continentur F^aR. -etur *rv*
32 pigmento *D.* -ta *ll. J¹. del. v* | gallicae cortinae *ego coll. § 3*
et XXXV 150. de oleo cortina *d T J¹ coll. § 48.* de oleo chortino
(*add. alibi crotino R^aa*) *ll. D coll. XV 30 (rem deesse in § 3 ratus)*
33 sagminibus *H. sanguin- ll. om. v* 37 corona ea donati
R^a *v(J)*. -nae adso- FRE. -na do- *r H* 41 eryngio *H.* -ion *ll. S*
quae ego (item p. 71, 8). siue *ll. S. del. H* 42 an XXXII?
43 acano *H.* -nos VF^aS. -nosi *r* | I *H. XI ll* 44 adipso *SJ*

	tribuli gen. II med. XII (12)	cuius radices colorem mutant
	stoebe sive pheos (13)	35 (25)
	hippophaes. gen. II. med. II (14)	anthemide sive leucanthe- mide sive leucanthemo sive chamaemelo sive melanthio,
5	urtica LXI (15)	gen. III, med. XI (26)
	lamio VII (16)	loto herba III (27)
	scorpionis gen. II med. I (17)	30 lotometra II (28)
	leucacantha quae phyllos sive	lotometra II (28)
	ischas sive polygonatos III (18)	heliotropio sive helioscopio
10	helxine XII (19)	sive verrucaria XII
	perdicio sive Parthenio sive	heliotropio sive tricocco sive
	siderite quae urceolaris si-	35 scorpiuro XIII (29)
	ve astercum XI (20)	adianto sive callitricho sive
	chamaeleone sive ixia sive	trichomane sive polytricho
15	ulophyto sive cynozolo, gen. II, med. XII. mastiche (21)	sive saxifraga, gen. II, med. XXVIII
	coronopode (22)	40 frutex sine radice (30)
	anchusa XIII (23)	picride I. thesio I (31)
	pseudoanchusa quae echis si-	asphodelo LI (32)
20	ve doris III (24)	halimo XIII (33)
	onochilo sive archebio sive	acantho sive paederote sive
	onocheli sive rhexia sive	45 melamphylo V (34)
	enchrysa X	bupleuro V (35)

2 siue pheos **T.S.** siue ceos (coeos **R**) *r. om. v. (deest III)*
 3 hippophaes *S cum Salm.* -phyes (*v*) *H.* -opes *ll* 6 lamion (-ium **VH**) *vel* fam- alibi lamo *ll* 8 leucacantha **T.** -tam **E d.** leua- **F.** leu- **R.** leuco- **VF^a** | phyllos *H cum Be §40.* phymos *vel* phimos *ll* 9 ischas **FRE d J².** escas *r.* ischias *H cum Be §40*
 10 helsine **F^aR^a.** hers- **FRE** 11 siue derithe **FRE d. om. TH** 13 artercum **FE.** alterc- **VF^aH.** asteric- *Brot.* 14 chamaeleon *H* | ixea **FE.** ixias *H* 15 cynozolo *D.* -lon **R^aH.** -zalo (ty- **E**) *r.* -zialon **dT** 16 mastiche (-ce **E**) *ll. D. om. dTH*
 17 coronopus **dTH.** (*deest I*) 19 quae *ego.* siue *ll. H*
 22 onocheli **R^aTH.** ton- **R.** con- **FE.** onochelis *r* 23 *X ego coll. §51. 52. XXX (XX VF^a)* alibi *X ll. XXX H* 24 cuius — mutant *ll. D. del. H. cfr. §51* 29 III **dTH.** III *ll* 30 III **F^a.** III *rH* 31 *an III?* 33 XII *ll. S. XIII H. an XIII?*
 39 **XXVIII R^a** 40 frutex — radice *ll. D. del. H. cfr. §63*
 41 Thesion **R.** -ium **dTH** 43 halimon (ali- **R dH**) *ll. alimo S*

- buprestis I (36)
 elaphobosco VIII (37)
 scandice VIII
 enthryscosco II (38)
 5 iasine III (39)
 caucalide XII (40)
 sio XI (41)
 sillybo (42)
 scolymo sive limonio V (43)
 10 sonco, gen. II, med. XV (44)
 condrio sive condrilla VI (45) 30
 de boletis. proprietates eorum in nascendo (46)
 de fungis. notae venenatorum. med. ex iis VIII (47)
 15 silphio VII (48) 35
 laseri XXXVIII (49)
 propoli V. mellis XVI (50)
 aquae mulsae XVIII (51. 52)
- 20 quare genere ciborum mores quoque mutantur (52)
 mulso VI (53)
 melitite III (54)
 cera VIII (55)
 25 contra compositiones medicorum (56)
 medicinae ex frugibus (57—76)
 siligine I. tritico II. palea II.
 farre I. furfuribus I. arinca. athera II (57)
 farina per genera. medicinae XXXVIII (58)
 polenta VIII (59)
 35 polline V. pulve I. farina chartaria I (60)
 alica VI (61)
 milio VI (62)

2 Flatobosco FE. Pla- R 3 VIII VF^aR^a. VIII r.S. X H
 4 enthryscosco VF^aJ². -hyrisco R^a. Inthris- R. Inthyris- FE.
 entriscum dT. anthrisco S. -cus H. *cfr. ind. XXI(52)* 5 iasine T.
 las- VF^adV. Cas- r. iasione C. *cfr. ind. XXI(65)* 6 an XIII?
 7 an XII? 8 sillybo J². syllybo VF^a. -itho R. -do F.
 sillibo R^a. -itho E. silybo S 9 scolymo S. -mum dT. -mon H.
 -lybo FR. -libo r 10 sonco F^aR^dJ². -go R^a. -ca V. -chos TH.
 -cho S. sconco r 11 condrio De§91. -ion T. -illo S. chondrion d. hariscondro (-scho- FE) r. chondrillon H. *cfr. ind. XXI(52)* | VI VF^aR^aR^S. III rH(J). *add. mastiche R^a*
 15 is F. eis ES. his rH 17 XXXVIII VF^a. XX- R
 18 propolis V(?)J². de melle. propolis dTH(J²) | XVII R
 19 XVII R^a 20 quare (qua F^a) ll. D. quo dTH(J²). quo — mutantur ante aquae mulsae pon. dTH 22. 23 mulsum .. melitites VdTH | an IV? 24 VIII R^a 29 II ego. V VF^aR^a. I rH | palia V R^a 30 an furfuribus III? om. T 30. 31 arincha (-ca D) athera (aute- VF^a) VF^aR^aD. *cfr. §121*. farina ateras r. olyram arincam (-ra...-ca J) siue athera dTJ¹ 33 XXXVIII V. -VIII F^a. XXVIII rD. -VIII dTH 37 VI ll. H. V R^adT. an III?

	panico III (63)	miliaria herba I (78)
	sesima VII. sesamoide III.	bromo I (79)
	Anticyrico III (64)	orobanche sive cynomorio
	hordeo VIII. hordeo muri-	I (80)
5	no quam Graeci Phoeniceam	contra leguminum bestiolas
	I (65)	I (81)
	ptisana III (66)	de zytho I. spuma (82)
	amylo VIII. avena I (67)	Summa: medicinae et hi-
	pane XXI (68)	30 storiae et observationes
10	faba XIII (69)	DCCCCVI
	lente XXXII	
	φάκω ἐπὶ τελευμάτων II (70)	EX AVCTORIBVS
	elelispenco sive sphaco quae	iisdem quibus priore libro et
	salvia XIII (71)	praeter eos Chrysermo. Era-
15	cicere et cicercula XXVI (72)	35 tosthenes. Alcaeo.
	ervo XX (73)	
	lupino XXXV (74)	
	irione sive erysimo quod	L. XXIII CONTINENTVR
	Galli velam XV (75)	medicinae ex arboribus
20	hormino VI (76)	cultis:
	lolio V (77)	vitibus XX (2)

2 sesama *H* | sesamoide *VH*. *cfr.* §133. -odides *dT*. sesi-
moide *F^aJ*. -di *r* 3 antecyrico *Ed*. anthe- *FR* | III *VdTS*
5 quam — I *om. H* | phoeniceam *V*. -ciam *rS*. phenice *d*.
phunce *T*. *cfr.* §135 7 ptisana *H*. tips- *T*. tis- *R^adJ²*. itisina *F*
E. tisi- *r* 10 XIV *R^a*. XLV alibi XVII *VF^a*. LV (LIII *E*) alibi
XVI (XVII *R*) *r*. XVI *H* 11 XXXII *ego*. XXVII alibi XVII *RE*.
XVII alibi XVIII *dT*. XVII *H*. lemma *om. r* 12 phaco *R^a*.
fa- *d*. spha- *T*. fo- *VF^a*. Tha- *FE*. ta- *R*. *del. H* | τελευμάτων *S*
cum Salm. teimatōn *R^a*. thei- *FR*. -thon *E*. tetton *r*. *cfr.* §145
extr. del. H | II *ego*. V *VR^aFR*. uel *E*. XI *F^adT*. III *S*
13 elelispenco *TH*. eleti- *VF^a*. elethi- *R^a*. elepti- *d*. elielias
(elhe- *E*) piaco siue helispenco (-paco *E*) *r* | sphaco *H*. sphac
FRE. elesphaco *T*. elete- *r* 14 III *RE* 15 XXVI *ego*.
XXIII *ll. H* 18 irione *R^adTH*. eri- (ery- *R*) *rS* 20 hor-
mino *VH*. or- *r* 24 orobanche *H*. -ache *R*. -acche *r*
26 contra (de *H*) leguminum *VF^aR^aH*. *om. r* | bestiola I *R*.
-lis *dTH* 28 zytho *dH*. xyto *R^a*. zito *VF^a*. gy- *T*. zylo *R*.
ziloi *r* | I *ll. S. om. H(J)* | spuma (stu- *F*. sti- *E*) *ante* de zytho
pon. ll. S(D). et ceruesia (-uisia *H*) *dFH(J)* 39 *an* XXV?

- foliis et pampinis vitium XII (3)
 omphacio vitium XIII (4)
 oenanthe XXI (5)
 5 uvis recentibus (6)
 uvarum servatarum generibus med. XI (7)
 sarmentis uvarum I (8)
 nucleis acinorum VI (9)
 10 vinaceis III (10)
 uva theriace IIII (11)
 uva passa sive astaphide XVII (12)
 astaphide agria sive staphide
 15 sive pituitaria XII (13)
 labrusca sive uva taminia quae et ampelos agria XII (14)
 salicastro XII (15)
 vite alba sive ampelo leuce
 20 sive staphyle sive melothro 40 aceto scillino XVII (28)
- sive psilotro sive archezosti
 sive cedrosti sive mado
 XXXI (16)
 vite nigra sive bryonia sive
 25 Chironia sive gynaecanthe
 sive apronia XXXV (17)
 musto XV (18)
 Falerno VI. Albano II. Surrentino III (20)
 30 Setino I. Statano I. Signino I (21)
 ceteris vinis XIII (22)
 observationes circa vina LXI (22. 23)
 35 quibus aegris danda, quando danda, quomodo danda. observationes circa ea XCI (24—26)
 aceto XXXIII (27)

1 et pampinis uitium ego. uitium et pampino dTH. -ium VII. pampinis F^aD. uitium rJ | XII ego. VII ll. H 10 III ego. VIII ll. H 12 astaphide S. -phis (-pis F^aF^e) ll. H | XVII ego. XIII ll. H 14 agria dTH. om. r. cfr. § 17 | staphide J². -phis d. -phide agria (acria F^e) siue labrusca ll. -phis (-phide S) siue taminia TH 15 XIII alibi XII F^a. an VIII? 16 labrusca siue dTS. -ca H(J²). om. r | uua taminia quae (om. FRE) et ll. J². om. dTH 17 ampelos ll. J². -lo S. om. H | XII om. R¹E. an VII? 18 salicastro S. de sal. dTH. om. hic et salicaster (-ste VF^a) ante labrusca pon. r | an II? 19 de (del. S) uite alba siue dTH. om. rJ² 21 siue psilotrum T. om. EdH 22 cedrosti ego e § 21. -rusin dT. -ro rS. -ron H 23 XXII T. XXXV H. an XXXIII? 25 gynaecanthe H. cfr. § 27. cynec- E. cinec- F. -chante VF^a. cinach- Rd. ginac- T. gynac- S. gynaecac- J² 26 XXXV alibi XXXIII ll. an XXXX? 28 ord. mut. (Surr. Alb. Fal.) dTH 32 reliquis dTH | XIII ego. LXIII ll. H 34 LXI (XL F^a) ll. H. XLI con. D UZ p. 69, sed addendae sunt viginti e sect. 22 37 XCI ll. H. an CXI? 39 XXXIII ego. XXVIII ll. H 40 XVI dT

- oxymelite VII. oxyalme VII²⁵ gleucino I, balsamino XV
(29) (46. 47)
- sapa VII (30) malobathro V (48)
- faece vini XII (31) byoscyamino II. thermino I.
- 5 faece aceti XVII (32) narcissino I. raphanino II.
- faece sapae III (33) 30 sesamino III. lilino III. Sel-
foliis oleae XXIII (34) gitico I. Iguino I (49)
- flore III. olea ipsa VI (35) elaeomeli II. pissino II (50)
- olivis albis III. olivis nigris palmis VIII (51)
- 10 III (36) palma myrobalano III (52)
- amurca XXI (37) 35 palma elate XV (53)
- foliis oleastri XXI (38) medicinae ex singulorum
omphacio III (39) generum flore, foliis, fructu,
oenanthino oleo XXVIII (40) ramis, cortice, succo, ligno,
radice, cinere (54—83)
- 15 cicino XVI (41) 40 malorum observationes VI
amygdalino XVI (42) cotoneorum XXV
laureo VIII (43) struthiorum I (54)
- myrteo XX (44) dulcium malorum VI
- 20 chamaemyrsinae sive oxymyr- austerorum I (55)
sinae, cupressino, citreo, citreorum V (56)
caryino, Cnidio, lentiscino, 45 Punicorum XXI (57. 58)
balanino (45) stomatice XIII (58)
- cyprino et cypro ipsa XV cypino VIII (59)
- (46)

1 oxymile VF^a | oxyalme VII F^a. *om. r H. cfr. § 61* 4 an
XIII? 8 IV *U. H. an VI?* 10 III F. VII alibi III VF^a.

11 an XXV? 12 XXI *ego. XVI U. H.* 16 XXIII VF^a.
an XVIII? 17 laureo *U. S. -rino dTH(J). cfr. XX 137 | an*
VII *vel VIII?* 20 cypressino XX R² 21 caraino E. cari-
F²Rd. carri- F¹. carsi- F^a. (*deest III, item lent. III. bal. III*)

23 XV VF^a. XXI R. XVI EdTH 25 XV VF^aS. V r D.
om. dT. XIII H 27 malobathro *om. FRE | V VF^aS. om. r.*
VIII H 29 raphanino II F^a. *cfr. § 94. -ino V r H* 30 lirino
H(S). *om. F | III ego. III U. H. I dTJ* 31 eguino FRE

33 X uel VIII VF^a. *an XII?* 35 XV VF^a. *cfr. § 99. XVI r H.*
XVII dTJ 41 XXV *ego. cfr. § 100—103. XXII (alibi XXIII*
VF^a) *U. H.* 44 I *ego. III U. H.* 46 XXIII *ego. XXVI U. H*
47 XXIII EH. III V 48 VIII R. VIII r H. *add. alibi*
III U

- balaustio XV (60)
 pirorum observationes XIII (62)
 ficorum CXI (63)
 5 caprificorum XLII (64)
 erineo herba III (65)
 prunis III (66)
 Persicis II (67)
 prunis silvestribus II (68)
 10 lichene arborum II (69)
 moris XXXXVIII (70. 71)
 stomatice sive arteriace [si-
 ve] panchrestos III (71)
 cerasis V (72)
 15 mespilis II. sorbis II (73)
 nucibus pineis XIII (74)
 amygdalis XXVIII (75)
 nucibus Graecis V (76)
 iuglandibus XXIII. anti-
 20 doto (77)
 abellanis III. pistaciis VIII.
 castaneis V (78)
 siliquis V. corno I. unedoni-
 bus (79)
 25 lauris LXVIII (80)
 myrtis LX (81)
- myrtidano XIII (82)
 oxymyrsine sive chamae-
 myrsine quae ruscum VI
 30 (83)
 Summa: medicinae et hi-
 storiae et observationes
 MCCCCXVIII
 EX AVCTORIBV8
 35 C. Valgio. Pompeio Lenaeo.
 Sextio Nigro qui Graece
 scripsit. Iulio Basso qui item.
 Antonio Castore. M. Varrone.
 Cornelio Celso. Fabiano.
 EXTERNIS
 40 Theophrasto. Democrito. Or-
 pheo. Pythagora. Magone.
 Menandro qui βίολογιστά.
 Nicandro. Homero. Hesiodo.
 45 Musaeo, Sophocle, Anaxilao.
 MEDICIS Mnesitheo. Calli-
 macho. Phania physico. Tima-
 risto. Simo. Hippocrate. Chry-
 sippo. Diocle. Ophione.
 50 Heraclide. Hicesio. Dionysio.
 Apollodoro Citiense. Apollo-

1 XV ego. XII *ll. H. add.* punico siluestri dTH. del. D
 2 XII FEH. CII dT 4 CXI *ll. H. an* CXIX? 11 XXXXVIII
 ego. XXX- FREH. XX- r 12 *uncos ego posui coll. §136*
 13 panchresto S 16 XIII alibi CXIII VF*. an XVI?
 17 amigdalō FRE(S) 18 nucibus — V RdTH. om. r | V ego.
 I RdTH 19 iuglandibus XXIII om. VF*. an XXII?
 21 VIII H. VIII (VII VF*) alibi VIII *ll. an* XIII? *cf. §150*
cum 142. 143 23 corno He §151. cornu *ll. v* 27 XII V.
an VIII? 28 oxymyrsine (*praem.* myrto siluestri siue) dTH.
 oxymyrra R. -mira r 29 quae ego. siue *ll* | ruscum *ll. D.* -co
 V(?) H | *an* VII? 33 *an* MCCCXCVIII? 37 Tulio F. -llio RE
 46 Mnesteō ETva. H 49 Ophione v(D). Opi- FB. Hopi-
 VRE. Oplo- E*a. Holo- F*. Olo- dT. *cf. ind. XX*

- doro Tarentino. Praxagora. cupresso XXIII (10)
 Plistonico. Medio. Dieuche. 25 cedro XIII (11)
 Cleophanto. Philistione. Asclepiade. Crateua. Petronio galbano XXVI (13)
 5 Diodoto. Iolla. Erasistrato. Hammoniaco XXVIII (14)
 Diagora. Andrea. Mneside. styrace XII (15)
 Epicharmo. Damione. Dalione. 30 spondylio XVII (16)
 Sosimene. Tlepolemo. Metrodoro. Solone. Lyco. Olympiade sphagno sive sphaco sive
 10 Thebana. Philino. Petricho. bryo V (17)
 Miccione. Glaucia. Xenocrate. terebintho VI (18)
 picea VIII (19)

35 chamaepity XV (20)

pityusa VI (21)

resinis XXV (22)

pice XXVII (23)

pisselaeo sive palimpissa

40 XVI (24)

pissasphalto II (25)

zopissa I (26)

taeda I (27)

lentisco XXII (28)

45 platano XV (29)

fraxino V (30)

acere I (31)

populo VIII (32)

ulmo XVI (33)

L. XXIV CONTINENTVR

medicinae ex arboribus
 silvestribus:

15 loto Italica VI (2)

glandibus XIII (3)

cocco ilicis III (4)

galla XXIII (5)

visco IX (6)

30 pilulis glandiferarum I

cerro VIII (7)

subere II (8)

fago III (9)

3 Cleophante *J D errore* 11 Mictione *E a v a. H. cfr. ind. XX*
 16 XIII *H. XII* alibi XVI *ll. an VIII (vel IX)?* 19 IX *ego.*
 XI *ll. H* 20 glandiferarum (-rerum **F**) I **V F^A S.** grandif (gla- **F**)
 erarif I *r. om. d T.* roboris *H* 21 *an VII?* 26 *an XI?*
 27 XXVI *ego. XXIII ll. H* 29 styrace (stir- **R**) **V F^A B. H.** -ge **F E.**
praem. bdedellio B. dellio r | XII ego. om. B. X r H 30 spon-
 dylio *d H.* -dilio **T.** -dillo (sphod- **R**) *ll* 31 sphagno *v. spa- T.*
 spac- **E.** sphac- *r* 34 picea VIII *D. add. VIII alibi pice ll.*
 picea et larice *d T H. an VIII?* 35 chamaepity XV *ego.*
 -ty X *H.* -ty X alibi V **V F^A d T. om. r** 36 pithyum **F.** -thium **E.**
 phi- **R** | *an VII?* 37 XXV *ego. XXII ll* 38 XXVII *ego.*
 XXXIII *ll. H* 45 XV *ego. XXV ll. H* 48 *an VIII?*

tilia V (34)	rhododendro I (53)
sabuco XV (35)	rhus gen. II medicinae VI.
iunipero XXI (36)	25 stomatice (54)
salice XIII. Amerina I (37)	rhu erythro VIII (55)
5 vitice XXXIII (38)	erythrodano XI (56)
erice I (39)	alysson II (57)
genista V (40)	radicula sive struthio XVI
myrice quae et tamarica 30	apocyno II (58)
III (41)	rore marino XVIII (59)
10 virga sanguinea I (43)	cachry V (60)
brya XVIII (42)	herba Sabina VII (61)
silere III (44)	selagine II (62)
ligustro VIII (45)	35 samolo II (63)
alno I (46)	cummi XI (64)
15 hederis XXXVIII (47)	spina Arabica III (65)
cisto V (48)	spina alba II. acanthio I (66)
cisso erythrano II. chamae-	acacia XVIII (67)
cisso II. milace II. clematide 40	aspalatho sive erysisceptro
II (49)	sive adipsatheo sive diaxylo
20 harundine XVIII (50)	VIII (68. 69)
papyro, charta III (51)	spina appendice II. pyracantha
hebeno V (52)	I (70)

2 sabuco **F^aFD.** samb- r(?) v. cfr. XIII 122 8 quae
ll. S(D). siue **dTH(J)** | et tamarica *S(D).* -miricia **VF^a.** et
 amarica r. tam- **dTH(J).** *add.* siue tamarix (-ri **VF^a.** amari r)
ll. S 9 III *H.* LXV (XLV **R**) alibi III **FRE.** LV alibi XIII r
 10 I **VF^adTH.** *om. r.* lemma post brya pon. **dTH** 11 bryca
FRE | XVIII *ego.* XXVIII (-VIII **R**) *ll. H* 13 lemma *om. FRE*
 15 hederis **S.** ed- **F^aFREH.** -ra **VdTv** 18 milace *ll. D.*
 zmi- *J.* smi- **Tv** | II *ego.* III *ll. H* 19 II *ego.* III **VF^aD.** *om. r.*
 XVIII *H* 20 harundine *om. FR¹E* | XVIII **VF^adTH.** X **R².**
 XVIII r*D.* an XX? 21 III *ll. H(D).* *om. dT.* II *S* 24 rhus
FRD. rhu r*H* | VI *ego.* VIII alibi III *ll. VIII H* 26 lemma
om. FRE 29 XVI *ego.* XIII *ll. H* 30 reocyno **F.** -cino
RE 32 cachri **R** | V *ego.* VI **F^aFD.** III **J².** *om. r(?) H*
 33 an VIII? 35 samulo **Eva. H.** -malo **R.** -moso **dT**
 36 gumini **VF^a** | an XIII? 37 aegyptia siue arabica **dTH** |
 an III? 39 XVIII **VF^a.** VIII *H.* an XVI? 40 siue *ll. S.* I **dH.**
om. T | erysisceptro *B.* syri- (siri- **FRE**) *ll* 41 diaxylo *S.* -azyro
VR. -aciro **F.** -aziro r. -ron **dT.** -atiron *H* 42 VIII **F^a.** VIII r*H*

- paliuro X (71) clinopodio sive cleopiceto
 aquifolia X. taxo I (72) sive zopyrontio sive ocimoide
 rubis LI. stomatice (73) III (87)
 cynosbato III (74) 25 clematide centunculo III (88)
 5 Idaeo rubo III (75) clematide sive aetite sive
 rhamni gen. II med. V (76) lagine X (89)
 Lycio XVIII (77) clematide Aegyptia sive daph-
 sarcocolla II (78) noide sive polygonoide II
 oporice II (79) 30 (90)
 10 trixagine sive chamaedrye aro XLII (91. 92)
 sive chamaerope sive Teucra dracunculo II (93)
 XVI (80) ari IIII (94)
 chamaedaphne VI (81) milifolio sive myriophyllo VII
 chamelaea VI (82) 35 (95)
 15 chamaesyce VIII (83) pseudobunio IIII (96)
 chamaecisso herba I (84) myrride sive myrra sive
 chamaeleuce sive farfaro sive myriza VIII (97)
 farfugio I (85) oenobreche III (98)
 chamaepeuce II. chamaecy- 40 Magica de herbis (99—102)
 20 parisso II. ampelopraso VI. coracesia et calicia (99)
 stachye I (86) Minyade sive Corinthia I(100)

2 aquifolia dTv. -lio (acri- VF^a) ll | X ll. H(D). I S
 3 LI S. II alibi LI ll. II H | stomatice om. VH. de moris stom.
 dTJ 5 III ego. I VF^aD. om. rH 7 an XXII? 12 an
 XVIII? 13 VI F^a. V rH 19 II ego. V ll. H 21 sthacię E.
 stacio R. Thaciae F 22 cleoniceto Scum B e §137. om. H
 23 zopyrontio D. -othio F^a. -pirontio d. -rotio r. -pyro S.
 om. H 24 III om. F^a. an IV? 25 clematide S. -atitide ll.
 om. dTH(J) | ntunculo VF^a. cent- — 26 clematide om. FE |
 III VF^aS. V R. I dTH 26 aetite De §139. eti- d. echi- TH.
 ethine VF^aF. ethyne E. echine R 27 lagine S. laci- ll. lar-
 gine de scammonia dT. scam- H | X F^a. om. rH. an IX?
 31 haro ll | XLII ego. XIII alibi XIII ll. XIII H 33 ari H(J).
 aris F. om. E. haris r. echari dT. arisaro S | IIII ego. III VH.
 om. E. III alibi IIII r 34 mirifolio R. mille- V(?)v 37 my-
 rride et myra ll 38 VIII F^aFE. VII rH 39 oenobreche ll. D.
 -brychi H 40 magica de herbis VF^aD. Magic.... R² in marg.
 om. rS. de magicis herbis dTH(J) 41 calicia dTS. cha- R.
 calychia r 42 Minyade He §157. -naides FR. -aicles E
 -nsaides r. -sada dT | Corinthia E. corysidia H

- aprox. Pythagorea de reci- 25 herba de cribro I (109)
 divis morborum (101) herba de finetis I (110)
 aglaophotide sive marmari- herba a canum urina I (111)
 tite. Achaemenide sive rodarum III (112)
 5 hippophobade. theombrotio impia II (113)
 sive semnio. adamantide. 30 Veneris pecten I (114)
 Arianide, theronarca. Aethio- exedum I. notia I (115)
 pide sive Meroide. ophiusa. philanthropos I. lappa canaria
 thalassaege sive potamau- II (116)
 10 gide. theangelide. geloto- tordylon sive syreon III (117)
 phyllide. hestiateride sive 35 gramen XVII (118)
 protomedia sive casignete dactylos V (119)
 sive Dionysonymphade. he- faenum Graecum quae silicia
 lianthide sive heliocallide. XXXI (120)
 15 hermesiade. aeschynomene. Summa: medicinae et hi-
 crocide. onothuride. ana- 40 storiae et observationes
 campserote (102) MCLXXVI
 eriphia (103)
 herba lanaria I. lactoris I. EX AVCTORIBVS
 20 militaris I (104) C. Valgio. Pompeio Lenaeo.
 stratiotes V (105) Sextio Nigro qui Graece
 herba de capite statuae I (106) 45 scripsit. Iulio Basso qui item.
 herba de fluminibus I (107) Antonio Castore. Cornelio
 lingua herba I (108) Celso.

1 aprox **V**D. -xi XI **F**^a. apro VI r. aprox VI **H** | Pythago-
 rea (**F**^a. -ria **D**. -ra r. -ras **J**) — morborum *om.va.J* 3 mar-
 maritide **H**. -moride **ll**. -riti d**T** 5 hippophobade **H**. -do **T**.
 -phorbade **V****F**^a. -do d. -pordabe **FR**. -postabe **E** 7 thero-
 narca **D**. therio- d**He** § 163. thiro- **R**. tiro- **FE**. therocarna r.
cf. ind. XXV (65) 9 thalassaege **J**. -saege **ll.H** | potamau-
 gide **D**. -aucide d. -chide **F**^a. -cyde **V**. -mocide **R**¹. -mucide r.
 -cyde **H** 11 hestiateride **D**. -toride **H**. hesteriateride **FR****E**.
 hestitat- d. hesitat- r 16 crocide d**H**. -da **T**. -demene **FE**.
 erocyd- **R**. *om.r* | onothuride **V****F**^a**J**². -uri d**T**. -thoride r. oeno-
 theride **H** 24 herba lingua **V**d**TH** 30 pecten **H**. -tine
*ll.J*² 31 exedum d**TH**. -do **V****F**^a**J**². *om.rS* | I **V****F**^a. *om.rS*.
 sine d**TH**(**J**) | I *ego*. II *ll.H* 32 philanthropo **V****J**²
 34 syreon **H**. -eum d**T**. yracon **V****F**^a. iracon **R**. tra- r 35 an XVI?
 37 silica **F**. -iqua **E** 38 an XXXIII? 41 MCDXVIII *va.H*

EXTERNIS

25 L. XXV CONTINENTVR

- Theophrasto. Apollodoro. Democrito. Orpheo. Pythagora. Magone. Menandro qui βίολογία scripta scripsit. Nicandro. Homero. Hesiodo. Musaeo. Sophocle. Anaxilao. MEDICIS Mnesitheo. Callimacho. Phania physico. Timaristo. Simo. Hippocrate. Chrysippo. Diocle. Ophione. Heraclide. Hicesio. Dionysio. Apollodoro Citiense. Apollodoro Tarentino. Praxagora. Plistonico. Medio. Dieuche. Cleophanto. Philistione. Asclepiade. Crateua. Petronio Diodoto. Iolla. Erasistrato. Diagora. Andrea. Mneside. Epicharmo. Damione. Sosimene. Tlepolemo. Metrodoro. Solone. Lyco. Olympiade Thebana. Philino. Petricho. Miccione. Glaucia. Xenocrate.
- naturae herbarum sponte nascentium.
auctoritas herbarum de origine usus earum (1) qui Latine usus earum scripserint (2) quando ad Romanos ea notitia pervenerit (3) qui primi Graecorum de his composuerint (4. 5) quare minus exercentur ea remedia herbae mirabiliter inventae. cynorrodum, med. II. dracunculus caulis I. Britannica V (6) de maximo dolore (7) nobilium herbarum inventores (7—39) moly III (8) δώδεκα θεῶν I (9) paeonia sive pentorobos sive glycsides I (10) panaces Asclepion II (11)

2 Apollodoto Crito FE 5 scripsit om. H 11 Opione
F*FE B. Pione a. cfr. ind. XX 19 Marconiside FRE
23 Miccione E* D. Micti- a. Micti- r. cfr. ind. XX 29 de —
earum om. R 30 qui — earum om. VF* 34 ante qui primi
habent De graecis auctoribus qui herbas pinxerunt dTH(J).
om. rS(D) 45 III u. H. an II? cfr. § 26. 127. (numeri in hoc
libro vix computabiles, cum plurimi medicinas significant non in
huius libri textu suis locis coniunctim narratas, sed per hunc et
seqq. libros varie dispersas) 46 dodecatheon II. H(D). -eos S.
cfr. XXVI 107, ubi item Graecis litteris utendum erit 47 quae
pentorobos SJ. -bo H 48 glycsides Brot. (D). -de H(S).
glyciodes (glycid- R¹) II

- panaces Heraclion III (12) item in albo. med. ex eo
 panaces Chironion IIII (13) ²⁵ XXIII (23)
 panaces Centaurion sive quibus non dandum. obser-
 Pharnacion III (14) vationes circa utrumque gen-
⁵ Heraclion siderion IIII (15) nus LXXXVIII (24. 25)
 hyoscyamos quae Apollinaris Mithridatia II (26)
 sive altercum, gen. V. med. ³⁰ scordotis sive scordion IIII (27)
 IIII (17) Polemonia sive Philetaeria
 linostosis sive parthenion sive chiliodynamus VI (28)
¹⁰ sive Hermu poa quae Mer- Eupatoria I (29)
 curialis, gen. II. med. XXII (18) Centaurion sive Chironion
 Achillea sideritis sive pana- ³⁵ XX (30)
 ces Heracleum quae mili- Centaurion lepton sive liba-
 folium aut scopa regia, gen. dion quod fel terrae XXII (31)
¹⁵ VI. med. III (19) Centauris triorchis II (32)
 Teucria sive hermione sive Clymenos II (33)
 splenius II (20) ⁴⁰ Gentiana XIII (34)
 Melampodium sive elleborum Lysimachia VIII (35)
 quod veratrum, gen. III Artemisia sive parthenis sive
²⁰ quo modo colligatur, quo modo botrys sive ambrosia V (36)
 probetur (21) nymphaea sive Heraclion sive
 med. ex nigro XXXIII. quo- ⁴⁵ rhopalon sive mallos, gen.
 modo sumendum (22) II. med. XIII (37)

1 Heraclionticon F. -ico E. -icū R | II E 3 Centaureon
 et Pharnaceon H 5 Heracleon sive dTH. (add. De ampelo
 Chironia dTH) | III E 7 gen. V VF*. genū. FE. gen. II rH.
 cfr. § 36 8 III alibi IIII ll. III H. cfr. § 104. 142. 164. 165
 9 parthenion (V?) H. -nio R. -tenios r 11 an XV? cfr. § 39—41
 et XXVI 121. 150 13 Heraclium D. om. dT | milifolium dT.
 milli- FRE. mille- (V?) v. milliū F* 14 siue (V?) dT | scopa
 regia (V?) H. -pae -iae r | gen. F* D. om. r H 16 hemioneo
 (herm- T) dTv. -ne H. cfr. § 45 24 albo dTH. aluo VF*.
 alogo r 25 XXII R. XXXIII F* 26 quibus non dandum
 post LXXXVIII pon. dTH. 30 scordio VFRE 31 philetae-
 ria (d?) H. -licheria T. phylaterion (phil- F) ll 32 chilio-
 dynamus S. -ma H. chilodynamis F*. -mus r. -mia dT
 36 libadion Brot. -dio H. -deon dT. liuadeon VF*. leua- r
 37 XII F* R 39 II ll. H. an V? cfr. XXVI 41. 77. 111. 131.
 140 40 XIII F 45 mallos (-on R) ll. D. madon H cum B.
 cfr. § 75. (add. de camelea dT) 46 III . . XXIII F*

- Euphorbeae gen. II. med. 25 quibus locis potentissimae
 III (38) herbae
 plantaginis gen. II. med. propter herbas in Arcadia
 XLVI (39) lac potari (53)
 5 buglossos II (40) aristolochia sive clematidis
 cynoglossos III (41) 30 sive Cretica sive plistolochia
 buphthalmos sive chalca I (42) sive lochia polyrrizos quae
 herbae quas gentes invenerunt (43—49) malum terrae XXII (54)
 argemonia III (56)
 10 Scythice III (43) agaricum XXXIII (57)
 hippace III (44) 35 echios, gen. III. med. II (58)
 ischaemon II (45) hierobotane sive aristereon
 cestros sive psychrotrophon quae verbenaca, gen. II. med.
 quae Vettonica sive serratula XLVIII (46) X (59)
 15 Cantabrica II (47) 40 blattaria I (60)
 consiligo I (48) molemonium I (61)
 Hiberis VII (49) pentapetes sive pentaphyllon
 herbae ab animalibus reper- sive chamaezelon quae quin-
 20 tae (50—53) sparganion I (63)
 chelidonia VI 45 dauci gen. III. med. XVIII (64)
 canaria I theronarca II (65)
 dictamnion VIII. pseudodi- persollata sive arcion VIII
 ctamnion sive chondris (66)

1 euphorbiae (d?) H 4 XLVI U.S. XXVI H 5 III
 VE(?) S 7 chalca ego e § 82. calchan T. -cha J². calcan d.
 -cia F^a. -ciam V. -cion r. cachla S. -lam H. (cfr. caltha XXI 28.
 Diosc. IV 58) 8 inuenerint VF^a 12 ischaemon H(J).
 -one S. scemone dT. schemas R¹E. she- VF^a. sce- r 13 psy-
 chrotrophon J²e § 84. psycho- H cum B. psychrotropon (-tripon V)
 VF^a. pyro- T. syro- FE. pyro- d. ciclo /// tropion R 14 ser-
 ratula H. -ura ll 18 heberis F^a. ib- (V?) H 24 chondris S.
 condris (-ryssum VF^a) ll. om. H 30 phlistolochia F. phi- R
 33 argemonia dT (V?) H. -one F^a. asce- r 36 aristereon ll.
 peri- H e § 105 40 molemonium (melom- VF^a) ll. D. lem- H.
 cfr. § 108 42 chamezeleon F^a. cam- FRE 46 theronarca D.
 chero- FRE. Ceno- r. theronia- d. therionarcha T. -ca H. cfr.
 ind. XXIV (102) 47 persollata F^a J²e § 113. -olata V H. -olita r.
 -olidata dT

- cyclaminos quae tuber terrae 20 antirrinon sive pararrinon
 XII (67) sive lychnis agria III (80)
 cyclaminos cissanthemus III euplia I (81)
 (68) pericarpum, gen. II. med. II (82)
 5 cyclaminos chamaecissos III nymphaea Heraclia II (83)
 (69) 25 lingulaca I (84)
 peucedanum XXVIII (70) cacalia sive leontice III (85)
 ebulum VI (71) callithrix I (86)
 polemonia I (72) hyssopum XX (87)
 10 phlomos quae verbascum XV lonchitis IIII (88)
 (73) 30 xiphion sive phasganion IIII
 phlomidis II. phlomis lych- (89)
 nitidis sive thryallis (74) psyllion sive cynois sive
 thelyphonon sive scorpio I (75) chrysallion sive Sicelicon
 15 phrynon sive neuras sive sive cynomyia XVI
 poterion I (76) 35 thrysellion I (90)
 alcima sive damasonion sive remedia oculorum (91—
 lyron XVIII (77) 103)
 peristereos VI (78) anagallis sive acoron quae

9 polemonia I dTH. om. r D 10 phlomos H. phro- R.
 phio- FE. philo r. -lomon dT 12 phlomis ego. -mis (-mides E)
 siue II. D. del. H (J²) | lychnitis S. lycn- d. lyhcnios FE. lchegn- R.
 lycinos r. del. H 13 thryallis Se § 121. grya- V. gra- R. griar-
 14 thelyphonon He § 122. -nos dT. -ygonon II 16 pote-
 rion H cum Be § 122. potirecton T. poterre- VF^a. poterue- d.
 poterrae lecton R. poterre (terre E¹) iecton r 17 alcima dT.
 cfr. § 124. aclina VF^a. alema RE. Nema F. alisma H cum B
 18 lyron dTH. pyron (pyrr- VF^a) II | XVIII F^a FB. -III E Brot.
 -II (V?) H. an VIII? cfr. § 124. 125. XXVI 25. 92. 143 20 parar-
 rinon ego. parari- VF^a. panari- FE. perari- dT. paranarrinon
 R. J². anarrhinon H 21 lychnis d(?) H. -cnis F. -cinis E.
 lignis r 22 euclia con. Salm. 26 cacalia H. caccalis VF^a.
 -lici r. calcala dT | leontice H. leant- dT. -tilice F^a. -tilia V.
 -tlide r 27 I VF^a S. XX r H. an V? cfr. § 135. XXVI 147. 160
 28 XX VF^a. X r H. (numeravi in hoc libro 5, in ceteris 29)
 32 cynois F^a J². -oides V(?) H. cinois r. -oida dT 33 chrysal-
 lion VF^a H (J). chryss- T. chyrs- R¹. chys- r. cryst- Scum Be § 140
 34 XVI VS. I r H 35 thrysellion I VF^a S. -linon I D cum B.
 cfr. § 141. rhyssellium dT. om. r H (J) 36 remedia oculorum
 E H. om. r 38 acoron (acar- R) II. J². corchoron H cum Be § 144

	felis oculus, gen. II. med. VI (92)	aut oculus aut digitellus, med. XXXI
	aegilops II (93)	aizoum minus sive erithales
	mandragoras sive Circeion	sive trithales sive erysithales
5	sive morion sive hippophlo-	quae isoetes aut sedum, med.
	mon, gen. II. med. XIII (94)	XXXII (102)
	cicuta XIII (95)	andrachle agria quae ille-
	cremnos agrios III (96)	cebra XXXII (103)
	molybdaena I (97)	erigeron sive pappos sive
10	capnos trunca quae pedes 30	acanthis quae senecio VIII
	gallinacei I (98)	(106)
	capnos fruticosa III (99)	ephemeron II (107)
	acoron sive acorion XVII(100)	labrum Venereum I (108)
	cotyledonis gen. II. med. LXI	batrachion quae ranunculus
15	(101)	35 sive strumos, gen. III. med.
	aizoum maius sive buphthal-	XIII (109)
	mon sive zoophthalmon sive	stomatice, gen. II (110)
	stergethron sive hypogeson	Summa: medicinae et hi-
	sive ambrosion sive ame-	storiae et observationes
20	rimnon quae sedum magnum 40	MCCXCII

1 felis *D.* -llis *T.* -lix VF^aE^ad. fetis RE. faecis F. ferus *H* |
 VI VF^aS. III FE d *H*(*J*). II RT. an VII aut XVI? 4 Cir-
 ceion *J*² cum *B.* -celon (tir- E) FRE d. cyrc- *r.* circeon *T.* -caeon *H*
 5 hypoplomon V. -plūmom F^a. hippophlomi *T.* -plomi *r*
 6 XXIII (III R¹) alibi XIII (III R) *ll.* XXIII *H.* *cf.* § 147.
 150. XXVI 24. 93. 104. 121. 156. 157 8 cremnos *ll.* crethmos
TH | III ego. I *ll.* *H.* *cf.* § 155. XXVI 94 10 trunca *J.* truna *T.*
 trima d. pruna VF^aF. prima *r* *H* 13 acorion VF^a(*Salm.*) *D.*
 acorion *r.* agrion d(?) *H* | XVII ego. XIII *ll.* *H* 14 cotyledon *H* |
 gen. om. FRE | LXI *ll.* *H.* an XI vel XXI? 18 stergethron *H.*
 hist- FRE d *T.* hest- *r* | hypogeson *S.* *cf.* § 160. hespegeton VF^a.
 speg- RE. -con F. spececon d. speiecon *T.* del. *H* 23 eri-
 thales *Brot.* -theles VF^a. -telis *r* 24 trithales *Brot.* pritheles *ll* |
 erysithales (eris- d *T*) FRE d *T.* D. eryth- V. eritales F^a. chrysoth-
Brot. 25 isoetes *Brot.* issetes E. -tis F d *T.* hiss- R. ips- V.
 yssaetis F^a 27 illecebra d *H.* lec- FRT. lac- E. om. *r*
 28 an XIII? 30 acanthis *H.* achantis *T.* acethis VF^a. acha-
 matis *r* | VIII F²R. om. F^a 33 Venereum *H.* -rium *ll*
 36 XIII alibi XII *ll.* XIII *H*

EX AVCTORIBVS

C. Valgio. Pompeio Lenaeo.
Sextio Nigro qui Graece
scripsit. Iulio Basso qui item.
5 Antonio Castore. Cornelio
Celso. Fabiano.

EXTERNIS

Theophrasto. Apollodoro.
Democrito. Iuba. Orpheo. 35
10 Pythagora. Magone. Menandro
qui βιόχρηστα scripsit. Ni-
candro. Homero. Hesiodo.
Musaeo. Sophocle. Xantho.
Anaxilao. MEDICIS Mnesi- 40
15 theo. Callimacho. Phania
physico. Timaristo. Simo.
Hippocrate. Chrysippo. Diocle.
Ophione. Heraclide. Hicesio.
Dionysio. Apollodoro Citiense. 45
20 Apollodoro Tarentino. Praxa-
gora. Plistonico. Medio.
Dieuche. Cleophanto. Philis-
tione. Asclepiade. Crateua.
Petronio Diodoto. Iolla. Erasi- 50
25 strato. Diagora. Andrea. Mne-
side. Epicharmo. Damione.
Sosimene. Tlepolemo. Metro-

doro. Solone. Lyco. Olympiade
Thebana. Philino. Petricho.
30 Miccione. Glaucia. Xenocrate.

L. XXVI CONTINENTVR

reliquae per genera me-
dicinae

de novis morbis (1)
quid sint lichenes (2)
quando primum in Italia
coeperint (3)
item carbunculus (4)
item elephantiasis (5)
40 item colum (6)
de nova medicina
de Asclepiade medico (7)
qua ratione medicinam ve-
terem mutaverit (8)
45 contra Magos (9)
lichen, gen. II. med. V (10)
Proserpinaca I (11)
bellis II (13)
condurdum I (14)
50 bechion sive arcion sive
chamaeleuce quae tussilago
III (16)
bechion quae salvia IIII (17)

2 C. H. Sexto *ll. v* | Valgio *dTH.* -gio alibi Gaius VF^a.
Gallio *r.* -ico *v* 4 Iulio Basso qui item. Petronio Diodoto
qui item F^aFE 6 Fabiano VS. *om. rv* 11 scripsit F^av.
om. rS 18 Ophione *va. B(D).* Hophlone FE. hobbpone F^a. *cf.*
ind. XX 24 Petronio Diodoto *om. F^aRE va. S* 30 Micione
F^aFE 44 mutaverit *v(Brot).* -rint *ll. J.* -runt *dTH* 46 ge-
nera II R^a²D. *om. rv. cfr. §22* 47 Proserpinaca R^aJ. *cf. §23.*
-pina rS. om. v 50 arcion R¹S *cum Salm.* -chion FR²EdT.
quae salvia siue archion *r. om. v* 53 quae salvia siue sativa
VF^aR^a

- molon sive syron I
 amomon III (19)
 ephedra sive anabasis III (20) 20
 geum III (21)
 5 tripolion III (22)
 gromphaena (23)
 malundrum II (24)
 chalacetum I
 [molemonium I] (25)
 10 halus sive cotonea V (26)
 chamaerops I. stoechas I
 (27)
 astragalus VI (29)
 ladanum XIII (30)
 15 chondris sive pseudodictam-
 num I
 hypocisthis sive orobethron,
- gen. II. med. VIII (31)
 laver sive sion II (32)
 potamogiton VIII. statice III
 (33)
 ceratia II
 leontopodion sive leuceoron
 sive doripetron sive thorybe-
 thron. . . .
 25 lagopus II (34)
 epithymon sive hippopheos
 VIII (35)
 pycnocomon IIII (36)
 30 polypodion III (37)
 scamonia VIII (38)
 tithymalos characias . . . (39)
 tithymalos myrtites sive ca-
 ryites XXI (40)

1 syron VF^aR^adTH. stron R. estron r | I VF^aR^a. i r. om.
 dTH. an II? 2 amomon He§35. -onon u | an II? 3 ana-
 basis dTH. mab-VF^a. -barsis E. -bassis r 5 an I? 7 an I?

8 calcetum F^aFRE | I F^aRE Brot. II rH 9 uncus ego
 posui. cfr. ind. XXV(61). hermonium dT 11 stoechas Hcum B
 e§42. tocchas FRE. thoecas r. theocas dT. cfr. ind. XXVII(107)

13 VI VF^aR^adTS. III rH. an IV aut IX? 14 ledon dTJ¹ |
 XIII ego. XVIII u. H. VIII JD(errore) 15 condris R^a. pho-
 FRE 17 orobethron Se§49. oborothrum T. ero potum FRE.

obotum r. om. H 18 gen. — VIII F^aR^adTS. om. VH. clarū
 medicutit (-disc- E) r 19 II u. H. (itaque §50 punctum ante
 lauer tollendum scribendumque condita, cocta et torminibus)

20 an VI . . VI? 23 leuceoron He§52. elycceron VR^a1d.
 elic- F^a. lycoron R¹. -choron r. om. T. an leucethron e Diosc. III

100 24 doripetron F^aFRd. cfr. §52. doryp- VE. doribethron
 R^aTH | thorybethron S. thorib- TH. -tron d. thorypetron (-rip-
 FRE) u | deest numerus II 26 II RdT. III rH 27 hippo-

pheos (yppo- R^a3) TH. -otheos FE. -oteos d. -otheon (yppo- R^a)
 VR^a1. -otheo F^a. hypoteos R 31 scammonia Vd(?)H

32 tithymalos H. -illos u (fere semper) | characias He§62. pha-
 ralius cazarias dT. helescopius XVIII E. pharalius siue thiti-
 mallis VF^aR^a. om. r. (add. XXI H, debbat XVIII) 33 lemma

om. F | caryites He§66. -yctis dT. charictis E. -cus R -ryotis r
 34 XXI u. H. an IIII aut XXII?

tithymalos paralius sive tithymalis III (41)	perpressa I
tithymalos helioscopios XVIII (42)	chrysanthemum I
5 tithymalos cyparitias XVIII (43)	anthesis I (55)
tithymalos platyphyllos sive corymbites sive amygdalites III (44)	25 silaus I (56)
10 tithymalos dendroides sive cobios sive leptophyllos XVIII (45)	herba Fulviana (57)
apios ischas sive raphanos agria II (46)	inguinalis sive argemo (59)
15 crethmon XI. cachry (50)	Chrysippeos I (60)
anthyllion II. anthyllis II (51)	orchis sive Serapias V (62)
cepaea I (52)	30 satyrion III. satyrion Erythraicon III (63)
hypericon sive chamaepitys sive corisson VIII (53)	lappago sive mollugo I
20 caros sive hypericon X (54)	asperugo I (65)
callithrix I	phycos quod fucus marinus, 35 gen. III. med. V
	lappa boaria (66)
	geranion sive myrris sive myrtis, gen. III. med. VI (68)
	40 onothera sive onear III (69)
	acte sive ebulum. chamaeacte (73)
	hippuris sive ephedron sive

1 paralius dT. parchalius RE. lemma om. r 2 an I?
 3 helioscopios R^aH. om. E. helose- FR. pharalius helose- r
 5 cyparitias egoe §70. -itias VF^aR^a. capp- R. caparat- r. cyparissias H 9 III om. F^a. an II? 13 ischas He §72. ischa dT. isscias F^a. -ia VR^a1. scillas R^a2. scyll- FR. cyll- E 15 crethmon TH. cretemon R^a2 d. chretamon (add. siue creton VF^a) r | caery EdT. cachrys H 16 anthyllion II. anthyllis He §84. cantyllion II. cantyllis T. canthillion (chamy- F) II. cantillis (chant- FE) ll 19 corisson FRE²D. -iscon E¹. -ison rH. -ysson dT | an III aut X? 20 hypericon H. -rico (-pur- F^a) ll | an VI? 27 argemo H. -onio dT. arcemo ll 28 chrysiptios F^a. -ius dT 29 serapias F^aR^a. -pia rH 30 III om. VFH | satyrion dTS. -ion siue F^aR. siue rH | erythraicon TH. -raecon F. -recon (cer- VF^a) r 32 molugo F^aR^a. -ltycho FE. olitigo R 34 marinus R^adTH. mur- VF^a. -nu r | gen. III dH. om. T. post phycos pon. ll. D 35 med. V VF^aR^a. om. rH. an II vel III? 37 myrris F¹d. myrris r 38 an gen. II? 39 onothera dTH. oro- R^a2FE. -thea R. orthera r | onear ll. D. -arim d. -aris T. onuris He §111

- anabasis quae equisaetum, gen. III. med. XVII (83)
 stephanomelis (84)
 erysithales I (85)
 5 polynemon I (88)
 arsenogonon I. thelygonon I (91)
 mastos I (92)
 ophrys (93)
 10 Summa: medicinae et historiae et observationes MXVIII

EX AVCTORIBVS

- M. Varrone. C. Valgio. Pompeio Lenaeo. Sextio Nigro
 15 qui Graece scripsit. Iulio Basso qui item. Antonio Castore. Cornelio Celso.
 40 Olympiade Thebana. Philino. Petricho. Miccione. Glaucia. Xenocrate.

EXTERNIS

- Theophrasto. Apollodoro. Democrito. Iuba. Orpheo. Pythagora. Magone. Menandro
 20 qui βίολογία scripsit. Nicandro. Homero. Hesiodo. Musaeo. Sophocle. Xantho.
 25 Anaxilao. MEDICIS Mnesi-
 L. XXVII CONTINENTVR
 reliqua genera herbarum. medicinae ex iis. aconitum sive thelyphonon sive cammaron sive pardalianches sive scorpion, med. IIII(2)
 Aethiopsis IIII (3)

2 III FEdTS. IIII r. II H. (non liquet) | XVII VF^aR^a. -III r H
 6 thelygonon dTH. -liconon aliud II. (cfr. § 99) 8 masios E.
 -ssios R 11 M (CX R^a) XVIII VF^aR^adTS(D). MCXVIII J.
 CC (CX E) XVIII r. MCXXVIII H. MCCXCH v 16 qui item
 petronio diodoto qui item F^a 22 scripsit REH. om. r S
 27 Timaristo F¹dTG. -rco F². -rcho rv 29 Hopione F^aFE.
 cfr. ind. XX 35 Petronio Diodoto V(?)S. om. rv 38 Sosi-
 mene F^aR^aE^aD. om. rv 41 Mictione E 45 aconitum VH.
 -to (acho- R) r 46 tetynonon F. tethinono R. teti- Ed
 47 cammaron J²e§9. cama- VF^a. pama- d. pamma- E. -anon R.
 pammoson F. cammorum T. -ron H | pardalianches TH. -ache II
 48 an II?

- ageraton III (4) ascyron et ascyroides III (20)
 aloe XXVIII (5) aphaca III (21)
 alcea III (6) alcibium I (22)
 alypon I (7) alectoros lophos quae cri-
 5 alsine ad eadem quae hel- 25 sta II (23)
 xine V (8) alum quod symphyton pe-
 androsaces III (9) traenum XIII (24)
 androsaemon sive ascyron alga rufa I (25)
 VI (10) actaea I (26)
 10 ambrosia sive botrys sive Ar- 30 ampelos agria III (27)
 temisia III (11) absinthium, gen. III. med.
 anonis sive ononis V (12) XLVIII (28)
 anagyros sive acopon VI (13) absinthium marinum sive se-
 anonymos V (14) riphum I (29)
 15 aparine sive omphalocarpus 35 ballote sive porrum nigrum
 sive philanthropos III (15) III (30)
 arction sive arcturon V (16) botrys sive Artemisia I (31)
 asplenos sive hemionios II (17) brabilla I (32)
 Asclepias II (18) bryon marinum V (33)
 20 aster sive bubonion III (19) 40 bupleuron I (34)

1 ageraton VF^aH. -tum T. heraton FE d. Eratho R
 3 III dT. III VF^a. I rH 4 alypon I om. FRE 5 helxine H.
 helix- VF^a. helyx- F. elix- E. elix- R 7 III ego. VI ll. H
 8 aschyron R. aschiron F. arch- E. ach- d 12 anonis He § 29.
 anco- FRE. ango- r 13 acopon Hcum Be § 30. acoton ll |
 VI VF^a. III rH 14 V F^aRE Brot. II rH(S) 15 aparine
 dTH. atha- R. Tra- F¹. Atra- F². athra- E. aphraryne r | om-
 phalocarpus ego e § 32. omphacoc- (amiliacoc- VF^a ll. H 16 III
 ll. H(D). III TS 17 arcturon D. -rum dTH. carturon V.
 cast- F^a. arctyron R. art- r 18 asplenos (has- FE) ll. J². -non
 dTH. cfr. § 34 21 aschyron FR | et om. F^a. siue dTH | III ll. H.
 III S (errore) 22 haphaca F. raph- VF^a. haplica E 24 alec-
 toros lophos (lopus d) dD. cfr. § 40. -cthopos olphos F^a. -ctoro-
 lophus J. -ciro iopos FE. -ctolopus R. -ctorophus V(?) H
 26 alum dTS. alium ll. alon H | Pactrion FRE 31 III ll. H.
 III dTS 33 seriphum D. cfr. § 53. -phin E. -phism F. -phium
 dTH. seryphym R. scysphim F^a. -phym V 34 II ego. is ll.
 om. dTH 35 ballote ego e Diosc. III 107. -ten dT. -tes H.
 balliste VF^a. callite r | siue VF^aH. s. r. om. dT 38 brabilla
 F^ad. -bila T. -bylla V. -byla H. Drabilla (-bylla R) r

catanance I. cemos I (35)	drabe I (49)
calyx III (36)	20 elatine II (50)
calyx sive anchusa sive rhinoclia II (37)	empetros quam nostri calcifragam III (51)
5 Circeia III (38)	epicactis sive elleborine II (52)
cirision I (39)	25 epimedion III (53)
crataegouon, gen. II. med. VIII (40)	enneaphyllon III (54)
crocodileon II (41)	felicis gen. II, quam Graeci pterim, alii blachron, item thelypterim, nymphaeam pterim vocant, XI (55)
10 cynosorchis sive orchis III (42)	30 rim femur bubulum (56)
chrysolachani gen. II. med. III	galeopsis sive galeobdolon sive galion VI (57)
coagulum terrae II (43)	35 glaucion III. collyrium, med. II (59)
cucullus sive strumus sive strychnos VI (44)	
15 conferva II (45)	
coccum Cnidium II (46)	
dipsacos III (47)	
dryopteris II (48)	

2 calyx *Se* §58. -lix VF*. -lya FE. -lia R. -lsa dTH
3 calyx R.S. -lix r. caulis dT. calsa altera H | rhinoclia J. -oelia FR. -ola VF*. -ochisia H. rinodia T. rimo-d. rimnoelia E. onoclia S 5 Circeia *coni.* J². -cea T. Circea VF*. -ca r. Circaea dH 6 cirision *He* §61. cirision dT. circeon R. -rteon E. cyrcium F*. -rtium V 7 II VS. III rH(D) 11 chrysolachanum V(?) dTH | III *U.* H. an II? 13 cucullus VF*FD. coaculum R. -llum E. culicus dTH 14 strychnos H. stricinus T. stienū d. irucnos VF*. thracno E. -aeno F. -acto R | an V? 15 an I? 17 dipsacos TH. disa- VF*. dispascos R. -acos r 19 drabe S. -aebe VF*. -agbe R. -agbae FE. drefone dT. *cfr.* §73 21 quae EdTH | nos nri R. *om.* dTH. (quae nostris *coni.* J) | calcifragam S. -ga *U.* H 23 epicactis (epi-FRE) *De* §76. -astis r. epipactis dTH 27 felicis VF*J². pel- R. pell- r. fil- dTH(D) 28 blachron J² *coll.* *Hesych.* s. v. bia- T. -crnon d. blaron FRE. bra- r. blachnon H 29 thelypterim H. ptelipt- RT. ptherypt- (pter- E) FE d. phtheispth- r | nymphaeam H. -aem F. -eū RE dT. siue phacum r | pterim H. -rica R. -rycha F. -rycha F. ptherigan F*(V?). *om.* dT. an pteryga? *om.* dT 30 an IX? 32 galeopsis dH cum B. -empsis T. camempsis FRE. gamemfis r | galec I. dolion VF*. obdolon d² in ras. T 33 galion *De* §81. gallio *U.* H

- glycyside sive Paeonia sive leuce sive mesoleucium sive
 pentorobon XX (60) 25 leucas III (77)
 gnaphalion sive chamaezelon leucographis V (78)
 VI (61) medion III (79)
 5 gallidraga I (62) myosota sive myosotis III (80)
 holcus sive aristis (63) myagros I (81)
 hyoseris I (64) 30 nyma I (82)
 holosteon III (65) natrix I (83)
 hippophaeston VIII (66) odontitis I (84)
 10 hypoglossa I (67) othonna I (85)
 hypocoon (68) onosma I (86)
 Ideaea III (69) 35 onopraddon V (87)
 isopyron sive phaselion III osyris III (88)
 (70) oxys II (89)
 15 lathyris II (71) polyanthemom sive batrachion
 leontopetalon sive rhapsadion III (90)
 II (72) 40 polygonos sive polygonion
 lycapsos II (73) sive thalattias sive carcino-
 lithospermon sive exonychon thron sive clema sive myr-
 20 sive Διὸς πυρὸν sive Ἡρα- topetalos quae sanguinaria
 κλέους II (74) sive orios, gen. III. med.
 lapidis muscus I (75) 45 XXXIII (91)
 limeum I (76) pancration XII (92)

3 Cnapallion FRE. Cnata- F^a 6 holcus dTH. -cas II
 7 hyoseris FREJ. hysos- r. hysiris d. hyos- H. hysoris T
 12 Ideaea III R 13 phaselion — 16 siue om. FRE | pha-
 selion dTJ² coll. §94. -sileon VF^a. phasiolon Scum B. om. H |
 III F^a. II V(?) dTH 16 siue F^a. aut V(?) dTS. alii J. om. H |
 rhapsadion ego coll. §96. prap- (-dyon d) Td. prapria- FRE. -iaron r.
 rhapeion Scum B. raphanidion J². om. H 30. 31 nyma I.
 natrix I TH. nygrma I. natrys I VF^a. Bnatis I. Nugā I r
 34 onosma v. -oma ll. J². cfr. §110 35 onopraddon VF^a TD.
 -andon r. -pordon v 36 osiris FE 38 batracion R. -chios
 VF^a H. -cios r 40 polygonon T. -num d H | polygonion coni. J²
 coll. Scribon. 193. (2.83). -gonos ll. -gonatos Scum Be Diosc. IV 4.
 calipogonona dT. om. H 41 thalattias D. -attas VF^a. -atias F.
 -acias r. -assias H | carcinothron TD. -tron (caremo- R) r.
 -nethron H 44 orion dT. oreos H 45 XXXIII ego. XLIII
 FRE dT Brot. XLI F^a (V?). XL H(S)

peplis sive syce sive meconion sive mecon aphrodes III (93)	stoechas III (107)
periclymenon V (94)	solanum quam Graeci strychnon II (108)
5 pelecinos II (95)	Smyrnon XXXII. sinon II (109)
polygala I (96)	Telephion III (110)
poterion sive phrynion sive 25 neuras III (97)	trichomanes V (111)
phalangitis sive phalangion 10 sive leucacantha III (98)	thalictrum I (112)
phyteuma I (99)	thlaspi sive Persicon napy III (113)
phyllon I (100)	Trachinia I (114)
pellandrion II (101)	30 tragonis sive tragion III (115)
phaleris II (102)	tragos sive scorpio III (116)
15 polyrrizon II (103)	tragopogon sive come I (117)
Proserpinaca V (104)	de aetatibus herbarum (118)
rhecoma XXXVI (105)	quo modo cuiusque vires 35 efficaciores (119)
reseda II (106)	gentium vitia diversa (120)

5 pelecinum dTH | II *ll. Brot.* I *H(S)* 7 poterion (*B*) *H.*
poterireton *B.* potireton *r. cfr. ind. XXV (76)* | phrynion (*B*) *H.*
pary- dT. potriem *FRE.* totrien *r* 8 neuras dTH. -rada
(*nau- F^a*) *ll* 9 phalangitis (-tes *H*) dT. *cfr. §124.* Aetphaliag-
FE. Aetpalig- *B.* -pthalagites *r* 10 leucacantha *ego coll. §124*
et Diosc. III 112. -thon *VH.* -ton (-aga- *FE*) *r.* leucanthemum dT
13 pelandrion *ll. D².* *cfr. §126.* phel- *T.* phell- d(?) *H*
14 phaleris *D.* -ri dT. peleripalari. paleri *F^a* pheleri *V.* pel- *r.*
phalaris (*B*) *H* 15 polirizinin d. *om. FRE* | II *F^a.* V *V.S.*
I dH. *om. r* 16 Proserpinaca *TH.* -ina *ll* 17 rhecoma
Je §128. recho- *FE.* reco- dT. rhaco- *H.* Rechona *R².* -china *R¹.*
peucyma *r.* rheu- *S* 19 Thoecas *RE.* Thoccas *F* 20 strychnon
VHe §132. om. F^a. eryxo (*erixo R*) *r.* an trychnon? *cfr.*
XXI 177 22 smyrnon *J.* -neon *T.* -nium dH. smyrnion
FRE. zmy- *r.* -rnion *S* 26 thalictrum *Se §138.* -itrium *T.*
-itrium *H.* tharitrum *VF^a.* -truum d. claritunc *r* 27 thlaspi *H.*
thica- *T.* tica- siue thiapsi d. thaipi siue thyaspi *VF^a.* thalapi *r* |
siue dTS. saenex *R.* senex *FE. om. r H.* an quae et? | persicon *R.*
om. H | napy *J.* napi *V.* api *F^a.* naps dT. Nympha *r.* sinapi *S.*
om. H 30 tragonis *TH.* traconi d. Thra- *RE.* dra- *F.* Thra-
con *r* | tragion — 31 siue dT. *om. r H (sed thracon siue thra-*
gicon I post scorpio III iterat F^a) | III *ego.* I *F^a dH* 32 tra-
gopogon dH. -odon *T.* thragopon *VF^a.* Gracologon *r*

Summa: medicinae et historiae et observationes DCII bana. Philino. Petriclo. Miccione. Glaucia. Xenocrate.

EX AVCTORIBVS

- C. Valgio. Pompeio Lenaeo. 30 L. XXVIII CONTINENTVR
 5 Sextio Nigro qui Graece scripsit. Iulio Basso qui item. Antonio Castore. Cornelio Celso. medicinae ex animalibus. an sit in medendo verborum aliqua vis (8)
 EXTERNIS ostenta et sanciri et depelli
 Theophrasto. Apollodoro. De 35 (4. 5)
 10 mocrito. Aristogitone. Orpheo. ex homine remedia
 Pythagora. Magone. Menandro contra Magos (2)
 qui βίόχηρτα scripsit. Nicandro. MEDICIS Mnesitheo. ex viro medicinae et observationes CCXXVI, puero VIII
 Callimacho. Timaristo. Si 40 (6—19)
 15 mo. Hippocrate. Chrysippo. muliere LXI (20—23)
 Diocle. Ophione. Heraclide. ex peregrinis animalibus (24—32)
 Hicesio. Dionysio. Apollodoro Citiense. Apollodoro elephanto VIII (24)
 Tarentino. Praxagora. Pli 45 leone X (25)
 20 stonico. Medio. Dieuche. Cleophanto. Philistione. Asclepiade. Crateua. Petronio Diodoto. Iolla. Erasistrato. Diagona. Andrea. Mneside. Epi 50 chamaeleone XV (29)
 25 charmo. Damione. Sosimene, scinco III (30)
 Tlepolemo. Metrodoro. Solone. Lyco. Olympiade The- hippopotamio VII (31)
 lynce V (32)

2 DCCII H 4 G. Valgio VF* S. om. rv 6 qui item
 petronio dioduto qui item petronio F* 9 Apollodoro RdTv.
 -doto r. add. qui item (Citiense L) FEva.S 16 hopione FE.
 -plone F* 22 Petronio Diodoto S. om. ll. v 25 Sosimene ll. v.
 om. dT(?) C 26 metrico FRE 36 ex homine — Magos ll. v (D).
 convenienter cum textus ordine ante 32 an sit pon. dTH 38 ex
 uiro — puero VIII om. v a. H 41 XLI R(?) dTH 48 XIX F.
 XXI REH | crocodilla F* F. post 50 chamaeleone pon. R* 2 FRE
 52 hippopotamio (hypp- F*) F* d D. hyppot- FE. hippot- R.
 -opotamo rv

medicinae communes ex animalibus feris aut eiusdem generis placidis (33—41)	30	equo XLII hippace I bubus feris II bove LXXXI tauro LIII vitulo LVIII lepore LXIII
5 lactis usus et observationes LVII (33) de caseis XII (34) butyro XXV (35) oxygala I (36)	35	volpe XX mele II fele V capra CXXIII hirco XXXI
10 adipis usus et observationes LII (37) de sebo (38) de medulla (39) de felle (40)	40	haedo XXI de glutino taurino probando, et medicinae ex eo VII (71)
15 privatae ex animalibus medicinae digestae in morbos (42—80) ex apro XLI sue LX	45	Summa: medicinae et historiae et observationes MDCLXXXII
20 cervo LII lupo XXVII urso XXVIII onagro XII asino LXXVI		
25 polea III equifero XI eculei coagulo I		

EX AVCTORIBVS

M. Varrone. L. Pisone. Antiate. Flacco Verrio. Fabiano.
50 Catone censorio. Servio Sulpicio. Licinio Macro. Celso. Masurio. Sextio Nigro qui Graece scripsit. Bitho Dur-

5 LVII VF*^aR^a. LIII rH. an LXX? 11 seuo ll. H
14 de sanguine dTH. om. ll 16 per morbos T. cfr. ind. XXX(8)
18 XLI VF^a. XII rH 19 sue IX S. om. dT 20 LII
F^aR^aR^a. III rH. an LV? 22 XXVIII R^a. XXIII rH
27 eculei (V?) S. equilei ll | coagulo H. -lū ll 32 lauro FRE² |
LIII F^a 33 LVIII F^aFR 37 fele II F^aR^a 38 CXXIII
F^aR^a. -II R^a²R. CXVI rH. an CXLI? 48 Antiate ll. D.
Fabiano, Verre (Valerio H), Antiate v 49 Flacco ego.
cfr. ind. XXIX. Fabio (-beo F^a) ll. J². del. v(D) | Verrio E^av.
Verio (Verto FE) Verrico FRE. Verrico r | Fabiano ll. D. Flacco v
50 Sergio ll. va. L 53 Bytho dTv. a. S(J). cfr. § 82

racheno. Rabirio medico.
Ofilio medico. Granio medico.

EXTERNIS

Democrito. Apollonio qui et
5 Mys. Meleto. Artemone. Sex- 25
tilio Antaeo. Homero. Theo-
phrasto. Lysimacho. Attalo.
Xenocrate. Orpheo qui ἰδιο-
φουῆ scripsit. Archelao qui
10 item. Demetrio. Sotira. La- 30
* ide. Elephantide. Salpe. Olym-
piade Thebana. Diotimo The-
bano. Iolla. Andrea. Marci-
one Smyrnaeo. Aeschine me-
15 dico. Hippocrate. Aristotele. 35
Metrodoro Scep̄sio. Hicetida
medico. Apelle medico. He-
siodo. Bialcone. Caecilio Bi-
one qui περὶ δυνάμειων
20 scripsit. Anaxilao. Iuba rege. 40

L. XXIX CONTINENTVR
medicinae ex animalibus.
de origine medicinae (1)
de Hippocrate
quando primum clinice
quando primum iatraliptice (2)
de Chryssippo medico. de
Erasistrato (3)
de empirice (4)
de Herophilo. de reliquis
inlustribus medicis
quotiens ratio medicinae mu-
tata sit (5)
quis primus Romae medicus
et quando (6)
quid de medicis antiqui Ro-
mani iudicaverint (7)
vitia medicinae (8)
remedia ex lanis XXXV et
20 sequenti libro XXV : LX
(9)

1 Rabirio (-ilio VF^a) medico VF^aE^aa D. Rabilio R^a. om. r.v. cfr. §74 et Brunn p. 37 2 Ofilio D. offillio E^aa. Ophelio R^a. Ophy- R. Ophi- r.v. Opi- H. cfr. §38 4 et (eth R^a E^a) ll. v (D). del. G 5 Mys dD. cfr. Cels. V praef. Strabo XIV p. 645. myr V. mis E^aa. mir F^a. mysmi R^a². -sini FE. mismi RR^a¹. mirsin v. myrsin G. μύρωειν H cum Reinesio | Meleto De coni. S. mileto (del. d². myl- E^a) ll. v. cfr. §7 | Sextilio Antaeo (ateo F^a) ll. G (D). -lio, Antaeo H. -lio v. cfr. Brunn p. 37 8 ἰδιοφουῆ S cum Reinesio. cfr. schol. Nicand. ther. 823. diophios (diu- FE) ll. δι- queic H 13 Andrea om. R.v.a. S | Marcione ll. S. Mictione v. -tone H 14 Zmyrnaeo S. -neo F^a. zmir- T 16 Scep̄sio S. -so VF^adT. om. r.v. | Hicetida E^aD. Ice- H. Ichatida (-de R) ll. Icaci- v 17 Apelle VR.S. -llata ettem F^a. -llaea r. om. Tv. an Apella? cfr. Athenaeus II 63^d 18 Bialcone E^aa D. -oni R^a. -lioni F^a(V²). Dialconi R. -choni r. -cone Tv. Dalione H. cfr. §262 | Caecilio Bione ll. G (D). -lio, Bione v (H). cfr. Brunn p. 37 19 dynamion R. din- F. den- E. dyda- r 27 medico om. V d v a. S 36 antiqui VF^av. -quis r H 40 sequenti libro H. -tibus (vel -tib. lib.) ll, item partim infra. numeros qui sequuntur

oesypo XXXII, seq. l. XX : LII (10)	ichneumone I. mure XIII 20 et seq. l. XXVIII : XLII
ovis XXII, seq. l. XLIII : LXV	mure araneo IIII et seq. l. I : V
quae sitista ova. quo modo 5 fiant tota lutea (11)	glire II et seq. l. III : V
de serpentium ovis (12)	sorice I et seq. l. II : III
de Commageno conficiendo. 25 medicinae ex eo V (13)	mustela XVIII et seq. l. XXV : XLIII
remedia ex animalibus quae 10 placida non sint aut fera (14—40)	stelione IIII et seq. l. XII : XVI irenaceo V et seq. l. XIII : XVIII hystrice I et seq. l. II : III
ariete V et seq. l. VII : XII 30	lacerta XIII et seq. l. XXX : XLIII
pecude XXII et seq. l. LV : LXXVII	salamandra I et seq. l. III : IIII coclea VI et seq. l. LXIII : LXVIII
15 mulis I et seq. l. V : VI	aspide I et seq. l. III : IIII
caballis I et seq. l. III : IIII	basilisco IIII
cane XVI et seq. l. XLI : LVII 35	
cane rabioso III et seq. l. II : V	

primus H ex Ed et cod. Colbert. in adnotatt. ad libr. XXIX, post eum adhibitis etiam VBT suo loco S edidit, nonnullos deinde correxerunt JD. qui restant aperte repugnantes librorum textui, eos computando emendare difficile est dubia haud raro Pliniana numerandi ratione. codicum autem, qui mendis scatent multumque in numeris huius libri iisdemque sequentis inter se differunt, et editorum, qui nihil fere aut de illorum scriptura aut de sua ratione protulerunt, discrepantiam omnem ubique adscribere omitto

1 oesyto FRE. deperito F^a | XX VF^aS. XXIII r | LXV E.
(an XXX . . XV : XLV?) 3 XLIII VF^aH. -III rS 4 quae
— lutea om. R^a H | sitista Se § 45. scit- R. sty- E. stytit- F.
stystas R^a 2. sint ista r | quo — lutea om. VF^aS 6 ouis V(?) E H.
oua F. ouo r 7 commagine FRE 8 V ego. IV H. IIII
(LV FE) et seq. l. V : VIII U. S 9 remedia — fera U. r(S).
del. H 10 sit R. sunt F^a Eva. H 12 ariete V VR^a. -tum V
F^aT. rite r 13 II . . XV : XVII J. an XII . . LII : LXIII?
23 III : V J. VI : VIII U. H(D) 28 irenaceo FEJ². irin-
VF^aR^a. iran- R. erin- TD. herin- H | XVIII H. XXVIII U
32 lemma om. FRE | I F^a(V?) TH | III : IIII H(D) e libro seq.
om. F^a(V?). LXIII (XLVIII S) : LXXXVI TS (errore: cfr. coclea)
33 lemma om. F^a(V?) | VI ego. XXVII U. H | LXIII : LXVIII
ego. XLVIII : LXXXVI (LXXVI F) U. S. XVIII : XLVI J

- dracone VI et seq. l. III : X admiratio naturae nihil sine
 vipera XIII et seq. l. XXI : usu gignentis (17)
 XXXV
 de viperino sale (38) 25 limace I et seq. l. III : III
 5 θηριακῆ ἔχρων (38) [uruca I et seq. l. II : III]
 angue VIII et seq. l. XXVII : verme terreno II et seq. l.
 XXXV XXII : XXI///
 hydro I verme ex arboribus I et seq.
 30 l. III : V
 bova III et seq. l. III : VII ex volucribus
 10 enhydride I et seq. l. II : III aquila III et seq. l. III : VII
 serpentibus ceteris VIII et vulture VIII et seq. l. VIII :
 seq. l. VII : XV XVII
 scorpione III et seq. l. II : VI 35 gallinaceo XXXI et seq. l.
 araneorum et phalangiorum XXV : LVI
 15 gen. XI. med. ex iis IX et gallina X et seq. l. XXII :
 seq. l. XXVII : XXXVI XXXII
 gryllo et tauro I et seq. l. anseres VII et seq. l. XV : XXII
 VII : VIII 40 [cygno I et seq. l. V : VI]
 scolopendra sive multipeda de adipe avium conficiendo
 20 sive milipeda sive centipeda (39)
 sive onisco sive iulo I et corvo II et seq. l. III : VI
 seq. l. XX : XXI cornice II et seq. l. I : III

1 dracone VI *ll. H.* -ne IIII *J* | IIII — uipera *om. FRE* |
 III : X *F^aR^a*. VI : X *J*. XXI (XXIII *T*) : XXXV *TS* (*errore: cfr.*
uipera) 6 angue — XXXV *om. H* | VIII . . XXVII *FRE D.*
 VIII . . XVII *F^aR^aT.S.* (*an VIII . . XVIII : XXVII?*) 15 gen.
 XII *R?*) *S. cfr. ind. XXX* | IX *F^aR^aT.H(D)*. LX *rJ* 16 XXVII *D.*
 -VIII *R^a*. XVIII *F^aT.S.* XXXVIII *r* | XXXVII *F^aS.* -VIII *T.*
 (*an VIII . . XI : XVIII?*) 17 et *ego coll. XXX 39.* siue *ll. H*
 20 millipeda *R^aT.* multide- *RE.* peda *F.* millep- *rH*
 21 onisco (*V?*) *H.* -con *F^a*. con- *r* | iulo *E^aD.* -lon *F^a*. uilon *R^a*.
 nilon *T.* -lo *r.* tylo *H* | I *om. F^a* 22 XXI *T.H. om. F^a* | XXI *F.D.*
 XII *F^aT.* XV *r.S.* XXII *H.* (*an III . . XIII : XVIII?*) 26 eruca
H. uncus posui: nulla in hoc l. med., in seq. I 28 XXII : XXIII *H.*
 XVIII (-III *T*) : XXX *F^aR^aT.S.* terreno — 29 uerme *om. r* | I
 33 VIII *R^a*. VIII *F^aH.* III *T.S. om. r* | XVIII *FEH* 35 XXXI
 . . XXV *ego.* XXI . . XXXV *ll. H* 37 *an XV . . XII : XXVII?*
 39 VIII *FE.* IX *H* | XV *om. F.* V *F^a* | VI *F^a*. XXIV *H.* (*an XI . .*
 XXVI : XXXVII?) 40 cygno — VI *om. F^a* | VI *T.H. om. ll. uncus*
posui: nulla in hoc l. med., in seq. V vel VI 44 II . . I *ego. I . . II ll. H*

- accipitre II et seq. l. II : IV vespertilione III et seq. l.
 miluo II et seq. l. VI : VIII ²⁰ XII : XVI
 cenchride II apibus IV et seq. l. VIII : XII
 ciconia II et seq. l. I : III buprestis V et seq. l. I : VI
⁵ anate III et seq. l. II : VI pityocampe V [et seq. l.
 perdice VII et seq. l. VII : III : VI]
 X/III ²⁵ naturae benignitatem etiam
 columba VII et seq. l. XXV : foedis animalibus inseruisse
 XXXII magna remedia (17)
¹⁰ palumbe II et seq. l. XIII : scarabaeo I et seq. l. VII : VIII
 XVI blatta III et seq. l. XIII : XVII
 pico Martio I ³⁰ de genere cantharidum (30)
 turture III et seq. l. V : VIII med. ex iis V et seq. l. XI : XVI
 hirundine VIII et seq. l. cimice VIII I et seq. l. II : XI
¹⁵ XXIII : XXXIII musca VII et seq. l. V : XII
 noctua VII et seq. l. II : VIII [locustis III et seq. l. III : VII]
 [ulula I et seq. l. I : II] ³⁵ attelebis I
 bubone II et seq. l. V : VII formicis III et seq. l. V : VIII

1 IV H. III ll. S 3 an cenchride I? cfr. §127 5 III.. II
 ego. II.. III F^aR^aT. II.. XIII rH | XVI FRE. XV H
 6 perdice — 11 XVI om. FREH | VII F^aR^aT.S. VI D. VIII J^a |
 VII : XIII ego. X (XI D) : XVII F^aR^aT.S(D). VI : XIII J^a. (nu-
 meravi VI.. VII (XIII) 8 VII.. XXV : XXXII R^aD. VII..
 XIII : VII (XXI J) F^aT.S(J). an VIII.. XXIII : XXXI? 12 an
 pico Martio I et seq. l. I : II? cfr. XXX 147 13 an III.. II : V?
 15 XXIII FREJ. XVIII F^aT.S | XXXIII J. -III FRE. -II
 F^aT.S. lemma om. H 16 VII ego. III F^aT.S. II r | II ego.
 V (VI F^a) ll. S. lemma om. H 17 II TH. III E. III rS. uncus
 posui: nulla in hoc l. med., in seq. I 20 XII ego. VIII ll. S.
 VIII He lib. seq. | XVI ego. XIII (XII R) ll. H 21 IV.. VIII
 ego. V.. VIII FEH. V.. VII rS | XIII H 22 V.. I ego coll.
 XXX 30. III.. III ll. H 23 V ego coll. §95. II F^aR^aT.S. lemma
 om. r. uncus posui: nulla in l. seq. med. 28 VII — 29 seq. l. om.
 FREH 29 an blatta XV.. I : XVI? cfr. §139—142 et XXX
 131 30 cantharidum R^aT. -di F^a. -dico rH 31 an ex iis
 VII.. V : XII? 32 VIII H. VII E². VIII rS | II ego. V ll. S.
 VII H | XI ego. XIII ll. S. XV H 34 locusta EH. -tae F |
 III : VII T.S. V : VIII (VIII R^a) F^aR^a. III.. VII (VIII H) rH.
 uncus posui: nulla in hoc l. med., in seq. IIII 35 attelebis —
 36 VIII om. F^a 36 VIII R^aT.S

Summa: medicinae et historiae et observationes DCXXI ²⁵ quando et a quo coeperit. a quibus celebrata sit (2)

EX AVCTORIBVS

M. Varrone. L. Pisone. Flacco Verrio. Antiate. Nigidio. Cassio Hemina. Cicerone. Plauto. Celso. Sextio Nigro qui Graece scripsit. Caecilio medico. Metello Scipione. ¹⁰ Ovidio poeta. Licinio Macro.

EXTERNIS

Palaephato. Homero. Aristotele. Orpheo. Democrito. Anaxilao. ¹⁵ MEDICIS Botrye. Apollodoro. Archedemo. Aristogene. Xenocrate. Democrate. Diodoro. Chrysippo [philosopho]. Oro. Nicandro. Apollonio Pitanaeo. ²⁰ L. XXX CONTINENTVR medicinae ex animalibus reliquae prioris libri. de origine magices (1)

an exercuerit eam Italia quando primum senatus vultuerit hominem immolari (3) de Galliarum Druidis (4) de generibus magices (5) opinio Magorum de talpis. med. V (7) reliquae medicinae per morbos digestae in animalibus quorum genera non sunt placida aut fera (8—53) pecude LV et priore l. XXII: LXXXVII ariete VII et pr. l. V: XII lana XXV et pr. l. XXXV: LX oesypo XX et pr. l. XXXII: LII mulis V et pr. l. I: VI caballis III et pr. l. I: IIII cane XII et pr. l. XVI: LVII cane rabioso II et pr. l. III: V viverra I mure XXVIII et pr. l. XIII: XLII mure araneo I et pr. l. IIII: V

2 DCXXI *ll. Brot.* DXXI *v.* DCCCLIV *H* 12 Palaephato *S e conl. H (sed post Orpheo).* Phalaphato VF^ad. -pato *r.* Philopatore *v* 16 Archedemo FEJ. arce- F^a. Archi- rr 18 philosopho *ll. v.* Philippo *D coll. ind. XXX. uncus ego posui | Oro VF^aR. D. cfr. Brunn p. 39.* Orio E^a. Ori FE^ava. B. Horo dT(?) B 22 prioris libri VF^aR^av(S). om. d(?) H. -ribus libris rJ 24 a R^ad v. om. r | quibus va. H 26 an — Italia om. Tva. H | Italia EH. in italiã r 27 primo E. -mo primum FR | uoluerit .. immolare FRE 35 sunt *ll. v. cfr. sint p. 97, 10* 37 LV *H. IV ll. S. II J | XXII — 39 pr. l. om. FRE | XXII: LXXXVII (XII F^a) F^aR^aH. X : XII T. cfr. p. 97, 13* 43 lemma om. F^a 44 lemma om. F 46 uiuerra I R^aT. S. uipera I RE. om. r H. an II?

- glire III et pr. l. II : V enhydride II et pr. l. I : III
 sorice II et pr. l. I : III amphisbaena III
 mustela XXV et pr. l. XVIII :
 XLIII serpentibus ceteris VII et
 pr. l. VIII : XV
 5 stelione XII et pr. l. III : XVI 25 scorpione II et pr. l. III :
 VI
 irenaceo XIII et pr. l. V : XVIII
 hystrice II et pr. l. I : III araneorum et phalangiorum
 lacerta XXX et pr. l. XIII :
 XLIII gen. XI. med. XXVII et pr. l.
 IX : XXXVI
 10 salamandra III et pr. l. I : III 30 gryllo et tauro VII et pr. l.
 I : VIII
 coclea LXIII et pr. l. VI :
 LXVIII troxalide III
 ἀκεράτων medicamentum (15) phryganione I
 aspide III et pr. l. I : III scolopendra sive multipeda
 15 dracone IIII et pr. l. VI : X 35 sive milipeda sive centipeda
 vipera XXI et pr. l. XIII :
 XXXV sive onisco sive iulo XX et
 pr. l. I : XXI
 angue XXVII et pr. l. VIII :
 XXXV [admiratio naturae nihil sine
 usu gignentis]
 20 bova III et pr. l. III : VII 40 limace III et pr. l. I : III

1 III .. II : V *J.* VI .. II : VIII **F^aT.** V (III **R^a**) .. IIII : V *rS*
 2 I : III **T.S.** IIII *U* 3 mustella **F** | XXV **T.H.** XXXV *r*
 4 XLIII **FE.** *om.R* 6 irinaceo **F^a.** eri- **T.D.** heri- *H.* ena-
 tio **E** 7 II .. I *D.* I .. II *U.H.* 11 cocleae *U* | LXIII .. VI
 : LXVIII *ego.* LXVIII (-VIII **R**) .. XVII : LXXXVI (*om.FE*) *U.*
 XVIII .. XXVII : XLVI **T.S.** *cfr.p.97,33* 13 ἀκεράτων *ego e*
 §46. ageraton (ageuir- **F^aT**) *U.S. om.H* 15 IIII .. VI *ego.*
 VI .. IIII (III **F^a**) *U.H* 18 angue — XXXV *om.FREH* | VIII
D. XVIII **F^aR^aT.S** 19 XXXV *D.* -VII **F^aR^a.** XLV **T.S.** *cfr.*
p.98,7 21 enhydride *H.* -iode *U.* cenchrice **T** 24 VIII
T.H. VIII **F^a.** *om.r* | XV **F^aT.H.** XLV *r* 28 gen. XII *J*
 XXVII *D.* -VIII **R^aT.S.** -VIII *r* 29 IX : XXXVI *D.* VIII : XXVI
FRE. LX : LXXXIX (XCVIII **F^aR^a**) **T.F^aR^aS.** *cfr.p.98,16*
 30 gryllo — VIII *om.TS* | et *ego.* siue *U.H* | VII **F^aR^aH.** VI *r*
 32 troxalide *H.* tryx- **F^aF.** trix- **R^aR.** traxitl- **E.** chrisal- **T**
 33 phryganione *H.* prica- **F^aT.** preca- **R^a.** prygami- **F.**
 prig- *r* 35 millipeda (*om.F^a*) *U.* millep- *H* 36 iulo **F^aD.**
 uilo **T.** piro *r.* tylo *H.* *cfr.p.98,21* 38 naturae nisi lusu **FRE.**
uncos posui: lemma non cadit in hunc librum

uruca I	<i>ansere XV et pr. l. VII :</i>
verme terreno XXII et pr. l. 20	<i>XXII</i>
II : XXIII	cygno V [et pr. l. I : VI]
verme ex arboribus III et	otide II
5 pr. l. I : V	corvo III et pr. l. II : VI
verme ex herba III	cornice I et pr. l. II : III
herpete I	25 accipitre II et pr. l. II : III
ricino III	miluo VI et pr. l. II : VIII
ex volucribus	grue I
10 aquila III et pr. l. III : VII	ciconia I et pr. l. II : III
vulture VIII et pr. l. VIII : XVII	ibide II
ossifrago III	30 ardiola I
gallinaceo XXV et pr. l. XXXI :	anate II et pr. l. III : VI
LVI	mergo I
15 gallina XXII et pr. l. X : XXXII	perdice VII et pr. l. VII : XIII
ovis XLIII et pr. l. XXII : LXV	columba XXV et pr. l. VII :
[Commageno V et pr. l. III] :	35 XXXII
VIII]	palumbe XIII et pr. l. II : XVI

1 uruca F^aR^aS. eruce T. -ca H. erba R. erpa E. espa F |
 I ego. II et pr. l. I : III *ll. H. cfr. p. 98, 26* 2 XXII F^aREH.
 XXI F^a. XX TS 3 XXXIII H. XXII TS. XX *ll. cfr. p. 98, 28*
 6 III F^aREH. VIII R^aR^aTS 8 III ego. III *ll. H*
 11 uulture — VIII *om. FRE* | VIII .. VIII ego. VIII (VII TS)
 .. VIII F^aR^aTS | XVI TS 12 ossifraga H | III ego. VI *ll. H*
 13 XXV F^aRE. XXXV F^aR^aTH | XXXI ego. XXI *ll. H.*
 XX TS 14 LVI F^aREH. LV F^aTS. LI R^a. *cfr. p. 98, 36*
 16 XXII F^aR^aTH. XX *rS* 17 II (III J) : VIII F^aREJ. III
 : VIII F^aTS. *uncos posui: cfr. p. 97, 8* 19 ansere — XXII ego.
om. ll. H. cfr. p. 98, 39 21 *uncos posui: cfr. p. 98, 40* 22 opide
 E. *om. FH* | II F^aR^aTS. I RE. *om. FH* 23 III F^a | II F^aR^aTH.
 I *r* | III FE 24 I .. II ego. II .. I F^aR^aH. II .. II TS | III
 R^aH. III F^aTS. *lemma om. r* 25 III R^aTH. *lemma om. F^a.*
 III — 26 pr. l. II *om. r* 26 VIII FE 27 II ego. I *ll. H*
 29 II ego. III *ll. H.* IV TS 31 II .. III ego. III .. II
 F^aR^aTS. III .. (*om. III — 34 pr. l.*) *r* 32 mergo I ego. -go
 II F^aR^aTS. *om. rH* 33 VII ego. VI TS. X F^aR^aJ². XI D | VII
 : XIII ego. VIII : XIII TS. VII : XVII R^aJ². VIII : VIII F^a.
 VI : XVII D. *lemma om. rH. cfr. p. 99, 7* 34 columba — pr. l.
 R^a². *om. rH* | VII (VIII FRE) : XXXII R^aFRE. *om. F^aTH*
 36 II J. VII (VIII F^a) *ll. H* | XVI *ll. J.* XXI TH. *cfr. p. 99, 10*

galerita III	foedis animalibus inseruisse
cuculo I	25 magna remedia]
pico Martio I	scarabaeo VII et pr. l. I: VIII
turture V et pr. l. III: VIII	blatta XIII et pr. l. III: XVII
5 turdis III	de genere cantharidum. med.
merula I	ex iis XI et pr. l. V: XVI
hirundine XXIII et pr. l. 30	cimice II et pr. l. VIII: XI
VIII: XXXIII	musca V et pr. l. VII: XII
noctua II et pr. l. VII: VIII	locustis IIII
10 ulula I [et pr. l. I: II]	formicis V et pr. l. III: VIII
upupa I	Summa: medicinae et hi-
bubone V et pr. l. II: VII 35	storiae et observationes
passere V	DCCCLIII
galgulo II	
15 vesperilione XII et pr. l.	EX AVCTORIBVS
III: XVI	M. Varrone. Nigidio. M. Ci-
cicadis I	cerone. Sextio Nigro qui
apibus VII et pr. l. IV: XII 40	Graece scripsit. Licinio Macro.
vespis II	
20 buprestis I et pr. l. V: VI	EXTERNIS
[pityocampis III et pr. l. II:	Eudoxo. Aristotele. Hermippo.
VI]	Homero. Apione. Orpheo.
[naturae benignitatem et	Democrito. Anaxilao.

2 an cuculo II? 3 de pico Martio *cf.* p. 99, 12 4 V.. III
: VIII TS. an II.. III: V? 5 an turdis II? 9 II.. VII ego.
V.. IIII U.S. om. H. *cf.* p. 99, 16 10 uncos ego posui 12 V
— VII F^AR^AT H. II r 13 passere I FRE 14 an galgulo I?
15 XII ego. VIII E. VIII r H 16 XVI ego. XIII F^AR^AT H.
XLV r 18 VIII.. IV ego. VII.. V U.S. *cf.* p. 99, 21
20 I.. V ego. III.. III (II F) U. H 21 pityocampis — VI om.
F^AR^ATS | II R^A D. III FRE H. *cf.* p. 99, 23. uncos posui; nec reli-
qua cadunt in hunc librum 26 VII U.S. VIII H | I — pr. l. om. F^A |
IX: XVII (XVI S) TH (errore: *cf.* blatta) 27 blatta J. -ttae
FRTS. -ttis EH | XIII De pr. l. om. F^A. II E. XII r H | IIII F^A D.
VII r H. V TS | XVII U.S. XIX H. *cf.* p. 99, 29 28 generi-
bus E. -ra F | cantari FE 29 XI R^ATH. XII F^A. XL r
30 II ego. V U.S | XI ego. XIII TS. XVIII U 32 IIII H.
III F^ATS. VI R^A. om. r. add. et pr. l. III: VII F^ATS. ...III (III H)
: VIII r H. *cf.* p. 99, 34 33 VIII R 36 DCCCLIII R^AT

MEDICIS Botrye. Apollodoro.
Menandro. Archedemo. Ari-
stogene. Xenocrate. Diodoro.
Chryippo philosopho. Phi- 30
5 lippo. Oro. Nicandro. Apol-
lonio Pitanaeo.

L. XXXI CONTINENTVR

35
10
15
20
25
30
35
40
45
50
55
60
65
70
75
80
85
90
95
100
105
110
115
120
125
130
135
140
145
150
155
160
165
170
175
180
185
190
195
200
205
210
215
220
225
230
235
240
245
250
255
260
265
270
275
280
285
290
295
300
305
310
315
320
325
330
335
340
345
350
355
360
365
370
375
380
385
390
395
400
405
410
415
420
425
430
435
440
445
450
455
460
465
470
475
480
485
490
495
500
505
510
515
520
525
530
535
540
545
550
555
560
565
570
575
580
585
590
595
600
605
610
615
620
625
630
635
640
645
650
655
660
665
670
675
680
685
690
695
700
705
710
715
720
725
730
735
740
745
750
755
760
765
770
775
780
785
790
795
800
805
810
815
820
825
830
835
840
845
850
855
860
865
870
875
880
885
890
895
900
905
910
915
920
925
930
935
940
945
950
955
960
965
970
975
980
985
990
995

medicinae ex aquatilibus.
aquarum mirabilia (1)
aquarum differentiae (2)
medicinae. observationes
CCLXVI (3—17)
quales oculis aquae prosint
(3)
quales fecunditatem faciant
quales insaniae medeantur
(4)
quales calculosis (5)
quales volneribus (6)
quales partum custodiant (7)
quales vitiliginem tollant (8)
quae colorem lanis faciant (9)
quae hominibus (10)
quae memoriam, quae ob-
livionem (11)
quae sensus subtilitatem,

quae tarditatem, quae ca-
noram vocem (12)
quae vini taedium, quae
inebrient (13)
quae olei vicem praestent (14)
quae salsae et amarae (15)
saxa egerentes, risum aut
ploratum facientes
quae amorem sanare dicantur
(16)
per triduum calentes hau-
stus (17)
aquarum miracula (18—20)
in quibus omnia mergantur,
in quibus nihil (18)
aquae necantes, pisces ve-
nenati (19)
quae lapideae fiant aut la-
pidem faciant (20)
de salubritate aquarum (21)
de vitiis aquarum (22)
probatio aquarum (23)
de aqua Marcia (24)
de aqua Virgine (25)
aquas inveniendi ratio (26)
signa aquarum (27)
differentia aquarum per ge-
nera terrae (28)

1 Botrye Horo *va. Brot.* (S) 2 Archedemo VF^aJ. Archid-
RdTH. -cimedo FE. -chimede v 4 philosopho om. VREv.
sed *cf. §103* | Philippo FadTD. om. rv 5 Oro F^aFEaTD.
Horo R^aRav (*Brot.*). om. (V?) Bas. (S) 13 quales — prosint E^aaD.
om. rv 16 medeantur R^aH. rem- VdT. -diantur F^a. lemma
om. r 20 quales — custodiant om. FRE 32 quae — amarae
F^aRdH. om. r 33 saxa VR^adTH. sax F^a. X. exs E. Xes R.
X. F 42 nicantes FE. mic-R | uenenati TH. uenanti (-tis d) U
53 differentia F^aFRD. -tiaae rH

- ratio aquarum per tempora
anni (29)
- aquarum subito nascentium
aut desinentium observatio
5 historica (30)
- ratio aquae ducendae (31)
- quo modo medicatis uten-
dum et ad quae genera valitu-
dinum (32)
- 10 item marinis XXVIII
- quid prosit navigatio V (33)
- quo modo marina aqua in me-
diterraneis possit fieri I (34)
- quo modo thalassomeli I (35)
- 15 quo modo hydromeli I (36)
- remedium contra peregrinas
aquas (37)
- ex musco medicinae VI
- medicinae ex harenis (38)
- 20 de salis generibus et con-
fecturis et medicinis obser-
vationes CCIII (39—45)
- de salis auctoritate historica
CXX (41)
- 25 spuma salis (41. 45)
- flos salis XX. salsugo II (42)
- de garo XV
- de muria XV (43)
- de allece VIII (44)
- 30 de natura salis (45)
- de nitri generibus et con-
fecturis et medicinis obser-
vationes CCXXI (46)
- de spongeis. medicinae et
35 observationes XCII (47)
- Summa: medicinae et hi-
storiae et observationes
DCCCXXIII

EX AVCTORIBVS

- 40 M. Varrone. Cassio Parmense
Cicerone. Muciano. Caelio.
Celso. Trogo. Ovidio. Polybio.
Sornatio.

EXTERNIS

- 45 Callimacho. Ctesia. Eudico.
Theophrasto. Eudoxo. Theo-
pompo. Polyclito. Iuba. Lyco.
Apione. Epigene. Pelope.
Apelle. Democrito. Thrasylo.
50 Nicandro. Menandro comoedo.
Attalo. Sallustio Dionysio.
Andrea. Nicerato. Hippocrate.
Anaxilao.

8 et ad quae *J. om.* FREH. et aquae *r* | ualitudinum R^a 2
E^a a D. om. FREH. -nis *r* J 10 XXIII F^a. om. VH 13 fieri
om. FRE. fieri possit H(D) | I FD. om. r H 14 I om. FR^a H
15 I om. R^a RH 21 medicinis H. -cinis et E. -cis *r* | ob-
servationes H. -nibus *ll* (item infra 35) 25 spuma salis om. V.
post v. 29 pon. d T 28 de muria post v. 24 pon. d T H(J), post v. 22 S
29 alleco B. alece V d H 30 de natura salis V(?) H. om. r
42 de Polybio *cf.* DKN p. 4. 5 45 Callimacho S. -cho
Caecilio *ll. v* | Lydico B. Lid- F. Licido E 47 Polyclito F^a E
v(D). -clyto *r* H. -crito *S e coni. H. cf.* Brunn p. 40

- L. XXXII CONTINENTVR de curhalio. medicinae et ob-
 medicinae ex aquatilibus. 25 servationes XLIII (11)
 summa naturae vis in anti- de discordia inter se mari-
 pathia (1) norum
 5 de echnaide II (1) pastinaca VIII. galeo, mullo
 de torpedine VII (2) XV (12)
 de lepore marino V (3) 30 de iis quibus in aqua et in
 mirabilia Rubri maris (4) terra victus est
 de ingeniis piscium de castoreis. medicinae et ob-
 10 proprietates piscium mira- servationes LVI (13. 14)
 biles (5—9) de testudine. medicinae et
 ubi responsa dentur ex 35 observationes LXVI (14)
 piscibus (8) aurata IIII. stella marina VII (16)
 ubi ex manu edant (7) dracone marino III
 15 ubi vocem agnoscant (8) salsamento XXV
 ubi amari sint, ubi salsi, sardis I. cybia (17)
 ubi dulces, ubi non muti. 40 rana marina VI. fluviatiles LII
 esse et locorum sympathi- rana rubeta
 am vel antipathiam (9) observationes circa eas XXXII
 20 quando marini pisces in usu (18)
 P. R. esse coeperint enhydriis III
 Numae regis constitutio de 45 cancri fluviatiles XLV. can-
 piscibus (10) cri marini VII

3 naturae uis BS. -ra eius r. om. v 5 echnaide BVF^a.
 echin- R^a. echyn- d. echenatio E. echin- FR. echeneide Tv.
 cfr. § 148 12 ubi — piscibus post agnoscant pon. dT H. post
 edant v(SJ) 16 ubi amari — 36 aurata h. l. om. et in fine ind.
 XXXI pon. dT 17 ubi non muti om. H | muti Seconi. J.
 multi B. muli r 19 uel U. et H 21 P. R. om. BdT. pri-
 mum H 24 curhalio B. tura- E 25 XLIII BS. om. FR.
 -IIII rH(D) 28 galeo XV VF^a dT S 33 LVI VF^a dT D.
 om. B. LXVI rH. an XLVI? 35 an LXXI? 36 III BS.
 III rH. om. dT. an I? cfr. § 43 37 III BVF^a dT S. om. rH
 38 XXII VF^a R^a. an XVIII? 39 cibia F^a E. add. XII VF^a.
 XI FREH. an VII? 40 VI U. H. an III? | LII BS. III VF^a dT.
 LI rH. an XLII? 41 rubeta BVS. -ta I H. -bet I FE. -bet
 et E. -beta & F^a. -ta I et dT. an -ta X? 42 XXXV FREH
 44 enhydri B. -riae B | III ego. VI U. H 45 XLV ego.
 VII FREH. XIV rS | cancri marini VII BdT S. coracini IIII.
 cancri marini VII FRE. coracini VII r. om. H

ex cocleis fluviatilibus VII	20 pectunculi I
coracinis IIII	sepiae XXIII
porco pisce II (19)	ichthyocolla V (24)
vitulo marino X	batia I
5 murena I	bacchus sive mizyes II
hippocampo VIII	25 marini peduculi II (25)
echinis XI (20)	canicula IIII
ostreorum genera et obser-	cetum I (26)
vationes et medicinae LVIII	ex delphinis VIII
10 purpura VIII (21)	coluthia sive coryphia III
alga marina II (22)	30 alcyoneum VII
mus marinus II	thynnus V (27)
ex scorpione marino XI	menae XVI
sanguisugis VI	scolopendra II
15 murices XIII	saurus I
conchyliia V (23)	35 conchis I
piscium adips II	siluro XV (28)
callionymi III	strombo sive concha longa VI
coracini fel I	tethea V (30)

1 ex ego. et dT. om. u. H | cochleae dTH. om. R(?) | fluviatiles FE dTH. om. R(?) 2 coracinis ego. -ni BTS. om. rH
 3 porco pisce II BS. porcelli siue porci II rH 6 XI (pro IX) FRE
 9. 10 LVIII purpura om. FEH 10 an VII pro VIII?
 13 ex ego. de dT. om. u. H | scorpio marinus V(?) H | XI B. XII rH 14 sanguisucus F^a. -sugae H | VI BS. VII rH
 15 XIII u. H. an XII? 17 adeps E¹ dTH | I FEH 18 callionymi S. -mus H. caloonymi B. callionum (gall- FE) r | III BF^aR^aS. II dT. IV rH 20 pectunculi I h. l. inseruit J, in fine indicis ante Summa habent Peciuncul. I B. petunculi (-la dT) r 21 saepiae F^aFE | XXIII RH. XIII T. an XVIII?
 24 mizyes VF^ad. mies B. maxies R^a. obsties E. -thies FR. mizion T. myxon (B) H. cfr. § 77 26 an II? 27 cetum I BS. coet- I r. om. H 28 ex ego. de dT. om. u. H | delphinus V(?) H | VIII BS 29 coluthia S. cfr. § 84. 147. -tia F^adT. colyphia B(V?). -tia RH. -litia r | coryphia BS. -ruphia dT. -rufia VF^aR^a. -ritia r. -rytia H | III BS. IV rH 30 an VI? 32 XVI ego. XIII BVF^aS. XII rH 35 conchis I J transp. voluit post bryon I (36). cfr. § 111 36 siluro (praem. de) dT. -ru B. -rus rH 37 strombus V(?) H 38 tethea RT H. -tha E¹. thetea B. -thea FE². -phea R^ad. -pea V. add. torpentine VII VF^aR^aT

olus marinum I
 myaces XXXV
 mituli VIII
 pelorides I
 5 seriphum II
 erythinis II (31)
 solea pisce I
 rhombo I
 blendia I
 10 urtica marina II
 pulmone marino IV
 onyches III
 ex colubra aquatica I
 ex hydro I
 15 mugile I
 ex pelamyde III (32)
 sciaena I
 perca III
 ex squatina III .
 20 zmarides III (34)
 ophidio I (35)
 ex fibro III

bryon I (36)
 ex asello pisce I
 25 phagro I
 ex balaena I (38)
 polypo I (42)
 ex glano I (45)
 glaucisco I (46)
 30 rubellio I
 uva marina I
 anguilla I (49)
 hippopotamio I
 crocodilo I (50)
 35 adarca sive calamochmus III
 calamo VIII (52)
 animalium omnium in marivi-
 ventium nomina CLXXVI (53)
 Summa: medicinae et hi-
 40 storiae et observationes
 DCCCCXC

EX AVCTORIBVS

Licinio Macro. Trebio Nigro.

1 holus *JD* | I *cm.* **BR** 2 XXXV *ego.* XXV *ll. H*
 3 mituli **B(V?)H.** -tillo **R.** tullo *r* | VIII **BVF^aR^adT.S.** III *r.H.*
an VIII? 5 seriphium **VRTH** 10 III **dT.** VII **BS**
 11 pulmo marinus **V(?)H** | IV *ego.* VI *ll. H* 13 columbra **B.**
 -ba **FRE** 16 III **B.S.** III *r.H* 17 sciana **VF^aR^a.** solana **R.**
 sola **FE** 18 III *ll. H. an V?* 19 isquatina **B.** qua- *r* |
 III **B.S.** I **R^a** 20 Zmarides **B.S.** sma- *H.* zymma- **VF^aR^adT.**
 gymma- *r* 23 bryo *coni. J² coll. §110. 111* 24 ex (de **d²T**)
 asello pisce I **d²TH.** *om. h. l. et post* 16 pelamyde III *pon. ll*
 25 phagro **B.S.** pa- *r.H* 26 ballaena **B** (*item §144.*) bel-
 lano **R.** ballena *r* 28 glano **BdT.H.** cla- *r* 29 glaucisco
VF^aR^adTH. clau- *r* 30 rubellio **F^aR^adTH.** -llo *r* 31 uua
 — anguilla (*add. marina B*) I *ll. D.* ang- I. uua mar- I **dT(?)H.**
cf. §138 33 hippotamio **F^aR^adT.** -opotamia **FEH.** hypot- **R**
 37 mare **BS** 38 CLXVI *va. H. cfr. D UZ p. 75*
 41 DCCCCXC **FREH.** -XL **dT.** -XCV **VF^aR^a.** -XXVIII *va. H.*
 CCCCLXXXII **B** 43 Trebio Nigro **T(?)C.** Trebioni **B.** Trebo-
 nio (The- **E**) Nigro *rv*

- Sextio Nigro qui Graece de donis militaribus aureis
scripsit. Ovidio poeta. Cassio et argenteis (10)
Hemina. Maecenate. Iaccho. 25 quando primum corona au-
Sornatio. rea data (11)
5 **EXTERNIS** de reliquo usu auri, femi-
Iuba. Andrea. Salpe. Apione. narum (12)
Pelope. Apelle. Thrasylo. 30 de nummo aureo (13)
Nicandro. quando primum signatum aes,
 argentum, aurum. antequam
 ea signarentur, quis mos in
 aere (13)
 L. XXXIII CONTINENTVR
 quae maxima pecunia primi
10 metallorum naturae. 35 census (13)
 de auro (2—25)
 quotiens et quibus tempori-
 quae prima commendatio bus aucta sit aeris aut nummi
 eius (3) signati aestimatio (13)
 de anulorum aureorum ori- de cupiditate auri (14)
15 gine (4) 40 qui plurimum auri et argenti
 de modo auri apud antiquos possederint (15)
 (5) quando primum argenti ap-
 de equestri ordine. de iure paratus in harena, quando
 anulorum aureorum (6—9) in scaena (16)
20 de decuriis iudicum (7) 45 quibus temporibus plurimum
 quotiens nomen equestris in aerario populi Romani
 ordinis mutatum (9) auri et argenti fuerit (17)

2 scripsit *om. B* 3 Iaccho *B. S.* Iaccho **VF*Ra**. Iaccho **FR.**
La- **EdT**. L. Ateio *v* 4 Sornatio *om. va. H* 7 Thasylo **R.**
Thasio **E. om. Ra**. Thasio, Thrasylo **dT(?) va. S** 9 continetur **S**
10 natura **BFaS** 21 nomina **F*FRE va. H** 22 mutata **E¹**.
-tu **E²**. immutatum **V(?) H**. -ta *v* 27 aurio **B.** *an* auri, luxu-
ria? 30 signatum *om. B* | aes **B. S.** est *rH* 32 ea signa-
rentur **BVF*Ra dTH**. signaretur *rv(D)* | qui mos *va. H*
33 ea re **FRE** 34 primi census **B. S.** -mo censu (cessu **R.**
censa **E²**) *v(D)* 37 aucta sit **B. S.** -toritas *rv* | aeris aut (et **D**)
nummi **B. S.** aeris (iteris et **FRE**. aereis **dTH**) nummis *rH*.
auri *v* 38 signati **BVF*Ra S**. -tis **dTH**. segnitia *r. del. v*
41 possederint **VF*Ra dTH**. -dit **B.** -ssidet **E.** -sset *r* 42 argen-
tum apparuerit **BSJ** 44 cena **FREdT**

	quando primum lacunaria inaurata (18)	de scoria argenti. medicinae ex ea VI
	quibus de causis praecipua auctoritas auro (19)	de spuma argenti. medicinae ex ea VII (35)
5	ratio inaurandi (20)	de minio (36—41)
	de inveniendo auro (21)	quam religiosum apud antiquos fuerit (36)
	de auripigmento (22)	de inventione eius et origine primae aureae statuae (24)
10	medicinae ex auro VIII (25)	35 (37)
	de chrysocolla (26—29)	de cinnabari (38)
	ratio eius in picturis (27)	ratio eius in picturis et medicina (38. 39)
	medicinae ex chrysocolla VII (28)	genera mini (40)
15	de aurificum chrysocolla sive santerna (29)	40 ratio eius in picturis (40)
	mirabilia naturae glutinandis inter se et perficiendis medicinalibus rebus (30)	de hydrargyro (41)
20	de argento (31)	medicina ex minio (41)
	de argento vivo (32)	de argento inaurando (42)
	de stimi sive stibi sive alabastro sive larbasi sive platyophthalmo. medicinae ex eo VII (34)	45 de coticulis aurariis (43)
		argenti genera et experimenta (44—55)
		de speculis (45)
		de Aegyptio argento (46)
		de inmodica pecunia quorum maximae opes fuerint (47)
		quando primum populus Ro-

5 inauranda VF^aR^a. naturandi FRE. -ralis [auri inveniendi] *va. H* 7. 8 de auripigmento. de electro *om. FRE va. H*
 10 auro VIII — 14 medicinae ex *om. B* | VIII F^a 14 VII S. un *B. om. FRE. VI rv* 17 santerna REH 23 stimo siue stibio *B* | alabasti (*om. siue larbasi*) *B* 24 larbasi S. -so *H. -baa VF^aR^a. labasi r* 28 VI BS. *om. r H* 29 de spuma — VII BF^aS. *om. r H* 37 eius *ll. S.* cinnabaris et minii dTH | et medicina (-nae *v*) *B.* in (et in *B*) med- *r. om. dTH.* (in medicina et in picturis *S*) 40 ratio — picturis *omE(?) dTH. add.* in medicina *D* 42 medicina (-ne *T*) ex minio *TS coll. § 124, post inaurando pon. ll., ante hydrargyro H(J). del. v(D)*
 50 opes fuerint *om. FRE*

- manus stipem sparserit (48) CCLXXXVIII
 de luxuria in vasis argenteis
 (49) 25 EX AVCTORIBVS
 frugalitatis antiquae in ar- Domitiano Caesare. Iunio
 5 gento exempla (50) Gracchano. L. Pisone. M.
 quando primum lectis argen- Varrone. Corvino. Attico Pom-
 tum additum (51) ponio. Calvo Licinio. Cornelio
 quando lances inmodicae fa- 30 Nepote. Muciano. Boccho. Fe-
 ctuae (52) tiale. Fenestella. Valerio Ma-
 10 quando repositoriis argentum ximo. Iulio Basso qui de
 additum (52) medicina Graece scripsit.
 quando tympana facta (52) Sextio Nigro qui item.
 inmodica argenti pretia (53)
 de statu is argenteis (54) 85 EXTERNIS
 15 nobilitates operum et arti- Theophrasto. Democrito. Iuba.
 ficum in argento (55) Timaeo historico. Qui de
 de sile (56) medicina metallica scrip-
 qui primi sile pinxerint et serunt: Heraclide. Andrea.
 qua ratione (56) 40 Diagora. Botrye. Archedemo.
 20 de caeruleo. medicinae ex Dionysio. Aristogene. Democle.
 eo II (57. 58) Mneside. Attalo medico.
 Summa: medicinae et h- Xenocrate item. Theomnesto.
 istoriae et observationes Nymphodoro. Iolla. Apollo-

8 quando lances — 11 additum BS. quando lances — factae
 FREH. om.r. in FRE post factae deest tota huius indicis clausula,
 praetermissa, ut videtur, ab archetypi librario pagina una et errore
 detecto, sed non correcto: nam continuatur indicis l. XXXIV dimi-
 dia pars altera (p. 112,43) nobilitates ex aere operum — Theomnesto
 (F^oR^oE^o) et sequitur deinde idem index integer 12 quando BV
 F^aR^aS. -do primum dTH 13 pecunia (pro pretia) d(?)H
 14 argenteis BVF^av(S). -ti dTH. om.R^a 20 ex eo II BS. ex
 com VF^a(R^a?). ex caeruleo dTH 24 CCLXXXVIII BD.
 CCLXVII VF^aR^ad. CCLX T. MCXXV v 27 L. Pisone BaS.
 medico F^a. om.r (auctorum nomina eadem fere atque in l. XXXIV
 exhibent v, partim cum his confusa, partim mutato ordine dat H)
 28 Verrio, M. Varrone SJ¹ cum v 30 Bucch//o B. Butho
 v.a.H 34 Sexto VdT 37 qui Tv. om.r 38 scripserunt
 D UZp. 76 (et dist.). scripsit VS. s. B. fecit F^adT 40 Arche-
 demo BJ. Archid- rS 41 demode F^a 42 Neside B

- doro. Pasitele qui mirabilia opera scripsit. Antigono qui de toreutice scripsit. Menachmo qui item.
- 5 L. XXXIV CONTINENTVR
aeris metalla (1—38)
genera aeris (2—5)
quae Corinthia (3)
quae Deliaica (4)
- 10 quae Aeginetica (5)
de tricliniis aeratis (4. 5. 8)
de candelabris (6)
de templorum ornamentis ex aere (7)
- 15 quod primum dei simulacrum Romae ex aere factum (9)
de origine statuarum et honore (9)
statuarum genera et figurae.
- 20 antiquas statuas togatas sine tunicis fuisse (10. 11)
quae primae statuae Romae. quibus primum publice posita
- 25 sitae, quibus primum in columna, quando rostra (11) quibus externis Romae publice posita (12) quibus Romae mulieribus in publico posita
- 30 quae prima Romae statua equestris publice posita (13) quando omnes privatim posita statuae ex publico sublatae (14)
- 35 quae prima ab externis publice posita (15) fuisse antiquitus et in Italia statuarios (16) de pretiis signorum immodicis (17) de colossis in urbe celeberrimis (18) nobilitates ex aere operum et artificum CCCLXVI (19) differentiae aeris et mixturae. de pyropo (20) de Campano aere (20) de servando aere (21)

1 mirabilias B 4 post qui item add. Menandro qui de toreutis V F^a d T D; ex ind. XXXIV add. Xenocrate qui item, Duride qui item, Menandro qui de toreutis, Heliodoro qui de Atheniensium anathematis, Metrodoro Scepsio v. del D. cfr. UZ p. 77 n. 1

11 aeratis B F^a R^a J². aereis V (?) d H. aureis T. lemma om. rv, post 14 ex aere pon. d T H 13 greis ex aere B^a 15 primum romae dei simulacrum aereum romae ex aere factum B 20 antiquas — fuisse post 25 rostra pos. Se con. J. del. H 22 quae — Romae post rostra pon. d T. del. H 32 posita B V F^a R^a S. publice r. et pub- v 35 prima O V F^a d T J. -mae rv publice B² F^a F 36 posita V F T J. -tae rv 37 et B V F^a S. om. r H 43 post operum desinit lib. I in R; adnotatum in marg. est De istis praefambulis deficit unum folium

- de cadmia (22) de diphyrge (37)
 med. ex ea XV (23) de triente Servilio (38)
 aeris usti effectus in medi- de ferrariis metallis (39
 cina X (24) 25 —46)
 5 de scoria aeris. de flore aeris, simulacra ex ferro
 squama aeris, stomomate caelaturae ex ferro (40)
 aeris. med. ex iis XLVII (25) differentiae ferri (41)
 aerugo. med. ex ea XVIII (26) de ferro quod vivum appel-
 hieracium (27) 30 lant (42)
 10 scolex aeris. med. ex eo ferri temperatura (41)
 XVIII (28) robiginis remedia (43)
 de chalcitide. med. ex ea VII med. ex ferro VII (44)
 psoricon (29) med. ex robigine XIII (45)
 sori. med. ex eo III (30) 35 med. ex squama ferri XVII
 15 misy. med. ex eo XIII (31) hygremplastrum (46)
 chalcanthum sive atramentum de plumbi metallis (47—56)
 sutorium. med. ex eo XVII (32) de plumbo albo (47)
 pompholyx. spodium. med. de argentario. de stagno (48)
 ex iis VI (33. 34) 40 de plumbo nigro (49)
 20 antispori gen. XV (35) med. ex plumbo XV (50)
 smegma (36) med. ex scoria plumbi XV (51)

4 IX R^a. om. V(?) F^aR^aE^aH 5 de flore aeris. squama aeris
 om. FE dTH 6 squama — aeris om. F^a | stomate aeris FE d.
 -aterios R^aE^a 8 XVIII F^a. XVII R^aFE dH 9 hieracium
 — 11 XVIII om. F^aR^aE^a 11 XVIII BVF^aR^aS. XVII rH
 12 calcipide F^aR^aE^a. chalciti VF^aTH. calcite R^a. -ide FE
 13 psoricon om. Vd(?) H 14 sory R^aH. spori FE dT | III BR^aS.
 III VF^aR^aE^a. VII R^a. VIII EdH. VIII Fin ras. XIII T
 15 misy — XIII om. FE | misy BdTH. mysy OVR^aF^a. misi r |
 XIII BF^aR^aE^aS. XIII rH(J) 17 sutorium B(VR^aR^a?) H.
 -ricium r | XVII ego. XIII F^aR^aE^a. XVI rH 19 is B. his rH.
 eis J | VI VH(J). om. F^aE^a. V rS 20 antispondii FE | con
 (pro gen.) E^a. on F^aR^a 21 smegna B. om. E. specma F^aR^aE^a.
 spagma H 24 ferrariis F^aR^aE^a. cfr. §144. XXXV 35. ferreis
 rv. ferri dTH e §138 28 ferri ll. D. add. et temperatura d^aTH
 29 appellatur F^aR^a 31 ferri temperatura ll. D. del. d^a.
 om. TH 32 robiginis VR^adS. rub- rv 34 robigine BVF^adS.
 rub- rv | XIII BFEH. XV F^aR^aE^a. V r 35 XVIII F^aR^aE^a
 42 scoria EdTH. co- r | XVI EH

- spodium ex plumbo (52) fistulas, callum, pusulas, sca-
 de molybdaena. med. ex ea biem, cicatrices, infantes,
 V (53) 25 muliebria vitia, psilotrum,
 psimythium sive cerussa. med. venerem inhibendam, ad
 5 ex ea VI (54) vocem, contra lymphationes.
 sandaraca. med. ex ea XI (55) Summa: res et historiae et
 arrhenicum (56) observationes DCCCCXV
- Summa: medicinae CCLVIII.
 ex iis ad canis morsus, ad 30
 10 caput, alopecias, oculos XXV, EX AVCTORIBVS
 aures, nares, oris vitia, le- L. Pisone. Antiate. Verrio.
 pras, gingivas, dentes, uvam, M. Varrone. Cornelio Nepote.
 pituitam, fauces, tonsillas, Messala Rufo. Marso poeta.
 anginam, tussim, vomitiones, 35 Boccho. Iulio Basso qui de
 15 pectus, stomachum, suspiria, medicina Graece scripsit.
 lateris dolores, splenem, ven- Sextio Nigro qui item. Fabio
 trem, tenesnum, dysenteriam, Vestale.
 sedem, verenda, sanguinem
 sistendum, podagras, hydro- 40
 20 picos, ulcera, volnera XXVI, EXTERNIS
 suppurata, ossa, paronychia, Democrito. Metrodoro Scep-
 ignem sacrum, haemorrhoidas, sio. Menaechmo qui de to-
 reutice scripsit. Xenocrate
 qui item. Antigono qui item.
 Duride qui item. Heliodoro

1 spondium F^aR^a 2 molygdena F^aR^aE^a. -ligdina FE
 3 V VF^aF^aE^adT. XV rH 4 psimythium (-tium T) dTv(J).
 psmy- VF^aR^a. psimith- BFES. Primitium F^aR^aE^a 5 VI om.
 FE. V F^a. VII E^a 7 arrhenicum BS. arre- VF^aFEJ. arse-
 dTH. arrenicula F^aR^aE^a. arenicoro R^a 8 CCLVIII BFEJ².
 -VII OD. CLVIII S (errore). numerum hunc et seqq. — 28 Summa
 res om. rva. S. del. vult D UZp. 77 n. 1 10 oculos XXV BJ.
 -los FED. XXV S 11 nares FES. Hales B 13 tonsillas S.
 tos- B. toss- FE 14 anginam S. na B. -guina FE 19 si-
 stendum S. sist. B. sisto FE | podagras S. -agr. B. -agrae FE
 23 posulas B. pusullas FE 29 DCCCCXV vdt. mCXXV
 F^a. DCCCXV va. H 31 A. (pro L.) F^aR^aE^a 32 Cornelio
 Nepote om. VF^aFE dTv a. S. (H repetit ad hunc librum eundem in-
 dicem, quem ad l. XXXIII contaminando finxit) 33 Messala
 Rufo sublato commate Brunni p. 13. cfr. ind. VII 34 Bocco BF^a.
 bacho F^a. Bucho E^a. Butho va. H 36 qui item Bas. item U. v |
 Fabio F^aR^aE^a v. Fario B. Furio r 43 Duride qui item om. F^aR^aE^a

- qui Atheniensium anathemata 20 de picturae initiis
 scripsit. Pasitele qui mira- de monochromatis picturis
 bilia opera scripsit. Timaeo. de primis pictoribus (5)
 Qui de medicina metallica antiquitas picturarum in
 5 scripserunt: Nymphodoro. Italia (6)
 Iolla. Apollodoro. Andrea. 25 de pictoribus Romanis
 Heraclide. Diagora. Botrye. quando primum dignitas pi-
 Archedemo. Dionysio. Ari- cturae et quibus ex causis
 stogene. Democle. Mneside. Romae
 10 Xenocrate Zenonis. Theo- qui victorias suas pictas
 mnesto. 30 proposuerint (7)
 quando primum externis
 picturis dignitas Romae (8—10)
 ratio pingendi (11)
 L. XXXV CONTINENTVR
 honos picturae (1) de pigmentis praeter metal-
 honos imaginum (2) 35 lica (12—32)
 15 quando primum clupei vice de coloribus facticiis (12)
 imaginum instituti de Sinopide. med. ex ea XI
 quando primum in publico (13)
 positi (3) de rubrica. de terra Lemnia.
 quando in domibus (4) 40 med. ex ea VIII (14)

1 atheniensium **T Bas.** (S). dethen- **B**. de athen- (-nium **F**.
 -niense *vel* -sae **F°R°E°**) *rv* (**H**) **D** | anathemata **BF°dT Bas.** (S).
 -tae **F**. -te **Ev**. -tis *r* (**H**) (**D**) 2 scripserunt **FE** | demirabilia
BR°FE². -libus **E¹D** 3 operibus **E¹D**. -ra scripsit **om. R°** |
 Timaeo — scripserunt **om. F°R°E° va. H** 4 metallica **om. F°R°**.
 milica **F**. -lia **E** 5 scripserunt **FD UZ p. 76 (et dist.)**. -serit **E**.
 -sit *r* (**H**) 6 Andria **B** 8 Archedemo **R°**. -emedo (Erch- **E**)
F°E°FE. Archidemo **dH**. -imede **Tv** | Artogene **F°FE**. -no **R°**
 9 domecle **E**. -moclae **F**. democretae **F°**. -crito **R°E°**. Dio-
 mede **Tva. H** | Mnesicle **Tva. H** 15 quando — instituti **om. F¹** |
 clupei **BJ**. clipei *r* (**S**) (**D**). clypei *v* | uice *ego. om. ll. v* 16 ima-
 gines **BS** | institutum **F²E²** 27 ex causis **BV²S**. excusis **V¹F°R°**.
 exclu- r. publice **H** 29 pictas **VF°R°dT H**. pict. **B**. -turae **FE**
 30 proposuerint **S**. -er̄ **B**. -erunt *r* (**H**) 31 quando — Romae
om. d (?), *post* 25 Romanis *pos. H* | internis **B** 36 de coloribus
 facticiis (fict- **BS**) **BFES**. (*cfr. §40*). de coloribus natiuis et (**om.**
F°R°) de col- fact- **F°R°dT H. om. V** 37 senopi **E**. sepi **F** | **IFE**
 39 de rubrica — *p. 116, 9* ex ea **VI om. E** 40 VIII **F°R°dT**
H (**D**). III **BS**. XI **VJ¹**

de Aegyptia terra (15)	pugnae pictae et propositae
de ochra. med. ex rubrica 25	sint (33)
III (16)	de aetate picturae (34)
leucophorum (17)	operum et artificum in pictura
5 Paraetonium (18)	nobilitates CCCC V (34—41)
Melinum. med. ex eo VI (19)	picturae primum certa-
cerussa usta (20)	30 men (35)
Eretria terra. med. ex ea	qui penicillo pinxerint (36. 37)
VI (21)	de avium cantu compescen-
10 sandaraca (22)	do (38)
sandyx (23)	qui encausta cauterio vel
Syricum (24)	35 cestro vel penicillo pinxerint
atramentum (25)	(39—41)
purpurissum (26)	quae quis primus invenerit
15 Indicum. med. ex eo III (27)	in pictura (39)
Armenium. med. ex eo I (28)	quid difficillimum in pictura.
viride Appianum (29)	40 de generibus picturae (40)
anulare (30)	quis primus lacunaria pin-
qui colores udo non indu-	xerit. quando primum cam-
20 cantur (31)	marae pictae (40)
quibus coloribus antiqui	pretia mirabilia picturarum.
pinxerint (32)	45 de talento (40)
quando primum gladiatorum	plastics primi inventores (43)

1 egyptia T(H). -pcia d². cia VF^aR^aFd¹. chia B 2 med. —
 III om. H | ex rubricis III F^aR^adT. om. V 6 VI om. B. VII F^a.
 (rectius VIII) 7 cerussa — 9 VI om. F 12 siricum F^a. Ser. B
 15 III VF^aR^aS. IV dTH(J). I FE. om. B 17 apianum VF^aFE.
 apla- B 22 pinxerint FR^adH. -runt rv 24 pictae et B.S.
 -turae et VF^aR^a. et picturae rH. om. v 28 CCCC V B.S. CCCV
 FE d v. CCCVII F^a. CCCV & CCVII r 32 cantu compescendo
 FE v. om. B. add. inhibendo r 34 Qui encausta R^a. Quem cau-
 FE². Qui cau- VE¹. quen chau- F^a. Qui encausto (-auto B)
 BdTv | cauterio (-ri B) ll. del. v. aut ceris S 34 uel cestro
 uel B.S. uel r. et v | pinxerunt B. scripserint E 37 quae quis
 — 40 picturae supra post 31 pinxerint pon. dTH 42 cama-
 rae S. -ra R^a. camerae rv 43 pictae BFE dTv. -turae r
 44 picturae BdT 45 encausto (pro talento) R^a(?) H. om. v.
 cfr. § 136

- quis primus ex facie ima- de terra ad medicinam la-
ginem expresserit (44) vanda (55)
nobilitates artificum in plas- 25 de Chia terra. med. ex ea III
tice XIII (45) de Selinusia. med. ex ea III
5 de figlinis operibus. de Si- de pnigitide. med. ex ea VIII
gninis (46) de ampelitude. med. ex ea
terrae varietates (47—58) III (56)
de pulvere Puteolano et aliis 30 cretae ad vestium usus
terrae generibus quae in la- Cimolia. med. ex ea VIII
10 pidem vertuntur (47) Sarda. Vmbrica. saxum (57)
de parietibus formaceis (48) argentaria. qui et quorum
de latericiis et laterum ra- liberti praepotentes (58)
tione (49) 35 terra ex Galata. terra Clupea.
de sulphure et generibus eius. terra Baliarica. terra Ebu-
15 med. XIII (50) sitana. med. ex *vis* III (59)
de bitumine et generibus Summa: medicinae et hi-
eius. med. XXVII (51) storiae et observationes
de alumine et generibus eius. 40 DCCCCLVI
med. ex eo XXXXIII (52)
20 de terra Samia. med. ex ea EX AVCTORIBVS
III (53) Messala oratore. Messala sene.
Eretriaae terrae genera (54) Fenestella. Attico. M.Varrone.
Verrio. Nepote Cornelio.

1 primus **BS.** -um *rH* | ex facie *ll.D.* *add.* et de signis *H*
2 expresserit. de signis **dT** 3 in **BH.** em **FE.** et *r* 4 XIII
BVF*S. XIII **T.** *om.* *rH* 5 de signinis **FED.** *cfr.* §165. de
signis **BF*****R*****d**¹. *om.* *rH* 11 formaceis **ETH.** -ma **B.** -naceis
(-cibus **R***) *r* 12 latericiis **BS.** -itiis **dTH.** -iceis *r* | et *ll.v(S).*
et de *H(D)* 15 XIII — 17 med. *om.* **R*** | XVII **FE**
19 ex eo **BFS.** ex his **V.** *om.* *rH* | XXXXIII *ego.* XXXVIII **BS.**
-VIII *rH* 21 III *om.* **FE** 23 medicinam **BES.** -nas **R*****dTH.**
-na *r* | lauandam **E** 25 De cia **VF*****R***. Mechia **B** 27 pnigi-
tude (*B*)*He* §194. pinit- **B.** pnit- *d.* pnet- **T.** nit- **F***. init- *r*
28 de ampelitude — 31 VIII *om.* **B** 31 VIII **EH.** VIII *r*
33 qui et quorum *ll.v(S).* qua *H* 34 praep. **BFE.** prae-
positi *va.H.* -otentes notati *HBrot.* 35 Galata *dH.* -tha **Tv.**
gelata **B.** cal- *r* 36 Baliarica **FTS.** -ria **R*****d.** balnearica **B**
bala- **F***. Balea- *r(?)v* 37 eis **BS.** his *rH* 40 DCCC **B**
44 Verno (-rrio *S*) Nepote Cornelio **BS.** Corn- Nep- Verno
(Verio **FE.** -rrio *H*) *rH.* (*post* Attico *pos.* Verrio *v*)

Deculone. Muciano. Melisso.
Vitruvio. Cassio Severo. Lon-
gulano. Fabio Vestale.

EXTERNIS

- 5 Qui de pictura scripserunt: 25
Pasitele. Apelle. Melanthio.
Asclepiodoro. Euphranore.
Heliodoro qui anathemata
Atheniensium scripsit. Me-
10 trodoro qui de architectonice 30
scripsit. Democrito. Theo-
phrasto. Apione grammatico.
Qui de metallica medicina
scripserunt: Nymphodoro.
15 Iolla. Apollodoro. Andrea. 35
Heraclide. Diagora. Botrye.
Archedemo. Dionysio. Ari-
stogene. Democle. Mneside.
Xenocrate Zenonis. Theo-
40 mnesto.

L. XXXVI CONTINENTVR
naturae lapidum.
luxuria in marmoribus (1—3)
quis primus peregrino már-
more columnas habuerit
Romae (3)
quis primus in publicis
operibus ostenderit (2. 3)
qui primi laudati in mar-
more scalpendo et quibus
temporibus (4)
de Mausoleo Cariae (4)
nobilitates operum et arti-
ficum in marmore CCXXV
(4)
quando primum marmorum
in aedificiis usus (5)
qui primi marmora secu-
erint et quando (6)
40 quis primus Romae crusta-
verit parietes (7)

1 Decio Eculeone *va.S* 2 Seuero. Langulano **B. comma**
pos.v(D), del.H. cfr. Brunn p.43 4 EXTERNIS **BFE. om.rv**
5 scripserunt *ego. om.B. scripsit F^aFE. scripsit. EXTERNIS r(?)v.*
cfr. Münzer QK p.353sq. 6 praxitele **B² in marg.** 7 Eufra-
nore **B. add. Parrhasio rva.S(D). cfr. §129** 8 anathemata
(-ma **B**) *ll.v. de anathematis D. cfr. p.115,1* 9 Atheniensium **J.**
om.B. athenis rv | scripsit F^aR^aFdS. item ante Athenis Tv.
om.r 10 de *om.F^aFE | architectonio B. -icae F^a* 14 scripse-
runt *ego coll.p.115,5. s B. scripsit rv* 15 Iolia **B. Colla FE |**
Andria B 16 Botryae **B. -yse (-thrise R^a) r** 17 Archidemo
R^adTva.J 18 Demode **F^aE** 22 natura **R^a(?)H** 23 luxu-
ria **BVH. -iae rv | marmoribus FEdTH. -rae B. -ri r**
27 Qui **F^aF | primus Bv(S). -um rH. (quis — ostenderit ante**
24 quis primus *pos.va.S et J)* 29 primum **R^ava.S** 32 mau-
soleo *d¹S. mus- B. mousul- E. mousal- F. masoleu r | tariae F^a.*
pariae Fd¹. -io E. lemma del.d². om.TH. De marmore Pario et
Mausoleo (post 34 CCXXV) va.H 34 marmore **BFEv(S). -ribus**
rH | CXXVI va.H 40 Qui **BR^aH (i.e. qualis?)**

- quibus aetatibus quaeque 25 de templo Ephesiae Dia-
marmora in usum venerint nae (21)
Romae (8) aliorum templorum admi-
ratio secandi marmora. de rabilia (22)
5 harenis quibus secantur (9) de lapide fugitivo. echo
de Naxio. de Armenio (10) 30 septiens resonans. sine
de Alexandrinis marmori- clavo aedificia (23)
bus (11) Romae miracula operum
de onyche *sive* alabastrite. XVIII (24)
10 med. ex eo III (12) de magnete lapide. med. ex
de lygdino, corallitico, Ala- 35 eo III (25)
bandico, Thebaico, Syenite Syrius lapis (26)
(13) de sarcophago *sive* Assio.
de obeliscis (14. 15) med. ex eo X (27)
15 de eo qui pro gnomone in de chernite. de poro (28)
campo Martio est (15) 40 de lapidibus osseis. de pal-
opera mirabilia in terris matis. de Taenariis. de Co-
(16—23) ranis. de nigris marmori-
Sphinx Aegyptia. pyrami- bus (29)
20 des (17) de molaribus lapidibus. py-
Pharos (18) 45 rites. med. ex eo VII (30)
labyrinthis (19) ostracites. med. ex eo III.
pensiles horti. pensile op- amiantus. med. ex eo II (31)
pidum (20) geodes. med. ex eo III (32)

2 usum **BE**³v(S). usu rH 6 naxio d(?)v. om.V. naxio E.
naxo r 9 de onyche om.BVva.H | siue ego. de ll.v. cfr.§60
10 eo ego. eis BS. om.V. his rH | III ego. VI (sex B) ll.H.
cfr.§60. 158 11 lygdino VdTH. -deno B. lycinio F^a. liocyno
R^a. tydino FE. lyd- v | corallitico BS. -llectico FE. -llico rH.
om.v 12 Suenite B. Sicn- FE. Symen- R^a 16 est om.VTva.S
19 Sphinx H. Spynx B. Sphinge Tv. spince d². -nx VR^a.
-nxa F^a. -na r | pyramides ante Sphinx pos. va.D 30 septiens
VFS. -ies rv 35 III—38 ex eo om.FE | III BS. VI r. X H
36 sirius R^a. Scyrius H 37 siue assio BS. assio VF^a.
assia R^a. om.dTH 38 ex eo om.VdTH 39 chernite H.
chemite BdT. celiam- VF^a. eleam- R^a. chaeamaetae F. thea-
mede E 40 osseis om.B 41 coranis BS. -ntis R^a. -this VF^a.
conariis r. om.v 44 molaribus VTH. -riis B. -ris (moralis E) r.
cfr.§137. 174 48 goedes B. gaeodes H | VI E

	melitinus. med. ex eo VI (38)	de tophis (48)
	gagates. med. ex eo VI (34)	de silicum natura. de reli-
	spongites. med. ex eo II (35) ²⁵	quis ad structuram lapidi-
	Phrygius (36)	buis (49. 50)
5	haematites. med. ex eo V	genera structurae (51)
	schistos. med. ex eo VII (37)	de cisternis (52)
	androdamas. med. ex eo II.	de calce (53)
	Arabicus. milites sive he-	harenae genera. mixtura
	patites. anthracites (38)	harenae et calcis (54)
10	aëtites. Taphiusius. calli-	vitia structurae. de tecto-
	mus (39)	riis (55)
	Samius. med. ex eo VIII (40)	de columnis. genera colum-
	Arabus. med. ex eo II (41) ³⁵	narum (56)
	de pumice. med. ex eo	med. ex calce V (57)
15	VIII (42)	de maltha (58)
	de mortariis medicinalibus	de gypso (59)
	et aliis. Etesius lapis. cha-	de pavimentis (60—64)
	lazius (43)	⁴⁰ asarotos oecos (60)
	Siphnius. lapides molles (44)	quod primum pavementum
20	lapides speculares (45)	Romae (61)
	phengites (46)	de subdialibus pavimen-
	de cotibus (47)	tis (62)

1 melitites *H. om. E* 3 II *BF^aS. V VR^a. VI dTH. om. r*
7 Andro ydamas *B. om. FE* 8 Milites *B. mylti- F^aFE.*
multi- *R^a* | hepatites *BS. hela- T. ela- H. era- VF^aR^a. ara- d.*
aratides *r* 9 anthracites *TH. Andraci- VF^ad. -chites r*
10 Aetites *BH. eti- T. etice r* | Taphiusius *H. thaphi- T. -phlu-*
stus *B. -piusius (-ssius F^aR^a) r* 13 Arabicus *B | II om. FE.*
VI *BS* 16 mortaris *B. -ribus VR^a. mayturb; F^a*
zsius *dTH. -axus B. calazius F^a. -atius R^a. -arius V. chalodius r*
19 siphanius *Ed. syph- F. om. F^aR^a* 20 Lapides specu-
lares *BS. -pis -aris rva. S(D). cfr. § 160. 161* 23 tophis *BH.*
tro- *FE dT. trofis r* 24 natura *B dTS. -ria F^a. -ris rH. om. v*
25 structuram *Bv(S). -ras rH.* 30 Mixtura harenae et
calcis (cal- et har- *v*) *Bv. harenae (om. dT) et calcis (gales F^a.*
lor *R^a) mixturae (-ratae F. -ra dT) rH* 32 uitia structurae
om. VF^aR^a | tectoris B. -res FE². -re E¹ 36 calcen (*om. V*) *B*
40 asorotos *VF^aR^a. -thos F | oecos (H)S. peocos B. oethos*
R^a. oedios VF^a. oeches r

- Graecanica pavimenta (63) da, secunda, convolsa, con-
 quando primum lithostrota tusa, maculas, usta, p^hthisin,
 (64) 30 mammas, muliebria vitia, car-
 quando primum camarae bunculos, pestilentia.
 5 vitreae (64) Summa omnis: res et hi-
 origo vitri (65) storiae et observationes
 genera eius et ratio facien- CCCCXXXIII
 di (66)
 de Obsianis (67) 35 EX AVCTORIBUS
 10 miracula ignium (68) M. Varrone. C. Galba. Cincio.
 medicinae ex igni et cinere Muciano. Nepote Cornelio.
 III (69) L. Pisone. Q. Tuberone.
 prodigia foci (70) Fabio Vestale. Annio Fetiale.
 Summa: medicinae ex iis 40 Fabiano. Seneca. Catone cen-
 15 LXXXVIII: sorio. Vitruvio.
 ad serpentes III, bestiarum
 morsus, ad venena, caput,
 oculos, epinyctidas, dentes,
 dentifricia, fauces, strumas,
 20 stomachum, iocinera, pitui- 45
 tam, testes, vesicam, calculos,
 panos, haemorrhoidas, podag-
 ras, sanguini sistendo, sang-
 uinem reicientibus, luxata,
 25 phreneticos, lethargicos, co- 50
 mitiales, melancholicos, ver-
 tigines, ulcera, volnera uren-

EXTERNIS

Theophrasto. Pasitele. Iuba
 rege. Nicandro. Sotaco. Su-
 dine. Alexandro polyhistore.
 Apione Plistonice. Duride.
 Herodoto. Euhemero. Arista-
 gora. Dionysio. Artemidoro.
 Butorida. Antisthene. Deme-
 trio. Demotele. Lycea.

2 lithostrota (lyto- FE) BFEH. -otum JD. -stratum dT.
 lemma om. r 4 camarae BR^aS. -reae FE. -merae rH 5 ui-
 triae B. om. FE 9 obsianis (&si- B) VF^aR^aBS. -idianis rH
 14 ex iis — 31 omnis: res BS. om. rv. del. vult D UZ p. 77 n. 1.
 cfr. p. 114, 8 18 epinyctedas B 29 pthisin B 31 pesti-
 lentiam coni. J coll. § 202. (pestilentia sc. loca XVIII 27)
 34 CCCCXXXIII BS. DXXIII rv 36 C. B D cum Brunnio p. 44.
 Caelio T v. Caecilio r | Calba B | Ciccio FE. C. Ictio T(?) va. S
 38 Q. (J) S. Que B. om. rv 40 Fabio B 46 plisto-
 nice B. cfr. XXXVII 75. -ico rv. dist. S 49 Bytorida B. sed
 cfr. § 79

		de eo (11)
L. XXXVII CONTINENTVR	20	gen. eius VII. med. ex his ... (12)
origo gemmarum (1)		lyncurium. med. II (13)
de Polycratis tyranni gemma, de Pyrrhi regis (2. 3)		de adamante sive <i>anancite</i> . gen. <i>adamantis</i> VI. med. II (15)
5 qui scalptores optimi (4)		de smaragdis (16—19)
nobilitates scalpturae (4)	25	gen. eorum XII (17)
quae prima Romae dactylithece (5)		vitia eorum (18)
gemmae in Pompei Magni		tanos gemma. <i>chalcosmaragdos</i> (19)
10 triumpho translatae (6)		de beryllis. genera eorum VIII. vitia eorum (20)
quando primum myrrhina invecta. luxuria circa ea (7)	30	de opalis. genera eorum VII. vitia eorum et experimenta (21. 22)
natura eorum (8)		de sardonyche. gen. eius vitia eius (23)
de crystallo (9. 10)		de onyche. gen. eius (24)
15 medicina ex eo		
luxuria in crystallo (10)	35	
de sucino (11. 12)		
quae mentiti sint auctores		

3 tyranni *om.* BS 4 de *ll.* de gemma *H.* et *v* | regis F^aF EdT *v.* gemma BS. -mis *J* 6 notabiles BF^a 7 Romae *om.* BS | dactylithece T. dactylio- B. dactilo- F^aE. -cethe d. -chaetae F 9 Magni et translatae *om.* B 11 primum *om.* B | myrrhina inuenta B(S). inuenta (-ecta F^a) murrina (*vel* muri-) *rv* 13 murrinorum FE *v.* a. S. 14 De crystallo BF^aJ. natura crystalli *rH*(D) 15 medicinae dTH | eo BF^a E^aJ. ea *rH* 16 in eo BJ 18 quae mentiti sint (sunt *v*) auctores de eo (sucino *v*) F^a*v.* qui inuenti sunt auctores de eo FE dTH. quae de eo mendacia BS 20 eius BS. *cf.* §47. sucinorum *rH*(D) | VII F^a. *om.* BS. VI *rH* | ex eo BS. *deest numerus* VIII 22 lyncurium S. linc- F^a. lyng- F. lyng- *rv.* lemma *om.* B 23 de adamante *ll.* S | siue *anancite* (acc- F^a. anc- *r*) F^aF EdT D. *om.* BS. *totum lemma om. v* 24 genera eius BS | VI—II *om.* B (*item numeros deinceps omnes*) 25 zmaragdis F^aFS 28 gemma BS. -ata *r.* del. *H* | calcozmaragdos F^aF 30 berillis FE. uery- F^a. ueru- B | genera — 32 opalis *om.* F^a 31 VIII dTH. VIII (*sed post uitia eorum*) FE 32 oppalis B. *cf.* §80. opialis FE 33 et *om.* BS | experimenta eorum BS 35 de — *p.* 123, 4 experimenta *om.* F^a | sardonyche *H.* -cae B. -niche T. -chis FE. -cis d | genera — 36 eius BS. *om.* *rH.* *deest numerus*

- de carbunculis (25. 26) de cyano. gen. eius III (38)
 gen. eorum XII (25) de sappiro (39)
 vitia eorum et experimen- 20 amethystos
 ta (26) gen. eius V. socondion. sa-
 5 anthracitis (27) penos. pharanitis. Aphro-
 sandastros. sandaresus (28) dites blepharon sive ante-
 lychnis. gen. eius III (29) ros sive paederos (40)
 Carchedonia (30) 25 hyacinthus (41)
 sarda. gen. eius V (31) de chrysolitho. gen. eius IIII
 10 de topazo. gen. eius II (32) (42)
 de callaina (33) de chryselectro (43)
 de prasio. gen. eius III (34) leucochrysos. gen. eius III (44)
 nilion (35) 30 melichrysi, xuthi (45)
 molochitis (36) paederos sive sangenou sive
 15 de iaspide syenites (46)
 gen. eius XVII. vitia eorum asteria (47)
 (37) astrion (48)

2 XII dTH. om. r 3 vitia eorum et om. B | experimenta
 XII FE 6 sandastros E(?) D. -stro (praem. de) BS. -drastros
 F^a. -stos F dTH. add. siue H. siue garamantitis (rantitis F.
 -ticis E) siue sandacitis (-asitis F^a. -aticis FE) F^aFE dTD | san-
 daresus (and- F^a) F^aFE dTH(D). -eso BS 7 lychnis BS. -ites
 H. lycenis dT. -emi F^a. lythenis r 8 carcedonia B. calche-
 FE. calce- F^adT 10 topazo F^aES. -aso B. -ago F. -azio dTH
 11 callaina H. cfr §110. gall- F^a. calinda B. galliana E.
 gali- F dT 12 prasio H. -sia T. -sta B. -ssia r 13 nilion
 TH. nition B. milion (mol- E¹) r 14 molochitis D. -tes BTH.
 -chintis E. -ndis F. -cinthis d. -thes F^a. cfr. §114 16 XVII F^a.
 XIII dTH. om. r 18 grano FE | III ego. I U. del. H 19 de
 BS. om. r H | sappiro J². -irio B. -iros F^a. -isos F. -pphiro S.
 -ros r H 20 amettistus F^a. -thysto BS. metysu r 21 IV
 S | socondion (sic B. sac- r) — 24 paederos U. S. om. H
 22 farangites B. paranithis r 23 blefaron F^a. belf- B. ele-
 frauton r 26 chrysolitho S. -to FET. -this BJ. -tis F^a. -thus
 (om. de) dH | IIII — 29 III om. B | IIII ego coll. §126. VII U. H
 29 leucochrysos T(?) H. -cechissos F^a. -caechisos F. -cechisos d.
 -cechinos E | III F^aFEH. IV dTS. (hic desinunt dT) 30 xuthi
 BS. xythi F^a. xynthi r. xanthi H 31 sangenou ego e §130.
 -nos BS. angenon F^a. ag- r. sag- H 32 syenites B. sentes F^a.
 tenites r H. cfr. §130 33 Asterias B

- astriotes (49)
 astolon (50)
 ceraunia. gen. eius IIII. bae- 20
 tylos (51)
 5 iris (52)
 leros (53)
 Achatae. gen. eorum XIII.
 acopos. med. ex ea . . . ala- 25
 bastritis. med. ex ea . . .
 10 alectoriae. androdamas. ar-
 gyrodamas. antipathes. Ara-
 bica. aromatitit. asbestos.
 aspisatis. atizoe. augitis. am- 30
 phidanes sive chrysocolla.
 15 Aphrodisiaca. apsyctos. Ae-
 gyptilla (54)
 Balanitae. batrachitis. baptes.

- Beli oculus. Belus. baropte-
 nus sive baripe. botryitis.
 bostrychitis. bucardia. bron-
 tea. boloe (55)
 Cadmitis. callais. capnitit.
 Cappadocia. callaica. cato-
 chitis. catoptritis. cepitis sive
 cepolatitit. ceramitit. cinae-
 diae. ceritit. circos. corsoides.
 corallachates. corallis. crate-
 ritit. crocallit. cytitit. chal-
 cophonos. chelidoniae. che-
 loniae. chelonitit. chloritit.
 Choaspitit. chrysolampsit.
 chrysopit. cetionides (56)
 Daphnea. diadochos. diphyes.
 Dionysias. dracontias (57)

2 astolon **F^aFE D**. Aspolon **B** (*qui* § 133 astalon). astrobo-
 lon *H*. (*saltem* astolos) 3 de ceraunia **F^aE**. -ica **F**. Cerau-
 nion **B** | baetulos **F^a**. bet- **E**. -li *H* 6 Leros **B S**. zeros **F^a**.
 lepor *r*. hieros *D e* § 138 7 achatae — eorum **BF^aS**. agrate **E**.
 astrate **F**. acrates **F^a**. achates *H* | XIII **F^a**. *om. r H* 8 med.
 ex ea *om. B* | alabastritit **B S**. -tes *r H* 10 alectoriae **F^aH**.
 ele- **FE**. alectoriore **B** 11 Arabica *H*. -icus **B**. anabiga *r*
 12 aromatitit *S*. -ites *U. H* 13 Aspizatis **B** | atizoe *r*
 -on **B**. -one **FEH**. ategoen **F^a** | amphidanes *Se* § 147. api- **F^a**.
 Aspinnaes **B**. aphidnane *r*. -dane *H* 15 apsyctos *H*. aspy- **E**.
 Asy- **B**. asphi- *r* | aegyypula **FE** 17 batrachitit *S*. -tes *H*.
 -citis **B**. -tes **F^a**. bacthra- *r* 18 Bucolus **B** | baroptenus *He*
 § 150. Babo- **B**. barot- **F^a**. borot- *r* 19 siue baripe (-iben **F**.
 paripen **F^aE**) *H. om. B* | botryitit *S*. -tes *H*. -ryctit **B**. -rites *r*
 20 bostrychitit *S*. -tes *H*. -rygites **B**. -ricides **F^a**. -citis *r* |
 brontena **F^a**. -te *H*. -niena *r* 21 boloe *He* § 150. -leie **F^a**. -leae
FE. Blof **B** 23 Ca//linca **B²**. Catl- **B¹** 24 cathoperitit **F^a**.
 -piritit **FE** 25 cep//olatitit **B H. om. F^a**. -latius *r* 27 cobal-
 lachates **B**. coralloch- **E**. corollach- **F^a**. -lloch- **F** 28 Cytitit
B S. cites **F^a**. cytitit *r H* 29 chelonia *H. om. FE* 31 chry-
 solampsit (chys- **F^a**) *ego e* § 156. -msis *r*. -mpis *H* 32 cetio-
 nides **BF E J²**. *cfr. § 156. om. F^a*. cepio- *H* 33 Dafnea **B**. Daphnia
FE H. -pania **F^a** | Diadocos **F^a**. -chus **B**. -duchos *r* 34 Dra-
 contias **B. cfr. § 158**. -tinis **F^a**. -titit *J*. -tites *r H*

Encardia sive enariste. enor-	15	thos. hieracitis. hammitis.
chis. exhebenus. erythallis.		Hammonis cornu. hormiscion.
erotylos sive amphicomos		hyaeniae. haematitis meniu
sive hieromnemon. eumeces.		sive xuthos (60)
5 eumithres. eupetalos. eureos.		Idaei dactyli. icterias. Iovis
eurotias. eusebes. epimelas	20	gemma sive drosolithos. In-
(58)		diccae. ion (61)
Galaxias. galactitis sive leu-		Lepidotis. Lesbia. leuco-
cogaea sive leucographitis		pththalmos. leucopocilos. liba-
10 sive synechitis. gallaica. gas-		nochrus. limoniatis. liparea.
sinnade. glossopetra. Gorgo-	25	lysimachos. leucochrysos (62)
nia. goniaea (59)		Memnonia. Media. meconitis.
Heliotropion. Hephaestitis.		mithrax. morochthos. mor-
Hermu aedoeon. hexecontali-		morion sive promnion sive

1 Encardia B. Incardia r | enariste D. *cfr.* § 159. inaristae FE. ariste BF^aH 2 exebenus F^aFEH | erythallis F^aS. -tallis B. Chrystallis F. -alis E. eristalis H 3 amphicomos Se § 160. -mes (mephi- F^a) BF^a. -me H. memphicos mes r 5 eureos (euneos H). eurotias om.FE 8 galactites F^aH. -atites FE | leucogea B. -oceas FE. -oce F^a. -ogaeus H 9 leucographitis S. -phas H. -geaefitis B. seucograpitis F^a. -pius r 10 synechitis J². -tes B. sinepithin F. -pythin F^a. -phytin E. synnephtis S. synoph- H. *cfr.* § 162 | gallaica H. -liaca U | gassinade Se § 163. Gasindane B. -idane F^aF. gasidiana E. -na H 13 Hephaestitis H. hespest- F^a. hepalest- F. hephelest- E. hepatites B 14 aedoeon (J) Se § 166. aedyon B. redoeon F^a. -dioeon F. -dion E. -ian H 16 cornum F^a. cor B | hormiscion F^aS. -ision H. hermiscion B (item B² § 168). lyormisceon r 17 haematitis F^a(J) S. hatthitis B. liematetis r. om. H | meniu siue xuthos De § 169. meniu (-ius F^a) siue exyphos (exhy- E. exiptos F^a) F^aFE. om. B (item § 169) H 19 Iouis gemma F^aH. om. r 20 siue F^aD. uel FE. om. BH | drosolithos B D. dropsolitas F^a. aut solitis FE. om. H | Indicae ego e § 170. -dic/e B. -dice F^a. -dis r. -dica H 22 lepidotis H. -ote BF^a. -ole r | Lesbia ego cum B § 171. -ias H. -ion B. -sdion E. -schon F. om. F^a 23 Libanochrus H. -chris B. -cros F^a. -thros r 24 limoniatis F^aH. -tes BE. -tres F 26 Medica B. -dea H 27 morochthos D cum Be Diosc. V 151. *cfr.* § 173. -octhis B. merocthi r. morochites H. -tis S | morrion F^aFE. morion H 28 promnion BS. promnium D. promon F^a. pronionis r. prammium H (J¹)

- Alexandri^on. myrritis. myr- 30 cilos. spongitis. synodontitis.
 mecias. myrsinitis. mesoleu- Syrtitis. syringitis (67)
 cos. mesomelas (63) Trichrus. thelyrrhizos. the-
 Nasamonitis. nebritis. Nip- lycardios sive mucul. Thra-
 5 parena (64) cia, gen. III. tephritis. teco-
 Oica. ombria sive notia. ono- 25 lithos (68)
 cardia. oritis sive sideritis. Veneris crines. Veientana (69)
 ostracias sive ostracitis. os- Zathene. zamilampis. zora-
 tritis. ophicardelos. obsiana niscaeae (70)
 10 (65) hepatitis. steatitis. Adadu
 Panchrus. pangonus. paneros 30 nephros. Adadu ophthalmos.
 sive panerastos. Ponticae. Adadu dactylos. triophthal-
 gen. III. phloginos sive mos (71)
 chrysitis. phoenicitis. phyci- carcinias. echitis. scorpitis.
 15 tis. perileucos. paeantitis sive scaritis. triglitis. aegophthal-
 gaeanis (66) 35 mos. hyophthalmos. gerani-
 Solis gemma. sagda. Samo- titis. aëtitis. myrmecitis. can-
 thracia. sauritis. sarcitis. se- tharias. lycophthalmos. taos.
 lenitis. sideritis. sideropoe- timictonia (72)

1 Alexandrion B. -ium F^a. -io r. cfr. § 173. -inum H
 2 myrsinites BE 4 Nipparena B.S. nimpha- F^a. nymphasena r.
 -arena H 6 Oica B.S. olca rH | onocardia BF^aD. uno- r.
 om. H 8 ostracias siue om. B | ostritis — 11 panchrus om. FE |
 Osirilil B. om. H 9 ophicardelos He § 177. opicardelo F^a. Ofi-
 caryos B | obsidiana H 11 langonus F. long- E. pangonius H |
 paneros BF^aH. priuerus r 12 panderasto F^a. paderastus FE.
 paed- H | Ponticarum F^aFEH 13 Floginos B. philogenus F^a.
 -osinos E. -nus F 15 pyrileucus FE | pheantide (phaeanit-
 thae F. paentides H) siue geantides (gaea- H) F^aFEH
 20 synodontitis H. -donthis B. -difites F^a. sondodontices r
 22 trichrus BH. Thrycarus F^a. om. r | thelyrrizos S. telirrh- H.
 thelyriza F^a. -lurhiza B. om. r 23 mucul D. muchul FEH.
 om. F^a. mulc B.S. cfr. § 183 24 tephritis om. FE 26 Veien-
 tana (Vele- B. Veg- F^a) — 27 zamilampis BF^aH. om. r 27 za-
 thene Se § 185. -nae F^a. -thaene B. zanthene H | zamilampis
 ego e § 185. -mfis B. zmilacis F^a. -ampis H | zoramea FEH
 29 hypatitis FE. hama- B | ismyrtitis FE 30 neferos B.
 enephros r | Adadyo B 31 oactulos F^a. osaccu- FE 33 car-
 cinias He § 187. -nea B. -na FE. carnia F^a 35 hyoophthalmos
 B om. FEH 38 timiclonia FED. -doma F^a. om. H

ammochrysos.	cenchritis.	comparatio rerum per pretia
dryitis.	cissitis.	narcissitis. (77)
cyamias.	pyren.	phoenicitis. 20 Summa: res et historiae et
chalazias.	pyritis.	polyzonos. observationes MCCC
5 astrapaea.	phlogitis.	anthra-
citis.	enygnos.	polythrix.
leontios.	pardalios.	drosoli-
thos.	melichrus.	melichloros.
crocias.	polias.	spartopolia. 25 Cornelio Boccho.
10 rhoditis.	melitis.	chalcitis.
syctitis.	bostrychitis.	cher-
nititis.	anancitis.	synochitis.
dendritis (73)		
cochlides (74)		
15 de figura gemmarum (75)		30 Satyro. Theophrasto. Charete.
ratio probandi (76)		Philemone. Demonstrato. Zeno-
comparatio naturae per terras.		themi. Metrodoro. Sotaco.

EX AVCTORIBVS

M. Varrone. actis trium-
phorum. Maecenate. Iaccho.

EXTERNIS

Iuba rege. Xenocrate Zeno-
nis. Sudine. Aeschylo. Phi-
loxeno. Euripide. Nicandro.
30 Satyro. Theophrasto. Charete.
Philemone. Demonstrato. Zeno-
themi. Metrodoro. Sotaco.

1 Thamochrysos B. hammo- r | Cencheritis B. -critis F^a.
cecr- r 2 dritis F^a. Drytis B | cissitis — 4 pyritis om. B
4 chalazias H. calaxias FE. -assias F^a 5 astrephea FE.
-rapias H | Flogitis (palo- F^a). Antracitis (anhtarati- F^a). Eny-
chros (Enaigrus F^a) BF^a. emend. (J) S. om. r H 6 polythrix ego.
-trix BF^a. cfr. § 190. -idos r. -ichos H 7 drosolithos BF^a S.
oroelitas r. om. H 8 melichrus H. -rys B. -llucris F^a. -llitris r |
melichloros He § 191. -chorus B. -llichoros FE. -llycoros F^a
9 crocias B. protias F^a. cfr. § 191. om. r H | spotias F^a. polias.
ptolias E. polyas. pholias F 10 melitis om. B (item § 191) S
11 bostrychitis S. -ygitis B. borsocitis F^a. Sorsoc- r. borsyc-
H. cfr. § 191 | chernitis S. Gemitis U. H 12 anancitis F^a J.
-ngitis FE. -nchitis H. om. B 13 dendritis H. -raptis B. Sen-
dritis FE. om. F^a 14 cochlides H. coclides F. -dis B. -itis F^a.
-lydes E 15 gemmarum marmorum FE 16 probandi BS.
-darum r v 17 comparatio — terras om. B va. H 19 com-
paratio — pretia F^a FE S. Pretia B. om. v. add. historiae XXXVII
(-VI F^a) F^a FE 20 Summa — MCCC om. B | et obseruationes
om. F^a 22 EX AVCTORIBVS PLVRIBVS (om. nominibus omnibus) B
23 M. Varrone — EXTERNIS F^a v. om. r | uarrano F^a | trium-
phorum G. -phi F^a v 24 accho F^a 25 bacho F^a 28 Phi-
loxeno Bas. -ne U. v 30 Charete H. ca- U. v 31 philomene
F^a va. H | Demonstrato U. -ocrate va. H | Xenothemi FE. -tino
va. H

Pythea. Timaeo Siculo. Nicia. 5 rege. Callistrato. Democrito. Theochresto. Asaruba. Mna- Ismenia. Olympico. Alexandro sea. Theomene. Ctesia. Mi- polyhistoro. Apione. Oro. thridate. Sophocle. Archelao Zoroastre. Zachalia.

C. PLINI SECVNDI
NATVRALIS HISTORIAE
LIBER II

10

- 1 **I.** (1) Mundum et hoc quodcumque nomine alio caelum appellare libuit, cuius circumflexu degunt cuncta, numen esse credi par est, aeternum, immensum, neque genitum neque interiturum umquam. huius extera indagare nec interest hominum nec capit humanae coniectura mentis. 15
- 2 sacer est, aeternus, immensus, totus in toto, immo vero ipse totum, infinitus ac finito similis, omnium rerum certus et similis incerto, extra intra cuncta complexus in se,
- 3 idemque rerum naturae opus et rerum ipsa natura. furor 20 est mensuram eius animo quosdam agitare atque prodere ausos, alios rursus occasione hinc sumpta aut hic data innumerabiles tradidisse mundos, ut totidem rerum naturas credi oporteret aut, si una omnes incubaret, totidem tamen

§ 1: cfr. Mela 1, 3. (Cic. Timaeus 2). — § 2 extr.: cfr. Mela 1, 3.

1 *Pythea v. pitea ll* 7 *Horo va. D* 8 *Zachalia He § 169.*
zacchua **F^a**. zactitaria *r.* -ctalia *v*

Lib. II. 12 quod *pva. H* 13 appellari *pva. G* | circumflexum **F^{1a}** | teguntur *pva. S.* dicunt **F²** | nomen esse **F^{1a1}**. contineri uel nunc inesse **F²** 14 pari credi *para.* //// credi *para* **F¹** 18 ipso totum (-to *a*) **F^{1a}** 19 & *in ras.* **F²**. ē. in *a.* /// in **F¹** | incerta **F¹**. -tus. ē. et *a* 20 et *Fapv.* ex *r* 22 hic sumpta **F^{1a}** | hic *ego.* hinc **F^{2z}**. his *rv* 23 innumerabiliter **F^{1a}** | mundo **F^{1a}** 24 incubaret *Ven.* -rent *ll. v(S).* de dictione *cfr. II 145*

soles totidemque lunas et cetera etiam in uno et immensa
 et innumerabilia sidera, quasi non eadem quaestiones semper
 in termino cogitationi sint occurraturae desiderio finis alicuius
 aut, si haec infinitas naturae omnium artifici possit adsignari,
 5 non idem illud in uno facilius sit intellegi, tanto praesertim
 opere. furor est profecto, furor egredi ex eo et, tamquam 4
 interna eius cuncta plane iam nota sint, ita scrutari exera,
 quasi vero mensuram ullius rei possit agere qui sui nesciat,
 aut mens hominis videre quae mundus ipse non capiat.
 10 2. (2) Formam eius in speciem orbis absoluti globatam 5
 esse nomen in primis et consensus in eo mortalium orbem
 appellantium, sed et argumenta rerum docent, non solum
 quia talis figura omnibus sui partibus vergit in sese ac
 sibi ipsa toleranda est seque includit et continet nullarum
 15 egens compagium nec finem aut initium ullis sui partibus
 sentiens, nec quia ad motum, quo subinde verti mox
 adparebit, talis aptissima est, sed oculorum quoque pro-
 batione, quod convexus mediusque quacumque cernatur,
 cum id accidere in alia non possit figura.
 20 3. (3) Hanc ergo formam eius aeterno et inrequieto 6
 ambitu, inenarrabili celeritate, viginti quattuor horarum
 spatio circumagi solis exortus et occasus haut dubium

§ 5 init.: (Cic. de nat. deor. II 18, 47.) Beda n. r. 3.

2 eadem F²z. eed- F³a. ea//d- E. ead- rv | quaestiones
 (quest- a) F²az. -onis F¹. -one rv 3 cogitationi sint F². -nis
 sint z. -nis rv. de dictione cfr. XXIX 2 init. | occurraturae F²Ez.
 -ure a. -ure et e. -ura et dT. -ura F¹pv | et siderio F¹E¹a. si
 deerit F²z | aliquis F²z 4 hoc Ea. horum F | infinitis F¹E¹a
 5 illud idem pva.S 6 dist. CFWMüller p. 13 7 plana
 F¹a | sint nota opva.S | exscrutari (excu- a) Fa 9 haut
 D | mens v. meror F¹E¹a. miror E²d¹T(P)J. memor d². me-
 reantur F²z. om. opf. minor D. in cor Haupt (Herm. IV p. 145).
 marcor ORossbach | homines F²dTzJ. -nes possint opf | uideri
 F¹ad¹. -re possint d². cadere Haupt | quod F² 13 suis F²
 (item v. 15) 14 ipsi a. om. o 15 compagium F¹EaD. -gum
 F²do(B)S. -ginum pv 16 ne qui (neque F²) ad Fa | subinde
 ll. v. sublime D. an rotunde (scriptum olim rotunde)? 17 pro-
 batione hoc declaratur F² in marg. z

reliquere. an sit immensus et ideo sensum aurium excedens tantae molis rotatae vertigine adsidua sonitus, non equidem facile dixerim, non, Hercule, magis quam circumactorum simul tinnitus siderum suosque volventium orbis an dulcis quidam et incredibili suavitate concentus. 5 nobis qui intus agimus iuxta diebus noctibusque tacitus 7 labitur mundus. esse innumeras ei effigies animalium rerumque cunctarum inpressas nec, ut in volucrum notamus ovis, levitate continua lubricum corpus, quod clarissimi auctores dixere, terrenorum argumentis indicatur, quoniam 10 inde deciduis rerum omnium seminibus innumerae, in mari praecipue ac plerumque confusis monstrificae, gignantur effigies, praeterea visus probatione, alibi ursi, tauri alibi, alibi litterae figura, candidiore medio per verticem 8 circulo. 4. equidem et consensu gentium moveor; nam- 15 que et Graeci nomine ornamentum appellavere eum et nos a perfecta absolutaque elegantia mundum. caelum quidem haut dubie caelati argumento diximus, ut interpretatur 9 M. Varro. adiuvat rerum ordo discripto circulo qui signifer vocatur in duodecim animalium effigies et per 20 illas solis cursus congruens tot saeculis ratio.

§ 7: cfr. Plat. Timaeus p. 33 (Cic. Tim. 6. de nat. deor. l. l.).

— § 8: Beda n. r. 3. — Aelius Stilo ap. Varr. LL V 18. (Ambrosius hexaem. II 4, 15. Isidor. nat. rer. 12, 2.)

1 an autem sit F²z | excedens facile E². fac- exc- pva. H
 2 adsiduus F²z 3 quidem Fa | facile om. E¹ 5 quidem E¹va. H | incredibilis suavitatis F²f | conceptus F¹E¹a¹
 9 levitate FaJ². laeu- r(?)v | clarissimi dT(?)v. -mum r
 10 terrenorum F²f. cfr. Welzhofer p. 73. tenerum rv. uerum d²p. rerum z(P)H | indicatur (-cant p) F²zpv. iud- r 12 dist. ego coll. IX 2 13 alibi plaustrum alibi ursi E²va. S. alibi ursi al. plaustrum F²d 14 figurae F¹Ea. -ra ē F² 15 namque et Fa. -que op. nam et Beda. nam quem r(?)v 16 graeci FE¹ad. cosmos (-on v) graeci E²opv. post ornamentum add. cosmuranon quem F² in marg. (apud Graecos . . cosmos appellatur Beda) | et nos ll. v(S). nos G 17 autem (pro quidem) F² in ras.
 18 dubie a F² | dicimus F²z (Ambros., Isid.) 19 discripto F¹ des- rv 21 cursui F²aTz. -su va. G

5. (4) Nec de elementis video dubitari quattuor esse 10
 ea: ignium summum, inde tot stellarum illos conluentium
 oculos; proximum spiritus, quem Graeci nostrique eodem
 vocabulo aëra appellant, vitalem hunc et per cuncta rerum
 5 meabilem totoque consortum; huius vi suspensam cum
 quarto aquarum elemento librari medio spatii tellurem.
 ita mutuo complexu diversitatis effici nexum et levia 11
 ponderibus inhiberi quo minus evolent, contraque gravia
 ne ruant suspendi, levibus in sublime tendentibus. sic
 10 pari in diversa nisu in suo quaeque consistere, inquieto
 mundi ipsius constricta circuitu, quo semper in se *recurrente*
 imam atque mediam in toto esse terram, eandemque uni-
 verso cardine stare pendentem, librantem per quae pendeat,
 ita solam immobilem circa eam volubili universitate; ean-
 15 dem ex omnibus necti eidemque omnia inniti. 6. inter 12
 hanc caelumque eodem spiritu pendent certis discreta
 spatiis septem sidera, quae ab incessu vocamus errantia,
 cum errent nulla minus illis. eorum medius sol fertur,
 amplissima magnitudine ac potestate nec temporum modo
 20 terrarumque, sed siderum etiam ipsorum caelique rector.
 hunc esse mundi totius animum ac planius mentem, hunc 13
 principale naturae regimen ac numen credere decet opera
 eius aestimantes. hic lucem rebus ministrat aufertque
 tenebras, hic reliqua sidera occultat, inlustrat; hic vices

§ 10: cfr. Cic. de nat. deor. II 36, 91. — § 10 extr.: Beda
 n. r. 3. — § 11: (13. 14) Beda n. r. 3. — § 12: (15—17) Beda
 n. r. 12. Cic. nat. deor. II 51. schol. German. p. 182, 15. Isid.
 n. r. 23, 3. — § 13: Cic. somn. Scip. 4, 9. Homer Γ 277. μ 323.

2 ea om. FE¹a | ignium (agn- F¹) EaF¹B. -neum dT. -nitum
 opfv. -nem F²z (D Herm. XXXII p. 333) | summum F²E¹az C.
 -morv 3 spiritus F¹edv. -tum r 5 confertum Eopv. conf-r |
 cuius opva. G 6 an in medio? | spatio F²apC 9 levibus
 E²d²opv. om. r. an *intercidit post tendentibus?* 10 nixu d.
 nisi a. uisu p | in sua E². ui sua opva. H 11 recurrente (vel
 coeunte) CFW Müller p. 21 n. 3. cfr. XXXVI 117. corrente ll. v
 12 unam op | esse FdaE²G (D). om. Eopv (S) | uniuersi C
 13 cardinem J | librantemque F²zT 14 eandemque dp
 va. G (S) 15 omnia innecti op 24 inlustrat om. opva. H

temporum annumque semper nascentem ex usu naturae temperat; hic caeli tristitiam discutit atque etiam humani nubila animi serenat; hic suum lumen ceteris quoque sideribus fenerat, praeclarus, eximius, omnia intuens, omnia etiam exaudiens, ut principi litterarum Homero placuisse 5 in uno eo video.

- 14 7. (5) Quapropter effigiem dei formamque quaerere inbecillitatis humanae reor. quisquis est deus, si modo est alius, et quacumque in parte, totus est sensus, totus visus, totus auditus, totus animae, totus animi, totus sui. innumeros 10 quidem credere atque etiam ex vitiis hominum, ut Pudicitiam, Concordiam, Mentem, Spem, Honorem, Clementiam, Fidem, aut, ut Democrito placuit, duos omnino, Poenam 15 et Beneficium, maiorem ad socordiam accedit. fragilis et laboriosa mortalitas in partes ita digessit infirmitatis suae 15 memor, ut portionibus coleret quisque quo maxime indigeret. itaque nomina alia aliis gentibus et numina in iisdem innumerabilia invenimus, inferis quoque in genera discriptis morbisque et multis etiam pestibus, dum esse 16 placatas trepido metu cupimus. ideoque etiam publice 20 Febris fanum in Palatio dicatum est, Orbonae ad aedem Larum, ara et Malae Fortunae Esquilii. quam ob rem maior caelitum populus etiam quam hominum intellegi potest, cum singuli quoque ex semet ipsis totidem deos

§ 14 extr.: cfr. Cic. nat. deor. II 61. de leg. II 19. 28. — § 16: Cic. nat. deor. III 63. Val. Max. II 5, 6. — (133, 1) Sen. ep. 110, 1. — Cic. nat. deor. I 81. 101. III 39. — Plin. XIX 101.

4 fenerat dTv. ferenat r 7 formamquoque fere Ea. -amque nescire F¹ 9 uisus — 10 animae totus om. F¹f
11 atque etiam ex uirtutibus uitisque E²va. S. atque tam (tamque z) ex uirtutibus quam ex (om. z) uitibus F²fz Welzhofer p. 74. *Dll. p. 333. an ex uitibus hominum, non uirtutibus tantum?*
15 ita coni. H. ista ll. v 16 an quo quisque? 18 reperimus E²ad marg. opva. S | genera deorum F²z | discriptis D. des. ll. v
20 placata pz 21 eadem F¹. aedes F² 22 laru F¹. -ruis F². -ri d¹. -riū d²va. S | et ara HD cum Iunio animadv. 3, 1 e Cic. | malae r. -le d. -la r | fortuna F²

faciant Iunones Geniosque adoptando sibi, gentes vero quaedam animalia et aliqua etiam obscena pro dis habeant ac multa dictu magis pudenda, per fetidos cibos, alia et similia, iurantes. matrimonia quidem inter deos credi 17
 5 tantoque aevo ex iis neminem nasci et alios esse grandaevos semper canosque, alios iuvenes atque pueros, atri coloris, aligeros, claudos, ovo editos et alternis diebus viventes morientesque, puerilium prope deliramentorum est, sed super omnem inpudentiam, adulteria inter ipsos fingi, mox
 10 iurgia et odia, atque etiam furtorum esse et scelerum numina. deus est mortali iuvare mortalem, et haec ad 18
 aeternam gloriam via. hac proceres iere Romani, hac nunc caelesti passu cum liberis suis vadit maximus omnis aevi rector Vespasianus Augustus fessis rebus subveniens.
 15 hic est vetustissimus referendi bene merentibus gratiam 19
 mos, ut tales numinibus adscribant. quippe et aliorum nomina deorum et quae supra retuli siderum ex hominum nata sunt meritis. Iovem quidem aut Mercurium aliterve alios inter se vocari et esse caelestem nomenclaturam, quis 20
 20 non interpretatione naturae fateatur inridendum? agere curam rerum humanarum illud, quicquid est, summum ac vel tam tristi atque multiplici ministerio non pollui credamus dubitemusne? vix prodest iudicare, utrum magis conducat generi humano, quando aliis nullus est deorum

§ 17: Cic. nat. deor. I 83. I 42. — § 18: cfr. Cic. p. Ligar. 38.

2 an aliquae? | habent E³opva.H 3 fetidas cepas fS |
 allia (alia S) et fvet. Dal.S. et alia ll.v 5 eis o. his ll.v
 6 atri coloris et albi ORossbach 7 ouo d¹E³v. e (et p) boue
 Eaop. al. boue d². cecosq. F²in ras. 12 proceres vere F¹a.
 processere d. prec-T 16 ascribantur oBas. | omnium aliorum
 dE²opva.S(D) 19 caelestem E(?)G. -te F¹dTap. -ti o. -tes
 F²z. -tis v | nomenclaturam z(?)G. nomen culturam E. -rarū
 F¹a. -ra dT. -rae op. -culaturae v. numina culturarū F²
 19—23 dist. ed. princ. (S) 20 irridendā F¹a. -da E¹ 21 ac
 uel ego. Ac ne F¹a. anne rv 23 debitem. Ne F¹. dubite-
 musue. Ne f. -musue E(?)va.S. -tamusue p | prodest ego. prope
 est ll.v. profecto est D. probe est Haupt l.l. | iudicari F

- 21 respectus, aliis pudendus. externis famulantur sacris ac digitis deos gestant, monstra quoque colunt, damnant et excogitant cibos, imperia dira in ipsos, ne somno quidem quieto, inrogant. non matrimonia, non liberos, non denique quicquam aliud nisi iuvantibus sacris deligunt. alii in Capitolio fallunt ac fulminantem periurant Iovem. et hos iuvant scelera, illos sacra sua poenis agunt.
- 22 Invenit tamen inter has utrasque sententias medium sibi ipsa mortalitas numen, quo minus etiam plana de deo coniectatio esset. toto quippe mundo et omnibus locis omnibusque horis omnium vocibus Fortuna sola invocatur ac nominatur, una accusatur, rea una agitur, una cogitatur, sola laudatur, sola arguitur et cum conviciis colitur, volubilis . . . que, a plerisque vero et caeca existimata, vaga, inconstans, incerta, varia indignorumque faultrix. huic omnia expensa, huic feruntur accepta, et in tota ratione mortalium sola utramque paginam facit, adeoque obnoxiae sumus sortis, ut prorsus ipsa pro deo sit qua
- 23 deus probatur incertus. pars alia et hanc pellit astroque suo eventus adsignat et nascendi legibus, semelque in omnes futuros umquam deo decretum, in reliquum vero otium datum. sedere coepit sententia haec, pariterque et eruditum vulgus et rude in eam cursu vadit.

2 quoque **Fd¹aG(S)**. quoque quae **Ep^dv(H)** 5 iubentibus **d²E²pvaH** | deligunt **Ev**. dil-*r* 6 periurant iouem **d^pS**. -ue **T**. -ratione **F¹E¹a**. pererrant ioue (-uem e) **E²e**. peierant iouem **F²v** 11.12 uocatur o 12 ac **FE¹azS**. ac una **E²o**. et una **pv**. una **d(?)G** | rea una agitur *ego*. rea una arguitur **E²op**. rea **FE¹a**. una agitur rea **dv**. *om.z* 13 cogitatur **dopv**. cogitur **F¹E¹a**. colitur **F²** | sola sola laudatur **F¹Eaop** 14 *lac, ego indicavi*. uolubilisque **ll.v**. -lis **G**. *an* instabilisque (*cfr. Pacuv. ap. Cic. ad Herenn. II 23, 36*) *aut* volucris volubilisque | a pluribus quoque **p**. a plerisque, a plerisque **TS** | et caeca etiam **dTE²op va.S** 16 feruntur **Faop**. refer-*dT*. omnia fer- **Ev** 18 prorsus ipsa pro *ego*. pro se ipsa **F¹a**. pro se (*eraso se ab E²*) **E¹**. sors ipsa pro **dopv**. sors ipsa *add. supra* pro//// **E²**. sors pro ipsa **e**. pro se (prope **F²**) ipsa sola pro **F²fz** 20 adsignat et **F¹aov**. -at e **F²**. -ant **p**. -at *rH* 21 dei (deo **F¹a**. deū **F²**) decreto **Faopz** 22 otium datur **dTva.Bas.(S)**. otio dato **F²z**

ecce fulgurum monitus, oraculorum praescita, haruspicum 24
 praedicta atque etiam parva dictu in auguriis sternumenta
 et offensiones pedum. Divus Augustus prodidit laevum
 sibi calceum praepostere inductum quo die seditione
 5 militari prope afflictus est. quae singula improvidam 25
 mortalitatem involvunt, solum ut inter ista vel certum sit
 nihil esse certi nec quicquam miserius homine aut super-
 bium. ceteris quippe animantium sola victus cura est, in
 quo sponte naturae benignitas sufficit, uno quidem vel
 10 praefereudo cunctis bonis, quod de gloria, de pecunia,
 ambitione superque de morte non cogitant.

Verum in his deos agere curam rerum humanarum 26
 credi ex usu vitae est poenasque maleficiis aliquando
 seras, occupato deo in tanta mole, numquam autem inritas
 15 esse nec ideo proximum illi genitum hominem, ut vilitate
 iuxta beluas esset. imperfectae vero in homine naturae 27
 praecipua solatia, ne deum quidem posse omnia — namque
 nec sibi potest mortem consciscere, si velit, quod homini
 dedit optimum in tantis vitae poenis, nec mortales aeternitate
 20 donare aut revocare defunctos nec facere ut qui vixit non
 vixerit, qui honores gessit non gesserit — nullumque habere
 in praeterita ius praeterquam oblivionis atque (ut facietis
 quoque argumentis societas haec cum deo copuletur) ut
 25 posse. per quae declaratur haut dubie naturae potentia idque
 esse quod deum vocemus. in haec divertisse non fuerit
 alienum, vulgata iam propter adsiduam quaestionem de deo.

§ 24: Cic. de div. II 84. — cfr. Suet. Aug. 92 (Peter hist. Rom. fragm. p. 260). — § 25: (6. 7) Nausiphanes ap. Sen. ep. 88, 45. — § 27: (25) cfr. Sen. NQ II 45, 3.

2 sternutamenta *opva.H.* insternum- **FE**¹. instrum- a
 6 uel *om.FdG* 7 nec miserius quicquam *opva.S* 10 prae-
 ferendo **E**(?) *L cum P(D)*. -da *rv(S)* 12 in his *ll.v.* an improbis
 (sc. hominibus)? 13 *av.* credi *incipit R* 20 donare **F**²**E**²*opv.*
 dan- **F**¹. damn- **R**¹**E**¹a. dare **R**²d**T** 22 facietis d**E**³*opv.* -eretis
F¹**R**. -eret his **E**¹a. factis **F**² 26 uocamus *opva.S* 27 uul-
 gata iam *D.* -tam **F**²d**TE**². -ta *G.* -tum *r.* (propter uulgatam
 assidue *opva.G*)

8. (6) Hinc redeamus ad reliqua naturae. sidera,
 7-9 quae adfixa diximus mundo, non illa, ut existimat volgus,
 singulis attributa nobis et clara divitibus, minora pauperibus,
 obscura defectis ac pro sorte cuiusque lucentia adnumerata
 mortalibus, cum suo quaeque homine orta moriuntur nec 5
 29 aliquem exstingui decidua significant. non tanta caelo
 societas nobiscum est, ut nostro fato mortalis sit ibi quoque
 siderum fulgor. illa nimio alimento tracti umoris ignea
 vi abundantiam reddunt, cum decidere creduntur, ut apud
 nos quoque luminibus accensis liquore olei notamus acci- 10
 30 dere. ceterum aeterna caelestibus est natura intexen-
 tibus mundum intextuque concretis, potentia autem ad
 terram magnopere eorum pertinens, quae propter effectus
 claritatemque et magnitudinem in tanta subtilitate nosci
 18, 210 potuerunt, sicut suo demonstrabimus loco. circularum 15
 899. quoque caeli ratio in terrae mentione aptius dicetur,
 quando ad eam tota pertinet, signiferi modo inventoribus
 6, 211 non dilatis. obliquitatem eius intellexisse, hoc est rerum
 899. fores aperuisse, Anaximander Milesius traditur primus Olym-
 31 piade quinquagesima octava, signa deinde in eo Cleostratus, et 20
 prima arietis ac sagittarii, sphaeram ipsam ante multo Atlas.
 Nunc relicto mundi ipsius corpore reliqua inter
 32 caelum terrasque tractentur. summum esse quod vocant

§ 31: cfr. Plin. VII 203. — Diog. La. II 1, 2. — Cic. nat. deor. II 52. Diodor. III 60, 2. IV 27, 1. Vitr. VI 10, 6. — 32. 33: Beda n. r. 12. cfr. Vitr. IX 4, 10.

2 illa *ll. v. an ita?* 5 cum *ll. nec cum G. quia nec cum*
d²opzv | orti a. del. D | oriuntur RpD 6 nec *op². nunc p¹*
 7 ille (*pro ibi*) *opva. H* 8 ignea ut *FR. -ea in p. ut a. cum z*
 9 tum *FRa. tunc z | ut dTE³v(D). quo ut (an quod?) R²*
in marg. om. rS 10 id luminibus *pva. D. id in lum- o | hoc*
notamus F² 11 caelestibus *pS. -stis (& cel- F²). FdEa.*
//// ce//lestis R. (est caelestibus v) | inte////xentibus F. intertex- D
 12 intextumque *F¹R. -toque a. anrecte (sc. mundo)?* 17 in-
ventoribus D cum Sabell. -tionibus ll. v 19 *//////// fores R. fortis-*
simi fores F¹Ea. -mas fores F²z 21 ipsam ante multo (*-ta R*)
dRv(J). ipsa ////ante (undante F²) mundo F. ipso mandante
 mundo *EapS*

Saturni sidus ideoque minimum videri et maximo ambire circulo ac tricesimo anno ad brevissima sedis suae principia regredi certum est, omnium autem errantium siderum meatus, interque ea solis et lunae, contrarium mundo
 5 agere cursum, id est laevum, illo semper in dextra praecipiti. et quamvis adsidua conversione immensae celeritatis attol- 33
 lantur ab eo rapianturque in occasum, adverso tamen ire motu per suos quaeque passus. ita fieri, ne convolutus aer eandem in partem aeterna mundi vertigine ignavo
 10 globo torpeat, sed fundatur adverso siderum verbere discretus et digestus. Saturni autem sidus gelidae ac rigentis 34
 esse naturae, multumque ex eo inferiorem Iovis circulum et ideo motu celeriore duodenis circumagi annis. tertium Martis, quod quidam Herculis vocant, igne ardens solis
 15 vicinitate, binis fere annis converti, ideoque huius ardore nimio et rigore Saturni, interiectum ambobus, ex utroque temperari Iovem salutaremque fieri. deinde solis meatum 35
 esse partium quidem trecentarum sexaginta, sed ut observatio umbrarum eius redeat ad notas, quinos annis dies
 20 adici superque quartam partem diei. quam ob causam quinto anno unus intercalarius dies additur, ut temporum ratio solis itineri congruat.

§ 34: Beda n. r. 13. tp. r. 8^b. MCap. VIII 885. cfr. Cic. nat. deor. II 52. 53. 119. somn. Scip. 4, 19. Vit. IX 4, 16. 10. Censorin. fragm. 3, 3. 4. Hygin. astr. II 42. Apul. de mundo 293. — § 35. 36: Beda n. r. 13.

4 interque ea R²dv(J). -reaque (quae i) a yi. inter quae F²ES. -rque r. iterque p 5 id est laevum del. U9 | dextera Tapy. -tram va. S(D) 12 ex del. G | inferiorem Rpmv. in inf. F¹E¹a. in terris inf. F²E²doz. interiorem in terris y 13 celeriore FRmy. -ri C 14 igne FRmD. -nea Eaopzv. -nei dyG. -nis i | ardens F²mD. -ntis a d²yG. -ntis rv(S) 15 ferme R²yS 16 frigore y 17 deinde opG. deum. inde dTv. inde FRE¹aS. dein yD. deum dein E². tum m 19 notus y. motus (m in ras.) i. metas Dcoll. § 61 | anni o 21 intercalarius FRmS. -latur a. -laris rv(J). cfr. § 130. XVIII 207 22 folis RdmyzG. facilis F¹Ea. -lius F²op. -lius solis v | itineri facilius z

- 36 Infra solem ambit ingens sidus appellatum Veneris, alterno meatu vagum ipsisque cognominibus aemulum solis ac lunae. praeveniens quippe et ante matutinum exoriens luciferi nomen accepit ut sol alter diemque maturans, contra ab occasu refulgens nuncupatur vesper ut prorogans 5
- 37 lucem vicemve lunae reddens. quam naturam eius Pythagoras Samius primus deprehendit Olympiade circiter XLII, qui fuit urbis Romae annus CXLII. iam magnitudine extra cuncta alia sidera est, claritatis quidem tantae, ut unius huius stellae radiis umbrae reddantur. itaque et in 10 magno nominum ambitu est. alii enim Iunonis, alii Isidis, alii
- 38 Matris Deum appellavere. huius natura cuncta generantur in terris. namque in alterutro exortu genitali rore conspergens non terrae modo conceptus inplet, verum animantium quoque omnium stimulat. signiferi autem ambitum peragit 15 trecentis et duodequingenis diebus, a sole numquam absistens partibus sex atque quadraginta longius, ut Timaeo placet.
- 39 Simili ratione, sed nequaquam magnitudine aut vi, proximum illi Mercurii sidus, a quibusdam appellatum 20 Apollinis, inferiore circulo fertur VIII diebus ocioire ambitu, modo ante solis exortum, modo post occasum splendens,

§ 36: Cic. nat. deor. II 53. Vitr. IX 4, 7. Censorin. fragm. 3, 4. 5. MCap. VIII 883. — § 37: cfr. Diog. La. VIII 1, 14. MCap. VIII 882. — cfr. Hygin. astr. II 42. Apul. de mundo 293. — § 38. 39: (15—139, 1) Beda n. r. 13. tp. r. 8. — § 39 extr.: cfr. MCap. VIII 880. Cic. nat. deor. II 53.

2 uacum F¹. -cum R¹Ea 4 accepit FTaopyS. accipere R¹. -pit rv(J) 6 uicemque R²e corr. va.S(J). uicino i. -ni y 8 XLII Fd²RE¹aB(S). XXXII d¹E²opy(H). LXII Brot. (U10) | romanae FRd | CXLII E²opy(S). CXIII d²TH. CXVI FRd¹. CX//// E¹. CVI a. CCXXII Brot. (qui — CXLII del.U10) | iam FRa Bas. luo E² in ras. Iuno e. largiori opv. om.dT 11 ambitus Fa 13 alterutro Eopyv. -tro//// d. -troque Ra. -tro quae F¹. -tro quaeque F²(DHerm. XXXII p. 334) | conspergens opy 14 non (In R²) terrae motu F¹Ra. non modo terrae opy 15 omnium naturam F²z(Dll.) 16 trecentis F²G. -cens F¹. recens a. tricenis Roiv. trinis p

numquam ab eo XXII partibus remotior, ut Cidenas et Sosigenes docent. ideo et peculiaris horum siderum ratio est neque communis cum supra dictis. nam ea et 40 quarta parte caeli a sole abesse et tertia, et adversa soli saepe cernuntur, maioresque alios habent cuncta plenae conversionis ambitus in magni anni ratione dicendos. 10,5

9. Sed omnium admirationem vincit novissimum sidus, 41 terris familiarissimum et in tenebrarum remedium ab natura repertum, lunae. multiformis haec ambigua torsit in- 42 genia contemplantium et proximum ignorare sidus maxime indignantium, crescens semper aut senescens et modo curvata in cornua facie, modo aequa portione divisa, modo sinuata in orbem, maculosa eademque subito praenitens, immensa orbe pleno ac repente nulla, alias pernox, alias sera et parte diei 15 solis lucem adiuvans, deficiens et in defectu tamen conspicua — quae mensis exitu latet, tum laborare non creditur —, 43 iam vero humilis et excelsa, et ne id quidem uno modo, sed alias admota caelo, alias contigua montibus, nunc in aquilonem elata, nunc in austros deiecta. quae singula in ea 20 deprehendit hominum primus Endymion; ob id amor eius fama traditur. non sumus profecto grati erga eos qui labore curaque lucem nobis aperuere in hac luce, mira que

§ 41 init.: cfr. Beda n. r. 13. tp. r. 8. — § 43: (20) cfr. Cic. Tusc. I 92. schol. Germ. p. 201.

1 XXIII B | remotius op | cidenas dEopyS coll. Strab. XVI p. 739. -nac a. cidaene F¹. chideas R². cide R¹. ciden F². hic idem G. ctesias zv | to (pro et) F¹a 3 statio E²dzva.G 5 plenae dov. -na E²py. plana F¹E¹a. -nae F². -ne R 6 in del. F² | magnitudine F¹a. -ne in F². magn///// R¹ 8 terrisque R(?)va.J 9 multiformi Fdva.S | h& R². & R¹ | ambigua EaopS. amagae F¹. ambage F²dRE³v(J) 10 contemplantibus F¹R¹f | ignorare FRafU. -ri EdopB(D). -ti v. de dictione cfr. V 52 | sidus maxime Eaopv. max- sid- rG 11 et om. m 12 facie F²mzH. -ies Brot. om. d¹yv. fauces r. del. R²E³. falcis J 15. 16 dist. ego 16 qua a. ac F²z | latens F² | tum ego. cum ll. v 17 et excelsa R²dpmv. exc- rS 20 et ob id opva.S | amor ego. -ore ll. v. de dictione cfr. X 51 21 fama ll. captus fama opF³ in marg. d²v | traditus FRzS

humani ingeni peste sanguinem et caedes condere annalibus iuvat, ut scelera hominum noscantur mundi ipsius
 44 ignaris. proxima ergo cardini, ideoque minimo ambitu, vicenis diebus septenisque et tertia diei parte peragit spatia eadem, quae Saturni sidus altissimum XXX, ut
 dictum est, annis. dein morata in coitu solis biduo, cum
 32 tardissime, a tricesima luce rursus ad easdem vices exit, haut scio an omnium, quae in caelo pernosci potuerunt, magistra: in XII mensium spatia oportere dividi annum,
 45 quando ipsa totiens solem redeuntem ad principia consequitur; solis fulgore, ut reliqua siderum, regi, siquidem in totum mutuata ab eo luce fulgere, qualem in percussu aquae volitare conspiciamus; ideo molliore et imperfecta vi solvere tantum umorem atque etiam augere, quem solis radii absumant. ideo inaequali lumine adspici, quia, 15
 ex adverso demum plena, reliquis diebus tantum ex se
 46 terris ostendat, quantum a sole ipsa concipiat; in coitu quidem non cerni, quoniam haustum omnem lucis aversa illo regerat, unde acceperit. sidera vero haut dubie umore terreno pasci, quia dimidio orbe numquam maculoso
 cernatur, scilicet nondum suppetente ad hauriendum ultra iusta vi; masculas enim non aliud esse quam terrae raptas cum umore sordes. 10. defectus autem suos et solis,

§ 44: (4—6) Beda n. r. 13. tp. r. 8.

1 teste RE¹a. -tes F¹ | scribere opz 6 merata R¹. memor-
 F¹a. remor- opva. G. commor- F²z 7 rursus d(?)v 8 prae-
 nosci Eapva. G. pron- Ff 9 mensum F¹S 10 ipsa G.
 -sum ll.v(S) 11 ut z. eam ut opv(S). om. ll. H(D) 12 re-
 percussu aquae Rdv. -ssaque a. -ssa/// F¹. -ssa qua E¹. -ssa
 aqua F²E²opz 14 etiam om. FR¹a 15 ideo et R²va. S(J).
 ideo autem z | adspici E²ed²pv. adsumi (abs- F²z) r | qui F¹Rae
 16 a se a 17 ex sole pva. S(J) 18 auersa FdEaB(D).
 adu- R(?) Brot. -sae p 20 qui admini F¹a. quia in eorū F² |
 numquam F¹dRE¹ay. nonnu- F²E²pv | maculoso Eap. -lo F¹R¹.
 -losa F²R²d v. -la y 21 cernantur F²R²E²pyva. B | ultra
 om. p. an e terra? 22 iusta dE²yv. iuxta F¹RE¹eap. lucis
 F²f | ui om. a. uim R²E¹e

rem in tota contemplatione naturae maxime miram et ostento similem, magnitudinum umbraeque indices existere. (7) quippe manifestum est solem interventu lunae occultari 47 lunamque terrae obiectu ac vices reddi, eosdem solis 5 radios luna interposito suo auferente terrae terraque lunae. hac subeunte repentinas obduci tenebras rursusque illius umbra sidus hebetari. neque aliud esse noctem quam terrae umbram, figuram autem umbrae similem metae ac turbini inverso, quando mucrone tantum ingruat neque 10 lunae excedat altitudinem, quoniam nullum aliud sidus eodem modo obscuretur et talis figura semper mucrone deficiat. spatio quidem consumi umbras indicio sunt 48 volucrum praealti volatus. ergo confinium illis est aëris terminus initiumque aetheris. supra lunam pura omnia ac 15 diurnae lucis plena. a nobis autem per noctem cernuntur sidera, ut reliqua lumina e tenebris, et propter has causas nocturno tempore deficit luna. stati autem atque menstrui non sunt utrique defectus propter obliquitatem signiferi lunaeque multivagos, ut dictum est, flexus, non semper in 43 20 scripulis partium congruente siderum motu.

11. (8) Haec ratio mortales animos subducit in 49 caelum ac velut inde contemplantibus trium maximarum rerum naturae partium magnitudinem detegit. non posset quippe totus sol adimi terris intercedente luna, si terra 25 maior esset quam luna. tertia ex utroque vastitas

§ 47: (3—8) Beda tp. r. 27. (n. r. 22). — § 48—50: Beda tp. r. 27. — § 48: Beda n. r. 25. — § 49: Beda n. r. 22.

2 magnitudinem **F¹R¹Ea**. (**R²** *perit marg. absciso*). eorum magnitudinum *opva.S* 5 terrae terraque **R²d.v.** terraeque **F¹R¹E**. -re quē a. -raque **F²Top**. -rasque **y** 6 hac vero *opz va.G* | an obduci terrae (*vel illi*)? | rursusque p. -sus **T** 9 torbini **F¹**. orbi **F²f** 10 lunae *om.FfRE¹apz* | altitudinem **f** (**F²** *add. lune*) *Sabell. latit- rv* 11 in mucrone **F²R²**. -nem *zva.S* 12 eodem (*pro quidem*) **F²f** 15 diurnae *oD*. -na et **y**. diurnae *ll.v* 16 e **E²oC**. et *rv*. in **dTz** 17 statim **E¹a**. -tuti **F²dE²p** | menstrui non *v*. non me- **F¹REap**. me- **F²d** 20 scrupulis **R¹pva.S** 24 si — 25 luna *om.F¹R¹E¹a* 25 tertia *ll.v(H)*. certior *B cum Beda* | utraque *va.H*

solis aperietur, ut non sit necesse amplitudinem eius oculo-
 50 rum argumentis atque coniectura animi scrutari: immensum
 esse, quia arborum in limitibus porrectarum in quotlibet
 passuum milia umbras paribus iaciat intervallis, tamquam
 toto spatio medius, et quia per aequinoctium omnibus in 5
 meridiana plaga habitantibus simul fiat a vertice, item
 quia circa solstitialem circulum habitantium meridie ad
 septentrionem umbrae cadant, ortu vero ad occasum, quae
 fieri nullo modo possent, nisi multo quam terra maior
 esset, nec non quod montem Idam exoriens latitudine 10
 exsuperet, dextra laevaue large amplectens, praesertim
 tanto discretus intervallo.

51 Defectus lunae magnitudinem eius haut dubia ratione
 declarat, sicut terrae parvitatem ipse deficiens. namque
 cum sint tres umbrarum figurae constetque, si par lumini 15
 sit materia quae iaciat, umbram columnae effigie iaci nec
 habere finem, si vero maior materia quam lumen, turbinis
 recti, ut sit imum eius angustissimum et simili modo
 infinita longitudo, si minor materia quam lux, metae
 existere effigiem in cacuminis finem desinentem talemque 20
 52 cerni umbram deficiente luna: palam fit, ut nulla amplius
 relinquatur dubitatio, superari magnitudinem terrae. id
 quidem et tacitis naturae ipsius indiciis: cur enim partitis

§ 50: (10. 11) cfr. Diodor. XVII 7, 5—7. (Mela I 94. Sol. 11, 6.)

1 solis d¹yv(D). solis oculorum argumentis r(J) | aperietur
 (sc. § 51) REpJ. -iretur da. -itur Foyv(D) | non sit ut RS. an
 non ut sit? cfr. VII 1 2 aut (pro atque) y | immensam Eaop
 3 qui FRdy. que a | quodlibet F¹R¹aC. quol-R²y. quael-p
 4 milia //// R. -arum d. -arium F¹a 7 circa R²d²E²pyv.
 citra z. om.r 10 nec non z. nec ll.H. et v(D) 14 ipse
 Fd²RaB. -sa Epzv. om.d¹ 16 quae R²E²dpyv. om.r | iaciat
 J. iactat dE¹yv. -tatu a. -ta//// F¹. -tā F². -tans f. -tet R¹p.
 faciat R² | iacere y 20 fine pyva.G 21 fit Fa. est y |
 ut nulla Eapv. haut (aut F¹R) ulla FRd²Ty. nulla d¹
 22 relinquatur Eapv. -uetur d. -uitur FRy | solem superare
 yD | magnitudinem terrae dTyS. -ne terrae FRa. -ne terram
 E(?)pv | hic (pro id) Eaz. hęc R¹. //// F¹ 23 ipsius naturae
 indiciis pva.J. nat- ind- ips- R

vicibus anni brumalis abscedit aut noctium opacitate terras reficit? exustus haut dubie, et sic quoque exurens quadam in parte. tanta magnitudo est.

12. (9) Et rationem quidem defectus utriusque 53
 5 primus Romani generis in vulgum extulit Sulpicius
 Gallus, qui consul cum M. Marcello fuit, sed tum tribunus
 militum, sollicitudine exercitu liberato pridie quam Perses
 rex superatus a Paulo est in concionem ab imperatore
 productus ad praedicendam eclipsim, mox et composito
 10 volumine. apud Graecos autem investigavit primus omnium
 Thales Milesius Olympiadis XLVIII anno quarto praedicto
 solis defectu, qui Alyatte rege factus est urbis conditae
 anno CLXX. post eos utriusque sideris cursum in sexcentos
 annos praececinuit Hipparchus, menses gentium diesque et
 15 horas ac situs locorum et visus populorum complexus,
 aevo teste haut alio modo quam consiliorum naturae parti-
 ceptus. viri ingentes supraque mortalia, tantorum numinum 54
 lege deprehensa et misera hominum mente iam soluta, in
 defectibus scelera aut mortem aliquam siderum pavente
 20 — quo in metu fuisse Stesichori et Pindari vatum sub-
 limia ora palam est deliquio solis — aut in luna venefi-
 cia arguente mortalitate et ob id crepitu dissono auxiliante

§ 53: cfr. Liv. XLIV 37, 5. Val. Max. VIII 11, 1. Quintil. I 10, 47. Lyd. ost. 9 p. 30^b. — (10) Herodot. I 74. Lyd. ost. 9 p. 30^a^b. — Ptolem. geogr. I 4. Lyd. ost. 7 p. 24^c. — § 54: (20) Plut. de fac. in orbe lunae p. 931^c. Pind. fragm. 74 (Bergk²). — (144, 1) Plut. Nic. 23. Quintil. I 10, 48.

2 dist. J 5 vulgus opyzva. S. sed cfr. VIII 43. XXXV 84
 6 tum Ev. cum r 7 perses (pre-a¹) FRa²dpv(S). perseus
 E(?)a³ad marg. G(D) 13 CLXX F²ayv(Brot.). CLXXX F¹fz.
 CXX r. CLX H | cursum om. FRd¹a 14 praececinuit F²R²p D.
 praec//nit R¹. -cinit r. -cinuit v 15 uisos F². uicos d²E²p
 va. H 17 mortalia U. Brot. -lium naturam v(S) 18 iam
 soluta ego. inso- FR¹a. abso- rv. labe sol- D 19 defectibus
 stellarum R²va. H. -bus siderum D | aut dv. ut r | siderum
 del. D 20 metu F²R²dv. mente pz. -nse r 21 aut F²z.
 at (ad F¹Re corr.) r Brot. et pv | luna// F. -nae az. an recte?
 22 id om. FR¹a

— quo pavore ignarus causae Nicias Atheniensium imperator veritus classem portu educere opes eorum adflixit —: macte ingenio este, caeli interpretes rerumque naturae
 55 capaces, argumenti repertores, quo deos hominesque vicistis! quis enim haec cernens et statos siderum (quoniam ita
 appellare placuit) labores non suae necessitati mortales
 5 genitos ignoscat?

Nunc confessa de iisdem breviter atque capitulatim attingam ratione admodum necessariis locis strictimque reddita, nam neque instituti operis talis argumentatio est
 10 neque omnium rerum afferri posse causas minus mirum est quam constare in aliquis.

56 **13.** (10) Defectus CCXXIII mensibus redire in suos orbis certum est, solis defectus non nisi novissima primave
 fieri luna, quod vocant coitum, lunae autem non nisi 15 plena, semperque citra quam proxime fuerint; omnibus autem annis fieri utriusque sideris defectus statis diebus horisque sub terra nec tamen, cum superne fiant, ubique
 57 obstante convexitatibus mundi. intra ducentos annos 20 Hipparchi sagacitate compertum est et lunae defectum aliquando quinto mense a priore fieri, solis vero septimo, eundem bis in XXX diebus super terras occultari, sed ab aliis hoc cerni, quaeque sunt in hoc miraculo maxime
 mira, cum conveniat umbra terrae lunam hebetari, nunc 25 ab occasus parte hoc ei accidere, nunc ab exortus, quanam ratione, cum solis exortu umbra illa hebetatrix sub terra

§ 55: (6) Verg. Aen. I 742. — § 56. 57: Beda tp. r. 27. n. r. 22 — § 57: (145, 4) Lydus ost. 9 p. 30^b.

2 parte (-tē E¹a) seducere F¹R¹E¹a 3 macte Fd¹R¹az.
 -ti r. cfr. Fels p. 76 | naturae om. FR¹a 5 et om. FE¹a | status
 F²Rap 8 Nonne Fa. N///// R¹ 13 CCXXIII F²R¹a. CC-XCIII
 F¹. CCXXII va. H. (CCXXXV MCap. VIII 868) 14 defec-
 tum d(Beda) va. S 16 fuerit dop(Beda) va. S 17 statis F¹d¹v.
 -tutis r Beda 18 fiant superne op va. H | fiunt y HBrot.
 19 nebula y. -lam i Beda 22 quoto F¹R¹Ea 23 super
 Epy Beda. supra rv 26 et quanam va. S

esse debeat, semel iam acciderit ut in occasu luna deficeret utroque super terram conspicuo sidere. nam ut XV diebus utrumque sidus quaeretur, et nostro aevo accidit imperatoribus Vespasianis patre III. filio consulibus.

5 14. (11) Lunam semper aversis a sole cornibus, si 58
crescat, ortus spectare, si minuatur, occasus, haut dubium
est; lucere dodrantes semuncias horarum ab secunda
adicentem usque ad plenum orbem detrahentemque in
deminutionem; intra XIII autem partes solis semper occultam
10 esse. quo argumento amplior errantium stellarum quam
lunae magnitudo colligitur, quando illae et a septenis
interdum partibus emergant. sed altitudo cogit minores
videri, sicut adfixas caelo solis fulgor interdum non cerni,
cum aequae ac noctu luceant idque manifestum fiat defectu
15 solis et praecaltis puteis.

15 15. (12) Errantium autem tres, quas supra solem 59
diximus sitas, occultantur meantes cum eo, exoriuntur vero
matutino discedentes partibus numquam amplius undenis.
postea radiorum eius contactu reguntur et in triquetro
20 a partibus CXX stationes matutinas faciunt, quae et primae
vocantur, mox in adverso a partibus CLXXX exortus
vespertinos, iterumque in CXX ab alio latere appropin-
quantes stationes vespertinas, quas et secundas vocant,
donec assecutus in partibus duodenis occultet illas, qui

§ 58: (11) Beda n. r. 13 extr. — § 59: (17. 18) Beda n. r. 13. — MCap. VIII 886. 887. — cfr. Vit. IX 4, 6. 12.

2 terras F²T | in XV F²d. XII va. H 4 IV H cum Petavio.
ac Ea. & p | filio Eap D. -io II FR¹. -io iterum dR²v | eos (pro
cos.) F. eius Eap 7 semiuncias py | ad a. a py 9 di-
minutionem Rapyva. S 11 a om. FR¹Eapz 13 fulgor
RfH (sc. cogit). -ore rv(J) 14 aequae ll. H(J). -que die pv.
-que diu C(S) | nocte p 18 discedentes F²zv. -dente sole m.
-dunt R². descendentes d²p. -te R¹d¹E²a. -te a R². discente F¹.
descente E¹ 19 contractu pva. C | teguntur pva. H. regre-
diuntur D coll. § 61. 69 sqq. et Vit. 21 aduerso pmv(S). auerso
ll. Brot. 22 appropinquantes p H. -te ll. v 23 et errore om.
HSJ 24 post assecutus (sc. contactus radiorum solis) inse-
runt sol m D, radius MCap.

60 vespertini occasus appellantur. Martis stella, ut propior,
 etiam ex quadrato sentit radios, a XC partibus, unde et
 nomen accepit motus primus et secundus nonagenarius
 dictus ab utroque exortu. eadem stationalis senis mensibus
 commoratur in signis, alioqui bimenstris, cum ceterae 5
 61 utraque statione quaternos menses non impleant. inferiores
 autem duae occultantur in coitu vespertino simili modo,
 relictæque a sole totidem in partibus faciunt exortus
 matutinos, ad quos longissimis distantiae suae metis solem
 insequuntur adeptæque occasu matutino conduntur ac 10
 praetereunt. mox eodem intervallo vespere exoriuntur
 38 usque ad quos diximus terminos. ab his retrogradiuntur
 ad solem et occasu vespertino delitescunt. Veneris stella
 et stationes duas, matutinam vespertinamque, ab utroque
 exortu facit a longissimis distantiae suae finibus, Mercurii 15
 stationum breviora momento quam ut deprehendi possint.
 62 (13) Haec est luminum occultationumque ratio, per-
 plexior motu multisque involuta miraculis, siquidem mag-
 nitudines suas et colores mutant, et eadem ad septentrionem
 accedunt abeuntque ad austrum terrisque propiores aut 20
 caelo repente cernuntur. in quibus aliter multa quam
 priores tradituri fatemur ea quoque illorum esse muneris
 qui primi vias quaerendi demonstraverint, modo ne quis
 63 desperet saecula proficere semper. pluribus de causis
 haec omnia accidunt: prima circularum, quos Graeci ἀψι- 25
 δακ in stellis vocant; etenim Graecis utendum erit voca-
 bulis. sunt autem hi sui cuique earum alique quam mundo,

§ 60: (2) MCap. VIII 884. — § 63. 64: Beda n. r. 14.

2 a del. F² | XC mB. LXXX ll.v 3 is motus d(?)va.S
 5 cū moratur F. moratur m | cum dpv. et cum ll 7 si-
 miliū modo F¹Ea 8 relictæque a dTfzS. -tae quae a ll.
 -toque v 9 ad quos ll. S. atque F²f. -ue a v 16 stationū Fa.
 -nē RdT. -nes E(?)pv 17 hominum Fa | perplexiori p. -ore
 zva.H 18 moti R¹. -tus F²Ea. -tis F¹ 19 mutant F¹R |
 eadem Ff | septem triones FdT 23 quaerendi vias pva.S(J) |
 demonstraerunt apva.H 25 hapsidas Fdm (fere semper)

quoniam terra a verticibus duobus, quos appellaverunt polos, centrum caeli nec non et signiferi est oblique inter eos siti. omnia autem haec constant ratione circini semper indubitata. ergo ab alio cuique centro apsides suae exsurgunt ideoque diversos habent orbis motusque dissimiles, quoniam interiores apsidas necesse est breviores esse. 16. igitur a terrae centro apsides altissimae sunt Saturno 64 in scorpione, Iovi in virgine, Marti in leone, soli in geminis, Veneri in sagittario, Mercurio in capricorno, *lunae* 10 *in tauro*, mediis omnium partibus, et e contrario ad terrae centrum humillimae atque proximae. sic fit ut tardius moveri videantur, cum altissimo ambitu feruntur, non quia adcelerent tardentve naturales motus, qui certi ac singuli sunt illis, sed quia deductas ab summa apside 15 lineas coartari ad centrum necesse est, sicut in rotis radios, idemque motus alias maior, alias minor centri propinquitate sentitur. altera sublimitatum causa, quoniam 65 a suo centro apsidas altissimas habent in aliis signis, Saturnus in librae parte vicesima, Iuppiter cancri quinta 20 decima, Mars capricorni XXVIII, sol arietis XVIII, Venus piscium XXVII, Mercurius virginis XV, luna tauri III. tertia altitudinum ratio caeli mensura, non circuli, intellegitur, subire eas aut descendere per profundum aëris oculis aestimantibus.

§ 64: cfr. MCap. VIII 886. 885. 884. — § 65: cfr. Firmic. Matern. math. II 3, 6.

1 a om. FaT. inter m | uertices duos m 2 nec non et dT (Beda) S. non et FR¹D. // // & E¹. nā et a. non est R². & E²epm. est nec non B. est non v | est R²F²S. et r. del. v | oblique Rv. -ui r 3 omnia — 4 indubitata *uncis inclusit D* 7 centro om. R¹. contra F¹a 9 lunae in tauro D² ex Beda; cfr. v. 21. om. ll. v 12 moueri ll. v. -eri et minores mD | feruntur ll. v. -tur cum uero terrae appropinquauerint maiores esse et celerius ferri mD. sed cfr. Welzhofer Beda p. 32. 33 15 coartalia R¹E¹a | ad centrum F² in ras. dR²E²mv(J). decretum r. om. pS 17 sublimitatum Eapva. S 20 XVIII FfH cum B (D²). XXVIII rv(S) 21 XXVII He Firmico. XVII RdS. XVI rv 21 III He Firmico. III ll. v(S)

- 66 Huic conexas latitudinum signiferi obliquitatisque causa
 31 est. per hunc stellae quas diximus feruntur, nec aliud
 89. habitatur in terris quam quod illi subiacet, reliqua a
 polis squalent. Veneris tantum stella excedit eum binis
 partibus, quae causa intellegitur efficere ut quaedam ani- 5
 malia et in desertis mundi nascantur. luna quoque per
 totam latitudinem eius vagatur, sed omnino non excedens
 eum. ab his Mercurii stella laxissime, ut tamen e duo-
 denis partibus — tot enim sunt latitudinis — non amplius
 octonas pererret, neque has aequaliter, sed duas *in medio* 10
 67 eius et supra quattuor, infra duas. sol deinde medio
 fertur inter duas flexuoso draconum meatu inae-
 qualis, Martis stella quattuor mediis, Iovis media et super
 eam duabus, Saturni duabus ut sol. haec erit latitudinum
 ratio ad austrum descendentium aut ad aquilonem sube- 15
 untium. hac constare et tertiam illam a terra subeuntium
 in caelum, et pariter scandi eam quoque existimavere
 plerique falso. qui ut coarguantur, aperienda est subtilitas
 immensa et omnes eas complexa causas.
- 68 Convenit stellas in occasu vespertino proximas esse 20
 terrae et altitudine et latitudine, exortusque matutinos in
 initio cuiusque fieri, stationes in mediis latitudinum arti-
 culis, quae vocant ecliptica. perinde confessum est motum
 augeri, quamdiu in vicino sint terrae; cum abscedant in
 altitudinem, minui. quae ratio lunae maxime sublimitatibus 25
 adprobatur. aequae non est dubium in exortibus matutinis
 etiamnum augeri atque a stationibus primis tris superi-

§ 66. 67: (2—14) Beda n. r. 16. — § 68: (23—26) ib. 14.

2 dicimus Fa 6 et *om. p.* etiam o | mundi partibus o
 8 eam FRTSJ | et (*pro ut*) F¹R¹ | e FdEv. /// B. ē ap
 9 latitudinis pmC. -nes ll. -ne d 10 *sqq. rectius distri-*
butiva numeralia ponenda | in D²ex Beda. *om. ll. v* 13 medias
 Eapva. J | media mJ. -iam ll. v 14 duabus R²mD. duas rv |
 duas Eava. H | ut sol *del. voluit Külb* 16 haec Fa 18 falso
 ut qui arguantur F¹R¹ 21 et latitudine *om. F¹R¹E¹a* | in-
 imico F¹a. -cas F² 25 latitudinē F¹R¹E¹a

ores deminuere *se* usque ad stationes secundas. quae 69
 cum ita sint, manifestum erit ab exortu matutino latitudines scandi, quoniam in eo primum habitu incipiat parcius
 adici motus, in stationibus vero primis et altitudinem
 5 subiri, quoniam tum primum incipient detrahi numeri
 stellaeque retroire. cuius rei ratio privatim reddenda
 est. percussae in qua diximus parte et triangulo solis
 radio inhibentur rectum agere cursum et ignea vi levantur
 in sublime. hoc non protinus intellegi potest visu nostro, 70
 10 ideoque existimantur stare, unde et nomen accepit statio.
 progreditur deinde eiusdem radii violentia et retroire cogit
 vapore percussas. multo id magis in vespertino earum
 exortu, toto sole adverso cum in summas apsidas expel-
 luntur minimaque cernuntur, quoniam altissime absunt,
 15 et minimo feruntur motu, tanto minore, cum hoc in altissimis
 apsidum evenit signis. ab exortu vespertino latitudo 71
 descenditur parcius iam se minuente motu, non tamen
 ante stationes secundas augente, cum et altitudo descen-
 ditur, superveniente ab alio latere radio eademque vi rur-
 20 sus ad terras deprimente, qua sustulerat in caelum e
 priore triquetro. tantum interest, subeant radii an super-
 veniant, multoque eadem magis in vespertino occasu ac-
 cidunt. haec est superiorum stellarum ratio; difficilior reli-
 quarum et a nullo ante nos reddita.

25 17. (14) Primum igitur dicatur, cur Veneris stella 72

§ 72 init.: cfr. MCap. VIII 882. (880.) 881. Cic. nat. deor. II 53.

1 deminuere *se ego*. -ere R²S. dim- rJ. -nui p v(D)
 2 sint om. F¹R¹a¹ 3 habitu G. om. a | incipiatur R². -pian F²d
 va.S 4 altitudine p va. H 5 subiri D. -re U. v | incipient
 dR²v(S). -piat rH | numeri FdRv(S). -ris afz. -rus E^(?)pH
 12 uapore percussas dTmD. -por repercussas FRa³v(S).
 -ssa p. -ssus EaHack. 13 auerso F²fR¹EaH 14 mini-
 maeque mJ. -meque (-quae FR) rv 15 minore mB. -res
 U. v(J) | eum F¹a 19 solis radio m. cfr. v. 7. 8 20 qua mD.
 que F²v. om. r | sustulerat mD. -erit U. v | e priore om. F¹R¹.
 re a. /// E¹ 25 cur FfTE²H. cum r. cum sint zv | ueneris
 F² in ras. fdTR²E²pH. uniuersae r. diuersae v | stellae E¹a.
 stellae cur ueneris stella (z) va. H

numquam longius XLVI partibus, Mercurii XX ab sole
 abscedant, saepe citra eas ad solem reciprocent. conversas
 habent utraeque apsidas ut infra solem sitae, tantumque
 circulis earum subter est quantum superne praedictarum,
 et ideo non possunt abesse amplius, quoniam curvatura
 5 apsidum ibi non habet longitudinem maiorem. ergo utrique
 simili ratione modum statuunt apsidum suarum margines,
 ac spatia longitudinis latitudinum evagatione pensant. at
 73 enim cur non semper ad quadraginta sex et ad partes
 viginti perveniunt? immo vero, sed ratio canonicos fallit. 10
 namque apparet apsidas quoque earum moveri, quod
 numquam transeant solem. itaque cum in partem ipsam
 eius incidere margines alterutro latere, tum et stellae
 ad longissima sua intervalla pervenire intelleguntur. cum
 citra fuere margines, totidem partibus et ipsae ocus redire 15
 coguntur, cum sit illa semper utrique extremitas summa.
 74 Hinc et ratio motuum conversa intellegitur. superi-
 ores enim celerrime feruntur in occasu vespertino, hae
 tardissime; illae a terra altissime absunt, cum tardissime
 moventur, hae, cum ocissime, quia, sicut in illis propin- 20
 quitas centri adcelerat, ita in his extremitas circuli. illae
 ab exortu matutino minuere celeritatem incipiunt, hae
 vero augere; illae retro cursum agunt a statione matutina
 usque ad vespertinam, Veneris a vespertina usque ad
 75 matutinam. incipit autem ab exortu matutino latitudinem 25
 scandere, altitudinem vero ac solem insequi a statione

1 XXXVI FfRa² in ras. | XX ll.v(S). XXIII C cum anon.
 ap. B(D) coll. §39.73 | a dpva.S 2 ab Fa | reciproce sic F².
 -cae sint z. -cae sint. sic f. -cent. sic SJ 4 circulus Ea |
 subter (z?) C cum anon. ap. B. sub terra ll.v(H). de dictione cfr.
 XXXVI 94. 104. XI 133. XII 22. II 212. 214 6 utrimque R².
 -raeque pva.H 7 admodum FRapfzva.C 10 uiginti Fd
 Eapzv(J). -ti tres R(?) C(D). cfr. §72 init. 39 | canonicas F. -ca
 E²pva.S 12 nonnumquam D 15 dist. D 16 coguntur
 (-unt R¹) ll.(P)D. creduntur v 23 a (ad F) statione matu-
 tina Fda.v. ad -onem -nam r 26 et altitudinem uero FRa.
 subire add. voluit U (ann. Heidelb. 1867 p. 213). uespertino autem
 descendere incipit. In occasu uero m | ad F¹Ra | stationem
 matutinam Ra

matutina, ocissima in occasu matutino et altissima, degredi
 autem latitudine motumque minuere ab exortu vespertino,
 retro quidem ire simulque altitudine degredi ab statione
 vespertina, Mercurii rursus stella utroque modo scandere
 5 ab exortu matutino, degredi vero latitudine a vespertino,
 consecutoque sole ad quindecim partium intervallum
 consistit quadriduo prope immobilis. mox ab altitudine 76
 descendit retroque graditur ab occasu vespertino usque
 ad exortum matutinum, tantumque haec et luna totidem
 10 diebus, quot subiere, descendunt. Veneris quindecies pluri-
 bus subit, rursus Saturni et Iovis duplicato degrediuntur,
 Martis etiam quadruplicato. tanta est naturae varietas, sed
 ratio evidens. nam quae in vaporem solis nituntur, etiam
 descendunt aegre.

15 (15) Multa promi amplius circa haec possunt secreta 77
 naturae legesque, quibus ipsa serviat, exempli gratia in
 Martis sidere, cuius est maxime inobservabilis cursus,
 numquam id stationem facere Iovis sidere triquetra, raro
 admodum LX partibus discreto, qui numerus sexangulas
 20 mundi efficit formas, nec exortus nisi in duobus signis
 tantum, cancri et leonis, simul edere, Mercurii vero sidus
 exortus vespertinos in piscibus raros facere, creberrimos
 in virgine, in libra matutinos, item matutinos in aquario,
 rarissimos in leone, retrogradum in tauro et geminis non
 25 fieri, in cancro vero non citra vicesimam quintam partem,
 lunam bis coitum cum sole in nullo alio signo facere 78
 quam geminis, non coire aliquando in sagittario tantum,
 novissimam vero primamque eadem die vel nocte nullo

§ 78: (152, 2—6) Beda n. r. 13.

1 hoc casu R 2 matutino (pro vespertino) d¹va.H
 3 ab RS. a F²pv. ad r | stationem vespertinam Ead 4 rursū
 R²ecorr.S | stellam R² 5 vero om.Ep 6 intervallo FRa
 10 quindecies (-cim G) et F²R²pva.H 11 digrediuntur
 apva.H 21 edere (aed- F) U.v. faciunt m. an facere?
 22 in (del.F²) exortus FR¹Ea. -tu R² 22 celeberrimos F¹R¹
 E¹a 23 in libra om.FRd¹E¹a | matutinos (post item) om.
 FRE¹ap 24 et in geminis dTS

alio in signo quam ariete conspici — id quoque paucis mortalium contigit, et inde fama cernendi Lynceo —, non comparere in caelo Saturni sidus et Martis, cum plurimum, diebus CLXX, Iovis XXXVI aut, cum minimum, denis detractis diebus, Veneris LXVIII aut, cum minimum, LII, 5 Mercuri XIII aut, cum plurimum, XVII.

79 18. (16) Colores ratio altitudinum temperat, siquidem earum similitudinem trahunt, in quarum aëra venire subeundo, tinguitque adpropinquantes utralibet alieni meatus circulus, frigidior in pallorem, ardentior in ruborem, ven- 10 tosus in horrorem, sol atque commissurae apsidum extremaeque orbitae atram in obscuritatem. suus quidem cuique color est: Saturno candidus, Iovi clarus, Marti igneus, Lucifero candens, Vesperi refulgens, Mercurio radians, lunae blandus, soli, cum oritur, ardens, postea 15 radians, his causis conexo visu et earum quae caelo continentur. namque modo multitudo conferta inest circa 80 dimidios orbes lunae, placida nocte leniter inlustrante eas, modo raritas, ut fugisse miremur, plenilunio abscondente 36 aut cum solis suprave dictarum radii visus praestrinxere 20 89q. nostros. et ipsa autem luna ingruentium solis radiorum haut dubie differentias sentit, hebetante cetero inflexos mundi convexitate eos praeterquam ubi recti angulorum competant ictus. itaque in quadrato solis dividua est, in

§ 79: (7—12) Beda n. r. 15^b. — (12—15) ib. 15^a.

2 contigit F²E(?)dTv(D). -ingit r Dal. om. p 5 diebus mpF³v. cfr. Beda. -bus omnia ll. D | LXIII R¹. LXXVIII m 6 XIII Edpv. XII FRam. cfr. Beda | XVII REapmv(D). XVIII FdT(Beda)H 8 eorum p | quarum F² in ras. Rdv. quaedam Ea. que iam p 9 tinguitque FS. -gitque dv. linquitque a. -iturque p. liquitque RE | alieni circuli meatus, circulus Beda 11 hororem F¹. hono- R¹a. an liuorem? 14 candens R²pv. gaud- r 15. 16 postea (post D) radians opd³v. -tea diens F¹. -tea dies r 20 pstrinxere CFWMüller p. 16. pstr- ll. v 22 dubia Eapz. -iae F¹ | differentias FR²dv. -tia es a. -tia r. -tiam m. cfr. Rück 1 p. 77 | sentitur z | ceteros FdTp. -ra va. H | inflexus Fp 24 competunt E(?)pva.S | dimidia est p. -dia nitet m

triquetro seminani ambitur orbe, inpletur autem in ad-
verso, rursusque minuens easdem effigies paribus edit
intervallis, simili ratione qua super solem tria sidera.

19. (17) Sol autem ipse quattuor differentias habet, 81
5 bis aequata nocte diei, vere et autumnno, in centrum incidens
terrae octavis in partibus arietis ac librae, bis permutatis
spatiis, in auctum diei bruma, octava in parte capricorni,
noctis vero solstitio, totidem in partibus cancri. inae-
qualitatis causa obliquitas est signiferi, cum pars aequa
10 mundi super subterque terras omnibus fiat momentis.
sed quae recta in exortu suo consurgunt signa longiore
tractu tenent lucem; quae vero obliqua, ociore transeunt
spatio.

20. (18) Latet plerosque magna caeli adsectatione 82
15 conpertum principibus doctrinae viris, superiorum trium
siderum ignes esse qui decidui ad terras fulminum nomen
habeant, sed maxime *Iovis* medio loco siti, fortassis
quoniam contagium nimii umoris ex superiore circulo at-
que ardoris ex subiecto per hunc modum egerat, ideoque
20 dictum Iovem fulmina iaculari. ergo ut e flagrante ligno
carbo cum crepitu, sic a sidere caelestis ignis expuitur
praescita secum adferens, ne abdicata quidem sui parte
in divinis cessante operibus. idque maxime turbato fit
aëre, quia collectus umor abundantiam stimulat aut quia
25 turbatur quodam ceu gravidis sideris partu.

21. (19) Intervalla quoque siderum a terra multi 83

§ 81: Beda tp. r. 30. — § 82: (20) cfr. Lyd. ost. 46 (p. 174^d).
— § 83: Beda tp. r. 26. Censorin. d. nat. 13, 3. — Plut. plac.
philos. II 31.

2 an minuens se? 3 supra *va.D* 5 aequata F^2dR^2v .
aequa r | uere $EapC(D)$. uero F^1R^1 . uerno $F^2R^2dTv(S)$
9 obliquitas est *v.* -tate Eap . -ta F^1R^1 . -tas rS (signiferi est
Beda) 15 a principibus $F^2R^2(E?)opv$ 17 Iouis *ego. is* F^1 .
eis R^1E^1a . ex his (iis *v*) $opydrS$. ex his Iouis $D^2Herm.XXXII$
p.335 19 motum R^2dTyS | egerant R^2opS . erat F^1
20 fulminare. Ergo o 22 ///dicata F^1 . radi- R^1ad . reddita p
23 idque minimo $R^1E^1a(F^1)$ 25 ceti i. celi E^1a . caeli
 F^1R | graui B . -uis F^1adTp

indagare temptarunt, et solem abesse a luna undeviginti partes quantam lunam ipsam a terra prodiderunt. Pythagoras vero, vir sagacis animi, a terra ad lunam CXXVI stadiorum esse collegit, ad solem ab ea duplum, inde ad duodecim signa triplicatum, in qua sententia et Gallus 5 Sulpicius fuit noster.

84 22. (20) Sed Pythagoras interdum et musica ratione appellat tonum quantum absit a terra luna, ab ea ad Mercurium dimidium spatii et ab eo ad Veneris, a quo ad solem sescuplum, a sole ad Martem tonum [id est 10 quantum ad lunam a terra], ab eo ad Iovem dimidium et ab eo ad Saturni, et inde sescuplum ad signiferum; ita septem tonis effici quam διὰ πᾶσῶν ἀρμονίαν vocant, hoc est universitatem concentus; in ea Saturnum Dorio moveri p̄thongo, Iovem Phrygio et in reliquis similia, iu- 15 cunda magis quam necessaria subtilitate.

85 23. (21) Stadium XXV nostros efficit passus, hoc est pedes DCXXV. Posidonius non minus XL stadiorum a terra altitudinem esse, in quam nubila ac venti nubesque perveniant, inde purum liquidumque et inperturbatae lucis 20

§ 84: Censorin. d. nat. 13, 3. 4. — § 85 init.: cfr. Censorin. d. nat. 13, 2.

1 temptauerunt do. tent- va.S | duodeviginti conī.H coll. Plut. de plac. phil. 2, 31 2 quantam FR¹J. -tas R²(Beda). -tum opmrv 3 CXXVI R²E(?) dTyfz(Beda)C. CXXV opmrv 4 collegit domy¹(Beda)v(D). -lligit ll.y²ipfzS 6 noster fuit yva.S 7 et FfEamp. ex R(?)dzv 9 eius spatii R²d.S. spatii eius v. spatii hoc est semitonium m | ueneris FfRTzS. -rem Eadpv. -rem tantundem mD. -rem fere tantundem E³C | qua (pro quo sc. sidere) m(partim)va.S(D) 10 sescuplum id est tria semitoniam m. sesquiplum FRfzB (item infra) 10.11 uncōs posui coll. Censorino 12 ad om.E¹a. et F¹R | saturnum E²dmva.S(D). add. dimidium R²adE³v. tantundem spatii m | inde R²dmfzE³v. de eo E²e. de r 13 tonos R(?)pva.S | harmonian (arm- R) FR. -iam (arm- am)rv 14 contectus F¹R¹a 15 moueri mercurium d²pva.H | thongo Fd. to- a 17 hoc est pedes (passus Ea) DCXXV del. U13 18 non E(?)opv(D). om.yrS 19 quam aopzD. qua yrv 20 perveniant (-iunt y) ll.yzv(D). proueniunt p. -iant C | liquidumque y

aëra, sed a turbido ad lunam viciens C milia stadiorum, inde ad solem quinquens miliens, et spatio fieri, ut tam immensa eius magnitudo non exurat terras. plures autem DCCCC in altitudinem nubes subire prodiderunt. in-
 5 perta haec et inextricabilia, sed prodenda, quia sunt pro-
 dita, in quis tamen una ratio geometricae collectionis numquam fallacis possit non repudiari, si cui libeat altius ista persequi, nec ut mensura — id enim velle paene dementis otii est —, sed ut tantum aestimatio coniectanti
 10 constet animo. nam cum CCCLX et fere sex partibus 86
 orbis solis ex circuitu eius patere appareat circulum, per quem meat, semperque dimetiens tertiam partem ambitus et tertiae paulo minus septimam colligat, apparet dempta eius dimidia, quoniam terra centralis interveniat, sextam
 15 fere partem huius inmensi spatii, quod circa terram circuli solaris animo comprehenditur, inesse altitudinis spatio, lunae vero duodecimam, quoniam tanto brevior quam sol ambitu currit. ita fieri eam in medio solis ac terrae. miror 87
 quo procedat improbitas cordis humani parvulo aliquo in-
 20 vitata successu, sicut in supra dictis occasionem inpudentiae ratio largitur. ausique divinare solis ad terram spatia eadem ad caelum agunt, quoniam sit medius sol, ut protinus mundi quoque ipsius mensura veniat in digitos. quantas enim dimetiens habeat septimas, tantas habere
 25 circulum duovicesimas, tamquam plane a perpendiculo mensura caeli constet. Aegyptia ratio, quam Petosiris 88

1 aera FfRTa.S. -rem Ed(?)opv. -re y | centum (pro centena) ll.v 2 eo (pro et) d(?)pF³va.S(D) 3 autem nubes va.Brot.(S) 4 DCCC R²y. nongentis opE(?)v. add. mil. y. passus F²R². stadiis E²opva.S 5 sed F²inras.ydT.S. sunt Ea. stam R¹. sunt tam op. sed tam R²v. an sed iam? | quia R²Ed.S. qua R¹a. quae F²inras.y. quam opv. cfr. XXX 137. XI 273
 6 in quis ll.v. initis y. nimis i. quamuis (om. tamen) p
 9 coniectandi F²G 10 partibus om.FRd¹T. huc transpos.
 patere circulum per quem meat P, circulum — meat D
 15 quod — 16 spatio om.E¹ 16 spatio R²E²v. -tii r
 17 quanto F² 18 ferri eam E(?)va.S | in pv(D). om.ll.S |
 miror Eaopz. mir//// F¹. -rū F²R(?)dv 23 ad (pro in) R(?)v
 25 an a delendum?

et Nechepsos ostendere, singulas partes in lunari circulo,
 44 ut dictum est, minimo XXXIII stadiis paulo amplius patere
 colligit, in Saturni amplissimo duplum, in solis, quem
 35 medium esse diximus, utriusque mensurae dimidium. quae
 computatio plurimum habet pudoris, quoniam ad Saturni 5
 circulum addito signiferi ipsius intervallo nec numerabilis
 multiplicatio efficitur.

89 24. (22) Restant pauca de mundo. namque et in
 ipso caelo stellae repente nascuntur. plura earum genera.
 25. cometas Graeci vocant, nostri crinitas, horrentes crine 10
 sanguineo et comarum modo in vertice hispidas. iidem
 pogonias quibus inferiore ex parte in speciem barbae
 longae promittitur iuba. acontiae iaculi modo vibrantur,
 ocissimo significatu. haec fuit, de qua quinto consulatu
 suo Titus Imperator Caesar praeclaro carmine per- 15
 scripsit, ad hunc diem novissima visa. easdem breviores
 et in mucronem fastigatas xiphias vocavere, quae sunt
 omnium pallidissimae et quodam gladii nitore ac sine ullis
 radiis, quos et disceus, nomini similis, colore autem electro,
 90 rarus e margine emittit. pitheus doliorum cernitur figura, 20
 in concavo fumidae lucis. ceratias cornus speciem habet,

§ 89: Beda n. r. 24. — Aristot. meteor. I 7 p. 344^a, 23.
 Lyd. ost. 10 p. 26, 2—9. — § 90: Sen. NQ I 14, 1. Lyd. ost. 10
 p. 26, 9—27, 2. epimetr. de cometis ap. Lyd. ost. p. 163 Wachsm.¹
 Lyd. ost. 10 p. 27, 6—10. — (157, 8—10) Beda n. r. 24.

1 nec ipsos a. Nechepsos *va.S* 2 stadiis *Eapv.* -io *F¹R.*
 -ios *F².* -iorum *d* 6 signiferi circulo ipsius a | nec numerabilis
 (muner- *F*) *FdRav(S).* nec innum- p. innum- *E(?)C*
 11 uertice *Eaopv(D).* -cem *rS* | iidem *Ev(J).* hid- p. id- *rS*
 12 quibus *F²dv(J).* cuius *rS* 13 promitur *opz*
 14 ocissime *RdTz.* -mę *F.* *dist.va.J.* an atrocissimo? *cf. XVIII*
 35⁴ 15 carminū *Fa* 16 nouissime *R²d(?)v.* -ssi *E¹*
 17 mucronem *dv.* -ne *r* | fatigatas *F¹R¹Eao* | xiphias *F²E²ov.*
 xithias *R².* xitias *r* 19 gladii *R¹a. om. p* | et *om. pva.S* |
 disceus *dTC.* -caeus *F²E².* diceus a. -caeus *r.* chryseus *v* | no-
 mini *R¹E¹a. cf. XXXII 154.* -ne *FdT.* suo nomini (-ne *R²*)
E²R²C. specie no- *D.* auro nomine *v* | similes *R¹a.* -li *dT*
 20 rarus *Fd¹* | e *R²d¹v.* i o. *om. r* | margines *Eaopd²* 21 humi-
 dae a. tum- *Gesner e Manilio 1839, sed cf. Lyd.*

qualis fuit cum Graecia apud Salamina depugnavit. lampadias ardentis imitatur faces, hippeus equinas iubas, celerrimi motus atque in orbem circa se euntes. fit et candidus $\Delta\iota\omicron\varsigma$ cometes, argenteo crine ita refulgens, ut vix contueri liceat, specieque humana dei effigiem in se ostendens. fiunt et hirci, villorum specie et nube aliqua circumdati. semel adhuc iubae effigies mutata in hastam est, Olympiade CVIII, urbis anno CCCCVIII. brevissimum quo cernerentur spatium VII dierum adnotatum est, longissimum CLXXX.

(23) Moventur autem aliae errantium modo, aliae 91 immobiles haerent, omnes ferme sub ipso septentrione aliqua eius parte non certa, sed maxime in candida, quae lactei circuli nomen accepit. Aristoteles tradit et simul 15 plures cerni, nemini conpertum alteri, quod equidem sciam, ventos autem ab iis graves aestusve significari. fiunt et hibernis mensibus et in austrino polo, sed ibi citra ullum iubar. diraque conperta Aethiopum et Aegypti populis cui nomen aevi eius rex dedit Typhon, ignea specie ac 20 spirae modo intorta, visu quoque torvo, nec stella verius quam quidam igneus nodus. sparguntur aliquando et 92

§ 91: Beda n. r. 24. — Aristot. meteor. I 6 p. 343^a, 35. 7 p. 345^a, 9. Sen. NQ VII 6, 1. 11, 1. 21, 1. Lyd. ost. 10 p. 28, 7. 27, 12sq. — Aristot. meteor. I 6 p. 343^a, 25. Sen. NQ VII 28, 1. — 92: Beda n. r. 24. — Aristot. meteor. I 6 p. 343^b, 9sq. Lyd. ost. 10 p. 28, 8. — cfr. Cic. nat. deor. II 14. Lucan. I 529. Sen. NQ VII 17, 2. 21, 3. Tac. ann. XIV 22. Suet. Claud. 46, Nero 36. Lyd. ost. 10 p. 28, 10.

1 salaminā F²fopz | lampadias F²dG. -pias R²in marg. -padas r. -des opv 3 orbē Fdpa³v. -be or | euntis Fao va.C(S) 4 dios ego coll. Lydo p. 163. om. ll. v 5 humanae D | diei F¹ap. faciei D 6 hirci FfzC. hirci a. hirti rv(G). oi λεγόμενοι τράγοι Lydus | iuba (pro nube) pva.H 8 CV R². CVIII E(?) He conī. | CCCCVIII S cum Cagnatio obs. var. 4, 8. CCCXCVIII ll. v 9 octo Beda 10 CLXXX H cum Mureto ad Senec. NQ V 21. LXXX ll. v. add. stad. y 11 alii . . alii va.S 16 his ll. S | aestusque E(?)opva.S 19 typhon C. tipho E. thipon F. -pog R¹. typon R²v. -po ap 20 que (pro quoque) dTp

errantibus stellis ceterisque crines. sed cometes numquam
 in occasura parte caeli est, terrificum magna ex parte
 sidus atque non leviter piatum, ut civili motu Octavio
 consule iterumque Pompei et Caesaris bello, in nostro
 vero aevo circa veneficium, quo Claudius Caesar imperium 5
 reliquit Domitio Neroni, ac deinde principatu eius adsiduum
 prope ac saevum. referre arbitrantur, in quas partes sese
 iaculetur aut cuius stellae vires accipiat quasque simili-
 93 tudines reddat et quibus in locis emicet: tiliarum specie
 musicae arti portendere, obscenis autem moribus in verendis 10
 partibus signorum, ingeniis et eruditioni, si triquetram
 figuram quadratamve paribus angulis ad aliquos perennium
 stellarum situs edat; venena fundere in capite septentrionalis
 austrinaeve serpentis.

Cometes in uno totius orbis loco colitur in templo 15
 Romae, admodum faustus Divo Augusto iudicatus ab ipso,
 qui incipiente eo apparuit ludis, quos faciebat Veneri
 Genetrici non multo post obitum patris Caesaris in collegio
 94 ab eo instituto. namque his verbis in . . . gaudium
 prodit is: Ipsius ludorum meorum diebus sidus cri- 20
 nitum per septem dies in regione caeli sub septem-
 trionibus est conspectum. id oriebatur circa
 undecimam horam diei clarumque et omnibus e
 terris conspicuum fuit. eo sidere significari

§ 93: (15) Obseq. 67. — § 94: Suet. Caes. 88. Serv. ad
 Verg. ecl. 9, 47. cfr. Peter hist. Rom. fragm. p. 253. — (159, 7—9)
 Sen. NQ VII 19, 2. 22, 1. 23, 3.

3 aequae F¹R¹E¹a. ac va.S | leniter E(?)z 5 beneficium
 F¹R¹a¹op 8 aut—9 tiliarum om.E¹ 8 vires F²R²v. uirus r
 9 remicet F¹. renitet a 11 ingenii Eapva.B | eruditioni
 si FdB. -nis rv | triquetram Fdv. -tramque r 13 edat F¹d
 R¹D. (situ) sedeat a. edant rv 15 urbis F¹R¹a | templo Caes-
 saris D² 16 iudicatus — 18 multo om.F¹R¹E¹a 18 mul-
 tum o 19 in gaudium om.o. in — prodit is om.p | in U.S.
 id F²v. lac. ego indicavi; exciderunt fere vitae suae memoria (vel
 commentariis) 20 prodidit F²v | is Ro. his Fd. iis r(?)v.
 dist.ego | meorum Eopv. eo- r 21 caeli quae sub R²E(?)v
 23 et om.p. ex a. et ab o | e FfR²H. om.rv

vulgus credidit Caesaris animam inter deorum
 immortalium numina receptam, quo nomine id
 insigne simulacro capitis eius, quod mox in foro
 consecravimus, adiectum est. haec ille in publicum;
 5 interiore gaudio sibi illum natum seque in eo nasci inter-
 pretatus est. et, si verum fatemur, salutare id terris fuit.

Sunt qui et haec sidera perpetua esse credant suoque
 ambitu ire, sed non nisi relictā ab sole cerni; alii vero
 qui nasci umore fortuito et ignea vi ideoque solvi.

10 26. (24) Idem Hipparchus numquam satis laudatus, 95
 ut quo nemo magis adprobaverit cognationem cum homine 75
 siderum animasque nostras partem esse caeli, novam stellam
 et aliam in aevo suo genitam deprehendit eiusque motu,
 qua fulsit, ad dubitationem est adductus, anne hoc saepius
 15 fieret moverenturque et eae, quas putamus adfixas, ideoque
 ausus rem etiam deo improbam, adnumerare posteris stellas
 ac sidera ad nomen expungere organis excogitatis, per
 quae singularum loca atque magnitudines signaret, ut
 facile discerni posset ex eo non modo an obirent ac
 20 nascerentur, sed an omnino aliquae transirent moverentur-
 que, item an crescerent minuerenturque, caelo in hereditate
 cunctis relicto, si quisquam, qui cretionem eam caperet,
 inventus esset.

(25) Emicant et faces, non nisi cum decidunt visae, 96

§ 96: Lyd. ost. 10 p. 28, 11—16. 29, 1—3. cfr. Sen. NQ
 I 1, 5. 3. — (160, 7—10) Lyd. ost. 10 p. 29, 3—5. Sen. NQ I 1, 5.
 VII 4, 3. 5, 2. I 14, 1. Aristot. meteor. I 5 p. 342^a, 35.

3 insigne R^dv. -ni r 6 si R²E²dG. om. r. ut opzv |
 fateamur opzva.G 7 credunt y | suo quoque o 8 ad y.
 a opiva.H 9 fortuito R^d. -tu oyr | ignea vi F²R^dv. -ne ///
 F¹E. -ne aopz 13 uel aliam F². del. D ut dittoqr. | uiusque R¹.
 hu- R²S | motū FEa 14 qua die F²R²E²v | est R^pv. om. r
 15 heq R². hae p. e F¹a. om. R¹ | ideo a. idemque va.S
 17 ad (ac F) sidera ac ll | normam expangere va.H
 19 ac del. F². om. R(?)pva.D 20 nascerentur FG. -rque
 R²ecorr.v(S). om. p | aliqua E(?)pva.S | mouerenturque R²ecorr.S.
 -rue rv. -erent p 21 item — minuerenturque om. FR¹E¹ap |
 hereditatem Tp 22 rationem d²in ras.pva.H 24 et non
 FEao. an set non?

qualis Germanico Caesare gladiatorum spectaculum edente praeter ora populi meridiano transcucurrit. duo genera earum. lampadas vocant plane faces, alterum boldas, quale Mutinensibus malis visum est. distant quod faces vestigia longa faciunt priore ardente parte, bolis vero 5 perpetua ardens longiorem trahit limitem.

(26) Emicant et trabes simili modo, quas δοκούς vocant, qualis cum Lacedaemonii classe victi imperium Graeciae amisere. fit et caeli ipsius hiatus, quod vocant 97 chasma, 27. (27) fit et sanguinea species et, quo nihil 10 terribilius mortalium timori est, incendium ad terras cadens inde, sicut Olympiadis CVII anno tertio, cum rex Philippus Graeciam quateret. atque ego haec statis temporibus naturae vi, ut cetera, arbitror existere, non, ut plerique, variis de causis, quas ingeniorum acumen excogitat, quippe 15 ingentium malorum fuere praenuntia; sed ea accidisse non quia haec facta sunt arbitror, verum haec ideo facta quia incasura erant illa, raritate autem occultam eorum esse rationem ideoque non, sicut exortus supra dictos defectusque et multa alia, nosci. 20

98 28. (28) Cernuntur et stellae cum sole totis diebus, plerumque et circa solis orbem ceu spiceae coronae et versicolores circuli, qualiter Augusto Caesare in prima iuventa urbem intrante post obitum patris ad nomen ingens

§ 97: Lyd. ost. 10 p. 29, 7—9. — (16—18) cfr. Sen. NQ II 32, 2. I 1, 4. — § 98: Lyd. ost. 10 p. 29, 9—14. — Sen. NQ I 2, 1. Vellei. II 59, 6. Suet. Aug. 95. Dio Cass. XLV 17, 5. 4, 4. Obseq. 67. — Aristot. meteor. III 2 p. 371^b, 23. Sen. NQ I 2, 10. — Lyd. ost. 10 p. 29, 14sq. — Plut. Caes. 69. Dio Cass. XLV 17, 5.

1 gladiatorem R¹. -rium p 2 horam FRadT. | transcucurrit
aova. H. cfr. § 100. -siuerit p 3 eorum op | lampades dpva. S |
planetę F² 7 docui R¹. -chus dT. -chos p. decos y. docos
a¹va. H 8 quales aopva. G 9 quem aoyzva. C. q///// F¹
10 casma R¹ap. -sina o | species et dy G. -cies F²a³. -ciae
F¹. -cie rv(H). -cie et D | nichil et R 12 cui in mae
(= CVII umae) FR 13 statis G. fatis ll. ratis ozv (cfr. Rück 3
p. 236). tantis p 14 ui ego. om. ll. v. cfr. § 191 init. 20 alia
om. FR¹E¹a | nasci op 22 spice Ra. specie pva. H

capessendum. 29. existunt eadem coronae circa lunam et circa nobilia astra caeloque inhaerentia. (29) circa solem arcus adparuit L. Opimio Q. Fabio cos., orbis C. Porcio M. Acilio, circulus rubri coloris L. Iulio P. Rutilio cos.

30. (30) Fiunt prodigiosi et longiores solis defectus, qualis occiso dictatore Caesare et Antoniano bello totius paene anni pallore continuo. 31. (31) et rursus soles plures simul cernuntur, nec supra ipsum nec infra, sed ex obliquo, numquam iuxta nec contra terram nec noctu, sed aut oriente aut occidente. semel et meridie conspecti in Bosporo produntur, qui ab matutino tempore duraverunt in occasum. trinos soles et antiqui saepius videre, sicut Sp. Postumio Q. Mucio et Q. Marcio M. Porcio et M. Antonio P. Dolabella et M. Lepido L. Planco cos., et nostra aetas vidit Divo Claudio principe, consulatu eius Cornelio Orfito collega. plures quam tres simul visi ad hoc aevi numquam produntur.

32. (32) Lunae quoque trinae, ut Cn. Domitio C. Fannio consulibus, apparuerunt.

33. (33) Quod plerique appellaverunt soles nocturnos, lumen de caelo noctu visum est C. Caecilio Cn. Papirio consulibus et saepe alias, ut diei species nocte luceret.

§ 99: Aristot. meteor. III 2 p. 372^a, 10. Sen. NQ I 11, 2. Lyd. ost. 4 p. 14^a. — Liv. XLI 21, 12. Obseq. 67. 69. 30. — Lyd. ost. 4 p. 14^e. — § 100: Obs. 45. — Lyd. ost. 4 p. 14^e. — Lyd. ost. 6. p. 22^a. — extr.: cfr. Verg. geo. I 365.

2 caelo quoque E(?)ova.H 3 cos. om.FRaTS 4 C. H cum Pigh. ann.3,104. cfr.§147. L. U.v(D) | M. Rava.H 9 se sed F'dR'ava.B 10 ex om.F'RaO 11 et in meridie ova.G 12 a pva.S | durauerant FRa 13 et FdRaopzS. om.E(?)yv(D) 14 Q. om.Ea | mucio G. minucio Tv. -utio U. m. y | Q. om.Ea. quae F | Marcio M. v. mario (-rco F) martio FR. marco marcio r. om.py 17 quam tres simul fS. quam simul tres FRaT. simul quam tres dE(?)pv 19 C. Fannio G. gai filio annio (-ni a. om.p) U. C. F. L. Annio v 20. 21 dist.J. 21 quos pva.S | appellauere op 22 nocte a 23 noctu R(?)pva.S

34. (34) Clipeus ardens ab occasu ad ortum scintillans transcucurrit solis occasu L. Valerio C. Mario consulibus.

35. (35) Scintillam *visam* e stella cadere et augeri terrae adpropinquantem ac, postquam lunae magnitudine facta sit, inluxisse ceu nubilo die, dein, cum in caelum se reciperet, lampadem factam semel umquam proditur Cn. Octavio C. Scribonio consulibus. vidit id Silanus proconsul cum comitatu suo.

36. (36) Fieri videntur et discursus stellarum numquam temere, ut non ex ea parte truces venti coorientur.

101 37. (37) Existunt stellae et in mari terrisque. vidi nocturnis militum vigiliis inhaerere pilis pro vallo fulgorem effigie ea; et antemnis navigantium aliisque navium partibus ceu vocali quodam sono insistunt, ut volucres sedem ex sede mutant, graves, cum solitariae venere, mergentesque navigia et, si in carinae ima deciderint, exurentes, geminae autem salutare et prosperi cursus nuntiae, quarum adventu fugari diram illam ac minacem appellatamque Helenam ferunt et ob id Polluci ac Castori id numen adsignant eosque in mari invocant. hominum quoque capita vespertinis magno praesagio circumfulgent. omnia incerta ratione et in naturae maiestate abdita.

§ 101: Lyd. ost. 5 p. 18^{a-c}. cfr. Sen. NQ I 14. 13. (Lucian. navig. 9).

2 transcucurrit **aopyva**. Brot. cfr. § 96 4 uisam ego. om. *ll. v.*
 δόξαι *Lydus* | e/// **F²**. et **RaT** 5 at (*lac. ante indicata*) **D** |
 in lunae **opzva**. *G* | magnitudinem **F¹Raopva**. *G* 6 inluxisset
FR¹a | caelo (*om. in*) o 7 recipere **F¹R¹** 8 hoc d(?)*va.S* |
 lianus **Ea.o**. ///anus **F¹**. lucinius p. Licinius Syllanus *va.H*
 13 ex his (*iis v*) tunc **F¹Eaopzva**. *G* | procellae **opva**. *G*
 14 fulgorem **FRdG**. -gurum **Eapzv(D)** 15 effigie eas *D*.
 -gies. *cae va. G*. -gies **z** 16 ceu *ll. v.* an *cū?* 19 prospere **a** |
 cuius **F¹R¹a** | praenuntiae **R(?)va.J(D)**. cfr. *XVIII 357* 21 ac-
 cusatori **F¹Ea**. et castori **R²ecorr.pva.D** | id numen **F²d v(J)**.
 id nomen *rS*. is nomina *coni. D²Herm. XXXII p. 336* 22 in
 mari deos **R²E²v**. deos in mari **d** | vespertinis horis **E²d²vaS(D)**
 23 haec sunt (*om. i*) omnia et alia **y** 24 natura **y**

38. (38) Haecenus de mundo ipso sideribusque: 102
 nunc reliqua caeli memorabilia. namque et hoc caelum
 appellavere maiores quod alio nomine aëra, omne quod
 inani simile vitalem hunc spiritum fundit. infra lunam
 5 haec sedes multoque inferior, ut animadverto propemodum
 constare, infinitum ex superiore natura aëris, infinitum
 terreni halitus miscens utraque sorte confunditur. hinc
 nubila, tonitrua et alia fulmina, hinc grandines, pruinae,
 imbres, procellae, turbines, hinc plurima mortalium mala
 10 et rerum naturae pugna secum. terrena in caelum ten- 103
 dentia deprimit siderum vis eademque quae sponte non
 subeant ad se trahit. decidunt imbres, nebulae subeunt,
 siccantur amnes, ruunt grandines. torrent radii et terram
 in medium undique inpellunt, iidem infracti resiliunt et
 15 quae potuere auferunt secum. vapor ex alto cadit rursus-
 que in altum redit. venti ingruunt inanes iidemque cum
 rapina remeant. tot animalium haustus spiritum e sublimi
 trahit, at ille contra nititur, tellusque ut inani caelo
 spiritum fundit. sic ultro citro commeante natura ut 104
 20 tormento aliquo mundi celeritate discordia accenditur.
 nec stare pugnae licet, sed adsidue rapta convolvitur et
 circa terram inmenso rerum causas globo ostendit, subinde
 per nubes caelum aliud obtexens. ventorum hoc regnum.
 itaque praecipua eorum natura ibi et ferme reliquas com-
 25 plexa eas causas, quoniam tonitruum et fulminum iactus

§ 102: (3. 4) Beda n. r. 25. — cfr. Aristot. de mundo II p. 392^b, 5.

3 aere F¹. -rē F². aethera p · 5 hec (ec in ras.) a.o. hoc p.
 huic D² | animo aduerto F 6 infinitum uidetur F² | aetheris
 D². cfr. §48 | infinitum et R²d G. om.p. et v 6 terrenis alitus
 FEap 8 et tonitrua R²S 12 subeunt E(?) G | trahunt
 pva.H 14 medium Epv. -iv F² in ras. -io m Ra. -io dT.
 -io mundi D 15 rursusque Fda.o. -sumque rv 16 in inane
 D² 19 infundit opva.S | ultra citra op. -tro citroque H
 20 accendatur Eaopva.C 22 causas ll.v(H). quasi B | glo-
 bostendit FBa. -bo tendit B 23 aliud R²dv. -um r. om.p.
 an atrum? 24. 25 complexa eas ego. cfr. §67 extr. -xa a se
 d²ozS. -xas a se Eap. -xa se FR¹. -xasse R². -xa d¹v. -xa aeris D
 25 et tonitruum E²v | ictus o

horum violentiae plerique adsignant, quin et ideo lapidibus pluere interim, quia vento sint rapti, et multa similiter. quam ob rem simul plura dicenda sunt.

- 105 **39.** (39) Tempestatum *imbriumque* quasdam stas esse causas, quasdam vero fortuitas aut adhuc rationis inconpertae, manifestum est. quis enim aestates et hiemes quaeque in temporibus annua vice intelleguntur siderum motu fieri dubitet? ergo ut solis natura temperando intellegitur anno, sic reliquorum quoque siderum propria est cuiusque vis et ad suam cuique naturam fertilis. 10 alia sunt in liquorem soluti umoris fecunda, alia concreti in pruinas aut coacti in nives aut glaciati in grandines, alia flatus, teporis alia aut vaporis, alia roris, alia rigoris. nec vero haec tanta debent existimari, quanta cernuntur, cum esse eorum nullum minus luna tam inmensae alti- 15 tudinis ratio declaret. igitur in suo quaeque motu naturam suam exercent, quod manifestum Saturni maxime transitus imbribus faciunt. nec meantium modo siderum haec vis est, sed multorum etiam adhaerentium caelo, quotiens errantium accessu impulsata aut coniectu radiorum exstimulata sunt, qualiter in suculis sentimus accidere, quas Graeci ob id pluvio nomine appellant. quin et sua sponte quaedam statisque temporibus, ut haedorum exortus. 20

§ 105: (11—13) Beda n. r. 11. — § 106: Beda n. r. 11. — (21—24) Lyd. ost. 7 p. 26^a. cfr. Plin. XVIII 247. Tiro ap. Gell. XIII 9, 4. Cic. nat. deor. II 111. schol. Germ. p. 75, 7 sqq. Serv. geo. I 138. Aen. I 744 (Isid. or. III 70, 12). Ov. fast. V 166. Ampel. 3, 2.

3 plura simul **Eava.S** 4 imbriumque *ego*. cfr. § 108 init. 111 init. rerumque *ll.v.* siderumque *CFWMüller p. 16* | statutas **F²aopyz** (*item infra v. 23*) 8 ergo ut solis **Eaop.v.** ut (et ut **R**) solis (-lus **R**) ergo **FfRdH** 10 cuiusque *ego*. quibusque *ll.v.* de mendo cfr. p. 156, 12 11 concreta **F¹R¹ad** 13 flatu **dT** | teporis **F²Ra** (*Beda*) *v.* temp- **F¹dTpy.** alia tep- **E(?)C** | aut *ego* (*et dist.*). ut **FE¹a.** autem **F³.** *om. rv* | frigoris **y** (*Beda*). *om. p* 20 coniecta i. collecta **a.** contactu **D²** 22 numus (*pro nomine*) **y.** *add.* hyadas *Beda E³va.S(D).* *šadac F³ in marg. de suppresso nomine cfr. § 8. III 151. VI 187. Müller de stilo p. 90*

arcturi vero sidus non ferme sine procellosa grandine emergit.

40. (40) Nam caniculae exortu accendi solis vapores 107
 quis ignorat? cuius sideris effectus amplissimi in terra
 5 sentiuntur: fervent maria exoriente eo, fluctuant in cellis
 vina, moventur stagna. orygem appellat Aegyptus feram,
 quam in exortu eius contra stare et contueri tradit ac
 velut adorare, cum sternuerit. canes quidem toto eo
 spatio maxime in rabiem agi non est dubium.
- 10 41. (41) Quin partibus quoque signorum quorundam 108
 sua vis inest, ut autumnali aequinoctio brumaeque, cum
 tempestatibus confici sidus intellegimus, nec imbris.
 tantum tempestatibusque, sed multis et corporum et ruris
 experimentis. adflantur alii sidere, alii commoventur statis
 15 temporibus alvo, nervis, capite, mente. olea et populus
 alba et salices solstitio folia circumagunt. floret ipso
 brumali die suspensi in tectis arentis herba pulei. rum- 109
 puntur intentae spiritu membranae. miretur hoc qui non
 observet cotidiano experimento, herbam unam, quae vocatur
 20 heliotropium, abeuntem solem intueri semper omnibusque

§ 107: Lyd. ost. 7 p. 26^a. — Aelian. nat. anim. VII 8 init. —
 Plin. VIII 152. — § 108: cfr. Plin. XVIII 266. 267. 227. Varro
 r. r. I 46. Cic. de div. II 33. Aristot. probl. 20, 21. Lyd. ost. 7
 p. 26^b. — § 109: Lyd. ost. 7 p. 26^b. — Cic. de div. II 33.
 Augustin. civ. dei V 6. — Plin. XVIII 252. — Lucil. ap. Gell.
 XX 8, 4. Hor. sat. IV 30. Plin. II 221. XXXII 59. IX 18. 96.
 XXIX 59. — Aelian. nat. an. II 56. Antig. hist. mir. 124 (136).
 — Plin. XI 109.

1 non sine ferme FRa. cum Beda 2 mergit FRa. surgit
 Beda 4 ignoret o 6 origem F²Rava. C. -ien F¹. -igam y |
 terram F¹R¹E¹a 7 ortu y 8 adorari R¹. orare y
 9 agit FRd. mittit y | nulli dubium est opz 10 quin F² in
 ras. d G(D). qui in RE. quin in aov(S). cum in p 11 autum-
 nali dpv. -lis r | brumaeque E³va. D 13 ruris F² in ras. E²v.
 ruscis RE¹a 14 estatis dT. aest- R. statutis aop 15 uer-
 nis R 16 floret E(?)v. -res r | ipsorum alii die (dies F¹R)
 F¹Ra 17 suspensa E(?)va. S(J) | herbe Taop | pulegi appva. S |
 rumpuntur — membranae del. vult D² 18 intente vel nitente
 d²op. intento d¹T 19 observat Eaop

horis cum eo verti, vel nubilo obumbrante. iam quidem lunari potestate ostrearum conchyliorumque et concharum omnium corpora augeri ac rursus minui, quin et soricum fibras respondere numero lunae exquisivere diligentiores, minimumque animal, formicam, sentire vires sideris inter-
 110 lunio semper cessantem. quo turpior homini inscitia est fatenti praecipue iumentorum quorundam in oculis morbos cum luna increescere ac minui. patrocinator vastitas rei, immensa discreta altitudine in duo atque septuaginta signa, hoc est rerum aut animantium effigies, in quas digessere 10 caelum periti. in ñis quidem MDC adnotavere stellas, insignes scilicet effectu visuve, exempli gratia in cauda tauri septem quas appellavere vergilias, in fronte sucas, booten, quae sequitur septem triones.

111 42. (42) Extra has causas non negaverim existere 15 imbres ventosque, quoniam umidam a terra, alias vero propter vaporem fumidam exhalari caliginem certum est nubesque liquore egresso in sublime aut ex aëre coacto in liquorem gigni. densitas earum corpusque haut dubio coniectatur argumento, cum solem obumbrent, perspicuum alias etiam 20 urinantibus in quamlibet profundam aquarum altitudinem.

112 43. (43) Igitur non eam infitias posse in has et ignes superne stellarum decidere, quales sereno saepe

§ 110: cfr. Plin. XI 149. — § 111: cfr. Sen. NQ II 12, 4. Aristot. meteor. I 9 p. 346^b, 24. 30sq. — (18) Beda n. r. 32. — § 112: cfr. Sen. NQ II 12, 3. 17. 19. 16. Cic. de div. II 44.

1 obumbrantes F¹y. -ari op | Iam F²ydpv. Nam r | quidem F¹Ryv. -dam r 3 augere F¹R¹d | dist. D 4 numero F²E(?) yv(J). in nu- rS | exquisiere ay 5 siderum y 7 fallenti F¹R¹Eap 8 rei F²dozJ² (puncto posito). serei F¹Rp. seriei Eea. caeli v 9 altitudine, discreta P | ac y 10 hoc R²E²dyD. hec op. hae v. om. rJ² | est yD. sunt ll. v(J²) 11 quidem RpC. -dam rv(D) | M om. y 12 uidelicet opva. S. om. y 14 quae (sc. stella) FE²dpv(D). quae vel quē o. que BaTy. qui C. cfr. Rück 2 p. 301 | secuntur oD 16 humida terra Ry 17 fumi quandam i. -idam quandam Rück 2 p. 302 | exalari F¹Rap. -re (exha- v) yva. H 19 dubie (= iae) F¹ap | coniectatur F² in ras. R²v. -tus y. -ectur R¹d¹. -ecturę d²Eap 22 et in has et F¹R¹Eap(o)

cernimus, quorum ictu concuti aëra verum est, quando et tela vibrata stridunt, cum vero in nubem perveniunt, vaporem dissonum gigni, ut candente ferro in aquam demerso, et fumidum verticem volvi. hinc nasci procellas
 5 et, si in nube luctetur flatus aut vapor, tonitrua edi; si erumpat ardens, fulmina; si longiore tractu nitatur, fulgetras. his findi nubem, illis perrumpi, et esse tonitrua inpactorum ignium plagas, ideoque protinus coruscare igneas nubium rimas. posse et repulsu siderum depressum qui a terra
 10 meaverit spiritum nube cohibitum tonare, natura strangulante sonitum, dum rixetur, edito fragore, cum erumpat, ut in membrana spiritu intenta. posse et attritu, dum praeceps feratur, illum, quisquis est, spiritum accendi. posse et conflictu nubium elidi, ut duorum lapidum,
 15 scintillantibus fulgetris. sed haec omnia esse fortuita. hinc bruta fulmina et vana, ut quae nullam habeant rationem naturae. his percuti montes, his maria, omnesque alios inritos iactus. illa vero fatidica ex alto statisque de causis et ex suis venire sideribus.

20 (44) Simili modo ventos vel potius flatus posse et 114

§ 113: (7. 11) Beda n. r. 28. Sen. NQ II 20, 2. 27. 28. 30. 22. — Cic. de div. II 44. 45. — § 114: (168, 4) Beda n. r. 26. — Aristot. meteor. I 13 p. 349^a, 17; de mundo 4 p. 394^b, 7 sqq. Cic. de div. II 44. Vitr. I 6, 2. Sen. NQ V 1, 3. 13, 4. — Theophr. de vent. 11. 12 sqq. (Aristot. de mundo 4 p. 394^b, 15. Theophr. l. l. 23. Sen. dial. III 17, 4. Isid. n. r. 37, 5). — Beda n. r. 27 extr. Isid. or. XIII 11, 18. Serv. Aen. VII 27. — Theophr. l. l. 53. 26. Aristot. de mundo 4 p. 394^b, 14; probl. 26, 5.

1 verū ē (v et ū ē in ras.) F². an certum est? 3 aequa F. equora a. aqua F³ 4 fumidam ceruicem Eaop 5 edi si F²dEv. disi F¹a. ///// R¹. dis R². di op 6 rumpat Rop. aer- F. -pant a | fulgetra F²E(?)ova.S. -ta F¹. -trum p. -gidas a 7 his et (ef a) F¹RaS | fundi F¹Rao 9 ad terram dT 10 nube cohibitum om.F¹R¹E¹a | naturae F 11 sonitum ov. -tu ll | dum erumpat o 12 ut om.F¹R¹E¹a | in om.dT 13 in praeceps R(?)va.D. cfr. § 115 med. 14 conflictū Fd Ra | et (pro ut) FR¹E¹a 16 bruta multa R²S | nullā habeant rationē F¹R¹E¹a dT. nulla ueniant ratione oprv. eadem add. praem. aut dT. cfr. § 116 extr. XVII 236 20 ex (et ex G) F²yva.S

arido siccoque anhelitu terrae gigni non negaverim, posse et aquis aëra exspirantibus, qui neque in nebulam densetur nec crassescat in nubes, posse et solis impulsu agi, quoniam ventus haut aliud intellegatur quam fluctus aëris, pluribusque etiam modis. namque et e fluminibus ac nivibus et e mari videmus, et quidem tranquillo, et alios, quos vocant altanos, e terra consurgere. qui, cum e mari redeunt, tropaei vocantur, si pergunt, apogei.

115 44. Montium vero flexus crebrique vertices et con-
flexa cubito aut confracta in umeros iuga, concavi vallium 10
sinus, scindentes inaequalitate ideo resultantem aëra —
quae causa etiam voces multis in locis reciprocas facit
—, sine fine ventos generant. 45. iam quidem et specus,
qualis in Dalmatia ore vasto, praecipuus hiatu, in quem
deiecto levi pondere quamvis tranquillo die turbini similis 15
emicat procella; nomen loco est Senta. quin et in Cyrenaica
provincia rupes quaedam austro traditur sacra, quam
profanum sit attractari hominis manu, confestim austro
volvante harenas. in domibus etiam multis madefacta

§ 115: Theophr. l. l. 26. Sen. NQ V 7, 1. 14, 1. — (16—19)
Mela I 39.

1 ex F³ 2 aere F²dy. om. F¹ 3 nubibus E² in ras. op |
posse et R²E(?) a³v. -sset r. -sse d²op 4 haud F²Ea oS. aut r.
om. dT. nihil y. non v | intellegitur yG | flatus opz 5 niuibus
ll. v(J). riui- p. nubi- oyS sinibus Constantinus ap. Dal. -nubus
H. cfr. Theophr. de vent. § 11. 12 διὰ τὴν τῆς χιόνος τῆξιν 6 et
quidem G. aequ- F¹R. equ- r Verc. qu- y. etiam v 7 e F²R²
E(?) opyv(D). et r. et e dTS 8 apogaei Fa. epo- y 9 con-
plexa d. -xu Ty. -xi z 10 subito Fa opyz va. B | aut con-
fracta E(?) yv(D). autem fra- a. aut (au F¹) fra- rS. anfractu z |
innumeros R²Ty. -sa z 11 scindentes — ideo om. o | inaequa-
litate dTR²yH. -iter v. aequalitate r. -tem p | in p. inde va. H
13 dist. S 18 quidem pyH. -daem i. -dam ll. v(Brot.) |
et ll. H. om. y Dal. etiam ov 14 dalmatia E¹d²y. -tiaE E²a op
v(D). delmatia F²R¹dTS. -tiaE r | ore — hiatu om. y | ora E²op
va. S(D) | vasto F²E²dTr. uosto R². uisto r. iusto op | in prae-
ceps R(?) E²va. S | hyatus a 16 senita y. secuta i. Senia coni.
Be III 140 18 adrectare R³. contrectari a 19 rapinas E² |
et p | multis dR²E(?) pv(D). -to F¹R¹a. -ta F²fS | madefacta
FR¹aS. manu facta rv(J)

inclusa opacitate conceptacula auras suas habent. adeo causa non deest.

- (45) Sed plurimum interest, flatus sit an ventus. 116
 illos statos atque perspirantes, quos non tractus aliquis,
 5 verum terrae sentiunt, qui non aura, non procella, sed,
 mares appellatione quoque ipsa, venti sunt, sive adsiduo
 mundi motu et contrario siderum occurso nascuntur, sive
 hic est ille generabilis rerum naturae spiritus huc illuc
 tamquam in utero aliquo vagus, sive disparili errantium
 10 siderum ictu radiorumque multiformi iactu flagellatus
 aër, sive a suis sideribus exeunt his propioribus sive ab
 illis caelo adfixis cadunt, palam est illos quoque legem
 habere naturae non ignotam, etiamsi nondum percognitam.
 46. viginti amplius auctores Graeci veteres prodidere de his 117
 15 observationes. quo magis miror orbe discordi et in regna,
 hoc est in membra, diviso tot viris curae fuisse tam ardua
 inventu, inter bella praesertim et infida hospitia, piratis
 etiam, omnium mortalium hostibus, transituros fama
 terrentibus, ut hodie quaedam in suo quisque tractu ex
 20 eorum commentariis, qui numquam eo accessere, verius
 noscat quam indigenarum scientia, nunc vero pace tam
 festa, tam gaudente proventu rerum artiumque principe,
 omnino nihil addisci nova inquisitione, immo ne veterum
 quidem inventa perdisci. non erant maiora praemia, in 118
 25 multos dispersa fortunae magnitudine, et ista plures sine

1 incluso F¹a | receptacula R² | auras F²R²p v. -res r
 4 status a v a. B 5. 6 sed maris d²R²a. maris sed p v a. H
 6 qui siue y v a. H. q̄ siue d. quae siue op 7 non di F¹.
 non (et non a) de R¹a | motu ego. incitu FRE²op v(S). -to E¹a.
 -tatu dTH. -tato y | et e y. ex p 8 generalis RTpy | illuc-
 que Faop v a. G 9 disp... (reliquis abscisis) R². -perili F¹.
 -persus p. sperili E¹a. -le R¹ 12 cadant FREp. om. a
 13 habere naturae FdRav(S). nat- hab- E(?)pG(J) 15 ue
 (pro orbe) F¹Ra 16 diuisa F¹ap. -sae R¹d² in ras. | uires F¹Ra
 18 hospitibus F¹RE¹a | transituros ego. transitus ll. v. de
 dictione cfr. VIII 3. XI 103. XXXVI 4 | fama ego. -mae p. -me
 ll. v. ferme C cum Sabellico 19 terrentibus p. tene- ll. v. cfr.
 XXV 57 21 agnoscat a. noscant Scum vet. Dal. 22 rerum
 ll. v. an litterarum?

praemio alio quam posteros iuvandi eruerunt. namque mores hominum senuere, non fructus, et immensa multitudo aperto, quodcumque est, mari hospitalique litorum omnium adpulsu navigat, sed lucri, non scientiae, gratia. nec reputat caeca mens et tantum avaritiae intenta id ipsum scientia posse tutius fieri. quapropter scrupulosius, quam instituto fortassis conveniat operi, tractabo ventos, tot milia navigantium cernens.

- 119 47. (46) Veteres quattuor omnino servavere per totidem mundi partes — ideo nec Homerus plures nominat — hebeti, ut mox iudicatum est, ratione; secuta aetas octo addidit nimis subtili atque concisa. proximis inter utramque media placuit, ad brevem ex numerosa additis quattuor. sunt ergo bini in quattuor caeli partibus, ab oriente aequinoctiali subsolanus, ab oriente brumali vulturnus. illum apelioten, hunc Graeci eurum appellant. a meridie auster et ab occasu brumali Africus; notum et Liba nominant. ab occasu aequinoctiali favonius, ab occasu solstitiali corus; zephyrum et argesten vocant. a septentrionibus septentrio, interque eum et exortum solstitialem aquilo, aparctias et boreas dicti. numerosior

§ 119: Homer. ε 295. — § 119. 120: Aristot. de mundo 4 p. 394^b, 19 sqq.; meteor. II 6 p. 363^b, 11 sqq. Agathem. 2 (GGm II p. 472). Varro ap. Sen. NQ V 16, 3—6. Vitruv. I 6, 4. 10. Gell. II 22, 16. Veget. r. mil. IV 38. Ampel. 5. Beda n. r. 27. Isid. n. r. 37; or. XIII 11, 2. 3. — § 120: (171, 9 sqq.) Sen. NQ V 17, 5. Gell. II 22, 19. Aristot. meteor. II 6 p. 363^b, 24. 25. Theophr. de vent. 62. Strabo I p. 28. Beda n. r. 27. Isid. n. r. 37, 5.

1 erurunt F¹. erunt R¹E¹a. er... R²marg. abs. eruerent p |
namque E²d²p^v. iamque z. que r. om. d¹H 2 et dv. set R¹.
sed rD. 3 quodcumque v. quoc- F² in ras. dE²pz. quoc- r
6 quapropter F² in ras. dv. quaep- R². quaepro R¹E¹a. quae
E². quo p 11 hebeti ut R²E²(?) G. -tius rB. -ti v 12 ad
quae R¹. et va.S | concisa doB. consc- F¹R. -issa rv
13 utraque F²dova.C | ex F²dG. ad R². in r. om. opv | nume-
rosam E¹. -rum opva.G 16 apelioten Edv. aphe- p. -then r
17 notum oD. -thum FdE. -thus ap. -ton R²(?)v (item infra)
19 corus Ev. cho- r 21 aparctias v. -rtias dR². -rteas R¹.
-rcias F²a. -rceas Eop

ratio quattuor his interiecerat, thrascian media regione inter septentrionem et occasum solstitialem, itemque caecian media inter aquilonem et exortum aequinoctialem ab ortu solstitiali, Phoenica media regione inter ortum
 5 brumalem et meridiem, item inter Liba et notum compositum ex utroque medium inter meridiem et hibernum occidentem Libonotum. nec finis. alii quippe mesen nomine etiamnum addidere inter borean et caecian, et inter eorum notumque euronotum. sunt etiam quidam
 10 peculiare quibusque gentibus venti, non ultra certum procedentes tractum, ut Atheniensibus sciron, paulo ab argeste deflexus, reliquae Graeciae ignotus. aliubi flatus idem Olympias vocatur. consuetudo omnibus his nominibus
 121 argesten intellegit. caecian aliqui vocant Hellespontian, et eosdem alii aliter. item in Narbonensi provincia clarissimus ventorum est circius nec ullo omnium violentia inferior, Ostiam plerumque secto Ligustico mari perferens. idem non modo in reliquis partibus caeli ignotus est, sed ne Viennam quidem eiusdem provinciae urbem attingens:
 15 20 paucis ante milibus iugi modici occurso tantus ille

§ 121: Beda n. r. 27. — cfr. Plin. XVII 21. Gell. II 22, 28. 29. Strabo IV p. 182. — cfr. Theophr. de vent. 8. 61. 5.

1 thrascian C. thrac- F. tra- RE. -iā a. trasceam v
 2 caecian S. -iam B. caician R²E². calc- Fd. can- r. caetiam v
 3 inter — 4 media om. a 4 phoenica R²E²v(D). poen- FR¹.
 pen- p. penicam d. phoeniciam C ex Arist. -cian G(S). -cean
 Dal. -cem H (item praem. Sex R²) 7 libonotum R²D. -ton
 (P)L. libanotum R¹. -ton v. -na/// totum d. et liba et notum r
 8 caecian et E v. calcian et F²R². om. r 9 et nothum
 (-ton v) pva. S 9 etiam v. etiam alii Beda. enim U. D. om. o
 10 an quibusdam gentibus? cfr. § 153 init. 11 paulo U. v(S).
 -lum (Beda) C 12 reliquae om. F¹R¹E¹a | flatus D. cfr. § 116.
 elatus d² (us in ras.) Ea. del- p. elator F¹R¹. -tior F²R²v
 14 intellegit ego. -gi et U. S. -git et a³v | hellespontian F²C(S).
 -iam dTEH. -ia r. -ium G. -ion v 15 alibi Eava. S | idem
 SJ errore 16 ulli va. H | omnium (oiū) ego. in U. S. om. E(?)v
 17 secto ego. recto U. v(J). -te C. -ta Bas. | dist. va. G
 18 est del. G(S) 20 milibus R²S. -litibus FR¹a. limitibus
 (dE?)opv | occurso Ropzv. -sus r | tantos Fa

ventorum coercitus! et austros in Aegyptum penetrare negat Fabianus. quo fit manifesta lex naturae, ventis etiam et tempore et fine dicto.

- 122 (47) Ver ergo aperit navigantibus maria, cuius in principio favonii hibernum molliunt caelum sole aquarii XXV 5 obtinente partem. is dies sextus Februarias ante idus. competit ferme et hoc omnibus, quos deinde ponam, per singulas intercalationes uno die anticipantibus rursusque lustrum sequenti ordinem servantibus. favonium quidam a. d. VIII kalendas Martias chelidonian vocant ab hirundinis 10 visu, nonnulli vero ornithian, uno et LXX die post brumam ab adventu avium flantem per dies VIII. favonio 123 contrarius est quem subsolanum appellavimus. dat aestatem exortus vergiliarum in totidem partibus tauri VI diebus ante Maias idus, quod tempus austrinum est, huic vento 15 septentrione contrario. ardentissimo autem aestatis tempore exoritur caniculae sidus sole primam partem leonis ingrediente, qui dies XV ante Augustas kalendas est. huius exortum diebus VIII ferme aquilones antecedunt, 124 quos prodromos appellant. post biduum autem exortus 20 iidem aquilones constantius perflant diebus XL. quos

§ 122: cfr. Plin. XVIII 337. — (8. 9) Colum. XI 2, 21. Plin. XVIII 222. 223. — § 123: Beda tp. r. 35. Colum. XI 2, 39. — Beda n. r. 11 extr. — (20) Theophr. l. l. 11. Colum. l. l. 51. — § 124: cfr. Plin. XVIII 335. Colum. l. l. 56. Aristot. meteor. II 5 p. 361^b, 35 sqq. Apoll. Rhod. II 526. Gell. II 22, 25. 31.

1 nentus *J cum vet. Dal.* | coercitus E²(z?) G(S). praem. est v. circius FRdop. arcus E¹. cyrci' a² (cyrc in ras.). coercetur *H cum vet. Dal. (D)* | austro FRa | aegypto FRd 7 et hoc et (ex a) Fad 8 rursusque R²E²d S. -sum p. -sumque v. om. r 10 VII va. *He Colum.* | martias ego. marc. F. -tii rv 11 orinthian Ea. -itiam pva. B 12 ab adventu avium post ornithian transpos. *D cum U 18* | VIII y. VII i 13 data (-tus zv) est autem (huic add. v) Eadyzva. S. est autem p. an inchoat aestatem? 14 VII Beda 15 magias E². -gi r. Mai S 18 dies F²dpyv. die R². diu et r | augusti dyva. G 21 aquilones R²v. -n/// R¹. -nem y. -nibus r | perflant R²d²pv(S). -nc R¹. -ns F²d¹Ty. -nos F¹Ea. -nt his zH | XL dTyv. triginta R²pS. om. rH

etesias appellant. mollire eos creditur solis vapor geminatus ardore sideris, nec ulli ventorum magis stati sunt. post eos rursus austri frequentes usque ad sidus arcturi, quod exoritur XI diebus ante aequinoctium autumni. cum hoc
 5 corus incipit. corus autumnat; huic est contrarius vulturnus. post id aequinoctium diebus fere IIII et XL 125
 vergiliarum occasus hiemem inchoat, quod tempus in III idus Novembres incidere consuevit; hoc est aquilonis hiberni multumque aestivo illi dissimilis, cuius ex adverso
 10 est Africus. ante brumam autem VII diebus totidemque post eam sternitur mare alcyonum feturae, unde nomen ïi dies traxere. reliquum tempus hiemat. nec tamen saevitia tempestatum concludit mare. piratae primum coegere mortis periculo in mortem ruere et hiberna
 15 experiri maria; nunc idem avaritia cogit.

(48) Ventorum frigidissimi sunt quos a septentrione 126
 diximus spirare et vicinus ïis corus. hi et reliquos 119
 conspescunt et nubes abigunt. umidi Africus et praecipue auster Italiae. narrant et in Ponto caecian in se trahere
 20 nubes. sicci corus et vulturnus, praeterquam desinentes. nivales aquilo et septentrio. grandines septentrio inportat et corus. aestuosus auster, tepidi vulturnus et favonius. iidem subsolano sicciores, et in totum omnes a septentrione

§ 125: (7. 8) Beda tp. r. 35. — cfr. Plin. XVIII 231. X 90. — (12—15) cfr. Sen. NQ V 6, 18. — § 126: (19) Aristot. meteor. II 6 p. 364^b, 13; probl. 26, 1. 29. Theophr. de vent. 37. Gell. II 22, 24. Apul. de mundo 14.

1 molliri eos (eis C) y Cum Sabellico 5 autumnat R²E²y v.
 -ni. At d. -natur p. -ni r 6 ferme y 7 VII Beda 9 illis
 R²y 10 est et FRa | africanus Eapv. -cus et FRdy S
 11 postea FE²pyva. S. cfr. § 183 extr. | alcyonum y. alchi- p.
 alti- FRai. halcy- Ed(?) va. S 12 ii v. i Fa. hi E²p G. om.
 yrS 13 cludit d¹TH 15 idem ll. v(S). -em hoc G(J)
 16 uentorum G. -ti etiam FRE¹apS. -ti o. -torum etiam (et T)
 E²dTv(D) 17 et R²E²y G. om. rv | chorus (-ros F¹) FRa²oy
 (fere semper) | et om. y 18 auster. affricus o 19 caecian R².
 calc- F. cec- R¹a. cerran p. cfr. p. 171, 2 | ense ap 21 gran-
 dine F¹R¹a 22 ei (pro et) F¹R. hei a | trepidit a. -dat F¹.
 -ped//// R¹ 23 a om. y. & p

- 127 et occidente sicciore quam a meridie et oriente. saluber-
 rimus autem omnium aquilo, noxius auster et magis siccus,
 fortassis quia umidus frigidior est. minus esurire eo
 spirante creduntur animantes. etesiae noctu desinunt fere
 et a tertia diei oriuntur. in Hispania et Asia ab oriente 5
 flatus est eorum, in Ponto ab aquilone, reliquis in parti-
 bus a meridie. spirant autem et a bruma, cum vocantur
 ornithiae, sed leniores et paucis diebus. permutant et
 duo naturam cum situ: auster Africae serenus, aquilo
 128 nubilus. omnes venti vicibus suis spirant, maiore ex 10
 parte autem ut contrarius desinenti incipiat. cum proximi
 cadentibus surgunt, a laevo latere in dextrum ut sol
 ambiunt. de ratione eorum menstrua quarta maxime
 luna decernit. isdem autem ventis in contrarium navi-
 gatur prolatis pedibus, ut noctu plerumque adversa vela 15
 concurrant. austro maiores fluctus eduntur quam aquilone,
 quoniam ille inferus ex imo mari spirat, hic summo.
 129 ideoque post austros noxii praecipue terrae motus. noctu
 auster, interdum aquilo vehementior, et ab ortu flantes
 diuturniores sunt ab occasu flantibus. septentriones in pari 20
 fere desinunt numero, quae observatio et in aliis multis

§ 127: cfr. Cels. II 1 (p. 28, 12 Dar.). Aristot. probl. 26, 50.
 Theophr. l. l. 57. 58. — (4) Aristot. meteor. II 5 p. 362^a, 1.
 Sen. NQ V 11, 1. — Posid. ap. Strab. III p. 144. Polyb. IV 44, 6.
 V 5, 3. — (9. 10) Aristot. l. l. p. 362^a, 23 et 358^b, 2. Theophr.
 l. l. 4. 7. Sen. NQ V 18, 2. — § 128: Aristot. probl. 26, 31.
 Theophr. l. l. 52sq. — (13) Verg. geo. I 432. — § 129: cfr.
 Theophr. l. l. 5. — (20) Macrob. in som. Scip. I 6, 1. II 2, 17.
 Plin. XXVIII 23. — (175, 2) Aristot. meteor. II 5 p. 361^b, 14
 (8 p. 366^a, 17); probl. 25, 4. Theophr. l. l. 15sq. 18. 31. Sen.
 NQ V 8, 2. 3. — (5) cfr. Aristot. probl. 26, 6. 7.

1 quam a da³yG. quam rv 4 flare d²pz 5 hora
 oriuntur E²pva.S(J). ori- hora d² 9 ut cum R² | situ R(?)v.
 sit r, 11 autem ut ego. autem y. aut ut (uter p) ll.v. ita
 ut D | proxime F²pzva.G. -mi/// a. -mis F². maxime y
 12 surgant a. -gat zC | in dexteram y. om.a 16 austro —
 17 spirat om.F¹ 17 inferus ego. -rius aTfopy -rnus irv.
 cfr. § 138. 139. 189 med. | maris dopva.S

rerum naturae partibus valet; mares itaque existimantur
 in pares numeri. sol et auget et comprimit flatus: auget
 exoriens, occidens, comprimit meridianus aestivis temporibus.
 itaque medio diei aut noctis plerumque sopiuntur, quia
 5 aut nimio frigore aut aestu solvuntur. et imbribus venti
 sopiuntur. expectantur autem maxime unde nubes discussae
 adaperuere caelum. omnium quidem — si libeat observare 130
 minimos ambitus — redire easdem vices quadriennio
 exacto Eudoxus putat, non ventorum modo, verum et
 10 reliquarum tempestatum magna ex parte. et est principium
 lustri eius semper intercalario anno caniculae ortu. de
 generalibus ventis haec.

48. (49) Nunc de repentinis flatibus, qui exhalante 131
 terra, ut dictum est, coorti rursusque deiecti, interim 111
 15 obducta nubium cute, multiformes existunt. vagi quippe
 et ruentes torrentium modo, ut aliquis placere ostendimus, 112
 tonitrua et fulgura edunt. maiore vero inflati pondere
 incursuque, si late siccam rupere nubem, procellam gignunt,
 quae vocatur a Graecis ecnephias; sin vero depresso sinu
 20 artius rotati effregerunt, sine igni, hoc est sine fulmine,
 verticem faciunt, qui typhon vocatur, id est vibratus ecne-

§ 131: (18—21) Aristot. meteor. III 1 p. 370^b, 28. 371^b, 2.
 Sen. NQ V 12. Apul. de mundo 15. Lyd. ost. 44 p. 170^b.

2 impares **F²R²E²dTpv(S)**. -ri r G | numeri **Fd¹Tv(J)**. -res
R¹. -ris **R²S**. -ro **Ead²pG**. cfr. XXVIII 23 | flatus — 3 comprimit
 om. **F¹** 3 occidentesque **E(?)opyva.S(D)** | meridianis **F¹R¹ap**.
 -nis et oz (punctum pos. D) 4 die **F¹Ra** | iam y | in noctis
F¹Eay | quia — 6 sopiuntur om. a | quia aut **F²dv(D)**. qui aut
 r Dal. quia et o. quia p. de y parum liquet 5 et est **E¹o**
 5. 6 uenti sopiuntur om. opfz 7 adaperuere **E²dopv**.
 -pparere y. aperuere **F²**. appar- r 9 eudoxos d. -xonos **F**.
 -xius o. -xinus a. -ximus **E¹**. edoxus y. teod- **E²** 11 inter-
 calari d(?)va.S | caniculae **E(?)opyv(D)**. -lare **FR**. -lari ad **TS**
 14 interim — 15 cuti om. a | interim **ll.v(G)**. iterum p. in
 terram C cum anon. ap. B(D) 15 nubium **R²v**. niui- **E²p**.
 nimi- r | cuti **F¹RE¹(a)S**. ferie p 18 ruperint opva.H. rum-
 pere nuper e (nuper **F²**. nuber **F¹**) **FRa** 19 si **F²in ras**.
 20 effigerunt **F¹Ea**. effregerint pva.S. effug- o | igne **R²(?)d²opv**

- 132 phias. defert hic secum aliquid abruptum e nube gelida, convolvens versansque et ruinam suam illo pondere adgravans ac locum ex loco mutans rapida vertigine, praecipua navigantium pestis, non antemnas modo, verum ipsa navigia contorta frangens, tenui remedio aceti in advenientem effusi, cui frigidissima est natura. idem inlisu ipso repercussus correpta secum in caelum refert sorbetque in excelsum. (50) quod si maiore depressae nubis eruperit specu, sed minus lato quam procella, nec sine fragore, turbinem vocant, proxima quaeque prosternentem. idem ardentior accensusque, dum furit, prester vocatur, amburens contacta pariter et proterens. 49. non fit autem aquilonius typhon, nec nivalis aut nive iacente ecnephias. quod si simul rupit nubem exarsitque et ignem habuit, non postea concepit, fulmen est. distat a prestere quo flamma ab igni. hic late funditur flatu, illud conglobatur impetu. vertex autem remeando distat a turbine et quo stridor a fragore, procella latitudine ab utroque, disiecta nube verius quam rupta. fit et caligo beluae similis in nube, dira navigantibus. vocatur et columna, cum spissatus

§ 133: Lucret. VI 300sq. Sen. NQ V 13, 3. Aristot. meteor. III 1 p. 371^b, 4. (Apul. de mundo 15). Lyd. ost. 44 p. 170^b. — § 134: cfr. Plut. plac. phil. III 3 p. 893^f. — Cic. de div. II 49. — Lucret. VI 426 sqq. Olympiod. ad Aristot. meteor. III p. 86 Idel.

1 abreptum *ova. G.* arre- p | gelida **E d o p a**³ v. -di r. calidi **D**
 2 que — ponde *om.* **F¹R¹E¹a** 3 ad **FR¹ao.** et *va.* **S** | mu-
 tat **op** 5 ante (*pro ipsa*) **F¹R¹E¹a** 7 ipso *ll. v.* (**S**). -se **R**(?)
L(**J**) | arrepta **op** 8 maiores **E ad²p** 9 nubes **F¹E ad p** |
 eruperint **E ap** | specus **R dp.** secus **E¹a** | alto **F¹R¹E¹ava. G**
 11 fuerit **FRaf. add.** rubro colore **R²** 12 contracta **FR¹ap**
 13 nec niales **FR. om. a** | ac (*pro aut*) **d²op** | nive iacente
 (-tem **F**) **FRd¹v.** niuem iaciens **opr** 14 rumpit .. exardescit-
 que .. habet **op** | et ignem (-ne p) **F²R²E²dopv.** euertiginem **r**
 15 aut non **F²R².** ac non **fz.** aut *va. G* | concepit **pz.** inc- o |
 fulminem (*om. est*) **F¹a.** -men autem **F²** 16 igne *pva. H*
 17 remediando **F¹R¹** | et quo *ll. G.* (**S**). quo **dTv.** quomodo **fH**
 19 belluae **R².** nebulae **D** | similis in *ego.* **F¹R¹a.** -lis e
R². -lis **F²E² cum ras. dpv.** -li (**U21**) **J** 20 nudire **F¹R¹a.** // // // **E¹** |
 cum **R**(?) *v.* con **r**

umor rigensque ipse se sustinet, ex eodem genere et aulon, cum veluti fistula nubes aquam trahit.

50. (51) Hieme et aestate rara fulmina contrariis 135
de causis, quoniam hieme densatus aër nubium crassiore
5 corio spissatur, omnisque terrarum exhalatio rigens ac
gelida quicquid accipit ignei vaporis exstinguit. quae
ratio immunem Scythiam et circa rigentia a fulminum
casu praestat, e diverso nimius ardor Aegyptum, siquidem
calidi siccique halitus terrae raro admodum tenuesque
10 et infirmas densantur in nubes. vere autem et autumnno 136
crebriora fulmina, corruptis in utroque tempore aestatis
hiemisque causis, qua ratione crebra in Italia, quia
mobiliior aer mitiore hieme et aestate nimbose semper
quodammodo vernat vel autumnat. Italiaeque partibus iis,
15 quae a septentrione descendunt ad teporem, qualis est
urbis et Campaniae tractus, iuxta hieme et aestate fulgurat,
quod non in alio situ.

51. (52) Fulminum ipsorum plura genera traduntur. 137
quae sicca veniunt, non adurunt, sed dissipant; quae
20 umida, non urunt, sed infuscant. tertium est quod clarum
vocant, mirificae maxime naturae, quo dolia exhauriuntur
intactis operimentis nulloque alio vestigio relicto, aurum

§ 135. 136: Lyd. ost. 43 p. 168^{b,c}. (Arrian. ap. Stob. ecl. phys. 29 p. 610). Beda n. r. 30. — 137: Sen. NQ II 31, 1. Arrian. l. l. p. 608. Lyd. ost. 44 p. 170^a. 172^a. — Cic. de div. I 18 (v. 23. 24). Obseq. 122.

1 se om. F¹E¹a | aulon (-one R²) cum R² conī. S. aut longum (-gaum F) FR¹aT. in longum (Ed?) fp H. in longam v 2 fistulam Rava. H 4 densitas aeris y | grassiore Fa. gross- R¹ 6 accepit F¹RT Ven. 7 a om. F²y. ad F¹R 8 e F²y D. et e opv. et r | diuersa y. cfr. Rück 2 p. 304 9 raras R²va. H(S) 10 et infirmans F. -mis R¹. firmas d². om. d¹TH Brot. 12 crebra sunt F²f | in italia fulmina d²ova. G 13 moblior o. mollior py. prob. Rück 2 p. 304 coll. Lydi εὐκρατος χρεδὸν παρὰ πᾶν χρωρίον. sed cfr. § 189 14 que ego. quoque ll. v | iis dpv. his r 15 descendunt Ea opv(D). descend- F¹R¹. disced- r G. de mendo cfr. p. 181, 21 16 et om. opva. G 17 in om F¹RE¹a | situ euenit oz 19 non om. y 20 humide F². um////e F¹. humore Ra | urunt ll. v. adu- opy. prob. Rück 3 p. 237

et aes et argentum liquatur intus, sacculis ipsis nullo modo ambustis ac ne confuso quidem signo cerae. Marcia, . . . princeps Romanorum, icta gravida partu exanimato ipsa citra ullum aliud incommodum vixit. in Catilinianis prodigiis Pompeiano ex municipio M. Herennius decurio 5 sereno die fulmine ictus est.

138 52. (53) Tuscorum litterae novem deos emittere fulmina existimant, eaque esse undecim generum; Iovem enim trina iaculari. Romani duo tantum ex iis servavere, diurna attribuentes Iovi, nocturna Summano, rariora sane 10 eadem de causa frigidioris caeli. Etruria erumpere terra quoque arbitratur, quae infera appellat, brumali tempore facta saeva maxime et execrabilia, cum sint omnia, quae terrena existimant, non illa generalia nec a sideribus venientia, sed ex proxima atque turbidiore natura. argumen- 15 tum evidens, quod omnia superiora e caelo decidentia obliquos habent ictus, haec autem, quae vocant terrena, 139 rectos. et quae ex propiore materia cadunt, ideo creduntur e terra exire, quoniam ex repulso nulla vestigia edunt, cum sit illa ratio non inferi ictus, sed adversi. a Saturni 20 ea sidere proficisci subtilius ista consecrati putant, sicut

§ 138: Sen. NQ II 41. — Paul. Festi p. 75. Fest. p. 229. Augustin. civ. dei IV 23. — § 139: (179, 1. 2) Tertull. ad nat. I 9. apol. 40. — (2sq.) Sen. NQ II 47. 48, 1.

1 liquat y. *cf.* Rück 2 p. 305 | saculis y. saec- F¹. sec- R¹a. (loculis Seneca) 2 sic nocere F¹Ra. sine onere F²
3 lac. ego indicavi; excidit femina: *cf.* VIII 119 et XXXVII 44 | romanorum ll. -narum R³pv. matronarum coni. J 4 catilinianis R²v(J). -lianis r. *cf.* XXXIII 34. -linanis (P)L. -ariis SD 5 municipis F¹R. -piis Eap 11 terrae F. e terra z. a (ea a p) terra opva. G 12 appellatur Ed. -antur opz 14 existimantur z 16 omnia e F³RdD. -ia ae F¹. -nia a va. S | superiora e REa²oS. -ora ae F¹. -ora a¹. -orae F². -ore dv(D). *cf.* Rück 3 p. 237 17 uocantur opz va. H. uo (om. cant terrena recto) R 18 rectos et ego. -to sed F¹(R)a. -tos sed rv | quae ego. quia ll. v 19 repulso a. repercusso op | edant a. v. edunt ll. H 20 inferni R²e corr. va. H | aduersi a R²e corr. G. -si opv. -sa Fd. -so Ea 21 ea FdRG. eo Ea. ea a pv

cremantia a Martis, qualiter cum Volsinii, oppidum Tuscorum opulentissimum, totum concrematum est fulmine. vocant et familiaria in totam vitam fatidica, quae prima fiunt familiam suam cuique indepto. ceterum existimant non
5 ultra decem annos portendere privata, praeterquam aut primo patrimonio facta aut natali die, publica non ultra tricesimum annum, praeterquam in deductione oppidi.

53. (54) Exstat annalium memoria sacris quibus- 140
dam et precationibus vel cogi fulmina vel impetrari. vetus
10 fama Etruriae est, impetratum Volsinios urbem depopulatis agris subeunte monstro, quod vocavere Oltam, evocatum a Porsina suo rege. et ante eum a Numa saepius hoc
factitatum in primo annalium suorum tradidit L. Piso, gravis auctor, quod imitatum parum rite Tullum Hostilium
15 ictum fulmine. lucosque et aras et sacra habemus inter- que Statores ac Tonantes et Feretrius Elicium quoque accepimus Iovem. varia in hoc vitae sententia et pro 141
cuiusque animo. imperare naturae sacra audacis est credere, nec minus hebetis beneficiis abrogare vires, quando in
20 fulgurum quoque interpretatione eo profecit scientia, ut ventura alia finito die praecinatur et an peremptura sint facta aut prius alia facta quae lateant, innumerabilibus

§ 140: (12) cfr. Plin. XXVIII 14. Peter hist. Rom. fragm. p. 79. 80. — Liv. I 10, 6. 12, 6. 31, 8. Varro LL VI 9, 94. — § 141: Sen. NQ II 49, 1. 2. 39, 2.

1 a om. E¹ap | uulsinis F^{ad} 2 opulentum pz. om. o | ex (pro est) R²S 5 aut E²G. haec r. haec quae pv 6 matrimonio va.S 10 uulsinius (uol- F²) F. -sonius R¹. -ius E^{ad}. (uolsiniis et urbe et agris depopulatis f) 11 oltam ll.v(D). uoltan T. -tam G. olcam D It.p. 57 n. 1. cfr. Vulcam XXXV 157
12 a R¹E^aTPD. o F¹. et a F²R²v. /// a d¹. fulmen a d² | porsina E¹a.S. -sinna FR¹E². -sena pv(Brot.). -senna R²dTDal. cfr. XXXIV 29. 139. XXXVI 91 (B) 13 tradit va.S(J)
15 luquosque R¹. locosque d. lucos p. pro corrupto habet D²
18 impetrare a. -ri p. imperari va.S | natura a | sacris F. om.va.S 19 hebetis v. hab- FB. habitis r. auitis f | ueneficiis Jcum U23 | abrogari D | uiris FR¹a 20 profecit F¹dTEa
22 fatum F²v | aut apertura E³v. (saltem aperiat) | potius va.S | fata F²v

in utroque publicis privatisque experimentis. quam ob rem sint ista ut rerum naturae libuit, alias certa alias dubia, aliis probata aliis damnanda: nos de cetero quae sunt in his memorabilia non omittemus.

- 142 **54.** (55) Fulgetrum prius cerni quam tonitrua audiri, 5
cum simul fiant, certum est, nec mirum, quoniam lux
sonitu velocior, ictum autem et sonitum congruere ita
modulante natura, sed sonitum profecti esse fulminis, non
inlati, etiamnum spiritum ociorem fulmine, ideo quati
prius omne et adflari quam percuti, nec quemquam tangi 10
qui prior viderit fulmen aut tonitrua audierit. laeva
prospera existimantur, quoniam laeva parte mundi ortus
est. nec tam adventus spectatur quam reditus, sive ab
143 ictu resilit ignis sive opere confecto aut igne consumpto 15
spiritus remeat. in sedecim partes caelum in eo spectu 15
divisere Tusci. prima est a septemtrionibus ad aequinoctialem
exortum, secunda ad meridiem, tertia ad aequinoctialem
occasum, quarta obtinet quod est reliquum ab occasu ad
septemtriones. has iterum in quaternas divisere partes,
ex quibus octo ab exortu sinistras, totidem e contrario 20
appellavere dextras. ex iis maxime dirae quae septemtriones
ab occasu attingunt. itaque plurimum refert unde venerint

§ 142: Aristot. de mundo 4 p. 395^a, 14 sqq. Lucret. VI 164. Apul. de mundo 15. Isid. n. r. 30, 2; or. XIII 8, 2. Lyd. ost. 21 p. 88^b. — (9) Sen. NQ II 20, 3. Ammian. XVII 10, 2. — (11) Varro ap. Fest. p. 339 M. Cic. de div. II 43. — § 143: (15) Cic. de div. II 42. Lyd. ost. 22 p. 88^c.

2 alias . . alias *U.S.* aliis . . aliis *pv* 3 nos cetera *va.S*
4 omitimus **FR²a.S.** -tti **R¹** 5 fulgetra **R².** -gora **y**
tonitrua **R²y.S.** -tru **R¹.** -trū *rv(J).* *cfr. Rück 2 p. 305* 6 fiunt
FdTy 11 quam prior **R.** quem prior **a.** qui **D** | fulmina **R²**
tonitrua **FdTEaopv(S).** -tru **R.G.** -trum (*Dal.*) **J** 12 exortus **y**
13 est *om.* **FR¹Ea** 15 spectu **Fd¹TRJcum U24.** asp-
Ead²z.H. resp- *v(S)* 18 est reliquum **dR²S.** rel- est **F²E(?)**
ov(J). rel- *r* 20 ortu **FRE¹a.S** 21 ex iis *v.* sexies **Ra.**
//// **F¹.** ex his *rC* | dirae *U.(G)S.* -ra *v* | septemtriones **dyD.**
-nem **F¹RE¹a.G.** per septemtrionem (-nes *v*) **F²E²v** 22 occa-
sum (*del. ab*) *va.G* | perplurimum **FREova.H**

fulmina et quo concesserint. optimum est in exortivas
 redire partes. ideò cum a prima caeli parte venerint et 144
 in eandem concesserint, summa felicitas portendetur, quale
 Sullae dictatori ostentum datum accepimus. cetera *ad*
 5 ipsius mundi portionem minus prospera aut dira. quaedam
 fulgura enuntiare non putant fas nec audire, praeterquam
 si hospiti indicentur aut parenti. magna huius observationis
 vanitas tacta Iunonis aede Romae deprehensa est Scauro
 consule, qui mox princeps fuit. noctu magis quam interdum 145
 10 sine tonitribus fulgurat.

Vnum animal, hominem, non semper extinguit, cetera
 ilico, hunc videlicet natura tribuente honorem, cum tot
 beluae viribus praestent. omnia contrarias incubant partes.
 homo, nisi convertatur in percussas, non respirat. superne
 15 icti considunt. vigilans ictus coniventibus oculis, dormiens
 patentibus reperitur. hominem ita exanimatum cremari
 fas non est, condi terra religio tradidit. nullum animal
 nisi exanimatum fulmine accenditur. vulnera fulminatorum
 frigidiora sunt reliquo corpore. 55. (56) ex ñis, quae 146
 20 terra gignuntur, lauri fruticem non icit nec umquam
 quinque altius pedibus descendit in terram. ideo pavidi
 altiores specus tutissimos putant aut tabernacula pellibus

§ 145: (14) Plin. XXVIII 47. (cfr. Sen. NQ II 31, 2). —
 (16) Tertull. apol. 48. — § 146: Plin. XV 134. Geop. VII 11.
 XI 2, 7. Lyd. ost. 45 p. 172^bc. — (22sq.) cfr. Suet. Aug. 90.

2 parte caeli ay 3 eam FR¹ | portendetur F²Eop.
 -ntetur F¹R¹. -ntur a. -nditur R²d^v. est y 4 ad ego. om. ll. v.
 pro coni. D². cfr. XIII 133. XIV 133. XXIV 46. XXXVI 130
 5 portionē ego. -ne ll. v 6 fulgure (pro-rae) a. -gore F¹R¹.
 fulmina R². om. z | nuntiare F¹R¹adTp 11 hominum F¹R¹a
 12 ilico R¹o. ill- rv | huic R²opz | nature tribuendo F²
 13 contraria// F¹. -ia a | incubans F¹R¹a | parte R¹. -te// F¹.
 -tē a. in partes E²C 14 homini si F¹R¹a | respirat F¹dTE¹az
 Salmant. P. exsp- R(?)E²v. cfr. XXVIII 47 15 concidunt opz
 va. L | contuentibus F¹R¹Eaop 16 cremari E²pv(D). -are
 FR¹dTS. -atum (concr- a) E¹a 19 iis v. his ll. D 20 icit
 F²R²v. iacit r 21 descendit FR¹y 22 pellibus ll. v(S).
 pedi- y. e pell- E²C

beluarum, quas vitulos appellant, quoniam hoc solum animal ex marinis non percutiat, sicut nec e volucris aquilam, quae ob hoc armigera huius teli fingitur. in Italia inter Tarracinam et aedem Feroniae turres belli *civilis* temporibus desiere fieri, nulla non earum fulmine 5 diruta.

147 56. (57) Praeter haec inferiore caelo relatum in monumenta est lacte et sanguine pluuisse M. Acilio C. Porcio cos. et saepe alias, sicut carne P. Volumnio Servio Sulpicio cos., exque ea non perputruiſſe quod non 10 diripiſſent aves, item ferro in Lucanis anno ante quam M. Crassus a Parthis interemptus est omnesque cum eo Lucani milites, quorum magnus numerus in exercitu erat. effigies quo pluit ferri spongiarum similis fuit. haruspices praemonuerunt superna volnera. L. autem Paulo C. Mar- 15 cello cos. lana pluit circa castellum Carissanum, iuxta quod post annum T. Annius Milo occisus est. eodem causam dicente lateribus coctis pluuisse in acta eius anni relatum est.

148 57. (58) Armorum crepitus et tubae sonitus auditos 20 e caelo Cimbricis bellis accepimus, crebroque et prius et postea. tertio vero consulatu Mari ab Amerinis et Tuder-

§ 147: Lyd. ost. 6 p. 22^{ab}. — cfr. Liv. III 10, 6. Val. Max. I 6, 5. Dion. Hal. X 2. — § 148: Lyd. ost. 6 p. 22^c. Obseq. 41. 43. — (cfr. Verg. geo. I 474). — Plut. Mar. 17 med.

2 nec ex d¹Evā.S(J) 4 in (pro inter) R¹a | tarracinam R²d G(S). terr- (-nem FE¹a) rv(H) | feronia (-ā F. -ae a³) et urbes F¹Ra | belli ciuiliſ ego. bellicis F²dEpv. -ces r. belli caesariani D 7 in inferiore R²S. om.oz 8 celum lacte oz | pluuisse F¹REova.G(SJ, item infra) | M. aH. M. rv | acilio R²v(G). atti- aC. ati- r 9 P. R(?)HcumPighio. L. rv 10 perputruiſſe FRafozv. putr- dE(?)L 11 in F²R²E²dopv. a r 12 a R(?)v. in r | partis FR¹. -tes Ea 14 quo ego. que ap. quae ll.v | ferri spongiarum ego. spo- ferri (-rro op) ll.D. spofere v 15 marcello v. -llono d. -llino ll 16 carissanum FEv. carisa- R¹ad. capsā- R². carifa- o. carupha- p. compsa- SeVell.II68,3. περί Κάψαν Lydus 17 post annum T. om.E¹a. annum T. om.FR¹. post om.o | manlius o | milo om.o 22 ab amerinis B. a mamertinis ll.v

tibus spectata arma caelestia ab ortu occasuque inter se concurrentia, pulsis quae ab occasu erant. ipsum ardere caelum minime mirum est et saepius visum maiore igni nubibus correptis.

- 5 58. (59) Celebrant Graeci Anaxagoran Clazomenium 149
 Olympiadis LXXVIII secundo anno praedixisse caelestium
 litterarum scientia, quibus diebus saxum casurum esset e
 sole, idque factum interdum in Thraciae parte ad Aegos
 flumen, qui lapis etiam nunc ostenditur magnitudine vehis,
 10 colore adusto, comete quoque illis noctibus flagrante. quod
 si quis praedictum credat, simul fateatur necesse est,
 maioris miraculi divinitatem Anaxagorae fuisse solvique
 rerum naturae intellectum et confundi omnia, si aut ipse
 sol lapis esse aut umquam lapidem in eo fuisse credatur.
 15 decidere tamen crebro non erit dubium. in Abydi gymnasio 150
 ex ea causa colitur hodieque modicus quidem, sed quem
 in media terrarum casurum idem Anaxagoras praedixisse
 narretur. colitur et Cassandriae, quae Potidaea *quondam*
 vocitata est, ob id deducta. ego ipse vidi in Vocontiorum
 20 agro paulo ante delatum.

59. (60) Arcus vocamus extra miraculum frequentes
 et extra ostentum. nam ne pluvios quidem aut serenos
 dies cum fide portendunt. manifestum est radium solis

§ 149. 150: Lyd. ost. 7 p. 24^{b-d}. — § 149: (Aristot. meteor. I 7 p. 344^b, 32). — Diog. Lae. II 3, 5. Plut. Lys. 12. Ammian. XXII 8, 5. 16, 22. — § 150: (22 sqq.) cfr. Sen. NQ I 6, 1. 3, 11. — (23 sqq.) Beda n. r. 31. Aristot. de mundo 4 p. 395^a, 33. — Sen. NQ I 8, 3. 7. 3, 1. Aristot. meteor. III 2 p. 372^a, 26.

3 est om. FRa. an recte? | in maiore R¹a | igni R²S. igne
 F²d H(D). -nib; E². ne r. ui o. ui ignis v 7 militiarum F²fa,
 -tiae rarum F¹R¹ | ex d. de R¹. a o 9 uehibilis d²o 11 re-
 lictum Fa. ///ictum R¹ | credat R²E²d v. -dit r 13 et con-
 fundi R²d v. interfu- r 14 esse Ev. esset (et R¹) FRd. fuisset a
 16 quem R²E²d v. quia r 17 medio a va. S 18 narretur
 R²S. -rratur rv(J). cfr. nov. luc. p. 41 n. 15 | cassandriae FR¹. cas-
 sandre a. alexandriae R² in marg. | potid/e E. -die Fa. post
 idaea R² | quondā ego. om. ll. v. cfr. IV 36 19 deductae R²SD
 22 nec F² | pluuis R¹. -iis F¹Ea. -iales oz

inmissum caevae nubis repulsa acie in solem refringi, colorumque varietatem mixtura nubium, ignium, aëris fieri. certe nisi sole adverso non fiunt nec umquam nisi dimidia circuli forma nec noctu, quamvis Aristoteles prodat aliquando visum, quod tamen fatetur idem non
 151 nisi XXX luna posse fieri. fiunt autem hieme maxime ab aequinoctio autumnali die decrescente. quo rursus crescente ab aequinoctio verno non existunt, nec circa solstitium longissimis diebus, bruma vero [id est brevissimis] frequenter, iidem sublimes humili sole humilesque sublimes, et minores oriente aut occidente, sed in latitudinem dimissi, meridie exiles, verum ambitus maioris. aestate autem per meridiem non cernuntur, post autumnii aequinoctium quacumque hora, nec umquam plures simul quam duo.
 152 (61) Cetera eiusdem naturae non multis dubia esse video: 60. grandinem congelato imbri gigni et nivem eodem umore mollius coacto, pruina autem ex rore gelido; per hiemem nives cadere, non grandines, ipsasque grandines interdum saepius quam noctu, et multo celerius resolvi quam nives; nebulas nec aestate nec maximo frigore existere, rores neque gelu neque ardoribus neque ventis nec nisi serena nocte; gelando liquorem minui, resolutaque glacie non eundem inveniri modum; 61. varietates colorum

§ 151: Aristot. l. l. 2 p. 371, 30sq. 5 p. 377^a, 11sq. 4 p. 375^b, 12. Sen. NQ I 8, 6, 3, 11. — § 152: Aristot. de mundo 4 p. 394^a, 32sq.; meteor. I 10. 11. 12. Sen. NQ IV 12. 3, 6, 4, 1. — (18—20) Beda n. r. 34. — (22) cfr. Plin. XXXI 33.

2 aeris igniumque va.S 6 XXX ego. tricesima ll.v(H)D. XIII C(Brot.)cum Rhodig. ex Aristot. | posse fieri ego. fieri posse yD. posse ll.v 9 uncos posui cum U26 | hoc pva.S | brevissimis diebus E(?)dpva.S 10 frequenter F²dEv(J). -tes R²T.S. om.r | idem F²R²a. id est F¹. om.R¹. item y | humilisque FRay 11 latitudinem dyv. altitudine (lati- E) ll | dimissi E¹a. -isi y. diffusi F²v. -so F³. demissi rS 12 autem Fd²Ra.S. uero E²v. haec E¹. om.d¹y 15 eius FR¹E¹az 16 igne (pro imbri) FR¹E¹a 20 nebula F¹REa¹. -lā ova.G 21 gelu neque om.FR¹E¹a 22 minui v. -uere ll. om.p. cfr. XXXI33 | resolutaque R²S. sol- rv

figurarumque in nubibus cerni, prout admixtus ignis superet aut vincatur.

62. (62) Praeterea quasdam proprietates quibusdam 153
locis esse, roscidas aestate Africae noctes, in Italia Locris
5 et in lacu Velino nullo non die apparere arcus, Rhodi
et Syracusis numquam tanta nubila obduci, ut non aliqua
hora sol cernatur, qualia aptius suis referentur locis.
haec sint dicta de aëre.

63. (63) Sequitur terra, cui uni rerum naturae 154
10 partium eximia propter merita cognomen indidimus maternae
venerationis. sic hominum illa, ut caelum dei, quae nos
nascentes excipit, natos alit semelque editos et sustinet
semper, novissime complexa gremio iam a reliqua natura
abdicatos, tum maxime ut mater operiens, nullo magis
15 sacra merito quam quo nos quoque sacros facit, etiam
monimenta ac titulos gerens nomenque prorogans nostrum
et memoriam extendens contra brevitatem aevi, cuius
numen ultimum iam nullis precamur irati grave, tamquam
nesciamus hanc esse solam quae numquam irascatur homini.
20 aquae subeunt in imbres, rigescunt in grandines, tumescunt 155
in fluctus, praecipitantur in torrentes, aer densatur nubibus,
furit procellis: at haec benigna, mitis, indulgens ususque
mortalium semper ancilla, quae coacta generat, quae sponte
fundit, quos odores sapesque, quos sucos, quos tactus,
25 quos colores! quam bona fide creditum faenus reddit!

§ 153: (6) Sol. 5, 8, 11, 32. cfr. Cic. Verr. V 26. Sen. cons. ad Marc. 17, 4. — § 154: (10) cfr. Lucret. II 998. — (14) cfr. Cic. leg. II 56. 63. — (18) Tertull. test. an. 4. — § 155: (22) cfr. Plin. XVIII 1. 2. — (186, 2) cfr. Sen. NQ VI 28, 1. — (4) Plin. XXIX 74.

1 admixtus ignis F²R²v. -tis signis r 3 proprietates
caeli ova. H 4 italię E. -lie Ra. -lia// F¹ | locris et v. ocrisie
F²d. crisis E. -siae r 5 apperire F¹. ape- R¹E¹a 7 referentur R²v. feruntur r 11 diei F¹a. dies F²o 12 et
sustinet ego. sustinet et ll. -net dyv 15 sacra (-ro F¹) merito
RF¹H cum Dal. -ramento r. om. o 17 ultra con. Haupt.
18 imprecamur d²va. G 21 in nubibus o 22 usibusque R²S
24 effundit R²S | quos iactos FR¹E¹a 25 faenus S. fe- a H.
foe- rv. om. oz | ////ddit d¹. dedit al. reddit d². dedit R¹a. ///// F¹

quae nostra causa alit! pestifera enim animantia, vitali
 spiritu habente culpam: illi necesse est semina excipere et
 genita sustinere; sed in malis generantium noxa est. illa
 serpentem homine percusso amplius non recipit poenasque
 etiam inertium nomine exigit. illa medicas fundit herbas 5
 156 et semper homini parturit. quin et venena nostri miseritam
 instituisse credi potest, ne in taedio vitae fames, mors
 terrae meritis alienissima, lenta nos consumeret tabe, ne
 lacerum corpus abrupta dispergerent, ne laquei torqueret
 poena praepostera incluso spiritu, cui quaereretur exitus, 10
 ne in profundo quaesita morte sepultura pabulo fieret,
 ne ferri cruciatus scinderet corpus. ita est, miserita
 genuit id, cuius facillimo haustu inlibato corpore et cum
 toto sanguine exstingueremur, nullo labore, sitientibus
 similes, qualiter defunctos non volucres, non ferae attin- 15
 157 gerent terraeque servaretur qui sibi ipsi periisset. verum
 fateamur: terra nobis malorum remedium genuit, nos
 illud vitae facimus venenum. non enim et ferro, quo
 carere non possumus, simili modo utimur? nec tamen
 quereremur merito, etiamsi maleficii causa tulisset. ad- 20
 versus unam quippe naturae partem ingrati sumus. quas
 non ad delicias quasque non ad contumelias servit homini?
 in maria iacitur aut, ut freta admittamus, eroditur. aquis,

§ 157: (17—19) cfr. Plin. XVIII 2. 3. XXXIV 138.

1 nostri *va.S* | *an animantia alit? certe tacite supplendum*
est | uitalis spiritus **Fd¹TEa** 2 habent **F²** | culpa **RaT** | semi-
 nata *pv* | et *om.FdE¹a* 4 amplius non **FRadoS**. non amp-
E(?)G. (non recipit amp- *v*) 6 nostrae *o* | misertam **F²R(?)G**.
-ta v. -rie ita od³ 8 nos **d²E²pv(D)**. *om.rS* 9 obrupta **F¹**.
abruta R¹. obr- dTa 15 quo taliter *va.G* | uolucres **dToV**.
-ris rG | ferę **dEpv(D)**. *-re F¹R¹aTo*. *-ra F²R²G* | attingenter
Topv(D). *-ret FR²a³G*. *-re r* 16 terrae quo *D* | ipsi **E(?)a³oC**.
-se rv | et ut uerum **F²R²va.H** 17 fateatur **F¹R¹aVen**.

18 facimus **Ffa**. *fati- R¹*. *fecimus R²E(?)ov* | nos enim **F²o**
va.H 20 maleficti **R¹a** 21 quasi **oa³va.H** 22 seruiat **o**
va.H 23 fr&ia **R** | eroditur *U.G*. eluitur *oB*. erudi- *v*. erui-
anon.ap.B. elidi- *C*. effodi- *S* (et *dist.*) cum *Ruhnkenio*. al. cõ-
 mittit̃ epditur **R²** ad *marg.* | aliquis **F²**

- ferro, igni, ligno, lapide, fruge omnibus cruciatur horis multoque plus, ut deliciis quam ut alimentis famuletur nostris. et tamen quae summa patitur atque extrema 158 cute tolerabilia videantur: penetramus in viscera, auri 5 argentique venas et aeris ac plumbi metalla fodientes, gemmas etiam et quosdam parvulos quaerimus lapides scrobibus in profundum actis. viscera eius extrahimus, ut digito gestetur gemma, quo petitur. quot manus atteruntur, ut unus niteat articulus! si ulli essent inferi, 10 iam profecto illos avaritiae atque luxuriae cuniculi refo- dissent. et miramur, si eadem ad noxam genuit aliqua! ferae enim, credo, custodiunt illam arcentque sacrilegas 159 manus. non inter serpentes fodimus et venas auri trac- tamus cum veneni radicibus? placatiore tamen dea ob 15 haec, quod omnes hi opulentiae exitus ad scelera caedesque et bella tendunt, quodque sanguine nostro rigamus in- sepultisque ossibus tegimus, quibus tamen velut exprobrato furore tandem ipsa se obducit et scelera quoque mortalium occultat.
- 20 Inter crimina ingrati animi et hoc duxerim quod naturam eius ignoramus. 64. (64) est autem figura 160 prima, de qua consensus iudicat. orbem certe dicimus terrae globumque verticibus includi fatemur. neque enim absoluti orbis est forma in tanta montium excelsitate, 25 tanta camporum planitie, sed cuius amplexus, si cuncta

§ 160: (22—188, 2) Beda n. r. 46. (cfr. Sen. NQ IV 11, 3).

1 igni (-ne T) ligno FdTaο. ligno igni (-ne v) E(?)v(S). ligno RpG 3 nostris (nis) FRE²G(S). nis E¹a. //nis d. om. o. nostris. nisi H. (nris famul- pv) | et R¹E²d²G(S). etiam R². om. Fd¹H. i E¹a. illi op. illa zv. ut Je coni. S | patitur opG. -iatur ll.v(H) 4 a cute FRaS | videntur op 7.8 dist. va.S 8 quo d²op Salmant. quam E²v. om. rS. cfr. Rück 3 p. 238 | petimus E(?)z va.S 13 nonne a³va.H 14 ea R² | ob hoc Eava.S. add. utimur F²G, praem.v 15 que om. FdR¹a. an ac caedes? 16 quodque (-que a R²) ll.S. quamque C. quaeque v 17 que om. E(?)va.S 20 dixerim F²ava.G 24 celsitate y 25 cuncta (-nta F¹) ll.(Beda)v. capita E³C e coni. coll. Sen. NQ IV 11. (iungenda liniarum ambitu)

liniarum comprehendantur ambitu, figuram absoluti orbis efficiat, id quod ipsa rerum natura cogit, non isdem causis, quas attulimus in caelo. namque in illo cava in se convexitas vergit et cardini suo, hoc est terrae, undique incumbit. haec ut solida ac conferta adsurgit intumescenti 5 similis extraque protenditur. mundus in centrum vergit, at terra exit a centro, immensum eius globum in formam orbis adsidua circa eam mundi volubilitate cogente.

161 65. (65) Ingens hic pugna litterarum contraque vulgi, circumfundi terrae undique homines conversisque 10 inter se pedibus stare, et cunctis similem esse verticem, simili modo *et* quacumque parte media calcari, illo quaerente, cur non decidant contra siti, tamquam non ratio praesto sit, ut nos non decidere mirentur illi. intervenit sententia quamvis indocili probabilis turbae, inaequali 15 globo, ut si sit figura pineae nucis, nihilo minus terram 162 undique incolit. sed quid hoc refert, alio miraculo exoriente, pendere ipsam ac non cadere nobiscum, ceu spiritus vis, mundo praesertim inclusi, dubia sit, aut possit cadere, natura repugnante et quo cadat negante. nam sicut ignium 20 sedes non est nisi in ignibus, aquarum nisi in aquis, spiritus nisi in spiritu, sic terrae, arcentibus cunctis, nisi in se locus non est. globum tamen effici mirum est in tanta planitie maris camporumque. cui sententiae adest

§ 161: cfr. Macrob. in som. Scip. II 5, 23sq. — (16) Beda tp. r. 34. — § 162: (19—23) Beda n. r. 45. — (189, 1—3. 6) Dicuill 9, 11. — (3. 4) cfr. Sen. NQ IV 11, 2.

1 linearum REaopva.S | ambitus F¹Ra. habitu o 2 id om.y | re rerum Ee. ratio rerum et E⁵ | natura ll.D. -rae E⁵v | cogit ratio va.D | isdem ay. hisd- FR. eisd- E(?)opva.S(D)
4. 5 incumbit undique y 5 ad Ra. a// F¹. atque va.D | conferta a 6 portenditur Fd¹R¹Ea 7 a (pro at) FdEa | a (ad F²) centrum F 10 vulgi opinionem ova.G 11 verticem (sc. terrae) ll. caeli uert- F²R²E²opyv. uert- caeli d² 12 et ego. ex ll.v | media ll. -iã a⁵v. om.p 17 includi y 18 ipsas Fd¹a. -sos R¹d²va.B 19 dubium sit an F²d²ecorr. va.G 22 nisi sit in spiritu sic R². nisi in a. in F. omR¹E¹ | sic et Beda. ita ova.S | cohaerentibus Beda

Dicaearchus, vir in primis eruditus, regum cura per-
 mensus montes, ex quibus altissimum prodidit Pelium
 MCCL passuum ratione perpendiculari, nullam esse eam
 portionem universae rotunditatis colligens. mihi incerta
 5 haec videtur coniectatio, haud ignaro quosdam Alpium
 vertices longo tractu nec brevior quinquaginta milium
 passuum adsurgere. sed vulgo maxime haec pugna est, 163
 si coactam in verticem aquarum quoque figuram credere
 cogatur. atqui non aliud in rerum natura adspectu
 10 manifestius. namque et dependentes ubique guttae parvis
 globantur orbibus et pulveri inlatae frondiumque lanugini
 inpositae absoluta rotunditate cernuntur, et in poculis
 repletis media maxime tument, quae propter subtilitatem
 umoris mollitiamque in se residentem ratione facilius
 15 quam visu deprehenduntur. idque etiam magis mirum,
 in poculis repletis addito umore minimo circumfluere
 quod supersit, contra evenire ponderibus additis ad vicos
 saepe denarios, scilicet quia intus recepta liquorem in
 verticem attollant, at cumulo eminenti infusa delabantur.
 20 eadem est causa, propter quam e navibus terra non cer- 164
 natur, e navium malis conspicua, ac procul recedente
 navigio, si quid quod fulgeat religetur in mali cacumine,
 paulatim descendere videatur et postremo occultetur.
 denique oceanus, quem fatemur ultimum, quam alia
 25 figura cohaereret atque non decideret nullo ultra margine
 includente? id ipsum ad miraculum redit, quonam modo,
 etiamsi globetur, extremum non decidat mare. contra

2 pelion *va. D* 3 *dist. C* 5 aut **FR.** an p | ignaro *C(D)*.
 -ros **R**². -noto **R**¹*S.* -noro *rv* 6 milium **FdR**¹*S.* -lia **R**²*ap.*
 -libus **E**(?)*v(D)* 7 maxime **FR**¹*aozv.* -ma **a**³*rB* 9 nature
FRo 10 nam **FdR**¹*E*¹*a* 14 residente **FRaT** 18 recepta
Fa³*v.* -tu **a.** -tum **d**² *in ras. Ep.* -t **R**¹. -ta saepe **R**² 19 emi-
 nenti **R**²*S.* -te *rv* | dilabantur *va. D* 20 est *om. FR*¹*a*
 21 conspitia **F**¹. -iciatur **R**² | recedente *dv.* præ- **F.** proc- **R**²*Ea.*
 protend- **R**¹ 23 descendere **F.** dist- **R**¹*a* | conculcetur **a.** excu-
FR¹. exu- **E** 24 quan **FR**¹. qui in **a** 25 coheret **FR**¹*a* |
 intra **FdR**¹*E*¹*a*¹ 26 id ipsum **R**¹*dT**S.* in id ips- **Ffa.** id ips-
 nullum **R**². ips- **E**¹. ips- id **E**²*r*

quod, ut sint plana maria et qua videntur figura, non posse id accidere, magno suo gaudio magnaue gloria
 165 inventores Graeci subtilitate geometrica docent. namque cum e sublimi in inferiora aquae ferantur et sit haec natura earum confessa nec quisquam dubitet in litore
 5 ullo accessisse eas quo longissime devexitas passa sit, procul dubio apparere, quo quid humilius sit, propius a centro esse terrae, omnesque linias, quae emittantur ex eo ad proximas aquas, breviores fieri quam quae ad extremum mare a primis aquis; ergo totas omnique ex
 10 parte aquas vergere in centrum ideoque non decidere, quoniam in interiora nitantur.

166 (66) Quod ita formasse artifex natura credi debet, ut, cum terra arida et sicca constare per se ac sine umore non posset, nec rursus stare aqua nisi sustinente
 15 terra, mutuo inplexu iungerentur, hac sinus pandente, illa vero permeante totam, intra extra, supra *infra*, venis ut vinculis discurrentibus, atque etiam in summis iugis erumpente, quo spiritu acta et terrae pondere expressa siphonum modo emicat tantumque a periculo decidendi
 20 abest, ut in summa quaeque et altissima exsiliat. qua ratione manifestum est, quare tot fluminum cotidiano accessu maria non crescant. 66. est igitur in toto suo globo tellus medio ambitu praecineta circumfluo mari, nec argumentis hoc investigandum, sed iam experimentis
 25 cognitum.

167 67. (67) A Gadibus columnisque Herculis Hispaniae et Galliarum circuitu totus hodie navigatur occidens.

§ 165. 166: (10—19) Beda n. r. 44. — § 166: cfr. Sen. NQ III 3. 15, 1. 7, 3 et 4. 4. 5. — (23. 24) cfr. Mela III 44. 45. — § 167: MCap. VI 617—619. cfr. Berger Eratosth. fragm. p. 91. (cfr. Vellei. II 106, 3. Tac. Germ. 34. Plin. VI 58).

1 plena FE¹a 6 /// illo d². ultro conⁱ. D² 8 a ll.v(S).
 del. B 13 naturae FfT 15 aque dT. aquis F¹Ra 16 in-
 flexu Ea. compl- dT. ampl- va. G | fungerentur F¹R¹a¹dT
 17 infra Beda. om. ll.v. cfr. Welzhofer p. 39 18 an ut cuniculis?
 25 uestigandum FRd²SJ 28 circuitus Fado

septentrionalis vero oceanus maiore ex parte navigatus est, auspiciis Divi Augusti Germaniam classe circumvecta ad Cimbrorum promunturium et inde inmenso mari prospecto aut fama cognito Scythicam ad plagam et umore
 5 nimio rigentia. propter quod minime verisimile est illic maria deficere, ubi umoris vis superet. iuxta vero ab ortu ex Indico mari sub eodem sidere pars tota vergens in Caspium mare pernavigata est Macedonum armis Seleuco atque Antiocho regnantibus, qui et Seleucida et Antiochida
 10 ab ipsis appellari voluere. et circa Caspium multa oceani 168 litora explorata parvoque brevius quam totus hinc aut illinc septentrio eremigatus, ut iam coniecturae locum sic quoque non relinquat ingens argumentum paludis Maeoticae, sive ea illius oceani sinus est, ut multos adverte credidisse,
 15 sive angusto discreti situ restagnatio. alio latere Gadum ab eodem occidente magna pars meridiani sinus ambitu Mauretaniae navigatur hodie. maiorem quidem eius partem et orientis victoriae Magni Alexandri lustrare usque in Arabicum sinum, in quo res gerente C. Caesare Augusti
 20 filio signa navium ex Hispaniensibus naufragiis feruntur agnita. et Hanno Carthaginis potentia florente circumvectus 169 a Gadibus ad finem Arabiae navigationem eam prodidit scripto, sicut ad extera Europae noscenda missus eodem tempore Himilco. praeterea Nepos Cornelius auctor
 25 est Eudoxum quandam sua aetate, cum Lathyrum regem fugeret, Arabico sinu egressum Gades usque pervectum,

§ 168: MCap. VI 619—621. — § 169. 170: MCap. VI 621. — § 169: Mela III 90. Nepos fr. 48. Halm. Cael. Ant. fr. 56 (Peter p. 107). — § 170: Nepos fr. 47. Mela III 45.

5 verisimilis F¹a 6 supere F¹Ra 10 multo F¹a. -to labore d²z. marē R¹ 11 breuibus F¹a 12 eremigatus E²(?)v. rem- ll. (MCap.) | iam ego. tamen ll. v 13 dist. ego | ingeniis R¹. id R² | meotiae F. -tie ad¹. -tidē Rd² 16 situs F¹R¹a | ambitu E(?)v. om. o. -tus r 17 mauritaniae Raova. S
 19 C. om. FR¹adT 20 hispanensibus Ea. -niensium R²
 25 eudoxiū// F²d² -ius F¹Ea | quondam FE¹a. qu//n d¹ | lathyrum Ra. -thurum H 26 gadium E¹a. gad//// F¹. //ad//// R¹. cades R²

- multoque ante eum Caelius Antipater vidisse se qui navigasset ex Hispania in Aethiopiam commercii gratia.
- 170 idem Nepos de septentrionali circuito tradit Quinto Metello Celeri, Afrani in consulatu collegae, sed tum Galliae proconsuli, Indos a rege Sueborum dono datos, qui ex 5 India commercii causa navigantes tempestatibus essent in Germaniam abrepti. sic maria circumfusa undique dividuo globo partem orbis auferunt nobis, nec inde huc nec hinc illo pervio tractu. quae contemplatio apta detegendae mortalium vanitati poscere videtur, ut totum hoc, quic- 10 quid est, in quo singulis nihil satis est, ceu subiectum oculis quantum sit ostendam.
- 171 68. (68) Iam primum in dimidio computari videtur, tamquam nulla portio ipsi decedat oceano, qui toto circumdatus medio et omnes ceteras fundens recipiensque 15 aquas et quicquid exit in nubes ac sidera ipsa tot ac tantae magnitudinis pascens, quo tandem amplitudinis spatio credetur habitare? inproba et infinita debet esse tam vastae
- 172 molis possessio. adde quod ex relicto plus abstulit caelum. nam cum sint eius quinque partes, quas vocant zonas, 20 infesto rigore et aeterno gelu premitur omne, quicquid est subiectum duabus extremis utrimque circa vertices, hunc, qui trionum septem vocatur, eumque, qui adversus illi austrinus appellatur. perpetua caligo utrobique et alieno molliorum siderum adspectu maligna ac pruina tan- 25

§ 172: Beda tp. r. 34. — Cic. som. Scip. 6, 13 (Macrob. II 17. 18. 21). Verg. geo. I 233sqq. Mela I 4. MCap. VI 602.

4 ofrani a. C. (L. H) Afranii va. D. africani B Ven. 5 sueborum FRa D². cfr. IV 81. 100. sueuo- r(?) v. botorum Mela 8 neque hinc F²dE²o². neque F¹E¹ao¹ 14 decedat F²pzv. -cidat F¹dEo. -dit a. -datur R(?) G | circumdatur R 16 et om. FR¹ao | ac v. hac R. aut ro | tota tante do. tota & ante F¹Ra. tot et tantę F²va. S 17 pascens — amplitudinis F²d v. om. r 18 crederetur FRa. (terra creditur habitari ova. G) | et om. F¹Ra 19 adde E²opv. age r | relicto spatio opva. G 21 premitur gelu Eova. G 22 uerticem (om. hunc) y 23 trionē septem F. septē trionē a. -mtrio (G. -ion v) E(?) va. S

tum albicans lux. *verum* media terrarum, qua solis orbita est, exusta flammis et cremata comminus vapore torretur. circa duae tantum inter exustam et rigentes temperantur eaeque ipsae inter se non perviae propter incendium siderum. ita terrae tres partes abstulit caelum; oceani rapina 173 in incerto est. sed et relicta nobis una portio haud scio an etiam in maiore damno sit, idem siquidem oceanus infusus in multos, ut dicemus, sinus adeo vicino accessu interna maria adlatrat, ut centum quindecim milibus passuum Arabicus sinus distet ab Aegyptio mari, Caspius vero CCCLXXV a Pontico, idem interfusus intrat per tot maria, quibus Africam, Europam, Asiam dispescit, ut quantum terrarum occupet? computetur etiamnum mensura tot fluminum, tantarum paludium, addantur et lacus, stagna, iam elata in caelum et ardua aspectu quoque iuga, iam silvae vallesque praeruptae et solitudines ac mille causis deserta; detrahantur hae tot portiones terrae, immo vero, ut plures tradidere, mundi puncto (neque enim aliud est terra in universo): haec est materia gloria nostrae, haec sedes. hic honores gerimus, hic exercemus imperia, hic opes cupimus, hic tumultuamur humanum genus, hic instauramus bella etiam civilia mutisque caedibus laxiorem facimus terram! et, ut publicos gentium furores transeam, haec, 175 in qua conterminos pellimus furtoque vicini caespitem

§ 173: (11) Beda n. r. 42. — (12) cfr. Plin. VI 31. — § 174: (18) cfr. Sen. NQ I prol. 11 sqq.

1 uerum media ego. uero med-ll.v. med- uero E³G. (dist. G) | qua R²a²v. quae FE. que r 2 torrentur FRaSJ 3 et circa a. circa quam opva.G 4 siderum ll.p.H. -ris R²ov(S) 5 terre et tres Fa. -restres Rd 9 uicentum F. u ce-a. uicenum R¹ 11 intra Decum U29 | tota F¹Rad 12 asiam FdTao G(S). -mque rv(L)D | dispesci R¹. -pcit a. -pertit ova.G. dum dispertit z | ut ego. om.ll.v 13 occupet FdRav. -pat E(?)H. -petur (om. computetur) op | dist.H | etiamnum ego. -unc ll.v 14 paludium ll.v(S). -dum doC | et ll.dopv. ac D 16 ac mille FdEaop. et mille R(?)v | dist.J 17 haec FdR¹a 18 punctus d² in ras.ova.J 20 regimus FR¹E¹a 21 tumultuatur ova.H 24 caeni F¹R¹

nostro solo adfodimus, ut, qui latissime rura metatus fuerit ultraque famam exegerit adcolas, quota terrarum parte gaudeat vel, cum ad mensuram avaritiae suae propagaverit, quam tandem portionem eius defunctus obtineat?

176. 69. (69) Mediam esse mundi totius haut dubiis constat argumentis, sed clarissimo aequinocti paribus horis. nam nisi in medio esset, aequales dies noctesque habere non posse deprehendere est dioptraeque vel maxime confirmant, cum aequinoctiali tempore ex eadem linea ortus occasusque cernatur, solstitiali exortus per suam lineam, 10
brumali occasus. quae accidere nullo modo possent nisi in centro sita.

177 70. (70) Tres autem circuli supra dictis zonis inplexi inaequalitates temporum distingunt: solstitialis a parte signiferi excelsissima nobis ad septentrionalem plagam ver- 15
sus, contraque ad alium polum brumalis, item medio ambitu signiferi orbis incedens aequinoctialis.

(71) Reliquorum quae miramur causa in ipsius terrae figura est, quam globo similem et cum ea aquas isdem intellegitur argumentis. sic enim fit haut dubie, ut 20
nobis septentrionalis plagae sidera numquam occidant, con-

§ 176. 177: cfr. MCap. VI 601. 602. — § 177 (20). 178: Beda n. r. 46 (cfr. n. r. 6. tp. r. 32). — MCap. VI 593.

1 adfodimus *ll. v.* ordimur opz. *prob. Gronov. et Rück 3 p. 239*
2 famam *ll. v. (S).* fines (*Sabell.*) C 5 esse terram F²z D |
totius terram *va. G* | dubie F¹R¹E¹a | constat terram o 6 cla-
rissime E(?) *pva. D* 7 esset *om. F¹R¹E¹a. an recte?* | habere
(*sc. terram*) R²opv. -ret F¹R¹a. -ri F²dE(?) C 8 posse Edopv.
-ent rS | deprehendere FR¹E¹aTJ. -rē d. -rent E². -retur op.
-runt R²v (*Brot.*). -dunt H | est ego. et *ll. v.* | dioptraeque ego.
-ae quae *ll. v. in ap spat. vac.* | id confirmant E²v. ut conf- F²dp
9 cum R²E²p v. cum et dT. et r 10 cernatur — 11 occasus
quae *om. F¹R¹E¹a* | solstitiali exortu F²E²T. -li occasu R². -lis
exortus *va. S* 11 brumalis occasusque R². *om.* que T. -lisque
occasus *va. S* 12 sita esset E²p v (*sc. terra*) 17 signiferi
FER²ov. -fero R²a. -fer d. signi (*om. feri orbis ince*) R¹ | obis F¹.
bis ao | incidens F¹E¹a. descendens R² 19 aqua R²ao. -nam z.
quasi F²

tra meridiana numquam oriantur, rursusque haec illis non cernantur, attollente se contra medios visus terrarum globo. septentriones non cernit Trogodytice et confinis Aegyptus, nec canopum Italia et quem vocant Berenices crinem, item quem sub Divo Augusto cognominavere Caesaris thronon, insignes ibi stellas. adeoque manifesto adsurgens fastigium curvatur, ut canopus quartam fere partem signi unius supra terram eminere Alexandriae intuentibus videatur, eadem a Rhodo terram quodammodo ipsam stringere, in Ponto omnino non cernatur, ubi maxime sublimis septentrio. idem a Rhodo absconditur magisque Alexandriae, in Arabia Novembri mense, prima vigilia occultus, secunda se ostendit, in Meroë solstitio vesperi paulisper apparet paucisque ante exortum arcturi diebus pariter cum die cernitur. navigantium haec maxime cursus deprehendunt, in alia adverso, in alia prono mari, subitoque conspicuis atque ut e freto emergentibus, quae in anfractu pilae latuere, sideribus. neque enim, ut dixere aliqui, mundus hoc polo excelsiore se attollit — aut undique cernebantur haec sidera —, verum haec eadem quibusque proximis sublimiora creduntur eademque demersa longinquis, utque nunc sublimis in deiectu positus videtur hic vertex, sic in illam terrae devexitatem transgressis illa se attollunt, residentibus quae hic excelsa fuerant, quod nisi in figura pilae accidere non posset.

(72) Ideo defectus solis ac lunae vespertinos orientis

§ 178: (4) Manil. I 215 sqq. — § 179: (18—25) Beda n. r. 6. — § 180: MCap. VI 594. — (26—196, 8) Beda n. r. 23. — cfr. MCap. VI 591. 592 extr.

1 ab illis *ova.G* 2 medio sui **F**¹. -io (-ios a⁵) situ a
 5 crines **F**¹**RE**¹a 6 insignis (-nes **F**a) sibi (ibi *zv*) stella
FEa*zva.G* | ab eoque **R**a 9 eandem **F**a 19 ita mundus
Beda | hic *opzva.G* 20 aut *ll.G.* ut *opz(Beda)v.* // ut d.
 ita ut *D* | non cernantur (-nerentur o) *opva.G* | haec (ac **F**¹) *ll.*
om.dT(Beda) 21 quibusque **F**²**dR**²*ov.* -bus *r* 22 dimersa
Ea. *dim̄sa o* 23 in *del.H* | illa terre devexitate o | trans-
 uectis **R**² 24 se attolluntur **R**a 25 posse **F**¹**R**a 26 et
 ideo **FdRa.** ideoque *va.S* | hac **R.** et o

incolae non sentiunt nec matutinos ad occasum habitantes, meridianos vero serius nobis illi. apud Arbilam Magni Alexandri victoria luna defecisse noctis secunda hora est prodita eademque in Sicilia exoriens. solis defectum Vipstano et Fonteio cos., qui fuere ante paucos annos, factum 5 pridie kalendas Maias Campania hora diei inter septimam et octavam sensit, Corbulo dux in Armenia inter horam diei decimam et undecimam prodidit visum, circuitu globi alia aliis detegente et occultante. quod si plana esset terra, simul omnia apparerent cunctis noctesque non fierent inaequales; nam aequae aliis quam in medio sitis paria duodecim horarum intervalla cernerentur, quae nunc non in omni parte simili modo congruunt. 10.

- 181 71. (73) Ideo nec nox diesque, quamvis eadem, toto orbe simul est, oppositu globi noctem aut ambitu diem 15 adferente. multis hoc cognitum experimentis, in Africa Hispaniaque turrium Hannibalis, in Asia vero propter piraticos terrores simili specularum praesidio excitato, in quis praenuntios ignes sexta hora diei accensos saepe conpertum est tertia noctis a tergo ultimis visos. eiusdem 20. Alexandri cursor Philonides ex Sicyone Elin mille et ducenta stadia novem diei confecit horis indeque, quamvis declivi itinere, tertia noctis hora remensus est saepius.

§ 181: (14. 15) Beda n. r. 23.

2 serius aD. sepius FR²o. se i///us R. saepius rv | nobis illi D. nobis R². -bi//// R¹. -bili r. cfr. MCap. | arbilam Jcoll. VI41. -belam R² Bas.(S). -la G. arabiam ll.v(H) 3. 4 prodita est R²va.S. -ta R¹ 4 Vipstano H cum Ursino fam. Rom.p.28. cfr. Tac.ann. XIV 1. -sanio R²G. -no a³v. uipiano r 8 uisu R¹E²a¹. -so E¹. usū F¹ 11 nam aequae R(?)H. n/// q. a¹. neque rv. nam d¹T. nam n̄ d² | aliis ll.v(H). -ias C 13 non F²RdTv(H). om.rG | in omni R²E²d² in ras. Tzv. omni F². nomini F¹R¹. -ine E¹a 14 an diesue? | quamvis FdRapv(S). quaeuis E(?)C | eadem om.a 15 similis d²p | opposito F¹R¹p 19 praenuntios R²S. -tio// d¹. -tio ē d². -tiatios E²G. -tiatos v. prēnciatio sidiosos F². praesidio r | signis R¹. -ni F¹ 21 sitione o. iicyonē F¹. icione a. -nē (iic- R¹) R | elin E²G. om.r. ad helin (elin v) d² in ras. opv 22 indeque E²opv. inde r. om.d 23 reuersus est (om.saepius) opz

causa, quod eunti cum sole iter erat, eundem remeans obvium contrario praetervertebat occursum. qua de causa ad occasum navigantes, quamvis brevissimo die, vincunt spatia nocturnae navigationis, ut solem ipsum comitantes.

6 72. (74) Vasaque horoscopia non ubique eadem sunt 182
usui, in trecenis stadiis aut, ut longissime, in quingenis
mutantibus semet umbris solis. itaque umbilici, quem
gnomonem appellant, umbra in Aegypto meridiano tempore
aequinotii die paulo plus quam dimidiam gnomonis men-
10 suram efficit, in urbe Roma nona pars gnomonis deest um-
brae, in oppido Ancona superest quinta tricesima, in
parte Italiae, quae Venetia appellatur, isdem horis umbra
gnomoni par fit.

73. (75) Simili modo tradunt in Syene oppido, quod 183
15 est supra Alexandriam quinque milibus stadium, solstiti die
medio nullam umbram iaci puteumque eius experimenti
gratia factum totum inluminari. ex quo apparere tum
solem illi loco supra verticem esse, quod et in India supra
flumen Hypasim fieri tempore eodem Onesicritus scribit.
20 constatque in Berenice urbe Trogodytarum, et inde stadiis
III·DCCCXX in eadem gente Ptolemaide oppido, quod in
margine Rubri maris ad primos elephantorum venatus
conditum est, hoc idem ante solstitium quadragenis quinis
diebus totidemque postea fieri, et per eos XC dies in

§ 182--185: Beda tp. r. 31. — § 182: MCap. VI 595. Beda n. r. 48. — (10) cfr. Plin. VI 217. 218. — § 183—185: cfr. Berger Eratosth. fragm. p. 124. — § 183: Beda n. r. 48. — (14) cfr. Plin. VI 183. V 59. Strabo II p. 114. — Lucan. II 587. — (20) Plin. VI 171.

1 causae F¹Ea | eundemque d²opzva.G 2 p̄////uertebat
F²R²ova.G 3 diei F¹R¹Ea | iungunt Ea 5 horoscopia v(S).
-pica J. -pii Beda. oroscopia R². orospica a. oro////// R¹. horo-
spica dEpH. horisp- FT 6 quingenis U30. -entis ll.v
7 semitū (-tā a) maris FEa | dist. P 11 quinta om. a. (quinta,
decima H) 14 simili quidem Beda 15 super Beda | stadior-
um E(?)dova.S(D) 17 appareret Beda | tum om. o
19 scripsit d(Beda)va.S. cfr. p. 198, 11 20 et inde d²opv(D).
unde rS 22 primos F²dR²ov. -mum r 24 post (p' F²) eos
F²o (Beda)

- 184 meridiem umbras iaci. rursus in Meroë — insula haec
caputque gentis Aethiopum V milibus stadium a Syene in
amne Nilo habitatur — bis anno absumi umbras, sole
duodevicesimam tauri partem et quartam decimam leonis
tunc obtinente. in Indiae gente Oretum mons est Maleus 5
nomine, iuxta quem umbrae aestate in austrum, hieme in
septentrionem iaciuntur. quindecim tantum noctibus ibi
apparet septentrio. in eadem India Patalis, celeberrimo
185 portu, sol dexter oritur, umbrae in meridiem cadunt. sep-
tentrionem ibi Alexandro morante adnotatum prima tantum 10
parte noctis aspici. Onesicritus, dux eius, scripsit,
quibus in locis Indiae umbrae non sint, septentrionem
non conspici, et ea loca appellari ascia, nec horas dinume-
rari ibi. 74. (76) et tota Trogodytice umbras bis qua-
dragenis quinis diebus in anno Eratosthenes in con- 15
186 trarium cadere prodidit. 75. (77) sic fit, ut vario lucis
incremento in Meroë longissimus dies XII horas aequinoc-
tiales et octo partes unius horae colligat, Alexandriae vero
XIII horas, in Italia XV, in Britannia XVII, ubi aestate
lucidae noctes haut dubie se promittunt, id quod cogit 20
ratio credi, solstiti diebus accedente sole propius verticem

§ 184: cfr. Strabo I p. 32. II p. 77. Ammian. XXII 15, 31.
MCap. VI 593. — cfr. Plin. VI 69. — § 186. 187: MCap. VI 695.
Beda tp. r. 31. — cfr. Strabo II p. 133. — Plin. IV 104. Caes.
BG V 13, 3. cfr. Berger Eratosth. fragm. p. 124.

1 haec om. d¹. quae Beda. quae est ova. H 2 caput quæ
F². apudque d¹. apud y. caput d²o (Beda) va. H | et quinque
ova. H | stadiorum R(?) o y va. S 3 in anno y (Beda) 5 tunc
F² D. hunc r. om. dopv | india R² va. G (S) 6 hieme ad opy
(Beda) va. G 7 VII triones iaciunt y 9 septentrionū F¹ a
13 et ea Edopv (J). ex ea y. ea FR² a. S. a R¹. ex eo (Beda)
D² | denominari y 14 et FdTE¹ ay (Beda) S. ex B. et in opv.
at in E³ C (D) | XLV Fa. quadraginta quinque ropv. cfr. p. 197, 23
17 XV y | horas om. E ad¹ Ty 19 XIII horas o | brit-
tania (-nnica a) hispania FRa | XVIII y 20 dubi F¹ B. -bia
d¹ T. -bitare D | se promittunt ego. cfr. XVI 107. (X 82). re-
promittunt (/e pro- B) F² dTR opv. -itiū F¹. -ittit y. promunt Ea.
promittunt S. perm- D

mundi angusto lucis ambitu subiecta terrae continuos dies habere senis mensibus noctesque e diverso ad brumam remoto. quod fieri in insula Thyle Pytheas Massiliensis scribit, sex dierum navigatione in septentrionem a Britannia distante, quidam vero et in Mona, quae distat a Camaloduno Britanniae oppido circiter \overline{CC} , adfirmant.

76. (78) Vmbrarum hanc rationem et quam vocant gnomonicon invenit Anaximenes Milesius, Anaximandri, de quo diximus, discipulus, primusque horologium, quod appellant sciothericon, Lacedaemone ostendit.

77. (79) Ipsum diem alii aliter observavere: Babylonii inter duos solis exortus, Athenienses inter duos occasus, Vmbri a meridie ad meridiem, vulgus omne a luce ad tenebras, sacerdotes Romani et qui diem finire civilem, item Aegyptii et Hipparchus a media nocte in mediam. minora autem intervalla esse lucis inter ortus solis iuxta solstitia quam aequinoctia apparet, quia positio signiferi circa media sui obliquior est, iuxta solstitium autem rectior.

78. (80) Contexenda sunt his caelestibus nexa causis. namque et Aethiopas vicini sideris vapore torreri adustisque similes gigni, barba et capillo vibrato, non est dubium,

§ 187: Dicuil 7, 7. — (cfr. Diog. Lae. II 1). — § 188: Varro ap. Gell. III 2, 4—7 (Macrob. I 3, 2). Suet. fragm. 113 R. Censorin. d. nat. 23, 3. Lyd. mens. II 1 (2). Beda de die 3. Isid. or. V 30, 4; n. r. 1, 2. — cfr. Plut. quaest. Rom. 84 p. 284. Serv. Aen. VI 255. X 216. — § 189. 190: cfr. Vitruv. VI 1, 3 sqq. 9. 11. Veget. r. mil. I 2. Firm. Matern. math. I 3, 1. Isid. or. IX 2, 105.

4 qui (quaes **F**¹) scribit **E**¹a. scripsit **y**²i. -psit **E**²pva.S |
 navigationem **y** | septentrionali **Fa**. -on/// **R**¹ 5 quaedam
FR¹a 6 CC milia **R**²S. -libus **E**(?)dov(**J**) 8 anaxima **R**¹**Ea**.
 -man **F** (reliquis abruptis traiectione quaternionum, qua factum est
 ut hic sequantur **IV**67 acellatusam — **V** 34 cubitorum altitudi:
 cfr. *D mus. Rhen. XIII* p. 369 sqq. | anaximandri — 9 diximus om.1
 9 et thaletis discipulus **d**²1va. **G**(**Brot**). | primus qui **dT**
 11 observant **y** 14 diffinire **d**²pva.S(**D**) 15 ciuitatem
F¹**R**¹a 18 solstitia **y** 21 et om. **R**¹pva.S

et adversa plaga mundi candida atque glaciali cute esse gentes, flavis promissas crinibus, truces vero ex caeli rigore has, illas mobilitate sapientes, ipsoque crurum argumento illis in supera sucum revocari natura vaporis, his in inferas partes depelli umore deciduo; hic graves 5
feras, illic varias effigies animalium provenire et maxime alitum multas figuras igni volucres; corporum autem proceritatem utrobique, illic ignium nisu, hic umoris alimento;
190 medio vero terrae salubri utrimque mixtura fertiles ad omnia tractus, modicos corporum habitus magna et in 10
colore temperie, ritus molles, sensus liquidos, ingenia fecunda totiusque naturae capacia, isdem imperia, quae numquam extimis gentibus fuerint, sicut ne illae quidem his paruerint, avolsae ac pro numine naturae urgentis illas solitariae.

191 79. (81) Babyloniorum placita et motus terrae hiatus- que, qua cetera omnia, siderum vi existimant fieri, sed illorum trium, quibus fulmina adsignant, fieri autem meantium

§ 191: (201, 2 sqq.) Cic. de div. I 112. — (201, 8 sqq.) Diog. Lae. I 11, 2. (Ammian. XXII 16, 22).

1 atque glaciali candida opva.S | esse om.y 2 promissa F¹a.d. propensas p. om.o | trucis R²S. crocis y | ex E(?)opv(J). et rS. ob d² in ras. 3 rigore RadS | et illas va.H | mobilitate sapientes D coll. Veget. r. mil. I 2. (-tem sap- U32). -tes (-tem y) habentes ll.v(S). -te hebetes (Rhodig.) H(J). de re cfr. Vitruv. VI 1, 3 sqq., Plin. VI 187, de dictione XI 221. XXII 119 | ipso R²S. -sorum F² | crinium pva.G 4 insuper Fa. an in superas? 5 umoris RS. humo a 7 alituum Fa | multas ego. in (et in E²v) mu- ll.S. an innumeras? in — uolucres del. vult. D | igni F¹. signi R². -ne E¹a. -no R¹. cigni dT. gigni ryv | uolucris F¹R¹a. -cri R² 9 salubris E²opva.S. -bro y | fertiles ego. -lis ll.v 10 omnia E²B. -ne R. -ne DE¹a. -nes Fdopiv. om̄y | modicos DFa.J. -cus dopyrv 11 temperie oS. -iae F¹. -ia E¹. -ie' R². -ies F²E²pyv | liquidos F²Rdyv(J). -dus opr B 13 extimis gentibus B. extimescen- ll.v 14 numine ego. nunciate DR¹a. -ntiate Ep. ////atae F¹. unitate F²R²dTv(S). immanitate B(D). locus nondum sanatus 16 placita et F²R²T.S. -te et d² in ras. -tae F¹. -ta/// R¹. -te a. -ta Ev 17 qua D¹F¹D. qita (qua?) R². qia D². quae F²d. que E¹a. q. R¹. et E²pv | uī a. ut R¹. u/// F¹. (ui siderum va.S)

cum sole aut congruentium et maxime circa quadrata mundi. praeclara quaedam et immortalis in eo, si credimus, divinitas perhibetur Anaximandro Milesio physico, quem ferunt Lacedaemoniis praedixisse ut urbem ac tecta custodirent, instare enim motum terrae, cum et urbs tota eorum corrui-
 5 et Taygeti montis magna pars, ad formam puppis eminens, abrupta cladem eam insuper ruina pressit. perhibetur et Pherecydi, Pythagorae doctori, alia coniectatio, sed et illa divina, haustu aquae e puteo praesensisse ac praedixisse
 10 civibus terrae motum. quae si vera sunt, quantum a deo 192 tandem videri possunt tales distare, dum vivant? et haec quidem arbitrio cuiusque existimanda relinquuntur: ventos in causa esse non dubium reor. neque enim umquam intremiscunt terrae nisi sopito mari caeloque adeo tran-
 15 quillo, ut volatus avium non pendeant, subtracto omni spiritu qui vehit, nec umquam nisi post ventos, condito scilicet in venas et cava eius occulta flatu. neque aliud est in terra tremor quam in nube tonitruum, nec hiatus aliud quam cum fulmen erumpit incluso spiritu luctante
 20 et ad libertatem exire nitente.

80. (82) Varie itaque quatur, et mira eduntur 193 opera, alibi prostratis moenibus, alibi hiatu profundo haustis, alibi egestis molibus, alibi emissis amnibus, nonnumquam etiam ignibus calidisve fontibus, alibi averso

§ 192: (12) Aristot. meteor. II 8 p. 366^a, 3—6. Sen. NQ VI 12, 2. Ammian. XVII 7, 11. 14. Beda n. r. 49. — § 193: Aristot. de mundo 4 p. 395^b, 33. — (202, 1) id. meteor. II 8 p. 368^a, 14. 22 sqq. Sen. NQ VI 13, 5. 14, 3. 4. 18, 2 sqq. Ammian. l. l. 14. Apul. de mundo 18 extr.

2 esse et R(?)E²va.S 3 prohibetur F¹Ea 4 ne (pro ut) margo Dal. 5 cum et G. et cum H. et tum D²pzv(S)
 10 ciuib, ego. tibi D²F¹. ibi Ea p v. // R. om. r S. 12 linquantur d. [a]liquantum F¹E¹a 15 omniū F¹Ea o 16 conditos R²d¹va.(P)H. calidos ad²oz 17 inuentas F¹a | occultato d²oz. -lto va. H | aflatu E. affl- FdTaova.H 18 tonitruum Edopy(Beda)v. -trū (tho- R²) DFaR²D. thonit R¹ 22 prostratis moenibus (-iis p) alibi E(?)dpv. om. oyr. (montibus coni. D²)
 23 haustu FRa | perfusis amnibus y 24 aliubi FRA

fluminum cursu. praecedit vero comitaturque terribilis sonus, alias murmuri similis, alias mugitibus aut clamori humano armorumve pulsantium fragori, pro qualitate materiae excipientis formaque vel cavernarum vel cuniculi, per quem meet, exilius grassante in angusto, eodem rauco in recurvis, resultante in duris, fervente in umidis, fluctuante
 194 in stagnantibus, furente contra solida. itaque et sine motu saepe editur sonus. nec simplici modo quatitur umquam, sed tremit vibratque. hiatus vero alias remanet ostendens quae sorbuit, alias occultat ore compresso rursusque ita
 195 inducto solo, ut nulla vestigia exstent, urbibus plerumque devoratis agrorumque tractu hausto. maritima autem maxime quatuntur, nec montuosa tali malo carent. exploratum
 195 mihi est Alpes Appenninumque saepius tremuisse. et autumno ac vere terrae crebrius moventur, sicut fulmina. ideo Galliae et Aegyptus minime quatuntur, quoniam hic aestatis causa obstat, illic hiemis. item noctu saepius quam interdiu. maximi autem motus existunt matutini vespertinique, sed propinqua luce crebri, interdiu autem circa meridiem. fiunt et solis lunaeque defectu, quoniam tempestates tunc sopiuntur, praecipue vero cum sequitur imbres aestus imbresue aestum.

§ 194: (7) Aristot. de mundo 4 p. 396^a, 12; meteor. II 8 p. 367^a, 17; 366^b, 18. — (12) Sen. NQ VI 26, 5. — § 195: Aristot. meteor. II 8 p. 367^b, 2. Lyd. ost. 54 p. 190^a. — cfr. Sen. NQ VI 26, 1. — (18 sqq.) Aristot. l. l. p. 366^a, 13. 367^b, 20. (cfr. Lyd. ost. 54 p. 190^b).

2 murmure FR¹a. -ur Edoyva.S | similis alias FazS. -lis R²E(?) doy. -les R¹. -lius v 5 meet D(?) dTR²yS. et r. fit op. meat v | ex illius F¹a. exitus op 6 feruente ll.v(H)D. fremente C(S). uerbentur y | in umidis — 7 furente om.o 7 furente D. -ene y. feriente p. feruente (praem. item D²E²v) ll.v(S). item fremente C 8 umquam D²F²R²dyv(S). um D¹F¹. om. opzrH(J). nonnumquam D 10 occultore (-to ore F²) non F. -tore d¹. -tior est d²T 13 malo ll.Bas. modo R²v. moto y. -tu iC. cfr.p.205,4 15 flumina R¹ap. fiunt fulmina (flum-E¹) E(?)va.S 17 nocte y 18 maxime F¹ 19 sub (pro sed) coni.D² 20 meridiem F²yv. -ies r 22 imbrem RE(?) ova.D | imbresue aestum om.a

81. (83) Navigantes quoque sentiunt non dubia 196
coniectura, sine flatu intumescente fluctu subito aut qua-
tiente ictu. intremunt vero et in navibus postes aequae
quam in aedificiis crepituque praenuntiant. quin et volucres
5 non invidae sedent. est et in caelo signum praeceditque
motu futuro aut interdium aut paulo post occasum sereno
tenuis ceu lineae nube in longum porrecta spatium.

82. (84) Est et in puteis turbidior aqua nec sine 197
odoris taedio, sicut in isdem et remedium, quale et crebri
10 specus praebent; conceptum enim spiritum exhalant. quod
in totis notatur oppidis: minus quatiuntur crebris ad elu-
viam cuniculis cavata, multoque sunt tutiora in isdem
illis quae pendent, sicuti Neapoli in Italia intellegitur,
parte eius, quae solida est, ad tales casus obnoxia. tu-
15 tissimi sunt aedificiorum fornices, anguli quoque parietum
postesque, alterno pulsu renitente. et latere terreno facti
parietes minore noxa quatiuntur. magna differentia est 198
et in ipso genere motus, pluribus siquidem modis quatur.
tutissimum est cum vibrat crispante aedificiorum crepitu
20 et cum intumescit adsurgens alternoque motu residit;
innoxium et cum concurrentia tecta contrario ictu arietant,
quoniam alter motus alteri renititur. undantis inclinatio
et fluctus more quaedam volutatio infesta est aut cum in

§ 196: (5—7) Aristot. l. l. p. 367^b, 10. — § 197: (15) cfr. Sen. NQ VI 30, 4. — § 198: (20) Aristot. l. l. p. 368^b, 24. — (204, 1) Aristot. l. l. p. 367^b, 32 sqq.

3 icti *va.S* | tremunt *y* | postes aequae Rück2 p. 307. posite-
que *A*. -tiaeque *y*. -ta aequae *rv* 4 pronuntiant *FRdpy*
5 sedent. est *ARoyv(S)*. -ntes *r*. -nt sed *E²z*. -ntes. est *H*
7 ceu tenuis *pva.S* | lineae *AFdTapyv*. -ea *r(?)* *C cum Sabell.* |
nubis *E(?)va.S*. -bes *D* | longo *FE¹a* | porrectae *E(?)va.S*
8 est *del.F²* 9 sed et *o*. sicut et *va.G* | et *A*. est *rv*. et est
dT | quare *E*. qualem (*l in ras.*) *F*. quam rem *R¹o* 11 tutis *p*.
certis *R(?)va.S* 13 sicut in *dT*. sicut *E(?)va.D* 15 sunt
om.AdT. s *F¹a* 16 renitente *AE(?)v(H)*. -tes *oC*. retinente
(-tenn-*R²*) *r*. -tes *p* 20 et *om.A* | intumescat *A*. inu- *a* | rese-
dit *A*. residet *F²E(?)va.S* 21 arietine *E¹*. -tum *a* 22 reni-
tituros dantis *F¹R¹* 23 fluctuus *F¹R¹D*. -tuū *F²*

unam partem totus se motus inpellit. desinunt autem tremores, cum ventus emersit; sin vero duravere, non ante XL dies sistuntur, plerumque et tardius, utpote cum quidam annuo et bienni spatio duraverint.

199 83. (85) Factum est semel, quod equidem in Etruscae 5
disciplinae voluminibus invenio, ingens terrarum por-
tentum L. Marcio Sexto Iulio cos. in agro Mutinensi.
namque montes duo inter se concurrerunt crepitu maximo
adsultantes recedentesque, inter eos flamma fumoque in
caelum exeunte interdiu, spectante e via Aemilia magna 10
equitum Romanorum familiarumque et viatorum multitudine.
eo concursu villae omnes elisae, animalia permulta, quae
intra fuerant, exanimata sunt, anno ante sociale bellum,
quod haud scio an funestius terrae ipsi Italiae fuerit quam
civilia. non minus mirum ostentum et nostra cognovit 15
aetas anno Neronis principis supremo, sicut in rebus eius
exposuimus, pratis oleisque intercedente publica via in
contrarias sedes transgressis in agro Marrucino praediis
Vetti Marcelli equitis Romani res Neronis procurantis.

200 84. (86) Fiunt simul cum terrae motu et inun- 20
dationes maris, eodem videlicet spiritu infusi aut terrae
sidentis sinu recepti. maximus terrae memoria mortalium
exstitit motus Tiberii Caesaris principatu, XII urbibus Asiae
una nocte prostratis; creberrimus Punico bello intra eundem

§ 199: (15—19) cfr. Plin. XVII 245. — § 200: Aristot. meteor. II 8 p. 368^b, 8. Beda n. r. 49. — (23) Tac. ann. II 47. Strabo XII p. 579. Sol. 40, 5. — (205, 2) Cael. Antip. ap. Cic. de div. I 78 (Peter hist. Rom. fragm. p. 102). Liv. XXII 5, 8. (Flor. II 6, 14).

2 emersit AF²v. sem-DF¹d. rem-R. se mergit a. se em-E¹.
em- E²op 4 biennio AT. bino F¹E¹a. bimo (abi-R¹) F²R.
an recte? 5 et factum FRE¹a | est om. F¹E¹a. est et E². est
et hoc va. G (Brot.) 6 inuenio AdTR²S. -nit D¹a. -nitur F.
-ni D²R¹E¹p^v 7 mutinense R. -tiense a 14 inscio R¹a
15 ciuile opva. G. bella ciuilia F²R²J 18 sedis AS. -dens
F¹ | praesidis FR²E¹ao 19 uetti D². cfr. XVII 245. CIL
IX 3019. ueti A. ueti rv 21 ac R(?)H. uel Beda | terrae
sidentis vet. Dal. residentis (-tes R²) ll. v. terrae resid- H

annum septies ac quinquagies nuntiatus Romam, quo quidem anno ad Trasimenum lacum dimicantes maximum motum neque Poeni sensere nec Romani. nec vero simplex malum aut in ipso tantum motu periculum est, sed par
5 aut maius ostento. numquam urbs Roma tremuit, ut non futuri eventus alicuius id praenuntium esset.

85. (87) Eadem nascentium causa terrarum est, 201 cum idem ille spiritus adtollendo potens solo non valuit erumpere. nascuntur enim, nec fluminum tantum invecu,
10 sicut Echinades insulae ab Acheloo amne congestae maiorque pars Aegypti a Nilo, in quam a Pharo insula noctis et diei cursum fuisse Homero credimus, nec recessu maris, sicuti olim Cerceis. quod accidisse et in Ambraciae portu decem milium passuum intervallo et Atheniensium
15 quinque milium ad Piraeum memoratur. et Ephesius quondam aedem Dianae adluebat. Herodoto quidem si credimus, mare fuit supra Memphim usque ad Aethiopum montes itemque a planis Arabiae, mare circa Ilium et tota Teuthranie quaque campos intulerit Maeander.

86. (88) Nascuntur et alio modo terrae ac repente 202 in aliquo mari emergunt, velut paria secum faciente natura quaeque hauserit hiatus alio loco reddente.

§ 201: (10) cfr. Herodot. II 10. Thuc. II 102. Strabo I p. 59; X p. 458. — Homer. δ 354. cfr. Plin. V 128. XIII 69. 70. XXV 12. Aristot. meteor. I 14 p. 351^b, 29. Mela II 104. Sen. NQ VI 26, 1. Lucan. X 509. Serv. Aen. XI 262. — (13) cfr. Plin. III 57. Theophr. hist. pl. V 8, 3. — (14) Strabo I p. 58 extr. — Herodot. II 10.

1 atque R(?)va S 3 nec poeni (D?)d D 5 ostentum
ova. H 8 adtollendum ap. att- DFE | potens R²adpv. -tē A.
-test E². ponens r 9 inuecto Ra. uecto F¹ 13 sicuti olim
ego. -ut idem AR²dTv(S). -ut eodem (eid- D²B) r. -ut pridem
coni. D² | cerceis FR¹adTp. circ- rv(S). de circ- C | quod del.
U34 15 milium passuum F¹RaS | et — 16 adluebat om. p |
ephesius (sc. portus) FRE¹(D?). -sios AdT. -sus a. -si E²v. ad-
dunt ubi AE²a(RD?)v, post quondam d²T | dist. ego 16 ad-
luebat AR²E²v. abluerat r 18 mare et circa E²C 19 teu-
thranie T(D?)S. -niae AF²v. -nte R². -nia B. -tranie R¹a. -nia
F¹E 22 que quae F¹. quaequae F². quae E

87. (89) Clarae iam pridem insulae Delos et Rhodos memoriae produntur; et natae postea minores, ultra Melon Anaphe, inter Lemnum et Hellespontum Neae, inter Lebedum et Teon Halone, inter Cycladas * Thera et Therasia, inter eadem * Olympiadis CXLV anno * quarto [post annos CXXX] 5 Hiera eademque Automate, et ab ea duobus stadiis post annos CCXLII nostro aevo Iunio Silano Valerio [Balbo] 203 cos. a. d. VIII idus Iulias Thia. 88. ante nos et iuxta Italiam inter Aeolias insulas, item iuxta Cretam emersit MM·D passuum una cum calidis fontibus, altera Olympiadis 10 CLXIII anno tertio in Tusco sinu, flagrans haec violento cum flatu, proditurque memoriae, magna circa eam multitudine piscium fluitante confestim exspirasse quibus ex his cibus fuisset. sic et Pithecussas in Campano sinu ferunt ortas, mox in his montem Epopon, cum repente flamma 15 ex eo emicuisset, campestri aequatum planitiei. in eadem et oppidum haustum profundo, alioque motu terrae stagnum emersisse, et alio provolutis montibus insulam extitisse Prochyta.

§ 202: (1) Ammian. XVII 7, 13. — (4) cfr. Plin. IV 70. Sen. NQ VI 21, 1 (II 26, 6). Iustin. XXX 4. Plut. de Pyth. orac. 11 p. 399^c. — § 203: Posid. ap. Strab. VI p. 277. — (15) Timae. ap. Strab. V p. 248; p. 247 extr. — § 204: Strabo I p. 54. 60. VI p. 258. Sen. NQ VI 30, 3. Ov. met. XV 290. — Plin. IV 63. — Diodor. XII 59, 2. — Plin. III 85. — (207, 5) Strabo I p. 60. Ov. met. XV 287. — (7–10) cfr. Plin. V 133. 115. 114.

1 primae F¹R¹E¹a 2 memoria FRaz | enatae (del. et) R²v. dist. ego | melo R¹va.C 3 anafe FE¹a. nafe R¹. olathe R² | neao A. nec a. Nea F²va.S | lebedum AdE²v. lesbum F¹E¹a. besb- r 4 theon dva.C. puteo RE¹a. /////on F¹ | helone a. alonae A. -ne Fva.H 5 Olympiadis — quarto cum U36 huc transposui; post 4 Cycladas exhibent ll. v | centum XLV A. CXXXV Edva.D. XXXV r | uncos posui cum U 7 CCXLII ego cum U. CX in ll. v. LX R² | iunio Ad¹fSalmant. m. iunio rv | ualerio ego coll. Sen. NQ II 26, 6 et U36. laelio A. c. lelio R². maro lellio (///ellio E¹) E. m. celio (cellio a. elio d²) R¹ad. marco caelio (caellio D) r. L. E. et L v | ballo E. uncos posui cum U 8 iulii dEava.G 9 emersit e mari va.S 11 CLXVIII R². CXLIII va.H 12 illam R(?)va.D 14 fertur Ea. cfr. § 235 extr. 16 planitiei ego. -itie F²dREC. -tiae rv(S)

(90) Namque et hoc modo insulas rerum natura 204
 fecit: avellit Siciliam Italiae, Cyprum Syriae, Euboeam
 Boeotiae, Euboeae Atalanten et Macrian, Besbicum Bithy-
 niae, Leucosiam Sirenum promunturio. 89. (91) rursus
 5 abstulit insulas mari iunxitque terris, Antissam Lesbo,
 Zephyrium Halicarnaso, Aethusan Myndo, Dromiscon et
 Pernen Mileto, Narthecusam Parthenio promunturio. Hy-
 banda, quondam insula Ioniae, ducentis nunc a mari abest
 stadiis, Syrien Ephesus in mediterraneo habet, Derasidas
 10 et Sapphoniā vicinā ei Magnesia. Epidaurus et Oricum 205
 insulae esse desierunt. 90. (92) in totum abstulit terras
 primum omnium ubi Atlanticum mare est, si Platoni
 credimus, inmenso spatio, mox interno quoque: videmus
 hodie mersam Acarnaniam Ambracio sinu, Achaiaem Co-
 15 rinthio, Europam Asiamque Propontide et Ponto. ad hoc
 perrupit mare Leucada, Antirrhium, Hellespontum, Bospo-
 ros duos.

91. (93) Atque ut sinus et stagna praeteream, ipsa
 se comest terra. devoravit Cibotum altissimum montem
 20 cum oppido Cariae, Sipyllum in Magnesia et prius in eo-
 dem loco clarissimam urbem, quae Tantalus vocabatur,

§ 205: Plato Tim. p. 25 (Strabo II p. 102). — (16) Strabo I
 p. 59. 49. (Plin. IV 5). Ov. met. XV 289. — (19) cfr. Plin. V 106).
 — (20) Aristot. meteor. II 8 p. 368^b, 30. Strabo I p. 58.

3 macrian AS. -iā rv. -in G 6 aethusan P(L). eth- pv.
 aechusan F. echu- (ecu- a. echiu- R²) r 7 Prienen B
 9 syriten AF²va.(P)L. cfr. V 115 | mediterraneo a. -nea va. S
 10 sapphoniā AE²D. sapho- dTp. sappo- R. sapo- FE¹a.
 -niā D. Sophoniā v | uicina ei R²EpC(D). -nam ei AF²dTv.
 -nei DF¹. -ne R¹a. -na est R² | magnesiē a. -sie R²ecorr.
 12 atlantiū FR¹E¹a 13 inm̄se R¹. in medio R²va. G | quoque
 ego (et dist.). quo pz Salmant. que a. hodieque F²f. quae rv. an
 potius in quo? | uidemus F²Rpv. -dimus r 14 hodie — acarn-
 aniam om. D¹F¹R¹E¹a | hodie om. F² | mersam in R² | sin F¹a
 15 an Europam perruptam? cfr. V 141 16 antirrhium AB.
 -ipyrrhum DF. -rrum EdT. -pirrum a. antypirrium R 19 se
 (quae se z) comest E(?)fz(P)H. se condens F²R²v. secum (saec-
 F¹) est r | cebotum R². cyb- FdEva.S 20 cariae D. -ice R²
 in ras. -ite DF¹dE. cante a. caryce A. curice F². -ite v

Galenes et Gamales urbium in Phoenice agros cum ipsis,
 Phegium, Aethiopiae iugum excelsissimum, tamquam non
 206 infida grassarentur et litora. 92. (94) Pyrram et Antissam
 circa Maeotim pontus abstulit, Helicen et Buram sinus
 Corinthius, quarum in alto vestigia apparent. ex insula 5
 Cea amplius triginta milia passuum abrupta subito cum
 plurimis mortalium rapuit et in Sicilia dimidiam Tynda-
 rida urbem ac quicquid ab Italia deest, similiter in Boe-
 otia Eleusina.

93. (95) Motus enim terrae sileantur et quicquid 10
 est, ubi saltem busta urbium exstant, simul ut terrae mi-
 racula potius dicamus quam scelera naturae. et, Hercules,
 207 non caelestia enarratu difficiliora fuerint. metallorum opu-
 lentia tam varia, tam dives, tam fecunda, tot saeculis sub-
 oriens, cum tantum cotidie orbe toto populentur ignes, 15
 ruinae, naufragia, bella, fraudes, tantum vero luxuria et
 tot mortales conterant; gemmarum pictura tam multiplex,
 lapidum tam discolores maculae interque eos candor ali-
 cuius praeter lucem omnia excludens; medicatorum fon-
 tium vis; ignium tot locis emicantium perpetua tot sae- 20
 culis incendia; spiritus letales aliubi aut scrobibus emissi
 aut ipso loci situ mortiferi, aliubi volucris tantum, ut
 Soracte vicino urbi tractu, aliubi praeter hominem ceteris

§ 206: (4) Plin. IV 12. Aristot. de mundo 4 p. 396, 20.
 Callisth. ap. Sen. NQ VI 23, 4. 26, 4. — (6) Plin. IV 62. Diodor.
 XV 48, 3. — (9) Strabo IX p. 407. Paus. IX 24, 2. Ammian.
 XVII 7, 13. — § 207: (19) Plin. XXXVI 163. — (23) Plin. XXXI 27.
 Serv. Aen. XI 785.

1 galenis A. -lanis *va. H* | gamales *B coll. V 69 et Suet. Tit. 4*
extr. galames (ca- A) Il. S. -anies *v* 3 antissam **R²Ed(?) C.**
 -istam *rp. v. locus corruptus: cfr. U 37. an Pyrram, ante sitam*
 circa introitum portus, abstulit (*sc. litus*)? 4 bursam **AF²** |
 in sinu *va. S* 5 corinthios **F²**. -thio *va. S. an -thii (sc. litus)?*

6 cea **ADE(?) B(J).** caea **F²**. caeae **RdS.** ceae **a. caeae F¹**.
 Aeaea *v* | tricenta **Ea.** trec- **R¹z** 7 mortalium **Adv(J).** -ibus
rH(D) 8 ac — deest *del. U 38* | boeotia et **R²va. Brot.**

10 si legantur **F¹RE¹a** 12 hercules **AF¹a.** -le si **F²**. -le *rv*
 17 conterant **AF²dv.** -exant *p.* -exerant (-tigerant **R²**) *r*
 21 aliubi **f, item 22. 23 FIREa S.** alibi *rv(D)*

animantibus, nonnumquam et homini, ut in Sinuessano 208
 agro et Puteolano! spiracula vocant, alii Charonea, scro-
 bes mortiferum spiritum exhalantes, item in Hirpinis Amp-
 psancti ad Mephitis aedem locum, quem qui intravere mo-
 riuntur; simili modo Hierapoli in Asia, Matris tantum
 Magnae sacerdoti innoxium. aliubi fatidici specus, quorum
 exhalatione temulenti futura praecinant, ut Delphis nobi-
 lissimo oraculo. quibus in rebus quid possit aliud causae
 adferre mortalium quispiam quam diffusae per omne na-
 turae subinde aliter atque aliter numen erumpens?

94. (96) Quaedam vero terrae ad ingressus tremunt, 209
 sicut in Gabiensi agro non procul urbe Roma iugera ferme
 ducenta equitantium cursu; similiter in Reatino. 94. quae-
 dam insulae semper fluctuantur, sicut in agro Caecubo et
 15 eodem Reatino, Mutinensi, Statoniensi, in Vadimonis lacu,
 ad Cutilias aquas opaca silva, quae numquam die ac nocte
 eodem loco visitur, in Lydia quae vocantur Calaminae,
 non ventis solum, sed etiam contis quo libeat impulsae,
 multorum civium Mithridatico bello salus. sunt et in
 20 Nymphaeo parvae, Saliares dictae, quoniam in symphoniae

§ 208: cfr. Sen. NQ VI 28, 1sqq. — (3) Verg. Aen. VII 565.
 Cic. de div. I 79. Vib. Seq. (ARiese GLM p. 153, 6). — (5) Aristot.
 de mundo 4 p. 395^b, 30. 28. Strabo XII p. 579 init.; XIII
 p. 629. Apul. de mundo 17. Ammian. XXIII 6, 18. Dio Cass.
 LXVIII 27. — § 209: cfr. Plin. III 109. Sen. NQ III 25, 8. —
 Varro r. r. III 17, 4 (LL V 71). MCap. IX 928. MFHG IV
 p. 436, 8. — (20) cfr. Plin. XXXI 25.

2 puteolano AdEG. -no uo DF¹R. -no quae (que a) F²aD.
 -no sunt quae v. (sunt spiracula quae pz) | charonea F¹. car- F².
 caronea ea a. charoneas R²Edpva.S 3.4 amsancti R²Eva.S.
 -acti FR¹. ans- f 6 aliubi F²fRa.S. alibi rv(D) 7 ut
 om.F¹. ur R¹a 9 per om.Rad | omnes FdRap 10 perinde
 F¹REap 11 tremunt AD²F² in ras. E²ov. pmunt R. -tur r
 12 gabiensi E(?)G. gavi- AF²o. graui- (u e corr. in FR) r.
 gabine- v 13 quaedam — 15 reatino om.a 14 fluctuant
 AR(?)opva.D. sed cfr. III 109. IV 66 15 statoniensi R²C.
 stationensi (-se D²R¹. stadi- Ea) rv | uadimoniis R²T. -ontis Fa
 16 et ad FdEava.J 20 par FR². p E¹a. p R¹p | salia-
 res Hcum Salm. exerc. 88^b A. saltares AR²E²p v. -tatares d. -tuares
 C. salatere a. -ltare r

cantu ad ictus modulantium pedum moventur. in Tarquiniensi lacu magno Italiae duae nemora circumferunt, nunc triquetram figuram edentes, nunc rotundam complexu ventis impellentibus, quadratam numquam.

- 210 96. (97) Celebre fanum habet Veneris Paphos, in cuius quandam aream non inpluit, item in Nea, oppido Troadis, circa simulacrum Minervae; in eodem et relicta
211 sacrificia non putrescunt. (98) iuxta Harpasa oppidum Asiae cautes stat horrenda, uno digito mobilis, eadem, si toto corpore impellatur, resistens. in Taurorum paeninsula in civitate Parasino terra est, qua sanantur omnia vulnera. at circa Asson Troadis lapis nascitur, quo consumuntur omnia corpora; sarcophagus vocatur. duo sunt montes iuxta flumen Indum: alteri natura ut ferrum omne teneat, alteri ut respuat, itaque, si sint clavi in calciamento, vestigia evelli in altero non possint, in altero sisti. Locris et Crotone pestilentiam numquam fuisse nec in Ilio terrae motum adnotatum est, in Lycia vero semper a terrae motu quadraginta dies serenose esse. in agro Arpano frumentum satum non nascitur; ad aras Mucias in Veiente et apud Tusculanum et in silva Ciminia loca sunt, in quibus in terram depacta non extrahuntur. in Crustumino natum faenum ibi noxium, extra salubre est.

§ 210: Tac. hist. II 3. — § 211: (12) Plin. XXXVI 131. — (17) Strabo VI p. 262 extr.

1 ad ictum F¹dT^S. dictum F¹RE¹a 2 quae R¹. que FE¹a. duo dT^{ova}.G | circumferunt d¹R²G. -tur Ad²E²Topv. -mierunt r 6 quandam ll.v. quad- p | area p. aram fS | pluit F¹REapS | in ea AF¹d²Eava.C. in eo d¹R 9 ea F¹R¹Eao
11 parafino o. -refino A. Characena Pcoll.IV 85 12 ad-son Ad. a/son R. ason FEaova.B 13 uocatus o 15 dist. ego | uestigiae F¹. -gie a. -giis d²in ras.T 16 uelli d¹. uel Da. om.E¹. auelli R(?)r | possint E¹a. pos//// F¹. -sse rv | siti F¹. sitis Ra 17 ne f | in ilio A. in illo (illis J²) r. ullo pv
18 motum AdTJ². -tu r. -tu laboratum E²v 19 arpano DR² B(H). cfr. III 105. -auo (har- v) AFdEav. aspicio R¹. arpino p. ardano C(errore) 20 mucias (muti- F) ll.v(H). murtias C | in uehiente AF². inueni- F¹R¹Ea. interuenie- R² 21 circum tusculanum R² | in insula a 23 ibi noxium foenum A

97. (99) Et de aquarum natura complura dicta sunt, 212
 sed aestus maris accedere ac reciprocare maxime mirum,
 pluribus quidem modis, verum causa in sole lunaque.
 bis inter duos exortus lunae adfluunt bisque remeant
 5 vicenis quaternisque semper horis, et primum attollente se
 cum ea mundo intumescences, mox a meridiano caeli fa-
 stigio vergente in occasum residentes, rursusque ab occasu
 subter ad caeli ima et meridiano contraria accedente
 inundantes, hinc, donec iterum exoritur, se resorbentes 213
 10 nec umquam eodem tempore quo pridie reflui, velut anhelantes
 sidere avido trahente secum haustu maria et adsidue
 aliunde quam pridie exoriente, paribus tamen intervallis reci-
 proci senisque semper horis, non cuiusque diei aut noctis
 aut loci, sed aequinoctialibus ideoque inaequales vulgarium
 15 horarum spatio, utcumque plures in eos aut diei aut noc-
 tis illarum mensurae cadant, et aequinoctio tantum pares 214

§ 212: (3) Aristot. de mundo 4 p. 396^a, 25—27. Sen. dial. I 1, 4. Apul. de mundo 19 init. — (4. 5) Beda n. r. 39. — § 213: Mela III 2. (Sol. 23, 20—22). Isid. n. r. 40, 1. (Strabo I p. 63). cfr. Ambros. hexaem. IV 7, 30. Beda n. r. 39; tp. r. 29.

2 ac FdREayS. et rv(J) 3 an sola luna. nāque bis?
 4 adfluentib; F¹R¹E¹a | bis qui F¹. his qui E¹a | redeunt y
 5 vicinis quaterque F¹R¹a | attollente REopB. -tes AF²dyv.
 -tis r | se cum B. cfr. § 177 extr. 179. seu F¹. secum rv 6 in-
 tumescentib; R¹Ea. -ent//// F¹ 7 rursusque y 8 sub terra
 D. sed cfr. II 214. VI 128. XI 133. XII 22. XXXVI 94. 104 | ad
 AdR¹yU(D). in r. del.R²v 9 exoritur R²C. -ientur Ay.
 -iantur r | se resorbentes H. reso-ll. se so- v 10 donec
 F¹R¹ao | reflui uelut Rück 2 p. 309. ////flui † ut d. refluit ut
 AF²opyv. refuit ut DF¹. -udit ut a. -ui ut E¹. reflui ut R²in
 ras.E²G. -uunt U | anhelantes ego. cfr. Mela III 2. anhel- y.
 cancell- p. cangellatis a. cangancell- E¹. -gill- F¹. cancellantes o.
 anicill- d. ancill- AR²in ras.E²fS. -te F²v 11 sidere F²p.
 -rum AE²oy U. -ri r(P)S | auido transpos.F²va.S | trahente ego.
 -tes (trach- y) A¹y. -teque F²C. -tique f Salmant.S. -ndique R².
 -ntesque rv | haustu auido F². au- ha- va.S 12 exorientes
 op. -ti DTf Salmant.S | reciprocis F²R 14 luci F¹a. -cis F² |
 sed E(?)B. sub a. sed (set R) ab rv(J²) 15 eos De conl. Dal.
 eas ll.v | aut diei — 16 mensurae om.DF¹R¹E¹a 16 cadant Ad
 TopS. candant R¹. -dent Da. cadent R². -dunt F²in ras.E(?)yv(D)

ubique. ingens argumentum plenumque lucis ac vocis etiam diurnae, hebetes esse qui negent subtermeare sidera ac rursus eadem exurgere, similemque terris, immo vero naturae universae, et inde faciem in isdem ortus occasusque operibus, non aliter sub terra manifesto sideris cursu aliove effectu quam cum praeter oculos nostros feratur.

215 Multiplex etiamnum lunaris differentia, primumque septenis diebus. quippe modici a nova ad dividuam aestus, pleniore ab ea exundant plenaque maxime fervent. inde mitescunt, pares ad septimam primis, iterumque alio latere dividua augentur. in coitu solis pares plenae. eadem in aquilonia et a terris longius recedente mitiores quam cum in austros digressa propiore nisu vim suam exercet. per octonos quosque annos ad principia motus et paria incrementa centesimo lunae revocantur ambitu. augment ea cuncta solis annuis causis, duobus aequinoctiis maxime tumentes et autumnali amplius quam verno, inanes vero 216 bruma et magis solstitio. nec tamen in ipsis quos dixi temporum articulis, sed paucis post diebus, sicuti neque in plena aut novissima, sed postea, nec statim ut lunam mundus ostendat occultetve aut media plaga declinet, verum fere duabus horis aequinoctialibus serius, tardiore semper ad terras omnium, quae geruntur in caelo, effectu cadente quam visu, sicuti fulguris et tonitrus et fulminum.

§ 215: cfr. Beda n. r. 39. — (12—18) Beda tp. r. 29. — (22) Sen. NQ III 28, 6.

1 plerumque AFava.C 2 divinae UDeconi.Dal. | esse F²Edopv. esset A. -ent r 3 exurgere (exu-A) AyD. resu-rv
4 et inde FdEayv. exi- r(?) C 5 alter Fa. an alio?
8 modici a R²ETfH(D). -cis Adp. -cus y. -ca r. -ci v(U) |
dividuam FfRE¹a 9 peruenit F¹RE¹a 11 partes FR¹a
12 in Apy(Beda)D. om.rv | aquiloniae DF. -nie RE¹. -ne ap |
recedentes FREa 13 cum om.FfR¹E¹a. quo R² | austrus F¹.
-ro TyBeda. astris a | degressa R¹dTy. -sso FEa | priore F¹Ra
14 quosque CFW Müller p. 16. quoque ll.v 15 ambitu// F.
-tus Rad | augment ego (et dist.). -nte ll.v. -ntibus P 16 causisis
AF¹. -sis his EadTpy 17 inanis Ay. an inertes? 22 tar-
diores FREd 24 cadentes R²e corr. an cadendi? | fulguri a.
-gori F¹. -ris AF²y. -res R | tonitrus F¹D. -ruis a. -rui dTy va.G

Omnes autem aestus in oceano maiora integunt spatia 217
 nudantque quam in reliquo mari, sive quia in totum uni-
 versitate animosius quam parte est, sive quia magnitudo
 aperta sideris vim laxae grassantis efficacius sentit, eandem
 5 angustiis arcentibus. qua de causa nec lacus nec amnes
 similiter moventur. — (octogenis cubitis supra Britanniam
 intumescere aestus Pytheas Massiliensis auctor est.) —
 et interiora autem maria terris clauduntur ut portu; qui 218
 busdam tamen in locis spatiosior laxitas ditioni paret,
 10 utpote cum plura exempla sint in tranquillo mari nullo-
 que velorum pulsu tertio die ex Italia pervectorum Vticam
 aestu fervente. circa litora autem magis quam in alto
 deprehenduntur hi motus, quoniam et in corpore extrema
 pulsum venarum, id est spiritus, magis sentiunt. in ple-
 15 risque tamen aestuariis propter dispares siderum in quo-
 que tractu exortus diversi existunt aestus, tempore, non
 ratione discordes, sicut in Syrtibus.

(100) Et quorundam tamen privata natura est, velut 219
 Tauromenitani euripi saepius et in Euboea septies die ac
 20 nocte reciprocantis. idem aestus triduo in mense consistit,
 septima, octava nonaque luna. Gadibus qui est delubro
 Herculis proximus fons, inclusus ad putei modum, alias
 simul cum oceano augetur minuiturque, alias utrumque
 contrariis temporibus; eodem in loco alter oceani motibus

§ 217: (6. 7) Dicuil 8, 24. — § 218: (15) cfr. Sol. 27, 3. —
 § 219: (19) Mela II 108. Strabo I p. 55. (Cic. nat. deor. III 24).
 — (21) Polyb. ap. Strab. III p. 172. — (214, 4) Aristot. meteor.
 II 1 p. 354^a, 14. Strabo I p. 55. Sen. NQ IV 2, 29.

1 enim (pro autem) AdTyva.Bas. 2 inundantque R(?)
 va.D | in totum J. totum in AE²dopyv(U). totum rS. motum D
 3 est quam E²va.S | in parte E²adova.S. partes U | est
 del.E²va.S | quia om.F¹RE¹a 4 lax///// F¹. laxare R. las-
 sare a. late y | eadem AdR¹oyva.C 6. 7 uncos ego posui
 8 et om.pva.S. et ne E¹a | an ut in portu? 11 impulsu ad
 va.S | provectorum E(?)G 14 id est spiritus del.U40
 16 exiunt F¹R¹. exeunt Ea 19 tauromenitani Adva.H. -tam y
 20 aestus idem E(?)dva.S 21 septena E¹a 22 frons R¹
 23 alias uero R(?)E²va.S | utriusque a

consentit. in ripa Baetis oppidum est, cuius putei crescente aestu minuuntur, augescunt decedente, mediis temporum immobiles. eadem natura Hispali oppido uni puteo, ceteris vulgaris. et Pontus semper extra meat in Propontidem, introrsus in Pontum numquam refluxo mari.

- 220 98. (101) Omnia plenilunio maria purgantur, quaedam et stato tempore. circa Messanam et Mylas fimo similia expuuntur in litus purgamenta, unde fabula est Solis boves ibi stabulari. his addit — ut nihil, quod equidem noverim, praeteream — Aristoteles nullum animal nisi aestu recedente expirare. observatum id multis in Gallico oceano et dumtaxat in homine com-
- 221 pertum. 99. (102) quo vera coniectatio existit, haut frustra spiritus sidus lunam existimari; hoc esse quod terras saturaret accedensque corpora impleat, abscedens inaniat. ideo cum incremento eius augeri conchyliam et maxime spiritum sentire quibus sanguis non sit, sed et sanguinem, hominum etiam, cum lumine eius augeri ac minui, frondes quoque et pabula — ut suo loco dicitur — sentire, in omnia eadem penetrante vi.
- 222 100. (103) itaque solis ardore siccatur liquor, et hoc esse masculinum sidus accepimus, torrens cuncta sorbensque. (104) sic mari late patentem saporem incoqui salis, aut quia exhausto

18,321
899.

§ 220: Strabo I p. 53. Sen. NQ III 26, 8. 7. — Aristot. loco deperdito. — (12) cfr. Philostr. vita Apoll. V 2 med. — § 221: (16) cfr. Plin. II 109. — (17) Firm. Matern. math. IV 1, 5. — § 222: (23) Beda n. r. 41. — cfr. Aristot. meteor. II 1 p. 353^b, 8; probl. 23, 31. (30). Plut. plac. phil III 16 p. 897^a. Ambros. hexaem. II 3, 14. Isid. n. r. 42.

1 betis A. beōtis FR¹Ea 3 hispoli F. isp- E¹a. in ips- E². in hispali va.S 5 prorsus F¹dR¹E¹a 6 an pleno fluctu? | pugnatur F¹R¹E. -ant a 7 statu A. -uto EadTo. ęstato R | 8 fabula est D. -la E(?)opv. -lae r 9 soles bouis A | additur d. -tum a. adde ut ova.G 12 multis R²J². -ti A. -tum rv 14 spiritum (-tus G) sidus lunae ova.H | hoc ē FfR¹E¹a. et hoc esse ova.G. cfr.v.21 18. 19 aut minui F¹o 19 ac (pro et) D(?)va.S(J) 20 an nāque? 21 et om.a | masculinū a 22 accipimus F¹R¹E¹a.y 23 mare late patentis FRa | salis F¹a.

inde dulci tenuique, quod facillime trahat vis ignea, omne asperius crassiusque linqatur — ideo summam aequorum aquam dulciorem profunda; hanc esse veriorem causam asperi saporis quam quod mare terrae sudor sit aeternus —

5 aut quia plurimus ex arido misceatur illi vapor aut quia terrae natura sicut medicatas aquas inficiat. est in exemplis Dionysio Siciliae tyranno, cum pulsus est ea potentia, accidisse prodigium, ut uno die in portu dulcesceret mare.

101. e contrario ferunt lunae femineum ac molle sidus, 223
 10 atque nocturnum solvere umorem et trahere, non auferre. id manifestum esse, quod ferarum occisa corpora in tabem visu suo resolvat somnoque sopitis torporem contractum in caput revocet, glaciem refundat cunctaque umifico spiritu laxet. ita pensari naturae vices semperque sufficere,
 15 aliis siderum elementa cogentibus, aliis vero fundentibus. sed in dulcibus aquis lunae alimentum esse, sicut in marinis solis.

102. (105) Altissimum mare XV stadiorum Fabianus 224
 tradit. alii in Ponto ex adverso Coraxorum gentis — vo-
 20 cant Bathea Ponti — trecentis fere a continente stadiis immensam altitudinem maris tradunt, vadis numquam

§ 223: (10) cfr. Plin. II 45 (XX 1). — (11) Macrob. VII 16, 16. 18. 25. 26. Plut. qu. conv. III 1. — (16) Posid. ap. Diog. Lae. VII 1, 145. Beda n. r. 41. — § 224: Dicuil 8, 25. — (19) Aristot. meteor. I 13 p. 351^a, 11. — (216, 3—5) Beda n. r. 40. — (6—8) cfr. Plin. III 131.

2 et asperius Fa | liquatur Aop. liquor y | summum E¹op.
 -ma R(?) G. cfr. § 224. Welzhofer Beda p. 40 | equor o 3 aqua
 R(?) G | profunda horum habere R². -dam G. -do y. -dit o.
 -fudit p 4 quam om. p | quod F² Salmant. v. quia r. de y parum
 liquet 5 plurimus F² in ras. p Salmant. S. -mum AE(?) yv. pri-
 mus R² ad marg. pluribus r | ex (et F¹a) alio F¹dTR¹a | ille y |
 uapor II. S. -ore v(H). sine uapore Dal. 6 sicut om. va. (P)H |
 medicatis f Dal. 7 ē se ea DFRa 12 hospitis F¹da | con-
 tactu Ay 13 reuocat Ay | refundant F¹a 16 esse sicut
 om. FR¹E¹. sicut in om. a. sicut om. o | solis in mari Beda
 19 fonte F¹Ea | aduersorum A | gentes Ad 20 bachea R².
 -hex R¹ | pontis R¹ | tricentis F. tricentis R | continente R¹a.
 -tis R². -ti// F. -ti R³rv

reperitis. **103.** (106) mirabilis id faciunt aquae dulces iuxta mare ut fistulis emicantes. nam nec aquarum natura miraculis cessat. dulces mari invehuntur, leviores haut dubie; ideo et marinae, quarum natura gravior, magis in-
 vecta sustinent. quaedam vero et dulces inter se supermeant 5
 alias, ut in Fucino lacu invectus *Pitonius* amnis, in Lario Addua, in Verbanno Ticinus, in Benaco Mincius, in Sebinno Ollius, in Lemanno Rhodanus: hic trans Alpibus, superiores in Italia, multorum milium transitu hospitali suas tantum nec largiores quam intulere aquas evehentes. proditum 10
 225 hoc et in Oronte amne Syriae multisque aliis. quidam vero odio maris ipsa subeunt vada, sicut Arethusa, fons Syracusanus, in quo redduntur iacta in Alpheum, qui per Olympiam fluens Peloponnesiaco litori infunditur. subeunt terras rursusque redduntur Lycus in Asia, Erasinus in 15
 Argolica, Tigris in Mesopotamia et, quae in Aesculapi fonte Athenis mersa sunt, in Phalerico redduntur. et in Atinate campo fluvijs mersus post XX milia passuum exit et in
 226 Aquileiensi Timavus. nihil in Asphaltite Iudaeae lacu, qui

§ 225: cfr. Plin. XXXI 55. Verg. ecl. X 1. 4. 5. Mela II 117. Sen. NQ III 26, 5. Timaeus ap. Antig. hist. mir. 140 (155). Sol. 5, 16. — (15) Strabo VI p. 275. 270. 271; VIII p. 389. (Herodot. VI 76). Ov. met. XV 273sq. (Sen. NQ III 26, 4). — (19) Strabo V p. 215 init. — § 226: cfr. Plin. V 72. Tac. hist. V 6. Aristot.

1 mirabile F¹f d R¹E¹a 2 natura a ova.S 3 cessit R²
 4 quarum om. F¹d T R¹E¹a | natura est A. -re d T 4.5 super-
 fusas (pro invecta) Beda 5 sustinet F¹d T R¹a p 6 invectu
 R¹a. Iuuenecus D². cfr. Madvig adv. Ip. 147 | Pitonius add. ego
 ex XXXI 41. Vib. Seq. s. v. 7 ardua FEa. -dita R | uerbanno
 AE²S. -ano (D?)v. -anono Fd¹. -amno R²e corr. -ant no E¹d².
 -ant com a. cfr. III 131. IX 69 | ticus FdE¹. micus a | bonaco
 F¹d R¹E¹. -na a. uenaco R² | sebinno Scoll. III 131. seuinno
 ADF²av. -irino R. -ino F¹d E H 8 lemnano F. lemano R¹va. H
 9 mutiorum F¹R¹Ea o | militum A To | hospitali A. -lis
 DRa o S. -les rv. cfr. § 118. VI 65 12 ipsa ADFa o v (J). om. r (?)
 Dal. | uada om. F¹R¹E¹. da a. ipsa uada d | sicuti FRa o
 17 immersa E (?) va. S | athinate R. attino Ea 19 aquileiensi
 F²Ra d. equal. F¹ | temnus F¹R¹Ea | a phaltita (-pal- FR¹a¹)
 AFR¹a¹d. -tida a². -to o

bitumen gignit, mergi potest nec in Armeniae maioris Aretissa; is quidem nitrosus pisces alit. in Sallentino iuxta oppidum Manduriam lacus, ad margines plenus, neque exhaustis aquis minuitur neque infusis augetur. in
5 Ciconum flumine et in Piceno lacu Velino lignum deiectum lapideo cortice obducitur et in Surio Colchidis flumine adeo, ut lapidem plerumque durans adhuc integat cortex. similiter in flumine Silero ultra Surrentum non virgulta modo immersa, verum et folia lapidescunt, alias salubri
10 potu eius aquae. in exitu paludis Reatinae saxum crescit [et in Rubro mari oleae virentesque frutices enascuntur].

Sed fontium plurimorum natura mira est fervore, 227
idque etiam in iugis Alpium ipsoque in mari inter Italiam et Aenariam in Baiano sinu et in Liri fluvio multisque
15 aliis. nam dulcis haustus in mari plurimis locis, ut ad Chelidonias insulas et Aradum et in Gaditano oceano. Patavinorum aquis calidis herbae virentes innascuntur, Pisanorum ranae, ad Vetulonios in Etruria non procul a mari pisces. in Casinate fluvius appellatur Scatebra, fri-
20 gidus, abundantior aestate; in eo, ut in Arcadia Stymphali,

meteor. II 3 p. 359^a, 17. — (5) Ov. met. XV 313. (Sen. NQ III 20, 3). — (8) Strabo V p. 251. Sil. Ital. VIII 580. — (10. 11) cfr. XXXI 12. (XIII 139. 135). — § 227: (16) Strabo XVI p. 754. III 172. Lucret. VI 890. — (17) Claudian. carm. min. 26 (49), 19sqq. Cassiod. var. II 39.

2 aretissa *B(D) coll. VI 127.* -tisa *R.* -thisso *v.* -ssa *G.* -thusa *C(L).* aritissa *AF²E²J.* -sso *o.* artisa *DF¹E¹a.* -tesa *d.* areisa *Se Ptol. V 13, 8* | sallentino *DFD.* sale- *rv.* cfr. § 240. XV 20(M) 3 manduriam *Adv.* mund- *R².* and- *or* 5 cocconum *Ea.* quoco- *R¹* | ligno *FRa* 6 syrio *F¹adT.* sirio *R.* cfr. VI 13 8 silero *ll. v(D).* -lari *B.* -ro *pG.* cfr. III 70. 71. 74 9 folia *F²dR²v.* uolia *A.* uolatilia *E²o.* in *R¹.* *om. r* | salubria *F¹REa.* 11 et (*om. p*) in rubro — enascuntur *D²F²R²E²pv.* *om. r.* *uncos pos. (H)J.* cfr. *v. 17 et XIII 139. 135* 12 sed et *pva. D* 13 et inter *Adva. G.* ac inter *p.* ut inter *D²R²S* 14 in *ego.* ut in *AdE²pv.* et in *R²S.* ut *r* 16 et *del. F²* | taradum *A.* har- *R².* arabum *FEava. C.* har- *R¹* 18 uetolonios *A.* ueluto- *FREa* 19 statebra *AFR¹a.* -era *d².* stabera *d¹* 20 arcadia (*-cha Ra*) *FdRa. S.* -diae *rv(J)*

- 228 nascuntur aquatiles muscoli. in Dodone Iovis fons, cum sit gelidus et inmersas faces extinguat, si extinctae admoveantur, accendit. idem meridie semper deficit, qua de causa ἀναπαύομενον vocant, mox increscens ad medium noctis exuberat, ab eo rursus sensim deficit. in Illyricis supra fontem frigidum expansae vestes accenduntur. Iovis Hammonis stagnum, interdiu frigidum, noctibus fervet. in Trogodytis fons Solis appellatur dulcis et circa meridiem maxime frigidus; mox paulatim tepescens ad noctis media fervore et amaritudine infestatur.
- 229 Padi fons mediis diebus aestivis velut interquiescens semper aret. in Tenedo insula fons semper a tertia noctis hora in sextam ab aestivo solstitio exundat, et in Delo insula Inopus fons eodem quo Nilus modo ac pariter cum eo decrescit augeturve. contra Timavum amnem insula parva in mari est cum fontibus calidis, qui pariter cum aestu maris crescunt minuunturque. in agro Pitinate trans Appenninum fluvius Novanus, omnibus solstitiis torrens, bruma siccatur.
- 230 In Falisco omnis aqua pota candidos boves facit, in

§ 228: Mela II 5. Sol. 7, 2. Augustin. civ. dei XXI 5, 1. Isid. or. XIII 13, 10. — (6—10) Herodot. IV 181. Diodor. XVII 50, 4. 5. Lucret. VI 848. Mela I 39. Ov. met. XV 310. Curtius IV 7, 22. (31). Vib. Seq. (GLm p. 153, 12). cfr. Plin. V 31. (36). — § 229: (14) Strabo VI p. 271. Paus. II 5, 3. — (15) cfr. Plin. III 151. — § 230: cfr. Plin. XXXI 13. Vitruv. VIII 3, 14. Sen. NQ III 25, 3. 4. Sol. 7, 27. 33, 1. Isid. or. XIII 13, 5. Aristot. hist. an. III 12 p. 519^a, 18. Aelian. n. an. VIII 21. — (219, 8) cfr. Plin. XXXI 16 (cfr. Theopomp. fr. 229 Müll.). Aristot. meteor. II 3 p. 359^b, 17. Ov. met. XV 329sqq. (Sen. NQ III 20, 6). Vib. Seq. (GLm p. 149, 16). — (9) Vitruv. VIII 3, 20. Athenaeus II 17 p. 42^c. Val. Max. I 8 ext. 18.

1 enascuntur F²R²va. J. om. R¹ 5 ab eo om. E¹. ab R¹. a F¹a | illyrico R²S. -riis v 7 fons (pro stagnum) et frigidus ova. H | inter diem F¹Ea. -dum R¹ 8 et om. Dal. 9 ac (pro ad) A | medio A. -ium p 12 insulae F¹R¹a 13 delon FRa 14 inolos FRa | ac om. FR¹Ea 15 augeturque R(?) va. D 17 pitunate F¹dEa. -tanate R². -t//na//// R¹ 18 apenninum F²Rva. S. alpennum F¹dEa 20 omnis U. G. amnis T Salmant. o. Clitumni amnis z v | potata R¹Eova. G

Boeotia amnis Melas oves nigras, Cephisus ex eodem lacu profluens albas, rursus nigras Penius rufasque iuxta Ilium Xanthus, unde et nomen amni. in Ponto fluvius Ariaces rigat campos, in quibus pastae nigro lacte equae gentem
 5 alunt. in Reatino fons Neminie appellatus alio atque alio loco exoritur, annonae mutationem significans. Brundisi in portu fons incorruptas praestat aquas navigantibus. Lyncestis aqua quae vocatur acidula vini modo temulentos facit; item in Paphlagonia et in agro Caleno. Andro in
 10 insula templo Liberi patris fontem nonis Ianuariis semper vini saporem fundere Mucianus ter consul credit. dies Θεοδοσία vocatur. iuxta Nonacrim in Arcadia Styx, nec odore differens nec colore, pota ilico necat; item in Liberoso Taurorum colle tres fontes sine remedio, sine dolore mortiferi. in Carrinensi Hispaniae agro duo fontes iuxta
 15 fluunt, alter omnia respuens, alter obsorbens. in eadem gente alius aurei coloris omnes ostendit pisces, nihil extra illam aquam differentes. in Comensi iuxta Larium lacum 232

§ 231: cfr. Plin. XXXI 16. 26. Vitr. VIII 3, 16. Sen. NQ III 25, 1. (Ov. met. XV 332). Strabo VIII p. 389. Sol. 7, 12. — § 232: Plin. ep. IV 30, 2. — (220, 2) cfr. Plin. V 140. — (4) Tac. ann. II 54.

2 penius AG(S). -nitus orv. -neus (B)H 3 sanctus F¹a |
 ad unde suprascr. ex eodem iactu R² | axiaces ego coll. IV 82.
 (Mela II 7). astac- ll. v 4 rigat AfdG(J). inri- rS(D). irri-
 aopv. cfr. vol. IV p. 499 ad XVIII 29 5 neminae AG. -niea D.
 -nia v(Dal.) 7 incorruptas AdE²v(J). -tas in spira F²D. -ta
 in spira r. -ta spera op. -tas semper zS 8 lyncestis v. linc-
 AF²E²o ling-R¹. in ling-R². lingentis r 9 et om. FdR¹E¹a |
 antro R². in andro va.S | in del. F². om. R 10 in templo R²
 11 sapore va.S(J) | fundere ego. fluere ll. v. cfr. XXXVII
 202 extr. | dios E(?)dva.J 12 theodosia AdEpH. tedo- v.
 tecno- B. theodesia R. theodesia (thaeo- F². haeo- F¹) r. Θεο-
 daicia Welcker ad Philostr. p. 356 | nonacrina (na e corr.) R². -inam
 va. B | in om. Rva. H | archadie R. -cadiae va. H 13 pota ego.
 epota ll. v | libroso E(?)H. beroso F²d²v. -sa A. embroso p
 15 carinense F. carrensi a. -rriniensi R². -rrimensi con. H
 16 obsorbens AR². abs- DF²d²v(J). nas- F¹. res- Eap. so- R¹S.
 cfr. IX 131. XI 117. XXVII 15 et Fels p. 74 17 alueus F²
 18 aquam ceteris E²va.S

fons largus horis singulis semper intumescit ac residit. in Cydonea insula ante Lesbum fons calidus vere tantum fluit. lacus Sannaus in Asia circa nascente absinthio inficitur. Colophone in Apollinis Clarii specu lacuna est, cuius potu mira redduntur oracula, bibentium brevioris 5 vita. amnes retro fluere et nostra vidit aetas Neronis principis supremis, sicut in rebus eius rettulimus.

- 233 Iam omnes fontes aestate quam hieme gelidiores esse quem fallit? sicut illa permira naturae opera, aes ac plumbum in massa mergi, dilatatum fluitare, eiusdemque 10 ponderis alia sidere, alia in vehi, onera in aqua facilius moveri, Syrium lapidem quamvis grandem innatare eundemque comminutum mergi, recentia cadavera ad vadum labi, intumescencia attolli, inania vasa haud facilius quam plena extrahi; pluvias salinis aquas dulciores esse quam 15
- 234 reliquas, nec fieri salem nisi admixtis dulcibus; marinas tardius gelari, celerius accendi; hieme mare calidius esse, autumnale salsius; omne oleo tranquillari, et ob id urinantes ore spargere, quoniam mitiget naturam asperam lucemque deportet; nives in alto mari non cadere; cum 20 omnis aqua deorsum feratur, exilire fontes atque etiam in Aetnae radicibus, flagrantis in tantum, ut quinquagena, centena milia passuum harenas flammaram globo eructet.

§ 233: (8) Lucret. VI 841. — (12) cfr. Plin. XXXVI 130. — (15) cfr. Plin. XXXI 81. — § 234: Aristot. probl. 23, 15. 32. Plut. qu. conv. I 9 p. 627^c. — (17) Aristot. l. l. 26, 57. — (18) Plut. aet. phys. 12 p. 914. 915. Oppian. hal. V 638. 646. — (20) Beda n. r. 35.

1 intumescitibus (-sc///// F¹) ac F¹R¹E¹a | residit AF¹S.
-sidet F²dE²p.v. -sedit r 2 cydonea AH(J). cfr. IV 61.
-nia DFdEC. cid- a. lid- R². cidonie R¹. -na p. cynonia v
3 sannaus Rdva.B(S). sonn- A. ann- r. inn- f. sinn- B |
circumnascente E²va.S 7 supremis U. G(S). annis su- E²v(L)
12 syrium R². cfr. XXXVI 130(B). scy- H. tinereum R¹.
tyreum (-raeū F) r. tir- p. thyrr- v 15 aquis adfo | utiliores
R(?) C e con. B 17 gelari Ay. -re rv. cfr. Rück 2 p. 310 | hie
F¹E¹. hi R¹. hy a. himum R² 18 autumno F²ova.S
22 aethnae F². ethne R²a. ////ne R¹ | flagrantes R² 23 et cen-
tena E²opva.S | globo ADFdT Brot.(J). -bos REaz. -bus opv(S)

(107) namque et ignium, quod est naturae quantum ele- 235
mentum, reddamus aliqua miracula, sed primum ex aquis.

104. (108) In urbe Commagenes Samosata stagnum
est emittens limum — maltham vocant — flagrantem. cum
5 quid attigit solidi, adhaeret; praeterea tactu et sequitur
fugientes. sic defendere muros oppugnante Lucullo: flag-
rabat miles armis suis. aquis et accenditur; terra tantum
restingui docuere experimenta. 105. (109) similis est
natura naphthae. ita appellatur circa Babylonem et in
10 Austacenis Parthiae profluens bituminis liquidi modo. huic
magna cognatio ignium, transiliuntque in eam protinus
undecumque visam. ita ferunt a Medea paelicem crematam,
postquam sacrificatura ad aras accesserat, corona igne
rpto. 106. (110) verum in montium miraculis ardet 236
15 Aetna noctibus semper tantoque aevo materia ignium
sufficit, nivalis hibernis temporibus egestumque cinerem
pruinis operiens. nec in illo tantum natura saevit exustionem
terris denuntians: flagrat in Phaselitis mons Chimaera,
et quidem immortalis diebus ac noctibus flamma; ignem
20 eius accendi aqua, extinguere vero terra aut *fimo* Cnidius

§ 235: (4) cfr. Plin. XXXVI 181. (Dio Cass. XXXVI 3^a). —
cfr. Sol. 21, 4. — (9) cfr. Plin. XXXV 179. Diosc. I 101. Strabo XV
p. 743. — § 236: cfr. Sol. 5, 10. Sen. ep. 79, 2. 4. — (18—20)
Ctesias Ind. fr. § 10 p. 250 Bähr. Antig. hist. mir. 166 (182).

1 iamque dTpva.S(J) | et om.p 3 commagene Eva.G.
-nae o. -na a | Samosatis (P)L 5 tactu et Ay. -tus et dT(P)D.
-tus v. -tu fH. tractu R². om.R¹. et tactu r. -tus p. -tum o
Salmant. | sequi Ay. exsequitur R²S 6 rugientes F¹a. fugien-
tis opSalmant. | flagrabatque AE²opva.S(J) 7 et A. etiam
E²v(J). om.rS | tamen o 9 naphthae o. -ptae AF². -pte R¹a.
nuptae F¹. neptae y | babylonē DF(y)D. -ne A. -niam rv
10 austagenis Ayv. -athenis p. -tragenis dT. astacenis (Salm.
exerc.p. 171^aB) H 11 transiliumque A. -luitque p. -lientium y |
ca Fp. eum y 12 fertur D(?)fJ. cfr. § 203 | Media J²
13 sacrificatur F¹a. -tum R²p. -ta R¹ 14 rapta RE(?)opva.D
15 materiae ignium F¹. ign- materia (-iae aG) REava.S
17 in AF²E²dopyv. om.rS 18 Phaselide B 20 fimo
Sabell. e Ctesias. faeno AS. fano d. feno Raoy. foeno (D?)FEpiv.
caeno con. D²

Ctesias tradit. eadem in Lycia Hephaesti montes taeda flammante tacti flagrant, et adeo ut lapides quoque rivorum et harenae in ipsis aquis ardeant, aliturque ignis ille pluviis; baculo si quis ex iis accenso traxerit sulcum, rivos ignium sequi narrant. flagrat in Bactris Cophanti 5
 237 noctibus vertex. flagrat in Medis et in Sittacene confinio Persidis, Susis quidem ad Turrim Albam XV caminis, maximo eorum et interdiu, campus. Babylone flagrat e quadam veluti piscina iugeri magnitudine, Aethiopum iuxta Hesperu montem stellarum modo campi noctu; similiter 10 in Megalopolitanorum agro. nam si intermisit ille iucundus frondemque densi supra se nemoris non adurens et iuxta gelidum fontem semper ardens Nymphaei crater, dira Apolloniatis suis portendit, ut Theopompus tradidit; augetur imbribus egeritque bitumen temperandum fonte illo 15 ingustabili, et alias omni bitumine dilutius. sed quis haec miretur? in medio mari Hiera et Lipara insulae Aeoliae 238

§ 237: Aristot. mir. ausc. 35 p. 833^a init. — Theopomp. fr. 316 Müll. Aelian. var. hist. XIII 16. Strabo VII p. 316. Dio Cass. XLI 45, 2sq. (cfr. infra § 240). — § 238: cfr. Plin. III 93. Posid. ap. Strab. VI p. 277. — (223, 3) Plin. VI 197.

1 ephesti AF¹a. epe- R. ephesii F² 2 et om. AE(?) dy
 va.S(D) | adeo (-os a) sub F¹R¹a 4 iis Ev. is FR¹. istis R².
 his rD | sulcos FR¹Eaova.S 6 et (om. in) Apva.D | Sitta-
 cene Hex Aristot. mir. ausc. 35 coll. Plin. VI 114. cestia (cessia R²)
 gente E²R²pv. cestia in cuti gente A. cuti (citti F?) gente r.
 Cissia gente D coll. Herodot. VI 119 8 maximo om. F¹R¹E¹a |
 corum F¹. earum R² | inter campos FR¹a. dist. ego ex Aristot.
 (ἐν ὀμαλοῖς τόποις καὶ οὐκ ἐν ὑψηλοῖς) | babylone DFJ². -nae A.
 -nie a. -niae Edv. -bilone R. -ne p. -niae o | flagrat (sc. cam-
 pus) e ego. -rato R¹a. -rat rv 9 quaedam F²fR¹ | velut Adfo.
 -ud F | item aethiopum R²E²va.S 10 Hesperu P. -rium E(?)v.
 -rum r. cfr. V 10. VI 197 | noctu nitent E³va.S(D) 11 tametsi
 E³va.J | intermis sit R. -minis sit Faop. internum sit E. -nus
 sit E³va.J 12 nem non a. ne//// non R¹. nemon F¹ 13 ege-
 lidum PeStrab. 14 apolliniatis R²d. -natis F¹R¹a 15 igni-
 bus R² 16 & ego. a R¹a. om. rv | dilutus R. dulcius F²pz
 17 et lipara add. ego coll. Strab. | insulae aeoliae ego. -la
 aeolia AE¹G²(J). insula FdTR¹aG¹(S). -la //// E³. -la ardet.
 aeolię (-ia v) insule (-la v) R²pv

iuxta Italiam cum ipso mari arsere per aliquot dies sociali bello, donec legatio senatus piavit. maximo tamen ardet incendio Theon ochema dictum Aethiopum iugum torren-tesque solis ardoribus flammam egerit. tot locis, tot in-
5 cendiis rerum natura terras cremat!

107. (111) Praeterea cum sit huius unius elementi 239 ratio fecunda seque ipsa pariat et minimis crescat a scintillis, quid fore putandum est in tot rogis terrae? quae est illa natura, quae voracitatem in toto mundo avidissimam sine
10 damno sui pascit? addantur his sidera innumera ingens-que sol, addantur humani ignes et lapidum quoque insiti naturae attritique inter se ligni, iam nubium et origines fulminum: excedet profecto miracula omnia ullum diem
15 fuisse, quo non cuncta conflagrarent, cum specula quoque concava adversa solis radiis facilius etiam accendant quam
ullus alius ignis. quid quod innumerabiles parvi, sed 240 naturales, scaten? in Nymphaeo exit e petra flamma, quae pluviis accenditur; exit et ad aquas Scantias, haec quidem invalida, cum transit, nec longe in alia durans materia —
20 viret aeterno hunc fontem igneum contegens fraxinus —; exit in Mutinensi agro statis Volcano diebus. reperitur apud auctores subiectis Ariciae arvis, si carbo deciderit, ardere terram, in agro Sabino et Sidicino unctum flagrare lapidem, in Sallentino oppido Gnatia inposito ligno in sa-

§ 240: (17) cfr. supra § 237. — (24) Horat. sat. I 5, 97sqq. — (224, 2) Val. Max. I 8 ext. 18. Liv. XXIV 3, 7.

1 arsere (asere R¹) U.S. arsit E³v 2 et donec F¹REa |
expiauit R²S 4 regeret R². regerit S 7 a DF¹dRS(D).
om. rv(J) 8 quaeue est R²S. om. R¹. que a | est — quae om. a |
quae uelut natura q̄ R¹(falso iterata) 10 facit FR¹E. -iat a
12 attritique ego. -tuque (-tusque R²) U.S. -ta pv | ligna
AE(?)pva.S | an et nubium (sc. ignes)? 13 excedet AFR¹Ea.
-dit rv | unum FRaT. num p 14 flagrant FdTR¹a. -ret p
15 accendantur va.H 16 paruis Ap. partus va.G
18 scanthias AFa. -ncias R². -ncias R¹ 20 uirens R²S. om. a |
contexens FR¹Eava.G. -tegit R²S 21 statutis a. an sacris?
cfr. XXXI 16 24 sallentino DFD. sale- rv. cfr. § 226 | gnatia
F²J². cfr. Niss. It. II p. 860. natium Ap. ina- v. galacia R². igna-
tia (inn- d) rC. egn- (Be III 102) Bas.

xum quoddam ibi sacrum protinus flammam existere, in
 Lacinae Iunonis ara sub diu sita cinerem immobilem esse
 241 perflantibus undique procellis; quin et repentinos existere
 ignes et in aquis et in corporibus, etiam humanis: Trasi-
 menum lacum arsisse totum; Servio Tullio dormienti in 5
 pueritia ex capite flammam emicuisse, L. Marcio in Hispania
 interemptis Scipionibus contionanti et milites ad ul-
 tionem exhortanti arsisse simili modo Valerius Antias
 narrat. plura mox et distinctius; nunc enim quadam
 mixtura rerum omnium exhibentur miracula. verum egressa 10
 mens interpretationem naturae festinat legentium animos
 per totum orbem veluti manu ducere.

242 108. (112) Pars nostra terrarum, de qua memoro,
 170 ambienti, ut dictum est, oceano velut innatans longissime
 ab ortu ad occasum patet, hoc est ab India ad Herculis 15
 columnas Gadibus sacratas [LXXXV]·LXXXVIII p., ut Arte-
 midoro auctori placet, ut vero Isidoro, [XCVIII]·XVIII.
 Artemidorus adicit amplius a Gadibus circuitu Sacri
 promunturii ad promunturium Artabrum, quo longissime
 243 frons procurrat Hispaniae, DCCCCXCI·D. mensura currit 20

§ 241: Liv. XXV 39, 16. Sil. Ital. V 72sq. — Plin. XXXVI
 204. Val. Max. I 6, 1. 2. Lyd. ost. 5 p. 18°. Plut. de fort. Rom. 10
 p. 323^d. (Peter hist. Rom. fragm. p. 155. 157). — § 242: MCap.
 VI 611. Dic. 5, 1. — § 243: Agathem. 15. 16 (MGM II p. 475sq.).
 MCap. VI 612.

2 dio E(?) G. diuo F²v 8 exhortanti dv. exorta- R²E.
 exora- ADFa. exorna- R¹ 9 modo (pro mox) FR¹E¹a p
 10 ingressa R²S 11 natura F¹Ra 12 uelut Ad Dal. | duce-
 retur R. -cens a 14 innatrans R¹. -ta Ad. inata y. maria i
 15 ad occasum F²d(E?) C(item MCap. Dic.). ab (a//F¹) occasu
 (-sus R¹) DF¹Ra. et occ- (-ssus A) Ay. atq. (et v) ab occ- p v
 16 LXXX y. LXXXVIII R² | LXXVIII R². -VII MCap.
 LXXV a. LXX dT. om. p. LXVIII H coll. § 243 extr. (numeros hos
 et seqq. antiquo more primus scripsit D) 17 LXCVIII Ay | LXVIII
 AF²y 18 adiecit y | circuitus agri F²R²y. -tu agri F¹a. -tura
 agri R¹(E?) 20 fons DFR¹a | procurat DF¹. -rsat R¹. -rrit
 E(?) va. S | DCCCC·XC·ID Ay. cfr. D ME p. 2. -XCI MCap.
 DCCC·XC id r. CCCCXCI. id H | mensurae R(?) p va. D

duplici via: a Gange amne ostioque eius, quo se in Eoum oceanum effundit, per Indiam Parthyenenque ad Myriandrum urbem Syriae in Issico sinu positam [LII]·XV, inde proxima navigatione Cyprum insulam, Patara Lyciae, Rhodum, 5 Astypalaeam in Carpathio mari insulam, Taenarum Laconicae, Lilybaeum Siciliae, Caralim Sardiniae [XXI]·XIII, deinde Gades [XII]·L, quae mensura universa ab Eoo mari efficit [LXXXV]·LXXVIII. alia via, quae certior et iniri 244 terreno maxime potest, a Gange ad Euphraten amnem 10 [LI]·LXIX, inde Cappadociae Mazaca CCXLIII, inde per Phrygiam, Cariam, Ephesum CCCXCVIII, ab Epheso per Aegaeum pelagus Delum CC, Isthmum CCXII·D, inde terra

§ 244: Agathem. IV 17 (GGm II p. 476). MCap. VI 613.

1 eoum E³ve MCap. eum ll 2 partienenque AR¹. -tenuenque R². -thiensemque r. -thiē neque d. -thiamque y. -tyenenque codd. MCap. | miriandrum F². -dram y. mirandum DF¹E¹a 3 LIII R. LV dT 5 carpathio E(?)v -tio FRA. -tro AD | mari R(?)C. -ri in rv | insulam DFE¹aD. -la Adep. -las R(?)E³v 6 caralim ll.S. -lium v. calarim (B)C | [XXI]·XIII ego. XXXIII AF²yv. -III R² in marg. -III·L E³Be MCap. XXX (om. III deinde gades X) r. [XXI]·III H 7 deinde gades AF²E³v. -de eadem y. D In.... (reliquis abs.) R² in marg. | [XII]·L H. XII m. L va.B. XLII·L Ay MCap. XXII p. L R² in marg. II·L (V·L R) r. L e. III decies centena et quinquaginta Milia pass. E³(B)C. cfr. III 84 | quae om. Ay | eoo D. eo ll.v 8 LXXXII R¹. XCV R² in marg. LXXX y. XCVIII va. B | LXXXVIII E³Be MCap. -VII·L y. -III i. LXVIII rH. -VIII pv | qua y | et iniri ego. itinere A. inirie R¹Ee ad². -riae F¹. inrie a. iniri R²d¹. itinere F²E³yv 9 terreno F²R²E³yv. -raeno A. -re (-re DEe) non r | potest ll. patet pE³v. dist. ego 10 LI om. y. II R² in marg. L F². DF¹. LC E³v | LXIX H. LXI·X A. LXVIII R² in marg. XIX r. XXI pE³C. XVIII v. om. y (item sqq. numeros) | CCXLVII A. CCLXLIII D¹. CCCXIX H 11 phrygiam E(?)v. fryg-DF. frug-A. frig-r | CCCXCVIII ApJ. -XCVIII (-XLVIII R) rv. CCCCXV H 12 CCXII om. p. CCCII R | D inde D¹F¹ dTREaH. inde AF²D¹. Deinde D²pv | terra — 226, 1 mari et om. y

[et Laconico mari] et Corinthiaco sinu Patras Peloponnesi
 AC, Leucadem LXXXVII·D, Corceyram totidem, Acroce-
 raunia LXXXII·D, Brundisium LXXXVII·D, Romam CCCLX,
 Alpes usque ad Scingomagum vicum DXVIII, per Galliam
 ad Pyrenaeos montes Illiberim CCCCLXVIII, ad oceanum 5
 et Hispaniae oram DCCCXXXI, traiectu Gadis VII·D, quae
 mensura Artemidori ratione [LXXXIX] XLV efficit.

245 Latitudo autem terrae a meridiano situ ad septen-
 triones, dimidio fere minor, Isidoro colligit [LIIII]·LXII,
 quo palam fit quantum et hinc vapor abstulerit et illinc 10
 rigor. neque enim deesse terris arbitror aut non esse
 globi formam, sed inhabitabilia utrimque inconperta esse.

§ 245: MCap. VI 614. Dicuil 5, 2. — (227, 1 sqq.) Agathem.
 IV 18. 19 (GGm II p. 478—481). MCap. VI 615.

1 *uncos posui cum DME p. 3* | laconico *ll.v.* lechaico *f(P)H.*
 alcyonio *J* | patros **Ay** | peloponensi **AE²y.** pol- i. pell- a. pelo-
 ponnensensi **DF¹** 2 *XC Hex Agathem. IV 17 coll. Plin. IV 9. 11.*
CCII·D ll.v. *CII·D D¹* | LXXXVII·d **AH.** -VI·id **DF¹da.** -VI
Ad F². -III·id **R.** -VI·D **E(?)pv** 3 *LXXXII·D MGGm II p. 477.*
CXXXII·D AE(?)d pv. -II·id (ad **R**) *r. cfr. IV 52* | *LXXXVII·d*
AFH. -VI·id **D.** -VI·D *rv* 4 ad Scingomagum *Hex Agath.*
ll. coll. Strab. p. 179. ad cinco- **AG.** -ngomacū **F².** -neomachum
Rd. calcineo- *rv* | *DXVIII AR(?)H.* -VIII *rv* 5 *illiberium R¹.*
-birium DFE¹ad. -brium *va. B* | *CCCCLXVIII MGGm II p. 478.*
-LVI AdD. *CCCC·LVI (-LIII R¹) rv.* *DCCCXXVII H*
 6 *DCCCXXXI DME p. 3.* -II **AF²D¹.** *CCCXXXII rv.* -I **H**
 7 | *LXXXIX*·XLV *Hex Agath. ll. ll.* -XCV *D¹.* *LXXX·LX·XCV Ay.*
 et *XCV R² in marg.* *LXXX·IX·XC r.* *LXXXVI (-VII E³)*
LXXXV E³ Ce MCap. 8 a *om. DFEa (add. E⁵)* | septemtrio-
 nem *E³ va. S* 9 *dimedio Ay.* medio **R²** | fere **RE²pv.** -rme **F²a**
Dic. D¹. feri *r.* fieri **y** | minor Isidoro *ego coll. DME p. 6.* minoro
AE². -re **y.** -rj **E⁵.** minor **R²pv.** *om. F²a (Dic.).* mi *r.* Isidoro *D¹* |
 collegit **y.** -lligitur **RE(?)v** | *LIIII·LXII (-LXXII R¹.* -LXI *i)*
ll. MCap. v(D). *XLIIII·LXXXX mil. H* 10 quorum **y** | et illinc
Ay(E?)v. ill- *r* 11 liquor **DFRE¹aTDic.** | aut motis non
 esse et **R²** 12 *incomrepta F¹.* -orrepta **DE¹a.** -orrupta **R¹**

haec mensura currit a litore Aethiopici oceani, qua modo habitatur, ad Meroen DCXXV, inde Alexandriam [XII]·L, Rhodum DLXXXIII, Cnidum LXXXVII·D, Coum XXV, Samum C, Chium XCIII, Mytilenen LXV, Tenedum CXIX, 5 Sigeum promunturium XII·D, os Ponti CCCXII·D, Carambin promunturium CCCL, os Maeotis CCCXII·D, ostium Tanais CCLXXV, qui cursus compendiis maris brevior fieri potest LXXIX. ab ostio Tanais nihil inmodicum diligen- 246 tissimi auctores fecere. Artemidorus ulteriora inconperta existimavit, cum circa Tanain Sarmatarum gentes degere 10 fateretur ad septentriones versus; Isidorus adiecit [XII]·L usque ad Thylen, quae coniectura divinationis est. ego non minore quam proxime dicto spatio Sarmatarum fines nosci intellego. et alioqui quantum esse debet quod in 15 numerabiles gentes subinde sedem mutantes capiat? unde

§ 246: MCap. VI 614. 614. 616.

1 a litore R²v. altiore (-rē D¹. -ra R¹) r 2 DCXXV
 MGGm II p. 479. cfr. VI 196. DXXV A. DCCCv (DCCCC R) r.
 DL mil. E³v. decies centena mil. H. DCCV D¹ | XII R
 3 DLXXXIII (-III Ad v) ll. D. cfr. V 132. DLXIII H | LXXXVII·D H.
 -VI (-III D d T) · D ll. D. -VI p. -V·D f. -III·D E³v | coum ll. S.
 con C cum Sabell. cum v 4 LXXXIII pva. H. cfr. V 136 |
 mitylenen ADFC. mitil- R²a Ven. -lonen R¹ | CXIX f MGGm l. l.
 XC·IX (-LX A) ll. XLIX D¹. XLIV H. XXVIII C. XXIX v
 5 D om. p | carambin v. -abin A. -abim r 6 maeotidis E³
 va. De MCap. -dos R². memis R¹ | D om. p. CCCXVI·D A |
 natanais Rad. -naeis D 7 CCLXXV R(?) H. -LXV ADE apv.
 -LXII FfdT. -LXVI D¹. cfr. IV 78 | breuioris R² 8 LXX·IX ll.
 cfr. MGGm l. l. LXXII·X y. LXXXI p. -IX E³v. [XXI]·X D¹
 (ad sqq. refrens) | nihil inmodicum ego. nihil mod- ll. v. nihil-
 dum modi coni. D ME p. 4. nihil modi quam coni. S. Nili Canop-
 icum D¹ 9 facere A 10 tanais R². -im C | gentem y
 11 uersas va. S | XXII·L R 12 thylen J. tylen A. -lin y.
 thilen F². ti- v. thulen C. mithelen R. mitthilenen F¹. mythel- D.
 mitel- r 13 proxime dicto (-ta p) AF²p v. -mo dicte (-to R) r
 14 alioquin pva. J. alio DF¹R¹E¹. ali a | quintum DF¹R¹E¹

ulteriorem mensuram inhabitabilis plagae multo esse maiorem arbitror. nam et a Germania immensas insulas non pridem conpertas cognitum habeo.

- 247 De longitudine ac latitudine haec sunt, quae digna memoratu putem. universum autem circuitum Erato-
sthenes, in omnium quidem litterarum subtilitate, set in
hac utique praeter ceteros solers, quem cunctis probari
video, CCLII milium stadiorum prodidit, quae mensura
Romana computatione efficit trecentiens quindeciens centena
milia passuum: inprobum ausum, verum ita subtili argu-
mentatione comprehensum, ut pudeat non credere. Hip-
parchus, et in coarguendo eo et in reliqua omni dili-
gentia mirus, adicit stadiorum paulo minus XXVI. 109. alia
Dionysodoro fides. neque enim subtraham exemplum
vanitatis Graecae maximum. Melius hic fuit, geometricae
scientia nobilis; senecta diem obiit in patria. funus du-
xere ei propinquae, ad quas pertinebat hereditas. hae
cum secutis diebus iusta peragerent, invenisse dicuntur
in sepulchro epistulam Dionysodori nomine ad superos
scriptam: pervenisse eum a sepulchro ad infimam terram; 20
esse eo stadiorum XLII. nec defuere geometrae qui inter-

§ 247: Vitruv. I 6, 9. Censorin. d. nat. 13, 2. MCap. VI 596. 609. cfr. Berger Eratosth. fragm. p. 121. — (11) cfr. Berger Hipparchi geogr. fragm. p. 27. — § 248: cfr. Berger Eratosth. fragm. p. 124.

2 a om. A¹y. in p 3 cognitas compertum R.S. cōpertas
conpertas a 5 autem hunc E³va.S 6 in om. eap | set ego.
et p. v. om. ll. D | in om. p 7 //ui////e F¹. quippe a | ceteras Ay
que Ay. que F². quam G 9 efficit AFR²ea | trecenties (tric-) y
et AF²y 10 uero R | argumentatione DFdREapzv(H). compu-
tat- AR² in marg. y G 12 omni om. DFR¹ 13 adiecit y |
XXVI ARTyS. XXV rv 14 dionysodoro E(?) G. -siodoro rv
15 grecei F¹Eap. gratie R¹ | melius DF¹dRav(G). aelius A¹.
cae- A². elius F². //el- E¹. Cel- E²e. chius z. cidius p. cydnus B |
geometriae DFR¹. -ica va.S 16 scientiae DF¹R¹Ea | nobilis
om. D | senectā Da. -tū R | obit ADF¹R | patriae A 17 et
(pro ei) A | adque F¹a. atq; D | hec a. hec d. eae va.S
18 iuxta DFR¹a 19 epistula A | dionysidori F. -siodori R²va.G
20 ab R²S. ad R¹ 21 esseque E³va S | XLII AF² in ras.
(RE²)v. alii Dad

pretarentur, significare epistolam a medio terrarum orbe missam, quod deorsum ab summo longissimum esset spatium et idem pilae medium. ex quo consecuta computatio est, ut circuitum esse CCLII stadiorum pronuntiarent.

5 (113) Harmonica ratio, quae cogit rerum naturam sibi ipsam congruere, addit huic mensurae stadiorum XII terramque XCVI partem totius mundi facit.

C. PLINI SECVNDI
NATVRALIS HISTORIAE
LIBER III

10

1. Hactenus de situ et miraculis terrae aquarumque 1
et siderum ac ratione universitatis atque mensura. nunc
de partibus, quamquam infinitum id quoque existimatur
nec temere sine aliqua reprehensione tractatum, haut ullo
15 in genere venia iustiore, si modo minime mirum est hominem
genitum non omnia humana novisse. quapropter
auctorem neminem unum sequar, sed ut quemque verissimum
in quaque parte arbitrabor, quoniam commune ferme
omnibus fuit, ut eos quisque diligentissime situs diceret,
20 in quibus ipse probebat. ideo nec culpabo aut coarguam 2

1 a om. R | orbem D 2 missa Da | quo R²E³va. D. quae p |
esse ADFapva. C 4 circuitu E(?)va. S(J) | CCLII AR²fp(P)H.
-LV rv | pronuntiaret F² 6 addita AF² | stadia va. S | XII
z(P)H. cfr. §87. VII ll. v 7 terram A | XCVI DFdRH. XC. VI
Eeap1. XCVI mil. E³v. XC.V A. XCV D

Lib. III. 12 mensurae o. -re a 14 tractandum o
15 iustiore si Ao(R?)H. -or est DF¹a. -or E¹. -or si E². -or est
si F²va. H 19 dist. o U45 | quisquis A | disceret in o. -ret ex
vet. Dal. 20 prodibat ovet. Dal. | ideoque o

quemquam. locorum nuda nomina et quanta dabitur brevitate ponentur, claritate causisque dilatis in suas partes; nunc enim sermo de toto est. quare sic accipi velim, ut si vidua fama sua nomina, qualia fuere primordio ante 5
ullas res gestas, nuncupentur et sit quaedam in his nomenclatura quidem, sed mundi rerumque naturae.

3 Terrarum orbis universus in tres dividitur partes, Europam, Asiam, Africam. origo ab occasu solis et Gaditano freto, qua inrumpens oceanus Atlanticus in maria interiora diffunditur. hinc intranti dextera Africa est, laeva 10
Europa, inter has Asia. termini amnes Tanais et Nilus. XV p. in longitudinem quas diximus fauces oceani patent, V in latitudinem, a vico Mellaria Hispaniae ad promunturium Africae Album, auctore Turrano Gracile iuxta 4
genito. T. Livius ac Nepos Cornelius latitudinis 15
tradiderunt minus VII p., ubi vero plurimum, X : tam modico ore tam immensa aequorum vastitas panditur. nec profunda altitudo miraculum minuit. frequentes quippe taeniae candicantis vadi carinas territant. qua de causa

§ 3: Herodot. II 16. Agathem. I 3 (GGm II p. 472). Sall. Jug. 17, 3. Oros. I 2, 1—3. Hygin. astr. I 8 (Isid. or. XIV 2, 1; n. r. 48, 2). Mela I 8. Div. orb. 1 (GLm p. 15). Dic. 1, 2. Sol. 23, 13. MCap. VI 622. 624. 626. 623. Beda n. r. 51. — § 4: Nepos fr. 49 Halm. Sol. 23, 13. — (231, 1) Mela I 27 (II 95). Sol. I. 1. MCap. VI 624. 625.

1 nuda om. A | quantum DF¹RE¹a 2 ponentur claritate om. DF¹R¹E¹a 3 nec F²D¹ | item R 4 si vidua ARd¹G. si diuidua r. sicut vidua v 5 nuncupetur DF¹RE | et om. f | quaedam p. quia edem DF¹R¹a | nomen datura ap Ven. -encultura Ad. de mendo cfr. p. 133, 19 10 effunditur codd. aliquot Bedae | huic o | dextra ova. S 11 asiae R². -ia est va. H. -ia compar est aliis duabus Beda | termin' /// R². -ni sunt Beda 12 longitudine et 13 latitudine y Beda 13 mellaria AF²d v. inel. y. metta. E. meitia. a. metia. r 14 turranio AH(J). thur. E². turannio DFd Bas. (S). turanio R². -rinio R¹. -ramnio v. tyr. ranio y. -ranio i | gracile F²E²d Ty J. -lae A. -li H. glacile DF¹. -lle r. gracula v 15 T. Ay(Rd?) v. et (et titus E²) r 16 minus U. J. ubi minus (minimum C) v 19 temae y. tenuae DF¹RE². -ne a. om. E¹ | candicatis F¹a. -cantes Ad. cordiantes y

limen interni maris multi eum locum appellavere. proximis autem faucibus utrimque inpositi montes coercent claustra, Abila Africae, Europae Calpe, laborum Herculis metae, quam ob causam indigenae columnas eius dei vocant creduntque perfossas exclusa antea admisisse maria et rerum naturae mutasse faciem.

(1) Primum ergo de Europa, altrice victoris omnium gentium populi longaeque terrarum pulcherrima, quam plerique merito non tertiam portionem fecere, verum aequam, in duas partes ab amne Tanai ad Gaditanum fretum universo orbe diviso. oceanus a quo dictum est spatio Atlanticum mare infundens et avido meatu terras, quaecunque venientem expavere, demergens resistentes quoque flexuoso litorum anfractu lambit, Europam vel maxime recessibus crebris excavans, sed in quattuor praecipuos sinus, quorum primus a Calpe Hispaniae extimo, ut dictum est, monte Locros, Bruttium usque promunturium, in immenso ambitu flectitur.

(2) In eo prima Hispania terrarum est, ulterior appellata, eadem Baetica, mox a fine Murgitano citerior eademque Tarraconensis ad Pyrenaei iuga. ulterior in duas per longitudinem provincias dividitur, si quidem Baeticae latere septentrionali praetenditur Lusitania, amne Ana

§ 5: (9) Eratosth. ap. Varr. r. r. I 2, 3. (Varro LL V 6). Lucan. IX 411 sqq. Augustin. civ. dei XVI 17. Cosmogr. 1^b (GLM p. 71). — (16) Sol. 2, 24. MCap. VI 638 extr. — § 6: cfr. Mela II 87. MCap. VI 627. 628.

1 proximus F¹d^ay. -ma p^va.H. an proximi? 3 abila y^pv. abilla (athlans F²) r. abylla d(?)H. cfr. MGGm II p. 122 | calpae AE. calepae D¹. -lipae D². -lapae y 5 perfossos (sc. montes) F¹a d^TSalmant. P 11 a A.S. ac R¹. hac D¹d^E¹. hoc r^v | quo A.S. quod r^v 13 quacumque venerit ex parte o 14 infractu D^E¹a 15 cauans F¹R¹a | praecipue v^a.H 16 existimo DF¹R¹Ea 17 bruttiniū DF¹R¹a. brutinum Eva.C. byritium R². brittiū F² 20 murgitano D coll. § 8. 17. urg. II. G. uerg- p. uirg- v. urcit- (B) U 46 coll. § 19 21 pyrenen d. -enea a³v^a.S. -enae// R¹ 22 duas partes per DFEa. cfr. v. 10 23 septentrionali p^v. -lis U | ptenditur a. prot- v^a.G

discreta. ortus hic in Laminitano agro citerioris Hispaniae et modo in stagna se fundens, modo in angustias resorbens aut in totum cuniculis condens et saepius nasci gaudens in Atlanticum oceanum effunditur. Tarraconensis autem, adfixa Pyrenaeo totoque eius a latere decurrens et simul ad Gallicum oceanum Hiberico a mari transversa se pandens, Solorio monte et Oretanis iugis Carpetanisque et Asturum a Baetica atque Lusitania distinguitur.

7 (3) Baetica, a flumine mediam secante cognominata, cunctas provinciarum diviti cultu et quodam fertili ac peculiari nitore praecedit. iuridici conventus ei IIII, Gaditanus, Cordubensis, Astigitanus, Hispalensis. oppida omnia numero CLXXV, in iis coloniae VIII, municipia c. R. X, Latio antiquitus donata XXVII, libertate VI, foedere III, stipendiaria CXX. ex his digna memoratu aut Latio sermone dictu 15 facilia, a flumine Ana litore oceani oppidum Ossonoba, Aesturia cognominatum, inter confluentes Luxiam et Vrium, Hareni montes, Baetis fluvijs, litus Curense inflexo sinu,

§ 7: Sol. 23, 8. (MCap. VI 627). Mela II 88. MCap. VI 630. — (233, 1—3) Mela II 96.

1 hinc **F**² | laminitano **AR**². lumi- a. lanumi- **E**². *cf.* § 25. XXXVI 165 2 sefundens **A**. se diff- a | angustias **A** v. -ia r | esorbens **D**¹. -be **R**¹. sorbens **E**¹. orb- **D**²**F**¹**a** 3 et — gaudens *om.* **FR**¹**E****a** 4 autem hinc *va.* **G**(**H**) 5 a *om.* **E**¹**R**(?)**C** 6 a *om.* **AF**²**E**²*va.* **G** 7 carpetanisque **A** **B**. carpit- **R**². carpent- *rv* 9 eam mediam *va.* **S**(**J**) 10 diuite **H**. *sed* *cf.* VII 108 11 ei *om.* **DF**¹**R**¹**E**¹**a** 12 cordubensis astigitanus *om.* **DF**¹**RE**¹**a** | astigitanus **B**. *cf.* § 12. astici- **E**²**d**. -isi- v. -iciitams **A**. -icianus **F**² | omni **DF**¹**R**¹**E**¹**a** 13 VII **AdT***va.* **B** | C. R. X (= civium Rom. X) **AD**. cui' romano **XR**². *om.* **R**¹. **CRL** *r.* VIII **B**. XVIII *v* 14 XXVII **D**. **XXV** · **X** **A**. XXII · **X** (XXII **R**²) *r.* XXIX *v* 15 latio (-to **A**. -tiore **E**²) *ll.* *v.* latiali **B**. -ino **D**. *cf.* VII 117 16 ossonoba (-oua **A**. osonoba **R**¹) *ll.* *v.* (**G**) **J**. onubia **R**². onoba **B**. *cf.* Mela III 7. Osca Onoba **MPt** *p.* 108 | aesturia (-ria **F**². lusturia **B**) **AF**²**E**²*va.* **H** 17 inter confluentes **D**. interfl- *ll.* *v* | luxiam aturium **DFdEa**. Luxia et Urium *va.* **D** 18 harenei **R**². -nae *v.* (**H**). -re/n **R**¹. Vareni **F**². mariani **B** (**Brot**) e **Ptol.** II 4, 12. ariani **G** | curense **EB** (**D**). curr- **R**²**d**. curs- *v.* curenense **DFR**¹**a**. corense **A**(?)**C**. cotense **MPt** *p.* 109

cuius ex adverso Gadis inter insulas dicenda, promunturium Iunonis, portus Baesippo, oppidum Baelo, Mellaria, fretum ex Atlantico mari, Carteia, Tartesos a Graecis dicta, mons Calpe. dein litore interno oppida Barbesula cum 8
 5 fluvio, item Salduba, oppidum Suel, Malaca cum fluvio foederatorum. dein Maenuba cum fluvio, Sexi cognomine Firmum Iulium, Sel, Abdara, Murgi, Baeticae finis. oram eam in universum originis Poenorum existimavit M. Agrippa; ab Ana autem Atlantico oceano obversa Bastulorum Turdulorumque est. in universam Hispaniam M. Varro per-
 10 venisse Hiberos et Persas et Phoenicas Celtasque et Poenos tradit. Iusum enim Liberi patris aut Iysam cum eo bacchantium nomen dedisse Lusitaniae et Pana praefectum eius universae. at quae de Hercule ac Pyrene vel Saturno
 15 traduntur fabulosa in primis arbitrator.

Baetis, in Tarraconensis provinciae non, ut aliqui 9
 dixere, Mentesa oppido, sed Tugiensi exoriens saltu — iuxta quem Tader fluvius, qui Carthaginiensem agrum ri-

§ 8: Mela II 94. — Agrippa fr. 2 R. — (9) Mela III 3. —
 § 9: (16—234, 4) cfr. Mela III 5.

1 gades C | dicenda A. cfr. IV 119. Mela II 97. -das r. -dae v
 2 baesippo R²B. uaes- Av(J). ues- r. cfr. § 15 et Ptol. II 4, 10.
 belo Ra d. -on va. S 3 tartesus E². cart- A. -sos F²va. B(J).
 //artesos F¹ 4 oppida ll. S. -do dv. -dū a³C 5 sue R.
 siue D²FEa. uel va. B 6 foederatorum — cum fluvio om. DF¹
 R¹E¹a | menoba (mae- H) R²va. J | sexi ll. Brot. sexti v | cogno-
 mine firmum D². fir- cog- ll. v 7 sel A D. sell R². ser r. sex
 Tva. B (cfr. Mela II 94). sexi et B. selambina Ge Ptol. II 4, 7 |
 abdala a. -dera va. J | murci DRa. -rti F¹. -reis E. -rgis va S
 8 in R²S. om. rv | uniuerso R²a¹. -sam a²va. S 9 uastu-
 lorum A | turdulorum om. DF¹E¹ 11 hiberos R(?) D. yb- a².
 ib- C. hiberas (yb- a¹) rov | phaenicas o. poe- Ava. C. fen- r
 12 lysum Ea. lis- o | lissam R². lysyam a. lysam DFET
 va. G. lis- R¹o | bachantem Tova. G 14 uniuersa o | atque
 R²a. autque DF¹R¹E. aut (autem o) quae F²do | pyrene R.
 -renae E. pirene o. -rine A 16 tarraconiensis F 17 mētesa
 av(D). cfr. § 19. 25. CIL II n. 3377 sqq met- DFE. mentes (mon-
 R²) R. -tis A. -tisa Se Ptol. II 6, 58 | tuguensi DF¹R¹Ea. tyng- F².
 tuge- R²va. G 18 tvder F²

gat —, Ilorci refugit Scipionis rogam versusque in occasum oceanum Atlanticum, provinciam adoptans, petit, modicus primo, sed multorum fluminum capax, quibus ipse famam aquasque aufert. Baeticae primum ab Ossigitania infusus, amoeno blandus alveo, crebris dextra laevaue accolitur oppidis.

- 10 Celeberrima inter hunc et oceani oram in mediterraneo Segida quae Augurina cognominatur, Vlia quae Fidentia, Vrgao quae Alba, Ehora quae Cerialis, Iliberri quod Florentini, Ilipula quae Laus, Artigi quod Iulienses, Vesci quod Faventia, Singili, Ategua, Arialdunum, Agla Minor, Baebro, Castra Vinaria, Cisimbrium, Hippo Nova, Ilurco, Osca, Oscua, Sucaelo, Vnditanum, Tucci Vetus, omnia Bastetaniae vergentis ad mare. conventus vero Cordubensis circa flumen ipsum Ossigi quod cognominatur Latonium, Iliturgi quod Forum Iulium, Ipra, Isturgi quod Triumphales, Vcia et XIII p. remotum in mediterraneo Obulco quod Ponti-

4 aut fert **A**. auferri **R**. -rre a. om. **E**¹ | ossigitania *L*. -tama **E**. -tana a. -ttania **R**. -getania (osi- **A**) *rv*(*D*¹) 8 segeda a²va. *S* | ulia *Ukert II p. 366. cfr. MPt p. 117^a*. iulia (-iae **DR**¹**E**¹**a**) *ll. v* | fidentiae **DEa**. -te **R** 9 ebura **A**(?)va. *S*(*D*¹) | iliberi va. *S* 10 Florentini *D*² cum *Hübnero CIL II p. 285. cfr. MPt p. 120^b*. liberini **AF**²**R**²v. -ri//// **F**¹. -rinis *r* | ilipula *G*. -pyla **A**. ilypula **R**². lipida (lyp- **R**¹) *r*. libida *v* | laus artigi **AF**²*G*. -astici **F**¹. clausa (-sia **R**²) stici *rv* 11 singilia (va. *H*) *D*². *cfr. Hübner l. l. p. 272*. -gelis **R**² | Agla minor **AF**²**R**²**E**²v (*Brot.*). -nur *r*. Aglaminor *Dal*. 12 bebro **E**². bedro **R**². bedo **DFdR**¹**E**¹. beclo a | pisimbrium **AFR**². epi- d. episibr- va. *S* | ippo **F**. ipho **Dd**¹**R**¹**E**¹**a** va. *G*. sipho **d**²**R**² | noua **AE**²v. noba *r* | illurco *B*. iliu- **A**. ilyrico **DdE**. ill- v. yllir- **Ra**. yllir- **F** 13 escua va. *J*. siue oscua *MPt p. 119* | sucaelo (-celo a. -calo **E**¹. suelo **R**) unditanum *ll. J*. succubo nud- *B*. -ccabon ud- v. suel onud- *MPt p. 119* | tucci **AF**²*G*(*J*). tuai **R**¹. tu//i **F**¹. tuati *rv*(*H*) | obuia **F**²**E**²*C* *Bas*. | bastetaniae **R**(?)v. nast- *r* 14 dist. va. *H*(*D*²) 15 latonium a. laconium (-icum *C*) **ET**va. *D* | illiturgi **A** va. *H*(*J*) 16 ipra isturgi **AD**. *cfr. CIL II n. 2121sqq.* ipast- *da* v. iprast- *r* | triumphales ucia *D*² *philol. XXX p. 292*. -le sucia (sutia **E**²) **AR**²**E**²*D*. -le sacia *J*. -le setia *S*. -le sitia v. faletia (-ico **R**¹) *r* 17 XIII v(*D*² *coll. Hübner l. l. p. 298*). XVII **AD**¹. XIII **R**(*MPt p. 115. 117*). XVI *r* | obulco **A** | pontificaese **F**. ponficense **D**. bonf- **E**¹**a**

ficense appellatur, mox Ripa, Epora foederatorum, Sacili Martialium, Onuba et dextra Corduba colonia Patricia cognomine, inde primum navigabili Baete oppida Carbula, Detumo, fluvius Singilis, eodem Baetis latere incidens.

- 5 Oppida Hispalensis conventus Celti, Axati, Arua, Cana- 11
 nama, Naeva, Ilpa cognomine Ilpa, Italica et a laeva Hispal
 colonia cognomine Romulensis, ex adverso oppidum Osset
 quod cognominatur Iulia Constantia, Lucurgentum quod
 Iuli Genius, Oripo, Caura, Siarum, fluvius Maenuba, *Baeti*
 10 et ipse a dextro latere infusus. at inter aestuaria Baetis
 oppida Nabrissa cognomine Veneria et Colobana, coloniae
 Hasta quae Regia dicitur et in mediterraneo Asido quae
 Caesarina.

- 15 Singilis fluvius, in Baetim quo dictum est ordine in- 12
 rumpens, Astigitanam coloniam adluit, cognomine Augustam
 Firmam, ab ea navigabilis. huius conventus sunt reliquae
 coloniae immunes Tucci quae cognominatur Augusta Gemella,

1 ripepora **ARava.H.** epora **S** | facili **DF¹R¹B.** -lin **R².**
 facili **E¹a.** faci **E².** faci **AF²dv** 2 onoba **BePtol.** | patriciae
DF¹dRE¹aH 4 detumo **TD²l.l.p.293.** -ma **A²in ras.E²B**
 (**MPt p.117.**) -mmo *r.* decumo *dv.* -ma **Ven.(J).** detunda **SePtol.** |
 singilis **AE²D.** -gulis *rv.* *cfr.* §12 *init.* 5 celci **F¹.** -cia **F².**
 celtia **R²E¹.** -ica **ava.H** | axati arua **D.** -ti arua **A.** -tiara **G.**
 aexatim faua **R².** exatifaua **R¹.** axaua **F¹.** araua **DdE.** auara **F².**
 raua **a.** arua **H. om.v** | canama **H.** camana **E.** -nia **R.** caniana
Dd. //a////nia **F¹.** canina **a.** ciniana **A.** saci- **F².** arruci **G.** uaca-
 mana *v* 6 naeva **D²cum Hübnerol.l.p.137.** aeua **DE.** eua *r.*
 euia **H.** menoba **G.** acria *v* | ilpa **A²in ras.R²B(D).** illpa **E².**
 ilpa **F².** ilba **F¹.** illa *rS.* ilia **H. del.G(J).** magna **CePtol. II**
4,10. ila *v* | hispal **AJ.** -lis **GePtol.** -li *rv* 7 romulensis
Aav(J). -liensis *rS* 8 lucurgentum **F²D².** lugurg- **R².** lurg-
AJ. -tium **E².** uirg- *v.* iurgentum (**///urg- R¹**) *r.* uerg- **G.** *cfr.*
CIL II n.1264 9 genius orippo **H cum Caro (antiq. Hispal.**
3,20). genitor ippo **F².** -tor ippu **Ad.** -tor (gentior **R¹.** -iori **R²**)
 bippo *r.* -tor hippo *v* | menubae **DfE.** -be **Rad.** -noba *va.J* |
 baeti **R(?)G. om.rv** 11 oppidū **E²a³va.S** | nebrissa *va.S* |
 colobona **R(?)va.J.** conobana **MPt p.122^a** | colonia **D²l.l.p.270**
 12 asta **d(?)va.D.** *cfr. Mela III 4* 14 singilis **AE²T.D.**
 -gulis **Rv.** si ong- *r.* *cfr.* §10 *extr.* | baetim **AE²C.** betim **R².**
 -tinis **F².** belis *r* 15 augustam **F²dav.** ang- *r* 17 colonia
AE² | immunes **AF²R²v.** -nis *r*

Ituci quae Virtus Iulia, Vcubi quae Claritas Iulia, Vrso quae Genetiva Vrbanorum, inter quae fuit Munda, cum Pompeio filio rapta; oppida libera Astigi vetus, Ostippo; stipendiaria Callet, Callicula, Castra Gemina, Ilipula Minor, Marruca, Sacrana, Obulcula, Oningi, Sabora, Ventippo. Maenubam 5
ammem, et ipsum navigabilem, haut procul accolunt Olontigi, Laelia, Lastigi.

- 13 Quae autem regio a Baete ad fluvium Anam tendit extra praedicta, Baeturia appellatur, in duas divisa partes totidemque gentes: Celticos, qui Lusitaniam attingunt, Hispan- 10
lensis conventus, Turdulos, qui Lusitaniam et Tarraconensem accolunt, iura Cordubam petunt. Celticos a Celtiberis ex Lusitania advenisse manifestum est sacris, lingua, oppidorum vocabulis, quae cognominibus in Baetica distinguntur:
- 14 Seriae adicitur Fama Iulia, Nertobrigae Concordia Iulia, 15
Segidae Restituta Iulia, Contributa Iulia Vgultuniae, cum qua et Curiga nunc est, Lacimurgae Constantia Iulia, Steresibus Fortunales et Callensibus Aeneanici. praeter haec in Celtica Acinippo, Arunda, Arunci, Turobriga, Lastigi, Sal-

1 itycci **A**. itucci *Dal.* iptuci *D*¹. *sed cfr. MPt p. 122^a* | ucubi quae **AdJ.** aut (at **E**¹) ubique *r.* Attubi quae *v* 2 genetiva *Momms. ephem. epigr. II p. 119.* genua *ll. v* | pompeii **da**²*va. S*
3 capta *va. S* | astigi **AC.** astygi (ca- **R**¹) *rS.* -giae *v* | ostippo **AF**²**E**²*v.* sost- *r* 4 callicula *dD.* galli- **AR**¹. gallu- *r.* calu- *v.* calletula **R**². -ecula *S* | marca **E**¹. marucca *J.* merucra *d(?)v*
5 sacriana **R** | Oningi Sabora Ventippo *Momms. CII. II p. 194.* oningis (onnig- **a.** onung- **E**²) ab ora uenti (uenienti **G**) pro (prope *v*) *ll. v* | maenubam **AJ.** nubam **E.** nebum **a.** nenub- *r.* menobam *v* 6 Olontigi Laelia Lastigi *Momms. l. l. (Caelia MPt p. 122^b).* alontigicaeli (olo- **A**) **ADFE D.** -celi *dRav et ala-* stigi (-gie **R**²) **AF**²**R**². alost- **a**²*v.* lost- *r* 9 diuisa partes *om. E*¹ | sidusa *D.* ///dusa **R**¹. situsa **a** 16 contributa **AaB.** -tae *rv(H).* lac. signum auctore *S* praefixit *D* | ugultuniae cum *MPt p. 124^a* (et *dist.*). -niacum *J.* ucul- *v.* mugul- **R**². -tuacum **R**¹. ugultu- macum **A.** ucul- **E**². mucul- (-miacum **a**) *r* 17 qua *MPt l. l.* quae *ll. v* | et *om. DF*¹**Ea** | lacimurgae *MPt p. 124^a. 127^b.* -ge **Eava. B.** lacinimuriae **A.** -urge **F**²**dTR.** -gi *D.* -usge **D.** -nemurge **F**¹. laconimurgi *B* | steresibi **A.** teresibus *Rva. D*² 18 enianici **Fa.** ema- *Rva. J* | in *del. MPt p. 126^b.* an item? 19 acinippo **R**²*B(S) e Ptol. II 4, 11. CIL II n. 1351.* -ipro **A.** -ipo *Brot. (D) e*

- pesa, Saepone, Serippo. altera *Baeturia*, quam diximus Turdulorum et conventus Cordubensis, habet oppida non ignobilia Arsam, Mellariam, Mirobrigam *Reginam*, Sosintigi, Sisaponem. Gaditani conventus civium Romanorum Regina, 15
 5 Latinorum *Laepia Regia*, Carisa cognomine Aurelia, Vrgia cognominata Castrum Iulium, item Caesaris Salutariensis; stipendiaria Besaro, Belippo, Barbesula, *Blacippo*, *Baesippo*, Callet, Cappa cum Oleastro, *Iptuci*, *Ibrona*, *Lascuta*, *Saguntia*, Saudo, *Vsaepo*.
- 10 Longitudinem universam eius prodidit M. Agrippa 16
 CCCCLXXV p., latitudinem CCLVIII, sed cum termini Carthaginem usque procederent: quae causa magnos errores computatione mensurae saepius parit, alibi mutato provinciarum modo, alibi itinerum, auctisque aut deminutis passi-
 15 bus. incubuere maria tam longo aevo, alibi processere

§ 15: (7. 8) cfr. Mela II 94. III 4. — § 16: Agrippa fr. 3 R. MCap. VI 632 extr. Dim. 24.

nummis ap. Eckhel. 1, 47. -ibro r. -imbro v | arungi A. -nti R¹. aruci Brot. S. Ἀρουκκι Ptol. l. l. | iturobriga J² | lastigi salpesa S cum Caro (antiq. Hispal. 3, 61). -gis alp- AT. -gi alp- rv. iastitis (iastigii d²) alp- d

1 baeturia H. bet- v. uet- ll 3 mirobrigam AS. -icam rv / reginam, sosintigi D² philol. XXX p. 304. cfr. MPt p. 124^a. regiones osintigi AF² G. -nes (-nis H) osintiadi (-dis v) rv 4 sisaeponem FR. sisep- ad. isep- va. B 5 laepia regia MPt p. 123^a. -pia ulia G(S). lepia relia AF². lepia R². regia rv(H) | urgia AF² G. augla R² in marg. urigia rv. uria C (ecodd. B). ugia MPt p. 123^a 7 barbesula AF² B. -sulla E². -su R². -s///// R¹. -sulu rv. -lae (subl. dist.) MPt p. 120^b | blacippo D² l. l. p. 309. ulac- A. lac- R² B. ululacipro F². lac- rv | baesippo B. uasis/pro A. bassispro rv 8 callet AR² B. ga- rv. cfr. XXXV 171 | cappa cum D² l. l. p. 308. cappacum ll. S. -agum v | iptuci D² l. l. p. 308. ituci AS. -cci G. icocio rv | ibrona MPt p. 125^b. brona AD. brala R. brana rv | lascuta D coll. Zobel span. München 8. 16. -ula REa J. laseula A. liscula rva. B. lacibi G. del. B 9 saudo usaepo MPt l. l. situdo us- AJ. saudo usaepro DF. -sae porro Ea. -dorisae pro R. -sae porro dT. audorisae. porro S. andorisippo G. -sae. porro v(H) 11 CCCCLXV A va. H | CCLVIII AJ. -LIII R. -LVII rv 14 auctis v. dist. ego | deminutis AE. dim- rv

litora, torsere se fluminum aut correxere flexus. praeterea aliunde aliis exordium mensurae est et alia meatus. ita fit ut nulli duo concinant. 2. Baeticae longitudo nunc a Castulonis oppidi fine Gadis CCL et a Murgi maritima ora XXV p. amplior, latitudo a Carteia Anam ora CCXXXIII p. Agrippam quidem in tanta viri diligentia praeterque in hoc opere cura, cum orbem terrarum orbi spectandum propositurus esset, errasse quis credat et cum eo Divum Augustum? is namque complexam eum porticum ex destinatione et commentariis M. Agrippae a sorore eius inchoatam peregit.

3. (4) Citerioris Hispaniae sicut conplurium provinciarum aliquantum vetus forma mutata est, utpote cum Pompeius Magnus tropaeis suis, quae statuebat in Pyrenaeo, DCCCLXVI oppida ab Alpihus ad fines Hispaniae ulterioris in dicionem ab se redacta testatus sit. nunc universa provincia dividitur in conventus VII, Carthaginiensem, Tarracensem, Caesaraugustanum, Cluniensem, Asturum, Lucensem, Bracarum. accedunt insulae, quarum mentione seposita civitates provincia ipsa praeter contributas aliis CCXCIII continet, oppida CLXXVIII, in iis colonias XII, oppida ci-

§ 17: MCap. VI 631. — § 18: (16) MCap. VI 632 init.

1 se et DF¹R¹va.G(S). et Ea 3 concinnant ADF¹. convenient a. ita concinant R² 5 amplius FR¹a | latitudo AR²v. alti- r | carteia anam AF²R²D. -cianam r. -na v | mora FRa | CCXXXIII ARS. -VII rH. CCXXIII ve MCap. 6 agrippam Av. -ppa r 7 orbem cum A(?) Brot. | urbi va.H(D). om.E²a | spectandum Av. -ntum (specca-R¹) r 8 propositurus G. -ros U | esse terras se A. -rras r 9 eum dTa³C. eam U.v | ex AF²R²v. et r 10 sua (pro eius) Brot. 14 suis quae (quas R²) AF²R²v. om.r 15 DCCCLXVI AD². -LXXVI H(D¹). -LXXVII rS. -XLVI v 16 inditionum F¹a. om.A. in deditionem F² 17 II DE¹a 18 lucensem AE²B. lucie- R². lucre- r MCap.v 19 braccarum F²R². bacc- F¹R¹a. bac- DE¹ | mentione Rd(?)v. mensi- r 20 ciuitates post praeter et provincia ipsa post aliis traicit B | aliis AF²E²v. om.r | CCXCIII G 21 continet — CLXXVIII om.DF¹R¹E¹a. continet om.F² | comma pos. D² | CLXXVIII R²H. CLXVIII AF². om.E²v | in om.A

vium Romanorum XIII, Latinorum veterum XVIII, foederatorum unum, stipendiaria CXXXV.

Primi in ora Bastuli, post eos quo dicitur ordine 19
 intus recedentes Mentisani, Oretani et ad Tagum Carpetani,
 5 iuxta eos Vaccaei, Vettones et Celtiberi Arevaci. oppida
 orae proxima Vrci adscriptumque Baeticae Baria, regio
 Bastitania, mox deinde Contestania, Carthago Nova colonia,
 cuius a promunturio, quod Saturni vocatur, Caesaream
 Mauretaniae urbem CLXXXVII p. traiectus. reliqua in
 10 ora flumen Tader, colonia immunis Ilici, unde Ilicitanus
 sinus. in eam contribuuntur Icositani. mox Latinorum 20
 Lucentum, Dianium stipendiarium, Sucro fluvius et quondam
 oppidum, Contestaniae finis. regio Edetania, amoeno prae-
 tendente se stagno, ad Celtiberos recedens. Valentia colonia
 15 III p. a mari remota, flumen Turium, et tantundem a mari
 Saguntum civium Romanorum, oppidum fide nobile, flumen
 Vdiva. regio Ilergaonum, Hiberus amnis, navigabili com- 21
 mercio dives, ortus in Cantabris haut procul oppido

§ 19: (6) Mela II 94. Sol. 23, 8. — (10) Mela II 93. —
 § 20: Mela II 93. 90. (Flor. I 22, 3). — § 21: Mela II 90. —
 (240, 2) Sol. 23, 8. MCap. VI 627.

1 foederatorum Adv. -tum rD¹. cfr. § 10 2 CXXV R¹.
 LXXXV R². CXXXVI a²L. -II v 3 quo AF²E²v. qui r |
 dicitur C. -citur ll. v 4 orecanii F¹. -nsi DR¹a. -ngi R² | car-
 petani RaC. -entani Adv. -arii E². -eiani r 5 uettones AJ.
 uetio- DR¹E. uaetio- F¹. uaeto- F². ueo- a. uecto- R²dv | areuaci
 AdTH. -ebaci (-cie R²) R. afre- r. arre- v 6 Aurci D¹. sed
 cfr. Ptol. II 6, 13. CIL II n. 3750 | adscriptum est quae FRa |
 baria AF²D². -rea rv 7 bastitania AJ. -tana R² in marg.
 maunitania rB(H). mauri-v(Dal.) | deinde D² philol. XXXII p. 627.
 deitannia (-ania v. -anania A) dein ll. v. cfr. U49 9 CLXXXVII
 AD. CLXXXVII, v | p. Av. p r 10 tades F. taader E¹a.
 -des D 11 ea A | contribuitur E². -butur F¹R¹E¹. -buti r Da |
 icositania AE²va. G 13 oppidum et R² | edetania B e Ptol. II
 6, 15. edit- ll. D². idet- v. cfr. § 23. 24 17 udiua AdTJ. uduba
 RH(D). V- duba v. idubeda v. cfr. MPt p. 152^a. 187^a | ilergaonum
 F²v. Ilerca- R². hilerga- A (E² add. autem supra h). I- lerga-
 (larga- R¹) r | navigabilis DFdT². -alibus a

Iuliobrica, per CCCCL p. fluens, navium per CCLX a Vareia oppido capax, quem propter universam Hispaniam Graeci appellavere Hiberiam. regio Cessetania, flumen Subi, colonia Tarracon, Scipionum opus, sicut Carthago Poenorum. regio Ilergetum, oppidum Subur, flumen Rubricatum, a quo 5
 22 Laetani et Indigetes. post eos quo dicitur ordine intus recedentes radice Pyrenaei Ausetani [Fitani], Iacetani perque Pyrenaeum Ceretani, dein Vascones. in ora autem colonia Barcino cognomine Faventia, oppida civium Romanorum Baetulo, Iluro, flumen Arnum, Blandae, flumen Alba, 10
 Emporiae, geminum hoc veterum incolarum et Graecorum, qui Phocaeensium fuere suboles, flumen Ticer. ab eo Pyrenaea Venus in latere promunturii altero XL.
 23 Nunc per singulos conventus reddentur insignia praeter supra dicta. Tarracone disceptant populi XLII, quorum 15
 celeberrimi civium Romanorum Dertosani, Bisgargitani; Latinorum Ausetani, Ceretani qui Iuliani cognominantur et qui Augustani, Edetani, Gerundenses, Iessonienses, Teari

§ 22: (9) Mela II 90. 89. — § 23: (16) Mela II 90.

1 iuliobriga R² Brot. | L om. E. I Da | uareia AD. -eta F². -ela R². -elo R¹. -ei r. uaria ve Strab. III p. 162 3 cessetania DF¹dD. cessit- a. cessa-fa- AF². cessata- E. cerret- R¹. ceret- R². cosset- Be Ptol. II 6, 17 4 tarracono Fava. J. -agor R 5 ilergetum F²dv. hile- AE². le- r 6 laetani Je Ptol. l. l. 18. laet- DF¹E. let- R¹ad. lact- A. lacet- F². lalet- R²v. cfr. U50. Hübner Herm. I p. 337 7 pyrenaeum (om. naei — perque pyre) R¹ | austanae A. -setanie F². om. R² | fitani AF²J. fit- R². it- rv. del. Het MPt p. 194^a | Iacetani Be Strab. III p. 161 extr. lac- ll. v. cfr. MPt p. 195^b 8 cerretani AG. sed cfr. CIL II n. 986 9 barcino Aa²G. -ne (-nia F²) rv 10 baetulo H. bet- AF²R²v. -et- r. baeculo U50 | iluro AH. ill- v. ilumo R². irulo r | anum R¹. tarn- dT. larn- a²va. J. earn- con. B | blande Av. -dae G. -nbae (-mbae D¹) r | alba Av. -bae vel -be r 12 ticer AD. -cher (tu- R²) rv(S). -chis B 15 XLII AD. -III rH. -III v 16 dertosani AFR²D. derio- (dento- E²) r. dertu- v | biscargitani Ptol. II 6, 63 (p. 187^a) 17 cerretani AE²v. caere- F | iuliani Av. -itani r 18 edetani B(H). aed- F²R. red- Av. sed- G. ac det- r | gerundenses R(?)G(D). gerud- rv(J) | iessonienses Hübner CIL II p. 593. cfr. MPt p. 196^b. gessonie- R. iesome- A. gessorie- rv

qui Iulienses; stipendiariorum Aquicaldenses, Aesonenses, Baeculonenses.

Caesaraugusta colonia immunis, amne Hiberno adfusa, 24
ubi oppidum antea vocabatur Salduba, regionis Edetaniae,
5 recipit populos LV: ex his civium Romanorum Bilbilitanos,
Celsenses ex colonia, Calagurritanos qui Nasici cognomi-
nantur, Herdenses Surdaonum gentis, iuxta quos Sicoris
fluvius, Oscenses regionis Suessetaniae, Turiassonenses;
Latinorum veterum Cascantenses, Ergavicenses, Graccurri-
10 tanos, Leonicensis, Osicerdenses; foederatos Tarracenses;
stipendiarios Arcobrigenses, Andelonenses, Aracelitinos, Bur-
saonenses, Calagurritanos qui Fibularense cognominantur,
Complutenses, Carenses, Cincienses, Cortonenses, Damani-
tanos, Ispallenses, Iursenses, Iuberitanos, Iacetanos, Libi-
15 enses, Pompelonenses, Segienses.

§ 24 init.: Mela II 88.

1 aesonenses **AF²D.** on- *rv* 2 baetulonenses *va.H*
4 salduba *v.* -uua (sol-**R²**) **R.** -ubia **A.** -uuiua *r* | edetaniae **B(H).**
sede- **ADF²a²G(D¹).** sedie- **R.** rede- *r* 5 LV (/// Lu **F²**) *ll.S.*
Ī.LV ad T. CLII *Dal.* LII *v* | bilbilitanos **R².** belblit- **AD.** bellit-
rv. belit- **H.** *cfr.* XXXIV 114. *MPt p.* 178^a 7 ilerdenses **AF²R²v.**
-sis E². lerdenses **R¹.** -sis **E¹a.** lerid- *r* | surdaonum **Rdv.** urd- *r.*
cfr. *MPt p.* 193^b | quos **AR²E²v.** quas *r* | sicoris **R²E²v.** ico- *r*
8 oscenses **Av.** ostensis (-ses **F²**) *r* | suessetaniae *De Livio*
XXV 34, 6 al. et CIL VI n. 1446. uesset- **DdTE.** uerset- **R¹.** uesaet-
F. ueset- **R²av.** uessit- **AJ.** uescit- *G.* basset- **B** | turiassonenses
F²a²v. -nienses **F¹.** -ncases **a¹.** -s.sonorises **DdE.** -s.sonenses (en
in ras.) **R².** turiaso- *G.* turiaso- **AD.** *cfr.* XXXIV 144. *Ptol. II*
6, 57 9 cascanteses **E².** -tes **DFR¹E¹a¹** | graccurritanos **AS.**
graccuri- *rH* 10 leonicenses — foederatos **AF²E²v.** *om.r*
osicerdenses *Brot. e Ptol. l. l. 62. cfr. CIL II n. 4267.* ossige- **AF²E²**
v(J) | tarracenses **A¹D.** -agenses *rv* 11 arcobrigenses (argo- **A**)
AR¹S. arcorri- **R².** -obrienses *rv.* -icenses *G* | andelonenses
AR²D. *cfr.* *Ptol. l. l. 66.* -dologenses **R¹v.** -doleg- *r* | aracellitinos
R². aroceli- (arco- **B**) *rv a.S* | burraonenses (-anenses **E**) cala-
corritanos **Ea. om. DF¹R¹** 13 carenses *om.R* | cincienses **Av(J).**
-censes **E²G.** -tenses **a.** -centes *r.* cinnenses *Be Ptol. l. l. 71* |
cortonenses (cotro- **a**) *G.* -nesis **E².** -oenses **Av.** ortone- **R².**
cotone- (-ennis **E¹**) *r.* cortenses **B** 14 ispullenses *J.* spall-
spal- **F²E².** grall- **R².** larnenses (laure- **a**) *rv(G).* earn- **B** | iur-
senses **AC(J).** durense **R².** illur- **B.** lurses **R¹.** -rsenses (-sis **E**)

- 25 Carthaginem conveniunt populi LXV exceptis insularum incolis ex colonia Accitana Gemellense, ex Libisosana cognomine Foroaugustana, quibus duabus ius Italiae datum, ex colonia Salariense, oppidani Lati veteris Castulonenses qui Caesarii Iuvenales appellantur, Saetabitani qui Augustani, 5 Valerienses. stipendiariorum autem celeberrimi Alabanenses, Bastitani, Consaburrenses, Dianenses, Egelestani, Ilorcitani, Laminiani, Mentesiani qui et Oretani, Mentesiani qui et Bastuli, Oretani qui et Germani cognominantur, caputque Celtiberiae Segobrigenses, Carpetaniae Toletani Tago flumini 10 inpositi, dein Viatienses et Virgilienses.
- 26 In Cluniensem conventum Varduli ducunt populos XIII, ex quibus Alabanenses tantum nominare libeat, Turmogidi IIII, in quibus Segisamonenses et Segisamaiulienses. in eundem conventum Carietes et Vennenses V civitatibus vadunt, qua- 15 rum sunt Velienses. eodem Pelendones Celtiberum IIII

§ 26: (243, 1. 2) Mela II 88.

rv(H). iturisenses *G. add. spalenses (ipsa- G) va.H* | iluberitanos **AF²R²J**. ilimb- **E**. dunb- **a**. ilumb- *rv*. lumb- *H*. ἰλουρβίδα *Ptol. II 6, 56* | iacetanos *coni. B*. lac- *rv. cfr. § 22 init.* | libienses **R²D**. *cfr. CIL II n. 439*. iub- **R¹d.v.** uib- *rv.G*. lub- *C(H)*

15 pompelonem (-pol- **DF¹**) res **DF¹E¹a**. -polonenses **F²**. -polenses **AE²**

2 gemellense ex (*Zumpt comm. epigr. I p. 367*) **D²**. -ses (gemm- **DFEa**) et *U.v* | libisosana (*Zumpt*) **D²**. *cfr. Hübner CIL II p. 434*. -sosona *U.L.* -sosa *D*. -soca *B*. -soscua *v* 4 *dist. D²*

5 caesarii iuvenales *Momms. CIL II p. 440*. -ri uenales *U.v.* -ris uenales *D cum U51 coll. § 134* 6 labanenses **AE²B**. bab- *G*. alb- **adTva.B** 7 egelestani **Aa²G**. geles- (gelas- **R**) *rv* | ilorgitanii **A**. -rcitarii **R**. lorcitani *dva.B* 8 mentesiani **AE²Bas**. mens- *rv* | oritani **DREva.S** | menesiani **D²**. mete- **DFE¹a**

10 segobrienses **A²R** | carpetaniae **AG**. capetani **F²**. -ni et **E²v**. -niae *r* 11 et uirgilienses **AF²E²v. om.r** 12 cluniensem **Av**. glunienses *r* | uarduili **DF¹**. -diuli **Ra** 13 alabanenses *J*. alaben- **A**. iaban- *r*. laban- *B*. alban- *v(G)* | turmogidi **AE²Brot.(D)**. tasm- **E¹**. -modi **a**. turmodigi *rv(S)*. *cfr. Oros. VI 21, 3*

14 regis amonenses **DF¹E¹a** | segisamaa. iulienses **A**. regis amaiui- **DF¹E¹a** 15 uennenses **a³v. uenenses F²**. uenn///// **F¹**. -nnesis **a**. -se **AR²**. -si *r* 16 ueleienses **DE¹a**. //eli//enses **F¹**. uelegenses **R¹** | pelendones *Be Ptol. II 6, 53*. pelond- **A**. pellond- **F²**. pelled- **R**. pelleod- **a**. -deones *rv*

- populis, quorum Numantini fuere clari, sicut in Vaccaeorum XVII civitatibus Intercatienses, Palantini, Iacobrigenses, Caucenses. nam in Cantabricis VIII populis Iuliobriga 27 sola memoretur, in Autrigonum X civitatibus Tritium et Virovesca. Arevacis nomen dedit fluvius Areva. horum VI oppida, Secontia et Vxama, quae nomina crebro aliis in locis usurpantur, praeterea Segovia et Nova Augusta, Termes ipsaque Clunia, Celtiberiae finis. ad oceanum reliqua vergunt Vardulique ex praedictis et Cantabri.
- 10 Iunguntur iis Asturum XXII populi divisi in Augustanos 28 et Transmontanos, Asturica urbe magnifica. in iis sunt Gigurri, Paesici, Lancienses, Zoelae. numerus omnis multitudinis ad CCXL liberorum capitum.

Lucensis conventus populorum est sedecim, praeter 15 Celticis et Lemavos ignobilium ac barbarae appellationis, sed liberorum capitum ferme CLXVI.

Simili modo Bracarum XXIII civitates CCLXXXV capitum, ex quibus praeter ipsos Bracaros Bibali, Coelerni,

§ 27: (4) Mela III 15. — (9) cfr. Plin. IV 110. Mela III 15.

2 XVIII FdRa²va.D | intercatienses A Bas. -tinienses rv | palati A. -tini v. pallantini B | iacobrigenses A. iacobrienses F. -icenses va.H 3 cantabrigis FR. -bris adTva.G | VIII D² coll. IV 111 (philol. XXXII p. 605. 645). VII U.H. IIII dv | iulio-
briga ABrot. -ica rv. cfr. § 21 4 sola A(R?)v. -lo r | tritium
AE²v. trist- r 5 areuagis A 6 secontia AJ. sego- S. sago-
F²Ra². rago- r. sagun- B. ragun- v | uxama AB. bix- F².
ibix- rv | crebro AF²E²v. ebro r 11 et transmontanos AF²G.
om. rv | austurica a. -tirica DF¹RE 12 gigurri AD. cfr. Ptol. II
6, 37. CIL II n. 2610. cig- rH. giguri G. giri vel girri v | paesici
RH. pes- rv. cfr. IV 111 | lantienses E². llanci- DR. llanti- FE¹.
llat- a | zoele F¹a. -li F² 15 lemauos AF²dTJ. leuamos R.
-mus (-nius D) r. -nios v. lebunos B | ignominium Ea. -niam R¹.
-omiū DF¹ 16 CLXVI Av. -V r 17 bracarum Av. brach- R.
bracc- r | XXIII A¹v. -III A². -III et r | CCLXXXV AD.
-LXXV v. CLXXV rH 18 bracar//// F¹. -ciari a. -ciani DE¹ |
bibali (B²)H. -alli D. uiballi DFR. -ali B¹. -belli E¹a. uivalli
AE². iuba- dv. cfr. Ptol. II 6, 42. CIL II n. 2477 | coelerni AF²
E²dTS. cfr. CIL l. l. -ensi r. -erini He Ptol. II 6, 41. celerni v.
-rini B

Callaeci, Equaesii, Limici, Querquerni citra fastidium nominentur.

- 29 Longitudo citerioris Hispaniae est ad finem Castulonis a Pyrenaeo DCVII p. et ora paulo amplius, latitudo a Tarracone ad litus Oiarsonis CCCVII, e radicibus Pyrenaei, ubi cuneatur angustiis inter duo maria; paulatim deinde se pandens, qua contingit ulteriorem Hispaniam, tantundem et amplius latitudini adicit. metallis plumbi, ferri, aeris, argenti, auri tota ferme Hispania scatet, citerior et specularis lapidis, Baetica et minio. sunt et marmorum lapidinae. universae Hispaniae Vespasianus Imperator Augustus iactatum procellis rei publicae Latium tribuit. Pyrenaei montes Hispanias Galliasque disterminant promunturiis in duo diversa maria proiectis.
- 31 4. (5) Narbonensis provincia appellatur pars Galliarum quae interno mari adluitur, Bracata antea dicta, amne Varo ab Italia discreta Alpiumque vel saluberrimis Romano imperio iugis, a reliqua vero Gallia latere septentrionali montibus Cebenna et Iuribus, agrorum cultu, virorum morumque dignatione, amplitudine opum nulli provinciarum postferenda breviterque Italia verius quam provincia. in ora regio

§ 29: MCap. VI 633. cfr. Dim. 22. — (6) Mela III 14. — § 30: (8. 9) cfr. Mela II 86. — § 31: Mela II 74. MCap. VI 634. (cfr. Sol. 21, 1. MCap. VI 635 extr.). — § 32: Mela II 84. 81. 75 extr.

1 callaeci — querquerni *om.* DF¹R¹E¹a | caletii F². galleti R². -llaeci *va.* D | hequaesi (equ- J) limici *H.* cfr. CIL l. l. atque (aque d. aquis R². Aeque- v) silici *ll. v* | querquenni E². Quarquerni CIL l. l. cfr. Ptol. II 6, 46 3 citerioris FdRa^v. -ri r(?) D 4 ab [Tarr.] FR^S 5 oiarsonis F¹. otars- a¹. olars- rv. Oeassonis MPt II 6, 10 (p. 148^b) 8 latitudinē FdTREa¹ 9. 10 specularibus lapidibus *va.* S 10 sed (pro sunt) o | lapicinae F¹a. -pidicinae R(?) *va.* L. -nis o 12 iactatus R(?) a³ *va.* J. cfr. U 52. Nipperd. opusc. p. 433 | latii ius d(?) *va.* S | qui fuit A 16 braccata o 18 latere AF²E²ov. -ri (-ris R) r 19 gebenna *ova.* S | uribus A. iugeribus E¹o. iura (B²) C. uribus *va.* B. cfr. XVI 197. IV 105 extr. | que *om.* Rdo 20 nulla ei o | potest ferenda A. praefe- Eao

Sordonum intusque Consuaranorum, flumina Tecum, Vernodubrum, oppida Illiberis, magnae quondam urbis tenuae vestigium, Ruscino Latinorum, flumen Atax, e Pyrenaeo Rubrensem permeans lacum, Narbo Martius Decumanorum
 5 colonia XII p. a mari distans, flumina Araris, Liria. oppida de cetero rara praeiacentibus stagnis: Agatha quondam
 33 Massiliensium et regio Volcarum Tectosagum atque ubi Rhoda Rhodiorum fuit, unde dictus multo Galliarum fertilissimus Rhodanus amnis, ex Alpibus se rapiens per Lemannum lacum segnemque deferens Ararim nec minus se ipso
 10 torrentes Isaram et Druantiam. Libica appellantur duo eius ora modica, ex his alterum Hispaniense, alterum Metapinum, tertium idemque amplissimum Massalioticum. sunt auctores et Heracleam oppidum in ostio Rhodani fuisse.
 15 ultra fossae ex Rhodano, C. Mari opere et nomine insignes, 34 stagnum Mastromela, oppidum Maritima Avaticorum, superque Campi Lapidei, Herculis proeliorum memoria, regio Anatiliorum et intus Dexivatium Cavarumque; rursus a mari Tricorium et intus Tritollorum Vocontiorumque et Segor-

§ 33: Mela II 76. 80. 79. 80. MCap. VI 635. — § 34: (15) cfr. Sol. 2, 53. — (15—17) Mela II 78. — (246, 1. 2) Mela II 77.

1 sordonum **AE**²dS. -dinum (sar- **R**²) r. sardonum v. cfr. *Mela* | tecum **D****F****E**aG. tetum **A****R**dD. technum v. telin vel tichin *Be Mela* 2 illiberis *Be Ptol.* cfr. II 244 (ex *Artemid.*). illisebere **R**a v. -rre d. eillisaebere (illi- **F**²) **D****F****E**¹. eliseberae **AE**². eliberrae *Mela* (prob. *MPT* p. 240^a) 4 rubraensem **E**². rubre nrē a. -brae nrae **DE**¹. ru///p//e//s//ē **F**. rubresum *Be Mela* | larbo nartius **D****F****E**¹a 5 auraris *He Mela* | liria **A****F**²v. libria (lyb- a) r 7 ulcarum **F****R**a | tectum (tecum a) sagum (agum **Da**) **D****F****RE**¹a 8 feruidissimus *D*² cum *Sieglino.* sed cfr. *MCap.*
 10 ararim **R**a ov. -rem rD 11 et **A****F**²**E**²ov(J). om. rS | druantiam (tru- **F**) ll. D. druen- B. truen- v | libica d *Brct.* lyb- rD. libyca v. cfr. § 124 init. 13 massalioticum **F**²v. masa- **F**¹. -iaticum (massa- **E**²) **R**²**E**. -ioticum r 15 insignes *H.* -ni **A****F**². -ne rv (cum seqq. iunctum) 16 mastromela **R**D. ast- rv. mastram- *He St Byz.* p. 448 | abaticorum **A**D¹. auari- va. *B.* cfr. *Mela* et *Ptol.* II 10, 5 18 et **A**a³v. om. r | dexivatium (*Robiet*) *D*² coll. *CIL* XII n. 1062—64. dexuia- **A**D¹. dexuua- *J.* -ticum r. desuiatium v 19 tritullorum a. tricoll- *D* d va. *D*

- vellaunorum, mox Allobrogum. at in ora Massilia Graecorum Phocæensium foederata, promunturium Zao, Citharista portus, regio Camactulicorum, dein Suelteri supraque
 35 Verucini. in ora autem Athenopolis Massiliensium, Forum Iuli Octavianorum colonia, quae Pacensis appellatur et Classica, 5
 annis nomine Argenteus, regio Oxubiorum Ligaunorumque, super quos Suebri, Quariates, Adunicates. at in ora oppidum Latinum Antipolis, regio Deciatium, annis Varus, ex Alpium monte Caenia profusus.
- 36 In mediterraneo coloniae Arelate Sextanorum, Baeter- 10
 rae Septimanorum, Arausio Secundanorum, in agro Cavarum Valentia, Vienna Allobrogum. oppida Latina Aquae Sextiae Salluviorum, Avennio Cavarum, Apta Iulia Vulgientium, Alebaece Reiorum Apollinarium, Alba Helvorum, Augusta Tricastinorum, Anatilia, Aerea, Bormani, Comani, Cabellio, 15
 Carcasum Volcarum Tectosagum, Cessero, Carbantorate Memnorum, Caenicenses, Cambolectri qui Atlantici cognomi-
 37 nantur, Forum Voconi, Glanum Libii, Lutevani qui et

§ 35: (4) Mela II 77. — (8) Mela II 76. — § 36: (10—13) Mela II 75. — § 37: (247, 1—4) Mela II 75. — Agrippa fr. 4 R. MCap. VI 634 extr. Dim. 21. Dic. 1, 7.

2 phocensium **E.** phocen- *r* | zao (za **A**) *ll. H. del. G.* nomine *B.* zoa *v* 3 camactulicorum **AJ.** camattu- *r.* camatull- *G*
 5 octavianorum **R²E²** 6 nomine (nie) *ego.* ine **DF¹.** sine *a.* iue **T.** siue *v.* inde *D.* in ea *rB* | oxubiorum **AG.** oxib- **Ead.v.** oxyb- *rC* 7 uebri **R¹.** suetri **R²G** 8 uarum **DF¹E¹a¹**
 9 cenia **Rd.** sce- *a.* cema *B(H).* acema *G* 10 baeterrae **AD.** bet- *rv(H).* bliterae *B* 13 sallubiorum **Ava.B.** salyurum *B.* an salluiorum? *cf. §47. 124* | auennio **AJ.** -enio *v.* -eninio **R².** -enninio **E².** -entinio (-nia **R¹**) *r* | vulgientium **AE²v.** uulge- *r*
 14 alebaeae reiorum (raei- **AD¹**) **AD.** alebece (-cae **DFE**) reiorum (regi- *a*) *rH.* -ceriorum *v.* (Aliboeci *coni. MPt p. 246^a.* *cf. CIL XII p. 931*) 15 tricastinorum **Adv.** -trinorum *r* | anatilia *B.* aba- **Av.** aua- *r* | aerea *B(J) e Strab. III p. 185.* -ria *C.* erea **AR.** arear **F.** area *rv* | bormani **AD.** -niani **F².** -manni *rH.* -ico *v* | comani (cum- **A¹.** comanni **F²**) cabellio **AF²D.** comacina (mac- *v*) bellio *rv.* macina (marc- *Dal.* comac- *H.* comaci *S*) cabellio *B* 16 uolcarum *B.* uulga- *ll.v* | carbantorate **AD².** -the *v.* -niorate *r.* Carpentoracte *B.* *cf. CIL XII p. 147* 18 libii *ll.* Liui *v.* *cf. MPt p. 244^b* | lutebani **AD¹**

Foroneronienses, Nemausum Arecomicorum, Piscinae, Ruteni, Samnagenses, Tolosani Tectosagum Aquitaniae contermini, Tasgoduni, Tarusconienses, Vmbranici, Vocontiorum civitatis foederatae duo capita Vasio et Lucus Augusti, oppida
5 vero ignobilia XVIII, sicut XXIII Nemausiensibus adtributa. adiecit formulae Galba Imperator ex Inalpinis Avanticos atque Bodionticos, quorum oppidum Dinia. longitudinem provinciae Narbonensis CCCLXX p. Agrippa tradit, latitudinem CCXLVIII.

10 5. (6) Italia dehinc primique eius Ligures, mox 38 Etruria, Vmbria, Latium, ibi Tiberina ostia et Roma, terrarum caput, XVI p. intervallo a mari. Volscum postea litus et Campaniae, Picentium inde ac Lucanum Bruttiumque, quo longissime in meridiem ab Alpium paene lunatis iugis
15 in maria excurrit Italia. ab eo Graeciae ora, mox Salentini, Poeduculi, Apuli, Paeligni, Frentani, Marrucini, Vestini, Sabini, Picentes, Galli, Vmbri, Tusci, Veneti, Carni, Iapudes, Histri, Liburni. nec ignoro ingrati ac segnis animi
39 stimari posse merito, si obiter atque in transcurso ad hunc
20 modum dicatur terra omnium terrarum alumna eadem et

§ 38: Mela II 59. (58). MCap. VI 637. 638. 639. Dic. 1, 9.

1 piscinae *va. D* 2 samnagenses *R. om. A. sanag- va. D.*
samna gens est *DEa* 3 tasgoduni (tasco- *P*) *D. atasg- (-goni*
E) ll. tasconi H. -odunitarii (-ani B) v | tarusconienses (P) H.
-conionienses ARD¹. tarū cononi- (-cuno- Ea) r. conionienses v
4 uasgo *AF² va. B* 5 nemausensibus *Ava. G(D)* 6 auan-
ticos *a³ B coll. Ammiano XV 11, 12. aca- AF. aga- r* 7 bodion-
ticos (od- *A) H. -tios r. -iuntios v. ebroduntios B. bolionticos*
MPt p. 246^b 8 provinciae — latitudinem *om. R | CCLXX d(?)*
Dal. 9 CCXLVIII *R¹. CCCXLVIII Dic. -VIII R²* 10 primi-
que *A v. -mumque r Dic.* 11 ubi *Rd(?) va. J* 12 volscum *J.*
-corum v. uul- (-corum F²) ll 14 fine (*pro paene) H cum P*
15 salentini *ll. va. D. cfr. II 226* 16 poeduculi *D. ped-*
DFRa Dic. v. pudic- A. pedic- C. cfr. § 10² | peligni ll. va. D |
ferentani F²a. freniani DR Dic. 17 abini *a¹ Dic. om. R¹ | galli*
um om. R | etrusci d(?) va. G(H) | gapudes R. lap- Dic. iapides
(-pydes S) va. D 19 si obiter *AD. ria obi- R¹. si breuiter*
(brebi- D²F. brea obi- D¹) rv

parens, numine deum electa quae caelum ipsum clarius faceret, sparsa congregaret imperia ritusque molliret et tot populorum discordes ferasque linguas sermonis commercio contraheret ad conloquia et humanitatem homini daret breviterque una cunctarum gentium in toto orbe patria 5 fieret. sed quid agam? tanta nobilitas omnium locorum, quos quis attigerit, tanta rerum singularum populorumque claritas tenet. urbs Roma vel sola in ea, . . . et digna iam tam festa cervice facies, quo tandem narrari debet opere? qualiter Campaniae ora per se felixque illa ac 10 beata amoenitas, ut palam sit uno in loco gaudentis opus esse naturae? iam vero tota ea vitalis ac perennis salubritas, talis caeli temperies, tam fertiles campi, tam aprici colles, tam innoxii saltus, tam opaca nemora, tam munifica silvarum genera, tot montium adflatus, tanta frugum vitium- 15 que et olearum fertilitas, tam nobilia pecudi vellera, tam opima tauris colla, tot lacus, tot annium fontiumque ubertas totam eam perfundens, tot maria, portus, gremiumque terrarum commercio patens undique et tamquam iuvandos ad 42 mortales ipsa avide in maria procurrens! neque ingenia 20 ritusque ac viros et lingua manuque superatas commemorogentes. ipsi de ea iudicare Grai, genus in gloriam sui effusissimum, quotam partem ex ea appellando Graeciam Magnam! nimirum id, quod in caeli mentione fecimus,

§ 41: (13) Sol. 2, 2. 3. — § 42: (24) cfr. Plin. II 30. 55.

2 parsa DF¹. passa R¹ | congregare DF¹a¹. -ri R | imperii a DR¹a. -rii F¹ | moliret F²a². -ire DF¹R¹. -ir a¹ 3 discordis F¹. -disque Da | fereasque DR¹a 4 ad Av(S). om. r H 7 quos om. Rp. (pro interrog. accepit H) 8 terret Sabell. | lac. ego indicavi; excidit fere inmensa: cfr. § 67 9 iam tam ego. tam iam A.S. etiam rv. tam G(D) 12 tanta ea R(?) H. sed cfr. v. 18 | salubritas talis AF²S(D²). -itatis (-ita//// F¹) rv. -itas J 13 temperiaes R². -riae R¹. -ri//// F¹. -ria est D. -rie est a. -ries est da²va.H 16 tam nobilia Av. tanta nob- r | pecudum R²S. -cori d(?)v 18 an marium portus? | gremiorumque R². germinu- DF¹a. geminu- R¹ 19 ad iuvandos F²dR²a va.S(D²). adiuu- ad DF¹R¹ 22 gra R. graeci dva.S | suam A(?)va.S(J)

hac quoque in parte faciendum est, ut notas quasdam et pauca sidera attingamus. legentes tantum quaeso meminerint ad singula toto orbe edissertanda festinari.

Est ergo folio maxime querno adsimulata, multo pro- 43
 5 ceritate amplior quam latitudine, in laevam se flectens
 cacumine et Amazonicae figura desinens parmae, ubi a
 medio excursu Cocynthos vocatur, per sinus lunatos duo
 cornua emittens, Leucopetram dextra, Lacinium sinistra.
 patet longitudine ab Inalpino fine Praetoriae Augustae per
 10 urbem Capuamque cursu meante Regium oppidum, in
 umero eius situm, a quo veluti cervicis incipit flexus, de-
 cies centena et viginti milia passuum, multoque amplior
 mensura fieret Lacinium usque, ni talis obliquitas in latus
 degredi videretur. latitudo eius varia est, quadringentorum 44
 15 decem milium inter duo maria Inferum et Superum amnes-
 que Varum atque Arsiam, media autem ferme circa urbem
 Romam ab ostio Aterni amnis in Hadriaticum mare in-
 fluentis ad Tiberina ostia CXXXVI, et paulo minus a Castro
 Novo Hadriatici maris Alsium ad Tuscum aequor, haud ullo
 20 in loco CC latitudinem excedens. universae autem ambitus
 a Varo ad Arsiam [XX]·XLVIII p. efficit. abest a circum- 45

§ 43: Sol. 2, 20. MCap. VI 639. — (7) Mela II 58. — Sol. 2, 23. MCap. l. l. Div. 9. Dic. 1, 10. — § 44: Sol. 2, 23. MCap. VI 639. 640. Div. 9. Dic. 1, 10.

2 queso F. quo so a¹. quo se DRa² 3 edissertanta D.
 -ri tanta a. -tata R. disserenda d²T. ediss-va S 4 adsimulata
 a va. G(J) 5 laeuā se J. leua sē A. -ua se D¹F²a G. -ua re
 D²dT. -ua//e F¹. laeuas R¹. -uo se R²v(S) | flectenti F²
 7 cocynthos AD. -cinthos B. cynthos rv. cfr. §95. Polyb. II 14, 5
 9 alpino Rava. J. -nos DFdT 10. 11 in umero Rv. nu- A.
 innu- r 14 degredi AD. dig- r Dic. v 16 media dS (sc.
 longitudo, cfr. §53 init.). -iae B. -iam rv | autem AR²S. atque rv
 17 aterni DFRa 19 alpium DFRava. B. -ini d²
 20 in om. G. inde H | latitudine a. in -dinem F²R(?) va. S
 21 arsiam d²a²pv. -ium DFd¹R²a. arium R¹. ursium A | [XX]
 XLVIII D cum Momms. ad Sol. 2, 23. XXX·LVIII RH. -LVIII
 DFapv. XXI·XLVII A

datis terris Histria ac Liburnia quibusdam locis centena milia, ab Epiro et Illyrico quinquaginta, ab Africa minus ducenta, ut auctor est M. Varro, ab Sardinia centum viginti milia, ab Sicilia MD, a Corcyra minus LXXX, ab Issa L. incedit per maria caeli regione ad meridiem quidem, sed, si quis id diligenti subtilitate exigat, inter sextam horam primamque brumalem.

46 Nunc ambitum eius urbesque enumerabimus, qua in re praefari necessarium est auctorem nos Divum Augustum secuturos descriptionemque ab eo factam Italiae totius in regiones XI, sed ordine eo, qui litorum tractu fiet; urbium quidem vicinitates oratione utique praepropera servari non posse, itaque interiore parte digestionem in litteras eiusdem nos secuturos, coloniarum mentione signata, quas ille in eo prodidit numero. nec situs originesque persequi facile est, Ingaunis Liguribus — ut ceteri omittantur — agro tricies dato.

(7) Igitur ab amne Varo Nicaea a Massiliensibus conditum, fluvius Palo, Alpes populique Inalpini multis nominibus, sed maxime Capillati, oppido Vediantiorum civitatis Cemeno- lo, portus Herculis Monoeci, Ligustina ora. Ligurum celeberrimi ultra Alpes Sallui, Deciates, Oxubi, citra Veneni, Turri,

§ 45: MCap. VI 639. — § 47 init.: Mela II 72. 76.

1 quibus DF¹Ra 4 corcira a. corsica va. G(H) | ista DF
R²a 5 qui (om. id) DR¹aS. quis///// F² 6 hoc exigat F²
10 descriptionemque R²da va. D (item § 49) 11 fiet D²Fa.
fle- D¹ 12 eorum ordinatione DFRa | propropa R¹. pro-
pera Fda 13 parte AS. in pa- F²a²v(D²). exin (et in F¹) pa-
r D¹ 16 incaunis Aa 18 nicaea oppidum d(?) va. J
19 palo AD¹R¹J. pado D²FR²v(H). -dos a. -dus C. paulo Brot. |
inalpini B. -nis ū. v 20 oppidū G | cemenelo Momms. CIL
V p. 916. cfr. XII n. 3. -enilo D. gem- AJ. gemellino r. -llio v. ce-
menelion B(Brot.). cemel- Bas. 21 menoeci DFRa | ligustana
A. -tiana a. -tica va. S 22 salui FdRav. sali B. salluui H.
cfr. § 36 | deciates RH. -i//ates F¹. dicia- F². -tis A. deceates
Ddv. decia a. cfr. § 35 | oxubi AF²(D¹?) G(Brot.). moxubi rv.
oxybii B(H) | turri soti D² It. p. 36 coll. Momms. CIL V p. 906.
esturri soti AD. -uri soti F² in ras. va. B. -uris orti J. ē. turris
oti (otti a) r. et caturgis (-rigibus C) orti B coll. § 136

Soti, Bagienni, Statielli, Binbelli, Maielli, Caburriates, Casmonates, Velleiates et quorum oppida in ora proxime dicemus. flumen Rutuba, oppidum Album Intimilium, 48
 flumen Merula, oppidum Album Ingaunum, portus Vadorum
 5 Sabatium, flumen Porcifera, oppidum Genua, fluvius Fertor, portus Delphini, Tigulia intus, Segesta Tiguliorum, flumen Macra, Liguriae finis. a tergo autem supra dictorum omnium Appenninus mons Italiae amplissimus, perpetuis iugis ab Alpibus tendens ad Siculum fretum. ab altero eius 49
 10 latere ad Padum amnem Italiae ditissimum omnia nobilibus oppidis nitent, Libarna, Dertona colonia, Iria, Vardacate, Industria, Pollentia, Carrea quod Potentia cognominatur, Foro Fulvi quod Valentinum, Augusta Bagiennorum, Alba Pompeia, Hasta, Aquis Statiellorum. haec regio ex descriptione Augusti nona est. patet ora Liguriae inter amnes 15
 Varum et Macram CXXI p.

(8) Adnectitur septima, in qua Etruria est ab amne 50
 Macra, ipsa mutatis saepe nominibus. Vmbros inde exegere antiquitus Pelasgi, hos Lydi, a quorum rege Tyrreni, mox

§ 48: (4—6) Mela II 72. — § 50: (19) Sol. 2, 7. Fest. p. 355. Serv. Aen. X 164. Isid. or. XIV 4, 22. — (252, 2) Mela II 72.

1 bagienni v. uag- **AG**. -geni **B**, bagiensi r. *cfr.* § 117. 135 |
 binbelli **AJ**. bimb- r **H**. uib- **B** | macielli **A**. mage- **R**(?) v. a. **D** |
 caburriates **D**² (*Herm. XXI p. 535*). cub- **AD**¹. cuburi- **RJ**. eub- r v
 2 uelleiates (-tis **A**) **AF**² **J**. ueleia- *Brot.* ueleia- **DF**¹. ue-
 lie////tes **R**. -itates **a**. -iates v. *cfr.* § 116. VII 163 | proxima **FR**.
 -ma v. a. *Brot.* (S) 3 riatuba **R**¹. rutauba **DF**^{1a} | album (*item* 4)
 v. a. **J** 4 uadum v. a. *Brot.* (S) 5 fertor **AJ**. -ritor **F**^{2a} v.
 -rior r 6 tigulia (*fig.* **A**. tigullia *Brot.*) intus **Av**. -llia **S**.
 -ultias **D**² **R**¹. -ltas **a**. -ltia **R**². -urtias **D**¹. -ia ac d. digultias **F**.
cfr. Niss. It. II p. 146 | regesta **DFR**^{1a}. et seg- **A**(?) *Brot.* (**J**) | tigul-
 liorum *ll. Brot.* 7 magra d². agra **DFd**^{1a} 11 tria **DRa** |
 uardacate **AJ**. -agate *CIL V n. 4484*. bardeccate **DR**¹. -ecate **R**^{2a}.
 -tae **F**. -erate d v 12 pollentia **AF**² v. om. r | carrea **aTv**. -eo
DFRE. correa **AD**. *cfr. CIL V p. 848 et n. 7496* 13 bagiennor-
 um **F**¹ v. baci- **Dd**. bati- **R**. paci- **a**. uagi- r **G** 14 asta
 d v. a. **J**. *cfr. XXXV 160* 16 CXXII **R** 17 in septima in **F**¹ d
TRa. septimae in v. a. **S**. an ei septima in? 19 tyrreni **F**² v.
 -rreni **S**. -renni **DF**¹ **Ra**. -reni **A**

a sacrificio ritu lingua Graecorum Tusci sunt cognominati. primum Etruriae oppidum Luna, portu nobile, colonia Luca a mari recedens propiorque Pisae inter amnes Auserem et Arnum, ortae a Pelopidis sive a Teutanis, Graeca gente. vada Volaterrana, fluvius Caecina, Populonium, Etruscorum 5
 51 quondam hoc tantum in litore. hinc amnes Prile, mox Vmbro, navigiorum capax, et ab eo tractus Vmbriae portusque Telamo, Cosa Volcientium a populo Romano deducta, Graviscae, Castrum Novum, Pyrgi, Caeretanus amnis et ipsum Caere intus m. p. VII, Agylla a Pelasgis conditoribus dictum, Alsium, Fregenae, Tiberis amnis a Macra CCLXXXIII p. intus coloniae Falisca, Argis orta, ut auctor est Cato, quae cognominatur Etruscorum, Lucus Feroniae, 10
 52 Rusellana, Seniensis, Sutrina. de cetero Arretini Veteres, Arretini Fidentiores, Arretini Iulienses, Amitinenses, Aquen- 15
 ses cognomine Taurini, Blerani, Cortonenses, Capenates, Clusini Novi, Clusini Veteres, Florentini praefluenti Arno adpositi, Faesulae, Ferentinum, Fescennia, Hortanum, Herbanum, Nepet, Novem Pagi, Praefectura Claudia Foroclori, Pistorium, Perusia, Suanenses, Saturnini qui ante Aurini 20

§ 51: (8. 9) Mela II 72. — (10. 12) Sol. 2, 7. MCap. VI 642. — Cato fr. 47 (Peter fragm. hist. Rom. p. 50).

1 thusci *va. Brot. (J)* ob verbum θύειν 4 pelopidis (*Momms. ad Sol. 2, 7*) D. -ope pisisque *ll. v* | Atintanis *G* 5 caecina *DFD. cec- rv (J)*. -nna *dG* 6 amnis *F¹Ra* | pile *D²Fa*. bi- *D¹*. prille *va. S* 8 uolciensium *R*. uoltientium *DF¹*. uolgi- *AF²* 9 pyrgi *AF²v*. -ge *DRa*. -go *F¹* 10 m. p. *ARd v*. imp. *DF*. impr. *a* | VII *A. om. D¹*. IIII *rv* 11 fregenae *AG*. phr- *B*. pregne (prae- *D*. -nae *F*) *r*. phr- *v* 13 feroniae *G*. foro- *A*. colo- (-nie *a*. -ne *R*) *r*. -nia *v* 14 sutrina *AF²(B)G*. uricina *R²*. tric- *R¹*. trit- *r*. cirtona *v* | arrentini *A*. arent- (*ter*) *rv a. B* (*item § 53. 54*) 15 aretini *A* | fidentiores arretini *om. A. iteravit F¹*. (fidenates *corr. F²*) 16 cortonienses *AF²*. carto- *F¹va. B*. cortori- *D* 17 fluentini (-tim *R¹*) *DF¹Ra va. H* | arno *A d³v*. aruo *R²*. ardo (arido *F²*) *r* 19 nepet *AG (J)*. -ta *B (S)*. nepte *R²p*. -pe *R¹v*. -pei *r* | praefecturae *DF¹Ra¹pva. G* 20 ante *ll. v (S)*. -tea *H (J)* 20. 253, 1 aurini (-inini *va. J*) uocabantur *AF²v*. urini (urim *R*) uocantur *r*

vocabantur, Subertani, Statonienses, Tarquinienses, Tuscanienses, Vetulonienses, Veientani, Vesentini, Volaterrani, Volcentani cognomine Etrusci, Volsinienses. in eadem parte oppidorum veterum nomina retinent agri Crustumini,
5 Caletranus.

(9) Tiberis, antea Thybris appellatus et prius Albula, 53
e media fere longitudine Appennini finibus Arretinorum
profluit, tenuis primo nec nisi piscinis corrivatus emissus-
que navigabilis, sicuti Tizia et Clanis influentes in eum,
10 novenorum ita conceptu dierum, si non adiuvent imbres.
sed Tiberis propter aspera et confragosa ne sic quidem,
praeterquam trabibus verius quam ratibus, longe meabilis
fertur, per \overline{CL} p. non procul Tiferno Perusiaque et Ocri-
culo Etruriam ab Vmbris ac Sabinis, mox citra \overline{XVI} p.
15 urbis Veientem agrum a Crustumino, dein Fidenatem Lati-
numque a Vaticano dirimens. sed infra Arretinum Clanim 54
duobus et quadraginta fluviis auctus, praecipuis autem Nare
et Aniene, qui et ipse navigabilis Latium includit a tergo,
nec minus tamen aquis ac tot fontibus in urbem perductis,
20 et ideo quamlibet magnarum navium ex Italo mari capax,
rerum in toto orbe nascentium mercator placidissimus,
pluribus prope solus quam ceteri in omnibus terris amnes
accolitur aspiciturque villis. nullique fluviorum minus licet 55
inclusis utrimque lateribus, nec tamen ipse depugnat, quam-

1 sudertani *B* | statonienses *ego coll. II 209. XIV 67. XXXVI 168. Varro r. r. III 12, 1. (Niss. It. II p. 335).* -tonenses *D. //ca- AF². statones RB. sca- rv* | tarquinienses — 2 uetulonienses *AF²v. om. r* 2 uertulonienses *AF²va. B* | ueientani *F²C. ucien-A. uenien- r. ueren- v* | uesentini *C. asent- a. esent- (-tani Rp) rv. uas- B. uis- Momms. CIL XI p. 444* 3 uolcentani *D. uolge- A. -tini F². uolce- H. om. rv* | uolsienses *Rd. -sis DF¹a* 6 thybris *AS. tyb- Rdv(L). tib- rC(Brot.)* 8 profluit *AFv. -luū Da. -luuiū R¹. prope fluit R²* 9 tinia *B(J). timia ARaH. tymia r. tinna v* | clanim *Pe Strab. Vp. 235. gla- (-nes R) ll. v* 10 nouo- rum *DFa* 13 que *om. DFa* | ocricolo *DFa. hoc- R. otriculo va. G* 14 XIII *F¹dava. S* 15 fidenate *DFRa va. G* 16 intra *FRa va. G* | clanim *AVerc. gla- rv(C)* 17 actus *A¹FR². -tis R¹. exactus a* | praecipuus *DF¹R¹a* 18 ipsi *FRa¹* 23 nullisque *DF¹Ra* 24 pugnat *Ara. S(J)*

quam creber ac subitus incrementis est, nusquam magis aquis quam in ipsa urbe stagnantibus. quin immo vates intellegitur potius ac monitor, auctu semper religiosus verius quam saevus.

- 56 Latium antiquum a Tiberi Cerceios servatum est m. 5
p. l. longitudine: tam tenues primordio imperi fuere radices.
colonis saepe mutatis tenere alii aliis temporibus, Aborigines,
Pelasgi, Arcades, Siculi, Aurunci, Rutuli et ultra
Cerceios Volsci, Osci, Ausones, unde nomen Lati processit
ad Lirim amnem. in principio est Ostia colonia ab Romano 10
rege deducta, oppidum Laurentum, lucus Iovis Indigetis,
57 amnis Numicius, Ardea a Danaë Persei matre condita. dein
quondam Aphrodisium, Antium colonia, Astura flumen et
insula, fluvius Nymphaeus, Clostra Romana, Cercei, quondam
insula in immenso quidem mari circumdata, ut creditur Ho- 15
mero, et nunc planitie. mirum est quod hac de re tradere
hominum notitiae possumus. Theophrastus, qui primus
externorum aliqua de Romanis diligentius scripsit — nam
Theopompus, ante quem nemo mentionem habuit, urbem dumtaxat
a Gallis captam dixit, Clitarchus, ab 20
eo proximus, legationem tantum ad Alexandrum missam —
58 hic iam plus quam ex fama Cerceiorum insulae et mensuram
posuit stadia LXXX in eo volumine, quod scripsit
Nicodoro Atheniensium magistratu, qui fuit urbis nostrae

§ 56: Sol. 2, 19. 3. — (10--13) Mela II 71. — Sol. 2, 5. —

§ 57: Sol. 2, 22. — Homer. α 194. Theophr. h. pl. V 8, 3. Theopomp. fr. 144 M. cfr. Plin. II 201.

1 subitus DFdva.H | est ego. et ll.v 3 auctus DF¹a.
-tū R. -to F² 5 cercior a. circeios d(?)va.D (item infra) |
M. p. i. DF¹. M. p. a. LM p. R(?) Brot. 6 tenuis DFR¹a¹ |
primordii R 8 aurum//ci F¹. -rū.ci Da. arunci Ava.C 9 cir-
ceos a | ausonis A. -naes DFa 10 a Dd(?)va.S(J) 11 lucus
iouis B. folis a. locus folis rē 12 numitius DFR | dane
DFva.B 14 cerce A¹. -caei F. cerici R¹. cir-R². cernei a
16 et ll.v(S). at C | planicie a. -ciae F. -ci R¹. plane d²T
va.C 20 clitarcus AD. -rgus (clyt- a) r 22 ex aD. et rv.
e (Nitzsch)S | et om.L 24 nicodero F¹Ra | magistratu dS.
-rat R¹. -tui AF²R²a²pv. -tus r

CCCCXL anno. quicquid ergo terrarum est praeter \bar{X} p. ambitus adnexum insulae, post eum annum accessit Italiae. aliud miraculum a Cerceis palus Pomptina est, quem locum 59 XXIII urbium fuisse Mucianus ter consul prodidit. dein 5 flumen Aufentum, supra quod Tarracina oppidum, lingua Volscorum Anxur dictum, et ubi fuere Amyclae sive Amynciae, a serpentibus deletae, dein locus Speluncae, lacus Fundanus, Caieta portus, oppidum Formiae, Hormiae dictum, ut existimavere, antiqua Laestrygonum sedes. ultra fuit 10 oppidum Pirae, est colonia Minturnae, Liri amne divisa, Clani olim appellato, Sinuessa, extremum in adiecto Latio, quam quidam Sinopen dixere vocitatam. hinc felix illa 60 Campania, ab hoc sinu incipiunt vitiferi colles et temulentia nobilis suco per omnes terras incluto atque, ut veteres 15 dixere, summum Liberi Patris cum Cerere certamen. hinc Setini et Caecubi protenduntur agri; his iunguntur Falerni, Caleni, dein consurgunt Massici, Gaurani Surrentinique montes. ibi Leborini campi sternuntur et in delicias alicae politur messis. haec litora fontibus calidis rigantur praeter- 20 que cetera in toto mari conchylio et pisce nobili adnotantur. nusquam generosior oleae liquor est, hoc quoque certamen

§ 59: Mela II 71. — Sol. 2, 32. 22. — (12) Liv. X 21, 8.

1 p. **AJ**. /// **R**. prope *rv* 3 pomptina **FdaG** -puna **DR**.
 pomtina **AD**. pont- *v* 4 XXXIII **H** 5 auentum **a**. Vfens
v e Verg. Aen. VII 802. Sil. It. VIII 382 | Terracina **H** 5. 6 lingua
 uulscorum (uol- *v*) **Av**. uulscorum lingua **F²R²**. uulco linguarum
 (-gu **F¹**) *r* 6 anxur **AF²pv**. -ura *r* | siue amynele (-lae **D**) **AD**.
 siue amyctile (-le **F²**. -tide **D**. amit- **R**) *r*. del. *v* 7 speluncae
 lacus **AG. om. rv** 8 gaieta **A** | hormiae **AG. om. rv**. (hormiae
 — 9 existimauere *om. v*) 10 pirae **AD**. pilo **a**. pylo *r*. pyrae *v* |
 est *om.* (**D²**) **FRavaS** 11 clani oli *ego*. glanico *ll. v*. -ca **J**.
 clani (*P*) *Se Strab. Vp. 233*. glani **H**. -ni quondam (*U 53*) **D²** |
 appellata **AJD¹** | oppidum Sinuessa **C** | extrema *coni. S*
 13 campania **AF²S**. -ia est *rv(D)* 14 nobilis **Apv**. -li *r*
 16 protenduntur **AF²H**. or obt- **Da**. o obt- **R¹**. ///t- **F¹**. obt- **R²v** |
 ualerni **A** 17 furgunt **F¹**. fung- **DR**. fug- **a²**. fig- **a¹**
 18 leborini **F**. *cfr. XVII 28. XVIII 111*. lepo- **a**. lebu- *rJ*. labo- *v*
 19 politur **AB(S)**. populitur **DF¹a**. -latur **F²R(?)H**. epu-
 lantur *v* | mensis **dTva.B** 21 est *ego*. et *ll. v*

- humanae voluptatis. tenuere Osci, Graeci, Umbri, Tusci,
 61 Campani. in ora Savo fluvius, Volturnum oppidum cum
 amne, Liternum, Cumae Chalcidensium, Misenum, portus
 Baiarum, Bauli, lacus Lucrinus et Avernus, iuxta quem
 Cimmerium oppidum quondam, dein Puteoli colonia Dicae- 5
 archea dicti, postque Phlegraei campi, Acherusia palus
 62 Cumis vicina; litore autem Neapolis, Chalcidensium et ipsa,
 Parthenope a tumulo Sirenis appellata, Herculaneum, Pompei
 haud procul spectato monte Vesuvio, adluente vero Sarno
 amne, ager Nucerinus et VIII p. a mari ipsa Nuceria, 10
 Surrentum cum promunturio Minervae, Sirenum quondam
 sede. navigatio a Cerceis II de LXXX patet. regio ea a
 Tiberi prima Italiae servatur ex discriptione Augusti.
 63 Intus coloniae Capua, ab XL campo dicta, Aquinum,
 Suessa, Venafrum, Sora, Teanum Sidicinum cognomine, 15
 Nola; oppida Abellinum, Aricia, Alba Longa, Acerrani,
 Allifani, Atinates, Aletrinales, Anagnini, Atellani, Aefulani,
 Arpinates, Auximates, Abellani, Alfaterni et qui ex agro
 Latino, item Hernico, item Labicano cognominantur, Bovillae,

61. 62: (2—9) Mela II 70. — § 62: Sol. 2, 9. MCap. VI 642.
 Strabo V p. 246. — (11) Mela II 69. — § 63: (257, 2) Sol. 2, 7.

2 uulturnum **F²ava.S.** ult- **DF¹R** 3 literno **R².** -turnum **A**
 5 colofia **DF¹R¹a** 6 plegraei **A.** -gaei (fle- **R²) DFR.**
 plebei **a** 8 parthenope **F²v.** parie- **Da.** parte- **r** | hercula-
 neum **A.S.** -nium **rv** 9 spectato **A.S.** -ante **F²G.** /// spe- **F¹.**
 expe- **r.** aspe- **C(H)** | uesubio **A** | sarno **AF²v.** saraio **r**
 10 amni **A** | et **AG.** est **r.** est et **v** 12 sedes **F²R².** -dis **R¹** |
 a om. **A** 13 descriptione **R²adva.D.** cfr. § 46. 49 14 **XL** (add.
 p.) **JD¹.** **XL AF²dv.** **XI R.** **XI D.** **xi F¹.** **exi a.** del. **G** 15 suesia
DR 16 nolla **R¹.** nulla **DF¹a** | abellinaum **A.** bellinum **DFa** |
 aricia **R(?)v.** ricia **A.** rici **r** 17 agagnini **DFR.** agnini **a** |
 attellani **A.** atellanau **a** | aefulani (**B**) **D².** lefu- **A.** uafu- **F²Tp.**
 uefu- **v.** aefu- **Ven.** afu- **G.** a-fulania **a.** uafu- **F¹.** ua-fu- **D.**
 -nico **R.** cfr. *Niss. It. II p. 614* 18 abellani **S.** aue- (aufe- **A**) **ll. G.**
 auxe- **v.** cfr. *CIL X n. 1199* | alfeterni **F².** -tarni **DF¹Ra** 19 laui-
 cano **A.** albi- **a** | bouillae **B.** cfr. *CIL XIV p. 230.* -uelle **F²v(J)**
 -uelle **A.** bouillae — 257, 2 cognominantur **om.r**

Caiatia, Casinum, Calenum, Capitulum Hernicum, Cereatini qui Mariani cognominantur, Corani a Dardano Troiano orti, Cubulterini, Castrimoenienses, Cingulani, Cabienses in monte 64
 Albano, Foropopulienses ex Falerno, Frusinates, Ferentinates, 5
 Freginates, Fabraterni Veteres, Fabraterni Novi, Ficolenses, Fregellani, Forum Appi, Forentani, Gabini, Interamnates Sucasini qui et Lirenates vocantur, Ilionenses, Lanivini, Norbani, Nomentani, Praenestini urbe quondam Stephane dicta, Privernates, Setini, Signini, Suessulani, Telesini, Tre- 10
 bulani cognomine Ballienses, Trebani, Tusculani, Verulani, Veliterni, Vlubrenses, Vrbanates superque Roma ipsa, cuius 65
 nomen alterum dicere nisi arcanis caerimoniarum nefas habetur optimaque et salutari fide abolitum enuntiavit Valerius Soranus luitque mox poenas. non alienum videtur 15
 inserere hoc loco exemplum religionis antiquae ob hoc maxime silentium institutae. namque diva Angerona, cui sacrificatur a. d. XII kal. Ian., ore obligato obsignatoque simulacrum habet.

Vrbem tris portas habentem Romulus reliquit aut, ut 66

§ 65: Sol. 1, 4. Plut. quaest. Rom. 61 p. 278^f. Lydus de mens. 4, 50. (cfr. Plin. XXVIII 18. Serv. Aen. II 351. georg. I 498). — § 66: Varro LL V 164.

1 caiatia Momms. CIL X p. 444. calatiae AF²va. D² | hernicum, cereatini He Strab. V p. 238. hornetum (orn- F². hern- v. cern- B) cernetani AF²v. om. r 2 corani Av. cho- r
 3 cuburterini DRd. -terrini F. -tessi (om. ni — 4 frusi) a | castrimoenienses Niss. It. II p. 584 coll. CIL XIV p. 239. -onienses ll. v | cabienses B¹. cfr. Momms. bull. arch. 1861 p. 206. Bücheler Umbrica p. 141. fab- Cum B². gab- ll. v. cabenses CIL XIV n. 2228 4 foropopillienses D² coll. CIL X n. 4722. 4725
 5 fabraterni AR²G(J). fraba- rv(S) | ueteres fabraterni om. Aa | frabaterni R¹ | ficolenses AF²v. figo- r 6 foroappi DFRava. S | gabini Av. -bani r | interamnates AF²v. -netes r 7 sucasini AJ. succa- D²FRaH. -sani D¹d v | lanivini (B) D. lanuini J². lauini ll. v 9 segnini ADal. | telhini DFRa. telini dva. S
 10 ballienses AD. ballini- rJ. balini- v 11 urbanates pD coll. XIV 62. urua- DF¹Ra. urbyn- A. urbin- F²S. uluarn- v. uluern- d(?) C 12 nisi Momms. CIL I p. 409. om. ll. v 17 ad diem Fdava. H 19 aut ut ll. v. ut pD

plurimas tradentibus credamus, IIII. moenia eius collegere ambitu imperatoribus censoribusque Vespasianis anno conditae DCCCXXVI m. p. XIII·CC, complexa montes septem. ipsa dividitur in regiones XIII, compita Larum CCLXV. eiusdem spatium mensura currente a miliario in capite 5 Romani fori statuto ad singulas portas, quae sunt hodie numero XXXVII, ita ut XII portae semel numerentur praetereanturque ex veteribus VII, quae esse desierunt, 67 efficit passuum per directum XX·M·DCCLXV. ad extrema vero tectorum cum castris praetoriis ab eodem miliario per 10 vicis omnium viarum mensura colligit paulo amplius LX p. quod si quis altitudinem tectorum addat, dignam profecto aestimationem concipiat fateaturque nullius urbis magnitudinem in toto orbe potuisse ei comparari. clauditur ab oriente aggere Tarquini Superbi, inter prima opere mira- 15 bili; namque eum muris aequavit qua maxime patebat aditu plano. cetera munita erat praecelsis muris aut abruptis montibus, nisi quod exspatiantia tecta multas addidere urbes.

68 In prima regione praeterea fuere in Latio clara oppida 20 Satricum, Pometia, Scaptia, Politorium, Tellena, Tifata, Caenina, Ficana, Crustumeria, Ameriola, Medullum, Corni-

§ 67: Dion. Hal. IV 54 p. 773.

1 IIII F²v. om.r D¹ | collegere v. collig- ll 2 urbis conditae F²D² 3 DCCCXXVI FR. -XXV Da d. DCCCXXVIII va.H | dist.D 4 compita R(?)v. -tu r | larum DFdaG(S). -rium R(?)L. earum B 5 mensura currente v. -rae (-re R) -ntē ll 7 portę F²R². -te r. om.pv | semel — 8 praete F²R²p.v. om.r 9 XXX·M F²va.S | DCCCC Niss.mus. Rhen. XLIX(1894) p.285 10 praetorii DFR 11 LX Niss.ll. XX ll. LXX v 12 quod dv(S). quo ll.G. cfr. XXXIV 115 15 agere DFR¹a 17 plane DFR¹a¹ | cetera ap. -ro rv | erant p 18 expatentia F² | multis F¹a 21 satriocum F¹. atr- DRa | Pitulum, Politorium va.S | terrena a. tellana R. -llene va.J. -nae Liv. I 32,2 | tifacta DF¹a 22 caenina B. caecina Fd. cec- rv | crustumeria ego. -ium B. -minū v. crustu R. -tū r | ameriola B. meridia Dda v. merid//// F¹. meri////a R. -ria F²p. del.D² | medullia B

culum, Saturnia ubi nunc Roma est, Antipolis quod nunc Ianiculum in parte Romae, Antemnae, Camerium, Collatia, Amitinum, Norbe, Sulmo, et cum iis carnem in monte 69 Albano soliti accipere populi Albenses: Albani, Aesolani, 5 Acciensens, Abolani, Bubetani, Bolani, Cusuetani, Coriolani, Fidenates, Foreti, Hortenses, Latinienses, Longani, Manates, Macrales, Munienses, Numinienses, Olliculani, Octulani, Pedani, Poletaurini, Querquetulani, Sicani, Sisolenses, Tolerienses, Tutienses, Vimitellari, Velienses, Venetulani, Vitel- 10 lenses. ita ex antiquo Latio LIII populi interiere sine 70 vestigiis. in Campano autem agro Stabiae oppidum fuere usque ad Cn. Pompeium L. Catonem cos. pr. kal. Mai, quo die L. Sulla legatus bello sociali id delevit, quod nunc in villam abiit. intercidit ibi et Taurania. sunt morientes 15 Casilini reliquiae. praeterea auctor est Antias oppidum Latinorum Apiolas captum a L. Tarquinio rege, ex cuius praeda Capitolium is inchoaverit. a Surrentino ad Silerum amnem XXX m. p. ager Picentinus fuit Tuscorum, templo Iunonis Argivae ab Iasone condito insignis. intus oppidum 20 Salerni, Picentia.

§ 70: (17) Mela II 69. — Sol. 2, 7.

2 in F²p v. om. r | roma ē Da | antemnas F². -na DF¹. -mpna a | cullatia Ra 3 Amiternum va. H 4 aefulani (Niebuhr hist. Rom. I p. 223) S. aefulani coni. Niss. It. II p. 556 5 nubetani FRava. B | cosuetani F² 6 longulani B 7 macrales v. -cnales (-ates D¹) U. maenales F² | munienses Ra v (D). mumi- DF. mutucumenses B. add. munienses G | numintenses (Sieglin) D². om. a 8 pollustini B. -scini (Niebuhr l. l.) S 9 uimitellari (uini- p) C. -elari E. -erali v. uinutellarii d. -elari r | uelienses d v. uili- p. uelli- U | uitellenses d H. uice- U. v 12 carbonem B | a. PR. FRa. add. d. F² | mai. a. mai r S. maii v 13 id F²E²v. i r 14 uilla R¹. -as R²va. H | habuit (-biit R¹) intercidit FR¹a | orientis va. S 15 casilini G. calini U. scal- v 16 apiolas a³v. apeo- U 17 is d G. //is F. inf DR¹. del. R². in fine Eap. is in fine v | choauerit E. coauere a | surrento FRG | silarum R(?) va. D (item § 71. 74). siderum E. syd- a 18 acer DEa. a//F¹ 19 argiuae F² Be Sol. 2, 7. arciae E. -ie a. artiae DF¹. ar///e R¹. arie R². -itiaie d. -igiae v 20 salerni F²dR²E²p v. -lusni E¹. -liisni DF¹. -luni R¹. -lus in a

- 71 (10) A Silero regio tertia et ager Lucanus Bruttiusque incipit, nec ibi rara incolarum mutatione. tenuerunt eum Pelasgi, Oenotri, Itali, Morgetes, Siculi, Graeciae maxime populi, novissime Lucani Samnitibus orti duce Lucio. oppidum Paestum, Graecis Posidonia appellatum, sinus Paestanus, oppidum Elea quae nunc Velia, promunturium Palinurum, a quo sinu recedente traiectus ad Columnam Regiam C m. p. 5
- 72 proximum autem flumen Melpes, oppidum Buxentum, Graeciae Pyxus, Laus amnis. fuit et oppidum eodem nomine. ab eo Bruttium litus, oppidum Blanda, flumen Baletum, portus Parthenius Phocensium et sinus Vibonensis, locus Clampetiae, oppidum Tempa, a Graecis Temese dictum, et Crotoniensium Terina sinusque ingens Terinaeus. oppidum Consentia intus. in paeninsula fluvius Acheron, a quo oppidani Aceruntini. Hippo, quod nunc Vibonem Valentiam appellamus, portus Herculis, Metaurus amnis, Tauroentum oppidum, portus Orestis et Medma. oppidum Scyllaeum, Crataeis fluvius, mater, ut dixere, Scyllae. dein 15

§ 71 (5). 72: Mela II 69. — § 73: Mela II 69. 68. — Sol. 2, 22.

2 rara R(?)v. clara r | eam R(?)C 3 morgetes ve Strab. VI p. 257. 270. -gentes ll 4 lucani F²p v(J). leuc- (-nus E¹a) r S | a Samnitibus va. S(J) | oppidū G. -da ll. v 5 paestum v. prae- ll (item infra) | possidonia ll 6 helia C | quod R² | uelia FdE²a p v. uela r 7 sinu F²R²E²v. simul r | columnam F²B. -niam (cal- a) DF¹R¹E¹a. coloniam R²d p v. cfr. § 73. 86 8 autem ll. S(D). -tem huic v(J). an huic? | graecae F². -ce C 9 pyxus DFB. -xius Ed. -x/// R. pixius a. prius v | eodem — 10 oppidum om. DF¹R¹E¹a 10 brutium R²va. S. brytt- F² | blandat Da. -dae F¹ (an recte?). -diu R¹ | Batum C 11 parthaenius F². por- DF¹. -themius a. -mus E | phocensium et ego. et phoc- ll. v. phoc- G. cfr. Sol. 2, 7 (ubi Phocaënsibus Momms.) 12 tempa F²v(D). tam- R²E²p. tempra D¹. -pora r. temsa Dal. | temese F²d v. temere esse E². etemesse (exe- a. et te- E¹) r 13 gens DFE¹a | terinaeus d(?) G. -intur R¹. -itur R². -inus (terr- F¹) r v 14 in paeninsula del. Niss. It. II p. 933 n. 8 15 aceruntini DRE. acaer- F¹. acher- a. achaer- F². acheront- v. cfr. CIL IX p. 43 | bippo DE¹a | uibonem v. biuo- F². uiuo- r 16 tauranium B 17 medma B(H) e Strab. VI p. 256. -edua F²G. -etua a. -eddua r v. meduma con. J² 18 crataeis G. -tis v. grataeis (-teis R) ll

Columna Regia, Siculum fretum ac duo adversa promunturia, ex Italia Caenus, e Sicilia Pelorum, XII stadiorum intervallo, unde Regium XCIV. inde Appennini silva Sila, 74 promunturium Leucopetra XV p., ab ea LI Locri, cognominati a promunturio Zephyrio. absunt a Silero CCCIII.

Et includitur Europae sinus primus. in eo maria nuncupantur: unde inrumpit, Atlanticum, ab aliis Magnum; qua intrat, Porthmos a Graecis, a nobis Gaditanum fretum; cum intravit, Hispanum quatenus Hispanias adluit, ab aliis 10 Hibericum aut Baliaricum; mox Gallicum ante Narbonensem provinciam; hinc Ligusticum; ab eo ad Siciliam insulam 75 Tuscum, quod ex Graecis alii Notium, alii Tyrrenum, e nostris plurimi Inferum vocant. ultra Siciliam quod est ad Sallentinos, Ausonium Polybius appellat, Eratosthenes 15 autem inter ostium oceani et Sardiniam quicquid est Sardonum, inde ad Siciliam Tyrrenum, ab hac Cretam usque Siculum, ab ea Creticum.

(11) Insulae per haec maria primae omnium Pityussae 76 Graecis dictae a frutice pineo; nunc Ebusus vocatur utraque, civitate foederata, angusto freto interfluente. patent 20

§ 74: (7) cfr. Mela 1, 7. — (10) Sol. 23, 14. — § 75: Polyb. XXXIV 15, 4 Hultsch. Eratosth. fr. p. 92 Berger. — § 76. 77: MCap. VI 643. — § 76: Mela II 125. 126. Sol. 23, 11.

1 columna **F²R²B**. -nia r. colonia v. cfr. §71 2 caenus D. -nys *Be Strab. VI 257*. cenus *ll.* -nis v 3 XCIV *ego coll. Strab. l. l.* XCVIII D. XLIII *ll. v.* XX p. **F² in ras.** XII MD p. B | sila **E²G. om. rv** 4 XII M *va. S* | LI D. li **F¹E²p.** L **R²**. ti **DE¹a.** *om. rv* | locri **F²v.** luci r 6 eo *ll. S.* eoque B. eo quē v 8 porthmos **E²v.** parth- **F²**. portinos p. porimos **R²**. posimus D. possi- **F¹R¹**. possu- **E¹a** 9 abluit **DFEa.** ill- L 10 aut baliaricum *om.* **DF¹R¹E¹a** 12 tuscum **R²v.** -cam (turc- **R¹**) r | ionium (*pro notium*) *Sol. 23, 14* 13 quod est *om. d(?) G* 14 sallentinos pD. sale- v. selle- (sele- **Fa**) *ll* 15 sardiniae **DE¹** | sardonium **F²E²** 16 tyrrhenum **F.** threnum a 18 pityussae **F²**. -sse R. -tuisse **D¹E²**. potuisse (-ssae **F¹**) r. pityusae *va. S* 19 a graecis **a³va. S** | frutice v. frituce **R²**. -tice **R¹a.** -cae **DF¹E¹**. brutice **E²**. britt- **F²**

- XLVI, absunt ab Dianio DCC stadia, totidem Dianium per
continentem a Carthagine Nova, tantundem a Pityussis in
77 altum Baliares duae et Sucronem versus Colubraria. Baliares
funda bellicosas Graeci Gymnasias dixere. maior \bar{C} p. est
longitudine, circuitu vero CCCCLXXV. oppida habet civium 5
Romanorum Palmam et Pollentiam, Latina Guium et Tucim,
et foederatum Bocchorum fuit. ab ea XXX distat minor,
longitudine XL, circuitu CL. civitates habet Iamonem,
78 Saniseram, Magonem. a maiore XII in altum abest Capraria,
insidiosa naufragiis, et e regione Palmae urbis Menariae 10
ac Tiquadra et parva Hannibalis. Ebusi terra serpentes
fugat, Colubrariae parit, ideo infesta omnibus nisi Ebusita-
nam terram inferentibus; Graeci Ophiussam dixere. nec
cuniculos Ebusus gignit, populates Baliarium messes.
79 Sunt aliae viginti ferme parvae mari vadoso, Galliae 15
autem ora in Rhodani ostio Metina, mox quae Blascorum
vocatur, et tres Stoechades a vicinis Massiliensibus dictae

§ 77: Mela II 124. — (7) Sol. 23, 12. — (Agathem. 20 p. 481).
— § 78. 79: MCap. VI 643. — § 78: (11) Sol. 23, 11. 12. Mela
II 126. cfr. Plin. XXXV 202. VIII 226. — § 79: (17) Mela II 124.

1 XVI D². XLII M va. H | dianio F² Sol. v. -nia F¹ R. -niam r |
DCC — dianium F² E² v. om. r | Dianium del. (Sieglin) D² 2 tan-
tum DF¹ RE¹ a | dem — 3 altum om. DF¹ R¹ E¹ a. (in altum deest
in R² marg. absciso | pituissis F² R² E² 3 baliares F² E² S. -ris F¹.
daliaris Da. daria- E¹. balea R² (marg. abs.). -ares v | dua// F¹.
-as DR¹ E¹ a | baltiares a. balea- F² R² va. S 5 CCCLXXV M H.
-LXXX M v 6 pollentiam dv. pole- ll. Ven. (D²). cfr. Ptol.
II 6, 73 | Guium D² philol. XXXII p. 651. cinium Rd(?) B. ciui-
rv | tucim ll. Brot. -ini v. cunici B | hocchorum F¹ a. hoch- R.
bochri G 8 LXR | circuitū Ra | Iamonem Ven. (Hübner CIL II
n. 3711) D². labo- ll. v (D¹). Iamno- (B) Ccoll. Ptol. l. l. Mela II 124
10 Meraria va. G 11 triquadra et R² D². -dra v. tiquadra
et DF² E² G. -dr/// F¹ E¹. -dret R¹ a | ebusi DF¹ E¹ o. ebru- R
12 colubraria o | parit F² R² E² ov. -rat r | ebustanam o. ebusit
(om. anam — 14 gignit) R¹ 13 ophiussam R² va. S. ofiu- F. ofio- a.
offio- o | ne a. om. ova. B 15 uadosa F¹ a¹ 16 metina Ra r.
-tma DF. -tnia E | blascorum RD. bra- Ea. blasconum r. -con
B e Strab. IV p. 181

propter ordinem quo sitae sunt. nomina singulis Prote, Mese, quae et Pomponiana vocatur, tertia Hypaea, ab iis Sturium, Phoenice, Phila, Lero et Lerina adversum Antipolim, in qua Berconi oppidi memoria.

- 5 6. (12) In Ligustico mari est Corsica, quam Graeci 80
Cyrnon appellavere, sed Tusco propior, a septentrione in
meridiem proiecta, longa passuum $\overline{\text{CL}}$, lata maiore ex parte
 $\overline{\text{L}}$, circuitu $\overline{\text{CCCXXV}}$. abest a Vadis Volaterranis $\overline{\text{LXII}}$,
civitates habet $\overline{\text{XXXII}}$ et colonias Marianam, a C. Mario
10 deductam, Aleriam, a dictatore Sulla. citra est Oglasa,
intra vero, et $\overline{\text{LX}}$ p. a Corsica, Planasia a specie dicta,
aequalis freto ideoque navigiis fallax. amplior Vrgo et 81
Capraria, quam Graeci Aegilion dixere, item Igiliū et
Dianium, quam Artemisiam, ambae contra Cosanum litus,
15 et Barpana, Menaria, Columbaria, Venaria, Ilva cum ferri
metallis, circuitus $\overline{\text{C}}$, a Populonio $\overline{\text{X}}$, a Graecis Aethalia
dicta. ab ea Planasia $\overline{\text{XXVIII}}$. ab iis ultra Tiberina ostia
in Antiano Astura, mox Palmaria, Sinonia, adversum For-

§ 80—82: MCap. VI 644. — § 80: Mela II 122. (Oros. I 2, 54. Dim. 16). Dic. 8, 13. (Agathem. 20 p. 482). — (9) Sol. 3, 3. 2. — § 81: Sol. 3, 2. — (17) Mela II 121.

1 quo sitae sunt F^2 in ras. *G cum P(S)*. -ta erunt T . -tae sunt erunt *va. B*. quos iterum $\text{D}(\text{F}^1)\text{Ea}$. quos ita d^2 . quas item $\text{R}(?)$ $\text{B}(\text{L})$ | nomina *ll. v(G)S*. -nant $\text{d}^2\text{B}(\text{L})$ | singulis uocabulis Proten $\text{B}(\text{L})$ 2 mese $\text{F}^2(\text{E}?)\text{v}(\text{G})\text{S}$. mesese *r*. et Mesen $\text{B}(\text{L})$ | hypaea DF . -ppea Ra | his C 3 iturium DFRaD^1 | Phila, Lero B . phylarero DFEav . pylareso R 4 berconi DF^1EaD . -rgoni R . -gani d . uergoni F^2 . -oani *v* 6 cyrno DF^1E^1 . cirnon *Dic*. cirnum o 7 CLX Dic . 8 *L om. a(Dic)* | LXXa^1 . (LXII pro corrupto hab. H) 9 $\text{XXXIII FE}^2\text{MCap}$. 10 ogalasa a 11 et *del. va. S* | planasia *D coll. v. 17 et Sol. 3, 2*. -aria (-ana R) *ll. v* (13) aegilion RS . -gilion *r*. -gilon *ve Sol*. | igilium (milgium R) *ll. v(S)*. eg- C . aeg- (P) L 14 artemisiae (artou- D) DRE^1 . -sie a 15 barpana (barua- F^2E^2) *ll. H*. -pona B . uap-*v*. paruae G . carbania *Mela II 122* | menaria *ll. v(Brot.)D*. maen- $\text{L}(S)$. an Mellaria? *cfr. Niss. It. II p. 988* | ueneria *MCap*. | ilua $\text{d}(?)\text{v}$. flua *ll* 16 circuitu *va. D. cfr. § 82 extr. 84. 86* 17 planaria F^2 18 astura a^3B . //stu- d^2 . stu- *rr* | sinonia E^2v . -ia et $\text{F}^2\text{a}^3\text{G}$. -nuniae F^1d . -numiae DE^1a . sisuniae R

- 82 mias Pontiae. in Puteolano autem sinu Pandateria, Prochyta, non ab Aeneae nutrice, sed quia profusa ab Aenaria erat, Aenaria a statione navium Aeneae, Homero Inarime dicta, Pithecusa, non a simiarum multitudine, ut aliqui existimavere, sed a figlinis doliorum. inter Pausilypum et Neapolim Megaris, mox a Surrento VIII distantes Tiberi principis arce nobiles Capreae circuitu XI·M, (13) Leucothea extraque conspectum pelagus Africum attingens Sardinia, minus VIII p. a Corsicae extremis, etiamnum angustias eas artantibus insulis parvis, quae Cuniculariae appellantur, itemque Phintonis et Fossae, a quibus fretum ipsum Taphros nominatur.
- 83
- 84 7. Sardinia ab oriente patens CLXXXVIII p., ab occidente CLXXV, a meridie LXXVII, a septentrione CXXV, circuitu DLXV, abest ab Africa Caralitano promunturio CC, a Gadibus XII·L. habet et a Gorditano promunturio duas insulas quae vocantur Hercules, a Sulcensi Enosim, a Caralitano Ficariam. quidam haut procul ab ea et
- 85

§ 82: Mela II 121. Sol. 3, 2. Dion. Hal. I 53 p. 135 extr. Serv. Aen. IX 715. Homer. B 783. — § 83—85: MCap. VI 645. § 83: Mela II 121. 123. Dic. 8, 14. 17. — § 84: Mela II 123. (Oros. I 2, 53. Dim. 137). Dic. 8, 14. cfr. Strabo V p. 225. Agathem. 20 p. 482. Anon. fr. I 1 (GGm II p. 509). — § 85: Mela II 123. — Timaeus fr. 27 Müller. Sol. 4, 1. — (265, 11) Sol. 3, 2.

1 pandataria *va.S.* pantatoria *codd. MCap.* | prochyta **E**². -cyta **DFR.** -cita **E**^{1a} 2. 3 erat aenaria **E**^{1v.} erat (aerat **DR**) enariae (-rae **D**²) **DFRE**^{2a}. tenarie **a**¹ 3 a *om.a.* /// **R.** ipsa a *va.D* | dicta grece (graecis *v*) **F**^{2E}**d**²**Tva.S** 5 neapolim **F**^{2d}**Tv.** mea- r 6 surrento **E**^{2v.} syre- (sire- **R**) r 7 XI *Brot. cum Secundo (ap. Rezzon.). XL ll. v* | M *del. F*². M. p. **a**³**G(S).** M. p. CX *v.* M. p. Mox **L** 8 que **a**³**G.** quē (quē in **E**) *ll. v* 9 VIII *d va.H* | etiam **ED**² 10. 11 *dist. va.J* 11 phintonis **a d G.** pinthor. *cfr. Ptol. III 3, 8* | fossae **da**³**v e MCap.** forsa *ll* | tapsos **F**² 14 **CLXXII Dic.** | a meridie — **CXXV (CXXII E)** **F**^{2E} **MCap. v.** *om. r Dic.* 15 circuitu **F**^{2E}**v.** -it *r.* -itus eius *Dic.* 16 **XII · L D**² **MEp. 3 n. 1 coll. II 243 extr.** **XIII R(B).** **XIII · I r.** **XIII · L T.** **XIII · L v** 17 aenosim **DFE** 18 ficaria galatamque *codd. MCap.* | etiam (*pro et*) **a**³**va.S**

Leberidas ponunt et Callode et quam vocant Heras lutra. celeberrimi in ea populorum Ilienses, Balari, Corsi, oppidorum XVIII Sulcitani, Valentini, Neapolitani, Bitienses, Caralitani civium R. et Norenses, colonia autem una, quae vocatur Ad Turrem Libisonis. Sardiniam ipsam Timaeus Sandalio¹ appellavit ab effigie soleae, Myrsilus Ichnusam a similitudine vestigii. contra Paestanum sinum Leucosia est, a Sirene ibi sepulta appellata, contra Veliam Pontia et Isacia, utraeque uno nomine Oenotrides, argumentum possessae ab Oenotris Italiae, contra Vibonem parvae quae vocantur Ithacesiae ab Ulixis specula.

8. (14) Verum ante omnes claritate Sicilia, Sicania 86 Thucydidi dicta, Trinacria pluribus aut Trinacia a triangula specie, circuitu patens, ut auctor est Agrippa, DCXVIII 15 p., quondam Bruttio agro cohaerens, mox interfuso mari avulsa, XV in longitudinem freto, in latitudinem autem

§ 86. 87: MCap. VI 646. (Oros. I 2, 52. Dim. 13). Dic. 8, 3. 19. 4. 5. 6. — § 86: Sol. 5, 2. Mela II 115. Agrippa fr. 7 R. Timosth. ap. Agathem. l. l. Anon. fr. II (GGm II p. 510). — (15) Sol. 2, 22. cfr. Plin. II 204. — Sol. 5, 5.

1 leberidas *D²e codd. MCap.* beleridas *F²v.* -da *DF¹RS.* belle- (-as *a³*) a. berelidas *E²Dal.* -da *E¹D¹.* balaridas *coni. B* | callodē *a³.* coll- *va. S* | Heras lutra *Be MCap.* -alytra *DF.* -alitra *r*
 2 balari *Be Paus. X 17, 9. Strab. V p. 225.* sal- *ll. v* 2. 3 *dist.*
va. J 3 XVIII *E.* XIII *va. H* | bitienses *d².* cfr. *Ptol. III 3, 3*
 (p. 377*). uitenses *F²E²D¹.* om. *r.* bosenses *Ge Ptol. III 3, 7.* boce- *v*
 4 caralitani *F²E²d²v.* om. *r* 5 turrim *R²at a. D* | libisonis
 (lyb- *a*) *ll. v (D).* cfr. *Ptol. III 3, 5.* libys- *Ven.* 6 myrsilur
 (mir- *a*) *Da.* -lu/// *F¹.* -luer *E* | ichnusam *Tve Sol.* ichtus- *Ea.*
 ichnis- *R²e corr.* ichnytus- *F.* -tys- *D* 7 paestanum *DRav.*
 pest- *F².* p//t- *F¹.* prest- *E¹.* -ntum *E²* | Leucosia (*Müllenhoff*)
D². cfr. *II 204.* -casia *ll. v* 9 Ischia *G* 10 eo enotris (oen- *E*)
DF¹Ea 11 ab (*P*) *He MCap.* om. *ll. v* | specula *ve Sol. et MCap.*
 spectaula *E.* -aculu *dT.* espe- *R².* exspe- *F.* expe- *r* 12 claritate
Be Dic. -tes *F²R²v.* -tis *r* | sichania (sica- *v*) a *R(?) va. G*
 (*Brot.*) 13 thucydidi *G.* -de *ll. v (Brot.)* | trinacria a *R(?) va. G*
 (*Brot.*) | autem *F²* | trinatia *RE. om. Dic.* triquetra *va. S*
 14 DXXVIII *D coll.* § 87 16 XII *va. H* | /// fraeto *F.* autem
 freto *DEa*

M·D p. iuxta Columnam Regiam. ab hoc dehiscendi argu-
 mento Rhegium Graeci nomen dedere oppido in margine
 87 Italiae sito. in eo freto est scopulus Scylla, item Charybdis
 mare verticosum, ambae clarae saevitia. ipsius triquetrae,
 86 ut diximus, promunturium Pelorum vocatur adversus 5
 Scyllam vergens in Italiam, Pachynum in Graeciam,
 CCCCXL ab eo distante Peloponneso, Lilybaeum in Africam
 CLXXX intervallo a Mercuri promunturio et a Caralitano
 Sardiniae CXC. inter se autem promunturia ac latera
 distant his spatiis: terreno itinere a Peloro Pachynum 10
 CLXXVI, inde Lilybaeum CC, unde Pelorum CXXLII.
 88 coloniae ibi V, urbes aut civitates LXIII. a Peloro mare
 Ionium ora spectante oppidum Messana civium R., qui
 Mamertini vocantur, promunturium Drepanum, colonia
 Tauromenium, quae antea Naxos, flumen Asines, mons 15
 Aetna, nocturnis miris incendiis. crater eius patet ambitu
 stadia viginti; favilla Tauromenium et Catinam usque
 pervenit fervens, fragor vero ad Maroneum et Gemellos
 89 colles. scopuli tres Cyclopus, portus Vlixis, colonia Catina,
 flumina Symaethum, Terias. intus Laestrygoni campi. 20
 oppida Leontini, Megaris, amnis Pantagies, colonia Syracusae

§ 87: Sol. 5, 2. — (5) Mela II 115. 116. Timosth. ap. Agathem.
 l. l. p. 483. — § 88: MCap. VI 647. Mela II 117. 119. Sol. 5, 5.
 — § 89: Mela II 117. 118. Sol. 5, 14. 5, 8 extr. Mela II 118.

1 dehiscendi Da. dih- F¹. decisc- E¹. disc- Dic. 3 est
 F²E²a²v. et r Dic. | scyllae D²UZ p. 25. sed cfr. Mela (Sen. ep. 79, 1)
 4 ambae Dic. -bose DR¹E¹a. -bo rv | clarae seuitia Dic.
 -ra saevitiae DE¹a. -ra -tia r(?)v | triquetra F¹E¹a. -tiae R¹.
 -quadrae Dic. 5 pelorus F¹a²va. S. cfr. Pelorias § 90 (Mela,
 Sol., MCap.) 7 CXL F². CXLIII va. H 8 et a R(?)v. et r
 9 CXX M va. H | autem haec R(?)va. D² 10 distantis R¹d.
 -nt F¹R². -ntia Dic. 11 CLXXVI ego e MCap. -XXXVI U. H.
 -XVI v | unde DFEa. inde R(?) Dic. v | CCXLII ego. CXLII U. D.
 -LIII MCap. CLXX F² in ras. v 12 V Pe MCap. om. U. va. H |
 aut U. S. ac v(J) 13 /// spectante Fv. expe- r Dic. | oppidū
 a²(R?)v. -do r Dic. 17 Catanam B (item infra) 18 Maronem
 va. S 20 symaethum v. -metum U 21 pantagies F²d. r.
 -gyes R². -gees E². -cies F¹a. -cyes r D¹. cfr. MPt p. 399^b

- cum fonte Arethusa, quamquam et Temenitis et Archidemia et Magea et Cyane et Milichie fontes in Syracusano potantur agro, portus Naustathmus, flumen Elorum, promunturium Pachynum, a quo . . . fronte Siciliae flumen
- 5 Hyrminum, oppidum Camarina, fluvius Gelas, oppidum Agragas, quod Agrigentum nostri dixere, Thermae colonia, 90 amnes Achates, Mazara, Hypsa, Selinius, oppidum Lilybaeum, ab eo promunturium, Drepana, mons Eryx, oppida Panhormum, Solus, Himera cum fluvio, Cephaloedis, Haluntium,
- 10 Agathyrnum, Tyndaris colonia, oppidum Mylae et, unde coepimus, Pelorias. intus autem Latinae condicionis 91 Centuripini, Netini, Segestani, stipendiarii Assorini, Aetnenses, Agyrini, Acestaei, Acrensens, Bidini, Citarini, Drepanitani, Ergetini, Echetienses, Erycini, Entellini, Egguini, Gelani,
- 15 Galacteni, Halaesini, Hennenses, Hyblenses, Herbitenses, Herbessenses, Herbulenses, Halicuenses, Hadranitani, Imacarenses, Ichanenses, Iactenses, Mutustratini, Magellini,

§ 90: Mela II 118. 119. — § 91: Mela II 118.

1 temenitis *ve* *Thuc. VII 3, 3.* -minitis **F**². -nilis *r* 2 milichie **B**. -cie **Ra**. -ciae **Ddv**. -itiaie *r* 3 ponantur **ED**
 4 qua **RE**²*va. D*² | *lac. ego indicavi* 5 hyrminum **RD**. yr- a. hir- (-nium **F**²*v*) *rv* 6 Acragas **G**. *cfr. nota ad XXXV 62* | hermae **R**¹. thermo **F**¹. -rino **F**² 7 achates **H**. -tae **E**. *cfr. XXXVII 139.* agather **a**. -thae **F**. -the *rv*. Atys **B** | mazara **H**. mater *ll. v.* et **B**. (macer **TMPT** *p. 395^a*) | hipsa **F**². ip- **F**¹**a**. yp- *va. B* | selinius **R**. -nus **Fva. D** | *dist. va. G(D)* 9 solus **dG** | haluntium *ego coll. XIV 80.* alun- **G**. -nfium **d**. -untinum (-ut- **R**. -yt- **F**²) *r* 11 pelorus **a**³*va. S* | autem *om. Rd(?) va. D*
 12 netini **R**²**G**. nepi- *rv* | adsorini **F**¹. arso- **D**. -oniri **Ea**
 13 agyrini **RB**. agryni **DFd**. -rini **E**¹**a**. ager- **E**²*v* | citarini **Be Cic. Verr. III 103.** cet- **H**. citatiarini **Rav**. cyt- *r.* (*add. Caci- rini B. Cacyr- H. del. D*) 14 echetienses (**B**²) **He St Byz.** echefti- *ll.* ecefti- **B**¹ | entellini **F**² *in ras. v. e Ptol.* -tenetini (-nit- **R**¹) *ll. add.* etini (net- **F**²*v*) edini *ll. v.* etini **G**. enini *Se Ptol. III 4, 7 ("Iva). del. ego* | enguini **dTB** 15 galacteni (-lect- **a**) *ll. D.* -atani **dTv**. -atani **C**. -atani **S** | halesini **F**²**R(?)v**. helas- **F**¹**dT**. lahes- *r. cfr. CIL X p. 768* | herbitenses **B**. hebrit- (ebritt- **a**) *ll. v*
 16 herbessenses **B**. -benses *ll. v* | halicyenses **d(?) Be Cic. Verr. III 13. 91. V 15.** -ciaenses **R** | imacarenses **B**. maga- (imaga- **d**) *ll.* maca- *v* 17 ichanenses **Be St Byz.** yppa- **a**. ipa- *rS* |

Murgentini, Mutycenses, Menaini, Naxi, Noini, Petrini, Paropini, Phintienses, Semelitani, Scherini, Selinunti, Symaethii, Talarenses, Tissienses, Triocalini, Tyracinenses. Zancaei Messeniorum in Siculo freto sunt.

- 92 Insulae in Africam versae Gaulos, Melita a Camarina 5
 LXXXVII, a Lilybaeo CXIII, Cossyra, Hieronnesos, Caene, Galata, Lopadusa, Aethusa, quam alii Aegusam scripserunt, Bucinna et a Solunte LXXV Osteodes contraque Paropinos Vstica. citra vero Siciliam ex adverso Metauri amnis XXV ferme p. ab Italia septem Aeoliae appellatae, eadem 10
 Liparaeorum, Hephæstiades a Graecis, a nostris Volcaniae, Aeoliae, quod Aeolus Iliacis temporibus ibi regnavit.
 93 9. Lipara cum civium Romanorum oppido, dicta a Liparo

§ 92—94: MCap. VI 648. — § 92. 93: Mela II 120. — § 92: (10) Sol. 6, 1. — § 93 init.: Sol. 6, 2.

iaetenses B. met- a. iet- ll. v (H) | mutustratini B¹ e Polyb. I 24, 11 et Diod. XXIII 9, 3. 4. mytistr- (B²) S. mutrustani F d v. -strani r | magellini d (?) v. -elini ll

1 mutycenses d² in marg. H. -tyenses B. -ticenses ll. v. om. d¹ | menaini (-ani R) ll. -anini d² v. om. d¹. menaeni Cic. Verr. III 55. 102 | noini (oi- a) ll. D. noaei S. -aeni B. nonii v | petrini d² in marg. B. -tini ll. v 2 phitinenses F². phinthienses H | scherini B e Ptol. III 4, 7 coll. Cic. Verr. III 103. sesch- v. seschterni FE¹. sascht- a. saescht- DR. saeschet- E² | selinuntini F² 3 sumæthy F¹. sim- F² a | talarenses (-rienses B) H. ilar- R¹. i. ar- F¹. silar- F² R². lar- r | tissienses B. -inenses ll. v. cfr. Cic. Verr. III 86. Ptol. III 4, 7 | tyracinenses Brot. e con. He St Byz. trirac- R. -cien-ses (-cye- F) r v. tira- G 3—5 dist. ego. punctum pon. post Messeniorum Fa v (D²), post freto G. cfr. p. 267, 11 intus et § 76. 151. IV 52. V 41. 128. VI 32. 198 5 in a³ (d?) v. om. ll. D. an ad? | gaulos F² G. -lo codd. MCap. caulos r. gauros v | camarina F MCap. camer- r v. cfr. Ptol. l. l. 6 LXXXVIII E a v a. H. -VIII MCap. | cossyra R (?) v a. D. cfr. V 42 | hieronnesos B e Polyb. I 60, 3. eromnisos ll. laron nesos MPt p. 410^a 7 lopadusa B e St Byz. lep- ll. v (D¹) 8 bucinna F² in ras. E² B. -iona E¹. -ion r v (D¹). cfr. St. Byz. | osteades F² v a. B 9 ustica B. uscita (osc- F²) ll 11 hephaestiades C. et aepestiades AD. -dis E. aepehaestiadis F. ephest- Ro. -des v. et estiadiis a | uolcaniae DF¹ d EC (H). -ni AF² v (G). -nia RaT. -nia uel o 12 eolie a. -ia eo o | regnabit F¹ R¹. -bat va. H

rege, qui successit Aeolo, antea Milogonis vel Meligunis vocitata, abest XXV ab Italia, ipsa circuitu paulo minor V. inter hanc et Siciliam altera, antea Therasia appellata, nunc Hiera, quia sacra Volcano est, colle in ea nocturnas evomente flammis. tertia Strongyle, a Lipara VI p. ad 94 exortum solis vergens, in qua regnavit Aeolus; quae a Lipara liquidiore tantum flamma differt, e cuius fumo, quinam flaturi sint venti in triduo, praedicere incolae traduntur; unde ventos Aeolo paruisse existimatum. quarta 10 Didyme, minor quam Lipara. quinta Ericusa, sexta Phoenicusa, pabulo proximarum relictæ. novissima eademque minima Euonymos. haec de primo Europae sinu.

10. (15) A Locris Italiae frons incipit, Magna 95 Graecia appellata, in tris sinus recedens Ausonii maris, 15 quoniam Ausones tenuere primi. patet LXXXVI, ut auctor est Varro; plerique LXXV fecere. in ea ora flumina innumera, sed memoratu digna a Locris Sagra et vestigia oppidi Caulonis, Mustiae, Consilinum castrum, Cocynthum, quod esse longissimum Italiae promunturium aliqui existimant. 20 dein sinus et oppidum Scolacium, Scylaceum et Scylletium

§ 94: Sol. 6, 3. cfr. Isid. or. XIV 6, 36. — § 95: MCap. VI 649. — cfr. Sol. 2, 24. — (18) Mela II 68. — (20) Sol. 2, 10, 23.

1 cui successit aeolus *Be Sol.* | milogonis **AJ.** melog- **R²G.** imong- **R¹.** milonginis **F.** mlong- (-nus **D¹**) **D.** long- *rv.* -gonis **B** | miligunis **AD²** 2.3 minor **V F²** *in ras.* -or **V** milia **AE²D.** -orum **DE¹a.** -or **Rd(?)H.** -ori *v* 3 hanc *om.* **DR¹E¹a.** // **F¹** 5 strongyle **d(?)v.** -gulae **A.** -gile **a.** sthrong- **F²R²E².** strog- **o.** sthrog- **r** | **VI** p. **D².** **m** passus **A.** mille *pa- rv.* **VIII** p. **U56** 7 differi **D** | **e a MCap.G.** ex *Sol.* **a AE²oD.** *om. rv* 8 triduum (**D?**) **a²B(D¹)** 10 ericusa *Be Strab. VI 275 et schol. Apoll. Rhod. III 41.* eriphusa **Adv(D).** eryth- **R.** eryth- *r.* *cfr. Sol. et MCap.* 11 relictæ **dva.J** 12 minima **AF²E²v.** mim **F¹.** minim **r** 13 frons **p MCap.v.** fons **ll** 17 sagra **Tv.** agra **ll** 18 mystiae *va.S* | cocynthum **D.** *cfr. § 43.* -tum **A.** cocc- *r.* coccin- **d(?)B.** coccinum **a.** carci- *v* 20 et *ll.* **B(D¹).** scyl- laceus et *v(H).* scylacius et *S* | oppidum **MPt p. 329^b.** urbs **D¹.** *om. ll.v* | scolacium *ego. cfr. CIL X p. 12n. 103.* -agium (-aghium **DR.** -agi/ū **F**) *ll.v(D).* stola- **J².** *del. B* | scylaceum **AR.** -caeum

Atheniensibus, cum conderent, dictum, quem locum occurrens Terinaeus sinus paeninsulam efficit, et in ea portus qui vocatur Castra Hannibalis, nusquam angustiore Italia: XL p. latitudo est; itaque Dionysius maior intercisam eo loco adicere Siciliae voluit. amnes ibi navigabiles 5
 96 Carcinus, Crotalus, Semirus, Arogas, Thagines, oppidum intus Petelia, mons Clibanus, promunturium Lacinium, cuius ante oram insula X a terra Dioscoron, altera Calypsus, quam Ogygiam appellasse Homerus existimatur, praeterea Tyris, Eranusa, Meloessa. ipsum a Caulone abesse 10
 LXX prodit Agrippa.

97 II. A Lacinio promunturio secundus Europae sinus incipit, magno ambitu flexus et Acroceraunio Epiri finitus promunturio, a quo abest LXXV. oppidum Croto, amnis Neaethus, oppidum Thuri inter duos amnes Crathim et 15
 Sybarim, ubi fuit urbs eodem nomine. similiter est inter Sirim et Acirim Heraclea, aliquando Siris vocitata. flumina Talandrum, Casuentum, oppidum Metapontum, quo 98
 tertia Italiae regio finitur. mediterranei Bruttiorum Aprustani tantum; Lucanorum autem Atinates, Bantini, Eburini, 20

§ 96: (7) Mela II 68. — Homer. η 244. μ 448. Agrippa fr. 10 R. — § 97: (12—14) MCap. VI 650. Sol. 2, 24. (14) Mela II 68. — § 98: Cato fr. 68 p. 53 Peter. Theopomp. fr. 233 Müller.

(scil- F) DFG. -cium H. scyllaceum Eapv(J²). -cium B. del. D | et ll. v. del. B | scylletium B. -tum v. scyletium ARp. -thium r
 2 terinaeus dG. -neus v. taerinus A. -nes (tēnes R¹) r
 3 nusquam Av. numq- r 4 XL AF² Sol. MCap. v(J²). XI
 (XII D¹) r. XX Be Strab. VI p. 255 init. 6 carcinus D. cfr. Mela. -rginus A. -rcines rH | arogas AF²J. -ocas rS. -ocha v | thagines AF² in ras. R²D. thasg- R¹. tharg- DE². targ- E¹adv
 7 petelia ego. cfr. Niss. It. II p. 936 n. 3. -tilia ll. v 8 oram Rv. ora r 10 tyris ARaG(D). tiris rv(H). (tres sirenussae B) : gaulone F² in ras. cal- a 11 prodidit d(?)va. D 15 thuri (P)H. -ium v. tyri A. tauri r | crathim S. -in v. -tim ll
 17 acirin Be Strab. VI p. 264 init. agirim AR². acrim rv 18 talandrum A. cha- D. tha- (-lend- F²) rv. aca- Be Strab. VI p. 280. cfr. Niss. l. l. p. 914 n. 1 | qua FdREa 20 atinates Av(S). attin- r. aten- H | buntini A. bantani Ea¹

Grumentini, Potentini, Sontini, Sirini, Tergilani, Vrsentini, Volcentani, quibus Numestrani iunguntur. praeterea inter-
 isse Thebas Lucanas Cato auctor est, et Pandosiam
 Lucanorum urbem fuisse Theopompus, in qua Alexander
 5 Epirotos occubuerit.

(16) Conectitur secunda regio amplexa Hirpinos, 99
 Calabriam, Apuliam, Sallentinos, CCL sinu qui Tarentinus
 appellatur ab oppido Laconum — in recessu hoc intimo
 situm, contributa eo maritima colonia, quae ibi fuerat,
 10 abest CXXXVI a Lacinio promunturio —, adversam ei
 Calabriam in paeninsulam emittens. Graeci Messapiam
 a duce appellavere et ante Peucetiam a Peucetio Oenotri
 fratre in Sallentino agro. inter promunturia \bar{C} intersunt.
 latitudo paeninsulae a Tarento Brundisium terreno itinere
 15 XXXXV patet multoque brevius a portu Sasinae. oppida 100
 per continentem a Tarento Vria, cui cognomen ob Apulam
 Messapiae, Aletium, in ora vero Senum, Callipolis, quae
 nunc est Anxa, LXXV a Tarento. inde XXXIII promun-
 turium quod Acran Iapygiam vocant, quo longissime in
 20 maria excurrit Italia. ab eo Basta oppidum et Hydruntum

§ 99: cfr. Strabo VI p. 261. — Mela II 68. — (11) Sol. 2, 12.
 — § 100: (17) Mela II 66. — Sol. 2, 54. — (19) MCap. VI 650.

1 sirini — ursentini *om.* DF¹R¹E¹a | syrini F²E² | tercellani R²
 2 uolcentani AR²G. uolent- r. uolcent- v. uulcet- p. (an
 Volceiani?) 3 pandosiam *Be Strab. VI p. 256.* mardoniam
 (-dan- F². -daon- E²) *ll. v (J)* 8—10 *dist. ego* 8 recessū DEa
 9 situm *ll. -to a³v | eo om. d¹ | qui DF¹E¹* 10 CXXXV E
 11 paeninsula A 15 XXXXV *D It. p. 27 n. 7.* XXXV *ll. H.*
 -II v | sasinae F²D². -nea A. -na v. -ne R.S. rasinae (-ne a) r
 16 uria *D cum Vossio ad Melam II 4, 7 (Momms. unterit. Dial.*
p. 47. 61). uaria (-roa R. baria F²) *ll. v | ob ego. om. ll. v.* ad discrim-
 en (*Cluver*) D² | apulam messapiae *ego.* -lae messapiā (mesa-
 piam a) F¹RE¹a. -lae messapia (mesa- A) rv 17 aletium
v e Ptol. III 1, 67. adium DFdR¹E¹. -ium a. sarmadium AE²p D.
 serm- R² | in v. *om. ll* | saenum A. ren- DF¹d. senonum *v a. H* |
 callipolis A H. ga- rv 18 XXXIII *ll. v (D).* -II G 19 acran v.
 acar- A. agar- F²E². agr- r

decem ac novem milia passuum, ad discrimen Ionii et Hadriatici maris, qua in Graeciam brevissimus transitus, ex adverso Apolloniatum oppidi latitudine intercurrentis
 101 freti \bar{L} non amplius. hoc intervallum pedestri continuare transitu pontibus iactis primum Pyrrus Epiri rex cogitavit, 5 post eum M. Varro, cum classibus Pompei piratico bello praeesset; utrumque aliae inpedivere curae. ab Hydrunte Soletum desertum, dein Fratuentium, portus Tarentinus, statio Miltopes, Lupia, Balesium, Caelia, Brundisium \bar{L} p. ab Hydrunte, in primis Italiae portu nobile ac velut certiore transitu sicuti longiore, excipiente Illyrici urbe Dur-
 102 rachio \overline{CCXXV} traiectu. Brundisio conterminus Poediculorum ager. novem adulescentes totidemque virgines ab Illyriis XII populos genuere. Poediculorum oppida Rudiae, Gnatia, Barium, amnes Iapyx a Daedali filio rege, a quo 15 et Iapygia Acra, Pactius, Aufidus ex Hirpinis montibus
 103 Canusium praefluens. hinc Apulia Dauniorum cognomine a duce Diomedis socero, in qua oppidum Salapia Hannibalidis meretricio amore inclutum, Sipuntum, Vria, amnis

§ 101: (7) Mela II 66. — § 102: (14) Mela II 66. — (15) Sol. 2, 7. — § 103: Mela II 66. 65.

3 appollonia (-iae *G*) **AF² cum ras. E² va. H** | oppidi *ll. G(S)*. -dum *C(H)*. -do *v* 4 i. **F¹**. id **a.** \bar{C} *B* | continuare **AF²E²v.** -uere *r* 7 inpediere **F¹dRa va. H** 8 fratuentium (*Momms. CIL IX n. 1006*) **D²**. -ertium **Av(S)**. fratra-*r Brot.* 9 miltopes **AF²a D.** -paes **DRE.** -pae *H.* militop//// **F¹**. -tum **a³v** | lupia **AB.** lubia **F²**. //upia **F¹**. upia *r.* upta **a.** luspia *v* | balesium **AF²v.** -essum **F¹dR.** -laesum **E¹**. -ssum *r* | caelia (ce- **R²**) **AR²S.** -lium **F²v.** -li (ce- **R¹a**) *r* 11 sicut **E.** sic utique **R(?)H.** sed utique *vet. Dal.* | illyrice *A.* -cae **F.** -ca **ava. S** 12 pediculorum **FRA va. S. cfr. § 38** 14 **XVI A.S.** **XIII a³va. J** | ruriae **A.** rudia **va.(P)H** 15 gnatia **AFRpJ² coll. II 240.** egn- *r(?) B.* ingn- **a.** stegn- *v* | barium **F²R G.** uar- **A.** bariom *r.* -ion *v* | amnex **Ra.** -ne// **F¹**. ampes **E²**. -pe **F²**. ante *va. H* | iapyx **Av.** -pryx **DRE¹**. -p// **F¹**. -pex **F²E²** | filio **F²v.** amnes filio **AR²**. f *r* | ege **A.** egeę **R²**. egi **F² in ras. del. va. H** 16 Acra **D²**. aritan **A.** amitan *r.* -ta **p v.** amnes *G. del. H.* Acra, iam **U 57.** Acra item **J²**. clari iam **D¹**. | pactius **Fv.** -tris **A.** pattius *r* 19 sipuntium **R.** -nitum **o.** -pontum **Aa va. D²** | uria **Dd v.** -iae *r.* *cfr. § 100*

Cerbalus, Dauniorum finis, portus Aggasus, promunturium
 montis Gargani, a Sallentino sive Iapygio CCXXXIII am-
 bitu Gargani, portus Garnae, lacus Pantanus, flumen por-
 tuosum Fertor. Teanum Apulorum itemque Larinum, Cliternia,
 5 Tifernus amnis. inde regio Frentana. ita Apulorum genera 104
 tria: Teani a duce e Grais; Lucani subacti a Calchante, quae
 nunc loca tenent Atinates; Dauniorum praeter supra dicta
 coloniae Luceria, Venusia, oppida Canusium, Arpi, ali-
 quando Argos Hippium Diomede condente, mox Argyripa
 10 dictum. Diomedes ibi delevit gentes Monadorum Dardo-
 rumque et urbes duas, quae in proverbii ludicrum vertere,
 Apinam et Tricam. cetera intus in secunda regione Hir- 105
 pinorum colonia una Beneventum auspiciatus mutato no-
 mine, quae quondam appellata Maleventum, Aeculani, Aquil-
 15 lioni, Abellinates cognomine Protropi, Compsani, Caudini,
 Ligures qui cognominantur Corneliani et qui Baebiani,
 Vescellani. Ausculani, Aletrini, Abellinates cognominati
 Marsi, Atrani, Aecani, Alfellani, Atinates, Arpani, Borcani,
 Collatini, Corinenses et nobiles clade Romana Cannenses,
 20 Dirini, Forentani, Genusini, Herdonienses, Irini, Larinates

§ 104: (8. 9) Sol. 2, 10. — § 105: (14) Liv. IX 27, 14. Fest.
 p. 34. 340.

1 aggasus AD². agasus ov 2 CCXXXIII AG. -III rv
 4 fertor DF¹dTD. -to R. -tur Ea. fer AF². frento v | larin-
 natum H | cliterna AF²E². -ern E¹. aliterna a³Dal. 5 fren-
 tana AFv. ferent- F² in marg. fret- r 6 a AF²v(S). om. r Dal. |
 e Aa³G. om. rv 7 atinates AFG. etin- rv 8 carpi F²
 9 hippium Av. -idium (hypp- E. ypp- a) r | diomede — dictum
 om. DF¹R¹Ea | argyripa G. argir- R² 12 et AREB. met rv |
 tricam B. aicram DFdRv. aior- Ea. atr- A | cetero d H. -rum o
 14 aeculani AG(S). ecu- E. ausaecu- F. ausecu- rv(H).
 auscu- D¹ 16 et qui — 17 vescellani om. DF¹d¹RE¹a | bae-
 biani D. beb- ll. v 17 ausculani D². cfr. Momms. ad CIL IX
 p. 62. Niss. It. II p. 845 n. 4. aeul- A. ecul- E². decul- rv. aecul- H.
 aecl- S | aletrini F²v. alit- AE². aletri r 18 atinates DdS.
 anti- A. atti- rv | borcani om. a. uorga- A. uorca- va. B
 19 corinenses dv. cari- A. corri- (carri- F²) r 20 herdonienses
 Aa³H. hord- G. herdori- (erd- R) rv | irini ll. v(D). yr- a. hyrd-
 (?) B ex Herod. VII 170

cognomine Frentani, Metinates ex Gargano, Mateolani, Neretini, Natini, Rubustini, Silvini, Strapellini, Turnantini, Vibinates, Venusini, Vlurtini. — Calabrorum mediterranei Aezetini, Apamestini, Argetini, Butuntinenses, Deciani, Grumbestini, Norbanenses, Palionenses, Stulnini, Tutini. — Sal/entinorum 5 Aletini, Basterbini, Neretini, Vzentini, Veretini.

106 12. (17) Sequitur regio quarta gentium vel fortissimarum Italiae. in ora Frentanorum a Tiferno flumen Trinium portuosum, oppida Histonium, Buca, Hortona, Aternus amnis. intus Anxani cognomine Freitani, Carecini Supernates et Infernates, Iuanenses. — Marrucinorum Teatini. — Paelignorum Corfinienses, Superaequani, Sulmonenses. — Marsorum Anxatini, Antinates, Fucentes, Lucenses, Marruvini. — Albensium Alba ad Fucinum 107 lacum. — Aequiculanoꝝ Cliternini, Carseolani. — Vestinorum Angulani, Pennienses, Peluiniates, quibus iunguntur Aufinates Cismontani. — Samnitium, quos Sabellos et Graeci Saunitas dixere, coloniae Bovianum Vetus et alterum 15

§ 106: (8—10) Mela II 65.

1 metinates **AF²a³G**. etin- (etm- **R**) *rv. meri- H. cfr. Niss. It. II p. 838 n. 2* | neretini (-rat- **F**) *ll. v. (D)*. nerit- *G. net- H*
 2 natini *D. mat- ll. v. del. H* | rubustini **AF²E²G** (*H*). -sini *r. tubustini v. rob- Dal.* | turmantini (-men- *G*) *dva. D* 3 aeze-
 tini (*MPt p. 332^a*) *D²*. aeget- **DRE G**. eget- *av. agaet- F. aelit- A. cfr. Niss. It. II p. 858* 4 argentini **EB. om. v** | grumbestini **AF²H**.
 brum- *rv* 5 narbonenses *Av. G* | palionenses **AG** (*S*). balto- *r. palto- H. om. v* | stulnini *ll. v. (D)*. sturn- *Be Ptol. III 1, 68*
 6 alentini **AF²E²a** | uzentini *D cum Momms. unterit. Dial. p. 52 (CIL IX p. 3)*. ulent- *ll. v. (J)*. uxent- *H. ualent- B* 9 hortona **AJ**. -tana (ort- **Fd**) *r. Ortona ve Strab. V p. 242* 10 carecini *Nipperdey opusc. p. 203*. -etini *ll. J. carent- v. cfr. Niss. It. II p. 790*
 11 iuanenses (*Momms. CIL IX p. 274*) *D²*. lanuenses *ll. v*
 12 teatini *ve Ptol. III 1, 53*. teacini (taea- **AF**) *ll* | corfinienses *v. coruini- A. cornifici- r* 13 anxatini **DF¹ED**. anaxt- *a. anaxat- AF²J. anxant- dv. hanc sat- R* | antinates *D cum Momms. l. l. p. 321 (CIL IX p. 362)*. ati- *Av. atti- r* 14 marruini **A**. -ubini **F²**. maruuii *dva. S* 16 pennienses *ll. v. pinnie- a. penné- D. pinne- B. cfr. Ptol. III 1, 52* 18 coloniae *Momms. CIL IX p. 239*. -nia *ll. v* | bouianum *v. -nium AF²*. uouianum **F¹**. uobi- **R**. -nium *r*

cognomine Vndecumanorum, Aufidenates, Aesernini, Fagifulani, Ficolenses, Saepinates, Tereventinates. — Sabinorum Amiternini, Curenses, Forum Deci, Forum Novum, Fidenates, Interamnates, Nursini, Nomentani, Reatini, Trebulani qui cognominantur Mutuesci et qui Suffenates, Tiburtes, Tarinates. in hoc situ ex Aequicolis interiere Comini, Tadiates, Caedici, Alfaterni. Gellianus auctor est lacu Fucino haustum Marsorum oppidum Archippe, conditum a Marsya duce Lydorum; item Vidicinarum in Piceno deletum a Romanis Valerianus. Sabini, ut quidam existimavere, a religione et deum cultu Sebini appellati, Velinos accolunt lacus, roscidis collibus. Nar amnis exhaurit illos sulphureis aquis Tiberim ex his petens, replet e monte Fiscello Avens iuxta Vacunae nemora et Reate in eosdem conditus. at ex alia parte Anio, in monte Trebanorum ortus, lacus tris amoenitate nobiles, qui nomen dedere Sublaqueo, defert in Tiberim. in agro Reatino Cutiliae lacum, in quo fluctuetur insula, Italiae umbilicum esse M. Varro tradit. infra Sabinos Latium est, a latere Picenum, a tergo Vmbria, Appennini iugis Sabinos utrimque vallantibus.

§ 108: Gelli[an]us: cfr. Peter hist. Rom. fr. p. 94. — Sol. 2, 6. — Varro ap. Fest. p. 343. — § 109: (17) Varro LL V 71. Sol. 2, 23. cfr. Plin. II 209. XXXI 10. 59.

1 aesernini (-rrini **E**) **AED**. ese- v. ase- r | fagifulani **AG**. -ugali rv 2 saepinates **H**. sep- ll.v | tereventinates **S**. tercuen- **A**. treuen- **G**. teuen- da. teren- **R**. teuentiates r. treuen- v
5 mutuesci **TD**. -uesti **DdEa**v. -usti **B**. -taei **B**. -usci **AF**² in ras. **S**. -caeii **G** | suffenates **Av**. sufe- r | tarinates **a**³**B**. parin- (paren- **A**) ll.v 6 tadiatestes **B**. -tester **DEa** 7 cedici **Ea**. cned- **D**. aced- **F**²**a**³**va**. **H** | gelbianus **B**. gella- **E**¹. Gellius *Peter hist. Rom. fr. p. 94. cfr. index* 9 uidicinarum **AG**(**J**). uitic- (uic- **F**¹) r **H**. urtic- v 10 Valerius Antias *coni. Münzer p. 376 n. 1*
11 saebini **F**². saeuini **F**¹**a**. seu- **R**¹**dTv**a. **J** 12 roscidis **F**²**v**. royc- **A**. prosc- r 13 *dist. D* | e **AF**²**v**. a **a**². om. r
14 Auens *D cum Prellero. cfr. Serv. Aen. VII 657*. aues ll. labens v
15 anio **AF**²**v**. annio r 17 cutiliae **Av**. -tiniae **Fd**. -ni ac r 18 fluctuet *va. S* | umbiculum **FR**²**a**. uerb- **R**¹ | **M om. A**
19 atium **DR**¹**E**¹. // // **F**¹ 20 umbriam **A**

- 110 **13.** (18) Quinta regio Piceni est, quondam uber-
rimae multitudinis. CCCLX Picentium in fidem p. R.
venere. orti sunt a Sabinis voto vere sacro. tenere ab
Aterno amne, ubi nunc ager Hadrianus et Hadria colonia
a mari VI. flumen Vomanum, ager Praetutianus Palmenisque, item Castrum Novum, flumen Batinum, Truentum
cum amne, quod solum Liburnorum in Italia relicum est,
flumina Albula, Tessuinum, Helvinum, quo finitur Praetu-
111 tiana regio et Picentium incipit. Cupra oppidum, Castel-
lum Firmanorum et super id colonia Asculum, Piceni 10
nobilissima intus, Novana. in ora Cluana, Potentia, Numana
a Siculo condita, ab iisdem colonia Ancona, adposita
promunturio Cunero in ipso flectentis se orae cubito, a
Gargano CLXXXIII. intus Auximates, Beregrani, Cingulani,
Cuprenses cognomine Montani, Falerienses, Pausulani, 15
Planinenses, Ricinenses, Septempedani, Tolentinales, Trai-
enses, Vrbesalvia Pollentini.
- 112 **14.** (19) Iungetur his sexta regio Vmbriam complexa

§ 110: (4) cfr. Paulus Festi p. 212 (117). — § 110. 111: Mela II 65. 64. — § 111: (12) Sol. 2, 10.

1 est Av. et r 4 aterno av. att-ll | adrianus et adria
DFREaC (item infra) 5 III Ea. VII Fva.S | praetuttianus
DF¹RE (fere semper) | palmensisque R. palam- DF¹Ea 6 idem
DFE | batinum Av. ///uat- F². uiuat- DE. -annū a. iuuatium R
8 flumina v(D²). -men ll. H | albula tessuinum E²D. -lates
suinum Av. -la teruinum r. -la teruium dTH | heluinum AF²
v(D²). om.rH | quo AF²E²v. quod r 9 picentium v. -tum
ll. D². cfr. v. 2 11 dist. Momms. Herm. XVIII p. 192 n. |
nobana ADE. del. D² It. p. 16 12 ancon va. G. -co dT
13 Cunero va. S 14 CLXXXIII Av(S). -III E²Brot. -XXX r |
beregrani AG. uer- rv 15 falerienses D². falar- ll. v. cfr. Niss.
It. II p. 423 16 pleninenses G | septempedani Av. -ales F².
-ates r | tolentinales ego. cfr. CIL IX p. 530. tolenses A. tollen-
tinas DF¹RE¹a. -nates v. -nias E². -ni uel tolenses F² | traienses
ego coll. CIL IX n. 5646. 5647. trace- ll. traice- dT. triace- v.
treie- H. tree- D². cfr. CIL IX n. 5832. (VI n. 2413, 1. 2379*, 34)
17 polentini Ava. G 18 iungetur A. -guntur F²(E²?).
-gitor R²va. Brot. | his AEaG(J). hinc F. hic rv(Brot.). huic
coni. H

agrumque Gallicum citra Ariminum. ab Ancona Gallica ora incipit Togatae Galliae cognomine. Siculi et Liburni plurima eius tractus tenuere, in primis Palmensem, Praetutianum Hadrianumque agrum. Umbri eos expulere, hos 5 Etruria, hanc Galli. Umbrorum gens antiquissima Italiae existimatur, ut quos *Ombrios* a Graecis putent dictos, quod *in* inundatione terrarum imbribus superfuissent. trecenta eorum oppida Tusci debellasse reperiuntur. nunc 113 in ora flumen Aesis, Senagallia, Metaurus fluvius, coloniae 10 Fanum Fortunae, Pisaurum cum amne et intus Hispellum, Tuder. de cetero Amerini, Attidiatas, Asisinales, Arnates, Aesinales, Camertes, Casuentillani, Carsulani, Dolates cognomine Sallentini, Fulginiates, Foroflaminienenses, Forolienses cognomine Concupiensis, Forobrentani, Forosem- 15 pronienses, Iguini, Interamnates cognomine Nartes, Mevanates, Mevanio/enses, Matilicates, Narnienses, quod oppidum Nequinum antea vocitatum est, Nucerini cognomine Favo- 114 nienses et Camellani, Ocriculani, Ostrani, Pitinates cognomine Pisuertes et alii Mergentini, Plestini, Sentinates,

§ 112: (6) Sol. 2, 11 extr. — § 113 init.: Mela II 64.

1 citra **AD**. circa *rv* 3 plurima **AR²a²G**. -mi *rv*
 4 umbri eos **AF²E²v**. -ricos *r* 6 quos **Av**. que **F**. que *r* |
 ombrios (*P*) **G**. umbrios *v* (**D²**). -ius **A**. -iuos *r* 7 in *ego. om. ll. v*
 8 debellasse **AF²R²E²v**. uell- *r*. uall- **ad²T** 9 aesis **AC**.
 esis *v*. aesis **F²**. aessi *r* | senogallia *va. S* | colonia **a²va. H**
 10 hispellum **Av**. ispe- **R²**. spe- **D²FE**. pe- **R¹d**. be- **a**
 11 asisinales **R(?) Brot**. assisi- **A²**. assissi- **A¹**. asiri- *rv*
 12 assuentillani **A**. casuentini *va. G* | carsulani **AF²(R²)v**. curs- *r* |
 dolates **AF²G**. doia- **DF¹d²v**. daia- **R**. dolactes **a**. doia- **E**
 13 forotulienses **REa Brot**. 14 co/np/nienses **A**. comp- **F²RE²**.
 concubi- *va. Brot*. | forobrentani **AdTRH**. -etani **F²**. -brentani
 (-preñt- **F¹**) **DF¹**. -enuntani **a**. -tiani **E**. -emitiani *v*. forodruent-
 tani **D¹**. *cfr. CIL XI n. 6055* 15 iguini *ll. G(D)*. iguini- **S**. in-
 ginini *v* | nartes (*add. R²*) — 17 cognomine *om. R* | melianates **A**
 16 mevaniolenses (*Cluver*) **S**. -nionenses (meliani- **A**) *ll. v. (H)*.
 -nienses **F²E²G**. *cfr. Niss. It. II p. 379* 17 neque num **DF¹E¹a**
 18 mellani **A** | ocricolani **DFRE**. otricul- *va. G(Dal)* | pitinates
Niss. l. l. cfr. CIL XI p. 939. 876. pitulani *ll. v* 19 plestini
ll. S. pele- G. pe- v

Sarsinates, Spoletini, Suasani, Sestimates, Suillates, Tadinates, Trebates, Tuficani, Tifernates cognomine Tiberini et alii Metaurenses, Vesinicates, Vrvinates cognomine Metaurenses et alii Hortenses, Vettonenses, Vindinates, Visuentani. in hoc situ interiere Feliginates et qui Clusiolum tenere supra Interamnam et Sarranates cum oppidis Acerris quae Vafriae cognominabantur, Turocaelo quod Vettiolum, item Solinates, Curiates, Falinates, Sapi- nates. interiere et Arinates cum Crinivolo et Vsidicani et Plangenses, Paesinates, Caelestini. Ameriam supra scriptam Cato ante Persei bellum conditam annis DCCCCLXIII prodit.

115 **15.** (20) Octava regio determinatur Arimino, Pado, Appennino. in ora fluvius Crustumium, Ariminum colonia cum omnibus Arimino et Aprusa, fluvius Rubico, quondam finis Italiae. ab eo Sapis et Vtis et Anemo, Ravenna Sabinorum oppidum cum amne Bedese, ab Ancona CV, nec procul a mari

§ 114 extr.: Cato fr. 49 p. 50 Peter. — § 115: Mela II 64. 60.

1 sarsinates **FdRa** Bas. cars- **DE**. sass- **AD**. fars- *v* | spo-
lentini **DFRE** *ava*. Bas. | suasani **AH**. suarrani (sarr- **F²**) *rG* |
sessinates **A** | tadinates **AF²E²aG**. ad- *r*. sad- **B** 2 treuiates
A | tibernates **DFREa** | tiberini — 3 cognomine *om.R* | tiburini
Ava.G. tibini **E¹** 3 uesinicates — 4 metaurenses *om.Ea* | uesi-
nicates **F²S**. bes- **A**. uesion- **DF¹d^v** | uruinates **F¹d**. urbin-
AF²v(S). urban- (**D?**) *H(J)*. *cfr. Niss. It. II p. 396 (CIL XI p. 747)*

4 hali **Aa** | uettonenses (*Cluver*) *H*. uettio- **B**. metto- **A**.
metio- *rv* 5 uisuentani **AD¹**. uiue- *rv*. uise- **D² coll. CIL**
VIn. 2381^b, 6. 2383, 11 | feligenates **A** 6 interamna **R**. -ne **E²**.
-nani *va.G*. inamnam **F¹**. -na **DE¹** | sarsenates **AR** 7 fabriae **A**.
uatriae *H* | turocelo **Rdva.D**. turio- **a** 8 uettiolum **AF²Rv(S)**.
uetuo- **a**. uettuo- *r*. uetrio- **C**. netrio- *H* | itē **AF² in ras.R**. inē
DE. ē **a** | suriates *Ava.H(D)*. *sed cfr. Bücheleri Vmbrica p. 141* |
falinates **AF²D**. fallien- *rv* | sartinates **F²J²**. sapp- **AD**. apien- *r*.
apienn- *d(?)v* 9 arinates **D¹**. aria- **AJ²**. aren- **a**. arien- *rv* |
criniuolo **AD**. crinou- *rv* 10 pefinates **Rd**. paefti- **E**. pefi- **a**.
pisi- *va.S* 11 persaei **F**. -sici **D** | DCCCCLXIII **AF²D**. -XIII
rv(J²) | prodidit *dava.S* 13 crustumum **DF¹**. -timum **R**.
-tunum **Ea** 14 aprusa **AF²v(S)**. prū **R¹**. prusa *r Brot.* | flu-
uius **D**. -ius is (iis **A**) *ll*. -ius his **dT**. -ius hinc *v*. (*an Rubico, is?*)

15 utis *Cluver*. uitis (-tes **A**) *ll.v. cfr. Niss. It. II p. 250*
16 ne **DE**

Vmbrorum Butrium. intus coloniae Bononia, Felsina vocitata tum cum princeps Etruriae esset, Brixillum, Mutina, Parma, Placentia. oppida Caesena, Claterna, Fora Clodi, 116 Livi, Popili, Druentinatorum, Corneli, Licini, Faventini, Fidentini, Otesini, Padinates, Regienses a Lepido, Solonates Saltusque Galliani qui cognominantur Aquinates, Tannetani, Veleiates cognomine Vetti Regiates, Vrbanates. in hoc tractu interierunt Boi, quorum tribus CXII fuisse auctor est Cato, item Senones, qui ceperunt Romam.

10 **16.** Padus, e gremio Vesuli montis celsissimum in 117 cacumen Alpium elati finibus Ligurum Bagiennorum visendo fonte profluens condensque se cuniculo et in Forovibensium agro iterum exoriens, nullo annium claritate inferior, Graecis dictus Eridanus ac poena Phaethontis inlustratus, 15 augetur ad canis ortus liquatis nivibus, agris quam navigiis torrentior, nihil tamen ex raptu sibi vindicans atque, ubi linquit, ubertate largitor. CCC p. a fonte addens 118

§ 116: Cato fr. 44 p. 50 Peter. — § 117: cfr. Plin. II 229. — Sol. 2, 25. MCap. VI 640. Mela II 62. cfr. Isid. or. XIII 21, 26. — § 118: (280, 3) Sol. 2, 25 extr.

1 butrium *ve Strab. V p. 214.* but- **A.** brutium *r* 1. 2 uocitata tum *ego.* -tum **AJ.** -ta *rv(D²)* 3 parma **Av.** -rua *r* | fora *J.* foro (-re **A**) *ll. D¹.* -rū **a³v** | clode **A** 4 populi **DFRE va. B** | druentinorum *Niss. It. II p. 268 n. 10.* tru- *ll. v. (cfr. CIL XI n. 1059)* | licinii cornelii **F²** | licini *om. DF¹REa HBrot.* lacini *L* 6 tannetani **AH.** tanet- *G.* tannit- *rv* 7 ueleiates **RBrot.** uelegi- **A.** ueli- *rv. cfr. § 47. VII 163* | ueti *Fd.* ueteri *Brot. e con. H.* uecteri *C.* ueteti *v* | urbenates **Ea.** urbin- (*umbran- G*) *va. H* 8 bai **DEa** 9 ceperunt **AadTS.** -rant (*coep- DF*) *r* 10 gremio **AF²R²ov.** gem- *r* | motis **DF¹E.** -tus **ao** 11 bagiennorum *D².* *cfr. § 47.* uagi- **AG.** gabi- *rv* 12 profuens **AF²(R?)v.** fluens *r* 14 a graecis *ova. G* | poena **Av.** pae- **F².** pe- *o.* paene (*pene Ra*) *r* | phaethontis *C.* -tontis *v.* -tantis **A.** pheton- *o.* paethon- **D.** pethon- *r* 15 quam nauigiis (-gis **AD**) **AF²av(S).** -naugis **R².** -nauis **DF¹.** -nauis **R¹.** quamuis **EodTH** 16 nihil **AS.** nil *rv* | sibi **AF²E²o(R?)v.** ibi *r* | uendicans **F²aTozva. G** 17 linquit (-id **R¹**) **ARE²oS.** liquit (-u& **F**) *rv.* (*add. agros v, sed sc. raptum*) | ubertatē **R²S** | largitor **ADF¹R¹J.** -itur **R²aS(D).** -ior *ropv*

meatu duo de LXXX nec amnes tantum Appenninos Al-
 pinosque navigabiles capiens, sed lacus quoque imensos
 in eum sese exonerantes, omni numero XXX flumina in
 mare Hadriaticum defert, celeberrima ex iis Appennini
 latere Iactum, Tanarum, Trebiam Placentinum, Tarum, 5
 Inciam, Gabellum, Scultennam, Rhenum, Alpium vero
 Sturam, Orgum, Durias duas, Sesitem, Ticinum, Lambrum,
 119 Adduam, Ollium, Mincium. nec alius amnium tam brevi
 spatio maioris incrementi est. urguetur quippe aquarum
 mole et in profundum agitur, gravis terrae, quamquam 10
 diductus in flumina et fossas inter Ravennam Altinumque
 per CXX, tamen, qua largius vomit, Septem Maria dictus
 facere. Augusta fossa Ravennam trahitur, ubi Padusa vo-
 catur, quondam Messanicus appellatus. proximum inde
 ostium magnitudinem portus habet qui Vatrei dicitur, 15
 qua Claudius Caesar e Britannia triumphans praegrandi
 120 illa domo verius quam nave intravit Hadriam. hoc ante
 Eridanum ostium dictum est, ab aliis Spineticum ab urbe
 Spina, quae fuit iuxta, praevalens, ut *Delphicis* creditum
 est thesauris, condita a Diomede. auget ibi Padum Va- 20
 trenus amnis ex Forocorneliensi agro. proximum inde
 ostium Caprasiae, dein Sagis, dein Volane, quod ante
 Olane vocabatur, omnia ea fossa Flavia, quam primi a

§ 119: (12) cfr. Mela II 62. — § 120: (19) Strabo V p. 214.

4 defert AR²Sol. v. ref- r a o 5 Iactum S. ia- v 6 ciam
 B. nic- va. H | capellum A | scultennam A²F²G. -enam A¹v.
 -elnam r | rhenum AF²v. re- r 7 orgam Ra. morgum va. H |
 sesitem D. -te A. ses. Item r. sessi- v 8 aduam DFE¹
 11 diductus (P)S. cfr. VI 120. ded- U. v (J) 12 longius A
 13 angusta a va. H 15 uatrei AF²v. -terni a o. -tereni (-terr-
 R) r 16 quae DF¹. que Ra. quo va. S | e om. E¹o | britan-
 niam E¹a o 18 spineticum F²v. spen- A. pin- r | urbi F¹E¹.
 urbi D. uri R¹ 19 hispina E¹. spana ARE². ysmania a. spira
 va. B | deluicis A. delfi- r 20 thensauris DF¹E¹ 22 uola-
 nae DFE | quod ante olane om. DF¹d¹RE¹a 23 olane Be Polyb.
 II 16, 10. 11. eol- AE²D. uol- d². alane F². -ne v | ea U. v. ex D².
 ea e coni. S. an excidit exonerata? | fossa fluua (flu- A) quam
 AE². fossas fluminaque (flumina fossasque C) va. S

Sagi fecere Tusci egesto amnis impetu per transversum in Atrianorum paludes quae Septem Maria appellantur, nobili portu oppidi Tuscorum Atriae, a quo Atriatium mare ante appellabatur quod nunc Hadriaticum. inde 121
 5 ostia plena Carbonaria, Fossiones ac Philistina, quod alii Tartarum vocant, omnia ex Philistinae fossae abundantione nascentia, accedentibus Atesi ex Tridentinis Alpibus et Togisono ex Patavinorum agris. pars eorum et proximum portum facit Brundulum, sicut Aedronem Meduaci duo ac
 10 fossa Clodia. his se Padus miscet ac per haec effundit, plerisque, ut in Aegypto Nilus quod vocant Delta, triquetram figuram inter Alpes atque oram maris facere proditus, stadiorum II circuitu. pudet a Graecis Italiae rationem mutuari, Metrodorus tamen Scepsius dicit, 122
 15 quoniam circa fontem arbor multa sit picea, quales Gallice vocentur padi, hoc nomen accepisse, Ligurum quidem lingua amnem ipsum Bodincum vocari, quod significet fundo carentem. cui argumento adest oppidum iuxta Industria vetusto nomine Bodincomagum, ubi praecipua altitudo
 20 incipit.

17. (21) Transpadana appellatur ab eo regio undecima, tota in mediterraneo, cui marina cuncta fructuoso alveo inportat. oppida Vibi Forum, Segusio, coloniae ab

§ 122: Metrodor. fr. 8 Müller.

1 facere **Aa** | egesti **AF²E²** | pe **DR** | traersum **DF¹REa**
 2 hadrianorum **A** 3 oppidi **AF²E²v. om. r** | arriae **A**.
 assiae **E² in ras.** adriae **F²** | triaticum **AE² in ras.** adri- **a**
 4 appellantur **D(F¹)R¹**. -atur **a** | adriaticum **F²R²aC.** atri- **F¹R¹**
 5 plena **AE²p(R?)B.** a pl- **rv** | Fossiones **D².** fo- **v. cfr.**
 Niss. It. Ip. 206. II p. 215 | ac **om. d(?)S,** ante fossiones **pos. v** |
 philistina (fi- **ll**) **ll.S.** -nae **v** 6 ex **om. DF¹dE¹a** 7 ex-
 nascentia **DRE¹a.** /// na- **F.** ena- **z** 8 togisoro **F** 9 bru-
 dulum **DF¹E¹** | edronem **Ra d va. D** 10 nis se **R.** isse **A** |
 effunditur **va. D²** 11 nihilus **A** 13 stadiū **Fa** | II **v.** V **ll. D¹**
 14 scepsius **AF²E²Bas.** -ptius **ra ov** 15 pice **A** | gallie o.
 -ici **a** 16 ob hoc **o** 17 bodincum **ve Polyb. II 16, 12.** -icum
A Ven. -ingum **r** 18 industriā **AFED¹** 19 bodincomagum
A v. bodingo- **r** 22 marina **ego.** -ia **ll. v** 23 inportāt **a³**
va. Brot.

- Alpium radicibus Augusta Taurinorum — inde navigabili Pado — antiqua Ligurum stirpe, dein Salassorum Augusta Praetoria iuxta geminas Alpium fores, Graias atque Poeninas — his Poenos, Grai Herculem transisse memorant —, oppidum Eporedia Sibyllinis a populo Romano conditum 5 iussis. eporedias Galli bonos equorum domitores vocant.
- 124 Vercellae Libiciorum ex Sallis ortae, Novaria ex Vertamocoris, Vocontiorum hodieque pago, non, ut Cato existimat, Ligurum, ex quibus Laevi et Marici condidere Ticinum non procul a Pado, sicut Boi Transalpibus profecti Laudem 10 Pompeiam, Insubres Mediolanum. Oromobiorum stirpis esse Comum atque Bergomum et Licini Forum aliquotque circa populos auctor est Cato, sed originem gentis ignorare se fatetur, quam docet Cornelius Alexander ortam a Graecia interpretatione etiam nominis vitam in montibus 15 degentium. in hoc situ interiit oppidum Oromobiorum Parra, unde Bergomates Cato dixit ortos, etiamnum prodente se altius quam fortunatius situm. interiire et
- 120 Caturiges, Insubrum exsules, et Spina supra dicta, item

§ 124. 125: Cato fr. 40 p. 49 Peter. — § 125 extr.: Nepos fr. 53 Halm.

2 salaforum DR. -aforum F. -anorum Ea 3 foras F¹a. fauces va. H 4 hi E. hys a | toenos a. fioe- E¹. ioe- DR. -nas F 5 oporedia F¹dRa. ypo- o | a ll. H. libris a ov(S) | condi iussum ova. H(S). prob. Rück 3 p. 240 6 eporedias (-icas v) E²H. sepore- A. sepure- (-use- R) r 7 uercelle A. uergellae R¹. -gillae DF¹E¹a | lybiciorum a. libyco- B. libico- H | salluis E²D¹. -uuiis H. saluis Av(D²). -lyis B. aluis R. all- r | uertamocoris AD². -macoris r Ven. (D¹). -acomacoris R(?)v(C) 8 paga AE² 9 Leui va. Brot. 10 trans Alpes va. Brot. | prouecti Dal. 11 oromobiorum A. -ouiorum E²p. orumbiuiorum R. orumboui- (mor- Ea) r D. orboui- d. orobi- v 12 atque bergomum AF²E²v. om. r | aliquotque F²D². -ot AR²S. -od r. et aliquot v 14 a R(?)a²v. om. r D² 15 greciam A 16 degentium AS. -ibus rv | oromobiorum ego. cfr. v. 11. orüb- p. orobouiorem R. orumb- r D. boui- a. orobi- v 17 para F¹. barra va. S. cfr. MPt p. 339^b | an etiamtum? 18 prodente se AF²v. prudentes r | situ F. -tos va. H 19 caturiges B. -gens R d. careges A. eaturi (eacri F² in ras.) gens rv | spira F²va. B

Melpum opulentia praecipuum, quod ab Insubribus et Bois et Senonibus deletum eo die, quo Camillus Veios ceperit, Nepos Cornelius tradidit.

18. (22) Sequitur decima regio Italiae, Hadriatico 126
 5 mari adposita, cuius Venetia, fluvius Silis ex montibus
 Tarvisanis, oppidum Altinum, flumen Lipientia ex montibus
 Opiterginis et portus eodem nomine, colonia Concordia,
 flumina et portus Reatinum, Tiliaventum Maius Minusque,
 Anaxum, quo Varamus defluit, Alsa, Natiso cum Turro,
 10 praefluentes Aquileiam coloniam XV p. a mari sitam.
 Carnorum haec regio iunctaque Iapudum, amnis Timavus, 127
 castellum nobile vino Pucinum, Tergestinus sinus, colonia
 Tergeste, XXXIII ab Aquileia. ultra quam sex milia p.
 Formio amnis, ab Ravenna CLXXXVIII, anticus auctae
 15 Italiae terminus, nunc vero Histriae. quam cognominatam
 a flumine Histro, in Hadriam effluente e Danuvio amne
 eodemque Histro exadversum Padi fauces, contrario eorum
 percussu mari interiecto dulcescente, plerique dixere falso,
 et Nepos etiam Padi accola; nullus enim ex Danuvio 128
 20 amnis in mare Hadriaticum effunditur. deceptos credo,
 quoniam Argo navis flumine in mare Hadriaticum descendit
 non procul Tergeste, nec iam constat quo flumine. umeris
 travectam Alpibus diligentiores tradunt, subisse autem Histro,

§ 126: (7) Mela II 61. — § 127: Mela II 61. 57. — (17) cfr. Mela II 63. — Nepos fr. 54 Halm.

2 est (esse a³G) eo va.S | cepit ut va.G 6 taurisanus a.
 -nis va.H 8 reatinum A² in ras. F²R²J. romat-rv 9 Anas-
 sum va.Brot. | quod DE²a | uarianus Ez Brot. -nius a | natis A |
 turno A. tarro Ea 10 praefluentae DR. -t//// F¹. -te E¹a.
 profl- va.G | XII Rva.H | a Av. om.r 11 iapidum (-pyd-
 H) a va.D (item infra) | timavos AS. -aius DF¹Ea 12 pu-
 cinum F²R²e corr. v. punicum AE². punice- DF¹d. puinic- a¹.
 puicinic- a². pinic- E¹. cfr. XIV 60. XVII 31 13 XXXIII
 ll.v(Brot.). XXIII Be Strab. V p. 215 extr. 14 CLXXVIII A²
 16 a om.A | hadrio A | ae D. a E | danubio AF²Ea va.S
 (semper) 17 eadem qui (que F¹) DF¹Ea | exadverso a³v. ad-
 uersum EH 18 percussu DRE. -sso a 20 in mare — 21 flu-
 mine om.R¹ 21 discendit AF 23 alpices DREa. ap- F

dein Savo, dein Nauporto, cui nomen ex ea causa est inter Emonam Alpisque exorienti.

- 129 **19.** (23) Histria ut paeninsula excurrit. latitudinem eius XL, circuitum CXXV prodidere quidam, item adhaerentis Liburniae et Flanatici sinus, alii CCXXV, alii Liburniae 5 CLXXX. nonnulli in Flanaticum sinum Iapudiam promoveri a tergo Histriae CXXX, dein Liburniam CL fecere. Tuditanus, qui domuit Histros, in statua sua ibi inscripsit: AB AQVILEIA AD TITIVM FLVMEN STADIA MM. oppida Histriae civium Romanorum Agida, Parentium, colonia 10 Pola, quae nunc Pietas Iulia, quondam a Colchis condita; abest a Tergeste CV. mox oppidum Nesactium et — nunc finis Italiae — fluvius Arsia. ad Polam ab Ancona traiectus CXX p. est.

- 130 In mediterraneo regionis decimae coloniae Cremona, 15 Brixia Cenomanorum agro, Venetorum autem Ateste et oppida Acelum, Patavium, Opitergium, Belunum, Vicetia. Mantua Tuscorum trans Padum sola reliqua. Venetos Troiana stirpe ortos auctor est Cato, Cenomanos iuxta

§ 129: (11) Mela II 57. — § 130: (17) Mela II 60. — Cato fr. 42 p. 49 Peter. cfr. Plin. VI 5.

1 sauo dtH. sabo ll. sao v. cfr. § 147 2 emonam AFaD². aem- rB. hem- v. cfr. Momms. CIL III p. 488 | alpisque F¹a¹S. -pesque rv 4 circuitum AS (uero add. v). -to R. -tu r | CXXII va. H 5 et — liburniae Av. om. r | planatici A | CCCXXV alii A¹. om. va. S 6 fanaticum DFEa 9 ticism a. titum Se Ptol. II 16, 2. tityum J. cfr. § 139. 140 extr. Florus II 5, 1 | stadio A | MM (MPt p. 306*) D². M ll. H. CC v 10 agyda F. aegida Ver. cfr. Niss. It. II p. 240 11 iulia om. DF¹R¹E¹a | colchis F²v. colhis A. colcis r 12 CV D. cū (cum Ea) ll. CM p. v | nesactium DF¹RE. -inū a 13 finis Aa³v. -nis in r | arsia v. mirsie a. myrsiae ADF. -ie RE | ad Aa. a DF. om. REv

14 CXX Av(S). CXXX rH 15 [deci]mae — 16 ceno om. R¹ 16 cenomanorum R²v. cero- Ea. caero- D. ro- F. co- A | uenatorum DFEa 17 acaelum DE. acc- F | opitergium a. -rgum R. -rium A | belunum G. -nium v. uelunum ll. D. cfr. CIL V p. 192. 1068 | uicentia Ava. B 19 cenomannos DFREava. H

Massiliam habitasse in Volcis. Feltrini et Tridentini et Beruenses Raetica oppida, Raetorum et Euganeorum Verona, Iulienses Carnorum. dein, quos scrupulosius dicere non attineat, Alutrenses, Asseriates, Flamonienses
 5 Vanienses et alii cognomine Carici, ForoIulienses cognomine Transpadani, Foretani, Nedinates, Quarqueni, Tarvisani, Togienses, Varvari. in hoc situ interiere per oram Irmene, 131
 Pellaon, Palsicium, ex Venetis Atina et Caelina, Carnis Segesta et Odra, Tauriscis Noreia. et ab Aquileia ad XII
 10 lapidem deletum oppidum etiam invito senatu a M. Claudio Marcello L. Piso auctor est.

In hac regione et undecuma lacus incluti sunt amnesque eorum partus aut alumni, si modo acceptos reddunt, ut Adduam Larius, Ticinum Verbannus, Mincium Benacus,
 15 Ollium Sebinnus, Lambrum Eupilis, omnes incolas Padi.

Alpis in longitudinem [X] p. patere a Supero mari 132
 ad Inferum Caelius tradit, Timagenes XXV p. deductis, in latitudinem autem Cornelius Nepos C, T. Livius III stadiorum, uterque diversis in locis. namque et centum

§ 132: Caelius fr. 13 p. 101 Peter. Timagenes fr. 10 Müller. Nepos fr. 52 Halm. Livius fr. 57 Hertz.

1 uolsis **AE** *a va. G* | feltrini *Ven. (D²)*. fertini *ll. v. (G)*. *cf. Niss. It. II p. 223 n. 6* 2 beruenses (berbe-**F²**) *ll. v. (S)*. berune-*H. berne-Verc.* 3 ueronam rilienses **A** | quo **AR** | scrupulosius **AS**. -ose **a³dv**. scrupulos *r* 4. 5 flamminienses larnienses **A²** *in ras.*
 5 et alii **B**. tali p. tuli (iuli **A²** *in ras. F²*) *ll.ulli v* | carici **D²** *Herm. XXI p. 545*. curici **A²**. //urici **A¹**. culici *rv* 6 neni-
 dates (ueni-*C*) *va. H* | taruisani **A²** *D*. tarus-**A¹**. tauris-*rv. cf. § 126*
 7 togienses **AB**. cog-*rv* | uaruani **a va. H**. -rbari *d H* | irmene **AJ**. iramine *rv* 8 palsicium **AE^a** *G (J)*. pas-*v. palsacium Da. -atium r H* | carnis **a³** *Bas. -nes ll. -nos v* 9 segeste **DR** *a va. D*
 12 undecuma (-cima **R²**) **FR** *a Brot. -ecum D. XI. rv (H)*. X. C. XI *S* 13 aut **Av. om. r** | simili modo **AE^a**
 14 adduam *v. aduam Aa³*. adiam *r* | uerbanus *d et sebinus F²* *d va. S* 15 labrum **AE^a** 16 [X] *S. X ll. v* | super oram **AE^a**
 17 timagenes *v. im- FR*. timagines (im-**D**) *r* | XXII *va. D* | deductis **AE^a** *v. ducti sunt r*

milia excedunt aliquando, ubi Germaniam ab Italia summo-
vent, nec LXX inplent reliqua sui parte graciles, veluti
naturae providentia. latitudo Italiae subter radices earum
a Varo per Vada Sabatia, Taurinos, Comum, Brixiam,
Veronam, Vicetiam, Opitergium, Aquileiam, Tergeste, Polam, 5
Arsiam DCCXLV p. colligit.

- 133 20. (24) Incolae Alpium multi populi, sed inlustres
a Pola ad Tergestis regionem Fecusses, Subocrini, Catali,
Menoncaleni iuxtaque Carnos quondam Taurisci appellati,
nunc Norici. his contermini Raeti et Vindelici, omnes in 10
multas civitates divisi. Raetos Tuscorum prolem arbitrantur
a Gallis pulsos duce Raeto. verso deinde in Italiam pectore
Alpium Latini iuris Euganae gentes, quarum oppida XXXVIII
134 enumerat Cato. ex iis Trumplini, venalis cum agris 15
suis populus, dein Camunni conpluresque similes finitimis
adtributi municipis. Lepontios et Salassos Tauriscae gentis
idem Cato arbitratur; ceteri fere Lepontios relictos ex
comitatu Herculis interpretatione Graeci nominis credunt,
praeustis in transitu Alpium nive membris. eiusdem
exercitus et Graios fuisse Graiarum Alpium incolas prae- 20
stantesque genere Euganeos, inde tracto nomine. caput

§ 133: (10) cfr. Sol. 21, 2. — Cato fr. 41 p. 49 Peter. —
§ 134: Cato fr. 37 p. 49 Peter.

2 explent FdRava.S 4 sauitia DF¹Ra 6 DCCXLV
AE*F²H. -XIII DRa. -X//// F¹. -XLII v. DCCII L | p. om. AE* D |
egit DF¹Ra 8 at F¹. ab DRa | tergesti regiones DF¹Ra¹
fecusses DF¹TR²D. sec- da v. fecues AE*. fecses R¹ | catali AE* H.
at- rv. catili G 9 menoncaleni AE* D. menoc- Fdv(S). -len
Da. -o.celenii R. monocalenii H | taurisci R(?) Dal. | appellati
— 10 norici AE*F²v. om.r 11 diuise ADa | rhetos F² in ras.
retos R². r&s R¹. re Da | quorum R¹ 12 uerso AE*v. -sus r |
deinde in vet. Dal. -nde ll.v 13 turis E*DFa | euganae v.
-nea AE*. eucanae F. -naeae D. -nce Ra | quorum AE³
14 iis Rv. is F¹a. his rD | trumpleni AE*p. triumphilini va. D².
cfr. § 136 15 camunni R(?) G cum Be Strab. 16 salassos E* L.
-asos rv | tauriscae AE*v. teutrisque r 18 interpretationi
AE*RS | graece R. -cie F¹ 19 intransinu D. -inū R. intra////
F¹. intra sinū (-nus v) a va. H 21 que om. AE* | euganeus AE*

eorum Stoenos. Raetorum Vennonenses Sarunetesque 135
 ortus Rheni amnis accolunt, Lepontiorum qui Vberi
 vocantur fontem Rhodani eodem Alpium tractu. sunt
 praeterea Latio donati incolae, ut Octodurenses et finitimi
 5 Ceutrones, Cottianae civitates et Turi Liguribus orti, *Bagienni*
 Ligures et qui Montani vocantur Capillatorumque plura
 genera ad confinium Ligustici maris.

Non alienum videtur hoc loco subicere inscriptio- 136
 nem e tropaeo Alpium, quae talis est:

10 IMP · CAESARI DIVI FILIO AVG · PONT · MAX · IMP ·
 XIII · TR · POT · XVII · S · P · Q · R · QVOD EIVS DVCTV
 AVSPICIISQVE GENTES ALPINAE OMNES QVAE A MARI
 SVPERO AD INFERVM PERTINEBANT SVB IMPERIVM P · R ·
 SVNT REDACTAE · GENTES ALPINAE DEVICTAE TRVM-
 15 PILINI · CAMVNNI · VENOSTES · VENNONETES · ISARCI · 137
 BREVNI · GENAVNES · FOCVNATES · VINDELICORVM GEN-
 TES QVATTVOR · COSVANETES · RVCINATES · LICATES ·
 CATENATES · AMBISONTES · RVGVSCI · SVANETES · CALV-
 CONES · BRIXENETES · LEPONTI · VBERI · NANTVATES ·
 20 SEDVNI · VARAGRI · SALASSI · ACITAVONES · MEDVLLI ·

1 stoenos **AE*** *Brot.* isteonos *r.* stonos *Be Strab. IV p. 204.*
 stheonos *v* | ratorum **AE***. ret- **F.** reth- *r* | uennoneces **Dad.**
 -etes **F¹RG.** *cfr. § 137.* -ones *B* | saruni///esque **F¹.** sarunt etesque
DRad. suanet- *coni. H* 2 uiberi *va. S* 4 finium **DF¹Ra**

5 ceutrones *Be Strab. (J²).* -tones **AE*F¹.** -tohes **Da.** cuto-
 nes **R.** teut- **F².** centrones *v(H).* *cfr. XI 240. XXXIV 3* | et Turi
D² It. p. 36. 37. etturi (ettar **R**) *ll. J².* eturi *v(J¹).* et *S.* caturiges
 et *B* | guribus **R.** caturigibus *B* | uagienni *ll. G. cfr. § 47*

6 ut qui **AE*** 10 diuo **DFRa** | ponti. **AE***. -tifex **DFa**
 11 tēr. **DFRa** | XVII *om. va. Brot.* 14 redacti **AE*** | triumphilini
AE* *v.* -phi- **a.** -fi- *r. cfr. p. 286, 14* 15 caumunni **R¹.** camuni

AE* *G. cfr. § 134* | uenostes **AE*** *H.* uenno- *r.* -otes *v. del. G* |
 uennonenses *S coll. § 135* | isarci *dG.* his- *v.* isarchi *ll. D¹*

16 genaunes *H coll. Hor. carm. IV 14, 10. Strab. IV p. 206.* caen-
AE* ²**F².** -auces **E*¹.** *om. r.* naunes *v* 17 cosuanetes *D.* cons-
dv. cus- **R.** cosuanetis **AE***. -nates (cons- **F**) *r* | irucinales (-tis **A**)

AE*. uiru- *va. H* 18 cattenates **Fava. G** | abisontes *va. H* |
 rigusci **Fa** | calucones **AE*** *G.* allu- *r.* collu- *v* 19 brixenetis
AE*. -xentes *rva. D²* 20 uaragri **AE*F²v(S).** uer- *G.* uua-
 gri *r* | agitabones **DFRa**

VCENNI · CATVRIGES · BRIGIANI · SOGIONTI · BRODIONTI · NEMALONI · EDENATES · VESVBIANI · VEAMINI · GALLITAE · TRIVLLATI · ECDINI · VERGVNNI · EGVV · TVRI · NEMATVRI · ORATELLI · NERUSI · VELAVNI · SVETRI.

138 Non sunt adiectae Cottianae civitates XV, quae non fuerant hostiles, item adtributae municipiis lege Pompeia.

Haec est Italia diis sacra, hae gentes eius, haec oppida populorum. super haec Italia, quae L. Aemilio Paulo C. Atilio Regulo cos. nuntiato Gallico tumultu sola sine externis ullis auxiliis atque etiam tunc sine Transpadanis equitum LXXX, peditum DCC armavit, metallorum omnium fertilitate nullis cedit terris; sed interdictum id vetere consulto patrum Italiae parci iubentium.

139 21. (25) Arsiae gens Liburnorum iungitur usque ad flumen Titium. pars eius fuere Mentores, Himani, Encheleae, Buŋni et quos Callimachus Peucetios appellat, nunc totum uno nomine Illyricum vocatur generatim. populorum pauca effatu digna aut facilia nomina. conventum Scardonitanum petunt Iapudes et Liburnorum civitates XIII, ex quibus Lacinienses, Stulpinos, Burnistas, Olbonen-

§ 138: (12) cfr. Plin. XXXIII 78. — § 139: (15) Mela II 55. Callimachus fr. 392. — (19) Mela II 56.

1 ucermi R. -eni F²dG | carituriges DFR. -usiges a | songionti AE*G. songi- F². sonti- DF¹dV. sonthi- a. sconti- R | brodionti U. H. -iunti v. bodionti B¹coll. § 37. ebroduntii B²

2 edemnates (eed- a) DFRava. G. adanates CIL Vn. 7231 | Vesubiani Niss. It. II p. 149 n. 3. cfr. CIL l. l. esu- U. v | gallitae AE*G. -icae v. -itre (-ri R) r 3 triulacti DRa. -atti va. D. tiulacti Fd | ectini dva. S | Egui. Turi Momms. CIL Vp. 906. eguituri U. v | nementuri C 4 uelauri DFa 5 XII va. D 6 fuerunt R(?)G 8 italiae DF¹Ra. -ia ē F² 9 Paulo del. U 58 | regulo cus. AE*. cōs. regulo r. cōs. regi lacus F²

11 //// XXX F¹. XXX DRa | dist. CFWMüller p. 13 15 titiū AE*F²v. titi//ū F¹. ticium a. tittum D. titum RS. -tyum J. cfr. § 129. 140 | hymani dva. D. cfr. MPt p. 310* | encheleae AE*. encheaeleae DF 16 bulini (Tom. 1p. 700) D². cfr. MPt l. l. buni AH. budini E*DF(R?). bund- a. dud- dV | peucetias Ava. D. paucetios DF 19 scardonitanum Av. -arum E*. -atum r 20 stulpinos AE*F²R²G(D). cfr. Ptol. II 16, 6. stulti- r. sculti- v. stlupi- H | Albonenses B

ses nominare non pigeat. ius Italicum habent *ex* eo conventu Alutae, Flanates, a quibus sinus nominatur, Lopsi, Varvarini immunesque Asseriatas, et ex insulis Fertinates, Curictae. cetero per oram oppida a Nesactio Alvona, 140
 5 Flanona, Tarsatica, Senia, Lopsica, Ortoplinia, Vegium, Argyruntum, Corinium, Aenona, civitas Pasini, flumen Telavium, quo finitur Iapudia. insulae eius sinus cum oppidis praeter supra significatas Absortium, Arba, Crexi, Gissa, Portunata. rursus in continente colonia Iader, quae
 10 a Pola CLX abest, inde XXX Colentum insula, XLIII ostium Titii fluminis.

22. (26) Liburniae finis et initium Delmatiae Scar- 141
 dona in amne eo XII passuum a mari. dein Tariotarum antiqua regio et castellum Tariona, promunturium Dio-
 15 medis vel, ut alii, paeninsula Hyllis circuitu C, Tragarium civium Romanorum, marmore notum, Siculi, in quem locum Divus Claudius veteranos misit, Salona colonia ab Iader CXII. petunt in eam iura viribus discriptis in de- 142

§ 140: (9) Mela II 57. — § 141. 142: (15. 17. 290, 5) Mela II 57.

1 *ex* eo CFWMüller p.21. haec DF. hec a. eo *rv* 3 uaruarini *He Ptol.l.l.* uaruabrini AE^o. -ubarini *v.* barbari *r* | Asseriatas *Ge Ptol.* | festinates a. fulsi- *B. cfr. Momms. CIL III p.398. MPt p.318^b* 4 curictae *dB.* -ittae *v.* -itae F². curictae *RD.* -ittae (corr- a) ADF¹a. -itae E^o. *add.* insulis *falso iteratum DFRa* | nesactio AE^o 5 flanona *He Ptol.II 16,2.* flamno- AE^o. flamno- *rv.* flauo- *B* | ortoplinia AE^oF²daD. -pula *Be Ptol.l.l.* -plyma *v.* orthoplinia (-phi- R) *r* | Vegium *B. reg-ll.v*
 6 pausinus *va.H* | *dist.H* 7 telavium (*Tom.1p.701*) D². -aulum *ll.v.* tedanium *Be Ptol.II 16,2* | quo *v.* quod *ll* 8 absyrtium R(?)*va.D* | arba AE^oDv. arb *r* | crexi AE^oJ. crexa *B coll.Ptol.* eraei F. ere.xi *r. om.v* 9 gissa *ll.B.* issa *v.* cissa *U60 coll. §151* | portunata AE^oF²B. -tu nota *r.* pharos paros *ante v* | iadera AF²a³va.D 10 XLIII *MPt p.306^a.* XVIII *ll.va.D²* 11 titii *dv.* ticii a. titi *S.* tityi (titt- DF) *ll.J. cfr. §139* 12 dalmatiae AE^ova.S (*semper*) | scardena DF¹Ra¹
 13 mamne eo Ra. mannae eo AE^o. mamnea F² | XV F¹. LXX AE^o. LXII *va.G* | Autariatarum (*Wesseling*) S 15 hillis ARa. illis E^o. hilis *va.C* 16 siculi *ll.v(D).* sicum *Be Ptol.*
 18 iadera da³va.D | CCII d¹. CCXII d²T. -XXII *va.H* |

curias CCCXLII Delmatae, XXV Deuri, CCXXXVIII Ditiones, CCLXVIII Maezei, LII Sardeates. in hoc tractu sunt Burnum, Andetrium, Tribulium, nobilitata proeliis castella. petunt et ex insulis Issaei, Solentini, Separi, Epetini. ab his castella Petuntium, Nareste, Oneum. Narona colonia 5
 tertii conventus a Salona LXXXV p., adposita cognominis sui fluvio a mari XX p. M. Varro LXXXVIII civitates
 143 eo ventitasse auctor est; nunc soli prope noscuntur Cerauni decuriis XXIII, Daversi XVII, Desitiatas CII, Docleatae XXXIII, Deretini XIII, Deraemistae XXX, Dindari XXXIII, 10
 Glinditiones XLIII, Melcumani XXIII, Naresi CII, Scirtari LXXII, Siculotae XXIII populatoresque quondam Italiae Vardaei non amplius quam XX decuriis. praeter hos te-

uiribus **A D F R D.** iur. **E^a d T v(S).** om. **a G.** V tribus *Warde Fowler* (class. review 1894 I p 11) | discriptis *U. D.* desc- **da v(S)** -ti **G** (*Warde Fowler*)

1 CCCXLII **A E a R d Brot.** CCCLXII **D F v.** -LXXII **C.** -LXXXII **H** | XXV **A E^a D.** -VI **r.** XXII **v** | deurici **R a S.** decuni *va. J* | ditiones **A E^a v.** dedit-**r** 2 LXIX *va. H* | maezei **A D R a.** -zaei **E^a F B(D¹).** mezei d **G.** maz-**v(H)** | sardeates **A E^a D.** -diates **rv** 3 andetrium **R(?) H.** mand-**rv.** *cf. Strab. VII p. 315. Ptol. II 16, 7* | triburium **A E^a.** tilurium *coni. MPt p. 315^b* | P. R. aeliis **D F¹ R.** prolis **A E^a.** pop. Rom. proeliis **Bas.** 4 et ex — 5 petuntium *om. D F¹ R a* | issaei **G.** staei **A E^a B.** stati **F² v** | solentini (*Tom. 1 p. 654*) **D².** col- **A E^a v.** coll- **F²** 5 petuntium *MPt p. 307^a.* petunt in eam (ea p) **A E^a p.** inç **F².** // // **F¹.** ne **r.** peguntium *Brot.* piguntiae **v** | nareste, oneum (*Hirschfeld CIL III p. 1499*) **D².** nerate, oneum *MPt l. l.* rateoneum **A S.** -num **E^a.** raut-**p.** rataeoneum (-nium **a**) **r.** rataneum **v** 6 LXXXV **A E^a D.** -II *Brot.* LXXV **r.** -II **v** | cognomini **S** 7 fluvio (o *in ras.*) **a F².** -io **ca R.** -ii **ca D a.** lunio **a A E^a** | X *MPt p. 317^a* | LXXXVIII **A** 8 cerauni **A E^a B.** -uri **v.** cernaurni **r** 9 XXIII **A E^a v.** *om. r* | dauersi *MPt p. 311^b.* duersi **A E^a p.** diue-**v.** dauue-**d.** daucie-**a.** -ciaersi **D F.** dacim eyssi **R.** daursi **B¹(D¹).** daorizi *Ccum B²e Strab. VII p. 315* | CVIII **D F a.** CVIII **R** | docleatae **G.** -te **A E^a.** -tes (decl-**a**) **rv(D).** *cf. Ptol. II 16, 5* 10 deretini — XXXIII *om. R p* | deraemistae **F D².** -te **D.** -remiste **a.** -tae **v.** -raemeste **A.** -tae **D¹.** -raeineste **E^a** 11 gunditiones **A E^a p** | melcumani **A E^a D.** -ati **p.** -comani **rv** | CII — 12 XXIII *om. D F¹ R a* 13 uardaei **C.** -dei **A E^a F² p v.** -dae **D d.** -d // **F¹.** -de **R a** | tenue **A E^a**

nuere tractum eum Ozuaei, Partheni, Cavi, Haemasi, Masthitae, Arinistae. a Narone amne C p. abest Epidaurum 144
 colonia. ab Epidauo sunt oppida civium Romanorum
 Rhizinium, Acruium, Butuanum, Olcinium, quod antea
 5 Colchinium dictum est, a Colchis conditum, amnis Drino
 superque eum oppidum civium Romanorum Scodra ab
 mari XVIII, praeterea multorum Graeciae oppidorum de-
 ficiens memoria nec non et civitatum validarum: eo nam-
 que tractu fuere Labeatae, Senedi, Rudini, Sasaei, Grabaei;
 10 proprieque dicti Illyri et Taulanti et Pyraei retinent nomen.
 in ora Nymphaeum promunturium. Lissum oppidum civium
 Romanorum ab Epidauo C p. 23. a Lisso Macedonia 145
 provincia. gentes Partheni et a tergo eorum Dassaretae,
 montes Candaviae a Dyrrachio LXXVIII p., in ora vero
 15 Denda civium Romanorum, Epidamnum colonia, propter

§ 144. 145: (10. 13. 15. 292, 2. 7) Mela II 55—57. —
 (292, 4) cfr. Plin. II 237.

1 ozuaei om. AE^o. oenei B | caui (Tom. 1 p. 701) D². auii F².
 aui r. cfr. Liv. XLIV 30, 7. 9 | haemasi DD². hem- FRa.v. aem-
 AE². -mau/// E¹. hemasini G | masthitae AE²D². marth- r.
 marsth- v. arth- G 2 aniristi a. armistae R(?) va. D² | naronae
 AE²F² 3 ab — sunt om. DF¹ Ra.v.a. H 4 rhizinium
 (-num E²) AE²F²d.v. hiz- r | acruium D. -uuium S. caruium AE².
 agrtutum r. acutum MPt p. 308^b. ascriuium v | butuanum A¹E².
 -anum va. B. butua B(D²) e Ptol. II 16, 3. Butua, latinum coni.
 D² | olchinium d.v.a. S 5 cholcinium DFR. colci-AE²a | drino
 ego. cfr. XXI 40. Vib. Sequ. dir- ll. v(D). drilo B 6 ab a. abc
 DF¹. abē a F². a rv 7 XVIII AE²C. -III rv 9 labeatae
 AE²G. -tees F². -tes v(D²). laebaeatae F¹. lebeatae D. -bētae d.
 -bete Ta. libeata R. cfr. Liv. XLV 26, 15 | senedi AE²a dT. senae-
 D. saene- R. saenae- F et rudini AE²F²E². ruid- r. sic duobus
 nominibus MPt p. 317^b, Enedi, Rudini (Tom. 2 p. 662) D², uno no-
 mine Endirudini J. Ender- G. Ender- v. Enderoduni Dal. Ende-
 rini S coll. Ptol | sasaei AE²S. -sei E¹. -stri r. sasaei G. fa- v |
 grabaei DF¹R. ambrei a 10 taulenti F¹. aul- D | pyraei Aa.
 piraei E²D | retinent F d Ta U 59. -net rv. dist. FU 12 epiro
 DF¹. epyro Ra 13 parthini DF¹ Ra.v.a. G(S) | dissaretae d.v.a. G.
 -raete R². -serate a 14 LXXVIII DFRa.v.a. H

inauspicatum nomen a Romanis Dyrrachium appellata, flumen Aous, a quibusdam Aeas nominatum, Apollonia, quondam Corinthiorum colonia, IIII p. a mari recedens, cuius in finibus celebre Nymphaeum accolunt barbari Amantes et Buliones. at in ora oppidum Oricum, a Colchis conditum. 5 inde initium Epiri, montes Acroceraunia, quibus hunc 97 Europae determinavimus sinum. Oricum a Sallentino Italiae promunturio distat LXXX.

146 24. (27) A tergo Carnorum et Iapudum, qua se fert magnus Hister, Raetis iunguntur Norici. oppida eorum 10 Virunum, Celeia, Teurnia, Aguntum, Iuvaum, omnia Claudia, Flavium Solvense. Noricis iunguntur lacus Pelso, deserta Boiorum; iam tamen colonia Divi Claudii Savaria et oppido Scarabantia Iulia habitantur.

147 25. (28) Inde glandifera Pannoniae, qua mitescencia 15 Alpium iuga per medium Illyricum a septentrione ad meridiem versa molli in dextra ac laeva devexitate considunt. quae pars ad mare Hadriaticum spectat, appellatur Delmatia et Illyricum supra dictum; ad septentriones 139 Pannonia vergit. finitur inde Danuvio. in ea coloniae 20 Emona, Siscia. amnes clari et navigabiles in Danuvium defluunt Draus e Noricis violentior, Saus ex Alpibus Car-

§ 146: (10) cfr. Sol. 21, 3. — § 147: (15) cfr. Sol. 21, 3.

2 aous v. cfr. Liv. XXXII 5, 13. adus (adiis B) || aeas R d C. eas rv 3 VII B e Strab. 5 buliones G e Strab. VII p. 326. bullo- ll. bellio- v 6 acroceraunia A E^s. -rauni F d R a v a. G (S). sed cfr. II 244 7 as A E^s 1 R | sallentina A E^s. salientino D F¹ R. sile- a. 8 LXX A E^s. LXXXV v a. S 9 quas (quos a) effert D F R a 11 iuvaum J². -auum (Grotefend epigr. 12 sqq.) D¹. iuuum D F¹ a. iuuum d R. iuam A. iuua F². uiani E^s. iuua v a. B. (Vianiomina H. Viana Aemonia B) 12 Pelso (Momms. CIL III p. 523) D². peiso ll. v 13 sauarua ego. saba- ll. v 14 scarabantia A E^s 15 glandifera a. claud- D F¹ R 16 ad — 18 pars in A E^s iterata sunt 17 diuexitate A E^s 19 delmatiae D F. dal- E^s a | et in F² 20 danubio E^s F² a v a. S (semper) 21 aemona (hae- A² E^s) ll. B. mona v. cfr. § 128 22 ae F. i A E^s, saus H (item infra)

nicis placidior, CXX intervallo: Draus per Serretes, Serapillos, Iasos, Andizetes, Saus per Colapianos Breucosque. populorum haec capita; praeterea Arviate, Azali, Aman- 148
tini, Belgites, Catari, Cornacates, Eravisci, Hercuniate,
5 Latovici, Oseriate, Varciani. mons Claudius, cuius in
fronte Scordisci, in tergo Taurisci. insula in Sao Metu-
barbis, amnicarum maxima. praeterea amnes memorandi:
Colapis in Saum influens iuxta Sisciam gemino alveo in-
sulam ibi efficit quae Segestica appellatur; alter amnis
10 Bacuntius in Saum . . . Sirmio oppido influit, ubi civitas
Sirmiensium et Amantinorum. inde XLV Taurunum, ubi
Danuvio miscetur Saus. supra influunt Valdasus, Urpanus,
et ipsi non ignobiles.

26. (29) Pannoniae iungitur provincia quae Moesia 149
15 appellatur, ad Pontum usque cum Danuvio decurrens. in-
cipit a conflente supra dicto. in ea Dardani, Celegeri,
Triballi, Timachi, Moesi, Thraces Pontoque contermini Scy-
thae. flumina clara e Dardanis Margus, Pingus, Timachus,
ex Rhodope Oescus, ex Haemo Vtus, Asamus, Ieterus.

§ 149: (14) cfr. Sol. 21, 3.

1 CXV *dva.H* | serretis A. serne- E^a | serapillos DFaJ².
serra- dRv. sira- D. sirapulos E^a. syr- A 2 iazos a. lasos
AE^a | andizetes (-ice- E^{a1}) AE^aH. sandi- r. sandri- v 3 aruia-
tes DFRaD. arina- d. ariua- v. arabiate AE^a | amantini *Scoll.*
v. 11 et Ptol. II 15, 2. -ti (amm- DR) ll. -tes v 4 uelgites AE^a |
carnacates AE^a. corneates C | eravisque AE^a. aravisci *Ce Ptol.*
II 15, 2. Tac. Germ. 28 5 latoviti DdR. -obici *Ptol. II 14, 2*
6 cordisci F² | in — taurisci *om. DF¹Ra* | sauo *ll. H* | metu-
barbis D. metusb- AE^a. -ubarris rv 8 calapis *Be Strab.*
9 effecit R²ad 9. 10 omnib. acuntius (-nctius Da) DF¹Ra
10 *lac. ego indicavi; excidit haud procul vel XIII a (cfr. MPt p. 298^a).*
in CFWMüller p. 24 n. | Sirmio oppido *del. Momms. CIL III p. 148* |
influuīs DF¹R¹a. -luus F². luuū R² 12 influuntur AD. -nt//// F².
-uitur a | uadasus FdR²a. us R¹. ualdanus *va. H* | urbanus AE^a
16 celegeri (cael- F²) dv. -re AE^a. -rit r 17 schytae A.
scithe a. -tae F. schitae E^aD. -te R 18 clara (*om. e*) AE^aF².
cara e DF¹a. -re R | margus (*U 58*) D. -gis AE^aF²v. marcus r |
Pincus *MPt p. 452^b* | thimacus AE^a. -chus DFa. thym- R
19 asamus AE^aS. mus F¹. asia- (asca- F²) r. esca- v

- 150 Illyrici latitudo qua maxima est CCCXXV p. colligit, longitududo a flumine Arsia ad flumen Drinium DXXX. a Drinio ad promunturium Acroceraunium CLXXV Agrippa prodi-
dit, universum autem sinum Italiae et Illyrici ambitu XVII.
 100 in eo duo maria quo distinximus sine, Ionium in prima 5 parte, interius Hadriaticum, quod Superum vocant.
- 151 (30) Insulae in Ausonio mari praeter iam dictas memoratu dignae nullae, in Ionio paucae Calabro litore ante Brundisium, quarum obiectu portus efficitur, contra Apulum litus Diomedia, conspicua monumento Diomedis, 10 et altera eodem nomine, a quibusdam Teutria appellata. Illyrici ora mille amplius insulis frequentatur, natura vadoso mari aestuariisque tenui alveo intercurtantibus. clarae ante ostia Timavi calidorum fontium cum aestu maris crescentium, iuxta Histrorum agrum Cissa, Pullariae et 15 Absyrtides Grais dictae a fratre Medae ibi interfecto.
- 152 iuxta eas Electridas vocavere in quibus proveniret succinum, quod illi electrum appellant, vanitatis Graecae certissimum documentum, adeo ut quas earum designent haut umquam constiterit. contra Iader est Lissa et quae appellata est, 20

§ 150: Agrippa fr. 13 R. MCap. VI 650 extr. cfr. Dim. 18. — § 151: (9) Mela II 114. — (16) Mela II 114. Strabo VII p. 315. — § 152 init.: Scylax 21 (GGm I p. 27). Strabo V p. 215. — (17. 295, 3. 4) Mela II 114. — Callim. fr. 393.

2 dirinum *D coll.* § 144 | DCCC *va. Brot.* DV *MCap.* | trinio **AE**. dirino *D* 3 CLXXII **E** *va. Brot.* 4 autem *U.S.* hunc *v* | ambitus **F** *da va. G.* -tius **R** | XVII **AE** *Brot.* XIII *r H.* XIII *v* 9 abiectu **AE**. obiectum **DE** 11 *dam* — appellata *om.* **R** | teutria **R** *ad L. theu- D. thaeu- F. theuthria* **AE**. *teu- v* 12. 13 uadosa maria **F**. -si maris *va. G* 14 *an Timavi illa (vel parua)? cfr. II 229* 15 *an Gissa? cfr. § 140* | pullariae **Ra.** -ria **AE** *H* 16 absyrtides *a. v.* absir- **AE**. absur- (-ites **R**) *r* | mediae **F** *1.* -ie **a** | interfecto **R** *1.* -to absyrto **AE** *G.* -sirtio **R** *2.* -to nunc (absirto nunc **F** *2.*) absortium (absyr- *v*) **DFadTv** (*D* *2.*). -to nomine absyrto **B** 17 perueniret **AE** 20 iader **AE** *v.* -deb **DRa.** -daerb **F** | est lissa **AE** *B.* esil- **DFR.** isil- **a.** est issa *v.* est Gissa (*Tom. 2 p. 646*) *D* *2.* | eique **Ra.** quaeque *va. H* | *dist. H* | appellata *ē* (*sc. Colentum § 140*) *ego.* -tae *U. v*

contra Liburnos Crateae aliquot nec pauciores Liburnicae, ¹⁴⁰
 Celadussae, contra *Tragurium* Bova et capris laudata
 Brattia, *Issa* civium Romanorum et cum oppido Pharia.
 ab Issa *Corcyra Melaena* cognominata cum Cnidiorum
 5 oppido distat XXV, inter quam et Illyricum Melite, unde
 catulos *Melitaeos* appellari Callimachus auctor est. XV
 ab ea VII Elaphites, in Ionio autem mari ab Orico MM p.
 Sasonis, piratica statione nota.

C. PLINI SECVNDI

10

NATVRALIS HISTORIAE

LIBER IV

(1) Tertius Europae sinus Acrocerauniis incipit mon- 1
 tibis, finitur Hellesponto, amplectitur praeter minores
 sinus [XIX]·XXV passuum. in eo Epiros, Acarnania, Ae-

§ 1. 2: MCap. VI 651. — § 1: (12) Sol. 7, 1. — cfr. Mela II 39.

1 grateae AE^aH. crete a. -teae dTv. cfr. *Scylax* 23 | nec
 AE^av. nec nec (ne R²) r | pauciores AE^aB. trucones (trunes R¹) rv
 2 celus (luus R¹) ac intra DFra | *tragurium* (P)H. surium
 ll.v(Brot.). cfr. § 141. *Mela* II 57 | boua DFdTRaD². bauo AE^a
 H(S). bubua Brot. e con. H. bubus v. boae *Ammian.* XXII 3, 6.
 XXVIII 1, 23 3 brattia issa B. -ttiasa ll. battri- v | pharia
 R(?)v. fa- r 4 issa AE^aS. is DF. his Ra v | corcyra v. lecor-
 gya A. -gira E^a. leucopetra r | melaena Bas. -lena AE^av. aelaena
 DF. elena Ra | gnidiorum Fava. J. gind- R. gnirum AE^a
 5 XXII va. H 6 melitaeos B. -tos ll.v | XV ll. H. XII G.
 XXII v 7 III R(?)Brot. tres v | elaphites v. -pites AE^aa.
 pithes R. -pithaes r | orico B coll. § 145. -igo DFra. arico AE^av |
 MM ll.v(D). M a. III mil. H. XII M Brot. | p. AE^av. prope r
 Lib. IV. 12 a cerauniis Sol. 14 XIX AE^aR² in marg. v.
 //// R¹. om. a. XX r | XXV AE^aR¹G. -VI DFda. XXI R² in marg.
 XXII v

tolia, Phocis, Locris, Achaia, Messenia, Laconica, Argolis, Megaris, Attice, Boeotia iterumque ab alio mari eadem Phocis et Locris, Doris, Phthiotis, Thessalia, Magnesia, Macedonia, Thracia. omnis Graeciae fabulositas sicut et litterarum claritas ex hoc primum sinu effulsit, quapropter paululum in eo conmorabimur.

2 Epiros in universum appellata a Cerauniis incipit montibus. in ea primi Chaones, a quibus Chaonia, dein Thesproti, Antigonenses, locus Aornos et pestifera avibus exhalatio, Cestrini, Perrhaebi, quorum mons Pindus, Cassopaei, Dryopes, Sellae, Hellopes, Molossi, apud quos Dodonaei Iovis templum oraculo illustre, Talarus mons, centum fontibus circa radices Theopompo celebratus.

3 1. Epiros ipsa, ad Magnesiam Macedoniamque tendens, a tergo suo Dassaretas supra dictos, liberam gentem, mox feram Dardanos habet. Dardanis laevo Triballi praetenduntur latere et Moesicae gentes, a fronte iunguntur Maedi ac Denselatae, quibus Threces ad Pontum usque pertinentes. ita succincta Rhodopes, mox et Haemi, vallatur excelsitas.

§ 2: (11) Mela II 43. Sol. 7, 1. — Theopompus fr. 230 Müller. — § 3: (17—19) MCap. VI 651 med.

1 messania R | laconia A(?)F²d MCap. va. H 2 atticae F¹. -ca F²va. S | boeotia AE²F²a. -ecie R². -etita r | ab om. H
 3 et in F¹dRa. an item? | phthiotis v. phiotis DFR. phyo- a. phietis AE²p 4 thracia R¹ 6 paululum FdTR²av. paulum rD² | et in eo DFdTR. et eo a | commemoravimus F¹dR¹a. -abimus R² 7 aceraunius F¹R². cer- R¹ad. acrocerauniis F² MCap. va. S 9 thesproti v. tesp. (-oci DF¹R¹) ll | locos A¹. laocos A²E². -chos p | aornos a³v. -no DF¹R¹a. -non F²R². haornon AE². -ron p 10 cassopaei (-pei Fa) ll. v. cassio- R² d(?) Bas. cfr. Ptol. III 13, 6. Strabo VII p. 324 11 sellae (-oei F²) ll. S. selli d(?) G. sellae v | hellopes B. pelo- DFRav. pilo- AE²p 12 talarus ll. v(D). tomarus Be St Byz. cfr. § 6 extr. (Τάλαρεc ap. Strab. IX p. 434 extr. cfrt. J²) 16 triualli AE² 17 moesiae R¹. monsicae F¹. mos- AE². moss- F² | a om. DH | maedi AD FE²(B)G. medi Ra v(Dal.). cfr. § 40 18 denselatae R²av. -lacte AE². -letae D coll. § 40. -saelatae DF. delatae R¹ | threces A. thraces F²R²va. J | portum A | usque AE²v. que r 19 uallatur ll. v. uidetur MCap.

in Epiri ora castellum in Acrocerauniis Chimera, sub eo 4
 Aquae Regiae fons, oppida Maeandria, Cestria, flumen
 Thesprotiae Thyamis, colonia Butthrotum, maximeque nobi-
 litatus Ambracius sinus, D passuum faucibus spatiosum
 5 aequor accipiens, longitudinis XXXVII, latitudinis XV. in
 eum defertur amnis Acheron, e lacu Thesprotiae Acherusia
 profluens XXXV passuum inde et mille pedum ponte
 mirabilis omnia sua mirantibus. in sinu oppidum Am-
 bracia. Molossorum flumina Aphas, Aratthus, civitas Anac-
 10 torica, locus Pandosia.

(2) Acarnaniae, quae antea Curetis vocabatur, oppida 5
 Heraclia, Echinus et in ore ipso colonia Augusti Actium
 cum templo Apollinis nobili ac civitate libera Nicopolitana.
 egressos sinu Ambracio in Ionium excipit Leucadium litus,
 15 promunturium Leucates, dein sinus et Leucadia ipsa paen-
 insula, quondam Neritis appellata, opere accolarum absceisa
 continenti ac reddita ventorum flatu congeriem harenae
 adtumulantium, qui locus vocatur Dioryctos stadiorum lon-
 gitu sine trium. oppidum in ea Leucas, quondam Neritum
 20 dictum. deinde Acarnanum urbes Alyzia, Stratos, Argos
 Amphiloichicum cognominatum. amnis Achelous e Pindo

§ 4 (3—9). 5 (12—14): Mela II 54. MCap. l. l. — § 5: (15) Mela
 II 53. — (20) Mela II 43. 54. 53. Sol. 7, 3.

2 pons DF¹R¹ 3 thyamis B e Thuc. I 46. Strab. VII p. 324.
 thymias A. thiam- E^a. thim- r | butrotum ll. va. C 4 D om. AE^a
 5 longitudinis Rd v. -ini (-nis F²) sunt r | XXXVI R. XXXIX
 va. S 6 acheron DR¹. achaero F. achelous R² in marg.
 7 XXV AD¹. XXXII E^a. -VI a³v 9 molossorum Fa. moleso-
 AE^a | aphasas DF¹Ra. alphas va. B | aratthus S. -achthus B e
 Ptol. III 13, 4. -athus v. -atus (anit' R) ll. D² | anactoria d va. D
 10 locus d(?) B(H). lacus ll. v(G)D | pandosia F¹dRa
 11 qui AE^a | curetes DR¹. -taes F. -rtes a | uocabantur (D?) F¹Ra
 15 et ll. D. ac d(?) v 16 neritis Rd(?) B. mer- v. neretis
 rD¹ | absceisa a F²G. -issa a v (Dal.) 18 accumulantium (ad-
 F²S) F²dR²a p va. D. cfr. IX 14. X 100 | dioryctos B. -ocritos AE^a.
 -orectos r v 20 alyzia Ra. S. -zya ADF. alizia E^a. -zea H.
 halyzea B 21 e AF²v. om. r

fluens atque Acarnaniam ab Aetolia dirimens et Artemitam insulam adsiduo terrae invectu continenti adnectens.

- 6 2. (3) Aetolorum populi Athamanes, Tymphaei, Ephyri, Aenienses, Perrhaebi, Dolopes, Maraces, Atraces, a quibus Atrax amnis Ionio mari infunditur. Aetoliae oppidum 5
Calydon est VII·D passuum a mari iuxta Euenum amnem. dein Macynia, Molyeria, cuius a tergo Chalcis mons et Taphiassus. at in ora promunturium Antirrhium, ubi ostium Corinthiaci sinus minus M p. latitudine influentis Aetolosque dirimentis a Peloponneso. promunturium quod 10
contra procedit appellatur Rhion. sed in Corinthio sinu oppida Aetoliae Naupactos, Eupalimna et in mediterraneo Pleuron, Halicarna. montes clari in Dodone Tomarus, in Ambracia Crania, in Acarnania Aracynthus, in Aetolia Achaton, Panaetolium, Macynium. 15
- 7 3. (4) Proximi Aetolis Locri cognominantur Ozolae, immunes. oppidum Oeanthe, portus Apollinis Phaesti, sinus Crisaeus. intus oppida Argyna, Eupalia, Phaestum,

§ 6: MCap. VI 651 med. (Agathem. V 24 p. 485). Mela II 53. 52. 43. — (13. 14) Sol. 7, 3. — § 7: MCap. VI 651 extr. — (299, 1. 3) Mela 53. 40. — Sol. 7, 3.

4 eanienses E. cani- a. eni- Ap. aenienses F¹. menses va. B | maraces ApG. -ages rv | altraces AE²p 5 astrax A | in mari DREa | etiaoliae DR 6 calydon est dv. -don D. -lidonye R. -leidone Ea. -ldonae DF. -lidum A¹. caudum A² 7 mons et AH. mons est et F². mons est rv. et mons B 8 taphiassus Be Strab. Xp. 451. ph//rassus. A. phara- a. phra- E. frha- R. fhrarsus DF | antirrhium L. anthirri- FRa. antyrri- A. antirri- rS. antiri- v 9 influentis AF²v. -tes r 11 rhion AE²v. rion r 12 naupactos FR. -acios AEa. -atios dT. -actus DS. -tum r | eupalimna (eupa- A) ll.v(J). pylene Be Strab. Xp. 451 13 halicarna MGGm Ip. 37^be Scylace. -isarna (ali- A) ll. J. -iserna a. -isorna v. -lycarna B. -lysarna G. -licyrna He Strab. Xp. 459 14 crania AF²E³B. cania r 15 achaton Aav(D). -thon E. acathon D. aga- F. athon R. acanthon B. achaton a³ | macynium dH. macin- G. maxin- Ea. machin- r. medion B 16 ozolae R. -laei DFE. -zilei a 17 phesti AE². phetis E¹. phaetis a 18 eupalia Be St Byz. eupoloea ll. -lea d. -lia v. -laea J². cfr. Thuc. III 96 | phaestum dB. hest- A. paest- r. pest- av

Calamisus. ultra Cirrhaei Phocidis campi, oppidum Cirrha, portus Chalaeon, a quo VII p. introrsus liberum oppidum Delphi sub monte Parnaso, clarissimi in terris oraculi Apollinis. fons Castalius, amnis Cephisus praefluens Delphos, ortus in Lilaea urbe. quondam praeterea oppidum Crisa et cum Bulensibus Anticyra, Naulochum, Pyrrha, Amphisa immunis, Tithrone, Tithorea, Ambrysus, Mirana, quae regio Daulis appellatur. deinde in intimo sinu angulus Boeotiae adluitur cum oppidis Siphis, Thebis quae Corsiae cognominatae sunt iuxta Heliconem montem. tertium ab hoc mari Boeotiae oppidum Pagae, unde Peloponnesi prosilit cervix.

4. (5) Peloponnesus, Apia antea appellata et Pelasgia, 9 paeninsula haut ulli terrae nobilitate postferenda, inter duo maria Aegaeum et Ionium, platani folio similis propter angulosos recessus, circuitu DLXIII p. colligit auctore Isidoro; eadem per sinus paene tantundem adicit. angustiae, unde procedit, Isthmos appellatur. in eo loco

§ 8: Sol. 7, 3. — (8—10) MCap. l. l. — Mela II 53. — § 9: MCap. VI 652. Sol. 7, 15. Anon. fr. I 1 (GGm II p. 509). Agathem. l. l. cfr. Mela II 38. (37). 48.

1 calamisus Aav(S). -issus G. -mysus DFE. camisus R | cirrhaei Fv. -hei o. chirrei R. chirei A. cirraei rS | circa DF¹ RE¹a 2 chalaeon R(?)v. -leon (ca- a) ro | VII A MCap.v. III ro | liberum AE²v. in li- r 3 parnaso Av. -si ro | clarissimum . . oraculo G 4 caephisus A. cephaleus a. chephesus E. -pheus R. -phaeus DF 5 libea DFEa | phyrria R¹. pyrria S. pirra A 7 tithrone H. trichonae DFE² in ras. -one B. thrichone B. triconem A. -one a. trycone v | tithorea — 9 boeo E² in ras. | tithorea ambrysus D. tritea ambrysus B. tricorimbus Av. -orymbribus (tricho- R) r | mirana AJ. -rena dT. myraena D. -rena rv. drymaea B 9 siphis G. sipnis A. gipnis r. gymnis v 10 corsiae AF¹S. -icae (-ice Ea) rv | helliconem (eli- R²) montem F²R²E². mont- heli- AJ. helli- DF¹E¹. elli- R¹a. heli- v 13 peloponnessus A. -onensus r (passim) | apia AC. -ie av. -iae r | ante Rdva.J | et Av. e r | pelargia DF¹Ea 15 et om.A 15. 16 dist.va.C 16 auctor ē A 17 isidoro A. isidorio DFR | aut dicit DF¹(R?)Ea 18 appellatur A MCap.v (D²). -antur rG. cfr. luc.p.83

- inrumpentia e diverso quae dicta sunt maria a septentrione et exortu eius omnem ibi latitudinem vorant, donec contrario incursu tantorum aequorum V milium passuum intervallo exesis utrimque lateribus angusta cervice Peloponnesum contineat Hellas. Corinthiacus hinc, illinc Saronicus appellatur sinus; Lecheae hinc, Cenchreae illinc angustiarum termini, longo et ancipiti navium ambitu quas magnitudo plaustris transvehi prohibet. quam ob causam perfodere navigabili alveo angustias eas temptavere Demetrius rex, dictator Caesar, Gaius princeps, Domitius Nero, nefasto, ut omnium exitu patuit, incepto. in medio hoc intervallo, quod Isthmon appellavimus, adplicata colli habitatur colonia Corinthus, antea Ephyra dicta, sexagenis ab utroque litore stadiis, e summa sua arce, quae vocatur Acrocorinthos, in qua fons Pirene, diversa duo maria prospectans. LXXXVIII p. ad Corinthiacum sinum traiectus est Patras a Leucade. Patrae, colonia in longissimo promunturio Peloponnesi condita ex adverso Aetoliae et fluminis Eueni minus M p., ut dictum est, intervallo in ipsis faucibus, sinum Corinthiacum LXXXV in longitudinem usque ad Isthmon transmittunt.
5. (6) Achaiae nomen provinciae ab Isthmo incipit. antea Aegialos vocabatur propter urbes in litore per or-

§ 10: (6) Mela II 48. — § 11: (11—15) MCap. VI 652 med.

2 et AF²a³G. e a. om. r v | uorant A¹a³G. -ando (fo- F²) A²F²v. -an r 3 V ego. in V vel in quinque ll. MCap. v. cfr. §75. 102. III 147 al. (quattuor Mela II 37. 48. Sol. 7, 15) 4 interuallum AS | exesis AF²v. exhis Ea. exis r 5 contingat B. sed cfr. Caes. b. G. VII 11, 3 | cheronicus A 6 lecheae d(?) B. legeae DFRE a v. roliaceae A | cencrae FRa 8 plaustri AF². plaustri o | trasuehi A. trau- F¹R¹E² | prohibent A 9 eas F²a. H. eos DF¹R¹E. eoas o. om. AR²v 10 nefasto AF²S. -austo r. inf- do v 13 ephyra v. epyra Ra. -rae DF. aepurae A. epirae E²d. eprae E¹ 15 pyrene Rava. L. -raene DFE | LXXXVIII AS. -VIII r. -VII v 18 eueni minus Edv. eueni (eube- F²) minus DFRA. uenenus A 20 ab A | tramittunt FRT va. C 22 achaiae F²v. -aie E² in ras. -aye a. achiae A. acaiae r 23 aegialus A. -i//alos F². -iolos a. aegcalos DE

dinem dispositas. primae ibi quas diximus Lecheae, Co-¹⁰
 rinthiorum portus, mox Olyros, Pellenaeorum castellum,
 oppida Helice, Bura, in quae refugere haustis prioribus,
 Sicyon, Aegira, Aegium, Erineos. intus Cleonae, Hysiae.
⁵ Panhormus portus demonstratumque iam Rhium, a quo ¹³
 promunturio \bar{V} absunt Patrae, quas supra memoravimus. ^{6. 11}
 locus Pherae. in Achaia novem montium Scioessa notis-
 simus, fons Cymothoe. ultra Patras oppidum Olenum,
 colonia Dyme, loca Buprasium, Hyrmine, promunturium
¹⁰ Araxus, \bar{C} yllenius sinus, promunturium Chelonates, unde
 Cyllenen \bar{XV} p., castellum Phlius, quae regio ab Homero
 Araethyrea dicta est, postea Asopis. inde Eliorum ager, ¹⁴
 qui antea Epioe vocabantur. ipsa Elis in mediterraneo et
¹⁵ a Pylo \bar{XIII} intus delubrum Olympii Iovis, ludorum cla-
 ritate fastos Graeciae complexum, Pisaeorum quondam oppi-
 dum, praefluente Alpheo amne. at in ora promunturium
 Ichthys, amnis Alpheus — navigatur \bar{VI} p. —, oppida Au-
 lon, Leprium, promunturium Platanodes. omnia haec ad

§ 12 init.: MCap. VI 652 extr. — (2—5) Mela II 53. cfr.
 Plin. II 206. — § 13: (5. 10) Mela II 52. — (7) Sol. 7, 5. —
 Homer. B 751. — § 14: Mela II 52. 51.

2 olyros DRv(S). -rus FEa. olirus A. olurus B 4 aegira
 dB. eg- DEv. egyra r 5 panhormus B. palinh- ll.v. bolina,
 panh- D 8 olenum Av. olon- r 9 dyme a²v. ady- DEa¹.
 athy- F. dime A. adi- R 10 araxus S. -um B. anrhaxus
 (A² in ras.) r. aura- v | cyllenius (U63) J. -en ll. -enes G. -ene
 B(S). scyllae v 11 XV Curtius Pelop. II p.103. V ll. H. II v |
 phlius B. -um D. philium Av. -licim r 12 arhaetyrae A.
 arhetuse R. -sa F. aretuse a. -thusa va. B | dicta (om. est) va. S.
 -cte E. ditae D. dite E¹a | asopis H. -phis ll.v | eliorum v. he- ll
 13 epioe ll. J. -ie dv. -ice o. epei G. epeae B | uocabatur
 Rova. G | helis AFE²o 14 a pylo B. cfr. §22. aplio AF².
 aphilo r. apilo v | XIII AD. XII rov 15 oppidum Aodv.
 -do r 16 alpeo FRa 17 ichthys C. ichthys D. ichis A¹.
 ichthis r. ichthis v | dist. D² | nauigabilis va. G | VI ll. H. VII a.
 in G. om. v | p. U63. om. AG(D¹). prope r. p. prope H. prope
 sex v | Aulona et H. -os et G 18 leprium B(D). -ion C. ppium
 B. brepium rv | platamodes Strabo VIII p.348 extr. platanistus B

- 15 *occasum* versa, (7) ad meridiem autem *Cyparissius* sinus cum urbe *Cyparisso* LXXV circuitu, oppida *Pylos*, *Mothone*, locus *Helos*, promunturium *Acritas*, sinus *Asinaeus* ab oppido *Asine*, *Coronaeus* a *Corone*. finiuntur *Taenaro* promunturio. ibi regio *Messenia* duodeviginti montium, 5
 amnis *Pamisis*, intus autem ipsa *Messene*, *Ithome*, *Oechalia*, *Arene*, *Pteleon*, *Thryon*, *Dorion*, *Zancle*, variis quaeque clara temporibus. huius sinus circuitus LXXX, traiectus vero XXX.
- 16 (8) Dehinc a *Taenaro* ager *Laconicus* liberae gentis 10
 et sinus circuitu CVI, traiectu XXXVIII. oppida *Taenarum*, *Amyclae*, *Pherae*, *Leuctra* et intus *Sparta*, *Therapne* atque ubi fuere *Cardamyle*, *Pitane*, *Anthia*, locus *Thyreae*, *Gerania*. mons *Taygetus*, amnis *Eurotas*. sinus *Aegilodes*, oppidum *Psamathus*. sinus *Gytheates* ab oppido, ex quo 15
Cretam in insulam certissimus cursus. omnes autem *Maleo* promunturio includuntur.

§ 15: Mela II 51. (50). 52. 51. 41. — § 16: (11) cfr. Sol. 7, 7. 8. 9. — Mela II 41. 51.

1 *occasum* v. -assus A. -asus r | *cyparissius* v. -risius R². -rissus F. -rrisus DR¹E¹. -rrisus E². *cyparissus* A 2 *cyparisso* R. -apasso A. -arissa d(?) a⁵ va. D | LXXII va. D | *mothone ego*. -tone ll. *methone* B. cfr. *Paus. IV 3, 10. 35, 1. VIII 1, 1. Ptol. III 14, 31* 3 *acritas* A. *atritas* Ea | *asinaeus* RdC. -neus rv
 4 *asine* F²v. *assinae* AE². *asie* F¹. *asye* a. *asiae* r | *corona* A va. C 6 *pamisis* AVerc. -issus rv | *messenia* F² in ras.
 7 *pteleo* A | *thryon* E²B. -yo D. *thry* E¹. *tryon* A. *tyrio* R. *dryo* F. *tryō* a. *triron* v | quaeque AS(D). que r. del. v(J)
 11 CVI AF²E²H. om. r. CCVI v | XXXVIII AdTS. -VIII rv
 12 *phaerae* Rdv. *phere* (uere A) r. *phare* B ex Hom. | *leuctra* R(?) B. *lae-* AF². *leutra* av. *lae-* r | *therapne* U 64. -abne (ter- DFa) DFdRE¹a. -amne AE² va. J(D²) 13 *anthia* con. H ex Hom. I 151. cfr. Sol. -*thea* S. *antea* A. -eane R². -*tiane* DdR¹v. -*nae* F. *anxiane* E. *anax-* a. *anthane* B | *thyreae* ES. -*rae* Sol. -re B. *tyraeae* F. -ree a. *thyrea* ADG(J). ty- R 14 *grania* E. *genaria* A 15 *psamathus* Av. sa- r | *gytheates* dB. cy- (-erates A) ll. v 16 *cretā* in ego. -ta in E². -tam rH(D). om. a. ad *Cretam* v(S) | *insula* AE² | *omnia* va. H 17 *maleae* R(?) H. in alueo E¹a

(9) Qui sequitur sinus ad Scyllaeum Argolicus appellatur, traiectu \bar{L} , idem ambitu \bar{CLXII} . oppida Boea, Epidaurus Limeria cognomine, Zarax, Cyphans portus. amnes Inachus, Erasinus, inter quos Argos Hippium cognominatum supra locum Leren a mari \bar{MM} , novemque additis milibus Mycenae et ubi fuisse Tiryntha tradunt et locus Mantinea. montes Artemisius, Apesantus, Asterion, Parparus aliique \bar{XI} numero. fontes Niobe, Amymone, Psamathe. a Scyllaeo ad Isthmon \bar{LXXX} p. oppida Hermione, Troezen, Coryphasium appellatumque alias Inachium, alias Dipsium Argos, portus Schoenitas. sinus Saronicus, olim querno nemore redimitus, unde nomen, ita Graecia antiqua appellante quercum; in eo Epidaurum oppidum, Aesculapi delubro celebre, Spiraicum promunturium, portus Anthedus et Bucephalus et quas supra dixeramus Cenchreae, Isthmi pars altera cum delubro Neptuni quinquennialibus incluto ludis. tot sinus Peloponnesi oram lancinant, tot maria adlatrant, siquidem a septentrione Ionium intrumpit, ab occidente Siculo pulsatur, a meridie Cretico urguetur, ab oriente brumali Aegaeo, ab oriente solstitiali Myrtoo, quod a Megarico incipiens sinu totam Atticem adluit.

§ 17: cfr. Mela II 50. 49. — (4) Sol. 7, 10. Mela II 51. 41. — § 18: Mela II 49. 50. — (13) cfr. Sol. 7, 10. — (15. 16) Mela II 48. — § 19: Mela II 49. (37).

2 boea \mathbf{AF}^2v . poea (poe \mathbf{R}) r 3 cyphans \mathbf{DFaD} . -as \mathbf{R} . -anta \mathbf{B} . cihpans \mathbf{A} . cip- \mathbf{E} . -phanis v 5 lacum $va.H$
 6 tyryntha \mathbf{L} . thirintha \mathbf{A} . -thia \mathbf{E}^2 . tyrrinthia \mathbf{F}^2 . thyrinia (thir- \mathbf{E}^1) r . tyrintha v 7 artemisius $\bar{U}67$ coll. § 21. -mius \mathbf{U} . $va.J$ | parnasus $\mathbf{F}^2\mathbf{E}^2$ 8 a om. \mathbf{A} 9 isthmum \mathbf{F} . -mu \mathbf{A} . -mum $\mathbf{DRva.D}^2$ | \bar{LXXX} \mathbf{D} . \bar{CLXXX} \mathbf{A} . $\bar{CLXXXVII}$ rv 11 schoenitas \mathbf{H} . scoen- \mathbf{A} . choen- r . caenites \mathbf{B} . chen- v 12 nominata \mathbf{AF}^2 14 Anthedon \mathbf{B} . (Athenaeon $\bar{K}\bar{u}\bar{l}\bar{b}$, cfr. \bar{MPt} p. 554^b)
 15 cerichre \mathbf{R} . cencre \mathbf{Aa} . caencre \mathbf{F}^2 . caen///// \mathbf{F}^1 16 quod (pro cum) \mathbf{A} | neptunae \mathbf{A} 17 lancisnat \mathbf{A} 18 quidem \mathbf{A}
 20 brumali — oriente om. $\mathbf{F}^1\mathbf{E}o$ | myrtoo $\mathbf{A}^2\mathbf{F}^2$ $inras.v.$ -to \mathbf{A}^1 . -teo \mathbf{E} . -te eo \mathbf{R} . -tae eo \mathbf{D} . mirteo ao 20. 21 quod a megarico incipiens \mathbf{AE}^2ov . quondā egaria (-ico \mathbf{F}^2) conc- (inc- \mathbf{F}^2) r
 21 atticē \mathbf{Ra} . -camova. \mathbf{S} . aticen \mathbf{A} . anti- \mathbf{F}^2 $invas$. atucem \mathbf{Dd} . at cic- \mathbf{E}^1 . ac uic- \mathbf{E}^2 | adluit $\mathbf{AF}^2\mathbf{E}^2$ \bar{Brot} . all- ov . abl- r (fere semper)

- 20 6. (10) *Mediterranea eius Arcadia maxime tenet undique a mari remota, initio Drymodes, mox Pelasgis appellata. oppida eius Psophis, Mantinea, Stymphalum, Tegea, Antigonea, Orchomenum, Pheneum, Pallantium, unde Palatium Romae, Megalepolis, Gortyna, Bucolium, Carnion, Parrhasie, Thelpusa, Melaenae, Heraea, Pylae, Pallene, Agrae, Epium, Cynaethae, Lepreon Arcadiae, Parthenium, Alea, Methydrium, Enispe, Macistum, Lampia, Clitorium, Cleonae. inter quae duo oppida regio Nemea est, et*
- 21 *Bembinadia vocitata. montes in Arcadia Pholoë cum oppido, item Cyllene, Lycaeus, in quo Lycaeï Iovis delubrum, Maenalus, Artemisius, Parthenius, Lampeus, Nonacris praeterque ignobiles VIII. amnes Ladon e paludibus Phenei, Erymanthus e monte eiusdem nominis in Alpheum*
- 22 *defluens. reliquae civitates in Achaia dicendae Alipheraei,*

§ 20: (3. 4) Mela II 43. — (4) Sol. 7, 11. — § 21: (10—14) Mela II 43. — (11. 14) Sol. 7, 11.

3 psophis R d(?) B. ibo- A. pro- rv | stymphalum d(?) v. sim- A. ym- F¹. sym- r 4 orehomenum A. orgo- r | pheneum B. phaen- A. pen- a. paen- (-naem E) r. phin- v | pallantium F² v. pallen- A. phallan- r 5 megalopolis F¹ R C¹ | gortyna (B) He Paus. cartina (-thinna R) ll. v | bucolium A F² d H. bcol- D F¹. bal- r. bucal- v | carnion (B) He Paus. -non a C. crannon A v. charnon E d. chrannon r 6 parrhasie R d H. -siae D F C. -sia E. -rrasie a v (S). pharasie A | thaelpusa F. -sha A. telfusa a. thelphu- v a. B (H) | melaenae (B) He Paus. -lanea A E a d. -nia R. -naea C. maelanea D F. maenala v | heraea B. -reae A. haerae D F. haec re E a. here R d v | pylae Brot. -le A B. filae D F E. -le R. phile v | pallenae A. -aenae F. pellana B 7 agrae R d B. grae r. om. v | epium B. pin R¹ a v. phin R². phyn A. ipyn F². iyn F¹. pyn r | cynaethae (-tha G) lepreon B. -tae leprae D. cynatae (nat in ras.) laeprae (-psae F²) F. cinaete lepre (-rae E) rv 8 alea B. -eae D F R. alae E. alea A. hale a. eleae v | methydrium A F² d v. et hy- r | enispe d B. -phe R E a v. -phae r | lampia A F² (B) S. -padia rv. -pe d C 9 est et J². et F¹ R¹. est R² S. est t r. om. v 10 bembinadia B. hemb- A. henb- r. themb- v. cfr. Strab. VIII p. 377 12 lampheus A v a. B. -paesus D E | nonacris A F² v. -agris r 13 VIII A v. VIII r 14 phaenei F. phenet D R E a 15 defluentis G | alipheraei D. -phiraei B. alitrei A a v. -threi r

Abeatae, Pyrgenses, Paroreatae, Pharygenitae, Tortuni, Typanei, Thriusi, Tritienses. universae Achaiae libertatem Domitius Nero dedit. Peloponnesus in latitudinem a promunturio Maleae ad oppidum Aegium Corinthiaci sinus
 5 CXC patet, at in transversum ab Elide Epidaurum CXXV, ab Olympia Argos per Arcadium LXVIII; ab eodem loco ad Pylum iam dicta mensura est. universa autem, velut 14
 pensante aequorum incursus natura, in montes sex atque LXX attollitur.

10 7. (11) Ab Isthmi angustiis Hellas incipit, nostris 23 Graecia appellata. in ea prima Attice, antiquitus Acte vocata. attingit Isthmum parte sui quae appellatur Megaris ab colonia Megara, e regione Pagarum. duo haec oppida excurrente Peloponneso sita sunt, utraque ex parte velut
 15 in umeris Helladis, Pagaei et amplius Aegosthenenses contributi Megarensibus. in ora autem portus Schoenos, oppida Sidous, Cremmyon, Scironia saxa VI longitudine,

§ 23: (10. 11) Sol. 7, 16. MCap. VI 652 extr. 653. Mela II 41. — (16 sqq.) Sol. 7, 16. MCap. VI 653. Mela II 47. 40.

1 pyrgenses Rd(?) B. pir- AF. pur- rv | paroreatae (B) H. pareatae (-te Da) U. G. pereate v | pharygenitae (Sieglin) D² e Strab. IX p. 426 (Φαρύγαι). pharig- A. pareg- (-ta E¹) DFE v. parag- G. parag- R(?) L. paregon- a. an Pharygeatae? 2 typanei G. -neae B. thiphanei A. tiph- r. -nai v | thriusi (H) S. tri- AF² v. thi- B. tn- F¹. ti- r. thriasii vel thriuntii B | tritienses EBrot. tritte- (A² in ras.) r B. tire- v 3 peloponnessos F². -ensos DF¹. -enses E¹ a. -onenso AE² | a om. F¹ Ra 4 aegium A(P) H. regium r. rhegeum v. lechae- B 5 CLXXXX DFE a. CLX va. H | elide F² in ras. R(?) v. elede A. edile r 6 LXVIII Ea Brot. LXIII va. H 7 pylum iā J. -lum U69. fiunta AE². phli- v. fluunt R². filiunta r | uelut AF² E² v. ut r 8 montes A v. -te r 8. 9 septuaginta milia DFE a. 10 a nostris FE a G 11 atticae DF² E. -iae F¹. -ica va. S. cfr. § 1. 19 extr. 12 attingit A v. adt- F². tingit r 13 megara e ADF² E² v. -re r pagarum AF² E² v. paca- r 16 schoenos B. coe- A. cae- DF. ce- r. sche- v. cfr. § 18. 26 17 sidous AR² D. -dus G. sduos DF¹. s duo F². duas R¹. sduo E. duo a C. om. v | cremmyon R H. ore- DF¹. sor- F². cremmion A. oremm- Ea. cremyon v | scyronia F² R² C. -oia DF¹ R¹ a. sy- E

- 24 Gerania, Megara, Eleusin. fuere et Oenoe et Probalinthos. nunc sunt ab Isthmo LV Piraeus et Phalera portus, V muro recedentibus Athenis iuncti. libera haec civitas nec indiga ullius praeconii amplius: tanta claritas superfluit. in Attica fontes Cephisia, Larine, Callirroe Enneacrunos, montes Brilessus, Aegialeus, Icarius, Hymettus, Lycabettus, locus Ilisos. a Piraeo XLV Sunium promunturium, Thoricos promunturium, Potamos, Steria, Brauron, quondam oppida, Rhamnus pagus, locus Marathon, campus Thriasius, oppidum Melita et Oropus in confinio Boeotiae. 5
- 25 (12) Cuius Anthedon, Onchestos, Thespieae liberum oppidum, Lebadea nec cedentes Athenis claritate quae cognominantur Boeotiae Thebae, duorum numinum Liberi atque Herculis, ut volunt, patria. et Musis natalem in nemore Heliconis adsignant. datur et his Thebis saltus 10 15

§ 24: Mela II 47. MCap. VI 653. — (5) Thuc. III 15, 5. Sol. 7, 19. 18. — (7) Mela II 46. 45. Sol. 7, 19. — § 25: Mela II 45. MCap. VI 653 extr. Sol. 7, 21. 22.

1 gerania **AF²v(D)**. -nea *C. iaranea* (lar- **R**) *r* | oenoe *S.* -oa *B.* -neae **AF²**. onoe **Ea**. -eae *r* | et *om. G* | probalinthos **F²R(?)v**. proualintos **A**. probabili hos *r* 2 piraeus **A²DG(D²)**. -aeus **R(?)L**. -reus **F²** *in ras.* praesus **A¹**. pyraeus **EC**. -reus **av**

3 iuncti **Av**. -tis *r* 4 indicauilius **F¹**. -abilius **E¹a**. -li hos *D.* indi///// **R¹** | superfuit **AE²** 5 cephisia **AF²v**. celpi- *r* | callirroe **R**. -ireo **A**. -ira *D.* -irena **F²**. -ir *r*. -irrhoe **MCap.** | enneacrunos (-naea- **E²) AE²** *in ras.* *B.* -crus **DF¹a**. e//nea- **R**. eneacros **F²** 6 brilessus **Da**. -laesus **FE**. -lerus **R** | hymetus **A**. himettus **DR**. -etus *r* | licauettus **DRE**. -etus **Fa** 7 locus *ll. H.* amnis *G.* lacus *v* | ilisos **AS**. -ssos *G.* silisos *r*. selinos *v* | piraeo **F²D²**. -aeo *H.* pyraeo **aC**. pire *C. A.* -raco *r*. -reo *v* | thoricos *H.* doriscos **dT**. -cus **A**. -cum *v.* duriscos *r* 8 potamos steria (*B*) *H.* -mos *C.* polyposterae **A²**. -re **av**. -rrae **A¹**. -there (polip- **R**) **DRE**. -thaere **F** | brauronion **DF¹REa**. -ron, ion *va. G* | quondam — 9 marathon *om.* **DF¹R¹E¹a** 9 opidū **F²** | marathon locus **F²**. -thon **E²** | triasius **A**. -ssius (-rsius **D**) *r*. -ssus *va. B*

10 melita *B.* -te *S.* mileta **A**. -te **TE²**. -let *r*. -letum *v*

13 tebae **R²**. T. etbae **E²**. etbae **DR¹E¹**. /////bae **F¹** 14 natalem *ego.* anat- **A.** natale *rv. cfr. XXXVII 56. 180* 15 helicones **A.** heliconis **F¹**. bell- **DEa**

Cithaeron, amnis Ismenus. praeterea fontes in Boeotia Oedipodia, Psamathe, Dirce, Epicrane, Arethusa, Hippocrene, Aganippe, Gargaphie. montes extra praedictos Mycalesus, Hadylius, Acontius. reliqua oppida inter Megaricam et 26
 5 Thebas Eleutheræ, Haliartus, Plataeae, Pherae, Aspledon, Hyle, Thisbe, Erythrae, Glissa, Copae, iuxta Cephisum amnem Lamiae et Anichiae, Medeon, Phlygone, Acraephia, Coronea, Chaeronea. in ora autem infra Thebas Ocalee, Eteonos, Scolos, Schoenos, Peteon, Hyrie, Mycalesos, Ire-
 10 seum et Eleon, Ollarum, Tanagra, liber populus, et in ipsis faucibus Euripi, quem facit obiecta insula Euboea, Aulis capaci nobilis portu. Boeotos Hyantas antiquitus dixere. Locri deinde Epicnemidii cognominantur, olim Leleges 27
 appellati, per quos amnis Cephisus defertur in mare.

§ 26: (11) Sol. 7, 24. Mela II 45. — § 27: Sol. 7, 25. 26. Mela II 45. 40. 45.

2 odipodia **A**. aedi- **E**². -da **DFE**¹. aecipopoda **R** | psamat-
 thae **A**. -mthae **F**. -mthe **r** | epicrane d(?) **H**. -igranea **U**. v |
 hippocrene **A**. bypp- **DE**. ypp- **r** 4 hadylius (ad- **A**) **H**.
 -lisus (ad- **G**) **RaG**. -lysus (-sos **F**²) **DF**. -lysius **Ed** 5 haliar-
 tus v. hial- **AF**². al- **r** 6 yle **E**. hile **Aava**. **B** | thisbe **B**.
 et hisbae (-be v) **Av**. et hyrbe **r** | glisa **DRE**. -ssas **B** | copae **B**.
 go- **FR**. -pe **Ea**. cophe **Av**. gape **D** | cephisum v. coephys- **F**².
 chys- **A**. cepis- **a**. cepys- (coep- **F**¹) **r** 7 larymna (**B**) **H** |
 anichiae **AF**²**E**² (-ie v) **J**. -ia **C**. ante **r**. anchoa (**B**) **H** | medeon
B e **Strab**. -dion **Av**. -dian **F**²**E**². -deam **E**¹. -deant **r** | phlygone
F²**E**² **H**. phlig- **Av**. pyg- **r** | acraephia (**B**) **H**. grephys **R**. -phis
av. graephis **r** 8 chaeronea (-nia v) **H**. cher- **AE**². charo **r** |
 Infra **H coll. Hom. B 505** (Υποθήβαι) | ocalee **H**. -lea **B**. -le **U**. v
 9 eteonos **ego ex Hom. B 497**. et eon **A**. et teon **E**². et heon
F² v. eth **a**. et **r**. et Eleon **B**. Elaeon **G**. Heleon **H** | scolos
R(?) **B**. scho- **A**. yco- **da**. ycho- **r**. lolcos v | schenos **DEva**. **C**.
 scoe- **A**. scae- **F**. sce- **Ra** | ireseum (iraes- **E**¹. iredae- **F**)
U. J. (-sion **S**). yres- **a** hyreseon v. llesion **B ex Hom. B 499**.
 Hil- **H** 10 et eleon **ego ex Hom. B 500**. pteleon (pthelon **A**) **U**. v |
 ollarum **U**. Olyaros v. Olyarum (**U 69**) **J**. nomen corruptum
 12 capacis **DF**¹**Ea** | hyantas **AF**²**B**. -nias **r** 13 epicnemidii **B**.
 epigmenedi **A**. pigmenidi (pyg- v) **DFav**. -gmemidi **E**¹. -medi **E**².
 -gnemidi **R**. (*add.* et Opuntii **U 70**) | cognominantur **F**² v. -atur **r**
 14 cepirus **R**. -physus **AEa**

oppida Opus, unde et sinus Opuntius, Cynus. Phocidis
 in litore unum Daphnus, introrsus autem Larisa, Elatea
 8 et in ripa Cephisi, ut diximus, Lilaea Delphosque versae
 Cnemis et Hyampolis. rursus Locrorum ora, in qua La-
 rumna, Thronium, iuxta quod Boagrius amnis defertur in 5
 mare. oppida Narycum, Alope, Scarphia. postea Maliacus
 sinus ab incolis dictus, in quo oppida Halcyone, Aegonia,
 28 Phalara. (13) Doris deinde, in qua Sparthos, Erineon,
 Boion, Pindus, Cytinum. Doridis a tergo mons Oeta est.
 (14) Sequitur mutatis saepe nominibus Haemonia, 10
 eadem Pelasgis et Pelasgicon Argos, Hellas, eadem Thes-
 salia et Dryopis, semper a regibus cognominata. ibi geni-
 tus rex nomine Graecus, a quo Graecia; ibi Hellen, a quo
 Hellenes. hos eosdem Homerus tribus nominibus appel-
 lavit Myrmidonas et Hellenas et Achaeos. ex his Phthio- 15
 tae nominantur Dorida accolentes. eorum oppida Echinus,
 in faucibus Sperchii fluminis Thermopylarum angustiae,
 quo argumento III inde Heraclea Trechin dicta est. mons

§ 28: Mela II 36. MCap. VI 654. cfr. Sol. 8, 1. — Homer. B 684.
 — (16 sqq.) Mela II 44. 45. 44. 40. Sol. 8, 2.

1 opuntius **EaH**. -inus **C**. opontius **r**. -inus **v** | cynus **B(D)**.
 -nos **dG**. -nus (gy- **A**) e **ll**. ginnuse **v**. an Cynus. set? 2 autem
 om. **G** | larisa **ADED**. -ryssa **F**. -risse **v**. -ris **RadJ**¹. in Locris **G**.
 del. **U71** 3 uersae **ADFES**. -se **Rav**. -sus **G**. bessa **B**
 4 cnemis **d(?)B**. enemis (enim- **R**²) **ll**. nem- **v** | larumna **E**.
 -mni **A** 5 thronium **Be Scylace 61**. tro- **AF**²**v**. tiro- **r**
 6 narycum **AJ**. -cion **B**. -recum **E**². -ricum **rv** | //alope **F**²**v**.
 -pes **A**. malope (-pes **E**²) **r** | scarphia **d(?)B**. -pia **ll.v** 7 al-
 cyone **Ea**. acly- **F**. alci- **A** | aegonia **D**² coll. *Bursiani geogr. Gr. I*
p. 96. aeeco- **ll.D**¹. eco- **dv**. ito- **coni. Be Paus. del. U72** 8 pha-
 lara **Be Paus.** -lar **R**. -larna (pal- **A**) **r** | deinde **AE**²**v**. et inde **r** |
 sparthos **AJ**². -tos **F**². sphartos **r**. sparchos **v**. sperchios **B**, sed
 cfr. *MPT p. 502*^b | erineon **AF**² *in ras. v.* etin- (etm- **E**) **r** 9 boion
Be Ptol. bolon (-lan **E**) **ll.v** | doridis **AF**²**v**. or- **r** | est om.
R(?)S 11 pelasgis et **AF**²**E**²**D**. om. **rv**. -gis et — eadem om. o |
 hellas **d(?)v**. -adis **ll** 12 et om. o 13 hellena a **AF**²**E**²
 14 hellenes **C**. -nis **ll.v** | his eodem **DF**¹**RE**¹**a** 15 phiotae
FRa (item 309, 9) 16 ecinuus **DEa**. aec- **F**¹ 16. 17 *dist. U73*
 17 perchi **DF**¹. sperthi **a**. per- **E** 18 VII **A** | trechin **v(J)**.
 threchin **F**². tre- **A**. threacin **DF**¹. trea- **RE**. thea- **a**. trachin **B**

ibi Callidromus; oppida celebrata Hellas, Halos, Lamia, Phthia, Arne.

8. (15) In Thessalia autem Orchomenus, Minyus 29
 antea dictus, et oppidum Alimon, ab aliis Holmon, Atrax,
 5 Palamna, fons Hyperia, oppida Pherae, quarum a tergo
 Pieria ad Macedoniam protenditur, Larisa, Gomphi, Thebae
 Thessalae, nemus Pteleon, sinus Pagasicus, oppidum Pa-
 gasa, idem postea Demetrias dictum, Tricca, Pharsali campi
 cum civitate libera, Crannon, Iletia. montes Phthiotidis
 10 Nymphaeus, quodam topiario naturae opere spectabilis,
 Buzygaeus, Donacoessa, Bromiaeus, Daphusa, Chimarone,
 Athamas, Stephane. in Thessalia quattuor atque triginta, 30
 quorum nobilissimi Cercetii, Olympus Pierius, Ossa, cuius
 ex adverso Pindus et Othrys, Lapitharum sedes, hi ad
 15 occasum vergentes, ad ortus Pelius, omnes theatri modo
 inflexi, caveatis ante eos LXXV urbibus. flumina Thes-
 saliae Apidanus, Phoenix, Enipeus, Onochonus, Pamisus,
 fons Messeis, lacus Boebeis et ante cunctos claritate Pe-

§ 29: (5) Sol. 8, 1. 2. Mela II 40. 44. — § 30: MCap. VI 654.
 cfr. Sol. 8, 3. Mela II 36. — (310, 1. 2) Sol. 8, 2.

1 hellas **E**¹. -aos **DF**¹**Ra** 2 pthia **Fa** 3 orthomenus **a**.
 orto- **E**. horcominus **A** | minyius (**B**¹)**S**. mynilus **AR**. -nylus
 (men- **E**²) **r**. minyeus (**B**²)**G**. -nilus **av** 4 alimon **AF**²**R**²**v**(**J**).
 alhm- **F**¹. althm- (-mo **R**) **r**. alm- **B** | holmon **AJ**. sol- **DF**.
 sal- **r**(**H**). el- **dv** 5 palamna (pha- **R**) **ll.v**(**J**). pelinna **Be**
St Byz. | theriae **DR**. -re **Eava.B**. thaere **F** 6 pieri **F**¹**Ra**.
 -ris **H**. -rus **v** | larissa **F**² | agomphi **AF**²**E**² | thebae **AF**²**v**. -ba **r**
 7 thessalae **AS**. -liae **rv** | pasicus **DF**¹**RE**¹**a** 8 tritta **A**.
 trica **F****Ra** | pharsalii **F**³**E**²**J**. -lici **a**³**v**. phasali **A** 10 quodam
R(?)**G**. quond- **rv**(**S**). *cfr. XII22* | opere **F**²**R**²**v**. -res **A**. ope/// **F**¹.
 oppide **R**¹. -dae **D**. -da **Ea** 11 buzygaeus (-geus **A**) **G**. buzig-
rv(**Brot.) | donacoessa **U74**. -cesa **Rava.J**. -caesa **r** | bromiaeus
AJ. -aeus **DFR**. bron- **Ea**. bromius **r**. berm- **B** | daphusa **B**.
 -phnusa **U74** | chimarone **ll.D**. -ron **v**. -merion **Be Pausa. VIII**
7,2 12 stephanae **F**. the- **A** 13 cercetii **S**. -ceti **av**. -cetu **A**.
 -cei **DE**¹. -cel **R**. -caei **F**. -cii **E**² | pierius **AD**(*et dist.*). -ris **r**.
 -rus **v** 14 hi **F**²**E**²**v**. hii **A**. *om.r* 15 pelius **AF**²**J**. -ios **R**²**v**.
 pel/// **F**¹. -lles **r** 16 cuneatis **G** 17 apidanus **v**. apitha- **A**.
 aphida- **r** | pamisus **Be Herod. VII 129**. lammi- (-sos **F**²) **ll****

- nus, ortus iuxta Gomphos interque Ossam et Olypnum
nemorosa convalle defluens D stadiis, dimidio eius spatii
31 navigabilis. in eo cursu Tempe vocant, \bar{V} passuum lon-
gitudine et ferme sesquiugeri latitudine, ultra visum ho-
minis attollentibus se dextra laevaue leniter convexis 5
iugis, intus *silva late* viridante, ac labitur Penius viridis
calculo, amoenus circa ripas gramine, canorus avium con-
centu. accipit amnem Horcon nec recipit, sed olei modo
supernatantem, ut dictum est Homero, brevi spatio por-
tatum abdicat, poenales aquas dirisque genitas argenteis 10
suis misceri recusans.
- 32 9. (16) Thessaliae adnexa Magnesia est, cuius fons
Libethra, oppida Iolcus, Ormenium, Pyrra, Methone, Oli-
zon, promunturium Sepias, oppida Castana, Spalathra, pro-
munturium Aeantium, oppida Meliboea, Rhizus, Erymnae, 15
ostium Penii, oppida Homolium, Orthe, Iresiae, Pelinna,

§ 31: Sol. 8, 2. — (4—7) cfr. Liv. XLIV 6, 7. 8. Ov. met. I
568sq. Aelian. var. hist. III 1. — Homer. B 755. — § 32: MCap.
VI 654 extr. Mela II 40. 37. Sol. 8, 7. — Mela II 40. 35. —
(311, 3) MCap. VI 654 extr. Div. 12. Dim. 12. Dic. 1, 12.

2 spaci R¹a. spatio F²va. H 3 auiabilis F¹R¹a. ui-DE¹(?) |
uocantur R(?)va. S 4 et — latitudine AF²d²v. om.ro | germe
AF² 6 dist. S | silua late ego. sua luce ll.v. uero luco P. sub
luco Salmas. ualle luco D. (locus nondum sanatus) | ac labitur ego
(et dist.). hac lab. ll.S. allab- v | penius F²R²E²o. (-neus va.S).
paen- A. denis r | uitreus (P) D 7 amoenis R. moe- DF¹E¹.
me- a | canorus AE²ov. -um r 8 orcon dva. B(H). euroton
Be Strab. IX p. 441 9 est ab o 11 suis om.o 13 iolcus
a³B. olcus AE². oculus Dd. locus (-cros F²) r. om.v | hormenium B |
pyrra v(S). pyra a. -rrha d(?) C. pira DF¹E. pisa r | olyzon
DFEa 14 castana B(J). aca- AF². casiana (-nae F¹) rv.
casthanaea H 15 meliboea D. -oe Ra. -lyboa F¹E¹. -boa. ea
F²E² | rhizus B. rhius A. rchius F² in ras. zrhibus D. trhi- E.
tri- a. rhi- dT. hi- R | aerymnae A. ac ry- F²E. erimne a va. B.
Eurymenae Liv. XXXIX 25, 3. cfr. MGGm I p. 51^b ad Scyl. 65

16 penii R²S. -nei v. poeni AF². om. r | oppida AF² in ras. G.
-dum rv | homolium B. omo- AF² in ras. R²v. oleum r | iresiae
(iraes- F. inaes- A) ll. J. thespiae B. ithesie v | pelinna Av(J).
phel- R. phael- F². -ina F¹. shel- r. phalanna B

Thaumacie, Gyrtion, Crannon, Acharne, Dotion, Melite, Phylace, Potniae.

Epiri, Achaiae, Atticae, Thessaliae in porrectum longitudo CCCCLXXX traditur, latitudo CCLXXXVII.

- 5 10. (17) Macedonia postea CL populorum, duobus 33
incluta regibus quondamque terrarum imperio, Emathia
antea dicta. haec ad Epiroticas gentes in solis occasum
recedens post terga Magnesiaae atque Thessaliae infestatur
a Dardanis; partem eius septentrionalem Paeonia ac Pela-
10 gonia protegunt a Triballis. oppida Aegae, in quo sepe-
liri mos reges, Beroea et in regione, quae Pieria appel-
latur a nemore, Aeginium. in ora Heraclea, flumen Api- 34
las, oppida Pydna, Aloros, amnis Haliacmon. intus Aloritae,
Vallaei, Phylacaei, Cyrrestae, Tyrissaei, Pella colonia, op-
15 pidum Stobi civium Romanorum, mox Antigonea, Europus
ad Axium amnem, eodemque nomine per quod Rhoedias
fluit, Scydra, Eordaea, Mieza, Gordyniae. mox in ora 35

§ 33: MCap. VI 655. Sol. 9, 1. — (10) Sol. 9, 12. — § 34: Mela II 35. 34.

1 thaumacie *B ex Hom.* -athiae **A**. taumaci **DR**. -acy **F**.
titumaci **Ea** | gyrtion (**B**²) **C**. cirt- **A**. cyrt- *r* **B**¹ | dotion *B ex Strab.*
dorion (donon **B**) *ll. v* | melite **Av** (**J**). -tea **B**. milithe *r* | phylace
B. -laece **A**. philacoe **E**. -ce *v*. pilace (-aecae **F**²) *r* 2 potniae
AF² **B**. pon-*rv* 4 CCCCLXXX *ad MCap. va. S.* CCCCLXXX *Dic.* |
CCXC VII **A**² **F**² *in ras.* MCap. *D.* CCXV VII **A**¹. CLXXXVII *r* *Brot.*
CCCLXXXVII *Dic.* CCL- *v* (**S**) 8 recidens **DF**¹ **Ea** | pos **AF**²
in ras. **RE** 9 septentrionalis paeonia **AF**² *in ras.* *v*. -alis lapeo-*r*
10 aegae *B ex Herod. et Sol.* -giae **S**. -glae **AF**. -gle **Dv**.
eglae **E**. egle **Ra** \ 11 Beraea **S** | pieri **DF**¹. pireia **E**². -rei **E**¹.
pyrei **a** 12 aeginium *B ex Strab.* -gidium (-gyd- **AFa**) *ll. v* |
apylas **Fa**. hap- **A** 13 pydna **H**. phyna **A**. phina **F**² *in ras.* **E**² *v*.
pina **R**². pugna *r*. phila **B** | aloros *H cum Vossio e Scyl. 66. Mela*
II 35. doros **Fa**. oloros *rv* (**J**). elo- **B** | haliacmon **Av**. ali- *r* |
haloritae **DFEva**. **H** 14 pylacei **A**. philacaei **F**. -cei (pil- **R**)
rva. G | cyrrhetae **G**. -rrhei *v* | thyrisei **a**. -resei **A**. -ryssaei **F**
16 rhoedias **F**² **G**. roed- **A**. rhod- *r*. rhed- *v* 17 eordaea
S (*coll. Liv. XXXIII 8, 5*). -deae **H**. heo- **G**. fordeae (-dea **A**.
-dreae **D**¹) *ll* | mieza **d** (?) **B**. mioza *ll* | gordyniae **H**. -dinae
AF² **E**² **G**. gorgydi- **DF**¹. gorgidi- *r*

Ichnae, fluvius Axius. ad hunc finem Dardani, Teres, Pieres Macedoniam accolunt. ab hoc amne Paeoniae gentes Paraxiaei, Eordenses, Almopi, Pelagones, Mygdones. montes Rhodope, Scopius, Orbelus. dein praeiacente gremio terrarum Arethusii, Antiochienses, Idomenenses, Dober- 5
ber, Aestrienses, Allantenses, Audaristenses, Morylli, Garresci, Lyncestae, Othryonei et liberi Amantini atque Orestae, coloniae Bullidenses et Dienses, Xylopolitae, Scotusaei liberi, Heraclea Sintica, Tymphaei, Toronaei.

36 In ora sinus Macedonica oppidum Chalastra et intus 10
Piloros, Lete medioque litoris flexu Thessalonice liberae condicionis — ad hanc a Dyrrhachio CCXLV —, Therme in Thermaico sinu, oppida Dicaea, Palinandrea, Scione, promunturium Canastraeum, oppida Pallene, Phlegra. qua

§ 35: (1) Mela II 35. — (3) Sol. 9, 3. MCap. VI 655. —
§ 36: (11) Mela II 35. — (13) Mela II 35. 34. 33.

1 dardani **A** *v.* tar- r 3 paraxiaei (*Sieglin*) **D**². parcaei
A. parocaei **DF**. -ocei *rv.* -oraei *Be Strab. VII p. 326* | heordenses
RE *a v. H.* haeo- **DF**. -dens **A**. *an Eordaeenses?* | almopi **AB**.
hal- *rv* | mygdones **A** *v.* migd- **F**²**R**². migno- r 4 orbelus
AF²**B**. orobellus *rv* | praeiacentes **A** (?) **S** 5 antiochienses *d* (?) **L**.
-chidenses (*cid- A*) **U** | doberi (*deb- F*) **U**. *H.* -res **B**. -rienses *v*
6 aestrienses **J**. estr- **U**. **B.** tr- *v.* aestraeenses **H** | audari-
stenses *Be Ptol. III 12, 31.* auta- **A**. ata- **F**². ada- (*-thenses DR*) *r*.
anda- *Ven. (J*²) | morylli *d* **B**. -rhylli **DF**². -rchiylli **F**¹. -rhilli *r* |
garresci *d* **D**. -sti **F**² *in ras.* -stil *a.* -styl **DR**. -eti **A** *v.* -ety **E**.
garesci **G** 7 luncaestae **E**². lumc- **E**¹. -ceste *a.* limcestae **D**.
-caestae **F**. licesthe **R** | othryonei **B**. -naei **F**² *in ras.* othryonei
AE². onorhyonei **DE**¹. -rhionei *a.* -ne **R** | amantini *d* (?) **a**³ **B**.
mant- *U*. *v* 8 scotusaei *J coll. XXXI 17.* -ssaei **B** (**D**). -sei **A**.
-tysaei **DF**. -tisei **E**¹ *d.* -tsei **R**. satyseis *a.* -tisei **E**² 9 sintica **B**.
scynt- *v.* syntiga **A**. sinthi- **E**². scimthica *a.* scymthyca **DF**¹ **R**.
synthyga **F**². cumthycha **E**¹ | coronaei *a*³ *v. H.* 10 macedo-
nice *a.* -ci *a*³ *v. S.* | oppidum **A** *v* (**S**). -da *r* **H** 11 piloros **a**
(*Be Herod. VII 122*) **S**. pyl- **U**. **D.** phil- **d** **T**. -leros *v* | flexus
A (?) **S** 12 CCXLV **A**² *in ras.* **F**² **S**. CXIII *rv.* CCLXVII *Brot.*
e Polyb. ap. Strab. VII p. 323 12. 13 *dist.* **D**² 13 palinandrea
A **J**. -ādera (*padi- Ea*) *r.* pydna, derra **B** 14 pallene **AB**.
//pallena **F**. phalene **R** *a v.* -nae *r*

in regione montes Hypsizonus, Epytus, Alcyon, Elaeuomne, oppida Nissos, Phryxelon, Mendae et in Pallenensi Isthmo quondam Potidaea, nunc Cassandra colonia, Anthemus, Olophyxus, sinus Mecyberna, oppida Myscella, Ampelos, 37
 5 Torone, Siggos, Stolos, fretum, quo montem Atho Xerxes Persarum rex continenti abscidit in longitudinem passuum MD. mons ipse a planitie excurrit in maria LXXV passuum, ambitus radicis CL colligit. oppidum in cacumine fuit Acrothoon; nunc sunt Vranopolis, Palaehorium, 10
 Thyssus, Cleonae, Apollonia, cuius incolae Macrobiani cognominantur. oppidum Cassera faucesque alterae Isthmi, 38
 Acanthus, Stagira, Sithone, Heraclea et regio Mygdoniae

§ 37: Mela II 34. 32. Sol. 9, 3. MCap. VI 655 med. — (6—10) Mela II 32. 30. — § 38: (12) Mela II 30. — Sol. 9, 1. — (314, 3) MCap. VI 655 med.

1 hypsizonus (*Tom. 2 p. 662*) *D*². -orus (ips- **Ea**) *ll. v* | epytus **E** (*Tom. 1 p. 702*) *J*². ae-py- **F**¹. ae-phy- **F**². e-pitus **ADav**. epp-**R** | alcyon **D** (*Tom. 2 p. 663*) *D*². acly- **F**. halcy- **Rd**. -one *H*. algion **AJ**. alci- **E**. alti- **a**. alchione *v* | elaeuomne **AJ**. eleuo-**DF**¹**R**. leuo- *v*. eleoo- **Ead**. leoo- *H*. aleu omnia **F**² 2 nissos *ll. v* (*D*²). nyss- *H*. nysae *coni. B*. cissos *Tom. 1 p. 701 e Strab. VII p. 330, 21 et Hesych.* | phryxelon **AS**. -leon *v*. phrixelon **DFR**. -inaelon **E**. phinelon *H*. brygion *eleon coni. B* | in pallenensi *d* (?) *G*. -llenses (-ses in **R**. -si **a**³) *ll*. hippalenses *v*. in pallenes *P*
 3 potidaea **Ava. Bas**. pho- **E**². poetidaea **F**. -dea **Da**. -da **E**¹. petidaea **R** 4 olophyxus (hol- *B*) *Hex Herod.* -pyxus (-pixus **AFa**) *ll* | mecyberna **EB**. mecib- **Aa**³. metib- *v*. mecybernia **F**². -rnu *rS*. -rnaeus *H* | myscella **F**² *Mela*. myc- **A**. ysc- **DF**¹**R**. misc- (*Holsten. ad St Byz. 210*) *S*. fisc- **Ea**. physc- *B*. isc- *v*
 5 singos *G*. soggos *v* | stolos (*MPT p. 498^b*) *D*². telos *ll. D*¹. *del. G*. *tedes v* | athon *dva. S* 6 longitudinē **FRa**. -ine *rv* 7 mare *va. J*². *cfr. § 97* 9 acrothoon (-thon *B*) *Bursian. cfr. Herod. VII 22. Scylax 66. Thuc. IV 109. Strabo VII p. 331, 33.* achroton (acrho- **E**) **DFREa**. agrathon **A**. acroathon *Scoll. Mela II 32.* acrathoon *D* | palaehorium *J*. paleho- **AR**. paltheo- (pha- **F**²) *r*. -laeorium *H*. -laeotrium *G*. -rum *v* 10 thyssus **a**³ *B ex Herod.* thyrsus (ty-**RE**) *ll. v* | macrobii **F**²**Rv**. -obi **AD**. -ouii **E**². -oui (acr- **E**¹) *r*
 11 casera **A**. assera (*Sieglin*) *D*². *cfr. MPT p. 514^a* 12 stagira **AG**. inistagyras **R**^{1a}. inistha- *r* | sithone **DFRH**. sito- **AG**. fitho- **E**. phytho- **a**

subiacens, in qua recedentes a mari Apollonia, Arethusa. in ora rursus Posidium et sinus cum oppido Cermoro, Amphipolis liberum, gens Bisaltae. dein Macedoniae terminus amnis Strymon, ortus in Haemo. memorandum in septem lacus eum fundi, priusquam derigat cursum.

39 Haec est Macedonia terrarum imperio potita quondam, haec Asiam, Armeniam, Hiberiam, Albaniam, Cappadociam, Syriam, Aegyptum, Taurum, Caucasum transgressa, haec in Bactris, Medis, Persis dominata toto oriente possesso, haec etiam Indiae victrix per vestigia Liberi Patris 10 atque Herculis vagata. haec eadem est Macedonia, cuius uno die Paulus Aemilius imperator noster LXXII urbes direptas vendidit. tantam differentiam sortis praestitere 40 duo homines!

40 11. (18) Thracia sequitur, inter validissimas Euro- 15 pae gentes, in strategias L divisa. populorum eius, quos nominare non pigeat, amnem Strymonem accolunt dextro 33 latere Denseletae et Maedi ad Bisaltas usque supra dictos, laevo Digerri Bessorumque multa nomina ad Mestum amnem ima Pangaei montis ambientem inter Haletos, Dio- 20

§ 39: (10) MCap. VI 655 init. — § 40: Sol. 10, 1. MCap. VI 656. — (17) Sol. 10, 6. 7. (cfr. 9, 1).

1 a AE²v. in r | arethusa dv. ere- a. -thysa A. -chisa F². arhetusa R². aerhe- F¹. erhe- r 3 bisaltae E²C. -te A. bite- alte a. -taealte E¹. -ltae r 4 strymo AS 5 septem (R. -temilia A. VII milia E². VII F² in ras. VII r) lacus (-uus ADF¹E) ll.v. saeptum lacum (*Droysen opusc. Ip. 52*) D² | derigat A. dir- rv 9 bactris AF² in ras. E²v. bet- r | mediis A²DF¹R 10 indiae E²v: -die A²F²o. -de r 11 aedem DF¹E 12 uno de DF¹E¹a¹ | noster om. o. inter a 15 thracia AJ. traec- F. tr/c- R¹. trac- R²a 18 denselaetae A. -lete a. -saelaetae F. -te E | maedi FE(B)G(D²). medi rv(Dal.). cfr. § 3 | ad bisaltas AF²H. ab dis- r. bis- v 19 lae//// F¹. leueo E. -uaeo Da | Digeri B | maestum AR. nest- dva. S. cfr. § 42 et Sol. 20 ima AF²R²E²S. post montis pos. v. moli E¹. oi DR¹. i//// F¹. i a | pangaei AC. -gei F² in ras. R²E²v. paegiae D. pegei R¹. peie E¹a | haletos ARJ. helae- F. hele- rv. ele- C

bessos, Carbilesos, inde Brigas, Sapaeos, Odomantos. Odry-
 sarum gens fundit Hebrum accolentibus Carbiletis, Pyrogeris,
 Drugeris, Caenicis, Hypsaltis, Benis, Corpilis, Bottiaeis,
 Edonis. eodem sunt in tractu Sialetae, Priantae, Dolon- 41
 5 gae, Thyni, Coelaetae maiores Haemo, minores Rhodopae
 subditi. inter quos Hebrus amnis, oppidum sub Rhodope
 Poneropolis antea, mox a conditore *Philippopolis*, nunc a
 situ Trimontium dicta. Haemi excelsitas VI passuum sub-
 itur. aversa eius et in Histrum devexa Moesi, Getae,
 10 Aedi, Scaugdae Clariaeque et sub iis Arraei Sarmatae,
 quos Areatas vocant, Scythaeque et circa Ponti litora Mo-
 riseni Sitonique, Orphei vatis genitores, optinent. ita finit 42
 Hister a septentrione, ab ortu Pontus ac Propontis, a me-
 ridie Aegaeum mare. cuius in ora a Strymone Apollonia,
 15 Oesyma, Neapolis, Datos. intus Philippi colonia — absunt

§ 41: Sol. 10, 7. 8. MCap. VI 656. — § 42: Sol. 10, 23. —
 (14) Mela II 30. 29. — Sol. 10, 8. MCap. VI 657.

1 carbylesos A | brigas *ego ex Herod. VII 73. Strab. VII p. 295.*
 330, 25. brisas *ll. v. brysas B. brygas (Sieglin) D² coll. Herod. VI 45 |*
 sapaeos B. saepeos A. saphaeos (-pheos E) *rv | odomantos (-tes*
 B) *S. ado- ll. -tes v | odrysorum F¹R. odrisarum Aa. adr- E*
 2 carbiletas A. cabyletis H | pyrogeris Av. pir- a. -gaeris r
 3 corpilis AF² Sol. S. -illis rv | botiaeis Aava. H 4 edonis
 AF²(R?) v. id- r | sialetae (-te Ea) DF² in ras. Ea D². *cfr. Dio Cass.*
LIV 34, 6. MPt p. 478^a. sya- v. sta- ARJ. selletae B e Ptol III
11, 6 | dolangae Dda. -ge A. -loncae B. (-longi Sol.) 5 ///yni F¹.
thini Ea. tinni R. thyli A | coelaetae D² coll. CIL III p. 857 et
eph. epigr. II p. 256. (Tac. ann. III 38. Val. Flacc. V 181). caela- F.
cela- rv(J). coelaetae He Ptol. III 11, 6. cel- B 6 subditi
 AF²(R?) v. -tis r | rosopo DEa. -pae R. ///pe F¹ 8 trimon-
 tium AR²C. -muntium F². -mentium Ea. -mementium r 9 moesi
 AG. mesi R¹ava. C. maesi r | getae F² in ras. Rv. ete a. gaetae r
 10 aedi AF² in ras. R²ED². aodi rJ. aoti v. aorsi H | scaug-
 dae ADF²J. ///ucdae F¹. -gde R¹. scaudae Ea. -de R². gaudae
 H. -gdae v | dariaequa Fa. -reaeq; A 11 moriseni F²G. -ene A.
 -enae v. -eniti ro 12 sitoneque A. fistonique R. sithoniique
 B (e Sol.) 14 strymone B. strim- (-nae A) F²A. strum- rv
 15 oesyma (d?) B. -sime a. -simna ADF. esi- R. caesi- E.
 cesi- v | datos (B²) Hex Herod. IX 75. batos *ll. v(J). pastos (B¹) C*

a Dyrrhachio CCCXXV —, Scotusa, Topiros civitas. Mesti
 amnis ostium, mons Pangaeus. Heraclea, Olynthos, Ab-
 dera libera civitas. stagnum Bistonum et gens. oppidum
 fuit Tirida, Diomedis equorum stabulis dirum; nunc sunt
 43 Dicaea, Ismaron, locus Parthenion, Phalesina, Maronea, 5
 prius Orthagurea dicta. mons Serrium, Zone, tum locus
 Doriscum, X hominum capax — ita Xerxes ibi dinumeravit
 exercitum —, os Hebri, portus Stentoris, oppidum Aenos
 liberum cum Polydori tumulo, Ciconum quondam regio.
 a Dorisco incurvatur ora ad Macron Tichos CXII p., circa 10
 quem locum fluvijs Melas, a quo sinus appellatur. oppida
 Cypsela, Bisanthe, Macron Tichos, dictum quia a Propon-
 tidae ad Melanem sinum inter duo maria porrectus murus
 44 procurrentem excludit Cherronesum. namque Thracia al-
 tero latere a Pontico litore incipiens, ubi Hister amnis 15
 inmergitur, vel pulcherrimas in ea parte urbes habet,
 Histropolin Milesiorum, Tomos, Callatim, quae antea Cer-

§ 43: Mela II 28. Sol. 10, 11. 7. MCap. VI 657. (656). Mela
 II 28. 27. 24. 25. — § 44: Mela II 22. — (317, 3—7) Sol. 10, 11.

1 scotussa *H* | topiros *AJ.* -ris *Be Ptol. III 11, 7.* dopiros
 DR. -ppyros *F.* dipiros *Ea.* -pyros *v* | ciuitas *ll.v(S).* om. *C* |
 mesti *Ra.S.* mae- *r.* nesti *v* 3 bistonum *R(?)v.* bistho- *r* |
 ingens *o* 4 tirida *DH.* iri- *R.* tyri- *ro MCap.v.* tinda *Be*
St Byz. 5 Dicaeae *H.* -ceae *v* | ismaron *v.* his- *AF² in ras.*
ris- r | parthemon *F¹a.* -enio *A* | phalesma *FEa* 6 hortagurea
A. orta- *F²Rd.v.* -raea *r.* -grea *a.* orthagorea (*H*) *S* | serium
Ava.B 7 Doriscus *va.J* | xerses (ser- *DF¹*) *ll* 8 stentoris
a³B. ten- *ll.v* | aenor *Da.* acnor *E.* enor *o.* -os *va.B* 9 liberi
DEa. -r//// *F¹.* om. *o* | ciconum *AF²v.* et conum *R.* et corum
 (quo- *F¹*) *r.* de mendo *cfr. §72* 10 tichos *AB.* -cos *rv* (item
infra ll) | CXII *AD.* CXXII *rv* 12 Cypsella *B* | Bisanthe *B.*
 bis (uis *A*) ante *ll.v* | quia *AE²B(S).* qui *rv.* qua *C* 13 melan-
 nem *B.* meleam *AF² in ras.* *R².* meelean *E.* -lea *r.* an melana?
cfr. §49 | porrectis muris *va.S* 14 namque *ll.v(J).* ia- *H.*
 an itemque? | tracia *Ea.* traecia *F.* -iae *A.* tretia *DR.* threcia
J (passim) 15 litore *AL.* litt- *E²v.* libere *r* 16 in ea *AE²v.*
 ea *F².* a *r* | parie *DF¹E¹a* 17 scallatim *DFAva.B.* calla-
 tum *A* | que *Ra.* que quae *va.D* | cerbetis *R.* aceruetis *va.J*

batis vocabatur, Heracleam. habuit et Bizonen terrae
hiatu raptam; nunc habet Dionysopolim, Crunon antea
dictam; adluit Zyras amnis. totum eum tractum Scythae
Aroteres cognominati tenuere. eorum oppida Aphrodisias,
5 Libistos, Zygere, Rhocobae, Eumenia, Parthenopolis, Ge-
rania, ubi Pygmaeorum gens fuisse proditur; Catizos bar-
bari vocabant, creduntque a gruibus fugatos. in ora a 45
Dionysopoli est Odessus Milesiorum, flumen Pannysis, op-
pidum Ereta, Naulochus. mons Haemus, vasto iugo pro-
cumbens in Pontum, oppidum habuit in vertice Aristaeum;
10 nunc in ora Mesembria, Anchialum, ubi Messa fuerat.
Astice regio habuit oppidum Anthium; nunc est Apollonia.
flumina Panisos, Iuras, Tearus, Orosines; oppida Thynias,
Halmydesos, Develton cum stagno, quod nunc Deultum
15 vocatur veteranorum, Phinopolis, iuxta quam Bosporos.
ab Histri ostio ad os Ponti passuum \bar{D} alii fecere, Agrippa

§ 45: Mela II 22. — (13) Mela II 23. — Agrippa fr. 14 R.

1 *dist. ego* | byzonen **DF**. buz- **Ea**. bosonien **R** 2 rapta
DE | dionysopolim *va. G.* dyonis- **FR**. dionis- **a**. (*D² cfrt CIL
III n. 14416*) | crunon *ll. v. (J)*. -nos **B** 3 aluit **A**. all- *va. Brot.*
abl- **r** | zyras *ll. G. (S)*. ziras *adv. (Dal)*. tyras *Crusius. cfr. § 82*
4 arotheres **AF²** 5 libistos **E¹v.** -tus **E²D.** lybistos **FR**.
-tus **A**. libystos **Da** | zygere **AS.** zig- *v.* zycere **E**. zic- (*res
F²a*) **r** | rhocobae **AED.** -be **Dd.** roco- **F²(B)S.** ///oco- **F¹.**
rbocco- **R.** borco- **v.** broco- **v** 6 catizos **AC(J).** gat- **FdRv.**
gatt- **a.** caticos **O.** gat- **r.** cattuzos (**B**) *He StByz.* 7 uocant
R(?)Sol.vu.S. an uocitant? | creduntque **AF²R²ov.** caed- **F¹E.**
ced- (*quae D*) **r** 8 dionysopili **AE².** donysoppole **DE¹.** -ol **F².**
-nisoppol **a.** -lie **R.** -nysioppol **F¹.** *cfr. v. 2* | hodessus **A.** odesus
(-ersus **F²E²**) **r** | pannysis **RD.** -nnisis **r.** panysis **dJ.** -sus **H.**
pamisus **v** 9 Ereta, Naulochus *MGGm Ip. 400^b (Ptol. p. 463^a).*
treta (*tetra A*) naulocus (-cos **a**) *ll.* Tetranaulochus **G.** Terta,
Naul- **B** 10 uerticem **DFRE¹a¹** 11 anchiaum **DF¹RE¹a.**
-ileum *va. B* 13 panisos **AB(S).** -sas **Ra.** -sa *vel* -ssa **v.**
-nysas **r** | iuras **AJ.** risas **Ea.** riras **r.** ziras **B** | tearus **RaB**
(*ste- v*). -aurus **A.** taearus **DE.** thae- **F** 14 almydesos **DF.**
almid- **AEa.** salmydessos (**B**) *G²*, deuelton **d(?)a³B** *e Ptol. III 11, 7.*
-lcon (*debe- F²*) *ll. v. (D¹)* 15 phynopolis **Ava. B** | bosphoros
AF²E². -rus *va. Brot. (passim)*. -res **r** 16 **D.** alii (*ali DF¹*) **DF**
RE¹a. *cfr. IV 78.* $\bar{D}\bar{L}\bar{I}\bar{I}$ **AE²D¹.** $\bar{D}\bar{L}\bar{V}$ **S.** $\bar{D}\bar{L}\bar{V}$ alii *dv*

- 43 LX adiecit; inde ad murum supra dictum CL, ab eo
 46 Cherronesi CXXVI. — Sed a Bosporo sinus *Lasthenes*,
 portus *Senum* et alter qui *Mulierum* cognominatur. pro-
 munturium *Chryseon Ceras*, in quo oppidum *Byzantium*
 liberae condicionis, antea *Lygos* dictum; abest a *Dyrrha-* 5
chio DCCXI p.: tantum patet longitudo terrarum inter *Ha-*
 47 *driaticum* mare et *Propontidem*. amnes *Bathynias*, *Pida-*
ras sive *Athyras*. oppida *Selymbria*, *Perinthus*, latitudine
CC pedum continenti adnexa. intus *Bizye*, arx regum
Thraciae, a *Terei* nefasto invisita hirundinibus, regio *Ca-* 10
enica, colonia *Flaviopolis*, ubi antea *Caela* oppidum voca-
 batur, et a *Bizye* L p. *Apros* colonia, quae a *Philippis*
 abest CLXXXVIII. at in ora amnis *Erginus*; oppidum
 fuit *Ganos*. deseritur et *Lysimachea* iam in *Cherroneso*.
 48 alius namque ibi *Isthmos* angustias similes eodem nomine 15
 et pari latitudine inlustrat. duae urbes utrimque litora

§ 46: (4) *Mela* II 24. *Sol.* 10, 17. *MCap.* VI 657 med. *Div.* 13. *Dim.* 11. *Dic.* 1, 14. — § 47: (8. 13. 14) *Mela* II 24. — (9—11) *Sol.* 10, 18. — § 48: *Sol.* 10, 20. — (319, 1. 5) *Mela* II 27. 26.

1 inde *Av.* dei-*r* 2 *cherronesi* *AD*². -*sus* *B.* *cerron* (*cer-*
tin R) est *rv* | CXXVI *AFav*(*S*). -*V r* *Brot.* | *Lasthenes coni.*
Gyllius(*H*). *cfr. GGM* II p. 48. 49. *Ip.* 401^b. *casth-Radv.* -*thaenes*
DFE. -*tenis* *A.* *Leosthenes coni. Be St Byz.* 4 *chryseon ceras*
(*Salm. e Sol.*) *D. cfr. IX* 50. *crysonaeras* (*cris-a*) *DEa.* -*naeras* *R*¹.
-*naeras* *R*². *chrissoceras* *A.* *cryso*/////*ceras* *F*². *chryso-* *v*
5 *lygos* *Aa*³ *Sol. v.* *ligos* *F*²*R*²*E*². *logos* (*long-* *E*¹) *r* 7 *bathy-*
nias *AB.* -*thinias* *E*². *bith-* *av.* *batinias* *E*¹. -*nia* *r* | *pidaras*
Av(*D*¹). *pyd-* *DFRC.* *byd-* *a.* *pyradas* *E.* *Adaras* (*Sieglin coll.*
Tom. 1 p. 702) *D*² 8 *athyras* (*aty-* *B*) *D*² *e St Byz.* *athidas* *AJ.*
atydas *F*²*R*². *tydas* *r.* *tidas* *av* | *latitudinem* *A*(*item v. 16*)
9 *bizye* *J.* -*ya* *B*(*H*). *bizie* *Ra.* -*zi* *A.* -*zia* *v.* *biti* *o.* *byziae* *DF.*
-*ia* *C.* *bytia* *E*¹. -*ti* *E*² | *ara* *AE*²*o.* *ar* *†* *R* 10 *a terei* *ve Sol.*
atrei *Ea.* -*raei* *r* | *nefasto crimine* *va. S* | *caelica* *D*(*F*¹)*E*¹. *cel-*
Rava. B 11 *cela* *Ra.* *cocla* *A.* *zela* *va. S* 12 *bizie* *Ra.*
-*zia* *DF.* *byziae* *E.* -*zyae* *A* 13 CLXXXVIII *dva. S* 14 *ganos*
ll. v(*H*). *gonos* *B* 15 *angustia* *F*²*dRE*²*B* | *similis* *FdRa.*
-*li* est *B* 16 et *AE*²*R*(?)*v.* et *r* | *inlustrant* *REava. S* | *dist. S* |
duas *R*² | *utrumque* *A*

haut dissimili modo tenere, Pactye a Propontide, Cardia a Melane sinu, haec ex facie loci nomine accepto, utraeque comprehensae postea Lysimachea \bar{V} p. a Longis Muris. Cherronesos a Propontide habuit Tiristasin, Crithoten, 5 Cissam flumini Aegos adpositam; nunc habet a colonia Apro XXII p. Resisthon, ex adverso coloniae Parianae. et 49 Hellespontus VII, ut diximus, stadiis Europam ab Asia ? dividens, IIII inter se contrarias urbes habet, in Europa Callipolim et Seston, in Asia Lampsacon et Abydon. dein 10 promunturium Cherronesi Mastusia adversum Sigeo, cuius in fronte obliqua Cynossema — ita appellatur Hecubae tumulus —, statio Achaeorum et turris, delubrum Prote-silai et in extrema Cherronesi fronte, quae vocatur Aeolium, oppidum Elaeus. dein petenti Melana sinum portus 48 15 Coelos et Panhormus et supra dicta Cardia.

Tertius Europae sinus ad hunc modum clauditur. 50 montes extra praedictos Thraeciae Edonus, Gygemeros, Meritus, Melamphyllus. flumina in Hebrum cadentia Bar-

§ 49: Sol. 10, 21. 22. MCap. VI 657 extr. 658. — (9) Mela II 25. 26. — § 50: Sol. 10, 22. — (320, 1. 2) Div. 13. Dim. 11. Dic. 1, 13.

1 aut F^1Ra . quae haud B | desimili A | pactye (B) H . -thye AR . -tia F^2G . -tie rv 2 accepto AF^2 in $ras.v.$ -te Ra . -tae r
3 postae DFF^1a 4 tristasin A . tyri- $va.H$ | crithoten B . -toten Aav . chri- r 6 apro — coloniae AF^2E^2v . $om.r$ |
 $XXXII B$ | resiston F^2B | pharianae AF^2 in $ras.va.B$. parthanae Rd . -ne Da 7 ut diximus $del.voluit J$ 9 [calli]polim —
10 mastu[sia] $om.E$ | in asia $AFEav$. et in asia $r(?)H$ | lamsacon $d(?)S$. -cum v . lamsacon ll 10 mastusia $ASol.v$. masth-
(na- B) r | sigeo cuius G . sigaeo (-aco A) cuius AF^2v . sige (-gae DF . sage R) oculos ro 12 turris et $va.S$ | protesilai $veSol$.
-laei (-ssi- A) ll 14 elaeus E^1C . claeus A . claeos F^2 . aleus Ra .
alaeus r | melana (-nem v) F^2S . mal- A . mela DF^1E . mala a^1 .
-lia a^2 . ma R 15 coelos AF^2v . $om.r$ 17 thraeciae FR
($pa:sim$) | edonus RB . -nos a . aed- FE . -nus AD | gygemeros
(ghy- A) AD . -moros (ghy- E^2) F^2E^2v . gige- C . cohyge- D . coyge-
 E^1 . co hic ge- a . cohymoros R . //gemeros F^1 18 merithus A .
-tis E^1a . $om.R$. Merisus ($Tom.2 p.663$) D^2 | melamphyllus AH .
-on B . -pyllus F^2 . -pylus F^1 . -pilus E . -llus rv

46 **gus, Syrmus. Macedoniae, Thraciae, Hellesponti longitudo est**
 51 **supra dicta; quidam DCCXX faciunt. latitudo CCCLXXXIII**
est. Aegaeo mari nomen dedit scopulus inter Tenedum
et Chium verius quam insula, Aex nomine a specie caprae,
quae ita Graecis appellatur, repente e medio mari exiliens. 5
cernunt eum ab dextera parte Antandrum navigantes ab
Achaia, dirum ac pestiferum. Aegaei pars Myrtoo datur.
appellatur ab insula parva, quae cernitur Macedoniam a
Geraesto petentibus haut procul Euboeae Carysto. Ro-
mani omnia haec maria duobus nominibus appellant, Ma- 10
cedonicum quacumque Macedoniam aut Thraciam attingit,
Graeciense qua Graeciam adluit. nam Graeci et Ionium
dividunt in Siculum ac Creticum ab insulis, item Icarium,
 6 **quod est inter Samum et Myconum. cetera nomina sinus**
 6 **dedere quod diximus.** 15

52 **12. (19) Et maria quidem gentesque in tertio Eu-**
ropae sinu ad hunc modum se habent; insulae autem ex
adverso Thesprotiae a Buthroto XII p., eadem ab Acroce-
rauniis L, cum urbe eiusdem nominis Corcyra liberae civi-
tatis et oppido Cassiope temploque Cassi Iovis, XCVII in 20
longitudinem patens, Homero dicta Scheria et Phaeacia,

§ 51: (3—7) Sol. 11, 1. MCap. VI 658. — (13) Sol. 11, 30. —
 § 52: (19) Mela II 110. — Homer. ε 34. Callim. fr. 554 Schn.

1 symus DFR. simus a. synus E¹. suemus va. S | est AF²E²H.
 ex a. et r. om. v 2 CCCLXXXIII FdRH. CL- a. CCCLXXXIII r.
 -XXXI Dic. 3 aest DE¹. //// F¹. ast E² | tenedum C(D²)
 e Sol. et MCap. tenum Aov(H). taen- FE. cen- r 4 aex F¹B.
 et ex D. ea ex r. ete ex a. egaex o. ex eo v 5 ita a ad To
 va. G 6 antandrum D²e Sol. et MCap. andrum II. v 7 myr-
 too AB. mirt- F²E². mit- r. myroo v 8. 9 a geraesto — 10 ma-
 cedonicum om. R¹ | a geraesto H. -resto Dav. a gresto A. argesto
 F². argre- E². argere- E¹. //// esto F¹. maiore estu R² | carysto
 E²C. -risto AR²v. gyruso r 11 quaecumque F¹R. quodc- ad
 va. H 12 adluit AF²S. all- E²ov. abl- r (passim) | graecia
 et AE²o 14 myconum DFv. mic- ro 16 gentesque AF²E²r.
 -tes r. et gentes a 18 thesprotiae corcyra Rd(?) C(S)
 19 liberae Aa²v. -ra r 20 cassisi E². quassi D. -asi F¹E¹a |
 onis R¹ 21 cheria Aa | pheachia A. phacia Ea

Callimacho etiam Drepane. circa eam aliquot, sed ad Italiam vergens Othronos, ad Leucadiam Paxos, *Subotae* 53
 duae, \bar{V} discretae a Corcyra. nec procul ab iis ante Cor-
 cyram Ericusa, Marathe, Elaphusa, Malthace, Trachie, Py-
 5 thionia, Ptychia, Tarachie et a Phalacro, Corcyrae promun-
 turio, scopulus in quem mutatam Vlixis navem a simili
 specie fabula est. ante Leucadiam autem et *Aetoliam* per-
 multae, quarum Teleboides eademque Taphiae ab incolis
 ante Leucadiam appellantur Taphias, Carnos, Oxia, Pri-
 10 noessa, ante Aetoliam Echinades Aegialia, Cotonis, Thy-
 tira, Geoaris, Dionysia, Cyrnus, Chalcis, Pinara, Nystrus.
 ante eas in alto Cephallania, Zacynthus, utraque libera, 54
 Ithaca, Dulichium, Same, Crocyle. a Paxo Cephallania,

§ 53: (5—7) Sol. 11, 2. — MCap. VI 658 extr. — Mela II 110. 111. — § 54: (12. 13) Mela II 110.

2 othronos (U77) *Je St Byz.* otro- A. odro- F². othoro- DF¹R.
 athoro- E¹a¹. thoro- a²v. toro- E² | paxos *ego. cfr. v. 13.* -xoe
ll. v. (H). -xae C | Subotae *ego. cfr. v. 7. om. ll. v.* 4 marathe
G. (H). -thae AF²E². ramathe R. -te a v (L). -thae r | elapusa R.
 ael- F¹. ael- a | malthace B. -cae AF²E². -tace DRa v. -cae r |
 trachie v. -cie (dr- F²) RaF². -ciae r | pythionia H. pytio- Ev.
 pytrio- R. pytyo- D. pyto- F. pitio- a. phithio- A 5 btychia R.
 pticia Aa. pthichia va. B | taracia AF²E². -atie R. -aciae r va. C |
 phalacro *Ce Strab. VII p. 324 et Pt. III 13, 9.* -crio v. -ario ll. o
Sol. D¹ 7 ante *ll. v.* inter D¹ | leucadiam *ll. v. (D).* -cimnam H.
add. sibota (ub- d²T. syb- B. sibora v) inter leucadiam R²d²T
va. D | aetoliam *ego.* achaiam *ll. v.* 8 eademque (quae v)
 R(?)a³H. eadem quae r | ab incolis *del. P* 9 ante leucadiam
del. D | taphias B¹e *Strab. Xp. 456.* taphiosis T. za- ll. taphiusa
 B²e *St Byz. et Plin. XXXVI 150* | carnos oxiae (-ia D) U 78.
 arnoxia (-ie v) *ll. v.* oxiae B | prinoessa G. -naessa (-nesse R) ll.
 -maessa a. -messa v 10 echinades Av. aeti- R. aechi- (-antes
 E¹) r | cotonis v. chot- AF². coth- r 11 geoaris Ra v. gaeo-
 (-ona- F²) r | dionysia AF²E²v. -sio r | pinara Av. -ria F². pi-
 rana DdTa. pyr- r | nistrus F¹Ra. -sdros F². nystus dT. my-
 va. D 12 ante eas F²v. aut (aunt E²) eas AE². antea r |
 cephalania Ad. -lenia va. S (item infra) 13 same AC. -mae E².
 -mo r. -mos v | crocilea (-cylea B. -lea. a H) Eva. S. -lea DF.
 -liea a. cycilea R | paxho E. -xa R. -xos va. H | chephalania DR.
 chae- FE

quondam Melaena dicta, \bar{X} p. abest, circuitu patet \bar{XCIII} . Same diruta a Romanis adhuc tamen oppida tria habet. inter hanc et Achaïam cum oppido magnifica et fertilitate praecipua Zacynthus, aliquando appellata Hyrie, a Cephalaniae meridiana parte \bar{XXV} abest. mons Elatus ibi no- 5
 55 bilis; ipsa circuitu colligit \bar{XXXVI} . ab ea Ithaca \bar{XV} distat, in qua mons Neritus; tota vero circuitu patet \bar{XXV} . ab ea Araxum, Peloponnesi promunturium, \bar{XV} . ante hanc in alto Asteris, Prote, ante Zacynthum \bar{XXXV} in eurum ventum Strophades duae, ab aliis Plotae dictae, ante Ce- 10
 56 phallaniam Letoia, ante Pylum III Sphagiae, totidem ante Messenen Oenussae. in Asinaeo sinu tres Thyrides, in Laconico Theganusa, Cothon, Cythera cum oppido, antea Porphyris appellata. haec sita est a Maleae promunturio \bar{V} passuum, ancipiti propter angustias ibi navium ambitu. 15
 in Argolico Pityusa, Arine, Ephyre. contra Hermionium agrum Tricarenus, Aperopia, Colonis, Aristera, contra

§ 55: Mela II 110. — § 56: Mela II 110. 111. — (13) Sol. 11, 2. — (323, 1) Mela II 109.

1 melena Aa. mael- DF | \bar{X} AD. \bar{XI} rv | LXXXXIII a. XLIII dva. H 2 sane F²E² 4 zacynthus II | hyrie a ego. -rie Rav. -riae r 5 a meridiana R(?)va. D 6 \bar{XXXVI} AF²v(S). -V rH 7 //nesitos F². anelitus DF¹. anhe- a. enclitus R 8 ea AF²(R?)v. eo r | araxum Rv. arr- (arrh- A) r | \bar{XII} R(?)va. D 9 asteris Aav. ha- r | prote AE²v. -ope r 11 sphagiae S. -geae D. -giae et G. -gia et B. spa/hage A. spageta r. -ta et v 12 messen (om. en — asin) DF¹REa | oenussae B. -usta Av. noenusta F² in marg. | asineo AF². eo DE. o a. eos F¹R | tres F² in ras. B. thres Av. ther r 13 theganusa B(S) e Ptol. III 14, 45. Paus. IV 34, 12. teg- G(J). theganissa (tegn- A. tegna- A³D. -nisa v) II | cothon v. -thnon II | cythera cum AF² in ras. v. cith- RE². cythereum ad. cith- E¹. -thaeraeum D | oppida DF¹ dE¹a 14 maleae AE²v. -lee F². -le r 16 argolico F²R. C. -ca Av. arcolico r | pityusa B. pitiussa Ea. pyti- DFR. pythi- Av | arine AE²D. irine da³v. sarynae F². rine E¹a. ryne D. -nae F¹R | hermionium Bas. hermo- Av(J). harmo- (barnio- R) r 17 tricarenus Leake (Morea 2 p. 465). triga- A. ripa- E². typa- Fa. tipa- rva. D | aperopia Be Paus. II 34, 9. -ico R. eperopia A²F². epir- A¹va. H. epor- r

Troezenium Calauria, \bar{L} distans Plateis, Belbina, Lasia, Baucidias, contra Epidaurum Cecryphalos, Pityonesos \bar{VI} a 57 continente. ab hac Aegina liberae condicionis \bar{XV} , cuius \bar{XVIII} praenavigatio est; eadem autem a Piraeo Athenien-
 5 sium portu \bar{XX} abest, ante Oenone vocitata. Spiraeo promunturio obiacent Eleusa, Adendros, Craugiae duae, Caeciae duae, Selacosa; *et* a Cenchreis \bar{Aspis} \bar{VII} et in Megarico sinu Methurides \bar{III} , Aegila autem \bar{XV} a Cythera, eademque a Cretae Phalasarna oppido \bar{XXV} .

10 (20) Ipsa Creta, altero latere ad austrum, altero ad 58 septentrionem versa, inter ortum occasumque porrigitur centum urbium clara fama. Dosiades eam a Crete nympha, Hesperidis filia, Anaximander a rege Curetum,

§ 57: Mela II 109. Agathem. V 25 p. 486. — § 58: Mela II 112. Sol. 11, 4. 5. MCap. VI 659. cfr. Oros. I 2, 50. Dim. 10. Dic. 8, 2. Agathem. V 26 p. 486. Anon. fr. I 1 (GGm II p. 509).

1 calauria **AB**. caul- **E²v**. calabri *r* | \bar{L} **AF²v(D)**. I *r*.
 D d(?) *G* | *dist.* *D* | belbina *BeScyl.* 51. belli- *U.v* 2 baucidias
Av. -dios **F²**. baudacios **DdE¹a**. -dacidias **E²**. abaudicios **R**.
 ///baudatios **F¹** | cecryphalos *B*. cethi- *v*. cecryphalus **AE²**. cecy-
 palos *r* | pityonesos *G*. pytho- **A**. sytio- *v*. pithonessos **F²inras**.
 sityo- **R**. sithio- **D**. scinthio- **Ea** | a **ARv**. ab *r* 3 hac aegina
 (caeg- **A**. ceg- **R²**) **AF²R²E²v**. ha///egenia **F¹**. haec aeginam **DE¹** |
 \bar{XV} **AS**. \bar{XVI} *rH*. \bar{XVII} *v* 4 \bar{XVIII} **AS**. \bar{XX} *va.H* | praeter-
 navigatio *G* | piraeo **A**. pyraeo **F²**. pysaeo **F¹**. piseo *r* 5 antea
F². -teo **F¹a**. *om.* **A** | oenone **AE¹B**. eno- **E²a**. aeno- *v*. oenuno **R**.
 obrone **D**. or **F** | \bar{XX} *U.S*. \bar{XXX} *H*. \bar{XII} *v* 6 elaeusa **F**.
 cleusa **A** | dendros **DFdava.H**. thendros | craugiae *dG*. -uciae
A. graugiae **DFR²v**. gau- **R¹**. graucia **E²**. -udiae **E¹a** | icaeciae
E². acae- **DE¹**. ace- *a*. acça- **F** 7 selacosa *U.v(D)*. -chusa **B¹**
 et a cenchreis *ego*. dacenchris **DFEv**. -cris *a*. -chrus **AD**. cen-
 chreis **R(?)G**. | saspis **AF²va.B** | \bar{VII} *ego*. \bar{VII} *U.v(D)*. uti *S*.
 sunt *G* 8 methurides **E²G**. -udires **A**. -thirides **F²inras**.
 -thrur- **DRE**. -trur- *a*. hetrur- *v* | \bar{III} *ego*. \bar{III} *U.v* | cythara
E²va.B. chuth- **A** 9 phalasarna **AF²B**. pal- *r*. -serna *v*
 10 cretae **F¹**. -te **DREa** 11 ortum **AF²E²oSol.v.om.r**
 13 hesperidis **AE²oSol.v**. desper- **R**. -pyr- (hes- **F²**) **F**. -pir- *r* |
 Crete *rege D²e Sol. et MCap*.

Philistides *Mallotes et Crates* primum *Aëriam* dictam, deinde postea *Curetim*; et *Macaron* nonnulli a temperie caeli appellatam existimavere. latitudine nusquam *L* excedens et circa *mediam* sui partem maxime patens longitudine implet *CCLXX*, circuitu *DLXXXVIII*, flectensque se in *Creticum pelagus* ab ea dictum, qua longissima est, ad orientem promunturium *Samonium* adversum *Rhodo*, ad occidentem *Criu Metopon Cyrenas* versus expellit. oppida eius insignia *Phalasarna*, *Elaea*, *Cisamon*, *Pergamum*, *Cydonea*, *Minoium Apterum*, *Pantomatrium*, *Amphimala*, *Rhithymna*, *Panhormum*, *Cytaeum*, *Apollonia*, *Matium*, *Heraclea*, *Miletos*, *Ampelos*, *Hierapytna*, *Lebena*, *Hierapolis*, et in mediterraneo *Gortyna*, *Phaestum*, *Gnosus*, *Polyrrhenum*, *Myrina*, *Lycastos*, *Rhamnus*, *Lyctus*, *Dium*, *Asium*, *Pyloros*, *Rhytion*, *Elatos*, *Pherae*, *Olopyxos*, *Lasos*, *Eleuthernae*,

§ 58: (7. 8) *Mela* II 112. — § 59: *Sol.* 11, 4. *Mela* II 113.

1 mallotes et *J.* -tes *B.* *cf. ind. auct.* moles *ll.* -etes *v.* | craces *R.* cates *E* | an primo? *cf. § 67* 2 macaronneson *Sol.* | autem (*pro a*) o 3 latitudinem eius *DFEa* 4 longitudinē *FdRaH* 5 circuitum *H* | *DLXXXVIII F² in ras. Rv.* *DI-D.* *ID-Ea. L-A. DLXXXVIII MCap.* 7 samonū *R.* samnium *F².* -mmonium *va. D* 8 criu *v.* chriu *A.* chiu *r* 9 palasarna *F¹E².* -sarn *DRE¹a* | elaea *DB(S).* elea *r.* etea *H.* clea *v* | cydonia (*D?*) *FS.* tyd- (-am *E²*) *Ea.* cid- *R.* cydon *B.* cid- *v* 10 minoum *R²E²va. S* inoiū *F.* -otum *DE¹a.* -oum *R¹* | *dist. MPt p. 567^b. 569^a* | apterum *A.* -ro *DF¹R¹E¹a* | amphimala *v* (-alla *B.*) *amphom- ll. J. cf. Ptol. III 15, 5. Strabo Xp. 475. St Byz.* | rhithymna *B.* ri- *ADF.* -mma *E.* -thymna *av.* -thymnoc *R* 11 panormum (-myn *DR*) *ll. va. L* | cytaeum *H.* -teum *v.* -tetum (*cit- E*) *ll* | apollonia *F²v.* app- *AE².* -llia *E¹a.* apollia *DF¹.* -lloc *R¹.* -llo *R²* 12 ampelos *AG.* -la *rv* | hierapytna *Be St Byz.* -pygna *A.* -pyna *D.* -pina *RE².* -picna *v.* hierapigna *F²G.* -pina *F¹a.* hiera *E¹* | lebana *F².* libena *R* 13 gortyna *F²G.* -thyna *A.* -thina *E².* cortyna *DF¹RC.* -tina *Eav* | gnosus *AF²G.* -sum *E²dv.* cnosum *r* | polyrrhenum *D.* -nium *B.* -yrhenum *A.* -yrenum *DF.* -irenum *Eav.* -isenum *R* 14 lycastos (*lic- E²*) *AE²D.* -tus *v.* lic- *r* | rhamnus *AF²E²v.* ra- *r* | lyctus *DF¹E¹a* | dyum *A.* drum *F² in ras.* | Asus *Be St Byz.* 15 elatos *AE² va. H* | pherae *F².* phere *a.* phesc *R.* phaera *F¹.* pharae *B.* sphere *v* | olopyxos (*hol- B*) *DE¹.* -pixos *FR.* olap- *a.* olyp- *A.*

Therapnae, Marathusa, Tyllisos; et aliorum circiter LX oppidorum memoria extat. montes Cadistus, Idaeus, Dictynnaeus, Corycus. ipsa abest promunturio suo, quod vocatur 60 Criu Metopon, ut prodit Agrippa, a Cyrenarum promunturio Phycunte CXXV, item Cadisto . . . a Malea Peloponnesi LXXX, a Carpatho insula promunturio Samonio LX in favonium ventum. haec inter eam et Rhodum interiacet; reliquae circa eam ante Peloponnesum duae Corycoe, totidem Mylae, et latere septentrionali dextra Cretam 61 habenti contra Cydoneam Leuce et duae Budroe, contra Matium Dia, contra Itanum promunturium Onysia, Leuce, contra Hierapytnam Chrysea, Gaudos. eodem tractu Ophiusa, Butoa, Ramnus circumvectisque Criu Metopon tres

§ 60: Sol. 11, 6. MCap. VI 659 med. — Agrippa fr. 15 R. cfr. Plin. V 32. — § 61: (12 sqq.) Mela II 114.

-pisos v. cfr. Mela | lasos *U. G.* lappa *B.* laspha v | eleuthernae v. *om. R.* -ternae (-ne *Da*) r

1 therapnae *dv.* therrapne *DFa.* terrhapnae *E.* terraphne *R.* theramne *A* | tyllisos *S cum Hoeckio (Creta Ip. 433).* gylisos *dTJ.* lliosos *R.* -lysos *DFE¹a.* gytysos *E².* gitisos *A.* gyt- *D¹.* cyllisos *He Sol.* cytinus *B* 2 cadistus *AH.* -sthus (*F² in ras.*) r. -scus v | dictynnaeus *He Sol.* -tyneus *DE.* -tinaeus *F.* -neos *A.* -neus a *va. B.* dictheus *R.* -taeus *B* 3 corycus *B.* crocus *U. v (J)*

4 criu *Av.* chiu r | u (*pro ut*) *DF¹.* o *Ea* 5 CCXXV *C (ex Eratosth. ap. Strab. X p. 475).* cfr. V 32 | lac. statuit *MGGm Ip. 44^b* *supplens ab Astypalaea, Coryco coll. infra §71 | malea AB.* melaeo *D.* maeleo *F¹.* -le *F².* meleo *rv* 6 LXXX *Av (S).* LXXV *EH.* LXX r | carpatho *R(?) C.* -phato *F²E².* -panto *A.* -pato *rv* | samoneo *U.* -mmonio (-neo *J*) *va. D* 8 reliqua *DEa* | corycoe (cho- *A*) *AD.* -cae *D(B)S.* -ce *R²E.* cory *R¹.* coriae *F¹.* -ice a. -icae *F²d G* 9 latere v. -rnae *AF²E².* *om. r* 10 cidoneam *R.* -eum *A.* cydoniam *va. J* | budroe *DETS.* -oae *Fd Verc. (H).* -doraē *G.* -drae *A(?)v.* -ditiae *R* 11 matrium *MPt p. 566^b* | dria *AF²v.* dina *E².* cia *G* | onysia *U. D.* onisia *da H.* -sa v | leucaē *DE.* laeu- *F.* lauce *A* 12 hierapyinam *D.* -ydram *A.* -piinam *Ea.* -pignam *F² in ras.* -picnam *va. B* | chrysea *ego e stad. 319 (MGGm Ip. 505).* -sa *C.* crysa v. crusae *A.* crisaeu *DFR.* -seu *Ea.* (gryse *cod. Melae*) | caudos *Dal. e Mela II 114* | eadem *DF¹E¹a*

13 butoa (-tua *R*) ramnus *U. G (D).* -toa aradus (*P*) *He St Byz.* -to aranus *dTv* | chiu *F²* | tres *Av.* tes r

Acusagorus appellatae. ante Samonium promunturium Phocoe, Platiae, Syrnides, Naulochos, Harmedon, Zephyre.

62 At in Hellade, etiamnum in Aegaeo, Lichades, Scarphia, Corese, Phocasia conpluresque aliae ex adverso Atticae, sine oppidis et ideo ignobiles. sed contra Eleusina clara Salamis. ante eam Psyttalia, a Sunio vero Helene V distans. dein Ceos ab ea totidem, quam nostri quidam dixere Ceam, Graeci et Hydrusam, avolsam Euboeae. quingentos longa stadios fuit quondam, mox quattuor fere partibus, quae ad Boeotiam vergebant, eodem mari devoratis oppida habet reliqua Iulida, Carthaeam; intercidere Coresus, Poeessa. ex hac profectam delictiorem feminis vestem auctor est Varro.

63 (21) Euboea, et ipsa avolsa Boeotiae, tam modico interfluente Euripo, ut ponte iungantur, ad meridiem promunturiis duobus, Geraesto ad Atticam vergente et ad

§ 62: (6) Mela II 109. 111. cfr. Plin. II 206. — Agathem. V 25 p. 486. — Sol. 7, 20. cfr. Plin. XI 76. — § 63: cfr. Plin. II 204. — Mela II 107. — Sol. 11, 24. MCap. VI 659 med. Agathem. l. l.

1 acusagorus (agu- F) DRFJ². -guros E. -gonus AD. Musagorus (-ros B) Se Mela | samnium DFRE¹. -miū a 2 phocoe DR.S. -ceo A. -caeo E². -ce aH. -cae rv | syrnides E¹a. fyr- D. sirnydes F¹. -nides Rv. stir- AD. styr- E². stirnydes F² | nau-machos Be Mela | harmedon AD. arm- rv 3 lichales R. licades AE. lyc-ava.G 4 corese AaD. -sae DFE¹. -sa E²v(S). carese R. -sa G | phocasia AF²E²v(D). -aria G. poeasia DR. pea- E¹a. paeasya F¹ | attices R. -ce a 6 psyttalia E²S. psitt- A. psyit- DE¹. psy//t- Fv. psiit- Ra | a om. DE¹a¹ 8 grecia a. graetia F¹R | hidrusam AR. hydrussam dva.D | abolsam E¹. -sa DRa. a////sa F. auulsa G (cum sqq. iungens) | euboeae F²v. -oae AE². -oleae DF¹. -olee r 9 quingentos (-to A) . . . stadio Aa. -tis . . . -diis da³va.S 11 iulida Rdv. tul- A. lul- r | carthaeam L. -aea FE. -thea (char- R) DRa. -eā a³. -eiam G. -eia v. catheam A 12 toresus Ea | poeessa dB. poeessa R. -s//sa F. poeersa DEa. poessa A | delictiorem AF²G. delectationis r. -oni B. -on v 14 boetia et admodico DREa 15 iungantur AJ. -atur rv(D) 16 geraesto ad H. -resto ad AC. -tro Ea. -raestro DF. -tre R

- Hellespontum Caphereo, insignis, a septentrione Cenaeo, nusquam latitudinem ultra XL extendit, nusquam intra MM contrahit, sed in longitudinem universae Boeotiae ab Attica ad Thessaliam usque praetenta in CL, circuitu vero CCCLXV.
- 5 abest ab Hellesponto parte Capherei CCXXV, urbibus quon- 64
dam Pyrrha, Porthmo, Neso, Cerintho, Oreo, Dio, Aedepso, Oechalia, nunc Chalcide, cuius ex adverso in continente Aulis est, Geraesto, Eretria, Carysto, Oritano, Artemisio, fonte Arethusa, flumine Lelanto aquisque calidis quae Ello-
10 piae vocantur nobilis, notior tamen marmore Carystio. antea vocitata est Chalcodontis aut Macris, ut Dionysius et Ephorus tradunt, ut Aristides, Macra, ut Callidemus, Chalcis aere ibi primum reperto, ut Menaechmus, Aban-
15 tias, ut poetae vulgo, Asopis. (22) Extra eam in Myrtoo multae, sed maxime inlu- 65
stres Glauconnesos et Aegilia et a promunturio Geraesto

§ 64: Mela II 108. MCap. VI 659 extr. — (9. 11) Sol. 11, 15.

1 caphereo dva. *Se MCap. (item infra)* | cenaeo REH. caeneo
ADFC. cen- av 2 intra ADG. infra rv(D) | CC R. XX·M
va.H. cfr. Mela et MCap. 3 ab om. DF¹RE¹a | attica F²E²v.
-ce Ra. -cae r 4 at R. a F¹. om. va.S 5 urbibus AE²S.
-ibus clara v. -ium r 6 portmo E². -thmon A. -tamo va.B |
neso RTB coll. Strab. -sso rv | cerintho dv. -ito A. ceorintho a.
caeo- E. coeo- D. ///co F. coco- R | aedepro DE¹a. -esso AE².
aedae//// F¹ 7 oechalia B. oeca- AE². ///echa- Fv. uecha- DR.
uetha- E. ueta- a. praem. Ocha Cum B. oca codd. B. contra
AE². quondā F² suprascr. | continente ego. -to F¹. -ti rv
8 geresto AC. -rasto rva. C (similiter infra) | eretria caristo (-rysto
v) AE²v. orithria caristo F². orithrio F¹. om. r | oritano AF²REv.
-tario DE. -thario a. om. F¹. Ochitano (Sieglin) D². an oraculo
Orobitano? cfr. Strabo Xp. 445 9 arethusa AF² in ras. E²v. ori-
thano a. oretano r | laelanto FE². -teo E¹. lelanteo DRa | ello-
piae EH. hello- AB(D). etlo- (et elo- F²) r. elo- v. cfr. Straboll.
10 marmorea DF²d. -ria a 11 chalcodontis G(S). calcho-
AF². chalcodontis REv(H). calcho- r. calce- a | ut om. DF¹E¹a
12 aristides F. -tades a. -todes E¹. -totides AE² 13 aban-
tias Av. -thias r. -tis Straboll. 14 asopis v. -phis ll
16 aegilia (beg- v) Ge Mela. -la Scum Meinekio ad St Byz. 41, 6.
aeglia DF¹E. egl- R. ahegl- F². aetheta A¹. aeheta A²

circa Delum in orbem sitae, unde et nomen traxere, Cy-
clades. prima earum Andrus cum oppido abest a Gerae-
sto \bar{X} , a Ceo $\bar{XXXVIII}$. ipsam Myrsilus Cauron, deinde
Antandron cognominatam tradit, Callimachus Lasiam, alii
Nonagriam, Hydrusam, Epagrim; patet circuitu $\bar{LXXXIII}$. 5
ab eadem Andro passus mille et a Delo \bar{XV} Tenos cum
oppido in \bar{XV} porrecta, quam propter aquarum abundan-
tiam Aristoteles Hydrusam appellatam ait, aliqui Ophiu-
sam. ceterae Myconus cum monte Dimasto a Delo \bar{XV} ,
66 Siphnus, ante Meropia et Acis appellata, circuitu \bar{XXVIII} , 10
Seriphus \bar{XV} Prepesinthus, Cythnos ipsaque longe clarissi-
ma et Cycladum media ac templo Apollinis et mercatu
celebrata Delos, quae diu fluctuata, ut proditur, sola motum
terrae non sensit ad M. Varronis aetatem; Mucianus
prodidit bis concussam. hanc Aristoteles ita appellatam 15
tradit, quoniam repente apparuerit enata, Aglaosthenes Cyn-
thiam, alii Ortygiam, Asteriam, Lagiam, Chlamydiam, Cyne-
thum, Pyrpylen igne ibi primum reperto. cingitur \bar{V} passuum,

§ 65: MCap. VI 660. Mela II 111. Sol. 11, 17. — Callim.
fr. 394 B. — § 66: Mela II 111. — Sol. 11, 18.

3 $\bar{XXXVIII}$ A.D. - \bar{VIII} rv 4 antandron Av. -adron r |
lasiam AG. lass- rv 5 epagim F². -acim DF¹d. -acam R.
-acan a | \bar{XCIII} a. $\bar{XC}\cdot\bar{VI}$ F²RH. \bar{XC} //// F¹. $\bar{XC}\cdot\bar{IV}$ D 8 hy-
drumsam F¹BE¹. -samam D. -samū a 9 dimasto Av. dym-r |
 \bar{XV} ·praepes (prepes E²) AE² 10 antea FRa | moropia R.
ero- Ava.B | circuitus Fa 11 prepesinthus H. praep- v. -tus
AE. praefe- a. praepaesinthus F. praepes- D. -ssirthus R |
cythnos Be Ptol. et Strab. Xp. 485. cyanos A. citanos DRv. -nos
(cyt- a) F¹dEa. giaros F² 13 dolos E¹. delo AF² 16 tradit
AS. -didit r D¹. prodidit v(J) | aglaosthenes Reinesius. cfr. ind.
auct. aeglosthenes (egl- A) ll. va. S 17 artigyam D. ortigiam r |
chlamydiam Be St Byz. cheran muidian A. cerani mydyan DEa.
-any midyam R. caeran (-ani F¹) midiam F. cerani (cerham v)
mydiam dv. Geranium Chlamydiam D | cynethum v(D). -thym D.
-tum AF²R. -t//// F¹. cinethym E¹. -thim a. -tu E³. cynaethum
d(?) H. cynthum S 18 pyrpylen A (Solini codd. SP). -pilen v.
-lon R. -polon B. pirpylen DF. -pilen Ea

adsurgit Cynthio monte. proxima ei Rhene, quam Anti- 67
clides Celadusam vocat, item Artemiten, Celadinen. Syros,
quam circuitu patere XX prodiderunt veteres, Mucianus
CLX, Olearos, Paros cum oppido, ab Delo XXXVIII, mar-
5 more nobilis, quam primo Platean, postea Minoida vocarunt.
ab ea VII · D Naxus, a Delo XVIII, cum oppido, quam
Strongylen, deinde Dian, mox Dionysiada a vinearum ferti-
litate, alii Siciliam minorem aut Callipolim appellarunt.
patet circuitu LXXV p. dimidioque maior est quam Parus.
10 (23) Et hactenus quidem Cycladas servant, ceteras 68
quae secuntur Sporadas. sunt autem Helene, Phacusa,
Nicasia, Schinusa, Pholegandros et a Naxo XXXVIII p.
Icaros, quae nomen mari dedit, tantundem ipsa in longi-
tudinem patens, cum oppidis duobus tertio amisso, antea
15 vocitata Doliche et Macris et Ichthyusa. sita est ab exortu
solstitiali Deli L eademque a Samo XXXV, inter Euboeam

§ 67: Mela II 111. — (4—7) Sol. 11, 26. 28. — § 68: MCap.
VI 660 med. — Mela II 109. 111. — (13) Sol. 11, 30. (23, 16).

1 cynthio Da. cin- R. chithio A. cyntho va. Brot. | rhere-
nae A. -ne va. B | anticlites DFR. quae sequuntur usque ad V 34
cubitorum altitudi, traiecta in DFR^a leguntur II 187 post Ana-
xima, in D desunt usque ad §70 2 aceladusā a. acellatusam R.
om. E¹ | uoca//t F. om. E¹ | artem itē F² in ras. R. -min H. -miten
item J. artē ut a. artem... E¹ | celadinen J coll. Hom. II 183. T70.
-die F² in ras. -dye A. caeladi R. -dye E². -dy E¹. cycladas a¹.
-dys a². Callidemus S. Hellanicus H. -adius v 4 olearos F² D².
-rus rv(S). oliaros B | paros AF²v. -rus rD¹ 5 platean (-am
F¹v) ll. H. pactiam Be St Byz. | minoidā FRE^a. cfr. Sol.

6 VII · D Ea d v. VITO R. VII AF² cum ras. 7 dian F²v. -am
A D. adian r 10 quidam A 11 hellenae A. -na va. C.
elline Fda. ęll- R. mell- (-ene E²) E | phacussa (P) H. phocusa ll. v
12 nicasia He Suida. aec- A. uaec- F². hec- a. -aria v.
haec asia r. phaec- G | polegandros R. -grandus F¹E¹a. pho-
legrados A. po- F²va. B | XXXVIII R. XXVII d. XVII va. H
15 ichthyoessa B ex Athenaeo. ichthysusa F¹Ea v. icthis- d. hictis-
R. ithacusa F². iecthusia A 16 L om. Ea. I F¹. LII Brot. |
a om. FRE¹a

et Andrum \bar{X} passuum freto, ab ea Geraestum \overline{CXII} · D
 69 passuum. nec deinde servari potest ordo; acervatim ergo
 ponentur reliquae. Scyros, Ios a Naxo \overline{XVIII} , Homeri sepulchro veneranda, longitudine \overline{XXII} , antea Phoenice appellata, Odia, Oletandros. Gyara cum oppido, circuitu \overline{XV} p., 5
 abest ab Andro \overline{LXII} , ab ea Syrnos \overline{LXXX} , Cynethus, Telos unguento nobilis, a Callimacho Agathusa appellata, Do-
 70 nusa, Patmus circuitu \overline{XXX} , Corassiae, Lebinthus, Gyrus, Cinara, Sicinus quae antea Oenoe, Heraclia quae Onus, Casos quae Astrabe, Cimolos quae Echinusa, Melos cum 10
 oppido, quam Aristides Mimblida appellat, Aristoteles Zephyriam, Callimachus Mimallida, Heraclides Siphin et Acytan; haec insularum rotundissima est. Buporthmos,

§ 69: MCap. VI 660 med. — Mela II 111. — Callim. fr. 395 B. — § 70: Mela II 111. — (10sq.) Sol. 11, 32. — Callim. fr. 396 B. Mela II 106. 111.

1 \bar{X} AF^2 | fretum G | ab ea $\text{AF}^2 \text{dE}^2 v.$ aba $\text{E}^1 \text{a.}$ ab/// F^1 .
 ama R | centum (C FEa) duodecim milia quingenta (-torum FR .
 -ti G . quinquaginta v) passuū (-ssū FR) $ll. va. S$ 2 seruari $\text{AF}^2 v.$
 se ser- R . reser- r 3 naxo $\text{F}^2 d v.$ -xu A. na (*sub ras.*) F^1 .
 sanxo r | \overline{XVIII} $ll. S.$ \overline{XXIII} $G.$ \overline{XIII} v 4 longitudinis FREa
 $va. S$ | \overline{XXV} $\text{F}^2 va. D.$ \overline{XX} E^2 5 odia $ll. C.$ -io a. odua $v.$ Dia
 conī. B | oletandros AS. let- $v.$ olentrandos (lent- F^2) $r.$ Telan-
 dros conī. B | giara FdRa. gyaros $va. S.$ *cfr. VIII 104* | \overline{XV} $\text{AE}^2 D.$
 \overline{XII} $v.$ \overline{XXV} r | p. $G.$ om. AD^1 . prope (probe R) r (*praem. pass. v*)
 6 ab om. A | cynethus $v(D).$ -tus (cin- Ra) $ll.$ -thusa $C.$
 -naethus $d(?) H$ 7 acathusa A. gath- R^1 . agathussa dC | do-
 nusa $H.$ -nysa (-nisa R) $ll. v.$ dyonisa a 8 pathmus AFa. -mos
 $\text{R}^2 va. C.$ -timus R^1 | corassiae $\text{Be Strab. X p. 488.}$ carusse AR.
 -usae FE. -se a. -sa $v.$ (corseae $V 135$) | gy//rus Av(D). girus E^2 .
 gerus $rJ.$ leros B 9 sycinus (sicynos RB) $va. H$ | oenoe $B.$
 oenoc $ll.$ aenos v | heracliā (B) $D.$ -chia REa. horachia F. ara- A.
 hieracia $H.$ heratia v | Onus Casos (onos charos F^2) — 10 quae
 om. $\text{F}^1 d \text{E}^1 \text{a}$ 10 Aechinus/// F^1 . echynuse a. om. E 11 mim-
 blida AFEv(J). -lius a. nimlida R. membr- $S.$ bybl- B
 12 memallida Sol. | siphin ARS. -pin da. syphin $\text{F}^2 \text{E}^2$. -pin F^1 .
 -pina E^1 . siphnum v 13 acytan $D.$ -ton Be St Byz. acita
 $\text{RE}^1 \text{a.}$ -tia AE^2 . -tiam $v.$ acida $\text{F}^2 in ras.$ | buporthmos Je conī. S.
 buport AFE. -re a. bupost $d.$ post Rv

Machia, Hypere, quondam Patage, ut alii, Platage, nunc Amorgos, Polyae gas, Sapyle, Thera, cum primum emer sit, Calliste dicta. ex ea avolsa postea Therasia, atque inter duas enata mox Automate, eadem Hiera, et in nostro aevo
 5 Thia iuxta easdem enata. distat Ios a Thera XXV p. secuntur Lea, Ascania, Anaphe, Hippuris. Astypalaea, li- 71
 berae civitatis, circuitus LXXXVIII, abest a Cadisto Cretae CXXV, ab ea Platea LX, unde Caminia XXXVIII, Azibin-
 10 na, in qua oppidum, Coos, Eulimna, a qua Carpathum, quae nomen Carpathio mari dedit, XXV. inde Rhodum Africo vento L, a Carpatho Casum VII, a Caso Samonium, Cretae promunturium, XXX. in Euripo autem Euboico

§ 71: Mela II 114. 111. 114. — (10) Sol. 11, 32. (23, 16). — (332, 4) MCap. VI 660. Oros. I 2, 51. Dim. 7.

1 machia F²E²v. inhacia A. miachia F¹E¹a. nicachia R². mica R¹ | hypere G. -rae E². -raei FE¹. hip- R. -re v. yper et A. yparci a 2 polyae gas FJ. -gos B. -yegas a. poliae- AEv. pylie- R | sapyle (-le F) ll. J. phyle C. Staphyle con. D²
 5 thia B. cfr. II 202. tia (eras. R²) ll. om. v | eandem B | henata R. hiera nata D. -ra enata FdE. -renata a. -ram nata B 6 leua AF²E² | anaphe AD. canaphe R. -phae F. -nephe Ea | hip-
 puris AF²B. -rus (ipp- v) F¹R²E²v. -ras R¹. phippurus DE¹a. add. hypurias A. -rtas E. yp- a. hipurias (-ias in ras.) F². -rtus R. tas D. del. H hippurissusa B. -rthusa v | astypalaea Bas. -lea A. astip- Rv. -typhalea r 7 circuitu va. S | LXXXVIII DFRE¹aH |
 cadisto v(H). -sco G. sisto ll. cfr. § 60 8 caminia v(S). cha-
 DFRE. caminya A. camina G | aiohantho DR. aioan- Ea. // // // nth a F¹ 9 lamse AdD. -mre DEa. lanise F² in ras. R(?) v. an lampse? cfr. V 134 | atragia AF²Rv(J). tra- B¹e St Byz. agia D. atraia r. tragaea Scum B² | thetaedia AD. taethe- DR. tethe- (tet in ras.) F² taete- a. taethe- E¹. teche- E²dv | chalcis Mela II 111 | calymna v(S). -nia R. -nia R. -lumna AE². -nia r. -lydna B 10 eulimna AD. eol- r. et olynna G. calymnae B. na H. cfr. V 133 11 inde rhodum AF²v. inter ho- r
 12 africo AE²v. -cū r | cassum AE²va. B | a casso AE²va. B. accaso DF¹. acasu E¹. occ- a | sammonium va. G(H). cfr. § 58. 61
 13 euripo F²E²v. eori- A. euro E¹. -rupu D. -ropo F¹. -ropa Ra

primo fere introitu Petaliae III insulae et in exitu Atalante. Cyclades et Sporades ab oriente litoribus Icaris Asiae, ab occidente Myrtois Atticae, a septentrione Aegaeo mari, a meridie Cretico et Carpathio inclusae per DCC in longitudinem et per CC in latitudinem iacent.

- 72 Pagasicus sinus ante se habet Euthiam, *Cicynethum*,
 69 Scyrum supra dictam, sed Cycladum et Sporadam extimam, Gerontiam, Scandiram, Thermaeus Iresiam, Solymniam, Eudemiam, Neam, quae Minervae sacra est, Athos ante se III, Peparethum cum oppido, quondam Euoenon dictam, 10 novem milia, Sciathum XV, Imbrum cum oppido LXXXVIII. eadem abest a Mastusia Cherronesi XXII p., ipsa circuitur
 73 LXII · D; perfunditur amne Ilisso. ab ea Lemnos XXII, quae ab Atho LXXXVII; circuitu patet CXV · D p., oppida

§ 72: Mela II 106. — § 73: Mela II 106. Sol. 11, 33. (Isid. or. XIV 8, 10). — Callim. fr. 397 B.

1 primū DF¹Ra. om. E¹ | petiliae R² 2 icariis (-ris F²)
 FE²v. iaca- A. sica- DE¹. sicha- R. sycar' a. Caricis D²
 4 p. (pro p) Ea. om. va. G | CC Rva. H. septuaginta MCap.
 5 in — per CC AdTfz Cap. v(H). om. r(R?) G | latitudinem dTfz
 Cap. v(H). longi- U. G 6 euthiam A²F¹dR²S. om. A¹. eutiam
 R¹. -thiciam F². -thyam r | cicynethum L. -tum B. et/cunetum
 A. et cyn- Ea. -neū DF. & cinetum Rv. de mendo cfr. § 43
 8 scandiram U. J. -driam a. -dilam H. scadiram v | iresiam F²S.
 irrhe- v. irae- A. iresias R. -si a. -sia r | solimniam Ra G
 9 euthemiam A 10 IIII F² | peparethum B. par- v. pepar//he-
 tum A. peraretum DF¹Ra. p. ///ar- F². petrar- E². -arum E¹ |
 euoenum H cum Bocharto (geogr. sacra p. 400). euonon (aeu- DF¹E)
 U. -num v 11 schiatum A. scyathum Dva. B. -tum Ea |
 LXXXVII DFREa 12 a mastusia Av. amatu- F². a ma////sia
 F¹. a mas//uisia D. imas uisia Ea. amesiusia R². aesi- R¹ |
 cherronesi v. -nes A. acerronesi r | XXII DF¹RED. XII a.
 XXV F²H(J²). LXXII A. LXXV v | circuitur AF¹dE. -it F².
 -itus rD. -itu v 13 LXII · D A D. LXII rS. LXXII v | elisso A.
 iliso D. ill- Ea va. B 14 XXXXVII MPt p. 524^b | CXV · D A D.
 CXII · D DF¹a H. CXII · ∞ R. C. //I//. D F². CXI · D E. XXII · D v |
 p. om. DEa

habet Hephaestiam et Myrinam, in cuius forum solstitio Athos eiaculatur umbram. ab ea Thasos libera $\overline{\text{VI}}$ p., olim Aëria vel Aethria dicta. inde Abdera continentis $\overline{\text{XXII}}$, Athos $\overline{\text{LXII}}$ · D, tantundem insula Samothrace libera ante Hebrum, ab Imbro $\overline{\text{XXXII}}$, a Lemno $\overline{\text{XXII}}$ · D p., a Thraciae ora $\overline{\text{XXXVIII}}$; circuitur $\overline{\text{XXXV}}$, attollitur monte Saocē $\overline{\text{X}}$ p. altitudinis, vel inportuosissima omnium. Callimachus eam antiquo nomine Dardaniam vocat. inter $\overline{\text{XV}}$, Cherronesum et Samothracen, utrimque fere $\overline{\text{XV}}$, Halonesos, ultra Gethone, Lamponia, Alopeconnesus haud procul a Coelo, Cherronesi portu, et quaedam ignobiles. desertis quoque reddantur in hoc sinu quarum modo inveniri potuere nomina: Avesticos, Sarnos, Cissyros, Charbrusa, Calathusa, Scyllia, Dialeon, Dictaea, Melanthia, Draconon, Arconesos, Diethusa, Ascapos, Capheris, Mesate, Aeantion, Pateronnesos, Pateria, Calathe, Neriphus, Pelendos.

§ 74: (9) MCap. VI 660 extr. — Mela II 106.

1 hephaestiam d(?) L. eph- v. hebesthi- DR. hebde- F¹. ebde- F². ephessitiam A. -iciam E. bestiam a | eius A 2 umbram Av. -ra r | thoso A | $\overline{\text{X}}$ R. $\overline{\text{V}}$ va.S | p. om. ADE(?) D 3 aëria F² B. eria Av. elaria R. aeraria r. aria eraria a | aethria B. aëria A. aëria DFE. et- Rav 4 $\overline{\text{XXII}}$ · D R | $\overline{\text{LXII}}$ · D DF¹ E¹ a H(D). $\overline{\text{LXII}}$ AF² v(S). $\overline{\text{LXXII}}$ · D R. $\overline{\text{XII}}$ · D E² | samothrace F² S. -ce quae v. -traque A. -moathrace DF¹ E. -matrace R 5. 6 a thraciae (artha- AF²) — $\overline{\text{XXXV}}$ AF² G. om. rv | circuitur A. -tus F² D. -tu G 7 saio vel sao coni. B | altitudinis uel om. A | inportuosissima F² dTH. port- Av. inproprius- (-ors- R) r 9 samothracen F² v. -thacen r | halonosos R. alonesos DF¹ E. alan- F² 10 aut DF¹ R. ac Ea 11 choelo DREa 13 aësticos AD. dest- Rv. desth- F² E². -ico r | farnos (ca- R) ll. Verc.(S). la- C. ia- v | cissyros D. cyss- DFEa. -iros v. chysyros R. cisuros A 14 scyllia A. schilia R. scylla va.J | dialeon dictaea (-tae R. -ta dv) melanthia (-tia DFRv. malentia Ea) ll.v(J). del.G | draconon (dlac- D¹. adriac- F² in ras.) ll.J. -conon dTB 15 arconesos B. harro- A. arro- E² v. -nessos F² in ras. -nes r | aschapos A. scapos va.D(J²) | caperis R¹ Ea. -res DFR² | mesathe A. -tae DFE | aeantion AG. -tiron DFE. -trion av. acantiros R 16 patheria DF¹ Ea | neriphus AF² v. -pus r | pelendos F. polen- dva.D

- 75 (24) Quartus e magnis Europae sinus ab Hellesponto incipiens Maeotis ostio finitur. sed totius Ponti forma breviter conplectenda est, ut facilius partes noscantur. vastum mare, praeiacens Asiae et ab Europa porrecto Cherronesi litore expulsum, angusto meatu inrumpit in 5
49 terras, VII stadiorum, ut dictum est, intervallo Europam auferens Asiae. primas angustias Hellespontum vocant; hac Xerxes Persarum rex constrato in navibus ponte duxit exercitum. porrigitur deinde tenuis Euripus LXXXVI spatio ad Priapum urbem Asiae, qua Magnus Alexander transcen- 10
76 dit. inde exspatiatur aequor rursusque in artum coit. laxitas Propontis appellatur, angustiae Thracius Bosporus, latitudine quingentorum passuum, qua Darius pater Xerxis copias ponte transvexit. tota ab Hellesponto longitudo CCXXXIX. dein vastum mare Pontus Euxinus, qui quon- 15
dam Aenus, longe refugientes occupat terras magnoque litorum flexu retro curvatus in cornua ab iis utrimque porrigitur, ut sit plane arcus Scythici forma. medio flexu iungitur ostio Maeotii lacus. Cimmerius Bosporus id os
77 vocatur, II quingentorum passuum latitudine. at inter 20
duos Bosporos Thracium et Cimmerium directo cursu, ut

§ 75. 76: cfr. Mela I 6—8. — § 75: Sol. 12, 1. 2. MCap. VI 661. — § 76: Sol. 12, 2. cfr. Plin. V 150. IX 51. — MCap. VI 662. — (31) Mela I 102. (cfr. Plin. infra § 86). Strabo II p. 125. Ammian. XXII 8, 10.

2 totius Av. po- ro 3 parte F¹dRa 4 europae do.
eor- R 8 xerxes AEava. C (item infra) | rex — nauibus om. A |
rex ponte F² | in del. F² | ponte AE²ov. om. r 9 tenuisse A.
om. o 10 qua AF²Rv(S). quam ro Brot. 11 que om. o
12 appellatur AF²v. -antur ro 13 latitudine Av. -nis ro
14 trauxit A | tot DF¹E¹a 15 CCXXXIX A. CCXXX R |
vastatum mare A (hic deficiens) | euxinus F²dv. eunixus r
18 sit E²v. om. r | plane sit F² | sythici a. scyticy F². -chy R.
sytychy F¹E . 19 maeotis F²dT. cfr. §75. -ici va. H 20 III
coni. Be Polyb. | quingentorum passuum ego. cfr. supra v. 13. -tos
(-testos R) passus U. D. D p. Tv. L p. d 21 cimerium F²
codd. MCap. cibe- a. cybe- r | directo F¹R¹. decreto a. directo rv

auctor est Polybius, \bar{D} intersunt. circuitus vero totius Ponti viciens semel L , ut auctor est Varro et fere veteres. Nepos Cornelius \overline{CCCL} adicit, Artemidorus vicies novies decem novem milia facit, Agrippa $\overline{XXV} \cdot \overline{XL}$,
 5 Mucianus $\overline{XXIII} \cdot \overline{XXV}$. simili modo de Europae latere mensuram alii $\overline{XIII} \cdot \overline{LXXVIII}$ determinavere, alii \overline{XI} .
 M. Varro ad hunc modum metitur: ab ostio Ponti Apolloniam $\overline{CLXXXVII} \cdot D$ p., Callatim tantundem, ad ostium Histri \overline{CXXV} , ad Borysthenem \overline{CCL} , Cherronesum Hera-
 10 cleotarum oppidum $\overline{CCCLXXV}$ p., ad Panticapaeum, quod aliqui Bosporum vocant, extremum in Europae ora, $\overline{CCXII} \cdot D$, quae summa efficit $\overline{XIII} \cdot \overline{XXXVII} \cdot D$. Agrippa a Byzantio ad flumen Histrum \overline{DLX} , inde Panticapaeum $\overline{DCXXXVIII}$.
 15 lacus ipse Maeotis, Tanain amnem ex Ripaeis montibus defluentem accipiens, novissimum inter Europam Asiamque finem, $\overline{XIII} \cdot \overline{VI}$ circuitu patere traditur, ab aliis $\overline{XI} \cdot \overline{XXV}$.

§ 77: MCap. VI 662. Polyb. XXXIV 15, 5 Hultsch. Nepos fr. 55 H. — cfr. Agathem. III 11 p. 474. Ammian. l. l. Anon peripl. P. Eux. (GGM I p. 423). Eratosth. ap. Plin. V 47 et VI 3. — Agrippa fr. 16 R. — § 78: MCap. VI 662. Agrippa fr. 17 R.

1 polibius F^2 Ven. -brius F^1 . polepius r | circuitus MCap. D^2 .
 -tu $ll.v$ 2 semel L ut Be MCap. m uelud R . semel ut rv (D^1).
 cfr. seqq. | et $ll.v$. ut $coni. P$ | ueteres v . -res semel L dTP. -res
 semei-i. DEa . -mei R . -res ut F^2 in ras. 4 nouies F^2 dTv.
 semel ut (et a) nouies (-uē//// R^2) r . semel et D | decem E v.
 -cim r | noue//// R^1 . -uies R^2 | \overline{XXV} ($Partsch$) D^2 philol. XIIV
 p. 694. \overline{XXIII} $ll.v$ 6 \overline{XIII} v . \overline{XXIII} F^2 in ras. E^2 . \overline{XXIII} r |
 $\overline{LXXVIII}$ E^2 D . -VIII D G. -VIII v . alii $\overline{LXXVIII}$ F^2 in ras. LXX
 ($om.$ VIII — alii XI) r | alii \overline{XI} E^2 D . $om.$ F^2 . alii undecies LXX
 (\overline{LXXII} G) v 8 $\overline{CLXXXII}$ D D 9 boristhaenē F . -taenem
 ($ori-$ R^1) R . -takenem E . -t...em D 10 \overline{CCLXXV} D | an (pro
 ad) Ea | panticapaeum v . nant- a . ant-(-penum E) r 12 \overline{XIII} R |
 \overline{XXVII} D DE 13 $\overline{DCXXXVIII}$ D^2 $l.l.$ -XXXV in ll . in $del.$ F^2 H .
 -XXX. inde v 14 meotis DF . mutis Ea | ripheis F^2 a . -haeis
 $va.S$

ab ostio eius ad Tanais ostium directo cursu **CCLXXV** esse constat. accolae sinus eius in mentione Thraciae ⁴⁴ dicti sunt Histropolin usque. inde ostia Histri. ⁴⁵

⁷⁹ Ortus hic in Germania iugis montis Abnouae ex aduerso Raurici Galliae oppidi, multis ultra Alpes milibus ⁵ ac per innumeras lapsus gentes Danuvi nomine, inmenso aquarum auctu et unde primum Illyricum adluit Hister appellatus, LX annibus receptis, medio ferme eorum numero navigabili, in Pontum vastis sex fluminibus evolvitur. primum ostium Peuces, mox ipsa Peuce insula, in qua ¹⁰ proximus alveus appellatus **XIX** p. magna palude sorbetur. ex eodem alveo et super Histropolim lacus gignitur **LXIII** passuum ambitu; Halmyrin vocant. secundum ostium Naracustoma appellatur, tertium Calon Stoma iuxta insulam Sarmaticam, quartum Pseudostomon et insula Conopon ¹⁵ Diabasis, postea Borion Stoma et Psiion Stoma. singula autem ora sunt tanta, ut prodatur in **XL** passuum longitudinis vinci mare dulcemque intellegi haustum.

⁸⁰ (25) Ab eo in plenum quidem omnes Scytharum

§ 79: Sol. 13, 1. MCap. VI 662 extr. Mela II 98. cfr. Ammian. XXII 8, 44. 45.

1 directo **F¹R.** dir- rv. cfr. § 77 | **CCLXXV** (*U ann. Heidelb. LX p. 214*) **D² coll. II 245.** **CCCLXXV DFRav(S).** -XXXV **EH**
 4 abnouae *ll. D.* -obae **F²B.** noue o 5 faurici **D¹F²Rao.**
 (Rauracos *Sol. et Amm.*) 6 dannui **D.** danubii **F²aova. S**
 8 appellatur **F¹REaova. Bas.** 9 VI o. septem *Sol. cfr. Strabo VII p. 305*
 10 mox ipsa peuce **F²E²v. om. r. del. voluit J²** |
 in qua (quo a) *ll. v(D).* a qua *Bas.* 11 post alveus lac. *indic. D. suppl. Sacer Ul. l. (sed cfr. Strabo l. l. Ptol. III 10, 2* | appellatur **az.**
locus adhuc corruptus | sorbetur **F² in ras. dv.** s exoritur a. sor- r.
 or- z 13 halmyrin *G.* al- **DF.** almirin r. hal- v 14 naracustom **R¹a.** -ton **R²E.** -us///// **F¹** | tertius **DR** | scalon **E.** colon a |
 istoma **FE** 15 pseudostoma *va. H(D²) e Sol. sed cfr. Ptol. l. l.* |
 et **DFRav(S).** et in **EH.** dein **D¹.** exin *Haupt (Herm. V p. 186)* **D²**
 16 borionstoma **DFFEaD.** boreonst- **R.** boreost- **C.** borioest- **v** |
 psilon stoma *S. cfr. Momms. ad Sol. spilonst- codd. Sol. (Dic.)*
 spironst- **F².** -reont- (-tom **R¹.** -tomon **R²) rD.** -reost- **v.** ste-
 nonst- *coni. B ex Amm.* 17 sunt tanta **Eao.** ta- su- rv | **LX**
 milia o 19 in **F²E²v. om. r** | omne **Dd.** -nē **E¹a**

sunt gentes, varie tamen litori adposita tenuere, alias Getae, Daci Romanis dicti, alias Sarmatae, Graecis Sauromatae, eorumque Hamaxobii aut Aorsi, alias Scythae degeneres et a servis orti aut Trogodytae, mox Alani et
 5 Rhoxolani; superiora autem inter Danuvium et Hercynium saltum usque ad Pannonica hiberna Carnunti Germanorumque ibi confinium, campos et plana lazyges Sarmatae, montes vero et saltus pulsus ab iis Daci ad Pathissum am-
 10 dirimens eos, aversa Basternae tenent aliique inde Germani. Agrippa totum eum tractum ab Histro ad oceanum bis ad decies centenum milium passuum in longitudinem, quattuor milibus minus CCCC in latitudinem, ad flumen Vistulam a desertis Sarmatiae prodidit. Scytharum
 15 nomen usquequaque transiit in Sarmatas atque Germanos. nec aliis prisca illa duravit appellatio quam qui extremi gentium harum, ignoti prope ceteris mortalibus, degunt.

§ 80: MCap. VI 663. — (3) Mela II 2. — Sol. 20, 2. —
 § 81: Agrippa fr. 18 R. MCap. VI 663. Div. 14. Dim. 8. Dic. 1, 17.

1 sunt *om.* **FEa** | uarie a. -iae *ll.v* | litori **F²d^v(J)**. -riae **DF¹**. -riac **E¹**. -ri ad **E²**. -rae **R²**. -re a. -ra **R²S** 2 daci **F²E²R(?)v**. da r | romanis **R²E²v**. -ni r 3 hamaxobii **B**. am-ll | corsi **F²va.B** 4 orti ut **F²** | troglodytae *va.S* (*semper*)
 5 rhoxolani (**B**) **D**. throx- **DE²**. trox- **FE¹**. throxal- **Ra**. rhox- **C**. tox- *v* | hercynium **C**. hircin- **Da.v**. hircin- (-chin- **R**) *r*
 6 pannonica (pano- **F¹**) **Fv**. -cam (pano- **DE¹**) *r* 8 pathissum **Ra.v**. -ssim *r*. Parthiscum *Ul.l. p. 215 coll. Amm. XVII 13, 4. Ptol. III 7, 2* 9 Moro *va.H* | siue is **G** | abest **F²E²** | suerbis **R¹**. sueuis **da.v.D**. *cfr. § 100. II 170* 10 eos **F²v**. o es *r* | auersa **G(S)**. aversa **F² in ras.E²**. auerba *r*. aduersa **L** | basternae **B**. (abst- *v*). -naei (auast- **F²**) **DFRa.D²**. aliasternei **E**. *cfr. § 100*
 12 bis ad (a **F¹**) *ll.v(D¹)*. bis **F² MCap. Dic.S**. ad bis *Salmant.* | centenum **J**. -tum *ll.v(D)*. -tena **H** 13 quattuor *ll.v(H)*. *om.* **MCap.** quantum **G**. quattuordecim **MPt. p. 410^b** | milibus *om.* **Dic.S** | minus **F²E² Salmant.(P)G**. et **H. om.rv(S)** | CCCC ego quadringentis *ll.v(D)*. -tum **J**. CCCC milibus **Dic.** -lium **S**
 14 uistlam (*Letronne*) **S**. -tulam **B**. uistiam **F²d**. -tigia **E**. -tia *r* | a desertis **F² Dic.v**. adse- **DF¹Ea**. adrestis **R** 15 transiit *Niebuhr*. -sit *ll.v* 17 degunt **F²E²v**. dicunt *r*

- 82 (26) Verum ab Histro oppida Cremniscoe, Aepolium, montes Macrocremni, clarus amnis Tyra, oppido nomen inponens ubi antea Ophiusa dicebatur. in eodem insulam spatiosam incolunt Tyragetae; abest a Pseudostomo Histri ostio CXXX. mox Aziacae cognomines flumini, ultra quos 5 Crobyzi, flumen Rhode, sinus Saggarius, portus Ordesos et a Tyra CXX flumen Borysthenes lacusque et gens eodem nomine et oppidum ab mari recedens XV passuum, 83 Olbiopolis et Miletopolis antiquis nominibus. rursus litore portus Achaeorum, insula Achillis, tumulo eius viri clara, 10 et ab ea CXXV passuum paeninsula ad formam gladii in transversum porrecta, exercitatione eiusdem cognominata Dromos Achilleos, cuius longitudinem LXXX tradidit Agrippa. totum eum tractum tenent Sardi Scythae et Siraci. inde silvestris regio Hylaeum mare, quo adluitur, cognominavit; Enoecadioe vocantur incolae. ultra Panticapes 15 amnis, qui Nomadas et Georgos disternat, mox Acesinus. quidam Panticapen confluere intra Olbiam cum

§ 82: (2. 5) Mela II 7. — (7) MCap. VI 663 med. Mela II 6. — § 83: Mela II 98. 5. — Agrippa fr. 19 R. — Mela II (114). 5.

1 histro F²E²S. isto v. asio r | oppida F²E²v. -dis r | cremniscoe (Neumann) D². -scos G. -menisco F². -mensco r. -mense B | aepolium DRG. epo- r. obo- B. Neoptolemi turris Neumann e Strab. VII p. 306 4 a Rv. ab r | pseudostomo U 5 axiacae B. asta- F²v. asia- r D¹. (cfr. Mela) | cognomines Dv. -ne r 6 crobyzi B. -biggi (-bigni R) U. D. cfr. MGGm I p. 421 | rhodes RS | saggarius (-icus E²v) U. D. sagarius C. -ius S | ordesos av. -daesos (-stos R) r 7 thyra F²E² | CXX Ev. CCXX r. LXX MPt p. 433^b | flumen Rav. fulm- r 8 XV U. v. an XXV? cfr. Strabo VII p. 306 (MPt l. l. GGM Ip. 230^a) 9 rursusque C | in litore va. J 11 paeninsula F²E²v. -lam R. insulā r 13 tradidit U. v(S). tradit a Dal. 14 sardi (-rthi F) U. v(J). tauri G. -rici B | siraci U. P. cfr. Tac. ann. XII 15. syraca a. sarmatae B. scyraci va. H 15 quo F²v. quod r | cognominant F²E² in ras. va. B 16 enoecadioe a D¹. -dloe G. -dloae L. -chadloe S. enoecadioe DF¹E¹J². -dloe F²E². enoae. adioae R. enoecadioe v(H). Terrocadiae vel Torrocadiae con. MPt p. 431^a | ultra ē F¹ -rae E¹a 17 amnē F²

Borysthene tradunt, diligentiores Hypanim, tanto errore eorum, qui illum in Asiae parte prodidere.

Mare subit magno recessu, donec \bar{V} passuum inter- 84
vallo absit a Maeotide, vasta ambiens spatia multasque
5 gentes. sinus Carcinites appellatur. flumen Pacyris; op-
pida Navarum, Carcine. a tergo lacus Bucēs, fossa emis-
sus in mare. ipse Bucēs a Coreto, Maeoti lacus sinu,
petroso discluditur dorso. recipit amnes Bucem, Gerrhum.
Hypanim, ex diverso venientes tractu. nam Gerrhus Ba-
10 silidas et Nomadas separat, Hypanis per Nomadas et Hy-
laeos fluit, manu facto alveo in Bucen, naturali in Coretum.
regio Scythiae Sindica nominatur.

Sed a Carcinite Taurica incipit, quondam mari cir- 85
cumfusa et ipsa qua nunc campi iacent; dein vastis attol-
15 litur iugis. triginta sunt eorum populi, ex iis mediterranei
XXIII; VI oppida Orgocini, Characeni, Assyрани, Stactari,
Acisalitae, Caliori. iugum ipsum Scythotauri tenent; clu-

§ 84: (3—10) Mela II 4. — § 85: (340, 1—3) Mela II 3. 4.

3 mare $F^2R^2E^2v$. -ri r | uasto d(?)va.S | recessu F^2 in ras.
recesso D. ///co- R. fco- E. fcone- a 5 garcinites DF^2Eav . B.
-citenus F^1 . garsinit' R^2 . gar (om. etiam appellatur) R^1 | pagyris
 F^2 . paciris E. pati- R. barcinis a 6 garcine F^2 | lacus F^2E^2v .
lagus r | buces (B) D. buges (-gaes E^2 . -gae E^1) ll.v. cfr.v. 11.
§ 88 | fossa (foss F^2) — 7 buges (bucēs D) F^2v . om.r 7 coreto
Rv. go- a. coraeto (go- E) r | maeoti ego. -te Dd. -tae F. -tis v.
meote R. niae- Ea | lacus F^1R^1 . -cu F^2 8 bugem ll.v.a. D |
gerrum RS 9 hypani/// F^2v (J). -niā DF^1d . hip- R. hyps- E.
ysp- a. hypacarim Se Mela II 4 | nam FR^2v . am R^1 . na r |
basilidas F^2dTv . -liadas (bafi- R) ll 10 ipanis R^2 . yspa- a.
pa- R^1 . hypacaris S 11 bucen ll.D. bugen v 12 scythiae
 E^2v (J²). -ia H. sc/ythie R. schithyae F^2 . sthi- F^1 . stithiae D.
fitie a | sindica (B) D. -ce S. sendica (-ce R) ll.v 14 qua
(U82) D. quaque RG. -quae D. -que rv(S) | attollunt DFE^1 .
toll- a 16 XXIII DFRS. -IV G. -VII Eav | orgocini ego.
-ciri R. -cyni rv. argodeni coni. He Ptol. III 6, 5 | characeni (P) H.
caraeseni DF. cares- r. caras- v | assyrani (assir- R) ll.v(D). lagy-
(P) H | Tractari va. D 17 acisalitae (-altae F^2) ll.v(D). arci- B^1 .
arsilachitae B^2 . arci- G. archi- H | calidiordi Dda. -ori R^2 .
-or//// R^1 . cali///// F^1

duntur ab occidente Cherroneso Nea, ab ortu Scythis Sata-
 tarcis. in ora a Carcine oppida *Taphrae* in ipsis angustiis
paeninsulae, mox *Heraclea Cherronesus*, libertate a Romanis
 donatum; *Megarice* vocabatur antea, praecipui nitoris, in
 toto eo tractu custoditis Graeciae moribus, V passuum 5
 86 ambiente muro. inde *Parthenium promunturium*, *Taurorum*
 civitas *Placia*, *Symbolum portus*, *promunturium Criu*
Metopon adversum *Carambico Asiae promunturio*, per me-
 dium *Euxinum* procurrens CLXX intervallo, quae maxime
 ratio *Scythici arcus* formam efficit. ab eo *Taurorum por-* 10
 tus multi et lacus. oppidum *Theodosia* a *Criu Metopo*
 CXXV p., a *Cherroneso* vero CLXV. ultra fuere oppida
 87 *Cytae*, *Zephyrium*, *Acrae*, *Nymphaeum*, *Dia*. restat longe
 validissimum in ipso *Bospori introitu Panticapaeum Mile-*
siorum, a *Theodosia* LXXXVII·D p., a *Cimmerio* vero oppi- 15
 76 do trans *fretum* sito MM·D, ut diximus, passuum. haec
 ibi *latitudo* *Asiam* ab *Europa* separat, eaque ipsa *pedibus*
 plerumque *pervia* *glaciato freto*. *Bospori Cimmerii longi-*
tudo XII·D passuum. oppida habet *Hermisium*, *Myrmecium*

§ 86: (6—10) *Mela* II 3. — § 87: (14. 19) *Mela* II 3. 4.

1 nea F¹REa(B)D. ne F². om. Ddv | ortu FR¹v. oriu D.
 -ius Ea. erto R² | satarcis (Müllenhoff) D². -chis B. -taucis
 (sarau- R) ll.v(J) 2 carcine aD. -nae FE. -nei D. -nis R.
 -nite v | taphrae BeStByz. cfr. §87 extr. tagre (tea- F¹) ll.v
 4 megaricae DFE | uocabatur v. -bantur ll | in om. R 5 grae-
 ciae F²v(J). a gr- F¹S. a grec- (-ia E¹) r 6 ambiente E²v.
 -tes r 7 chiu R². ciu AR¹a. cru F² in ras. 8 carambico
 AF²v(S). -con (acra- R) rD. -bi G | promuntorii E¹. -turiu R²D
 medium AF²R²v. -di E¹. -dio r 9 peurrens DF¹Eava.G |
 maxime AE²v. -mo r 10 [ar]cus — portus om. R¹ | efficit Aav.
 effec- r 11 theodosia F²v. -ion a. -ssia (thed- A¹) A. theu-
 dosia (-oxia R) r | cru F² 12 CXLV DRava.G(H) 13 acrae
 H. -re ll.v 15 LXXXVII·D (-VIII·D R) ll.S. -VII H. MXXXV v
 16 sito Av. -tu r | M·D F¹Eava.G | passuus D 17 separ-
 rata F¹. -ate Rd. -ate DT. -at et a | eaque ipsa om. F¹E¹a. atque
 (adque R) ipsa separatae (-te D. -ta T. om. d) DRdT 18 cim-
 merim F¹Ra | longitudo (P)D. latit-ll.v 19 hermisium AE²v.
 hermes- D. thermes- FE¹a. termes- R

et intus insulam Alopecen. per Maeotim autem ab extremo Isthmo, qui locus Taphrae vocatur, ad os Bospori CCLX longitudo colligit.

A Taphris per continentem introrsus tenent Auchetae, 88
 5 apud quos Hypanis oritur, Neuroe, apud quos Borysthenes,
 Geloni, Thyssagetae, Budini, Basilidae et caeruleo capillo
 Agathyrsi. super eos Nomades, deinde Anthropophagi, a
 Buce vero super Maeotim Sauromatae et Essedones. at
 per oram ad Tanain usque Maeotae, a quibus lacus nomen
 10 accepit, ultimique a tergo eorum Arimaspi. mox Ripaei
 montes et adsiduo nivis casu pinnarum similitudine Pte-
 rophoros appellata regio, pars mundi damnata a rerum
 natura et densa mersa caligine neque in alio quam rigoris
 opere gelidisque Aquilonis conceptaculis.

15 Pone eos montes ultraque Aquilonem gens felix, si 89
 credimus, quos Hyperboreos appellavere, annoso degit aevo,
 fabulosis celebrata miraculis. ibi creduntur esse cardines
 mundi extremique siderum ambitus semenstri luce [et una

§ 88: MCap. VI 663 extr. Sol. 14, 1. 15, 1. Mela I 116.
 (cfr. II 10. 11). II 2. — (10) Sol. 15, 20. 21. cfr. Mela II 1. —
 § 89. 90: Mela III 36. 37. — § 89: Sol. 16, 1—4. MCap. VI 664.

2 taphare a. -prae A. -p̄ R¹. -pre R² | ab ore dTva.G.
 abor F¹E¹a. ab R | XXLX a¹. CCX R. CLX MPt p. 439^a. an
 CCXX? 3 colligit D². -tur ll.v. cfr. II 86. 186. 245. III 132.
 V 136. VI 156. IX 117. XXXIII 51 4 a AF²v. om. r | auchetae
 Av. -te a. -chaetae r 5 hypanis — quos om. DFE¹a | neuroe
 RE²(B).S. -rae A¹. roae va.B. -ri Ven. | apud quos om. etiam E²
 6 thyssagetae (thus-B) Sex Herod. IV 22. thisag-F² in ras. E.
 (-gathe a). tissag- A. this///// D. this R | bundi a. om. R
 7 agathyrsi (-ysi E¹) DFEav. aca- A. agarcissi R | a del. R²
 8 bucce a. buge Tva.D | uero om. R(?) va.S 9 tanam a.
 tam R. tanaim G | meotē E. -tim a | in (pro a) A | iacus DF¹E¹R
 10 accepit A | arimaspi F²v. -spii AE². -si r | riphaei F²ao
 va.S 11 pterophoros F²(pte in ras.) Ev. -ro o. -phorophoros D.
 therophoros R. -ro foro A. ptheros a 12. 13 natura rerum o
 13 neque AF²E²ov. quae DE¹. que r 15 pene a. post o |
 montes AF²E²ov. -te r 16 degit aevo (euo AF²o) AF²RE²ov.
 digetae r 18 uncos ego posui

die] solis adversi, non, ut imperiti dixerent, ab aequinoctio verno in autumnum: semel in anno solstitio oriuntur iis soles brumaeque semel occidunt. regio aprica, felici temperie, omni adflatu noxia carens. domus iis nemora lucique, et deorum cultus viritim gregatimque, discordia ignota et aegritudo omnis. mors non nisi satietate vitae epulatis delibutoque senio luxu e quadam rupe in mare salientibus; hoc genus sepulturae beatissimum. quidam eos in prima parte Asiae litorum posuere, non in Europa, quia sunt ibi similitudine et situs Attacorum nomine. alii medios fecere eos inter utrumque solem, antipodum occasus exorientemque nostrum, quod fieri nullo modo potest tam vasto mari interveniente. qui alibi quam in semestri luce constituere eos, serere matutinis, meridie metere, occidente fetus arborum decerpere, noctibus in specus condi tradiderunt. nec licet dubitare de gente ea: tot auctores produunt frugum primitias solitos Delum mittere Apollini, quem praecipue colunt. virgines ferebant eas, hospitibus gentium per annos aliquot venerabiles, donec violata fide in proximis accolarum finibus deponere sacra ea instituerent iique ad conterminos deferre atque ita Delum

§ 90: Sol. 16, 2. MCap. VI 664 extr. — § 91: Sol. 16, 1. Mela III 37 med. Sol. 16, 5. 6. — Agrippa fr. 20 R. MCap. VI 664. Div. 15. (Dim. 9). Dic. 1, 18.

1 aduersi R² Salm. -su R¹. auersi (-su F^{1a}) rov (cfr. Sol. codd. LGP) 2 autumnus R¹ | his a. hi o 3 solis Ra 5 discordia AF²E²ov. -die R². -cor r. -cors a. cfr. Sol. | ignota AE²ov. -ta ē F². -tae r 7 epulati Müller emend. 17. 8 | delibutoque aofdTH. (-tisque v). dili- r | seni A. -ibus va. H | ae A. de Sol. ex va. S 8 salientibus C. -tium ll. ov(S). saliunt. aiunt Müller | an genus iis? 10 quia D(P)H. qui rov | simili consuetudine (P)H | et situs (F²R²o. -uus r) ll. G(S). om. a. et situ v(H) | actacorum R. ata- DFE²o. acorum E¹. afata eor- a 11 occasum ova. S 12 orientemque o | quae (om. fieri) A 13 qui ll. ov(S). qui non C 14 sereno E^{1a} 16 licet AG(S). libet rov(H) | dubitare AG. -ri F²E²ov. habitari (-rit R) r | ex (pro ea) A. eos R¹ | tota DE^{1a} 17 delon FRaova. S 20 uigilata DE^{1a} 21 iique Rd. duos qui a. hique F² in ras. indeque o. hique rv | ita delon C. italum DF^{1d}. -liam Ea o

usque. mox et hoc ipsum exolevit. Sarmatiae, Scythiae, Tauricae omnisque a Borysthene amne tractus longitudo DCCCCLXXX, latitudo DCCXVI a M. Agrippa tradita est. ego incertam in hac terrarum parte mensuram arbitror.

5 (27) Verum instituto ordine reliqua huius sinus dicantur, et maria quidem eius nuncupavimus. 75 aqq.

13. Hellespontus insulas non habet in Europa di- 92
cendas. in Ponto duae, M-D ab Europa, XIII ab ostio, Cyanaeae, ab aliis Symplegades appellatae traditaeque fa-
10 bulis inter se concucurrissse, quoniam parvo discretas in-
tervallo ex adverso intrantibus geminae cernebantur pau-
lumque deflexa acie coeuntium speciem praebebant. citra
Histrum Apolloniatarum una, LXXX p. a Bosporo Thracio,
ex qua M. Lucullus Capitolinum Apollinem advexit. inter 79
15 ostia Histri quae essent diximus. ante Borysthenen Achil- 93
lea est supra dicta, eadem Leuce et Macaron appellata. 83
hanc temporum horum demonstratio a Borysthene CXL
ponit, a Tyra CXX, a Peuce insula L; cingitur circiter X p.
reliquae in Carcinite sinu Cephalonesos, Spodusa, Macra.

§ 92: cfr. Plin. VI 32. — Mela II 99. — (14. 15) Sol. 19, 1. —
§ 93: Mela II 98. — (344, 1—5) Sol. 18, 1. 2.

2 thraetus R². -raetus D. -retus R¹E. // F¹. om. a
3 DCCCCLXXX DFRE. om. a | DCCXVI AD. -VII rv 5 di-
centur a 6 nuncupabimus R²va.G 8 M om. E¹a | III A
9 cyanaeae DF². -nae// F¹. -ne a. cyneae A¹. cianete o.
-ne R². oceano R¹ | gab R¹ 10 concucurrissse AS. concurr-
rov | paruo discretas AE²ov. paruo E¹. discretas (F² in ras.)
paruo F. crete de pa- R. craetae (crete ad) .D. pa- Dad
12 coeuntium AR²ov. -entium (-tum E) r. centum a 13 apol-
lonitarum aSol. | p. AD². om. rv 14 qua v e Sol. quo ll | ru-
cullus DREA 15 ostia Aav. ho-R². ostria DF¹E¹. hos tria r |
achillae// F¹. -llae DE. -lle Ba 16 leuce av. leug R¹. -ucaae r |
macaron E²v. macc- A. macron (-con R²) Rad. -chron r
17 CL F¹. CLX ad¹ 18 igitur DRA. // F¹ | circiter AF² in
ras. av. cyrc- E². cyc- E¹. cytiter D. -tur R 19 carcinite AG.
-nitis rv | cephalonesos Be Ptol. III 5, 2. -ones v. chephalonesos
A. caepha- F². caepallo- F¹. cep- D. -nes r | spodusa DD.

non est omittenda multorum opinio, priusquam digrediamur a Ponto, qui maria omnia interiora illo capite nasci, non Gaditano freto, existimavere, haut inprobabili argumento, quoniam aestus semper e Ponto profluens nunquam reciprocet.

- 94 Exeundum deinde est, ut extera Europae dicantur, transgressisque Ripaeos montes litus oceani septentrionalis in laeva, donec perveniatur Gadis, legendum. insulae complures sine nominibus eo situ traduntur, ex quibus ante Scythiam quae appellatur Baunonia unam abesse diei 10 cursu, in quam veris tempore fluctibus electrum eiciatur, Timaeus prodidit. reliqua litora incerta. signata fama septentrionalis oceani. Amalchium eum Hecataeus appellat a Parapaniso amne, qua Scythiam adluit, quod nomen 15 eius gentis lingua significat congelatum. Philemon Morimarusam a Cimbris vocari, hoc est mortuum mare, inde usque ad promunturium Rusbeas, ultra deinde Cronium. Xenophon Lampsacenus a litore Scytharum tridui navigatione insulam esse immensae magnitudinis Balciam tradit, eandem Pytheas Basiliam nominat. feruntur et 20

§ 94. 95: (6—8) MCap. VI 665. — cfr. Plin. XXXVII 35. 36. — (13 sqq.) Dic. 7, 19—21. Sol. 19, 2. 6—8. — Timaeus fr. 33 Müller. Hecataeus fr. 160 Müller. — Mela III 56. Isid. or. XI 3, 19.

spond- F. sponsus A. rospodusa R. rospho- Eav(L). rhodusa (P)G | macra AE²v. mara r

1 digrediamur F²av. -dimur rS 4 a ponto o 5 reciprocetur R(?)va.S 7 ripaeos F¹R.S. -phaeos rov(D) 8 ueniatur o | gades d(?)va.S 10 quae AFRv. quia D. qui Ea | baunonia AE²D. -oniana F². banno-v. -omanna G. raunonia F¹E¹H. -iam Da. -omiä R | unam del. F²G 12 litora reliqua A | dist. ego | sic nata F¹ad 13 oceani ego. -nis F²E². ocia- DF¹E¹. oceanus rv | amalchium ASol. D². almachium E | eum om. R Dic.

14 parapaniso DF¹E¹a. parop- R(?). -niso (-miso C) va.S | adluit F²S. all- AR²E² Dic. v. abl- r 15 lingua F²d Sol. Dic. v. om. r. (significat gentis A) 16 inde om. AR(?)G 17 rusbeas (roudoas F²) U. D. rubeas ve Sol. et Dic. | cronium ADB. cren- rv 19 baltiam Fdva. D. abalciam Sol. 20 pytheas G. phy- A. -teas R. phit- ad. -teas r. Pytheas <Abalum, Timaeus> Basiliam Müllenhoff DAK I p. 473sq. coll. XXXVII 35 | nominant AF²

Oeonae, in quibus ovis avium et avenis incolae vivunt, aliae, in quibus equinis pedibus homines nascantur, Hippopodes appellati, Phanesiorum aliae, in quibus nuda alioqui corpora praegrandes ipsorum aures tota contegant.

5 Incipit deinde clarior aperiri fama ab gente Inguae- 96
 onum, quae est prima in Germania. mons Saevo ibi, in-
 mensus nec Ripaeis iugis minor, inmanem ad Cimbrorum
 usque promunturium efficit sinum, qui Codanus vocatur,
 refertus insulis, quarum clarissima est Scatinavia, incon-
 10 pertae magnitudinis, portionem tantum eius, quod notum
 sit, Hillevionum gente quingentis incolente pagis: quare
 alterum orbem terrarum eam appellant. nec minor est
 opinione Aeningia. quidam haec habitari ad Vistlam us- 97
 que fluvium a Sarmatis, Venedis, Sciris, Hiris tradunt,
 15 sinum Cylipenum vocari et in ostio eius insulam Latrim,

§ 96: Dic. 7, 22. Sol. 20, 1. Mela III 31. 54. — § 97: (13. 14)
 Dic. 7, 22. — Mela III 33. (32). — (346, 6) Sol. 20, 8.

1 oeone R¹o. -on R². aeone a. ce ne F¹. ceone F². Oonae
 va. J. Oeocenae Dic. Oaeones Sol. Oeneae Mela | in quibus
 (quib, F²) F²o v. in quis AE² (supra scr. pro quibus) D. quis DRd.
 qui // F¹. qui E¹. om. a. quarum Dic. | iouis DE¹a d. //uis F¹.
 nous R¹ | aduenis DEa. //ue- F¹ 2 equinis — 3 in quibus
 om. R 3 phanesiorum D¹e Sol. fan- AEo v (J). -estorum (fen-
 a) r. om. Dic. panotiorum Sex Isid. or. XI 3, 19 4 corpora AF²v.
 -re r. om. o | corpora (pro tota) o 5 inde va. H(S) | clarior
 AE²v. -ore r Dic. | fame F¹. om. E¹ | inguaeonum U. D. -gueo-
 a o Dic. -gaeuo- C. -geuo- v 6 prima in Dic. D¹. in prima
 ince F¹. inde prima AS. prima inde rov. prima D² | germaniae
 AF²Eva. H(S) D² | seuo Radva. D 7 nec om. a. ne AE² |
 ripaeis F¹RS. riph- rv(D) | cymbros F² 8 sinum AEv. un-
 r Dic. 9 scatinauia AE²D. scadi- DF Dic. sandi- E¹. scandi-
 Rav 11 illeuionum R (Dic. codd. DV) | quare MPt p. 276^b. q. F¹.
 qui F²E². quae rv. om. Dic. 12 eam om. Dic. | appellat Ava. D²
 13 opinio de D² | aeningia AD¹. eni- v. aeping- F². aepig-
 DF¹R. epig- Ea Dic. Epigenis MPt l. l. Ogygia D². (loc. corr.) |
 uistlam S. cfr. § 81. -stulam B. -silam A. -sulam DF²RE²v. in-
 sulam r. -lae Dic. 14 benedis Ava. B | scyris Eva. H. cir-
 F¹R. cyr- Da | hiris AG. hiris a. hyris (-rys R) r. -rris v. om.
 Dic. 15 cylipenum AdTa. H. cyp- r. clylip- v | uocant F² |
 latrim AF²D. -rin v. -ri r

mox alterum sinum Lagnum, conterminum Cimbris. promunturium Cimbrorum excurrans in maria longe paeninsulam efficit, quae Tastris appellatur. XXIII inde insulae Romanis armis cognitae. earum nobilissimae Burcana, Fabaria nostris dicta a frugis multitudine sponte provenientis, item Glaesaria a sucino militiae appellata, barbaris Austeravia, praeterque Actania.

98 (28) Toto autem mari ad Scaldim usque fluvium Germaniae accolunt gentes, haud explicabili mensura: tam inmodica prodentium discordia est. Graeci et quidam 10 nostri [XXV] oram Germaniae tradiderunt, Agrippa cum Raetia et Norico longitudinem DCXXXVI, latitudinem CCXLVIII, 14. Raetiae prope unius maiore latitudine, sane circa excessum eius subactae; nam Germania multis 99 postea annis nec tota percognita est. si coniectare permittitur, haut multum ora deerit Graecorum opinioni et 15 longitudini ab Agrippa proditae. Germanorum genera quinque: Vandili, quorum pars Burgodiones, Varinnae,

§ 98: Agrippa fr. 21 R. Dim. 19. — § 99: Tac. Germ. 2. — Mela III 32.

3 tastris AD. thartris (cha-E) r. ta-J. carthris a. -tris B
4 Romanorum H | burcana ll.v(S). -chana aC. Βυρχανίς
Strabo VII p.291 5 fabaeria A | a nostris F²va.S | multitudine zD¹. similit- ll.v | sponto DF¹a. pon- E¹ | provenientes DE²(?)a. -tiis F¹ 6 glaesariae E¹. gles- D. -rie Ra. glessaria va.S | a AF²E²v. om.r | milite A. -tae F¹ | appellata (J²)D². -ta a ll.v 7 austerania vel austrania va.S. cfr. XXXVII 42 | actania A(R?)v. -nta r 8 haut mari F². autem hoc mari va.D

9 aut DF¹BE¹a 11 [XXV] H. XXV ll.v 12 raetia et v. -tiae AF. gretiae D. graeciae E. grec- Ra | morico DF¹ Ra | DCXXXVI AD². DCLXXXVI rv(S). XXXXVI H

13 CCXLVIII Av(D). CXL-rH. CCLX-C 14 germania AF²E²(o)v. -niae r 15 postea om.o | si AFv. i DR. om.Ea

16 orae Rd(?)B | opinioni AE²v(S). -nione F²H. -nio r

17 longitudine F. -nis B | proditae AFG. trod- D. trad-(te Ra) r

18 uindili oG. -lici E¹. -delici v. uandilici (uian- a) DFa. -dalici R | quorum AF²E²(R?)v. uorum DE¹. horum a. //orum F¹ | burgodiones F²E². -gudiones a. -gundiones ova.J | uarinnae F²v(D). -in/// F¹. -inē R. -inne r. -ini C

Charini, Gutones. alterum genus Inguaeones, quorum
 pars Cimbri, Teutoni ac Chaucorum gentes. proximi 100
 autem Rheno Istuaeones, quorum mediterranei Her-
 miones, quorum Suebi, Hermunduri, Chatti, Cherusci.
 5 quinta pars Peucini, Basternae, supra dictis contermini
 Dacis. amnes clari in oceanum defluunt Guthalus, Vis- 80
 culus sive Vistla, Albis, Visurgis, Amisis, Rhenus, Mosa.
 introrsus vero nullo inferius nobilitate Hercynium iugum
 praetenditur. 15. (29) in Rheno autem ipso, prope \bar{C} in 101
 10 longitudinem, nobilissima Batavorum insula et Cannenefa-
 tium et aliae Frisiorum, Chaucorum, Frisiavonum, Sturio-
 rum, Marsaciorum, quae sternuntur inter Helinium ac
 Flevum. ita appellantur ostia, in quae effusus Rhenus a
 septentrione in lacus, ab occidente in amnem Mosam se
 15 spargit, medio inter haec ore modicum nomini suo custo-
 diens alveum.

§ 100: (6) Sol. 20, 2. — Mela III 32. 29. — § 101: (13) cfr. Mela III 24.

1 charini (-inni **F²E²**) *U. v. (J)*. Ca- C | gu////nes **F¹**. gniones
Ra. d. gutto- *va. S* | inguaeones **D¹**. *cfr. § 96.* ingyae- **AJ.** ingyae-
F². incyae- (-ye- **R**) *r.* inciaco- o. Ingaeno- **G.** -geuo- **v**
 2 theuthoni **R²Eo.** -nie **R¹**. -tonie **a.** thaeudoni **F²**. -iae **F¹** |
 ac **DF¹aG.** a *rov* | caucorum o. caug- **F²**. cuc- **E.** chuc- **R.**
 buc- **Da.** bug- **F¹**. Cauch- *va. H* | gente *va. G* 3 istuaeones **D²**.
 istriao- **Ao.** istiao- **J.** istrio- **F²**. //ao- **F¹**. sthriao- **E²**. sthrao- **E¹**.
 thraco- **a.** sthraeo- **D.** stheo- **R.** Istaeuo- **v.** Istiaeo- **D¹** | *lac. ego*
indiacavi. cimbri **AS.** pars (-ras **R¹**) cimbri theuthonie achucorum
R. pars cimbr (cym- **F**) *rov.* pars Sicambri (*Spener Germ. ant. 4, 1*)
D | mediterranei — 4 quorum *om. R* | herimones o 4 sueui
avva. J | chati **A.** -thi **R** 6 gythalus **A.** goth- **a.** gutt- *dva. D.*
 Lutta, Alus *MPt p. 413^a* | Vistillus *va. J* 7 uistla **S.** -tila **A.** -tilia
F²E²v. -ti (-ci **R**) *r.* -tula **B.** *cfr. § 81* | olbis **E¹**. aluus **AE²va. B** |
 amisis **AD.** -ssis *r.* -sius *v* | rhenos **A.** renus **Ra** 8 hercy-
 nium **v.** -cinium (-chin- **A**) *U.* yrcinū **a** 10 cannenefatium **AJ.**
 -tum **v.** -enufatum **C.** -inefatium **S.** kannenf- **D.** canenf- **E.**
 cannef- **a.** canenfaci- **F.** annenf- **R** 11 chaucorum **AF²H.**
 cauc- *rv.* cauch- **C** | frisiabonum **AF²va. H(S)** | sturiorum **AF²**
v(S). turi- **DF¹R.** tusi- **EaH** 12 hellinium **F²**. eli- **a.** heli-
 num (-lium **G**) *Rva. S* 13 appellatur **DF¹** 15 spargit **AF²R²**
e corr. E²v. -ruit *r* | chore **A**

- 102 **16.** (30) Ex adverso huius situs Britannia insula, clara Graecis nostrisque monimentis, inter septentrionem et occidentem iacet, Germaniae, Galliae, Hispaniae, multo maximis Europae partibus, magno intervallo adversa. Albion ipsi nomen fuit, cum Britanniae vocarentur omnes 5 de quibus mox paulo dicemus. haec abest a Gesoriaco Morinorum gentis litore proximo traiectu \overline{L} . circuitu patere $\overline{XXXXVIII}$ · \overline{LXXV} Pytheas et Isidorus tradunt, \overline{XXX} prope iam annis notitiam eius Romanis armis non ultra vicinitatem silvae Calidoniae propagantibus. Agrippa 10 longitudinem \overline{DCCC} esse, latitudinem \overline{CCC} credit, eandem 103 Hiberniae, sed longitudinem \overline{CC} minorem. super eam haec sita abest brevissimo transitu a Silurum gente \overline{XXX} . reliquarum nulla \overline{CXXV} amplior circuitu proditur. sunt autem \overline{XL} Orcades, modicis inter se discretas spatiis, \overline{VII} 15 Haemodae, \overline{XXX} Hebudes et inter Hiberniam ac Britanniam Mona, Monapia, Riginia, Vectis, Silumnus, Andros,

§ 102: Mela III 50. MCap. VI 666. Beda h. eccl. 1, 1. — Anon. fr. I 1 (GGm II p. 509). Sol. 22, 10. Agrippa fr. 22 R. Oros. I 2, 37. Dim. 30. — Sol. 22, 1. Mela III 53. — 103: (cfr. Sol. 22, 6). Mela III 54. MCap. VI 666 med. — (17) Caes. b. G. V 13, 3. — Sol. 22, 9.

1 britannia **E** ov. britt-**ADa**. -ania **FRy** (*passim*) 3 multis **y**
 4 magne **Da**. -n/// **F**¹. -nae **E** | album i 6 paulo mox **y** |
 gesoriaco **F**² in *ras.* **y** (gess- *C*) v. -cu **A**. geseriaco **R**². -cu *r*.
 -siriaco i. cfr. § 106 7 mormorum **E**². -rionorum **a**. ///rin- **F**¹ |
 traiecto **DFEa** 8 $\overline{XXXVIII}$ **REa** MCap. *va. S.* - \overline{VIII} **F**. - \overline{VII} **D**.
 cfr. Sol. Beda | \overline{LXXV} **A** Sol. Beda v. \overline{LXXV} i. \overline{LXV} **y**. \overline{XXV} *r*
 MCap. 10 calidoniae **RAy** v(D). calyd- *r*. caled- *L*. add. ac
AE² **y** 11 esse — \overline{CCC} **AF**² **E**² **y** ov. *om. r* | credit **Av**. -didit **ro**.
om. y 13 silorum **y** | \overline{XX} *va. H* 14 \overline{CXXII} **y** 15 autem
 et o 16 haemodae (MPt p. 80^b e Mela) **D**². acmode **Av**. -dae **B**.
 accomodae **y**. -de i. haecmodae (-doe **E**²) **r** | haebudes *va. H(S)*
 17 mora **R** | monapia **F**² in *ras.* v. mana. pia **A**. namana pia **y**.
 mana apta **E**². mapta **DE**¹ **a**. mappa **R** | riginia **AyD**. riginea **R**.
 ricnea (**F**² in *ras.*) *rv*. richea **a**. ricina (**B**) *H e Ptol.* | silumnus
AyD. silim- *rv*. lim- (**B**) *H e Ptol.*

infra vero Samnis et Axanthos et ab adversa in Germanicum mare sparsae Glaesiae, quas Electridas Graeci recentiores appellavere, quod ibi electrum nasceretur. ultima 104
 omnium quae memorantur Tyle, in qua solstitio nullas
 5 esse noctes indicavimus, cancri signum sole transeunte, 2,187
 nullosque contra per brumam dies. hoc quidam senis
 mensibus continuis fieri arbitratur. Timaeus historicus
 a Britannia introrsus sex dierum navigatione abesse dicit
 insulam Ictim, in qua candidum plumbum proveniat; ad
 10 eam Britannos vitilibus navigiis corio circumsutis navi-
 gare. sunt qui et alias prodant, Scandias, Dumnam, Ber-
 gos maximamque omnium Berricen, ex qua in Tylen na-
 vigetur. a Tyle unius diei navigatione mare concretum
 a nonnullis Cronium appellatur.

15 17. (31) Gallia omnis Comata uno nomine appellata 105
 in tria populorum genera dividitur, annibus maxime dis-
 tincta. a Scalde ad Sequanam Belgica, ab eo ad Garun-
 nam Celtica eademque Lugdunensis, inde ad Pyrenaei

§ 104: (3—7) Sol. 22, 9. MCap. VI 666 med. Beda t. r. 31.
 cfr. Mela III 57. — Timaeus fr. 32 Müller. cfr. Plin. II 187. —
 (10) cfr. Plin. VII 206. Sol. 22, 7 additam. — (13) Sol. 22, 9.
 MCap. VI 666. Beda t. r. 34. n. r. 9 extr. — § 105: Caes. b. G.
 I 1, 1. Mela III 20. — Agrippa fr. 23 R. Dim. 20. Dic. 1, 6. —
 Sol. 21, 1. MCap. VI 634 init.

1 samnis (B)S. sambis AyD¹. sia- F² in marg. v. sumbis i.
 amnis (-nos R) r | axanthos AyD. -tos rv. anxantes i | ab AE²
 yov. om. r | aduerso ova. D. -sv a 2 parsae F¹E¹. -se Da.
 sponsae y | glaesiae FJ. gles- ry. glos- i. glessie a. -ssariae ov
 3 nascitur y 4 thyle Ro. tile i. thyle Sol. (B)J. thule C
 6 brumas y 7 continuis om. Beda 8 introrsum Ay
 (D?)S 9 Ictin (Salm. e Diod. V 22, 5) D². mictim (-tin o) ll. yo G.
 mitterim v 10 uilibus AE²yo. uiti- a | (brittanus .) corio
 solet y | consutis y. circs- E¹ 11 scandias AE²D. -idas y.
 -iam rv | uergos AyD² 12 berricen AyD. uerigon r. ner- v.
 uergon a | tilen y. tulen DF¹a 13 thyle F². thele F¹. tule a
 14 cronium AF²yv. scro- (sco- E¹) r | appellaretur FRa
 15 commune (om. uno) A 17 a om. A | scaldi L. cfr. § 106 |
 carunnam A. garam E². garumnam ova. D 18 ad AF²E²o
 (R?)v. om. r | pirenei o. piri- R. pyrinaei F. -nei a. -neo A
 (similiter infra)

montis excursum Aquitanica, Aremorica antea dicta. universam oram [XVII]·L Agrippa, Galliarum inter Rhenum et Pyrenaeum atque oceanum ac montes Cebennam et Iures, quibus Narbonensem Galliam excludit, longitudinem
 106 CCCCXX, latitudinem CCCXVIII computavit. a Scaldi incolunt [texero] Texuandri pluribus nominibus, dein Menapi, 5
 Morini ora Marsacis iuncti pago qui Gesoriacus vocatur, Britanni, Ambiani, Bellovaci, Bassi. introrsus Catoslugi, Atrebatas, Nervi liberi, Veromandui, Suaeuconi, Suessiones liberi, Vlmanectes liberi, Tungri, Sunuci, Frisiavones, Baetasi, Leuci liberi, Treveri liberi antea et Lingones foederati, Remi foederati, Mediomatrici, Sequani, Raurici, 10

§ 106: (7) Mela III 23. — (11) Mela III 20.

1 aquitania o v a. H. sed cfr. § 108 | Aremorica — dicta post 349, 18 Lugdunensis transpos. (Sieglin) D² | ante R(?) d v a. D | universam — 2 galliarum ll. H. agrippa uniuersarum galliarum o v
 2 [XVII]·L D. XVII·L A E a. XVIII D R. XVII F. [XVIII] H. om. o v. an [XVIII]·L? 3 cebennam Sol. G (S). -na A. -bannam (-nnum R a) r. gebannam (-ben- v) o v (L) | iures A D. -ris r o Sol. S. -ram v 5 CCCCXXX F². CCCXX F¹ d a o. DCCCXX Dic. DCCCXX Brot. | CC·XVIII A. CCCVIII Dic. CCCXIII v a. H | scalti o 6 uncos pos. (U 86) J. texero A. -ri F². exerui r. -rni v. externi C. -ra G (D). texero — menapi om. o (qui etiam in seqq. plura om.) | texuandri (t in ras. F². -di R) ll. J. (te a). teta- v. toxa- B ex Amm. XVII 8, 3 | merapii D F E a 7 ora marsacis D F¹ d D. -ci A E². -cii F². -sucis E¹ a. oromarsacis R. -ci S. -ansaci v. (an in ora?) | gesoriacus B. chersicaus A. cersiacus r v. ger- a³. cher- J. cfr. § 102 8 ambianni R | bellouaci A F² E² v. bello r. beluagi o | bassi A F² E² o v (J). basi r. hassi C. om. H | catoslugi A S. catus- r. om. o. castologi v 9 atreuates A | ueromandui A E² o v. uir- r | sueuconi (suec- C) D F R E a v a. S. om. o. del. J e con. H 10 ulmanectes A F² (ct in ras.) D¹. -neetes D. -netes r v (H). om. a o. Vlbanectes B. Subanectis Ptol. II 9, 6. Siluanectes (Dunville notice p. 608) D². cfr. M P t p. 224* | liberi om. o. liberi — 11 Treveri liberi om. a | tuncgri A | Rinuci v a. H. om. o | frisia. auones A. frisi o. -siabones B | baetasi D. bat- A F². bet- F¹ E² v. -tase r. om. o 11 treberi D R E | lingones A R a o v. licg- D¹. lig- r 12 remi foederati A E² o (R?) v. om. r | mediomatrici A | raurici A (R?) v. nau- r. rauraci v. raurici — 351, 4 rheni om. o

Helveti, coloniae Equestris et Raurica. Rhenum autem
 accolentes Germaniae gentium in eadem provincia Nemetes,
 Triboci, Vangiones, in Vbis colonia Agrippinensis, Guberni,
 Batavi et quos in insulis diximus Rheni.

101

5 18. (32) Lugdunensis Gallia habet Lexovios, Velio- 107
 casses, Caletos, Venetos, Abrincatuos, Ossismos, flumen
 clarum Ligerem, sed paeninsulam spectatiorem excurren-
 tem in oceanum a fine Ossismorum circuitu DCXXV,
 cervice in latitudinem CXXV. ultra eum Namnetes, intus
 10 autem Aedui foederati, Carnuteni foederati, Boi, Senones,
 Aulerci qui cognominantur Ebuovices et qui Cenomani,
 Meldi liberi, Parisi, Tricasses, Andecavi, Viducasses, Bo-
 diocasses, Venelli, Coriosvelites, Diablinti, Riedones, Turo-

§ 107: (7. 10) Mela III 23. 20. cfr. Eratosth. fr. p. 365 Berger.

1 coloniae E²G. -nia AF²r. -ni r | equestris Rav. -tres A.
 aequaestris r | raurica D. cfr. §79. -iaca Av. -iacha E². -iach
 DE¹. ruria ac R. -ri ac ad. sauriaca F² in ras. | autem AF²E²v.
 om.r 3 triuoci A. -ibochi C | in ubis D. in ubi A. in ubii
 F²d. in uuii r. hinc ubii B | colonia AFv. -iae DE. -ie Ra |
 agrippinensis DF¹RE. -ppienses A | guberni ll.v(H)J. Guge-G.
 Cuge-S. Cube- Müllenhoff (Herm. XII p. 272) 4 bataui F(?) B.
 -abi A. uataui r | in AF²E²v. om.r 5 lexobios A. lixouios R.
 (lexeuii o) | uellocasses D. cfr. Caes. BG VIII 7. Ptol. II 8, 7. uello-
 (-ssus a) DFEav. uillo- R. uelloc- A(J) 6 caletos ego coll.
 XIX 8. Caes. BG II 4. VIII 7. Ptol. II 8, 5. gal- ARS. gall- rv.
 gallos a | abrinatuos v. -tus A. -ngatos F²E²R. -tus (-ti o) r |
 ossismos R¹(B²)S. cfr. Mela. -ismons AE². -imos D²FR². -imus r.
 osismios B¹e Ptol. l.l. 7 ligerem R²D. -gerim dv. -girem r
 8 ossismorum E². osi- r. cfr. supra 9 namnetes S. -tis ll.
 nannetes G. uannetes v 10 carnuteni foederati F²E²oD.
 -ti foed- Rd(?)G. om.r. cauratani foed- v 11 aulerci adov.
 -rti r | eburones ova.G | cenomanni F²E²ova.H(S)D²
 12 liberi om.ao | tricasses E²S. trec- ov. tritic- d. tricassae (tri
 in ras.) F². -sse R. tritic- DE¹. ticas a | andecavi H. cfr. CIL
 XIII p. 478. andeg- ov. andic- F¹E²D. candic- d. andig- F².
 candidaui DRE¹. scandinavi a | iducasses a | bodiocasses ll.H.
 bodic- v. uadic- B 13 uenelli ll.v(S). une- Dal. | coriosultes R.
 coricoriosuelites E. cariosu- dva.D | diablindi Eva.S | riedones
 ego coll. CIL XIII p. 492. rhe- v. rhie- F². shie- DE. ///hie- F¹.
 shye- a. sie- R². se- R¹

nes, Atesui, Segusiavi liberi, in quorum agro colonia Lugudunum.

- 108 19. (33) Aquitanicae sunt Ambilatri, Anagnutes, Pictones, Santoni liberi, Bituriges liberi cognomine Vivisci, Aquitani, unde nomen provinciae, Sediboviates. mox 5
in oppidum contributi Convenae, Begerri, Tarbelli Quatuorsignani, Cocosates Sexsignani, Venami, Onobrisates, Belendi, saltus Pyrenaeus infraque Monesi, Oscidates Montani, Sybillates, Camponi, Bercorcates, Pinpedunni, Lassunni, Vellates, Toruates, Consoranni, Ausci, Elusates, Sottiates, Oscidates Campestris, Succasses, Latusates, Basaboviates, 10
109 Vassei, Sennates, Cambolectri Agessinates. Pictonibus iuncti autem Bituriges liberi qui Cubi appellantur, dein Lemovices, Arverni liberi, Velavi liberi, Gabales. rursus Nar-

§ 108: (4) Mela III 23. — (10) ib. 20. — (12) cfr. Plin. III 36.

1 itesui *va H* | segusiavi *ego coll. CIL XIII p. 221. saecu- F². secu- D. -ani (B) G. -usi (saec- F¹) alibi (albii v) rv | lugudunum DFE D². lugd- rv 3 ambilatri E³ G. ambul- v. -bilitri r
4 sanctoni o. -ntones *va. S* | bituriges liberi E² v (H). -riges o. beturi F d. betur r. *del. G* | uiuiscia F¹ Ra. uibisci d. ub- E² o *va. S* 5 prouinciae F² E² o v. -cia r | sediboviates S. -ades E¹ a d. -oniatas v. sed hi bouiates RE². -ades DF. sunt hi Bouiates D². an Sibuzates? *cfr. Caes. BG III 27* 6 begerri E² G. -rbi FRE¹. bebergi a. bergebi D² *in ras. v* | tasbelli F¹ RE¹ a. tarbeli *va. H. cfr. XXXI 4* 7 cocosetes R. cosates a | Venarni *Marca (hist. Beneharn. I 2 p. 43)* 8 infra quem D² | monesi F² E² G. mone r. Onesi D² *coll. Strab. IV p. 190 (in Bursiani Jahresber. 1877 p. 315)* | osquidates *va. H* | montani Sybillates D² l l. 9 sibyllates d G | camponi d v. -poi (-boi F²) r | becorcartes F¹. -rdates F² | pinpedunni DFT D. -umni Ea. pindedunni R S. pipedimui (bip- C) v | lassunni Fa S. -urini R. lasunni D. -umni E¹. -uini E². sassumini v 10 uellates E² v. sue- r J² | tornates *va. D* | aelusates DF¹ E¹ a | soscidates F² 11 succasses v. -sse R¹ E. sucasse DR² a. -ssae F¹ d. uocassae F² | tarusates H | basabocates *Eva. D* 12 uassei a v. -ssel E. -ssaei DF. uessei R | sennates F² E² v. enn- a. aenn- DR. //enn- F¹. cienn- E¹ | campolectri F¹ R | *dist. H* 13 autem ll. S. hinc (*puncto ante posito*) v | bituriges DFE¹ a | qui F² E² v. quin r | lemouices F² R² E² o v. leuo- r 14 aluerni Eo. aruenni R | uellau (uella- F²) liberi F² *in marg. D². om. r. cfr. Caes. BG VII 75 et CIL XIII p. 193**

bonensi provinciae contermini Ruteni, Cadurci, Nitiobroges Tarneque amne discreti a Tolosanis Petrocori.

Maria circa oram ad Rhenum septentrionalis oceanus, inter Rhenum et Sequanam Britannicus, inter id et Pyrenaeum Gallicus. insulae conplures Venestorum et quae Veneticae appellantur et in Aquitanico sinu Vliaros.

20. (34) A Pyrenaei promunturio Hispania incipit, 110 angustior non Gallia modo, verum etiam semet ipsa, ut diximus, inmensum quantum hinc oceano, illinc Hiberico 3,29
10 mari comprimentibus. ipsa Pyrenaei iuga ab exortu aequinoctiali in occasum brumalem breviores quam latere meridiano Hispanias faciunt. proxima ora citerioris est eiusdemque Tarraconensis situs. a Pyrenaeo per oceanum Vasconum saltus, Olarso, Vardulorum oppida, Morogi,
15 Menosca, Vesperies, Amanum portus, ubi nunc Flaviobrica colonia. civitatum novem regio Cantabrorum. flumen 111 Sauga. portus Victoriae Iuliobrigensium; ab eo loco fontes Hiberi XL p. portus Blendium. Orgenomesci e Cantabris;

§ 110: cfr. Plin. III 29. Mela II 85. 86. III 14. — § 111: Mela III 15. 13. 11. 13 extr. 11.

1 roteni R. rutheni C | cadurici DF¹. -rii a. cudurcii R²
e corr. | nitiobroges D. -riges (Scaliger) S. antobroges (anteb-R)
ll. v (J²) 4 inter id (sc. mare) R (lac. ante indicata J²). -errid E².
-erri r. inter eum (rhenum v) G 5 Venetorum va. D | et quae
DFa v. quae et (R?) G cum P. quae E 6 in F²E²v. inter r |
aquitanico (aeq-F¹) FRa v. -icu DE². -ic E¹ | uliaros (-rios D¹) ll. D.
-rus G. om. v 7 an incipit, ibi angustior? 9 inmensum om. o
11 in E¹ov. fusa in F²G. iuga (//u//a F¹) in r falsa iteratione
ob- aei et -ali | brumali D | quam latere ego. latere quam ll. D.
latere septentrionali quam F²v 13 tarraconensis v. tara. o.
terra- ll | situs consistit F² 14 olarso B. aol- (-lurso R) ll. v.
cfr. III 29. Oeasso Ptol. II 6, 10 | vardulorum B. uasdu- RE¹v.
-llorum r. cfr. Mela III 15 | morogi R. D. -ogy r. -osgi v
16 cantabrorum F²ov. cont- E². -tubrorum E¹a. cūtu- r
17 sauga ll. S. sanga v. sanda G | iuliobrigensium va. Bas. (J)
18 hiberium (yb- a) FRa | biendium va. H | orgenomesci
FRH. cfr. Mela III 15. -omescy D. -onescy E¹. -oescy a. -omiscy
E². origeni mixtis v. argenomesci MPt p. 169^a | e cantabris ll. H.
cant- v. et cambraci MPt l. l.

portus eorum Veseiasueca. regio Asturum, Noega oppidum. in paeninsula Paesici et deinde conventus Lucensis a flumine Navia Albiones, Cibarci, Egi, Varri cognomine Namarini, Adovi, Arroni, Arrotrebae. promunturium Celticum, amnes Florius, Nelo. Celtici cognomine Neri et super 5 Tamarci, quorum in paeninsula tres arae Sestianae Augusto dicatae, Copori, oppidum Noeta, Celtici cognomine Praestamarci, Cileni. ex insulis nominandae Corticata et 112 Aunios. a Cilenis conventus Bracarum Helleni, Grovi, castellum Tyde, Graecorum subolis omnia. insulae Siccae, 10 oppidum Abobrica. Minius amnis, III ore spatiosus, Leuni, Seurbi, Bracarum oppidum Augusta, quos super Gallaecia.

§ 112: (9. 11. 355, 1) Mela III 10. 8 extr.

1 useiasueca E². -ei. ueca v. -eiusuaga F² in ras. uerea-sueca rH. cfr. *Mpt* p. 168^b | asturum (aust- E²) F²E²v. astir- r | noega E²v. nega F². neg& r. cfr. *Mela* III 13 (noeca) 2 paesici R dH. cfr. *Ptol.* II 6, 5. pes- rG (D¹). pis- v. cfr. III 28 | lucensis F²E²v. -si r 3 Nauia Albiones F²E²v (D² philol. XXXII p. 654). -ne r. -nis (fort. Labionis) *Mpt* p. 146^b. Nauialbione J. -ilubione B | Egi, Varri *Mpt* p. 145^a. Egiua- D. eciua- R. eguia- F². aeciua- D. eciua- F¹a. egtiia- E². ectiia- E¹. egoua- v | namarini — 5 cognomine om. D¹a (sed in a post 6 paeninsula deinceps errore exhibentur namarini — paeninsula) | namarinni B. mearini *Mpt* l. l. 4 adoui R. iad- rJ. -doni v. cfr. *Mpt* l. l. | aroni D²F. om. a v a. J | arotrebae D²FE 5 florius F²E²v. -ibus r | neriae superque va. S 6 tamarci ll. v (D). -rici B coll. XXXI 23 et *Mela* III 11. (Supertamarci D² l. l. p. 655 sqq.) | tres arae F²B. tresarae v. -ssare E². trearae r | sestianae F²v. rest- (mia- E²) r 7 copori (corp- a) ll. D. cap- He *Ptol.* II 6, 23. caep- B | noeta D. nota E². oeta r. noela v. noega *Mpt* l. l. p. 145^a 8 praestamarci DFE a. D. presta- R. -tii v. praesamarci B. -chi *Mela*. praeta- D² l. l. | cileni v. cilaeni D. laeni Fa. leni r 9 cilensis ll. va. G | bracarum Ra v. bracc- r | elleni a. heleni va. D | groui E²D. cfr. *Mela* III 10. croui F² (CIL II n. 774. 2250. 2565). cro F¹. gro r. grauui G (Sil. It. III 366). groni v 10 subolis F²S. sob- rv (D) | siccae D. siccae insigne E². insigne E¹. signae DdJ². -gne Ra. sig/// F¹. -ge F². ciccae J¹. ciccae. insigne v 11 abobrica F¹v. -cam (orri- R) DRa. auobrica F²E². -cam E¹. Adobrica *Mela* III 13 | ore F²v. ori DF¹B. -is Ea | leunis B. laeuni F. laebuni coni. B. lubaeni *Ptol.* II 6, 47 12 super ll. v (D). supra Bas. (super quos a)

flumen Limia, Durius amnis e maximis Hispaniae, ortus in Pelendonibus et iuxta Numantiam lapsus, dein per Arevacos Vaccaeosque, disteterminatis ab Asturia Vettonibus, a Lusitania Gallaecis, ibi quoque Turdulos a Bracaribus cens. omnis, quae dicta regio a Pyrenaeo, metallis referta auri, argenti, ferri, plumbi nigri albique.

21. (35) A Durio Lusitania incipit. Turduli veteres, 113 Paesuri, flumen Vagia, oppidum Talabrica, oppidum et flumen Aeminium, oppida Conimbriga, Collippo, Eburobritium. 10 excurrit deinde in altum vasto cornu promunturium, quod aliqui Artabrum appellavere, alii Magnum, multi Olisiponense ab oppido, terras, maria, caelum discriminans. illo finitur Hispaniae latus et a circuitu eius incipit frons.

22. septentrio hinc oceanusque Gallicus, occasus illinc, 114 oceanus Atlanticus. promunturi excursum LX̄ prodidere, alii XC̄, ad Pyrenaeum inde non pauci XIĪ.L̄, et ibi gentem Artabrum, quae numquam fuit, manifesto errore. Arrotrebas enim, quos ante Celticum diximus promunturium, hoc in loco posuere litteris permutatis. erratum et 115

§ 113. 114: (10) Mela III 6. 7. Sol. 23, 5. cfr. MCap. VI 629.
— § 114: (17) Mela III 13.

1 e F² in ras. v. et r. ex C. om. o | maximus F¹To 2 pelendonibus Bas. cfr. III 26. -denibus E². -deniubus E¹. pelondonibus F²v. -denibus r 3 uectonibus a va. L 4 gallaecis FL. -llecis DR²v. -llegis R¹. -llicis Ea 5 quae F². que rv 7 incipit F²E²a ov. -pi r | turduli F²v. -lli ro 8 pesuri a va. H | uagia ll. v(J). -ga S. uacca Be Ptol. II 5, 3 | talabrica oppidum F²E²ov. om. r 9 aeminium (B) Hcoll. § 115. emen- d. min- F²G. enumen- a. eumen- rov | conimbriga CIL II 391. -ca v. conūbriga R². cioū- R¹. cinum- r. coniumbrica D¹ | collippo E. colippo va. H | eburobritium F²a va. D. -icium F¹ 10 altum d(?) G. alum E². alium r. -iud ov 11 attrabum o | olisiponense He Sol. (D²). holi- o. olisipp- DREG(D¹). -sypp- a. olimp- F² in ras. ulyssipp- v 12 terras E²o(FR?)v. -rra r. an terram? | disteterminans E(?) ova. S(D²) 13 a om. o | fons DF¹RE¹a 14 dist. G | septentrion F¹Ra. -onis oz va. G | hinc F²E²ov. hic r | oceanus qui F². -nus qui et ova. G | illinc et G 15 promunturiae D. -unctorie a. -ontorii F²

- 112 in annibus inclutis. ab Minio, quem supra diximus, CC, ut auctor est Varro, abest Aeminius, quem alibi quidam intellegunt et Limaeam vocant, Oblivionis antiquis dictus multumque fabulosus, ab Durio Tagus CC interveniente Munda. Tagus auriferis harenis celebratur. ab eo CLX 5
promunturium Sacrum e media prope Hispaniae fronte prosilit. [XIII] inde ad Pyrenaeum medium colligi Varro 116
tradit, ad Anam vero, quo Lusitaniam a Baetica discrevimus, CXXVI, a Gadibus CII additis. gentes Celtici Turduli et circa Tagum Vettones, ab Ana ad Sacrum Lusitani. 10
oppida a Tago memorabilia in ora Olisipo, equarum e favonio vento conceptu nobile, Salacia cognominata Vrbs Imperatoria, Merobrica. promunturium Sacrum et alterum Cuneus. oppida Ossonoba, Balsa, Myrtilis.
- 117 Vniversa provincia dividitur in conventus tres, Eme- 15
ritensem, Pacensem, Scalabitanum, tota populorum XLV, in quibus coloniae sunt quinque, municipium civium Romanorum, Latii antiqui III, stipendiaria XXXVI. coloniae

§ 115: (3) Mela III 10. 8. Sol. 23, 6. — § 116: (9—14) Mela III 8. 7. — (11. 12) cfr. Plin. VIII 166. Sol. 23, 7. MCap. VI 629.

2 eminius F²a. aemion-D | alibe E¹. -be DF 3 intellegunt F² in ras. E²v(D). -llectu DE¹. -tum R¹S. om. a | limaeam R(?) Be Strab. III p. 153. -meam DFa. lineam Ev. (Limia Mela III 10. cfr. supra § 112) | dictum DRE¹a. dic//// F¹ 6 e F²E²v. om. r 7 colligi F² in ras. E²G. -gitor rv. -tur ut C 7. 8 uarro tradit F² in ras. E²v(J). a prodit rata Dd. -itatra E. -itata a. -it//// R. uarro prodit S 8 uero quo F²E²v. quo uero r 9 CCXXVI C | celtici G. -ce Ro. -c//// F¹. -cae rv(J) | turdoli F². uarduli G 10 ei (pro et) DE¹. ci a | uetones FRao | ana F²(R?)v. agana ro 11 olisippo FaG(D¹). ola orisipo R | e E²ov. et r | fauonii F² 12 uento Rv. -nt E¹. -nti F². -ntu ro | nobile E²v. -les o. -li r | urbs F²E²v. -bē R. -be r 13 merobrica RE²v. eso- DF¹E¹a. mesobriga F²d². so- d¹ 14 cuneus R(?) Be Mela. cen- DEav. caen- F | orsonoba Ea | balssa a. barta R. bassa va. C | myrtilis Bas.(J). -li DFEv(S). mirti R. -tyli a 16 scallabitanum D¹. cfr. CIL II n. 35. Ptol. II 5, 6 | XLV G(D). XLVI ll.v(S) 17 Ro. unum Bas. 18 lanti antiqua DF¹RE¹a

- Augusta Emerita, Anae fluvio adposita, Metellinensis, Pa-
 censis, Norbensis Caesarina cognomine; contributa sunt in
 eam Castra Servilia, Castra Caecilia. quinta est Scalabis
 5 manorum Olisipo, Felicitas Iulia cognominatum. oppida
 veteris Latii Eborā, quod item Liberalitas Iulia, et Myrtilis 116
 ac Salacia, quae diximus. stipendiariorum quos nominare 118
 non pigeat, praeter iam dictos in Baeticae cognominibus, 3,13
 Augustobrigenses, Aeminienses, Aranditani, Arabricenses,
 10 Balsenses, Caesarobrigenses, Caperenses, Caurienses, Colar-
 ni, Cibilitani, Concordienses, Elhocori, Interannienses, Lan-
 cienses, Mirobrigenses qui Celtici cognominantur, Medu-
 brigenses qui Plumbari, Ocelenses, Turduli qui Bardili
 et Taponi.
- 15 Lusitaniam cum Asturia et Gallaecia patere longitudine

§ 117: (1) Mela II 88. — (5) ib. 8. 7. 8. — § 118: Agrippa fr. 24 R.

1 anae v. ane F². antae E. -te r | metellinensis U88 ex It.
 Ant. p. 416. metall- ll. va. J 2 caesarina F² D. caessa- E².
 cessa- A. caeca- (ceca- Ra) r. caesariana v 3 eam v. ea ll |
 seduilia AE². iulia va. S | scallabis (sall- F²) ll. D. cfr. supra
 4 iulium AF²E²v. in iu- r 5 olysipo A. olisippo aG(D¹) |
 felicitate E². -ate. l̄ A. om. a | cognominatum — 6 iulia om. R¹
 6 ueteris AF²R²E²v. -res r | item H. perit in marg. R². idem
 rv(D) | mirtillisse R. -lese a. myrtilis ae DE¹. -li//// F¹. -li ac
 Sut § 116 8 in Baetica cognomines (P)D² 9 augustobri-
 censes JD¹ | aeminienses D coll. § 113. -nenses AF²J. aemie-
 DF¹. ammie- B. emie- rv | aranditani AF²v(G). cfr. Ptol. II 5, 5.
 acra- R. ///ra- F¹. era- r. arani- B | arabricenses He Ptol. II 5, 6.
 axa- G(D). -itenses RB. taxa- rv. -icenses dTJ 10 cessa-
 brigenses A. caesarobrigenses (-aro- E²) DFEa. sesarro- R | cape-
 renses AE²v. caer- DFE¹a. cer- dT. -renes R | caurienses D.
 caure- (ceure- A) ll. v. cfr. Ptol. II 5, 6 11 cilibitani AF² | elbo-
 cori He Ptol. II 5, 6. et bocori (-coni R. -ccori v) ll. v. qui et
 bocori (B)C | interannienses H. -anenses a. -ansenses ll. -ausen-
 ses v. -amnienses D¹ | laccienses E¹. -ntes a 12 mirobrienses
 Rd. -ntes DFE¹a | medubrienses C(J) 13 ocelenses AD. add.
 lancienses (lanti- F. qui et lanci- B) rv falso iteratum ex 11. 12 |
 bardili AD. -duli (pa- F) DFRE²v. -la E¹a 14 et AE²v. at r.
 ac S | iaponi A. top- a 15 gallaeciae D. -llecia F¹Eva. L.
 -ie a. -etię R. -llicia F²o

DXL, latitudine DXXXVI, Agrippa prodidit. omnes autem Hispaniae a duobus Pyrenaei promunturiis per maria totius orae circuitu XXVIII. XXIII colligere existimantur, ab aliis XXVI.

- 119 (36) Ex adverso Celtiberiae conplures sunt insulae, 5
Cassiterides dictae Graecis a fertilitate plumbi, et e regione Arrotrebarum promunturi Deorum VI, quas aliqui Fortunatas appellavere. in ipso vero capite Baeticae ab ostio freti p. XXV Gadis, longa, ut Polybius scribit, XII, lata III. abest a continente proxima parte minus pedes DCC, reliqua 10
plus VII. ipsius spatium XV est. habet oppidum civium Romanorum, qui appellantur Augustani Vrbe Iulia Gaditana.
120 ab eo latere, quo Hispaniam spectat, passibus fere C altera insula est, longa M passus, M lata, in qua prius oppidum Gadium fuit. vocatur ab Ephoro et Philistide Erythea, 15
a Timaeo et Sileno Aphrodisias, ab indigenis Iunonis.

§ 119: Mela III 47. Sol. 23, 10. 12. Mela III 46. Polyb. XXXIV 15, 3 Hultsch. cfr. Agathem. V 20 (GGm II p. 481). — § 120: Ephorus fr. 40 Müller. Timaeus fr. 35 Müller. Silenus fr. 3 Müller. — (359, 2—8) Sol. 23, 12. cfr. Mela III 46. 47. Sall. hist.

1 prodit **A**(?) 3 XXXVIII **DFava.G(H)**. XXXIII **R** | XXIII **AD**. XXII **rH**. *del. C.* XII **v** 4 XXVI **ll.v(S)**. XXV **H**.
-VII **G** 6 cassiterides **AF²E²v**. cassier- **ro** | a grecis **ova.G**
7 promunturi **AG**. -ium **r**. -io **v** | VI **AF²E²v**. his (= HS = sest.) **r**. tres **Sol**. | aliquis **DE**. -quas **F** 8 capite **AF²dG(J)**.
-te mox **rv(SD)** 9 p. **om.A** | LXXV **AF²va.H** 10 pedes **ll.v(H)**.
passus **G** 11 spatium **AF²E²v**. stacim **R**. statim **r**
12 qui **AE²S**. **om.r**. quod **d(?)v** | appellatur **ARava.S** | augustana (-sta **FG**) **va.S** | urbi **A**. urbs **F²va.S** | gaditana **d(?)G**.
-ni **ll.v**. -nis **Bas**. 14 longa **M J²**. -ga in **F²**. -gū **DRE²a**.
-g//// **F¹**. -ga **AdBrot**. -ga III **G(S)**. **M** longa **D**. in longum **E¹o**.
-gum **CC M v** | **M ARdG(Brot)**. **D**. **M r**. mille **o**. *del. H.* XL **M v**
15 et — 16 aphro **F² in marg. om.F¹** | philistide **B coll. ind.**
philide **A**. phill- **F²o**. pill- **Ra**. phyll- **E²v**. pyll- **E¹**. -dae **D** |
erythea **DEBrot.(D)**. -tea **A**. -thia **B(S)**. eritheia **F²Raov**
16 aphrodisias (apho- **A¹**) **Av**. apphoro- **a**. aphoros (**om.F¹**. aphro **F²**) dyseas (disias **R**) **r**

maiores Timaeus Cotinusam apud eos vocitatum ait; nostri Tarteson appellant, Poeni Gadir, ita Punica lingua saepem significante. Erythea dicta est, quoniam Tyri aborigines earum orti ab Erythro mari ferebantur. in hac
 5 Geryones habitasse a quibusdam existimatur, cuius armenta Hercules abduxerit. sunt qui aliam esse eam et contra Lusitaniam arbitrentur, eodemque nomine quendam ibi appellant.

23. (37) Peracto ambitu Europae reddenda consum- 121
 10 matio est, ne quid non in expedito sit noscere volentibus. longitudinem eius Artemidorus atque Isidorus a Tanai Gades [LXXXVII]·XIII prodiderunt. Polybius latitudinem Europae ab Italia ad oceanum scripsit [XII]·L esse, etiam
 tum incomperta magnitudine. est autem ipsius Italiae, ut 122
 15 diximus, [X]·XX ad Alpes, unde Lugdunum et ad portum 3,43

fr. II 29. Avien. descr. orb. 615. — § 121: (11) Agathem. III 10 (GGm II p. 474). Polyb. XXXIV 15, 1 Hultsch.

1 cotinusam *B e Dion. perieg. 456. pot- ll. v. -mussam J* |
 apud eos *B. a puteis (-eus E²) AF²E²v(J). ac puteus E¹. ae*
 putei// *F¹. at poteius R. at put- D. ab oleis (P)SD²* 2 tar-
 taeson *F. tharteso R. tarieso DE¹a* | appellarunt *A(?)S* | gadir
 ita *Ge Sol. cadir ita AE². cadyrita F². dad- F¹. tadiri- R. dad- r.*
 gadirritam *B. cadirrita v* 3 saepem *B. -pe E². -pae A.*
 sepe *F². sae D. se F¹R. s a. om. E¹. septem v* | significante *D.*
 -tie ante *a. om. E¹* | erythea *DdE¹Brot. -thia B. -threa (Sol.) v.*
 eritheia *a. -thaea R. erynthea E². erhinthea A. eerin- R*
 4 aborigines *(P)H. -gine (abiri- A) ll. v* | earum *DFEa US9.*
 eorum *AR. eor- va. D* | erythro *S. -tro d. -thraeo v. eurythro*
DF. -tro A. -rithro r 5 geriones *FRaova. C* | existimatur
 cuius *AG(S). -antur quorum rov(H)* 6 abduxerit *(add- E)*
AEv. -xit o. -xerint r 7 quendam *US9. quond- (cond- R)*
ll. va. J 8 appellant *ll. v(S). -atam C* 12 [LXXXVII] *ego ex*
Agathem. LXXVII AD¹. LXXXII rS. -III v. -VI D² ME p. 13.
XXXII Brot. coll. II 246 | XIII *ll. v. XVIII D² ll.* 13 scribit
DFEava. G | XII·L *AD². XI·L rv* 14 est *ll. S. eius. Est G.*
huius. Est v. an sunt? 15 [X]·XX *D¹. XI·XX ll. H. XII·XX v.*
CDX D² ME p. 14 coll. III 44 | unde per *Bas. | & ad ego. ad ll. v*

Morinorum Britannicum, qua videtur mensuram agere Polybius, $\overline{\text{XI}} \cdot \overline{\text{LXVIII}}$. sed certior mensura ac longior ad occasum solis aestivi ostiumque Rheni per castra legionum Germaniae ab iisdem Alpibus derigitur, $\overline{\text{XII}} \cdot \overline{\text{XLIII}}$. Hinc deinde Africa atque Asia dicentur.

5

C. PLINI SECVNDI
NATVRALIS HISTORIAE
LIBER V

- 1 (1) Africam Graeci Libyam appellavere et mare ante eam Libycum; Aegyptio finitur, nec alia pars terrarum 10 pauciores recipit sinus, longe ab occidente litorum obliquo spatio. populorum eius oppidorumque nomina vel maxime sunt ineffabilia praeterquam ipsorum linguis, et alias castella ferme inhabitant.
- 2 I. Principio terrarum Mauretaniae appellantur, usque 15 ad C. Caesarem Germanici filium regna, saevitia eius in duas divisae provincias. promunturium oceani extimum

§ 1: (9. 10) Sol. 24, 2. — § 2: (17) Mela I 25. III 107. — (361, 1—5) ib. I 26. Sol. 24, 1. 3. MCap. VI 666 extr.

1 morinorum v. bor- (por- F) ll 2 $\overline{\text{XI}} \cdot \overline{\text{LXVIII}}$ A.S. $\overline{\text{XI}} \cdot \overline{\text{LXVIII}}$ G. //// LXVIII F². XIII·XVIII rv(H) 4 derigitur F. dir- rv | XII·XLIII a. $\overline{\text{XV}} \cdot \overline{\text{XLIII}}$ H

Lib. V. 9 ad (pro &) A. qua E³va.S 9. 10 anteam F¹. -theum op 10 libycum incipiens E³va.S | dist. S | aegypto opva.G(SD) 11 obliquo litorum (later- E¹a) DFREa S 13 alia DF¹Ea¹p 15 principia R² (o cod. Guelf.) | mauritaniae AR²Ea opva.S(D²)passim 16 regna saevitia (se- F²a²) AE F²a²v. -nasse vitia (-na initia R²) r 17 diuisae ll. L. -sa a G. -sa est pv

Ampelusia nominatur a Graecis. oppida fuere Lissa et Cottae ultra columnas Herculis, nunc est Tingi, quondam ab Antaeo conditum, postea a Claudio Caesare, cum coloniam faceret, appellatum Traducta Iulia. abest a Baelone oppido
 5 Baeticae proximo traiectu XXX. ab eo XXV in ora oceani colonia Augusti Iulia Constantia Zulil, regum dicioni exempta et iura in Baeticam petere iussa. ab ea XXXV colonia a Claudio Caesare facta Lixos, vel fabulosissime antiquis narrata: ibi regia Antaei certamenque cum Hercule
 10 et Hesperidum horti. adfunditur autem aestuarium e mari flexuoso meatu, in quo dracones custodiae instar fuisse nunc interpretantur. amplectitur intra se insulam, quam solam e vicino tractu aliquanto excelsiore non tamen aestus maris inundant. exstat in ea et ara Herculis nec praeter
 15 oleastros aliud ex narrato illo aurifero nemore. minus 4 profecto mirentur portentosa Graeciae mendacia de his et amne Lixo prodita qui cogitent nostros nuperque paulo minus monstrifica quaedam de iisdem tradidisse, praevalidam hanc urbem maioremque Magna Carthagine,
 20 praeterea ex adverso eius sitam et prope immenso tractu

§ 3: Sol. 24, 4. 6. 5. MCap. VI 667. (cfr. Mela III 107. 106. Strabo XVII p. 826). — § 4: Nepos fr. 50 H.

1 lissa et AF²EH. -ssia et Dd. -ssa opv. lisc//e R. lis/// F¹. lisei a 2 cottae ADFD². cfr. XXXII 15. -tte ov(S). cocte Rp. coeE. cete a. cotta H. cotes BeStrab. XVII p. 825 3 antheo aop | CL. (pro Claudio) DFa item v. 8. centum quinquaginta milia A | coloniā FEaopv. -ia r 4 belone ll. va. D. cfr. III 7 5 XXXIII (Sol. MCap.) D² 6 zulil F²EapJ. ziilil DF¹. zcilil E. zilil A. zilis BeStrab. zubil v 7 in AE²a²pv(S). om. r H | ab ApJ. hab B. et ab rv | eo Aapva. G | XXXV AD. XXXII rv. om. o 8 lix Sol. (Isid. or. XV 1, 74). Ptol. 9 ab antiquis E²ova. H 10 orti o. hori F¹. in ortu E. -rum a. om. A | aut funditur R¹ | autem om. R²H. autem huic E²v 11 fluxuoso A | draconis RE²opva. D 13 aliquanto AF²v. -ndo r | excelsiores va. B. -orem D², sed cfr. Sol. et Strab. 14 inundant AE²ov(S). -dat r Bas. | eo A | et om. op 16 iis RE(?) va. S 17 amni A | lixo AF² in ras. E²v. xilo r | cogitant RS | que om. va. S. quae A. an nuper quoque?

ab Tingi, quaeque alia Cornelius Nepos avidissime
 5 credidit. ab Lixo \overline{XL} in mediterraneo altera Augusti
 colonia est Babba, Iulia Campestris appellata, et tertia
 Banasa \overline{LXXV} p., Valentia cognominata. ab ea \overline{XXXV}
 Volubile oppidum, tantundem a mari utroque distans. at 5
 in ora a Lixo \overline{L} annis Sububus, praeter Banasam coloniam
 defluens, magnificus et navigabilis. ab eo totidem milibus
 oppidum Sala, eiusdem nominis fluvio inpositum, iam soli-
 tudinibus vicinum elephantorumque gregibus infestum,
 multo tamen magis Autololum gente, per quam iter est 10
 ad montem Africae vel fabulosissimum Atlantem.

6 E mediis hunc harenis in caelum attolli prodidere,
 asperum, squalentem qua vergat ad litora oceani, cui cog-
 nomen inposuit, eundem opacum nemorosumque et scatebris
 fontium riguum qua spectet Africam, fructibus omnium 15
 generum sponte ita subnascentibus, ut numquam satias
 7 voluptatibus desit. incolarum neminem interdum cerni;
 silere omnia haut alio quam solitudinum horrore; subire
 tacitam religionem animos propius accedentium praeterque
 horrorem elati super nubila atque in vicina lunaris circuli. 20
 eundem noctibus micare crebris ignibus, Aegipanum Satyro-
 rumque lascivia impleri, tibiarum ac fistulae cantu tym-
 panorumque et cymbalorum sonitu strepere. haec celebrati
 auctores prodidere praeter Herculi et Perseo laborata ibi.

§ 5: (4. 5. 8) Mela III 107. — (8. 10) Sol. 24, 7. — § 6: Mela
 III 101. Sol. 24, 8. MCap. VI 667. — § 7: Mela III 95. Sol. 24,
 10. 8. 10. 12. MCap. I. l. cfr. Plin. VI 197.

4 ea XXV ap 5 tantundem $\overline{AE^2pv}$. tand- (\bar{d} & R) r | ad
 $\overline{DF^1R}$. & pva. L 6 sububus *ll. v(J)*. subus a. -bur *Be Ptol.*
IV 1, 2. cfr. § 9 9 gerigibus $\overline{R^1}$. graeci- A 10 autolorum *Sol.* |
 gentem $\overline{Rapva. G}$ | quā ter (\bar{t}) $\overline{R^1}$ 12 e *del. F^2* 13 aspectu
 op | uergit o 14 que $\overline{AE^2opv. om. r}$ | et *om. op* 15 quas
 $\overline{F^1da}$. quo o | spectat $\overline{REaopva. S}$ 16 satietas *adopva. S*
 18 haut *om. A* | solitudinem A 19 animas $\overline{R^1}$ | proprius
 $\overline{ADF^1}$ | accidentium $\overline{DF^1}$. accedentia $\overline{R^1}$ | praetereaque o
 20 uicinia op (-niam $\overline{E^3C}$) va. S

spatium ad eum inmensum incertumque. fuere et Hannonis 8
 Carthaginiensium ducis commentarii Punicis rebus florent-
 tissimis explorare ambitum Africae iussi, quem secuti plerique
 e Graecis nostrisque et alia quidem fabulosa et urbes
 5 multas ab eo conditas ibi prodidere, quarum nec memoria
 ulla nec vestigium exstat.

Scipione Aemiliano res in Africa gerente Polybius anna- 9
 lium conditor, ab eo accepta classe scrutandi illius orbis
 gratia circumvectus, prodidit a monte eo ad occasum versus
 10 saltus plenos feris, quas generat Africa; ad flumen Anatum
 CCCCLXXXVI, ab eo Lixum CCV. Agrippa Lixum a
 Gaditano freto CXII abesse; inde sinum qui vocetur Sagigi,
 oppidum in promunturio Mulelacha, flumina Sububam et
 Salat, portum Rutubis a Lixo CCXXIII, inde promunturium
 15 Solis, portum Rhysaddir, Gaetulos Autoteles, flumen Quo-
 senum, gentes Selatitos et Masatos, flumen Masathat, flumen
 Darat, in quo crocodilos gigni. dein sinum DCXVI includi 10
 montis Bracae promunturio excurrente in occasum, quod
 appelletur Surrentium. postea flumen Salsum, ultra quod

§ 8: Sol. 24, 15. — § 9: Polyb. XXXIV 15, 7 Hultsch. —
 (9. 10) Sol. 24, 12. 11. MCap. VI 668 init. Agrippa fr. 25 Riese.

1 fuerat et D¹ FREap 2 punici/// R. -ci F¹ Ea 4 ae F¹.
 a EJD¹ | alio E¹ | quaedem E¹. -dam E² va. H 6 existat A.
 om. a 8 urbis A 10 punctum post Africa pos. D² | Anam
 con. D² 11 CCCCLXXXVI A. D. -LXXXVI F. -V rv | agrippa
 lixum Av(S). agrippa F². om. rH | dist. va. H 12 CXII lixū F² |
 sagigi AJ. -gici DFa. -gyci E¹. -gyti E². -guti v. -gaci R
 13 muleiacha D² a. -ca D¹ R¹. -eacha R² | sububam ll. v(D). -bu-
 bum fJ. cfr. § 5. subur B 14 salat (-ath R²) ll. J. -lam B |
 CCXXIII A. D. -III F². CCCXIII Rv. CCXIII rH 15 rhyaddir
 AJ. rhisardir F³. ris- DF² Eav. -ardis R. -adir F¹ | autoteles
 ll. v(J). -ololes C. -olales B. cfr. § 5. 17 | quosenum A E² D. uos-
 (-nim E¹. -nium a) r. cos- v 16 gentes H. -tem ll. v | sela-
 ticos R. uelatitos AD¹ | mesatos R. mara- F² | marāthāt F².
 Masath (Sieglin) D² 17 gignit R² 18 montis EG. -tes (om.
 R¹) rv | bracae AD. breace D. -cae F. braecae E. braeate R².
 braete R¹. brece a. barcae J. -ce v 19 appelletur AS. -llatur
 apv. -llat rH | palsum F² a³ va. H

Aethiopas Perorsos, quorum a tergo Pharusios. his iungi
in mediterraneo Gaetulos Daras, at in ora Aethiopas Dara-
 titas, flumen Bambotum, crocodilis et hippopotamis refertum.
 ab eo montes perpetuos usque ad eum, quem Theon
 6,197 Ochema dicemus. inde ad promunturium Hesperu navi- 5
 gationem dierum ac noctium decem. in medio eo spatio
 Atlantem locavit, ceteris omnibus in extremis Mauretaniae
 proditum.

11 Romana arma primum Claudio principe in Mauretania
 bellavere, Ptolemaeum regem a Gaio Caesare interemptum 10
 ulciscente liberto Aedemone, refugientibusque barbaris
 ventum constat ad montem Atlantem. nec solum consulatu
 perfunctis atque e senatu ducibus, qui tum res gessere,
 sed equitibus quoque Romanis, qui ex eo praeferre ibi,
 12 Atlantem penetrasse in gloria fuit. quinque sunt, ut 15
 2.5 diximus, Romanae coloniae in ea provincia, perviumque
 famae videri potest, sed id plerumque fallacissimum ex-
 perimento deprehenditur, quia dignitates, si indagare vera
 pigeat, ignorantiae pudore mentiri non piget, haut alio
 fidei proniore lapsu quam ubi falsae rei gravis auctor 20
 existit. equidem minus miror inconperta quaedam esse
 equestris ordinis viris, iam vero et senatum inde intrantibus,
 quam luxuriae, cuius efficacissima vis sentitur atque maxima,

§ 10: (3) Sol. 24, 14. — § 12: (365, 2) Mela III 104. Sol. 26, 1.

1 pharusios (B)H. -sos E³G. parusios ll. por- dTv
 2 in J. om. ll. v | mediterraneos D(?)a³va.J | daris at in ora F¹.
 darati- R¹. -inos R² | darathitas A 3 bambotum ESol. v.
 banb- a. -thum DF. bom- A. botum R 5 dicimus F² | hesperu
 P. -rium E(?)G. -rum rv. cfr. II 237 et VI 197. 199 | nauigatio-
 nem (sc. esse) ego. -ne ll. v. cfr. VI 197 6 decem ll. v. II MPt
 p. 734^a coll. VI 197 | eo AF²E²v. om. r 7 ceteris AS. a cet-
 (coet- F) rv(D) 10 ptolomaeum ARD². ptho- ao (passim) |
 a om. A 13 dum FR | reges sere DF¹ 15 in (ante gloria)
 om. opva. G 17 famae — plerumque om. A | famae a³v(S).
 -me FRE¹. -ma DE²apH | fallacissimum AG. -mo rv 18 qua
 D. a FRa | dignitates si ego. -tes Ap. -te v. -te si cum DFRA.
 -tes cum E(?)G 19 haut Av. aut r 20 quam AE²a³v.
 quam ore (ori a) r 21 et quidem FEG. et equ- v 23 ui
 DFa | at A

cum ebori, citro silvae exquirantur, omnes scopuli Gaetuli muricibus, purpuris. indigenae tamen tradunt in ora ab 13 Salat CL flumen Asanam, marino haustu, sed portu spectabile, mox annem, quem vocant Fut, ab eo ad Dirim — hoc 5 enim Atlanti nomen esse eorum lingua convenit — CC, interveniente flumine, cui nomen est Ivor. ibi pauca extare circa vestigia habitati quondam soli, vinearum palmetorumque reliquias. Suetonius Paulinus, quem 14 consulem vidimus, primus Romanorum ducum transgressus 10 quoque Atlantem aliquot milium spatio, prodidit de excellentia quidem eius quae ceteri, imas radices densis altisque repletas silvis incognito genere arborum, proceritatem spectabilem esse enodi nitore, frondes cupressi similes praeterquam gravitate odoris, tenui eas obduci lanugine, 15 quibus addita arte posse quales e bombyce vestes confici. verticem altis etiam aestate operiri nivibus. decumis se 15 eo pervenisse castris et ultra ad fluvium, qui Ger vocatur,

§ 13: Sol. 24, 13. — (4) Sol. 24, 15. MCap. VI 667 med. — (7) Sol. 24, 11. — § 14: Sol. 24, 15. 8. 10. MCap. VI 667 extr. — § 15: (17) cfr. Vitruv. VIII 2, 6.

1 citroque pC | cetuli a. &uli F¹. del. F² 2 muricibus E(?)v. -cis r | ac purpuris E(?)va.S 3 salat A.S. sala rv | CL om.A | asanan A | haustum A | //et portu R. om. DF¹d¹ 4 fuut A²va. Bas. fuit R¹. fud F². fot a | ad dirim AE d. -rin v. abd- DF. -rimi ap. ad darim B. ad Dyrin B. cfr. Strabo XVII p. 825. Vitruv. VIII 2, 6. Ad dirim D¹ 5 esse R(?)a³pv(D). et esse AF²J. est esse r | CCC MPt p. 579^a 6 est iuor AE²J. est iuor v. om. r. est Diuor U90 coll. Ptol. IV 1, 1 | ibi pauca ego. ibi fauo AE². ibe fabo (fab D) DF¹E¹a. ibi fabo *suprascr.* uel iuor F². ibi fama R(?)v. del. D¹. *locus adhuc corruptus* 7 extare AF²E²H. -tra v. estare p. existere v | q: dam R¹. qued- R²a. quaed- DF¹E¹ | soli AF²E²pv. sol r 9 ducum AF²E²v. ducumenses E¹. decu-a. ducumenses R¹. ducum enenses (hen-p) DF¹R²op. ducum emensus *coni.* J² | transgressus E²pv. -ssos Ao. egressus r 11 ceteris (om. quae) R 13 esse AE²G. om. raopv | cupressis R(?)va.S | similes om. E¹S 14 praeterquam AF do J. -qua DRa. -que E(?)a³pv coll. XIII 95. praeter v | grauitatem Eova. J. -tê a³ 15 e om. F¹RE¹a³opva. G 16 aestate om. o 17 ger ll. H. gerum o. sur p. niger v | uocatur AE²opv(D). -caretur F²H. -cetur rS

- per solitudines nigri pulveris, eminentibus interdum velut exustis cautibus, loca inhabitabilia fervore, quamquam hiberno tempore, experto. qui proximos inhabitent saltus, refertos elephantorū ferarūque et serpentium omni genere, Canarios appellari, quippe victum eius animalis 5
 16 promiscuum iis esse et dividua ferarum viscera. iunctam Aethiopum gentem, quos Perorsos vocant, satis constat. Iuba Ptolemaei pater, qui primus utrique Mauretaniae imperitavit, studiorum claritate memorabilior etiam quam regno, similia prodidit de Atlante, praeterque gigni herbam 10 ibi euphorbeam nomine, ab inventore medico suo appellatam. cuius lacteum sucum miris laudibus celebrat in claritate visus contraque serpentes et venena omnia privatim dicato volumine. et satis superque de Atlante.
- 17 2. Tingitanae provinciae longitudo CLXX est. gentes 15 in ea: quondam praecipua Maurorum — unde nomen — quos plerique Maurusios dixerunt, attenuata bellis ad paucas recidit familias. proxima illi Masaesyliorum fuerat; simili modo extincta est. Gaetulae nunc tenent gentes, Baniurae multoque validissimi Autololes et horum pars 20 quondam Nesimi, qui avolsi iis propriam fecere gentem
 18 versi ad Aethiopus. ipsa provincia ab oriente montuosa

§ 15: (1) Sol. 24, 14. — (3. 4) ib. 10. — § 16: (8) Sol. 24, 15. — (10) ib. 9. cfr. Plin. XXV 77. 78. — § 17: (15) MCap. VI 668.

3 experto *ll. G(J)*. -tos *opS*. -tum *H*. -tus *v* | inhabitant
 Ea *op*. -nte **DF¹R**. -nt ei *dT*. -tent ei *va. G(S)* 6 iis **Av**.
 his *rG* | iuncta **AFRop** 7 gente **AF²o** 8 qui **AE²v. om. rao**
 9 imperavit **Eaopva.S** | et tamquā *a*. -quam de *o*
 11 euphorbiam **F²Eaopva.D** | suo sic *o* 14 atlante **F**.
 -tis **A** 15 tingitaniae **ADE²pva.S** | est **AE²pa³v**. et *r*
 17 maurusios *pv*. -risios **A**. -rosios *r* 18 recedit **DF¹R²E¹a**.
 reddidit **R¹va.B** | masaesyliorum **DFD**. massae- **Ed(?)v. mase- A**.
 -sillorum *a*. -synorum **R** 19 sed simili **E³va.S** 20 uaniure **A**.
V. a mare **F²**. banurri **B**. bamurae *v* | autolales **F¹**. -tolodes *a*.
 -toles **R**. -toteles **AD coll. §9. sed cfr. §5** 21 nesimi **ADFaJ**.
 -suni **E^v**. nisemi **R**. uestuni **E³B** | auolsis **DFRE¹a** | iis *v*. his **G**.
 hiis **AE²**. *om. r* 22 montosa *va. H*

fert elephantos, in Abila quoque monte et quos Septem
 Fratres a simili altitudine appellant. freto imminent
 iuncti Abilae. ab ïis ora interni maris, flumen Tamuda
 navigabile, quondam et oppidum, flumen Laud, et ipsum
 5 navigiorum capax. Rhysaddir oppidum et portus, Malvane
 fluvius navigabilis. Siga oppidum ex adverso Malacae in 19
 Hispania siti, Syphacis regia, alterius iam Mauretaniae.
 namque diu regum nomina obtinere, ut Bogutiana appel-
 laretur extuma, itemque Bocchi quae nunc Caesariensis.
 10 ab ea portus Magnus, a spatio appellatus, civium Roma-
 norum oppido. amnis Mulucha, Bocchi Masaesylorumque
 finis. Quiza Cenitana peregrinorum oppidum, Arsennaria
 Latinorum, III a mari; Cartenna, colonia Augusti legione 20
 secunda, item colonia eiusdem deducta cohorte praetoria
 15 Gunugu. promunturium Apollinis oppidumque ibi celeberrimum
 Caesarea, ante vocitatum Iol, Iubae regia a Divo
 Claudio coloniae iure donata; eiusdem iussu deductis ve-
 teranis Oppidum Novum et Latio dato Tipasa, itemque a

§ 18: Sol. 25, 2. Mela I 27. II 95. Sol. 25, 1. MCap. l. l. init.
 — § 19: (6) Mela I 29. Sol. 25, 16. MCap. l. l. — § 20. 21: Mela
 I 31. MCap. l. l. Sol. 25, 16. 17. Mela I 30. 31.

1 abila **ADFav.** hab-**R.** abyla **EBrot.** *cf.* III 4 et Ptol. IV 1, 3 |
 et quo **Da**¹ *va. G.* ex quo **F**¹ **REp** 2 appellat **DF**¹ **Ra.** -ant ii *G.*
 -at ii **a**² | imminent *G.* -enti *ll. v.* -ent ii *S* 3 abilae **FRav.**
 -le **A.** abylae *r Brot.* | is **R.** his *r G* | interne **A.** -nis **DF**¹ **R**² **a.** -ms **R**¹ |
 amuda **A.** tham-p. tamunda **F**¹ 4 quodam **AR.** (navigabile quon-
 dam, et *MPt p. 582^a*) | laud **AF**² *v.* laut **E**² **a**³. aut *r* 5 rhy-
 saddir **AS.** *cf.* § 9. rursus addir (adhir **D**) *r.* rusadir **H.** -ardir *v* |
 malvanae **A.** -na *va. S* 6 siga **A Sol. MCap. v.** sica **RE.** sicca *r* |
 malacae **D**² **B(S).** -ce **A.** malcae **D**¹ **Fd.** -lacte **E**¹ **a.** -lacta **R.**
 -lachte **E**². -lachae *G* 7 hispaniae **DF**² **dp.** -nie **Ra** | siti
 (sc. oppidi) **AREJ**². titis **a.** ///it/// **F**¹. situ **F**². litus **D.** sitae
 p(?) **B.** -tum *v(D*¹) | syphacis **E(?)pv.** -agis **D.** sifagis **a.** shii
 pacis **A.** gipagis **R.** ///pacis **F**¹. s̄ (= sunt) hę pa- **F**² 8 bo-
 gudiana **E(?)va. J** 9 bochi **F.** bocci **Aa** | caesariensis **E**² *v.*
 -rensis (cessa- **A**) *r* 11 oppidum **E(?)a**³ *v* 12 zenitana **R.**
 xen- **E**³ **B** | arsennaria **Av(J).** -enaria *r S* 13 legione *JMüller*
emend. I 10. -gio *ll. v* 15 gunugu *ll. J.* -gum **S.** -gi **E(?)G.**
 -gii *v* 16 ante **AEp.** -tea *rv* 18 item **Aa**¹

Vespasiano Imperatore eodem munere donatum Icosium; colonia Augusti Rusguniae, Rusucurium civitate honoratum a Claudio, Rusazus colonia Augusti, Saldae colonia eiusdem, 21 item Igilgili; oppidum Tucca, inpositum mari et flumini Ampsagae. intus colonia Augusta, quae item Succhabar, 5 item Tubusuptu, civitates Timici, Tigavae. flumina Sardabal, Aves, Nabar. gens Macurebi, flumen Vsar, gens Nababes. flumen Ampsaga abest a Caesarea CCCXXII. utriusque Mauretaniae longitudo [X].XXXVIII, latitudo CCCCLXVII. 10

22 3. (2) Ab Ampsaga Numidia est, Masinissae clara nomine, Metagonitis terra a Graecis appellata, Numidae vero Nomades a permutandis pabulis, mapalia sua, hoc est domos, plaustris circumferentes. oppida Chullu, Rusicade, et ab eo ad XLVIII in mediterraneo colonia Cirta 15

§ 21: (8—10) MCap. VI 669. Dic. 3, 1 extr. Div. 26. Dim. 25.
— § 22: Sol. 26, 1. 2. MCap. VI 669. Mela I 29. 30. 33.

1 icosio *Ava.G* 2 rusguniae *Av(D)*. ruscon-*rB* | rusucurium *AH*. rusc-*v*. rusucurum *R*. rusicor- (rusc-*a*) *r*. Rusucuru (*CIL VIII p.766*) *D*². *cfr. MCap.* 3 rusaius *A*. suzasus *a*. ruz-*va.G* | saldae *AF* (*s in ras.*) *MCap.J. cfr. CIL VIII p.760.* -de *rv* | colonia *v*. -niae *AD*¹. -nia (-nie *R*) angustis (-sti *F*²*R*) *r*
4 item *om. Rva.H* | gilgili *A*. igilgi *a* 5 ampsagae *DEv*. -ge *Fa*. -ce *A*. amsagae *R* (*cfr. CIL VIII n.5884*) | quae (que *a*) item *ll.v.* an itemque? | succhabar *DFRD*. succa- *EaB(H)*. sucha-*Apv*. succub-*C* 6 tubusubtu *R*. -uptus *E*²*B*. -umptu *a*. -tus *E*¹. (Tupusuctu *CIL VIII p.754*) | sardaua — 7 flumen *AF*² *E*²*p.v. om.r* | sardabal *E*²*H*. -bala *B*. -bale *Mela*. -aual *rJ*
7 aues nabar (ina-*p*) *AE*²*pH*. auerna *F*²*v*. nabar *B* | usar gens *E*²*G*. -riens (ues-*p*) *Apv*. isargegens *DFa*. -ges gens *Rd*. gens *E*¹. (Sisar *Ptol. IV 2,2 p.599*) 8 nababaes *E*. -abe *a*. -ades *va.S*. nauaues *A* | CCCXXII *A*²*R MCap.S.* -XXXII *A*¹. CCXXII *rH*. -XXXIII *v* 9 [X] *H. M. A. X. r. DCCC v* | XXXVIII *Fdap va.S* 10 CCCLXVII *DFda*. -LXIII *R* 11 masinissae *A*. massinissae *DFEopva.S* 12 nomina *A* | metogonitis *o* | numidiae *AF*. -die *R*. -dia *a* 14 domos *AD*. -mus *raov* | chullu *DFdTRaSol. cfr. CIL VIII p.700.* cullu *AEv* | rusicade *aB. cfr. CIL VIII n.6710 al.* -chade *v*. -ccade *ADEJ*. russicc-*R*. risicc-*F*
15 ad *ll.v(H)D. del. L(J)* | cirta *F*²*B*. -tha *v*. chirta *p*. circita *AE*². *om.r*

Sittianorum cognomine, et alia intus Sicca liberumque oppidum Bulla Regia. at in ora Tacatua, Hippo Regius, flumen Armua, oppidum Thabraca civium Romanorum, Tusca fluvius, Numidiae finis. nec praeter marmoris 5 Numidici ferarumque proventum aliud insigne ei.

4. (3) A Tusca Zeugitana regio et quae proprie vo- 23
cetur Africa est. tria promunturia, Candidum, mox Apol-
linis adversum Sardiniae, Mercuri adversum Siciliae, in
altum procurrentia duos efficiunt sinus, Hipponiensem
10 proximum ab oppido quod Hipponem Dirutum vocant,
Diarrhytum Graecis dictum propter aquarum rigua. cui
finitimum Theudalis immune oppidum, longius a litore.
deiu promunturium Apollinis et in altero sinu Vtica civium 24
Romanorum, Catonis morte nobilis, flumen Bagrada, locus
15 Castra Cornelia, colonia Carthago Magnae in vestigiis Car-
thaginis, colonia Maxula, oppida Carpi, Missua et liberum
Clypea in promunturio Mercuri, item libera Curubis, Nea-
polis. mox Africae ipsius alia distinctio. Libyphoenices
vocantur qui Byzacium incolunt. ita appellatur regio CCL
20 p. circuitu, fertilitatis eximiae, cum centesima fruge agri-

§ 23. 24: Sol. 26, 2. 27, 1. MCap. VI 669. Mela I 33. 34.
Sol. 27, 7. 5. 8. — § 24: (18) MCap. VI 670. Sol. 27, 6.

1 sittianorum R(?) B. siti- ll. S. sici- a. sati- p. sitta- v |
sicca Av. si//ca B. sica r 2 bulla — 3 oppidum om. E | hippo
Apv. -ppos r 3 Thabraca ego e CIL VIII p. 513 tab- AH.
-cha F²R(?) B. tachabraca (taca- a) F¹Ta. -bra r. -bracha v
4 finis om. RE¹aop 5 numidii et A | proventu DFRp |
insigne ei D. -nei A. -nae o. -ne rv 8 aduersus DF¹a
9 duo AS. sed cfr. II 188 | hipponiensum Da. -nensem Eva. J
10 dilutum con. B. Diarrutum. Zarytum H 11 a graecis
Epva. S | irrigua AF²a³pv. inr- E²S. cfr. § 6 et vol. IV p. 499 ad
XVIII 29 15 [cartha]go — cartha[ginis] om. A | magnae DB
Ev. -na a. -na et F² in ras. 16 colonia Ev. -nia et r | maxula
AEaG(S). -xila r. -xulla v(L) | missua D³ coll. messua (MCap.)
et CIL VIII p. 129. misua AE²a²v. -su r 17 clypea a. chy-
phea A. clibea B. clupea pv | neapolis EB. -li A. -linis a. ne
apollinis rv 19 byzacium DB. biz- A. -atium F²R. -antium
(byz- a) rv | colunt DFRa¹ 20 p. AdG(D). p. r. pass. per
ov(H) | circuitu dG(D). -tu ita A. -tum raov(H)

- 25 colis faenus reddente terra. hic oppida libera Leptis, Hadrumetum, Ruspina, Thapsus. inde Thenae, Aves, Macomades, Tacape, Sabrata, contingens Syrtim Minorem, ad quam Numidiae et Africae ab Ampsaga longitudo DLXXX, latitudo, qua cognitum est, CC. ea pars, quam Africanam appellavimus, dividitur in duas provincias, veterem et novam, discretas fossa inter Africanum sequentem et reges Thenas usque perducta, quod oppidum a Carthagine abest CCXVI.
- 26 (4) Tertius sinus dividitur in geminos, duarum Syrtium vadoso ac reciproco mari diros. ad proximam, quae minor est, a Carthagine CCC Polybius tradit, ipsam centum milium passuum aditu, trecentorum ambitu. et terra autem siderum observatione ad eam per deserta harenis perque serpentes iter est. excipiunt saltus repleti ferarum multitudine et introrsus elephantorum solitudines, mox deserta vasta utraque Garamantes, ab Augilis dierum XII itinere distantes. super illos fuere gens Psylli, super quos lacus Lycomedis, desertis circumdatus. Augilae ipsi medio fere spatio locantur, ab Aethiopia, quae ad occidentem vergit, et a regione, quae inter duas Syrtis interiacet, pari utrimque intervallo, sed litore inter duas Syr-

§ 25: MCap. l. l. (cfr. Sol. 27, 6). Dic. 3, 2. Div. 25. Dim. 26. — § 26: MCap. VI 671. Sol. 27, 3. Polyb. XXXIV 15, 8 Hultsch. Agathem. III 8 (GGm II p. 473). Mela I 35. Sol. 27, 38. — § 27: MCap. l. l. Sol. 27, 41. 40. Mela I 37. Agathem. l. l.

2 thenae a³ Be MCap. -ne f. -nco R¹. then R². thaena F. thena rv(J). cfr. CIL VIII p. 10 | aues ll.v(J). om. Vere. 4 amp-saga DFra. cfr. § 21 6 et Aov(J). ac rS 7 fossas DFra | sequente AF 8 thaenas usque F. tenasque R¹. thenam usque J | producta Eop | a Aor(?)v. om.r 9 CCXVII a³ va.H 11 dorsos F². disros op. disyros a. disrhoos va.G | ad F²E(?) op.v. /// F¹. a r 14 lac. ego indicavi; exciderunt operata vel operientibus uestigia: cfr. § 38 et VI 166 17 uasta F²Epr. -tae F¹R. -te r | utraque FR¹a. -aeque R² | augylis E(?)va.J (item infra) 18 psyllis DR. p:///i F¹. psillis a 19 ///comedis F¹. hisc- R. isc- D. -odemis a 20 uocantur DF¹Ra | qua U93 21 inter p. om. ll.v. cfr. IV 60

tis CCL. ibi civitas Oeensis, Cinyps fluvius ac regio, oppida Neapolis, Taphra, Habrotonum, Leptis altera, quae cognominatur Magna. inde Syrtis Maior, circuitu DCXXV, aditu autem CCCXII, [inde] accolit gens Cisippadum. in 28
 5 intimo sinu fuit ora Lotophagon, quos quidam Machroas dixere, ad Philaenorum aras; ex harena sunt hae. ab iis non procul a continente palus vasta amnem Tritonem nomenque ab eo accipit, Pallantias appellata Callimacho et citra Minorem Syrtim esse dicta, multis vero inter
 10 duas Syrtis. promunturium, quod Maiorem cludit, Borion appellatur. ultra Cyrenaica provincia.

Ad hunc finem Africa a fluvio Ampsaga populos 29
 DXVI habet, qui Romano pareant imperio, in his colonias sex, praeter iam dictas Vthinam, Thuburbi. oppida civium 22
 15 Romanorum XV, ex quibus in mediterraneo dicenda Absuritanum, Abutucense, Aboriense, Canopicum, Chiniavense, Simithuense, Thunusidense, Thuburnicense, Thinidrumense, 24

§ 28: Sol. 27, 43. Mela I 36. Callim. fr. 398 B. Sol. 27, 7. Mela I 37. MCap. VI 671 extr.

1 cynyps DF. -nips a va. H 2 taphra Ev(D). -phsa F²
 in ras. tafra R². tha- Da. tra- R¹J¹. Graphara Se Scylace 110.
 Gaphara MGGm I p. 86. 462. Ptol. p. 628^b | abrotonum Ea B.
 -nium R 3 inde F²E(?) MCap. v. om. r | DCXXV E² MCap. C.
 CXXV rv 4 uncos ego posui. cfr. § 32. (aliter VI 77) | cisipadum
 d va. S. cis pa- a 5 Machroas (MPt p. 638^a) D². alach- (-ohas R.
 -croas a) U. v 6 heq dp. eae va. D 8 pallantias v. -teas
 (-tehas R) U | appellata a p va. G 9 a multis p E³ va. S
 10 claudit p. includit E³ v | borion E³ Be Sol. byr- Ea. bur- rv
 11 prouincia R(?) v. promunturia (vel -nctoria) prouincia r
 13 DXIII R. DXXVI D. XXVI va. H | parent E p va. S
 14 iam supra E(?) va. J | thuburbi Fa D¹. tub- r S. -bin a³ v.
 cfr. CIL VIII p. 106. 148 15 XII R | absuritanum U. v (J). assu-
 B (S). azu- G 16 aboriense Ea³ Bas. -nte (abb- F¹) rv | cano-
 phicum FR va. C. -obicum J (item infra 372, 5) | chiniavense DF.
 cinia- R. chima- Ea D. -anense p v. cimauense T. J. chilma- Be
 Ptol. IV 3, 9. cilma- S 17 simittuense EB. simitu- F². rhim- v.
 simi////en//// F¹. -ttemse D. -tiemse R. -thimse a | thunusidiense
 F² va. B. chu- F¹. thumis- a. tusimid- R². tumid- R¹ | thubur-
 nicense DFR a D. tub- EB. -rbiense v | thinidrumense E² D
 tyni- B. thibi- E¹ a. tibi- r. tybi- v

Tibigense, Vcitana duo, Maius et Minus, Vagense. oppidum Latinum unum Vzalitanum. oppidum stipendiarium unum Castris Corneliis. oppida libera XXX, ex quibus dicenda intus Achollitanum, Accaritanum, Avittense, Abziritanum, Canopitanum, Melizitanum, Materense, Salaphitanum, Tusdritanum, Thisicense, Tunisense, Theudense, Tagesense, Tigiense, Vlusubburitanum, Vagense aliud, . . . ense, Zamense. ex reliquo numero non civitates tantum, sed plerique etiam nationes iure dici possunt, ut Nattabutes, Capsitani, Musulami, Sabarbares, Massyli, Nicives, Vamacures, Cinithi, Musuni, Marchubi et tota Gaetulia ad flumen Nigrim, qui Africam ab Aethiopia dirimit.

§ 30: (12) Sol. 27, 5. 30, 1.

1 uchitana F² 4 achollitanum R. adcho- E. adco- a. acolit- va. S | accaritanum DFdaD. agga- R. S. accha- E. acha- p v | auittense (B) D². cfr. Ptol. IV 3, 8. CIL VIII p. 100. 148. -inense U. v | Abdiritanum Ptol. IV 3, 9 5 Melzitanum va. S | materense U. H. mathar- p. madaur- B. marer- v 6 thificense DF(B) D². tifi- d. tifi- a. thifdi- R. tifi- E(?) v. cfr. Ptol. IV 3, 8 | tunisense (t in ras.) F² v(D). thuni- d E². thimi- p. cfr. Ptol. IV 3, 9. thuniense RE¹ a. -icense D. tun- G | theudense E³ B. theod- R Ea D². thaeod- F. stheod- Dd. scheod- p. schoed- v 7 tagesense DF² E. J. -gensense F¹. -gensense a. -gestense E³ G. -gastense Scum B. -gasense v. cfr. CIL VIII p. 508 | tigiense ego coll. CIL VIII p. 21. //ig///ense F¹. sigense rv(J). tig- B(D²) | ulusubburitanum DFdaD. -uburitanum REv (iterat ubur- R). -ubritanum Dal. 7. 8 siense DF¹ REa. J. sige- F² v(D¹). uise- H(D²). uige- E³ G cum B¹. zige- B². (an Vzitense e CIL VIII p. 17 vel Ziquense ex Augustini ep. 78, 4? Vagense aliud Sigense in unum coniungit OCuntz) 8 zamense E³ B(D). zia- (zya- F) U. J. zianie- v 9 plerique F¹ d REapS. -raeque (D?) F² a³ v(D) | nattabutes ego. -udes D². nattha- R. natra- a. natha- D. nata rv. cfr. Ptol. IV 3, 6. CIL VIII p. 484 10 musulami (B) S. -ani F² in ras. Ev. musinsulami r. misulani G. cfr. Ptol. l. l. | sabarbares R. -babares F. Saburbures Ptol. l. l. Sub- CIL VIII n. 8270. 10335 | massili FRaL | nicives U. v(D). nisi- Be Ptol. l. l. | uacures DF¹ E¹ a¹. (cfr. Maccurae Ptol. IV 2, 5 et Astacures ib. 3, 6) 11 cinithi Dd R. S. cfr. Ptol. IV 3, 6. orn- a. ci///// F¹. cithini F². eth- E² in ras. p v | musuni U. S. cfr. Ptol. l. l. -ssini p v. misuni B. Mucuni (Sieglin) D² e Ptol. IV 2, 5 | marchubi E² D. -bii E³ v. -ui F². macchui E¹ d. machui r. (cfr. Malchubii Ptol. IV 2, 5 et Machyni ib. 3, 6) 12 nigrym F². -gym F¹. -grū Ea

5. (5) Cyrenaica, eadem Pentapolitana regio, inclu- 31
stratur Hammonis oraculo, quod a Cyrenis abest CCCC p.,
fonte Solis, urbibus maxime quinque, Berenice, Arsinoe,
Ptolemaide, Apollonia ipsaque Cyrene. Berenice in Syrtis
5 extimo cornu est, quondam vocata Hesperidum supra dic- 3
tarum, vagantibus Graeciae fabulis. nec procul ante op-
pidum fluvius Lethon, lucus sacer, ubi horti memorantur.
abest ab Lepti CCCLXXV. ab ea Arsinoe, Teuchira vo- 32
citata, XLIII et deinde Ptolemais, antiquo nomine Barce,
10 XXII. mox XL promunturium Phycus per Creticum
mare excurrit, distans CCCL p. a Taenaro Laconicae pro-
munturio, a Creta vero ipsa CXXV. post id Cyrene, ab
mari XI passuum, a Phycunte Apolloniam XXIII, ad
Cherronesum LXXXVIII, unde Catabathmum CCXVI. ac- 33
15 colunt Marmaridae, a Paraetoni ferme regione ad Syrtim
Maiorem usque porrecti. post eos Acrauceles ac iam in
ora Syrtis Nasamones, quos antea Mesammones Grai ap-
pellavere ab argumento loci, medios inter harenas sitos.
Cyrenaicus ager XV p. latitudine a litore et arboribus fer-

§ 31: MCap. VI 672. Sol. 27, 45. Mela I 39. 40. Sol. 27, 44. 54.
— § 32: MCap. VI 672. — (10) Sol. 27, 2. cfr. Mela I 37. (Plin.
IV 60). Strabo XVII p. 837. Agathem. V 24 (GGm II p. 485). —
(14) Sol. 27, 3. — § 33: MCap. VI 672 med.

2 a om.a 4 que del.G 7 lethon av. loeton E. leton
rJ | lucus Ev. locus r | ubi FREa. ubi hesperidum E³(D?) v
8 a va.S | lepti E³v. leti d. lecci r | CCCLXV a. -XXVI R.
-XXXV va.H | arsiniae R | teuchira DEBas. theucira F. theutra
a. tecira R¹. tuelcira R². tauchera Be Scylace 108 9 polemais
R. ptolom- E²aD². pholom- E¹ 10 XL REH. a. l. Da. CC·L
E² in ras.v | phycus (phic- R. -uis a) ll.D 12 crete R |
CCXXV Brot. sed cfr. IV 60 | a E(?)v 13 XVI a | ab Serrere |
psychunte a. pichuntae F. -cunte R | apollonia DR | inde ad
MGGm I p. 446^b 14 LXXX·II·X FaT. LXXXX R | CCXVI
E³v. CCVI ll. cfr. MGGml.l. 16 acrauceles DREav(J). -aceles
F¹. -avciles F². ararauceles Be Ptol. IV 4, 6 17 graeci RE(?)
va.S 19 XII MPt p. 671^a | litori DF¹Ra | et om.R(?) | arbori-
bus E²d²v. -re F². -ri r

tilis habetur, intus eodem spatio frugibus tantum, mox
 34 XXX latitudine et CCL longitudine lasere modo. post
 Nasamonas Asbytae et Macae vivunt; ultra eos Amantes
 XI dierum itinere a Syrtibus Maioribus ad occidentem et
 ipsi versus harenis circumdati, puteos tamen haut difficile 5
 binum ferme cubitorum altitudine inveniunt ibi restagnan-
 tibus Mauretaniae aquis. domos sale montibus suis ex-
 ciso ceu lapide construunt. ab iis ad Trogodytas hiberni
 occasus plaga dierum septem iter, cum quibus commer-
 cium gemmae tantum, quam carbunculum vocamus, ex 10
 35 Aethiopia invectae. intervenit ad solitudines Africae super
 26 Minorem Syrtim dictas versa Phazania, ubi gentem Pha-
 zaniorum urbesque Alelen et Cillibam subegimus, item
 Cidamum e regione Sabratae. ab iis mons longo spatio
 in occasum ab ortu tendit, Ater nostris dictus a natura, 15
 36 adusto similis aut solis repercussu accenso. ultra eum
 deserta, Mathelgae oppidum Garamantum itemque Debris

§ 34: (3) Sol. 28, 1. — (7) Sol. l. l. cfr. Plin. VI 147. XXXI 18.

1 eosdem Da 2 lasere C. -ri v. lasari *U. J. cfr. XVII 259, sed contra XXXVII 204* (B) 3 asbytae *Ptol. IV 4, 6. arb- F. hasb- v(D). -bitae R Bas. (J). haspita Ea. asbystae D(B) H | mace Ea | uiuunt E²v. uiuont D(?)S. uiint R¹. ui R². ui non (noni F²) F. ni ñ E¹a | amantes R Sol. S. manantes F¹d¹. amantantes F². manentes E²ad². mon-E¹. amaniens-a³. hammanien-v. Atlantes (*Sieglin ex Herod. IV 184*) D². cfr. § 44. 4 XII FfJ | maioribus F²E²ov. om. r 5 quaquaversus E²va. J(D²) | difficiles FEaova. S 6 fere F¹Raova. G | post altitudi (-dine F. -dini a) in DFREa traiecta leguntur dri de quo diximus (II 187) — quam anticlides (IV 67) | [altitudi]nem DRa | inuentunt DF¹. -tum Ra | restagnantibus F²oE(?)v. restant-r 7 domos F²E²ov. -mus rS | salem DF¹Ra | suis om. o 8 is a. his rv | ad F²E²v. om. r 9 III va. H 11 supra EG 12 syrtim F² in ras. E²v. -tas r | dicta/// F² | phazania (-na F²) — 13 urbesque F² in ras. E²v. paganiorum urbes ubi (aubi Da) gentem phazania (-zani Dd. -zini E¹a) r 13 cillybam F¹. cvllvb- F². cillab- va. S 14 cydamum E(?)C 15 ater Ed²v. aeter D. -tae F. ac ter a. eter Rd¹ | a del. Dal. 16 repercussa DFREa | accensu Fda. -sus coni. Dal. 17 mathelge E². -telge ov. mox thelgae (thelie a. helge E¹) r(D). mox talgae fS | debris DE² Be Sol. 29, 1. dedris ro. detris v*

ad fuso fonte a medio die ad mediam noctem aquis fermentibus totidemque horis ad medium diem rigentibus, clarissimumque Garama, caput Garamantum, omnia armis Romanis superata et a Cornelio Balbo triumphata, unius omnium curru externo et Quiritium iure donato; quippe Gadibus genito civitas Romana cum maiore Balbo patruo data est. et hoc mirum, supra dicta oppida ab eo capta auctores nostros prodidisse, ipsum in triumpho praeter Cidamum et Garamam omnium aliarum gentium urbiumque nomina ac simulacra duxisse, quae iere hoc ordine: Tabudium oppidum, Niteris natio, Miglis Gemella oppidum, Bubeium natio vel oppidum, Enipi natio, Thuben oppidum, mons nomine Niger, Nitibrum, Rapsa oppida, Viscera natio, Decri oppidum, flumen Nathabur, Thapsagum oppidum, Tamiagi natio, Boin oppidum, Pege oppidum, flumen Dasibari, mox oppida continua Baracum, Buluba, Alasit, Galsa, Balla, Maxalla, Cizania, mons Gyri, in quo gemmas nasci titulus praecessit. ad Garamantas iter inexplicabile adhuc fuit, latronibus gentis eius puteos —

§ 36: (1. 2) Sol. 29, 1. — (3—8) Sol. 29, 7. cfr. Plin. VII 136. — § 38: Sol. 29, 5. 6. — (376, 5) cfr. Sol. 27, 3. — Mela I 40. — cfr. Dim. 27.

1 media die o 3 clarissimumque oppidum E³va.S(D²) |
 garama F²E¹(?)G. car-DF¹Ra. garadana o. -dama E². -mum v
 5 uni conī.B. uni huic H | externo curru E(?)G cum B
 6 balbo maiore E(?)v 7 patruo om.R 9 cidamum
 DBa.v. cyd- rC | caramum DF¹Ra. cfr. supra 10 ire DF¹Ra.
 fuere va.G 11 tabidium Eva.S | nitiebres E¹. nici- R². niteris
 natio del.F² | miglis R²J². milgis F²D¹. niglis E²D². om.E¹.
 nis glis (-glir R) r. nidsi va.B | gemella F¹R²Ev(D). -mela DR¹.
 -lema a. -male d. bubeium oppida F². (Nigligemela B[S]. Neg-
 glig- G) 12 bubeium E² (suprascr.) v. nuptium r | thuben Ev.
 tu- r 13 rapsa oppidū DFEa 14 discera R(?)va.D | detri
 dv. debris E²C. cfr. §36 15 damiagi F. taminagi R¹. tamyaci
 R². namiagi E². nannagi va.D 16 desibari R | buluba Rv.
 -lba DFa. -lla E¹. -lluba E²D². cfr. MPt p. 659^b 17 halasit
 DFa. alasi Eva.S(D²) | galsa F²E²D. balsa E¹(?)v. galia rS |
 balla U.S. galla v | maxilla E¹. -il a. -xala C. mazalla E²D² |
 cizanium DR. -ama J. zizanium a. -zama v | giri in R. gyrim
 F¹a. gir- Dd. gar- o 18 praecessit U.Bas. prodidit ozv

qui sunt non alte fodiendi, si locorum notitia adsit — harenis operientibus. proximo bello, quod cum Oen-sibus gessere initiis Vespasiani Imperatoris, compendium viae quadridui deprehensum est. hoc iter vocatur Praeter Caput Saxi. finis Cyrenaicus Catabathmos appellatur, oppidum et vallis repente convexa. ad eum terminum Cyrenaica Africa a Syrta Minore $\overline{X} \cdot \overline{LX}$ in longitudinem patet, in latitudinem, qua cognitum est, \overline{DCCCXX} .

- 39 6. (6) Quae sequitur regio Mareotis Libya appellatur, Aegypto contermina. tenent Marmarides, Adymachidae, dein Mareotae. mensura a Catabathmo Paraetonium \overline{LXXXVI} . in eo tractu intus Apis interest, nobilis religione Aegypti locus. ab eo Paraetonium $\overline{LXII} \cdot D$, inde Alexandriam \overline{CC} . latitudo $\overline{CLXVIII}$ est. Eratosthenes a Cyrenis Alexandriam terrestri itinere \overline{DXXV} prodit. 15
40 Agrippa totius Africae a mari Atlantico cum inferiore Aegypto $\overline{XXX} \cdot \overline{XXXX}$ longitudinem, Polybius et Eratosthenes, diligentissimi existimati, ab oceano ad Carthaginem magnam \overline{XI} , ab ea Canopum, Nili proximum ostium, $\overline{XVI} \cdot \overline{LXXXVIII}$ fecerunt, Isidorus a Tingi Ca- 20

§ 39. 40: MCap. VI 672. — § 39: Eratosth. fr. p. 307 Berger. — § 40: Agrippa fr. 26 Riese. Polyb. III 39, 3. Eratosth. fr. p. 157 Berger. Agathem. III 10 (GGm II p. 474).

2 ocensibus Ra 4 quadriduo ova.G 5 athabatmos ll
7 decies ll. -ies centena va.J | LX milia ll.va.D. LX minus
MPt p.664^b | longitudinem ll.v(J). -ne dC 7.8 patet in latitudinem (-ne F²R²v) F²R²E²J. om.r 8 DCCCCX D²eVI 209.
DCCC/// E²v. DCCCX r D¹. CCC MPt l.l. 9 ea quae E²ova.H
10 marmarides (amarm-DF) ll.v(D). -dae L. (cfr. §33. Paus. I 7,2) | adirmacidae DRa. irm-F 11 deinde DF Ra S | a om. F¹. e Da | cathbathmo DFa. chathmo R | ad paraetonium E²va.S(D²)
12 CXXXVI MGGm Ip.435 | intus om.E¹. inter R² in ras.
uicus Be Strab. XVII p.799 (κῶμη) 13 LXII · D DFa D¹. LXII r MCap.v(H). XII · D Be Strab. l.l. 14 C va.H 17 XXX · XXXX Ge MCap. XXX · L J². XXX D¹. LXXX ll. LXXXV v
19 LXVI F². XVI va.H 20 XV EH | LXXXVIII MCap. D². cfr. Strabo Ip.64. XXVIII ll.H. XXIX v

nopum [XXXVI]·XCVII, Artemidorus XL M minus quam Isidorus.

7. (7) Insulas non ita multas complectuntur haec 41
 maria. clarissima est Meninx, longitudine XXV, latitudine
 5 XXII, ab Eratosthene Lotophagitis appellata; oppida
 habet duo, Meningen ab Africae latere et altero Thoar,
 ipsa a dextro Syrtis Minoris promunturio passibus MD sita.
 ab ea C p. contra laevum Cercina cum urbe eiusdem no-
 minis libera, longa XXV, lata dimidium eius, ubi plurimum,
 10 at in extremo non plus V. huic perparva Carthaginem
 versus Cercinitis ponte iungitur. ab iis L fere passuum 42
 Lepadusa, longa VI; mox Gaulos, Galata, cuius terra scor-
 piones, dirum animal Africae, necat. dicuntur et in Clupea
 emori, cuius ex adverso Cossyra cum oppido. at contra
 15 Carthaginis sinum duae Aegimoeroe, Arae autem scopuli
 verius quam insulae, inter Siciliam maxime et Sardiniam.
 auctores sunt et has quondam habitatas subsedisse.

§ 41: Mela II 105. — Eratosth. fr. p. 308 Berger. Strabo XVII
 p. 384. Agathem. V 22. 21 (GGm II p. 483). — § 42: Sol. 29, 8.
 cfr. Plin. III 92. XXXV 202. — (15) Liv. XXX 24, 8. Strabo II p. 123.

1 [XXXVI]·XCVII *ego coll. Agathem.* XXXV·XCVIII *ll. v.*
 [XXXVII]·XCVIII *D²ME p. 11* 4 meninx **E²B.** -ix **F²R²v.** me-
 tri r 4. 5 XXXV.. XXV *va. H* 5 lotophagites **DFRE¹va. G.**
 -tas a 6 thoar **F²G.** thoiar v. troiar **E.** -ia a. troar r. Phoar
MPt p. 662^a 7 M **DF.** CC *va. H* 12 lepadusa **B².** lop- **E³B¹.**
 lip- **DFdEa v.** lypid- **R².** lapidia **R¹.** *cfr. III 92* | gaulos *ego.*
 -lo// **F¹.** -loe ro. -los et **B.** -lee v | scorpionem o. *sed cfr. vol. V*
p. 487 ad XXXII 59 13 negat **DF¹R** | & hinc **F² in ras.** | clupea
Eov(D). -ppea a. lupae **F².** glupea **DdR.** -pae **F¹.** clypea **S**
coll. § 24 14 cossyra **D.** cosyra **Bas.** cossora **ll.** -ssiria **E².**
 -ssyria v | tum oppido (-dū **F²R²**) **FdRa** 15 duo **FdE¹ava. H** |
 aegi (aege **F²E²**) moere (-ra **R¹.** mere **F¹d**) **ll.** aegimoroae **S.**
 -moerae **D.** -mori **G.** -muros **Be Strab.** | Arae **H.** eę arę **F².**
 i//////// **F¹.** aea **Re E².** ca **Rae D.** ca **Re R¹E¹a.** ca ea **Re R².**
 careę d. a re **G.** arae, re uera v. *cfr. Serv. Aen. I 109. an potius*
Chyarae (olim scriptum ciarae), ut ap. Melam II 105? | autem
ll. v(S). del. **F²G(D¹)**

- 43 8. (8) Interiore autem ambitu Africae ad meridiem
versus superque Gaetulos, intervenientibus desertis, primi
omnium Libyes Aegyptii, deinde Leucoe Aethiopes habitant.
30 super eos Aethiopum gentes Nigritae a quo dictum est
flumine, Gymnetes Pharusi, iam oceanum attingentes quos 5
10 in Mauretaniae fine diximus Perorsi. ab his omnibus
vastae solitudines orientem versus usque ad Garamantas
Augilasque et Trogodytas, verissima opinione eorum, qui
desertis Africae duas Aethiopias superponunt, et ante omnes
Homeri, qui bipertitos tradit Aethiopas, ad orientem 10
44 occasumque versos. Nigri fluvio eadem natura quae Nilo.
calamum ac papyrus et easdem gignit animantes isdemque
temporibus augetur. oritur inter Tarraeos Aethiopas et
Oechalicas. horum oppidum Magium. quidam solitudinibus
interposuerunt Atlantas, iuxta eas Aegipanas semiferos et 15
Blemmyas et Gamphasantas et Satyros et Himantopodas.
45 Atlantes degeneres sunt humani ritus, si credimus. nam
neque nominum ullorum inter ipsos appellatio est et solem

§ 43. 44: MCap. VI 673. — § 43: (4) Mela III 104. — Homer. α 23.
— § 44: (11—13) Sol. 30, 1. cfr. Mela III 96. — § 45. 46: MCap.
VI 673. 674. — § 45: Mela I 43—46. Sol. 31, 2. 3. 30, 2. 31, 4. 5.

1 interiore F¹E¹a. Itē R. interiorē D. -ri r v 2 getulos F².
gaetulo B. get- DF¹. gent- a 3 lybiaes (-iē F) aegypti DF.
Tybieseg- R. lybyes eg- a. Libyaegyptii B | leucoe *Se codd.*
MCap. laeucae F². -uae F¹. leuc D. -ce r. -cae va. B. (Leucaethiopes B) 4 nigrate E¹ao | quibus o 5 flumina DF¹Ra.
-men a o | pharusii iam E(?) H(J). -si etiam R²v. -stam DF¹R¹o.
-sta a. -sii F². -si et iam G(S) | et quos H 6 perossi DF¹Rao
7 ad orientem uersus MCap 8 augilasque F²J. augyl-
E(?)v. angel- R¹. angil- (abg- F¹)ro 9 duas om. R 11 uersus
FdE¹a 13 taraelios Ed. -rraelios F¹. -relios o. -lyos F²a.
-leos va. S 14 oechalicas (oeth- F²) D. -igeas R². oecalicas
(eoc- o) Eov. oe///ali///a F¹. oe///calicea R¹. oecaluea (eac- a)
Da | magnū a. Manin va. S | dist. o D 15 imposuerunt E(?) G |
iuxta eas (eos v) E²ov. eosque iuxta F²D. iuxtaque eos f. eos R.
eosque r 16 blemmias Faova. G. -mas R | gamphasantas
(gram- o) v. -thas F². campa- r | satiros R²o. -t//ros F¹. sachros D.
sathos R¹. sachos E¹a 17 rituus F¹D 18 inter ipsos (eos v)
R²E²oS. om. r

orientem occidentemque dira inprecatione contuentur ut
 exitialem ipsis agrisque, neque in somno visunt qualia
 reliqui mortales. Trogodytae specus excavant; hae illis
 domus, victus serpentium carnes, stridorque, non vox:
 5 adeo sermonis commercio carent. Garamantes matri-
 moniorum exortes passim cum feminis degunt. Augilae
 inferos tantum colunt. Gamphasantes, nudi proeliorumque
 expertes, nulli externo congregantur. Blemmyis traduntur 46
 capita abesse, ore et oculis pectori adfixis; Satyris praeter
 10 figuram nihil moris humani; Aegipanum qualis vulgo
 pingitur forma; Himantopodes loripedes quidam, quibus
 serpendo ingredi natura sit; Pharusi, quondam Persae,
 comites fuisse Herculis ad Hesperidas tendentis. nec de
 Africa plura quae memorentur occurrunt.

15 **9.** (9) Adhaeret Asia, quam patere a Canopico ostio 47
 ad Ponti ostium Timosthenes [XXVI]·XXXVIII p. tradit,
 ab ore autem Ponti ad os Maeotis Eratosthenes [XV]·XLV,
 universam vero cum Aegypto ad Tanain Artemidorus
 et Isidorus [L]·XIII·DCCL. maria eius conplura ab
 20 accolis traxere nomina: quare simul indicabuntur.

§ 46: Mela I 47. 48. III 103. Sol. 31, 5. 6. — § 47: MCap.
 VI 675. cfr. Sol. 40, 1. — Eratosth. fr. p. 339. 328 Berger. Aga-
 them. III 10 (GGm II p. 474).

1 intuentur o. cū tu- F 2 insomnio a. -nia va.S | uisi
 sunt E¹a 3 specus F¹D | haec DF¹R²ao.S. om.R¹ 4 an
 stridor quoque? 6 augiles o. -gylae va.J. cfr. §43 7 gram-
 phasantes o 8 blemmiis F²ao. -mmis R -mmis F¹ 12 est
 Eaova.S | pharosi E¹ 13 fuisse dicuntur o (E³suprascr.) v.
 supple traduntur e v.8 14 memorantur DF¹E¹R¹ 15 cano-
 bico J (semper) 16 timosthenes (dem-R²) REv. -nus (thym-a)
 DF¹a. -othenus F². thimostines o | XXXVIII ll.v(D). om.o. -VIII
 E³L | tradidit FaE³va.S(D) 17 [XVI]·LXXV MCap. XVI·
 XLV·M H 19 et isidorus (ysi- o) D(?)E²ov. om.r | [L]·XIII·
 DCCL D²MEp.10. cfr. VI 209. [LX]·III·DCCL D¹. LXIII·DCCL
 ll. LXIII·LXXV H LXXXVIII·DCCL (del.G) v 20 in qua re
 DF¹d¹Ea⁰

- 48 Proxima Africae incolitur Aegyptus, introrsus ad meridiem recedens, donec a tergo praetendantur Aethiopes. inferiorem eius partem Nilus dextera laevaue divisus amplexu suo determinat, Canopico ostio ab Africa, ab Asia Pelusiaco, CLXX passuum intervallo. quam ob causam 5 inter insulas quidam Aegyptum retulere, ita se findente Nilo, ut triquetram terrae figuram efficiat, ideoque multi Graecae litterae vocabulo Delta appellavere Aegyptum. mensura ab unitate alvei, unde se primum findit in latera, ad Canopicum ostium CXLVI, ad Pelusiacum CLVI est. 10
- 49 summa pars contermina Aethiopiae Thebais vocatur. dividitur in praefecturas oppidorum, quas νόμους vocant: Ombiten, Apollonopoliten, Hermonthiten, Thiniten, Phaturiten, Coptiten, Tentyriten, Diospoliten, Antaeopoliten, Aphroditopoliten, Lycopoliten. quae iuxta Pelusium est regio nomos 15 habet Pharbaethiten, Bubastiten, Sethroitien, Taniten. reliqua autem Arabicum, Hammoniacum tendentem ad Hammonis Iovis oraculum, Oxyrynchiten, Leontopoliten, Athribiten,

§ 48: MCap. VI 675. Sol. 32, 1. (Mela I 49). Dic. 6, 2 (cfr. 6, 6). 6, 3. cfr. Dim. 28. — § 49. 50: (12. 381, 4—8) MCap. VI 676.

1 colitur E¹ ad Dic. coligitur F 3 dextra do Dic. va. S | diuisus F²E²(?) ov. cfr. MCap. Dic. -su r 4 canobico DFRJ (item infra) 5 CCLXX Dic. 6 quidem DF¹Ra | findentes DF¹. fundente o. -tes a 7 utrique (-rumque Dic.) iam DdR¹a Dic. ///trique/// F¹ | terrae del. R² | ideo va. S 8 deltā Ro va. G 9 findit E² Dic. v(D). fundit rJ | altera DF¹da 10 CLVI (Külb) D. CLXVI Se Dic. CCLVI ll. v 11 et thebaidis o 12 quos a | nomus DFdTEa. nom R¹. -mos R² MCap. v 13 ombiten ll. H. -ten phanturiten (phantiten B) codd. rec. v | apollonopoliten (Parthey) D. apollop- ll. v | hermonthiten B. -motiten ll. v | thiniten B. tin- F²E²v. tinien r 14 coptiten E²B. copiten (comp- a) r. -pititen v | diospoliten Bas. (D). -tem E³. diop- rv(S) 16 pharbaethiten (B)S. -titen G. -betiten E³. parbet- F². paruaet- DF¹da. paruet- RE. barbet- v 17 ad F²E²v. om. r | amonis F² in ras. hammonios DE¹a 18 oxyrynchiten E²B. -rychite E¹. -chyrite a. -richiten R². -te R¹. oxirichiten F² in ras. -te D | atribithen F¹R. -iten F²a. atharrabiten (B)G

Cynopoliten, Hermopoliten, Xoiten, Mendesium, Sebennyten, Cabasiten, Latopoliten, Heliopoliten, Prosopiten, Panopoliten, Busiriten, Onuphiten, Saiten, Ptenethum, Ptemphum, Naucraticum, Meteliten, Gynaecopoliten, Menelaiten, Alexandriae regionem, item Libyae, Mareotis. Heracleopolites est in insula Nili longa p. L, in qua et oppidum, Herculis appellatum. Arsinoitae duo sunt; hi et Memphites usque ad summum Delta perveniunt, cui sunt contermini ex Africa duo Oasitae. quidam ex iis aliqua nomina permutant et substituunt alios nomos, ut Heroopoliten et Crocodilopoliten. inter Arsinoiten autem ac Memphiten lacus fuit circuitu CCL aut, ut Mucianus tradit, CCCCL et altitudinis quinquaginta passuum, manu factus, a rege qui fecerat Moeridis appellatus. inde LXII p. abest Memphis, quondam arx Aegypti regum, unde ad Hammonis oraculum XII dierum iter, ad scissuram autem Nili, quod appellavimus Delta, XV.

(10) Nilus incertis ortus fontibus, ut per deserta

§ 50: (11) cfr. Mela I 55. — § 51: MCap. VI 676 med. Sol. 32, 1—3. cfr. Vitruv. VIII 2, 6. 7. Amm. Marc. XXII 15, 8. Dic. 6, 7.

1 synopoliten DFva.G. fin- Ra | thermopoliten F² | mendestum DRa. -thum F | sebenniten DFRa 2 cabasiten He Ptol. IV 5, 19. -stiten ll.B. sab-v | laetopoliten F. let- Ra. letap- va.B | heliopoliten — 3 saiten om.a | prosobiten FRE¹va.B | panopoliten G. -te E². om.r. cynop-v. add. thermopolitē E³va.H 3 busiriten D(?)F²E³B. -sfriten F¹R. brusfiten E. -sophiten v | oniphiten DF¹R. oriph- F². omph- va.B | ptenethum F²E³v(J). -thu G. penethum r | ptemphum ll.v(J). phthemphu B | naucraticum DF¹a. (add. ueraticum va.B. nitritum G cum B) 4 meteliten B(H). -lliten DFdRD. melentiten Ea. -etiten v. del. G | oynecopoliten R. -lim a. -lyten (cyn- F²) F 5 regionem (U95 coll. MCap.) J. -ne ll.v 7 mempites F¹. -ides R 9 easitae DFda. ceas- va.H 10 alios R(?)E²v. -ias r | nomus F²E¹T. numus DF¹Ra | et crocodilopoliten F²E² (om. et v) D. om.r 11 autem item ac DdE¹a. au // // // ac FR 12 tradidit a | CCCL DF¹dE¹a 13 passus DFRa | q. F¹. om.D 14 LXV F². LXVII va.H | p. // // // F²G(D). prope r. p. prope v(S). de mendo cfr. III 152. IV 14. 69 | ars R. arsa D. ar F 15 iter est E³ va.S(J) 17 ut ll.v(S). it C

et ardentia et inmenso longitudinis spatio ambulans fama-
 tantum inermi quaesitus sine bellis, quae ceteras omnes
 terras invenere, originem, ut Iuba rex potuit exquirere,
 in monte inferioris Mauretaniae non procul oceano habet
 lacu protinus stagnante, quem vocant Nilidem. ibi pisces 5
 reperiuntur alabetae, coracini, siluri. crocodilus quoque
 inde ob argumentum hoc Caesareae in Iseo dicatus ab eo
 spectatur hodie. praeterea observatum est, prout in
 Mauretania nives imbresve satiaverint, ita Nilum iucrescere.
 52 ex hoc lacu profusus indignatur fluere per harenosa et 10
 squalentia conditque se aliquot dierum itinere, mox alio
 lacu maiore in Caesariensis Mauretaniae gente Masaesylum
 erumpit et hominum coetus veluti circumspicit, isdem
 animalium argumentis. iterum harenis receptus conditur
 rursus XX dierum desertis ad proximos Aethiopas atque, 15
 ubi iterum sensit hominem, prosilit, fonte, ut verisimile
 53 est, illo quem Nigrim vocavere. inde Africam ab Aethiopia
 dispescens, etiamsi non protinus populis, feris tamen et
 beluis frequens silvarumque opifex, medios Aethiopas secat,

§ 52: Sol. 32, 4. 5. (cfr. 30, 1). Dic. 6, 8. 9. Mela III 96.
 Plin. VIII 77. — § 53: Sol. 30, 1. 32, 5. 6. 7. 8. Mela I 50.
 Vitr. VIII 2, 6. Amm. Marc. XXII 15, 11. — Homer. δ 477.

1 fama-que **E**²opv(*J*). quae fama **F**²*D*¹. que (//// **E**¹) fame
RE¹a. quae fama-**DF**¹d. fama-*S* 2 quaesitus **DF**¹**TR**¹**E**a p*S*.
 -tum o. -tu **R**²d. que situ **F**². quaesitu cognitus **E**³v(*D*²). -tu
 cognita sunt *D*¹. quae situs *J* 3 invenere **F**²v(*D*). -niret *rJ*.
 -nerint *S* | originis **R** 4 monte **E**²o*Sol. v.* fonte *r* 5 lacū . .
 stagnantē **F**¹d**RE**a o | uocat *a* | nilidem ibi **R**²e corr. **E**²*B*. hil-
 ibi *v.* nullidem ibi o. nulli ibidem **DF**¹a. -lli; lb- **F**². ni//li////dē
E¹ 6 quoracini **DFR** | crocodillus **FR**. corcodri- a. cocodri- o |
dist. H 7 caesarea **DFR**a. om. o | his eo **R**a. heseo *va. B*
 10 perfusus o. praef- **DF**¹a. rursus *va. Bas*. 12 maiori **F**a o |
 masaesylum *D*. massae- **EG**. masaesylum (ae *in ras*). **F**². mases-
R². -sylum *v.* massilum o. masū (asū **R**¹) silum *r* 13 hominis
FEa o | cetus **E**²o. caet- **F**. cecus **E**¹. caecus **DR**. cetus uetus *a* |
 circuit o 14 receptusq. **FRE**a. -tis o 16 senserit **D**¹o*va. S* |
 fonte ut **F**²**E**²o*v.* -tem **D**. -tē ut d. -tē qui *r* 17 nigrim d*Sol.*
 -rin *B coll. VIII 77.* -rum *ll. o Dic. v(S).* cfr. § 30. 43. 44 18 dis-
 pescens uel dissocians o

cognominatus Astapus, quod illarum gentium lingua signifi-
 cat aquam e tenebris profluentem. insulas ita innumeras
 spargit quasdamque tam vastae magnitudinis, quamquam
 rapida celeritate, ut tamen dierum V cursu, non brevior,
 5 transvolet, circa clarissimam earum Meroen Astabores laevo
 alveo dictus, hoc est ramus aquae venientis e tenebris,
 dextra vero Astosapes, quod lateris significationem adicit,
 nec ante Nilus quam se totum aquis rursus concordibus
 iunxit, sic quoque etiamnum Giris ante nominatus per
 10 aliquot milia et in totum Homero Aegyptus aliisque
 Triton. subinde insulis impactus, totidem incitatus irrita-
 mentis, postremo inclusus montibus, nec aliunde torrentior,
 vectus aquis properantibus ad locum Aethiopum, qui
 Catadupi vocantur, novissimo catarracte inter occursantes
 15 scopulos non fluere immenso fragore creditur, sed ruere.
 postea lenis et contractis aquis domitaque violentia, aliquid
 et spatio fessus, multis quamvis faucibus in Aegyptium
 mare se evomat, certis tamen diebus auctu magno per
 totam spatiat Aegyptum fecundus innatat terrae.
 20 Causas huius incrementi varias prodidere, sed maxime 55
 probabiles etesiarum eo tempore ex adverso flantium
 repercussum, ultra in ora acto mari, aut imbres Aethiopiae
 aestivos, isdem etesiis nubila illo ferentibus e reliquo orbe.

§ 54: (14) Sol. 32, 7. 8. Amm. Marc. l. l. 9. 10. cfr. Sen. NQ
 IV 2, 5. — Mela I (49) 52. — § 55: Sol. 32, 10. 9. Sen. NQ
 IV 2, 22. (Amm. Marc. l. l. 5—7). — (384, 1) Sol. 32, 11.

3. 4 ut quamquam .. tamen P 4 non om. o 5 trans-
 volet Eaov. trau- rJ | clarissimam F²E²ov. car- r | astabores v.
 cfr. Sol., Mela, Jul. Hon. 45 (p. 48 Riese). astob- ll. S 7 dextra
 (-rae E²) ll. v(S). -ro d(?) G | astosapes RdS. cfr. Sol. astus-
 rv(D¹) | latentis va. S 9 etiam non E². et in annū Fa |
 giris DdRE²o Dic. J. gyris FE¹av. Siris B. Ciris Tomashek |
 vt ante E³B 11 impactus F²E²v(D). pactus rJ 14 catha-
 dupla o. catadupa P | uocatur F²P 15 pluere DF¹Eao | cre-
 ditur F² in ras. Sol. v(D). queritur DdRaS. quaer- Eo. quaerit
 J coll. VIII 214 16 leuis et contractus o 18 euocat a. -omit
 ova. S | certis F²v. ceteris r | auctu ov. actu ll 19 foecundus
 (fo in ras.) F²va. H. sec- Dao 22 repercussu o | ut D²

Timaeus mathematicus occultam protulit rationem: Phialam appellari fontem eius, mergique in cuniculos ipsum amnem vapore anhelantem, fumidis cautibus ubi conditur. verum sole per eos dies comminus facto extrahi ardoris vi et
 56 suspensum abundare ac, ne devoretur, abscondi. id evenire
 a canis ortu per introitum solis in leonem, contra perpendiculum fontis sidere stante, cum eo tractu absumantur umbrae, plerisque e diverso opinatis largiorem fluere ad septentriones sole discedente, quod in cancro et leone evenit, ideoque tunc minus siccari, rursus in capricornum
 10 et austrinum polum reverso sorberi et ob id parcius fluere. sed Timaeo si quis extrahi posse credat, umbrarum defectus iis diebus et locis sine fine adest.

57 Incipit crescere luna nova, quaecumque post solstitium est, sensim modiceque cancrum sole transeunte, abundan-
 15 tissime autem leonem, et residit in virgine isdem quibus adcrevit modis. in totum autem revocatur intra ripas in libra, ut tradit Herodotus, centesimo die. cum crescit, reges aut praefectos navigare eo nefas iudicatum est. auctus per puteos mensurae notis deprehenduntur. iustum
 20 incrementum est cubitorum XVI. minores aquae non omnia rigant, ampliores detinent tardius recedendo. hae serendi tempora absumunt solo madente, illae non dant sitiente. utrumque reputat provincia. in XII cubitis famem sentit, in XIII etiamnum esurit, XIII cubita hilaritatem
 25

§ 57: Sol. 32, 11—13. (Dic. 6, 4. 5). — Herodot. II 19. —
 § 58: Sol. 32, 14. 15. 16. Dic. 6, 5. — Amm. Marc. XXII 15, 13.

1 phialam F²Eav. pi- r. (Phialus Sol.) 3 uapore FE²v.
 -rē (feturē a) r 6 ad canis ad | ortus DF¹dR 7 fontes
 DF¹Ra | in eo E²va.J(D²). e E¹a. o R¹ | adsumantur DF¹E¹.
 adsuematur R 8 e om.DFdE¹a 9 septemtrionem DE²va.S
 10 tunc F²Ev. -nce a. tonc F¹. -ne D. tene R 11 † urgeri
 R²supraser. | obiti R | parcius F¹. partim usque Ea 12 ti-
 maeos F¹R¹a 13 locus DF¹a 14 crescera R. -re a Dic.
 16 leone F²o | residet F²aova. Bas. cfr. XVIII 167 17 re-
 uocantur R 22. 23 hae serendo DF¹a. herendo codd. Dic.
 23 adsumunt DF. assu- a Dic. 24 utrimque F¹dR¹Ea Dic.
 25 sentiti D | in F²R² in ras.Eov. ait D. aut a | etiam non o

aderunt, XV securitatem, XVI delicias. maximum incrementum ad hoc aevi fuit cubitorum XVIII Claudio principe, minimum V Pharsalico bello, veluti necem Magni prodigio quodam flumine aversante. cum steteret aquae, 5 apertis molibus admittuntur. ut quaeque liberata est terra, seritur. idem annis unus omnium nullas expirat auras.

Dicionis Aegyptiae esse incipit a fine Aethiopiae 59 Syene; ita vocatur paeninsula M passuum ambitu, in qua castra sunt, latere Arabiae, et ex adverso insula est IIII, 10 Philae, DC p. a Nili fissura, unde appellari diximus Delta. hoc spatium edidit Artemidorus et in eo CCL 48 oppida fuisse, Iuba CCCC p., Aristocreon ab Elephantide ad mare DCCL. Elephantis insula intra novissimum 15 cataracten IIII p. et supra Syenen XVI habitatur, navigationis Aegyptiae finis, ab Alexandria DLXXXV p.: in tantum erravere supra scripti. ibi Aethiopicae veneunt naves; namque eas plicatiles umeris transferunt, quotiens ad cataractas ventum est.

(11) Aegyptus super ceteram antiquitatis gloriam XX 60 urbium sibi Amase regnante habitata praefert, nunc quo-

§ 59: (11) MCap. VI 676. — § 60: Mela I 60. — (386, 2) Sol. 32, 40. — (5. 6) ib. 41.

2 ad F²E^ov. ab r Dic. | hoc aevo Dic. hoc XVI a. hoc//// F¹. h//// D | XVIII FE^oo Sol. v. XXVIII R. XVIII d. X//// D. XVII Dic. 3 farsalico R²o Dic. par- F¹. pars (pras R¹) aliquo R¹ad | magno a Dic. 5 aemittuntur F¹. em- fP 8 paeninsulae DF¹. -las a | M E^oad TH. ∞ m R². om. DF¹R¹. C F². CM v | passuum F. pedes D(?) | ambitum F¹. om. R 9 insula est J. -lae FdE^ov(S). -la r(?) H. del. P | IIII (P) H. IIII ll. v(S). del. J 10 philae D(?) E³B. pi- rv | de p Fa 12 p. dS. passuum D(?) v. ped. R. pedes FE^o (cfr. v. 8). om. D 14 IIII DdREH. MMMM a. in F spat. vac. III. M G. CCCC-M v 15 aegyptie F²E². -tii r | DLXXX EH. -XVI C 16 aethiopiae FR¹E¹. -pie a | //// ueneunt FD². ueniunt dRE². euen- E¹a. aeuen- D. conuen- v 17 umeris S. hum- F²R²E²v. -iles (um- D) r 18 cataractas F¹. carta- F²R 20 amase (-sae F²) E^ov. amm- (-sae F¹) DF¹RJ. -asse ad | habitata om. o | praefert F²E^ov. -rri r

que multis etiamsi ignobilibus frequens. celebrantur tamen Apollinis, mox Leucotheae, Diospolis Magna, eadem Thebe portarum centum nobilis fama, Coptos, Indicarum Arabicarumque mercium Nilo proximum emporium, mox Veneris oppidum et iterum Iovis ac Tentyris, infra quod Abydus, 5 Memnonis regia et Osiris templo inclutum, VII·D p. in 61 Libyam remotum a flumine. dein Ptolemais et Panopolis ac Veneris iterum et in Libyco Lycon, ubi montes finiunt Thebaidem. ab iis oppida Mercuri, Alabastron, Canum et 50 supra dictum Herculis. deinde Arsinoes ac iam dicta 10 Memphis, inter quam et Arsinoiten nomen in Libyco turres quae pyramides vocantur, et labyrinthus, in Moeridis lacu nullo addito ligno exaedificatus, et oppidum Crialon. unum praeterea intus et Arabiae conterminum claritatis magnae, Solis oppidum. 15

62 10. Sed iure laudetur in litore Aegyptii maris Alexandria, a Magno Alexandro condita in Africae parte ab ostio Canopico XII p. iuxta Mareotim lacum, qui locus antea Rhacotes nominabatur. metatus est eam Dinochares architectus pluribus modis memorabili ingenio, XV p. laxitate insessa ad effigiem Macedonicae chlamydis orbe 20

§ 61: (12) cfr. Plin. XXXVI 84 sqq. — § 62: Sol. 32, 41. 42. MCap. VI 676 extr. — (19) cfr. Amm. Marc. XXII 16, 7.

1 celebratur F²o 2 mox — 3 nobilis om.R¹ | leucotheae (-taeae F. -tee a) & DFda | thaebeꝑ F 3 nobilis *perit in marg.* R² | copios F¹R. -osa a va.G 5 abidus F²R. aui- DF¹a 7 ptolomais F²R²ED². -ma//is F¹. -meis a | panopolis FR²a. ponon- R¹ 8 libyco lycon v. libicolicon F²E². libicon (lyb- a) r 9 thebaido Da. -de d. thaebaides F². -d// F¹ 10 arsinoes F²dv(J). -noe E(?)C. -nues r | aeiam D. & iam va.S 12 et laberintus o. labyrinthus E(?)v. -thus et DT. laberintus (-tus a. -birinthius F. lybirinthus R¹) et (est R²) r | in F²Edv(D). om. r. ad (P)S. e J | moeridis B. mir- Eav. myr- DFd. -dus R 13 lacus R². -um (P)S | crialon R. crocodilon Hex Herod. II 147 (U 96) 14 unde o 18 lacus Fava.G 19 rhacotes Janus Parrhasius ap. Pe Strab. XVII p. 792. archo- F². erapo- E¹a. arapo- rva.G | dinocares Fa. -ros R. -crates z Sol.va.G. cfr. Amm. Marc. et Vitruv. I praef. 1; contra Plin. VII 125. XXXIV 148

gyrato laciniosam, dextra laevaue anguloso procurso, iam
 tum tamen quinta situs parte regiae dicata. Mareotis 63
 lacus a meridiana urbis parte euripo e Canopico ostio
 mittit ex mediterraneo commercia, insulas quoque plures
 5 amplexus, XXX traiectu, CCL ambitu, ut tradit Claudius
 Caesar. alii schoenos in longitudinem patere XL faciunt
 schoenumque stadia XXX: ita fieri longitudinis \overline{CL} p., tan-
 tundem et latitudinis. sunt in honore et intra decursus 64
 Nili multa oppida, praecipue quae nomina ostiis dedere,
 10 non omnibus — XII enim reperiuntur superque quattuor,
 quae ipsi falsa ora appellant —, sed celeberrimis VII, pro-
 ximo Alexandriae Canopico, dein Bolbitino, Sebennytico,
 Phatmitico, Mendesico, Tanitico ultimoque Pelusiaco. prae-
 terea Butos, Pharbaethos, Leontopolis, Athribis, Isidis
 15 oppidum, Busiris, Cynopolis, Aphrodites, Sais, Naucratis,
 unde ostium quidam Naucraticum nominant quod alii
 Heracleoticum, Canopico, cui proximum est, praeferentes.

11. (12) Ultra Pelusiacum Arabia est, ad Rubrum 65
 mare pertinens et odoriferam illam ac divitem *terram* et

§ 63: (4) MCap. VI 676 extr. — § 64: (11) Sol. 32, (8.) 42.
 Mela I 60. — (16) cfr. Sol. 32, 42. Tac. ann. II 60. — § 65: Mela
 I 61. III 79. Sol. 33, 1. 2. 4. MCap. VI 678 init. cfr. Plin. VI 143.
 — Mela III 74. — (388, 7) ib. 80. Plin. VI 156. — Agrippa
 fr. 27 Riese. — Sol. 33, 2. MCap. VI 677 extr. Herodot. IV 41.

1 dextrā DF¹a 2 regia DFda | dicato Ra. -tę d | mare-
 otes F¹a 3 a/// FG(D). ad rv(S) | meridianā . . partē Ea
 va.G(S) | euripo e (D?)E³v(J). -po & F² in ras. -pi e (ē a) Ea.
 -pre R. -pum S | canobico F¹dREJ 4 mittit ex DFRS. -ttat
 ex Ea. -ttitur G. -ttitur ex E³v | commercia D. -cio ll.v
 5 CD MCap. | traiectu F²v. -tus rMCap. | \overline{CCL} (P)D. CD ll.
 \overline{CL} H(e MCap.) \overline{DC} v 10 XI va.H 12 deinde R(?)va.S |
 sebenitico F¹Ba 13 phatmitico FEa. phanmi- R. phatni-
 D(?)B. phanni- v. cfr. MPt p. 681 14 pharbaethos H. -baetos
 P. -botos ll. -boetos v | athribis P. atr- ll.va.L | issidis F¹a.
 sidis R 15 chynopolis a. chin-FR | aphrodites P. -tos (apho-
 R) ll.va.G 16 naucraticum F²(R¹?)va.H. nauueratis (naufe- a)
 unde ostium D(F¹)da 17 canobico F¹RJ | praeferentis DF¹a
 19 terram ego e MCap. om.ll.v

Beatae cognomine inclutam. haec Catabanum et Esbonitarum et Scenitarum Arabum vocatur, sterilis, praeterquam ubi Syriae confinia attingit, nec nisi Casio monte nobilis. his Arabes iunguntur, ab oriente Canchlei, a meridie Cedrei, qui deinde ambo Nabataeis. Heroopoliticus alterque Laeaniticus vel Aelaniticus sinus Rubri maris in Aegyptum vergentis, CL intervallo inter duo oppida, Laeana et in nostro mari Gazam. Agrippa a Pelusio Arsinoen, Rubri maris oppidum, per deserta CXXV p. tradit: tam parvo distat ibi tanta rerum naturae diversitas. 10

66 12. (13) Iuxta Syria litus occupat, quondam terrarum maxuma et plurimis distincta nominibus. namque Palaestine vocabatur qua contingit Arabas, et Iudaea et Coele, dein Phoenice et qua recedit intus Damascena, ac magis etiamnum meridiana Babylonia, eadem Mesopotamia 15 inter Euphraten et Tigrin quaque transit Taurum Sophene, citra vero eam Commagene et ultra Armeniam Adiabene, Assyria ante dicta, et ubi Ciliciam attingit Antiochia. 67 longitudo eius inter Ciliciam et Arabiam CCCCLXX p. est,

§ 66: Mela I 62. 63. MCap. VI 678. — § 67: MCap. l. l. Div. 19. Dic. 2, 4 extr. — (389, 11) Mela I 65.

1 catabanum B. atab- E. attab- r. cattab- J | hesbonitarum F². herb- F¹ 2 uocantur Ra 3 ibi F¹dRa | syria et R
4 arabis F¹a | canchlei E(?) B. -laeis (cancl- a) DFa. -leis dTv. calchlaeis R 5 cedrei E(?) B. -reis rv | heroopoliticus (-loticus v) B. -cū (herop- R²) ll 6 laeaniticus uel aelaniticus ego coll. VI 156. 165. laelani- DFE. lelani- dv. laenali- a. aelani- R(?) G 7 laeana DFv. laetina E. læan R. len a. aelana G
8 gazam Bas. -za v. gaia F²E². zaza r. (mara) zizana a | a om. DF¹R¹a | arsinoi F¹. -oem e R²e corr. 11 siriam o
12 pluribus R(?) va. D 13 palaestinae DFd. -na R(?) va. D | uocabatur F²Eov. -bantur r | et iudeam o. om. E 14 cele Ea | dein ov. set in DdE. sit in a. s///// F¹. s. exin F². exin fS. deinde R²D². om. R¹ | poenice R. ////nicae F¹. phenice a. fenicen o | et F²E²o(D?) v. et in r 15 mediterranea coni. Littré | eadem ego. et ead- D(?) v. ex ead- r 16 quoque Eao 17 eam FRaS. etiam r | cum magene R. cū magiaene DF¹ | adiabane F¹Rao 18 antea Fao

latitudo a Seleucia Pieria ad oppidum in Euphrate Zeugma
CLXXV. qui subtilius dividunt, circumfundi Syria Phoeni-
nicen volunt et esse oram maritimam Syriae, cuius pars
sit Idumaea et Iudaea, dein Phoenicen, dein Syriam. id
5 quod praeiacet mare totum Phoenicium appellatur. ipsa
gens Phoenicum in magna gloria litterarum inventionis et
siderum navaliumque ac bellicarum artium.

(14) A Pelusio Chabriae castra, Casius mons, delu- 68
brum Iovis Casii, tumulus Magni Pompei. Ostracine
10 Arabia finitur, a Pelusio LXV p. 13. mox Idumaea in-
cipit et Palaestina ab emersu Sirbonis lacus, quem quidam
CL circuitu tradidere. Herodotus Casio monti adplicuit,
nunc est palus modica. oppida Rhinocolura et intus
Rhaphea, Gaza et intus Anhedon, mons Argaris. regio
15 per oram Samaria; oppidum Ascalo liberum, Azotos, Iam-
neae duae, altera intus. Iope Phoenicum, antiquior terra- 69
rum inundatione, ut ferunt, insidet collem, praeiacente
saxo, in quo vinculorum Andromedae vestigia ostendit.

§ 68: Sol. 34, 1. MCap. VI 679. — Herodot. II 6. III 5. —
(13) cfr. Amm. Marc. XXII 16, 3. Mela I 64. Sol. 34, 1. —
§ 69: Sol. 34, 2. cfr. Plin. IX 11. Mela I 64. Strabo XVI p. 759.
— (390, 1. 3) MCap. VI 679.

1 epieria F³ova.B. epte- DF¹R²a. apte- R¹. om. MCap. |
zeugma E²C. -mam r. zeuma B. -mam ov 2 circum euphraten
siriam o. circa eufraten. syria a 3 et del. R²Bas | coram DF¹a |
mariam D. mar///// F¹. maria am R¹. maurū am a 4 deinde
Eaova.S | phoenice D(?)G | deinde va.S | syria D(?)G
7 et (pro ac) R². e R¹. a/// F¹. om.a 8 cassius DRSol.
va.G (item infra etiam Fao) 9 ostracene F². tracinus a
10 LXVI MCap. 12 circuitus DFda.o. -tu r(?)v. 13 non (n̄)
F¹R¹a | rhino colura a. //hin- F¹. rinocorura o 14 rhapshea B.
rhapsheae F². -phaeae E². -fegia R². -phace ov. -paeae D. -peae R¹.
-pee a. -paeae E¹. -peaeae F¹ | gaza ov. gaia F²E². del. R². zaza r.
cfr. § 65 | angaris ova.H 15 per oram ll.v. perea o | ascalon
R² | azotos E¹av(J). -tus E²oG. azostos r | iamneae Hcum Salm.
p. 401^b De Strab. (J). -niae Scum B². -nes F³B¹. hiomnes R¹.
ham- D. //am- F. am- r. sam- v 16 duo R²d | uicus conī. Be
Strab. | ioppe R(?)Sol. va.S(D²) 18 in quo ll.v. quod o (prob.
Rück 3 p. 242) | ostendit DFda.o (sc. Iope: cfr. Sol.). -dunt E(?)pv

colitur illic fabulosa Ceto. inde Apollonia, Stratonis Turris, eadem Caesarea ab Herode rege condita, nunc colonia Prima Flavia a Vespasiano Imperatore deducta, finis Palaestines, CLXXXVIII p. a confinio Arabiae. dein Phoenice; intus autem Samariae oppida Neapolis, quod antea Mamortha 5 dicebatur, Sebaste in monte, et altiore Gamala.

70 14. (15) Supra Idumaeam et Samariam Iudaea longe lateque funditur. pars eius Syriae iuncta Galilaea vocatur, Arabiae vero et Aegypto proxima Peraea, asperis dispersa montibus et a ceteris Iudaeis Iordane amne discreta. 10 reliqua Iudaea dividitur in toparchias decem quo dicemus ordine: Hiericuntem palmetis consitam, fontibus riguam, Emmaum, Lyddam, Iopicam, Acrabatenam, Gophaniticam, Thamniticam, Betholeptephenen, Orinen, in qua fuere Hierosolyma, longe clarissima urbium orientis, non Iudaeae 15 modo, Herodium cum oppido inlustri eiusdem nominis.

71 15. Iordanes amnis oritur e fonte Paneade, qui cog-

§ 70: (7—10) MCap. l. l. — (12. 15) Sol. 35, 4.

1 fabulis a R. famulos (-lus a) da. fa//ul///a F¹ | derceto G. cfr. §81 | apollonia (app- o) F²ov. -ll//ia F¹. -llinia R². -nia a R¹. -nis a r 2 cesaria F. -ri a 3 flavia E²v. phabia (supr. † flavia) F². flabia R². pa- F¹. fa- r | palestinis F¹ado. phalestine R 4 CLXXXVIII dT MCap. | a om. DF¹Ra | phoenices (fen- a) FdRE¹ova. G 5 samaria FEva. G(D) | mamortha E(?)v. -ta F². amam- r 6 et altiore ll. P(H). -or ea G. altiore v 7 samariam v(D). -ritim E²J coll. St Byz. s. v. Σεβατή. -ridim (-dē a) r 9 perea o. pere F¹Ra. pareva. B | asperi F¹R¹a 10 a om. E¹ 11 XII o 12 hiericuntem dva. G. ier- ao | eriguam R. irrig- ova. S 13 liddam R²o. hydd- D. //ydd- F¹. chid- R¹ | iopeticam R² | acrabatenam (-thenam v) o G. -tennam E². acrebitenam F²J. -nnam DF¹Ra. -epitenam E¹. cfr. Rück 3 p. 242 | gophaniticam o J. gophn- G ex Iosepho. zophani- ll. v 14 thamniticam (ta- o) F²E²o G. -nicam E¹. thanicam (ta- a) r. thami- v | betholeptephenen J². bethl- H ex Ios. b. Iud. IVS, 1. betholet F. -le et ov. -len C. -lenen G. betolet DE². -leth d. -lē R. -le E¹. betelo a et thephene F²E²o. -penen dR. thenepenen (thaen- F¹) r. Tephenen C. -ne v | orine F¹dRa. eno- F²E²o 15 non DdR G. nom rv 16 cum D(?) F²E²ov. om. r 17 iordanis R²Eaova. J | paneade Sol. E³v(D²). -niade DRo S. -da F¹. -dae r. cfr. Ioseph.

nomen dedit Caesareae, de qua dicemus. amnis amoenus ⁷⁴
 et, quatenus locorum situs patitur, ambitiosus accolisque
 se praebens velut invitus Asphaltiten lacum dirum natura
 petit, a quo postremo ebibitur aquasque laudatas perdit,
⁵ pestilentibus mixtas. ergo ubi prima convallium fuit
 occasio, in lacum se fundit, quem plures Genesaram
 vocant, XVI p. longitudinis, VI latitudinis, amoenis circum-
 saeptum oppidis, ab oriente Iuliade et Hippo, a meridie
 Tarichea, quo nomine aliqui et lacum appellant, ab occi-
¹⁰ dente Tiberiade, aquis calidis salubri.

16. Asphaltites nihil praeter bitumen gignit, unde et ⁷²
 nomen. nullum corpus animalium recipit, tauri camelique
 fluitant; inde fama nihil in eo mergi. longitudine excedit
 C p., latitudine maxima LXXV implet, minima VI. pro-
¹⁵ spicit eum ab oriente Arabia Nomadum, a meridie Machaerus,
 secunda quondam arx Iudaeae ab Hierosolymis. eodem
 latere est calidus fons medicae salubritatis Callirhoë,
 aquarum gloriam ipso nomine praefereus.

17. Ab occidente litora Esseni fugiunt usque qua ⁷³
²⁰ nocent, gens sola et in toto orbe praeter ceteras mira,
 sine ulla femina, omni venere abdicata, sine pecunia,
 socia palmarum. in diem ex aequo convenarum turba
 renascitur, large frequentantibus quos vita fessos ad mores
 eorum fortuna fluctibus agit. ita per saeculorum milia

§ 71: MCap. VI 679 med. Sol. 35, 1. 3. — § 72: Sol. 35, 2.
 cfr. Plin. II 226. — (16) MCap. 1. 1. — § 73: Sol. 35, 9. 11. 12.
 MCap. 1. 1.

4 petat DF¹da 6 genesaram F²v. gennesarum R². gentes
 aram (arum R¹) r 7 XVI EadSol.v. XXVI R. XV DF
 8 culiade DF¹Ea 9 tarichea C. -iacea R. tharicea E². -racea r.
 -ritie v 12 animalis o (cfr. Rück 3 p. 243) 13 longitudine
 F²v. -nē r 14 XXV va.J 15 ab oriente et a meridie sedem
 mutare voluit U97 | macherus FaB. -charon v 16 secundā
 Da | ars DR¹. ar// F¹. pars a 17 callirrhoe DdE(?)Sol.L(D²).
 -rroe MCap.J. cali- S. calliroe R²oC. -roce a. -r//e R¹. cally-
 rhoce F 19 litore R²va.G | hesseni FRava.C 20 et om.R
 24 fortuna ego. -nae ll.v | fluctus R(?)E²G | agit ita DdTRJ.
 agitata Ea. -itat F²in ras. -itat ita E²v(D)

— incredibile dictu — gens aeterna est, in qua nemo nascitur. tam fecunda illis aliorum vitae paenitentia est! infra hos Engada oppidum fuit, secundum ab Hierosolymis fertilitate palmetorumque nemoribus, nunc alterum bustum. inde Masada castellum in rupe, et ipsum haut 5 procul Asphaltite. et hactenus Iudaea est.

74 18. (16) Iungitur ei latere Syriae Decapolitana regio, a numero oppidorum, in quo non omnes eadem observant, primum tamen Damascum epoto riguis amne Chrysorroa fertilem, Philadelphiam, Rhaphanam, omnia in 10 Arabiam recedentia, Scythopolim, antea Nysam, a Libero Patre sepulta nutrice ibi Scythis deductis, Gadara, Hieromice praesfluente, et iam dictum Hippon, Dion, Pellam aquis divitem, Garasam, Canatham. intercurant cinguntque has urbes tetrarchiae — regnorum instar singulae, et 15 regna contribuuntur — Trachonitis, Paneas, in qua Caesarea cum supra dicto fonte, Abila, Arca, Ampeloessa, Gabe.

71 75 19. (17) Hinc redeundum est ad oram atque Phoenicem. fuit oppidum Crocodilon, est flumen. memoria urbium Dorum, Sycaminum. promunturium Carmelum et in monte 20

§ 74: MCap. VI 679 extr. — (9—12) Sol. 36, 1. 2. — § 75: MCap. VI 680. — (393, 2—4) cfr. Plin. XXXVI 190.

2 fecunda illis F² in ras. E²v. -dat uis (illis R²o) r | uita o
 3 engada ll. J. -dda Ge Ptol. V 15, 5. eg- v 5 Massada
 Sol. D². sed cfr. Ioseph. 7 et R¹Ea. /// F¹. e o 8 a F²R²
 E²v. om. r. dicta a MCap. | qua o 9 primum ego. plurimi ///
 E²v. -mum r J. de mendo cfr. XIV 29. XXXVII 54. (XXIX 67.
 VII 139) | epoto J. ex epoto (Vossius) H. et octo a. et opoto ll.
 -ton v 10 raphana FRa 11 recedentia F²R²v. recid- E².
 re incid- r 12 ibiscitis R. ebisc- Fa | dist. va. H(D). cfr. Sol. |
 ieromice R. hieromiace E(?) va. S 13 praeterfluente a | hippo-
 dion F²R²va. G. hip/////ion R¹. ipondion a 14 garasam D²
 coll. CIL X n. 867, 21. gala- ll. v. Gerasa coni. B et Salm. p. 435^b B |
 canatham DFa. -acam R | intercussant F¹R. -urrunt F²Ea va. G(D)
 15 regnorum ll. v(S). regionum G 16 regno Ea. in regna
 E²va. J. cfr. § 77. 82 extr. | traconitis FREa va. C | panias FR S
 17 ambila FREa 19 oppido DF¹a | crocodilon E(?) B.
 -illo r. -ilo v 20 sygaminum DFRa va. Bas.

oppidum eodem nomine, quondam Acbatana dictum. iuxta Getta, Geba, rivus Pacida sive Belus, vitri fertiles harenas parvo litori miscens; ipse e palude Cendebia a radicibus Carmeli profluit. iuxta colonia Claudii Caesaris Ptolemais, 5 quae quondam Acee. oppidum Ecdippa, promunturium Album. Tyros, quondam insula praealto mari DCC passibus 76 divisa, nunc vero Alexandri oppugnantis operibus continens; olim partu clara, urbibus genitis Lepti, Vtica et illa aemula terrarumque orbis avida Carthagine, etiam Gadibus extra 10 orbem conditis: nunc omnis eius nobilitas conchylio atque purpura constat. circuitus XVIII est, intra Palaetyro inclusa; oppidum ipsum XXII stadia optinet. inde Sarepta et Ornithon oppida et Sidon, artifex vitri Thebarumque Boeotiarum parens. 20. a tergo eius Libanus mons orsus 77 MD stadiis Zimyram usque porrigitur, quae Coeles Syriae cognominatur. huic par, interiacente valle, mons adversus Antilibanus obtenditur, quondam muro coniunctus. post eum introrsus Decapolitana regio praedictaeque cum ea 74

§ 76: Mela I 66. 34. [cfr. Sall. Cat. 10, 1. Vellei. I 12, 6]. —

§ 77: MCap. VI 680.

1 acbatana (acbet- Ea) *ll.S.* ecb- B. egab- v | dictum F²
in ras. dR²v. ctotum r 2 ietta a. gelta R | geba DFREJ.
 iebar a. ieba (B)S. iebba G. le- C. ge- v. del. U98 | pagida E³
 va.S 3 cendebia S(D). -euia F²v(J²). -ebria E¹. -eberia rJ¹. cfr.
 XXXVI 190 4 CL (pro Claudio) Fa | ptholomais (-aeis F¹) F.
 ptolomeis a. tholo- R 5 Ace B | eodippa Fa. haecd- R
 6 tyros (tir- o) Eova.J 8 utica F²E²ov. -ce r | illa *ll.dop.*
 illa romani imperii E²v. (sc.Tyri aemula. cfr. XV76. XXXIII 141)
 9 que *om.pva.S.* quae D. qu//// F¹. et o 10 urbem o
 11 an in ora (pro intra)? | paelaetyro F. pelet- Ra
 12 optinent F¹Ra | inde *ll.H.* add. indeae E¹. ideae F²RE².
 idea et F¹. idee p. ydee a. idaea D. ide ac dTva. G. idaea et D.
 enhydra con. B. euhydra G | sarepta TE³B. -tas R². tareptas r.
 sarapta v 14 mons libanus R(?)va.J 15 zimyram D coll.
 §78. sim-B. gymiram *ll.* zym- v. gimarum o | quae (que Ra)
ll.v(S). qua G | coeles J. caeles F. celes o. celer a. coele (cele R)
 rv | syriae F¹J. -ie a.o. sirie R. syria rv 16 interiacente
 FdREaov. -rueniente D(?)S 17 antilibanus F²E³C. antel-
 rv (item infra §80) 18 regio est va.S

- 78 tetrarchiae et Palaestines tota laxitas. at in ora item
 subiecta Libano fluuius Magoras, Berytus colonia, quae
 Felix Iulia appellatur, Leontos oppidum, flumen Lycos,
 Palaeblybos, flumen Adonis, oppida Byblos, Botrys, Gigarta,
 Trieris, Calamos, Tripolis, quoniam Tyrii et Sidonii et 5
 Aradii optinent, Orthosia, Eleutheros flumen, oppida Zimyra,
 Marathos contraque Arados, septem stadiorum oppidum et
 insula ducentis passibus a continente distans, regio, in
 qua supradicti desinunt montes, et interiacentibus campis
 Bargylus mons. 10
- 79 (18) Incipit hinc rursus Syria, desinente Phoenice.
 oppida Carne, Balanea, Paltos, Gabala, promunturium, in
 quo Laodicea libera, Dipolis, Heraclea, Charadrus, Posidium.
 21. dein promunturium Syriae Antiochiae. intus ipsa 15
 Antiochia libera, Epi Daphnes cognominata; Oronte amne
 dividitur. in promunturio autem Seleucia libera, Pieria
 80 appellata. 22. super eam mons eodem quo alius nomine,
 Casius. cuius excelsa altitudo quarta vigilia orientem per
 tenebras solem aspicit, brevi circumactu corporis diem
 noctemque pariter ostendens. ambitus ad cacumen XVIII 20

§ 78: (5) Mela I 67. — (9) MCap. VI 680. — § 79. 80:
 MCap. l. l. — § 80: Sol. 36, 3. Mela I 61. — (395, 1. 3. 5) ib. 69.

1 palaestines DF²Rv(D). -nis Ea. -nos F¹. -nae G | at in
 DdEa v. ad in F¹R. in F²D | post in lac. indic. J | item (vel eidem)
 ego. autem U. J. etiamnum G. nunc v 2 magoras DE¹B.
 nago- (-nas R¹) rv | baritus R. per- a | leonton P 4 gigarta
 Be Strab. cicarda ap. zic- RE d. zyc- DF¹. syc- F²v 5 quoniam
 B. quondam U. v. quam C. de ellipsi cfr. § 74 init. et Müller
 de stilo p. 79 § 30; de mendo cfr. VI 42 6 ortosia R². -osi R¹.
 -osii F² in ras. -os a | zimyra RdD. sim- B. zymira (zim- a) rv.
 cfr. § 77 7 matratos R². intr- R¹ | Aradum Antarados coni. B
 10 abargylus Dd. -liis a. -gilus F¹. -girus R² in ras.
 10. 11 dist. D² 11 hunc Ra 12 balanea Ev. -lenea dR¹.
 -lenea DF. balnea R². balea a | gabala F²v(J). -le E²B. cababa
 F¹. calaba r 13 dipolis U. v(J). diosp- E²B 14 antioche-
 nae va. H 15 epidaphnes (-pnes R) U. G. -ne B. -neis v. 'Επι
 Δάφνη Strabo. epiphanes o 16 promunturio F²E²v. -riū r
 17 quo D(?) F²v. que r 19 temporis o

p. est, altitudo per directum III. at in ora amnis Orontes, natus inter Libanum et Antilibanum iuxta Heliopolim. oppida Rhosos et a tergo Portae, quae Syriae appellantur, intervallo Rhosiorum montium et Tauri. in ora oppidum 5 Myriandros, mons Amanus, in quo oppidum Bomitae. ipse ab Syris Ciliciam separat.

23. (19) Nunc interiora dicantur. Coele habet 81 Apameam, Marsya amne divisam a Nazerinorum tetrarchia, Bambycen, quae alio nomine Hierapolis vocatur, Syris vero 10 Mabog — ibi prodigiosa Atargatis, Graecis autem Derceto dicta, colitur —, Chalcidem cognominatam Ad Belum, unde regio Chalcidena fertilissima Syriae, et inde Cyrresticae Cyrrum, Gazetas, Gindarenos, Gabenos, tetrarchias duas quae Granucomatitae vocantur, Hemesenos, Hylatas, Iturae- 15 orum gentem et qui ex iis Baethaemi vocantur, Mariam- nitanos, tetrarchiam quae Mammisea appellatur, Paradisum, 82 Pagras, Penelenitas, Seleucias praeter iam dictam duas, 79 quae Ad Euphraten et quae Ad Belum vocantur, Tardytenses. reliqua autem Syria habet, exceptis quae cum Euphrate

1 directum F¹R. dir- rv 3 oppidum va.S | partae quae F¹. -teque F²a 4 interualla F² | rosiorum F²a. //os- F¹. rho-
siorum R¹. rhvs- R² 6 ab syris EdTv. abasyris DF¹. -sirir R¹.
-riis R². -ssyriis F²a 8 apamiam F²E²C | nazerinorum Ev.
-riuorum Ra. -ruiorum r 10 mabo R. magog d(?) va.S | ater-
gatis E¹ava.B | derceto R(?) B. decre- rv 11 colit F² | cal-
chidem FE. calci- a | ad belum B. ad bellum (appe- R) U
12 chalcidene F¹va.D. caldid- R | cyrresticae FD (et dist.). -ce
rH. -ca v 13 cyrrum gazetas (J. -zatas G) G. yrtica z&as E.
yst- DR. yrtiaezaz&as F. icieazetas a. irnea- v | gindarenos v.
tind- R. zind- ad. zynd- r 14 granucomatitae (graniic- v)
F²D. -matae rG | appellantur Da | hemesenos D coll. § 89. emes-
H. hemis- Ven. emis- B. hermis- Rv(J). ernis- Ead. ermys- D.
aermys- F². -sones F¹ | hilatos R | ytyraeorum F. ytire- d. ytere-
E. yter a 15 baethaemi FD. -hocemi E. bethaemi DJ².
-hocemi a. -hemi RJ¹. baetarreni B. betemi v | mariammitanos
R(?) B 16 mammisea F. mamisea a. -ssea R 17 pene-
lenitas DFdEv(D). -lonitas R. -lempnas a. pinaritas BeStrab.
et Ptol. | seleucias .. dictam B. -ciam .. -tas U.v 18 belum
D(?) B. -llum r | tardytenses Je con. H (ob litterarum ordinem).
tatdice- FE¹a. tratdite- E². cardi//e- R. cardyte- D(?) B. tardice- v

dicentur, Arethusios, Beroeenses, Epiphanenses ad Orontem, Laodicenos, qui Ad Libanum cognominantur, Leucadios, Larisaeos, praeter tetrarchias in regna discriptas barbaris nominibus XVII.

- 83 24. (20) Et de Euphrate hoc in loco dixisse ap- 5
tissimum fuerit. oritur in praefectura Armeniae Maioris
Caranitide, ut prodidere ex iis, qui proxime viderunt,
Domitius Corbulo, in monte Aga, Licinius Mucianus,
sub radicibus montis, quem Capoten appellant, supra Zimaram
XII p., initio Pyxurates nominatus. fluit Derzenen primum, 10
mox Anaeticam, Armeniae regiones a Cappadocia excludens.
- 84 Dascusa abest a Zimara LXXV p.; inde navigatur Sartonom
L, Melitenen Cappadociae XXIII, Elegeam Armeniae X,
acceptis fluminibus Lyco, Arsania, Arsano. apud Elegeam
occurrit ei Taurus mons nec resistit, quamquam XII p. 15
latitudine praevalens. Ommam vocant inrumpentem, mox
ubi perfregit, Euphraten, ultra quoque saxosum et violentum.
- 85 Arabiam inde laeva, Orroeon dictam regionem, trischoena

§ 83: Sol. 37, 1. MCap. VI 681. — § 84. 85: (13—397, 1) Sol. l. l.

1 arethusios *Be Strab. et St Byz.* arbe-*v(J)*. -tusios **F²** *in ras.*
-trosios **R**. -thosios **E²**. -thiosios **E¹ad.** -baethyosios **D** | Epipha-
neenses **H** | orintem **E²**. -ientem **D(?)F²va.** (*U 102*) **J** | *dist. U*
2 laudicenos **F¹R** 3 descriptas **DF²Eva. D.** -tis **a**
7 charanitide **o** | uiderunt **ov(D²)**. -rant *ll. H* 8 aga *ll. v(J)*.
aba **E³Be Ptol.** 9 appellant **DF²Eaov.** -at **F¹RS** | zymaram **F**.
tym- **R**. cymir- (*simyr- C*) *va. H* 10 **CCXII U 104** | pixurates
Fao. pyxir- *va. H* | derzenen **DdRD.** -nē **Fv.** -num (*terz- a*) **Ea.**
derxenē *Be Strab.* (*xerx- B² U 104*) 11 anaeticam **DFEJ.**
anet- **Ra.** anait- **H.** anaetiam **E³G.** anet- *v* | armeniam **F¹Ra**
12 zymara **F.** zimata **R.** simyra **C** | sastonam **D.** past- *va. S*
13 **XXIII ll. H(J).** **LXXIII C(S).** **XXVII v** | elegeam **F²**
Sol. D. -giam *rv* 14 elegeam **F²D.** aelaeng- **F¹**. euleug- **R.**
euleug- **Ea.** -giam **o.** elegiam **Ddv** 15 resistit **Raov.** restitit
r D¹. cfr. Sol. 16 ommam **DFR²EoS.** omniā **av.** -nam **R¹dT.**
omiram **B** 17 ibi **o** | ultra *om. E¹*. tum **H** | saxuosum **DFE¹**
aD | *ac va. S* 18 lasua **E¹a** | orroeon **D coll. VI 25. 117. 129.**
moroeon (*mer- R²*) *ll.* oreon **H.** merorum *v* | trischoena (**D?**) **G.**
-scaeno **a F²E.** friscoeno (*-caeno F¹a.* -ceno **d**) *a r.* tricena *v*

mensura, dextraque Commagenen disterminat, pontis tamen, etiam ubi Taurus expugnat, patiens. apud Claudiopolim Cappadociae cursum ad occasum solis agit. primo hunc illic in pugna Taurus aufert victusque et abscisus sibimet
 5 alio modo vincit ac fractum expellit in meridiem. ita naturae dimicatio illa aequatur, hoc eunte quo vult, illo prohibente ire qua velit. a catarractis iterum navigatur.

XL p. inde Commagenes caput Samosata.

(21) Arabia supra dicta habet oppida Edessam, quae 86
 10 quondam Antiochia dicebatur, Callirrhoen, a fonte nominatam, Carrhas, Crassi clade nobile. iungitur praefectura Mesopotamiae, ab Assyniis originem trahens, in qua Anthemusia et Nicephorium oppida. mox Arabes qui Praetavi vocantur; horum caput Singara. a Samosatis autem latere Syriae
 15 Marsyas amnis influit. Cingilla Commagenen finit, Imeneorum civitas incipit. oppida adluuntur Epiphania et Antiochia, quae Ad Euphraten vocantur, item Zeugma LXXII p. a Samosatis, transitu Euphratis nobile. ex adverso Apameam Seleucus, idem utriusque conditor, ponte iunxerat. qui 87
 20 cohaerent Mesopotamiae, Rhoali vocantur. at in Syria oppida Europum, Thapsacum quondam, nunc Amphipolis; Arabes Scenitae. ita fertur usque Suram locum, in quo

§ 86: (15) MCap. VI 681.

1 commagenen *v(D)*. -nes **RJ**. -non *r*. -nos **S** 3 agit *ov*.
 egit *ll. D¹* | primum **G** 4 illi **R**(?)*ova.S* | in pugna *ll.(P)H*.
 -aturus (*om. taurus*) **F²**. -atus **G**. -atus cursum *v* | abscissus
D(?)*va.G(Dal)* 6 ille **R¹ao** | aequa//// **F¹**. quatuor **R¹a**. qua-
 titur **d¹o** 9 edissam **R²**. desam **dR¹a**. in **F¹ras**. 11 carrhas
H. charras **F²**. caras **a**. -rras *v*. charas **r** | eras si **Ea** | nobiles
E²va.S(D) | praefecturae **DFEa** 12 ab *ll.H.om.v* | asyris **F¹**.
 asiriis **R²**. -ris **R¹**. a Syris *va.H* | antemusia **F**. -iam **Ra**
 13 Rhetavi *va.H* | uocatur **F¹R** 14 a *om.F¹d¹R¹Ea* | samos-
 satis **F¹d**. som- **REa** 15 cigilla **F¹**. ging- **R²**. gingla *va.H* |
 imeneorum **DFaJ**. -ne eorum **B**. imen **E**. imme **H**. merorum
E³v (*cf. §85 init.*) 16 adluuntur **F²R**(?)*v*. abl- **r** | epiphania
 et antiochia **D**(?)*v*. -niae et -iae **r** 17 zaeuma **F** 18 nobile **C**.
 -les **E**. -lis *rv* | apamiam **E²G** 20 cohaeret **F¹Ra** | rhoali
D(?)**E²v**. rohali **F²** in *ras*. rohoah **Ra** 22 saenitae **F**. cen- **R** |
 Suram (*coni.H*) **D**. *cf. §89. U104*. uram *ll.v*

conversus ad orientem relinquit Syriae Palmyrenas solitudines, quae usque ad Petram urbem et regionem Arabiae Felicis appellatae pertinent.

88 25. Palmyra, urbs nobilis situ, divitiis soli et aquis amoenis, vasto undique ambitu harenis includit agros ac, 5 velut terris exempta a rerum natura, privata sorte inter duo imperia summa Romanorum Parthorumque est, prima in discordia semper utrimque cura. abest ab Seleucia Parthorum, quae vocatur Ad Tigrim, CCCXXXVII p., a proximo vero Syriae litore CCIII et a Damasco XXVII 10 propius.

89 26. Infra Palmyrae solitudines Telendena regio est 81 dictaque iam Hierapolis ac Beroea et Chalcis. ultra 82 Palmyram quoque ex solitudinibus his aliquid obtinet Hemesa, item Elatium, dimidio propior Petrae quam 15 Damascus. a Sura autem proxime est Philiscum, oppidum Parthorum ad Euphraten. ab eo Seleuciam dierum 90 decem navigatio, totidemque fere Babylonem. scinditur enim Euphrates a Zeugmate DLXXXIII p. circa vicum Masicen et parte laeva in Mesopotamiam vadit, per ipsam 20 Seleuciam circaque eam praeflenti infusus Tigri, dexteriore autem alveo Babylonem, quondam Chaldaee caput, petit

§ 88: MCap. VI 681. — § 89. 90: (17—22) MCap. l. l. — § 90: (22 sqq.) Sol. 37, 2. 3. Dic. 6, 23. cfr. Plin. VI 124. 130.

5 uasta L | agro R¹ 6 exemptio R¹ 7 est ego. et ll. v
8 utrique DF¹a | dist. ego | ab FdRaS. a rv 9 CCCXXXVI
DFRa. DXXXVII va. H 10 CCLII F² in ras. va. H | et om. a
12 solitudinē ao | telendena FR. stel- DEov. selenda a.
cfr. MPT p. 974^b 13 dictaque ova. B | hieropolis FR¹. ierap- o.
ierop- a 14 obtinent F² 15 hemesa Fav(D). em- rH.
cfr. §81 | item B. tem F² in ras. dv. them r 16 damascos
FdTR | a sura DdEH. asura TB. -re R². asur F¹R¹. assur F²a.
arura v 17 euphratem RE(?) va. S(D²) 18 babylone Rd.
babul- F¹. bauil- a 19 enim FdTEa Salmant. (P) D². om. r(?) ov |
eufrates E. -tis a. -ti F¹. -te F² | uicum — 21 circaque om. E¹,
add. in marg. E² 20 masicen FRE²a. -cem o. massicen D(?) v |
leua F²E². letia R. l///a F¹ 20. 21 dist. ego 21 circaque
FdTE²a ov. cirq; R. circa (D?) G

mediamque permeans, item quam Mothrim vocant, distrahitur in paludes. increscit autem et ipse Nili modo statis diebus, paulum differens, ac Mesopotamiam inundat sole optinente XX partem cancri. minui incipit in virginem e leone 5 transgresso, in totum vero remeat in XXVIII parte virginis.

27. (22) Sed redeamus ad oram Syriae, cui proxima 91 est Cilicia. flumen Diaphanes, mons Crocodilus, Portae Amani montis, flumina Androculus, Pinarus, Lycus, sinus Issicus, oppidum Issos, item Alexandria, flumen Chlorus, 10 oppidum Aegaeae liberum, amnis Pyramus, Portae Ciliciae, oppida Mallos, Magirsos et intus Tarsos. campi Alei, oppida Casyponis, Mopsos liberum, Pyramo inpositum, Tyros, Zephyrium, Anchiale. amnes Saros, Cydnos, Tarsum 92 liberam urbem procul a mari secans. regio Celenderitis 15 cum oppido, locus Nymphaeum, Soloe Cilicii, nunc Pompeiopolis, Adana, Cibyra, Pinare, Pedalie, Alae, Selinus, Arsinoe, Iotape, Dorion iuxtaque mare Corycos, eodem nomine

§ 91: MCap. VI 682. — (9) Mela I 70. 71. — § 92: Sol. 38, 4. — (15) ib. 9. — (17) ib. 7. Mela I 72. — MCap. VI 682.

1 mothrim **FD**. mothtr- **D**. mothi **E**. -ti o. othrim **R**². -in a. otrim **R**¹**S**. -in v. othiū **E**². *cf.* *U 104* 3 a **FR**¹ | mesopotamia **F**
4 uicesimam · IIII a | incip **R** | in om. **F** | uirginem e (*P*)*J*.
-nem et **R**². -ne et *rv* | leonem **R**² 5 partem **R**² 7 cor-
codillus **F**. -drillus a | parte **DFdava**. **B** 8 androculus *ll. S*.
-ricus *Be Strab.* -racus v | pinarus **F**²v. pinn- r | licus **R**². litus **R**¹
9 item **F**² (*codd. B*) *J*. idem *rv*. inde **B** 10 aegaeae *J*
coll. § 121 et Strab. XIV p. 676 (Αἰγαίαι). aegaeae **FdE**. egeae **Ra**.
aegae **Dv** 11 magirsos **DF**²**dRv** (*J*). -isos **F**¹. -irsas a. -gyrsos **E**.
-garsos **E**² *Be Strab. et St Byz.* | et in *////* **F**¹. etinius **R**. ethin- **E**¹a |
tarsos **B**. tha- v. thapsos **E**². thasos r | alei a v (*J*). aleii **RE** (?) **B**.
alaei r 12 casyponis **DFdTRJ**. casip- **Ea**. cassip- v. -polis
Be Ptol. 13 tiros **R**. thynos **D** (?) v a. *D* | zephyrium **E**². zepir- **E**¹.
zipir- **R**. zypir- **DF**. cypyr- a | anchiale **E** (?) **B**. -chile d. -cile
DF¹**R**. -zire a. sancile **F**²v | aros **F**¹**Ra** | cydnos **F**²**D**. -nus **DF**¹**R**.
Sol. v. -donis **Ea** 14 an non (n̄) procul? | celenderitis **DG**.
-diritis **Fa v**. -ridis **R**. celerendiritis **Ed** 16 alae **B**¹. ale **DdE****H**.
hale **Fa**. -les v. -lix **B**². hele **R**. *cf. GGm Ip. 479* (*stadiasm. 157.*
158) | selinus **F**² 17 iotape *H* (*D*). thetabe **E**². thebe **DdE**¹**aJ**.
-bae **B**¹ *e Strab.* tebe **R**. *////* be **F**¹. tabe **F**²v. -bae (**B**²) *G* | dorion
F²**E**²v (*D*). -rio r. -ron **E**²**B** | coricos **Ed**². -i *////* os **F**¹d. -isos **F**²v a. **B**

- oppidum et portus et specus. mox flumen Calycadnus, promunturium Sarpedon, oppida Holmoe, Myle, promunturium
 93 et oppidum Veneris, a quo proxime Cyprus insula. sed in continente oppida Mysanda, Anemurium, Coracesium, finisque antiquus Ciliciae Melas amnis. intus autem dicendi
 5 Anazarbeni, qui nunc Caesarea, Augusta, Castabala, Epiphania, quae ante Oeniandos, Elēusa, Iconium, Seleucia supra amnem Calycadnum, Tracheotis cognomine, ab mari relata ubi vocabatur Hermia. praeterea intus flumina Liparis, Bombos, Paradisus, mons Imbarus. 10
- 94 (23) Ciliciae Pamphylia omnes iunxere neglecta gente Isaurica. oppida eius intus Isaura, Clibanus, Lalais; decurrit autem ad mare Anemuri e regione supra dicti.
- 93 simili modo omnibus, qui eadem composuere, ignorata est contermina illi gens Omanadum, quorum intus oppidum 15 Omana. cetera castella XLIII inter asperas convalles latent.
- (24) Insident verticem Pisidae, quondam appellati Solymi, quorum colonia Caesarea, eadem Antiochia. oppida Oroanda, Sagalessos.

§ 93: (4) Mela I 77. — (10) MCap. VI 682. — § 94: MCap. l. l.

2 scorpedon Ea | holmoe (-oae F. -me a) U. H. olme B. hormone v 4 continenti DE(?) G | mysanda EdTJ. mis- F². mya- v. ///sanda// F¹. mysandam D. mis- R. -dan a 6 anazarbeni v. anarzarbeni DF¹Ea. -beni F². -banni R | caesar-augustani va. H | castabala a. cesabal R¹ | ephiphania FE². -itania E¹. -nea a 7 ante FdRE¹a.S. -tea rv(J) | iconium F²R(?) v. ric- rD² 8 calycadnum dva. H. cari- U | tracheotis Dv(H). -chiotis C. -chaeodis F². -ceodis Rd. -caeodis F¹. -coedis E. -cedis a | ab DF²S. abs F¹. ad Ea. a Rdv | mare E²a

9 hermiā F¹. ermia a. hor- v(G). olmia Be Strab. hol- H | liparis FRava. B 10 mon E² | imbarus (imb- v) E²v. -ros RdE¹a. -ris DF 11 ciliciae E(?) v. icil- R². iacil- F². ia/////ae F¹. icillie R¹d. caeuilae D. ioyle a 12 intus isauria F²va. B | lalarus R. -assis C 13 anemuri e (anam- a) DF²a(B)D. -rii G. -riae dEv. //nemmuriae F¹. annemuri R 15 omanadum dD. omm- (hum- E²) U. hom- v(S). homon- Be Strab. 16 omana U. D. hom- v. homona B 17 pisidiae F² 17. 18 Solymi appellati va.S 19 oroanda Ge Livio XXXVIII 37, 11. oronda DFEv. -don a. aronda R | sagalessos E³ Be Strab. agal- R. -lesos DdTv. agaesos F. agelosos Ea

(25) Hos includit Lycaonia, in Asiaticam iurisdictionem 95
 versa, cum qua conveniunt Philomelienses, Tymbriani,
 Leucolithi, Pelteni, Tyrienses. datur et tetrarchia ex
 Lycaonia, qua parte Galatiae contermina est, civitatum
 5 XIII, urbe celeberrima Iconio. ipsius Lycaoniae celebrantur
 Thebasa in Tauro, Ide in confinio Galatiae atque Cappa-
 dociae. a latere autem eius super Pamphyliam veniunt
 Thracum suboles Milyae, quorum Arycanda oppidum.

(26) Pamphylia ante Mopsopia appellata est. mare 96
 10 Pamphylium Cilicio iungitur. oppida Side et in monte
 Aspendum, Plantanistum, Perga. promunturium Leucolla,
 mons Sardemisus. amnes Eurymedon, iuxta Aspendum
 fluens, Catarractes, iuxta quem Lyrnesus et Olbia ultima-
 que eius orae Phaselis.

(27) Iunctum mare Lycium est gensque Lycia, unde 97
 vastus sinus. Taurus mons, ab Eois veniens litoribus,
 Chelidonio promunturio disternat, immensus ipse et in-
 numerarum gentium arbiter, dextro latere septentrionalis,
 ubi primum ab Indico mari exurgit, laevo meridianus et
 20 ad occasum tendens mediamque distrahens Asiam, nisi
 opprimenti terras occurrerent maria. resilit ergo ad

§ 95: MCap. VI 682. — § 96: (10) Mela I 78. 79. — (14) MCap.
 l. 1. — § 97: MCap. VI 683. — (16) Mela I 81. Sol. 38, 10. —
 (402, 3) Sol. 38, 11.

2 philomeliani D. phylymolienses a 3 pateni R | tiri-
 enses F. -esses R¹. trienses a. hyrienses B e StByz. | tetrarchia
 ex F²E²v. hiharcia (hia- E¹. lyaorcia a) et r 4 ciuitatum
 Ddava.S 6 thebasa (thaeb- F) U.v(H). temb- G. terb- B |
 ide R¹J. idee R²a. idee r. -ea v. sinda B. hyde H 7 ueniunt
 — 9 pamphylia om.R¹ 8 aricanda a. -dra F. -chanda R²
 9 pamphylia E¹. -liae E² | ante DRav. -tea rJ | est om.DR
 va.S. e F¹ 10 cilicie R². cilio DF¹R¹a | oppida F²E²S. -da
 eius v. oppi r | side F²E²B. sade (///de F¹) U. syde v 11 plan-
 tanistum U.v(J). platanistus G. pletenissum H 12 amnis
 FRava.H 13 cataractes F. -cte a. -ctas R | lyrnesus (lir- R)
 aRv(S). -nosus F. -nessus rH(D). -senos dT 15 ei mare
 va.S | est gensque U.v. an excurrensque? 16 uastos S, -tum
 (sinum) H cum seqq. iungentes 17 disternatur ozva.G
 21 a Eoz H. (ad E³)

septentriones flexusque inmensum iter quaerit, velut de industria rerum natura subinde aequora opponente, hinc Phoenicium, hinc Ponticum, illinc Caspium et Hyrcanium 98 contraque Maeotium lacum. torquetur itaque collisus inter haec claustra et tamen victor flexuosus evadit usque ad 5 cognata Ripaeorum montium iuga, numerosis nominibus et novis, quacumque incedit, insignis: Imaus prima parte dictus, mox Emodus, Paropanisus, Circius, Cambades, Pariades, Choatras, Oreges, Oroandes, Niphates, Taurus 10 atque, ubi se quoque exuperat, Caucasus, ubi brachia 10 emittit subinde temptanti maria similis, Sarpedon, Coracesius, Cragus, iterumque Taurus, etiam ubi dehiscit seque 99 populis aperit, Portarum tamen nomine unitatem sibi vindicans, quae aliubi Armeniae, aliubi Caspiae, aliubi Ciliciae vocantur. quin etiam contractus, effugiens quoque 15 maria, plurimis se gentium nominibus hinc et illinc implet, a dextra Hyrcanius, Caspius, a laeva Parihedrus, Moschicus, Amazonicus, Coraxicus, Scythicus appellatus, in universum vero Graece Ceraunius.

§ 98. 99: MCap. VI 683. — § 98: Sol. 38, 11. 12. 11. Mela I 81. — § 99: Sol. 38, 13. 12. — Mela I 109.

1 septentrionis DF¹R¹Ea. -one oz H. -nales E³ | uel unde F¹R¹da 2 ubinde R. sibi non o 3 hircanium FRo. hyrcanium (Sol.) va. H, item infra v. 17 4 maeoticum DE(?) C 6 rhipoeorum R. riphaco- F²va. S. -ptheo- o. -phaco- F¹. -phaea eo- a 7 quaecumque F¹R. quoc- oz | tendit z | simaus a. Sym- o 8 dicta F² | emodus R²G. hem- F². edigis R¹aov. aed- r | paropanisus REav(S). -ponisus F. -pamisus D(?) C | cambades R²v(S). -ages FR¹. campages Ea. -ades E³. chambages D. -ades C 9 pariades zJ. -dis Da. -ryadis F¹dE. -radis R¹. parhades R². paryadres (Salm.) H. parparyades E³. pharpha- F². -riades v. (apud Parthos Sol. Parthis coni. Momms.) | choatras F². coothyas a Graecis coni. D² | eroandes D. //ro- F¹. oroates coni. B | niphates Sol. B. nyphaetes F². -petes F¹a. nipetos R. nyp- r 12 cragus Be Strab. grag- (gag- R¹) r. garg- v. cfr. § 100 14 uendicans F²ava. G | armoenice R. -icae F². -menicae va. G(D²) 15 qui F¹R | an que (pro quoque)? 17 parihedrus DFdD. -heldrus R. -iedrus Eav(J). paryadres (Salm.) H | moscius DF¹. -chius va. G. -stius R. -rtius a 18 uniuersa oz 19 graeciae F. -cia oz. grecie aT(an recte?)

(28) In Lycia igitur a promunturio eius oppidum 100
 Simena, mons Chimaera, noctibus flagrans, Hephaestium
 civitas, et ipsa saepe flagrantibus iugis. oppidum Olympus
 ibi fuit, nunc sunt montana Gagae, Corydalla, Rhodiopolis.
 5 iuxta mare Limyra cum amne, in quem Arycandus influit,
 mons Masicytus, Andria civitas, Myra, oppida Aper/ae et
 Antiphellos, quae quondam Habesos, atque in recessu
 Phellos. dein Pyrrha, item Xanthus, a mari XV, flumen-
 que eodem nomine. deinde Patara, quae prius Pataros,
 10 et in monte Sidyma, promunturium Cragus. ultra par 101
 sinus priori; ibi Pinara et quae Lyciam finit Telmesus.
 Lycia LXX quondam oppida habuit, nunc XXXVI habet.
 ex his celeberrima praeter supra dicta Canas, Candyba,
 ubi laudatur Eunias nemus, Podalia, Choma praefluente
 15 Aedesa, Cyanaeae, Ascandiandalis, Amelas, Noscopium, Tlos,
 Telandrus. comprehendit in mediterraneis et Cabaliam,

§ 100: MCap. VI 683 extr. — (2) Sol. 39, 1. 2. — (5. 8—10)
 Mela I 82. — § 101: (11. 12) MCap. VI 684.

3 alympus F². -pis F¹. alimpus D 4 gage a va. H | cory-
 dallas R 5 in quem om. D 6 et mons R(?) E² v | masicytus
 ego e Ptol. V 3, 1. -citus ll. v(D). -tis E². -sycitus dTS. -ssycites B¹
 andria DFdEv(J). -iaca E³ B. adria R. andrus a. an Andriace? |
 Aperlae D². cfr. MGGm I 493* (stadiasm. 240). Ptol. V 3, 2. aperiae
 DFD. -rie RdE. apperie a. aperrae Se Ptol. apyre E³ B
 7 habesos DFdD. -sus J. -ssus v. hebesos Ea. abesos R¹. ebo-
 sus R² | aequae F¹ d. eque a | secessu F². reges su R¹ d. rig- F¹ a
 8 phellos ES. -llus B. pellos F² R². -llus v. p//// D. pilles
 F¹ da. -llus R¹ | phyrria Rva. C. pyrha F. pirra E². pira E¹ a |
 item DFda. -mqve rv | xanthus F² v. -tus R². zanius r 9 pa-
 tarat RdEa | pataros ll. v(S). sat- C 10 sidima Fa. -dina E.
 syd- va. B | cragus B. grag- (gag- E) ll 11 pinnara FRa |
 et in E² va. B | lycia FEa. litia R | telmesus FRav. -ssus r(?) B.
 item p. 404, 1 13 candiba a. camd- Fd 14 eunias ll. D.
 oeniū E³ v | choma E(?) B. co- rv 15 aedesa DF¹ ES. -era F².
 edesa rv. ad- G | cyanaeae EH. -nae (ci- R) FRa. -ne dv. era-
 nae D | ascandiandalis (ascadi- R) FdTRaD¹. -talis ED². ascand-
 dalis D(?) G. -dialis v | andelas a. mela R¹. smela R² | tlos B.
 tros E³. troa ll. v 16 telandrus B. telendus ll. v. (cfr. § 131) |
 comprehendit in E² v. -dit E¹. -di (-prendi Fa) r | et om. Ed(?)
 va. S | cabaliam Ed(?) v. -lliam r

- 102 cuius tres urbes Oenianda, Balbura, Bubon. a Telmeso Asiaticum mare sive Carpathium et quae proprie vocatur Asia. in duas eam partes Agrippa divisit: unam inclusit ab oriente Phrygia et Lycaonia, ab occidente Aegaeo mari, a meridie Aegyptio, a septentrione Paphlagonia; huius 5
longitudinem CCCCLXX, latitudinem CCCXX fecit. alteram determinavit ab oriente Armenia Minore, ab occidente Phrygia, Lycaonia, Pamphylia, a septentrione provincia Pontica, a meridie mari Pamphylia, longam DLXXV, latam CCCXXV. 10
- 103 (29) In proxima ora Caria est, mox Ionia, ultra eam Aeolis. Caria mediae Doridi circumfunditur, ad mare utroque latere ambiens. in ea promunturium Pedalium, amnis Glaucus, deferens Telmedium, oppida Daedala, Crya fugitivorum, flumen Axon, oppidum Calynda. 28. amnis 15
Indus, in Cibyratarum iugis ortus, recipit LX perennes
- 104 fluvios, torrentes vero amplius centum. oppidum Caunos liberum, dein Pynos. portus Cressa, a quo Rhodus insula passuum XX. locus Loryma, oppida Tisanusa, Paridon, Larymna, sinus Thymnias, promunturium Aphrodisias, 20
oppidum Hydas, sinus Schoenus, regio Bubassus. oppidum

§ 102: MCap. VI 684. 685. Dic. 2, 3. — (1. 2. 3—5) Sol. 40, 1. — Agrippa fr. 28 R. — § 103: (11) MCap. VI 685. — (13. 14) Mela I 83. — § 104: Mela I 84.

1 oenianda DFRES. -de a. -dra z. -amda E. oenoanda B. -amda E³ | dubon F 3 una F¹Ra 4 phrygia (pry- F²) et DF²Ev(J). -gia S. phrigie Ra. prygiae F¹ | lycaonie (lic- R) Rda 6 CCCM va. He MCap. 12 aeolis v. eo- F²E². eoris D. coris r | doridi dG. -de v. -rid R. -rso r 14 telmedium E²TzS. temed- FR¹E¹a. -dum v. temidium dR². te////dium D. telmesum B | cira F¹a. circia F². cyria va. B 15 calinda a. -lydna G 19 passuum FdEaoD. om. rv | lacus R²ova. B. laus R¹ | loryma F²B. -ysma DF¹E. -rima R²e corr. v. -isma ao | tysanusa a vel thys-) va. H | paridon FaS. -dion v. -rydon DE. peridom R. pandion coni. Be Mela 20 larimna Fa va. C | thymnas a. timnias R. tym- va. G | aprodisias F¹Ra 21 hydas DF¹dEav(D). -da F²G. hidas R. hyla coni. Be Mela | scoenis R. scenus a. -nis d. senus F¹. choenus F² | bubasus F¹dRE¹aS

fuit Acanthus, alio nomine Dulopolis. est in promunturio Cnidos libera, Triopia, dein Pegusa et Stadia appellata. ab ea Doris incipit.

Sed prius terga et mediterraneas iurisdictiones indi- 105
 5 casse conveniat. una appellatur Cibratica; ipsum oppidum Phrygiae est. conveniunt eo XXV civitates, celeberrima urbe Laodicea. 29. imposita est Lyco flumini, latera adluentibus Asopo et Capro, appellata primo Diospolis, dein Rhoas. reliqui in eo conventu, quos nominare non pigeat,
 10 Hydrelitae, Themisones, Hierapolitae. alter conventus a Synnade accepit nomen; conveniunt Lycaones, Appiani, Corpeni, Dorylaei, Midaei, Iulienses et reliqui ignobiles populi XV. tertius Apameam vadit, ante appellatam Celae- 106
 15 circumfusa Marsya, Obrima, Orba fluminibus in Maeandrum cadentibus. Marsyas ibi redditur, ortus ac paulo mox conditus. ubi certavit tibiarum cantu cum Apolline, Aulocrene est; ita vocatur convallis, X p. ab Apamea Phrygiam petentibus. ex hoc conventu deceat nominare
 20 Metropolitae, Dionysopolitae, Euphorbenos, Acmonenses, Peltenos, Silbianos. reliqui ignobiles VIII.

§ 105: (7) Strabo XII p. 578. — § 106: (13—19) Sol. 40, 7. MCap. VI 685. cfr. Herodot. V 118. VII 26. Xen. anab. I 2, 8. Strabo l. l. Liv. XXXVIII 13, 5. 6.

1 acanthus **REB.** -natus *rv* 2 pegus **Ra.** -us// **F¹.** pegasa
 conī. **B** | caudia (*pro stadia*) **F²** 7 laodicia **ao.** -ditia **F².** lau-
 dicia **Ed.** -ditia **R.** -datia **F¹** 9 hroas **o.** roas **F.** troas **R**
 10 hydrelitae **Dv.** hysd- d. hisd- **RE.** isd- a. histd- **F** |
 themisones **B.** -siones **E².** thimisiones **R.** thym- a. thimisiones
Dv. thym- **FE¹** | hieropolitae **Fd.** hierop- **REva.P.** yerop- a |
 altero conuentu **DF¹dR¹a** 11 synnade **F²S.** -da **B.** synade
F¹a. sinnade **E.** -da **E³v.** sinade **DR** 12 corpeni **ll.v(J).**
 eucarp- **B¹.** cercop- **B²** | mudaei **F²va.B.** mdaeī **F¹a.** mdae **R¹**
 13 XII **R²e corr.** | caellenas **Fa** 14 deinde **FdEa.** dein
r(?)v | tiboton a. cyb- **FR.** tyb- **E** 15 orba **ll.v(J).** orga
E³Be Strab. 17. 18 aulocrene est *ego.* -ne **J.** -nes **R²v.** -nis **G.**
 -trenes **F².** -creses **R¹.** -treses (-sus a) **r** 18 *dist. D coll. XVI 240* |
 sita **J** 21 siluianos **FdRava.B.** cilbianos *conī. D¹ coll. § 115*

- 107 Doridis in sinu Leucopolis, Hamaxitos, Eleus, Etene. dein Cariae oppida Pitaium, Eutane, Halicarnasus. sex oppida contributa ei sunt a Magno Alexandro, Theangela, Side, Medmassa, Vranium, Pedasum, Telmisum. habitatur inter duos sinus, Ceramicum et Iasium. inde Myndos et ubi fuit Palaemyndus, Nariandos, Neapolis, Caryanda, Termera libera, Bargylia et, a quo sinus Iasius, oppidum 5
- 108 Iasus. Caria interiorum nominum fama praenitet. quippe ibi sunt oppida Mylasa libera, Antiochia, ubi fuere Symmaethos et Cranaos oppida; nunc eam circumfluunt Maender et Morsynus. fuit in eo tractu et Maeandropolis, est Eumenia, Cludro flumini adposita, Glaucus amnis, Lysias oppidum et Orthosia, Berecynthus tractus, Nysa, Trallis, eadem Euanthia et Seleucia et Antiochia dicta; 10
- 109 adluitur Eudone amne, perfunditur Thebaite. quidam ibi Pygmaeos habitasse tradunt. praeterea sunt Thydonos, Pyrrha, Eurome, Heraclea, Amyzon, Alabanda libera, quae conventum eum cognominavit, Stratonicea libera, Labrayn-

§ 107: (2.5—7) Mela I 84. 85.

1 eleus FTEa.S. -eos R. elaeus D(?)G. eleusis v | eutene (euth- G) R²E²va.J. del.U 106 2 pitaium E³B. piatium F²E. piacium R²v. //facium R¹. matium r | eutane (euct- R) ll.v(H). -ale a. -anae C. -aniae Dal. euthene U 106 3 ei DE(?)v. ea r | theangela E³B. thagela (-ena a) ll. -elea v 4 side (sode a) ll.v(J). sibde B | medmassa D(?)B. -dnassa rv | uranium ll.J. eur- v. euralium Scum Mionneto | thelmisum F. telmesum E³. -ssum va.D 5 iasicum DFdEa 6 caryanda B. sary- E. ary- DdT. ari- rv 7 telmira R² | bargylia E²(B)J. -liae DE¹. -lyae F. -la E³Bas. -gilie R. -girie a. -gila v 9 sint E | simmaethos Ea. seminethos va.S 11 Morsynus (MPt p. 822^b e nummis) D². orsinus ll.H. mossinus v 13 orthosia E³B coll. XXXVII 23. 92. 103. othrusa (otr- Ra) ll.v | berecynthus v. -tus E. -cynctus d. -cintus DFa. -ebinthus R 14 eadem om.R | euanthia FRava.B 15 Eudono (Sieglin ex Etym. M. s. v.) D² | thebaite RdS. -ide DEar. thaebante F 16 tydonos F. -nes R 18 libera om.E¹. alibra va.B. alinda B | labrayndos conl.J coll. XXXII 16. libray-F¹. libry-F². alibraindos a. librai- d. libr//i- R. lybeayndos E. hynidos D(?)G. libera hynidos v

dos, Ceramus, Troezene, Phorontis. longinquoires eodem foro disceptant Orthronienses, Alizdienses, Euhippini, Xystiani, Hydissenses, Apolloniatae, Trapezopolitae, Aphrodisienses liberi. praeter haec sunt Coscinus, Harpasa, adposita
5 fluvio Harpaso, quo et Trallicon, cum fuit, adlubatur.

(30) Lydia autem perfusa flexuosis Maeandri amnis 110
recursibus super Ioniam procedit, Phrygiae ab exortu solis vicina, ad septentrionem Mysiae, meridiana parte Cariam amplectens, Maeonia ante appellata. celebratur maxime
10 Sardibus in latere Tmoli montis, qui ante Timolus appellabatur, conditis; ex quo profluente Pactolo eodemque Chrysorroa ac fonte Tarni a Maeonis civitas ipsa Hyde vocitata est, clara stagno Gygaeo. Sardiana nunc appel- 111
latur ea iurisdictio, conveniuntque in eam extra praedictos
15 Macedones Cadieni, Philadelphini et ipsi in radice Tmoli Cogamo flumini adpositi Maeonii, Tripolitani, iidem et Antoniopolitae — Maeandro adluuntur —, Apollonhieritae, Mysotimolitae et alii ignobiles.

(31) Ionia, ab Iasio sinu incipiens, numerosiore amb- 112

§ 110: (7—12) Sol. 40, 9. 10. MCap. VI 686 init.

1 troezene DE(?) B. troaz- Ra. -acaenae F. throcene v
2 alindienses (H) Se Ptol. V 2, 15. alid- FREaJ. halyd- D(?) v |
euhippini D. seu (saeu F) hi- rv. (cfr. § 115) 3 hydissenses
D(?) Be Ptol. l. l. hydie- Fav. hidie- RE. hidite- E³ | aphron-
dienses R. adphrod- F 4 coschinus FR 5 trallicon v.
transl- U. D | cum F² v. om. r 6 flexuosus a. -si D d v a. S
7 securibus DF¹ a 8 cariam F² R² v. regiam R¹ d T. -gia r
9 ante v. -tea U. S 10 tmolli F¹. tim- a. mo- R¹ d E |
ante U. v. -tea S | tymolus FE 11 conditus E². uitibus con-
situs E³ v a. J (D) | ex quo DF¹ RE v (S). ex a. ex eo F² D. et ex
eo. G 12 chysorroa R. -ra D. chrisorroa F². -ro (cri- a) F¹ a |
tarne E³ v a. S | dist. va. G (J) | a maeoniis v. amoenis U
13 stagno F² E³ v. -na r 14 in ea Fa 15 cadiemi R¹. ca-
dueni va. J. cadidieni E³. add. loreni R² E³ v a. H (S). | filadelfeni
(phil- v) E³ v a. J 17 apollonhieritae Se nummis. -onih- J.
-onoh- G. -onosh- P. apollonhieritae DF v. -onoh- E³. -llinih-
E ad T. aph- R 18 mysotimolitae D d T E² (-tmo- v) J. cfr. § 120
extr. miso- R. mysotimolyte F. mysytomolite a. mysito E. meso-
timolitae He coni. (D²)

itu litorum flectitur. in ea primus sinus Basilicus, Posideum promunturium et oppidum, Oraculum Branchidarum appellatum, nunc Didymei Apollinis, a litore stadiis XX, et inde CLXXX Miletus, Ioniae caput, Lelegeis ante et Pityusa et Anactoria nominata, super LXXXX urbium 5 per cuncta maria genetrix nec fraudanda cive Cadmo, qui primus prorsam orationem condere instituit. amnis Maeander, ortus e lacu in monte Aulocrene plurimisque adfusis oppidis et repletus fluminibus crebris, ita sinuosus flexibus, ut saepe credatur reverti, Apamenam primum 10 pervagatur regionem, mox Eumeneticam ac deinde Hyrgaleticos campos, postremo Cariam, placidus omnesque eos agros fertilissimo rigans limo, ad decumum a Mileto stadium lenis inlabitur mari. inde mons Latmus, oppida Heraclea, montis eius cognominis Carice, Myuus, quod primo con- 15 didisse Iones narrantur Athenis profecti, Naulochum, Priene, in ora, quae Troglea appellatur, Gaesus amnis, regio 114 omnibus Ionibus sacra et ideo Panionia appellata; iuxta

§ 112: Mela I 86. — (4) Sol. 40, 12. — § 113: (7—10) Sol. 40, 8. MCap. VI 685 extr. — (14—18) Mela I 86. 87.

2 possideum FRava.G | dist.v.a.J | brancidarum FRava.G
 3 dydimei F². -mi F¹. didimia a. -mi B. didymaei DR(?)C
 4 LXXX Brunn (d. Kunst b. Homer p. 37) D². cfr. Strabo XIV p. 634 extr. | delegeis E¹a | ante & R²e corr. C. -tea DF¹E¹. -tea a a. -tea e E². -tea et F²v(S) 5 pityusa D(?)C. -tusa F. -tus R¹. pytisa E. -se a. phitiusa R². phyt-E²v | LXXX//Rva.H
 7 prorsa DF¹R¹a. prosam R²G. -sa F² | rationem DF¹a. ratanoni R¹ 8 aulotrene Fa. -rono R 10 apameniam R¹. ad pam- R². -nam d 11 eumineticam REa. -naeticam F | ac dv. ae DF. e R¹Ea. del. R² | deinde DEa. dae inde F. dein Rd(?)v | hyrgaleticos (yr-R) U.J. bargyl- B. hircall- v
 12 irrigans DFR¹a 13 irrigans o 14 inde om. DFE¹a
 15 carice U.S. -ca (sc. oppida) H. -cae G. -iae v. dist. ego (Carice = apud Cares: cfr. Strabo XIV p. 635 extr.) | myus B. miuus E². mius R². msuus (suus R¹) r. minus v | primus DFdE¹a. an primi? 16 naulocum prienne FRava. Bas. 17 troglea (-cae R¹) U.J. -gilia B coll. § 135 et Strab. XIV p. 636. -gela v | gaesus D²e Mela. gessus RdE²v. gre- r. Γαίωv Ephorus ap. Athen. VII p. 311° 18 iuxta a H

fugitivis conditum, uti nomen indicio est, Phygela fuit et Marathesium oppidum. supra haec Magnesia Maeandri cognomine insignis, Thessalica Magnesia orta. abest Epheso XV p., Trallibus eo amplius MMM. antea Thessaloche et
 5 Mandrolytia nominata et litori adposita Derasidas insulas secum abstulit mari. intus et Thyatira adluitur Lyco, 115 Pelopia aliquando et Euhippia cognominata. in ora autem Matium, Ephesus, Amazonum opus, multis antea expetita nominibus, Alopes, cum pugnatum apud Troiam est, mox
 10 Ortygiae, Amorges. vocata et Smyrna est, cognomine Trachia, et Haemonion et Ptelea. attollitur monte Pione, adluitur Caystro, in Cilbianis iugis orto multosque amnes deferente et stagnum Pegaseum, quod Phyrites amnis expellit. ab iis multitudo limi est, qua terras propagat
 15 mediisque iam campis Syrien insulam adiecit. fons in urbe Callippia et templum Dianae complexi e diversis

§ 114: (1) Mela I 88. — (5) cfr. Plin. II 204. — § 115: (8) Mela I 88. Sol. 40, 2. Dionys. perieg. 828. — (12) Mela I 88. — (15) cfr. Plin. II 204.

1 ut in FRa | phigela F. -ilega R 3 a thessalica v | abest ab E³v 4 MMM *ll. G.* CCCM v | thessaloche (thesa- R) R.S. -chae Fa. -ce rv 5 mandrolytia *Letronne ann. dell' ist. arch. XVII (1845) p. 285.* androlytia *ll. v* | litora R¹. lyt- F 6 thyatira *Ge St Byz.* thyana Da. thia- RE. thyona F 7 euhippia (heu- E) FdTEa v(S). -ppa DG. euphiphia R 8 matium *ll. v(J).* mantium S. -teium G. -teum B. *cfr. infra § 116 et VI 12* 10 ortygiae DD. -gia Edv. ortigiae (osti- F¹) F. -gie R. hostie a | amoges R. et (ac S) morges *va. J* | *dist. D* | et *ll. S.* est et *v(J)* | symyrna F. smirna a. mi- R. zmyrna S | est FdTEa. *om. rv* 11 trachia TS. -chea *B ex Eustath.* -cia Ea. thraciae Dfd. -ia v. -atie R | haemonion FJ *coll. Hesych. s. v. Αἰμωνία.* hem- DdTEv. -nie a. emonien R. samornion *Be St Byz. et Eustath.* | monte — 12 adluitur *om. Dfd¹R¹a* | pionio E 12 cyastro DR¹. cra- F¹. ca- *adva. B* | iugis R²E²v. *om. rJ coll. § 120* 13 pergaseum ad. -saeum F. -sacum R | phyrites DEv. pyrrhites F (*prob. H*). pyrri- ad. pirri- R 14 iis DFv. is R. his rC 15 iam *om. Ea* 16 callippia *Verc. (S).* -ipia DEv(L). -iopia G. calippie a. -ipiae F. -ipie Rd | et DEG. *om. rv* | complexi DfdRG (*et dist.*). -xa Eav

116 regionibus duo Selenuntes. ab Epheso Matium aliud
Colophoniorum et intus ipsa Colophon, Haleso adfluente.
inde Apollinis Clarii fanum, Lebedos — fuit et Notium
oppidum —, promunturium Cyrenaicum, mons Mimas CL p.
excurrens atque in continentibus campis residens. quo in 5
loco Magnus Alexander intercidi planitiem eam iusserat
VII·D p. longitudine, ut duos sinus iungeret Erythrasque
117 cum Mimante circumfunderet. iuxta eas fuerunt oppida
Pteleon, Helos, Dorion, nunc est Aleon fluvius, Corynaicum,
Mimantis promunturium, Clazomenae, Parthenie et Hippis, 10
Chytrophoria appellatae, cum insulae essent. iusserat
Alexander idem per duo stadia continenti adnecti.
interiere intus Daphnus et Hermesta et Sipyllum, quod
ante Tantalus vocabatur, caput Maeoniae, ubi nunc est
stagnum Sale. obiit et Archaeopolis, substituta Sipylo, et 15
118 inde illi Colpe et huic Libade. regredientibus inde abest
XII p., ab Amazone condita, restituta ab Alexandro, in
ora Zmyrna, amne Melete gaudens non procul orto. montes

§ 116: (1—4) Mela I 88. Sol. 40, 13. MCap. VI 686. —
§ 117: (9. 10) Mela I 89. — (13. 14) Sol. 40, 14. MCap. VI 686.

1 selenuntes DdE(B)H. selin- FRv. selyuntes a | matium
E²J. -thium v. spatium F². -ia R². patium r. mantium S. -teium
G. -teum B. cfr. § 115 4 cyrenaicum (-aeon v) J. -neum DdTE.
///yren-F². ciraen-R. cyrenum a. corycaeon Be Strab. XIV p. 644.
-ceon G. an argennum? | minas a. //nimas R² | CLC Fa. CCL
dva.H 6 locus F. -cū R | planitiā R². platia R¹ 7 D om. Fa |
duo RS 8 fuerint a. -re R(?)C 9 alion a. Aleos con. D²
coll. XXXI 14 | corynaicum D(?)H. corineum E²G. -eon v. cyri-
naicum Fd. -neum (cir- E¹) EE¹. cyreneum a. -eon C 10 hipi
FR. hypi a. hepi d. epi va. B 11 chytrophoria H. chytroph-
DFEB. citoph- ad. citop- R. othoph- v | essent. iusserat ego.
insant R¹. essent rv 12 adnecti DFdE¹a. -tit R²E²S. -ti
iussit D. -exuit v. adtenti R¹. adiecit J 13 hermeta (haer- R¹)
FR¹EaJ. -sia rv | sypillum F. sip- a. sypill- E 14 antea aTJ |
moenoniae FR². moenie R¹. -nia a | est om. R¹ 15 agnum F |
saloe R². sole R¹ | obit FRa. ob id B | arceopolis R²a. arte- R¹.
harcaeobo- F | substitutas spilo DFa 16 colpo FRa. -pae G |
libade (-dae F) U.v(S). lyb- a. leb- B 17 ab F²v(J). om. r
18 /// myrna R¹. smy- Dva.S. zmirne a

Asiae nobilissimi in hoc tractu fere explicant se: Mastusia a tergo Zmyrnae et Termetis Olympi radicibus iunctus in Dracone desinit, Draco in Tmolo, Tmolus in Cadmo, ille in Tauro. a Zmyrna Hermus amnis campos *secat* et 119
 5 nomini suo adoptat. oritur iuxta Dorylaum, Phrygiae civitatem, multosque colligit fluvios, inter quos Phrygem, qui nomine genti dato a Caria eam disternit, Hyllum et Cryon, ipsos Phrygiae, Mysiae, Lydiae amnibus repletos. fuit in ore eius oppidum Temnos, nunc in extremo sinu
 10 Myrmeces scopuli, oppidum Leucae in promunturio, quod insula fuit, finisque Ioniae Phocaea. Zmyrnaeum conventum 120
 magna pars et Aeoliae, quae mox dicitur, frequentat praeterque Macedones Hyrcani cognominati et Magnetes a Sipylo. verum Ephesum, alterum lumen Asiae, remotiores
 15 conveniunt Caesarienses, Metropolitae, Cilbiani Inferiores et Superiores, Mysomacedones, Mastauenses, Briullitae, Hypaepeni, Dioshieritae.

30. (32) Aeolis proxima est, quondam Mysia appellata, 121
 et quae Hellesponto adiacet Troas. ibi a Phocaea Ascanius
 30 portus. dein fuerat Larisa, sunt Cyme, Myrina quae

§ 118: Sol. 40, 15. MCap. l. l. — § 119: (4—7) Sol. l. l. MCap. l. l. — (10) Mela I 89. — § 121: (18—20) Mela I 90.

1 mastusia Fa 2 iunctus R²S. -tus. is v. -tis (iniu- E¹) rJ
 3 in molo R¹. imm- F. im- a | thmolus Fa. zmo- R¹
 4 taurycā F. -raca a. tau a R¹ | smyrne R. -nē F. smirne a |
 amnis R²v(S). om. rH | campus Fa | *secat ego e Sol. facit U. v*
 5 dorylaum DFB(J). adoril- Eav. dorilacū R². -ata R¹.
 -aeum G 8 ipsos ego. ippos (ipos R) U. et ipsos E³v | omni-
 bus FR¹a 10 leucae (laeu- F) DFJ. -ces a. -ce r | in E(?) G.
 dein rv | promuntorium dTva. G 11 ionie R². ioci R¹ | pho-
 cae F. -ce a. om. R. 12 et FR.S. om. rv 14 uerum om. D(?)
 15 caesarienses (caes- F) FE¹a | cilbiani Ev(H). cib- DR. et
 cib- F. et cyb- ad. cylb- C 16 mysomacedones B. mysso- F.
 miso- R. misso- DEa. mysii- v. cfr. § 111 extr. | mastauenses
 Be Strab. met- U. v | briullitae DdH(D). briulli- rS. brulli- B.
 bruli- E³. brulli- v 17 hypaepeni DRB. hypaep- F. hipp-
 E³. yppeni a. hipp- E. hibep- v | dioshierites a. -hicritae FE.
 -haeritae D 18 mysia a. moesia a. moesia DFE. -ie R. -ia E³
 18. 19 appellata et Dv. -tē E¹. -te FR. -ta E²ad 19 mi-
 rina a. myrrina R. -ne B. cfr. XXXII 59

Sebastopolim se vocat, et intus Aegaeae, Itale, Posidea, Neon Tichos, Temnos. in ora autem Titanus amnis et civitas ab eo cognominata — fuit et Grynia, nunc tantum portus, olim insula adprehensa —, oppidum Elaea et ex Mysia veniens Caicus amnis, oppidum Pitane, Canaitis 5
 122 amnis. intercidere Canae, Lysimachea, Atarnea, Carene, Cisthene, Cilla, Cocylium, Thebe, Astyre, Chrysa, Palaescepsis, Gergitha, Neandros; nunc est Perperene civitas, Heracleotes tractus, Coryphas oppidum, amnes Grylios, Ollius, regio Aphrodisias quae antea Politice Orgas, regio Scepsis, flumen 10
 Euenum, cuius in ripis intercidere Lyrnesos, Miletos. in hoc tractu Ide mons et in ora, quae sinum cognominavit et conventum, Adramytteos, olim Pedasus dicta, flumina Astron, Cormalos, Crianos, Alabastros, Hieros ex Ida; intus 123
 mons Gargara eodemque nomine oppidum. rursus in litore 15
 Antandros, Edonis prius vocata, dein Cimmericis, Assos, eadem Apollonia — fuit et Palamedium oppidum —, promunturium Lectum disterrminans Aeolida et Troada.

§ 121: (5) Mela I 90. — § 122. 123: (15. 16) Mela I 93.

1 aegaeae *J coll.* § 91 et *Herod. I 149.* -geae **DFD**². ageę **E**¹. agee **a.** egeę **E**²d. egee **R.** aegae **B.** -gea *v* | itale **DFRE**¹*J coll.* § 126. -lie **E**²*va.* **B.** insule **a.** attalia **B** | posidean **F.** poss-**a.** posit dea **R** 2 neonthicos **R**². heon hicos **FR**¹. -nycos **a**
 3 grynia **E**(?) **B.** grya **DF.** gria **Ra.** grinia *v* 4 olim *J.* soli *U.* **B.** -lis *v* 5 mysia *v.* moesia (me-**a**) *U* | oppida **FRa** | canaitis **RE**²*D.* -aius **D**(?)*v.* canucis *r* 6 cane **Fava.** *L* | lysimachea **B**(*S*). -cea **DFRv.** -ce **a.** -chia **E**(?) *G* | carane **DFa**
 7 trisphrene **R** | cocylium **E**(?) *H.* -lum **B.** -cillum **Bas.** cocylle (cocy-*v*) **Fv.** -ille **DR**¹*a.* conchile **R**² | thebae *C* | astire **Fa.** ha-**R** | chrysa *Dv.* chrisa **R**². cri-*r* 8 gergitha (*P*) *S.* -thos **B.** -getha *Ev.* -than **DFa.** -phan **R** | noeandros **FRa.** noend-*va.* **B** 9 coriphos *ava.* **B.** -pas **R** | grylios (gril-**Fa**) ollius (olius **a.** oluis **F**) **DFEa.** *H.* glirios (glor-**R**¹) oluus **R.** gryliosolius (chry-*Dal.*) *v* 10 qui **FRa** | flumine (-nae **F**) uenum **Fa.** -men uerum **R** 11 et miletos **E**²*va.* *S*(*D*) 12 ide *J.* idē *U.* ida *v* 13 adramitteos **F.** -iteos *ava.* **B.** -ites **R**². aramitet **R**¹ | padasus **a.** -dus **E** 14 crianos *U.* *S.* crya-*v.* eryannos *G* | ieros **a.** geros **R** 15 gargar **F**¹. purgara **Ea** 16 atandros **Fa.** ada-**R**¹ | deinde **D**(?)*va.* *S* | assos *S.* et assos **D**(?) **B.** asos *r* 18 lecton *C* | disterrminata **DFa** | collida **Fa**

fuit et Polymedia civitas, Chrysa et Larisa alia. Zminthium 121
 templum durat. intus Colone intercidit. deportant Adra-
 mytteum negotia Apolloniatae a Rhyndaco amne, Eresi,
 Miletopolitae, Poemaneni, Macedones Asculacae, Polichnaei,
 5 Pionitae, Cilices Mandacandeni, Mysi Abretteni et Hellespontii
 appellati et alii ignobiles.

(33) Troadis primus locus Hamaxitus, dein Cebrenia 124
 ipsaque Troas, Antigonía dicta, nunc Alexandria colonia
 Romana, oppidum Nee, Scamander amnis navigabilis et in
 10 promunturio quondam Sigeum oppidum; dein portus
 Achaeorum, in quem influit Xanthus Simoenti iunctus
 stagnumque prius faciens Palaescamander; ceteri Homero
 celebrati, Rhesus, Heptaporus, Caresus, Rhodius, vestigia
 non habent. Granicus diverso tractu in Propontida fluit.
 15 est tamen, ut prius, Scamandria civitas parva ac MM·D p.
 remotum a portu Ilium immune, unde omnis rerum claritas.
 extra sinum sunt Rhoetea litora, Rhoeteo et Dardanio et 125
 Arisbe oppidis habitata. fuit et Achilleon oppidum, iuxta

§ 123: (1. 2) ib. 91. — § 124: (9—11) ib. 93. — Homer. *M*
 20. 21. — § 125: (17. 18) Mela I 96. — (18) Sol. 40, 17.

1 polymedia ciuitas E²v(D). polymeia (pollim-R) rJ | chrysa
 DFH. chyrisa B. chrisa E. crisa a. cryssa C. chrissa v. (et
praem.va.J) | zminthium R²S. -tium Ea. -teum E³. zmontium R¹.
 zmynti- F. zmynti- D. smin- v. -theum C 2 colone D(?)EB
 e Strab. -nia v. -lane Rd. -nae F. culanae a | deportant D(?)EH.
 -tat v. -tata B. -tans v 3 rhyndaco EdB. rhin- v. rin- R².
 rindico DR¹a. rinthico F | erezii D(?)H. erizii S. eressi coni.B
 4 macedonis FRa | ascelacae R. aschil- va. Brot. a Scylace
 D²(tacite) | policnei a. -lydmaei R 5 mandacandeni (-daea- a.
 -deca- F) DFdEaD. -cadeni R(?)H. -gandeni v | mysii ego. -sia ll.
 -sani v. in mysia B | abretteni E²B(J). -ecteni R. -eteni Ddav.
 -etaeni F. abrett E¹. -ttini C. abritteni E³ 7 hamaxitus DEH.
 am- FaB. -icus Rdv | crebenia FEava. B 8 troas prius o
 9 nea d. naee F | scamander F¹a. scem- R. meander o |
 in om.o 10 sigium F¹a. sygeum o (*similiter infra*) | portu R
 11 influxit E¹ava. Bas. 13 charesus FRa 15 ut prius
 ego. et prius DF¹dTR¹(bis) Ea. et nunc F²R²v. ibi o | hac (pro
 ac) R². de R¹ | MD E²ova. D 16 motu R¹(?). -tu DF¹a
 17 roetheo R². -tero R¹. -treo a. rote ero F¹. rotaeo F² 18 ar-
 sibe Ea. aribe F¹ | achileon FR. achyl- a

tumulum Achillis conditum a Mytilenaeis et mox Atheniensibus, ubi classis eius steterat in Sigeo. fuit et Aeantion, a Rhodiis conditum in altero cornu, Aiace ibi sepulto XXX stadiorum intervallo a Sigeo, et ipso in statione classis suae. supra Aeolida et partem Troadis in mediterraneo est quae vocatur Teuthrania, quam Mysi antiquitus tenuere. 5
 121 ibi Caicus amnis iam dictus oritur. gens ampla per se, 126 etiam cum totum Mysia appellaretur. in ea Pioniae, Andera, Idale, Stabulum, Conisium, Teium, Balce, Tiare, Teuthranie, Sarnaca, Haliserne, Lycide, Parthenium, Cambre, Oxyopum, 10 Lygdamum, Apollonia longeque clarissimum Asiae Pergamum, quod intermeat Selinus, praefluit Cetius profusus Pindaso 121 monte. abest haud procul Elaea, quam in litore diximus. Pergamena vocatur eius tractus iurisdictio. ad eam conveniunt Thyatireni, Mossyni, Mygdones, Bregmeni, Hierocometae, Perpereni, Tiareni, Hierolophienses, Hermocapelitae, Attalenses, Panteenses, Apollonienses aliaeque inhonrae 15

§ 125: (1—4) Sol. 40, 17. — (3) Mela I 96. — (5—7) Sol. 40, 20. MCap. VI 686 extr. — § 126: (11) MCap. l. 1.

1 mytilenaeis R(?) C. mitileneis a. mitel- o. mitael- F
 2 ecantion a. aeantium E(?) G 4 ipsa adT | in E²v. om.r S
 5 super FRE¹a 6 theutranta R. thaeudr- (-dhr- F²) F.
 trontha a 7 iam R²E²v. om.r 8 andera ADv. -dira R.
 -rae E. amdira F. -diar a 9 idale AD. itale FdRaJ. cale
 DE Dal. dale v | tegium va.S | balce U.v(J). -cea D(?) B | thiare
 FR | teuthraniae F. theutr- A 10 aliserne a. haliserne A.
 alys- F | lycide F. -diae A | cambre U.v(J). thym- B 11 ligda-
 mum a. lag- A 12 inter mea FRE¹a | selinus G. zel- A.
 silen- (sylen- a) rv | cetius Ad²B. cit- E²d¹. titius r. ticius v |
 prindaso RE¹a. -sa F 13 montē F. -nie R. mente A | elaeae
 Rd. ael- F. -lee a. elea Ava.C(G) | in om.Ea 14 ad eam
 AE²dv. eadem r 15 thyatirenni R². -rē R¹. tyatireni a.
 -tyreni F. tiathir- A. thiater- va.B | mossini FRa. monssyni A |
 bregneni R. -gment A. -teni va.Brot. | hierocometae Ad d.S.
 -mitē FB. -onitae Ea v. -racomitae G. -te R¹. -itte R². -metae H
 16 perperenni DFd. -nnen a. cfr. § 122 | hieropolienses (-ra-
 polenses G) Ava.H | hermocapelitae DdEH. -llitae FRa. -copol-
 itae A. hermatop- (har- B) v 17 atalemses Ea. adtaleem- R |
 panteenses AS. patec- DFR. patae- Ea. pantae- v | in honore
 FRava.B. in ore A

civitates. a Rhoeteo Dardanium oppidum parvum abest 127
stadia LXX. inde XVIII promunturium Trapeza, unde
primum concitat se Hellespontus.

Ex Asia interisse gentes tradit Eratosthenes Soly-
5 morum, Lelegum, Bebrycum, Colycantiorum, Tripsedorum,
Isidorus Arieneos et Capreatas, ubi sit Apamea condita
a Seleuco rege inter Ciliciam, Cappadociam, Cataoniam,
Armeniam, et quoniam ferocissimas gentes domuisset, initio
Dameam vocatam.

31. (34) Insularum ante Asiam prima est in Canopico 128
ostio Nili, a Canopo, Menelai gubernatore, ut ferunt, dicta;
altera iuncta ponte Alexandriae, colonia Caesaris dictatoris,
Pharos, quondam diei navigatione distans ab Aegypto, nunc
e turri nocturnis ignibus cursum navium regens: namque
15 fallacibus vadis Alexandria tribus omnino aditur alveis mari,
Stegano, Posideo, Tauro. in Phoenicio deinde mari est
ante Iopen Paria, tota oppidum, in qua obiectam beluae
Andromedam ferunt, et iam dicta Arados, inter quam et 78
continentem L cubita alto mari, ut auctor est Mucianus,
20 e fonte dulcis aqua tubo coriis facto usque a vado trahitur.

(35) Pamphylium mare ignobiles insulas habet, Cilicium 129
ex quinque maximis Cyprum, ad ortum occasumque Ciliciae

§ 127: Berger Eratosth. fr. p. 335. — § 128: (10—17) Mela
II 103. — (10. 11) Sol. 31, 1. — (12—16) Sol. 32, 43. cfr. Plin.
XXXVI 83. II 201. XIII 70. — (18) cfr. Plin. V 69.

1 ciuitatis FRa | roetheo A. rhetaeo R 2 XVII a. VIII A |
trapeze FREava. G. trepeza A. cfr. § 141 4 in terris se gentis
FRa | solimorum A. polym- F. polim- Ba 5 elegum FRa.
lelicum A | bebricum A. ebr- a | colycanthiorum A. colicanti- R.
colucanti- a. -nty- F | tripsedorum FE. trep- va. S 6 arieneos
REa. J. aryen- DF. archin- A. arin- v. arimos B e Strab. XIII
p. 626. 627 | capreatas DFEa. J. capā- AR¹. campā- d. capretas
R²v | apamia DEC 10 canobico ADF¹dRJ 11 canopo
Ea Sol. v. -obo rJ 13 aegyptio FdE¹a 14 nauigiū F¹R¹
15 maris va. H. (D²) 16 stegano ARE²H. -nu F². -nus r.
tegamo v | possideo F². postideo F¹dRE. ideo a. cfr. § 121
17 tante Fa | iopen S. iope AF. ioppen DdE³G (D²). -ppe rv
20 facta va. B (J D¹ errore) | trahetur Fa

ac Syriae obiectam, quondam novem regnorum sedem. huius circuitum Timosthenes CCCCXXVII·D p. prodidit, Isidorus CCCLXXV. longitudinem inter duo promunturia, Clidas et Acamanta, quod est ab occasu, Artemidorus CLXII·D, Timosthenes CC; vocatam ante Acamantida 5 Philonides, Cerastim Xenagoras et Aspeliam et Amathusiam et Macariam, Astynomus Crypton et Colinian. 130 oppida in ea XV, Nea Paphos, Palaepaphos, Curias, Citium, Corinaeum, Salamis, Amathus, Lapethos, Soloe, Tamasos, Epidaurum, Chytri, Arsinoe, Carpasium, Golgoe. fuere et 10 Cinyria, Mareum, Idalium. abest ab Anemurio Ciliciae Ī. mare quod praetenditur vocant Aulona Cilicium. in eodem situ Elaeusa insula est et quattuor ante promunturium ex adverso Syriae Clides rursusque ab altero capite Stiria,

§ 129: Mela II 102. — Strabo XIV p. 682. Agathem. IV 16. Anon. fr. I 1 (GGm II p. 476. 509). Oros. I 2, 96. Dim. 5. Dic. 8, 2. Berger Eratosth. fr. p. 338. — § 130 init.: Mela II 102.

2 CCCCXXVII R. -XXVIII (CCC- a) FEaH. -XXVIII E³v
 3 intra E 4 clidas AD coll. § 130 extr. dinas (-ar Ea) rS.
-areta (-tum G) v | aeamanta E. hacam- a. cam- R¹ | ad occasum
va.D 5 CLII F¹. CLX G | D om.a | ante AG. -tea rv(J)
 6 cerasim DFdE¹a | arpeliam FRa | amathusiam D(?)B.
-sam Av. -tusam r 7 macariam E³B. -ram AR²E². -ran v.
-coram D. -cram r | cripton AFa. scri-R. -tam va.B | colinian
AR²D. -am d²v. -lonian DFR¹. -iam d¹ (Dal. errore). -ia Ea
 8 XVI R² | in ea paphos A. paphos va.H | palaepapros F.
palepaphos A. -pos a 9 corinaeum AE²v(D). -neum G. colo-
naeum FE¹. -neum r | salamis AG. -in r. -ina v | amathys A |
lamphethos A. -tos va.B | soboe FdRa | tamasos AS. -sus B.
-seus C. tmaasos Ed. xam- a. tam- DF. -sas R. amasus v.
(Tμασσός Strabo) 10 epidaurum AR²(U109)J. -darum rv |
chytri — 11 idalium om.R¹ | chytri EdB. cy- ADF. citri R²av |
golgoe AR²B. colcae DF. -ce Ed. colee v | et ego. et m F. et
in AREa. et ibi D(?)E³v 11 cinyria B. cynydia A. -nidia v.
cinidia E². -ilia R². cinia E¹a. cynia Dd. oynia F | mareum
DFdEaD. -rcum A. -rium R(?)E²B | abest AR²E²v. om. r |
emurio A. ///em- E². eum- va.B 12 quod v. quo ll | cilicium
DFda | eo a 13 u (pro situ) E¹ | elaeusa (-ssa B) C. cfr. GGm I
p. 496 (stad. 270). eleusa ll.v(H) 14 clydes Fa | styria a. sy- R

contra Neam Paphum Hiera Cepia, contra Salamina
 Salaminiae. in Lycio autem mari Idyris, Telendos, Atte- 131
 lebusa, Cypriae tres steriles et Dionysia, prius Charaeta
 dicta, dein contra Tauri promunturium pestiferae navigantibus
 5 Chelidoniae totidem, ab iis cum oppido Leucolla, Pactyae,
 Lasia, Nymphais, Macris, Megista, cuius civitas interiit.
 multae deinde ignobiles, sed contra Chimaeram Dolichiste,
 Choerogylon, Crambusa, Rhoge, Xenagora VIII, Daedaleon
 duae, Cryeon tres, Strongyle et contra Sidyma Antiochi
 10 Glaucumque versus annem Lagusa, Macris, Didymae, Hel-
 bo, Scope, Aspis et, in qua oppidum interiit, Telandria proxi-
 maque Cauno Rhodusa.

(36) Sed pulcherrima est libera Rhodos, circuitu 132
 CXXV aut, si potius Isidoro credimus, CIII, habitata ur-

§ 131: (4. 5) Mela II 102. cfr. Plin. IX 180. — § 132: (14)
 Anon. fr. I 1 (GGm II p. 510).

1 neamphaum *Ava. B.* neapā *FR.* -parū *a* | hiera *ego.* -re et
ll. va. B(D). -ra et *J*² | cepia (*B*)*D.* chephia *A.* ce-*va. B(J*³). cefia
 (cae- *F*) *r.* (hierocepia *Be Strab. XIV p. 683. 684*) | salamina *AB.*
 -nam *v. om. r* 2 idyris *Meineke ad St Byz. p. 327, 1. MGm I*
p. 75^a. illyris *ll. v* | telandros *coni. B* | attelebusa (ate- *E*³) *Be Ptol.*
 -bosa (ate- *E*) *REa.* -besa *D.* -laebosa *F.* attae lebosa *Av* 3 cha-
 raeta *AD.* careta *R*². -elba *R*¹. -etha *rv* 4 dein *AD.* -nde *rv*
 5 celidoniae *Aa.* cael- *F* | iis *v.* is *Fa.* his *rS* | leucola *B* |
 pactye *Aa.* -tia *F* 6 lasia *AG.* laes- *F.* les- *R.* lesya *r.*
 leysya *a.* elysia *v* | magista *DF*² *a.* maci- *F*¹ 7 chimerā *F.*
 chieme- *Ava. B* 8 choerogylon *AS.* chiro- *E*³ *v.* -gilion *R*².
 -dylon (chyro- *F*) *DFE.* -dilion (chydro- *a*) *R*¹ *a* | crambusa *D.*
 -ssa *E*³ *B.* -bys *a. A.* -bis *a. v.* grambyssa (-bisa *Fa*) *r.* cfr. *GGm I*
p. 74. 490 | rhoge xenagora (*Külb*) *D*². cfr. *GGm I p. 493 (stad. 245.*
246). roxe genagora (-gor *Fa*) *DFdREa.* roge (rhoge *B*) enagora
Av | VIII *AFa. D.* VIII *R*². cio *R*¹. VIII *M.* p. *DdE(?)v* | daeda-
 leum *A* 9 duo *E*¹ *va. B* | cryeon (*B*²) *Ge St Byz.* cyrieon *B*¹.
 crieron *A.* cypron *rv* | trogyle *F.* -gile *DdR*¹. ro- *a.* stro- *va. B* |
 sydima *F.* sid- *Aava. B* 10 claucumque *R(E?)a.* -neumque
Fva. B | lagusa *DEB.* -ssa *S.* lacusa *AR*¹ *a. v.* -sā *FR*² *a.* cfr. *GGm I*
p. 494 | magris *DR*¹. agris *R*² *a.* -rys *F* | dydime *F.* did- *a.* -ma
*R*². dididī *R*¹ | haelbo *A* 12 cauno rhodusa (-ssa *G*) *ll. G.*
 cynorh- *B* 13 est *D.* et *ll. v* | rhodas *A* 14 CXXX *C* |
 habitata urbibus *AE*² *R(?)v.* -tatoribus *r*

bibus Lindo, Camiro, Ialyso, nunc Rhodo. distat ab Alexandria Aegypti DLXXXIII, ut Isidorus tradit, ut Eratosthenes, CCCCLXVIII, ut Mucianus D, a Cypro CLXXVI. vocitata est antea Ophiusa, Asteria, Aethria, Trinacrie, Corymbia, Poeeessa, Atabyria ab rege, dein 5
 133 Macaria et Oloessa. Rhodiorum insulae Carpathus, quae mari nomen dedit, Casos, Hagne, Eulimna, Nisyros, distans a Cnido XV·D, Porphyris antea dicta, et eodem tractu media inter Rhodum Cnidumque Syme; cingitur XXXVII·D, portus benigne praebet VIII. praeter eas circa Rhodum 10
 Cyclopis, Teganon, Cordylusa, Diabatae IIII, Hymos, Chalce cum oppido, Teutlusa, Narthecusa, Dimastos, Progne et a

§ 132: Mela II 101. Strabo XIV p. 655 init. Berger Eratosth. fr. p. 118. — § 133: (7. 9) Mela II 111.

1 camyro A. -misro a | zaliso A va. B. tal- Fa 2 DLXXXVIII E. DLXXXIII A¹. -VIII va. S 3 CCCCLXVIII A D. sed cfr. Strabo II p. 125 extr. 4 CLXXVI A D. CLXVI rv. an CCLXVI? cfr. MGGM Ip 496^b | ophiusa (ofi- F. offi- a) AFRav. -ssa r(?) S | asteria v. -rea DRa. -therea AE. -thaerea F | aethria DS. -rea B. -raea C. ethria FE. etherea ethria a. et rhia B. etria A. edria v
 5 trinacrie R²S. -iae AE³. -ia v. -atrie FR¹a. -iae DE | corymbia B. -rimbia E². combira AdEav. -re R¹. -ila R². cobira D. compi- F | poeessa B. peteessa (bet-a) ll. petoesse v | deinde Ddva. S 6 macaria D(?) H. -cria rv | et oloissa A. & holoessa E². a& hol- FE¹. ac thol- R 7 hagne ego. cfr. GGm Ip. 497 (stad. 272). hacne AdTREa. ac ne Fva. B. achne D(?) G. ac duae B | eulimna nisyros ego. cfr. IV 71. elimnia (elym- E. aelym- F. olim- DR[?]) syros (scy- v) ll. v. calymnae syros B. olim nisyros E³G 8 ab A(?) va. D. ha R | enido D. gni- R(?) va. S | XV AD. XII rv 9 enidiumque A. gni- DFEa | sime AEa va. B. -mae F 10 VIII DFE¹a | eas A. has rv | citra va. G. chira R². uigerea R¹. ingirea D. ingyrea Fda. an in gyro circa?
 11 cyclopis Bas. -ops Av. ciclops E². et clops (cops R) r | teganon ll. G(S). tergamon v. steganos H | cordilusa Ea. -dylussa S | diabatae AJ. -the R². -betae B. -the v. biabathae DF. -the R¹. -bithe a. abiabethe E | hyrmos F. himos a. irmos coni. H. amos coni. B | calche Fa. cha- AR 12 teutlussa (Be St Byz.) D² coll. Thuc. VIII 42. seu- D(?) S. -tlusa ABEv. sutlusu F. utl- ad | narthecosa R. -tecusa F. -tetusa a. cfr. II 204

Cnido Cisserusa, Therionarcia, Calydne cum tribus oppidis, Notio, Nisyro, Mendetero, et in Arconneso oppidum Ceramus. in Cariae ora quae vocantur Argiae numero XX et Hyetusa, Lepisia, Leros. nobilissima autem in eo sinu Coos, ab 134
 5 Halicarnaso XV̄ distans, circuitu C̄, ut plures existimant, Merope vocata, Cea, ut Staphylus, Meropis, ut Dionysius, dein Nymphaea. mons ibi Prion; et Nisyron abruptam illi putant, quae Porphyris antea dicta est. Caryanda cum oppido, nec procul ab Halicarnaso Pidossus; in Ceramico
 10 autem sinu Priaponesos, Hipponesos, Pserima, Lampsas, Aemyndus, Passala, Crusa, Pyrraethusa, Sepiusa, Melano paulumque a continente distans quae vocata est Cinaedopolis, probrosis ibi relictis a rege Alexandro.

(37) Ioniae ora Aegeas et Corseas habet et Icaron, 135
 15 de qua dictum est, Laden, quae prius Late vocabatur, 4, 68
 atque inter ignobiles aliquot duas Camelitas Mileto vicinas, Mycalae Trogilias tres, Philion, Argennon, Sandalion, Samon

§ 134: (4. 5) Mela II 101. Anon. fr. I 1 (GGm II p. 510).

1 ciserusa **AFRava**. *G* | therionarcia *J*. -chia **Av**. -rgia **DFR**.
 -ria **a**. -rce *G*. -margia **E**. -rce **E**³ | calydne **AB**. calicnae **E**³.
 galigne (-nae **FE**) *rv* 2 mendeteros **AFRA** | arconesso **A**.
 arcaneso **F**. artenose **R**. arcones **ava.H** | ceramos **Aa** 3 hye-
 tussa **D(?)G**. bietusa **E**³. haet- **F**. aet- **A**. het- **REa**. hec- *v*
 4 hieros **Ava.B**. laros **R** | coos **AS**. cohos **R**². quos **E**³.
 nos **R**¹. mos *r*. cos *C*. co *v*. *cfr. II 245. VI 214* 6 cea **DdEH**.
 chea **FTRv**. chaea **A**. cheba **a**. cos **B** 7 nisyrones **R**¹. nysi-
 rom **F**. nisiron **A**. -rom **a** 8 est. hinc **DE(?)v** | carianda **Ava.H**.
 -rtanda **FdE**. -tāda **a**. -tana **R** 9 pidossus **AJ**. -dossus (-dos **R**¹)
DREv. ppido sus (sos **F**) **Fa** 10 pserima **DFEaJ**². pher- **R**.
 pserema **AD**. psere mya *v*. psyra mya **B**. psyra **J**¹ 10.11 lampsas
 aemyndus (emyn- **A**. emin- **Rava.B**) *U.H.* -psemandus **B**
 11 crusa **AE**³*v*. a **E**. crisa *r* | pyrraethusa *ego*. pyrrhetiusa **E**.
 pyrret- **a**. -tosa **R**. pyrrhaeciusa **FD**. pyrrec- **Dd**. pirnec- **A**.
 pinnicussa **S**. pyrre *v* | saephiusa **A**. seph- *va.B* | melanum
Ava.B 14 egeas **REa**. trageas (*P*) **S**. -gias **H** 15 lathe **Rd**.
 -thae **F**. lithe **a** | uocatur **FRE**¹**a** 16 camelitas **AR**²**D**. -idas
DFEaB. -medo **R**¹. cumelitas *v* | miletos **F**²**RaVen**. -tas **F**¹.
 -litos **A** 17 migalae **R**. -len **Fa**. mica- **A**. myca- *va.H* | tres
 philion (phylion **Fa**) *U.S.* -pylion *v*. trepsilion *G*. tres psilon *H*

liberam, circuitu LXXXVII-D aut, ut Isidorus, C. Partheniam primum appellatam Aristoteles tradit, postea Dryusam, deinde Anthemusam; Aristocritus adicit Melamphyllum, dein Cyparissiam, alii Parthenoarrhusam, Stephanen. amnes in ea Imbrasmus, Chesius, Hibiethes, 5 fontes Gigartha, Leucothea, mons Cercetius. adiacent insulae Rhypara, Nymphaea, Achillea.

- 136 (38) Par claritate ab ea distat XCIII cum oppido Chios libera, quam Aethaliam Ephorus prisco nomine appellat, Metrodorus et Cleobulus Chiam a Chione 10 nympa, aliqui a nive, et Macrim et Pityusam. montem habet Pelinnaeum, marmor Chium. circuitu CXXV colligit, ut veteres tradidere, Isidorus VIII adicit. posita est inter Samum et Lesbum, ex adverso maxime Erythrarum.
- 137 finitimae sunt Tellusa, quam alii Daphnusam scribunt, 15 Oenusa, Elaphitis, Euryanassa, Arginusa cum oppido. iam

§ 135: (1) Mela II 101. Agathem. V 26. Anon. fr. I 1 (GGm II p. 487. 510). — § 136: Mela II 101. — (12. 13) Agathem. l. l. Anon. fr. I 1.

1 LXXXVI R | D *ll.v(Brot.). om.C* 3 driusam a. drysam R. adr- A. adriisan *va.B* | athemusa A. antemusam FR
 4 melaphillum A. -amphylū R. -philum Fa | cyparissiam (cip-Fa) ARFa *va.C* | ali Fa. ab *va.G* | parthenoarusam DG. -emoarusam E^s. -enio Ar- v. -emoarūpham Ea. -enoarrusam (phar- R) FR. -rrhusam D¹. -rchusam D². partenoarh- (u A² *in ras.*) A
 5 stephanen E(?)v. sthe- A. ut stepanen D. -phanes a. ut sthaeph- F. casteph- R | ambrasmus R | hibiethes (hyb- D) FDD. -b/ethes R. -bietaes A. ibiethes Ea. ibettes G. -tthes v
 6 fontes A(D?)v. po- r | gigartha Ad Dal. -to G. gicartha DFEa. -rcho R². -rco R¹. eucarto v | leucothea E³v. -chotea A. leuthea R². lu- R¹. leū- r | cercetius AE³B. gergecius Rv. -etius r
 9 bera A 11 macrim AS. -crin E³v(D). -crum (-rum Ea) r
 12 pelinnaeum S. pell- A (*desinens*). pillinae- DFEa. -neum v
 pellineum R. pellen- B. *cfr. Strabo XIV p. 645* | CCL. ligit (git R¹) ut DFR¹. CCL. legati Ea 13 IIII MGGm II p. 486^b. 510^a
 15 tellusa Ead TJ. thell- rv. thall- B 16 oenusa RD. -ssa G. -ssae B. aenusa DFE. -us a. oenus v | elaphitis H. -tes G. la- v. elafites E³. -fides R. -fudes (ael- F) r

hae circa Ephesum et quae Pisistrati vocantur Anthinae, Myonnesos, *Diarrheusa* — in utraque oppida intercidere —, Poroselene cum oppido, Cerciae, Halone, Commone, Illetia, Lepria, Aethre, Sphaeria, Procusae, Bolbulae, Pheate, 5 Priapos, Syce, Melane, Aenare, Sidusa, Pele, Drymusa, Anhydros, Scopelos, Sycusa, Marathusa, Psile, Perirrheusa multaeque ignobiles. clara vero in alto Teos cum oppido, 138 a Chio LXXII-D, tantundem ab Erythris. iuxta Zmyrnam sunt Peristerides, Carteria, Alopece, Elaeusa, Bacchina, 10 Pystira, Crommyonesos, Megale, ante Troada Ascaniae, Plateae tres, dein Lamiae, Plitaniae duae, Plate, Scopelos, Getone, Arthedon, Coele, Lagusae, Didymae.

(39) Clarissima autem Lesbos, a Chio LXV, Himerte 139 et Lasia, Pelasgia, Aegira, Aethiope, Macaria appellata.

§ 139: (13—422, 5) Mela II 101. — (422, 1. 2) cfr. Plin. II 204.

1 haec DFRG(S). hec a | anthinae dB. -ime E. -tinae R². -ne DF. -time a. entinae R¹. atine v 2 myonnesos E. -eso Da. mio///nesos R. -nneso F | diareusa E³G. clar- v. dur- ll | inter et dere Fa 3 poroselene v. polo- ll. pordo- D. sed cfr. codd. VIII 226 et Paus. III 25, 7 | cercyae DF | halone E(?)B. -lene Ra. -nae r 4 aethre sphaeria J coll. Paus. II 33, 1. ethrea speria T. et rhesp- dG. et (om. a) resp- ll. v. aethrea hesp- P | procusae G. -se v. -ulsae (-se Ra) ll | pheate RTv(J). -tae DdE. phaete aC. -tae F. phanae G 5 priapos Ev. -pus r | sice a. -cae DFE | melanc FE¹a | aenare EdC. enn- R. en- rv | pela E(?)B | drymusa B e Thuc. VIII 31, 3. drom- R. drem- rv 6 sucusa R. sic- dva. G. sicc- DFa | perirrheusa R(?). -irheusa Dfa. -irreusa E(?)S 7 theos DFRava. B 8 LXXII RdTD². LXXI rv(H). LXXXI L | D om. G | smyrnā DF. smir- a 9 elaeusa RC(D). -ssa G. eleusa DFEv. eloesa a | bacchina D. -iua DF. bachina Rv. -iua E. -cciuia a 10 pystira v. pysci- R. pistyra E³. -scyra E. -scira a. spinpisc- dT. spnpiscyra (-pys- F) DF | crommyonesos B. comm- v. -mynesos D. -minesos (cum- R) r 11 plinthaniae con. H 12 gethone DFRa. cfr. IV 74 | arthedon R. -eidon va. H | coele D. -lae dH. cele DREa. -lae v. caele F | laguse Ra. -ssae G | dydyme DF. didime a 13 himerte H. hem- (em- R¹) ll. G. hermete v 14 et lasia om. R. et issa con. H | et chiope R. ethiopiae Edva. G. -pie T. -pia a | macharia DFR¹a. maga- R² | dist. D²

fuit VIII oppidis incluta: ex his Pyrrha hausta est mari, Arisbe terrarum motu subversa, Antissam Methymna traxit in se, ipsa VIII urbibus Asiae in XXXVII p. vicina. et Agamede obiit et Hiera; restant Eresos, Pyrrha et libera
 140 Mytilene, annis MD potens. tota insula circuitur, ut 5
 Isidorus, CLXVIII, ut veteres, CXCIV. montes habet Lepetymnium, Ordymnium, Macistum, Creonem, Olympum. a proxima continente abest VII·D p. insulae adpositae Sandalium, Leucae V, ex iis Cydonea cum fonte calido. Arginusae ab Aege IIII p. distant. dein Phellusa, Pedna. 10
 extra Hellespontum adversa Sigeo litori iacet Tenedus, Leucophrys dicta et Phoenice et Lyrnesos; abest a Lesbo LVI, a Sigeo XII·D.
 141 32. (40) Impetum deinde sumit Hellepontus, et mare
 incumbit, verticibus limitem fodiens, donec Asiam abrumpat 15
 127 Europae. promunturium id appellavimus Trapezam. ab eo X p. Abydum oppidum, ubi angustiae VII stadiorum. deinde Percote oppidum et Lampsacum, antea Pityussa

§ 140: Agathem. l. l. Anon. fr. I 1. Strabo XIII p. 616. — (9) cfr. Plin. II 232. — (11) Mela II 100. — § 141: Mela I 96. — (17) Anon. fr. I 2 (GGm II p. 510). — Mela I 97. 98.

1 pyr. r. DF^a 2 alisbe E. alesbe a 3 ipsam E³va. D | VIII DF^aE³va. H 4 obit DFR^a | pyrria F. pyr Da 5 mytilenc F. mit-R¹a. mirt- d. mitilenunc R² | annis U. G. amnibus v | MD U. H. D G. L v | circuitus Rd 6 CLXXIII L (errore). CXLVIII MPt p. 835^a 7 lepetymnum (U 108) J. cfr. Antig. hist. mir. 15 (17). -timnum R. -thimnum r. -thymnum v(S). -mum C | ordimnum a. -imum R² e corr. -ymum va. G | maciscum DFR. -isemu a 9 scandalium E. -ion va. G | eis a | cydonea v. cid-E³. gignea U. cfr. II 232 | fonte E³v. pote R. potō r 10 arginussae S. argenuse Ra. -ssae B. -ennusae r | phellusa d(?) G. -elusa v. fel-E³. felosa (-sia R) U 11 sigio DF^a 12 leucophrys B e Strab. XIII p. 604. -phrus v. -pris U | lyrnesos E(?) va. S 14 mare U. v. cfr. III 16. in mare dTJ. mari (U 110) D 15 uorticibus E³va. S(D³). cfr. III 87 16 trapezam R(?) E³v. traecziam DF. traecz- dT. troecz- Ea 17 bidum DFR^a. abi-R² 18 percotae F. -tece D(?) | lamesacum DF^a | pityusa B. piciusa d. pytti- v. pitiusa REa. -tuissa r

dictum, Parium colonia quam Homerus Adrastiam appellavit, oppidum Priapos, amnis Aesepus, Zelia, Propontis — ita appellatur ubi se dilatatur mare —, flumen Granicum, Artace portus ubi oppidum fuit. ultra insulam continenti iunxit 142
 6 Alexander, in qua oppidum Milesiorum Cyzicum, ante vocitatum Arctonnesus et Dolionis et Didymis, cuius a vertice mons Didymus. mox oppida Placia, Ariace, Scylace, quorum a tergo mons Olympus, Mysius dictus, civitas Olympena, amnes Horisius et Rhyndacus, ante Lycus 10 vocatus; oritur in stagno Artynia iuxta Miletopolim, recipit Maceston et plerosque alios, Asiam Bithyniamque determinans. ea appellata est Cronia, dein Thessalis, dein 143 Malianda et Strymonis. hos Homerus Halizonas dixit, quando praecingitur gens mari. urbs fuit immensa Atussa 15 nomine, nunc sunt XII civitates, inter quas Gordiu Come, quae Iuliopolis vocatur. in ora Dascylos, dein flumen Gelbes et intus Helgas oppidum, quae Germanicopolis, alio nomine Booscoete, sicut Apamea, quae nunc Myrlea Colophoniorum, flumen Echeleos, anticus Troadis finis et 20 Mysiae initium. postea sinus in quo flumen Ascanium, 144

§ 141: Homerus B 828. — § 142: Mela I 98. 99. — § 143: Homerus B 856. — (16. 18) Mela I 99.

1 coloniā DFa 2 aesepus E³B. aps- R. abs- DdEa. -saepus F 3 urbi se D. -bis F | dilatat DF². ditat F¹ | artace E³B. -age U.v 4 insulam U. -la quam B. -lam quam E³v
 6 arctonnesos Be StByz.(H). -onesos E³. arconensus (arto- R) U. -nnesos G. archo- v. Ἀρκτων ὄρος Strabo XII p. 575 | didymis v(D). dydim- DFE. did- Ra. dindym- B. item 7 7 uerticē DF | ariace U. Brot. -cos v e Mela. del. U 112 8 misius a. maesius L 9 et E³v. e r | rhyndacus v. rind- E³. rand- U
 10 in om. R¹ | artynia DFava. B | rixta D | recepit DFR¹a
 11 maceston E³B. maie- R. mage- rv 12 thersalis DF. ter- a 13 marianda U 112 | alizonas DF. alixo- Ea 14 atusa Ra
 15 cordiu come (-mae DF. que me R¹) DFRa. gordiocone va. B 16 et in R²va. S(D¹) 17 gelbet R¹. gebes et va. Brot.
 18 myriaea (mir- a) DFRa. -ria va. B 19 clophoniorum a. chlōl- DF | echeleos J. cfr. § 145. hech- R². -leo R¹. echelec F. eth- Dav. etelee E. -leō E³. ethelee d. -leos S. -leum G
 20 finis (pro sinus) DF

oppidum Bryalion, amnes Hylas et Cios cum oppido eiusdem nominis, quod fuit emporium non procul accolentis Phrygiae, a Milesiis quidem conditum, in loco tamen qui Ascania Phrygiae vocabatur. quapropter non aliubi aptius de ea dicatur.

- 145 (41) Phrygia, Troadi superiecta populisque a promuntorio Lecto ad flumen Echeleum praedictis, septentrionali sui parte Galatiae contermina, meridiana Lycaoniae, Pisidiae, Mygdoniae, ab oriente Cappadociam attingit. oppida ibi
 105 sq. celeberrima praeter iam dicta Ancyra, Andria, Celaenae, 10 Colossae, Carina, Cotiaion, Ceraïne, Conium, Midaïum. sunt auctores transisse ex Europa Moesos et Brygos et Thynos, a quibus appellantur Mysi, Phryges, Bithyni.
- 146 (42) Simul dicendum videtur et de Galatia, quae superposita agros maiore ex parte Phrygiae tenet caputque 15 quondam eius Gordium. qui partem eam insedere Gallorum Tolostobogi et Voturi et Ambitouti vocantur; qui Maeoniae et Paphlagoniae regionem, Trogmi. praetenditur Cappadocia a septentrione et solis ortu, cuius uberrimam partem

§ 144: (1. 2) Mela I 99. — § 145: (6—9) Sol. 40, 9. MCap. VI 686 init. — § 146: (16. 17) Sol. 41, 1. — (19) cfr. Strabo XII p. 567.

1 bryalion DFdD. bryll- B. brialion Eav. -iom R | cios B. chios (hios R¹. chyos a) ll 3 ascanie dva.G. -ie DFRA
 4 phrygiae E(?)v. ferig- (-ie a) r 7 lecto om.o | echeleum J. cfr. § 143. eth- G. celeum ll.ov 8 sui Rv. sua ro | galatia DFa. -acia o | lycaoniae F². lycho- F¹ | pissydiae FR. pessid- a
 9 migdoniae DFa. que add.(R?)E³va.S(D) | ubi E¹ea
 10 dictam DF | angyra DFRA. man- va.B 11 cotiaion E³B. cotion ll. cotton v. cotyaion H | ceraïne R²E³S. -ane v. -nae Dal. -ai r | midaïum E³S. -aion B. midium ll. myd- v
 12 moesos ll.S. mysas (-sos C) v. cfr § 121 | brigos Ra. brygas G
 13 thynos Verc. tinos ll. thi- v. cfr. Herod. I 28 | appellantur Eadva.S | frygis F. frig- D. -gii ae 16 cordium DFa
 17 tolостobogi D². -bagi (tolis- E⁵) ll.v. tolistobogi Be Strab. XII p. 547 al. Ptol. V 4, 5. sed cfr. Sol. et Liv. XXXVIII 15. 16. 19 | ue- turi Sol. | ambitouti DFdRS. -tuuti Ea. -toti Sol. -tui G. ambiani v 18 trogmi B(J). -gimi ll. -gine v. trocmi Ge Strab. et Ptol. | cappadociae DFE¹a 19 a R²v. om.r

occupavere Tectosages. ac toto tractu gentes quidem hae, populi vero ac tetrarchiae omnes numero CXCv. oppida Tectosagum Ancyra, Trogmorum Tavium, Tolostobogiorum Pisinuus. praeter hos celebres Attalenses, Arassenses, 147
 5 Comenses, Dictienses, Hierorenses, Lystreni, Neapolitani, Oeandenses, Seleucenses, Sebasteni, Timoniacenses, Thebaseni. attingit Galatia et Pamphyliae Cabaliam et Milyas qui circa Barim sunt et Cyllanicum et Oroandicum Pisidiae tractum, item Lycaoniae partem Obizenen. flumina sunt
 10 in ea praeter iam dicta Saggarium et Gallus, a quo nomen traxere Matris deum sacerdotes.

(43) Nunc reliqua in ora. a Cio intus in Bithynia 148
 Prusa, ab Hannibale sub Olympo condita — inde Nicaeam XXV p. interveniente Ascanio lacu —, dein Nicaea in
 15 ultimo Ascanio sinu, quae prius Olbia et Prusias, item

§ 147: (10. 11) MCap. VI 687 init. — § 148: (15) Mela I 100.

1 ac toto tractu *ego* (et *dist.*). acto ut obiactu **Ea**. -ctut **DF**. -ctus d. -b///// **R**¹. ac totobodiaci et **R**². ac Tout- *D*. ac Teut- *v*
 3 trogomorum **F**^{1a}. trocm- *G* | tolostobogiorum **D**². tolistobogorum **B**. -botiorum **E**³. -batorum *v*. tomostobociorum (-stho- **F**) **DFda**. -botiorum **RE** 4 bisinuus a. pisiauus **B**. pisinus *J*. -imius *v*. pesinuus **E**³. -nus *G*. pessi- **B(S)** | attalenses *v* (e *Cic. de lege agr. I 5. II 50*). acta- *U. S.* adadenses *coni. B(H)* e *Strab. XII p. 570. Ptol. V 5, 7* | arassenses *B e Strab. l. l. Ptol. V 5, 5. alass- U. D.* alase- *dTv(J)* 5 chomenses *coni. H. om. E¹ | dictienses *coni. B e Ptol. V 4, 6.* didie- *U. S. om. G.* didye- *v* | hierorenses *U. S.* -onenses *v.* dioshieronitae *G* | lystreni **EdT(?)G**. -ne a *v*. -nae **DF**. listene **R**. lysirenae **B** 6 sebastheni **DFda**. fab- **E** | timomachenses **DF**. thi- **a** | thebaseni *U. S.* teb- *G*. tarb- **B** thebis- *v* 7 cabaliam **E**³*G(J)*. gab- (-lie *a*) *U. v(H)*. carb- **B(S)** e *Ptol. V 5, 5* 8 cillanicum **DFEa**. cyllanticum (cill- **E**³) *va. J* | oroandicum **E**³*G*. *cf. § 94. Cic. l. l. II 50. Liv. l. l. 18, 2. 19, 1.* oronti- *U. v.* orondi- *B e Ptol. V 4, 9* 9 lycaoniae **DF**. -conie a. licho- **E** | obigenen *va. S* 10 eam **DFR**^{1a}. iamque **R**² | saggarium *U. D.* saga- do. sanga- *v.* *cf. Sol. 42, 1. MCap.* 12 a tio **F**^{1Ea}. a chio **F**^{2d}. a rio *va. B* 13 prusa **F**^{2B}. brusa *rov* | condita **E**² *in marg. om. E¹ | inde **F**^{2R}^{2v}. de **R**^{1d}. di *r* | niceam **E(?)B**. -cea a. -caea *rv* 14 dein (**R**^{2S}). de **R**¹. deinde **R**¹ niceaea **Rv**. denitia **F**. denicia **DE**² *in marg. a. om. E¹ 15 oluia **DFRa** | prusias **DFEa** *v(J)*. -sa **R(?)E**³*B* (*subl. dist.*)***

altera sub Hypio monte. fuere Pythopolis, Parthenopolis, Coryphanta. sunt in ora amnes Aesius, Bryazon, Plataneus, Areus, Aesyros, Geudos, qui et Chrysorroas, promunturium in quo Megarice oppidum fuit. inde Craspedites sinus vocabatur, quoniam id oppidum velut in lacinia erat. fuit et Astacum, unde et ex eo Astacenus idem sinus; fuit et Libyssa oppidum, ubi nunc Hannibalis tantum tumulus. 149 est in intimo sinu Nicomedia Bithyniae praeclara. Leucatas promunturium, quo includitur Astacenus sinus, a Nicomedia XXXVII·D p., rursusque coeuntibus terris angustiae pertinentes usque ad Bosporum Thracium. in his Calchadon libera, a Nicomedia LXII·D p., Procerastis ante dicta, dein Colpusa, postea Caecorum oppidum, quod locum eligere nescissent, VII stadiis distante Byzantio, tanto feliciore omnibus modis sede. ceterum intus in Bithynia colonia 15 Apamena, Agrippenses, Iuliopolitae, Bithynion. flumina Syrium, Laphias, Pharnacias, Alces, Serinis, Lilaeus, Scopas, 150 Hieros, qui Bithyniam et Galatiam disternat. ultra Calchadona Chrysopolis fuit, dein Nicopolis, a qua nomen

§ 148: (6) Mela I 100. — (7) Sol. 42, 3. MCap. VI 687 extr. — § 149: (10. 11) Mela I 101. — (13) Strabo VII p. 320.

1 hypio *H.* hipio *DF.* ipio *R.* hippio *EG.* ippio *av*
 2 coryphanta *B.* cariph- *ll.* ga- *v* | aeries *D.* er- *a* | bryaazon *D.*
 briaa- *FRa* 3 esyros *D.* esir- *a.* isi- (si- *C*) *va.* *H* | geudos
*DdED*². -*du*s *Fa.* geodos *RTS.* gend- *v* | crysorroas *DF.* cris- *Ra*
 4 in quo — 9 promunturium *om.a* | inde *REv(S).* unde *DFd*
H(J) 6 et ex eo *del. voluit S* 7 lybissa *D.* -byssa *F.* libissa
o.Sol. | ubi *om.o* 8 est *G.* et *ll.v.* est et *E³D* 10 XXXXII *va.H* |
 coeuntibus *F* -haeistibus *D* 11 trachiū *R.* -iaum *DF* | cal-
 chadon (*J*) *D.* calca- *E².* galeadon *rva.B.* calchedon *H.* chalce-
B(S) 12 LXXII *va.H* | antea *R²aG* 13 colposa *DFa.* com-
 pusa *va.H* | caecorum *B.* greco- *R²Eav.* graego- *DF.* grego- *R¹*
 17 pharnacias *S.* -natas *R.* -nucias *r.* -rnacias *H.* -rmicas *v* |
 serynis *DE.* cry- *va.S* | lybeus *DEa.* lylaues *va.H* | scopas *MPt*
p.805^aenummis. -phas *E.* -phyas *a.* -phius *DdR.* -phyus *F.* -pius
E³v 18 hieras *E(?)va.J* 19 calchadona *DFEv(D).* calca- *a.*
 chalcha- *R.* calche- *E³H.* chalce- *B(S)* | nicopolis *v.* nyc- *d.*
 mico- *Ra.* myco- *r*

etiamnum sinus retinet, in quo portus Amyci. dein Naulochum promunturium, Estiae, templum Neptuni. Bosphorus, D p. intervallo Asiam Europae iterum auferens, abest a Calchadone XII·D p., inde fauces primae VIII·DCCL p., ubi
 5 Spiropolis oppidum fuit. tenent oram omnem Thyini, interiora Bithyni. is finis Asiae est populorumque CCLXXXII, qui ad eum locum a fine Lyciae numerantur. spatium Helle-
 sponti et Propontidis ad Bosphorum Thracium CCXXXVIII p. diximus. a Calchadone Sigeum Isidorus CCCXXII·D p. 4,76
 10 tradit.

(44) Insulae in Propontide ante Cyzicum Elaphonnesus, 151
 unde Cyzicenum marmor, eadem Neuris et Proconnesus dicta. secuntur Ophiusa, Acanthus, Phoebe, Scopelos, Porphyrione, Halone cum oppido, Delphacie, Polydora,
 15 Artacaenon cum oppido. est et contra Nicomediam Demonnesos, item ultra Heracleam adversa Bithyniae Thynias, quam barbari Bithyniam vocant. est et Antiochia et

§ 150: (3) cfr. Plin. IV 49. 75. IX 51. Strabo VII p. 320. —
 § 151: (11. 12) Mela II 100. — (16) Mela II 98.

1 an etiamnunc? | amyçi v(G). cfr. XVI 239. acymy DFE.
 achymi a. achimi R. azari B 2 estie a. aestiae DF. Έστία
 et MGGm I p. 380^b. est ac U 113 4 chalcadone E. calca- R².
 chaca- DF. ceca- R¹. calci- a. chalcae- E³. chalce- B(S). cfr.
 supra | VII·D (de la Barre) MGGm II p. 10^a | VIII R | CCL va. H
 5 spiropolis ll. v(S). sphino- E³. phino- (B³) C. bosporo- B¹.
 Vrio- MGGm II p. 10^a | tyni DF. tini Ra 7 finie a. finu R(?)
 Dal. | lydiae L 8 propontidi FR¹a | ad E(?) v. a r | thracium v.
 -ctum E. tra- r | CCXXXVIII H (sed praem. esse). ē LXXXVIII R.
 -VIII r. CLXXXVIII v (praem. ē) E³ 9 calcadone a. calched- D.
 calced- R. chalchaedonae F | sigeum L. -gaeum v. -gidium
 (syg- E) ll | CCCXII FdTa v. cfr. GGM II p. 480. CCXII R²e corr.
 CCCXII r(?) H. -LXII C 11 elaphonnesus D. ael- F. elaphone- a. elapone- R 12 neuris RE v. in curis r | proconnesus Ra 13 ophyusa Ea. ophiussa D(?) S | acanthus d(?) B. cantus (tan- R¹) ll. cania v | copelos (copol- Rd) phoebe (phebe d) DFdRa 14 delphacie Ra.S. -iae r. -ia d B. -pace v 15 artacaenon B. arteceon E¹. aterc- DE²a. -caeon Fd. alitercon R. atarceon E³v | demonesos a 17 uocant est R²E(?) v. -cantes (-centes R¹) r | antiochiae & F. -chie et Rl. -chye et a

contra fauces Rhyndaci Besbicos, XVIII p. circuitu. est et Elaea et duae Rhodusae, Erebinthote, Megale, Chalcitis, Pityodes.

C. PLINI SECVNDI
NATVRALIS HISTORIAE
LIBER VI

5

1 1. (1) Pontus Euxinus, antea ab inhospitali feritate Axinus appellatus, peculiari invidia naturae sine ulla fine indulgentis aviditati maris et ipse inter Europam Asiamque funditur. non fuerat satis oceano ambisse terras et partem 10 carum aucta inanitate abstulisse, non inrupisse fractis montibus Calpeque Africae avolsa tanto maiora absorbuisset quam reliquerit spatia, non per Hellespontum Propontida infudisse iterum terris devoratis: a Bosporo quoque in aliam vastitatem panditur nulla satietate, donec exspatianti 15

§ 1: (7. 8) Mela I 102. Sol. 23, 16. — (13) Sol. 23, 15.

1 ryndaci DF1. rhin- a. rin- R | berbicos a1. -bycos F | circuitu E1v. -tus r | est et ll. v. est S 2 rhodussae P. -diussae B. -diae assee v. rhodiasae l. -soe DF. hroodiasae E¹. -ase a. -iosae E². -iusae E³. rhocdiiosoe R. cfr. §131extr. | erebinthote aJ. -ttote D. -tote (her- R. erebyn- 1) r. -thodes H. -thus B. -tus E³. crebinthos v 3 pitiodes FE. pithi- a. poti- R

Lib. VI. 7 elixinus DFEa | ante a 8 axinus F²J. axe- R²E²opv. cfr. IV76. asi- r | appellatus est F²R²E²ova. G(D) | peculiari F²R²E²opv(D). -ris rJ | invidia F²E²opv(D). -die Ra. -diae rJ | ulla DF¹dRE¹S. ullo rv(D) 9 aviditati F²opv(D). -ate rJ | inter R(?) G. in rv(J). cfr. interfusus II 173. III 86 | ariāque F. ma- a 10 ambisset DFEa 11 immanitate op G(JD¹) | fractisque (fa- a¹) Eaop 12 auolsa Ra³v. euo- a. -se E¹. uolsa DF¹D. euolsa E²op | maiora F²E²ov. -ra et p. -re r

13 reliquerit E²opv(D¹). -iqueret R. -inqueret rS(D²) 15 exspatianti F²E²ov(G)D. -acianti pC. spatianti (-acianti a. -acienti R¹) rS

læcus Maeotii rapinam suam iungant. invitis hoc accidisse 2
 terris indicio sunt tot angustiae atque tam parva naturae
 repugnantis intervalla, ad Hellespontum DCCCLXXV p., ad
 Boporos duos vel bubus meabili transitu — unde nomen
 5 ambobus —, etiam quaedam in dissociatione germanitas
 concors: alitum quippe cantus canumque latratus invicem
 audiuntur, vocis etiam humanae commercia, inter duos
 orbis manente conloquio, nisi cum id ipsum auferunt venti.
 mensuram Ponti a Boporo ad Maeotium lacum quidam 3
 10 fecere [XIII]·XXXVIII·D, Eratosthenes C̄ minorem.
 Agrippa a Calchadone ad Phasim [X], inde Bosporum
 Cimmerium CCCLX. nos intervalla generatim ponimus
 conperta in aevo nostro, quando etiam in ipso ore Cimmerio
 pugnatum est.
 15 Ergo a faucibus Bospori est amnis Rebas, quem 4
 aliqui Rhesum dixerunt. dein Syris, portus Calpas, Sangaris
 fluvius ex inclutis. oritur in Phrygia, accipit vastos amnes,
 inter quos Tembrogium et Gallum, idem Sagiarius pleris-
 que dictus, Coralius, a quo incipiunt Mariandyni, sinus
 20 oppidumque Heraclea, Lyco flumini adpositum — abest

§ 2: (4) Sol. 23, 16. — § 3: (10) Berger Eratosth. fr. p. 329.
 Agrippa fr. 29 R. (Strabo II p. 91). — § 4: Sol. 43, 1. MCap. VI
 688. — (19 sqq.) Mela I 103. 104. Sol. 43, 2. cfr. Plin. XXVII 4.

1 maeotii R(?)H. -ti DE¹. -tis dT(P)G. moeoti F¹. me- a.
 a maeoti (moeo- F². moetiti o. meothi p) ropv(L) | sibi va.G |
 iungant F²v(L). -git a. -gunt (iug- R) ropS. -gat T(P)G
 3 DCCCLXXV E²B. octingentorum XXV (LXXV a) rov. cfr.
 IV75. V141 | ad dTp v. a ll.o 4 bosporo E. -phoro E²o.
 -foro ap 5 et iam quaedam H. et tamquam v 10 D om.
 R²E¹pSJ 11 calchadone D. -chedone v(Brot.). calcad- a.
 -caed- a³. chalchad- DFE. -chiadone R. -cedone B(S). cfr. V149.
 150 12 ponemus G 13 ore RE²p v. ori r | commerio DF.
 cumm- Ea 15 a E²opa³v. om.r. in dT | rhas va.D
 16 rhesum R²a Sol.v(H). res- d. phes- r. rhoes- C | syris ll.v(J).
 psillis B | sangaris ll.v(J). sag- (P)H. sangarius C. cfr. V147
 18 sangarius va.J. saga- Sol. | a plerisque E²da³va.S
 19 coralius ll.v(J). del. (Salm.) H | mariandrini DFE¹a. -dini
 va.H | dist D e con. H 20 lyco v. liquo R. lico r

a Ponti ore CC —, portus Acone, veneno aconito dirus, specus Acherusia, flumina Paedopides, Callichorum, Sonantes, oppidum Tium, ab Heraclea XXXVIII p., fluvius Billis. 5 2. (2) ultra quem gens Paphlagonia, quam Pylaemeniam aliqui dixerunt, inclusam a tergo Galatia, oppidum Mastya 5 Milesiorum, dein Cromna, quo loco Enetos adicit Nepos Cornelius, a quibus in Italia ortos cognomines eorum Venetos *credi debere* putat, Sesamon oppidum, quod nunc Amastris, mons Cytorus, a Tio LXIII p., oppida Cimolis, 6 Stephane, amnis Parthenius. promunturium Carambis 10 vasto excursu abest a Ponti ostio CCCXXV *aut*, ut aliis placuit, CCCL, tantundem a Cimmerio *aut*, ut aliqui maluere, CCCXII·D. fuit et oppidum eodem nomine et aliud inde Armine, nunc est colonia Sinope, a Cytoro CLXIII, flumen Varecum, gens Cappadocum, oppidum 15 Caturia Gazelum, amnis Halys, a radicibus Tauri per Cataoniam Cappadociamque decurrens, oppida Gangre,

§ 5. 6: (4—12) Sol. 44, 1. MCap. VI 689. — (6—16) Mela I 104. 105. — § 5: (6) Nepos fr. 57 Halm.

1 aconae DD. acc-F 2 pedopides aT. -iles *va.H* | calli-
chorum *v.* -corum R². gallico-*r* 3 ab R²v. om.R¹. & *r* | billis
ll.v(H). bilis G. bilaeus B 4 pylaemeniam B. philem-*v.*
pilaemon-Da. pile-FdR. pillae-E 5 galatia R²E²v. ea late *r* |
mastya R(?)v. -tia *r.* an mastra? *cf.* GGm I p.405^a 6 loco
da³v. loc R. loca *r* | henetos *va.J* 7 ortus DFE¹ 8 credi
debere *ego. cf.* II 166 *init.* credere (*corrupt. ex* credidere) ll.J¹.
se credere J². ea de re D. credi *v* | oportet a. postulat *v. del.J*²
9 cytorus B. cit-ll.v | cimolis B. chim-ll.v 10 stephane
R²a³B. -ni (sthaeph-F. stebh-E²) *r.* stebane *v* | carambis *ve Sol.,*
MCap., Strab. *cf.* IV 86. X 60. cer-ll.J. cor-p 11 *aut ut ego.*
& *ut ll. uel ut v. ut (coni.S) D* 12 *ut om.R* 14 armine
ll.v(J). -mene H | a cytoro (B) G. cyteros (cit-Ra) DFREa. cyto-
ros E³. cyteros (ethe-p) a quitoro (quith-E²). cyth-p) E²p v
15 uarecum (uarr-R) ll.J. -etum *v.* euarchum H 16 caturia
v(D). -tyria DFE¹a. -tiria RJ. ciatvria E². gazivra E³
Be Strab. XII p.547 | gazelum Be Strab. XII p.546. 553. laze-E²
in ras.p. iace-*v.* zaceplum *rJ* | halys *v.* -lis R². alis E²p. pilis *r*
17 gangre B. -gei R. -ger T. -ge p v. gamge *rD*¹. -ger d

Carusa, Amisum liberum, a Sinope CXXX, eiusdemque 7
 nominis sinus tanti recessus, ut Asiam paene insulam
 faciat, CC haut amplius per continentem ad Issicum
 Ciliciae sinum. quo in omni tractu proditur tres tantum
 5 gentes Graecas iure dici, Doricam, Ionicam, Aeolicam,
 ceteras barbarorum esse. Amiso iunctum fuit oppidum
 Eupatoria, a Mithridate conditum; victo eo utrumque
 Pompeiopolis appellatum est.

3. (3) Cappadocia intus habet coloniam Claudi Cae- 8
 10 saris Archelaidem, quam praefluit amnis Halys, oppida
 Comana, quod Salius, Neocaesaream, quod Lycus, Amasiam,
 quod Iris, in regione hoc Gazacena, in Colopene vero
 Sebastiam et Sebastopolim — haec parva, sed paria supra
 dictis —, reliqua sui parte Melitam, a Samiramide con-
 15 ditam haud procul Euphrate, Diocaesaream, Tyana, Casta-
 bala, Magnopolim, Zelam et sub monte Argaeo Mazacum,
 quae nunc Caesarea nominatur. Cappadociae pars praetenta 9
 Armeniae Maiori Melitene vocatur, Commagenis Cataonia,
 Phrygiae Garsauritis, Sargaurasana, Cammaneni, Galatiae

§ 7: (1) Mela I 105. — (7. 8) Sol. 44, 2. MCap. VI 689 extr. —
 § 8: (9—11) Sol. 45, 3. — (14) Sol. 45, 4. MCap. VI 690.

1 carissa B | amisum a G. -issum U. -ysum v (item 6) | libe-
 rum a^vv. ib- U | a a^vv. om. U 2 ut Rda²p.v. at r 3 haut
 G(D). aut U.v(Brot.) 4 cilicae DFE. sicilię a 7 eupha-
 thoria a. euphato- DFE. eufrato- R 10 quam Dd²RE²v. que
 E¹ad¹p. quod F | praefluit amnis ego. -uens R. pfluens r. prae-
 fluit v. praeterfl- De Sol. | halys Be Sol. hylas (hil- R. yl- a) U.v
 11 salius U.v(J). sarus Be Strab. et Ptol. | neocoesarea cum
 quod Ea 12 iris v. yris DEa. hy- R. yrys F | hoc U. hac v.
 del. B | gazacena Be Strab. caz- v. azacenat (-na R) U | in colo-
 poene R. -pena E²a³va.S. incole pene Ea 13 sabastiam et
 sabastopolim Ep 14 parte melitam a R(?)d²v. partē & litā
 ma DFd¹. -tamnia Ea | semiramide R(?)va.D 15 castabala
 Be Strab. castalia U. -liam R²v 16 argaeo B. arcago (archa-
 R) U. atargao v | mazacum RdT(?)S. -ca Be Sol. maizaçū Ea.
 marz- r. nyzaca v 17 praetentata d. -entant DFR¹. -endant
 Ea 18 commagenes T. -nae va.S 19 garsauritis Be Strab.
 et Ptol. gass- U.J | sargaurasana (-ne v) a³v(D). arg- U. cfr. Ptol. V
 6, 12. sargarausene He Strab. XII p. 534 extr. | cammanene a³va.S

Morimene, ubi disterminat eas Cappadox amnis, a quo
 8 nomen traxere antea Leucosyri dicti. a Neocaesarea supra
 dicta Minorem Armeniam Lycus amnis disterminat. est
 et Coeranus intus clarus, in ora autem ab Amiso oppidum
 et flumen Chadisia, Lycastum, a quo Themiscyrena regio, 5
 10 (4) Iris flumen deferens Lycum. civitas Ziela intus, nobilis
 clade Triarii et victoria C. Caesaris. in ora amnis Ther-
 modon, ortus ad castellum quod vocant Phanorian, praeter-
 que radices Amazoni montis lapsus. fuit oppidum eodem
 nomine et alia quinque, Amazonium, Themiscyra, Sotira, 10
 11 Amasia, Comana, nunc Matium. 4. gentes Genetarum,
 Chalybum, oppidum Cotyorum, gentes Tibareni, Mossyni
 notis signantes corpora, gens Macrocephali, oppidum
 Cerasus, portus Cordule, gentes Bechires, Buxeri, flumen
 Melas, gens Machorones, Sideni flumenque Sidenum, quo 15
 alluitur oppidum Polemonium, ab Amiso CXX. inde

§ 9: (5) Mela I 105. — § 10: (7. 10) Mela ib. — § 11: (12—14)
 Mela I 106. 107. — (433, 3) ib. 107.

1 morimene R². incrimine R¹ | ubi R²a³v. bi r | eos R(?)v a. S
 4 coeranus DFE²D. coecer- E¹. cer- ad J. ceram' R. cerau-
 nus pv | ammisso F. antiso Ea. numerum excidisse coni. J. an C?
 cfr. § 16 5 chadisia B. scha- Ea. -sya D. scadisia dv. -dysia F.
 cadiria R¹. -dyrya R² | timiscyreneia R. -cinea a. tymiscyrena F.
 tymyscir- E. -scyr- D. themiscyra G 7 uiatoria DF¹E
 8 castellum v. cāstadium R. CCC-st- r | phanoriam dTv(J).
 -rhian DFE. -rphiā a. phanaroeam Be Strab. 10 amazonium
 He Mela. -ius (R²e corr.) ll. -icus v. phamizonium B | sotira
 DFEa 11 comana B. -ara (quo- R) ll. v | matium (mazium F)
 ll. v(J). manteum B. -tium S. cfr. V 115. 116 | gentes ll. v(G).
 del. B | genetarum Be Val. Flacco V 147. cfr. Scylax 88. caenarum
 DFE¹D¹. cenana- R. cena- ad pv. (caenarum — 12 cotyorum E¹
 in marg.) 12 mossyni B. mass- (masy- R. massi- a) ll. D.
 masini v. cfr. Mela 13 macrocephali v. -chepali R². maeroch- d.
 meroch- R¹. mocerocephali a. -chepali r 14 cordulae DFE
 va. H. chordule H | bethires Ea | buxeri ll. v(J). cfr. Mela. buzeri
 Be Sylace 82. Strab. XII p. 549 15 macharones F. -chrones
 R². -crones va. Je Strab. XII p. 548. machedoni a. (Machelones
 GGm I p. 378. 412) | sideni Be Strab. -doni ll. J. sydoni adv |
 flumenquae FR. -eni quae DE. -iniq. a 16 polemonium d(?) B.
 pal- ll. bal- pv | ammisso DFEa (item 433, 1)

flumina Iasonium, Melanthium et ab Amiso LXXX Pharnacea oppidum, Tripolis castellum et fluvius, item Philocalia et sine fluvio Liviopolis, et a Pharnacea C Trapezus liberum, monte vasto clausum. ultra quod gens Armeno- 12
 5 chalybes et Maior Armenia, XXX p. distans. in ora ante Trapezunta flumen est Pyxites, ultra vero gens Sannorum Heniochorum, flumen Absarrum cum castello cognomine in faucibus, a Trapezunte CXL. eius loci a tergo montium Hiberia est, in ora vero Heniochi, Ampreutae, Lazi, flumina
 10 Acampseon, Isis, Nogrus, Bathys, gentes Colchorum, oppidum Matium, flumen Heracleum et promunturium eodem nomine clarissimusque Ponti Phasis. oritur in Moschis, navigatur 13
 quamlibet magnis navigiis XXXVIII. D p., inde minoribus longo spatio, pontibus CXX pervius. oppida in ripis
 15 habuit conplura, celeberrima Tyndarida, Circaeum, Cygnum et in faucibus Phasim. maxime autem inclaruit Aea, XV p. a mari, ubi Hippos et Cyaneos vasti amnes e diverso

§ 12: (10. 12) Mela I 108. — § 13: (12) Sol. 15, 19. — (15. 16) Mela I 110.

1 iasonium d(?) B. las- (alas- R) ll. v | melanthium v. -ntium (-atiū R) ll | pharnaceae F. -nata R. -necea DE. parnacea a
 3 fluuio a³v. fluuio item ll. S | trapezus d(?) v. -etus ll
 4 clausum v. -strum ll | armenochalybes (-ca- v) C. -oscalibes ll
 5 et maior a d v (S). -ra r. a maiore p H 6 est om. R(?) G |
 pyxites G. -ithes R. -xytes (-tres D¹) DF. pyzites E. pysi- v.
 pizi- ap | sannorum R(?) a³B. ann- ll 7 heniochorum R(?) B.
 eni- DFE. enich- a. enic- v. (item 9) | absarrun Fa. aps- DE.
 exarrun R. absarum va J. cfr. § 13. 25 | an cognomini? 9 iberia
 R(?) va. D | ampraetuae FE. -aeiute a 10 acampseon isis
 D d T J. -nis his R. -nysis v. camps- G. acapseonis is r. acamp-
 psis isis H | nogrus (no//g- D) ll. v. mo- (P) H ex Arriani periplo 9
 (GGm I p. 375) | bathis (-tris R) ll. va. G (Brot.) | cole horum DEa.
 coleo- FR 11 macium a. manti- F¹. cfr. § 10 extr. 12 mo-
 scis a. maschis R 13 XXXVII. D (= 300 stad.) MPt p. 925^a
 14 CCXX Ea 15 celeberrimū DFEa | tyndarida circaeum
 He Dionys. perieg. 692. Val. Flacco V 327. tindaridaceum ll. tyri-
 tacen B. -ida ceum v | cignum DFEa 16 aea R(?) a³Bas. ea r v
 17 XL MPt p. 922^a | cyaneos (P) H. cyaos (cyos R) ll. tyanos p.
 cya- a³v | e R(?) v. et r

in eum confluunt; nunc habet Surium tantum, et ipsum ab amne influente ibi cognominatum usque quo magnarum navium capacem esse diximus. et alios accipit fluvios magnitudine numeroque mirabiles, inter quos *Glaucum*.

14 in ore eius insula est sine nomine, ab Absarro *LXX*.
inde aliud flumen *Charien*, gens *Saltiae*, antiquis *Phthiropagi* dicti, et alia *Sanni*, flumen *Chobum*, e *Caucaso* per *Suanos* fluens, dein *Rhoan*, regio *Egritice*, amnes *Sigama*, *Thersos*, *Astelephus*, *Chrysorrhoeas*, gens *Absilae*, castellum *Sebastopolis*, a *Phaside C*, gens *Sanigarum*, oppidum
10 *Cygnus*, flumen et oppidum *Penius*. deinde multis nominibus *Heniochorum* gentes.

15 5. (5) Subicitur Ponti regio *Colica*, in qua iuga
5,98 *Caucasi* ad *Ripaeos* montes torquentur, ut dictum est, altero latere in *Euxinum* et *Maecotium* devexa, altero in
15 *Caspium* et *Hyrceanum* mare. reliqua litora *ferae* nationes tenent *Melanchlaeni*, *Coraxi*, urbe *Colchorum* *Dioscuriade* iuxta fluvium *Anthemunta* nunc deserta, quondam adeo

§ 14: (6. 11) *Mela* ib. — § 15: (13—17) *Mela* I 109. 110. 111.

2 us quoque **DE** 3 accepit **DFEa** 4 glaucum v. clau-ll
5 insula est ego. -lae d p v. -le a. -la r D² | ab *H. om. ll.*
abest **R²** in marg. *B(D)*. a v | absarro *B. om. R¹*. sarro v. cfr. § 12
6 charien v. ca-ll | saltiae (-ie **Rd**) ll. v(D). salae *B.* -loe
U 116 | antiquis — 7 suanos *om. a* | phthiropagi v. pitir- **R.**
phitiropagi **DdE**. phytir- **F** 7 alia **DFdEpJ.** ala **B.** alias
B(S). del. *C* | sanni **DFR¹v(D)**. samni **Ed.** sani **R²**. suani *B* |
cobum pva. *S* 8 rhoan ll. v(D). -as *C* | egritice ego e *Ptol. V 9, 4.*
ceg- ll. *J.* ag- p v. erectice *Be Ptol.* (cfr. *Scylax 83. anon. peripl.*
42) | sigama ego. -ania (syg- **F**) ll. v(D). sing- d(?) *J.* -games
(*P*) *H* ex *Arriani periplo* 16 9 tersos pva. *H.* tarsuras *Pex*
Arriano | astelephus (*P*) *H.* -lpus a d. -lphus *J.* asthelpus **DFE.**
hasthelpus **B.** atelpos v 10 sanigarum (sanni- *B*) v. sanga- p.
sanica- ll. *D* 11 penius (poenios **B**) ll. v(*P*) *H* coll. *Ov. ep. ex*
Ponto IV 10, 47. pityu- *B.* pineus *MPt p. 911^a* 13 subicitur
R² v. subitur r | colica *H.* -ita **DFEa.** -itur **R¹**. golita **R²**. cho-
licha p. colchica v 15 eusinum **REa.** eius in- r | maecotin va. *S*
16 feræ **RC.** cfr. *Mela.* fere rv(D¹) 17 melanchlaeni *B.*
menancl- **Rd.** -cleni r. melacl- v | **CCL.** chorum (co- a) **DFEa(p)** |
dioscortade **DFEa** (item 435, 6) 18 anthemunta **DFEa**

clara, ut Timosthenes in eam CCC nationes dissimilibus
 linguis descendere prodiderit; et postea a nostris CXXX
 interpretibus negotia gesta ibi. sunt qui conditam eam 16
 ab Amphito et Telchio, Castoris ac Pollucis aurigis, putent,
 5 a quibus ortam Heniochorum gentem fere constat. C a
 Dioscuriade oppidum Heracleum distat, a Sebastopoli LXX.
 Achaii, Mardi, Cercetae, post eos Seraci, Cephalotomi. in
 intimo eo tractu Pityus oppidum opulentissimum ab Heni-
 ochis direptum est. a tergo eius Epagerritae, Sarmatarum
 10 populus in Caucasi iugis, post quae Sauromatae. ad hos 17
 profugerat Mithridates Claudio principe narravitque Thal-
 os esse confines, qui ab oriente Caspii maris fauces
 attingerent; siccari eas aestu recedente. in ora autem
 iuxta Cercetas flumen Icarus, Achaii cum oppido Hiero
 15 et flumine, ab Heracleo CXXXVI. inde promunturium
 Crunoe, a quo supercilium arduum tenent Toretæ, civitas
 Sindica, ab Hiero LXVII·D, flumen Setheries. 6. inde ad
 Bospori Cimmerii introitum LXXXVIII·D.

§ 16: (3—5) Sol. 15, 17. Ammian. XXII 8, 24. — (7) Mela
 I 110. — § 17: (10—13) Sol. 15, 18. — (17) Mela I 110. 111.

2 a R(?)a³v. om. r | nris a v. -ri r 4 telchio d p v. the-
 (-lgio a) ll. D. (Cercius Sol. 'Pékac codd. Strab. XI p. 496)

5 hentocorum DFE. ent- a | fere om. p. feram a³va. S | C̄ a ego.
 ca DFEa. cla p. a Rd(?)v 6 heracleum v. cfr. § 17. -lea d.

-leas ll | dist. ego 7 achaii DB. amch- E. -chei F. -cei a.

acaei d. ache R². che R¹. anchei p v | Imardi MPt p. 917^a. sed

cfr. Tac. ann. XIV 23 | cercetae d v. -te R². cere et a r | seraci

(MPt l. l.) D². serri ll. v 8 pityus B. pithis a. pythis r. phytis v

9 epageritae R(?)va. D. eparrite a 10 populis DE | quae

B². quem (R?) B¹. que ll 11 thallos SJ (errore) 13 attinger& F.

-gerēt. et a. -gere p | eas aestu d(?)v. aeastu DFE.

aestu Rp. estu a 14 flumen icarus D. -usa v. -men incarus R.

-mini carus r. (-men Troicarus B) | achaii cum coni. B². aches-

-sum p. acaescum E. -sum DF. acesum R¹d B¹. cesū a. acies-

-cum R². Aci cum D. cum v | oppido Rv. -dū r B¹ 16 crunoe

a ll. G(H). cfr. IV 44. cronea v(L) | toretæ v. ore- d. tere- D.

ere- Ra. eraetae E. -te F². -tetae F¹ 17 LXV·DR. XXXVII·D

MPt p. 908^b ex Arriano. an XLVII·D? | setheries Ead TH. sech-

r J. om. p. sceasceriges v 18 LXXXVII·D R

18 (6) Sed ipsius paeninsulae inter Pontum et Maeotium lacum excurrentis non amplior LXVII·D p. longitudo est, latitudo nusquam infra duo iugera; Eonem vocant. ora ipsa Bospori utrimque ex Asia atque Europa curvatur in Maeotim. oppida in aditu [Bospori primo] Hermonasa, 5 dein Cepœ Milesiorum, mox Stratoclia et Phanagoria ac paene desertum Apaturos ultimoque in ostio Cimmerium, quod antea Chimerion vocabatur. 7. inde Maeotis lacus, 4, 78 in Europa dictus.

19 (7) A Cimmerio accolunt Maeotici, Vali, Serbi, 10 Serrei, Scizi, Gnissi. dein Tanain amnem gemino ore influentem incolunt Sarmatae, Medorum, ut ferunt, suboles, et ipsi in multa genera divisi. primi Sauromatae Gynaecratumenoe, Amazonum conubia; dein Naevazae, Coitae, Cizici, Messeniani, Costoboci, Zecetae, Zigae, Tindari, 15

§ 18: (6—7) Mela I 112. — § 19: (10) Mela I 114. — (12) Sol. 15, 18. — (13. 437, 1. 2) Mela I 116. 117.

1 pontum v. pōtiū a³. pot- r | maecium a. -otū R. -tin va. S. macotium r 2 excurrentis v. -tes ll 3 an ultra? | Eionem B 5 bospori primo R² in marg. p. v. om. r. uncos ego posui | Hermonassa B 6 cepoe B(S). cepe ll. v. cepi a³ G | mox v. mon ll 6. 7 et paene R(?) va. D 7 apaturos v e Strab. XI p. 495. ac patruos ll | chimerion p Geogr. Rav. p. 173, 6. 368, 16. chym- a. cimm- (-os R¹) r. ceruerios R². cerberion v(C). cimbricum B 10 Vali, Serbi B e Ptol. V 8, 13. hali (hał R) sernis (her- R) ll. D¹. -rni v(J). Haliserni D² 11 serrei ll. v(J). arrechii B e Strab. et Ptol. | scizi (szizi a) ll. v(D). cizi J. zingi B | gnissi ll. J. gneapsasi R². gnispsi p. gypsi v. psesii B. gonapsi MPt p. 918^a | dein R(?) v. dain r 12 colunt Hack. an includunt? de mendo cfr. § 144 init. | sauromatae Sol. iaxamatae B. sed cfr. II 245 13 primi R⁵. -mii D. -mu FEap v | cyneco (-eco D. -ea Ep. om. a. gynei v) gratumenoe (-ne p. -nae v) DF Eap v a. B. cfr. Mela. cinacogratū eneti R. (add. unde va. Brot. ob U 117) 14 naeuazae DD. -ze E. neua- adTpJ. naeuazae F. uaeuazae R¹. aeu- R². eu- v | coitae S. -te (corte R¹) ll. cottae v. chyte p 15 cizici DED. zizici a. czici R¹. zici R². cizi FJ. cizimeni (cici- G) v | costobocci (-boci D²) B e Paus. X 34, 5. scr. hist. Aug. IV 22, 1. Amm. Marc. XXII 8, 42. chotto- v. cotobacchi (-cci a) ll. J | zecetae MPt V 8, 10 p. 918^a (Zakárai). cezete E¹. zete R. caetae DF. cetae dJ. cete E² ap. choatrae

Thussagetæ, Tyrcae usque ad solitudines saltuosis con-
 vallibus asperas, ultra quas Arimphaei, qui ad Ripaeos
 pertinent montes. Tanaim ipsum Scythæ *Silim* vocant, 20
 Maeotim Temarundam, quo significant matrem maris.
 5 oppidum in Tanais quoque ostio. tenuere finitima primo
 Cares, dein Clazomeni et Maeones, postea Panticapaeenses.
 sunt qui circa Maeotim ad Ceraunios montes has tradant
 gentes: a litore Napitas supraque Essedonas Colchis iunctos 21
 montium cacuminibus, dein Camacas, Oranos, Autacas,
 10 Mazamacas, Cantiocaptas, Agamathas, Picos, Rymosolos,
 Acascomarcos et ad iuga Caucasi Icatalas, Imadochos,
 Ramos, Anclacas, Tydios, Carastaseos, Authiandas; Lagoum
 amnem ex montibus Catheis, in quem defluit Opharus,

§ 20: (4) cfr. Herodot. IV 86. Strabo V p. 214. Dionys. perieg. 165.

Be Val. Flacco VI 151. -tae *v* | zigae (zicae **R.** zia et **a**) *ll. H.* zygoe *B.* cyze *v* | tindari *ll. v(J).* thin- **a.** dandari *B*

1 thussagetæ *dB.* tuss- *Rv(H).* thyss- *Scoll. IV 88.* *Mela I 116.* thusseg- (tu- **a.** thussaegētae **F**) *rD* | tyrcae **DFE²aD.** tycae **E¹.** tirce **R.** iyrcae (*P*) *Sex Herod. IV 22.* turcae *Be Mela. thurace v* | saltuos **R¹.** saituosis **FE.** saxosis *pva.G* 2 arem-
 pheï **DFE Mela. cfr. § 34.** riphei **a** | ad ripheos **a.** arriphaeos **F.** -pheos **DE.** -phaeo **R** 3 silim *S.* -lin *v(H).* -lyn *C. cfr. § 49 et Eustath. ad Dion. perieg. 14.* sinum *ll. J* 4 temarundam (the- **a**) **RaS.** -riindam *r.* temerinda *v* 5 oppida *p* | an utroque ostio? *cfr. § 19* gemino ore | primi **a³va.S** 6 maeones *d pB.* -nis **DFRD¹.** -ni *D².* moenes **a.** -nis **E.** macones *v* | panticapaeenses *D.* -peenses **R¹.** -penses **DR²v.** -paenses **F¹.** pont- *r* 7 tradunt **Ea d p** 8 napitas (**B²**) *He St Byz.* -pras (-pīas **a¹**) *ll. v(D).* -paeas **B¹ coll. § 50 extr.** -patas *D²* 9 ac montium *va. H* | carmacas **a³pva.S. cfr. § 50** | autacas *ll. H.* ant- *B* 10 mazamacas **DFD¹.** -zacacas **EaD².** -zacacos **RS.** -zacas *d v(J²)* | cantiocas **RS.** -chatas *p.* cantocaptas *H* | asgamatas **R.** agagammatas *va. H.* iaxamatas *Mpt p. 916^a* | picos (pyc- **F**) *ll. H.* picoros *Mpt l. l. coll. Mela I 114* (phicores). phycaros *B coll. XXXVII 110* | rymosolos (-lus **F**) **DFED.** rim- **R²aS.** rhim- *v.* rom- **R¹.** rimolos *p.* rhymozolos *H* 11 acasomarcos *p.* asco- *dva.S* | itacalas **RSJ¹.** catalas *d.* cha- *p* | imaducos (imia- **a**) *pa.* -uchos **Eva S** 12 ranios *p.* -nos *va. H* | andacas **DFD¹.** ancladas *p* | tidios **FEa.** tynd- *p* | autiandas **F.** aut thi- **a.** anthi- **R d TS.** asuci- *va. H* 13 amnes (*om. ex* — 438, 1 amnes) **a** | quam **R** | defluit **R(?) pva.S**

- ibi gentes Cauthadas, Opharitas; amnes Menotharum, Imityen ex montibus Cissiis; *infra* Acdeos, Carnas, Vscardeos, Accisos, Gabros, Gegaros circaque fontem Imityis
- 22 Imityos et Apartaeos. alii influxisse eo Scythas Achetas, Atherneos, Asampatas, ab iis Tanaitas et Napaeos viritim 5 deletos. aliqui flumen Ocharium labi per Canticos et Sapaeos, Tanain vero transisse Satharchoes Herticheos, Spondolicos, Synhietas, Anasos, Issos, Cataeetas, Tagoras, Caronos, Neripos, Agandaeos, Meandaraeos, Satharchoes Spalaeos. 10
- 23 8. (8) Peracta est interior ora *ac loca* amnesque, accolae: nunc reddatur ingens in mediterraneo situs, in quo multa aliter ac veteres proditurum me non eo infitias, anxia perquisita cura rebus nuper in eo situ gestis a Domitio Corbulone regibusque inde missis supplicibus 15

§ 22: (9. 10) Sol. 49, 7. (cfr. Plin. IV 85. Mela II 3).

1 caucadas *va.S* 2 imituen **F**. -enis *va.H*. -tien *r*. -ten *G* | cissiis *ll.(P)H*. scissum *v* | *infra ego*. inter *ll.v*. intus *p*. *cfr. § 29. IV 108. III 109* | agdeos *va.H(J)*. agedos *C* | carnapas *va.H* | oscardeos (-daeos **F**) **FdTpS**. -adeos **R**. gardeos *va.H* 3 accisais **R** | geratos **R**. gregaros *a³va.H*. gog- *H* | imityis *H*. -tysis **DE**. imytt- **F**. immitus **R**. imitis *aG*. -this *p*. -tisi *a³*. -tissi *v* 4 imityos (-tuos *v*) et *H*. -tios et **R**. -tio sed *r* | aparteos *ad*. -atraeos **RS**. -arthenos *v* | eo **Rv**. eos *r* | sytas *a*. icy- *a³*. sithas **DFE**. suitas *va.H* | aucethas **DFE**. -etas *a* 5 aterneos **R**. sather- *a³*. satar- (atar- *H*) *va.S* | is **Fa**. his *rv* | et **Rda v**. ei **DE**. aei **F** | napaeos **DFED²**. inap- **RaH**. *cfr. § 50 et Gutschmid kl. Schr. III p. 441*. nepheonitas *v* 6 flumen *om*. **RSJ¹** | ocharium *ll.v(S)*. oca- *a*. ofa *a³*. opha- *B coll. § 21* | cantecos *a³va.S* 7 sapeos **Rava.D²** | satarceos *a*. sarcharceos **TS**. fatareos (pha- *C*) *a³v* | herticheos **DD¹**. -chaeos **F**. -cleos **ED²**. -ceos *v*. -thideos *p*. erthicheos **R**. erticleos *a*. -ceos *a³*. *comma sustulit D* 8 amassos *va.S* | cataeetas **DFD**. -tis **E**. -teetas **R**. -tis *a*. -tetas **dTS**. catacetos (-zetos *Dal.*) *v* | tagoros catonos *va.S* 9 mandareos **R(?)va.D** | satharchoes (-ceos *a*) *ll.D*. satar- **dH**. satur- *v* 10 spaleos **R(?)va.D**. *comma sust. D* 11 interior ora **F³v** (*sc. Asiae: cfr. § 33*). -iora *r* | *ac loca ego*. cho (co *a*) *ll. a Cio (coni.S) J. cfr. V 144. 148*. Ponti **D²**. *del. v* | amnesque *ll. omn- v(D²)*. amne omn- (*S*)*J*. 12 mediterraneo **R(?)v**. -os *r* | situs *ego*. sinus *ll. G(H)*. -nu *v(L)* 15 domitio **R(?)v**. -ti. *G. r* | misis **DFE**

aut regum liberis obsidibus. ordiemur autem a Cappadocum gente. longissime haec Ponticarum omnium in- 24
trorsus recedens Minorem Armeniam Maioremque et Com-
magenen laevo suo latere transit, dextro vero omnes in
5 Asia dictas gentes, plurimis superfusa populis, magnoque
impetu scandens ad ortum solis et Tauri iuga transit
Lycaoniam, Pisidiam, Ciliciam, vadit super Antiochiae
tractum et usque ad Cyresticam eius regionem parte sua
quae vocatur Cataonia contendit. itaque ibi longitudo
10 Asiae XII·L efficit, latitudo DCXL.

9. (9) Armenia autem Maior incipit a Parihedris 25
montibus, Euphrate amne, ut dictum est, aufertur Cappa- 5,83
dociae et, qua discedit Euphrates, Mesopotamiae haut
minus claro amne Tigri. utrumque fundit ipsa et initium
15 Mesopotamiae facit inter duos amnes exiturae; quod interest
ibi, tenent Arabes Orroei. sic finem usque in Adiabenen
perfert, ab ea transversis iugis inclusa latitudinem in
laeva pandit ad Cyrum amnem transversa Araxen, longi-
tudinem vero ad Minorem usque Armeniam, Absarro amne
20 in Pontum defluente et Parihedris montibus, qui fundunt
Absarrum, discreta ab illa.

(10) Cyrus oritur in Heniochis montibus, quos alii 26
Coraxicos vocavere, Araxos eodem monte quo Euphrates,

§ 24: Sol. 45, 1. MCap. VI 690. — § 25: (11. 12) Sol. 45, 2.
MCap. l. l.

1 aut regum v. aurette R¹. aure (-ro R²) cum r 5 pluri-
mis ve Sol. fluminis R. -ni r 8 et usque opa³v. eiusque (-quae
DF) U | cyresticam (cyre- B) G. -tricam a. cirr-ro. cur- p.
cyr- v 10 | XI | XL MCap. 11 incipiens R(?) G | parihedris
DFREoJ. -iedrib' a. -ris v. -iendris p. paryadris H. item infra;
cfr. V 99 14 clara op 15 exiturae ego. iturae (-re ao) U. v.
sitū trē dT. sitae. terrae (PG) J. sitae D | iter est H 16 or-
roei D coll. V 85. sooroeci d. soroci U. o. oroeci p. orei v | s hic R |
diabenen o 17 inclusa iugis a 18 in araxen a³v. H. (trans-
ucta Araxen coni. H) 19 absarrho DFE. asarro a. cfr. § 12
20 pontum R²v. port- r | pariedris Rava. H. -ihaeris E
21 absarrhum DFR. ads- Ea | discreta a³v. -ceta (-ceda R) U
22 cyrus v. quibus U | in om. R 23 conixicos R¹. coriix- R²

- VI p. intervallo, auctusque amne Vsi et ipse, ut plures existimavere, Cyro defertur in Caspium mare. oppida celebrantur in Minore Caesarea, *Aza*, Nicopolis, in Maiore *Arsamosata* Euphrati proximum, *Tigri Carcathiocerta*, in excelso autem *Tigranocerta*, at in campis iuxta *Araxen* 5
- 27 *Artaxata*. universae magnitudinem *Aufidius* quinquagens centena milia prodidit, *Claudius Caesar* longitudinem a *Dascusa* ad confinium *Caspium maris* [XIII] p., latitudinem dimidium eius *Tigranocerta* ad *Hiberiam*. dividitur, quod certum est, in praefecturas, quas strategias vocant, quas 10
- 28 *Cerauni* nec *Adiabene* regio. quod interest spatii, *Cepheni* tenent; ab his iuga ultra *Adiabeni* tenent, per convalles autem proximi *Armeniae* sunt *Menobardi* et *Moscheni*. 15
- Adiabenen* *Tigris* et montes invii cingunt. ab laeva eius regio *Medorum* est ad prospectum *Caspium maris*. ex 36
- oceanus* hoc, ut suo loco dicemus, infunditur, totumque *Caucasis* montibus cingitur. incolae per confinium *Armeniae* nunc dicuntur. 20
- 29 10. (11) *Planitiam* omnem a *Cyro* usque *Albanorum*

§ 26 init.: Sol. 15, 19. — *Mela* III 40. — § 28: (17—19) *MCap.* VI 691 init.

1 asi R. musi va. S | et del. voluit S 2 cyro ego. cfr. XXX190.
 de (a) Top P. dae E. da DFR. a dv cyro ll. v 2 capium DFE
 3 Casara B e Ptol. V 6, 20 | aza a³ B e Ptol. V 6, 10. oza R.
 za rv 4 arsamosata (B) S e Ptol. V 12, 8. Tac. ann. XV 20.
 -mota dp. -motae (-te R a v) ll. armosata H e Polyb. VIII 25 |
 carcathiocerta B e Strab. XI p. 527. argiathi- (argucti- R) ll. ar-
 gathi- v 5 excelsa a. -sis a³ va. H | ad in capis DFE
 7 CL. caesar Fa 12 an XX? | cludunt G. diuid- R¹. cfr. IV 49
 13 aduabene R. aduib- DFE | cepheni EdTp J. eph- a. cepe-
 R. chephe- D. chaephae- F. sophe- B. cfr. V 66 14 iuga v.
 -gae DF. -ge r | adiabeni v. -ne R. adiaeb- F. adieb- D. -iepene
 Ea 15 menebardi R 16 montes ll. C(P) H. -tium sinus v(G) |
 inuii DFR(E) P) H. in VII a(p) C. multi B 17 ad RT(P) J. om. a.
 & rv | prospectus a³ va. (P) J 18 suo Rv. uo DF. uno a. in Ep
 21 planitiam v(D). per pla- ll. J (confinium tenet intellegens)

gens tenet, mox Hiberum, discreta ab iis amne Ocazane
 in Cyrum Caucasus montibus defluente. praevalent oppida
 Albaniae Cabalaca, Hiberiae Harmastus iuxta flumen, Neoris.
 regio Thasie et Thiare usque ad Parihedros montes.
 5 ultra sunt Colchicae solitudines, quarum a latere ad
 Ceraunios verso Armenochalybes habitant et Moschorum
 tractus ad Hiberum amnem in Cyrum defluentem et infra
 eos Sacasani et deinde Macerones ad flumen Absarrum.
 sic plana aut devexa optinentur. rursus ab Albaniae
 10 confinio tota montium fronte gentes Silvorum ferae et
 infra Lupeniorum, mox Diduri et Sodi.

11. (12) Ab iis sunt Portae Caspiae, magno errore 30
 multis Caspiae dictae, ingens naturae opus montibus
 interruptis repente, ubi fores additae ferratis trabibus,
 15 subter medias amne diri odoris fluente citraque in rupe
 castello, quod vocatur Cumania, communito ad arcendas
 transitu gentes innumeras, ibi loci terrarum orbe portis
 discluso, ex adverso maxime Harmasti oppidi Hiberum.
 a Portis Caucasus per montes Gurdinios Valli, Suani, in-
 20 domitae gentes, auri tamen metalla fodiunt. ab his ad

§ 29: (1. 6) Mela III 39. — § 30: (12—17) MCap. VI 691.

1 ocazane *ll.D.* ocaz- *va.B.* alazone *Be Strab. XI p. 500*
 2 cyrū *v.* -ru **DFRE.** -ro *a.* ciro *p.* 3 Chabala *coni.B*
e Ptol. V 11, 5 | harmastus *MPt p. 928^a.* -tis *B.* pharmasus *Ea v.*
 -siis *r.* hermastus *J coll. § 30* | iuxta Cyrum flumen, Eoris *MPt l. l.*
 4 thasiae **DFE** | triare *a v a. D* | parihedros *D coll. § 25.* -iedros
 (*P*) *G.* partheodoros **DFa.** -teodoros **EdTJ.** -ris *R.* -tedoros *v.*
 paryadras *H* 5 collice *a.* cholchicae **DFE** 6 armenocala-
 libes (-moeno- **F**) *ll* 8 sacasani *R.D.* -ssani *B coll. Strab. XI*
p. 509. 511. susasani *r.* phuc- *v.* Σακαβοί *Ptol. V 8, 13* | macerones
ll. J. -crones *B.* -cherones *v.* -chelones *coni. P ex Arriano* | abs-
 arrum **E.** aps- **DF.** asarrum **R¹.** absardum **a** 9 ac (*pro aut*)
p v a. S 10 ferae **a³C.** -ra *ll* -re *v* 11 lubienorum *Be Ptol.*
V 10, 1 13 a multis *opva. H* 14 additae **F².** abd- *r.* abd- *v*
 15 driodori **F².** dyriodori **a³va. H** 18 hermasti *ll. J.* -tis **a³.**
 harmastis *v. cfr. § 29* 19 gurdinios *D.* -nio **DF¹E.** -diinio **a.**
 -dunio *p.* -duuos *v.* gardinio **R.** gortinios **F².** gordyaeos *B.*
 -dynios *J* | suani **Rv(S).** -aui *rD¹.* -arni *C. cfr. § 14. XXI 77.*
 XXXIII 52 20 tantum *a v a. H*

Pontum usque Heniochorum plurima genera, mox Achae-
 31 orum. ita se habet *haec* terrarum e clarissimis. aliqui
 inter Pontum et Caspium mare CCCLXXV p. non amplius
 interesse tradiderunt, Cornelius Nepos CCL: tantis
 iterum angustiis infestatur Asia. Claudius Caesar a 5
 Cimmerio Bosporo ad Caspium mare CL prodidit eaque
 perfodere cogitasse Nicatorem Seleucum quo tempore sit
 ab Ptolemaeo Cerauno interfectus. a Portis Caucasiis ad
 Pontum CC esse constat fere.

32 12. (13) Insulae in Ponto Planctae sive Cyanae 10
 sive Symplegades; deinde Apollonia Thynias dicta, ut
 distingueretur ab ea quae est in Europa — distat a
 continente p. M, cingitur III — et contra Pharnaceam
 Chalceritis, quam Graeci Ariam dixerunt Martique sacram
 et in ea volucres cum advenis pugnassee pinnarum ictu. 15

33 13. (14) Nunc omnibus quae sunt Asiae interiora
 dictis Ripaeos montes transcendat animus extraque litore
 oceani incedat. tribus hic partibus caeli adluens Asiam
 Scythicus a septentrione, ab oriente Eous, a meridie In-
 dicus vocatur varieque per sinus et accolarum conplura 20

§ 31: (4) Nepos fr. 56 Halm. — (8. 9) MCap. VI 691. —
 § 32: MCap. ib. Plin. IV 92. — (12) cfr. Plin. V 151. — (14) Mela
 II 98. — § 33: (18) Mela I 9.

1 portum usque heniochorum DFREa | plura R(?) G. cfr. § 14
 extr. | achaeorum v. ace- a. acae- r 2 habet haec ego. habet
 (ht) ll. v | e Ddpa³. ei FEa. sinus e R(?) v. cfr. § 23 init.

3 CCC·LXXXV a 4 CL·M va.(P)H. CC MCap 7 nica-
 torem a³G. -astorem (-rum R) ll. -anorem v | seleucum v. -cium a.
 -ecium (-etium R) r 8 ptolemaeo DEva. G(D). pthol- F. tpthol-
 R. thol- a | caucasitis DF. -si sitis Ea 10 in insulae DFREa |
 planctae (P) G. -netae B. -nitae DE. -te FR¹d. -tie R²a. -teae v
 11 thynias B(H). -nnias G. thimnias a. tymnias DFdE.

-nia R¹. timnia R² 12 a v. om. ll. D 13 III RSJ 14 cal-
 cheritis o. chalch- DFE | arian F | sacramque marti ova. S
 15 pignarum R¹. penn- aopva. S | iactu FdRa 17 extraque
 ego. cfr. § 206 init. dext- (-treque R) ll. opv | litore DFRG(S).
 -ri Ea oH. -ra pv 18 hic e va. Brot.(S) 20 accolarū ego.
 cfr. § 36. abcola in DFdE. ab incola in Eap. accolas (inc- v) in G

nomina dividitur. verum Asiae quoque magna portio ad-
 posita septentrioni iniuria sideris rigens vastas solitudines
 habet. ab extremo aquilone ad initium orientis aestivi 34
 Scythae sunt. extra eos ultraque aquilonis initia Hyper-
 boreos aliqui posuere, pluribus in Europa dictos. primum 4, 89
 inde noscitur promunturium Celticae Lytharmis, fluvius —91
 Carambucis, ubi lassata cum siderum vi Ripaeorum mon-
 tium deficiunt iuga, ibique Arimphaeos quosdam accepimus,
 haut dissimilem Hyperboreis gentem. sedes illis nemora, 35
 10 alimenta baccae, capillus iuxta feminis virisque in probro
 existimatus, ritus clementes. itaque sacros haberi narrant
 inviolatosque esse etiam feris accolarum populis, nec ipsos
 modo, sed illos quoque qui ad eos profugerint. ultra eos
 plane iam Scythae, Cimmerici, Cissi, Anthi, Georgi et Ama-
 zonum gens, haec usque ad Caspium et Hyrcanium mare.
 15

(15) Nam et inrumpit e Scythico oceano in aversa 36
 Asiae; pluribus nominibus accolarum appellatum celeberrimum est duobus, Caspium et Hyrcanium. non minus hoc

§ 34: (3. 7—9) Sol. 17, 1. MCap. VI 665 extr. — § 35: Sol. 17, 2. 3. (Mela I 117). MCap. VI 665. cfr. Mela I 13. — § 36: Mela III 38 (I 9). Sol. 17, 3. — Berger Eratosth. fr. p. 324.

1 siae D. si hae E. sie R. sic haec p 2 iniuria pa³v.
 -rias U | rigentis a³va.S 4 ultraque om.oz 6 Celticae v.
 cfr. Strabo XI p. 507. Plut. Mar. 11. CCL. ticae DE. -tycae F. -tyce
 p. -the R. -attice a. celittice a³. Scythiae D² | lytharinis E.
 litharmis R. lita- a. lyta- va. D 7 rhipaeorum F². -aeorum F¹.
 -agorum DEa. -agnorum R 8 deficiunt DF¹E | arimphaeos
 Rv. arempehos ro. cfr. § 19 et Amm. Marc. XXII 8, 38 | accepimus
 F²ov. accip- rp 11 existimatus (exest- D) Da(o)pD². -tur
 (exest- F) v | clementes F²Ropv. -tis (cem- E¹) r | sacros F²d²v.
 ser- F¹. ser- r. fer- d¹. serios op 12 accolarum F²dv. saecu-
 larum (sec- R) r. -rium op | populis F² in ras. opv. -laris r
 13 profugerint (-giunt p) dTopH. fu- R. perfu- (-rit E¹) rv
 14 Cissi, Anthi Schweder (chorogr. Aug. II p. 4. 9 al.). MPt
 p. 909^b. Cissianthi H. cisianti U. D. -thi v | georgi Rdv. gerorgi r
 15 dist. ego | hyrcanium F. hier- R 16 et U. H. id v |
 inrumpit e (-pentes a) U. H. erumpitur p. -pit v | aduersa pva. G
 17 celeberrimum est ego. -imis v. celtiberium et U
 18 yrcaniū a. hirea- F. (caspium et hyrcanio a³va. J)

esse quam Pontum Euxinum Clitarchus putat, Erato-
sthenes ponit et mensuram ab exortu et meridie per
Cadusiae et Albaniae oram V·CCCC stadia, inde per *Ana-*
riacos, *Amarδος*, *Hyrceanos* ad ostium Zoni fluminis IIII·DCCC,
ab eo ad ostium Iaxartis MM·CCCC, quae summa efficit 5

37 [XV]·LXXV p. Artemidorus hinc detrahit XXV p. Agrippa
Caspium mare gentesque quae circa sunt et cum ïs
Armeniam, determinatas ab oriente oceano Serico, ab
occidente Caucasi iugis, a meridie Tauri, a septentrione
oceano Scythico, patere qua cognitum est CCCCLXXX in 10
longitudinem, in latitudinem CCXC prodidit. non desunt
vero qui eius maris universum circuitum a freto [XXV] p.
tradunt.

38 Inrumpit autem artis faucibus et in longitudinem
spatiosis atque, ubi coepit in latitudinem pandi, lunatis 15
obliquatur cornibus, velut ad Maeotium lacum ab ore
descendens, sicilis, ut auctor est M. Varro, similitudine.
primus sinus appellatur Scythicus; utrimque enim accolunt
Scythae angustias et inter se comitant, hinc Nomades et

§ 37: Agrippa fr. 30 R. Dic. 1, 19. — § 38: Mela III 38. 39.
— (445, 3) Sol. 15, 5.

2 et (ad a³v) meridiē *ll.va.(P)H* 3 oram *Rda²p.v.* coram
(-rum **E**) *r* | CCC **R**(?) *Brot.(JD¹)* | par **R** | *anariacas (Salm.) H*
e Strab. XI 6, 1. 7, 1 (p. 507. 508). cfr. § 46. atiacos (et- R) ll. J. ara-
taticos (artia- a³) a³v 4 *amardos (Salm.) H. -rbos ll.v(J)* |
zoni ll.v(S). oxi (Salm.) H | DCCC *v e Strab. l. l. DCCCC ll. J*
5 *iaxartis dG. lax- DFEa. iaxasti R. lasatisum p. laxa- v*
MM dH. irim F¹. II·MTP. iim MD²F². rim MD¹RE. yrim M a.
M pa³v 6 p. *om. DE(?) D* 8 *determinans d(?) va. D* | *serico*
v e Dicuilio 1, 8, 2. per- ll. (perico — 10 oceano F¹ in marg.)
9 *iuges F. -ga F.* 10 *scythico R²d.v. -cos R¹a. -thycos DF.*
scynycos E | *patere qua d(?)v. lat- quā ll* | *CCCCLXXXX a va. S.*
CCCCXXX E(?) 11 *in latitudinem om. Ea. post CCXC pon.*
R(?) va. D | *non v. nom ll* | *desit R* 12 *quietus Ra. quia&us F* |
p. om. DFED 14 *et del. a³va. H* 15 *at va. S* | *pandi v.*
-dit ll 16 *ueluti a* | *meotium a. maco- DFE* 17 *discedens*
a va.(P)H | *sicilis ll.(P)H. scythici arcus v* 19 *angustias et*
coni. J². et ang- ll. et per ang- a³v

Sauromatae multis nominibus, illinc Abzoe non paucioribus. ab introitu dextra mucronem ipsum faucium tenent Vdini, Scytharum populus, dein per oram Albani, ut ferunt, ab Iasone orti, unde quod mare ibi est Albanum nominatur. 39
 5 haec gens superfusa montibus Caucasus ad Cyrum amnem, Armeniae confinium atque Hiberiae, descendit, ut dictum 29 est. supra maritima eius Vdinorumque gentem Sarmatae, Vti, Aorsi, Aroteres praetenduntur, quorum a tergo indicatae iam Amazones Sauromatides. flumina per Albaniam 35
 10 decurrunt in mare Casus et Albanus, dein Cambyses, in Caucasus ortus montibus, mox Cyrus, in Coraxicis, uti diximus. oram omnem a Caso praealtis rupibus accessum 26 negare per CCCCXXV p. auctor est Agrippa. a Cyro Caspium mare vocari incipit; accolunt Caspi.
 15 Corrigendus est in hoc loco error multorum, etiam 40 qui in Armenia res proxime cum Corbulone gessere. namque ii Caspias appellavere Portas Hiberiae, quas Caucasias diximus vocari, situsque depicti et inde missi 30 hoc nomen inscriptum habent. et Neronis principis 20 comminatio ad Caspias Portas tendere dicebatur, cum

§ 39: (5) Sol. 19, 4. — (9. 11) Mela III 39. (cfr. Plin. supra § 19).
 40. — Agrippa fr. 31 R. — § 40: Suet. Nero 19.

1 abzoe DR²Ea. -ze R¹. Arzoe Tom. 1 p. 703 2 tenent udini Rv. -tum (-tium Ea) dini r 4 iasone dTv. zas- (zas- a) ll orti v(D). cirti T. circi ll. certi d. creti pS | unde (uñ) ego. ante (añ) ll. v | quod mare ll. quos quod mare Jeconi. S. quos mare quod v | ibi est ego. abs est R¹. est E²d²v. abest r 7 super pva. H | sarmatae v. arm- (marm- a) ll 8 Vti, Aorsi Tom. 1 p. 704. MPt p. 920^a. utidorsi ll. v. dorsi p. cfr. IV 80. Strabo XI p. 492. 514 | arotere R. (anoteroe MPt) 9 amazones Be Mela. -nes et ll. v(J) 10 casus ll. J. -sius H. -sos a³. -ssios Be Ptol. -ssos v | albanus dpH. -ncis Da. -neis r. -nos a³B. -neos v 11 uti FdRa. ut rv 12 caso cod. Salmant. (P) J. casu ll. raso d³T. -su d¹. casio H. caucaso v | accessum DFEa. -ssam R. -ssu J. inaccesso (-ssam P) v 13 negare ego e Sol. (cfr. XVI 95). gargre ll. carere J coll. XII 33. patere v | per del. va. S 14 acolum DFE 15 corrigendū DFE | hoc apv. om. r 16 arbulone Ea 17 ii Tv. hi R(?) C. is r | caspias aTp v. -pasias r

peteret illas, quae per Hiberiam in Sarmatas tendunt, vix ullo propter oppositos montes aditu ad Caspium mare. sunt autem aliae Caspiis gentibus iunctae, quod dinosci non potest nisi comitatu rerum Alexandri Magni.

- 41 (16) Namque Persarum regna, quae nunc Parthorum 5
intellegimus, inter duo maria Persicum et Hyrcanium
Caucasi iugis attolluntur. utrimque per devexa laterum
Armeniae Maiori a frontis parte, quae vergit in Commagenen,
28 Cephonia, ut diximus, copulatur eique Adiabene, Assyriorum
initium, cuius pars est Arbilitis, ubi Darium Alexander 10
42 debellavit, proxime Syriae. totam eam Macedones Mygdoniam
cognominaverunt a similitudine. oppida Alexandria, item
Antiochia quam Nesebin vocant; abest ab Artaxatis DCCL p.
fuit et Ninos, inposita Tigri, ad solis occasum spectans,
quondam clarissima. reliqua vero fronte, quae tendit ad 15
Caspium mare, Atrapatene, ab Armeniae Otene regione
discreta Araxe. oppidum eius Gazae, ab Artaxatis CCCC
p., totidem ab Ecbatanis Medorum, quorum pars sunt
Atrapateni.
- 43 14. (17) Ecbatana, caput Mediae, Seleucus rex con- 20
didit, a Seleucia Magna DCCL p., a Portis vero Caspiis

§ 41: (9) Sol. 46, 1. MCap. VI 691.

2 illo **DFR** | appositos *va.P(S)* 5 nam cyparissarum **A**
7 caucasi **AJ**. -sis **DEo**. -ssis **F**. -siis **RdTV**. *om. a. cfr. 15. 16. 21.*
37. 47 | iugis *om. a* | utrumque **DEa** | diuexa **a**. -ersa **A** 8 ma-
iore **A** 9 cepheniae **E**. -nie **a**. Sophene **B**. *cfr. §28* | adiabene
Av. -ni **r** 10 arbelitis **R(?)va.D** 11 proximae **AF**. -ma
a³va.J | Assyriae **P** | migdoniam **U** 13 nesibin d. mis- **E**.
nis- **aC**. nys- **pv** | artaxatis **Av**. -ti (-tex- **R**) **r** 14 ninus
ava.D. mi- **E** | tigris **FdRp**. tyg- **a** 15 quondam **R(?)v**.
quodd- **A**. quoniam **r** | quae **A**. *cfr. v. 8.* qua **rv** 16 atrapatene
Av(D). areatrap- **r**. atrop- **Be Strab. XI p. 506. 529** | armeniae **G**.
-ia **Av**. artemia **a**. -inia **RE**. -teḡminia **F**. -teininia **D** | othene p.
etene **Rva.B** 17 gazae **v**. -ze **A**. gazzea (-zzaea **F**) **r** | arta-
xatis **a³v**. -ta (axata **R**) **U** 18 ab ecbatanis **R(?)v**. habet
batanis (bath- **A**. batt- **a**) **r** 19 atrapaeni **F**. -peni **DEa**.
-poeni **R**. *cfr. supra* 20 ecbata **ao** | media **R**. -dia esse **DFEa**.
-diae est *opva.C* | leucus **DFR¹Ea** | condit **A**

XX. reliqua Medorum oppida Phisganzaga, Apamea, Rhagiane cognominata. causa Portarum nominis eadem quae supra, 30 interruptis angusto transitu iugis ita ut vix singula meent plastra, longitudine VIII p., toto opere manu facto. dextra 5 laevaue ambustis similes inpendent scopuli sitiente tractu per XXVIII p. angustias impedit corrivatus salis e cautibus liquor atque eadem emissus; praeterea serpentium multitudo nisi hieme transitum non sinit.

15 15. Adiabenis conecuntur Carduchi quondam dicti, 44 nunc Cordueni, praefluente Tigri, his Pratitae παρ' ὀδὸν appellati, qui tenent Caspiae Portas. ἄς ab latere altero occurrunt deserta Parthiae et Citheni iuga. mox eiusdem Parthiae amoenissimus situs, qui vocatur Choara. duae 15 urbes ibi Parthorum oppositae quondam Medis, Calliope et alia in rupe Issatis; ipsum vero Parthiae caput Hecatompylos; ἀβὲς a Portis CXXXIII p. ita Parthorum quoque regna foribus discluduntur. egressos Portis excipit protinus 45 gens Caspia ad litora usque, quae nomen portis et mari

§ 43: (2—8) Sol. 47, 1. 2. MCap. ib. — § 44: (16) Berger Eratosth. fr. p. 240.

1 phisganzaga AJ. phisag- va. B. fiscanz- r. phazaca, aganzaga H coll. Ptol. VI 2. phausia, aganzua B. (Patigra, Gazaca Amm. Marc. XXIII 6, 39) | rhaciane A. ragiane r. regione ap. raphane va. S 2 cognominatae DFE. -te Ra 3 inter ruptos DFEa 4 plastra a Eop 6 XXXVIII va. H. -VIII dTp | corriatur a. -tos F¹R | a cantibus A 8 transitus non sit A 9 adiabenis adv. adza- ll | conecentur DF¹E | carduci DFRva. G. cor- Ea 10 cordueni A(R?)v(G). -ent r. gordyaeni Be Strab. XI p. 529 | partite A. patitae R | παρ' ὀδὸν (P) Brot. parodon AdT. paradon R. paredon r. -oni v. paridon a. -oni a³ 12 et citheni — 13 parthiae om. A | citheni R(?)C. -nis Ep. cythenis (-thaenis F) rv. -ni a³ 13 sinus RdE¹pP 14 ubi Ea | oppositae Ap(P)G. app- rv | quodam DFE | calliope AB. caul- rv 15 issatis D. assatis (vel ciss-) quondam medis A. issatis quondam (quond- v) rv | ipsius A(D²)va. D | parthiaeae D. -thyaee F | hecaionpylos A. haec catom- (-oni- E) DFE 16 CXXXIII — 448, 2 produntur om. Ea 17 foribus Av. -ris r | egressus A

dedit. laeva montuosa. ab ea gente retrorsus ad Cyrum
 amnem produntur CCXXV p., ab eodem amne si subeatur
 ad Portas, DCC. hunc enim cardinem Alexandri Magni
 itinerum fecere ab iis Portis ad Indiae principium stadia
XV·DCL·XXXX prodendo, ad Bactra oppidum, quod appellant 5
 Zariasta, MMM·DCC, inde ad Iaxartem amnem V.

46 **16.** (18) A Caspiis ad orientem versus regio est
 Apavortene dicta et in ea fertilitatis inclutae locus Dareium,
 mox gentes Tapyri, Anariaci, Staures, Hyrcani, a quorum
 litoribus idem mare Hyrcanium vocari incipit a flumine 10
 Sideri. citra id amnes Maziris, Strator, omnia ex Caucaso.
 sequitur regio Margiane apricitatis inclutae, sola in eo
 tractu vitifera, undique inclusa montibus amoenis, ambitu
 stadiorum M·D, difficilis aditu propter harenosas solitudines
 47 per CXX p., et ipsa contra Parthiae tractum sita. in qua 15

§ 45: (2. 5) Berger Eratosth. fr. p. 315. — (3) ib. p. 240. —
 § 46. 47: (7—9) Sol. 48, 1. — (12 sqq.) Sol. 48, 2. 3. MCap. VI 691.
 cfr. Strabo XI p. 516. Isid. Charac. 14 (GGm I p. 252). Amm.
 Marc. XXIII 6, 54. — (449, 9) Mela I 13.

1 age agenter (-tes D) & prorsus (po- D) DFdR. a gente
 pro- p 2 CCXXV ED. cfr. Strabo XI p. 514. CCXX Av(S).
 CXXV rH | suberatur DFE. supe- a 4 itenerum A. itinera
 raopva. S | ad AF²Ropv. ab r 5 XV om. p | DCLXXXX AD.
 cfr. § 61. 62. -LXXX raopv | prodendo AG. prote- (-dro R) r.
 porte- a. procede- v | ad bactra Adv. abbaetra DFE. abeatra R.
 -etra a 6 zariasta ll.v(J). -spa Be Strab. l. l. Amm. Marc.
 XXIII 6, 57. cfr. infra § 48 | iaxartem B. xartem A. irataxen Rd.
 -xan r 8 apauortene Av(H). zap- B. aparuor- r | dareium
 ADFaH. -reum R. -rieum B. clareium Ev. direum Sol.
 9 mox AG. mons rv | tapyri Be Strab. l. l. Polyb. V 44. papyri a.
 papiri DFRE. lap- A (codd. Sol.) | anariaci B ex iisdem. nar- v.
 nariaci (ar- B) ll. -ricei a. -icli Sol. | staures AS. -ris r. -ri v
 11 citra ll.v(H). circa C | maziris REadv(J). -zyris r.
 mazeras Be Ptol. VI 2, 2. maxe- H | strator a. -tos Be Ptol. l. l.
 -to S. strar R. straor rv(D) | onia R | a a 12 margiane v.
 -nae A. -na F². -rcianae DFE. -ne ao. -ceane R. margine Sol.
 martianae p MCap. 13 amoenis opv. -itatis ll 15 C·XXI A |
 parthiae AG. -ium v. -iaeae DF. -tieae R. -rchiaeae E. -rcie a

Alexander Alexandriam condiderat, qua diruta a barbaris Antiochus Seleuci filius eodem loco restituit Syrianam interfluente Margo, qui corrivatur in Zotha lacu; maluerat illam Antiochiam appellari. urbis amplitudo circumitur stadiis
 5 LXX. in hanc Orodes Romanos Crassiana clade captos deduxit. ab huius excelsis per iuga Caucasi protenditur ad Bactros usque gens Mardorum fera, sui iuris. sub eo tractu gentes Orciani, Commori, Berdrigae, Pharmacotrophi, Chomarae, Choamani, Murrasiarum, Mandruani, 48
 10 flumina Mandrum, Chindrum, ultraque Chorasmii, Gandari, Pariani, Zarangae, Arasmi, Marotiani, Arsi, Gaeli, quos Graeci Cadusios appellavere, Matiani, oppidum Heraclea, ab Alexandro conditum, quod deinde subversum ac restitutum

§ 48: (12) Sol. 48, 4. — (450, 1) Mela III 39. — (450, 2—4) Sol. 49, 1. MCap. VI 693.

2 syrianam **AF²G(J)**. -riā. Nam *rH*. seleuciam nam op (*Sol. MCap.*) *v.* (*loc. corr.*) 3 amargo *Ava.B* | zotha lacu P. -lakis (zota- **Ra**) **DFREa**. -locis *dT*. zoiadicis p. zothale is **AS**. zota- *v.* (*loc. corr.*) 4 circuitur *ap.* -tu *d(?)va.S* 5 LXXXV *Sol.* | orodes **AF²Sol.v.** cor- *r* | crassiana **ApSol.G.** -ssana **F²v(D¹)**. clasiana *r* 6 excelsis **F²a³Bas.** -si *rv* | iuge **DF¹**. -gem **E**. -gum **a** 7 ad **AF²av.** ab **F¹**. a **DE**. hoc **R** | bactro// **F¹**. baotros **E**. bot- **a**. bratos **R** | ab (*pro sub*) **Eapva.S** 8 orciani **AS**. oceani (-no **E¹**) *rv*. ochani **B** | commori *ll.v(S)*. chomari *Be Ptol.* com- *Mela* | berdrigae **FS**. -ge **DRE**. -gei *v.* uedrige **A**. berrige **a** | pharmacotrophi *Be Mela*. harmatotrophi (arm- **A**) *ll.S*. -phi **G** 9 chomarae (*Sieglin*) **D²e Mela**. citomare **A**. -rae **S**. comare **E**. caem- **DF**. cem- **Ra**. -ri *v.* bomarei **B** | choamani *egoe Mela*. coamm- **B**. comani **AaH**. comm- *rv(G)* | murrasiarum *J.* -re (mura- **A**) *ll.* mirrha- *v.* marucaei **B** | mandruani (maud- **A**) **ADFRE²a.S.** -ne **E¹**. -dri ianei *v.* -drueni iatii **G**. mardrieni iatii **B** 10 flumen amandrum **A** | chindrum **AS**. chridinum (chidri- **F¹**) *r.* crid- *av.* grid- *Dal.* | que **R(?)pv.** quem *r* | gandari *ll.v(S)*. cand- *H.* add. attasini **B**. arasini *v.* -smi **J** 11 pariani **A Mela.** om. *r.* parcani *v.* paric- *Be Herodoto III 92* | zarangae (-ge **A**) *D.* om. *r.* sar- *Be Herodoto III 93*. ar- *v* | arasmi om. *SJ.* amasini **R**. parrhasini *v* | marotiani **ARS**. maso- **DF**. nasotitani **a**. -ociani **E²**. -oceani **E¹**. maratiani, nasotiani *v* | arsi gaeli **AJ.** aorsi gelae (gaeli **S**) **B**. arsilegis *r.* -gi *v* 12 matiani **AB**. -terni *r.* -ticoni *v*

Antiochus Achaida appellavit, Dribyces, quorum medios fines secat Oxus amnis, ortus in lacu Oaxo, Syrmatae, Oxyttagae, Moci, Bateni, Saraparae, Bactri, quorum oppidum Zariastes, quod postea Bactrum a flumine appellatum est. gens haec optinet aversa montis Paropanisi exadversus 5
 49 fontes Indi; includitur flumine Ocho. ultra Sogdiani, oppidum Panda et in ultimis eorum finibus Alexandria, ab Alexandro Magno conditum. arae ibi sunt ab Hercule ac Libero Patre constitutae, item Cyro et Samiramide atque Alexandro, finis omnium eorum ductus ab illa parte 10
 terrarum, includente flumine Iaxarte, quod Scythae Silim vocant, Alexander militesque eius Tanain putavere esse. transcendit eum amnem Demodamas, Seleuci et Antiochi regum dux, quem maxime sequimur in his, arasque Apollini Didymaeo statuit. 15
 50 17. (19) Ultra sunt Scytharum populi. Persae illos Sacas universos appellavere a proxima gente, antiqui

§ 49: Sol. 49, 3—6. MCap. VI 692. — (6. 11) Mela III 42.

1 achaida v. -de A. acaida a³. acada r. *cf.* Sol. | dribyces T MG Gm II p. 150. -bices DFdREa. dybrices p. dibr- v. reuices A. derbices a³ B e Strab. XI p. 514. debrices *cod. Melae*. drebices D | medio A 2 oaxo (-xu a) *ll. v.*(J). *cf.* Sol. oxo B | sirmatae DE
 3 oxyttagae (-ge A) J. oxitt- r. oxit- a. oxii tagae (-ge v) B. oxydracae H. oxistacae Sol. | moci *ll. J.* heniochi B. nioci v. (mochi *cod. Melae III 39, ubi moschi B*) | batenis a. -taenis DFE
 4 zariastes (sar- A) *ll. v.*(J). -spe B. *cf.* § 45 *extr.* | *dist. va.* (Salm.) H. *cf.* § 52 et Strabo XI p. 516; *aliter Amm. Marc. XXIII 6, 57* 5 auersa Aa³ G. -sam (adu- E) r. aduersa pv | paropan- A | exadversus (et ad- Rv) *ll. H.*(J). ex aduerso a³ G(S)
 6 fontis G(S) 7 Maracanda (Tom.) D² | ultimis Av. int- a. uict- r. uicinis op 8 conditum AF² G. oppidum r. conditum oppidum opv(D²) 9 semiramide a opva. J 11 Iaxarte A. Iaxare Rdva. B. Iax- r. *cf.* Sol. | silim Aa³ H. silyn B. sylim F² v. sitim ad. sint- R. sytim DF¹. sitym E 13 transcendit (tra//s- A) AF² v. -sgredit Ea. -tur p. -sgendit r | demodamas v(H) *ex ind.* *cf.* Sol. MCap. demonas DdREp. -nax G. dein onas a. deuiona A. demones F¹. -na F² 14 sequitur F¹ Ea
 15 oppollini A. appollinis DFEa | didymaeo R(?) Sol. C. didum- A. dydim- DFv. -meo E. didim- a 17 sacas Sol. B. sagas *ll. ov.*(D) | uniuersos opv. inuersos (-sum A) *ll.* in uniuersum G

Aramios, Scythae ipsi Persas Chorsaros et Caucasum montem Croucasim, hoc est nive candidum. multitudo populorum innumera et quae cum Parthis ex aequo degat. celeberrimi eorum Sacae, Massagetae, Dahae, Essedones, Astacae, 5 Rumnici, Pestici, Homodoti, Histi, Edones, Camae, Camacae, Euchatae, Cotieri, Authusiani, Psacae, Arimaspi, Antacati, Chroasai, Oetaei. ibi Napaei interisse dicuntur a Palaeis. nobilia apud eos flumina Mandragaeum et Caspasum. nec 51 in alia parte maior auctorum inconstantia, credo propter innumeras vagasque gentes. haustum ipsius maris dulcem esse et Alexander Magnus prodidit et M. Varro talem perlatum Pompeio iuxta res gerenti Mithridatico bello, magnitudine haut dubie influentium annium victo sale. adicit idem Pompei ductu exploratum, in Bactros septem 52 15 diebus ex India perveniri ad *Bactrum* flumen quod in

§ 50: Sol. 49, 6. 7. (cfr. MCap. VI 693). — (4) cfr. Amm. Marc. XXIII 6, 66. Mela III 39. 42. — Sol. 19, 3. — § 51: (8) Sol. 49, 8. — (10) Sol. 19, 3. 4. — § 52: Sol. 19, 4. 5.

1 armeos (me *in ras.*) R. aramos adp. -meos (-maeos H) a³va. S | ipsi A ov. -sis r | corsaros a. cfr. Sol. 2 croucasim A Sol. D. grou- DFdR J. -sum Ea op H. graucasim S. -sum v 4 dahae Av. da haec r | astacae ll. v (J). cfr. II 235. ariacae B¹ e Ptol. VI 14, 14. asiotae (astocae codd.) con. B² 5 rumnici Av (J). rimmi- a. rimni- r. rhymni- B | pestici AD. paest- J¹. perstict r. perstit p v. pesici B. paes- S. -icae H. cfr. Mela | homodoti (-dot a) ll. J. homoti v. amordi B. amardi H | aedones DFE | camae om. a | tamacae R. camee a 6 euchathae A. cucathe a | cothieri DFE. choti eru R. cothe a | authusiani AD. anth- S. anthes tam p. antestani r. antariani v | psacae ll. S. pialae B. piacae v | ariniaspi Ea. urī aspi R 6. 7 antacati chroasai AS. -ti dorooassai R². -ti (-thi a. -chi p) dinassai (cli- R¹. diniss- a) r. antea cadidiri (-dari H) assai (asaei B) v 7 oetaei AD. -tei v. otaci (otha- a) r. del. R² | a palaeis S. apaleis A. apellaeis r. et apellaei a³v. cfr. Sol. 8 caspasum ll. v (S). -sium C 9 maiora DFE | auctora (ueterum † auctorum R²) inconstantium (-tia R?) DFREa 10 maris ov. maioris ll 13 haut op v. om. ll | dubie a op v. -iae E. -ia R. -iuae DF | omnium DE. fluminum op 14 dicta Ea 15 bactrum (Ritter *Asien II p. 560*) D. cfr. § 48. iachrum DFdTEp J. iacrum R. ycarū a. icarum v. dalierum Sol.

Oxum influat, et ex eo per Caspium in Cyrum subvectos, et V non amplius dierum terreno itinere ad Phasim in Pontum Indicas posse devehī merces.

Insulae toto eo mari multae, volgata una maxime Zazata.

53 (20) A Caspio mari Scythicoque oceano in Eoum cursus inflectitur, ad orientem conversa litorum fronte. inhabitabilis eius prima pars a Scythico promunturio ob nives; proxima inculta saevitia gentium. Anthropophagi Scythae insident humanis corporibus vescentes; ideo iuxta 10 vastae solitudines ferarumque multitudo, hauri dissimilem hominum inmanitatem obsidens. iterum deinde Scythae iterumque deserta cum beluis usque ad iugum incubans mari quod vocant Tabim. nec ante dimidiam ferme longitudinem eius orae, quae spectat aestivum orientem, 15 54 inhabitatur illa regio. primi sunt hominum qui noscantur Seres, lanicio silvarum nobiles, perfusam aqua depectentes frondium canitiem, unde geminus feminis nostris labos redordiendi fila rursusque texendi: tam multiplici opere, tam longinquo orbe petitur ut in publico matrona tralucescat. 20 Seres mites quidem, sed et ipsi feris similes coetum

§ 53: Mela III 59. 60. MCap. VI 693. Sol. 50, 1. 15, 4. 50, 1. 2. — § 54: Sol. 50, 2. 3. MCap. VI 693. — (16) Mela III 60 (I 11). — cfr. Plin. XII 17. — Ann. Marc. XXIII 6, 67. 68.

1 subuectos (-tas G) Bpv. subie- r 2 et del. va S | V non amplius ve Sol. unum pluris U 3 posse om. a. se E 4 in toto p | meo R¹. in eo R²S | uulgata DFE. auo- R | una — 5 zazata om. R | una dv. ona U. yma p 5 zazata Ea D. zanz. p. taz- DFdB. tuzaga v 6 mare E | scyti (cyti Ea) quoque DFEa | Eoum (P)H. eo p. eum U. eam v 8 a Ev. om. rop 9 anthropos. fagi DFE. -tropofagi o 10 ideoque op 11 solitudines Ra³opv. -nis rD 12 hominum pv. -nē U 13 incūbens av. H. imminens Sol. 14 thabim p 15 aestivum R²ecorr. v. abstidon (-thi- FE) ro 16 nofantur E. uocapz 17 lanicio R²v. latini (-nii R) r. -ne op | nobiles Ra³opv. -lis rD | aquā DFEa | depectentes R²a³opv. -ctens a¹. -ctendes E. -ctētendes R¹. -ctendens DF 18 labor Raopva. D 20 translucescat a³opva. J 21 ipsi a³G. -sis rv(D²) | feris similes F²J. feris persim- R²v. persim- r

reliquorum mortalium fugiunt, commercia exspectant. primum 55
 eorum noscitur flumen Psitharas, proximum Cambari, tertium
 Lanos, a quo promunturium Chryse, sinus Cirnaba, flumen
 Atianos, sinus et gens hominum Attacorum, apricis ab
 5 omni noxio adflatu seclusa collibus, eadem, qua Hyperborei
 degunt, temperie. de iis privatim condidit volumen
 Amometus, sicut Hecataeus de Hyperboreis. ab Attacoris
 gentes Phuni et Thocari et, iam Indorum, Casiri introrsus
 ad Scythas versi — humanis corporibus vescuntur —,
 10 Nomades quoque Indiae vagantur. sunt qui ab aquilone
 contingi ab ipsis Ciconas dixere et Brisaros.

(21) Sed unde plane constant gentes, Hemodi montes 56
 adsurgunt Indorumque gens incipit, non Eoo tantum
 mari adiacens, verum et meridiano quod Indicum appel- 33
 15 lavimus. quae pars orienti est adversa, recto praetenditur
 spatio ad flexum et initio Indici maris [XVIII]·LXXV colligit,

§ 55: (1—5) Sol. 50, 4. 51, 1. MCap. ib. — (10. 11) Sol. 51, 1.
 MCap. VI 694. — § 56: (13. 14) Sol. 52, 1. MCap. ib. Mela III 61.
 — (15sq.) cfr. Strabo XV p. 689. 690. Berger Ératosth. fr. p. 227.

1 commertico R. com (cum v) cōmercia Fva. H | expectant a.
 -tent a³Dal. -etunt o. -etant v 2 psytharas a. psita- va. S |
 carabi va. H 3 chrise DF. cri- Rp. chyrise a | dist. H | cyr-
 naba Rapva. D 4 achianos p | atacorum E 5 yperborei a.
 hyperboriti R¹. -ri D. hiperbori F². perhib- F¹. hybbori E
 6 degunt R²d v. deiung- r 7 amammetus a. amaetus R | yper-
 boreos a. iperboreis F². -ros DF¹E | attacoris v. athaco- p. aco-
 tharis a. athoca- r 8 phuni et thocari Gutschmid (ap. Zangem.
 Oros. I, 2, 45 praef. VII). thuni (chu- R) et focari U. J. (phruri H.
 thyri G. unni B. thynni v — phocari p v. tochari Be Dionys.
 perieg. v. 752) | casyri a. caspiri Benfey. casii MGGm II p. 151^b
 9 dist. ego 10 sunt qui v. huic (hinc p. hic a) qui U.
 an uagantur huc. aliqui? 11 ciconas dT. chi- p. & conas U. D.
 et cico- a³v(J²). cfr. Sol. MCap. cfr. IV 43. 72. p. 418, 11 cyclopis,
 p. 421, 2 intercidero, VI 129 med. citra | brisarros p. bryaros TS.
 -anos v 12 emodi va. D. cfr. V 98 13 Eoo He MCap. eo U. v
 14 et R(?) a³G. et a r(o) p v | appellamus dō 15 quae-
 que R(?) va. D | orienti est D. -tis DFRp. -tes Ea. -ti d v |
 uersa a 16 initia R²S. -tium a³v | colligit — 454, 1 LXXV
 om. R¹p

deinde quae se flexit in meridiem, [XXIII]·LXXV, ut
 Eratosthenes tradit, usque ad Indum amnem, qui est
 57 ab occidente finis Indiae. complures autem totam eius
 longitudinem XL dierum noctiumque velifico navium cursu
 determinavere et a septentrione ad meridiem [XXVIII]·L, 5
 Agrippa longitudinis [XXXIII], latitudinis [XIII] prodidit.
 Posidonius ab aestivo solis ortu ad hibernum exortum
 metatus est eam, adversam Galliam statuens, quam *ab occi-*
dente aestivo ad occidentem hibernum metabatur, totam a
 favonio; itaque adversum eius venti adflatum iuvare Indiam 10
 58 salubremque fieri haut dubia ratione docuit. alia illi caeli
 facies, alii siderum ortus; binae aestates in anno, binae
 messes, media inter illas hieme etesiarum flatus, nostra vero
 bruma lenes ibi aurae, mare navigabile. gentes ei urbes-
 que innumerae, si quis omnes persequi velit. etenim 15
 patefacta est non modo Alexandri Magni armis regumque
 qui successere ei, circumvectis etiam in Hyrcanium mare
 et Caspium Seleuco et Antiocho praefectoque classis eorum
 Patrocle, verum et aliis auctoribus Graecis, qui cum
 regibus Indicis morati, sicut Megasthenes et Dionysius 20

§ 57: Mela III 61. — Agrippa fr. 32 R. Dim. 1. — Posidon.
 fr. 87 (FHG III p. 289^b). Sol. 52, 2. MCap. VI 694. — § 58: Sol.
 52, 1. MCap. ib. Beda t. r. 35. — (15—17) Sol. 52, 2. — cfr.
 Plin. II 167. (de Patrocle FHG II p. 442). — (19) Sol. 52, 3.

1 dein R² | quae se flexit *ego*. qua (se R²) flexit *ll*. qua
 flectitur *v*. a flexu *D* | ad R² 2 qui *dpv*. q. DF. que Ra.
 quae E 4 LX Mela | uelificio DFEa 6 latitudinis *pv*. -ni
 (-ne E¹) *ll* | [XIII] D². XXIII R(?)*v*. XIII r 7 possidonius
 DFEa *va*. C 8 galliae pa³*ve* Sol. | ab da³*v*. om. *ll* 10 ad-
 uerso R² *e* *corr*. -sam *H*. obu- *v* | adflatu iuvare z. -tu iuvari *ll*. *v*
 11 illius R(?)*va*. D 13 hicme DFE | etesiarum R(?)*p*(Sol.)
Beda v. ethesinarum a. ethen- *r* | flatus *ego*. -tu *ll*. *v*. cfr. Sol.
 MCap. 14 brumali a³ *Beda va*. *H* | aurae *pv*. -ras R² *Beda*.
 -res *r* | ei F²R²S(D). et *rv*(J). ibi et *H* | urbes quam TJ¹.
 -bes quas a. -bes *pv*a.S 15 innumerae F²S. -abiles *dpv*.
 numerare (inn- R) *r* 17 qui ei *va*.S | ei D. om. *Rv*. et *r* |
 circumuestis DFEa 18 eorum R²*dpv*. erum R¹. erum *r*
 19 patrocle DF. -ode a. -odae E

- a Philadelpho missus, ex ea causa vires quoque gentium
 prodidere. non tamen est diligentiae locus: adeo diversa 59
 et incredibilia traduntur. Alexandri Magni comites
 in eo tractu Indiae, quem is subegerit, scripserunt V
 5 oppidorum fuisse, nullum *Coo* minus, gentium VIII, Indiam-
 que tertiam partem esse terrarum omnium, multitudinem
 populorum innumeram, probabili sane ratione: Indi enim
 gentium prope soli numquam migravere finibus suis.
 colliguntur a Libero Patre ad Alexandrum Magnum reges
 10 eorum CLIII annis VI·CCCCLI; adiciunt et menses III.
 annium mira vastitas; proditur Alexandrum nullo die 60
 minus stadia DC navigasse Indo nec potuisse ante menses
 V enavigare adiectis paucis diebus, et tamen minorem
 Gange esse constat. Seneca, etiam apud nos temptata
 15 Indiae commentatione, LX annes eius prodidit, gentes
 duodeviginti centumque. par labos sit montes enumerare.
 iunguntur inter se Imavus, Hemodus, Paropanisus, Caucasus,
 a quibus tota decurrit in planitiem inmensam et Aegypto
 similem.
- 20 Verum ut terrena demonstratio intellegatur, Alexandri 61

§ 59: (3) Sol. 52, 4. 5. MCap. VI 694. cfr. Strabo XV p. 686.
 689 extr. 701 init. — § 60: cfr. Sol. 52, 6. Arrian. Ind. 9, 9.

4 quem is (*Salm.*) *D.* quem his **R**². que in his d. quem hi p.
 que (quae **E**) uemis **DFEa**. quem aemis **R**¹. quem armis **a**³f*H*.
 quem *v* | subegerit (*Salm.*) *D.* -rint **DFTE**. -runt **RdaS**. -rant
pfv 5 *Coo* (*Co B*) minus *Je Strab. XV p. 686. 701 init.* cogimi-
 (-nis **R**¹) *ll.* comi- *v* | gentium *ll.v(J)*. -tes *H* | VIII (*P*) *D*²e *Sol.*
 VIII *ll.v.* an **MM**? 7 probabile o 8 emigrauere **a**³*va.H*
 10 CLIII *va.S* | CCCCLI **R**(?) *He Sol.* -CII *rov* 11 ale-
 xander o 12 indos **a.** in Indo *va.D* 14 senec **DF**¹. sed
 nec **E** 15 commendatione **DFE**. com̄ina- **a** 16 CXVIII
SJ | labor **apva.S** | innumerare **DFE** 17 himauos (-uus **F**²)
DFE. im- *J*². hiam- **R**. hym- **a.** -aus *va.B* | emodus **aC** | paro-
 panisus **B** | caucasus **dTp(H)**. -sus p. ā. **R.** (ñ. **R**) *ll.* -si partes
B² *coll. Strab. XV p. 689 init. (Arriani Ind. 2).* -si pars **B**¹. cfr. § 71.
V 98 18 decurrit **F**²**R**(?) *v.* -cur **DF**¹. -cor **Ea**. -ora **p**
 20 terrena **RdT**(?) **a**³*v.* -no *r.* an in terreno? | demonstratione
dT(P)

Magni vestigiis insistimus. Diognetus et Baeton, itinerum eius mensores, scripsere a Portis Caspiis Hecatopylon
 44 Parthorum quot diximus milia esse, inde Alexandriam Arion, quam urbem is rex condidit, DLXXV, Prophthasiam Drangarum CXCVIII, Arachosiorum oppidum DLXV, Orto- 5
 62 spanum CLXXV, inde ad Alexandri oppidum I. — in quibusdam exemplaribus diversi numeri reperiuntur —; hanc urbem sub ipso Caucaso esse positam; ab ea ad flumen Copheta et oppidum Indorum Peucolatim CCXXXVII, unde ad flumen Indum et oppidum Taxilla LX, ad Hydaspem 10
 fluvium clarum CXX, ad Hypasim non ignobiliorem [XXV IIII] CCCLXXX, qui fuit Alexandri itinerum terminus, exuperato tamen amne arisque in adversa ripa dicatis. epistulae
 63 quoque regis ipsius consentiunt his. reliqua inde Seleuco Nicatori peragrata sunt: ad Sydrum CLXVIII, Iomanem am- 15
 nem tantundem — aliqua exemplaria adiciunt V passuum —, inde ad Gangen CXII·D, ad Rhodaphan DLXVIII — alii

§ 61: Strabo XI p. 514. Amm. Marc. XXIII 6, 43. 69. 70. — Berger Eratosth. fr. p. 240. — § 62: (12. 13) Sol. 52, 7. MCap. VI 694 med.

1 insistamus dp(?) va.S | baeton F²dH. -ni DF¹. boeton a². -oni Ea. bethon R. -ton va.H 2 haecatonpylon DFE. eccaton pylon a 3 pharthorum D. phrasto- E. fra- a | quot v. quod U
 4 DLXV B | prophthasiam D. propith- R. prophit- rva.B
 5 CXCVIII FE | arachosiorum BeStrab. caracos- Dd. caratos- R. caracas- F. caricos- Ea. cricas- v | ortospanum adH. hortorD. ortho- v. cfr. Strab. XV p. 723. Amm. Marc. XXIII 6, 70
 6 CLXV R. CCL B(J) e Strab. l. l. | ad om. FEd¹pva.S | L Rv. I r 9 copheta adTp(P)H. -phaeta DFE. -phe R. chepta v | peucolatim Ra²J. -laitin BeStrab. -odatim (copeudatim a) rv. cfr. § 78. 94 | CCXXXVII Eapva.S | inde apva.S 10 taxilla G

11 ypasym a. (Hypanis Sol.) 11. 12 XXVIII·CCCLXXX (-LXXX F) U. v. CCCLXXX = XXV IIII D computatis numeris et coll. indd. XXIX. XXX. uncis ego ut additamentum inclusi

15 ad Tpv. ab U | sidrum p. hesi- va.S | CLXVIII va.H(S)

16 passuum D. -us U 17 CXII·D DFTD. CXII REav | rhodaphan G. rodafan U. -pham v | CLXIX (CXIX G) va.S

CCCXXV in hoc spatio produnt —, ad Callinipaza oppidum
 CLXVII·D — alii CCLXV —, inde ad confluentem Iomanis
 et Gangis DCXXV — plerique adiciunt XIII·D —, ad
 oppidum Palibothra CCCXXV, ad ostium Gangis DCXXXVII·D.
 5 gentes, quas memorare non pigeat, a montibus Hemodis, 64
 quorum promunturium Imaus vocatur incolarum lingua
 nivolum *sic* significante, Isari, Cosiri, Izi et per iuga
 Chirotosagi multarumque gentium cognomen Bragmae,
 quorum Mactocalingae; flumina Prinias et Cainnas, quod
 10 in Gangen influit, ambo navigabilia; gentes Calingae mari
 proximi et supra Mandaei, Malli quorum mons Mallus,
 finisque tractus eius Ganges.

18. (22) Hunc alii incertis fontibus ut Nilum 65
 rigantemque vicina eodem modo, alii in Scythicis montibus
 15 nasci dixerunt; influere in eum XVIII amnes, ex iis
 navigabiles praeter iam dictos Crenaccam, Rhamnumbovam,
 Casuagum, Sonum. alii cum magno fragore ipsius statim
 fontes erumpere, deiectumque per scopulosa et abrupta,
 ubi primum molles planities contingat, in quodam lacu

§ 65: (13—15. 458, 1—3) Sol. 52, 6—8. MCap. ib. Mela III 68.

1 calinipaza *va.J* 2 CLVII·D a | CCXLV DF | iomanis
 dv. -nnis R². iohannis R¹. ioamnis r. iannis p. *add.* amnis R dp(?) v
 3 XIII·D *ll. Brot.(D).* XIII v(S) | ad da²v. et *ll. om. p*
 4 oppidumque dpva·D | D om. C 6 in quo larum (ia- E) DFEa
 7 niuosū Ea²v. niuos r | sic (Müller *emend. Vp. 23*) D². om. ll. v |
 cosyri dpva·D | izi et dTS. iziei DFEa. izzi et R. izgi et v
 8 chirotosagi RT Brot. -gis (chirito- F. cyrotho- a) rD.
 chisiotosagi C(S). chiso- v | bracmanae (brachm- G) Rva·D
 9 actocalingae Ea¹. macco- Rva·D. *cf. § 67* | prinnas R.
 prynas D. pumas va. H | et Rp v. e ad. ec r | cainas B. canna a.
 cannas pv 10 calingae v. -ignae ll 11 proxime ap. -mae
 va. G | mandei adva·D 12 quem (*pro que*) F. qui E | eius
 RdTv(S). est r. eius est H 15 influere R²v. fl- r 16 cre-
 naccam ll. v(J). canucham B. condochatem *Hex Arriani Ind. 4, 4* |
 rhamnumbouam (rān- R) ll. J. erranoboan *B ex Arr. l. l. 4, 3*. rhu-
 uobā v 17 casuagum ll. J. cosoag- B. casphag- v | statim om. a
 18 fontes R D. -tis dv. -tem a. frontes, r | scopulos E

hospitari, inde lenem fluere, ubi minimum, VIII p. latitudine, ubi modicum, stadiorum C, altitudine nusquam minore passuum XX, novissima gente Gangaridum Calingarum. 66 regia Pertalis vocatur; 19. regi LX peditum, equites M, elephantum DCC in procinctu bellorum excubant. namque 5 vita mitioribus populis Indorum multipertita degitur: tellurem exercent, militiam alii capessunt, merces alii suas evehunt, externas invehunt, res publicas optumi ditissimique temperant, iudicia reddunt, regibus adsident. quantum genus, celebratae 10 ibi et prope in religionem versae sapientiae deditum, 10 voluntaria semper morte vitam accenso prius rogo finit. unum super haec est semiferum ac plenum laboris iu- mensi — a quo supra dicta continentur — venandi 15 elephantos domandique: his arant, his vehuntur, haec maxime novere pecuaria, his militant dimicantque pro 15 finibus; dilectum in bella vires et aetas atque magnitudo 67 faciunt. insula in Gange est magnae amplitudinis, gentem continens unam, nomine Modogalingam. ultra siti sunt Modubae, Molindae, Vberae cum oppido eiusdem nominis magnifico, Modressae, Praeti, Calissae, Sasuri, Passalae, 20

§ 66: Sol. 52, 8—10. — (10) cfr. Mela III 65. — § 67: Sol. 52, 11.

1 VII F². V a | latitudinem DEa 2 altitudinem DFE |
 minorem DFE 3 XXV a | garganidum Ea. -dem o. ganda-
 ridum a³va.G 4 pertalis ll.v(D). part. C. prot. S(errore) |
 LXX F²a³va.H 5 excusant DF¹Eo 6 multipartita DdVerc.
 -pertra R¹. -tis perdita Eao | ctegitur R¹. dicitur R² 8 ex-
 ternas (-asque dTS. res externas v) invehunt (-eunt R²) F²R²
 ad marg. dTv(S). om. roH 9 iudiciaque o | quietum Sol. | cele-
 bratae d(?)v. -ta ll 10 ibi Sol. illi ll. illic R(?)a³v. an illis?
 11 uitam FRov. -ta DE. -te a | finit F²R(?)ov. fit r 12 haec
 R(?)a³G. hoc Eadov. om. DFTP 13 a dTov. ae DFE. e Ra.
 et G. (an quo et?) 14 iis va.S | arant, iis va.S. -ntis FdR.
 -ndis a. -ntes oz | uehuntur Heconi. Dal.(J). cfr. Sol. inveh- DF
 Ra G(S)D. -hunt v. inveniuntur Eoz 16 dilectum ll.o. del- v.
 cfr. CFWMüller p. 18 n. | bella F²R(?)H(J). belua rov(S)
 18 modogalicam va.H. an Modocalingam? 19 ubere Fava.H
 20 modresse (-roesi v) praeti F²v(D). -essepi DF¹E. -essephi o.
 madrespi a. modresi preti (peti dT) RdT(?)S. galmodroesi preti C |

Colebae, Orumcolae, Abali, Thalutae. rex horum peditum
 L, equitum III, elephantorum IIII in armis habet. vali-
 dior deinde gens Andarae, plurimis vicis, XXX oppidis
 quae muris turribusque muniuntur, regi praebet peditum
 5 C, equitum II, elephantos M. fertilissimi sunt auri Dardae,
 Setae vero et argenti. sed omnium in India prope, non 68
 modo in hoc tractu, potentiam claritatemque antecedunt
 Prasi amplissima urbe ditissimaque Palibothra, unde quidam
 ipsam gentem Palibothros vocant, immo vero tractum
 10 universum a Gange. regi eorum peditum DC, equitum
 XXX, elephantorum VIII per omnes dies stipendiantur,
 unde coniectatio ingens opum est. ab his in interiore 69
 situ Monaedes et Suari, quorum mons Maleus, in quo
 umbrae ad septentrionem cadunt hieme, aestate in austrum,
 15 per senos menses. septentriones eo tractu semel anno
 adparere, nec nisi quindecim diebus, Baeton auctor est;
 hoc idem pluribus locis Indiae fieri Megasthenes.
 austrinum polum Indi Diamasa vocant. amnis Iomanes
 in Gangem per Palibothros decurrit inter oppida Methora

§ 68: Sol. 52, 12. — (8. 9) Mela III 67. — § 69: (13—17) Sol.
 52, 13. MCap. VI 694 extr. cfr. Plin. II 184. Mela III 61. Beda
 n. r. 6 extr.

calissae v. acli- F²D. caloę R.S. -oc r | Passalae Be Ptol.
 (Pazalae Arr. Ind. 4, 5). fassule DFEa. -lae D. fasu- RdTJ.
 lass- v

1 colebae FEaD. tol- d¹. cole D. colobae Rd²S. colub- v
 orumcolae ll. S. orculae v. orzu- B. orxu- L (errore) | abatle R. om. a |
 lute a. taluctae va. S 2 elephantorum ll. v (S). -tos G | CCCC
 R(?) ova. D. an MM? 3 Pandarae coni. D²e VII 28 5 ele-
 phantes FR. cfr. § 73 med. 76 | sunt — 7 potentiam om. a | derdae
 Sabell. e Strab. XV p. 706 init. sed cfr. XI 111 6 et del. va. S |
 omnium ov. -ia ll. JD¹ 7 ab hoc (oc F¹) DFE | potentia clari-
 tateque dTJD¹ 8 prasi ve § 70 et Sol. farsi ll. o | balibothra o.
 -tra a 9 phalibothros DFEo. -tros a 11 VIII Sol. | stipen-
 dantur o 12 coniectio Eo | ab in (//// F) his in DFE
 15 in anno va. J 18 indi Bav. -dii F². -dri r | diamasa
 (Bohlen d. alte Indien II p. 211) S. dram- F²Ra²v. dam- r 19 in
 G. per ll. v | gange DF¹Ea | per ll. G. et v

70 et Chrysobora. a Gange versa ad meridiem plaga tinguuntur sole populi, iam quidem infecti, nondum tamen Aethiopum modo exusti; quantum ad Indum accedunt, tantum colore praeferunt. Indus statim a Prasiolorum gente, quorum in montanis Pygmaei traduntur. Artemidorus 5 inter duos amnes XXI interesse tradit.

71 20. (23) Indus, incolis Sindus appellatus, in iugo Caucasi montis quod vocatur Paropanisus adversus solis ortum effusus, et ipse undeviginti recipit amnes, sed clarissimos Hydaspem quattuor alios adferentem, Cantabam 10 tris, per se vero navigabiles Acesinum et Hypasim, quadam tamen aquarum modestia nusquam latior L stadiis aut altior XV passibus, amplissimam insulam efficiens, quae 72 Prasiore nominatur, et aliam minorem, quae Patiale. ipse per XII·CL passuum, parcissimis auctoribus, navigatur et 15 quodam solis comitatu in occasum versus oceano infunditur. mensuram orae ad eum ponam, ut invenio, generatim, quamquam inter se nullae congruunt. ab ostio Gangis ad promunturium Calington et oppidum Dandaguda DCXXV, ad Tropina XII·XXV, ad Perimulae promunturium, ubi 20

§ 70: Sol. 52, 14. MCap. VI 695. cfr. Mela III 67. Strabo XV p. 690. Arr. Ind. 6, 9. — (5. 6) Agathem. IV 15 (GGm II p. 475). — § 71: Mela III 69.

1 Chrysobora (Bohlen l. l. p. 232) S. chriso- F². chariso (car- a) r. cliso- Hex Arr. Ind. 8, 5. cyrisoborca (car- a³) v | iunguntur R² 4 colorem T | praeferunt ll. add. sidus Rd(?) ve Sol. prae se ferunt D 6 XX | Hoffmann (cfr. GGm II p. 476^a et Strabo XV p. 689). XXI ll. v | interesse om. o. esse a 7 indis R³ | incoliiis DE. -obis a | sindus F² TH. ind- r. sand- v 9 recepit DE¹. -caepit F 10 cantabram F² va. S 11 acsinum ll. v (S). -nem L | hypasim v. hysaepim F. -sopim D. -sepim (ys- a) Ea d. -sephim R 12 modestia F² v. -iā r 13 passibus S. -ssus ll. H. p. v 14 aliam minorem a³ v (J). -ia -ore (-ora a) ll. S 15 XII·XL Eva. H | navigatur pD. -tus ll. v 17 in ora d(?) va. S 19 dandagula E. gangadula a | DCCXXV p. a³ va. H 20 attropina F. atir- a. ut tr- DE

est celeberrimum Indiae emporium, DCCL, ad oppidum in insula quam supra diximus Patalam DCXX.

Gentes montanae inter eum et Iomanem Caesi, 73
Caetriboni silvestres, dein Megallae, quorum regi D elephantii,
5 peditum equitumque numerus incertus, Chrysei, Parasangae,
Asmagi, tigri fera scatentes; armant peditum XXX, ele-
phantos CCC, equites DCCC. hos Indus includit montium
corona circumdatos et solitudinibus. DCXXV infra soli-
tudines Dari, Surae, iterumque solitudines per CLXXXVII,
10 plerumque harenis ambientibus haut alio modo quam
insulas mari. infra deserta haec Malthaecorae, Singae, 74
Maroae, Rarungae, Moruni. hi montium, qui perpetuo
tractu oceani in ora pertinent, incolae liberi et regum
expertes multis urbibus montanos optinent colles. Nareae
15 deinde, quos claudit mons altissimus Indicorum Capitalia;
huius incolae alio latere late auri et argenti metalla
fodiunt. ab his Oratae, quorum regi elephantii quidem X, 75
sed amplae vires peditum, Suarattaratae — et hi sub
rege elephantos non alunt fiducia equitum peditumque
20 — Odonbaeorae, Sarabastrae Thorace urbe pulchra, fossis

§ 74: (12—14) Sol. 52, 15. MCap. VI 695 init.

1 celerrimum DFE | in om. E 2 patalam da³v. spat- ll
DXX R 3.4 cesi caetriboni Raova. D 5 equitum Ea. et
eq-o 6 asmagiti R. asangae va. S | elephantos FR. cfr. § 67 extr.
8 dist. D | per DCXXV dT(?) C 9 CLXXXVIII a³C
10 aut DFEa 11 malthaecorae FJ². maltae- ED. malthe- Da.
mathe- R. malte- dv 12 maroae FJ². -oe R. -ohae dv. -rue a.
moroae DED | rarungae dv. -uge ll. -umgae D | moruni H(D).
-rum ll. -runtet v. -rontes dS. add. masugae peugae iam dT.
masuae pagungae ialii (iam G) va. H 13 oceani in ego. ad
oceani dT (U 122) J. oceani v | orae R(?) (Salm.) H. oram v(J) |
pertinent ll. S. praetenti (Salm.) H. tenent v 14 naracae E.
maree a 17 ortae a. orate R. -turae va. S 18 suarattaratae
FdRa. -rataratae dS. (-rataratte— 19 peditum E¹suppl. in marg.).
-ratcarate T. uaretatae v | et hi TS. et (ex a) his ll. qui v
19 aiunt DE 20 odonbaeorae DFE. -raes D. -res J.
-beore Ra. -res S. odomboerae v | arabastrae S. sala- v | thorace
DREaD. -cae F. horacae S. -atae r

palustribus munita, per quas crocodili humani corporis avidissimi aditum nisi ponte non dant. et aliud apud illos laudatur oppidum Automula, inpositum litori quinque annium in unum confluente concursu, emporio nobili. 5
 regi eorum elephantum M·DC, peditum CL, equitum V. 5
 pauperior Charmarum rex elephantos LX parvasque reliquas
 76 vires habet. ab his gens Pandae, sola Indorum regnata feminis. unam Herculi sexus eius genitam ferunt ob idque gratiorem, praecipuo regno donatam; ab ea deducentes originem imperitant CCC oppidis, peditum CL, 10
 elephantis D. post hanc trecentarum urbium seriem Derangae, Posingae, Butae, Gogaraei, Vmbrae, Nereae, Brangosi, Nobundae, Cocondae, Nesei, Palatitae, Salobriasae, Orostrae Patalam insulam attingentes, a cuius extremo litore ad Caspiae Portas XVIII·XXV produntur. 15
 77 Hinc deinde accolunt Indum, adverso eo scandente demonstratione, Mathoae, Bolingae, Gallitalutae, Dimuri, Megari, Ardabae, Mesae, Abisari, Silae; mox deserta in CCI, quibus exuperatis Organagae, Abortae, Brasuertae, et ab his solitudines prioribus pares. dein Sorofages, Arbae, 20
 Marogomatrae, Vmbritae Caeaeque, quorum XII nationes

§ 76: (7. 8) Sol. 52, 15. MCap. VI 695.

3 oppidum F²R(?)v. om.r | automela a³va.S 4 conflu-
 entium dT | nobile R. mobili Ea 5 regi adTv. -gio r | MD F¹.
 DC R 9 praecipuo om.o 11 elephantis oa³v. -tes II.D¹.
 cfr. § 67 extr. | quam (pro hanc) RSJ | seriem II.S. syrieni v
 12 darangae RdSJ | buzae gogiarei va.S 13 brancosi
 va.D | cocunde a | nesaei F | paletitae FE. pedatritae va.S
 solobriasae Dal. 14 olostrae R(?)a³va.D 16 aduerso ego.
 -essos R. -ersus Rv(J). -ersū dG | eo (ego. eū U) scandente U123.
 eos cadente II. eos evidenti va.J 17 mathoae (-oe E. -eo a)
 II.D). athoe d. -oae S. amatae v 18 ordabae Eava.S | Abi-
 sari D²ex Arr. Ind. 4, 12. abi suri DF Ea. abhisuri (ab his Vri B)
 Rv | silei a. -eni a³va.S | deserta dv. -tae II 19 abaortae
 va.S | brasuertae Ea. barsu-DFdT. bassu-R²S. basu-R¹. sibarae
 su- v 20 dein F²v. ein r | sarophages, sorgae, baraomatae
 va.S 21 umbritae caeaeque D. -caeaeque F. -tecaeque Ed.
 -caeaeque DR. -ceeq. a. -ttaeque H. gumbritaeeque v

singulisque binae urbes, Asini, trium urbium incolae; caput eorum Bucephala, Alexandri regis equo, cui fuerat hoc nomen, ibi sepulto conditum. montani super hos 78
 5 Caucaso subiecti Sosaeadae, Sondrae transgressisque Indum
 et cum eo decurrentibus Samarabiae, Sambraceni, Bisam-
 britae, Orsi, Andiseni, Taxilae cum urbe celebri. iam
 in plana demisso tractu, cui universo nomen Amendae,
 populi quattuor, Peucolitae, Arsagalitae, Geretae, Assoi.
 etenim plerique ab occidente non Indo amne determinant,
 10 sed adiciunt quattuor satrapias, Gedrosos, Arachotas, Arios,
 Paropanisidas, ultimo fine Cophete fluvio, quae omnia
 Ariorum esse aliis placet. 21. nec non et Nysam urbem 79
 plerique Indiae adscribunt montemque Merum, Libero Patri
 sacrum, unde origo fabulae, Iovis femine editum; item
 15 Aspaganos gentem, vitis et lauri et buxi pomorumque
 omnium in Graecia nascentium fertilem. quae memoranda
 ac prope fabulosa de fertilitate terrae et genere frugum
 arborumque aut ferarum ac volucrum et aliorum animalium
 traduntur, suis quaeque locis in reliqua parte operis
 20 commemorabuntur, quattuor satrapiae mox paulo, ad 92
 Taprobanen insulam festinante animo.

§ 78: (11) Mela III 69. — § 79: Mela III 66. Arr. Ind. 1, 6.
 — (12—16) Sol. 52, 16. 24. MCap. VI 695. — (20) Dic. 7, 24.

1 asinis R. aseni *va.S* | urbium *v.* -bem *ll* 2 earum o |
 fuerit *EO* 4 caucaso subiecti *a³v.* -sos -ctis *ll* | sosaeadae
DFED. sosea- **RadS.** solea- *v* 5 samarabiae **Rd(?)va.D** |
 sambruceni *G* 6 orsi **Rav(S).** -sy *r.* -sii *B.* osii *Dal. (errore)* |
 andiseni **EaTD.** -ny *D.* -saeni **F.** -xeni *v.* antiseni **R(?)**. -xeni *B* |
 taxyle **R.** taxillae *Dal. cfr. § 62 | dist. D* 7 dimisso **Ea** | amen-
 dae **DFRS.** amandae **EaH.** -drae *a³v* 8 peucolitae *ll.v(J).*
cfr. § 94. -laitae *B coll. § 62 | gereatae coni. He St Byz.* | asoi *va.S*
 11 paropanisidas *J¹(errore).* -sadas *dS* -missadas *B*
 14 famulae **DFEa** | edictum **DFEa** | inde (*pro item*) **F²D**
 15 aspaganos *ll.S.* -gonas *v.* astacanos (*Salm.*) *H* | gentes **F¹d**
TRa¹ | uiti **FE** 17 et prope **R(?)va.D** 18 arborumque **F²a³v.**
 aruo- *r* | ac *ll.S.* aut *a(?)v* 20 quattuor uero *d(?)va.D* | ad
del.a² 21 taprobanen *Dic. G.* -ne **R.** -nae **D.** -na *ē F.* -ne *ē a.*
 -nam est **E.** -nam *v* | festinante *v.* -tem (-inentem) **E** *ll*

- 80 Sed ante sunt aliae: Patale, quam significavimus in
 71 ipsis faucibus Indi, triquetra figura, CCXX p. latitudine;
 extra ostium Indi Chryse et Argyre, fertilis metallis, ut
 credo: nam quod aliqui tradidere, aureum argenteumque
 his solum esse, haut facile crediderim. ab his XX p. 5
 Crocala et ab ea XII Bibaga, ostreis ac conchyliis referta,
 dein Coralliba, VIII a supra dicta, multaeque ignobiles.
- 81 22. (24) Taprobanen alterum orbem terrarum esse
 diu existimatum est Antichthonum appellatione. ut in-
 sulam liqueret esse Alexandri Magni aetas resque prae- 10
 stitere. Onesicritus, classis eius praefectus, elephantos
 ibi maiores bellicosioresque quam in India gigni scripsit,
 Megasthenes flumine dividi, incolasque Palaeogonos
 appellari, auri margaritarumque grandium fertiliores quam
 Indos. Eratosthenes et mensuram prodidit, longitudinis 15
 VII stadium, latitudinis V, nec urbes esse, sed vicos DCCCL.
 82 incipit ab Eoo mari inter ortum occasumque solis Indiae
 praetenta et quondam credita XX dierum navigatione a
 Prasiana gente distare, mox, quia papyraceis navibus
 armamentisque Nili peteretur, ad nostrarum navium cursus 20

§ 80: Mela III 71. 70. Sol. 52, 17. MCap. ib. Dic. 7, 24. —
 § 81: Sol. 53, 1—3. MCap. VI 696 med. — (8. 10) Mela III 70 (14).
 — (15) Berger Eratosth. fr. p. 235. — § 82: Sol. 53, 3—5. —
 (20) Strabo XV p. 690 extr.

1 aliae (-ie a) av. -io r | patalae DFE. pet-va. B 2 tri-
 quadra Dic. | latitudine v. -nē ll 3 ostia Dic. | fertiles da³
 Dic.v. -lis ll. D 5 iis Rva. D | XX p. a³v(J). XX p. latitu-
 dinem (-ne Dic.S) ll. S falsa iteratione ex v. 2 6 crocala et DFD.
 -let r. -la (P) L. -le Tv. crocale Dic. | ac Ea D. a DF. & R(?)v
 conchyliis F. -ciliis a. -lis R. -culis Dic. 7 deinde d Dic.va.S
 coraliba F. torall- Eva.H(S). or- Dic. | VIII d(?)va.S | dicta v.
 -tae ll 8 tabrobanae y 9 anthichthonum DF. anichth- E.
 -tonum o. anteochochom y 9. 10 insulam liqueret esse (et
 (pro ee F². om.r) ll.S. ins- esse liq- y D. liq- ins- esse ov
 12 scribit i 13 paleogonos (-laeo- P) a³o(P) L. -nis ll. -nes r
 15 mensuras y. sed cfr. § 72 | prodit y 16 III (pro VII) i |
 DCCCL Sieglin ex Ael. n. an. XVI 17. DCC ll.v 17 eoo v e Sol.
 eo ll 18 protenta y | nauigio y

VII dierum intervallo taxata. mare interest vadosum, senis non amplius altitudinis passibus, sed certis canalibus ita profundum, ut nullae anchorae sidant. ob id navibus utrimque prorae, ne per angustias alvei circumagi sit
 5 necesse; magnitudo ad terna milia amphorum. siderum 83
 in navigando nulla observatio; septentrio non cernitur. volucres secum vehunt emittentes saepius meatumque earum terram petentium comitantur. nec plus quaternis mensibus anno navigant. cavent a solstitio maxime centum
 10 dies, tunc illo mari hiberno.

Hactenus a priscis memorata. nobis diligentior 84
 notitia Claudi principatu contigit legatis etiam ex ea insula advectis. id accidit hoc modo. Anni Plocami, qui maris Rubri vectigal a fisco redemerat, libertus circa Arabiam
 15 navigans aquilonibus raptus praeter Carmaniam, XV die Hippuros portum eius invectus, hospitali regis clementia sex mensum tempore inbutus adloquio percunctanti postea narravit Romanos et Caesarem. mirum in modum in 85
 auditis iustitiam ille suspexit, quod pari pondere denarii
 20 essent in captiva pecunia, cum diversae imagines indicarent a pluribus factos, et hoc maxime sollicitatus ad amicitiam

§ 83: Sol. 53, 6. 7. MCap. VI 696 extr. 697. — § 84: Sol. 53, 8. 9. — § 85: Sol. 53, 10.

1 VI i | taxato a va.S | renis DFE 2 adeo (pro ita) va.H
 e Sol. 3 sedent y 5 magnitudo — amphorum om.va.H |
 alterna E | amphorum dTH. ad forum U 7 sed volucres R(?) o
 va.D | secum D²Ra y opv. saecum E. secundum D¹. siderum E¹.
 -ecum E² 8 terram (-rra R. -rrarum EaT) pet-ntium U.(Sol.) H.
 -rras pet- opv. transfretantium y | quam ternis y o a³va. H. sed cfr.
 Sol. 9 in anno va. H(S) e Sol. 10 mari a dypv. -rer 11 nobis
 F²dTv. nos rop | diligentior d(?)v. -ter U. op 12 ea del. E²
 13 aniplocamus o 14 uectigalia fisco o 15 carmaniam E.
 armen- o 17 ex E | mensium o a³va.S | percunctanti F²o Brot.
 -andi r. -contanti v(S). cfr. VIII 44. XXX 18, aliter XXXV 88
 18 in modum a³ov. mod- U 18. 19 inauditus R. -tos F²
 19 iustitiam a opC. -tia U.v | pari o. -ris U.D. -res dv |
 danarii DF¹E 20 pecuniae DF¹E | imaginis F¹ 21 factos
 R²ov. -to r | ex F²R

legatos quattuor misit principe eorum Rachia. ex iis
 cognitum, D esse oppida, portum contra meridiem ad-
 positum oppido Palaesimundo, omnium ibi clarissimo ac
 86 regio, CC plebis. stagnum intus Megisba CCCLXXV p.
 ambitu, insulas pabuli tantum fertiles complexum; ex eo 5
 duos amnes erumpere, Palaesimundum iuxta oppidum
 eiusdem nominis influentem in portum tribus alveis,
 quinque stadiorum artissimo, XV amplissimo, alterum ad
 septentriones Indiamque versum, Cydara nomine. proximum
 esse Indiae promunturium quod vocetur Coliacum, quadridui 10
 87 navigatione, medio in cursu Solis insula occurrente. mare
 id colore perviridi, praeterea fruticosum arboribus, iugas
 earum gubernaculis deterentibus. septentriones vergiliasque
 apud nos veluti in novo caelo mirabantur, ne lunam
 quidem apud ipsos nisi ab octava in XVI supra terram 15
 aspici fatentes; Canopum lucere noctibus, sidus ingens et
 clarum. sed maxime mirum iis erat umbras suas in
 nostrum caelum cadere, non in suum, solemque a laeva
 oriri et in dexteram occidere potius quam e diverso.
 88 iidem narravere latus insulae quod praetenderetur Indiae 20

§ 86: (11) Mela III 71. cfr. infra § 97. — § 87: (11—13) Sol.
 53, 21. — (13—17. 19) Sol. 53, 6. 7. MCap. VI 696. 697 init.
 Mela III 61.

1 rachaia R. tracia vel thracia codd. Sol. 3 palesimundo a.
 pele- o 4 regio op D². -ia ll. v(H). -iae G(J). -iam C(Brot.).
 cfr. Rück 3 p. 245 5 ambitu op v. -tū ll | pabuli om. o 8 al-
 tissimo Eo 9 septentrionis a. -onem yva. H | cythara F¹. zith-i
 10 coleacum y. colaic- Eva. (P) H 11 occurrente R(?) a³ G.
 inc- rv 12 id a³ v. in ll. an ibi (scriptum iui)? | fruticosum
 Rd(?) ov. fructic- DFE. fructu- ayp D. cfr. XIII 139. 140, de mendo
 XIX 121. (an fructectosum, ut XVIII 134. XIX 34?) | iubar Ea
 13 earum D(?) v. eor- ro | deterentibus DFRC. -rre- adpv.
 -rce- E. -rge- D¹. (atterantur Sol.) 14 ueluti in ll. Tov(D).
 -lut in y. -luti Rd(?) G | ne om. oa³ va. H. ue Ea 15 non nisi
 ova. H | in F² dTy D. ad R(?) opv. om. r | XII y. XV va. Bas. |
 super yo 18 alaeuari (all- E¹) DE¹. -ua//// F. ab laeva (le- y)
 yD 19 dexteram yod G. -tram ll. D. -tera v 20 iidem Rv.
 id- ryo | quo yd

X stadiorum esse ab oriente hiberno; ultra montes Hemodos
 Seras quoque ab ipsis aspici, notos etiam commercio;
 patrem Rachiae commeasse eo; advenis ibi feras occursare,
 ipsos vero excedere hominum magnitudinem, rutilus comis,
 5 caeruleis oculis, oris sono truci, nullo commercio linguae.
 cetera eadem quae nostri negotiatores: fluminis ulteriore
 ripa merces positas iuxta venalia tolli ab iis, si placeat
 permutatio, non aliter odio iustiore luxuriae quam si
 perducta mens illuc usque cogitet, quid et quo petatur
 10 et quare. sed ne Taprobane quidem, quamvis extra 89
 orbem a natura relegata, nostris vitiis caret. aurum
 argentumque et ibi in pretio; marmor testudini simile,
 margaritae gemmaeque in honore; multo praestantior est
 totus luxuriae nostrae cumulus. ipsorum opes maiores
 15 esse dicebant, sed apud nos opulentiae maiorem usum.
 servum nemini, non in diem aut interdiu somnum, aedificia
 modice ab humo exstantia, annonam numquam augeri,
 non fora litesve esse, coli Herculem, eligi regem a populo
 senecta clementiaque, liberos non habentem, et, si postea
 20 gignat, abdicari, ne fiat hereditarium regnum. rectores ei 90
 a populo XXX dari, nec nisi plurium sententia quemquam
 capitis damnari; sic quoque appellationem esse ad populum

§ 88: (3) Sol. 53, 21. — (4. 5) ib. 11. MCap. VI 697. —
 (6. 7) Sol. 50, 4. MCap. VI 693. — § 89: (11—13) Sol. 53, 22. 23.
 (cfr. Plin. IX 106). — (16 sqq.) MCap. VI 697 extr. 698. Sol. 53, 14. 15.
 — § 90: Sol. 53, 16. 17. MCap. VI 698.

2 aspiciť DF¹E 3 rachiae dG. -ciae y. -cie a³. rhatie R.
 haciae DFE. acie a. mabaciem v | sibi Seras H 4 hominum
 R(?) E³o a³v. -nem r 5 trunci DFE¹ | nullo R(?) H. -lli ryov
 7 iis Fv. his rC 8 ab his (iis FR) non FdTRa¹ falsa itera-
 tione | tristiore yozva. Bas. 9 producta y | illic E^ayo | quod
 (pro quo) E^aova. Bas. 12 testudini Fda. -nis royv. cfr. nov.
 luc. p. 26 | similē FRa 13 in honore om. y | praestantior est
 ego (et dist.). -ores et ll. v. -orum et SJ¹ errore 14 totus E^a
 v(D³). -tius r Bas. | maiorū FRa¹ 15 esse om. a¹ 16 inter-
 diis E^a 17 uno y | existentia E^ao 18 eo coli o. co E^a. om. y |
 elegi y. elige DF¹a | re gemma DF¹. -rē a a 20 ei E^aF²yov.
 et r 21 plurium E^aF²ov. -imum r. -imorum y 22 capite o.
 om. y | appellatione E^aDo | esse om. o

et LXX iudices dari: si liberent ii reum, amplius XXX
iis nullam esse dignationem, gravissimo probro. regi
91 cultum Liberi Patris, ceteris Arabum. regem, si quid
delinquat, morte multari, nullo interemente, aversantibus
cunctis et commercia etiam sermonis negantibus. festa 5
venatione absumi; gratissimam eam tigris elephantisque
constare. agros diligenter coli, vitis usum non esse,
pomis abundare. esse et in piscatu voluptatem, testudinum
maxime, quarum superficie familias habitantium contegi:
tanta reperiri magnitudine. vitam hominum centum annis 10
modicam.

92 (25) Haec conperta de Taprobane. quattuor satrapiae,
79 quas in hunc locum distulimus, ita se habent. 23. a
proximis Indo gentibus montana. Capisene habuit Capisam
urbem, quam diruit Cyrus. Arachosia cum flumine et 15
oppido eiusdem nominis, quod quidam Cufim dixere, a
Samiramide conditum. amnis Erymandus, praefluens Para-
besten Arachosiorum. proximos his a meridie ad partem
Arachotarum faciunt Dexendrusos, a septentrione Paro-
panisidas, Cartana oppidum sub Caucaso, quod postea 20

§ 91: Sol. 53, 18—20. MCap. l. 1. — (10) Sol. 53, 12. MCap.
VI 697 extr. — § 92: (14—17. 469, 4) Sol. 54, 2.

1 et om.ova. H(S) | LXXX y | dari E^ayov. -re r | tuberent
DF¹ | rerum E^a 2 his Fa. an illis? | esse — p. 470, 4 aliqui
om.a | probro F²R(?)v. -bo r 4 mortem DR | interemente
FRJ². cfr. nota ad XXIX 65. -rimente rv | aduersantibus DFR.
sed adue- va. G 6 eum FdR 8 uoluntatem DFdy. -te i
9 habundantiam i. ab- y 14 dist. (Salm.) H | capisene H.
(Salm.) S. -issene H. -nae v | habent va. (Salm.) H | capisam
dSol. cha- FR. chapi- E^aD. capissam va. H 16 Cufim (Sieglin)
D². Cophen BeStByz. cutim H. (P)J. cot- v 17 erymandus
TD. -adus DF. -anthus d(?) He Polyb. XI 34, 13. erimadus R.
herm- v. ermandum E^a. (Etymandrus Arr. Anab. IV 6, 6) | para-
besten (Salm.) H. -baesten E^a. -stan R per abesten v. parans-
besthau F. -baestan Dd. (Παραβήτην pro παρά Βήτην: MGGm I
p. XCIII^b) 18 arachosiorum B. rach- E^av. arhacosto- r
19 dexendrusos H. v(J). gedrosos et B. cfr. §78 | paropanisiadas
J¹. -sadas S. cfr. §78

Tetragonis dictum. haec regio est ex adverso Bactriae, Ariorum deinde cuius oppidum Alexandria, a conditore dictum, Sydraci, Dangalae, Parapinae, Cataces, Mazi; ad Caucasum Cadrusi, oppidum ab Alexandro conditum. infra 93
 5 haec omnia *planiora*. ab Indo Ariana regio, ambusta fervoribus desertisque circumdata, multa tamen interfusa opacitate cultores congregat circa duos maxime fluvios, Tonberon et Arosapen. oppidum Artacoana, Arius amnis, qui praefluit Alexandriam ab Alexandro conditam. patet
 10 oppidum stadia XXX multoque pulchrius sicut antiquius Artacabene, iterum ab Antiocho munitum, stadia quinquaginta. Dorsigi gens; amnes Pharnacotis, Ophradus; Pro-
 94 *phthasia*, oppidum Zarasparum, Drangae, *Euergetae*, Zarangae, Gedrusi, oppida Peucolis, Lyphorta, Methorcum; deserta;
 15 amnis Manain, Acutri gens, flumen Eorum, gens Orbi,

§ 93: Mela I 12. III 71. — (9. 10) Sol. 54, 2. — § 94: (14) Mela III 75.

1 tetragonis Rd(?) G² cum P. tetrog- E^a G¹. tegrog- r. ce-crog- v | aduersum E^a | Bactriae, Ariorum *ego*. bactrianorum *ll. v. cfr. U 124. dist. Salm.* 3 sydraci (*Sieglin*) D² coll. XII 24. -cae *Strabo XV p. 687. 701. syndraci* (sin- E^a) *ll. v. oxydracae Arr. anab. V 22, 2. cfr. MGGm Ip. 312^b* | dangalae (-le E^a) R. H. dāg- F. damg- D. daug- v. dangulae G. (*Sangalae coni. H*) | parapiane (-nae v. -ni G) E^a va. S | cataces Fd D. cant- v. catazes D. -tuces R. S. -teces E^a | maci dva. S 4 ab om. E^a 5 planiora *ego. cfr. § 92 init. 78 med. hora F. ora r v. del. P. in ora G² | arabido E^a. -bindo va. G 7 duo DF 8 toncleron E^a. tonde- Tva. S. cfr. § 97. (Tomeros Arr. Ind. 24, 1. Tubero Mela) | Arusaces Mela | artacoana (-cacna B) arius (B) *Hcum Salm.* -co. (-ce v) anarius E^a v. -coamnarius r 11 artacabena E^a F. -bane Rva. D 12 dorsigi (*coni. J*) D². dorisdorsigi Dd R. S. -rsii F. dori E^a. dorisci v | *genis E^a | ó Φράδος Spruner-Sieglin tab. 6* 13 zarasparum (*zaria- H coll. § 45*) Ev. -padum r S | euergetae *He Strab. XV p. 724 extr. erg- DFdR. arg- v. ariete E^a. -tae D* 14 peucolis D¹. euculis E^a. peucolais B. *cfr. § 62* | liphorta Fd. lipph- R. lymph- va. S | methorcum E^a D. -ricum v. -ricorum Dal. -rgum DJ². -rgon R(?) S. metorgum Fd T | deserta E^a dT v(D). -tam DF. -tum R(?) G *ad Methorcum referens* 15 manain E^a DFv(D). -necin dT. -ne in R. -nais Dal. | accutri F. aguthri E^a. augutturi va. S | eorum DFdTS. iorum R. horum E^a. boru vel borru v | urbi E^a va. S*

flumen navigabile Pomanus Pandarum finibus, item Cabirus Suarorum, ostio portuosum, oppidum Condigramma, flumen Cophes. influunt in eum navigabilia Saddarus, Parospus, 95 Sodamus. Arianae partem esse Daritim aliqui volunt mensuramque produnt utriusque longitudinem XVIII, latitudinem dimidio minorem quam Indiae. alii Gedrusos et 5 Sires posuere per CXXXVIII p., mox Ichthyophagos Oritas propria, non Indorum, lingua loquentes per CC p. Ichthyophagos omnes Alexander vetuit piscibus vivere. deinde posuere Arbiorum gentem per CC p. ultra deserta; dein 10 Carmania ac Persis atque Arabia.

96 (26) Sed priusquam generatim haec persequamur, indicari convenit quae prodidit Onesicritus classe Alexandri circumvectus in mediterranea Persidis ex India, enarrata proxime a Iuba, deinde eam navigationem, quae his annis 15 comperta servatur hodie.

Onesicriti et Nearchi navigatio nec nomina omnia habet mansionum nec spatia, primumque Xylinopolis ab

§ 95: (7. 9) Sol. 54, 3. MCap. VI 699. cfr. Plin. VII 30. — § 96: Iuba fr. 39 Müller.

1 nauigabili DFR | romanos DF. ponamus va. H | pandarum (P) L. cfr. § 76. -dorum ll. v | cabirus DFdEH(D). -byrus v. -beron B. apirus RS 2 sorarum B | portuosus E^ava.S 3 cophes v. chopes B. copes (-pis D) r | seddarus E^a. sada-va.S | parospeus D². prospus E^a 4 sodamus DFdRD. -danus fS. -dmus E^a. -dinus v | daritim E^aG(D). -rrinthim F. -rrhintim rJ. dararin v 5 man- suramque E^a | produnt utriusque om. E^a | XVIII D². XVIII. L DFda. XIII E. XVIII. L R(?) a³ v 7 sires DdRaJ. -re F. syros E^aa³v. scy- C. pasires H. pars- MGGm Ip. 344 | CCXXXVIII a. CXXXIII E^aH. CLXXXIII C. -III v 9 uibere E^aDFR¹ | deinde (inde E^ava.S) — 10 CC p. uncis inclusit J, ante Ichthyophagos (v. 8) pos. va.S 10 aruiorum FR. argiu- a | deserta om. E^a 11 carnania E^a | ad FR 12 haec om. a | persequar E^a 13 dicturi R¹. indicare E^aR²a³va.J | prodit Rdva. D | clase DF¹. lasse E^a 14 ex india (-diae E^a. -di Ra) enarrata ll. D. -dia narr- dG. et indiae narr- v 17 onesicritis F¹. -tus D | nom a | omnia (Geier Alex. hist. script. p. 81) D². om. ll. v 18 xylinopolis (Lassen Ind. Altert. II 1, 192) J. cfr U 125. xilenep- Ep. xyl- L. exil- R. -naep- DF. xilenop- F² in marg. a. xyl- v

Alexandro condita, unde ceperunt exordium, iuxta quod flumen aut ubi fuerit non satis explanatur. haec tamen 97 digna memoratu produntur ab iis: oppidum a Nearcho conditum in navigatione et flumen Arbium navium capax; 5 contra insula, distans LXX stadiis, Alexandria condita a Leonnato iussu Alexandri in finibus gentis, Argeruus portu salubri, flumen Tonberum navigabile, circa quod Pasirae; deinde Ichthyophagi tam longo tractu, ut XXX dierum spatio praenavigaverint; insula quae Solis appellatur et 10 eadem Nympharum Cubile, rubens, in qua nullum non animal absumitur incertis causis; Ori gens, flumen Carmaniae Hyctanis, portuosum et auro fertile. ab eo primum septentriones apparuisse adnotavere, arcturum neque omnibus cerni noctibus nec totis umquam. Achaemenidas usque 15 illo tenuisse. aeris et ferri metalla et arrenici ac mini exerceri. inde promunturium Carmaniae est, ex quo in adversam oram ad gentem Arabiae Macas traiectus distat \bar{L} p.; insulae tres, quarum Oracta tantum habitatur aquosa,

§ 97: (9) Mela III 71. Sol. 54, 4. MCap. l. l. — § 98: (11—15) Sol. 54, 5. — (16 sqq.) ib. 6. — Mela III 79. — MCap. l. l.

1 coeperunt E*DF | iuxta om. E^a 3 prodentur DF¹RaSJ | ab iis v. ab eis a G (et dist.). ab his E^aR²dp. abies DFR¹. Arbis H 4 et DFRaD¹. om. E^a. ea d(?)v. ad D² | arbium ego. nabrum E^ap.v. -rim r. Arbim (Geier l. l. p. 78) D. cfr. U 125 n. 5 insulā Rdva. G | stadis DF¹. -dia R(?)S | alexandria — 6 iussu E^aF²R²p.v. om. r | condita om. F² 6 argeruus E^aD. -erius p. -enuus rv. -enus G | portus F²a 7 salubris F²va. G. alii a | tonberum F²D. -ron S. -brerum DF¹dRa. tormenum E^a. thor. p. tuberum v. -ronem Mela. cfr. § 93 | pasirae (Salm.) H. parirae (peri- R) ll. v (D¹). parrihe p. cfr. Arr. Ind. 26, 3 et p. 470, 7 8 XX E^ap.v. XXX rS. cfr. MGGm Ip. 349^b 9 insulae DF¹. -le R¹a. -lā F²R²va. G 10 eodem DRa 11 adsumitur DF. assu- a | carminiae E^a. -mine a 12 hyctanis (Salm.) S hict- E^a. hyt- v. hyna- r. hya- d(Sol.). hydanis MGGm Ip. 342^b 15 agmini ll. & minii va. S 16 carmaeniae F. -menie a. -miniae D 17 aduersam oram (U 126) J. -rsa (-rso E^a) ora ll. v | macas E^aF²v. mac R. ma DF¹. in a | traiectus a 18 \bar{L} p. ll. Sol. v. \bar{V} p. (Valesius ad Amm. Marc. XXIII 6, 10) D. at cfr. § 152 | oracta ego. oracla (hor- E^aR) ll. H. organa v. Oaracta Arr. Ind. 37, 2. Strabo XVI p. 767. Ὀοπάχθα Marciani peripl. 27 (GGm Ip. 531)

a continente XXV p., insulae quattuor iam in sinu ante
 Persida — circa has hydri marini vicenum cubitorum ad-
 99 natantes terruere classem —, insula Athotadrus, item
 Gauratae, in quibus Gyani gens; flumen Hyperis in medio
 sinu Persico, onerariarum navium capax, flumen Sitioganus, 5
 quo Pasargadas septimo die navigatur, flumen navigabile
 Phristimus, insula sine nomine, flumen Granis modicarum
 navium — per Susianen fluit, dextra eius accolunt Dexi
 montani, qui bitumen perficiunt —, flumen Zarotis, ostio
 difficili nisi peritis, insulae duae parvae; inde vadosa 10
 navigatio, palustri similis, per euripos tamen quosdam
 100 peragitur; ostium Euphratis, lacus quem faciunt Eulaeus
 et Tigris iuxta Characen, inde Tigri Susa. festos dies ibi
 agentem Alexandrum invenerunt septimo mense post quam
 digressus ab iis fuerat Patalis, tertio navigationis. sic 15
 Alexandri classis navigavit; postea ab Syagro Arabiae
 promunturio Patalen favonio, quem hippalum ibi vocant,
 peti certissimum videbatur, [XIII]·XXXII p. aestimatione.
 101 Secuta aetas propiorem cursum tutioremque iudicavit,
 si ab eodem promunturio Sigerum portum Indiae peteret, 20

1 continenti *va. D* 2 pericla **E^s**. -ida *va. B* 3 atho-
 tadrus **d.** -thadrus (tho- **a**) **D F R a S.** athrotadus **E^s**. atro- **p.**
 acrotadus *v.* Crataee, Aradus *Salm* (p. 831^b G). Aradus (*U 125 n*)
D. Caicandrus *coni. Hex Arr. Ind. 38, 2. cfr. § 110* 4 gyani
D F R a S. chy- **E^s**. ziani **p.** chiani *G.* -na *v* | yperis **a.** syp- **E^s 1.**
 iyp- **E^s 2.** hisp- **p** 5 persiea **E^s** | sitioganus **D F R a J.** -adus **E^s p.**
 -agus *v.* sitacus *U 127 ex Arr. l. l. 38, 8* 6 quos **E^s** | pasargadas
B. spas- *v.* pagarg- **D F R a.** pasardas **E^s 2.** -dus **E^s 1** 7 phristi-
 mus **R d T a S.** phriyt- **E^s**. phirit- **p.** phirst- *v.* phryst- **D F D.**
 heratemis *Hex Arr. l. l. 39, 1* | flumen *om. D F a* 7 graius **E^s 1.**
 -anius *va. H* 8 nauium capax *va. S* | suasine **F d R a.** (*potius*
Taocinen Tom. Nearch. p. 64) | dextrâ eius occulit **F a** 8. 9 Dexi
 montani *M G G m II p. 169^b*. deximo- (diximo- **R**) *ll. v.* Vxii mo-
Salm. 9 zarotis *ll. v (H).* oroatis *Be Strab. cfr. § 111* 10 diffi-
 cili **E^s v (D).** -lis *r S* | niri **E^s** | peritus **F a** 11 similes **E^s** | uripos
D F R. -ost **a** 12 aeulaeus **F.** euleus **E^s** 13 caracen **R a.**
 charia- **E^s**. câria- *va. B* 15 digressus *om. E^s* 17 hipalum **E^s**.
 pypylum **D.** ipilum **R.** hyp- *r.* -palum *va. H* 18 XIII·XXXII
E^s v (D). XIII·XXXV *r S* 19 propiorem **a v.** propri- *r*
 20 sigerum **D F d R a S.** zige- **E^s H.** tinge- **p.** zize- *v*

diuque ita navigatum est, donec compendia invenit mercator
 lucroque India admota est: quippe omnibus annis naviga-
 tur, sagittariorum cohortibus inpositis; etenim piratae ma-
 xime infestabant. nec pigebit totum cursum ab Aegypto
 5 exponere, nunc primum certa notitia patescente: digna
 res, nullo anno minus HS·D imperii nostri exhauriente
 India et merces remittente, quae apud nos centuplicato
 veneant. MM p. ab Alexandria abest oppidum Iulio-
 polis; 102
 inde navigant Nilo Coptum CCCVIII p., qui cursus etesiis
 10 flantibus peragitur XII diebus. a Copto camelis itur,
 aquationum ratione mansionibus dispositis: prima appel-
 latur Hydreuma XXXII, secunda in monte diei itinere,
 tertia in altero Hydreumate a Copto LXXXV, deinde in
 monte; mox ad Hydreuma Apollinis a Copto CLXXXIII,
 15 rursus in monte; mox ad Novum Hydreuma a Copto
CCXXXVI. est et aliud Hydreuma Vetus — Trogodyticum 103
 nominatur —, ubi praesidium excubat deverticulo duum
 milium; distat a Novo Hydreumate VII. inde Berenice
 oppidum, ubi portus Rubri maris, a Copto CCLVII p. sed
 20 quia maior pars itineris conficitur noctibus propter aestus
 et stavis dies absumentur, totum a Copto Berenicen iter

§ 101: (4) Sol. 54, 7. — § 102: (9—12) Sol. 54, 7. —
 § 103: (18. 19) Sol. 54, 7.

4 infestabant R². -bat DF¹R¹. -stant pzH 6 HS B.
 his E^a. hic rv | D (D B) E^apv. DL rS. an [∞]? cfr. XI/84
 7 centuplicato a va. D 8 ueniant E^a | heliopolis con. B
 9 CCCIII E^apva. S 12 hydreum (-ma B) XXXII E^apv(D²).
 -ma XXII rS 13 hydreumate (hidrom- E^a) — 14 hydreuma E^av.
 hydreum (om. ate — 14 hydreum) r. -ate — 15 hydreuma om. p |
 LXXXV D. LXXXVX E^a. XCV v 14 hydreuma B(S). -cum
 (hid- E^a) v(H) | DXXXII E^a 15 hydreum DFRva. B. yd- a.
 hid- E^a 16 CCXXXVI E^aD². -III v. CCXXX rS 17 deuer-
 ticulo (diu- v) E^av(D). -lum (diu- a) rS 18 militum FR |
 III E^ava. S(D²) 19 CCLVIII E^a¹va. S. CCLIII E^a²p 20 con-
 ficitur E^ad(?)v(D). -fi///// F¹. cum fit a. confit rS 21 stavius
 E^aG. -tim v. estivis R². stat quis r

- 104 duodecimo die peragitur. navigare incipiunt aestate media ante canis ortum aut ab exortu protinus veniuntque tricesimo circiter die Ocelim Arabiae aut Canen turiferae regionis. est et tertius portus qui vocatur Muza, quem Indica navigatio non petit nec nisi turis odorumque Arabicorum mercatores. intus oppidum, regia eius, appellatur Sapphar, aliudque Save. Indos autem petentibus utilissimum est ab Oceli egredi; inde vento hippalo navigant diebus XL ad primum emporium Indiae Muzirim. non expetendum propter vicinos piratas, qui optinent locum nomine Nitrias, neque est abundans mercibus; praeterea longe a terra abest navium statio, lintribusque adferuntur onera et egeruntur. regnabat ibi, cum proderem haec, Caelobothras.
- 105 alius utilior portus gentis Neacyndon, qui vocatur Becare. ibi regnabat Pandion, longe ab emporio in mediterraneo distante oppido quod vocatur Modura. regio autem, ex qua piper monoxylis lintribus Becaren convehunt, vocatur Cottonara. quae omnia gentium portuumve aut oppidorum nomina apud neminem priorum reperiuntur, quo apparet mutari locorum status. ex India renavigant mense Aegyptio Tybi incipiente, nostro Decembri, aut utique Mechiris

§ 104: (1. 2) ib. 9. — (3. 9) ib. 8. — § 105: (16—18) Sol. 54, 8.

1 conficitur die E^ava.G(H) 3 circiter tricesimo FdRa
 va.D | ocaelim D. occ- F. oclacim a 4 maza DFa | qua E^a
 5 turi E^a 6 oppida va.H | dist.(U127) J. regium coni.U
 7 saphaf.a. -ar E^ava.S 8 ocaeli DF. hoc caelo a | unde a |
 hippalo E^a. yppalo a. hypa- vel hipa- va.H 9 muzirim E^ava.G
 10 hidrias E^a. hydras va.H 12 efferuntur va.H | onera
 et DFRH. -ret E^a. -rat a. -ra quae v 13 regeruntur d(?)H.
 ge- v | proderem E^av. -ret r | celobotras aT. celebethonas E^a.
 -bothras va.S 14 neacyndon F. -cindon Ta. -cridon E^a.
 necanidon va.S. (Nelcyndon coni.H: cfr. MGGm I p.297*) | be-
 care E^aRdv(J). baec- D. -rae F. bacare a. barace H. cfr. infra
 15 regnant F¹. -at Rava.S | imperio F. imp- R | in om.E^a
 va.S(J) 16 modufa E^ava.S 17 becare R dG(S). becha- v.
 baeca- D. benca- E^ao. becca- a. pecca- F. baracen B(H) e Ptol.
 et Arr. peripl. 40. 41 18 cotionara E^a. coci- o. conci- va.B.
 cottona Bas. | quam E^a. 21 tibi E^a | mechiris R. maech- F

Aegyptii intra diem sextum, quod fit intra idus Ianuarias nostras: ita evenit ut eodem anno remeent. navigant autem ex India vento volturmo et, cum intravere Rubrum mare, Africo vel austro. nunc revertemur ad propositum.

5 (27) Carmaniae oram patere duodeciens quinquaginta 107 milia passuum Nearchus scripsit. ab initio eius ad flumen Sabim C̄ p.; inde vineas coli et arva ad flumen Ananim XXV milium spatio; regio vocatur Armuzia. oppida Carmaniae Zetis et Alexandria.

10 (28) Inrumpit deinde et in hac parte geminum mare in terras, quod Rubrum dixere nostri, Graeci Erythrum a rege Erythra aut, ut alii, solis repercussu talem reddi existimantes colorem, alii ab harena terraque, alii tali aquae ipsius natura. 24. sed in duos dividitur sinus. 108

15 is qui ab oriente est Persicus appellatur, XXV circuitu, ut Eratosthenes tradit; ex adverso est Arabia, cuius XV longitudo. rursus altero ambitur sinu Arabico nominato. oceanum qui influit Azanium appellant. Persicum introitu V latitudinis, alii III fecerunt. ab eo ad intimum sinum

§ 106 init.: ib. 9. — (2—4) ib. 10. — § 107: Sol. 54, 10. 12. (Iuba fr. 39 Müller). — (11) Mela III 72. Sol. 33, 1. MCap. VI 677. cfr. Artemid. ap. Strab. XVI p. 779. Agatharch. 2—6 (GGm I p. 111 sqq.). — § 108: Mela III 72. 73. 74. Sol. 54, 12. MCap. VI 699 extr. Berger Eratosth. fr. p. 272.

5 carmaniae (carna- E*) v. -iam r | decies septies Sol.

7 sabim a.S. -bini (-bi E*) r. -bin v | ad om. E*va. Bas. 8 ananim DFRa.S. andanin Be Ptol. iananim E*. -nem v. (Anamis Arr. Ind. 33, 1. Sandis Mela III 75) | armuzia Be Ptol. et Marciano (GGm Ip. 531). -mysia DFdTJ. -misia Ra. -mixia E*v om. Sol. L(J). | terras E*Dv(J). -am rS | graeci (gre- E*) R²E*G.

9 zetis DdRav(S). zaetis F. zethis E*H 11 in ll.v(S). -cū r. -cia ov | erythrum DS. -raeum Sol.v. erithrum o. -trum R. -thriū a. aerithrum E*. -trum F 12 erytra F. erithra E*o | ut om. R 13 colorem existimantes E*ova.S | existimantē FR¹a alii aliaque a 14 natura E*ov(D). a nat- rS 15 ab ex- oriente DFR | uicies et sexagies centena milia Sol. cfr. MCap.

17 XII E*va.S 18 azanium E*Sol.v. azanni- a. azzani- r | introitu RS. -tū r v 19 intimum v. intium E*. init- r

recto cursu [XI]·XXV propemodum constat esse et situm
 109 eius humani capitis effigie. Onesicritus et Nearchus
 ab Indo amne in sinum Persicum atque illinc Babylonem
 Euphratis paludibus scripserunt [XVII] esse.

In Carmaniae angulo Chelonophagi, testudinum super- 5
 ficie casas tegentes, carne vescentes. a flumine Arabi
 promunturium ipsum inhabitant, praeter capita toto corpore
 110 hirti coriisque piscium vestiti. 25. ab horum tractu
 Indiam versus Caecandrus, deserta insula, in oceano L p.
 traditur iuxtaque eam freto interfluente Stoidis, quaestuosa 10
 margaritis. a promunturio Carmanis iunguntur Harmozaei.
 quidam interponunt Arbios, CCCXXI p. toto litore. ibi
 portus Macedonum et arae Alexandri in promunturio.
 111 amnes Siccanas, dein Dratinus et Salsum. ab eo pro-
 munturium Themistias; insula Aphrodisias habitatur. 15
 inde Persidis initium ad flumen Oratim, quo dividitur ab
 Elymaide. contra Persidem insulae Psilos, Cassandra,
 Aracha cum monte praealto Neptuno sacra. ipsa Persis

§ 109: (Iuba fr. 39 Müller). — (5) Mela III 75. Sol. 54, 11.
 cfr. Agatharch. 47 (GGm I p. 138. Plin. IX 38). — § 111: (15. 16. 18)
 Sol. 54, 13. MCap. VI 700.

1 cursu Eⁿv. -sus r | sic IN (pro situm) Eⁿ 2 effigies
 FdRa 4 XXV va.H 5 charmaniae Eⁿ. carna- o | angulo
 sunt va.S | colonophagi R¹. chenoloph- o. cen- a 6 carne
 uescentes om. FfT | arabi (rabi a) ll. ov(S). arbi Be Strab. cfr. § 97
 . 9 caecandrus Salm. ex Arr. Ind. 38, 2. caic- H. carc- Eⁿ. casc-
 r v(J) | mille passus Eⁿ va.G 10 stoidis Eⁿv(D). -des J. stoydis F.
 -des a. -yides r. cfr. IX 106 11 harmozaei D. arm- (-zei v)
 Eⁿv. harmazaei (-zei da) DFdaJ². arm- RJ¹. (cfr. § 107)
 12 CCCXII Eⁿp va.S 13 alexandri arae Eⁿ 14 siccanas
 (sica- R²d) ll. v(J). saganos Be Ptol. | dratinus (de rat- Eⁿ) ll. v(J).
 daras Be Ptol. | salsum EⁿD. -sam r. -sa S. -sus vel -sos v
 15 themistias Rdv(H). -theas Dal. -thaeas Eⁿ. tesmistias a.
 -theas D. thaesmisthaeas F | haprodisias Eⁿ 16 in DFa | per-
 sides Eⁿ | oratim (-ti Eⁿ) ll. v(S). oroatin Be Ptol. et Amm. Marc.
 17 elimade FdR. elm- a | bsilos R. phi- Eⁿ va.S | canssandra
 Eⁿ. casa- d va.S 18 aracha (archa a) ll. v(J). -cia B | persis a v.
 peris r

adversus occasum sita optinet litore \overline{DL} p., etiam in luxum dives, in Parthorum iam pridem translata nomen. horum de imperio nunc in paucis.

(29) Regna Parthorum duodeviginti sunt omnia; ita 112
 5 enim dividunt provincias circa duo, ut diximus, maria, 41
 Rubrum a meridie, Hyrcanium a septentrione. ex his
 XI, quae superiora dicuntur, incipiunt a confinio Armeniae
 Caspiisque litoribus, pertinent ad Scythas, cum quibus ex
 aequo degunt; reliqua VII regna inferiora appellantur.
 10 quod ad Parthos attinet, semper fuit Parthyaea in radicibus
 montium saepius dictorum, qui omnes eas gentes prae- 41
 textunt. habet ab ortu Arios, a meridie Carmaniam et 113
 Arianos, ab occasu Pratifas Medos, a septentrione Hyrcanos,
 undique desertis cincta. ultiores Parthi Nomades appel-
 15 lantur. citra deserta ab occasu urbes eorum quas diximus, 44
 Issatis et Calliope, ab oriente aestivo Pyropum, ab hiberno
 Maria, in medio Hecatompilos, Arsace, regio Nisiaea
 Parthyenes nobilis, ubi Alexandropolis a conditore.

26. Necessarium est hoc in loco signare et Medorum
 20 situm terrarumque faciem circumagere ad Persicum mare, 114
 quo facilius dein reliqua noscantur. namque Media, ab
 occasu transversa oblique Parthiae occurrens, utraque

§ 112: (4—9) Sol. 55, 1. 2. — § 113: (12. 13) Sol. 55, 2. —
 § 114: (21sqq.) Sol. 55, 2.

1 litora (litt- E^o2) E^ova.S | luxum E^ov. -xu rSJ 2 tra-
 lata FRa | numen FfaTG 3 in *ll.S(D)*. del.v(J) 6 yr-
 canum a. hir- E^o. hyr- Sol.va.S 10 ad om.F¹RaSJ. sed cfr.
 XIX 174 | parthiaea FdTR. -ia va.(P)S 11 sepaeis Da. sae-
 ppeus F | dicturum F¹. -tū a | as F¹R¹. has R²a dTSSJ 12 car-
 maniam F²v. -miniam E^o. -meniam r 13 arianos ve Sol. ara-
 rios E^o. aborianos r | partitas F². -thitas va.B 14 nomares
 F¹da 15 dist.J 16 pyropum (per- E^o) ll v(J). euro- Be Ptol.
 cfr.V 87 17 mania E^ova.S | haecaton (ecc- a) psylos (-lus E^o.
 psilos a) E^oDFa | arsacia B. -cae E^o(P)H | regia (P)H | nisiae
 R.S. -saea v. nisyaea v. nysiae D. -iae F¹. -ia F². nis eo E^o
 18 a om.F¹Ra 21 cognoscantur a. narrentur E^o | alio casu o.
 alio occasu E^o(o) 22 oblique E^ov. -ua r | occurrens E^ov.
 acc- R². aec- DFR¹. cu- a

regna praecludit. habet ergo ipsa ab ortu Caspios et Parthos, a meridie Sittacenen et Susianen, Persida, ab
 115 occasu Adiabenen, ab septentrione Armeniam. Persae Rubrum mare semper accoluere, propter quod is sinus Persicus vocatur. regio ibi maritima Ceribobus; qua vero
 ipsa subit ad Medos, Climax Megale appellatur locus arduo montis ascensu per gradus, introitu angusto, ad Persepolim, caput regni, dirutam ab Alexandro. praeterea habet in
 116 extremis finibus Laodiceam ab Antiocho conditam. inde ad orientem Magi optinent Phrasargida castellum, in quo Cyri sepulchrum; est et horum Ecbatana oppidum, translatum ab Dario rege ad montes. inter Parthos et Arianos excurrunt Paraetaceni. his gentibus et Euphrate inferiora regna cluduntur. reliqua dicemus a Mesopotamia, excepto mucrone eius Arabumque populis in priore dictis
 5, 86
 2q. volumine.

117 (30) Mesopotamia tota Assyriorum fuit, vicatim dispersa praeter Babylona et Ninum. Macedones eam in urbes congregavere propter ubertatem soli. oppida praeterea iam dicta habet Seleuciam, Laodiceam, Artemitam; item 20

§ 116: (9—11) Sol. 55, 2.

1 includit E^aova.S. amplectitur Sol. 2 parthos Rv. ap-a. partos F. ap-D. parthios o. -tios E^a | sittacenen oB. sitia-E^a. sitha-v. sita-F². setta-R. secta-r | susianen om.E^ao. -nen et v adiauen E^ao 3 ab ego. ati Dda. at F¹. ad E^aF²o. a R(?)v | septentrione R(?)v. -nem ro 4 is om.E^ao 5 regio REav. -ia r | ceribobus (cyryb-F²) E^aF²D. ciribo R. cyribo adT. cyrybo DF¹. cyropolis Be Ptol. -obolis v. syrtibolos H. syrtibus aequa U 128 | quia E^ava.C 6 climax DR(B¹)H. -as E^a. elimax a. aelym-F. elymas Tv. -ais B². cfr. § 136 | megala E^ava.H 7 ascensu E^aov. -suus (-sus R²) r 8 regii DF¹R | dirutam E^av(D). -tum rH. (-ta o) 9 laodiciam ao. laodiceam E^aDRD². -caeam F 10 ad orientem E^aov(D). ab oriente rS | frasargida DFdTRav(J). phas-Sieglin. phidasarcida Sol. asargida E^a. -rcida o. passargada B. -agardas C. -da S 11 dist.ego | acbatana (-thana a)DFRa. hegb-o. egb-E^ava.B | tralatum Fa 13 gentibus E^aF²dv(D²). a ge-rS 14 cluduntur DFdRG(S). claud-Ta. includ-E^av(H)D 17 toto DFRa | dispensa E^ao. sed cfr.V70 18 babylona DFRa v(D). -nam E^a. -niam RdToS 20 laodiceam E^aD². om.r

in Arabum gente qui Orroei vocantur et Mardani Antiochiam, quae a praefecto Mesopotamiae Nicanore condita Arabis vocatur. iunguntur his Arabes introrsus Eldamari, supra quos ad Pallacontam flumen Bura oppidum, Salmani et Masei Arabes; Gordyaeis vero iuncti Azoni, per quos Zerbis fluuius in Tigrim cadit, Azonis Silices montani et Orontes, quorum ad occidentem oppidum Gaugamela, item Suae in rupibus. supra Silicas Sitrae, per quos Lycus ex Armenia fertur; ab Sitris ad hibernum exortum Azochis oppidum, mox in campestribus oppida Diospege, Polytelia, Stratonicea, Anthemus. in vicinia Euphratis Nicephorion, quod diximus, Alexander iussit condi propter loci opportunitatem. dicta est et in Zeugmate Apamea, ex qua orientem petentes excipit oppidum Caphrena munitum, quondam stadiorum LXX amplitudine et satraparum regia appellatum, quo tributa conferebantur, nunc in arcem redactum. durant, ut fuere, Thebata et, ductu Pompei

118

119

5, 68

ibid.

120

1 gente *om.* E* | orroei *D coll.* §25. V85. arrhoei DFdR. arrhoei a. arroei Tv. annoei E*. orei H | mardani v. *cf.* Ptol. V18. mand- E* D. uand- r 3 arabes E*a(v a. B) | rabes F | eldamari R¹J. -rii E*v. -mani R²S. elmari r 4 Pellacontam va. S. Pallacopas Arr. anab. VII 21. 22 | Dura coni. He Polyb. V48, 16
 5 masei RdaB. -seo E*. -ssei v. maraei r | gordyaeis B. -diacis r. gurdiaicus E*. -aeis D. condiaeis r. *cf.* §129 | aloni E*va. D 6 zeruis DF. -uius B. zeriis a | azones va. D | silici H
 7 orrontes F. orrentes Ra | gaugamela B. gaueca- E*v. graue ca- r 8 suae E*(Verc.)D. sue adv. suet r | silicas sitrae D. silci classitrae (-tre Ra. classis III E*) ll. silici classitae G. siciclassi III p. v | lacus E* 9 ab sitris (Verc.)D. absi- dv. -ithris DFBS. -ythris a. -idris Dal. | exorsum Da. om. E* | azochis E*v. aco- TS. -cis a. achochis r | 10 oppidata DFda | diospege E*D. -gea a. -paegea r. -page v | polytelia (polit- E*) R²E*B. -teba v. om. r 11 stratonicea B(D). -igea E*v. -ice R²H. om. r | anthemus E*v. ante- R². anme- DF. anne- r. *cf.* V86 12 quod ut E*(R?)va. S 13 et om. R(?)G | zeugmate D(?)C. zeum- (-tae R) E*Rv. ceum- a. zaeum- F | apamia E*va. S 14 caphraena F. at prima E*. apprime va. S 15 quodam DF¹ 16 artem E*
 17 durat E* | fuere (-rat E*) thebata (thaeb- F. hebata E*) ll. S. -rant hebata v

Magni terminus Romani imperi, Oruros, a Zeugmate $\bar{L}\cdot\text{CC}$. sunt qui tradunt Euphraten Gobaris praefecti opere diduc-
 5, 89 tum esse ubi diximus findi, ne praecipiti cursu Babylona infestaret, ab Assyriis vero universis appellatum Narmal-
 chan, quod significat regium flumen. qua dirivatur, 5
 oppidum fuit Agranis e maximis, quod diruere Persae.
 121 Babylon, Chaldaicarum gentium caput, diu summam claritatem inter urbes obtinuit toto orbe, propter quod reliqua pars Mesopotamiae Assyriaeque Babylonia appellata est,
 $\bar{L}\bar{X}$ p. amplexa *II* muris ducenos pedes altis, quinquagenos 10
 latis, in singulos pedes ternis digitis mensura ampliore quam nostra, interfluo Euphrate, mirabili opere utroque. durat adhuc ibi Iovis Beli templum; inventor hic fuit
 122 sideralis scientiae. cetero ad solitudinem rediit exhausta vicinitate Seleucia, ob id condita \acute{e} a Nicatore intra $\bar{X}\bar{L}$ 15
 lapidem in confluyente Euphratis fossa perducti atque Tigris, quae tamen Babylonia cognominatur, libera hodie ac sui iuris Macedonumque moris. ferunt ei plebis urbanae $\bar{D}\bar{C}$ esse, sitam vero moenium aquilae pendentis alas, agrum totius orientis fertilissimum. invicem ad hanc exhaurien- 20
 dam Ctesiphontem iuxta tertium ab ea lapidem in

§ 121. 122: (7—15. 21 sqq.) Sol. 56, 1—3. MCap. VI 701. — (10. 11) Herodot. I 178.

1 geugmate **Fa** | $\bar{L}\cdot\text{CC}$ *MGGM Ip. 246^b*. $\bar{C}\bar{C}\cdot\bar{L}$ *ll. v. de mendo cfr. § 122. 134 med.* 2 tradant **aDT** | gobaris **E^aG**. cobaris **d²v.** -res *r* 3 esse ubi *ego*. ubi (ibi **a**. bi **F¹**) esse *ll. D¹*. ubi eum *v.* ubi **D²** | babyloniam **E^aF²va.S(D)** 4 appellatum *om.* **E^a** | narmalcan **a**. armarchal **E^a**. -alchar *va. Brot. cfr. Isid. Char. 1 (GGM I p. 249). Amm. Marc. XXIV 2,7* 5 dirivatur **E^aD**. deriuatū (dri- **a**) *r.* -tur *v* 6 agrani **E^ava.S**. agoram **p** | e **aTc**. se **DdR**. sae **F**. et **E^apD** | maximum **E^apD** (*puncto post Persae sublato et post caput posito*) 8 in toto **E^ava.S(D)** | quod **Dfa**. quam **E^ao(R²)v.** *cfr. § 115. II 167. X 35. XVII 85. XX 144* 10 *II ego. om. ll. v* 12 utrobique **F²D** 13 adhuc *om.* **E^ao** | fuit *om.* **E^ao** 14 redit **E^a**. -ddit *va. B* 15 nicanore **E^ava.B(G)** | $\bar{X}\bar{L}$ (*pro XC*) **B** et *Pe Strab. XVI p. 738 extr. LXXX ll. v. de mendo cfr. § 124 init.* 16 confluentem **E^ava.G** | perducti **E^av.** -tis *r* 17 qua **Fa** | liberat **E^a** 19 $\bar{C}\bar{D}$ **E^a** | esse *om.* **E^a** 21 cthesiphontem **D**. ethaes- **F**. thes- *va. B.* et hesi- **p**- **E^a**

Chalonitide condidere Parthi, quod nunc caput est reg-
 norum, et postquam nihil proficiebatur, nuper Vologesus
 rex aliud oppidum Vologesocertam in vicino condidit.
 sunt etiamnum in Mesopotamia oppida Hipparenum, Chal- 123
 5 daeorum doctrina et hoc, sicut Babylon, iuxta fluyium
 [Narragam] qui cadit in Narragam, unde civitati nomen.
 muros Hipparenorum Persae diruere. Orcheni quoque,
 tertia Chaldaeorum doctrina, in eodem situ locantur ad
 meridiem versi. ab his Notitae et Orophophanitae et
 10 Gnesiochartae. .

Euphrate navigari Babylonem e Persico mari CCCCXII p. 124
 tradunt Nearchus et Onesicritus; qui vero postea
 scripsere, ad Seleuciam CCCCXL; Iuba a Babylone Cha-
 racen CLXXV·D. fluere aliqui ultra Babylona continuo
 15 alveo, prius quam distrahitur ad rigua, LXXXVII, universo
 autem cursu [XII] p. inconstantiam mensurae diversitas

§ 124: (Iuba fr. 39 Müller). — (16 sqq.) Sol. 54, 15.

1 chalonitide v. challo- E^a. calo- r | regnum E^a. -ni va. H
 2 uologessus a. -ocesus E^a 3 uologesacertam F². -ocessoc-
 E^a | uicinio E^a 4 aetiannum F. euann- R. euan- Da. etiam
 va. G | hyparenum (yp- a) DRa. -raenum F 5 doctrina om. E^a G.
 -na clarum v(H) | babilonii E^ap 6 narragam ll. v. del. (Up. 192) D |
 cadit in narragam (D¹ F D. -rrogam r) ll. S. del. v | unde DdTRa S.
 -dedi F¹. nunc de E^a. nunc dedit F². dedit v | nomen — 8 doc-
 trina om. R¹ 7 hipparenorum R² Tv(H). -raneorum Dal. hypa-
 renorum F. hipaneno- E^a. cythareno- r | orcheni DdR²a B. -aeni F.
 -ani E^av 9 notitae Fv. -icae E^a. -itia Dd. -iciae Ra | orotho-
 phanitae E^aH. ortho- v. -phantae C. orotophophanitae RdT. -po-
 panitae (orto- a) r | et E^aF²v(J). a r. ac TS 10 gnesiochartae
 D. gnesiochartae E^aH. graecio- v. graeciochartae F². grecie-
 chartae aTS. graeciae- R. graeciae- rJ 11 navigare F². -ga F¹.
 -gant a | e FG. om. E^a. et rv 13 ad DFRS. a rv | seleuciam
 RS. -cia (-tia F) rv | CCCCXL RadTS. -XC v. -XXXX DD.
 -LXXXX E^ap. -LXXX F² in ras. | a babilone F²p. a bibone E^a.
 om. r | characen B. cara- F²v. cana- E^a. canopum p. om. r
 14 XII·D DF¹dTRa | babylone E^a. -nem va. S. -nia a 15 al-
 ueo E^ap. v. albeo F². abeo r | distrahitus R. -raitur F. -ratus a.
 -ractus d. -rahantur p | in irrigua va. H. irr- p. arr- E^a | LXXXIII E^a

16 XI E^apva. S

auctorum facit, cum Persae quoque schoenos et parasangas
 125 alii alia mensura determinent. ubi desit alveo munire,
 ad confinium Characis accedente tractu, statim infestant
 Attali latrones, Arabum gens, ultra quos Scenitae, ambitu
 vero Euphratis Nomades Arabiae usque ad deserta Syriae, 5
 5,87 unde in meridiem flecti eum diximus, solitudines Palmy-
 126 renas relinquentem. Seleucia abest a capite Mesopotamiae
 Euphrate navigantibus [XI]·XXV p., a mari Rubro, si Tigri
 navigetur, CCCXX, a Zeugmate DCCXXIII, Zeugma ab
 Seleucia Syriae ad nostrum litus CLXXV. haec est ibi 10
 latitudo terrarum inter duo maria, Parthici vero regni
 DCCCCXLIII.

(31) Est etiamnum oppidum Mesopotamiae in ripa
 127 Tigris circa confluentes, quod vocant Digbam. 27. sed
 et de Tigri ipso dixisse conveniat. 15

Oritur in regione Armeniae Maioris, fonte conspicuo
 in planitie. loco nomen Elegosine est; ipsi qua tardior
 fluit Diglito; unde concitatur, a celeritate Tigris incipit
 vocari: ita appellant Medi sagittam. influit in lacum
 Aretissam, omnia inlata pondera sustinentem et nitrum 20
 nebulis exhalantem. unum genus ei piscium est, idque
 transcurrentis non miscetur alveo, sicut neque e Tigri

§ 126: (11. 12) MCap. VI 700 med. — § 127: Sol. 37, 5. 6. —
 (21) cfr. Strabo XI p. 529. Dic. 6, 27.

1 schoenos E^aF². scon- a. schon- r 2 determinet DF¹a.
 -etur B | desiit J. -sit U. -sinit v 4 quod DF¹R | escenitae R.
 scaescen- DF¹ 5 suriae F¹a 6 meridie R. -diae DF
 7 est E^aFdTa 8 euphrate ego. -ten U. v(S). -tem dp C. cfr. Tigri.
 § 124 init. 146 9 CCCXX E^ap v(D). CCXX rS | zegmate E^aDF.
 -gitana a | DCXIII dT. DXXIII E^a. -VII pva. S | zeuma E^aDFa |
 ab E^a. abest rS. a v 10 CLXXV (P) HexV 67. CXXXII E^av.
 CXXII rp 12 DCCCCXLIII E^ap MCap. v(D²). -XVIII rS
 17 elegosine E^aop H. elosine (-nae D. ael- F) r. elegos
 Sol. cfr. V 84 | est E^aop dTv. etr DF. & R. x a | ipsius E^aop va. S
 18 diglito E^aop v. -gito r 20 aretissam (ret- a) U. J. -tissam
 Sol. -thissam v. -thusam C. Arsissam MGGm II p. 165^a 21 ei
 om. F¹da | idque aquae R². aquae E^a. et hic aquae va. Bas.

pisces in lacum transnatant. fertur autem et cursu et 128
 colore dissimilis transvectusque occurrente Tauro monte
 in specum mergitur subterque lapsus a latere altero eius
 erumpit. locus vocatur Zoaranda; eundem esse manifestum,
 5 quod demersa perfert. alterum deinde transit lacum, qui
 Thospites appellatur, rursusque in cuniculos mergitur, post
 XXII p. circa Nymphaeum redditur. tam vicinum Arsaniae
 fluere eum in regione Arrhene Claudius Caesar auctor
 est, ut, cum intumuere, confluant nec tamen misceantur
 10 leviorque Arsanias innatet MMM ferme spatio, mox divisus
 in Euphraten mergatur. Tigris autem, ex Armenia acceptis 129
 fluminibus claris Parthenia ac Nicephorione, Arabas Orroeos
 Adiabenosque distermians et quam diximus Mesopotamiam 25
 faciens, lustratis montibus Gordyaeorum circa Apameam
 15 Mesenes oppidum, citra Seleuciam Babyloniam CXXV p.
 divisus in alveos duos, altero meridiem ac Seleuciam petit
 Mesenen perfundens, altero ad septentrionem flexus eiusdem
 gentis tergo campos Cauchas secat. ubi remeavere aquae,
 Pasitigris appellatur, postea recipit ex Media Choaspen 130
 20 atque, ut diximus, inter Seleuciam et Ctesiphontem vectus 122

§ 128: (1—7) Sol. 37, 6. — (3. 4) cfr. Plin. II 225. Sen. NQ
 III 26, 4. — § 129: (12—14) Sol. 37, 6.

3 specu *va.S* 4 lacus E^ap | zoaranda E^a Brot.(D). -rand
 Rd. -runda D. -rund F¹. -ar. unde F². zoar a. zoroanda p^v.
 -de S. zomada Sol. | ūdem a | manifestum est R(?)v 6 thospites
Ge Ptol.V 12,8. thesp- DFRaJ. tesbidis v. tepitis E^a. the-
pidis p. thopitis Strabo XI p.529 | rursusque RJ | et post E^a
va.S(D) 7 XXV F²va.H. XX E^a | redditus d | marsaniae
(ars- F²) pluere DFRa 8 arrhene Ge Strab.l.l. -ni v. archene
DRD. -ne a. -ni E^a. -chaene F 9 simul misceantur a
 10 M. M. a. eoo p 12 orroeos D. orroeos E^aDFa. ar- G. oreos
 RdTv(H). cfr.§ 25. 117. V85 14 gordyaeorum B. coridae-
 (-de- a) DFRa. choridi- E^av. chorindi- p. gurdiae- D. cfr.§ 118
 15 &tra (pro citra) F¹. et tran a. de mendo cfr.§ 55 | CXXV
 Rd(?)v. CCXXV DFa. XXV p. XXII E^a 17 a (pro ad) DFR
 flexus E^aF²v. -xuus (-xus a) uersus r 18 gentis E^av. -tes r
 caucas F¹a 19 passitigris Fa | appellatur F²dv. -tus rS
 coaspen FdRa

in lacus Chaldaicos se fundit eosque LXII p. amplitudine implet; mox vasto alveo profusus dextra Characis oppidi infertur mari Persico X p. ore. inter duorum annium ostia XXV p. fuere, ut alii tradunt, VII, utroque navigabili. sed longo tempore Euphraten praeclosere Orcheni et accolae 5 agros rigantes, nec nisi per Tigrim defertur in mare.

131 Proxima Tigri regio Parapotamia appellatur. in ea
129 dictum est de Mesene; oppidum eius Dabitha. cui iungitur Chalontis cum Ctesiphonte, non palmetis modo, verum et olea pomisque arbusta. ad eam pervenit Zagrus mons, ex 10 Armenia inter Medos Adiabenosque veniens supra Paracetacenen et Persida. Chalontis abest a Perside CCCLXXX p.; tantum a Caspio mari et a Syria abesse compendio itineris
132 aliqui tradunt. inter has gentes atque Mesenen Sittacene est, eadem Arbelitis et Palaestine dicta. oppidum eius 15 Sittace Graecorum, ab ortu et Sabdata, ab occasu autem Antiochia inter duo flumina Tigrim et Tornadotum, item Apamea, cui nomen Antiochus matris suae inposuit; Tigri

§ 130: (init. 3. 6) Sol. 1. 1.

1 se fundit **E*F²(D?)v(J)**. effun- rS | LXII *U. H(D)*. LXX
v(S). LX p | amplitudinē **E*FR** 3 X p. *U. G cum P(H)*. de-
cumo v(L) 4 XXIII **E***. -VI p | fuere **E*D**. -re aut **R**. -rant r.
-re aut ut d²v | VII **E*PR(?)v**. VIII r 5 et *del. U 132. an ut?*
6 per (post **E*v**) tigrim *U. G(S)*. pasitigri (*P*)*H* 8 dabitha
cui *ego*. -thac **E*DF**. -tac a. -tach p. -thac et dTS. -thac et **R**.
-tha ei (*U 133*) *D*. dibitach v 10 arbusta *D²*. -tis *U. D¹*. *cfr. X 77*.
aliisque arb- nobilis v | iagrus **E*va.B** 11 paraetacenen *B*.
-taenen **E***. -taeine **R**. paerataeinen *D*. porate in ea a. para-
cenem p. itacenen **F²**. e/////nen **F¹**. echatenen v 12 persidae
E*F². -dem *va.S* | chalonites **F²**. -tas **F¹**. calonites **E***. -tas **Ra** |
CCCCLXXX **E*Pva.H** 13 tanta **F²**. *an tantundem, ut § 133?* |
et *del. C* | a syria (sir- **E***) **DFE*a.D**. assy- **RTpv(S)**. -riam d(?)*C* |
compendia **F²a**. -iae **F¹** | itinerum **E*va.S** 14 mesenes **FR**.
menses a | itacene **F¹R**. ita- **F²a** 15 arbentis *D*. -euitis a |
palaestina *D*. palest- **Fa**. ealestinae **E*** | *dist. ego* 16 est **R²**.
est et d(?)*Pva.J* | sabdata (-ada **E***) *U. v(S)*. sabata *B* 17 orna-
dotum **E*** 18 apamea **E*DF¹a**. -mia d*G*. -meā **RS**. -meae
F²v(D) | tigris *G*. -ris *U. v(L)*

circumfunditur haec, dividitur Archoo. infra est Susiane, 133
 in qua vetus regia Persarum Susa, a Dario Hystaspis filio
 condita; abest ab Seleucia Babylonia CCCCL p., tantundem
 ab Ecbatanis Medorum per montem Carbantum. in septen-
 5 trionali Tigris alveo oppidum est Barbitace; abest a Susis
 CXXXV p. ibi mortalium soli auri miro odio contrahunt
 id defodiuntque, ne cui sit in usu. Susianis ad orientem
 versus iunguntur Oxii latrones et Mizaeorum XL populi,
 liberae feritatis. supra eos parent Parthis Mardi et Saitae 134
 10 ii qui praetenduntur supra Elymaida, quam Persidi in ora
 iunximus. Susa a Persico mari absunt CCL p. qua 111
 subiit ad eam classis Alexandri Pasitigri, vicus ad lacum
 Chaldaicum vocatur Aple, unde Susa navigatione LXII·D p.
 absunt. Susianis ab oriente proximi sunt Cossiaei, supra
 15 Cossiaeos ad septentrionem Massabatene sub monte Cam-
 balido, qui est Caucasi ramus, inde mollissimo transitu
 in Bactros.

§ 133: (2. 5—7) Sol. 54, 14. MCap. VI 700.

1 *dist. P* | archoo E^aF²dv. -ou r 4 ecbatanis DFRva. B.
 -ttanis E^aa | carbantum (-nnū a) U. S. charbantum v. -annum C
 5 est a a | barbitace a d T D. -thacae DF. -bethace E^aopv.
 -bathace E^a1. babith- R. babytace Be St Byz. (carbale siue bar-
 bite [vel babitae] *codd. Sol. barbyta MCap.*) 6 hi (pro ibi) R².
 his P | solis (P)S | auri miro ego. aurum in U. v | odiū Ra
 7 defodiunt quo ne (quod ne E^a. ne quo v) cui opva. S. -untq.
 q. nec ut a | uisui E^a2. nis- E^a1 8 oxii E^av(H). oxi a. oxy r.
 cossaei B. uxii Pe Strab. XI p. 524 et Arr. anab. VII 15, 2. Ind. 40, 1
 (Αητραί) | et E^apv. the a. te r | mizaeorum (-ze- a) E^aadv. -zeonum
 p. myzaeorum DR. mycae- F 9 patent va. S | parthisi E^a.
 -thusi va. S 10 hi F¹. hii F²d. hyi E^aDva. Brot. | super a |
 elymaida B. *cfr. § 111.* helim- v. elimaetida R. -achida p. limaeti-
 D. limeti- F. limeci- a. lymaeida E^a 12 passitigri DFR. -im
 tigri a 13 aple E^ava. S. om. p. Aginis Arr. Ind. 42, 4 | LXII·D
 E^ad²T D. *cfr. Arr. ll. LX·D r S. LXV·D v. DLX p* 14 cossiaei
 F² in ras. S. om. E^a. cossia et r. -ssaei (B) G. chosiei v (item infra)
 15 massabatene De Strab. XI p. 524. XVI p. 744. mesa- He
 Dionys. perieg. 1015. meso- B. massabaene D. -bene Ra d T. -bena
 F. messabene E^a. mesa- v. mesane p 17 Parthos U 134

- 135 Susianen ab Elymaide disternat amnis Eulaeus, ortus in Medis modicoque spatio cuniculo conditus ac rursus exortus et per Massabatenen lapsus. circumit arcem Susorum ac Dianae templum augustissimum illis gentibus, et ipse in magna caerimonia, siquidem reges non ex alio bibunt et ob id in longinqua portant. recipit amnes Hedyphon praeter Asylum Persarum venientem, Adunam ex Susianis. oppidum iuxta eum Magoa, a Charace XV p.; quidam hoc in extrema Susiane ponunt solitudinibus proximum. infra Eulaeum Elymais est in ora iuncta Persidi, a flumine Orati ad Characem CXXL p. oppida eius Seleucia et Sostrate, adposita monti Chasiro. oram, quae praeiacet, minorum Syrtium vice diximus inaccessam caeno, plurimum limi deferentibus Brixia et Ortacia amnibus, madente et ipsa Elymaide in tantum, ut nullus sit

§ 135: (1. 4. 6) Sol. 33, 4. cfr. Plin. XXXI 35. — (14) Sol. 54, 14. MCap. VI 700. — § 136: (12) cfr. Plin. XII 78. — (487, 4) Agrippa fr. 33 Riese.

1 susianae DF. -ne Ra | aelymaide F². elim- o. elem- E^o va. B. aelyma et de DF¹. elim- a | euleus ova. C. ilaeus F. aeus D. eleus RadT. leus E^o 2 ac ll. v(S). hac Dal.
 3 massabatenen D. mesa- dH. meso- v. messo- F¹R. -taenen D. -trenen a². -tranen a¹. mesobatanen F². mesopotanen E^oc. -tamiam p | circuit Fdaova. S 4 susorum G. -sarum E^oopv. -siarum r | et o | illis E^oF²oG. cum illis rv 5 ipse om. DF¹a | magna ipse F². -nae F¹Ra | caerimonias Ra. -iae F¹ 7 amnem G | hedyphon (P) De Strab. XVI p. 744. -pnon DFd. -pnium G. hedipnon (ed- a) Ra. -prun E^o. -ppium v | praeterea silum E^op
 8 ad (et F²G) unum F²pva. H | susianis E^oF²Rpv. usanis E^o¹. unamnis (-anis d²) r | magoa (-oga v) a carace E^oF²va. C. mago horacae D. magno (mag//// F¹) orace F¹a | dist. va. D
 9 susianę FR. -na G. soasianae E^o 10 eulymais F²d. cul- F¹. -acis D. eulimais R. -mes E^o 11 oroati Rd(?) B 12 sostrate D². sosirate F²E^o¹v(D¹). -inate E^o²p. socrate rS. (cfr. XII 78 sostrae M. scytrae r) | monitis Dd. mun- a | chasiro E^oF²D. //astro F¹. ca- Dda. casyro R(?) v. cassio p. (cfr. XII 78 scanchro Md. schantro r) 14 defendentibus E^o | brixia va. S. Brizana Arr. Ind. 39, 6. Brisoana Amm. Marc. XXIII 6, 41 | ortatia F. hortacia R. -atia Dd. ortacea va. D. Chortacia MGGm II p. 169^b
 15 elymaide D. ael- F. elimatae E^o

nisi circuitu eius ad Persidem aditus. infestatur et serpentibus, quos flumina deportant. pars eius maxime in via Characene vocatur ab oppido Arabiae claudente regna ea, de quo dicemus exposita prius M. Agrippae sententia. 5 namque is Mediam et Parthiam et Persidem ab oriente 137 Indo, ab occidente Tigri, a septentrione Tauro Caucasio, a meridie Rubro mari terminatas patere in longitudinem XIII·XX p., in latitudinem DCCCXL prodidit, praeterea per se Mesopotamiam, ab oriente Tigri, ab occasu Euphrate, 10 a septentrione Tauro, a meridie mari Persico inclusam, longitudine DCCC p., latitudine CCCLX.

Charax, oppidum Persici sinus intimum, a quo Arabia 138 Eudaemon cognominata excurrit, habitatur in colle manu facto inter confluentes dextra Tigrim, laeva Eulaeum, II p. 15 laxitate. conditum est primum ab Alexandro Magno, colonis ex urbe regia Durine, quae tum interiit, deductis, militum inutilibus ibi relictis; Alexandriam appellari iusserat pagumque Pellaeum a patria sua, quem proprie Macedonum fecerat. flumina id oppidum expugnare; postea restituit 139 20 Antiochus quintus regum et suo nomine appellavit, iterumque infestatum Spasines Sagdodonaci filius, rex finitimorum

§ 137: MCap. VI 700. Dic. 2, 7. 6. Dim. 2. Div. 23. — § 138: (12—14) Sol. 33, 4. — Mela III 79. — § 139: Iuba fr. 44 Müller.

1 ad *ll. G.* a v | perside E^ava. G. -dā Rd. -da SJ 3 claudente — 4 ea om. a | regna ea FD. -nea D. -na rv 4 dicimus E^a
 5 persidā Fa 6 caucasio RdT MCap. D². -so E^aF²v. causio a. -ssio D. cau///o F¹. om. Dic. 7 longitudine .. latitudine FdRa 8 DCCCCXL F. DCCCXXX MCap. 9 per se B. persae E^a. per rv | mesopotam E^a 10 clusam ad 11 longitudinē .. latitudinē *ll. corr. v* 12 a E^av. in r
 14 tigrum E^a | uleum a. ilaeum F | III va. H(S). VI con. P
 15 qui colonis C 16 durinae E^a. -rnie p. -rme F. turine a
 16. 17 militum (-mque v) inutilibus E^apD. -tibus inutilium r
 18 pellaeum Bas. peleum p. peleneum F¹a. pell- rv
 19. 20 antiochus restituit E^ava. S 20 suo mine E^a 21 que v. quoque *ll. D* | spasines D²e nummo. spasiones Salmant. spass- E^a. passones p. spationi F². -tio (-cio a) r. Spasines (P)D¹e Dione Cass. LXVIII 28, 4. Pas- G. -siones v. (Hyspasines vel

Arabum, quem Iuba satrapen Antiochi fuisse falso tradit, oppositis molibus restituit nomenque suum dedit, emunito situ iuxta in longitudinem VI p., in latitudinem paulo minus. prius fuit a litore stadiis X — maritimum etiam Vipsania porticus habet —, Iuba vero prodente L p.; 5
 140 nunc abesse a litore CXX legati Arabum nostrique negotiatores, qui inde venere, adfirmant. nec ulla in parte plus aut celerius profecere terrae fluminibus invectae. magis id mirum est, aestu longe ultra id accedente non
 141 repercussas. hoc in loco genitum esse Dionysium, terrarum 10 orbis situs recentissimum auctorem, quem ad commentanda omnia in orientem praemiserit Divus Augustus ituro in Armeniam ad Parthicas Arabicasque res maiore filio, non me praeterit nec sum oblitus sui quemque situs diligen-
 3,2 tissimum auctorem visum nobis introitu operis: in hac 15 tamen parte arma Romana sequi placet nobis Iubamque regem, ad eundem Gaium Caesarem scriptis voluminibus de eadem expeditione Arabica.
 142 28. (32) Arabia, gentium nulli postferenda amplitudine, longissime a monte Amano e regione Ciliciae Comma- 20
 5,85 genesque descendit, ut diximus, multis gentibus eorum

-pauisines *Lucian. macrob.* 16 | sagdodonaci E^aD. sardonaci p. sogd- v. saggodanaci F². -onadaci r

2. 3 emunitos diu DF¹Ra 3 in E^ap.v. om. r | VI (III G) p. in (om. E^a) latitudinem E^ap.v. om. r 4 primo E^ap.v.a. H(D¹) | afuit D² | stadiis dpv. -ia R²S. -ios rD | X DFdRaG(S). X et E^ap v(H)D 5 uipsania (U135) J. -nda (inps- E^a) ll. S. ips- v. pseudua p. inde pseudo B. ipsa inde H | porticos FR¹. -tos a. -tum p(P)H | habuit (P)H 7 in E^av(D). om. rS 8 plus — terrae om. DF¹dRa 9 magis id E^aF²p.v(D). maris id (ad F¹) rS. -ri. sed U135. -ri. id J 10 repercussas G(D). -ssa F²p.v. percussas (-ssa E^a) rS | longo Fd¹R | ingenitum DdR. //gen- F | Isidorum *rectius Bernhardy ad Dionys. perieg. p. 497. MGGm I p. LXXXI* 11 que (pro quem) F¹Ra 12 in E^a(D²)v(J). ad rS 14 preteriit E^a | sū E^av. sit r 15 nobis in va. D | introitu E^aF²pD. -tus r. -tu huius v 19 nulli E^aG(D). -is rv(J). cfr. III 31 20 longissima va. (P)D | e E^aF²Ta(P)D. a rv | commagenisque (cum- R) FdRa va. C(SJ). -nasque E^a 21 enim (pro eorum) E^a¹

deductis illo a Tigrane Magno, sponte vero ad mare nostrum litusque Aegyptium, ut docuimus, nec non et in ^{5,65} media Syriae ad Libanum montem penetrantibus Nubaeis, quibus iunguntur Ramisi, dein Teranei, dein Patami. ipsa ¹⁴³ vero paeninsula Arabia, inter duo maria Rubrum Persicumque procurrens, quodam naturae artificio ad similitudinem atque magnitudinem Italiae mari circumfusa, in eandem etiam caeli partem nulla differentia spectat, haec quoque in illo situ felix. populos eius a nostro mari ¹⁰ usque ad Palmyrenae solitudines diximus: reliqua nunc inde peragemus.

Nomadas infestatoresque Chaldaeorum Scenitae, ut ^{5,65} diximus, cludunt, et ipsi vagi, sed a tabernaculis cognominati, quae ciliciis metantur ubi libuit. deinde Nabataei ⁶⁸ ¹²⁵ ¹⁴⁴ oppidum incolunt, Petram nomine, in convalle paulo minus ¹⁵ $\bar{\text{II}}$ p. amplitudinis, circumdatum montibus inaccessis, amne interfluente. abest ab Gaza oppido litoris nostri $\overline{\text{DC}}$, a sinu Persico $\overline{\text{CXXXV}}$. huc convenit utrumque bivium, eorum qui ex Syria Palmyram petiere et eorum qui a ²⁰ Gaza venerunt. a Petra incoluere Omani ad Characen ¹⁴⁵ usque, oppidis quondam claris ab Samiramide conditis

§ 143: (5) Mela III 79 init. — (12—14) Sol. 33, 3.

1 tigrano D²F. tri- D¹. tignone E^a 2 aegyptium (eg- a) R²a S. -tum r. -tiacum v | et E^ap v. om. r G 3 nubaeis DFa. -bes E^a. -beis Rv 4 dein RS. adein DFda. om. E^a. deinde pv. an ac dein? | teranei v(D). tar- R Bas. teranci DFa. therauci p. om. E^a | deinde pva. S | Catanii coni. He Ptol. V 18 (ubi Baravaioi codd.) 8 exspectat F. expe- R¹a 9 populos C. -lus ll. v 10 palmiraenae F. -rene Ra. -nas va. S. cfr. V 87. 89. an Palmyrenes? 11 inde del. H | peragimus F ad T 12 nomadas (mona- E^a) v(D). -das inde (-dae F) r H 13 claudunt pva. S | sic (pro sed) P 14 ciliciis quae dTP | mittantur E^a | nabaei F¹. -bei R¹a 15 incolunt pv(D). -lum E^a. includunt r H 16 circumdatis DFR¹a 17 abe DFR¹d¹. a va. S 18 CXXXII E^ap. CXXII va. H | huc v. hoc ll | uiuium DF²R. uini- F¹ 19 q. E^a | ex a. om. E^ap v(D¹). et r H. e (U 136) D² | siriae (syr- v) E^ap va. H | petere E^ap 20 gaza E^aF²p v. zaha a. zaza r | ad — 21 samirami[de] om. DF¹d R¹a | caracen E^aF²

- Abaesamide et Soractia; nunc sunt solitudines. deinde est oppidum quod Characenorum regi paret in Pasitigris ripa, Forat nomine, in quod a Petra conveniunt, Characenque inde XII p. secundo aestu navigant, e Parthico autem regno navigantibus vicus Teredon. infra confluentem Euphratis et Tigris laeva fluminis Chaldaei optinent, dextra
- 146 Nomades Scenitae. quidam et alia duo oppida longis intervallis Tigri praenavigari tradunt, Barbatiam, mox Dumatham, quod abesse a Petra dierum X navigatione. nostri negotiatores dicunt Characenorum regi parere et Apameam, sitam ubi restagnatio Euphratis cum Tigri confluat; itaque molientes incursionem Parthos operibus obiectis inundatione arceri.
- 147 Nunc a Charace dicemus oram, Epiphani primum exquisitam. locus ubi Euphratis ostium fuit, flumen Salsum, promunturium Caldane, voragini similis quam mari *aestuarium* per L orae, flumen Achenum, deserta C p. usque ad insulam *Icarum*, sinus Capeus, quem accolunt Gaulopes et Gattaei, sinus Gerrhaicus, oppidum *Gerrha*, V p. amplitudine; turres habet ex salis quadratis molibus.

§ 147: (19. 20) cfr. Plin. XXXI 78. (V 34). Strabo XVI p. 766.

1 abaesamide (abes- v) E^v(D). abesimathe p. baesamnisa (bes- a) DFa. -nis R. bes- dJ. -annisa fS 3 forat E^D. -rac p. -rath v. -ra rS | quo E^{va}. L 4 e E^F p v(D). ex a. et rS
 5 enim (pro autem) E^{pv}. H | ficus E^v. uicos r 6 flumine (-nae F) | chaldeis DFRa 8 tigris va. H 9 thumatam va. J | abest va. G 10 nostri E^{pv}(D). om. rS | characenorum ll. v(S). -rumque G | dist. ego 11 apamiam E^C 12 molientis incursione F¹ Ra 14 dicimus E^S 16 chaldone R(?) va. D
 17 aestuarium ego. om. ll. v. (uoragini — orae U 137 transpos. post ostium fuit) | ore F² E^a p va. C(D) | flumen achenum RdS. -mina chenum (chae- F) DFa. -mina chanum (acha- p) E^p. -men achana v 18 icarum Be Strab. XVI p. 766. Arr. anab. VII 20, 4. Dionys. perieg. 609. barum ll. v(J). bathum p. icharam Ce Ptol. VI 4, 47 19 gaulones E^p | gattaei DFdJ. -ttei a. gazei R. catei E^v. chatei pv. -eni Be Polyb. XIII 9, 2. 3 (Χαττηνα) | gerrhaicus DFRa D². gerrai- v. gennai- E^v | gerra DFRava. D². genna E^o 20 quadrati DFdTS

a litore \bar{L} regio Attene, ex adverso Tylos insula, totidem 148
 milibus a litore, plurimis margaritis celeberrima cum
 oppido eiusdem nominis, iuxtaque altera minor, a pro-
 munturio eius \bar{XII} ·D p. ultra magnas aspici insulas tra-
 5 dunt, ad quas non sit perventum; huius ambitum \bar{CXII} ·D p.,
 a Perside longius abesse, adiri uno alveo angusto. insula
 Ascliae, gentes Nochaeti, Zurazi, Borgodi, Catharraei,
 Nomades, flumen Cynos. ultra navigationem inconpertam 149
 ab eo latere propter scopulos tradit Iuba praetermissa
 10 mentione oppidi Omanorum Batrasavaves et Omanae, quod
 priores celebrem portum Carmaniae fecere, item Homnae
 et Attanae, quae nunc oppida maxime celebrari a Persico
 mari nostri negotiatores dicunt. a flumine Canis, ut Iuba,
 mons adusto similis, gentes Epimaranitae, mox Ichthyo-
 15 phagi, insula deserta, gentes Bathymi . . . Eblythaei 150
 montes, insula Omoemus, portus Mochorbae, insulae Etaxalos,
 Inchobriche, gens Cadaei, insulae sine nominibus multae,

§ 149: Iuba fr. 45 Müller.

1 atere E^a. lat- p | tylos E^aB(D²). til- R²v. thil- p. cfr.
 XII 38. 39. Arr. anab. VII 20, 6. tyros DFdTJ coll. Strab. XVI
 p. 766. tiros R. tros a | insula E^ap^v. inus. L. r 2 plurima
 margaritis et E^ava. Bas. 3 alterā minorē (-rā a) DFRa | a
 om. FRa 4 XXII E^ap^va. G | D ll. v(H). del. C. (cfr. XII 39 X) |
 aspicit Fa 5 ambitum E^ap^v. -tu rS | CXX·D a. CXII p
 6 abesse E^ap^v(D). esse rS 7 ascliae DFRD. -lie afS. as-
 gilia v | nocheti Rdva. D. necaethi a | zuraci T. -chi va. S |
 catharraei DF. -rrei Rv(S). catarrei a. -rraei (B)C 9 uba DF
 10 omanorum R²v. hom- p. omamo- r | batrasavaues (pat- a)
 ll. J. -saues R²S. -sa aues p^v. -sabbes G | et R(?)p^v. ei r |
 omanae R²G. -ne C. -amae DFR¹. oamne a. homanem p. to-
 mamem v 11 celebrem (p?)v. -bre ll | homnae RS. om- v.
 homene p. homnae D. -me a. homae F 12 attanae FS. -ne a.
 athane p^v. -nae C. hattanae rD² 14 simili DFa | aspimara-
 nitae p 15 gentes ll. v(D). gens d(?)H | lac. ego indicavi |
 bathimi ap | eblythaei FaD¹. -thei DD². -lithe R. -taei Dal.
 -tei v. -liothai p 16 omoemus Dav(D). -oem F. -oenus RG.
 omemus dT. -enius p | mochorbae DFRD. -be S. mcorbe ap.
 macho- v | taxalos Fda. exax- R. exas- p 17 inchobriche RD².
 -chae DFD¹. -ice dS. incobriche p. -ce a. oncho- v | cadaei DR
 C(S). -dai Fa. -dei p^v. chadai d. -dae Bas.

celebres vero Isura, Rhinnea et proxima, in qua scriptae
 sunt stelae lapideae litteris incognitis, Coboea portus,
 Bragae insulae desertae, gens Taludaei, Dabanegoris regio,
 mons Orsa cum portu, sinus Duatas, insulae multae, mons
 Tricoryphos, regio Chardaleon, insulae Solanades, Cachina, 5
 item Ichthyophagorum. dein Clari, litus Mamaeum, ubi
 auri metalla, regio Canauna, gentes Apitami, Casani, insula
 Devade, fons Coralis, Carphati, insulae Alaea, Amnamethus,
 151 gens Darae, insulae Chelonitis, Ichthyophagon multae,
 Odanda deserta, Basa, multae Sabaeorum. flumina Thanar, 10
 Amnum, insulae Doricae, fontes Daulotos, Dora, insulae
 Pteros, Labatanis, Coboris, Sambrachate et oppidum eodem
 nomine in continente. a meridie insulae multae, maxima
 Camari, flumen Musecros, portus Laupas, Scenitae Sabaei,
 insulae multae, emporium eorum Acila, ex quo in Indiam 15
 162 navigatur, regio Amithoscatta, Damnia, Mizi maiores et
 minores, Drymatina, Macae; horum promunturium contra

1 rhinnea *dv.* rihī - a. rihn - DF. hnnea R. haula p
 2 stelae B. -llae *ll.r* | coboea a. choboea p. gob-*va.S* 3 talu-
 daei (-dei a) *ll.D.* tha- *dG.* cha- p. ca- *v* | Dabae, Negris (*vel*
 Egris) regio *MGGm Ip. LXXIII^a* 4 duatus R(?)*va.D*
 5 tricoyphos *DFa* | chardaleon (-leo p) *ll.D.* car- *adTS.* -lena *v*
 solanidae *va.S* | cachina (cha- p) *DFdap.* -inna *RS.* capina *v*
 6 chari p. clara a. glari *va.S* | manieum a. mauienum p.
 hammaeum *va.S.* an Alilaeum? *cfr. Agatharch. 96 (GGm Ip. 184)*
 7 metalli *DFa* | chana una p | gens *DFap* | cesani a. chas- p.
 gas- *va.S.* *Kacavdpeic Agatharch.* 8 deuade pS. -dae *RaG.*
 deuade *rv* | fons — insulae *R²pv. om.r* | choralis p. goralus *va.S* |
 carphati *R²pS.* garpheti *v. del.H* | alaea *DFRv(J).* -acha p.
 lia a. aleu *G.* calaeu *H* | amnamethus (ama- p) *Rdpv(S).* -thu *G.*
 amnecmethus *F.* -nē cm- *D.* -nem metus a 9 darae *DFD.*
 -re *Ra.* darrae *GeStByz.* clarae dp. -re *v* 10 eodanda *va.S* |
 basag *va.S* | tharnar (thamar *G*) *dva.S* 11 amnon *G.* aim p |
 dorice *D.* -cho p. *cfr. MGGm Ip. LXXIII^a.* dolicae *va.S* | dou-
 lothos p. claudotos a. daulotes *va.S* | dola p 12 labatranis a.
 -thanis p. -banis *va.H* | sambrachate *RpS.* -tae *DF.* -cate *v.*
om.a 13 multa *DFa* 14 museros p. mysecros *va.S* | leupas
va.S | sabaci *DFa.* -cei p 15 acil *DF.* cil a. athila p
 16 amithoscatta (-tth- *F*) *DFaD.* -scata d. -scutta *R.* -ssutha p.
 -scuta *v* | dana p | mizi *Rv.* mibi *DFd.* michi a. mici p
 17 Drymatina (*Drimati B*), Macae. horum *B (Gutschmid Iran*

Carmaniam distat \bar{L} p. mira res ibi traditur; Numenium, ab Antiocho rege Mesenae praepositum, ibi vicisse eodem die classe aestuque reverso iterum equitatu contra Persas dimicantem et gemina tropaea eodem in loco Iovi ac
 5 Neptuno statuisse. insula in alto obiacet Ogyris, clara 153
 Erythra rege ibi sepulto; distat a continente \overline{CXXV} p., circumitur \overline{CXII} .D. nec minus altera clara in Azanio mari Dioscuridu, distans a Syagro extumo promunturio \overline{CCLXXX} . reliqui in continente a noto etiamnum Autaridae, in montes VIII dierum transitus, gens Larendani et Catabani, Gebbanitae pluribus oppidis, sed maximis Nagia et Thomna, templorum LXV; haec est amplitudinis significatio. promunturium, a quo ad continentem Trogodytarum 154
 10 \bar{L} , Thoani, Actaei, Chatramotitae, Tonabaei, Antiadalaei,
 15 Lexianae, Agraei, Cerbani, Sabaei, Arabum propter tura

§ 153: (5. 6) *Mela* III 79. (Berger Eratosth. fr. p. 273). — (7. 8) *Peripl. mar. Erythr.* 30 (GGm I p. 280).

p. 40) *D*². drimati naumache (-chae v) horum apv. -ti (drym-DF) naumachaerum. rH. cfr. § 98. *Mela* III 79. *Strab.* XVI p. 765 | contra *D*(?)pv. circa r

2 mesenae G. maesene D. -saene F. misene (miss-p) Rap. -nae v 3 equitatu pv. -tū ll 5 ogiris a. ogiris va.B. ogenesis E*. hog- p | clar E*a 6 erythra B. erithra p. -itha

DFR. eryta E*. erita a. rutha v | \overline{CXXV} E*pv(D). \overline{CXX} rS

7 circuitus Rp. -tu dTva.D | D om.SJerrore | nec om.D

8 dioscuridu G. -rioduo R¹. -riada B. -cynidii E*p. -cyrida v. dioseurio (-sourio R²) duo r | syagna E* 9 a noto in continente a | autaritae dJ. ausaritae (B)Hcoll. XII 69 10 VIII E*pv(H)D². VII rG(S) | an transitu? | gentes pva. D | et ll.S. a p. om.v 11 catabani Bcoll. V 65. -pani DFdRaD. gata-

phani E*p. catha- v | gebbanitae (geba-B)D. cebra-av. cebrara. cfr. XII 63. 68 al. comma del. U 138 12 thomna (ho-E*p) ll.v(S). tamna (B)C e Strab. 13 prumuntorio E* 14 actei E*a. -thei dTva.B. acchitae (vel acchaei) Be Ptol. ascitae H | chatramotitae B. chatha- p. catta- DFR. catamotti- (-motti v) E*v | thonabei R. toma- C | antiadalaei ego. -la et D. -lei d. -lei et E*D. anthiadala et F. ancia- a. antidalei (andi- p) v. -lei et RS

15 agrei E*pv.a.H. agrae D. -re ad | gerbani DFRa | arabum om.E*

clarissimi, ad utraque maria porrectis gentibus. oppida
 eorum in Rubro litore Merme, Marma, Corolia, Sabbatha;
 intus oppida Nascus, Cardava, Carnus et, quo merces
 155 odorum deferunt, Thomala. pars eorum Atramitae, quorum
 caput Sabota LX templa muris includens; regia tamen 5
 est omnium Marebbata. sinum optinent XCIII, refertum
 insulis odoriferis. Atramitis in mediterraneo iunguntur
 Minaei. mare accolunt et Aelamitae oppido eiusdem
 nominis, iis iuncti Chaculatae, oppidum Sibi, quod Graeci
 Apaten vocant, Arsi, Codani, Vadaei oppido magno, Bara- 10
 sasaei, Lechieni, Sygaros insula, quam canes non intrant
 156 expositique circa litora errando moriuntur. sinus intimus,
 in quo Laeanitae, qui nomen ei dedere; regia eorum Agra
 et in sinu Laeana vel, ut alii, Aelana: nam et ipsum
 sinum nostri Laeaniticum scripsere, alii Aelaniticum, 15

§ 156: Iuba fr. 40 Müller.

2 merme (-mae F) *U. J.* -rine d. -rhine p. maerine v. ma-
 rane *Be Strab. et Diodoro* | conolia E^o. colonia p | sabbatha *ego*
ex Arr. periplo 27 et Ptol. sabratha DFRa. -ta dT. sabatra E^o p v.
 -tha (*Salm.*) H 3 narcus E^o. -rchus p | cardaba DFa 4 pagus
Pe XII 52 | atramitae *Be St Byz.* astra- DFRa (*item XII 52*).
 askra- v. archrante E^o. achra- p 5 sabotra LX p. sabotale E^o.
 sobo- va. *P (Dal.)*. *cfr. XII 52. 63* 6 est *om. Rva. G (S)*. | ma-
 rebbata *ego*. -elibata E^o DFdTav (*D²*). -tha p. areliabata (-lab- R¹)
 R. mar- D¹. mariaba *Be Strab. XVI p. 768. 778. cfr. § 159* | opti-
 net R(?) va. D | CXIII R. XVIII F² | refertur Fa 7 odoris
 feris DFR | atramitis *U. v. cfr. supra v. 4* | mediterranea DFdRSJ
 8 mina et Fa | aelamitae E^o D hel- p. el- v. atlim- D. adlim- F.
 -tem Ra. attalimitae dTJ (*del. et*) | oppidum E^o 9 is Ra. his
 rD | iuncti REG. -tis r. -ti sunt D. iunguntur p v | caculatae a d.
 chagu- p. cagu- E^o va. S | an oppido? | sibi C. ibi p 10 cho-
 dani R. dani p. coela E^o | uadaei E^o D. -dei v. nadei p. baraei
 (-aci R) r. uarei TJ | barasasaei R. S. bana- E^o H. barasasa et
 DFD. barasei et dT. -sei v. bassasei p 11 lechiem E^o.
 bechieni p. licheni B sigaros DFa. stagnos (*corruptum e siagros?*)
 E^o op. syagros (*P*) G coll. § 100. 153 | insulā (*om. quam*) DFa
 13 leanitae (-the p) E^o Ra p va. S 13. 14 agra et Rd(?) v. ha- DD².
 hagrāt r. agraulis p 14 aelana B. el- v. aelala U. helena p
 15 laeaniticum *ego. cfr. § 165. V 65.* aela- FRG. ela- rv.
 helanicum p | scripsere alii aelaniticum E^o R² p v. *om. rJ* | aelani-

Artemidorus Alaenicum, Iuba Leaniticum. circuitus Arabiae a Charace Laeana colligere proditur XLVII. LXV p., Iuba paulo minus XL putat. latissima est a septentrione inter oppida Heroum et Characem. nam et reliqua mediterranea eius dicantur. Nabataeis Thimaneos iunxerunt veteres, nunc sunt Taveni, Suelleni, Araceni, Arreni oppido in quod negotiatio omnis convenit, Hemnatae, Avalitae, oppida Domata, Haegra, Thamudaei, oppidum Baclanaza, Chariattaei, Toali, oppidum Phodaca, Minaei, a rege Cretae Minoe, ut existimant, originem trahentes, quorum Car-
 5
 10
 15
 18

ticum ego. elan- EⁿD. aelen- R²S. alan- v. aelenat- L. elanat- C. helamicum p

1 alenicum RadG. alan- p v iuba om. Fda | leaniticum ego. cfr. Ptol. VI 6, 18. laeni- Dv(S). lemni- Eⁿ. lemi- R. laeani- H. lenintichum p. om. Fda 2 laeana R(?) B. lea- r v | proditur Eⁿp v(J). trad- rS | XLVII EⁿH(D²). XLVI rS. -VIII v | LXV Eⁿv(D). LXVI rS 4 heroum B coll. § 165. V 65. -oem EⁿFv(J). -oheum r. arceum p | characem C. car- Da. -ce R. -rochem F. characem Eⁿp B. car- v | nam (mam a) U. J². iam D. nunc v

5 thimaneos v. tim- EⁿdD. thimen- a. thuran- p. timaen-
 6
 7
 8
 9
 10
 11
 12
 13
 14
 15
 16
 17
 18
 19
 20
 21
 22
 23
 24
 25
 26
 27
 28
 29
 30
 31
 32
 33
 34
 35
 36
 37
 38
 39
 40
 41
 42
 43
 44
 45
 46
 47
 48
 49
 50
 51
 52
 53
 54
 55
 56
 57
 58
 59
 60
 61
 62
 63
 64
 65
 66
 67
 68
 69
 70
 71
 72
 73
 74
 75
 76
 77
 78
 79
 80
 81
 82
 83
 84
 85
 86
 87
 88
 89
 90
 91
 92
 93
 94
 95
 96
 97
 98
 99
 100

negos F. timen- D. timoen- R | iunxerant DFdTRaSJ 6 tabeni Da. thabaeni F. raneni p | suelleni Eⁿp v. -llini r | araceni Eⁿp D. arra- v(H). sarra- B. anageni r | arreni Eⁿv(D). hare- p. are- H. arra G. om. r 6. 7 oppido in quod ego. -dum in quo U. v. cfr. § 145 7 negotiatio omnis EⁿD. omnis neg- d²p v. neg- eius Fd¹a. omnis neg- eius DR(?)S | Hemuatae, Analitae va.S 8 domatha EⁿH. -ada v | haegra DFD. heg- RadS. aeg- Eⁿ. ag- p. eg- v | thamudei Bas. -deni H. tamudaei DFRS. -dei adv. tha Eⁿp | baclanaza EⁿD. baciamidei p. om. r. Badanatha, Carrei, oppidum v 9 chariattaei toali ego. cariat (-th a. -ti D) taci- toali (Ac- D) DFda. cariat (S. -ta H. chariati v) achoali (tach- R¹) Rv. chinati thacalin ip. om. Eⁿ | phodaca ego. foth ca (ac S) RS. tota ca Dda. -ta /// F¹. phoda (fo- F²) ac EⁿF²p v(D) | minaei F¹dRB. -noi F². -nei r v | rege om. DF¹a 10 minoae F. -oa Eⁿ | carmaei RdS. -mei r D. char- p v. -maei L 11 maribba EⁿDFdTH(D). -ippa RaS. -iaba C. -rriba p v | paramalacum EⁿD. bar- p v. palmal- RdTS. -lachum r 12 non Eⁿv. om. r | canocū a. carnō d v a. D. char- p | rhadamaei F²H. rham- mai DF¹dRa. -mmei v. narmaei Eⁿ. marmei p

origo Rhadamanthus putatur, frater Minois —, Homeritae Mesala oppido, Hamiroei, Gedranitae, Amphryaei, Lysanitae, Bachylitae, Samnaei, Amaitaei oppidis Nessa et Chenneseri, Zamareni oppidis Sagiatta, Canthace, Bacaschami Riphearina oppido, quo vocabulo hordeum appellant, Autaei, Ethravi, 5
 Cyrei Elmataeis oppido, Chodae Aiathuri in montibus oppido XXV p., in quo fons Aenuscabales, quod significat came-
 159 lorum, oppidum Ampelome, colonia Milesiorum, Athrida oppidum, Calingi, quorum Mariba oppidum significat dominos omnium, oppida Pallon, Muranimal iuxta flumen, per quod Euphraten emergere putant, gentes Agraei, Ammoni, 10
 oppidum Athenae, Caunaravi, quod significat ditissimos

1 rathamanthus DF. radamanthus R. rhadamantus (ap?)
 va. G(D) | homeritae B. nom-DFRa. hem-v. hameni-E^o. harni-p
 2 mesala U. D. cfr. XII 69. mas- Sex Arr. periplo 62. mass-
 v(J) | hamiroei D. -inoei E^o. -inei p. -irei d(?)v. amiroei (-onei
 a) r | gedranitae — 3 bachylitae om. E^o | gedramite p. igedranitae
 DF. -ide a | amphryei d. -ryae S. -riai R^o. -riei a. -priariai R^o.
 -phariani p. -prae v. phryae DFD | lysanitae DFda D. lis- Rp.
 ilis-v 3 bachilitae Rd p va. D | sammaei d. -mmei va. S. sannei
 E^o p C | amaitaei — 4 sagiatta om. E^o | amaitaei DFR D. -aythei a.
 -athei d v. amitaei S. om. p | nossa Rp chenneseri Da D. chonn-R.
 chennaesaeri F. cennesseri d C. -eseri v. conosti p 4 zamereni F.
 -marenei p | sagitta R. -itha p. saiace va. S | canthate R. scantae
 va. S | bacaschamy D. -scami a va. D. bachachami p. bacas E^o |
 riphearina DFRa D. -rma d v. frarina p. arina E^o 5 oppido
 E^o 1 D. -dū rv. om. p | quod DFa | autaei D coll. § 167. -tei E^o Rd v.
 -thaei DF. -thaci a. anthei p | ethraui DRa S. etbra- F. et rai
 E^o C. et rha- v. reui p 6 cyrei DFd S. cirei Ra. ginei E^o p.
 gyrei v | elmataeis DFa D. -teis d. -taceis R. -cei (U 140) J.
 om. E^o. mathathe p. et mathataei, helmodenes cum v | dist. D |
 chodae DF D. -de Rp J. codae E^o. -de d. dodei a. ebode v |
 aiathuri in d J. -run D. -rū F. adathurū a. auituri in R. aiata-
 ri& in p. in E^o. agacturi in v 7 XXV E^o p v(D). XX r G |
 enuscabales a d. -biles p. emischabales va. S | dist. D 8 ampe-
 lome — athrida om. E^o p | ampelone G. amyelome v | atrida a d.
 act- va. S. an Athrula e Strab. XVI p. 782? 9 chalingii E^o.
 calnigii p | mariba v(J). -iua DFd RS. -ina a. -iaba C. in arabia
 E^o p 10 palon Rd SJ | murranimal Fda. -animal D. iura-
 mimal p 11 agraei E^o. agra et DFa. agre et d. agei p.
 agrei v. -rei et R(?) S. -raei et D | amomi E^o p 12 athaene F.
 -hene a. ach- p | caunariui a. channara p. caurarani va. S

armento, Chorrانيتae, Cesani, Choani. fuerunt et Graeca oppida Arethusa, Larisa, Chalcis, deleta variis bellis.

Romana arma solus in eam terram adhuc intulit 160
 Aelius Gallus ex equestri ordine, nam C. Caesar Augusti
 5 filius prospexit tantum Arabiam. Gallus oppida diruit,
 non nominata auctoribus qui ante scripserunt, Negranam,
 Nestum, Nescam, Magusum, Caminacum, Labaetiam et supra 159
 dictam Maribam circuitu VI, item Caripetam, quo longis-
 sime processit. cetera explorata retulit: Nomadas lacte 161
 10 et ferina carne vesci, reliquos vinum ut Indos palmis ex-
 primere, oleam sesamae. numerosissimos esse Homeritas,
 Minaeis fertiles agros palmetis arbustos, in pecore divitias.
 Cerbanos et Agraeos armis praestare, maxime Chatramotitas.
 Carreis latissimos et fertilissimos agros, Sabaeos ditissimos
 15 silvarum fertilitate odorifera, auri metallis, agrorum riguis,
 mellis ceraeque proventu. de odoribus suo dicemus 1. 12
 volumine. Arabes mitrati degunt aut intonso crine; barba 162
 abraditur praeterquam in superiore labro; aliis et haec
 intonsa. mirumque dictu, ex innumeris populis pars aequa

§ 161: (14) Mela III 79. Agatharch. 99 (GGm I p. 188). —
 § 162: Sol. 33, 16.

1 chorrانيتae EⁿD. cora-Rpv. -ita r | cesani Eⁿv(D). cessa-p.
 oes-rS. caes-C | choani Eⁿpv. ciani rS 2 anethusa Eⁿ.
 -tussa p | larissa F²va.S 6 scripserant DFdTRaSJ | negram
 (-aam Eⁿ. egram F¹RaSJ) amnestum (H. ann-v. hanescum p) Eⁿpv.a.S
 7 neescam DFa. escam B | magusum Eⁿv(D). -sium p. -sam
 Dal. masugum rS | camiaicum d¹. -ineum d²T. chamimaum p.
 om.Eⁿ. tammacum v | labeciam Rdva.D. labraum p. om.Eⁿ
 8 maribam U.v(J). -iuam S. -iabam C. marribam p | caripeta
 d(?)va.S. charipeti p 11 saesamae Eⁿ. sesimae ad. sesymae
 FR. -me D 12 minaeis G(D). -nois Eⁿp. -noes r. -naeos B(S).
 -noas v | fertilis F¹RaSJ | palmitis Eⁿ | arbustos EⁿD². -toque rS.
 -tisque v. cfr. § 131 13 cerbanos Hcoll. § 154 ceub-(caeub-F) U.
 cemb- v | agraeos H. trareos DFa. rar-R. harr- p. arreus Eⁿ.
 areos v. arios C | chatramotitas B. catha- Eⁿd. -thitas a. catra-
 mothi- R. catthamothithas DF 14 charreis DFRp. carraeis C
 15 irriguis p 17 metrati DFR. -adi a 18 abraditur v.
 adr- U.o D² | praeter quod DFa. -terque R | superiori Eⁿo
 19 coaequa o

in commerciis aut latrociniiis degit. in universum gentes ditissimae, ut apud quas maximae opes Romanorum Parthorumque subsidant, vendentibus quae e mari aut silvis capiunt nihilque invicem redimentibus.

- 163 (33) Nunc reliquam oram Arabiae contrariam persequemur. Timosthenes totum sinum quadridui navigatione in longitudinem taxavit, bidui in latitudinem, angustias VII·D p.; Eratosthenes ab ostio [XII] in quamque partem; 5
164 Artemidorus Arabiae latere [XVII]·L, 29. Trogodytice vero [XI]·LXXXVII·D p. Ptolemaida usque; Agrippa 10
[XVII]·XXXII sine differentia laterum. plerique latitudinem CCCCLXXV prodiderunt, faucesque hiberno orienti obversas alii IIII, alii VII·D, alii XII patere.
165 Situs autem ita se habet: a sinu Laeanitico alter sinus quem Arabes Aean vocant, in quo Heroon oppidum 15 est. fuit et Cambysu inter Nelos et Marchadas, deductis eo aegris exercitus. gens Tyro, Daneon portus, ex quo

§ 163: Berger Eratosth. fr. p. 292. Agathem. III 14 (GGm II p. 475). — § 164: Agrippa fr. 34 Riese.

1 ac a. at Rd. ad DF¹ 2 aput F¹. puta E^sop | quos Ra | maxime aova.H 3 subsident F¹. -ens R¹ad. -istant R²va.(P)G
4 nihilq. F. nich- ao. nihil rv 5 persequimur Fda 7 in (post bidui) om. E^s 8 VII·D RdH. IIII·D E^spv(D¹). VII r | XII E^spD. XIII rv 9 XVII·L He Strab. et Agathem. XIII·L E^spv(D). XVI r 10 XI·LXXXVII·D (Müllenhoff) D². IIII·D E^spD¹. -III v. -II G. XI (XVI a) XXXVII·D rH | ptolomaida E^sDD. ptho- Fa. -idas Rd. (item infra passim) 11 XVII ll. H. om.p. XIII v. XIII Dal. | XXXII E^sv(D). XXII rC. XLVI p
12 CCCCLXXII p. -LXII va.H | faucisque (E^sD?) S | aduersas a 13 IIII E^spv(D). VII DFdT aH. XII RS | alii VII·D ego. alii IIII·D E^sD. alii VII pv. om. rH | XII E^spv(D). XV rS
14 ita om. DFa | laeanitico E^sDFJ. leanit- R²adT. leant- R¹v. aelanit- B. cfr. § 156 15 arabiaes DF. -bēs d | aean FD. aeant E^sC. ean r. heant p. eant v. soean S | quo (que E^s) oroon E^sva.B 16 marthadas DFava.C 17 tyro DFraD. -ron dTS. -ra pv. tira E^s

navigabilem alveum perducere in Nilum, qua parte ad
 Delta dictum decurrit, LXII·D intervallo, quod inter flumen ^{5, 48}
 et Rubrum mare interest, primus omnium Sesostris Aegypti
 rex cogitavit, mox Darius Persarum, deinde Ptolemaeus
⁵ sequens, qui et duxit fossam latitudine pedum C, altitudine
 XXX, in longitudinem XXXVII·D p. usque ad Fontes
 Amaros; ultra deterruit inundationis metus, excelsiore ¹⁶⁶
 tribus cubitis Rubro mari conperto quam terra Aegypti.
 aliqui non eam adferunt causam, sed ne inmisso mari
¹⁰ corrumperetur aqua Nili, quae sola potus praebet. nihilo
 minus iter totum terreno frequentatur a mari Aegyptio,
 quod est triplex; unum a Pelusio per harenas, in quo,
 nisi calami defixi regant, via non reperitur, subinde aura
 vestigia operiente; alterum ultra Casium montem, quod ¹⁶⁷
¹⁵ a LX p. redit in Pelusiacam viam — accolunt Arabes
 Autaei —; tertium a Gerrho, quod Agipsum vocant, per
 eosdem Arabas LX propius, sed asperum montibus et
 inops aquarum. eae omnes viae Arsinoen ducunt, conditam
 sororis nomine in sinu Carandra a Ptolemaeo Philadelpho,
²⁰ qui primus Trogodytice excussit; amnem qui Arsinoen
 praefluit Ptolemaeum appellavit. mox oppidum parvum ¹⁶⁸
 est Aenum — alii pro hoc Philoterias scribunt —, deinde

2 percurrit R | D *ll.v(H). om.C* 3 primū FaT | sesostria
 DFRa 5 qui eduxit E^op 6 XXX E^op^v(D). XL rS |
 XXXVI·D R². XXXIII·D E^oD 8 maris Fa 10 corrumperent
 Fa | aquā F² 11 terreno R²S(D). -nus DFR¹a. -nis dTJ.
 -ndo E^o. terendo p^v 13 aura om.E^o 14 alterū D². -er II
 DFa. -erum II E^oD¹. -erum uero II R(?)v | casium B. caspi-
 (carpi- R¹) *ll.v* 16 autaei Rdva.D. -tet a. cfr. § 158. 168 |
 a gerro E^ov(J). a ghero p. om.a. ac (a R) cerrho rS | agipsum
 E^opTD. -sium R²J. -pisium R¹. agypsius F². -sum d². -pisium
 DF¹d¹. egippiseū a. adipsum v. -son C. alii Gisium MPt p. 682^a
 17 arabas Brot. -bes p^v(S). ardas E^oDdR. arbas a.
 arthabas F. cfr. § 177 18 eae F²v. ae E^o. ea r 19 charantra p.
 -ndra va.S 20 et amnem G 22 aenum E^oDFD. hae- p. enum
 RdTS. enim a. aenum v | philoterias ego. cfr. Ptol. IV 5, 8. pileot-
 (-etrias F²) DF. philit- E^o. philat- p. pilet- dT. pilact- a. philet-
 v(D). piloteria R. philoteram BeStrab. XVI p. 769. -teris Mela

sunt Asaraei, ex Trogodytarum conubiis Arabes feri, insulae Sapiroine, Scytala, mox deserta ad Myos Hormon, ubi fons Tatnos, mons Aeos, insula Iambe, portus multi, Berenice oppidum, matris Philadelphi nomine, ad quod iter a Copto diximus, Arabes Autaei et Gebadaei. (34) Trogodytice, quam prisca Midoen, alii Midioen dixerunt, mons Pentadactylos, insulae Stenae Dirae aliquot, Halonesi non pauciores, Cardamine, Topazos, quae gemmae nomen dedit. sinus insulis refertus: ex his quae Mareu vocantur, aquosae, quae Eratonos, sitientes; regum hi praefecti fuere. introrsus Candaei, quos Ophiophagos vocant, serpentibus vesci adsueta; neque alia regio fertilior est earum. Iuba, qui videtur diligentissime persecutus haec, omisit in hoc tractu — nisi exemplarium vitium est — Berenicen alteram, quae Panchrysos cognominata est, et tertiam, quae Epi Dirae insignem loco: est enim sita in cervice

§ 168: (init. 3) Mela III 80. cfr. Sol. 27, 54. — § 169: (8) cfr. Plin. XXXVII 108. — (11) Mela III 81. Sol. 33, 17. — § 170: Iuba fr. 41 Müller. — (14) Mela III 81. — (501, 1) Agatharch. 82 (GGm I p. 170).

1 asaraei F². -rii p. -rri E^a D. azarei v. abasaei (abes- a) r S
 2 sapirine Se Ptol. IV 5, 35. -rene v. -ptrene p. -parinae E^a D².
 sarapine (ser- a) Rad T J. -nae D F D¹ | scythala F. -lam D R a
 3 tatnos R S. statnos D F d a. tamos E^a. tha- p. tadnos v.
 est ainos D coll. aenum (§ 167) et aenuscabales (§ 158) | eas F a.
 eos E^a v a. H (D). heos p. cfr. Ptol. IV 5, 8 | iambe — 7 insulae om. a |
 iambae F. la- E^a. -be p v a. H | uerenicate E^a 5 duximus E^a |
 gebadaei E^a D. -dei p H. gneb- v. zebadei R S. -ataei r
 6 midoen E^a p d S. myd- r. michoen v | midioen ego. -dioe E^a D.
 -dicen p. -doen v. michoe R d S. mychoe D. -chae F 7 stenae
 dirae Be Strab. XVI p. 769. stenetire p. -tyrae E^a v. -naecyrae R.
 stheneayrae r | hallonesis R. -ssis D F a. halonnesi G. -enses v
 9 mareu d v. -raeu D². -ru D F. -rii a. -r- | R. matreu E^a D¹.
 -reni p. Mapa Diodor. III 38, 4 (cfr. GGm Ip. 165. 166). Múpuvoc
 Ptol. IV 7, 11. Miaru M P t p. 758^a 10 eratonos C. -astonos p.
 -atanos E^a v (D¹). eranos R S. Stratonos D². (cfr. § 173) | hi D².
 ii v (S). his ll. H (D¹). iis d T J 11 candei R a v a. D¹. Panchaei
 (Voss. ad Melam III 81) D² coll. etiam VII 197. X 4 12 earum
 E^a p R d v. eauru D F. auro a. est auro F² D 14 nisi si Rad
 v a. D 15 pancrisos a. -chrisas E^a

longe procurrente, ubi fauces Rubri maris VII·D p. ab Arabia distant. insula ibi Citis, topazum ferens et ipsa. ultra silvae, ubi Ptolemais, a Philadelpho condita ad venatus 171
elephantorum, ob id Epi Theras cognominata, iuxta lacum
5 Monoleum. haec est regio secundo volumine a nobis 2, 183
significata, in qua XLV diebus ante solstitium totidemque
postea hora sexta consumuntur umbrae et in meridiem
reliquis horis cadunt, ceteris diebus in septentrionem, cum
in Berenice quam primam posuimus ipso die solstitii sexta 168
10 hora umbrae in totum absumantur nihilque adnotetur
aliud novi, DCII p. intervallo a Ptolemaide: res ingentis
exempli locusque subtilitatis immensae, mundo ibi depre-
hensio, cum indubitata ratione umbrarum Eratosthenes
mensuram terrae prodere inde conceperit. hinc Azanium 172
15 mare, promunturium quod aliqui Hippalum scripsere,
lacus Mandalum, insula Colocasitis et in alto multae, in
quibus testudo plurima. oppidum Sace, insula Daphnidis,
oppidum Aduliton; Aegyptiorum hoc servi profugi a dominis
condidere. maximum hic emporium Trogodytarum, etiam 173
20 Aethiopum; abest a Ptolemaide V dierum navigatione.
deferunt plurimum ebur, rhinocerotum cornua, hippopo-
tamiorum coria, chelium testudinum, sphingia, mancipia.

§ 171: (3) Mela III 80. — (13) Berger Eratosth. fr. p. 123. —
§ 172: (14) Sol. 56, 5. — § 173: (502, 1. 2) Dic. 7, 2.

1 IIII·D E^opva.H(D). cfr. § 163 2 insulae E^o | citis E^ooD D².
citur p. zitis F. scithis a. cytis Rd(?)v. cfr. XXXVII 107, ubi B
echitis, alii chitis | topazium ova.D 3 siluae dG. silliae
DF¹Ra. siluas E^oF²opv. -uae sunt D 4 epiteras E^o. -ideras p
6 que om.F¹da 9 possumus E^o 11 an DCII·D? cfr.
II 183 12 deprenso FR SJ 14 conceperit E^oDdTaD. con-
coep- (-int F¹) F. coep- R(?)v. cepit p 15 promunturium et
mare MPt p. 758* | hippalum (U142) D. hisp- ll.v 16 mandalu
D. -lii a | colorasitis R¹. casitis E^ova.G. chas- p 17 sace
E^oRdTv(D²). see a. sache p. sacae DFD¹. suchae B ex Artemid.
ap. Strab. XVI p. 770. -che H. sabae MPt p. 757^b 20 V v.
quinque DFD Rap L. II E^oD 22 chelium (χέλειον) MPt p. 759^b.
celtium ll.v(J). chelyon H | spingia FRava.B | manupia F¹R.
-ubia adT

supra Aethiopas Aroteras insulae quae Aliaeu vocantur, item Bacchias et Antibacchias et Stratioton. hinc in ora Aethiopiae sinus incognitus, quod miremur, cum ulteriora mercatores scrutentur, promunturium in quo fons Cucios, expetitus navigantibus; ultra Isidis portus, decem dierum remigio ab oppido Adulitarum distans; in eum Trogodytis myrra confertur. insulae ante portum duae Pseudopylae vocantur, interiores totidem Pylae; in altera stelae lapideae litteris ignotis. ultra sinus Avalitu, dein insula Diodori et aliae desertae, per continentem quoque deserta, oppidum Gaza, promunturium et portus Mossylites, quo cinnamum devehitur. hucusque Sesostris exercitum duxit. aliqui unum Aethiopiae oppidum ultra ponunt in litore Baragaza.

175 A Mossylico promunturio Atlanticum mare incipere vult Iuba praeter Mauretianas suas Gadis usque navigandum coro, cuius tota sententia hoc in loco subtrahenda non est. a promunturio Indorum quod vocetur Lepte Acra, ab aliis Drepanum, proponit recto cursu praeter Exustam ad Malichu insulam [XV] p. esse, inde ad locum quem

§ 175: Sol. 56, 5. 6. 7. Iuba fr. 42 Müller.

1 aliaeu E*dG. -aeu DF. -ieeu R. -ie a. -ien pv. elaeau Be Strab. l. l. Alalaeu Arr. peripl. 4 extr. cfr. GGm I p. 260^b

2 stratioton ll. v(P)S. Stratonos Be Strab. l. l. 3 admiremur E*ova.S 4 cutios FRa. -ius va.G. cultius p 7 pseudopylae v(J). -depylae FdRS. -depile a. -daepilae E*. om.D(?)

8 interiores E*pv. in ulteriore r | stele a. sterele R¹. stelle R²

9 aualitu E*. auha- p. aba- F²J. ua- r. abalites B. -tus v. cfr. Ptol. V 7, 3. Arr. peripl. 7 | dein J. dine DfdRa. om. E*pv. de mendo cfr. § 178 init. | dioduri R. d. diud- Fa. dioscori p 9. 10 eo

alite Fa 11 gaza E*pv. zaza r | mossylites F²G(S). mossil-

R²E*. monssyl- DF¹d. monssil- R¹a. monsitides p. mossilicus (-ssyl- H) v | cinnamomum E*pv.a.S 12 sesostris v. sesso- R².

sostris E*. xesestris p. sosis r 13 baragaza E*v(D). barg- p. barig- F². baric- rS 14 mosilico E*a. -selico p. -ite v. -ssylite G

17 Endorum MPt p. 686^b | leptecara E*va.B. -cora p

18 drepanum E* | Exusta H(D) ex Arr. periplo 20 et Ptol. VI 7. -ta E*v. -tae DfdS. -te a. exhuste R. -haustam p 19 ad

Ge Sol. et ll. v(S). om. p | malichu Sol.S. -lchu E*G. -lchi p. -lichu r. -lacho v | insulam pv. -la ll. -las D

vocant Sceneos CCXXV p., inde ad insulas Adanu CL: sic fieri ad apertum mare [XVIII]·LXXV p. reliqui omnes 176 propter ardorem solis navigari posse non putaverunt. quin et commercia ipsa infestant ex insulis Arabes, Ascitae 5 appellati, quoniam bubulos utres binos insternentes ponte piraticam exercent sagittis venenatis. gentes Trogodytarum idem Iuba tradit Therothoas a venatu dictos, mirae velocitatis, sicut Ichthyophagos, natantes ceu maris animalia, Bangenos, Zangenas, Thalibas, Saxinas, Sirechas, 10 Daremas, Domazenes. quin et accolae Nili a Syene non 177 Aethiopum populos, sed Arabum esse dicit usque Meroen; Solis quoque oppidum, quod non procul Memphi in Aegypti situ diximus, Arabas conditores habere. sunt qui 5,61 et ulteriorem ripam Aethiopiae auferant adnectantque 15 Africae. [ripas autem incoluere propter aquam.] nos relicto cuique intellegendi arbitrio oppida quo traduntur ordine utrimque ponemus a Syene.

(35) Et prius Arabiae latere gens Catadupi, deinde 178 Syenitae, oppida Tacompson, quam quidam appellarunt 20 Thaticen, Aramum, Sesamos, Andura, Nasarduma, Aindoma

§ 176: (2—6) Sol. 56, 6. 8. — (6—9) Iuba fr. 42 Müller. Sol. 56, 9. MCap. VI 702 init. — § 178: (19) cfr. Mela I 51.

1 sceneos **R**ad² in *ras*. p. v. scaen- *rD*. -neon *Sol*. | insulas Adanu *MPt* p. 686^b. -lam sadanum *ll.v(J)*. -lam Adanu (*Salm*. p. 875^b E) *H*. cfr. *Sol*. 5 uinos **F**². -no **E**ⁿ. imo p | insternentes **R**²*S*. -endos **D**Fd**R**¹a. sternentes **E**ⁿ*pv* 7 idem **R**(?)*G*. item **D**Fa. om. **E**ⁿ*ov* | thorotheoas **D**F¹a. hor- **F**². her- (-toas o) **E**ⁿ*ova*. **B** 9 bargenos *pva.S* | zangenas **E**ⁿ*pD*. zageras *v*. gangeras **D**Fd**Ta**. **J**². -goras **RS** | thalibas **E**ⁿ*pD*. -bus *r*. chalybas *v* | saxinas **E**ⁿ*pv(D)*. xoxi- *rS* | syrechas p. -cas *va.S*. sirecas **E**ⁿ*D* 10 deremas **D**Fa | domazenes **E**ⁿ*pv(D)*. -zaines **D**Fa. -zames **R**d**T**S. -zanes *C* 13. 14 sunt et qui **R**d(?)*va.D*. sunt qui a 15 *uncos ego posui; traici vv. voluerunt post Meroen (v. 11) Dal.*, post habere (v. 13) *U143* | incolere d(?)*pva.S* 17 *dist. ego* 18 et **E**ⁿ*v(D)*. om. *rS* | catadapudine inde **F**d**Ra** 20 thaticen **R**²*pS*. -thicen **E**ⁿ*v(D)*. et *ycten a*. ethicten *rJ* | aramum *v(J)*. -mam **E**ⁿ*D*. -nium *B*. arumam **D**Fda. eruniam **R**¹. anamen p. aramasos **R**²*S* | psesamos a. sesamum (-nium *B*) *va.S* | andura **E**ⁿ*D*. sand-*v*. atuma p. om. *rS* | nasarduma **E**ⁿ*D*. -dum p. -audum *v*. sanduma **R**²*S*. sanduna *r*. -dua a | Aindoma Come *ego*. (cfr.

Come cum Arabeta et Boggia, Leupitorga, Tantarene, Emeae, Chindita, Noa, Goploa, Gistate, Megadale, Premni, Nups, Direa, Patigga, Bacata, Dumana, Radata, in quo felis aurea pro deo colebatur, Boron, in mediterraneo Mallo 179 proximum Meroae. sic prodidit Bion. Iuba aliter: 5 oppidum munitum Megatichos inter Aegyptum et Aethiopiam, quod Arabes Mirsion vocaverunt, dein Tacompon, Aramum, Sesamum, Pide, Mamuda, Orambim iuxta bituminis fontem, Amodata, Prosda, Parenta, Mania, Tessata, Gallas, Zoton, Grau Comen, Emeum, Pidibotas, Aendonda- 10

§ 179: Iuba fr. 42 Müller.

Aendondacometas § 179). naidomacum E^a. -ma, Cumcum D. masindomacum rS. hañadomachum p. anaudoma (anad- Dal.) v 1 cum arabeta E^a. Cumara, Beta (Peta Dal.) v. chumarabetra p. arabeta (-tā R) rS | bogghiana E^a. -grana p. -ggiana D. bochiana va.S. cfr. Bocchin § 181 extr. | leupitorga RadS. leupy-D F. leuphit- E^apv(D) | tantarene Rv. tamthare p. tautarene E^aD¹. -ren D². -tharaenae DF. ta (za a) ut harene ad. cfr. Ποντυρίε ap. Ptol IV 7,6 2 emeae chindita (MPt p. 771^b) D². meae chin-D¹. meae chiin- E^a. meae echin- p. meechin- v. meae (maeae F. mee a) cin- (-tor a) r. mecin- dS. moechindira C | goploa E^aD. -phoa v. glopoa Fd. -ploa rS. golplea p | gistate E^apD. -tem r. gystate dv | Megada (-geda v), Lea S | Premni MPtll. aremni E^a. arem p. arenni r. Renni D. Renni S. rhemnia v. cfr. § 179 med. (Πρῆμνικ Strabo = Primi) 3 nupsia va.S. pus p. Πνούψ Ptol. | dirrea p. diraea F. dyr- a | patigga DFdR¹J. -tiga R²S. -tyga a. paagga E^a. pataga v. om. p | bacatha a. bagada E^ava.S(D). paga-ada p | rhadata Rdva. D. radacha p | felix FdR¹a 4 bonon E^a. bono p | mallo ll.v(D). -llos C 5 meroae G. -oe E^av(D¹). -oen rS(D²) | prodidit E^av(D). -dit rS 6 munitum ego. in (im D) munto DFR imum E^a. linum p. in monte aG. limum in monte v | egatichos FR. -adicos a 7 mirsion E^apD. -son DFa. myrson Rdv 8 aranium, sesanium B | pide ll. D. -den G. -dne v | mamuda E^apv. -dae (-de a) r. doce d | corambin va.S. -bim E^apD. cfr. MPt p. 770^a | iuxta E^aR²pS. -ta eam v. iuocia D. -iā F. utocra R¹. euoci ha a 9 amodata (-tha p) E^apD. hammodata (-ara Bas.) v. amodita rS | mania Dfa D. -iad E^a. mama Rv. nicum a p | tessata (the- p) E^apD¹v(D). -atta D²F. -ra C. tesatta RdS. tasfata a 10 galles E^aD. gales p | grau dG. grao DF¹. grac F²a. grou R. gnau E^ap. gau v | pidibotas E^av. pydib- p. pidisb- r | aendondacometas DFRa. endo- E^av(D). endothaaco- p. hebdomecontaco- G

cometas, Nomadas in tabernaculis viventes, Cistaepen, Magadalen, Parvam Primin, Nups, Direlin, Patingan, Breves, Magasneos, Egasmala, Cramda, Denna, Cadeum, Atthena, Batta, Alanam, Macua, Scammos, Goram in insula, 5 ab iis Abale, Androgalim, Serem, Mallos, Agocem.

Ex Africae latere tradita sunt eodem nomine Tacompsos 180 altera sive pars prioris, Mogore, Saea, Aedosa, Penariae, Primis, Magassa, Buma, Linthuma, Spintum, Sidop, Censoe, Pindictor, Acug, Orsum, Suara, Maumarum, Vrbim, Mulon, 10 quod oppidum Graeci Hypaton vocarunt, Pagoarca, Zamnes,

1 nomades p. -metas **DFdRa** | cistaepen *ego*. cyst- **E^aD**.
astepen p. cisteen **DFR**. -eon a. cysten d(?)*S*. -ten pemman v

2 magadalen **dT**. *cfr.* § 178 *med.* magadagalen (inag- **E^ap**)
E^apR¹. -da, Galen *D*. macadag- (macc- a) *rS*. gadag- v | paruā
primin *MPt p. 771^b*. paroa prummu (-mū p) **E^apD**. proaprimii *r*.
-min *S*. paloin, primmin v | nupsin *va.S* | direlin *ego* (*coll.* § 178
Direa). dicelin **E^aD**. dere- **R²**. detre- **DR¹S**. decre- **Fa**. derce-
dT. deche- p. dase- *G*. deselini v | patimngan **B**. (Patin, Gam-
breues *va.D*) 3 magos neos a. magasne (-sen *G*) *va.S* | egus-
mala **DFda**. segasm- *va.D* | cramda **E^aDFaD**. cranda *dpG*.
-dala **RS**. caranda v | demia p. dene **DFa** 3.4 cadeum atthena
ego. cfr. § 181 *extr.* dadeum atthena a. cadeuma thena (-ne **F**)
DFdRG. cadeum mathena (-emia p) **E^apD**. -umna thena v

4 baita **E^a**. batha *pva.S*. Nabatta *MPt p. 769^a* | alanam **E^aD**.
-nan p. -na *rv* | macua **E^av(D)**. -chua p. -cum *Dal*. mascoa *rS* |
scammor **R**. samos p | goram **E^apv(D)**. ho- *rS* 5 abale (-la *G*)
androgalim (-abin a) **DFdRaS**. -ocalim *G(D)*. ab alexandro calim
(-lmi p) **E^apv** | serem **E^apD**. -ren v. seserem *r*. -ren *S* | agocem
E^av(D). -en *G*. -ozen p. -olem *r*. -en *S* 7 pars **E^apv**. praes

DF. peras **R**. res a | mogore **E^aD**. -res p. -ra v. moggore **RdS**.
magorae **DF**. -re a. -ra *G* | sea **E^aapva.S(D)** | edosa a v. -oxa p.
aedos *D*. edos **RS**. aedes *MPt p. 769^a* | penariae *MPtl.l.* (*i. e.*
ταμεία, *cfr.* Forum Cambusis § 181). plenariae **DFRaS**. pele-

(-ria *Bas.*) **E^av**. pelle- p. Apele- *D* 8 primis (*sc. altera sive*
Magna) *MPtl.l.* pinnis **DFdRaS**. pindis **E^aG(D)**. pynd- *pv(L)* |
magassa **E^apRS**. -ssu *F*. maggassu **Dda**. magusa v | buma **E^apRS**.
bhu- *r*. bau- v | linthuma **FRapS**. lyn- **D**. lintu- **E^aD**. linitima v |
sidop a. syd- **DFdRS**. -pta v. sidopt **E^aD**. sinodoth p. Sylop
MPtl.l. | gensoe **E^aD**. -se p. -soa *va.S* 9 pindictor **DFdRaD**.
-tora v. -ditor p. pndictor **E^a** | acug **RaS**. achug **DFd**. agugo
(-ūgo p) **E^apH(D)**. cugoa (eug- *C*) v | orsima *va.S* | suara **E^apD**.
-asa v. sausa *rS* | mulon **E^aH**. -ona v. mylon p. molom *r*. -lum
dTS 10 hypato **F**. -panhon **E^a**. -patiton *va.G* | pagoarca **RS**.

unde elephanti incipiant, Mambli, Berressa, Coetum. fuit quondam et Epis oppidum contra Meroen, antequam Bion scriberet deletum.

- 181 Haec sunt prodita usque Meroen, ex quibus hoc tempore nullum prope utroque latere exstat. certe solitudines nuper renuntiavere principi Neroni missi ab eo milites praetoriani cum tribuno ad explorandum, inter reliqua bella et Aethiopicum cogitanti. intravere autem et eo arma Romana Divi Augusti temporibus duce P. Petronio, et ipso equestris ordinis praefecto Aegypti. is oppida expugnavit, quae sola invenimus quo dicemus ordine, Pselcin, Primi, Bocchin, Forum Cambusis, Attenam, Stadissim, ubi Nilus praecipitans se fragore auditum accolis aufert. diripuit et Napata. longissime autem a Syene progressus est DCCCLXX p. nec tamen arma Romana ibi solitudinem fecerunt: Aegyptiorum bellis attrita est Aethiopia vicissim imperitando serviendoque, clara et potens etiam usque ad Troiana bella Memnone regnante. et Syriae imperitasse eam nostroque litori aetate regis Cephei patet Andromedae fabulis.

§ 181: (6 sqq.) cfr. Sen. NQ VI 8, 3 sqq. Plin. XII 19.

-rchas p. -rgas v. -rta DFda. -rtas E^aD | zamnes E^av(D). cha- p. zmanes (tma- a) rS

1 coetum DFE^aD. coet- a. cet- dp. -uma v. coetuma R¹. acet- R²S | fuit E^aR²p v. it r 2 bion E^apR(?)v. om. DF. mons a 5 exstat certe (cetera v) E^aR²pfH. et R¹. om. r 10 aegypti. is (P)H. -tiis ll. C. -tus adpv | oppida FdTRaS. -da eorum E^ap(D?)v(D) 11 inuenerat E^apva.S | quod E^aR¹a 12 pselcin Dal. e Ptol. IV 7, 5. -chin Be Strab. XVII p. 820. spelcin DF. -lcim a d. -lem R. -lgin E^a. -ligni p. splegin v | primin va. D | bocchin DdJ. (cfr. Βώρυξις ap. St Byz.). bochin F. -im a. -chyn R. boccin E^av. boci p. aboncim (abuncim S) Be Ptol. l. l. | forum DF¹dRaJ. (Καμβύσου Ταμεία Ptol. l. l.). furum E^aF²p. phurumin v. phthurin Be Ptol. | cambusis E^aD. -sus p. -sin v. cabusis R. -sin J. -ssis r¹ attenam v. adtenam E^a. atteniam DFaD. -emam dJ. -emam H. atheniam R¹. -nam R². -na p. cfr. § 179 extr. | stadissim E^aD. -isin pv. -dasim rS 14 napata B coll. § 189. 184. naeatta d. nepata E^aR²v(D). nephata p. neata r 15 DCCCLXX E^ap v(D). DCCCC- rH. cfr. U 144 | roma E^a 18 et (pro etiam) o 19 litori R(?)H. -re im a. -re ro

Simili modo et de mensura eius varia prodidere, 183
 primus Dalion ultra Meroen longe subvectus, mox Aristocreon et Bion et Basilis, Simonides minor etiam
 quinquennio in Meroe moratus, cum de Aethiopia scriberet.
 5 nam Timosthenes, classium Philadelphi praefectus, sine
 mensura dierum LX a Syene Meroen iter prodidit, Eratosthenes DCXXV, Artemidorus DC, Sebosus ab
 Aegypti extremis XVI·LXXV, unde proxime dicti XII·L.
 verum omnis haec finita nuper disputatio est, quoniam a 184
 10 Syene DCCCC·LXXV Neronis exploratores renuntiavere his
 modis: a Syene Hieran sycaminon LIII p., inde Tama
 LXXII regione Euonymiton Aethiopum, Primi CX̄, Acinam
 LXIII, Pitaram XXV, Tergedum CVI. insulam Gagauden
 esse in medio eo tractu; inde primum visas aves psittacos
 15 et ab altera, quae vocetur Artigula, animal sphingion, a
 Tergedo cynocephalos. inde Nabata LXXX; oppidum id
 parvum inter praedicta solum. ab eo ad insulam Meroen
 CCCLX. herbas circa Meroen demum viridiores, silvarum- 185
 que aliquid apparuisse et rhinocerotum elephantorumque

§ 183: Berger Eratosth. fr. p. 152. (cfr. Plin. II 184).

2 melon DFR¹a 3 bion (byon p) et E^opv(D). om.rS
 5 nam et ova.(P)H 6 syenero (sie- a) uenit DFa | prodidit
 E^oopv. -idere r 8 XVI E^ov(D). LXVI rS. om.p | LXXII E^oD¹ |
 XII·L DFRa H. cfr. II 245. LXII E^o. LXV pv. XII·LXX G. XII
 D¹ 10 DCCC (P)G | LXXV DFa. -II E^op. -VI RdT. -IV P.
 -III H. -I S. LXII v. XXXXV D 11 LIII u.v. an LXX?
 aliter computavit MPt p.76S^a | p. om.E^opD 12 LXXII u.H.
 LXXV pv. an LXXX? | regione u.pv(D). -nem d(?)C | primi
 u.v(D). -mam C. cfr. § 179. 181. (178) 13 LXIII E^oDFapv(D).
 LIII R(?)G | pitaram E^oadv(D). pitt- rS. pyth- p | XII E^oD |
 thergedum p. tergend- E^o | CIII E^opD | gaugadem p 14 eo
 E^opv(D). om.rS 15 artigula E^opv. -icula rS | spingion (spig- a)
 u.va.B. cfr. § 173 16 tergedo B. -godo u. -gendo v | cyno-
 cephalos v. cen- p. nino- DR. -cenfalos r | nabata E^oC(D).
 -tha pv. nataba r. napatha G. -ta L 18 CCCLX — meroen
 E^oR²pv. om.r 18.19 siluarumque aliquid E^opv. -arum r

vestigia. ipsum oppidum Meroen ab introitu insulae abesse
 LXX p., iuxtaque aliam insulam Tadu dextro subeuntibus
 186 alveo, quae portum faceret. aedificia oppidi pauca; reg-
 nare feminam Candacen, quod nomen multis iam annis ad
 reginas transiit; delubrum Hammonis et ibi religiosum 5
 et toto tractu sacella. cetero cum potirentur rerum
 Aethiopes, insula ea magnae claritatis fuit. tradunt arma-
 torum CCL dare solitam, artificum III. alii reges Aethi-
 187 opum XLV esse hodie traduntur. 30. universa vero gens
 Aetheria appellata est, deinde Atlantia, mox a Vulcani 10
 filio Aethiope. animalium hominumque monstrificas effigies
 circa extremitates eius gigni minime mirum, artificii ad
 formanda corpora effigiesque caelandas mobilitate ignea.
 ferunt certe ab orientis parte intima gentes esse sine
 naribus, aequali totius oris planitie, alias superiore labro 15
 188 orbas, alias sine linguis. pars etiam ore concreto et
 naribus carens uno tantum foramine spirat potumque
 calamis avenae trahit et grana eiusdem avenae sponte
 provenientis ad vescendum. quibusdam pro sermone nutus
 motusque membrorum est. quibusdam ante Ptolemaeum 20
 Lathyrum regem Aegypti ignotus fuit usus ignium. quidam
 et Pygmaeorum gentem prodiderunt inter paludes ex

§ 187. 188: (14—22) Mela III 91. 92. 81. Sol. 30, 12—14.

2 tadu *ll. H.* tatu *G.* thandum p. tractu *ov* 4 candacen
 E*v(H). -cem o. -aocen *Dal.* chandachem p. canagen (-gem R) *r.*
cf. Strabo XVII p. 820 5 transiit *Radv.* -sit *rD* | est E*pv
va. G(D) 6 poterentur *Fa* 8 artificium *ll. v.* elephantum *D* |
 III E*DFdTAD. IIII Rpv(S). CCCC B | *dist. D* | alii *ego.* alare
 DF. alere *rv* (*puncto posito*) 9 eē *ego.* et *ll. v* 10 ablantia F² |
 a E*opv. *om. r* 11 ethiopie o. *add.* aethiopia (ethi- o. ethy- p)
opv. sed cf. Müller de stilo p. 90 et de glossemate II 106 hyadas,
 8 cosmon, III 51 Absyrto | effigies monstriferas E*ova S
 12 mirumque DFRa 13 caelanda FR¹. cel- Da 14 fertur o |
 certis DF | partes DF 15. 16 labro oris alia DF 17 for-
 mina DFR 18. 19 provenientis sponte o | pro sermone — 20 qui-
 busdam *om. DF¹Ra* 20 motusque et quibusdam *om. etiam F²*
 21 lathyrum *dova. B.* -thurum *H. cf. II 169* | aegypti regem
 FdRaSJ 22 ante (*pro inter*) E*pvA. H | ex E*pv. a r

quibus Nilus oriretur. in ora autem ubi dicemus continui 197
montes ardentibus similes rubent.

Trogodytis et Rubro mari a Meroe tractus omnis 189
superponitur, a Napata tridui itinere ad Rubrum litus,
5 aqua pluvia ad usum conpluribus locis servata, fertilissima
regione quae interest auri. ulteriora Atabuli, Aethiopum
gens, tenent. dein contra Meroen Megabarri, quos aliqui
Adiabaros nominavere; oppidum habent Apollinis. pars
eorum Nomades quae elephantis vescitur. ex adverso in 190
10 Africae parte Macrobbii, rursus a Megabarris Memnones et
Dabelli dierumque XX intervallo Critensi. ultra eos
Dochi, dein Gymnetes, semper nudi, mox Anderae, Mattitae,
Mesaches; hi pudore atri coloris tota corpora rubrica
inlinunt. at ex Africae parte Medimni, dein Nomades,
15 cynocephalorum lacte viventes, Alabi, Syrbotae, qui octonum
cubitorum esse dicuntur. Aristocreon Libyae latere a 191
Meroe oppidum Tollen dierum V itinere tradit; inde
dierum XII Esar oppidum Aegyptiorum qui Psammetichum
fugerint; in eo prodente se CCC habitasse; contra in

§ 190: (10) Mela III 85. Sol. 30, 9. — (14. 15) Sol. 30, 4.

1 enim (*pro autem*) E^apva.G | ubi E^apv. ibi r | dicemus ego.
desimus (-siimus v) E^aDFaD (coll. § 176). desinit R²inras.S. -sunt
p. -sinunt J 2 montis Fa | ardentibus E^apv(D). -ti a. -tis rS |
similis Fa 4 in itinere FdRaSJ 6 atabuli E^apva.S(D)

7 tenet E^ava.S. -nens a | megabarri (mag- d) RdTS. -bari B.
egabarri r. neg- v 8 adiabaros E^apva.S | apollini E^a
9 uestitur E^a. -tus DF. -tis a 11 dabelli DFdTAd. -eli RS.
dauelli E^aG. -ualli p. daneli v. cfr. § 196 12 anderae dv(D).
-ere E^aDFap. -ete R. -etae S | mattitae E^aD. mathi p. -itae v.
mothi- RS. mouthes r 13 meaches D. mesageshes E^aD. -gebese
va.S. massageshes p | hi pudore ego. hipdore E^a. nid- p. ipso-
dore (-odoro F. -o ore a) r. -rae S. hypsodores D. hipporeae v

14 menismini coni. B (U145) coll. VII 31 15 alabi E^aD. ol- v.
aladi DFdT.S. -dis R. alidi a. om. p | syrbotae B. -thae E^a. sir-
bote p. syrdote DFT. sir- Rad. cfr. VII 31. serbotae Sol. sor- v

17 tolen va.S. tholon p. Coloen Be Ptol. IV 7, 8 18 XII
om. E^a 1. VII MPt p. 774^b | esar v. caes- (add. XII E^a 2) E^a. des- r J¹.
aes- D. cfr. Ptol. IV 7, 7 Έρηψ 19 fugerint G. -runt E^aB. -rent v.
-girint R². -rent r | prodente (prud- Fa) se ll.(P)S. -duntur
annis v | CCC ll. (U145) D. CCC S. trecentis pv | habitare E^a

Arabico latere Diaron oppidum esse eorum. Bion autem Sopen vocat quod ille Esar; et ipso nomine advenas significari. caput eorum in insula Sembobitin, et tertium in Arabia Sinat. inter montes autem et Nilum Simbarri sunt, Phalliges, in ipsis vero montibus Asachae multis nationibus. abesse a mari dicuntur dierum V itinere; vivunt elephatorum venatu. insula in Nilo Sembritarum reginae paret. ab ea Nubaei Aethiopes dierum VIII itinere; oppidum eorum Nilo inpositum Tenupsis. Sesambri, apud quos quadrupedes omnes sine auribus, etiam elephantii. at ex Africae parte Ptonebari, Ptoemphani, qui canem pro rege habent, motu eius imperia augurantes, Harusbi oppido longe ab Nilo sito, postea Archisarmi, Phalliges, Marigarri, Chasamari. Bion et alia oppida in insulis tradit: a Sembobiti Meroen versus dierum toto itinere XX proximae insulae oppidum Seberritarum sub regina et aliud Asara,

§ 191: (5. 7) Sol. 30, 4. cfr. Plin. VIII 35. — § 192: (9. 11. 12) Sol. 30, 5.

1 diaron (-anon E*) *ll. v(D)*. diaon p. daron *Be Ptol. l. l.* | deorum DFR. dorum a | bion cum p. uion enim E* 2 esar (aes- D) et v. sesar (sedar a) et DFdTRA. asserit E* p | aduenas ait D(?) *va. S(J)*. sed cfr. Müller *de stilo* p. 76. 77 4 sinat *ll. S.* -as dT. syna p. sai v | simbarri E*R²S. -biati p. barri r. symbari v 5 phalliges *ego. cfr. § 192 extr.* phali- E*pv. palugges (-udes a) rS. phalanges B | Azachaei Sol. cfr. VIII 35 7 nili DFa. illo E*va. C | sembritarum E*v. cfr. Strabo XVI p. 770. XVII p. 786. sebr- p *Be Ptol. IV 7, 10.* sember- a. semberr- rG 8 regine F. -ione E*padT. -ni va. G 9 tenupsis E* B. -psi v. enubis (nua) r. themissis p. Tenessis Strabo l. l. | sambri E* pva. S. psambari Sol. 10 quadrupes FdRaSJ | omnibus FRa 11 at E*v(D). om. rS | ptonebari *ego.* tonob- DFdRaS. ptoemb- v. -enbani E*o D¹. theb- p. om. D² | ptoemphani *ego.* -nae B. -phe a. -phoe v. -enphae DFS. -phe Rd. -phani D². pthonemphani o. thonenph- E*. om. p D¹. sed cfr. Ptol. l. l. 12 harusbi E* pDFD. bar- a. ar- Rdv(H). auruspī C(S) 13 nili situ E* | archisarmi E*R²S. -mis (arci- a) r. athisarmi p. ach- v | phalliges (-ies a) *ll. H(D)*. phali- v(S). cfr. § 191 | marigarri E*D. -chari p. -gerri Rdv(S). -geri rG 14 chasamari E*D. chassa- p. casa- v. casmari rS | et om. Dal. | sembrobiti R(?)v. -oboti r 16 seberritarum a. -tharum DFR. -ertitarum d. -ernit- E*. -ornith- p. sebarrit- v. sebrit- B. semberrit- G | asarcha p. asar B

alterius oppidum Darden; tertiam Medoen vocant, in qua oppidum Asel, quartam eodem quo oppidum nomine Garroen. inde per ripas oppida Nautis, Modum, Demadatin, Secundum, Collocat, Secande, Navectabe cum agro Psegipta, 5 Candragori, Arabam, Summaram. regio supra Sirbitum, 194 ubi desinunt montes, traditur a quibusdam habere maritimos Aethiopas, Nisicathas, Nisitas, quod significat ternum et quaternum oculorum viros, non quia sic sint, sed quia sagittis praecipua contemplatione utantur. ab ea vero 10 parte Nili, quae supra Syrtes Maiores oceanumque meridiano protendatur, Dalion Vacathos esse dicit, pluvia tantum aqua utentes, Cisoros, Logonporos ab Oecalibus dierum V itinere, Vsibalchos, Isabelos, Perusios, Ballios, Cispios. reliqua deserta, dein fabulosa: ad occidentem 195

§ 194: (6—9) Sol. 30, 6.

1 darden *U.S.* daron *B.* danden *v.* (Darada *Strabo XVI p.771*) | medoen *E^odv.* -em *Rp.* -eni *r* | an uocat? 2 garroen *E^oD.* gairoem *p.* garode *r.* -den *v* 3 paropas *Fda va. G* | nautis *E^oD.* nathis *p.* nauos *rv.* (*desperanda videtur haec nominum series Latinis vocabulis similium*) | modum (madum *E^oD.* -diam *p*) demadatin (-tin *E^oD*) *U.* modundam *andatim G.* -dae mandatini *v* 4 secundum *DFdTRaH.* setu- *G.* secundum *E^opD.* -uni *v* | collogat *E^o.* -lligat (*G.* -ati *v*) *va. J* | sechande *p* | nauectabe *E^oG.* -bae *v.* -ethabe *p.* nabettabet *r* | cum agro psegipta (-irta *p*) *E^opD.* (*dist. J²*). cum agros (-or *R*) ipse agittae (-tte *a d.* -te *R*) *r.* cumi, agrospi (-oripse *J¹*), aegipam (*G.* -ani *v*) *v* 5 candragori *E^oD.* chanda-*p.* candrogari *v.* anelago (anda-*Rd*) *r* | arabam (har- *p*) summaram (-rum *E^o.* simiarum *p*) *G.* -bum summorum *v* | siruidum *E^o.* -ithum *p* 7 nisicathas *E^oD.* -chatas *p.* -castes *v.* nisacaethas *rS* | nisitas *E^op v(D).* -tis *a.* -ittos *dT.* nisytos *RS.* -tis *F.* nysitis *D* 9 utuntur *E^ozva. Bas.(D²)* 10 que *om. DFRaSJ* 11 protendatur *a.* -dantur *DFR.* -ditur *E^ov* | dalio *DFRaSJ* | uacathos *E^oD.* uoc- *DFa.* -tos *Rdv.* uagantes *p* 12 cysoros *ap* | logonporos *E^oD.* -omboros *a.* longomp- *rS.* longop- *v.* -pothos *p* | oecalibus *Bcoll.V44.* eoca- *U.* coca- *v* 13 usibalchos *E^opD.* -cos *rv* | isbelos *S.* -lus *DFRa.* isuelos *E^ov.* -llios *p* | perusios *U.v(S).* parru- *p.* pharu- *B.* -sos *G* | ballio *F.* uallios *E^op.* ualios *va.S* 14 cispio *DFa.* asprios *p* | deinde *R(?)p va. D* | fabulosa *op v(D²).* -ossias *E^o.* -osis *R²S.* -osius *D¹.* -osi (*U146*) *J.* -ulis *r*

versus Nigroe, quorum rex unum oculum in fronte habeat, Agriophagi, pantherarum leonumque maxime carnibus viventes, Pamphagi, omni mandentes, Anthropophagi, humana carne vescentes, Cynamolgi caninis capitibus, Artabatitae quadrupedes, ferarum modo vagi, deinde Hesperioe, 5
5,10 Perorsi et quos in Mauretaniae confinio diximus. pars quaedam Aethiopum locustis tantum vivit fumo et sale duratis in annua alimenta; hi quadragesimum vitae annum non excedunt.

196 Aethiopum terram universam cum mari Rubro patere 10
in longitudinem XXI·LXX p., in latitudinem cum superiore Aegypto XII·XCVI Agrippa existimavit. quidam longitudinem ita diviserunt: a Meroe Sirbitum XII dierum navigationem, ab ea XV ad Dabellos, ab his ad oceanum Aethiopicum VI dierum iter. in totum ab oceano ad Meroen DCXXV p. 15
184 esse inter auctores fere convenit, inde Syenen quantum
197 diximus. sita est Aethiopia ab oriente hiberno ad occidentem hibernum. meridiano cardine silvae, hebena

§ 195: (2 sqq.) Sol. 30, 6. 7. 8. Artemid. ap. Strab. XVI p. 772. — § 196: Agrippa fr. 35 Riese. Dic. 4, 2. — (15) Sol. 30, 9. — § 197. 198: (17—513, 9) Dic. 4, 3. — § 197: (17—513, 2) Sol. 30, 14. Mela III 94. — (513, 6) cfr. Plin. V 7.

1 nigroe E*opdB(D). -o et a. -oae rv(S) | habeat in fronte (-tem E*) E*ova.S. (habet SJ) 2 agriofagi DF. acrogi E*o. -ogi p | et leonum R(?)va.D | carnibus E*opv. -ne r 4 cynamolgi E*ov. cynom- pSol. cinamalgi r. cfr. VIII 104 | artabatitae Rad(Sol).G. artha- DFv(D). antha- E*o. anti- p 5 quadrupedes R²SJ. quadri FR¹a. -pedum dv | hesperioe J. -ie a. -iae DFdR¹v(S). -ii G. -ia R². -ica E*p 6 quod is (pro quos) DFR¹a 8 hi om.R. ii C. in v 10 mare Fa 11 XX·LXX R
12 XI DFa | XCVI E*opD. -VII rv(S). -VIII dTH 13 XII E*pG(D). XI rS. XV v 14 XII E*va.S(D). totidem p | diabellos R. dauell- G. cfr. § 190 | iis Rdva.D | aethiopum E*. ethyo- p 15 in om.R | totum autem R(?)G. -um enim E*pv | DCCXXV E*pv.a.H. DCXX Sol. 18 hebena DFav(S). eb- Rd(?)Dic.H. hae uero E*o. uero p. hiberno Dcoll.Sol. (hieme). cfr. Mela III 80. Plin. XII 18. 19. Strabo XVII p. 822 init. Diosc. m. m. I 129

maxime, virent. a media eius parte imminens mari mons excelsus aeternis ardet ignibus, Theon Ochema dictus Graecis. a quo navigatione quadridui promunturium quod Hesperu Ceras vocatur, confine Africae iuxta Aethiopas 5 Hesperios. quidam et in eo tractu modicos colles amoena opacitate vestitos Aegipanum Satyrorumque produunt.

31. (36) Insulas toto eo mari et Ephorus conplures 198 esse tradidit et Eudoxus et Timosthenes, Clitarchus vero Alexandro regi renuntiatam adeo divitem, ut equos 10 incolae talentis auri permutarent, alteram ubi sacer mons opacus silva repertus esset, destillante arboribus odore mirae suavitatis. contra sinum Persicum Cerne nominatur insula adversa Aethiopiae, cuius neque magnitudo neque intervallum a continente constat; Aethiopas tantum populos 15 habere proditur. Ephorus auctor est a Rubro mari 199 navigantes in eam non posse propter ardores ultra quasdam columnas — ita appellantur parvae insulae — proveli. Polybius in extrema Mauretania contra montem Atlantem a terra stadia VIII abesse prodidit Cernen, Nepos 20 Cornelius ex adverso maxime Carthaginis a continente p. M, non ampliorem circuitu II. traditur et alia insula contra montem Atlantem, et ipsa Atlantis appellata. ab ea V dierum praenavigatione solitudines ad Aethiopas Hesperios et promunturium quod vocavimus Hesperu Ceras, 197 25 inde primum circumagente se terrarum fronte in occasum

§ 199: Ephorus fr. 96^a Müller. Polyb. XXXIV 15, 9 Hultsch. Corn. Nep. fr. 51 Halm. — (24. 25) Sol. 56, 10. Mela III 100.

3 a graecis E^o Dic. va. Bas. (D) | navigatione Dic. S (D²).
-tio ll. v (J). cfr. § 200. 201. 199. 86. II 187. IV 95. 104; aliter § 196.
IV 57. V 10. 89 | ad promontorium va. S 4 Hesperion va. S.
cfr. II 237. V 10 | cheras R 7 Eoo D¹ 9 regi renuntiatam
E^o op v (D). rege (-gi Dic.) renuntiat (-avit a) r Dic. S 11 siluarum
E^o oz | distillante o. -ntibus va. S 12 contrarium (om. sinum)
E^o | dist. va. S 14 a E^o F² p v. om. r 17 peruehi DFRa
21 CC (pro M) p. X RS | ampliorem ap 22 appellatae F. -te a
23 V Rad. quinque DFp v. II E^o z D | praenavigatione a T D.
nau- E^o p v. praenavigationi F d S. -nis (pna- R) r J

200 ac mare Atlanticum. contra hoc quoque promunturium
 Gorgades insulae narrantur, Gorgonum quondam domus,
 bidui navigatione distantes a continente, ut tradit Xenophon
 Lampsacenus. penetravit in eas Hanno Poenorum im-
 perator prodiditque hirta feminarum corpora, viros perni- 5
 citate evasisse; duarum Gorgadam cutes argumenti et
 miraculi gratia in Iunonis templo posuit, spectatas usque
 201 ad Carthaginem captam. ultra has etiamnum duae Hes-
 peridum insulae narrantur, adeoque omnia circa hoc
 incerta sunt, ut Staius Sebosus a Gorgonum insulis 10
 praenavigatione Atlantis dierum XL ad Hesperidum insulas
 cursum prodiderit, ab his ad Hesperu Ceras unius. nec
 Mauretaniae insularum certior fama est. paucas modo
 constat esse ex adverso Autololum a Iuba repertas, in
 quibus Gaetulicam purpuram tinguere instituerat. 15

202 **32.** (37) Sunt qui ultra eas Fortunatas putent esse
 quasdamque alias, quo *in* numero idem Sebosus etiam
 spatia complexus Iunoniam abesse a Gadibus DCCL p.
 tradit, ab ea tantundem ad occasum versus Pluvialiam
 Caprariamque; in Pluvialia non esse aquam nisi ex imbri. 20
 ab iis CCL Fortunatas contra laevam Mauretaniae in VIII
 horam solis; vocari Invallem a convexitate et Planasiam

§ 200: Sol. 56, 11. 12. MCap. VI 702. Mela III 99. 93. —
 § 201: Sol. 36, 13. MCap. VI 702. Mela III 100. — Iuba fr. 28
 Müller. Mela III 104. Sol. 26, 1. cfr. Plin. V 12 extr. IX 127. —
 § 202: (16. 21) Sol. 56, 14. MCap. VI 702.

2 quoquodam E^a 3 navigationis FdRa | distantis FRa.
 -tesque o | continenti (om. a) o 4 lamsacenus o. -cetenus Fa |
 hamno R. anno Fa 6 euadisse a. aeua-F | duarumque R(?)v |
 gordanum a. gorgonum ova.S 9 circa haec va.S 10 satius
 DFR. satius a 12 prodiderint Fa. -runt E^a 14 ex (om. p)
 aduersum E^ap | autololum C. -loliā ll. antholiā p. cfr. V 5. 17
 15 instituerant E^a. constituerat R 16 putant R(?)va. D
 17 quo in ego. cfr. VII 60. quorum Fa G. quarum rv(H).
 -rum e D² 18 a om. Fp 19 ab occasu DFRa 20 im-
 bribus R(?)pv. cfr. X 97 21 CCXL p | laeuā RdTv(S). -ua FH.
 leua r | in VIII ll. pS. in VIII dTH. VIII M p. v 22 Oram
 pva. H | Inuallem ll. S. Conu- H. in conuale v | a E^av(D). om. rS |
 planasia R¹. -nisia R². -nariam va.S

a specie, Invallis circuitu CCC p.; arborum ibi proceritatem ad CXL pedes adulescere. Iuba de Fortunatis ita inquisivit: sub meridiem quoque positas esse prope occasum, a Purpurariis DCXXV p., sic ut CCL supra occasum navigetur, dein per CCCLXXV ortus petatur. primam vocari Ombrion, nullis aedificiorum vestigiis; habere in montibus stagnum, arbores similes ferulae, ex quibus aqua exprimitur, e nigris amara, ex candidioribus potui iucunda. alteram insulam Iunoniam appellari; in ea aediculam esse tantum lapide exstructam. ab ea in vicino eodem nomine minorem, deinde Caprariam, lacertis grandibus refertam. in conspectu earum esse Ninguariam, quae hoc nomen acceperit a perpetua nive, nebulosam. proximam ei Canariam vocari a multitudine canum ingentis magnitudinis — ex quibus perducti sunt Iubae duo —; apparere ibi vestigia aedificiorum. cum omnes autem copia pomorum et avium omnis generis abundant, hanc et palmetis caryotas ferentibus ac nuce pinea abundare; esse copiam et mellis, papyrum quoque et siluros in omnibus gigni. infestari eas beluis, quae expellantur adsidue, putrescentibus.

(38) Et abunde orbe terrae extra intra indicato

§ 203: Iuba fr. 28 Müller. Sol. 56, 14. 15. MCap. l. l. —
 § 204. 205: Sol. 56, 16—19. MCap. l. l.

1 aspiciate Fda | conuallis E^apva.S | circuitum d(?)H | proceritate p
 2 CXL E^apD. CXIII rH. CXLIII v | adulescente p
 3 ut sub Fapva.G | meridie R(?)fpH | quoque om.E^ap
 va.H(D) 4 DCCXXII (DCCC-p) E^ap. -XXV va.H 5 LXXV
 L errore 6 ombrion E^ap. ondr- r 7 ferulae (om. ex) R
 8 ex nigris opva.S | potuis F. -tius ad 9. 10 tantum uno lapide coni.S. in altum illepide MPt p. 754^b coll. Sol. (ignobiliter ad culmen fastigata) 10 exstructum E^a. -ctat DF 12 ninguariam R. niuar- Be Sol. et MCap. 14 uocari a (am E^a) E^aop v(D). om.rS 15 duo R(a?)v. duc DF. om.E^aop | apparere ego. -arent E^aopv(S). -arentque C. apperent (ape- F) r | ibi E^aopv(D). om.r 16 copia v. -iae ll 18 et om.E^a. quoque va.G
 19 siluro E^a 20 expantur aestu coni. De Sol. | putrescentibus Rp. putes- r D. cfr. XI 277 (M). XXXII 68. 76. 126. XXXV 189 (B) 21 at pva.S | terrarum va.S | intra om.E^ap

- 206 colligenda in artum mensura aequorum videtur. 33. Polybius a Gaditano freto longitudinem directo cursu ad os Maeotis XXXIII·XXXVII·D prodidit, ab eodem initio Siciliam XII·L, Cretam CCCLXXV, Rhodum CLXXXVII·D, Chelidonas tantundem, Cyprum CCCXXV, inde Syriae Seleuciam Pieriam CXV, quae computatio efficit XXIII·XL. 5
- 207 Agrippa hoc idem intervallum a freto Gaditano ad sinum Issicum per longitudinem directam XXXIII·XL taxat, in quo haud scio an sit error numeri, quoniam idem a Siculo freto Alexandriam cursus XIII·L tradidit. universus 10 autem circuitus per sinus dictos ab eodem exordio colligit intra Maeotim lacum CLV·VIII, Artemidorus adicit DCCLVI, idem cum Maeotide CLXXIII·XC p. esse tradidit.
- 208 haec est mensura inermium et pacata audacia fortunam provocantium hominum. 15

Nunc ipsarum partium magnitudo comparabitur, utcumque difficultatem adferet auctorum diversitas, aptissime tamen spectabitur ad longitudinem latitudine addita. est

§ 206: Polyb. XXXIV 15, 2 Hultsch. MCap. VI 703. — § 207: Agrippa fr. 36 Riese. — (10) MCap. l. l. Marcian. Heracl. I 5 (GGm I p. 520) Agathem. III 10 (GGm II p. 474).

1 colligenda *G(J)*. -dam **DFdRaS**. collega **E^a**. -ecta *pv* | mensuram **DFdaS** | aequior *va.G* 3 *D om. MCap.* | initio **DF¹dR¹aJ**. *add. ad orientem recto (dire-R²S) cursu E^aF²R²pv(D)*
 4 XII·LX·D **E^ava.S** | CCCLXXV **F¹** 5 CCCXXV *v(D²)*.
CCXXV **DFdRaS**. -XXII **E^apH**. *cfr. DME p. 8 n. 2* 6 XXIII·XL **DFdapD²**. XXIII·XL **E^aR(?)v**. *cfr. Dll. n. 3* 8 *directam E^aF. dir-rv, XXXXIII·XL E^a* 10 *cursu FTBap Brot.* XIII·L
a. XII·L E^a(p)va.S 11 *dictus E^aDF* 12 *ad (pro intra) E^apG(D¹)* | CLV·VIII *D. cfr. ME p. 8. 9.* CLVIII **DFdRapS**.
 -VII *MCap.* CLIII **E^a**. -VI *v. (numeri Agathemeri efficiunt | CLV·III)*
 13 DCCLIII *p* | *meotidem E^a* | CLXXVII *p.* CLXXXII·XC
MCap. | *an tradit?* 14 *audacta DF. auda E^a* | *fortuna DFR*
 16 *comparabit E^a*. -*retur o* | *cumque DF* 17 *siuersitas DF.*
diersi- E^a 18 *latitudinē E^aDF*

ergo ad hoc praescriptum Europae magnitudo . . . *longitudo* LXXXVII·XIII. Africae — ut media ex omni varietate prodentium sumatur computatio — efficit longitudo XXXVII·XCVIII; latitudo, qua colitur, nusquam CCL ex-
 5 cedit. sed quoniam in Cyrenaica eius parte DCCCCX 209
 eam fecit Agrippa, deserta eius ad Garamantas usque, qua noscebantur, complectens, universa mensura, quae
 venit in comparisonem, XLVII·VIII efficit. Asiae lon-
 gitudo in confesso est L·XIII·DCCL; latitudo sane com-
 10 putetur ab Aethiopico mari Alexandriam iuxta Nilum sitam,
 ut per Meroen et Syenen mensura currat, XVIII·LXXV.
 apparet ergo Europam paulo minus dimidia Asiae parte 210
 maiorem esse quam Asiam, eandem altero tanto et sexta
 parte Africae ampliorem quam Africam. quod si mi-
 15 sceantur omnes summae, liquido patebit Europam totius
 terrae tertiam esse partem et octavam paulo amplius,
 Asiam vero quartam et quartam decimam, Africam autem
 quintam et insuper sexagesimam.

(39) His addemus etiamnum unam Graecae inven- 211

§ 208: (1—4) MCap. VI 703. Dic. 3, 3. — § 209: Agrippa fr. 37 Riese. — (8—11) MCap. I. 1.

1 *longitudo coni. P | lacunam (a P detectam) D ME p. 14. 15 supplevit his: CII·LXXI, latitudo enim ab Arsia per Varum ad ostium Rheni XVI·LIII, longitudo. sed numeri non certi*

2 LXXXVII·XIII *ego ex Agath. cfr. IV 121. LXXXVI·XVIII D² ME p. 13. LXXXI·XLVIII E^ap v(D¹). LXXII (-V a)·XI·XCIII DFa. LXXXII·XII·XCIII RdT. LXXXII·XCIII MCap. H*

4 XXXVI a | XCVIII E^ap Salmant. H(D). XCIII r MCap. S. XLVIII v 5 a (pro in) R(?) v a. D | DCCC·X T. cfr. V 38

8 *computationem E^ap v a. S(D). cfr. p. 516, 16, de mendo VII 132 extr. |*

XLVII D ME p. 12. XLVI ll. v. -III p 9 | L·XIII·DCCL D² l. l. p. 10. LX·III·DCCL E^aD¹. LXIII·DCCL (L om. R. CCCL p) r

MCap. v. LXIII·LXXV H 11 et E^aDd(?) v(D). et per FTRaS | syenem R. my. d. mienné Fa | XVIII·XXV MCap. 12 europae FdR 13 asiae FdR 17. 18 africam autem quintam om. FdR¹

tionis scientiam vel exquisitissimae subtilitatis, ut nihil desit in spectando terrarum situ indicatisque regionibus noscatur et cum qua cuique siderum societas sit sive cognatio dierum ac noctium quibusque inter se pares umbrae et aequa mundi convexitas. ergo reddetur hoc etiam, terraeque universae in membra caeli digerentur. plura sunt autem segmenta mundi, quae nostri circulos appellavere, Graeci parallelos.

- 212 34. Principium habet Indiae pars versa ad austrum. patet usque Arabiam et Rubri maris accolas. continentur Gedrosi, Carmani, Persae, Elymaei, Parthyene, Aria, Susiane, Mesopotamia, Seleucia cognominata Babylonia, Arabia ad Petras usque, Syria Coele, Pelusium, Aegypti inferiora, quae Chora vocatur, Alexandria, Africae maritima, Cyrenaica oppida omnia, Thapsus, Hadrumetum, Clupea, Carthago, Vtica, uterque Hippo, Numidia, Mauretania utraque, Atlanticum mare, columnae Herculis. in hoc caeli circumplexu aequinoctii die medio umbilicus, quem gnomonem vocant, VII pedes longus umbram non amplius III pedes longam reddit, noctis vero dieique longissima spatia XIII horas aequinoctiales habent, brevissima ex contrario X.

§ 212—220 *exscripsit* Beda t. r. 33, *excerpta in artum contraxit* idem n. r. 47.

1 sententiam d(?)va.S(J) 2 spectato E^o. -tio p. *cfr.* Rück 3 p. 247 3 et om. p | cum qua DFdTRaH. quam E^o. que o. quae pv | siderum (vel caeli) ego. eorum E^o. earum pv(D). om. r S. *cfr.* XVIII 216. 273. II 95. XXXVII 100 6 terraeque uniuersa E^o va. H(D¹). *cfr. ind.* VI(38) | digeretur va. H(D¹) 7 sint D¹FR | autem o.S. haec ll. autem haec pv 10 an usque ad Arabiam? 11 gedrosie E^o. cedrosi (caed- F) r | carminii DF. om. R | naria E^o 13 pelusiae D¹FR 14 cora E^o Beda. chorani p | alexandriae Rava.D | africae mauritania E^o 15 Thapsus — Clupea om. o, qui etiam in seqq. plura omisit, quae omnia adnotare non attinet; item in reliquorum scriptura orthographicas minutias praetermisi 16 utraque Hippo Beda va. H(D²) 17 circumflexu p Dal. 18 die medio (-ia Beda v) Ra d To S. -diae medior (-io D²) DF. dimidio E^o p Ox. 19 VII vel VIII *codd.* Beda | umbram — 20 reddit om. R¹ | umbrarum E^o | quatuor ll. v. recte quaternos 21 breui E^o | X om. D¹F¹

Sequens circulus incipit ab India vergente ad occasum, 213
 vadit per medios Parthos, Persepolim, citima Persidis,
 Arabiam citeriorem, Iudaeam, Libani montis accolae, am-
 plectitur Babylonem, Idumaeam, Samariam, Hierosolyma,
 5 Ascalonem, Iopen, Caesaream, Phoenicen, Ptolemaidem,
 Sidonem, Tyrum, Berytum, Botryn, Tripolim, Byblum,
 Antiochiam, Laodiceam, Seleuciam, Ciliciae maritima, Cypri
 austrina, Cretam, Lilybaeum in Sicilia, septentrionalia
 Africae et Numidia. umbilicus, aequinoctio XXXV pedum,
 10 umbram XXIII pedes longam facit, dies autem noxque
 maxima XIII horarum aequinoctialium est accedente bis
 quinta parte unius horae.

Tertius circulus ab Indis Imavo proximis oritur. 214
 tendit per Caspiae Portas, Mediae proxima, Cataoniam,
 15 Cappadociam, Taurum, Amanum, Issum, Cilicias Portas,
 Solos, Tarsum, Cyprum, Pisidiam, Pamphyliam, Siden,
 Lycaoniam, Lyciam, Patara, Xanthum, Caunum, Rhodum,
 Coum, Halicarnassum, Cnidum, Dorida, Chium, Delum,
 Cycladas medias, Gythium, Malean, Argos, Laconicam, Elim,
 20 Olympiam, Messaniam Peloponnesi, Syracusas, Catinam,
 Siliciam mediam, Sardiniae austrina, Carteiam, Gadis.
 gnomonis C unciae umbram LXXVII unciarum faciunt.

2 medos FT^oBeda 4 hierosolimā F²Beda. ier- a.o. -ly-
 mam va.S 5 iopen p. ioppen o Beda va.S | phenicē a.o. phoe-
 nices RSJ 6 botryn Bas. bothrim E^oBeda. -trim r. -trin v
 8 austrinam E^o. -na austrinam Beda | septentrionale Beda
 9 XXXII E^o 10 XXIII DFdTRpv. -III E^oa.o.Beda | pedes
 — 11 XIII om.D¹FR¹ | pedum D²R² 11 accedente bis D²
 in ras. R²a.o.Ox. Beda D. -te his (iis v) pv. -tes bis E^o. -te d(?)S.
 -tibus r 13 imao B | proximus o 14 partes E^oo | mediae-
 que opS | proxima E^oa.o.S. -mas Beda v. -mae D² in ras. -mā
 FdTRp. -xuma//D¹ | cataoniam D²E^oo Ox. Beda v. -iae r. -aionia a.
 chaoniam p 15 ciliae E^oo 16 pamphyliae B 17 lyciae B |
 patara (P)H. -ram ll.v(D²). -rum Beda. om.o. cfr. II 243
 19 gythium d(?)B. cyth- o Beda. cynth- p. scith- R. cith- v.
 chiti- DF. citi- E^oa | laconiam R(?)o va.S. lachao- p 20 messa-
 niam E^oR^oD². -nam r Beda G. -sseniam v(H). -nen L 21 me-
 diae E^o | carteziam a. -zam E^o. -egiam Beda. om.o | gades E^oD(?)
 va.S(D). om.o 22 C unciae B. cunctae E^opv. -te a.o.Ox. Beda.
 cuunciae (-cie R) r | LXXIII op. XXXIII E^o. -VIII a Beda

longissimus dies est aequinoctialium horarum XIII atque dimidia cum tricesima unius horae.

215 Quarto subiacent circulo quae sunt ab altero latere Imavi, Cappadociae austrina, Galatia, Mysia, Sardis, Zmyrna, Sipylus, Tmolus mons, Lydia, Caria, Ionia, Trallis, Colophon, Ephesus, Miletus, Chios, Samos, Icarium mare, Cycladum septentrio, Athenae, Megara, Corinthus, Sicyon, Achaia, Patrae, Isthmus, Epirus, septentrionalia Siciliae, Narbonensis Galliae exortiva, Hispaniae maritima a Carthagine Nova et inde ad occasum. gnomoni XXI pedum respondent 10 umbrae XVI pedum. longissimus dies habet aequinoctiales horas XIII et tertias duas unius horae.

216 Quinto continentur segmento ab introitu Caspii maris Bactri, Hiberia, Armenia, Mysia, Phrygia, Hellespontus, Troas, Tenedus, Abydos, Scepsis, Ilium, Ida mons, Cyzicum, Lampsacum, Sinope, Amisum, Heraclea in Ponto, Paphlagonia, Lemnus, Imbrus, Thasus, Cassandria, Thessalia, Macedonia, Larisa, Amphipolis, Thessalonice, Pella, Edesus, Beroea, Pharsalia, Carystum, Euboea Boeotum, Chalcis, Delphi, Acarnania, Aetolia, Apollonia, Brundisium, Tarentum, Thurii, Locri, Regium, Lucani, Neapolis, Puteoli, Tuscum mare, Corsica, Baliares, Hispania media. gnomoni septem pedes, umbris sex. magnitudo diei summa horarum aequinoctialium XV.

217 Sexta comprehensio, qua continetur urbs Roma, amplectitur Caspias gentes, Caucasum, septentrionalia Armeniae, Apolloniam supra Rhyndacum, Nicomediam, Nicaeam, Cal-

1 longissime R^d. -mae F¹. -ma F² 2 trigesima parte va. S.
 -ma op | horae U. v. horae parte op D² 3 circulo om. E^a
 4 Imai B. intuitu E^a | galicia E^a o 5 sipalus FR. sipulus o |
 imolus E^a D F Beda | Lydiae Beda B 6 Cyclades Beda va. H
 7 septentrionales Beda va. D 8 isthumus F. istu- o
 11 XIII op. XVII va. H 14 bactria (-ra L) Beda va. S
 18 Larisa — 20 Del[phi] om. a | larissa o Beda va. S | edessa G
 19 boeotia G. -ti L 20 brundisium o Beda va. I
 22 balears o va. S | gnomonis F d R a o S 24 XII op 27 rhin-
 dacum a. rin- op. harin- F d R | calchadonem D. cfr. V 149 sqq.
 chalchad- D¹ F. chalchaed- D². calced- E^a a op Beda. chalced- R (?) v

chadonem, Byzantium, Lysimacheam, Cherronesum, Melanem
 sinum, Abderam, Samothraciam, Maroneam, Aenum, Bessi-
 cam, Thraciam, Maedicam, Paeoniam, Illyrios, Durrachium,
 Canusium, Apuliae extuma, Campaniam, Etruriam, Pisas,
 5 Lunam, Lucam, Genuam, Liguriam, Antipolim, Massiliam,
 Narbonem, Tarraconem, Hispaniam Tarraconensem mediam et
 inde per Lusitaniam. gnomoni pedes VIII, umbrae VIII. lon-
 gissima diei spatia horarum aequinoctialium XV addita
 VIII parte unius horae aut, ut Nigidio placuit, quinta.
 10 Septima divisio ab altera Caspii maris ora incipit, 218
 vadit super Callatim, Bosporum, Borysthenen, Tomos,
 Thraciae aversa, Triballos, Illyrici reliqua, Hadriaticum
 mare, Aquileiam, Altinum, Venetiam, Vicetiam, Patavium,
 Veronam, Cremonam, Ravennam, Anconam, Picenum, Marsos,
 15 Paelignos, Sabinos, Umbriam, Ariminum, Bononiam, Placenti-
 am, Mediolanum omniaque ab Appennino, transque Alpibus
 Galliam Aquitanicam, Viennam, Pyrenaeum, Celtiberiam.
 umbilico XXXV pedum umbrae XXXVI, ut tamen in parte
 Venetiae exaequetur umbra gnomoni. amplissima diei
 20 spatia horarum aequinoctialium XV et quintarum partium
 horae trium.

Hactenus antiquorum exacta celebravimus. sequentium 219
 diligentissimi quod superest terrarum supra tribus adsi-

1 lysimachiam R(?)va.D 2 maroniam FRa | aenum
 — 3 paeoniam om.DFdR¹ | Oenum Beda | bessiã aT 3 tra-
 chiam o | maedicam E^oB(S). medicam R²a v(H). -iam (Beda) C.
 om.o | Illyricos Beda. om.a | dirrachium a. dara- F. om.o
 6 tarraconem Rav. terr- r (item seq. E^oo Beda) 7 pedes sex o
 8 diei Beda va. S(D²). om. ll. op | equinoctialia o | XII o. XVI p
 9 VIII a | aut om. E^o op D² 10 maris om. D¹FdR¹
 11 vadit ll.S. -itque dTBeda H. caditque v | stomos E^o Beda v
 a. B. stromos DFD. mons a. samos R² ex corr. om.o 12 aduersa
 FdTRa. om.o 13 niceciã a. om. D¹FdR¹o. uicentiam pva. L
 16 omnia quae op | ab o Ox. Beda v. om. ll. p | alpes FRa op
 va. S. (transalpinam Beda) 17 gallie a | aquitanicam DRd(?) G.
 -iam rop Beda v 18 XXXII op | pedum om. F | XXXIII o
 19 exaequetur o. -quitur E^o 19. 20 diei spatia ego. dies ll. v
 20 XII o | quartarum p 21 horarum op Beda 23 dili-
 gentissime FdRa | supra E^oD² op Salmant. Ox. Beda (P) D. om. rv

gnavere segmentis, a Tanai per Maeotim lacum et Sarmatas usque Borysthenen atque ita per Dacos partemque Germaniae, Gallias oceani litora amplexi, quod esset horarum XVI, alterum per Hyperboreos et Britanniam horarum XVII, postremum Scythicum a Ripaeis iugis in Thylen, 5
 4, 104 in quo dies continuarentur, ut diximus, noctesque per
 220 vices. *ī*dem et ante principia quae fecimus posuere circulos duos: primum per insulam Meroen et Ptolemaidem in Rubro mari ad elephantorum venatus conditam, ubi longissimus dies XII horarum esset dimidia hora amplior, 10
 secundum per Syenen Aegypti euntem, qui esset horarum XIII, *ī*demque singulis dimidia horarum spatia usque ad ultimum adiecere circulis.

Et hactenus de terris.

1 tegmentis E^sD¹F | octauus a Tanai (*Beda*) | meotium o.
 meocu E^s | sarmatis o 2 dacos *ll. o Beda v. dachos p. daicos Ox.*
add. falsa iteratione pardalos a. par- DFdT. -dulos R 3 Gal-
 lias ingreditur (*Beda*) 4 XIII op 5 XIII op | ripalis F.
 riphæis *Beda va. S. -heis a op* | thylen E^sDJ. thilen *op v. tylaen F.*
 tilen Ra. thulen d(?) *Beda C* 6 continui orientur E^s. -iuntur op.
cfr. Rück 3 p. 247 8 insulas FdR 9 condita DFR. -tum E^s
 12 XIII E^sRa *Beda v. XIII rp*

APPENDIX

De codice Leidensi Lipsii VII (**F**), cognito adhuc iis tantum lectionibus, quas Detlefsen publici iuris fecit in editione anni 1866 parcissimo delectu adnotatas, nonnulla hoc loco exponere utile videtur, cum de eius origine et indole Welzhofer controversias moverit, de quibus nisi pleniore lectionum cognitione non potest cum aliqua probabilitate iudicari. faciem quidem et habitum codicis post Geelium ita descripsit Detlefsen in Fleckeiseni annal. XCV (1866) p. 70sq., ut vix addi possit quod novum et magni momenti sit. neque vero opus est denotare diligentiam incuriamve variam, sed parem fere inscientiam scribarum, qui suas quisque portiones unius eiusdemque archetypi transcripserunt, aut selectis exemplis illustrare mendorum genera multiformia, litteras oculorum aut aurium errore inter se confusas, syllabas foede divulsas aut conglutinatas, ut vocabula existant portentosa, quaeque alia huc pertinent; nam de Leidensi **F** in universum eadem valent quae de Bambergensi **B** in vol. V p. 478sq. disserui, eaque plerisque codicibus communia esse solent. sed tria potissimum sunt, quae adhuc incerta nec satis explorata videri debeant.

Primum igitur cum in familia, qua **DFREa** continentur, **D** et **F** artiore cognationis vinculo iunctos esse facile appareat, ambigitur tamen, sitne uterque separatim ex communi archetypo an **F** demum ex **D** paulo vetustiore transcriptus. ac primo quidem Detlefsen priorem opinionem pronuntiavit, cum fratres germanos eos appellaret, postea vero alteram amplexus est, cum mirificae similitudinis indicia quaedam externa deprehendisset, quibus **F** non fratrem, sed filium esse codicis **D** evinci videretur (cfr. edit. vol. IV praef. V). quam retractationem studiose oppugnavit Welzhofer, qui quaecumque mentis acumine indagari possunt scite compositis (cfr. Beitrag p. 26sq.) negavit indicia illa ad persuadendum efficacia esse. addidit idem p. 29 quinque lectiones libri II ex editionis Detlefseni apparatu desumptas, quarum dissensu **F** propriam ac suam sibi vindicaret ex ipso archetypo communi originem. sed sinistro casu acciderat, ut hae lectiones non accurate essent in editione enotatae. omnibus enim **F** cum **D** planissime congruere ipse vidi;

nam II 222 in voce *plurimus* terminatio *mus* ab altera demum manu **F**² in loco raso substituta est itemque § 230 in voce *incorruptas* littera *s* ab eadem appicta. una potuit lectio ex libro II afferri: 199 *inuenit D, inuenitur F*. nihilo minus Welhofero assentiendum esse arbitror, quoniam ex pleniore apparatu, quo Detlefsen novam editionem anni 1905 instruxit — si modo vacat erroribus —, et mea collatione codicis **F** elucet, hunc tot tamque variis lectionibus a **D** discordare, ut discordia non possit explicari nisi separata utriusque ex eodem exemplari origine. qua in re praefandum reor, missas me facere discrepantias litterarum *i* et *y*. *ae* et *e*, *c* et *t* aliasque eius modi minutias, si unius **F** propriae sint, cuius scribae solebant *ae* pro *e* exarare, usque adeo ut vel *fuerae*, *potuissae*, *aedit*, *sae*, *sae-cum* et similia passim obvia sint. talibus igitur neglectis inveni in libro III circiter 90 lectiones, quibus **F** plus minusve a **D** discedat idque ita ut 44 earum communes habeat cum **R** vel **a** vel etiam **Ra**, nec aliter in libro IV circiter 100 lectiones varias, in his 60 communes cum aliis eiusdem familiae codicibus, nudos numeros posui, ut chartae parcerem; paucas tamen lectiones exscribere non piget: III 5 *proximus Fa. -mis DRE.*

- 34 *tritollorum FREa. tricoll- D.* 42 *queso F, quo se (so a¹) DRa.* 54 *intra FRa. infra D.* 58 *nicodero F¹Ra. -doro D.* 59 *pomptina Fa. -puna DR, ib. amyctile F¹Ea. -tide DR.* 60 *leborini F. lepor- a. lebur- DRE.* 69 *nubetani FRa. bube- DE.* 70 *surrento FR. -tino DEa.* 91 *helasini F¹. lahesini DEa.* 92 *aephaestiadis F. et aepestiades D. -dis E.* 97 *thalandrum FREa. chal- D, ib. qua FREa. quo D.* 100 *mes-sapiam F¹RE¹a. -pia D.* 102 *pactius F. pattius DREa.* 104 *frentana F. fret- r, ib. atinates F. etin- r.* 114 *farfinates FRa. carf- DE, ib. persaei F. -sei REa. -sici D.* 131 *undecuma FRa. unde cum D.* 135 *ceutones F¹. cut- R. ceutohes Da.* 139 *titi/um F. ticium a. tittum D.* 145 *acrocerauri FRa. -raunia D.* 148 *uadasus FaR². ualdasus D.* 152 *gnidiorum Fa. gind- R. cnid- D. et ex libro IV 1 paululum FaR². paululum DR¹.* 13 *arhetusa F. -sae R. -se a. araethyrea D.* 15 *cyparissus F. -rrisius DR¹E¹.* 16 *tyraeae F. tyree a. thyrea D.* 20 *et F¹R¹. est t D.* 24 *indica ulius F. -cabili hos D.* 25 *ypocrene FRa. bypp- DE.* 26 *glissa Fa. glisa DRE, ib. gopae FR. gape D.* 29 *pieri F¹Ra. -ria D.* 30 *auiablis F¹R¹a. uiab- DE¹.* 32 *locus FRa. oculus D.* 44 *traecia F. tretia DR, ib. raptam FRa. -ta DE, ib. gatizos FR. -icos D.* 51 *taenum FE. cenum DRa, ib. aex F. et ex D, ib. quaecumque F¹R. quac- D.* 61 *firnydes F. fyrnides D.* 66 *anta FRa. ante D, ib. circuitus Fa. -tu D, ib. ortigiam FRa. artigyam D.* 70 *canaphae F. -phe R. canephe Ea. anaphe D.* 75 *parte F¹Ra. partes D.* 85 *ortu FR¹. oriu D. orius Ea.* 95 *crenium FREa. cron- D* 97 *insulam FE¹a. uis- DR,*

ib. *prouenientis* F¹. *-tes* DE²a. 99 *proditae* FA. *trod-* D. *trad-* r. 107 *andicaui* F¹E². *candidaui* DRE¹. 117 *myrtili*//// F¹. *mirtilisse* R. *myrtiles* ae DE¹. addo etiam ex libro VI 67 *colebae* FEa. *colobae* R. *cole* D. 71 *hysaezim* F. *hysopim* Ea. *hysopim* D. 72 *attropina* FR. *atiro-* a. *ut fro-* DE. 74 *maroae* F. *-roe* R. *-rue* a. *moroae* DE. 76 *paluetina* F. *palet-* E. *palat-* DR. 99 *suasine* FRa. *susianen* DE², ib. *dextrā eius occulit* Fa. *dextra eius accolunt* DR. 100 *hypilum* Fa. *ipilum* R. *pypylum* D. plus ponderis habent, nisi subest error collationis D, lacunae quaedam, ut IV 85 *Nea* (ne// F) om. D, VI 174 *pseudepylāe* FE. om. D, itemque IV 1 *et in locris* F¹Ra. *et locris* D, ib. 71 *init. hippurus hipur*//// F¹. *hippuras hipurtus* R¹. *phippurus hypurtas* (yp- a)E¹a. *phippuristas* D. e contrario III 6 *et saepius nasci gaudens* (sic D cum AR²) om. FR¹Ea, IV 19 *brumali Aegaeo ab oriente* om. F¹E, ib. 87 *caque ipsa* om. F¹E¹a, sed *atque ipsa separate* DR, VI 181 *oppida eorum* D cum E²p, *oppida r*, 191 *aduenas ait* D, *aduenas r*. hac varietate scripturae iure, opinor, colligitur, in his primis saltem libris F non ex D, sed ex communi archetypo descriptum esse. quam ob rem non imitatus sum Detlefsenum, qui in nova editione priorem manum codicis F tamquam sui pretii expertem prorsus neglexit, cum e diverso potuisset D prae F eodem fere iure nec maiore textus detrimento negligi; in secundo autem libro ex D eas tantum adnotavi lectiones, quae apud Detlefsenum inveniuntur, ne periclitarer ex silentio eius falsa concludere.

Alterum de quo certatur est id quod ob similitudinem iam a Geelio observatam Detlefsen contendit, codicem F eundem esse ac Chiffletianum (f) illum diu oblitteratum, nam contra dixit Welzhofer l. l. p. 31 sqq. subtili et copiosa disputatione. omitto quae is argumentatus est, ut Lipsium negaret umquam fuisse possessorem Chiffletiani, quoniam ne codicem F quidem, qui fertur quondam Lipsii fuisse, re vera ab eo possessum esse pro certo affirmari potest. sed lectiones perlustremus, quas Welzhofer p. 34. 38. 40—42. 56—60 ex libris II et VI composuit, ut dissimiles esse in utroque doceret. quas quidem comparantes cum vera ipsius F scriptura invenimus de plurimis lectionibus illum in errorem inductum esse, cum incerto niteretur fundamento apparatus Detlefseniani saepe silentis, interdum etiam minus accurati. nam illarum 114 lectionum 72 in F (vel F²) et f eadem sunt, 5 exceptis una paucisve litteris consentiunt, 26 tantum validius discrepant, 11 denique ita comparatae sunt, ut facile suspiceris, non sinceram codicis f lectiones esse, sed Chiffletii coniecturas margini adscriptas. siglis enim *Ch. Chi. Chif. Chiff.* lectiones codicis, sigla *Chiffle.* medicum eruditum significando (ut ipse in praefatione testatur) Dalecampium errori se obnoxium dedisse elucet, idque confir-

mari videtur iis quae ad II 127 adnotavit: *Vide num rectius legatur: aquilo, quia siccus et frigidior: noxius Auster, fortassis quia magis humidus, Chiff.*, et eo quod II 244 Pintiani coniecturam *Lechaico* pro *Laconico* sigla *Ch.* insignivit. in hunc numerum rettulerim II 16 *per fetidas cepas, allia et similia.*

23 *et eruditi et rude vulgus.* 30 *inventoribus.* 98 *Opinio III et Q. Fabio II cons.* 140 *Volsiniis et urbe et agris depopulatis.* 141 *avitis* (pro *habetis FR. habitis r*) *beneficiis.*

188 *minora* <*maiorave*> *autem.* 189 *criniumque ipsorum* (pro *ipsoque crurum*). 197 *minus* <*quippe*> *quatiuntur.* verum etsi haec ita se habent, non corrui tamen Welzhoferi opinio, nam longe alia evadit numerorum ratio, cum omnes lectiones ex *f* a Dalecampio adnotatas cum codice *F* comparamus. sufficiet unum librum II variarum lectionum fertilissimum excussisse. numerantur in eo lectiones 340 ex *f* adnotatae, in his 78, quas communes habet cum *man. Dal. (z)*. in toto hoc numero sunt 172 quibus solus *f* cum *F*, 78 quibus *f* et *z* coniunctim cum *F* congruunt; reliquis 90, hoc est quarta fere parte, *f* cum *F* non congruit. augetur vero mirum in modum haec diversitas eo, quod praeterea ex solo *z* lectiones 85 cum *F*¹ vel *F*² congruentes ita adnotantur, ut his ipsis *f* diversum esse e Dalecampii silentio apertum sit: ergo 175 lectionibus libri II, hoc est paulo minus dimidia parte omnium quas novimus, *f* ab *F* differre concludendum erit. adde quod *f*, ubi consentit, modo cum *F*¹, modo cum *F*² (cum hoc quidem praecipue) consentire solet, II 14 autem cum *F*¹ omittit verba *visus totus auditus totus animae totus*, quamquam in *F* haec iam ab eadem manu priore, ut videtur, signo appicto in superiore margine addita sunt (ita ut in principio etiam unum *totus* abundet), et § 58 *f* habere fertur *fulgor. Interdiu*, cum in *F* scriptum sit *fulgore interdū* (-*dū F*²), itemque § 4 extr. *f* cum neutro, sed potius cum *op* consentiens habet *aut homines possint videre*, cum *F*² et *z* consentiant scriptura *aut mereantur* (*meror F*¹) *homines videre* (-*ri F*¹), ne alia huius modi exempla hoc loco afferam. quae omnia vix poterunt aliter explicari quam ita ut *f* eundem esse ac *F* negetur, nisi forte Dalecampium permultis locis mira levitate confudisse adnotata ac prorsus invertisse putare malimus. obstare sane videtur celebre illud additamentum VII 55 summa inserendi similitudine in utroque insertum, idque in *F* ita, ut sint ab altera manu voci *oratori* in extremo versu positae protinus adiuncta in margine modo *in ea domo gallionē* et deinceps versibus uno tenore interposita *castellano* — *mimo*, quae continuantur verbis iterum in margine adscriptis *paride cognominato* || *agrino senatori* (corr. ex *agrinū senatore*). sed discrimina quaedam iam Welzhofer p. 48sq. acute notavit studuitque probabilem similitudinis causam excogitare, nec potest haec una res tanti ponderis esse, ut ceterae

diversitates omnes pro nihilo aestimari debeant. utcumque res se habet — nam ad liquidum perduci vix posse videtur, ut nulla relinquatur dubitatio —, ad crisin factitandam non multum refert, quoniam quidquid traditur boni in **f** fuisse certiore fide in **F** scriptum invenimus.

Tertio loco correctionum codicis **F** diversa genera paucis explanari necesse est, simul ut inspecto codice ipso iam paulo accuratius definiam quae nov. luc. p. 76. 78 sqq. de eadem re disserui. tria enim genera oculorum iudicio discernuntur. prima quidem manus est correctoris eius qui ex eodem exemplari, quod librarii ante oculos habuerant, calami lapsus sustulit et lacunas aliquot explevit, pallido usus atramento et tenui ac velut timido ductu, ne blandam speciem versuum diligenter exaratorum deformaret. secundus autem corrector saeculo fere XII ex alio eoque meliore et pleniore exemplari vetustioris ordinis egregia studii assiduitate in unaquaque pagina verba signis appictis rectius discriminavit et textum ita castigavit, ut nec membranae nec scripturae venustati parceret, sed falsis et rasura et litura fortiter deletis fusco atramento et valido ductu vera quae videbantur reponeret aut varias lectiones in margine adnotaret. huius potissimum manus intellegenda est in sigla **F**²; primi correctoris manum in commentario non ubique distinxi. tertius denique fuit lector attentus aevi multo serioris, qui satis habuit quaedam interpunctionis signa addidisse et crebra compendia supra scriptis oculis *et, nec, aut, enim* al. explicasse; raro litteras nonnullas correxit aut notam margini aspersit. atque huius quidem correctoris operam nullius esse pretii per se patet, secundi vero illius merito plurimi aestimatur, praesertim ubi **F**²**E**²**R**² aut **F**²**E**² inter se congruunt. verum tamen non omnium eius correctionum esse eandem auctoritatem, sed multas interpolationis notam prae se ferre, et nov. luc. l. l. evidentibus exemplis e libris VII—X petitis illustravi et pluribus etiam, quibus scatent libri II—VI, evincere possum. quorum magnam sane partem — in secundo potissimum libro — consulto suppressi, ne futtilium lectionum mole commentarium obruerem, sed amplius ducenta excerpta ex copia multo maiore in promptu sunt, e quibus exiguum delectum subicere placet: II 16 (ad aedem Larum) *ad eadem laru* **F**¹, *aedes laruis* **F**², ib. (pro dis habeant) *prodigiis habant* **F**¹**E**¹**a**, *in prodigiis habeant* **F**². 17 (claudos ovo) *claudos cecosque* **F**² in ras. 18 (passu cum . . vadit) *pascuū . . adit* **F**². 23 (in omnes futuros umquam deo decretum [-to **F**¹]) *in omne futurum deū decreto* **F**². 26 (uilitate) *uigilate* **F**¹, *agilitate* **F**². 31 (in eo Cleostratus) *neodepsus tradit* **F**². 37 (in magno nominum ambitu [-tus **F**¹]) *in agone nominum ambitus* **F**². 98 (existunt eadem coronae) *existente adem coronae* **F**¹, *existente eadem corona* **F**². 131 (rupere nubem) *rumpere nuber*

*nubē F¹, rupere nuper nubē F². 133 (fulmen est. distat) fulminem distat F¹, fulmen autem distat F². 154 (caelum dei) caelum diei F¹, caelum dies F². 157 (aquis ferro) aliqui dei F². 173 (ut dicemus [-caemus F¹]) ut dicamus F².
 177 (cum ea aquas) cum ea quasi F². 180 (exoriens) exsuriens F¹, exurgens F². 183 (per eos XC dies) post eos XC dies F². 194 (occultat ore) occultore F¹, occulto ore F². 205 (se comest) saecum est F¹, se condens F².
 236 (Hephaesti) ephesti F¹, ephesii F². 245 (fere minor) fer/imi F¹, ferme F². — III 10 (omnia Bastetaniae [uasteanie F¹]) obuia uastetanie F². 32 (e Pyrenaeo Rubrensem [rumpe-rensē (?) F¹] permeans) e Pyrenea rupe semper means F².
 34 (C. Mari) e mari F². 52 (Fidentiores) fidentates F². ib. (Arno) ardo F¹, arido F². 76 (frutice) fritucae F¹, brittice F².
 83 (Taphros) tapsos F². 115 (Anemo Ravenna [-nnas F¹]) nemora rauennas F². 118 (Tarum) taurum F². 119 (Septem Maria dictus) septem mari aditus F². 150 (quo distinximus) quod est Euxinus F² in ras. — IV 9 (vorant [uoran F¹] donec) forando donec F². 22 (ab Elide) a pelide F². 23 (Sidous Cremmyon) si duos oremmyon F¹, sunt duo soremmyon F².
 32 (Iolcus) locus F¹, locros F². 36 (Elaeuomne, oppida) aleu omnia oppida F². 58 (Samonium) samnium F². 72 (a Mastusia) amatusia F². 112 (Tyde) tydae F¹, lydae F².
 ib. (Leuni Seurbi) leuni saeurbi F¹, leunisae urbs F². — V 42 (et in Clupea [glupae F¹] emori) et hinc lupae emori F².
 51 (inermi quaesitus) inermique situ F². 85 (in pugna Taurus) inpugnaturus F². — VI 30 (diri odoris) driodori F².
 49 (amnem Demodamas [dēmones F¹]) amnem demona F².
 123 (unde [undedi F¹] civitati nomen) nunc dedit ciuitati nomen F². 135 (Adunam [-na F¹]) & unum F². 214 (Delum) derum F¹, dierum F².*

Haec maxima ex parte nihil esse nisi inutiles coniecturas ad primae manus errores peculiare et fortuitos modo qualicumque tollendos excogitatas quis est quem fugiat? sed ne ipsum correctorem putemus ubique coniciendi libidini indulsisse, monent aliae eius modi correctiones haud paucae, quae etiam in aliis codicibus aut in vetustis editionibus inveniuntur, velut IV 18 (nomen ita) nominata F²A, ib. 17 (Parparus) p rparus F¹, parnasus F²E², III 132 (patere a) praeterea F²E², II 120 (phoenica) item phoenica F²R², ib. 133 (non postea) aut (ac z) non postea F²R²z et III 60 (politur) populitur F¹, populatur F²(R²?) H, maximeque magnus numerus lectionum correctori cum z communium, velut II 3 (desiderio) si deerit F²z. 4 (meror F¹) mereantur F²z. 9 (cursus) cursui . . (saeculis) saeculorum F², circulatorum z. 13 (librantem) librantemque F²z. 15 (genera) genera deorum F²z. 18 (deus est) Si deus est F²z. 21 (excogitant cibos) excogitant globos F²z. 23 (otium

datum) *otio dato* F²z. 160 (globumque) *globum quem* F²z. 237 (dilutius) *dulcius* z, *dultius* F². huc pertinere puto eos quoque locos, in quibus lectioni non deletae F² apposuit variam lectionem praemissa vel particula, ut II 1 (degunt) *dicunt contineri vel nunc inesse*. 57 (utroque) *uel visoque*. 110 (fallenti) *uel fatenti*. 119 (liba) *libanon* F¹, *uel libian* F². 128 (austros) *uel tauros*. 137 (signo cerae) *sic nocere* F¹, *uel sine onere* F². 145 (natura tribuente) *uel naturę tribuendo*. 154 (sacra merito) *sacro merito* F¹, *uel sacramento* F². 208 (subinde) *perinde* F¹, *uel subinde* F², item insertas particulas *et, que, aut, item vel est* et alia verba addita, quibus orationis forma mutila egere visa erat, denique marginales argumenti titulos et adnotatiunculas quasdam, ut II 96 *in bello mutinę* ad verba *Mutinensibus malis* et IV 37 *Virgil. Quantus erix aut quantus athos* ad verba *montem Atho* aliaque similia. talia igitur correctorem F² sincera fide et nulla interpolationis suspitione recepisse ex suo exemplari non iniuria statuemus, id autem videtur ex iis fuisse, quae quondam in Britannia ultima quidem stirpe ex archetypo pervetusto orta, sed descripta erant e codice aliquo posteriore et qui flagrantibus ibi iam inde a Bedae aetate antiquae de natura rerum doctrinae studiis ab homine non mediocriter erudito lectorum commodi causa proprio conatu castigatus adnotationibusque instructus frisset. cuius rei exemplum simile (an dicam testimonium?) memorabile agnoscas in eo quod de codice Redonensi nunc oblitterato traditur: Robertum de Torigny sive a Monte, hominem doctrinae laude celebratum (a. 1154—1186), ‘*ex Mentensi Angliae coenobio*’ apportasse eum in monasterium S. Michaelis, et fuisse in eo ‘*Prologum Roberti Abbatis in Plinium: qui et ipsum librum in Normanniam advexit et corruptum correxit*’; cfr. Detlefsen mus. Rhen. XV p. 285. erant autem eo tempore, quo reges stirpis Normannicae Britanniae imperitabant, septentrionales Galliae regiones, in quibus codicem F ortum et adservatum esse satis constat, cum regno Britannico litterarum quoque commercio frequenti coniunctae.

Haec monenda mihi visa sunt, ne deficientibus aliis subsidiis certisque quae parere cogant argumentis nimium confideretur soli correctionum F² auctoritati. nunc proferam de locis quibusdam aut corruptis aut dubiis difficilibusque observationes, quibus commentarium onerari ab instituto alienum erat.

PRAEF. § 5 non recepi *famas* (D), quam formam pluralem a Seneca ep. 114, 19 pro exemplo vitiosae nec imitandae dictionis allatam a Plinio notione gloriose factorum hoc uno loco positam esse vix credibile est, cum aliis locis multis constanter singulari numero usus sit. nec facile discernas, utrum

laudum nomini aliud nomen an *tonandi* verbo aliud verbum ille opposuerit, ut Titi erga patrem fratremque verecundiam dicendo variaret. sic *clamas* temptari possit vel etiam *cantas*, quo quidem verbo poetica quoque ars Titi simul indicaretur fieretque ad sequentia transitus. sed res incerta. — § 6 *cum hanc operam condicerem*: non constat particula *cum*, compendio, ut videtur, olim scripta, quod posteri deinde varie (*quia* et *quam*) interpretati sunt. structurae conveniat *quis* (= quibus), cui respondeat *in hoc* (= horum) *albo*. — Turnebi illud *nenias in hoc albo*, ad *operam* relatum, ORossbach iterum commendavit in Berl. phil. Wochenschr. 1903 p. 509. — § 10 an *hac* (*hoc ll.*) *adtestabatur re* (*se ll.*) *vel inimico iudici se probari posse?* — § 14 hoc loco difficili et nescio qua graviore depravatione turbato quod *D* coniecit *obscuris librorum in tenebris* non bene quadrat in adversativam particulam *vero*, sed copulativam potius requirit mutata paulo sententiarum ratione. — *ib. ante omnia* scripsi (frequenti an compendio), quia quae veterum encyclopaedia complectebatur, ea non omnia, sed magna tantum ex parte in nat. hist. attinguntur, siquidem dialectica abest itemque rhetorica, grammatica, musica; *erant* autem, quod ORosslach proposuit, in Pliniana elocutione facile suppletur: cfr. Müller de stilo p. 80 sqq. idem (eiecto *sint* ut correctoris additamento) deinceps scribere vult *ut multis prodita ita in fastidium adducta*, sed quod e¹ priore loco *ut* pro *ita* scripsit, fortuito errori probabilius tribuitur, et iungenda videntur *ita prodita*: fastidii causa non multitudo scriptorum est, sed narrationis genus ingratum. vocula vero *sint*, qua carere non possumus, rectius post *ut* inseretur, ubi interciderere facile poterat, sicut IV 76 *sit* post *ut* in R omissum est; amat enim Plinius *sit* et *sint* ipsi particulae subicere: cfr. *ut sit* VIII 180. IX 139. 152. XI 39. XII 120. XXIV 67. XXVIII 39. XXXI 87. 93. 113. 114. XXXII 36. XXXV 184. XXXVI 162; *ut sint* XXVIII 216. XXXVII 116; *ut non sint* VIII 40; *ne sit* VIII 8. XII 92. XXVIII 48; *ne sint* XII 46. XXX 41; *si sit* XXVIII 73; *si sint* XXVIII 79. 206; *si non sint* XXXII 47; *nisi sit* XIII 62; *an sit* XXXV 184; *quam sit* VII 43. VIII 165; *cum sint* XIV 87; *cum sit* II 228. IX 60. X 23 et undecim locis aliis, nec exhausti omnem exemplorum copiam. item *ut possint* XXIX 72. XXXIII 65, et pronomini quoque relativo saepissime adherent *est*, *sunt*, *sit*, *sint*, *fit*, alia huius modi. — § 24 pro *sperare* certiore fide commendatur *spectare* (*eaq1*), dum correcto vitio creberrimo scribas *expectare*. — *ib.* removi plebeiam vocem *grossiores*, ab *J* primum ex vitiata codicum scriptura invectam, quae quarto demum p. Chr. n. saeculo in consuetudinem scriptorum, ut Sulpicii Severi et Augustini, admissa est, postea vero adeo increbuit, ut medio aevo librarii propensi essent ad eam substituendam. editores veteres correxerant *crassiores*, rectius id quidem, sed incerta

apud Plinium notione translata; ego *graviore*s scripsi, quod cum propriae illi Romanae gravitati tum his inscriptionum Latinarum exemplis maxime convenit. — ib. an *facetissimus* (olim scriptum *-im*)? nam de uno Bibaculo agitur. — § 26 dubitationi locum relinquit vulgatum illud *pingendi fingendique conditoribus*, quod Gelenius invenit, postquam Rhenanus de certo remedio desperans *iconon auctoribus* e litterarum ductibus extricare studuit. *artis* quidem *conditores* XXXIV 89 appellantur clari artifices statuarii, sed verbali forma *pingendi fingendique* inventorum inducitur notio, quae non cadit in Apellem aut Polyclitum, qui inter proceres vel etiam principes consummatae utriusque artis celebrantur. in PINGIQUE vel PINGEQVE latet fortasse PENDIQUE. verum quaeritur an possit *conditorum* vox absolute dicta esse de iis qui opus aliquod in litteris aut in artibus condunt sive componunt: XVI 13 legis intellegi *conditores* e sententiarum tenore apparet; V 9 *annalium conditor* de Polybio, VII 111 *rerum conditor* de Thucydide dicitur, item XXXVI 106 *celeberrimi rerum conditores* similiterque adiecto genetivo XXXV 199 *mimicae scaenae conditor*, XXVI 11 *subtiliores sectae conditor*. quodsi hoc quoque loco genetivus desideratur, potuerit *artium* ut casu omissum post *velim* inseri, ut verba sic procedant: *ex illis mox velim <artium> intellegi pendique conditoribus*. — § 30 *eorum ego orationes sivi praeterfluere*: recte, ut videtur, Iordan animadvertit ad integritatem sententiae requiri *semper sivi* vel tale quid, eademque de causa veteres scripserunt *sino*. quamquam dandum erit aliquid austerae Catonis brevilloquentiae. pro *praeterfluere* (R²v) ORossbach mavult *praeterire*, nec abest suspicio quin illud ab homine erudito ad similitudinem loci Ciceroniani excogitatum sit et a manu recentiore (R³) non ex codice aliquo, sed ex editione vetusta petitum.

LIB. I. In scripturae varietate Indicibus III—VI adiecta nonnulla corrigenda vel addenda sunt ex pleniore novae editionis Detlefseni (D²) commentario, omissis tamen lectionibus codicis D cum F^a plerumque conspirantis. p. 15, 28 *Gracile* etiam A. — 38 *Gelliano* (sic etiam A) et *Valeriano* nomina intacta reliqui, quod eadem menda in contextu III 108 inveniuntur nec librariorum culpa ea tribuenda esse liquido probari potest. — p. 16, 2 *acaiae* (om. *atticae*) AE². D² revocavit *Atticae*. — 13 *spora* AE². — 24 *lucudunenses galliae* DF^a. — 41 *ex auctoribus* om. AE², Graecis auctoribus ante Romanos enumeratis. — 49 *externis* om. A. — 52 not. lege *Erathosthene*. — p. 17, 1 *ephero* AE². — 4 *timaco* e. *thimeo* AE². — 8 *molete* etiam AE²De. — 31 *palistines* A. — 38 *iunctarum* A. — p. 18, 10 et om. A. — 20 *ex auctoribus* et 28 *externis* om. A. — 30 *baethone* A. — 38 *mirsolo* E. *missolo* D. — 41 *perihesis* etiam De. *perigessis* A. — p. 19 et 20 in superioris marginis inscriptione dele siglam

A, nam periit in **A** index VI. — p. 19, 4 *themischidena* **DF**^a. — p. 20, 6 II·CCXIII **E**. — 32 *lapsaco* **DEa**. -cu **F**^a. — IX (32) p. 27, 19 *cenitari* posui, non quod verum restituisse mihi viderer, sed ut aliquatenus satisfaceret loci sententiae, cui *generatim* (**D**) parum convenit. — XI (103) p. 38, 23 *ac* (*sac*) *religio* natum fortasse est ex *& religio*, quod ita exstat in contextu § 250; similiter p. 34, 27 *et laetum omen*, p. 112, 37 *et in Italia*. in **M** eiecta videtur esse particula ut otiosa vel structurae adversa; *sit* in his indicibus plerumque supplendum est. — XII (19) p. 40, 25 *malachan* inprudenter librarii — id quod saepius accidit — transcripserunt e contextu § 35, ubi accusativus pendet a verbo *appellant*; recte scribetur *malacha*. — XXI (25) p. 65, 42 consentiunt **U**. in forma quae est *bellium*, nam in **dT** est *de bellio*; quare scribendum erit *bellium*, ut *petilium*, XXI 49 autem *luteum* (sc. semen est) *et bellio*, ubi *luteus* (sc. flos vel color) scripserant *va.J*. — ib. (68) p. 69, 9 quae post *albugum* in **U**. exhibentur: *amuletum asian alibi oispant* (*oistant*), etiam magis corrupta sunt quam quae in contextu § 111 corrupta traduntur. in quibus si modo est quod genuinum sit nec careat intellectu, conicere liceat *ulvetum oiston* (*διστρών*). — XXII (13. 14) p. 71, 2. 3 nominativi refragantur structurae per ablativos continuatae; fuit fortasse *stoebe quae pheos. hippophei generibus II*. — ib. (30) p. 71, 38 *saxifraga* consensu librorum firmatur; item § 64, ubi occasio fuit errandi, rectius est scribere *saxifragam* (sc. herbam): cfr. Seren. Samm. 595. — XXXII (53) p. 108, 38 numerum 176, quem tamen ipse concessit vix posse liquido explorari, **D UZ** p. 75 ita explicavit, ut simul rationem haberet numeri illius 144, quo Plinius § 142 aquatiliam genera complectitur. sed tenendum est nomina ab eo in hoc indice numerari, non genera; nomina autem numeravi § 144. 145 beluarum 29, dein § 145—151 marinorum animalium 133, denique piscium § 152. 153 ab Ovidio et § 154 a nullo auctore proditorum 19, in summa 181. quae si recte se habeant, CLXXVI facile potuerit corrigi in CLXXXI. ceterum cfr. Birt de halieuticis p. 162—165. — XXXV (39) p. 116, 34 unanimi codicum consensu tertium agnoscimus pingendi instrumentum, verissime illud quidem ac proprie indicatum nomine *cauterio*, pro quo **S** nullo intellectu e § 149 substituit *aut ceris*, scilicet ut indicem e contextu emendaret. at contextum potius ex indice ita emendandum esse, ut ibi quoque *cauterio* scribatur pro *cera*, facile apparet ex structura verborum inextricabili; unde quid de ratione encausto pingendi concludendum sit, uberius exposui in Ernesti Bergeri pictoris Monacensis libro, qui inscribitur „Die Maltechnik des Altertums“ (1904) p. 189—196. — XXXVI (4) p. 118, 34 de numero CCXXV cfr. **D** annal. inst. arch. Rom. XVI p. 79. quamquam permutat **C** et **L** non difficile est CLXXV vel etiam CLXXVII efficere.

LIB. II § 3 antequam lectiones **F**² cognoscerem, conieceram

quasi non eadem quaestiones semper < sint > in termino cogitationis occurrentiae: nam sint suppleri ex sequenti et longius remoto verbo sit duriusculum videtur, intolerabile vero quod vulgatum est nec codicum fide satis munitum, ablativos absolutos eadem quaestione occurrentia uno verborum ambitu arte coniunctos cum locutione facilius sit ex eadem particula quasi pendere. — § 4 revocavi lectionem mens (v. a. J), litteris haud ita longe discedentem a meror (vel merof), cum ingeniose illud ab Hauptio excogitatum in cor . . . cadere (cfr. II 87. XI 182) minus probetur, etsi manifestum est cadere aptius opponi verbis mundus ipse non capiat, quam videre, pro quo ipsum capere, si per litteras liceret, esset aptissimum. quantopere iam librarii hunc locum attraxerint, scripturae docet varietas. graviorem iniuriam subiisse eum si credi par est, suspicere meror reliquias esse mutilati in numeros ortumque uidere ex includere, corrupto in uiduidere; quibus admissis haec facies refingatur: aut in numeros homines includere (sc. possint). — § 8 delevi additamentum κόρυον a correctore aliquo ex libris, qui medio aevo multum lectitabantur, ut Bedae, Ambrosii, Isidori, margini adscriptum ac postea textui insertum. κόρυον Beda posuerat (cfr. Apul. de mundo 22), Ambrosius, laudatus ab Isidoro, οὐρανός; F² autem utrumque nomen in unum confudit. nam ut iam Solinus 11, 30, cum exscriberet IV 68 Icaros quae mari nomen dedit, plenius scripserat Icaro mari, sic nomen desiderabant illi, qui legentium commodi causa codices corrigebant vel notis instruebant, itemque addiderunt II 106 hyadas, III 151 Absyrto, VI 187 Aethiopia, ignorantibus scilicet in interpretando nomine nomen ipsum a Plinio plerumque reticeri: quem usum Müller de stilo p. 90 exemplis multis illustravit (adde praeterea V 6. 109. 121. 122. XXXV 47). — § 14 vulgatam servavi orationis formam: quisquis est deus, si modo est alius (quam mundus sive numen illud aeternum, immensum, quod inde a § 1 descriptum est), et quacumque in parte (est, sive in sole sive in alia parte mundi), totus est sensus eqs. sed taceri non debet ingeniosa interpretatio, qua D philol. XXVIII p. 328 verba leniter mutata distinxit in modum hunc: quisquis est, deus — si modo est — alius est in quacumque parte, totus est sensus eqs., ubi offendor equidem duplici verbo est et asyndeto duarum sententiarum rationem ac nexum non manifeste demonstrante. — ib. non persuadeo mihi breviloquentiam, quae est in locutione ex vitiis hominum, ut Pudicitiam, satis defendi artificio Pintiani sequentia ut portionibus coleret quisque quo maxime indigeret argumentantis. lacuna autem post vitiis quoque statui possit et sic expleri: ex vitiis, < non modo virtutibus >, hominum. particularum tam . . . quam iunctura ea, quam F^{2z} exhibent, videtur a Plinii stilo aliena et correctoris esse nec ostendit quo casu lacuna facta sit. — § 20 Hauptii illud probe, si sin-

cerum est, flagitat collocationem hanc: *vix est probe iudicare*, ut XXX 137 *vix est serio complecti*. — § 24 *prave dicta* coniecit D². at cfr. VII 7 *parvum dictu, sed immensum aestimatione*, XXIX 26 *parva opinatu*, XI 2. XXXVI 4 *dictu minora*, XXXVI 104 *opus omnium dictu maximum*, simile sit, si recte se habeat, XX 2 *paria vel maiora miratu*. — § 25 vereor ne F d verum servaverint: *solum ut inter ista certum sit*, sicut auctore G eiecta vel particula ad S usque editum est. possit vel solum ferri, vel certum non potest nec munitur exemplis Silligii (XVII 121. 137. XIX 1. XXIV 131. XXVIII 49), immo vero evertit elegantem illam argutamque et in oxymoro necessariam dicendi concinnitatem, qua Seneca ait: *hoc unum certum est, nihil esse certi*. origo erroris patefit scriptura in terris t in E¹a, quorum archetypi scriba omissa semel vocali a ante similes ce falso legerat t pro t. idem accidisse videtur in illo archetypo, ad quem op et E² redeunt, ubi corrector, cum superscripsisset syllabam ta, delere siglam t omiserat. quae si non recte coniecta sunt, nihil video quod pro vel reponi possit nisi hoc vel id. — § 31 difficile est credere abiectam vocem fortissimi, quam F¹Ea (R¹?) habent ante fores, e dittographia natam esse, mirumque universe rerum fores sic dici ut proprie artis fores ab Apollodoro pictore apertas (XXXV 61). an in adiectivo, ut nunc est, corrupto subest aliquid, quo distinctius indicetur sideralis scientia, de qua hic agitur? in hac nihil magis admiratur Plinius quam immensam subtilitatem sive scientiae sive ingenii hominum, qui eam excoluerunt (cfr. II 30. 67. 139. 164. 247. VI 171): quid si ipsam rerum subtilissimam praedicet, ut sit reponendum rerum subtilissimae fores aperuisse? — § 38 alterutro E (?) d² op. alterutroque (quae F¹) r, nisi quod quaeque pro quae F² correxit licentius quam sincerius, ratione nulla. deletam autem quam additam esse ab aliquo particulam per se veri est similis. quodsi genuina est egetque correctione, facilis et ad rem apta correctio paratur loco XI 223 (profluvium sanguinis fit) *aliis nare alterutra vel utraque*, ubi solus codex M verum servavit, cum reliqui omnes haplographiae errore praebent *alterutraque*. scribendum igitur *exortu alterutro<vel utro>que* sc. matutino et vespertino. sed quaeritur possitne *alterutroque* (= utroque) apud Plinium agnosci, quoniam unus exstat locus XX 64, in quo librorum consensu editur: *nec ulla res in cibis magis (quam lactuca) aviditatem incitat inhihetque eadem. in causa alterutraque modus est: sic et alvum copiosiores solvunt, modicae sistunt*. in his ne iungas *in causa alterutraque*, obstat quod locutio *in causa esse* nisi absolute non ponitur: II 192 *ventos in causa esse non dubium reor*, IX 94 *nisi forte . . . humana calamitas in causa est*, XVIII 290 *alterutrum quidem fore in causa . . . non erit dubium*. quare *alterutrimque*, quod teste Dal. fuit in z, praelatum est ab Handio

Tursell. I p. 282, formam quidem vocis solitariam ac Plinii certe aetate inauditam vindicante, quamquam ea non opus est, cum ad rem sufficiat dixisse *utrimque*, quod voluit *vet. Dal.* quo pacto rei difficultas expediatur non liquet; fortasse verba sic separanda sunt: *in causa alter utrimque modus est*; poterit enim, cum in re eadem duo tantum inter se contraria indicentur, *alter modus* ita dici, ut ad diversitatis notionem prope accedat, idque minime mirum apud Plinium, qui XX 163 ait: *plerique (ami) alterius naturae in totum putant* (sc. quam cuminum): cfr. praeterea Thes. LL I 1736. 1748. conici possit etiam *alter utique modus*, nam *utraque* (sc. ratione) exemplis vindicari vix queat. ceterum vocis quae est *alteruterque* exempla quinque ex auctoribus labentis Latinitatis in Thes. LL I 1761 allata, si recte intellego, ita comparata sunt, ut non *utriusque*, sed *alterutrius* notionem ostendant. — § 39 *remotius* post Alex. Benedictum (1507) iterum a Rückio 3 p. 235 commendatum est, sed probaliter videtur correctori cuiquam tribui anacoluthiam levioerem — nam *Mercurius* obversatur animo — non ferenti. — § 43 eidem tribuo additum post verba *amor eius* participium *captus*; nam antiquis fabulis Luna traditur capta esse amore Endymionis: cfr. Roscheri lex. myth. I p. 1247. Mnaseae fr. 1 (MFGH III p. 149). *consopitus* e Cic. Tusc. I 92 substituere mavult Rück, ut per litteras mihi significavit. — § 49 *deleto atque* Alex. Benedictus coniecit scribendum esse: *vastitas solis oculorum argumentis aperitur, ut non sit necesse amplitudinem eius coniectura animi scrutari*. — § 54 interpolis lectio *viri ingentes supraque mortalium naturam*, nullius codicis fide firmata, post Broterium, qui primus genuinam edidit, miro errore Silligii redintegrata est. — § 57 *asyndeton*, quod est in verbis *hebetari, nunc . . nunc*, prudenter tuetur Müller de stilo p. 142. 143; manet tamen legentibus incommoda eius duritia, quasi factum sit ad occultandam verborum structuram. si consideraveris locos quales sunt X 81 *editur sonus et nunc . . nunc* vel II 42 *senescens et modo . . modo*, III 6 *ortus et modo . . modo* al., malueris hic quoque *hebetari* <et> *nunc . . nunc*, nisi praeferas *hebetante nunc* eqs. — § 59 *sol* post *assecutus* inseruit excerptor m, qui si scripsisset *duodenis* <sol> *occultet*, occasione saltem omittendi probabili plus fidei sibi conciliasset. at afuisse subiecti nomen iam antiquo tempore testis est Martianus, qui orationem supplens scripsit *assecutus radius*. — § 78 *denis detractis diebus omnia Veneris*: sic ll.; omiserunt *omnia* Beda mpv. unde additamentum hoc, quod, cum explicatum non habeat, non potest glossatoris esse? an *contra Veneris*? — § 81 *sitne vere an verno* ipsius Plinii, difficile est diiudicare; utrumque enim propemodum aequae familiare ei est, et *uero* potuit tam ex *uere* quam ex *verno* corrumpi. sed iunctura *vere et autumno* nullis verbis interiectis etiam II 136 invenitur; *vere potius . . quam au-*

tumno XVIII 204. *autumno, non vere* (sic M) XI 71 inter se opponuntur: contra *vero* . . *autumno* XVII 135. XVIII 193, *hieme, ver o* XIX 95 (*hieme* . . *verno tempore* XVIII 52), atque etiam *vere* . . *verno* XIX 148. nullo opposito dicitur *vere* IX 164. X 26. XVII 128. XXV 167. XXVI 73. XXVIII 237, *verno* XVII 113. XVIII 147. XIX 37. — § 83 fortasse *undeviginti partes quam lunam* . . *prodiderunt*, quoniam in numerali locutione comparatio quaedam continetur: cfr. *U vind.* 238, nov. luc. p. 53, praeterea XXXIV 116 *duae partes quam fuere acetii*, VIII 165 *triduo proximo quam sit genitus*, XXXI 27 *tertio die quam quis biberit*, et de omisso pronomine relativo XVI 95 *se novas aliasque quam sunt ostendunt*, XVIII 276 *alia quam redditur a Fabiano*, XXXV 16 *aliud fuisse quam tradit Cornelius Nepos*, XXV 166 *ab altera nare quam doleat infuso*. compendium scripturae pro *quam* adhibitum esse declarat interpretandi discrepantia. — § 84 an *dimidium spatii ut (et ll. v) ab eo?* — § 85 et 114 ob vetustatem maxime excerpti m accusativi formam *aërem* praeferrere vult Rück 2 p. 303. verum in huius modi quaestionibus cave ne nimium tribuas excerptori, qui non id egit, ut Plinii opus summa fide sedulo transcriberet, sed in usum aequalium lectorum compilando libellum condidit, praesertim cum non *aerem*, sed *aere* scripserit, § 85 pluribus in verborum tenore mutatis, § 114 autem more solito littera *e* simplici pro *ae* posita. adde quod Plinium, ut hominem grammaticarum rerum studiosum, ad certam normam ac regulam se astrinxisse veri est perquam simile, dissimile autem recentiorum codicum librariorum, qui ex vetustis tamen exemplaribus hauserunt, Graecam formam non invenisse, sed substituisse. ceteris enim locis omnibus — nam XVIII 3 *ipsam quo vivitur [aërem]* glossema eiectum est — satis certa auctoritate munitum legitur *aëra*: II 10. 102. 112. 115. X 63. XXXI 39. XXXVII 63 (B). de pari apud Senecam philosophum usu cfr. ed. Haasii II praef. VI. — § 89 verba *in vertice* iungenda sunt cum *comarum, in verticem*, si malis, cum *hispidas*. illud praetuli ob meliorem quae visa est librorum auctoritatem, sed nescio an hoc, quod *S* scripsit, magis conveniat stilo Pliniano, siquidem simillima sunt XIII 96 *mensis praecipua dos in venam crispis vel in vertices parvos*, XXXVI 61 *in vertices maculosi* (onychis), ib. 55 (marmor) *Augusteum undatim crispum, in vertices Tibereum* (sic enim rectius distinguendum est, cum XIII 96 *undatim crispum* dilucide separetur ab *crispo in vertices*). praeter exempla a *S* ad h. l. collecta cfr. II 89 *in mucronem fastigatas*, XIII 71 *in gracilitatem fastigatum*, XXVII 79 *radices* . . *longue in obliquum*; item de coloribus II 79 *tinguitque* . . *in pallorem* . . *in ruborem*, XXVII 133 *in luteum languescente*, XXIV 136 *in luteum inclinatus*, quare XXXVII 123 cum Salmasio scribendum *in purpuram roseus nitor*, sive eodem hoc

sensu accipias sive ita ut *in vitium caeruleae* (iaspides ib. 116). huc pertineat etiam illud *in farinam mollis* XXXVI 133, ut non opus sit mutatione. plenius dictum est VIII 133 *convolvuntur in formam pilae* — § 104 fortasse *ultra citro commeante naturae ut tormento aliquo mundi celeritate*: cfr. VIII 214 cum VI 143 *quodam naturae artificio*, XI 1. XIV 79. — ib. CFWMüller p. 16 n. 1 coniecit *complexa intra se causas*. mihi olim visum est *ex aere causas vel est causas*. — ib. praeter necessitatem *interdum* postulat D^2 et § 131 recepit D^1 veterem coniecturam *in terram pro interim*, quod eodem quo *interdum* intellectu a Plinio poni solet: VIII 46 *interim triduo*, IX 54 *navigia interim superiacent*, XIII 35 *interim vero tantum pulvere insperso*, ib. 46 *curvatis interim*, XXII 48 *seritur interim*, VIII 112 *interim et geminos*, similiter IX 21. X 156. XIV 129. XVI 91 (pro quo aliis locis *aliquando et vel etiam interdum et dicit*), XXV 20 *interim aquarum quoque*, XV 95 *et interim* (an *interim et?*) *falcata*. (usitate loquitur VII 174 *corpore interim semianimi*, X 118 *si interim audierint*, XVII 137 *omni interim tempore et XIV 1. XXII 5. 98. XXXIII 4*). — § 108 *multis et corporum et ruris experimentis: ruscis* (sic libri non correcti) fortasse mutilatum est ex *rusticis*. de varia copulatione genetivi et adiectivi cfr. Müller de stilo p. 62, 11. — § 112 feminina forma *fulgetras* neque hic certa fide constat neque XVIII 354 *fulgetrae erunt*, ubi ad scripturae varietatem accedit suspicio litterae *e* falso iteratae; item XXXV 96 solus B^1 habet *fulgetras fulguraque* addita, ut saepius, littera *f* ante *f*, nam *fulgetra* B^2 , *fulgura r.* uno loco XXVIII 25 nulla varietate exstat *fulgetras*. his locis omnibus si recte sit femininum traditum, statuendum sit plurali numero Plinium usurpasse *fulgetras*, singulari vero *fulgetrum* generis neutrius, quod invenitur II 142. sin vero suspicioni cedere et XXVIII 25 contra libros corrigere iustum sit, femininae formae locus esse omnino desinat. — § 113 *nulla veniant ratione a correctore accommodata esse* puto ad verba statim sequentia *ex suis venire sideribus* (cfr. etiam § 137). correctionis causa intellegitur, corruptionis meditatae aut fortuiti erroris non item in altera librorum stirpe. — ib. duro admodum zeugmate (cfr. Müller de stilo p. 89) ad *omnesque alios inritos iactus* suppletur *fieri ex antecedenti verbo percuti*. an *aliof* <fieri> *inritos?* — § 115 an *conflexa* <ceu> *cubito?* — § 117 *hoc est in membra* pro glossemate habuit *U* 16. an inverso ordine *orbe discordi et in membra, hoc est in regna, diviso?* — ib. ad vocem *terrentibus* cfr. II 181 *propter piraticos terrores*. — § 120 *sunt etiam quidam peculiares: etiam v e Beda, enim ll.* vereor ne nusquam apud Plinium inveniantur *sunt etiam* in principio enuntiati; solet iungere *sunt et*. confudit archetypi librarius *eī* cum *et*. — § 121 *consuetudo .. intellegit*: rectissime *v* perspexerunt Plinianam elocutionem; cfr. X 15 *consuetudo iudicavit*, VIII 7 *ap-*

pellat, XVIII 218 *melius dixisset*, item II 120 *numerosior ratio . . interiecerat*. ib. 119 *secuta aetas . . addidit*, XVII 54 *usus . . pronuntiat*, II 160 *consensus iudicat*, aliaque exempla, quibus multa addi possunt, collegit Müller de stilo p. 133. — § 127 de ellipsi solemnibus quae est in *tertia diei* (sc. hora) cfr. Fels p. 108. — § 129 mutata interpunctione scribendum fortasse: *auget exoriens, occidens comprimit, <item> meridianus aestivis temporibus*, quae conveniant cum locis ex Aristotele, Theophrasto, Seneca allatis et sequentibus verbis *aut nimio frigore aut aestu solvuntur*. — § 136 *quod non in alio situ evenit (oz)*: codicem, quem Robertus excerptis, interdum correctoris licentiam expertum esse praeter alia quaedam exempla, ut § 154 *sic hominum [mater] illa*, manifeste coarguit additum illud *evenit*, quod suppressum potius in talibus enuntiatis relativis clausulae adnexis ipsius Plinii manum demonstrat. ex multis exemplis simillima sunt haec: X 156 *quod non in alio genere alitum* itemque verbo tenus consentientia XXXI 26. XXXIV 143, et X 120 *quod numquam ante*, deinde X 26 *quod nulla alia avis* (sc. facit), ib. 80. VII 96. XIII 39. XXXII 2 vel XIII 56 *quae non aliubi* (sc. sunt), XXXII 27 *quod nulli animalium* (sc. est). — § 137 *femina* potest aequali fere probabilitate palaeographica ante *Romanorum* intercuisse; de dictione cfr. etiam Plin. XXXV 21 *principum virorum*, Macrob. II 5, 6 *principes feminas*; Lydus ost. p. 172^a ait γυναικὸς οὐκ ἤγνονμένης. — § 141 si cum U23 *beneficiis* scribas, nihil fere a littera scripta discedi e more librariorum apparet, praestat vero non inducere novam hanc nec necessariam notionem. ego quidem *beneficiis* (sc. sacrorum) dativum esse intellego opponique inter se eos, qui negent ulla esse beneficas sacrorum vires, et eos, qui infinitas credant, ut prorsus possit naturae imperari. quae proxime sequuntur, imprudentia correctoris (F²) de fato fatisque hominum agi opinantis et veterum editorum glossemate *apertura* male obscurata sunt. lucem affert Seneca NQ II 49, 2, apud quem Caecina *peremptalia* appellat fulmina, quibus tolluntur priorum fulminum minae. perspexisse igitur scientia dicitur fulgurum rationem ita, ut et futura praedicat et praeterita explicet, atque ex verbo *praecinat* per zeugma suppleto *indiciet* vel *aperiat* haec prodit sententia: *eo profecit scientia, ut ventura alia (fulgura) finito die praecinat et an peremptura sint factum (fulgur) aut prius alia facta quae lateant (aperiat)*. an vero excidit *aperiat* post *aut*? — § 142 *fulgetrum* et *tonitrua* diversis numeris inter se opponi, de qua re dubitavit Rück 2 p. 305, non mirum apud Plinium: cfr. Müller de stilo p. 56. videntur praeterea plurali numero significari multiplices continuive ac longius durantes soni, quibus tonitrus constare solet. plus dubitationis habet forma ab J recepta *tonitrum*, quae etiam § 192 in libris aliquot et XXV 21 in solo N, XXXVI 88 in solo B exstat. varias autem

huius nominis formas Plinius usurpat hoc modo. masculinam formam plurali tantum numero ponit: *tonitribus* II 145. XXXVII 150, *tonitruum et fulminum* II 104, *contra tonitrus* X 152. neutrius generis indubitata est forma plurali numero *tonitrua* II 112 (bis). VIII 188. XVIII 354 (bis). XIX 37. XXXV 96, ideoque singulari numero par est *tonitruum* accipi, ut *tonitrum* nihil aliud sit nisi vetusta scribendi ratio, qua geminatio litterae *u* omittatur. — § 143 mirae illius compositionis *per plurimum* origo, nisi est *p* littera errore geminata, quaeri possit in corrupto *ferē* (= plerumque). contra § 147 *perputruisse*, desumptum ex 'monumentis', ostendit priscae orationis gravitatem; cfr. quae dixi de *exque* in Wölflini archiv. XIII p. 435. — § 150 extr. *fieri* cum *D* ex *y* recepi, sed collocavi pone *posse*, quia sic apparet quo modo potuerit ante *fiunt* excidere. incertum quidem est an fuerit potius *fatetur idem* <*accidere*> non nisi eqs.: cfr. § 164 extr. 176. — § 151 sententiae maxime convenit *diffusi* (F²v), quod uncialibus litteris non multum abest a *dimisi* (y). — § 168 rectius scribi puto cum *Fd¹a* *Maeotiae*. forma *Maeoticae*, quam *E* praebere fertur, apud Martianum quidem Capellam uno loco invenitur, sed a Plinio aliena est, nam Maeoticorum nomen gentile (VI 19) huc non pertinet. — § 171 non persuadeo mihi ut *toto* pro dativo accipiam. coll. § 166 *est . . in toto suo globo tellus medio ambitu praecincta circumfluo mari* credibile fit hic quoque *in* praepositionem scriptam fuisse: *oceanō, qui* <*in*> *toto* (sc. globo vel orbe) *circumdatus medio*. — ib. asyndeton adiectivorum *inproba, infinita* sinceri notam magis prae se fert quam addita copula: cfr. XXXVI 201 *inmensa, inproba rerum naturae portio* et Müller de stilo p. 41, Pliniana p. 39 n. — § 172 *verum* sero vidi iam Felsium p. 75 coniecisse. item *verum* pro *vero* perverse priore locoposito XXI 64 scripsit *D*, XXIV 159 ex *dT* recepit *S*, XVII 17 et XXII 18 traiectionem adhibuerunt *v* eandemque XVIII 16, ubi contrario errore *verum* alterum loco positum admisit *J*, qui XVIII 162 id mendum incerta codicum fide primus invexit. iure has correctiones fieri arbitror; in tanta enim exemplorum per omnes libros copia si quis opinetur, potuisse ter quaterve Plinium repente a se desciscere constantemque sermonis usum abdicare, redit hoc ad supersticiosam adorationem acerbissimae quae credatur diligentiae scribarum, quos tamen constat verborum ordinem interdum mutasse, ut IV 116 *init. vero quo F²E², quo vero r*, et persaepe *o* et *ū* vel *u* confudisse: nam ut de aliis erroribus taceam, prave habent II 247. XXXVI 114 *vero R*, XXVIII 95 *verum Vd*, XXIX 94 *verum E*, XXVII 6 *immo verum E*, XX 62 *vero contra E*, XXXVII 173 *vero ubi B*. contra XIII 97 nihil opus est mutare nisi interpunctionem in modum hunc: *magna, verum post has, gratia* eqs. — ib. *incendium sideris* (sc. solis) correctorem redolet. *siderum* videtur ortum

ex mutilato *assiduum*. an potius *incendium sider<is assidu>um*? — § 175 non ausus sum recipere *ordimur* (ozp), quamvis enixe nuper a Rückio commendatum. retinui *adfodimus*, quod verbum, etiamsi insolens atque adeo unicum, recte tamen formatum, plane significat rem, de qua agitur, vicini caespitem fodiendo, h. e. usurpando, addi ad agrum proprium. est profecto credibilius pro solitaria voce substitutam esse magis usitatam quam pro usitata solitariam. — § 180 codicum vestigia satis serventur, si scribas: *namque aliis quam in medio sitis*. — § 181 an *oppositu globi noctem aut ambitu <lucis> diem adferente*, ut § 186 dictum est *angusto lucis ambitu*? nam *globi ambitum* sensu passivo cogitandum esse exemplis probari vix poterit. — ib. parum est veri simile Alexandri cursorem *saepius* eadem condicione idem iter fecisse et remensum esse. vox *saepius* (*sepius a*) in archetypo librorum *ozp* nescio an consilio — nam *remensum* quoque ibi mutatum est — omissa erat. si modo debet pro sincera haberi, potest fuisse *serius*, ut § 180 init., aut *rei eius*, iunctum id quidem cum sequenti *causa*. — § 182 malim *Vasa quoque*, ut § 196 init. — § 189 redeundum erit ad verborum ordinem eum, quem praebent *opva. S: adversa plaga mundi atque glaciali candida cute*. qui si correctoris ingenio tribuendus est, sagax certe nec violenta est coniectura, quoniam in verborum collocatione saepe peccavisse librariorum minime mirum est. — § 189 *figuras igni volucres* iam conieceram, antequam ipse inspexi codicem **F**, qui *igni* confirmat; respondent verba sequentibus *illic ignium nisu*; praeterea cfr. de re VI 187 *artifici ad formanda corpora effigiesque mobilitate ignea* quaeque XI 119sq. de pyrallide, pinnato quadrupede, narrantur, de dictione VII 91 *Caesaris celeritatem quodam igne volucrum*. — § 190 removi probatam omnibus editoribus coniecturam Barbari *pro inmanitate naturae*, quia *pro* abundat nudoque ablativo causali suus locus est et naturae Plinius inmanitatem alioqui non attribuit. naturae narrat *invidiam* VI 1. X 76, *inprobitatem* XXXVI 126 atque etiam *scelera* II 206, *inmanitatem* nusquam, qua quidem voce rarissime omnino utitur: VI 53 *hominum inmanitatem* et, si Roberto (o) credi deberet, VI 1 *inmanitate* (ocean). simplicissimum remedium praesto sit, si *pronuntiatio naturae* dici possit pro iussu, edicto, voluntate. venit in mentem etiam *pronuntiandi* usus iudicialis, quo temptari possit hoc: *pronuntiatae naturae <iure> urgentis illas solitariae*. (cfr. XIX 56 *minore fortunae iure* sc. in homines, XII 5 *ut a diis nato luxuriae iure*). — § 191 *in eo si credimus*: verborum ea fere species est, ut auctoris alicuius nomen truncatum (velut *Timaео*) subesse videatur. — § 192 an *subtracto omni spiritu qui vehat*? — § 193 *montibus* pro *moenibus* coniecit *D*², montium scilicet mentionem desiderans. at vide infra § 194 *nec montuosa tali malo carent*, quae sic dici vix possent,

si vel prostrati montes iam essent commemorati. ceterum totius membri testimonia tam levia et infirma sunt, ut spurii additamenti suspicio facile oriatur. — ib. deest substantivum *vento* vel *flatu* vel *spiritu* (§ 192), ad quod pertineant *grassante* et *rauco* et reliqua participia; nam *sonum* intellegi nec per structuram nec per sententiam verborum licet. — § 195 fuit fortasse *sunt propinqua luce crebri*, sigla \bar{s} accepta pro *s*. — § 199 *semel, quod eundem . . invenio*: indicativus in talibus enuntiatis sententiam restringentibus repugnat rationi Plinianae, quam Antonius Ludewig (Prager Studien III 1 p. 35) quindecim exemplis — hoc quidem mirum quo casu praetermittens — satis certo demonstravit. et apparet ex codicum vario dissensu, terminationem verbi non distincte exaratam vel ipsis librariis dubiam fuisse. restituendum erit aut *inveniam*, ut XIII 3. XXI 13. XXV 5. XXXVI 47, aut *invenerim*, ut XVIII 166. XIX 32. — § 203 quod scripsi *aequatum planitiei*, postulatur constanti apud Plinium usu: *planities* IX 109, *planitiem* VI 29. 60, *planitie* II 160. VI 187. XVII 36, *molles planities* (acc. plur.) VI 65; *aequari* autem dativum asciscit: *diei* II 81, *noctibus* et *diei* XVIII 220, *Polycleto*, *Myroni*, *Pythagorae* XXXIV 68. — § 206 hoc loco foede interpolato tenendum est, exempla omnia idcirco afferri, ut doceant ipsam se comedere terram et litora quoque infida esse. itaque non mare, quod ne verbo quidem significatur, sed *litus* vel *terram* urbes *abstulisse* et magnas insularum partes *rapuisse* putandum est. inde conicias *sinus Corinthii*, pro quo eadem mente *in sinu Corinthio va.S* posuerant. — § 209 probabilius duco scribi: *quoniam symphoniae cantu . . moventur*, ut *in post quoniam* deleto cantus causa sit movendi. — § 210 *an in cuius sanctam aream non inpluit?* — § 211 offensio illa, quam Müller emend. p. 6 inserendo *ferunt* post *naturam* tollere voluit, bene tollitur lectione *possint* (E^{1a}), modo *itaque* pro *et ita* accipias. — ib. *laboratum*, quod nullius codicis testimonio firmatur — nam in E inseruit manus XVI saeculi — eieci, nec tandem eiectum desiderabit quisquam, qui verbis in *Ilio* regionem circa Ilium sitam notari reputaverit: cfr. CFW Müller p. 23. 24. — § 212 verbis *causa in sole lunaque* Berger (Gesch. d. wissensch. Erdkunde d. Griechen p. 565 n. 1 ed. alt.) pro documento utitur consentientis et Plinii et Posidonii de aestu maris doctrinae, sed idem consensum hunc paulo post attenuat et quodammodo tollit, cum complura ex iis, quae Plinius proferat, dissentire cum Posidonio fateatur. et causam profecto proprie vereque dictam in luna Plinius esse putat, nam quae deinceps de vi sideris exponit, ea omnia ad lunam pertinent, quam peculiari sideris appellatione denotare solet (cfr. Sillig ad XXXII 59). solis demum § 215 mentionem facit eiusque *annuis causis* augeri cuncta dicit, quae in maris aestu et reciprocatatione observentur. itaque si causam primariam et secun-

dariam voluisset distinguere, saltem sic verba collocasset: *causa in luna soleque*. nunc vero solis vim ad modum videtur referre, causam rei in luna quaerere et arguta dictione inter se opponere haec: *pluribus quidem modis, verum causa in sola luna. namque bis* eqs. (syllaba nū propter vicinam na oblitte-rata ex sola fictum est sole). — § 213 ancillandi verbum, ne sententiae quidem huius loci plane conveniens, ab erudito correctore puto substitutum esse, praesertim cum seriore Latinitatis aevo haud infrequens esse coeperit: cfr. Wölfflini archiv. IV (1887) p. 76. — § 224 redeunt fortasse ad eundem correctorem, qui dum tollit inaequalitatem et quandam audaciam dicendi, qua offendebatur, tautologiam ampliavit, haec quae eduntur ex **A²R²E²**: (dulces aquae) *leviores haut dubie; ideo et marinae, quarum natura est gravior, magis invecta sustinet*. multo, opinor, praestat reliquorum librorum forma concisa: *marinae natura gravior magis invecta sustinet*. de singularis numeri cum plurali copulatione cfr. Müller de stilo p. 56. ac nescio an Beda rem recte perceperit, cum aquas dulces marinis superfusas intellexeret, ut proinde scribendum sit *magis invectas sustinet* (sc. quam dulces, ut in fluviis et lacubus). — § 230 post *incorruptas* ex libris plerisque *D* receipt *in spira*. quod quid sit non reperio. habent *spera op*, *semper zS*, omisit **A**, in cuius archetypo ea verba ut absurda videntur deleta fuisse. verum desideratur sane in hoc aquarum mirabilium exemplo id ipsum, quod sit miraculi simile, sive fuit mentio causae, qua aquae non corrumpabantur, sive diurnitatis, qua durabant, sive stati cuiusdam et singularis temporis, quo exoriebantur et hauriri poterant. in hanc quidem sententiam quadret *vespera*, quam formam usurpatam videmus XIII 109. XIX 183. XXXII 36. quamquam vereor ne desperandum sit de sanatione. — § 233 an *sic et illa permira naturae opera?* — 237 fortasse *si intermisit <uisu> ille iucundus . . crater*, nam adiectivum nude positum habet quod offendat. — § 239 *quaeve et illa natura* (**R²S**): interrogationi adnecti alteram particulis *ve* vel *aut* adeo Pliniani moris est, ut *quaeve* iam ipsi Plinio cum *S* tribuere malim quam interpolatori, a quo vix credas hunc morem recte observatum esse. exempla habeo haec: X 76 *quid . . quaeve*, VII 116 *quo . . quove*, 189 *quod . . quantave*, 190 *quae . . quaeve*, X 75 *unde . . quove*, XIII 88 *cur . . curve*, XXVI 19 *ubinam . . curve*, XXVIII 11 *quotiens . . quotiensve*, XXXVII 41 *quis . . quamve*. itaque nunc censeo recte scribi XXVIII 86 *quanta . . quantave* (vero pro *ve R¹S), 229 *quis . . quaeve* (sic *rG*). particulae *aut* sic positae exempla octo protulit CFW Müller p. 10. 11; addo VII 6. 134. XII 29. XXIX 20. XXXIV 37. XXXVI 3. 5. 119. 126. — § 244 vindicavi verbum *potest* remoto illo *patet*, quod in nullo codice est nisi in *p*, suppositum, ut videtur, ab erudito homine aevi recentioris. turbatur eo etiam perpetuitas struc-*

turae, quae in § 243 et 244 ea est, ut omnia cohaereant cum verbis in principio positis: *mensura currit duplici via*. — § 246 *nihil inmodicum fecere*: lenissima mutatione conatus sum verborum difficultatem sic expedire, ut congruant cum ea opinione, quam Plinius ipse deinceps exprimit. *mensuras*, quibus diligentissimi auctores, ut Isidorus, magnitudinem incognitarum ultra Tanain terrae partium divinando aestimaverint, nequaquam excedere ait modum probabilem, immo vero aliquanto minores esse quam quas divinari par sit. concludit enim argumentationem his: *unde ulteriorem mensuram inhabitabilis plagae multo esse maiorem arbitror*. — § 247 *set in hac utique*: *set* ego inserui, et *pv*, omittunt *ll. D.* neque et neque asyndeton hic ferri posse apparet ex universo particulae *quidem* in membris contrariis usu, quem Ant. Ludewig (Prager Stud. III 1 p. 45. 46) omni exemplorum copia demonstravit. invenimus enim formas has: coniunctis *et . . quidem* prioris membri opponuntur in altero *et* (V 8), *sicut et* (XXVI 8), *sed et* (quinqies), *sed praecipue* (quater), *sed maxime* (XXV 141); nudo *quidem* opponuntur *sed et* (quater), *sed praecipue* (bis), *sed maxime* (ter), *praecipue tamen* (XI 284, adde *tamen* IV 80. V 144), *maxime tamen* (bis). ad hanc normam hoc necesse est scribi aut *<et>* in omnium *quidem* litterarum subtilitate *<et>* in hac utique aut in omnium *quidem* . . *<sed>* in hac utique. quorum utrum Plinius ipse scripserit, dubium est, nam libri non constant sibi, cum prius in desit in *eap*, alterum in *p*, et quaeritur an Latine dictum sit *sollers in subtilitate*, cum XVII 4 Crassus orator *faceto lepore sollers* dicatur, XXXV 142 autem, ubi de coniectura vulgo edebatur *sollers in arte*, codices non assentiuntur. possit igitur non sine probabilitate *geminum et* pro *geminum in* substitui. adicere placet VIII 6, quem locum Ludewig praetermisit, trajecto adverbio *maxime* scribendum esse: *mirum et adversis quidem funibus subire* (elephantos), *sed maxime regredi, utique pronis*. — § 248 magis probaverim *significari epistolam . . missam*. — ib. lectiones haud spernendas *addita* (AF²) et *terram* (A) ita tueri licet, ut aut *additu huc mensura* aut *additis huic mensurae* scribatur.

LIB. III § 7 cum Ossonoba oppidum in litore oceani situm esset, fuit fortasse *inter effluentes Luxiam et Vrium*. — § 8 codicum vestigia monent cum *va. S* scribere *oram eam universam*, ut VI 50, nam in ad corruptum *universum* a recentiore manu R³ additum esse iusta est suspicio. — § 16 an *errores computationi . . parit?* — § 17 malim *Anam <in> ora*. — ib. *navigabili commercio* maiorem sinceritatis quam erroris speciem habet ob exquisitam traiectionem adiectivi, de qua cfr. Müller de stilo p. 134, CFW Müller p. 1sq., praeterea V 62 *ad effigiem . . chlamydis . . lacinosam*, XX 223 *contra omnes aculeatos ictus*, XXI 147 *folia molliora et lanatiore canitie* al. — § 32 fortasse

oppida de cetero <orae> rara. — § 33 Sieglino auctore *D*² recepit *fervidissimus Rhodanus amnis*, quia Solinus 2, 53 alio sententiarum nexu dixit *perniciosam ferventis Rhodani navigationem*. sed *fertilissimus* si modo est errore ortum, pervetustus certe error est, quem iam Martianus Capella pro vero accepit, cum scriberet *causas fertilitatis inportat terrae*. ceterum non *fervidissimus*, quod nisi de summo calore et aestu non dicitur, sed probabilius scriberetur *saevissimus* (vetustioribus litteris fere *scceuffimus*), ut idem Solinus eodem loco ait: *Rhodanus saevit et cum serenum est* et Plinius III 55 *Tiberim saevum*, § 87 Scyllam et Charybdin *saevitia claras*, Mela II 84 parva quaedam flumina *persaeva* appellat. — § 35 mirum post *at in ora brevissimo intervallo subsequi in ora autem*. an potius *in ora item* vel *eadem*? — § 37 placet cum *B* haplographiam tollere scribendo *Tascoduni<tani> Taruscononienses*. — § 42 veterum editorum lectionem *gloriam suam* revocavit *J*, quia in *A* eam esse credebat, sed etiamsi ibi esset, iure praeferreretur *sui*, quem pronomini usum, opportunum illum quidem corrigendi studio, Plinius praecipue amat, non modo cum substantiva, quibus adhaeret, partem aut actionem aliquam significant: II 239 *sine damno sui*, VIII 192 *novissimo sui purgamento*, XII 22 *sui ipsa semper heres* (sic *M*), X 202 *indicem sui*, XXII 1 *miraculum sui*, XXXV 158 *suique firmitate* (sic *B*), XXXVI 1 *durissima sui materia*, XXXVII 63 *ad crassitudinem sui*, ib. 136 *admirationem sui*. frequentissime *sui* adiungitur nomini *parte*: II 5. 82. IV 23. V 145, ubi *EdT sua*. VI 8. 145, ubi *Rv sui*, *r* et *Rob. sua*. IX 103. X 145. XII 67. XIV 120. XVII 153. XXI 103. XXXI 83. XXXII 1, ubi *B sua*. XXXIII 2. XXXV 167. XXXVII 1. 136. 159. quare etiam VI 24, ubi omnes libri *parte sua quae vocatur Cataonia*, restituendum erit *sui*, ut simillime dicitur IV 23 *parte sui quae vocatur Megaris*. praecessit Seneca, velut ep. 121, 6 *in usu sui*, 23 *tutela sui*, 24 *caritatem et vilitatem sui*. 79, 18 *in omnem sui partem*. — § 79 conicio scribendum esse aut *<in> ora in Rhodani ostio* aut *in ora Rhodani ostio*: cfr. CFW Müller grat. p. 551. — § 86 an *plurimis* pro *pluribus*? cuius permutationis exempla collegi ad XXXVII 21. — § 87 de varietate numerorum mensurae Siciliae egerunt post alios MGGm II p. 483^a, Oehmichen Plin. Stud. p. 67 sqq. — § 89 *a quo . . fronte*: lacunam indicavi, quod nudum ablativum *fronte* sic poni posse non credo. nam aut *in fronte* dicitur II 110. III 148 aut adiuncto adiectivo vel participio VI 29 *tota montium fronte*, IV 49 *in fronte obliqua*, ib. *in extrema . . fronte*, VI 53 *ad orientem conversa litorum fronte*, 199 *circumagente se terrarum fronte in occasum*. similiter hunc locum velim suppleri in hunc modum: *a quo <flectente se vel conversa subito> fronte Siciliae*. — § 91. 92 in Siculo freto, i. e. in angustiis maris, insulas Plinius non commemorat. quod

cum Martianus Capella recte intellexisset, sed verba perperam distingueret, ridicule affirmavit in Siculo etiam freto insulas esse non dubium esse, recte tamen nova periodo continuans orationem sic: *Africanam versus Gaulos* eqs. de verbis <in> *Africanam versae* cfr. quae infra ad § 133 adnotavimus. — § 97 *a quo abest LXXV*: quid abest? Lacinium promunturium? nam *secundus Europae sinus* non potest subaudiri. suspicor quo falso scriptum esse pro *quod* et *a* postea additum, ut fuerit: *quod* (sc. Acroceranium promunturium) *abest* (a Lacinio). de permutatis *quo* et *quod* cfr. Fels p. 48 et not. ad XXXIV 115, ne plura exempla alia proferam. — § 99 *situm* corruptum esse ex *sito* in hoc verborum ordine ad ablativum quasi invitante minus verisimile est quam contra. vindicatur *situm* parentheses idcirco quoque necessaria, quod participium *emittens* non ad Tarentum oppidum, sed ad secundam regionem referri debet; magis perspicuam Plinius fecisset universam structuram addita copula sic: *secunda regio amplexa* . . <et> *CCL* (p. ambitu) *sinu* . . *emittens*. — § 100 *Vria cui cognomen* <ad discrimen> *Apulae Messapia*: supplementum hoc Cluveri, palaeographica opportunitate speciosum et a Mommseno probatum, a *D*² receptum, nescio an Latine dictum sit, Plinianum esse nego, praesertim cum paucis versibus post prope eadem verborum continuatione haec ipsa locutio, alioqui non usurpata a Plinio, longe diverso significato posita sit. mihi vero visum est remedium facile parari sublato errore, quo vicinarum vocum terminationes permutatae sint. ac de hoc errandi genere, quod in hominibus parum attente loquentibus haud raro notari licet, etiam scribentibus obvio ne quis dubitet, exemplis aliquot ex copia maiore selectis exponere placet. levius quidem erratum est traiectis litteris, quibus unius vocabuli syllabae incipiunt, ut si dicas *nobis* pro *bonis*, *dono* pro *nodo*: sic II 108 (neruis) *uernis* **R**, 174 (gerimus) *regimus* **REa**, III 70 (intercidit) *interdicat* **R**¹, 107 (bouianum) *uobianum* **R**, IV 31 (recusans) *securans* **R**, 76 (euxinus **F**²) *eunixus* **r**, XXXVII 27 (talibus **B**) *latis* **r**, II 197 (renitente) *retinente* **FRa** itemque VIII 118. XXXII 2. hoc pertinet etiam illud *lapidicina* passim pro *lapidicina* scriptum et pervagatum in codicibus mos traiciendi vel aspirationem, quo scribebatur *chorintus*, *chartago*, *calchis*, *trachia*, *schytia*, vel consonantis litterae geminationem, ut *turannio* scriberetur pro *turratio* (III 3), *tyrrano* pro *tyranno*, *cyparriso* pro *cyparisso*, alia multa. in duabus quoque vocibus accidit litterarum traiectio, ut III 149 (cum danuio) *dum canuio* **F**¹, quale mendum VI 55 correxit Gutschmid scribendo *Phuni* et *Thocari* pro *thuni* et *focari*. latius patet error is, de quo hic agitur, ut duarum vocum terminationes inter se permutentur invertanturque, cuius rei ridiculum illud exemplum, quod est *Galli matthias*, non *gallus Matthiae*, in proverbium abiit: sic II 129 *impari numeres*

R¹, 170 *peruii tracto **R**¹, 220 *soles bouis* **A**, 246 *proximo dictæ* **DF**¹**REa**, III 59 (*uulscorum lingua*) *uulco linguarum* **R**¹, VI 51 init. *auctora inconstantium* **D****F****E**, 138 *militibus inutilium* **FdRa**, 145 (*fluminis chaldaei*) *flumine* (-na **F**¹) *challeis* **F**¹**dRa**, VII 69 *tempestatem florentissima* **Rda**, 79 *naturam duræ* **R**, 111 (*per legatos*) *pes legator a*, VIII 94 *mensis hyemes a*¹, 114 *accerrimis uisu* **DR**, IX 63 (*ferè cura*) *fera cure* **Ra**, 147 *marcentis simili* **DFR**¹**a**, XX 251 *paro modi* **V**, XXII 17 (*illas rationemque*) *illam rationesque* **R**, XXIV 15 (*neruorum dolores*) ordine quoque inverso *dolorum neruores* **V**, 18 *uermium auribus* **EX**, XXXI 66 *cholera calidam* **Er**. correctæ sunt huius modi errata librorum omnium hæc: III 87 *clara saeuitiae* (*claræ saeuitia*), VI 157 *oppidum in quo* (*oppido in quod*), XII 9 *ramorum arboribus* (*ramis arborum*), XVII 227 *uitium colentia* (*colentium uitia*), XX 207 *acetabuli semine* (*acetabulo seminis*), XXI 45 *rosis migrante* (*rosæ migrantis*), XXII 29 *obolo ponderis* (*oboli pondere*), XXVI 28 *drachma ponderis* (*drachmæ pondere*), XXXVI 56 *nigricans duri* (*nigricantis durum*). proposui corrigenda XIX 121 *ad palmum altitudinis* (*ad palmi altitudinem*), XX 156 *ante accessionum horrorem* (*ante accessionem horrorem*), XXIII 102 *mellis autem suauitati* (*melli autem grauitatis*); addo nunc XXIV 72 *accendere resoluitur* (*resoluere accenditur*). nonumquam enim uocabulorum etiam ordo simul permutatus est, ut XXII 39 (*nomen animalis v*) *animal nominis ll.*, XXXI 102 (*usurpanda obseruatione VRdv*) *obseruanda usurpatione* **Er**, XXXVII 71 (*amplitudo maior B*) *magnitudo amplior rv*, 84 (*tradunt nasci dicitur B*) *dicunt traduntur nasci I.v*, 149 (*colore fulgentem B*) *fulgore lucentem rv*, II 246 (*conpertas cognitum*) *cognitas conpertum R¹, XXIII 25 (*ruptis conuulsis J*) *uulsis corruptis ll.*; ad hunc modum XXXIV 100 pro *nominis sui originem* correxi *originis suæ nomen*. — § 102 *Acræ*, quod recepit **D**², postquam *U* primus coll. § 100 proposuit *Acræ*, iam, non sufficit ad aperiendam deprauationis originem; quare locum nondum sanatum esse puto. — § 120 *omnia ea* (*exonerata*) vel etiam (*exinanita*) coniecì, quod his ostiis § 121 opponuntur *ostia plena*. — § 124 *aliquotque* (**F**²) *divinando positum* uidetur a correctore copulam desiderante; & *aliquot* (*v*) *palaeographica* ratione non minus probabile. — ib. *ortam Graecia* defendit Fels p. 65, sed exemplis diversi generis. ferri possit *Graecis*, ut § 135 *Liguribus orti*. — § 133 cum vet. Dal. scripsi *verso* *deinde* (*in*) *Italiam pectore*, ut § 92 *insulæ* (*in*) *Africam versæ*, praesertim cum in litteris *deinde* ante *italiam* facile potuerit *in* intercidere. semper enim Plinius participio *versus* adiungit praepositionem *ad* vel *in*: V 17 *ad Aethiopus*, VI 55 *ad Scythas*, 29 *ad Ceraunios* (*montes*), V 35 *ad solitudines*, 95 *in Asiaticam iurisdictionem*; deinde designata caeli parte aliqua, ut *ad meridiem, occasum, orientem* al.: III 147. IV 14. 58.**

V 43. VI 70. 72. 86. 212. XXXVII 100; denique cum aliis nominibus appellativis locis novem. in his 23 exemplis sedecies *ad*, septies *in* positum est. quo in usu Plinius eo processit, ut etiam adverbio *versus* praepositionem adiungere quam detrudere mallet: decies posuit *ad*, semel (X 121) *in*, sexies nudum accusativum V 43 *orientem*, VII 23 *occidentem*, V 131 *Glau-cumque . . amnem*, VI 110 *Indiam* et oppidorum nomina IV 58 *Cyrenas*, V 41 *Carthaginem*. quae Landgraf in Wölflini arch. X p. 391 sqq. de nudi accusativi apud alios scriptores usu sive plebeio sive poetico docte disputavit, non puto cadere in Plinii sermonem. — § 142 non iniuria animadvertit *H nominis*, non *cognominis*, sui dicendum fuisse. ipse coniecit *cognomini sibi* ex IV 82, *S cognomini sui* ex V 113. VI 5. per se sufficiat *cognomini*, ut VI 12, sed audacius est *ssui* derivare ex geminatis litteris *fluvi*. — § 144 *Piraei* (ED) etiam apud Melam II 56. Πληρεϊοι narrantur a Strab. VII p. 315. — § 151 extr. eieci *Absyrto* ut additum glossema, de quo cfr. p. 533 nota ad II 8; item *nunc Absortium*, invectum e § 140.

LIB. IV § 3 *ita . . vallatur excelsitas*: integra haec verba esse mihi non persuadeo. vallant montes, non vallantur, ut III 109 *Appennini iugis Sabinos utrimque vallantibus*, ac pronum est succinctos montibus Thraces intellegi, quos vallat illorum excelsitas. possit vero etiam *ita* corruptum esse ex *silva*, ut sit: *silva succincta . . vallat excelsitas*. certe Martianus Capella, qui *videtur* scripsit pro *vallatur*, aut verba, ut sunt, non intellecta mutavit aut aliam lectionem ob oculos habuit. — § 6 simplicissima est ratio, qua *taphiassus* deducatur ex litteris *d* (*est*) *phrassus*, ut scribatur *Chalcis, mons Taphiassus* intellegaturque oppidum Chalcis: cfr. Strabo IX p. 427. — § 8 nomina *Tithorea* — *Mirana* valde incerta sunt, nec constat sintne omnia oppidorum nomina. — § 13 *palinhormus* ortum videtur ex *pannhormus* et paulo post *philium* (*philicim*) ex *phliuuf*, nam terminationem *uuf* scribae saepius pro *um* acceperunt. — § 18 etiam numerus LXXX iustam mensuram transire videtur. — § 20 haud scio an *B* recte scripserit *Pellana* e Strab. VIII p. 386 extr. — § 22 mentione *Tritensium* sive *Trittensium*, quae est certior lectio, in mentem veniunt *Triccenses* Messeniae apud Paus. IV 3, 2 (Strab. VIII p. 360) vel *Tritaeenses* (Τριταιεῖς) Achaiae apud Strab. VIII p. 386 init. — § 26 *Olyarum* (pro *Ollarum*) quid sit et unde *U* 69 arcessiverit frustra quaesivi. ego vero corruptum nomen retinere malui quam nullo testimonio invehere novum et incognitum. mirum quidem *Delion* oppidum a Plinio omnino sileri; an post *pteleon* exciderunt (< *Delion proeli*) *o clarum*? — § 31 hoc loco, qui est de celeberrima convalle Tempe, multa et divinata sunt et possunt divinari. praeter ea, quae adnotavi, *indutis smiluce* coniecit *J* ex Heliano, postea iunxit *viridante hac* (sc. convalle); alia explanandi magis quam

emendandi causa proposuit Friedländer Sittengesch. Roms II p. 186 n. 1; ipse temptavi *suavi luce viridante et silva luxuriante*. nemini tamen video offensioni fuisse verba *viridis calculo*, quamvis inusitate dicta pro lapidibus vel saxis muscosis, ut videtur, vel frondium percussu viridantibus. fortasse de alveo fluminis cogitandum est (cfr. III 9 *amoeno blandus alveo*), ut sic procedat oratio: *undoso alveo amoenus, circa ripas gramine*. sed exspectanda manus artifex quae restituat. — § 38 *Assera* pro *Cassera* scribi iam Forbiger Alte Geogr. III p. 728 iussit. — § 64 pro *contra*, quod est in **AE**² ante *Oechalia*, in 'vetustis exemplaribus' *B* invenit *oca*, quod si genuinum est, recte deleverant *v* ut dittographia ortum; nam *Ἰοχη* et insula Euboea appellabatur et maximus in ea mons, in cuius radicibus Carystus urbs sita erat, ut ipse *B* indicavit e Strab. X p. 445. 446, nec locum habet in urbiom Euboicarum serie. — § 70 ex *hyperaei* et *yper* et verius, opinor, fiet *Hypera* et, ut haec insula separetur a *Patage*. — § 71 non erat cur *D*² *Icariis* mutaret in *Caricis*; Asiatica enim litora significantur maris Icarii, ita appellati ab insula Icaro prope Ioniae oram sita (V 135), sicut Attica litora maris Myrtoi. — § 72 et 73 verbali formae *circuitur* praesidio sunt eadem V 140. VI 47. 153 positae et *cingitur* IV 66. 93. VI 32. — § 80 init. verbum *sunt*, incerta fide (**DR**?) vulgatum, videtur non necessario postulari, ut sit commune verbum *tenuere*, quo sequentia quoque reguntur, atque obiectum peculiare si desideres, nescio an *omne* (**Dd**) hic eodem modo quo II 208 *diffusae per omne naturae* dici possit significetque omnem ab Histro orbem septentrionalem. — § 88 insolenter et structura vix explicabili dicta sunt *neque in alio quam rigoris opere*. expectes tertium aliquod participium vel adiectivum, quo continuentur quae praecedunt *damnata* et *mersa*, velut *neque iam alio quam rigoris opere* <*insignis*> *gelidisque Aquilonis conceptaculis*. — § 89 difficultates, de quibus Müller emend. I p. 7. 8 exposuit, commodissime ablativo *salientibus* removeri apparet; quae correctio ne inaudita existimetur, affero pauca quae forte enotavi exempla: II 41 *contemplantibus F*¹*R*¹, *contemplantium r*, III 124 extr. *degentium A*, *degentibus r*, XIII 127 *omnibus M*, *omnium r*, item XVIII 43, et consensu editorum XIII 139 a Barbaro scriptum est *invadentibus* pro *invadentium*. — § 104 *Thyles* nominis scriptura variat ubicumque invenitur: *tyle A* hic et II 246 (ceteris locis deficit), item *y*. sed II 187 *thyle Fy*. *tyle R*. *thilae o*. *thele a* et VI 220 *thylen DE*. *thilen op*. *tylaen F*. *tilen Ra*. editores veteres plerumque e Strabone scripserunt *Thule*. — ib. suspicor *hoc quidem sentis mensibus*, nulla fere mutatione, quoniam *quidam et quidem* non minus saepe permutata sunt quam *idem* et *item*. praeterea cfr. Ant. Ludewig Prager Stud. III 1 p. 23 n. 2. — § 109 cum oceani partes magnorum Galliae fluminum ostiis disterminentur, pronum

est mutilatum illud *interri* ita supplere: *inter* <Lige>*rim et Pyrenaeum Gallicus*, praesertim cum Veneticae insulae ex adverso eius ostii sitae sint. — § 112 an *Seurbi* idem ac *Seurri* apud Ptol. II 6, 27? quamquam apud hunc quoque variat scriptura. — ib. argumento loci magis aptum *ibique* quam *ibi quoque*. — § 120 Barbarum una tantum littera mutata *aput eos* scribentem unice verum invenisse arbitror, cum haec hominum significatio aptissime respondeat *nostris* et *Poenis*, qui statim opponuntur. de dictione cfr. XXIV 142 *apud nos dracunculus vocatur*. — ib. nomen *Aboriginum*, a nullo scriptorum veterum ante Tertullianum et Ammianum Marcellinum (cfr. Thes. LL I 125) nominis appellativi modo usurpatum, e Pintiani coniectura *H* primus Pliniano sermone affinxit. mihi magis probatur *ab origine* <indigenae> *earum*. (ϰαίρηρ Dion. perieg. 456, *coloni* Avien. descr. orb. terr. 615).

LIB. V § 14 abrupta est oratio post verba *prodidit de excelsitate quidem eius quae ceteri*; desideres *sed et vel sed praeterea*: cfr. p. 543 notam ad II 247. — § 17 *gentes* fortasse corruptum est ex singulari numero, ut continua oratione iungantur: *gens in ea quondam praecipua Maurorum*. — § 21 *Macchurebi* Ptol. IV 2, 5. — 24 an *colonia item Maxula*? nam et ante *Maxula* habent libri omnes praeter **E**. — ad § 29. 30 cfr. Otto Cuntz de Augusto Plinii geographicorum auctore (Bonnae 1888) p. 40 sqq. *Assuritanum* CIL VIII n. 1798. forma *Chiniavense* confirmatur inscriptione (publicata in Rev. archéol. 1892, 19 p. 295) apud Waltherum Barthel, Zur Gesch. der röm. Städte in Africa (Gryphiswaldae 1904) p. 36. de *Simithu* cfr. CIL VIII p. 158. *Thubursicense* ib. p. 177. *Uchitana* (F²) ib. n. 15450. 15454. 15455. *Abbiritanum* ib. n. 814. — § 35 verum vidit, opinor, Dalecampius; alterutrum enim necesse est: montem esse aut specie adusto similem aut ipsum re vera accensum. peccatum est olim terminatione accommodata. — § 40 numeri quem scripsi ratio est haec: apud Agathem. III 10 computat Artemidorus a Tingi Canopum stadiorum 29252 h. e. passuum 3656400 vel summam 3657000, ergo Isidorus, qui computavit 40000 pass. amplius, 3697000. — § 44 *eosque iuxta* (F²) et *iuxta eosque* (f) non magis certa sunt quam *iuxta eas* (E²o). cernitur manus correctoris suoapte ingenio *iuxta* inserentis. dixeris fortasse *eosque* (r) ortum esse (f post f omisso) ex *feosque*, hoc autem corruptum ex *ferosque*, et continuata fuisse verba sic: *Atlantas ferosque Aegipanas, semiferos et Blemmyas* eqs. — § 46 reieci verbum *dicuntur* (o) post *comites fuisse* nulla necessitate ad supplendam orationem additum, quod fugisse etiam Müllerum de stilo p. 76 solemnem hanc breviter dicendi luculenter demonstrantem est quod miremur. — § 59 neque *insulae IIII* neque *insula est IIII* (sc. pass. ambitu) rei veritati convenit. an vero indicatum erat, ut paeninsulam

Syenen a latere Arabiae, ita ex adverso insulam Philas esse Aethiopiae finem? fac III errore acceptum esse pro INI et E pro F: nascetur INSVLA FINI et addita T littera *insula finit Philae*. — § 64 verba quod alii *Heracleoticum* Mommsen Solin.¹ praef. p. L n. statuit recte subiungenda fuisse superioribus *proximo Alexandriae Canopico* et sic esse ab ipso Plinio suppleta, sed culpa librarii eius, qui ei a manu esset, prave inserta ante alterum *Canopico*, ubi nunc sunt. — § 67 *seleucia pieria (pteria)*: sic praeter E (?) libri omnes. possit permutatis terminationibus restitui *Seleucia Pieriae*, ut Σελεύκεια Πιερίαι apud Ptol. V 14, 2. — § 74 *intercursant*, ob ipsam raritatem formae obnoxium variandi studio, veri similis est quam *intercurrunt* commendaturque locis his: III 151 *aestuariisque . . intercursantibus*, item XIV 42 *foliis* et XV 88 *lignea membrana*, nec aliter scribendum est XXVIII 111 extr. *cui nullus alius colos intercursaverit* (pro *incursaverit*). — § 76 inter *inde* et *Sarepta* delevi *Idaeam* oppidum aliunde, quod sciam, non cognitum, praesertim cum litterarum similitudine suspicio dittographiae moveatur. si vero genuinum est, cogitari possit *Elaea*, quam Phoenices urbem inter Tyrum et Sidonem sitam Steph. Byz. s. v. e Philone tradit. — § 77 *interveniente valle* miro errore S e nullo codice nullave editione recepit, sed ex adnotatione Harduini nescio quo casu dictionem in lemmate variantis. — § 78 pro *ducentis passibus* MGGm I p. 472^b coniecit *II. CC* ex viginti stadiis apud Strab. XVI p. 753 extr.: Scylax 104 vero et Diodor. XXXIII 5, 6 octo stadia sive 1000 passus produnt. quodsi similem his auctorem secutus est Plinius, pronum est ex *CC* facere ∞ . — § 81 bene Gelenius *et, unde Cyrrestice, Cyrrum*, nam haec descriptio non ordine (ut ita dicam) geographico, sed alphabetico procedit et est ad rem aptissimum, ut antea Chalcidenae regionis, sic Cyrresticae quoque nomen explicari. — § 83 malim <ut> *Licinius Mucianus*; ad perspicuitatem structurae necessaria est particula, quam ante similes litteras *lic* fugisse oculos non mirum est. — § 84 insolentem formam adiectivi *saxuosum* recepit D; ego retinui vulgarem et constanti usu confirmatam: cfr. XV 24. XVIII 46. 299. XIX 48. XX 13. 255. XXI 175. XXII 19. XXV 111. XXVI 57. XXVII 125. 134. XXXI 48. nam mendose *saxuosum* scriptum esse pro *flexuosum*, quod § 98 de Tauro dicitur, parum veri simile. — § 85 *Trischoenon a mensura* (sc. dictam regionem) coniecit S. sufficere scripsisse *trischoenon mensura*, N ante M accepto pro A. — ib. (Euphrates) *cursum ad occasum solis agit*: tempus praesens in o recte substitutum, sed coniectura fortasse id factum est, mendi origine non aperta. cum littera r post f non raro omissa sit, pro *egit* potest scriptum fuisse *regit*, ut de Strymone amne IV 38 extr. dicitur: *priusquam dirigat cursum*. — § 89 offensioni est *propior* relatam ad Elatii oppidi nomen neutrius generis. Graeca forma *Damascos*, quam FR

praebent alias a Plinio non usurpatam, favet concienti structuram hanc: *propiore Petra quam Damasco*. — § 93 *quae ante Oenianda*: de *ante* et *antea* promiscue positis (cfr. Fels p. 67) difficile est iudicare, cum codices persaepe inter se differant. tutissimum duxerim optione data praeferre formam *ante*, praesertim sequente vocali. cfr. etiam coniuncta *ante* et *postea* XXVI 61. XXVII 79. XXVIII 120. 184. — § 97 memoratu dignum est in **a** esse *innumerarum pro gentium*. in quo ambigas, sitne error oculi declinantis ad *promunturio* an mutilum adverbium *prope*, omisso scilicet *pro* ut absurdo in reliquorum codicum archetypo. — § 99 forma *Armenicae*, quam **D**² recepit ex **F**²**R**, non familiaris est Plinio, qui *Armenium* narrat in floridis coloribus XXXV 30. XXXVII 81, ceteris vero locis adiectivi formam praefert quae est *Armeniacus*: XV 41 *pruna*, XVI 103 *arbor*, XXXVI 164 *cotes*, VII 129 *bellum*, XXX 16 *triumphus*. — § 104 pro *Pyrnos* coniecit MGGm I p. 496^a *Physcos*. — § 106 *ortus per se positum* requirit quo suppleatur; *expectaveris ortus haut procul, mox conditus* vel simile quid. — § 109 negat MPt p. 824^a recte cum **D** scribi *Euhippini* pro *seu Hippini*. at *Hippini* non est nominis Alindiensium interpretatio, sed nomen proprium; sin autem esset geminum huius populi nomen, Pliniani usus esset non *seu*, sed *iidem*. denique a forma *seu* omnino abstinuisse Plinium videri vol. V p. 487 ad XXXII 53 notavi. unum tamen exemplum inveni interim: XI 230 *seu mas seu femina*, quod attractari non debet, quamquam ab ipso Plinio *sive* . . *sive* scriptum esse persuasum habeo. — § 112 comma inter *oppidum* et *Oraculum* sustulit **J**, ut caveret — quod MGGm I p. 501^a quoque monuit — ne *Posideum oppidum* fuisse colligeretur. fanum certe Neptuni fuit. — ib. scripsi *Didymei* consentiente Strab. XIV p. 634 *Διδυμέως*, licet apud alios scriptores etiam terminatio *αἰός* inveniatur. — § 114 *ab* vulgo ante *Epheso* insertum exclusi, cum codicum auctoritate apud Plinium non satis constare videatur in urbium nominibus praepositionem omnino necessariam esse. — ib. egregiam emendationem *Mandrolytiam* Letronnio deberi Otto Kern, qui diu occultam primus in lucem protraxit, rogatu meo litteris benigne datis me docuit. — § 120 an *Caesarenses*? — § 123 Strabonis aetate (cfr. XIII p. 606. 604. 613. 620) exstabant etiamnum tres civitates *Polymedia* et *Chrysa* et *Larisa*. quare dubitari licet an pro *fuit* recte scribatur *sunt* et sequentia verba *Zminthium* . . *durat* . . *intercidit* artiore vinculo copulata inter se opponantur. — § 130 *Μάριον* Scylax 103. Diodor. XII 3, 3. XIX 59, 1. 79, 4. Steph. Byz. s. v. et s. *Ἀρσινόη*. — § 131 an *Characta* (*χαρακτή*)? — ib. *genagor VIII Fa.* an *Xenagoru III*? nam octo fuisse insulas non magis verisimile est quam *VIII* significari ambitum unius ex illis, quod censuit MGGm I p. 493^b. — § 134 *Chrysa* coniecit **H** pro *Crusa*. an forte *Criusa* (*κρίσσεα*)?

ceterum de frequenti varietate terminationum *ussa* et *usa* cfr. Bernhardy ad Dionys. perieg. 456 p. 640. — § 139 malim inverso verborum ordine et (= etiam) *Himerte*, *Lasia* eqs. — § 146 exstingi gentem *Teutobodiacorum* dubiam illam aliisque auctoribus plane incognitam et fictam ex Teutobodi ducis nomine, cuius seriore demum aevo mentio fit apud Flor. I 38, 10 et Oros. V 16, 12. is quidem qui correxit **R** et fictionis auctor exstitit (si recte dignosco Iani in collatione notas) videtur voluisse *toiobodiaci*, cum ex litteris ut unam *i* reliquerit. si modo fuit nomen gentis, ex codicum vestigiis probabilius eruitur *ac tolitobaci et*, quae emendari licet sic: *ac Tolostobogi. et gentes quidem* eqs. — § 147 *Comenses* putavit *B* eosdem esse ac *Comanenses* apud Ptol. V 5, 7, ubi MPt p. 864^a collatis titulis nummisque in CIL III suppl. p. 1250 restituit Κόμανα. quae si recte se habent, pronum est scribere *Comamenses*.

LIB. VI § 1 *appellatus est F²R²E²o*: verbum *est* a correctore additum quam errore librarii omissum esse per se verisimilius est; praeterea vero argumenti caput non est appellatio Pontiam IV 76 memorata, sed aviditas insatiabilis oceani, qui in terras inrumpens (cfr. III 5 V 141) tamquam rapax hostis hic describitur. — ib. *ullo fine* eidem correctori tribuo femininam formam pro mendosa habenti; nimirum nesciebat Plinium eadem notione femininum genus quater usurpasse (XIV 11 *nulla fine*, XXX 82 *nec finis alia quam morte*, XXXIII 3 *quae . . futura sit finis*, 98 *nullam finem spei*), semel tantum masculinum (XXV 37 *nullo omnia experiendi fine*); nam II 121 *ventis etiam et tempore et fine dicto* alia est condicio adiuncto *tempore*. — ib. inusitato plurali *lacus Maeoti* non praesidio est locus XXVII 2 *a Maeotis paludibus*, ubi palustria litora intelleguntur herbas gignentia. magis probatur quod *G* cum *P* scripsit *lacus Maeotis* (*f* ante *r* omissa) . . *iungat*. — § 8 ut origo mendi aliquatenus patefieret, pro *praesluens* scripsi *praesluit amnis*. potest etiam *torrens* vel *ruens* vel tale quid fuisse. *praeterfluit* (*D*) non est moris Plinii, qui *praesluere* tredecies III 52. 102. 126. IV 8. 14. V 74. 90. 101. 126. VI 44. 92. 93. 167 (cfr. Horat. carm. IV 3, 10. 14, 26), *praesluo amne* XIX 60, *praenavigare* VI 97. 146, *praenavigatio* IV 57. VI 199. 201, sed nusquam *praeterfluere* usurpavit; incerta enim lectio praef. § 30 *sivi praeterfluere* et alium habet significatum et Catonis est, non Plinii. — ib. librorum scripturam *Hylas* vindicare studuit MPt p. 878^a hodiernum amnem *Oulou Irmak* agnoscens. — ib. *in regione hoc* (sc. oppidum) *Gazacena*: hunc demonstrativi pronominis usum CFWMüller p. 15 ad XXVII 102 undecim exemplis illustravit, quibus totidem addi possunt, ut II 103. XIX 126. 129 cet. — § 11 *an flumina Iasonium <eodemque nomine promunturium>?* cfr. Ptol. V 6, 4. — § 12 **R** non habet *magrus*, sed *nogrus*, ut ceteri. *Mogri* nomen videtur solius Arriani testimonio niti, apud quem eadem

litterarum *M* et *N* permutatio non minus opportuna fuit quam apud Plinium. — § 18 *ceruerios R*² (unde *Cerberion v*) incertae admodum fidei est. *Chimerion* (χειμέριον) commendatur verbis IV 87 (latitudo) *plerumque pervia glaciato freto*. — § 21 an *iunctos* <in> *montium cacuminibus* aut potius *disiunctos montium cacuminibus*? — § 22 an *Heniochos* pro *Herticheos* et deinde *Palaeos* pro *Spalaeos*? — § 23 prorsus eodem errore § 44 *sinus* pro *situs* habent *RdE*¹p, paulo aliter § 20 libri omnes *sinum* pro *Silim*, nec mirum hanc vocem in geographicis libris frequentem facili librorum errore substitutam esse pro litteris similibus. *terrae vero sinum* Plinius haud secus ac Livius XXX 2, 12 (*Arpini terra campestri agro in ingentem sinum consedit*) recessum dicit cavum sive locum depressum: II 115 *concavi vallium sinus*, 200 *terrae sidentis sinu recepti*, 166 *hac (terra) sinus pandente*. — § 25 *transvecta Araxen* coniecit *H*. magis conveniat *transgressa* vel *transiens*, ut terra aliqua *excurrere, procurrere, decurrere* dicitur. *vectus* VI 130 de fluminis cursu ponitur, de terra poni vix possit. — § 26 *delevi de ante Cyro* ut prave praeceptum ex sequenti *defertur*. qui servare volet, possit supplere ita: *ut plures existimavere, herede Cyro defertur*. translative sic XVI 173 *innumero herede* et XII 22 *sui ipsa semper heres* (e coniectura Madvigii). — § 27 de numero iusto ampliore [XIII] cfr. MPt p. 934^a. si subsit error numeri, sumpta mensura Theophanis (apud Strab. XI p. 530) 6000 stadia efficiant 750 000 p. vel summatim 800 000 p., ita ut sit VIII pro XIII ponendum. sed res incerta. — ib. praefecturas XX conieci ex Ptol. V 12, 4 p. 937^a. — § 33 *accollarum* scripsi cum propter litterarum similitudinem tum quia oceanus non in *nomina* dividitur, sed *varie*, i. e. in varias partes, et divisionis ratio aptissime indicatur verbis *per sinus et accollarum conplura nomina*, ut § 36 et V 47. — § 36 mira maxime est singularis unius cod. a scriptura et *irrupentes Scythico oceano*, quam ne consulto interpolatam esse putemus obstat orationis forma, qualis est, absurda et intellectu destituta. verum detracta littera s, quae adhaesit, evadit structura argumento plane conveniens: *et irrupente* (non modo adluente: cfr. § 33) *Scythico oceano*; nam sententia per particulam *nam* adnexa eo continetur, quod mare narratur duobus nominibus celeberrimum esse. inscite autem dicitur e Scythico oceano mare irrupere, cum mare hoc nihil aliud sit quam ipse oceanus. — § 42 librorum omnium scripturam ab *Armenia* ita tueri voluit *B*, ut ablativis *Otene regione* locum accuratius indicari diceret (= qua est Otene regio). an inverso ordine ab *Armenia regione Otene*, ut sit adiectivi forma *Armenia*? — § 43 (liquor) *eadem emissus* obscure dictum est nec congruit cum Solinianis his: *constrictus vi caloris velut in aestivam glaciem incorporatur*. liquorem potius tarde vel parum emitti

credideris; certe latet corruptela. — § 51 *magnitudine haut dubie*: sic *opv* recte quidem ad sensum, sed obscurata causa negationis in ceteris libris omissae. verisimilius est *nō* excidisse post syllabam *ne*, ut saepe invenitur *non dubie*: cfr. VIII 59. XIV 65. XXI 47. 116. XXXI 41. 46. XXXVI 189. XXXVII 8 al. — § 62 numerum, quem uncis inclusi, computando inventum olim lector aliquis margini adscripserat; in textum postea alieno loco irrepsit. ipse Plinius ei suum locum post *dicatis* adsignasset additis *quae summa (computatio) efficit*, ut IV 78. VI 36. 206, aut *sic fiunt*, ut VI 175, aut *in totum sunt*, ut VI 196. ceterum ne § 64 quidem Plinius numerorum omnium summam adiecit. — § 64 *sic* deesse Io. Müller sagaciter detexit. palaeographica quidem ratione non minus probabile, verborum autem ordine commendabilis fuerit *lingua <ita> nivosum significante*, id quod elucet ex locis ab ipso laudatis IV 120. XII 27. — § 69 de urbis *Chrysoborae* nomine adhuc dubio cfr. MG Gm I p. 318^b. — § 70 *prae <se> ferunt D.* sed hac notione *praeferre* neque aliis scriptoribus alienum et Plinio unice familiare est, velut iuncta ei sunt V 72 *aquarum gloriam*, XI 137 *indicia animi*, XVI 70 *gravem odorem*, ib. 59 et XIX 129 *virus*, XXI 66 *luctum*, itemque interpretor XXVI 14 *cognominari se frigida (aqua) danda praefrens* et XXXV 84 (Apelles) *vulgum diligentiore iudicem quam se praefrens*, quamquam his locis dubitari licet an sit anteponendi notio intellegenda. alieni generis est unus quem novi locus VIII 2 *vitulorum fatigatos prae se ferentes*. — § 83 *transfretantium*, quamvis suadente Rückio 2 p. 312, contra Solini quoque testimonium recipere dubitavi, quia et auctoritas unius excerpti *y* non videtur tanti momenti esse et summa rei non tam in eo petitur, ut volucres fretum transeant, quam ut mare fugiant petantque terram, in qua habitare et degere solent. adde quod illud verbum, etiamsi teste Gellio X 26, 1 iam Asinii Pollionis aetate ‘dici solitum’, a Plinio tamen, qui saepe de mari transeundo loquitur, nusquam usurpatum est; seriores demum scriptores receperunt, primus Sueton. Caes. 34, crebrius postea posuit Amm. Marc. XIX 8, 9. XX 9, 1. XXII 6, 4. XXXI 4, 5, translata etiam notione Tertull. de paenit. 1. equidem crediderim in pervetusto exemplari fuisse *traspentantium* (ut in *op*) scriptum et inde factum *trāsfretantium*, seniori aevo familiare. idem excerptor paulo ante § 82 pro *navigazione* substituit *navigio* — debuit saltem ex usu Pliniano *remigio*, ut VI 174 —, hac quoque voce usus senioris: cfr. Amm. Marc. XV 9, 7. — § 99 cum Granis fluminis dextra Dexii montani accollant, Susiane regio ad laevam eius ripam adiacere putanda est, cui rei conveniat *pter*, non *per*: sic *praeter* iungitur cum verbis *defluens* V 5, *lapsus* VI 10, *raptus* ib. 84, *venientem* ib. 135, *transcurrit* II 96, *fertur* ib. 214. — § 101 tempus praeteritum *infestabant* aliter ferri vix potest quam inserto aut *prius* post

positis aut *nunc* ante *navigatur*. — § 111 vetustiore litterae a forma *siccanas* legi facile potuit pro *sacanas*; inde non multum abest Ptolemaei *Saganos*. — ib. *deratinus* E^a: considerato hodierno nomine *Darjabin* (cfr. MGGM I p. 361^b) in mentem venit *Derapinus* vel *Darapinus*. — ib. an *nunc* uel *paucis*? nam in *paucis* iure et veteribus et Iano displicuit. cfr. XXX 96 *paucis e pluribus*. — § 115 quid sub inauditio nomine *Ceribobus* lateat, difficile est inventu. quae propositae sunt coniecturae a litteris longius discedunt. fuitne *caret urbibus* vel simile quid? quae in sequentibus opponuntur regioni maritimae, arguunt eam incultam fuisse. — § 129 *ad septentrionem flexus uersus*: om. *uersus* E^aF²v. at verisimilius est consulto omissum id quam in altera librorum stirpe additum esse fitque rectissimum inverso ordine *ad septentrionem uersus flexus*: cfr. quae exposui p. 546 ad III 133. — § 167 *Agipsum*: *Dipsium* (δῖψιον) coniecit D². — § 169 *Maraeu* et *Stratonos* D² recepit coll. P. Meyer Heerwesen d. Ptolem. p. 24. 36 et 55 n. 193. 90. — § 173 et 199 *V dierum navigatione*: in uno E^a, quem secutus est D, legitur II, confusione notarum II et V in hoc potissimum codice pervagata. Plinius dixisset *bidui*, ut § 163. 200. VIII 209; item dixit *tridui* IV 95. VI 189. VIII 207. XXVIII 117, *quadruidi* VI 86 163. 197. V 38. VII 149. XXVII 27, non III et IIII *dierum*. ceterum cfr. *biduo* XI 236, *post biduum* II 124. XIII 133. — § 188 *dicemus*, quod coll. § 197 posui pro *desimus*, exemplum est traiectarum in vicinis syllabis vocalium: cfr. quae dixi p. 545 ad III 100. — § 190 oblivioni a me reditam esse ficticiam illam *Hypsodorum* gentem, quae e scribarum mensis orta in editionibus adhuc viguit, nemo, opinor, mirabitur. — § 191 et 193 diversitatem nominum *Sembritarum* et *Seberritarum*, quamquam de eadem gente haud dubie agitur, e codicibus in textum transtuli, quia de genuina forma apud Plinium non liquido constat et prior mentio ex Aristocreonte, ut videtur, altera ex Bione desumpta est. — § 203 *sub meridiem quoque*: veritus sum cum E^ap damnare vocem *quoque*; apertum enim est Iubae a Seboso dissensum cum pondere aliquo denotari, ideoque Solinus paulo verbosius ait: *sub meridie quidem sitas, sed proximas occasui*.

CORRIGENDA ET ADDENDA

In contextu p. 391, 17 scribe Callirrhoe. — *In notis* p. 275, 11 ad saeuini adde **DE** p. 295, 7 elapithes **R** p. 353, 18 ad hiberium adde **D** p. 370, 3 adde: rectius fortasse Tacapes. *cfr. CIL VIII n. 10023 (hodie Gabès)* p. 426, 19 adde: Amycopolis (pro Nicopolis) *coni. Wieseler in progr. acad. Gotting. 1875* p. 22 p. 488, 8 adde: profecere v. proficere **E^aF²**.

Hoc loco simul corrigere placet errata quaedam in voluminibus III. IV. V non correcta.

Vol. III p. 188, 21 *in contextu* scribe nata (pro nota). p. 234, 3 *in notis* praecipimus **rC**. *alia correcta sunt ad calcem* voll. IV et V.

Vol. IV *in contextu* scribe p. 217, 4 verbenacae folio (pro folia) p. 339, 1 spongeaeque cinere p. 472, 4 lecto subiciantur. — *In notis* p. 178, 19 animalia **VREU** p. 203, 5 seminis **VR** p. 273, 5 colligat et 7 traci- **VRT**.

Vol. V *in contextu* scribe p. 29, 18 infudentibus p. 145, 9 sanguine caprino p. 232, 11 et (pro in) titulos p. 239, 15 colorum p. 253, 17 fefellisset p. 278, 18 obiisset p. 307, 20 huius rei p. 408, 7 iucundior. — *In notis* p. 241, 17 convenit v.

Die griechische und lateinische Literatur und Sprache. Bearbeitet von:

U. v. Wilamowitz-Moellendorf. K. Krumbacher. J. Wackernagel. Fr. Leo. E. Norden. F. Skutsch. (Die Kultur der Gegenwart. Ihre Entwicklung und ihre Ziele. Herausgegeben von P. Hinneberg. Teil I, Abt. 8.) gr. 8. 1905. Geh. *M.* 10.—, in Originalband *M.* 12.—

„In großen Zügen wird uns die griechisch-römische Kultur als eine kontinuierliche Entwicklung vorgeführt, die uns zu den Grundlagen der modernen Kultur führt. Hellenistische und christliche, mittelgriechische und mittellateinische Literatur erscheinen als Glieder dieser großen Entwicklung, und die Sprachgeschichte eröffnet uns einen Blick in die ungeheuren Weiten, die rückwärts durch die vergleichende Sprachwissenschaft, vorwärts durch die Betrachtung des Fortlebens der antiken Sprachen im Mittel- und Neugriechischen und in den romanischen Sprachen erschlossen sind.“

(P. Wendland-Kiel in der Deutschen Literaturzeitung. 1905. Nr. 45.)

Charakteristik der lateinischen Sprache. Von Prof. Dr. O. Weise. 3. Aufl.

gr. 8. 1905. geh. *M.* 2.80, geb. *M.* 3.40.

„Weises gedankenvolles und inhaltreiches Buch über die lateinische Sprache erschien zuerst 1891. Aus einer liebevollen Vertiefung in den interessanten Gegenstand geboren, überraschte es durch eine Fülle treffender Urteile des sprachkundigen Verfassers; der gewandte, gefällige Stil machte es zu einer angenehmen Lektüre... Als erste zusammenfassende Darstellung des Charakters der lateinischen Sprache war es in seiner Art neu. All die tausendfältigen Beobachtungen, die erfahrene Sprachkenner über lateinische Redeweise gelegentlich gemacht hatten, stellte es mit eigenem Urteil übersichtlich zusammen; Andeutungen der Grammatiker wurden weiter verfolgt immer unter dem Gesichtspunkte, den Gründen der sprachlichen Erscheinungen nachzuforschen und von der höheren Warte der psychologischen Betrachtung aus ein richtiges Urteil zu gewinnen.“

(Wochenschrift für klass. Philol. 1900. Nr. 15.)

Charakterköpfe aus der antiken Literatur. Von Prof. Dr. E. Schwartz

in Göttingen. Fünf Vorträge: 1. Hesiod und Pindar; 2. Thukydides und Euripides; 3. Sokrates und Plato; 4. Polybios und Poseidonios; 5. Cicero. 2. Aufl. gr. 8. 1906. geh. *M.* 2.—, geb. *M.* 2.60.

„..... Die Charakterbilder von Schwartz möchte ich lebhaft empfehlen, weil sie einen Begriff geben von Umfang, Aufgaben und Zielen der Literaturgeschichte, wie sie sich aus der Vertiefung der Forschung ergeben..... Die frisch und lebhaft gehaltenen Vorträge sind der reife Ertrag vielseitiger Forschung. In einer Fülle von Problemen und Streitfragen nimmt der Verfasser stillschweigend Stellung. Man spürt, daß er überall aus dem Vollen schöpft und seine wohlwogener Gründe hat, auch wo man seine Ansicht nicht teilt.....“

(Monatsschr. für höh. Schulen. III. Jahrg. 8.)

Botanische Forschungen des Alexanderzuges. Von Dr. Hugo Bretzl. Mit

zahlreichen Abbildungen und Kartenskizzen. Gedruckt mit Unterstützung der Königl. Gesellschaft der Wissenschaften zu Göttingen. gr. 8. 1903. geh. *M.* 12.—, geb. *M.* 14.—

Die wissenschaftlichen Originalberichte des Alexanderzuges sind in ihren wertvollsten Stücken aus Theophrasts Pflanzengeographie wiedergewonnen und eröffnen uns einen ungeahnten Einblick in die botanische Forschung jener großen Tage. Mit Staunen sehen wir: es sind Grundprobleme moderner Pflanzengeographie, welche schon die Griechen interessierten, und die Mangrove-Vegetation des Arabischen Meeres, der Zusammenhang von Erdzonen und Höhenzonen, die nordische Heimat der Himalajatannen, die nyktitropischen Tamarindusfederchen, die aphyllen Sukkulenten der Wüste sind ihre Entdeckung. Dem Philologen und Botaniker, Geographen wie Historiker gleich bedeutsam, bringt das Buch für das Wissen von dem Alexanderzuge eine Fülle der Bereicherung; Alexanders Wüstenzug und Nearchs Fahrt treten auf einmal lebendig vor Augen. Hauptvorzug der Darstellung ist der große Zug, der überall hindurchgeht: die meisten Probleme werden von der Griechenzeit über die Araber bis in unsere Tage hineingeführt. So greift die Behandlung weit über den engeren Rahmen des Themas. Hier zum erstenmal ist dem pflanzengeographischen Werke Theophrasts seine wahre Würdigung geworden, und manche strittige Frage findet nebenher ihre überraschende Lösung.

DIE KULTUR DER GEGENWART

IHRE ENTWICKLUNG UND IHRE ZIELE

HERAUSGEGEBEN VON PAUL HINNEBERG

In 4 Teilen. Lex.-8. Jeder Teil zerfällt in einzelne inhaltlich vollständig in sich abgeschlossene und einzeln käufliche Abteilungen.

Teil I: Die geisteswissenschaftlich. Kulturgebiete.

1. Hälfte. Religion und Philosophie, Literatur, Musik und Kunst (mit vorangehender Einleitung zu dem Gesamtwerk).

Teil II: Die geisteswissenschaftlich. Kulturgebiete.

2. Hälfte. Staat und Gesellschaft, Recht und Wirtschaft.

Teil III: Die naturwissenschaftlich. Kulturgebiete.

Mathematik, Anorganische und organische Naturwissenschaften, Medizin.

Teil IV: Die technischen Kulturgebiete.

Bautechnik, Maschinentechnik, Industrielle Technik, Landwirtschaftliche Technik, Handels- und Verkehrstechnik.

Die „Kultur der Gegenwart“ soll in allgemeinverständlicher Sprache, für den weiten Umkreis aller Gebildeten bestimmt, aus der Feder der geistigen Führer unserer Zeit eine systematisch aufgebaute, geschichtlich begründete Gesamtdarstellung unserer heutigen Kultur darbieten, indem sie die Fundamentalergebnisse der einzelnen Kulturgebiete nach ihrer Bedeutung für die gesamte Kultur der Gegenwart und für deren Weiterentwicklung in großen Zügen zur Darstellung bringt.

Das Werk vereinigt eine Zahl erster Namen aus allen Gebieten der Wissenschaft und Praxis, wie sie kaum ein zweites Mal in einem anderen literarischen Unternehmen irgend eines Landes oder Zeitalters vereint zu finden sein wird. Dadurch aber wieder wurde es möglich, jeweils den Berufensten für die Bearbeitung seines eigensten Fachgebietes zu gewinnen, um dieses in gemeinverständlich, künstlerisch gewählter Sprache auf knappstem Raume zur Darstellung zu bringen.

Durch die Vereinigung dieser Momente glaubt das Werk einer bedeutsamen Aufgabe im geistigen Leben der Gegenwart zu dienen und einen bleibenden Platz in der Kulturentwicklung sich selbst zu sichern.

Se. Majestät der Kaiser

hat die Widmung des Werkes allergnädigst anzunehmen geruht

Prospektheft (mit Auszug aus dem Vorwort des Herausgebers, der Inhaltsübersicht des Gesamtwerkes, dem Autoren-Verzeichnis und mit Probestücken aus dem Werke) wird auf Wunsch umsonst und postfrei vom Verlag versandt

Künstlerischer Wandschmuck

für Haus und Schule. Farbige Künstlersteinzeichnungen

„... Alt und jung war begeistert, geradezu glückselig über die Kraft malerischer Wirkungen, die hier für verhältnismäßig billigen Preis dargeboten wird. Endlich einmal etwas, was dem öden Öldruckbilde mit Erfolg gegenüberzutreten kann. (Pfarter Raumann in der Hülse“.)

Größere Blätter: 70×100 cm und 55×75 cm M. 5—6.

Erschienen sind ca. 70 Blätter, darunter:

Banger, Abend.
 Bergmann, Seerosen.
 Biele, Hünengrab.
 Du Bois-Regmond, Attische Landschaft (Akropolis).
 Büchardt, Fischer am Mittelmeer.
 Burger, Vor der Kirche.
 Conz, Schwarzwalddiänie.
 Eichrodt, Drosden siehet die Kapelle.
 Eichrodt, Säemann.
 Engels, Sudran am Meere.
 Fikentscher, J. Malven.
 Fikentscher, O., Mähen im Schnee.
 Fikentscher, O., Nuch im Nebel.
 Friele, Springender Esel.
 Georß, Erste, Pflügender Bauer.
 Hauelsen, Der Küster.
 Hein, Am Webstuhl.
 Hoch, Morgen an Hochgebirge.
 Sicherboot, Gletscher, Kiefern.
 Kallmorgen, Lokomothiv-Werkstätte.
 Kampman, Bergland im Schnee.
 Abend, Herbstabend, Mondaufgang.
 Kanold, Eichen.
 Kuitb, Stille Nacht, heilige Nacht.

Elber, Sonntagstule.
 Len, Singspiel in Jolce.
 Flebermond, Wenn der ... redt
 Ginnit er selber.
 Einer Abendstehen.
 Mandat, Nordseehül.
 O. H. Röhrl, Hämle und Bretel.
 Otto, Christus und Judas.
 Otto, Maria und Mariha.
 Pacyla, Reigen.
 Roman, Paestum. Röm. Campagna.
 Schacht, Einsame Weide.
 Schimmerer, Waldwiese. Winterabend.
 Schnelder, Wettlauf.
 Schönm. Bitten, Schwäne.
 Strich-Chapell, Eieb Heimatland ade.
 Herbst im Land. Dorf in Dänen.
 Frühlingsgäste. Mondnacht.
 Süß, Santa Georg.
 Tschner, Alt-Heidelber.
 v. Volkman, Die Sonn' erwaht.
 v. Volkman, Wonnendes Kornfeld.
 Welte, Junge Tauben.
 Wieland, Sternennacht (Matterhorn).
 Württemberg, Sühnlern d. 7 Aufrechten.

Kleinere Blätter: 30×41 cm

Erschienen sind ca. 30 Blätter je M. 2,50

Porträts: 50×60 cm. . . M. 3.—

Bauer, Goethe -- Schiller -- Luther.
 Kampf, Kaiser Wilhelm II.
 Bauer, Kleines Schillerbild. Größe
 19×29 cm. Preis 1 M., in Furnier-
 rahmen 2 M., in massiv. Rahmen 3 M.

Rahmen: 3. d. größ. Blättern M. 3.80
bis M. 17.—; zu den kleineren M. 2.—4

Bunte Blätter, Größe 25×33 cm

Kleinste Künstlersteinzeichnungen

Erschienen sind ca. 20 Blätter.

Preis einzeln M. 1.—
 In Furnierrahmen „ 1.80
 In massivem Rahmen „ 3.—
 Leinwandmappe mit 10 Blättern
 nach Wahl „ 12.—
 Kartonmappe mit 6 Bl. n. Wahl „ 5.—
 Die Mappen eignen sich ganz besonders
 zu Geschenken.

Aus Natur und Geisteswelt.

Sammlung wissenschaftlich-gemeinverständlicher Darstellungen aus allen Gebieten des Wissens.

Preis des Bändchens nur 1 Mark.

in Bändchen von 150—160 Seiten. Jedes Bändchen ist in sich abgeschlossen u. einzeln käuflich.

Gesamtdollgebund. nur 1.25 Mk.

Geschenkausgabe (von den neueren Bändchen erschienen) auf Velinpapier in Ledereinband Mf. 2.50.

Abel, Chemie in Küche und Haus.
 Auerbach, Die Grundbegriffe der modernen Naturlehre.
 Biernacki, Die moderne Heilwissenschaft.
 Bloch, Die ständischen u. sozialen Kämpfe.
 Blochmann, Luft, Wasser, Licht u. Wärme.
 Böhmer-Romundt, Jesuiten.
 Bonhoff, Jesus und seine Zeitgenossen.
 Borinski, Das Theater.
 Börnstein und Marckwald, Sichtbare und unsichtbare Strahlen.
 Brausch, Religiöse Strömungen.
 Bruhier, Deutsches Volkslied.
 Buchner, 8Vorträge a. d. Gesundheitslehre.
 Bürgerstein, Schullhygiene.
 Büchner, Kunstpflege in Haus u. Heimat.
 Busse, Weltanschauung d. gr. Philosoph.
 Edstein, D. Kampf zwisch. Mensch u. Tier.
 Franz, Der Mond.
 Frenck, Aus der Vorzeit der Erde.
 Frenkel, Ernährung u. Volksnahrungsmittel.
 Gessner, A. d. Vorzeit d. Christentums.
 Gieseler, Die Grundzüge der israelitischen Religionsgeschichte.
 Gieseler, Ausw. wicht. Kulturpflanzen.
 Graetz, Licht und Farben.
 Graul, Die orientalische Kunst.
 Gruber, Deutsches Wirtschaftsleben.
 Günther, Das Zeitalter der Entdeckungen.
 Haack, Bau und Leben des Tieres.
 Hahn, Die Eisenbahnen.
 von Hansemann, Der Aberglaube in der Medizin.
 Haffert, Die Polarforschung.
 Henschler, Bevölkerungslehre.
 Heit, D. Städte u. Bürger im Mittelalter.
 Heilborn, Deutsche Kolonien.
 Heilborn, Der Mensch.
 Hesse, Abstammungslehre u. Darwinismus.
 Hubrich, Dentische Fürstentum und deutsches Verfassungsleben.
 Janson, Meeresforschung u. Meeresleben.
 Krauß, Deutsche Klimatologie.
 Kirchner, Mensch und Erde.
 Knabe, Geschichte d. deutsch. Schulwesens.
 Kraepelin, Die Beziehungen der Tiere zueinander.

Krebs, Handb. Mozart, Beethoven.
 Kreibitz, Die fünf Sinne des Menschen.
 Kälpe, Die Philosophie der Gegenwart.
 Launhardt, Am laufenden Webstuhl d. Zeit.
 Loening, Grundzüge der Verfassung des Deutschen Reiches.
 Loß, Verlehrsentwicklung in Deutschland 1800—1900.
 Maennel, Vom Hüllischulwesen.
 Maier, Soziale Bewegungen u. Theorien von Malthus, Der Seeltrieb.
 Manes, Grundzüge d. Versicherungswe. Martin, Die höhere Mädchenschule in Deutschland.
 Matthaei, Deutsche Baukunst i. Mittelalt.
 Merdel, Bilder aus der Ingenieurtechnik.
 Merdel, Schöpfungen der Ingenieurtechnik der Neuzeit.
 Mie, Moleküle — Atome — Weltbau von Hegelstein, Germ. Mythologie.
 Otto, Das deutsche Handwerk.
 Otto, Deutsche Kräutlerleben.
 Pohle, Entwicklung des deutschen Wirtschaftens im 19. Jahrhundert.
 von Portugal, D. Portug. Kaiser.
 Rathgen, Die Japaner.
 Rehmke, Die Seele des Menschen.
 Richter, Schopenhauer.
 von Rohr, Eptische Justiz.
 Sachs, Bau u. Entstehung d. m.
 Scheffer, Das Mikroskop.
 Scheid, Die Metalle.
 Scheiner, Der Bau des Weltes.
 Schirmacher, Die mod. Fräuent.
 Schramberg, Die Tuberkulose.
 Schwemer, Restauration und Revolution.
 Schwemer, Die Reaktion u. die neue Bewegung.
 Schwemer, Vom Bund zum Reich.
 von Seelen, Palästina.
 von Sehen, D. Kleingewerbe i. 19. Jahrh.
 Stein, Die Anfänge der menschl. Kultur.
 Steinhausen, Germ. Kultur in der Vorzeit.
 Teichmann, Der Befruchtungsvorgang.
 Uhl, Empirn. u. Entwickl. auf. Materiepr.
 Urdol, Aufzucht u. Fiele d. Menschenlebens.
 Vater, Theorie und Bau der neueren Wärmekraftmaschinen.

3 9015 01127 5180

Aus Natur

Sammlung wissenschaftlich-gemeinverständlicher Darstellungen aus allen Gebieten des Wissens.

<p>Vater, Die neueren Fortschritte auf dem Gebiete der Wärmekraftmaschinen.
 Vater, Dampf und Dampfmaschine.
 Vatbehr, Bau u. Leben d. bildenden Kunst.
 Weber, 1848.
 Weber, Wind und Wetter.
 Wedding, Eisenhüttenwesen.
 Weinel, Die Gleichnisse Jesu.
 Weiße, Schrift- u. Buchwes. i. alt. u. n. Zeit.</p> | <p>Weisse, Die d. Volksstämme u. Landschaft. Wislizenus, Der Kalender.
 Witkowski, Das d. Dramad. XIX. Jahrh.
 Zander, Vom Nervensystem.
 Zander, Die Leibesübungen.
 Ziegler, Allgemeine Pädagogik.
 Ziegler, Schiller.
 v. Zwiedinck-Südenhorst, Arbeiter-schutz und Arbeiterversicherung.</p> |
|--|--|
- Auf Wunsch ausführlichen illustrierten Katalog umsonst und postfrei.

Realglosson des klassischen Altertums. Von Fr. Lübker.

Siebente, verbesserte Auflage von Professor Dr. Max Erler. Mit zahlreichen Abbildungen. In Halbfranz gebunden M. 16.50.
 Lübkers Realglosson soll vor allem den Zwecken des humanistischen Unterrichts dienen. Deshalb wurde eine Beschränkung des Inhalts auf diejenigen Seiten und Teile des Altertums angestrebt, deren Erkenntnis für unsere in Gymnasien unterrichtete Jugend wichtig und angemessen ist, auf den Bereich der vorgzugsweise in Schulen gelesenen Litteratur, auf alle diejenigen Gebiete und Gegenstände des Altertums, deren Verständnis im jungen Leser so recht anschaulich und fruchtbar gemacht werden kann. Es galt also bei allen Dingen, einerseits die rechte Lesung der großen Alten selbst zu unterstützen, andererseits von keinen Punkten aus einen Überblick über größerer Partien und eine Einsicht in den Zusammenhang des antiken Lebens und Denkens zu vermitteln. Aus diesem Grunde mußte ein sorgsamtes Bemühen darauf gerichtet sein, eine Menge ver-zettelter und eben darum unheilvoll verschwendender Notizen in ein größeres Ganze zusammenzufassen.

Deutsche Heldenjagen. Dem deutschen Volke und seiner Jugend wiedererzählt v. Karl Heinr. Kock.

Neue, vollständig umgearbeitete Auflage, besorgt von Dr. Bruno Ruffe. 1. Band: Hagen und Abtungen. 2. Band: Dietrich von Bern. Mit Minister-Steinzeichnungen (Originalstich von Robert Engels). In Leinw. geb. je M. 5.-
 „Die alten Sagen unseres Volkes in neuer goth. oder alterm Geiße zu erzählen, ist die Absicht des Verfassers beim Bearbeiten des ersten Buches, und er hat es sorgfältig verstanden, die alte Sagenwelt unserer Heldennzeit zu lebendiger anschaulicher Gestaltung zu bringen und zu zeigen, daß der Zauber, den sie zu ihrer Zeit ausübte, nicht an Kraft verloren hat. Mit Recht betont er, daß in seiner Heldenjagd das alte Volk des Mittelalters sein Hoffen und Lieben am klarsten ausgeprägt hat, daß für sich der Geiße deutende. Dagegen noch heute am schärfsten offenbart. . . .“
 Auch die schöne Ausstattung wird zum beitragen, dem Buche Grande Gewinn zu verschaffen, mit dem Engels es schmückt hat, verdient es; sie sind drei ständischen Entsch. in eubem Weise gehalten, auf die Jugend zu wirken. (Zeitschr. f. luther. hoh. Schulen. XV. Jahrg. Heft II.)

Deutsche Götter- und Heldenjagen. Von Dr. Adolf Lange.

Direktor des Gymnasiums und der Realschule zu Hildesheim. Nach der besten Ausgabe für Haus und Schule dargestellt. Zweite, verbesserte Auflage. Mit 10 Holzschnitten nach Robert Engels. In M. 2.50.
 „Langes Buch ist ein unserer Altvoelden, ihre Teilnahme und Freudigung der Götter etc.“ (Zeitschrift f. luther. hoh. Schulen. XV. Jahrg. Heft II.)

